

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ วิจัยรำไพพรรณี ครั้งที่ 8

เนื่องในวโรกาสคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ครบ 110 ปี

เรื่อง “สหวิทยาการงานวิจัยจากท้องถิ่นสู่อาเซียน”
วันที่ 19-20 ธันวาคม 2557

ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

จัดโดย... สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ร่วมกับ เครือข่ายสหวิทยาการเพื่อการวิจัยและพัฒนา
เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มศรีอยุธยา
เครือข่ายอุดมศึกษาภาคตะวันออก
และวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ISBN-57-88533

ถ้อยแถลง

การประชุมวิชาการวิจัยรำไพพรรณี ครั้งที่ 8
เนื่องในวโรกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ครบ 110 ปี
“สหวิทยาการงานวิจัยจากท้องถิ่นสู่อาเซียน”

วันที่ 19-20 ธันวาคม 2557

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จัดงานการประชุมวิชาการวิจัยรำไพพรรณี ครั้งที่ 8 เรื่อง “สหวิทยาการงานวิจัยจากท้องถิ่นสู่อาเซียน” เนื่องในวโรกาสคล้ายวันพระราชสมภพ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ครบ 110 ปี ระหว่างวันที่ 19-20 ธันวาคม 2557 ซึ่งจัดเป็นประจำทุกปี เพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ 7 และเป็นการสร้างบรรยากาศทางวิชาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ทั้งยังสร้างนักวิจัย กลุ่มนักวิจัยที่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำวิจัยร่วมกันระหว่างเครือข่ายการวิจัยและการวิจัย บูรณาการ ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานสู่วิจัยสาธารณะ โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นประกอบด้วย การบรรยายพิเศษจากผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์การนำเสนอผลงานวิชาการแบบการบรรยาย แบบโปสเตอร์ และนิทรรศการ จากบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และมหาวิทยาลัยต่างๆ ตลอดจนนักวิจัยรุ่นใหม่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งผลที่คาดว่าจะได้รับในการจัดประชุมวิชาการครั้งนี้จะสามารถเผยแพร่องค์ความรู้ ผลงานวิจัยของคณาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสู่สาธารณะ พร้อมส่งเสริมผลักดัน ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยให้สามารถพัฒนาสังคมไทยไปสู่การเป็นสังคมคุณภาพและภูมิภาคอาเซียน

ว่าที่เรือโท

เอกชัย กิจเกษาเจริญ

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

การประชุมวิชาการวิจัยรำไพพรรณี ครั้งที่ 8
เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ครบ 110 ปี
“สหวิทยาการงานวิจัยจากท้องถิ่นสู่อาเซียน”
วันที่ 19-20 ธันวาคม 2557

ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

คณะกรรมการฝ่ายจัดการประชุมวิชาการระดับชาติและกองบรรณาธิการ รายงานสืบเนื่องจากงานประชุม
วิชาการวิจัยรำไพพรรณี ครั้งที่ 8

หน่วยงานร่วมจัดประชุมวิชาการ

เจ้าภาพหลัก สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

วิทยาลัยชุมชนตราด

เครือข่ายสหวิทยาการเพื่อการวิจัยและพัฒนา

วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เครือข่ายอุดมศึกษาภาคตะวันออก (HED Net) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (สกอ.)

คณะกรรมการฝ่ายจัดการประชุมวิชาการและกองบรรณาธิการประชุมวิชาการวิจัยรำไพพรรณี ครั้งที่ 8
(มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี)

ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไวกุณธ์ ทองอร่าม อธิการบดี

บรรณาธิการ/ กรรมการ

ว่าที่เรือโทเอกชัย กิจเกษมเจริญ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

กรรมการและกองบรรณาธิการ

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัยทุกคณะ

อาจารย์เรืองอุไร วรณโก

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

อาจารย์สุทธินันท์ โสตวิลี

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

อาจารย์ ดร.ชวัลรัตน์ สมนึก

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

นางสาวกรรณิกา สุขสมัย

นางสาวชุตินา พิมลภาพ

นางสาวปิยาภรณ์ กระจ่างศรี

นางสาวชุลีรัตน์ ผดุงสิน

กรรมการและเลขานุการ

นางสาวบุศรา สารเกษ

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

นางสาวนิตยา ต้นสาย

นางสาวอุไรวรรณ แสนเขียววงศ์

คณะกรรมการฝ่ายจัดการประชุมวิชาการและกองบรรณาธิการประชุมวิชาการวิจัยรำไพพรรณี ครั้งที่ 8 (บุคคลภายนอก)

ศาสตราจารย์ พิเศษ ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี
ศาสตราจารย์ ดร.เปี่ยมศักดิ์ เมนะเศวต
ศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน พันธุนาวิน
ศาสตราจารย์ นพ.ศาสตร์ เสาวคนธ์
ศาสตราจารย์ ดร.สุภางค์ จันทวานิช
Professor Dr.Mohamad Pauzi zakari
รองศาสตราจารย์อร่าม อรรถเจดีย์
รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ชยากรโศภิต
ดร.กรรณิกา สุภาภา

ศาสตราจารย์ ดร.อำไพ สุจริตกุล
ศาสตราจารย์ ดร.สนิท สมัครการ
ดร.ดิเรก พรสีมา
ศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ ยกส้าน
Professor Dr.V.Subramanian
Professor Dr. Gil S. Jacinto
อาจารย์สมภาพ จรพิภพ
ดร.อาณัติ ดีพัฒนา

คณะกรรมการพิชญพิจารณ์ (Peer Review) ในกองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน)

รองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุรพงศ์ คันธวัลย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทัศนัย ชัตติยวงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรียมาศ สุขกลี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา บุญโรจน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกศินี กุลพฤกษ์
อาจารย์ ดร.คัมภีร์ ชีระเวช
อาจารย์ ดร.อุลธิช ดิษฐประณีต
อาจารย์ชัชวาล อยู่ดี
อาจารย์กนกวรรณ อยู่ไสว
อาจารย์ชาฎิณี คณาญาติ
อาจารย์เอื้อมพร รุ่งศิริ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมพล สุวรรณภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธัญญาณี นิยมกิจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสวรรค์ ศิรศานันท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินาด โกศลานันท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเศษนัม นิลนนท์
อาจารย์ ดร.ชวัลรัตน์ สมนึก
อาจารย์ ดร.สุพัตรา รักษาพรต
อาจารย์ ดร.เชษฐณรงค์ อรชุน
อาจารย์เกษชลิ วัฒนรังษี
อาจารย์วกุล จุลจาจันทร์
อาจารย์ปรอยฝน วงศ์ชาวจันทร์
อาจารย์วินิชยา วงศ์ชัย

คณะกรรมการพิชญพิจารณ์ (Peer Review) ในกองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก)

ศาสตราจารย์ ดร.ธำปนา บุญหล้า
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระพล แจ่มสวัสดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลักษณะพร โรจน์พิทักษ์กุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน ไม้สนธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อิสริย์ กานต์เรืองศิริ
อาจารย์ ดร.นรินทร์ กุลนภาค
อาจารย์ ดร.เรืองวิทย์ สว่างแก้ว
อาจารย์ ดร.ศักดิ์นา บุญเปี่ยม

รองศาสตราจารย์อร่าม อรรถเจดีย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ปาอ้าย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร ดียิ่ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศรี ปักกะสีนัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉลองชัย ชิวสุทรกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประชา บุญวานิชกุล
อาจารย์ ดร.ประชา อินัง
อาจารย์ ดร.บุญรอด บุญเกิด
อาจารย์ ดร.สมภูมิ แสงวงกุล

กำหนดการ
การประชุมวิชาการวิจัยรำไพพรรณี ครั้งที่ 8
เนื่องในวโรกาสคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ครบ 110 ปี
“สหวิทยาการงานวิจัยจากท้องถิ่นสู่อาเซียน”

วันที่ 19 ธันวาคม 2557

- 08.00 – 08.15 น. ลงทะเบียน
- 08.15 – 09.00 น. **พิธีเปิดการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัย**
ณ ห้องประชุม 35201 อาคารเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี
ว่าที่เรือโทเอกชัย กิจเกษมเจริญ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
กล่าวต้อนรับและกล่าวรายงาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไวภูณท์ ทองอร่าม อธิการบดี
กล่าวเปิดประชุมวิชาการ
พิธีมอบรางวัล “นักวิจัยที่มีผลงานวิจัยดีเด่น” ประจำปี 2557
มอบรางวัลโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไวภูณท์ ทองอร่าม อธิการบดี
- 09.00 – 12.00 น. บรรยายพิเศษเรื่อง “สหวิทยาการงานวิจัยจากท้องถิ่นสู่อาเซียน”
โดย ศาสตราจารย์วันทะนีย์ วาสิกะสิน
คณบดีวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 13.00 – 16.00 น. การนำเสนอผลงานวิจัย (ภาคโปสเตอร์)
- นิทรรศการงานวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา
- 14.00 – 16.00 น. กิจกรรมคลินิกวิจัย
ประเด็น : การบริหารจัดการงานวิจัย สำหรับนักวิจัยมือใหม่
ประเด็น : จรรยาบรรณการวิจัย
ประเด็น : การจัดการทรัพย์สินทางปัญญา
ณ ห้อง 35210 ชั้น 2 อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ

วันที่ 20 ธันวาคม 2557

- 08.00 – 08.30 น. ลงทะเบียน
- 08.30 – 16.30 น. การนำเสนอผลงานวิจัย (ภาคบรรยาย)
ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ชั้น 2
ห้องบรรยาย 1 สาขาการศึกษา
ห้องบรรยาย 2 สาขาการจัดการ/บริหารธุรกิจ
ห้องบรรยาย 3 สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ห้องบรรยาย 4 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (1)
ห้องบรรยาย 5 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (2)

* กำหนดการสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

สารบัญ ผลงานวิจัยภาคบรรยาย สาขาการศึกษา

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
1	การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารจัดการ การศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต จังหวัด ระยอง จันทบุรี และตราด <i>จุมพร พัฒนะมาศ</i> คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	20
2	บทบาทของครูสังคมศึกษาในการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต เรื่อง “ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ที่มีต่อการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย <i>สมกมล กาญจนพิบูลย์, นรเศรษฐ์ เตชะ</i> มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	28
3	การพัฒนาชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ การสอนทักษะ ปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมท่าแค จังหวัดจันทบุรี <i>สมปรารถนา ทองนาค, ดารณี นวพันธ์, เยาวเรศ ใจเย็น</i> คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	34
4	ความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปา (CIPPA Model) ในรายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน <i>ณัฐรุจณี ทรัพย์อุปถัมภ์</i> คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	44
5	การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด <i>ทิพวรรณ บุญเป็รียว, ชารินทร์ รสานนท์</i> สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา	52
6	การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาตามความคิดเห็น ของสถานประกอบการ กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด <i>จาดุรงค์ พึ่งจักคี, ชารินทร์ รสานนท์</i> สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา	60
7	การสร้างชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า วิชาการบัญชีเบื้องต้น 1 ของนักศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 <i>กนกวรรณ ลิ้มวีระประจักษ์</i> สาขาวิชาบัญชี วิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี	67
8	การสร้างบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 <i>ปิยวรรณ นิลศรี, สาธินี เลิศประไพ</i> ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา	76
9	การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 <i>นิติกานต์ ศรีไมรา</i> สาขาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	83
10	การพัฒนาความสามารถในการฟังและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เพลงประกอบการสอน <i>บุษกร ภูภักดี</i> สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	90

สารบัญ ผลงานวิจัยภาคบรรยาย สาขาการศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
11	การพัฒนาคุณภาพนักเรียนโดยบูรณาการการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบ eDLTV ในโรงเรียนขนาดเล็ก เขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรี <i>ชัยยศ เดชสุระ, นริศนันท์ เดชสุระ</i> คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	98
12	การศึกษาความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู ที่มีต่อการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่นในสถานศึกษาตำบลสามัคคี อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา <i>บวรศรี มณีพงษ์</i> สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	105
13	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 <i>ณัฐธยา กองศรี</i> มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	112
14	การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี <i>สมศักดิ์ โกลากุล</i> คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	120

สารบัญ ผลงานวิจัยภาคบรรยาย สาขาการจัดการ/บริหารธุรกิจ

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
15	ความต้องการและความพร้อมของผู้ประกอบการในการชำระภาษีผ่านระบบ E – Banking (กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี) <i>รัตนา กระทอง, ผศ.ดร.จำเริญ คังคะศรี, ดร.กัลยรัตน์ เจียมไผ่เชิด</i> สาขาการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	131
16	การวิเคราะห์ต้นทุนโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการโรงสีข้าวด้วยระบบต้นทุนฐานกิจกรรม <i>เสกสรรค์ มณีธร, ทัดพงษ์ อวีโรธนานนท์</i> คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้	136
17	รูปแบบของธุรกิจการเกษตรที่เหมาะสมในอำเภอยายใจ จังหวัดตาก <i>ธีรศิลป์ กันธา</i> มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด	147
18	ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชีกับคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา <i>ทักษิณา อังคัยศ, ฐิติรัตน์ มีมาก</i> คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	153
19	ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางวิชาชีพกับประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา <i>อัญญรัตน์ โชติกลาง</i> มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	161

สารบัญ ผลงานวิจัยภาคบรรยาย สาขาการจัดการ/บริหารธุรกิจ (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
20	การพัฒนาชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ <i>เสาวภาคย์ ถนอมศักดิ์กุล</i> สาขาการพัฒนาศาสตร์บริหารมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง	170
21	ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO กับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา <i>พัชรินทร์ พ่วงช่วง</i> บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	180
22	กลยุทธ์ทางการตลาดและความพร้อมของธุรกิจนำเที่ยว เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน <i>พรทิศา ญาณนาม, ธันย์จิรา ธันยจารุพงศ์</i> คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	189
23	ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้าง ขนาดเล็ก <i>จักรพงษ์ บุญชูวงศ์, ขยำนันต์ ชวันกุล</i> มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	199
24	ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ของ ประชาชน <i>รุ่งนภา ไชยกิจ, ธนิต สมทรัพย์</i> คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	209
25	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงาน การกำกับดูแลกิจการที่ดีกับคุณภาพข้อมูลทางการ บัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา <i>กัญญารัตน์ ดีพึงเทียม</i> บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	219
26	ความต้องการและแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชี ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ ผลิตในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา <i>เพ็ญภา หวังที่ชอบ, ดวงรัตน์ โพธิ์เงิน, ฤดี เสริมชยุต, สุรารักษ์ เหมือนศาสตร์</i> คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	228
27	ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้ใช้บริการธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา <i>มรุต กลัดเจริญ</i> สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	234

สารบัญ ผลงานวิจัยภาคบรรยาย สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
28	การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานในสถานการณ์วิกฤต กรณีศึกษา วิกฤตน้ำท่วมอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก <i>ภักพล รีนกลิ่น, ธนวิทย์ฟองสมุทร, พัชรมณต์ อ่อนเขต, น้ำฝน สาละโกสา</i> คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด	241
29	การพัฒนาระบบไฟฟ้าของวังสวนบ้านแก้ว <i>คิตชาย อุณหศิริกุล</i> คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	249
30	การศึกษาการผลิตไบโอเอทานอลเบื้องต้นจากวัสดุเหลือทิ้งในจังหวัดระยอง ด้วยกระบวนการย่อยเป็นน้ำตาลและหมักพร้อมกัน <i>อัยยะ จันทศิริ, ปริมา บุญถนอม</i> คณะวิทยาศาสตร์พลังงานและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตระยอง	259
31	การศึกษาการจัดการน้ำในสวนเงาะของเกษตรกรที่จังหวัดจันทบุรี <i>วิกัญญา ประทุมยศ, หยาดรุ้ง สุวรรณรัตน์, พิชัย สราญรัมย์</i> คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	265
32	การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น เพื่อวิเคราะห์พื้นที่ศักยภาพในการจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษพื้นที่สำนักงานไปรษณีย์เขต 2 <i>จักรวาลพงศ์ หาญทิวรางค์กุล, ปกรณ์ เมฆแสงสวย, ฉภาพร มนต์ประภัสสร</i> ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	270
33	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการเผยแพร่ความรู้ กรณีศึกษา เรือจำลองที่ใช้ใบพายของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา <i>ธีรพล ทรัพย์บุญ, ช่อเพชร จำปี</i> คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	284
34	การศึกษาการเจริญเติบโตของอ้อยโดยการถ่ายภาพมุมสูงจากเครื่องบินบังคับขนาด 4 ใบพัด <i>ชัยรัตน์ หงษ์ทอง, อภินันท์ วัลภา</i> ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	294
35	แบบจำลองและระบบควบคุมแบบฟuzzyคอนโทรล เพื่อประหยัดพลังงานในระบบปรับอากาศ <i>โพธิ์ทอง ปราณีตพลกรัง, ไชยวัฒน์ จวงทอง</i> คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	300
36	การศึกษาผลของก๊าซมีเทนจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงในเตาเผาชีวมวลแบบแก๊สซิฟิเคชัน <i>กรุง ลือวัฒนา</i> สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	314
37	การศึกษาประสิทธิภาพที่เหมาะสมในการเชื่อมเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 และ S45C ด้วยแขนกลงานเชื่อมแก๊สคลุ่ม <i>ปัทิตตา นาควงษ์, กิตติพัทธ์ ทองสกุล, ชำนาญศักดิ์ พงษ์ทวี</i> สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	320

สารบัญ ผลงานวิจัยภาคบรรยาย สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
38	การสำรวจปัญหามลพิษทางน้ำและผลกระทบต่อที่เกิดขึ้นกับประชาชนในชุมชนบริเวณนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ 2 อันธิกา เส็งยมใจ ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	327
39	การศึกษาหาประสิทธิภาพของการหมักก๊าซชีวภาพจากมูลวัวและผักตบชวา ชกกาแก้ว สุดสีซัง, ปทิตตา นาควงษ์ สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	334
40	การพัฒนาคอนกรีตผสมรณะสูงผสมเถ้าขาน้อยจากโรงงานน้ำตาล อภิชาติ กระจำงเยา, กฤษดา เสือเอี่ยม, ณัฐ มากุล ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	346
41	เครื่องอัดถาดเพาะกล้าจากต้นโสนทางใต้ กรรณิกา กลิ่นกุหลาบ, อภิวัฒน์ ตั้งวราภรณ์, ช่อเพชร จำปี, สิริวรรณ สมธิธำภรณ์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	355
42	การวิเคราะห์พฤติกรรมการเข้าใช้บทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 บุษภาพร เปรมกมล คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	365
43	การพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีและเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับสำนักงานจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยตามหลักการ COSO ประภาศรี รักษาบางแหลม, วิภา เจริญภักดิ์ทาร์ักษ์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	374
44	การพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุของบริษัท ไมครอนโปรโมชัน จำกัด บุญพงษ์ ฉันทย์อดสกุล สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	387

สารบัญ ผลงานวิจัยภาคบรรยาย สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 1

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
45	สภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา อานีส๊ะ แตมมาสา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	396
46	ความพึงพอใจของอาสาสมัครอาสาสมัครการรักษาดูแลสุขภาพ ณ พุทธสถาน ตำบลโฆม อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พระยงยุทธ วิถีธมโม (บุญเชิด) คมพล สุวรรณภูมิ ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	406

สารบัญ ผลงานวิจัยภาคบรรยาย สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 1(ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
47	ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครราชสีมา ปฏิพร ครีวสูงเนิน บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	413
48	การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวไทย ในจังหวัดจันทบุรี รดาธร ศรีสายหยุด คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	423
49	ความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้งภายในองค์กรของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงาน ภาวิดา อมรประเวศ, อานนท์ หงวนไธสง คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	431
50	การจัดทำกรอบสมรรถนะประจำตำแหน่งงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาซากิและใน เครือ จำกัด โดยใช้ Competency Model ปราณี พัวแพง สาขาวิชาการจัดการคุณภาพ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	438
51	การตัดสินใจซื้ออาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร กัญญา ทังสุวรรณ อุไรวรรณ สอนเดือน คณะบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	446
52	คุณภาพในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด มาลัยทิพย์ จันทร์เทศ, ดวงตา สราญรมย์, วรุณี เขาวนัสสุขุม สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	456
53	ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ทิพย์ บุรณ์เจริญ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	465
54	ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการ ตรวจสอบภายในขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา อภิญา ขอมั่นกลาง บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	474
55	ความขัดแย้งระหว่างชาวประมงกับเจ้าหน้าที่รัฐกับปัญหาการจับปลาด้วยวิธีโพงพาง กรณีศึกษา : ตำบลนาเกลือ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง วสุนธรา กนิษฐานพวงศ์, โสวัตรี ณ กลาง สาขาการจัดการความขัดแย้ง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	483
56	ตั้งพิพิธภัณฑ์ ตำบลสามบัณฑิต อำเภอกุ้ย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทัศนีย์ ทองมาก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	491

สารบัญ ผลงานวิจัยภาคบรรยาย สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
57	บทบาทในการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด <i>สมยศ สีจ๊ะแปง</i> คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	499
58	กำลังขวัญในการปฏิบัติงานและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน กระแสการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน : กรณีศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี <i>อุไรวรรณ มัยจีน</i> คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรำไพพรรณี	505
59	ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพการมองเห็นกับการเกิดอุบัติเหตุ ในการทำงานของพนักงานขับรถหวลาก จังหวัดชลบุรี <i>ชลธิศ การวัฒน์เจริญ, นันทพร ภัทรพุท, อนามัย (ธีรวิโรจน์) เทศกระทีก</i> ภาควิชาสุขภาพศาสตร์อุตสาหกรรมและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา	511
60	ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความผูกพันองค์กรของพนักงาน บริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด <i>ธวัชชัย นิมา, วงศ์ธีรา สุวรรณิน, รัตนา สีดี้</i> สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	518
61	การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่น : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด <i>วนิดา วัชขุนชา</i> คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	527
62	การเมืองและความขัดแย้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก <i>กัญญาณัฐ พานทอง</i> คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	535

สารบัญ ผลงานวิจัยภาคบรรยาย สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
63	พฤติกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านและการใช้ประโยชน์จากผักพื้นบ้าน ตามเขตภูมินิเวศน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช <i>จันทิรา ภูมา, เบนจมินชนะคช, ชุลินทร์ ทองอำภา, พูลทรัพย์ อินทร์สังข์, สมคิด อินทร์ช่วย,</i> <i>สรายุพงษ์ หนูยิ้มชัย, ประเมศวร์ ทองคงใหม่ และสุวิดา ศักดิ์ชัยนันท์</i> สาขาระบบสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	541
64	การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด <i>เพชรภรณ์ สิงห์สุรี, สุรีย์มาศ สุขกลี, อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์</i> สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	550

สารบัญ ผลงานวิจัยภาคบรรยาย สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
65	ความรู้ในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ธีรังกูร วรบำรุงกุล ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	557
66	ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO กับปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา นวพร งามปัญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	565
67	การสำรวจสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของผู้สูงอายุ ต.แสนสุขอ.เมืองจ.ชลบุรี दनัย บวรเกียรติกุล, เดชิชัฐ นุ่มมีชัย ภาควิชาอนามัยสิ่งแวดล้อม คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา	575
68	การบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551: ศึกษากรณีวัดในเขตอำเภอ ท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ปองปริดา ทองมาดี, ฐิติรัตน์ อธิธิมิชัย, ณัชชา เมืองสง คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	581
69	การวิเคราะห์นามสกุลพระประธานในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ ภาสพงศ์ ผิวพอใช้ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	590
70	การศึกษากฎมีปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปี 2557 แสงจิตต์ ไต้แสง มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	597
71	ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับประสิทธิภาพ ในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา ชนัดดา จงหมื่นไวย์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	606
72	การส่งเสริมการผลิตไข่เค็มเป็นอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า ในกลุ่มเกษตรกรในหมู่ที่ 7 ตำบลสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ฉัตรชัย นิยะบุญ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	615
73	การศึกษาความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภัทรพร จันตะนี สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	622
74	การมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการจัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ สุภารัตน์ ชัยกิตติภรณ์, สมปรารถนา สุขเกษ, วัชรินทร์ เสมามอญ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	628

สารบัญ ผลงานวิจัยภาคบรรยาย สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
75	การติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก นุชทิมา ไสภาววง, วิริณธ์ กิตติพิชัย, พิทยา จารุพูนผล, ศุภชัย ปิติกุลตั้ง คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	638
76	ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค้การบริหารส่วนตำบลโขง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ฐิติมา อัมรัตน์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	647
77	บทบาทนายกองค้การบริหารส่วนตำบล เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน ในทัศนะประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี. พัชรียา พลมีเดช คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	654
78	รูปแบบการจัดระยะเวลาพักที่ที่เหมาะสม เพื่อลดความล้า ในพนักงานขับรถลากจูง กิตติภณ กลิ่นสุวรรณ, นันทพร ภัทรพุทธ, ปิติ ไรจนวรรณสินธุ์ สาขาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์	662
79	ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี อุษา เพื่องประยูร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	672
80	ปัจจัยที่มีอิทธิพลกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรก โรงพยาบาลสมุทรสาคร นิตยา จันทองแท้, พิมพ์สุรางค์ เตชะบุญเสริมศักดิ์, จรวยพร สุภาพ, วิริณธ์ กิตติพิชัย, ศุภชัย ปิติกุลตั้ง ภาควิชาอนามัยครอบครัว คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	680
81	บทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น : กรณีศึกษาในพื้นที่ตำบลสะตอง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี รัตนา ปัชณาชัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	690
82	ความรู้ความเข้าใจของผู้สูงอายุกับความพึงพอใจในการบริการเกี่ยวกับสวัสดิการ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมาบไพ อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พรภัส วรรณธราดล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	696

สารบัญ ผลงานวิจัยภาคโปสเตอร์ สาขาการศึกษา

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
83	การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี <i>วรรณภา ภูเสตวงษ์ อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ และ สุรีย์มาศ สุขกลี</i> คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	705
84	รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา <i>วิระวัฒน์ พัฒนกุลชัย, สุรีย์มาศ สุขกลี</i> คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	715
85	รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน <i>สุรีย์มาศ สุขกลี</i> คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	723
86	การพัฒนาและหาประสิทธิภาพโมเดลเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ <i>วิชลัตตา อุ่นสะอาด, ปัญจพร แซ่ห่าน</i> ภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	730
87	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชามนุษย์สัมพันธ์ โดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี <i>อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์, วรรณภา ภูเสตวงษ์</i> คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	736
88	การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญาร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย <i>วิราวรรณ ภูแย้มไสย</i> สาขาหลักสูตรและการสอน ครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	741
89	การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนินซ์ร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลา เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 <i>พัชรี วงศ์เสถียร</i> ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	750

สารบัญ ผลงานวิจัยภาคโปสเตอร์ สาขาการจัดการ/บริหารธุรกิจ

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
90	การวิเคราะห์เปรียบเทียบอัตราผลตอบแทน และความเสี่ยงของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ(Retirement Mutual Fund: RMF) ที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ กับ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีธนาคาร สาวิภา ผ่องศรี, ดร.อัจฉรา โยมสินธุ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.	760
91	ปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนกองทุนรวมหุ้นระยะยาว นารี วิริยะวัฒนา, ดร.อัจฉรา โยมสินธุ์ คณะบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	766
92	การตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายการเข้าพระเครื่องของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี นทกช ศรีสวัสดิ์, รองศาสตราจารย์ วรุณี เชาวน์สุขุม, อาจารย์ ดร. ศักดิ์ชาย นาคนก คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์	773

สารบัญ ผลงานวิจัยภาคโปสเตอร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
93	การวิจัยการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ กรณีศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลของกลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน ชลพรรณ ออสบอนพันธ์, นภา จันทร์ตรี, พงศธร จันทร์ตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	779
94	แผนงานวิจัยการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทะเลจันทน์ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน ชลพรรณ ออสบอนพันธ์, นภา จันทร์ตรี, พงศธร จันทร์ตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	787
95	การเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจต่อเว็บไซต์คณะ ของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พรพิมล สงกระสันต์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	797
96	การศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีที่มีต่อน้ำดื่ม ตราวังสวนบ้านแก้ว กาญจนา สมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	803
97	พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อัฐญา แพทย์ศาสตร์, เสาวนีย์ เจียมจักร ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	809
98	การศึกษาภาวะการมีงานทำของบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีการศึกษา 2555 บุศรา สารเกษ, เรืองอุไร วรรณโก, เอกลักษณ์ สุขทั้งโลก, ชุติมา พิมลภาพ, นิตยา ต้นสาย, กรรณิกา สุขสมัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	814

สารบัญ ผลงานวิจัยภาคโปสเตอร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
99	การออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในจังหวัดจันทบุรี <i>เบญจพร ประจง, ธนวัฒน์ กันภัย</i> สาขาวิชาศิลปกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	819
100	คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัด <i>บรรเทิง ศรีอาจ, วงศ์ธีรา สุวรรณิน, รัตนา สีสดี</i> สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	830
101	เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวบริเวณชายหาดในจังหวัดจันทบุรี เพื่อรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) <i>วิพมา ธรรมเจริญ, นิตศันย์ เจริญงาม, ญาดามา โชติดีติก</i> คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	837
102	ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับพฤติกรรมการทำงาน ของพนักงาน บริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด <i>ศุภชาตมากร ปองเสงี่ยม</i> สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	845
103	ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำคณะผู้บริหารงานกับความผูกพันองค์กร ของพนักงานบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด <i>จิรากร รอดทอง</i> สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์	851
104	สภาพและปัญหาการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี <i>ชยพล คชขันธ์</i> มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	860

สารบัญ ผลงานวิจัยภาคโปสเตอร์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
105	ผลการตายและการไล่จากพืชสมุนไพรต่อการควบคุมเพลี้ยแป้ง <i>Rastrococcus</i> sp. <i>วัชรวิทย์ รัศมี, จันทพรพรรณ ลิวสุนทร</i> คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	870
106	โมเดลการแผ่รังสีดวงอาทิตย์สำหรับภาคตะวันออก <i>วิชลัดดา อุ้นสะอาด</i> ภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	875
107	การพัฒนากรรมวิธีการผลิตเนื้อตาลสำเร็จรูป <i>อรอนงค์ ศรีพาทกุล</i> สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	891

สารบัญ ผลงานวิจัยภาคโปสเตอร์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
108	ความคงทนของอาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดในน้ำที่ซึกล้ำยเป็นสารเหนียว <i>ถาวร ฉิมเลี้ยง, สิทธิพัฒน์ แก้วฉ่ำ</i> คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	897
109	การศึกษารูปทรงของถ่านอัดแท่งจากโสน แกลบข้าว และกะลามะพร้าว ที่มีผลต่อประสิทธิภาพ พลังงานความร้อน <i>ศิริประภา ดีประดิษฐ์, ปทิตตา นาควงษ์</i> สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	902
110	การหาจำนวนพนักงานที่เหมาะสมของโรงงานผลิตรองเท้าด้วยแบบจำลองสถานการณ์ <i>ศิริประภา ดีประดิษฐ์, ปทิตตา นาควงษ์</i> สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	910

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผลงานวิจัยภาคโปสเตอร์ฉบับสมบูรณ์
(Poster Presentation)

การประชุมวิชาการวิจัยรำไพพรรณี ครั้งที่ 8
เนื่องในวโรกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ครบ 110 ปี
“สหวิทยาการงานวิจัยจากท้องถิ่นสู่อาเซียน”
วันที่ 19-20 ธันวาคม 2557

ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
จังหวัดจันทบุรี

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

THE STUDY OF THE RELATIONSHIP BETWEEN STRATEGIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS WITH PRE-SCHOOL CHILDREN CENTERS OF LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN RAYONG CHANTHABURI AND TRAT PROVINCE.

จุมพร พัฒนมาศ

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นอย่างไม่เป็นสัดส่วน (Disproportional Stratified Random Sampling) จำนวน 268 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach.) ได้ค่าความเชื่อมั่นภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ 0.94 และค่าความเชื่อมั่นการบริหารจัดการศึกษา เท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด อยู่ในระดับมาก 2) การบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด อยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราดโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ การบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

Abstract

The purposes of this research were to study the strategic leadership of the administrator, the educational administration in the kindergarten level of kid development center and the relationship between strategic leadership of the administrator and educational administration in the kindergarten level of kid development center under the local government organization in Rayong, Chanthaburi and Trat province. The samples of this research were 268 teachers who work under local government organization in Rayong, Chanthaburi and Trat province randomized by disproportional stratified random sampling. The instruments used were 5 - rating scale questionnaire, the strategic leadership of the administrator was 0.94, the educational administration in the kindergarten level of kid development center was 0.97 and the

statistics used for data analysis included mean, standard deviation and Pearson's Product Moment Correlation.

The results of this research were as follows: 1) The strategic leadership of the administrator under the local government organization in Rayong, Chanthaburi and Trat province was at a high level for the overall aspects. 2) The educational administration in the kindergarten level of kid development center under the local government organization in Rayong, Chanthaburi and Trat province was at a high level for the overall aspects. 3) The relationship between strategic leadership of the administrator and educational administration in the kindergarten level of kid development center under the local government organization in Rayong, Chanthaburi and Trat province was positive at a high level and statistical significant at .01

Keywords: Strategic leadership Educational administration

บทนำ

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นจุดสำคัญ จุดเริ่มต้นแห่งชีวิต คือการเริ่มชีวิตในเด็กปฐมวัย ตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี เป็นช่วงสำคัญช่วงหนึ่งของชีวิตที่สมองมีการเจริญเติบโตมากกว่าทุก ๆ ช่วงอายุและเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการปูพื้นฐานทักษะต่าง ๆ ให้แก่เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาและเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัยให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เติบโตตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และมีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง. 2547 : 4) การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นศาสตร์เฉพาะและแตกต่างจากการศึกษาในระดับอื่น เนื่องจากเด็กวัยนี้ต้องการความรัก ความอบอุ่นมากเป็นพิเศษ ดังนั้น บทบาทของครูปฐมวัยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง มิใช่เพียงแค่จัดการเรียนการสอนให้เด็กอ่านออกเขียนได้และบวกเลขได้ตามความคาดหวังของพ่อแม่ผู้ปกครองเท่านั้น หากต้องรู้หลักจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะทำให้เข้าใจพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของเด็ก รู้วิธีการจัดการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาเด็กให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัย ครูต้องช่วยจัดสภาพแวดล้อม และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเอื้อต่อการพัฒนาทุกด้าน โดยเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายแบบของครุฑผ่านกระบวนการเล่นปนเรียน ซึ่งครูต้องจัดกิจกรรม 6 รูปแบบได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมในวงกลม กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเสรี และกิจกรรมเกมการศึกษา โดยใช้สื่อการสอนที่สนุกสนานเห็นเป็นรูปธรรม สามารถสัมผัสได้ อีกทั้งให้ความรักความเข้าใจ และการเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด (นภเนตร ธรรมบวร. 2550 : 27)

การบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำมีความสามารถ มีความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าเสี่ยง ตัดสินใจ เก่ง พร้อมทั้งมีบทบาทในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ (DuBrin. 1998 : 335 ; อ่างถึงใน รังสรรค์ ประเสริฐศรี. 2544 : 207) ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่เผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงภายนอก ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี ล้วนแต่เป็นแรงผลักดันให้องค์กรจะต้องเร่งปรับตัวพัฒนากลยุทธ์ขององค์กร เปลี่ยนวิธีคิด วิธีการทำงานในองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สร้างวัฒนธรรมองค์กรใหม่ ดังนั้นผู้นำควรมีคุณลักษณะของผู้นำเชิงกลยุทธ์ คือ 1) ผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง 2) ความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ 3) การมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต 4) วิธีการคิดเชิงปฏิวัติ 5) การกำหนดวิสัยทัศน์ และการสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม : ผู้นำเชิงกลยุทธ์เข้าใจดีว่าการทำงานเป็นทีมเป็นหนทางสู่ความสำเร็จขององค์กร ผู้นำจึงต้องสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม ผู้นำเชิงกลยุทธ์ควรสนับสนุนให้พนักงานทุกระดับชั้นได้ปฏิบัติงานร่วมกันช่วยเหลือกัน สื่อสารกันอย่างเปิดเผย แก้ไขปัญหาาร่วมกัน ให้อภัยกัน ไม่หาคนผิดแต่หาสาเหตุที่ผิดพลาด ที่สำคัญหาโอกาสลองความสำเร็จ (ชัยพัชน์ เลิศรัศมิ์วิทกุล. 2553 : ออนไลน์)

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี ตราด และผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการวางแผนพัฒนาบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มาตรฐาน มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับจังหวัดที่ครูผู้สอนปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของครูที่จะนำมาสร้างแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence: IOC) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00
3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒินำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม
4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มทดลอง ที่เป็นครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตั้งแต่ 0.36-0.80 และการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 0.35-0.80
5. นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกแล้ว มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99) ได้ค่าความเชื่อมั่นภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเท่ากับ 0.94 และได้ค่าความเชื่อมั่นการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเท่ากับ 0.97
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายและสมมติฐานการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัยที่ได้รับการตอบกลับจากผู้ตอบแบบสอบถาม
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดที่ครูผู้สอนการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางของประกอบความเรียง

3. วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. วิเคราะห์การบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
5. หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรกคือการกำหนดวิสัยทัศน์ ผู้นำที่มีความคิด ความเข้าใจในระดับสูง และความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า

- 1.1 ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง โดยรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรกคือ ผู้บริหารมีกลวิธีในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารมีความสามารถวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์ และผู้บริหารสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติงานได้อย่างเป็นรูปธรรมและเข้าใจง่าย

- 1.2 ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ โดยรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรกคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีการร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้บริหารมีการคิดประยุกต์นำความรู้และข้อมูลของชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถ ความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน

- 1.3 ด้านการมีความหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต โดยรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรกคือ ผู้บริหารมีการสนองความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน และมีการพัฒนาเพิ่มบริการเสริมจากปกติอยู่เสมอ ผู้บริหารมีความศรัทธาและความเชื่อมั่นของผู้บริหารในการสร้างความสำเร็จสู่องค์กร และผู้บริหารมีการคาดการณ์ แนวโน้มอนาคต มากำหนดทิศทางของสถานศึกษา

- 1.4 ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ โดยรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรกคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมีส่วนร่วมและนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ในการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ ผู้บริหารสามารถตัดสินใจ ปรับเปลี่ยน แผนการบริหารให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลง และผู้บริหารมีการคิดนอกกรอบเพื่อหาเทคนิควิธีการที่แปลกใหม่ คิดแก้ไขปัญหาย่างสร้างสรรค์

- 1.5 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ โดยรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรกคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมวิเคราะห์และสังเคราะห์วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่สร้างจากแรงบันดาลใจ มีความทะเยอทะยาน คิดนอกกรอบ และกว้างไกล ด้วยวิธีการทำงานเป็นทีม และผู้บริหารกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย แผนงาน/โครงการเพื่อนำสู่การปฏิบัติ

2. การบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรกคือ ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร เมื่อพิจารณาตามรายด้านและรายข้อ พบว่า

2.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและเป็นรายชื่ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรกคือ ผู้บริหารมีการวางแผนในกระบวนการปฏิบัติงาน ผู้บริหารใช้ศาสตร์และศิลป์เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับ คน เงิน อุปกรณ์ การจัดการ และผู้บริหารมีการทำงานร่วมกับผู้ได้บังคับบัญชาเพื่อเป้าหมายเดียวกัน

2.2 ด้านบุคลากร โดยรวมและเป็นรายชื่ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรกคือ ผู้บริหารมีการให้บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการวางแผนงานบุคลากร ผู้บริหารมีการกำหนดแผนงานบุคลากรไว้ในแผนยุทธศาสตร์หรือแผนกลยุทธ์อย่างชัดเจน และผู้บริหารมีการวางแผนเพื่อพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบ

2.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมความปลอดภัย โดยรวมและเป็นรายชื่ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรกคือ การจัดสภาพภายในและภายนอกศูนย์ฯ ให้มีความสะอาด ร่มรื่น และปลอดภัยปราศจากเสียงหรือมลภาวะทางอากาศรบกวน มีพื้นที่ใช้สอยของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอ และมีการปรับปรุงซ่อมแซมทุกปี

2.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยรวมและเป็นรายชื่ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรกคือ มีการใช้สื่อ/นวัตกรรม/แหล่งเรียนรู้จากท้องถิ่นหรือชุมชน ผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.5 ด้านการมีส่วนร่วม และการการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยรวมและเป็นรายชื่ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรกคือ มีการระดมทรัพยากรสนับสนุนการพัฒนาอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ กิจกรรมการศึกษา ฯลฯ การให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหรือแสดงความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ เช่น คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้แทนชุมชน ผู้แทนผู้ประกอบการ ในการประเมินพัฒนาการผู้เรียน

2.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยรวมและเป็นรายชื่ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรกคือ มีการดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่าย มีการสนับสนุนให้บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความก้าวหน้าในวิชาชีพและมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ และมีการส่งเสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3. การหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เมื่อพิจารณาระดับความสัมพันธ์ของทุกด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.1 ด้านผู้นำที่ใช้ความคิด ความเข้าใจในระดับสูง แต่แต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากมี 4 ด้านคือด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วม และการการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และความสัมพันธ์ในระดับสูงมี 2 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.2 ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ แต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก มี 2 ด้าน คือ ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมความปลอดภัยด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ความสัมพันธ์ในระดับสูงมี 1 ด้าน คือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย และความสัมพันธ์ในระดับปานกลางมี 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

3.3 ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต แต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง มี 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และความสัมพันธ์ในระดับปานกลางมี 1 ด้าน คือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.4 ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา แต่ละด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากมี 3 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมี 2 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการ

มีส่วนร่วม และการการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และความสัมพันธภาพทางบวกในระดับปานกลางมี 1 ด้าน คือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.5 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ แต่ละด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากมี 1 ด้าน คือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย และความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางมี 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วม และการการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด มีประเด็นสำคัญที่สมควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เพราะในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำคัญอย่างยิ่งต้องมีคุณลักษณะและพฤติกรรมของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสามารถ มีความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าเสี่ยง ตัดสินใจ เก่ง พร้อมทั้งมีบทบาทในการบริหารต้องเก่งทั้งงานและเก่งทั้งคน วางแผนกำหนดทิศทางด้วยวิธีการหลากหลาย จะสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกคนในองค์กรได้ การสร้างขวัญกำลังใจ ความศรัทธาให้กับลูกน้อง ที่สำคัญจะเป็นผู้นำต้องเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้้องค์กรมีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน (ชัยพัชร เลิศรักษ์ทวีกุล, 2553. ออนไลน์) ดังนั้นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะนำพาองค์กรไปสู่การบรรลุเป้าหมาย ต้องแสดงให้เห็นการกำหนดทิศทาง กระตุ้นสร้างความมั่นใจในการทำงาน มีทักษะ การวางแผน มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรม จริยธรรม จูงใจให้ผู้ร่วมงานเกิดพลังร่วมในการพัฒนางาน ปรับเปลี่ยนองค์กรให้ดีขึ้นมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของไอแลนด์และฮิทท์ (Ireland and Hitt, 1999 : 53-54) ที่กล่าวถึงเกี่ยวกับคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ว่า 1) มีวิสัยทัศน์ร่วม 2) มีความสำคัญของสมรรถนะองค์กร 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 4) ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กร 5) การปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาไกรวรรณ ปุณฺณพันธ์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรม พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากและองค์ประกอบผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรม มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวางแผนกลยุทธ์ 2) ภาวะผู้นำ 3) วิสัยทัศน์ 4) คุณธรรมจริยธรรม 5) การบริหารองค์กรและรูปแบบผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นรูปแบบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ซึ่งมีความเป็นไปได้ ถูกต้องเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

2. การบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เพราะการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสำคัญในการที่ผู้บริหารใช้กลยุทธ์วิธีทั้งศาสตร์และศิลป์เพื่อดำเนินการของคน เงิน อุปกรณ์และการจัดการ ซึ่งอนันต์ วรรณภาค (2553 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารไว้ว่า การบริหาร ถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายซึ่งต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะเกี่ยวกับวิธีการบริหารเป็นอย่างดี เพื่อการพัฒนาให้บรรลุผลสำเร็จ ปัจจัยสำคัญของการบริหารอย่างเป็นระบบนั้นต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ที่จะนำทรัพยากรในการบริหารมาประกอบการตามกระบวนการบริหาร สังคม มนุษย์เป็นสังคมที่มีการรวมตัวเป็นหมู่เหล่า มีการรวมกลุ่มเป็นชุมชนขนาดต่าง ๆ ตั้งแต่หมู่บ้านเป็นเมือง เป็นประเทศ จึงจำเป็นต้องมีการจัดระบบและระเบียบสังคมเพื่อให้สามารถดำเนินการด้านต่าง ๆ เพื่อความอยู่รอด และบังเกิดความเจริญก้าวหน้าในชุมชนนั้น ๆ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดระบบและระเบียบเพื่อการดำเนินกิจการด้านต่าง ๆ ของสังคมมนุษย์ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดสถาบันสังคมและการบริหาร การบริหารจึงมีความสำคัญอันจะนำสังคมไปสู่ความเจริญก้าวหน้า เพราะหากปราศจากการบริหารแล้วสังคมก็จะมีไม่ เมื่อการบริหารมีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์เช่นนี้ การบริหารจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญ และผู้บริหารก็ต้องมีความสำคัญเช่นกัน คนบางคนอาจมีพรสวรรค์สามารถบริหารงานได้ดีโดยไม่จำเป็นต้องได้รับการศึกษาอบรม ทางด้านบริหารหลายคนอาศัยประสบการณ์ในการทำงาน เรียนรู้การบริหารจากการปฏิบัติงาน หลายคนได้รับการศึกษาอบรมจนได้รับเป็นผู้นำ หรือผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คะนิง สายแก้ว (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 : จากข้อเสนอเชิงนโยบายสู่การปฏิบัติด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ร่วม พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ระดับบุคคล ระดับกลุ่ม ระดับสถานศึกษา ผลการดำเนินการร่วมในขั้นตอนการวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติการ มีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ในการวางแผนการบริหารจัดการและการนำแผนสู่การปฏิบัติตามนโยบาย ผลการประเมินความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายร่วมในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย พบว่า การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยมีความชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายทั้งด้านเป้าหมายการพัฒนาและกิจกรรมที่ปฏิบัติและได้องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับบุคคล คือมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ พัฒนาตนเองให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่มีความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ อุทิศตนให้กับงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอยู่เสมอมิมีส่วนร่วมในการทำงานและมีความคิดที่เป็นระบบมากขึ้น ระดับกลุ่มมีความชัดเจนในแนวปฏิบัติ มีความรักความสามัคคี มีการพึ่งพาและช่วยเหลือกัน ทำให้มีทักษะการทำงานเป็นทีมที่ดีขึ้น มีภาวะผู้นำ ร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้ง ทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และในระดับสถานศึกษาได้นวัตกรรมนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่เน้นคุณภาพ บรรยากาศการบริหารจัดการแบบไว้วางใจ ไวต่อความเปลี่ยนแปลง มีความชัดเจนของนโยบายที่เกิดจากการมีส่วนร่วม มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการ และได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบยิ่งขึ้น

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ส่งผลต่อการการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หากภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารอยู่ในรับมาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับสูงเช่นกัน เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย ต้องมีขั้นตอนจากวางแผน วิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยพิจารณาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ทั้งภายในและภายนอกองค์กร จัดวางทิศทางขององค์กร โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ (ภารกิจ) และวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างชัดเจน กำหนดกลยุทธ์โดยพิจารณาความเหมาะสม และการสามารถไปปฏิบัติได้จริง จากการวิเคราะห์ทางเลือกด้วยเทคนิคต่าง ๆ ปฏิบัติตามกลยุทธ์ โดยดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ คำนึงถึงโครงสร้างขององค์กร และวัฒนธรรมขององค์กร เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จและเกิดความเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ ความคุมเชิงกลยุทธ์ โดยติดตามผลการปฏิบัติงาน ประเมินผลกระบวนการและประเมินผลสำเร็จขององค์กร ผู้บริหารต้องมีประสิทธิภาพในการที่จะนำวิธีการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ให้รู้ถึงการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะมีขึ้นในอนาคต ส่งผลให้ผู้บริหารมีการปรับวิธีการบริหารให้ทันต่อสถานการณ์ สามารถกำหนดทิศทางขององค์กรในอนาคตได้อย่างชัดเจน (พีรศักดิ์ วิลัยรัตน์, 2556. ออนไลน์) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย เทพแสง (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนของจังหวัดทางภาคเหนือตอนบน พบว่า ประสพการณ์ การบริหาร ประสพการณ์การฝึกอบรม และปัจจัยการบริหารจัดการ ได้แก่ การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการบริหารเวลา มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต มีความรู้ ความเข้าใจ ในการวางแผนการทำงานเชิงรุก แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ สามารถปรับเปลี่ยนความคิดทันต่อการปฏิบัติงาน
2. การบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรเน้นถึงด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ถูกต้องตามหลักวิชาการโดยมีการส่งเสริมให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้ามามีบทบาทร่วมบริหารจัดการศึกษาให้เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ และมีการติดตาม ดูแลประเมินผลการปฏิบัติงานในสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างพัฒนาความมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำผลไปปรับปรุงการปฏิบัติงานการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก

2. ควบการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำผลไปปรับปรุงวางแผนการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เอกสารอ้างอิง

- คะเนิง สายแก้ว. 2549. การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 : จากข้อเสนอเชิงนโยบายสู่การปฏิบัติด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัยพันธ์ เลิศรักษ์ทวีกุล. 2553. การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.expnetbooks.com>. : กรกฎาคม 2556
- นภเนตร ธรรมบวร. 2550. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พระมหาไถวรธรณ ปุณฺณันธ. 2552. ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรม. ดุษฎีนิพนธ์ กศ.ด (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พีรศักดิ์ วิลัยรัตน์. 2556. การบริหารเชิงกลยุทธ์. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.loveofwisdom13-1m002.pantown.com>.: กันยายน 2556
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. 2544. ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ : ธนรัชการพิมพ์.
- วิทยากร เชียงกุล. 2550. สภาวะการศึกษาไทย ปี 2549/2550 การแก้ปัญหาและการปฏิรูปการศึกษาไทยอย่างเป็นระบบแบบองค์รวม. กรุงเทพฯ : วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- สมชาย เทพแสง. 2553. ปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนของจังหวัดทางภาคเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น. 2547. คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ม.ป.ท.
- อนันต์ วรรณภาค. 2553. ความสำคัญของผู้นำและการบริหาร. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.krobannok.com>. : กันยายน 2556
- DuBrin, A. J. 1998. Leadership: Research Findings, Practice, and Skills. Boston: Houghton.
- Ireland, R.D. and Hitt, M.A. 1999. “Achieving and maintaining strategic competitiveness in the Twenty-first Century: The Role of Strategic Leadership.” Academy of Management Executive, 13(1), 43-57

บทบาทของครูสังคมศึกษาในการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต เรื่อง “ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ที่มีต่อการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
Role of Social Studies Teachers in Teaching Civic Strand with Agricultures Local Wisdom in Phranakorn SiAyuttaya Province at Schools were Belonged to Secondary Educational Service Area Office 3 for Conscious Promoting in Thai Culture Reservation.

สมกมล กาญจนพิบูลย์, นรเศรษฐ์ เตชะ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทของครูสังคมศึกษาในการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เรื่อง “ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมประจำโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ทำการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 107 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของครูสังคมศึกษาในการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เรื่อง “ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ที่มีต่อการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยทำการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

การศึกษารoles บทบาทในการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตร ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีค่าเฉลี่ย (\bar{x})เท่ากับ 3.49 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.92 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมากจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยของครูสังคมศึกษาจึงอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก

คำสำคัญ: สังคมศึกษา, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การเกษตร, จิตสำนึก, วัฒนธรรมไทย

Abstract

The purpose of this research was to study the role of social studies teachers in teaching civic strand with Agricultures local wisdom in Phranakorn SiAyuttaya province at schools belonged to Secondary Educational Service Area Office 3 for conscious promoting in Thai culture reservation. The sample obtained by sample sampling was 107 social studies teachers in teaching civic strand with Agricultures local wisdom in Phranakorn SiAyuttaya. The experimental instrument was questionnaire about role of social studies teachers in teaching civic strand with Agricultures local wisdom in Phranakorn SiAyuttaya province at schools belonged to Secondary Educational Service Area Office 3 for conscious promoting in Thai culture reservation. The data obtained were analyzed for the means and standard deviation.

The findings of this study were as follows:

Means scores of role in social studies teachers in teaching civic strand with Agricultures local wisdom in Phranakorn SiAyuttaya province at schools and conscious promoting in Thai culture reservation were 3.49, standard deviation were 0.92, and most of them were the preset criteria at high level.

Keywords: social studies, wisdom, Agricultures, conscious, Thai culture

บทนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางเกษตรกรรมเป็นขบวนการผลิตและการประกอบธุรกิจเกษตรทั้งทางพืชและทางสัตว์ ผลผลิตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้นั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง เช่นธรรมชาติที่เหมาะสม ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เกษตร ศิลปะเทคนิคในการใช้เครื่องมือทุ่นแรง การวางแผนและโครงการที่ถูกต้อง ยังเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพลังงานธรรมชาติ ให้เป็นพลังงานในรูปของพืชและสัตว์ รวมทั้งการจัดจำหน่ายให้มีประสิทธิภาพ พลังงานจากแสงอาทิตย์จะช่วยในการปรุงอาหารของพืช เพื่อการเจริญเติบโตออกผลได้ตามธรรมชาติ สร้างผลผลิตให้แก่มนุษย์และสัตว์(ประสิทธิ์ คำภีร์, 2518: 1-2) การเกษตรมี การผลิตทางพืช สัตว์ และการประมง ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตปัจจัยสี่ของมนุษย์นั่นเอง จึงมีประโยชน์และความสำคัญ (พานิช ทินนิมิต 2527: 1-3)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่นักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศต่างยอมรับว่าเป็นเมืองแห่งประวัติศาสตร์เพราะมีโบราณสถาน โบราณวัตถุจำนวนมากที่มีพัฒนาการมาราว 900 กว่าปี (ศิริประภาฯ คารามาตร์, 2550 : 7) และเป็นเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์จนได้รับสมญานามว่าเมือง “อู่ข้าวอู่น้ำ” นอกจากเมืองพระนครศรีอยุธยา มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์แล้ว ยังมีความสำคัญทางด้านวัฒนธรรมอีกด้วย คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตรกรรม อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่อยู่กับคนไทยมาช้านาน นับว่าเป็นอาชีพที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติทางด้านวิถีชีวิตของผู้คนที่ตั้งถิ่นฐานในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ แต่ในปัจจุบันประชาชนในจังหวัดอยุธยาให้หันมาประกอบอาชีพค้าขาย และอาชีพรับจ้างกันมากขึ้น จนทำให้ประชาชนที่ทำอาชีพเกษตรกรรมในท้องถิ่นลดน้อยลง และขาดการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่คนรุ่นลูก รุ่นหลาน ผลที่ตามมา จึงทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตรกรรมเริ่มหายไป ทั้ง ๆ ที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นคลังความรู้ที่มีคุณค่าที่บรรพบุรุษได้สั่งสมกันมาควรมีการสืบทอดต่อไปจากรุ่นสู่รุ่นโดยเฉพาะ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับประเภทการทำเกษตรกรรม เครื่องมือทางการเกษตร บทบาทของเกษตรกร ประเพณีสำคัญทางการเกษตรกรรม และแนวทางในการสืบสานภูมิปัญญาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้ยั่งยืน

ครูสังคมศึกษานับเป็นหนึ่งในวิชาชีพที่สำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้และคุณธรรมสู่ผู้เรียนและชุมชน เพื่อไม่ให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตรหายไป โดยการจัดการองค์ความรู้สู่การปฏิบัติในชั้นเรียนสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และเข้าใจถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยที่ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนอิงมาตรฐานหลักสูตร จากวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต มาตรฐานที่ 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข แล้วปรับเนื้อหาในสาระการเรียนรู้แกนกลางจากวัฒนธรรมชาติมาเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น หลังจากนั้นจึงนำมาใช้ในทุกระดับชั้นการศึกษา เพื่อสอดคล้องกับกิจกรรมตามกรอบของหลักสูตรแกนกลางชั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (2551: 2) ที่ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

จากที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตรกรรมในจังหวัดอยุธยา เพื่อไม่ให้สูญสลายไป โดยมุ่งเน้นไปในกลุ่มครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่เป็นแรงกำลังสำคัญหนึ่งในการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางคณะผู้วิจัยจึงทำวิจัยเรื่อง บทบาทของครูสังคมศึกษาในการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เรื่อง “ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ที่มีต่อการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบทบาทของครูสังคมศึกษาในการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เรื่อง “ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ที่มีต่อการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบาทของครูสังคมศึกษาในการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เรื่อง “ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

มัธยมศึกษาเขต 3 ที่มีต่อการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมประจำโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ทำการสอน สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 107 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของครูสังคมศึกษาในการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เรื่อง “ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ที่มีต่อการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยมีดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งหมด โดยยึดทฤษฎี (IOC: Index of Item Objective Congruence) (IOC) เท่ากับ 0.7

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีแจกแบบสอบถามให้กับ ให้ครูสังคมศึกษาในการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เรื่อง “ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และมีเกณฑ์การแปลคะแนนค่าเฉลี่ย (วิชิต อุ๋อัน, 2550:148) ได้แก่ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับระดับจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับระดับจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยมาก ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับระดับจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยกลาง ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับระดับจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับระดับจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	34	31.77
หญิง	73	68.23
รวม	107	100
2. อายุ		
20-25 ปี	7	6.54
26-30 ปี	21	19.63
31-35 ปี	5	4.67
36-40 ปี	3	2.81
41-45 ปี	6	5.62
46-50 ปี	5	4.67
51-55 ปี	22	20.56
56-60 ปี	37	34.57
มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	1	0.93
รวม	107	100
3. ตำแหน่ง		
ครูอัตราจ้าง	13	12.14
ครูผู้ช่วย	9	8.41
ครู (คศ.1)	18	16.82
ครูชำนาญการ (คศ.2)	12	11.24
ครูชำนาญการพิเศษ (คศ.3)	54	50.46

ครูเชี่ยวชาญ (คศ.4)	0	0
ครูเชี่ยวชาญพิเศษ (คศ.5)	0	0
อื่นๆ	1	0.93
รวม	107	100
4. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	2.81
ปริญญาตรี	84	78.50
ปริญญาโท	20	18.69
ปริญญาเอก	0	0
รวม	107	100
5. ประสบการณ์สอน		
น้อยกว่า 5 ปี	31	28.97
6-10 ปี	8	7.47
11-15 ปี	3	2.81
16-20 ปี	6	5.61
21-25 ปี	6	5.61
26-30 ปี	18	16.82
มากกว่า 30 ปี	35	32.71
รวม	107	100
6. ระดับชั้นที่รับผิดชอบใน		
ภาระ งานสอน		
มัธยมศึกษาตอนต้น	55	51.41
มัธยมศึกษาตอนปลาย	52	48.59
รวม	107	100

1. ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 107 คน เป็นชาย 34 คิดเป็นร้อยละ 31.77 เป็นหญิง 73 คน คิดเป็นร้อยละ 68.23 อายุ 20-25 ปีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.54 อายุ 26-30 ปีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 19.63 อายุ 31-35 ปีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.67 อายุ 36-40 ปีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.81 อายุ 41-45 ปีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.62 อายุ 46-50 ปีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.67 อายุ 51-50 ปีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 20.56 56-60 ปีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 34.57 มากกว่า 60 ปีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.93 ตำแหน่ง ครูอัตราจ้าง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 12.14 ครูผู้ช่วย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.41 ครู(คศ.1) จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 16.82 ครูชำนาญการ(คศ.2) จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 11.24 ครูชำนาญการพิเศษ(คศ.3) จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 50.46 อื่นๆ(อาจารย์พิเศษ) จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.93 ระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.81 ปริญญาตรี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 78.50 ปริญญาโท จำนวน 20 คิดเป็นร้อยละ 18.69

ตาราง 2 ผลของบทบาทของครูสังคมศึกษาในการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต กบจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ระดับจิตสำนึก
1.	ประเภทการทำเกษตรกรรม	3.56	0.90	มาก	มาก
2.	เครื่องมือทางการเกษตร	3.29	0.96	ปานกลาง	ปานกลาง
3.	บทบาทของเกษตรกร	3.13	0.92	ปานกลาง	ปานกลาง
4.	ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อที่สำคัญทางการเกษตร	3.88	0.90	มาก	มาก
5.	แนวทางการสืบสานภูมิปัญญาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	3.60	0.90	มาก	มาก
	รวม	3.49	0.92	มาก	มาก

2. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 107 คน มีบทบาทในการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.49$, S.D. = 0.92) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อที่สำคัญทางการเกษตรมีบทบาทในการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตร ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับมาก และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.90) รองลงมาได้แก่ ด้านแนวทางการสืบสานภูมิปัญญาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีบทบาทในการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตร ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับมาก และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.90) ส่วนด้านประเภทการทำเกษตรกรรมมีบทบาทในการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตร ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับมาก และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.56$, S.D. = 0.90) ด้านเครื่องมือทางการเกษตรมีบทบาทในการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตร ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับปานกลาง และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.29$, S.D. = 0.96) และด้านบทบาทของเกษตรกรมีบทบาทในการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตร ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับปานกลาง และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.13$, S.D. = 0.92) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

บทบาทของครูสังคมศึกษาเป็นผู้ที่ทำให้เยาวชนของชาติพัฒนาให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาต้องนำความรู้ที่มีอยู่รอบตัวในวิชาต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตร่วมกัน และสามารถปรับตัวให้อยู่กับสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวของนักเรียนได้ รวมถึงการเรียนรู้สิ่งที่เป็นภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อสร้างศรัทธาภูมิปัญญาในความเป็นไทยและดำรงรักษาความเป็นไทยไว้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ นิภา หิรัญโชติ (2547: 37 - 38) กล่าวว่า ครูสังคมศึกษา เป็นผู้สร้างให้ผู้เรียนมีคุณภาพ สามารถปรับตัวให้เข้ากับ มนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมได้ รวมถึงการมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมไว้ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่มีการถ่ายทอดความรู้และการจัดกิจกรรมที่มีการสอดแทรกให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และการให้นักเรียนได้ไปสัมผัสกับประสบการณ์จริง กับเกษตรกรหรือบุคคลที่มีความรู้ด้านการเกษตรโดยตรง โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนสามารถให้ได้พบกับประชาชนชาวบ้านที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง โดยมีการเชิญมาที่โรงเรียนหรือพานักเรียนไปพื้นที่จริงในพื้นที่ได้ ซึ่งสามารถส่งเสริมและทำให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมไทยได้ดีมากขึ้น สอดคล้องกับ ศิริรัตน์ ศิริชีพชัยนัต (2548: 39) ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระหว่างเรียน ส่งผลให้จิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น และอรวรรณ บุญส่ง (2550: 105) ที่พบว่า หลังการจัดการจัดกิจกรรมเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาส่งผลให้จิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาจิตสำนึกควรมีการศึกษาจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาโดยการทำวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่มีผลต่อการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น สภาพครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม รวมไปถึงการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนย่อย ๆ ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. ควรมีการศึกษากับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์
4. ควรมีการทำวิจัยที่ศึกษาในมิติการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม สื่อนวัตกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาในห้องเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- นิภา หิรัญโชติ. 2547. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบร่วมมือตามวิธี เอส ที เอ ดี (STAD) และวิธีสอนแบบโครงการหน่วยการเรียนรู้เรื่อง ประชากรและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ฉบับอัดสำเนา.
- ประสิทธิ์ คำภุสเสน . 2518. หลักการเกษตรกรรมทั่วไป. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ.
- พานิช ทินนิมิต. 2527. หลักการเกษตร. กรุงเทพฯ : ดวงกมลสมัย.
- วิจิต อู่อัน. 2550. การวิจัยและการสืบค้นข้อมูลทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: พรินท์แอนด์.
- ศิริประภา ดารามาตร์. 2550. นำเที่ยวอยุธยา. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- ศิริรัตน์ ศิริชีพชัยยันต์. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และจิตสำนึกที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาวิชาการมัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรรวรรณ บุญส่ง. 2550. ผลการพัฒนาจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาประกอบการประเมินตามสภาพจริง. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้
การสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนมัธยมท่าแฉ้ง จังหวัดจันทบุรี

DEVELOPMENT OF THE ACTIVITY PACKAGE FOR HANDBALL BASIC SKILL USING
DAVIES INSTRUCTIONAL MODAL FOR PSYCHOMOTOR DOMAIN FOR LOWER
SECONDARY STUDENTS OF MATHAYOMTHAKLAENG SCHOOL CHANTHABURI
PROVINCE

สมปรารถนา ทองนาค , ดารณี นวพันธุ์, เขียวเรศ ใจเย็น
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้การสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมท่าแฉ้ง จังหวัดจันทบุรี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ มาตรฐาน 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลของนักเรียนก่อนการฝึกและหลังการฝึกด้วยชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้การสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมท่าแฉ้ง จังหวัดจันทบุรี และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล ที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้การสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนมัธยมท่าแฉ้ง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้วิธีจับสลาก จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้การสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมท่าแฉ้ง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 3 กิจกรรม แบบทดสอบทักษะกีฬาแฮนด์บอล และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล ที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้การสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) , ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้การสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมท่าแฉ้ง จังหวัดจันทบุรี มีประสิทธิภาพระหว่างเรียนและหลังเรียน เท่ากับ 82.50/84.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้การสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้การสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้การสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57

คำสำคัญ: การพัฒนาชุดกิจกรรม, รูปแบบการเรียนรู้การสอนรูปแบบของเดวิส, ทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล

Abstract

The purposes of this research were to : 1) to develop the activity package for handball basic skills using Davies Instructional Model for psychomotor domain for lower secondary students of Mathayomthaklaeng School Chanthaburi Province so that it can reflect the effectiveness at 80/80 according to standard criteria; 2) to compare between handball standard skills of lower secondary

students before and after the use of the activity package developed from Davies Instructional Model and 3) to study the level of satisfaction of lower secondary students from learning through the activity package for handball basic skills using Davies Instructional Model. The sample used in this research was lower secondary students who were studying in the second semester, academic year 2556 selected through drawing process. Research tools used in this research were 3 sets of the activity packages for handball basic skills using Davies Instructional Model for psychomotor domain for lower secondary students of Mathayomthaklaeng School Chanthaburi Province, Handball Skills Test and Satisfaction Survey of lower secondary students from learning through the activity package for handball basic skills using Davies Instructional Model. The statistics used to analyze the gathered data and information were mean (\bar{X}), Standard Deviation (S.D.) and t-test.

The results were revealed as follows: 1) the effectiveness of the activity package for handball basic skills using Davies Instructional Model for psychomotor domain for lower secondary students of Mathayomthaklaeng School Chanthaburi Province before and after the use was 82.50/84.75, higher than the standard criterion at 80/80. 2) The outcome of the comparison between handball standard skills of lower secondary students before and after the use of the activity package developed from Davies Instructional Model indicated that the students taught and trained with the activity package for handball basic skills using Davies Instructional Model had the higher score than before being trained by the activity package, and the result was statistically significant at .01 and 3) the level of satisfaction of lower secondary students from learning through the activity package for handball basic skills using Davies Instructional Model was high-the average of which was 4.30 with the standard deviation of 0.57

Keyword: Development of the Activity Package, Davies instructional modal for psychomotor domain, Handball basic skill

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 6 ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในหมวดที่ 4 มาตรา 22 ระบุว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักการว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 12)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียน เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไว้ข้อหนึ่งว่า เข้าร่วมกิจกรรมทางกาย กิจกรรมกีฬา กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพ โดยนำหลักการของทักษะกลไกมาใช้ได้อย่างปลอดภัย สนุกสนานและปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอตามความถนัดและความสนใจ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 4)

กีฬาแฮนด์บอลได้กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระที่ 3 : การเคลื่อนไหวการออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทยและกีฬาสากล มาตรฐาน พ 3.1 : เข้าใจมีทักษะในการเคลื่อนไหวกิจกรรมทางกาย การเล่นเกมและกีฬา มาตรฐาน พ 3.2 รักการออกกำลังกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการแข่งขัน และชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 22 - 31) สถานศึกษาสามารถเลือกไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ตามความพร้อมและความเหมาะสมให้กับทุกช่วงชั้นตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 1 - 3 นอกจากนี้กีฬาแฮนด์บอลยังเป็นกีฬาอีกชนิดหนึ่งที่จัดทำการแข่งขันตั้งแต่ในระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและในระดับสูง ๆ ขึ้นไป

โรงเรียนมัธยมท่าแฉ้ง จังหวัดจันทบุรี เป็นโรงเรียนสหศึกษานาขนาดเล็ก มีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีนโยบายให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งในกลุ่ม

สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาได้รับนโยบายจากโรงเรียนให้จัดการเรียนรู้ การปลูกฝังให้นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และมีร่างกายพร้อมที่จะรับรู้การเรียนรู้หนังสืออย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียน จึงได้บรรจุวิชาแอนด์บอลไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เพื่อดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 เพื่อเป็นการฝึกทักษะขั้นพื้นฐานกีฬาแอนด์บอล ให้ผู้เรียนได้นำทักษะที่ได้รับ ไปพัฒนาศักยภาพ และก้าวไปสู่การเป็นนักกีฬาแอนด์บอลในระดับจังหวัดต่อไป

ที่ผ่านมาผลจากการแข่งขันกีฬาแอนด์บอลในระดับประเทศ ระดับภาค ระดับเขตพื้นที่การศึกษาถึงระดับโรงเรียนพบว่า ผลการแข่งขันยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ ดังเช่น ผลการแข่งขันกีฬาแอนด์บอลชิงแชมป์จันทบุรี ปี 2556 ของชมรมกีฬาแอนด์บอลจังหวัดจันทบุรี พบว่า นักกีฬาแอนด์บอลรุ่นอายุไม่เกิน 15 ปี โรงเรียนมัธยมท่าแกลงไม่ผ่านรอบแรก และจากการคัดเลือกตัวแทนนักกีฬาของชมรมแอนด์บอลจังหวัดจันทบุรี พบว่า นักเรียนจากโรงเรียนมัธยมท่าแกลงได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนนักกีฬาลดน้อยลง คือ ในปีการศึกษา 2554 เป็นตัวแทน 2 คน ในปีการศึกษา 2555 เป็นตัวแทน 1 คน (ชมรมแอนด์บอลจังหวัดจันทบุรี. 2555 : 23) ทำให้ไม่อยู่ใน 3 อันดับแรกของโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเหมือนเช่นที่ผ่านมา ผู้วิจัยทำหน้าที่สอนวิชาแอนด์บอล พบว่านักเรียนขาดทักษะพื้นฐานกีฬาแอนด์บอล มีสาเหตุมาจากนักเรียน มีทักษะพื้นฐานกีฬาแอนด์บอลค่อนข้างต่ำ ไม่ตั้งใจเรียน เบื่อการสอนแบบเดิม ๆ ครูไม่เน้นการสอนทักษะกีฬาแอนด์บอลให้ถูกต้อง นักเรียนไม่ได้รับการฝึกอย่างต่อเนื่อง ไม่มีแบบฝึกที่ตีพิมพ์เหมาะสมกับนักเรียนและดึงดูดความสนใจนักเรียน จากปัญหาดังกล่าวการที่นักเรียนจะเกิดทักษะพื้นฐานกีฬาแอนด์บอลอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องได้รับการฝึกฝนและปรับปรุง แก้ไขความบกพร่องต่าง ๆ อยู่เสมอ ครูจำเป็นต้องปรับปรุงลักษณะการจัดการเรียนการสอนและเลือกใช้สื่อเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาทักษะกีฬา

แนวทางการพัฒนาทักษะพื้นฐานกีฬาแอนด์บอล รูปแบบหนึ่งที่ได้รับการยอมรับคือการใช้ชุดกิจกรรม เนื่องจากการใช้ชุดกิจกรรมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกซึ่งขัยงค์ พรหมวงศ์ (2539 : 120) กล่าวว่าชุดกิจกรรมช่วยสร้างความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนของตนเอง ช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจแก่ผู้สอน เพราะชุดกิจกรรมผลิตไว้เป็นหมวดหมู่ หยิบใช้ได้ทันที โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ค่อยมีเวลาในการเตรียมตัวล่วงหน้า นักเรียนเรียนได้ตลอดเวลาไม่ว่าครูผู้สอนจะมีสภาพหรือขัดข้องทางอารมณ์มากน้อยเพียงใด ชุดกิจกรรมทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้แทนครู แม้ครูจะพูดหรือสอนไม่เก่ง นักเรียนก็สามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจากชุดกิจกรรมที่ผ่านการหาประสิทธิภาพมาแล้ว สามารถนำไปสอนผู้เรียนได้ทุกสถานที่ และทุกเวลา และช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ผู้เรียนเรียนได้ตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ตามเวลาและโอกาสที่เอื้ออำนวยแก่นักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของวัลลพ เกิดผล (2553 : 81) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะกีฬาฟุตบอล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าระหว่างเรียนมีค่าประสิทธิภาพเฉลี่ยเท่ากับ 82.45 ซึ่งผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 80 ที่กำหนด ทั้งนี้เพราะนักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในทักษะ แต่จำแบบผิด ๆ และทำทักษะไม่ถูกต้องอยู่เล็กน้อย แต่หลังจากที่นักเรียนใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกีฬาฟุตบอล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว จะเห็นว่าได้มีค่าประสิทธิภาพเฉลี่ยเท่ากับ 83.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80 ที่กำหนดจึงสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกีฬาฟุตบอล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุดนี้มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ได้ และรูปแบบการสอนวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกีฬาแอนด์บอล คือ รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ซึ่งจิตนา แคมมณี (2553 : 243 - 247) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส เป็นรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติที่มุ่งพัฒนาความสามารถด้านทักษะปฏิบัติของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น ผ่านกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ 2) ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทักษะ ย่อย ๆ 3) ขั้นผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย 4) ขั้นให้เทคนิควิธีการ 5) ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของวริวรรณ โชนงนุช (2551 : 108) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่องการเขียนลายสังคโลก โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 10 ชุด มีประสิทธิภาพ 82.38/87.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ แต่ยังไม่พบว่ามีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับวิชาพลศึกษา

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแอนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมท่าแกลง จังหวัดจันทบุรี เพื่อการพัฒนาทักษะกีฬาแอนด์บอลของนักเรียนตามทักษะที่ได้ถูกต้อง เหมาะสมกับการเรียนทักษะพื้นฐานกีฬาแอนด์บอลและเพื่อเป็น การพัฒนาให้เยาวชนได้รับการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะพื้นฐานกีฬาแอนด์บอลที่ถูกต้องนำไปฝึกให้เกิดความชำนาญ อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ในอนาคตที่จะเกิดกับเยาวชนที่จะเล่นกีฬาแอนด์บอล เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการ

พัฒนาทักษะกีฬาแฮนด์บอลในระดับต่าง ๆ ให้มีมาตรฐาน และเพื่อเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมพลศึกษาแก่ผู้สอนพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาต่อไปด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมท่าแฉลง จังหวัดจันทบุรี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลของนักเรียนก่อนการฝึกและหลังการฝึกด้วยชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมท่าแฉลง จังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล ที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมท่าแฉลง จังหวัดจันทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 79 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้หลักการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้วิธีจับสลาก เนื่องจากโรงเรียนมัธยมท่าแฉลง เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นละ 1 ห้องเรียน ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีสมรรถภาพทางกายคล้ายกัน โดยการนำนักเรียนทั้งหมดมาเรียงหมายเลขลำดับ ตั้งแต่หมายเลข 1 - 79 แล้วทำการจับสลากทีละคน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมท่าแฉลง จังหวัดจันทบุรี
2. แบบทดสอบทักษะกีฬาแฮนด์บอล
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล ที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมท่าแฉลง จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างชุดกิจกรรมแบบต่าง ๆ และได้ยึดแนวทางการสร้างชุดกิจกรรมของชัยงค์ พรหมวงศ์ (2539: 119) มี 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

- ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ วิเคราะห์สาระมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดเพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้

- กำหนดกิจกรรมและเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยจัดทำชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ทั้งหมด 3 กิจกรรม ใช้เวลาในการสอนทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง และทดสอบหลังการฝึกกิจกรรม ทั้ง 3 กิจกรรม ๆ ละ 1 ชั่วโมง รวม 3 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่รวมเวลาในการทดสอบทักษะกีฬาก่อนการฝึกและหลังการฝึก

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการสอน ผู้วิจัยดำเนินการการวางแผนการสอนดังนี้

- กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของเนื้อหา ทั้ง 3 กิจกรรม ที่นำมาสร้างชุดกิจกรรมการฝึกทักษะเบื้องต้น กีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส

- ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสโดยพิจารณาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

- กำหนดวิธีวัดผลและประเมินผลสำหรับชุดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

- จัดทำคู่มือครูโดยผู้วิจัยมีจุดประสงค์เพื่อให้ครูผู้สอนนำชุดกิจกรรมนี้ไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคู่มือครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย เอกสาร ที่ครูต้องตรวจให้ครบในแต่ละชุดกิจกรรม สิ่งที่ต้องเตรียม ใบความรู้ แบบฝึกทักษะ แบบทดสอบทักษะกีฬาแฮนด์บอลก่อนการฝึก และหลังการฝึก

ขั้นตอนที่ 3 การผลิตสื่อการสอน ผู้วิจัยดำเนินการผลิตสื่อการสอนดังนี้

- สื่อการสอนสำหรับชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ประกอบด้วย ใบกิจกรรม ใบความรู้ แบบฝึกทักษะ

- นำส่วนประกอบต่าง ๆ ที่จัดสร้างขึ้นประกอบด้วย คู่มือครู คู่มือนักเรียน สื่อการสอนจัดเตรียมบรรจุไว้ในกล่อง

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบคุณภาพของชุดกิจกรรมสอน ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของชุดกิจกรรมสอน ดังนี้

- นำชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมท่าแคลง จังหวัดจันทบุรีที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

- นำชุดกิจกรรมที่แก้ไขให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของชุดกิจกรรม โดยพิจารณาองค์ประกอบของชุดกิจกรรมกำหนดความเหมาะสมเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

- นำแบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรม มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยพิจารณาความเหมาะสมจากค่าเฉลี่ยที่มีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 เมื่อเทียบเกณฑ์การประเมินผลแล้วมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด

- นำชุดกิจกรรมมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.2 นำชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมท่าแคลง จังหวัดจันทบุรี ที่ผ่านการประเมินและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาประสิทธิภาพ 80/80 โดยอ้างสูตรจากชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545 : 494) ดังนี้

1.2.1 ทดลองครั้งที่ 1 ทดสอบประสิทธิภาพรายบุคคล (1: 1) โดยนำชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสที่สร้างขึ้นครั้งแรกไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนคิซมกุฎวิทยา จำนวน 3 คนโดยทดลองกับนักเรียนที่มีสมรรถภาพทางกายปานกลางก่อน แล้วทำการปรับปรุง จากนั้นไปทดลองกับนักเรียนที่มีสมรรถภาพดี แล้วนำไปทดลองกับนักเรียนสมรรถภาพดีมาก เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเวลา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ปรากฏว่า ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียน การสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส มีประสิทธิภาพ 80.00/85.00

1.2.2 ทดลองครั้งที่ 2 ทดสอบประสิทธิภาพกับกลุ่มเล็ก (1: 9) โดยนำชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสที่ผ่านการปรับปรุงแล้วไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนคิซมกุฎวิทยา จำนวน 9 คน ที่ละสมรรถภาพทางกายปานกลาง ดี ดีมาก แล้วนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ แก้ไข ปรับปรุง เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียน การสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ตามเกณฑ์ 80/80 ปรากฏว่า ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส มีประสิทธิภาพ 81.11/86.11

1.2.3 ทดลองครั้งที่ 3 ทดสอบประสิทธิภาพกับกลุ่มขนาดใหญ่ (1: 40) โดยนำชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสที่ผ่านการปรับปรุงแล้วไปทดสอบหาประสิทธิภาพ กับนักเรียนกลุ่มขนาดใหญ่ โรงเรียน คิซมกุฎวิทยา จำนวน 40 คน ที่ละสมรรถภาพทางกายปานกลาง ดี ดีมาก ที่ยังไม่เคยใช้ชุดกิจกรรม การฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสเพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ของชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะ

ปฏิบัติของเดวิส นำมาปรับปรุงและแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง ปรากฏว่า ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส มีประสิทธิภาพ 81.25/84.50

2. แบบทดสอบทักษะกีฬาแฮนด์บอล

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบทักษะกีฬาแฮนด์บอลของอิพร ภักดีศิริวงษ์ (2546 : 105 - 107) มาใช้เป็นเครื่องมือใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย

- 2.1 แบบทดสอบทักษะการส่งและรับลูกแฮนด์บอลกระทบฝ่าผนังขณะเคลื่อนที่
- 2.2 แบบทดสอบทักษะการขว้างลูกแฮนด์บอลแบบมือเดียวเหนือไหล่
- 2.3 แบบทดสอบทักษะการเลี้ยงลูกแฮนด์บอล
- 2.4 แบบทดสอบทักษะการยิงประตู

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล ที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ซึ่งสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้ใน 4 ด้านได้แก่ 1) ด้านสาระการเรียนรู้ 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ และ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 20 ข้อ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล ที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามวิธีการของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2552: 105 -106) จำนวน 20 ข้อ

3.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้องและเหมาะสม อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะและให้แก้ไขโดยควรสร้างข้อคำถามให้ชัดเจนและตรงตามพฤติกรรมที่ต้องการชี้วัดในนิยามศัพท์ จึงได้ปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสอบถาม พบว่า แบบสอบถามความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 4.20 - 5.00 ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.21

3.5 นำข้อคำถามที่ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อ พิจารณาทบทวนความถูกต้องและเหมาะสมอีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้ (Try out) ผลปรากฏว่า ข้อคำถามแบบสอบถามความพึงพอใจ มีความเหมาะสมมากที่สุด

3.6 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนคิซุมภูวิทยา อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 45 คนเพื่อหาผลการทดลองของแบบประเมินความพึงพอใจ

3.7 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้ จำนวน 20 ข้อ มาหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม ผลปรากฏว่ามีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.72

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ทดสอบทักษะกีฬาแฮนด์บอลก่อนการฝึก ด้วยแบบทดสอบทักษะกีฬาแฮนด์บอลจำนวน 4 รายการ ใช้เวลา 2 ชั่วโมง

2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส จำนวน 3 กิจกรรม รวม 6 สัปดาห์ และทดสอบทักษะกีฬาแฮนด์บอลหลังฝึกทุกกิจกรรม ให้คะแนนการทดสอบและนำผลที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการทดสอบทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล

3. ทดสอบทักษะกีฬาแฮนด์บอลหลังการฝึกด้วยแบบทดสอบทักษะกีฬาแฮนด์บอล ซึ่งเป็นแบบทดสอบเดียวกันกับแบบทดสอบทักษะกีฬาแฮนด์บอลก่อนการฝึก และสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล ที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส

4. ให้คะแนนการทดสอบหลังการฝึก และนำผลที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการทดสอบทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล

5. นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล ที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส แต่ละคนมาลงคะแนนในตารางสรุปตามระดับความพึงพอใจของนักเรียนจนครบทุกคนแล้ว หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถาม ในรายข้อ รายด้าน และภาพรวม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ความเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ความพึงพอใจตามวิธีของ Cronbach โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนาชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมท่าแฉลง จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมตามของชัยยงค์ พรหมวงศ์ 4 ขั้นตอน คือ

- 1.1 การวิเคราะห์เนื้อหา
- 1.2 การวางแผนการสอน
- 1.3 ผลิตสื่อการสอน
- 1.4 ทดสอบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

ได้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมท่าแฉลง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 3 กิจกรรม ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 การฝึกทักษะการส่งและรับลูกแฮนด์บอล

กิจกรรมที่ 2 การฝึกทักษะการเลี้ยงลูกแฮนด์บอล

กิจกรรมที่ 3 การฝึกทักษะการยิงประตู

ชุดกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรมที่ได้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.50/84.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. ทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลของนักเรียนหลังการฝึกโดยใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สูงกว่าก่อนการฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส มีค่าเฉลี่ย 4.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 แสดงว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส มีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ในระดับมาก

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมท่าแฉลง จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยอภิปรายผลจากข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมท่าแฉลง จังหวัดจันทบุรี มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.50/84.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 อาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ดำเนินการพัฒนาชุดกิจกรรมตามขั้นตอนซึ่งสอดคล้องกับชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2539 : 119) กล่าวไว้ ขั้นตอนในการผลิตชุดกิจกรรมว่ามี 4 ขั้นตอน คือการวิเคราะห์เนื้อหา การวางแผนการสอน ผลิตสื่อการสอน และทดสอบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้นำทักษะกีฬาแฮนด์บอล คือ การรับ-ส่งลูกแฮนด์บอล การเลี้ยงลูกแฮนด์บอล และการยิงประตู ที่เป็นทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการเรียนการสอนของเดวิส เพื่อให้ผู้เรียน

ได้ฝึกทักษะ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ผู้วิจัยเลือกมาใช้ร่วมกับชุดกิจกรรม ในขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ผู้วิจัยก็จะสาธิตให้นักเรียนเห็นภาพรวมตั้งแต่ต้นจนจบ โดยแยกทักษะออกเป็นขั้นตอนให้นักเรียนดู ในที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย โดยการที่ผู้วิจัยสาธิตและอธิบายอย่างช้า ๆ ให้นักเรียนสังเกตและเรียนรู้ขั้นตอนของการฝึกทักษะตามลำดับ หลังจากนั้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติทักษะที่ละขั้นตอนตามผู้วิจัย ในขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย โดยไม่มีการสาธิต ผู้วิจัยให้ผู้เรียนฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลจากชุดกิจกรรมฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส เป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และเดี่ยว ผู้วิจัยจะเดินดูทักษะของผู้เรียนเป็นรายกลุ่ม ในขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการในขั้นนี้หลังจากผู้วิจัยเดินดู สังเกตทักษะของผู้เรียนแล้วผู้วิจัยก็จะบอกเทคนิคของทักษะพื้นฐานนั้น ๆ ให้นักเรียนดู ในขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อยๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ โดยจะให้ผู้เรียนฝึกหลายๆ ครั้ง ตั้งแต่ต้นจนจบ ฝึกซ้ำๆ จนสามารถปฏิบัติทักษะได้อย่างสมบูรณ์ ในขั้นที่ 5 นี้ผู้เรียน 80% ปฏิบัติทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลได้ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 สอดคล้องกับงานวิจัยของวรวีรธรรม โจนงนุช (2551 : 114 - 115) ที่ได้ทดลองใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่องการเขียนลายสังคโลก โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองเชลียง อำเภอศรีสขาลัย จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า มีประสิทธิภาพ 82.38/87.50 และงานวิจัยของวัลลพ เกิดผล (2553 : 63 - 88) ที่ได้ทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกีฬาฟุตบอล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ ระหว่างร้อยละ 80.25 - 85.15 และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ระหว่างร้อยละ 81.25 - 87.50

2. ทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลของนักเรียนก่อนและหลังการฝึกโดยใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งก่อนเรียนนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 47.37 คะแนน และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 84.75 คะแนน มีค่าทดสอบ t - test เท่ากับ -3.43 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 เมื่อนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล นักเรียนจึงมีทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลสูงขึ้น สอดคล้องกับทิตินา แชมมณี (2551. : 321) กล่าวไว้ว่า ขั้นตอนให้ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป คือผู้เรียนจำนวนมากได้เรียนรู้เนื้อหาสาระ ได้เห็นการปฏิบัติจริง เกิดการเรียนรู้โดยการเห็นผลประจักษ์ชัดจากการคิดและการกระทำของตน เรียนรู้หลักการได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์รับประสบการณ์ตรงมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เอาใจเขามาใส่ใจ เราฝึกฝนในการเผชิญและแก้ปัญหา เรียนรู้เรื่องราวต่างๆ อย่างสนุกสนาน ได้ศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริง ปฏิบัติจริง นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพิลาภรณ์ วัลคำ (2553. : 101) ที่พบว่านักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในกิจกรรมการเรียนรู้สามารถปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนของทักษะได้ดีและเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ มารวมเป็นองค์ความรู้ โดยการรวบรวมข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู แบบสังเกตพฤติกรรมเรียนของนักเรียน แบบบันทึก แบบสัมภาษณ์นักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะปฏิบัติดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของดีเชดโก (อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2550 : 68 ; อ้างอิงจาก De Cecco. 1974 : 272 - 279) กล่าวไว้ว่าขั้นตอนการสอนทักษะ โดยเฉพาะจัดขั้นตอนการฝึกให้เป็นไปตามลำดับขั้น จากง่ายไปยาก จากทักษะพื้นฐานไปสู่ทักษะที่มีความสลับซับซ้อน จัดให้มีการฝึกทักษะย่อยเสียก่อน แล้วฝึกทั้งหมด เช่น ควรได้ฝึกคัดตัวอักษรทีละตัว จากตัวอักษรที่คัดง่ายไปยาก แล้วจึงคัดเป็นคำ และเป็นประโยคในท้ายที่สุด จากที่ได้กล่าวถึงแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สรุปได้ว่าชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส โรงเรียนมัธยมท่าแคดอง จังหวัดจันทบุรี สามารถพัฒนาทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลได้สูงขึ้น

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส โดยรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 เมื่อพิจารณารายการประเมินนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ลำดับที่ 2 คือ ด้านสาระการเรียนรู้ ลำดับที่ 3 คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ และลำดับที่ 4 คือด้านสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสทุกด้านมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลโดย

ใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส นั้น ไม่ยาก ไม่ง่ายจนเกินไป และมีการจัดแบบฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อเป็นการดึงดูด ความสนใจ ใช้แบบฝึกสั้น ๆ เพื่อไม่เกิดความเบื่อหน่าย ทำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติทักษะย่อยของกีฬาแฮนด์บอลได้ นักเรียนจึงมีความมั่นใจในการเรียนรู้และมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิพรรณ โชนงนุช (2551 : 68) ที่ได้รับการพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่องการเขียนลายสังคโลก โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองเซียง อำเภอสรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย พบว่าระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนลายสังคโลกด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส อยู่ในระดับพอใจมาก มีค่าเฉลี่ย 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75 และสอดคล้องกับศักดิ์ดา พิมพ์แก้ว (2550 : 73) ที่ได้ศึกษาการสร้างชุดกิจกรรมกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง ครอบครัวและเพศศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมในระดับมาก

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นรูปแบบการฝึกทักษะย่อย จากง่ายไปหายากตามลำดับ และได้มีโอกาสฝึกซ้ำ ๆ จนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะใหญ่ที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ ส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะกีฬาแฮนด์บอลสูงขึ้น และยังสามารถนำทักษะที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคการเล่นกีฬาแฮนด์บอลโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส เพื่อให้นักเรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะกีฬาแฮนด์บอลให้สูงขึ้นต่อไป
2. ควรนำรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสไปทดลองใช้ในรายวิชาพลศึกษาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.

กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.

_____. 2551. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.

ชมรมแฮนด์บอลจังหวัดจันทบุรี. 2555. สรุปรายงานประจำปี. จันทบุรี : คณะกรรมการ ฝ่ายประมวลเอกสาร.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2539. เอกสารประกอบการสอน ชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วย 8 - 15 ชุดการสอนระดับประถมศึกษา . พิมพ์ครั้งที่ 16 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

_____. 2545. ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2545. เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 8 - 15. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ทิตนา เขมมณี. 2551. ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. 2553. ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2552. พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กทม.: ประสานการพิมพ์.

พิมพ์ลาภรณ์ วัลคำ. 2553. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ เรื่อง เชิงสานกระดิ่ง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเชียงเพ็ง ตามแนวคิดของเดวิส. วิทยานิพนธ์. กศ.ม.(หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วรวิพรรณ โชนงนุช. 2551. การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนลายสังคโลก โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองเซียงอำเภอสรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). อดิเรก : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

วัลลพ เกิดผล. 2553. การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะกีฬาฟุตบอล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

ศักดิ์ดา พิมพ์แก้ว. 2552. การสร้างชุดกิจกรรมกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง ครอบครัวและเพศศึกษา

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). อุตรรดิตถ์ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
อิทธิพร ภัคคีธีรวิงษ์. 2546. การสร้างแบบทดสอบทักษะกีฬาแฮนด์บอลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน
ดอนเมืองจตุรจินดา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ
: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2550. หลักการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดล ชิปปา (CIPPA Model) ในรายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน

A study of the Satisfaction and Learning Achievement of the Undergraduate Students Learned by Learning management of the CIPPA model in the Theory and Principles of Community Development subject.

ณัฐวดี ททรัพย์อุบลัมภ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา (CIPPA Model) ในรายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา (CIPPA Model) ในรายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน ใช้กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพัฒนาชุมชน ชั้นปีที่ 1 หมู่ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 48 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการสอนรายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน (2031601) ตามที่กำหนดไว้ในกรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (มคอ. 3) 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีอำนาจจำแนกระหว่าง .26 ถึง .55 ค่าความยากง่ายระหว่าง .41 ถึง .79 และค่าความเชื่อมั่น .78 และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา จำนวน 20 ข้อ มีความเชื่อมั่น .93 การวิเคราะห์ข้อมูลอาศัยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร่วมกับสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่า t-test ค่า F-test

ผลการศึกษา พบว่า

1. ความพึงพอใจในการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา (CIPPA Model) ในรายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน นักศึกษามีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.23
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา (CIPPA Model) ในรายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา (CIPPA Model) มีผลทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจในการเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชนสูงขึ้น

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา

Abstract

The objectives of the research on the satisfaction and learning achievement of the undergraduate students who have been learned by the learning management of CIPPA model in the theory and the principles of community development subject are to study the satisfaction and the learning achievement of the undergraduate students who have been learned by the learning management of CIPPA model in the theory and the principles of community development subject. The sample populations are the 48 students on the community development subject who have studied in the first year and the first group on the first academic study year of 2013 who are the specific sample populations. The instrument used in the research consists of 1) the plant for teaching the theory and principles of community development subjects (2031601) as defined in the Qualifications Framework for Higher Education (TQF3) 2) the achievement tests which have the discrimination between .26 to .55, the difficulty between .41 to .79 and the reliability .78 and 3) the 20 sections of satisfaction and learning achievement of the undergraduate students who have been learned by using the CIPPA model which has the reliability at .93. The

descriptive statistical analysis is frequency, percent, average and the standard deviation with the inferential statistics are t-test and F-test.

The result of research has been found that

1. The satisfaction and the learning achievement of the undergraduate students who have been learned by the learning management of CIPPA model in the theory and the principles of community development subject have been satisfied by the students in the highest level by the overall and the averaged score is 4.23.

2. The learning achievement of the undergraduate students who have been learned by using the CIPPA model on the theory and principles of community development which is higher than pre-test at the 0.1 level statistical significantly.

The summary is the learning management on the CIPPA model has made the students have got higher satisfaction in learning and learning achievement on the theory and principles of community development.

Key words: learning management and of the CIPPA model.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 6 บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 22 บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542) การให้ความสำคัญและเน้นให้จัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ตลอดทั้งมุ่งให้ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ รู้วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และหลักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อให้รู้อย่างลึกซึ้งและกว้างไกล (Learn to know) เรียนให้เข้าใจและทำได้ (Learn to do) และเรียนรู้จนรู้จักและเข้าใจวิถีคิดสู่การปฏิบัติในอาชีพนั้น ๆ (Learn to be) ทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับนั้นมาประยุกต์เข้ากับตัวเองได้อย่างกลมกลืน และสร้างสรรค์ เพื่อความสุขของตนเองและคนรอบข้าง (กิตยวดี บุญเชื้อ และคณะ. 2541) ซึ่งผู้เรียนสามารถแสวงหาและค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง การศึกษายุคใหม่จึงต้องพัฒนาคนให้มีความสามารถที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารและสามารถนำข้อมูลข่าวสารนั้นมาพัฒนาเป็นกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ดังนั้นผู้สอนจึงต้องให้ความสำคัญกับวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม

การจัดการศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความรู้ และประสบการณ์ทางด้านวิชาการและวิชาชีพควบคู่กันไป เพื่อให้เยาวชนเหล่านั้นได้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะในการดำรงชีวิตในสังคมได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถประพฤติตนได้อย่างเหมาะสมในการดำรงชีวิตประจำวัน และความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพโดยพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพในหลายมิติ โดยเฉพาะความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสามารถพัฒนาได้

การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง ได้แก่บรรยากาศในห้องเรียน บุคลิกภาพของครูและวิธีการเรียนการสอน โดยครูต้องยอมรับความรู้สึก และมีความสนใจผู้เรียนในการส่งเสริมทัศนคติที่ดีให้โอกาสในการค้นหาคำตอบและช่วยเหลือผู้เรียนเมื่อเกิดปัญหา เพื่อที่จะได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ครูต้องปรับตัวอยู่เสมอ ในด้านการสอนให้ความสนใจต่อเหตุการณ์รอบตัวพร้อมทั้งสร้างบรรยากาศให้เป็นอิสระไม่เคร่งเครียดจนเกินไป เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์ จัดกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนร่วมกันคิดและจินตนาการเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา (พงษ์ทอง คำแห่ง. 2531)

สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2536 ตามข้อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและมีคุณภาพมาตรฐาน โดยได้กำหนดปรัชญา ไว้ว่า พัฒนาตน พัฒนาคณะ เพื่อนำไปสู่การเป็นนักพัฒนาชุมชนสังคม และท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของชาติที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนสู่สังคมคุณภาพ ส่งเสริมให้ประชาชนในสังคมทุกระดับ

สามารถจัดการตนเองได้ เพิ่มขีดความสามารถด้านศักยภาพของคน โดยมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งผลิตบัณฑิตด้านการพัฒนาชุมชนออกมาใช้ชุมชน สังคมและประเทศชาติและมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาการเรียนการสอนและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นให้สมกับปรัชญาของสาขาวิชา

รายวิชา ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน รหัสวิชา 2031601 เป็นวิชาเฉพาะกลุ่มวิชาแกนหลักของวิชาเอก (บังคับ) ที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิด ความหมาย ปรัชญา หลักการและเป้าหมายของชุมชนและแนวคิดทฤษฎีในการพัฒนาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน รวมไปถึงการนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ สามารถเป็นผู้นำที่มีภาวะความเป็นผู้นำและการเป็นผู้ตามที่มีทักษะการดำรงชีวิตในสังคมระบอบประชาธิปไตยได้อย่างบริบูรณ์ ซึ่งทศนา แคมมณี (2542) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความคิด และการตัดสินใจอย่างเป็นระบบตามหลักของโมเดลชิปปา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างองค์ความรู้ (Construct) 2) การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) 3) การมีส่วนร่วมทางกาย (Physical participation) 4) การเรียนรู้กระบวนการ (Process learning) และ 5) การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ จะเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชนของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพัฒนาชุมชน

ดังนั้นในผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าการนำวิธีการของชิปปาโมเดล (CIPPA Model) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนับสนุนการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาพัฒนาชุมชนและผู้สอนรายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน จึงสนใจจะนำรูปแบบการสอนโมเดลชิปปา (CIPPA Model) มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและทดลองเพื่อศึกษาความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยหวังว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะมีประโยชน์ต่อผู้ที่จัดการเรียนแบบชิปปาโมเดล (CIPPA Model) และได้แนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ ต่อไปด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดล ชิปปา (CIPPA Model) ในรายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา (CIPPA Model) ในรายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยในชั้นเรียน ระยะเวลาที่ใช้จำนวน 4 สัปดาห์ ใช้แผนแบบการวิจัยกลุ่มเดียว ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่กำลังศึกษารายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน (2031601) หมวดวิชาเฉพาะ (กลุ่มวิชาบังคับ) ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 48 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ คะแนนเฉลี่ย GPA และการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา
2. ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แผนการสอนรายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน (2031601) ตามที่กำหนดในกรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (มคอ.3) แบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนและแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา ตามแนวทางของทศนา แคมมณี (2542) ประกอบด้วย 1) การสร้างองค์ความรู้ (Construct) 2) การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) 3) การมีส่วนร่วมทางกาย (Physical participation) 4) การเรียนรู้กระบวนการ (Process learning) และ 5) การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

ในการสร้างเครื่องมือสามารถจำแนกรายละเอียดในการดำเนินการสร้างได้ ดังนี้

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามโมเดลชิปปา ดำเนินการดังนี้
 - 1.1 ศึกษาคำอธิบายรายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน (2031601) หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ปรับปรุง พ.ศ.2555) เรื่องการพัฒนาชุมชน และเรื่องทฤษฎีทางสังคมศาสตร์กับการพัฒนาชุมชน

2.1 วิเคราะห์วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาชุมชน และเรื่องทฤษฎีทางสังคมศาสตร์กับการพัฒนาชุมชน

1.3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมให้เป็นไปตามกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปป้า

2. กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปป้า

2.1 การทบทวนความรู้เดิม อันเป็นการดึงความรู้เดิมของผู้เรียนในเรื่องที่จะเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ ผู้สอนอาจใช้วิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

2.2 แสวงหาความรู้ใหม่ เป็นการค้นคว้าหาข้อมูลความรู้ใหม่ของผู้เรียนจากแหล่งความรู้ต่างๆ ซึ่งผู้สอนอาจจัดเตรียมมาให้ผู้เรียน หรือผู้สอนอาจจะแนะนำแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน

2.3 ทำความเข้าใจความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิม ซึ่งผู้เรียนจะต้องสร้างความหมายของข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม การอภิปรายสรุป ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้นั้น ๆ

2.4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ผู้เรียนจะต้องอาศัยกลุ่ม ทำกิจกรรมกลุ่ม เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตนเอง รวมทั้งขยายความรู้ความเข้าใจของตนเองให้กว้างขึ้น ซึ่งเป็นการแบ่งปันความรู้กันภายในกลุ่ม

2.5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้ เป็นการสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นความรู้เดิม ความรู้ใหม่ และจัดสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบเพื่อช่วยให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย

2.6 การประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำเอาความรู้ความเข้าใจของตนเองไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่หลากหลายเพื่อเพิ่มความชำนาญ ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหาและความจำเป็นในเรื่องนั้น ๆ

3. การสร้างเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน เป็นแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของวิชาหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องการพัฒนาชุมชน และหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์กับการพัฒนาชุมชน เป็นแบบสอบถามแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และครอบคลุมเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าว

4. แบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียน จำนวน 20 ข้อ

นำแบบสอบถามแต่ละฉบับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้ทำการตรวจสอบแบบสอบถามและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การใช้คำ สำนวนภาษา พร้อมทั้งแก้ไขความซ้ำซ้อนของเนื้อความและเพิ่มเติมแบบสอบถาม

การพิจารณาความตรงของแบบสอบถาม การหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้วิธีการ ดังนี้

การกำหนดคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความวัดตรงตามเนื้อหา

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความวัดตรงตามเนื้อหา

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความวัดไม่ตรงตามเนื้อหา

การหาค่าคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : index of congruence) ในการพิจารณา ใช้ข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .60 ขึ้นไป รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. นำแบบสอบถามแต่ละฉบับที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่างจำนวน 30 ชุด เพื่อนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

จากการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่าค่าแอลฟา (Alpha) ของแบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ .80 และค่าแอลฟา (Alpha) ของความพึงพอใจ มีค่าเท่ากับ .93

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา จำแนกตามตัวแปรได้ ดังนี้

เพศ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 70.84 ส่วนเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 29.16

อายุ พบว่า นักศึกษามีอายุ ระหว่าง 18 ถึง 21 ปี โดยส่วนใหญ่มีอายุ 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.25 รองลงมา อายุ 19 ปี ร้อยละ 37.50 และ อายุ 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.25

ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 2.31 -2.95 (จัดอยู่ในระดับปานกลาง) ร้อยละ 47.92 รองลงมา มีผลการเรียนเฉลี่ย ระหว่าง 2.96 ขึ้นไป (จัดอยู่ในระดับสูง) ร้อยละ 27.08 และ มีผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.66-2.30 (จัดอยู่ในระดับต่ำ) ร้อยละ 25.00

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่า (CIPPA Model) ของนักศึกษาที่ศึกษารายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$) โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับค่าคะแนนในแต่ละข้อ ดังนี้

การจัดกิจกรรมการเรียนแบบโมเดลชิปป่าสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมาการจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่าทำให้มีความเข้าใจลึกซึ้งเชิงวิชาการ ($\bar{X} = 4.46$) การจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่ามีความสนุกสนาน เป็นกันเองในชั้นเรียนไม่กดดัน ($\bar{X} = 4.31$) การจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่าเปิดโอกาสให้ร่วมสร้างแผนการเรียนร่วมกันกับผู้สอน และการจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่าเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามอาจารย์และแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสมอ ($\bar{X} = 4.27$) การจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่าทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.26$) การจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่ามีวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่เป็นธรรมและเหมาะสม ($\bar{X} = 4.24$) การจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่าเป็นวิธีการที่ช่วยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน, การจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่าทำให้มีความน่าสนใจในการเรียนและการเข้าชั้นเรียน, ผู้จัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่ามีเอกสาร / ตำรา / สื่อการสอน ที่เหมาะสมในการเรียน และการจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่าทำให้บรรยากาศในเรียนมีความเป็นอิสระในการเรียน ($\bar{X} = 4.23$) การจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่าทำให้มีโอกาสฝึกตนเองให้มีวินัยและความรับผิดชอบในการทำงาน ($\bar{X} = 4.21$) การจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่าทำให้ได้มีโอกาสทำกิจกรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มในห้องเรียน ($\bar{X} = 4.20$) การจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่ามีวิธีการและกิจกรรมในการเรียนการสอนเหมาะสม และการจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่าทำให้เปิดโอกาสให้นักเรียนหาและแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.18$) ผู้จัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่าอธิบายงาน ตรวจงาน และประเมินผลได้เหมาะสมและเป็นธรรม ($\bar{X} = 4.16$) การจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่าทำให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้ทำกิจกรรมตามความสามารถ ($\bar{X} = 4.13$) การจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่าเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ทำให้การเรียนมีชีวิตชีวา สนุกสนาน ($\bar{X} = 4.08$) การจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่าทำให้มีโอกาสได้ติดตามงาน ระหว่างเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.02$)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปป่า (CIPPA Model) ในรายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน เรื่องการพัฒนาชุมชน และเรื่องทฤษฎีทางสังคมศาสตร์กับการพัฒนาชุมชน พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป่า (CIPPA Model) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 ทั้งนี้ นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 7.60 คะแนน หลังเรียนเท่ากับ 12.74 คะแนน แสดงดังตาราง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	7.60	2.20	20.64	.00*
หลังเรียน	12.74	2.87		

$$t_{\text{ตาราง}} = 3.35 \quad df = 167, \alpha = 0.00$$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปป่าที่มีเพศ อายุ ผลการเรียนเฉลี่ยต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจที่แตกต่างกัน

ความพึงพอใจในการเรียนของนักศึกษาในการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปป่าด้านเพศ อายุ ไม่แตกต่างกัน แสดงว่าเพศ อายุไม่มีความสัมพันธ์ ไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการเรียนของนักศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจในการเรียนของนักศึกษาในการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปป้า ระดับการ
เรียนรู้ มีนัยสำคัญทางสถิติ .03 อธิบายได้ว่าระดับการเรียนรู้ที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการเรียน หรืออธิบาย
ตามสมมติฐานได้ว่าระดับการเรียนรู้ที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนแบบ
โมเดลชิปป้าแตกต่างกัน ซึ่งจากการวิเคราะห์รายคู่ พบว่า นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยในระดับปานกลางกับนักศึกษามี
มีผลการเรียนระดับต่ำ มีความพึงพอใจในการเรียนรู้แบบโมเดลชิปป้าแตกต่างจากนักศึกษามีผลการเรียนเฉลี่ยระดับสูง

**สมมติฐานที่ 2 นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปป้าที่มีเพศ อายุ ผลการเรียนเฉลี่ยต่างกันมีผลต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน**

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปป้า ด้านเพศ อายุ ระดับผลการเรียน
เฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน แสดงว่า เพศ อายุ ระดับการเรียนรู้ไม่มีความสัมพันธ์ ไม่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดล ชิปป้า (CIPPA Model) ใน รายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน

ความคิดเห็นต่อความพึงพอใจในการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปป้า (CIPPA
Model) ในรายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน เรื่องการพัฒนาชุมชน และเรื่องทฤษฎีทางสังคมศาสตร์กับการพัฒนา
ชุมชน ของผู้ตอบแบบสอบถามโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$) โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับค่าคะแนน ดังนี้

ความพึงพอใจระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.60-4.21 ซึ่งสามลำดับ คือ อันดับแรก การจัดการกิจกรรมการเรียน
แบบโมเดลชิปป้าสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ รองลงมา คือ การจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป้าทำให้มีความเข้าใจลึกซึ้ง
เชิงวิชาการ และสุดท้ายการจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป้าเปิดโอกาสให้ร่วมสร้างแผนการเรียนร่วมกันกับผู้สอน กับการจัดการ
เรียนแบบโมเดลชิปป้าเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามอาจารย์และแสดงความคิดเห็นได้อยู่เสมอ

ความพึงพอใจระดับมากมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.20-4.02 ซึ่งสามลำดับแรก คือ การจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป้าทำให้
ได้มีโอกาสทำกิจกรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มในห้องเรียน รองลงมา คือ การจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป้ามีวิธีการ
และกิจกรรมในการเรียนการสอนเหมาะสม และการจัดการเรียนแบบโมเดลชิปป้าทำให้เปิดโอกาสให้ค้นหาและแสดงความคิด
อย่างหลากหลายตามลำดับ สอดคล้องกับการวิจัยของกิติ ณะพะหมัด (2550) ที่ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ
ความพึงพอใจของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบชิปป้าในวิชาการขายของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยมี
มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบชิปป้าในวิชาการขายของนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ตาม
รูปแบบชิปป้า 10 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดความพึงพอใจ แผนการทดลองใช้รูปแบบ One-
group pre-test-post-test design การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าสถิติ t-test (dependent) ผลการวิจัย พบว่า 1)
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางการเรียนวิชาการขายของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้
ตามรูปแบบชิปป้า หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) การวัดความพึงพอใจ
ทางการเรียนวิชาการขายของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ความพึงพอใจโดยภาพ
รวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก และการศึกษาของณัฐวดี ทรัพย์อุปถัมภ์ (2553) ที่ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบใฝ่รู้
(Active Learning) ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาภูมิปัญญา
เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (0021311) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ใช้กลุ่มตัวอย่างจาก
นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังเรียนรายวิชาภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (0021311) หมวดการศึกษาทั่วไป (กลุ่ม
สังคม) ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 1/2553 จำนวน 168 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1)
แผนการสอนรายวิชาภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (0021311) เรื่อง ภูมิปัญญาไทยมรดกของคนไทย 2) แบบ
ประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .80 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ
มีอำนาจจำแนกระหว่าง .26 ถึง .55 ค่าความยากง่ายระหว่าง .41 ถึง .79 และค่าความเชื่อมั่น .78 และ 4) แบบสอบถามความ
พึงพอใจในการเรียน จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .90 การวิเคราะห์ข้อมูลอาศัยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่า t-test และค่า F-test และ LSD ผลการศึกษา พบว่า
1) พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนแบบใฝ่รู้ อยู่ในระดับมาก 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ

นักศึกษา ที่ได้รับการจัดการเรียนแบบใฝ่รู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ความพึงพอใจในการเรียนของนักศึกษา ที่ได้รับการจัดการเรียนแบบใฝ่รู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยในระดับปานกลางกับระดับต่ำมีความพึงพอใจในการเรียนรู้แตกต่างจากนักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ยในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ความพึงพอใจของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนแบบโมเดลชิปปาอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา (CIPPA Model) ในรายวิชา ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา (CIPPA Model) ในรายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน เรื่องการพัฒนาชุมชน และเรื่องทฤษฎีทางสังคมศาสตร์กับการพัฒนาชุมชน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 ทั้งนี้ นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 7.60 คะแนน หลังเรียนเท่ากับ 12.74 คะแนน สอดคล้องกับการศึกษาของนิวัฒน์ วาศศิริศักดิ์ (2542) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่า การปฏิบัติตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบนิรนัย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอภิปราย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบทดลอง ส่วนในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสำรวจ ความรู้สึกและการแก้ปัญหาความขัดแย้งยังมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีรายข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ในแต่ละด้าน ดังนี้ ครูอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจในวิชาทดลองนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือโครงการ และนักเรียนทำการประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการว่าบรรลุความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ นักเรียนเก็บเครื่องมือเสร็จกิจกรรม และครูตกลงกับนักเรียนในลักษณะของวิธีการเรียน นักเรียนได้ทบทวนความรู้เดิม และนักเรียนได้นำกฎเกณฑ์หรือข้อสรุปไปใช้แก้ปัญหาหรือแบบฝึกหัด อื่น ๆ ครูระบุสิ่งที่จะสอนในแง่ของปัญหาเพื่อช่วยให้ นักเรียนเกิดความสนใจ และนักเรียนแสดงความคิดเห็นเพื่อแยกแยะสาเหตุ และลำดับความสำคัญของปัญหานักเรียนวางแผนปฏิบัติและบันทึกการปฏิบัติงานเพื่อรายงานการตรวจสอบความถูกต้องของทางเลือกและนักเรียนแสดงความคิดเห็นเพื่อแยกแยะสาเหตุและลำดับความสำคัญของปัญหา นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนในการจัดกลุ่มคำถาม และสนับสนุนให้นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างตั้งใจครูฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม และครูแนะนำทักษะในการเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของกาญจนา กาฬภักดี (2550) ที่ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และค่านิยมทางวิทยาศาสตร์ด้านการมีเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบชิปปา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และค่านิยมทางวิทยาศาสตร์ด้านการมีเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบชิปปากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนธรรมโชติศึกษา จำนวน 40 คน ที่ได้รับกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบชิปปา ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest – Posttest Design การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ t-test for Dependent Sample ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบชิปปา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 2) นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบชิปปา มีค่านิยมทางวิทยาศาสตร์ ด้านการมีเหตุผลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของฉัตรแก้ว กิตติคุณ (2546) ได้ทำการศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง แรงและเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนบ้านโป่งเจริญ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 1 ห้องเรียน รวมนักเรียน 24 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) กลุ่มตัวอย่างได้รับการเรียนการสอนแบบร่วมมือจำนวน 7 ครั้ง เป็นเวลา 3 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ได้แก่ แผนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 7 แผนการสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .25-.81 ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง .22-.79 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 และแบบทดสอบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .25-.80 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต/ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ (t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือมีเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้วยเหตุผลดังกล่าวเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนแบบโมเดลชิปปา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ผลจากการศึกษาความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา (CIPPA Model) ในรายวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน ในครั้งนี้อาจใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการปรับปรุงการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อช่วยพัฒนาการเรียนรู้อะไรและสติปัญญาของกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2. ควรสนับสนุนให้นักศึกษาได้เห็นคุณค่าของรูปแบบการเรียนรู้แบบต่างๆ ด้วยการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกันกับนักศึกษาคณะอื่นๆ เพื่อสอดคล้องกับสภาพจริงของสังคมที่ประกอบด้วยคนหลากหลายลักษณะและแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้วิธีการและรูปแบบที่แตกต่างกัน ดังนั้นการที่นักศึกษาได้เรียนรู้ร่วมกันซึ่งอาจใช้กระบวนการกลุ่มจะช่วยให้นักศึกษาแต่ละคนได้ทราบจุดเด่นจุดด้อยของผู้อื่นและยังเป็นการส่งเสริมจุดเด่นและปรับจุดด้อยของแต่ละคนภายในกลุ่มได้อีกด้วย

3. อาจารย์ผู้สอนสามารถแนะแนวทางหรือจัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตัวเองและรู้จักรูปแบบการเรียนรู้ของตัวเองให้มากขึ้น ทั้งนี้จะทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาบางอย่างเกี่ยวกับการเรียนที่ไม่ประสบผลสำเร็จได้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา กาฬภักดิ์. 2550. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมทางวิทยาศาสตร์ด้านการมีเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบชิปปา. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กิติณี มะหะหมัด. 2550. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบชิปปาในวิชาการขายของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- กิตติยวีร์ บุญชื้อ และคณะ. 2541. การเรียนรู้อย่างมีความสุข ในการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ฉัตรแก้ว กิตติคุณ. 2546. ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง แรงและเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐรุจณี ทวีทรัพย์อุบลมภ์. 2553. การจัดการเรียนแบบใฝ่รู้ (Active learning) ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนรายวิชา ภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (0021311) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. จันทบุรี. : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ทิตนา แชนณี. 2542. ศาสตร์การสอนเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิวัฒน์ วาศิรศักดิ์. 2542. การปฏิบัติตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- พงษ์ทอง คำแห่ง. 2531. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้เทคนิคคิวซี และเรียนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.

การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด

A Study of the Desirable Characteristics of Teachers as Perceived by Vocational Students of Maptaphut Technical College

ทิพวรรณ บุญเปรี้ยว, ธารินทร์ รसानนท์

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุดจำแนกตามสาขาวิชาและระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด ปีการศึกษา 2557 จำนวน 235 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าสถิติที่ใช้ คือการทดสอบค่าที (t - test) และการทดสอบค่าเอฟ (F - test) และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้เชฟเฟ (Scheffe's Method) ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู ตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุดโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการสอน และด้านวิชาการ ส่วนผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู ตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด จำแนกตามสาขาวิชา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู วิทยาลัยเทคนิค การศึกษาระดับอาชีวศึกษา

Abstract

The purposes of the research were to study and to compare the desirable characteristics of teachers as perceived by Maptaphut Technical College students as distinguished by academic areas and educational level. The samples of 235 Maptaphut Technical College students were asked to answer a set of 5 rating scale questionnaires which validity was tested by three experts. The questionnaires had reliability at 0.94. The collected data were analyzed by using mean, standard deviation, t-test independent and F-test. The research found that the desirable characteristics of teachers in overall and each aspect were at the highest level. By descending order were the ethical behavior, personality, measurement and evaluation, teaching abilities and academic abilities. The comparison of the desirable characteristics of teachers as distinguished by academic areas was different with the statistical significance at 0.05 while the comparison of the desirable characteristics of teachers as viewed by levels of education was no different.

Keywords: The Desirable characteristics of teachers, Technical college, Vocational education

บทนำ

ในสังคมยุคปัจจุบันกระแสความเจริญทางเทคโนโลยีและการสื่อสารที่มีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างมากส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางสภาวะแวดล้อมและการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเป็นอย่างมาก ทำให้มีปัญหาทางสังคมตามมาหลายอย่าง เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ ฯลฯ ซึ่ง ปัญหาต่างๆ เหล่านี้เกิดขึ้นเนื่องจากความไม่สมดุลกัน ระหว่างความเจริญทางเทคโนโลยีและการสื่อสารกับความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษาของคนไทย ทำให้รัฐบาลไทย

ต้องเปลี่ยนนโยบายการพัฒนาประเทศ จากที่เคยมุ่งเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจมาเป็นการพัฒนาคนให้ควบคู่ไปกับการแข่งขัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความร่วมมือกันในสังคมแทน ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) (<http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf>) ซึ่งกำหนดพัฒนาให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขและสังคมมีธรรมาภิบาลพัฒนาคนชุมชนและสังคมให้มีความพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงซึ่งครุถือว่าเป็นบุคลากรหลักที่มีหน้าที่ในการพัฒนาคนในชาติ ซึ่งทำให้สังคมคาดหวังให้ครูมีบทบาทหน้าที่สำคัญ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อเป็นแบบอย่างและเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศและ พัฒนาพลเมืองของชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยะประเทศทั้งทางด้านคุณธรรม ความรู้ และความสามารถต่างๆ โดยเฉพาะครูผู้สอนในระดับอาชีวศึกษาจะต้องมีความพร้อมใน 5 ด้านคือ ด้านวิชาการ ด้านการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมจริยธรรม

วิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด เป็นวิทยาลัยที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ 2545) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) มาตรา 20 ว่าด้วยการจัดการอาชีวศึกษาการฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดใน สถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษา ของเอกชน สถานประกอบการ หรือ โดยความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษา กับ สถานประกอบการ ทั้งนี้ ให้เป็นไป ตามกฎหมายว่าด้วย การอาชีวศึกษา และ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่หลักในการผลิตนักเรียนนักศึกษาให้มีความรู้ความสามารถมีความสมบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ เพื่อให้สามารถออกไปพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้อย่างสมบูรณ์ ปรัชญาของวิทยาลัย “เรียนดี มีคุณธรรม นำวิสัยทัศน์ มุ่งพัฒนา” อัตลักษณ์ของวิทยาลัย “Project base Learning” จากความสำคัญของปัญหา และความคาดหวังของสังคมที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนและอบรมนักเรียนนักศึกษาให้มีคุณธรรมจริยธรรม ครูจึงจำเป็นต้องมีคุณสมบัติต่างๆ ทั้งด้านวิชาการ ด้านการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาต่อไป

ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูในวิทยาลัยแห่งนี้ จึงเห็นความสำคัญของการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนและพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด จำแนกตามสาขาวิชา และระดับการศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด ที่เรียนในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูแตกต่างกัน
2. นักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุดที่เรียนในระดับประกาศนียบัตร และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด ประจำปีการศึกษา 2557 จำนวน 571 คน
 - 1.2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด ประจำปีการศึกษา

2557 จำนวน 235 คนได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของTaro Yamane (ชานินทร์ ศิลป์จารุ2548:47) โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำแนกตามสาขาวิชา และระดับการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม 1 ชุด แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สาขาวิชา และระดับการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ท หากคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้เทคนิค IOCจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านมีค่าเท่ากับ 0.87 และหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของคอรันบาร์ค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.942

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา แล้วส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามไปวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุดผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ ที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t - test) independent และการทดสอบค่าเอฟ (F - test) มีเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ยดังนี้ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 อยู่ในระดับน้อยค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 อยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด จาก www.watpon.com/boonchom/05.dog)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาสาขาวิชาเครื่องมือกลและซ่อมบำรุง จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 รองลงมา คือ สาขาวิชาไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1สาขาวิชา ปิโตรเคมีและสาขาวิชาเครื่องมือกลจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 17.1 สาขาวิชาเทคนิคการผลิตและสาขาวิชาไฟฟ้ากำลังและอิเล็กทรอนิกส์จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 16.6 สาขาวิชาช่างยนต์และสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 66.0 รองลงมา คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้าน คุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.84$) รองลงมาคือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านบุคลิกภาพ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.83$) ด้านการสอน ($\bar{X} = 4.74$) และด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้ตามลำดับ ดังนี้

2.1 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด ด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือมีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ($\bar{X} = 4.88$) รองลงมาคือมีความยุติธรรมไม่ลำเอียง ($\bar{X} = 4.87$)มีความรักศรัทธาภูมิใจในวิชาชีพครู ($\bar{X} = 4.85$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความซื่อสัตย์ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากผู้เรียน ($\bar{X} = 4.80$)

2.2 ด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด ด้านบุคลิกภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีมนุษยสัมพันธ์ดียิ้มแย้มแจ่มใส ($\bar{X} = 4.87$) รองลงมาคือ มีความคล่องแคล่วว่องไวและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ($\bar{X} = 4.86$) พุดจาไพเราะสุภาพไม่ก้าวร้าว ($\bar{X} = 4.85$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือมีระเบียบวินัยวางตนได้เหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 4.80$)

2.3 ด้านการวัดผลและประเมินผล คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ($\bar{X} = 4.89$) รองลงมาคือ มีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับ

ระดับของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.87$) การวัดผลประเมินผลมีความยุติธรรม โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 4.86$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวัดผลมีความยืดหยุ่นตามความยากง่ายของเนื้อหา ($\bar{X} = 4.73$)

2.4 ด้านการสอน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค มาบตาพุด ด้านการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน ($\bar{X} = 4.88$) รองลงมาคือ มีการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในห้องเรียน ($\bar{X} = 4.78$) มีความสามารถในการตอบคำถามในเนื้อหาที่สอนได้อย่างถูกต้องชัดเจน ($\bar{X} = 4.77$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาความรู้ใหม่ๆอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.62$)

2.5 ด้านวิชาการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิค มาบตาพุด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สำเร็จการศึกษาตรงตามสาขาวิชาที่สอน ($\bar{X} = 4.81$) รองลงมา คือ มีความรู้ความสามารถในเรื่องที่สอนจริง ($\bar{X} = 4.80$) มีการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.74$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการบูรณาการสอนกับรายวิชาอื่น ($\bar{X} = 4.65$)

3. การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิค มาบตาพุด จำแนกตามสาขาวิชาและระดับการศึกษา

3.1 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู ตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษา จำแนกตามสาขาวิชา โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3.2 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู ตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ ไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยโดยภาพรวมพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิค มาบตาพุด ในด้านวิชาการ ด้านการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่จะมาเป็นครูในวิทยาลัยจะต้องผ่านการสอบข้อเขียน สอบสัมภาษณ์ เพราะครูที่จะมาสอนนักเรียนนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจ จะต้องมีความจิตวิทยาและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนนักศึกษาในสังคมปัจจุบันคนที่จะเป็นครูได้จะต้องมีองค์ประกอบมีรูปลักษณ์ (Appearance) หลายอย่างดังที่สุนอมรวิวัฒน์ (2545) ได้กล่าวถึงคุณค่าของความเป็นครูว่าคือ ครูเป็นผู้มีความรอบรู้ดีมีความรู้หรือความเข้าใจในวิชาการต่างๆซึ่งได้ศึกษาเล่าเรียนมาจากวิทยาลัย/ มหาวิทยาลัยเป็นอย่างดีมีความเชื่อมั่นในวิชาการแต่ไม่หยิ่งผยองว่าตนมีความรู้สูงเป็นผู้มีอารมณ์ขันเป็นผู้ที่สามารถในการรับรู้ซาบซึ้งหรือสามารถแสดงความรู้สึกในสิ่งที่ทำให้ข้าพเจ้าหรือสนุกสนานเป็นผู้มีความยืดหยุ่นมีความรู้สึกไวต่อการเปลี่ยนแปลงแก้ไขปรับเปลี่ยนมีวิญญานครูมีวิญญานครูโดยแท้จริงแล้วจะเป็นผู้ที่มีความรักในตัวเองและยินดีในการกิจทางการสอนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์เป็นคุณลักษณะที่สำคัญมากสำหรับคนทุกคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็นครูครูที่มีความซื่อสัตย์จริงใจเมื่อบอกนักเรียนว่าจะทำอะไรก็จะพยายามทำสิ่งนั้นให้สำเร็จช่วยให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความสามารถ มีความอดทนมีความเพียรพยายามหรือขยันขันแข็งน้อยคนนักที่จะมีคุณสมบัติข้อนี้เพียงพอส่วนนักวิจัยนักปฏิบัติการต่างๆก็พยายามเสนอแนะเทคนิคการเรียนการสอนจำนวนมากมายเพื่อให้ครูอาจารย์นำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มต่างๆ ครูอาจารย์อาจจะเกิดความข้องขัดใจเมื่อต้องรับภาระกับนักเรียนจำนวนมากๆ ดังนั้นครูอาจารย์จะต้องมีความอดทนในการสอนนักเรียนในชั้นและจะต้องอดทนต่อการเรียนรู้ถึงความเจริญก้าวหน้าทีละเล็กทีละน้อยวันต่อวันของนักเรียนมากกว่าที่จะหวังผลเหมือนการแสดงละครในทันทีทันใดครูนอกจากจะมีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดวิชาความรู้แล้วครูจะต้องมีความรักความปรารถนาดี และมีคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา: 2556) ได้นำเสนอคุณลักษณะของครูที่ดี 10 ประการและหลักสิบประการของความเป็นครูดีคือ มีความมีระเบียบวินัยมีความซื่อสัตย์สุจริตความขยันประหยัดและยึดมั่นในสัมมาอาชีพความสำนึกในหน้าที่และการงานต่างๆความเป็นผู้มีความคิดริเริ่มวิจารณ์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผลความกระตือรือร้นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีความรักและเทิดทูนชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ความเป็นผู้มีพละทานมีที่สมบุรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจความสามารถในการพึ่งพาตนเองและมีอุดมคติ. ความภาคภูมิใจและการรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรของชาติความเสียสละและ

เมตตาอารีที่ดั่งญาติมิตรที่กล้าหาญและความสามัคคีกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยชานนท์ เสากลีเยว (2552) ได้วิจัยเพื่อศึกษาทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูธุรกิจพบว่า มีทัศนคติต่อคุณสมบัตินักครูที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีทัศนคติในรายด้านและรายข้ออยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีประเด็นที่สมควรนำมาอภิปรายดังนี้

1.1 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด ด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.88) และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดกว่าด้านอื่นๆ แสดงให้เห็นว่านักเรียนนักศึกษาให้ความสำคัญในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูด้านคุณธรรมและจริยธรรมเป็นอันดับแรก อาจเนื่องมาจาก ครูผู้สอนมีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความยุติธรรมไม่ลำเอียง มีความรักศรัทธาภูมิใจในวิชาชีพครู มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากนักเรียนนักศึกษา มีความรับผิดชอบในหน้าที่การสอน ประพฤติตนเป็นประโยชน์ต่อวิทยาลัยและสังคม ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขทั้งปวง ดังที่ สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2527: 10-11) อ้างถึงในอุทัยพงษ์ สุขงามและคณะ, 2542: 5) อธิบายความหมายของคุณธรรมหมายถึงความดีความงามของบุคคลที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจโดยมีเป้าหมายว่าเป็นการกระทำความดีหรือเป็นพฤติกรรมที่ดีเป็นที่รักของสังคมเช่นความเสียสละ ความมีน้ำใจงามความเกรงใจความยุติธรรมความรักเด็กความรักเพื่อนมนุษย์และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นต้น วีระบำรุงรักษ์ (2523: 131) ระบุความหมายของคุณธรรมไว้ดังนี้ “หมายถึงความรู้สึกนึกคิด (Mental Attitude) หรือสภาพจิตใจที่เป็นกุศลคุณธรรมเป็นพื้นฐานของการแสดงออกเน้นการกระทำพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นสภาพจิตใจที่เป็นกุศลที่เรียกว่า “คุณธรรม” นี้เกิดขึ้นได้เพราะจิตรู้จักความจริง (Truth) ความดี (Goodness) และความงาม (Beauty)” สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายฝน บุษบา (2551) ได้ทำการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ตามทัศนคติของอาจารย์ผู้สอนรายวิชาห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ตามทัศนคติของ อาจารย์ผู้สอนวิชาห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและด้านทัศนคติต่ออาชีพพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ตามทัศนคติของอาจารย์ผู้สอนวิชาห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ด้านคุณธรรมและจริยธรรม อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด ด้านบุคลิกภาพ โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.83) อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอน มีมนุษยสัมพันธ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความคล่องแคล่วว่องไวและมีความเชื่อมั่นในตนเอง พุดจาไพเราะสุภาพไม่ก้าวร้าวตลอดจนแต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีระเบียบวินัย วางตนได้เหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ดังที่ ธีรศักดิ์ อัครบวร (2544, หน้า 90) กล่าวว่า “การมีมนุษยสัมพันธ์สำหรับครูนั้นเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะการทำงานของครูต้องสอนต้องพบกับนักเรียน เพื่อนครูด้วยกัน ผู้ปกครอง ถ้าครูผู้สอนเป็นผู้ที่ไม่มียุทธศาสตร์ที่ดี การเรียนการสอนย่อมจะไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร” จุฬา บุรีภักดิ์ (2533, หน้า 3) ดั่งนั้นครูทุกคนควรคิดเสมอว่าการมีมนุษยสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลต่าง ๆ เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบประการหนึ่ง ยนต์ ชุ่มจิต (2531, หน้า 96)กล่าวว่า “คุณลักษณะทุกอย่างทุกอย่างทั้งภายในภายนอกซึ่งรวมอยู่ในตัวบุคคลนั้นๆ ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างบุคคล บุคคลภายนอกเช่น รูปร่างหน้าตา ลักษณะการพูด กริยาท่าทาง และการแต่งกาย ส่วนบุคลิกภายใน เช่น ค่านิยม ความสนใจ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความมั่นคงทางอารมณ์” สอดคล้องกับ สุคนธา ทองบริสุทธิ์ (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ในความคิดเห็นของนิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ของอาจารย์ ด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการวัดผลและประเมินผล คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.84) อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนมีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง มีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับระดับของผู้เรียนตลอดจนมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ดังที่ไพศาล หวังพานิช (2556) ได้กล่าวว่า การวัดผลการศึกษากระบวนการในการกำหนดหรือหาจำนวนปริมาณ อันดับ หรือรายละเอียดของคุณลักษณะหรือพฤติกรรมความสามารถของบุคคล โดยใช้เครื่องมือเป็นหลักในการวัด และโดยทั่วไป การวัดผลจะมีอยู่ 2 อย่าง คือ การวัดผลทางกายภาพศาสตร์ (Physical Science) ซึ่งเป็นการวัดเพื่อหาจำนวนปริมาณของสิ่งต่างๆ ที่เป็นรูปธรรม เช่น น้ำหนัก มักมีเครื่องมือที่ให้ผลเชื่อถือได้ และมีหน่วยในการวัดแน่นอน และการวัดผลทางสังคมศาสตร์ (Social Science) ซึ่งเป็นการวัดเพื่อหาจำนวนหรือคุณภาพของสิ่งที่เป็นนามธรรม ไม่มีตัวตนแน่นอน เช่น ความรู้ และเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลประเภทนี้มักให้ผล เชื่อถือได้ต่าง

เนื่องจากไม่มีหน่วยการวัดที่แน่นอนและสิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงได้ง่ายผลการวัดถึงอาจเกิดความผิดพลาด (Errors) ได้มากกว่าการวัดผลทางกายภาพศาสตร์ สอดคล้องกับ ชานนท์ เสากลีลา (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูธุรกิจ ตามทัศนะของนักศึกษา ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนไทยบริหารธุรกิจและพาณิชย์การ กรุงเทพมหานคร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูธุรกิจ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีทัศนะด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการสอน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิค มาบตาพุด ด้านการสอน โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.74) อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนในวิทยาลัยเทคนิค มาบตาพุดมีความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน มีการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในห้องเรียน ดังที่ ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา (2543, หน้า 7-9) กล่าวว่า “การสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญของผู้ที่มีอาชีพเป็นครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ แม้ว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้โดยไม่ต้องมีการสอน แต่ผลของการสอนที่มีต่อการเรียนรู้ก็เป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่ง ถ้าการสอนมีการวางแผน และจัดวางระบบอย่างดี ดังนั้นครูจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการสอนอย่างมีระบบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ” ฉะนั้น การสอนที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกใช้วิธีการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการความสนใจในการเรียน ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่เสมอสอดคล้องกับ ฉลอง บุญญานันต์ และศุภชัย สุกรวรรณ (2527) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์มหาวิทยาลัยตามทัศนะของนักศึกษาคุณลักษณะสำหรับอาจารย์ที่นักศึกษาเห็นว่าสำคัญมากที่สุด ได้แก่ คุณลักษณะด้านความรู้ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับวิชาที่สอน และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการเตรียมการสอนประจำวันและการสื่อความหมาย

1.5 ด้านวิชาการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิค มาบตาพุด ด้านวิชาการ โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} 4.71) อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนในวิทยาลัยเทคนิค มาบตาพุดสำเร็จการศึกษาตรงตามสาขาวิชาที่สอน มีความรู้ความสามารถในเรื่องที่สอนจริง มีความรู้ในการวิเคราะห์ผู้เรียนทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ดังความรู้ (Knowledge) นั้นในทัศนะของฮอสเปอร์ (อ้างถึงในมาโนช เวชพันธ์ 2532, 15-16) นับเป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจดจำ ซึ่งอาจจะโดยการนึกได้ มองเห็น ได้ยิน หรือ ได้ฟัง ความรู้นี้ เป็นหนึ่งในขั้นตอนของการเรียนรู้ โดยประกอบไปด้วยคำจำกัดความหรือความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ไขปัญหา และมาตรฐานเป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความรู้เป็นเรื่องของการจำอะไรได้ ระลึกได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อนหรือใช้ความสามารถของสมองมากนัก ด้วยเหตุนี้ การจำได้จึงถือว่าเป็น กระบวนการที่สำคัญในทางจิตวิทยา และเป็นขั้นตอนที่นำไปสู่พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินผล ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ได้ใช้ความคิดและความสามารถทางสมองมากขึ้นเป็นลำดับอย่างไรก็ตามแม้ว่าคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของครูด้านวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ก็มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูใน 5 ด้าน อาจเป็นเพราะว่านักเรียนนักศึกษาเห็นว่าครูอาจมีความรอบรู้และความสามารถในการเนื้อหาวิชาที่สอนมากพอแล้ว แต่ด้านอื่นๆ สำคัญกว่า โดยเฉพาะ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ที่ครูที่พึงมีอันจะส่งผลไปที่การปฏิบัติตามคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนนักศึกษาด้วย สอดคล้อง กิตติกร ไทยใหญ่ (2553) ได้วิจัยทำการวิจัยเพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามทัศนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพใน 5 ด้าน ได้แก่ด้านวิชาการ ด้านทักษะและเทคนิคการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านบุคลิกภาพ และความเป็นผู้นำ และด้านคุณธรรมของครู พบว่า นักศึกษามีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิค มาบตาพุดจำแนกตามสาขาวิชาโดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่า สาขาวิชาปิโตรเคมีและเครื่องกลเป็นสาขาที่จะต้องปฏิบัติงานและเรียนในโรงงานอุตสาหกรรมมากกว่าการเรียนในวิทยาลัย การเรียนการสอนจะต้องเป็นการปฏิบัติงานในสถานที่จริง ทำให้ครูผู้สอนจะต้องมีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ในเรื่องที่สอนจริง สาขาวิชาเครื่องมือกลและซ่อมบำรุง เป็นสาขาที่จะต้องเรียนทฤษฎีเพื่อให้มีความรู้ชำนาญก่อนที่จะลงปฏิบัติ จึงทำให้ครูผู้สอนจะต้องมีมนุษย์สัมพันธ์ดีเยี่ยมแจ่มใส พุดจาไพเราะสุภาพไม่ก้าวร้าว สาขาวิชาไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เป็นสาขาที่จะต้องเรียนทฤษฎีเพื่อให้มีความรู้ชำนาญก่อนที่จะลงปฏิบัติงานจริง จึงทำให้ครูผู้สอนจะต้องมีความยุติธรรมไม่ลำเอียง มีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความรักศรัทธาภูมิใจในวิชาชีพครู สาขาวิชาช่างยนต์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ต้องการครูผู้สอนที่มีความยุติธรรมไม่ลำเอียง มีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความรักศรัทธาภูมิใจในวิชาชีพครู สาขาวิชาเทคนิคการผลิตและ

ไฟฟ้ากำลังและอิเล็กทรอนิกส์ ต้องการครูผู้สอนที่มีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง มีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย มีความยุติธรรม โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ สอดคล้องกับปรัชญา ศักดิ์บุญญารัตน์ (2554) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ในความคิดเห็นของนักศึกษา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี จำแนกตามสาขาวิชา ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค มาตาพุดจำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะว่านักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ต้องการครูที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีเยี่ยมแจ่มใส พุดจาไพเราะสุภาพไม่ก้าวร้าว มีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง มีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย มีความยุติธรรมสามารถตรวจสอบได้ซึ่งนักเรียนนักศึกษาทั้ง 2 ระดับการศึกษาต่างมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูไม่แตกต่างกัน เพราะนักเรียนนักศึกษาทั้ง 2 ระดับเห็นความสำคัญของครูในด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านการวัดผลและประเมินผลด้านการสอน และด้านวิชาการโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับ ณัฐมน พันธุ์ชาติ (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา : กรณีศึกษา วิทยาลัยราชพฤกษ์ ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาที่อยู่ในชั้นปีที่ต่างกัน มีความต้องการต่อบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของครู โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้นครูควรจะปฏิบัติตนโดยการรักษาคุณสมบัติทั้ง 5 ด้านอย่างต่อเนื่อง ด้วยการจัดให้มีการพัฒนาคุณสมบัติดังกล่าวด้วยการจัดการอบรมศึกษาจากสถานศึกษาอื่น เพื่อเป็นการปรับปรุงพัฒนาและประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาของตน

1. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดควรควรรักษาพฤติกรรมในด้านนี้ไว้อย่างยั่งยืนแสดงพฤติกรรมดังกล่าวเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคมาตาพุดต่อไป

2. ด้านบุคลิกภาพ ควรมีมนุษยสัมพันธ์ดีเยี่ยมแจ่มใส มีความคล่องแคล่วว่องไวและมีความเชื่อมั่นในตนเอง พุดจาไพเราะสุภาพไม่ก้าวร้าว

3. ด้านการวัดผลและประเมินผล ควรมีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง มีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย มีความยุติธรรมโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

4. ด้านการสอน ควรมีความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน มีความรู้ความสามารถในเรื่องที่สอนจริง มีการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในห้องเรียน มีความสามารถในการตอบคำถามในเนื้อหาที่สอนได้อย่างถูกต้องชัดเจนโดยผู้บริหารในสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้ศึกษาดูงานการจัดการเรียนการสอนและพัฒนากิจการการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

5. ด้านวิชาการ แม้ว่าจะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดใน 5 ด้าน แต่ครูก็ควรพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ในด้านวิชาการ ทักษะวิชาชีพอยู่เสมอ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และส่งเสริมสนับสนุนครูให้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาด้านวิชาการและการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู ตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษา จำแนกตามสาขาวิชา มีคุณลักษณะแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้บริหารควนจัดอบรมสัมมนาครูทุกสาขาวิชา เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและบุคลิกภาพ คุณธรรมและจริยธรรม ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนนักศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยและตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ Project Based เป็นฐานเพื่อเป็นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาเชิงคุณภาพด้านคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ ตามความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กิตติกร ไทยใหญ่. 2553. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู. วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ.

กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.

<http://www.seal2thai.org/kru/kru012l.htm>

- จุฬา บุรีรักษ์ดี. 2533. เอกสารประกอบการสอนวิชามนุษย์สัมพันธ์สำหรับครู. (พิมพ์ครั้งที่ 2). คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
สวนสุนันทา: กรุงเทพฯ.
- ฉลอง บุญญานันต์ และศุภชัย สุภวรรณ. 2527. คุณลักษณะของอาจารย์มหาวิทยาลัย ตามทัศนะของนักศึกษา.
กรุงเทพฯ <http://www.search.ask.com/>
- ชานนท์ เสากลือยว. 2552. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูธุรกิจ ตามทัศนะของนักศึกษา ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2551. โรงเรียนไทยบริหารธุรกิจและพัฒนศึกษา
กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ชมพูพันธุ์ ภูษธร ณ อยู่ธยา. 2543. การพัฒนาระบบการสอน. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
2(45),54.
- ณัฐมน พันธุ์ชาติ. 2553. การศึกษาบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา: กรณีศึกษา วิทยาลัยราชพฤกษ์. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
องค.ม.(การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธานินทร์ศิลป์จารุ. 2548. การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, กรุงเทพฯ: วีเอ็นเตอร์พริ้นท์
ซีรคัลดี อัครบรร. 2542. ความเป็นครู. กรุงเทพฯ : ก. พลพิมพ์.
- ธัญพัทธ์ ศักดิ์บุญญารัตน์. 2554. การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ในความคิดเห็นของนักศึกษา คณะ
วิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
- บุญชม ศรีสะอาด. (www.watpon.com/boonchom/05.dog)
- ไพศาล หวังพานิช. 2556. การวัดผลทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- มาโนช เวชพันธ์. 2532. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการประจำ: ศึกษาเปรียบเทียบข้าราชการพลเรือน ตำรวจ
ทหาร. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, กรุงเทพฯ
- ยนต์ ชุ่มจิต. 2531. ความเป็นครู. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์.
- วุฒิพงษ์ สุขงาม และคณะ, 2542:2. คุณธรรมและจริยธรรม ([http://www.senate.go.th/committee2551/
committee/files/committee31/part3.pdf](http://www.senate.go.th/committee2551/committee/files/committee31/part3.pdf))
- วีระ บำรุงรักษ์. 2523. ความหมายคุณธรรม. <https://www.gotoknow.org/posts/567761>
- สายฝน บูชา. 2551. คุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ตามทัศนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาห้องสมุดในสังกัด
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2557,
จาก www.research.rmutt.ac.th/archives/4740
- สุนธา ทองบริสุทธ์. 2553. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ในความคิดเห็นของนิสิต คณะสัตวแพทยศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา).
- สุนน อมรวิวัฒน์. 2545. การปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนนาร่อง: รูปแบบที่คิดสรร. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ฉบับที่ 11
(2555 - 2559) สืบค้น เมื่อ 16 กรกฎาคม 2557 จาก
<http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2556. แบบแผนพฤติกรรมจรรยาบรรณครู. พ.ศ. 2556. สืบค้น เมื่อ 16 กรกฎาคม จาก
2557 http://www.myfirstbrain.com/teacher_view.aspx?ID=96007

การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาตามความคิดเห็น ของสถานประกอบการ กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด

A Study of the Desirable Characteristics of Vocational Students of Maptaphut Technical College in the Opinion of the Enterprise Groups

จาดุรงค์ พึ่งจักคลี่, ธารินทร์ รสานนท์

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาตามความคิดเห็นของสถานประกอบการกรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุดจำแนกตามกลุ่มสถานประกอบการกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่บุคลากรในสถานประกอบการ 4 กลุ่มได้แก่กลุ่มปิโตรเคมีกลุ่มผลิตชิ้นส่วนอุตสาหกรรมกลุ่มผลิตกระแสไฟฟ้าและกลุ่มยานยนต์จำนวน 228 คนเครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่หาร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุดดังนี้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านทักษะการปฏิบัติงาน และด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ส่วนผลการเปรียบเทียบ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียนนักศึกษาตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด จำแนกตามกลุ่มสถานประกอบการ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา, วิทยาลัยเทคนิค, การศึกษาประเภทอาชีวศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to study and to compare the desirable characteristics of vocational students from the opinion of the enterprise groups. The sample was from 228 participants of 4 enterprise groups which were petrochemical, industrial manufacturing parts, electrical power manufacturing and automotive system were asked to answer a set of 5 rating scale questionnaires which validity was tested by three experts. The collected data were analyzed by using mean, standard deviation and F-test. The research found that the four enterprise groups' opinion towards the desirable characteristics of the vocational students in overall and each aspect were at the highest level; the ethical behavior, personality, worked experience, and academic abilities respectively. The comparison of the desirable characteristics of the vocational students in the opinion of the four enterprise groups showed that there was no different in overall and each aspect.

Keywords: The desirable characteristics of vocational students, Technical college, Vocational education.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บัญญัติไว้ในหมวดที่ 4 เรื่องการจัดการศึกษา มาตราที่ 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็ม ตามศักยภาพ มาตราที่ 23 การจัดการศึกษา ทั้ง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา และมาตราที่ 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 10) บัญญัติมาตรา 20 ไว้ว่า การจัดการ

อาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐสถานศึกษาเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 บัญญัติไว้ในมาตราที่ 10 ไว้ว่า การจัดอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดได้โดยรูปแบบการศึกษาในระบบเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลัก โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาการวัด และการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอนการศึกษานอกระบบ การศึกษาระบบทวิภาคี สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถจัดการศึกษาได้หลายรูปแบบรวมกันได้ โดยมีเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551 ว่า “ต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับในด้านวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญา พัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติและมีสมรรถนะ จะสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้”

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาได้พัฒนาการศึกษาด้านอาชีพเป็นเวลายาวนาน จนกระทั่งปัจจุบันสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดประชุมระดมความเห็นเกี่ยวกับวิกฤตคุณภาพ พบว่าคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการอาชีวศึกษามีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้รวมทั้งขาดทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็นดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาในระดับปวช. และ ปวส. ไว้หลายประการ มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและลักษณะอันพึงประสงค์เช่น มีมนุษยสัมพันธ์ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเชื่อมั่นในตนเอง การประหยัด ความสนใจใฝ่รู้ การละเว้นสิ่งเสพยาเสพติดและการพนัน ความรักสามัคคี ความกตัญญู ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การพึ่งตนเอง ความอดกลั้นมารยาทไทย และอื่น ๆ

วิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด เป็นวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542มาตรา 20 ว่าด้วยการจัดการอาชีวศึกษาการฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดใน สถานศึกษาของรัฐสถานศึกษา ของเอกชน สถานประกอบการ หรือ โดยความร่วมมือ ระหว่าง สถานศึกษา กับ สถานประกอบการ ทั้งนี้ ให้เป็นไป ตามกฎหมายว่าด้วย การอาชีวศึกษา และ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่หลักในการผลิตนักเรียนนักศึกษาให้มีความรู้ความสามารถมีความสมบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ เพื่อให้สามารถออกไปพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้อย่างสมบูรณ์ ดังปรัชญาของวิทยาลัยว่า “เรียนดี มีคุณธรรม นำวิสัยทัศน์ มุ่งพัฒนา” เอกลักษณ์ของวิทยาลัยคือ “Project Based Learning” อัตลักษณ์ของวิทยาลัย คือ “คิดเป็น แก้ปัญหาได้ ใฝ่เรียนรู้” ดังนั้น นักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยจะต้องมีความรู้พื้นฐานดี เรียนรู้ตลอดเวลา บูรณาการ การเรียนการสอนในการคิดงาน สร้างงานอย่างมีคุณภาพ เมื่อสำเร็จการศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำงานอย่างมีคุณภาพ และคุณธรรม รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อสังคม ในการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด จึงได้ทำความร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อเพิ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาโดยจัดส่งนักเรียนนักศึกษาตามโครงการฝึกประสบการณ์อาชีพไปยังสถานประกอบการ 20 สถานประกอบการ จำแนกตามกลุ่มประกอบการจำนวน 4 กลุ่มได้แก่ กลุ่มปิโตรเคมี กลุ่มผลิตชิ้นส่วนอุตสาหกรรม กลุ่มผลิตกระแสไฟฟ้า และกลุ่มยานยนต์

ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอนประจำแผนกเทคนิคพื้นฐาน วิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด ตามความคิดเห็นของสถานประกอบการใน ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้คณะผู้บริหาร คณะครูได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนนักศึกษา ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความคาดหวังของสถานประกอบการ และยังเป็นแนวทางส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษาประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่ดี รวมทั้งนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาค้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุดตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ

ประกอบการ กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุดจำแนกตามกลุ่มสถานประกอบการ 4 กลุ่มได้แก่กลุ่มปิโตรเคมีกลุ่มผลิตชิ้นส่วนอุตสาหกรรม กลุ่มผลิตกระแสไฟฟ้า และกลุ่มยานยนต์

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาตามความคิดเห็นของสถานประกอบการต่างกัน
2. กลุ่มสถานประกอบการที่ประกอบกิจการต่างกั้มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุดต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในสถานประกอบการในจังหวัดระยอง 20 สถานประกอบการ จำนวน 550 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่บุคลากรในสถานประกอบการ 20 สถานประกอบการ จำนวน 228 คน ได้มาจากการกำหนดกลุ่มขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Taro Yamane (ธานินทร์ ศิลป์จารุ 2548, หน้า 46-48) สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการแบ่งสุ่มแบบแบ่งชั้น จำแนกตามกลุ่ม สถานประกอบการเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มปิโตรเคมีกลุ่มผลิตชิ้นส่วนอุตสาหกรรม กลุ่มยานยนต์จำนวนกลุ่มละ 62 คน และกลุ่มผลิตกระแสไฟฟ้าจำนวน 42 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม 1 ชุด แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของบุคลากรในสถานประกอบการ ได้แก่ เพศ อายุการทำงาน ระดับการศึกษา และกลุ่มสถานประกอบการ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุดตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการด้านทักษะในการปฏิบัติงานด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ท หากคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้เทคนิค IOC และหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาร์คได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.95
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลจากวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา แล้วส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามไปยังกลุ่มสถานประกอบการทั้ง 20 แห่ง โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 228 คิดเป็นร้อยละ 100
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าสถิติ ที่ใช้คือ การทดสอบค่าเอฟ (F-test) มีเกณฑ์ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด จากwww.watpon.com/boonchom/05.doc)

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุดโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 4.71$) ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.65$) ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.63$) และด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.58$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้
 - 1.1 ด้านคุณธรรมจริยธรรมพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุดด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความยุติธรรม ($\bar{X} = 4.82$) รองลงมา คือ มีความรับผิดชอบ

ต่อหน้าที่ ($\bar{X} = 4.79$) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ตั้งใจและเอาใจใส่งานอย่างจริงจัง ($\bar{X} = 4.50$)

1.2 ด้านบุคลิกภาพพบว่า คุณลักษณะที่ประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด ด้านบุคลิกภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ($\bar{X} = 4.65$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีตามสถานการณ์ ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมา คือ วางตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ ($\bar{X} = 4.75$) ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมี 3 ข้อ คือ มีมนุษยสัมพันธ์ ยิ้มแย้มแจ่มใสแต่งกายสะอาด สุภาพเรียบร้อย และมีปฏิภาณไหวพริบในการฝึกงาน ($\bar{X} = 4.50$)

1.3 ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน พบว่า คุณลักษณะที่ประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีทักษะการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.84$) รองลงมาคือ มีการพัฒนางานที่รับผิดชอบอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.72$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากัน 3 ข้อ คือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นำความรู้ทางทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการฝึกงาน มีทักษะการวางแผนและการจัดการอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.50$)

1.4 ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ข้อ คือ มีความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพของตนเอง สามารถวางแผนในการปฏิบัติงานได้เหมาะสม ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมาคือมีความรู้ตรงและเพียงพอกับสาขาวิชาชีพที่เรียน ($\bar{X} = 4.61$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก คือ มีความสามารถในการปฏิบัติงานตรงตามสาขาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.50$) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุดจำแนกกลุ่มสถานประกอบการเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปิโตรเคมี กลุ่มผลิตชิ้นส่วนอุตสาหกรรม กลุ่มผลิตกระแสไฟฟ้าและกลุ่มยานยนต์ พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปและอภิปรายผล

ผลจากการวิจัย เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุดมีประเด็นที่สมควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุดทั้ง 4 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพนักงานบริษัทในกลุ่มสถานประกอบการแบ่งเป็น สถานประกอบการกลุ่มปิโตรเคมี สถานประกอบการกลุ่มผลิตชิ้นส่วนอุตสาหกรรม สถานประกอบการกลุ่มผลิตกระแสไฟฟ้า สถานประกอบการกลุ่มยานยนต์ มีความเห็นตรงกันอาจเนื่องจากสถานประกอบการ ทั้ง 4 กลุ่ม มีความคิดเห็นว่าการศึกษาเล่าเรียนในสถานศึกษาในอาชีวศึกษาควรเน้นความรู้ความสามารถทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะในการปฏิบัติงานและด้านบุคลิกภาพและด้านความรู้ความสามารถในวิชาที่ศึกษาสอดคล้องกับนโยบายอาชีวศึกษาที่กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ไว้หลายประการเช่น มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและลักษณะอันพึงประสงค์เช่น มีมนุษยสัมพันธ์ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเชื่อมั่นในตนเอง การประหยัด ความสนใจใฝ่รู้ การละเว้นสิ่งเสพติดและการพนัน ความรักสามัคคี ความกตัญญู ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การพึ่งตนเอง ความอดกลั้นมารยาทไทย และอื่น ๆ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ โศกพิภพ, เสนีย์ เกิดเกตุ และอินทรา โพอุทัย (2551) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาสายอาชีพประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมในทัศนะของสถานประกอบการในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ พบว่าในทัศนะของผู้บริหารสถานประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาสายอาชีพประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านบุคลิกภาพ

เมื่อพิจารณารายด้านมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1.1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า สถานประกอบการทั้ง 4 กลุ่มมีความเห็นว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.71$) อาจเนื่องมาจากสถานประกอบการให้ความสำคัญในด้านคุณธรรมจริยธรรมว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมากที่สุดใน การปฏิบัติงาน เนื่องจากในขณะที่ปฏิบัติงานสถานประกอบการจะต้องพิจารณาถึง ความสามารถ มีความซื่อสัตย์ สุจริต มี

ความยุติธรรมและมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ดังที่ วีระ บำรุงรักษ์ (2523 :131) ได้ระบุความหมายของคุณธรรมไว้ดังนี้ “หมายถึงความรู้สึกนึกคิด (Mental Attitude) หรือสภาพจิตใจที่เป็นกุศล คุณธรรมเป็นพื้นฐานของการแสดงออก เน้นการกระทำพฤติกรรม หรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่นสภาพจิตใจที่เป็นกุศลที่เรียกว่า “คุณธรรม” นี้ เกิดขึ้นได้ เพราะจิตรู้จักความจริง (Truth) ความดี (Goodness) และความงาม (Beauty) สอดคล้องกับผลงานวิจัยกฤตยา ฐานวรภัทร์ (2548) ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์สำหรับสถานประกอบการกรณีศึกษาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารคณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่พบว่าด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

1.2 ด้านบุคลิกภาพพบว่าสถานประกอบการให้ความสำคัญในด้านนี้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) อาจเนื่องจากในขณะที่ปฏิบัติงานสถานประกอบการจะต้องพิจารณาถึง ความสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีตามสถานการณ์และมีวางตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะดังที่ ทิพย์ นิลนพคุณ (2553) กล่าวว่า วิธีการสร้างเสน่ห์ให้กับบุคลิกภาพ การเป็นคนมีเสน่ห์จะช่วยให้บุคคลรอบข้างอยากเข้ามาชิดใกล้ และปรารถนาจะร่วมงานด้วย การสร้างเสน่ห์สามารถทำได้โดย การใช้น้ำเสียงหรือคำพูด การแสดงออกทางร่างกาย การใช้ภาษาที่เหมาะสม การพัฒนาบุคลิกภาพให้สง่างาม การแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะและการมีความมั่นใจในตัวเอง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุมาลี อภรณ์พินิจเลิศ และระวีพรรณ จิตต์มนัส (2550) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อการฝึกงานของนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกคอมพิวเตอร์ธุรกิจและพบว่าด้านบุคลิกภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

1.3 ด้านทักษะในการปฏิบัติงานพบว่าสถานประกอบการให้ความสำคัญในด้านนี้ในระดับที่มากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) อาจเนื่องจากในขณะที่ปฏิบัติงานสถานประกอบการจะต้องพิจารณาถึง ความสามารถด้านการพัฒนางานที่รับผิดชอบอยู่เสมอ และการมีทักษะการคิดวิเคราะห์ประยุกต์และแก้ปัญหาตามที่ กรมวิชาการ (2544 : 161-162) ทักษะที่จำเป็นกระบวนการทำงานช่าง <http://www.vcharkarn.com/vblog/116163/5> ให้ความหมายทักษะกระบวนการทำงานว่า หมายถึงการลงมือทำงานด้วยตัวเอง โดยมุ่งเน้นการฝึกวิธีการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการทำงานเป็นรายบุคคล และการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งสามารถ ทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การวิเคราะห์งานเป็นรายบุคคล การวางแผนในการทำงาน การปฏิบัติงานและการประเมินผลการทำงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิฑูร กิจเครือชลิตร์ มณีสุวรรณ และชนิดา พลอยสุกใส (2552) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี พบว่าด้านทักษะวิชาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

1.4 ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการพบว่าสถานประกอบการให้ความสำคัญในด้านนี้ในระดับที่มากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) อาจเนื่องจากในขณะที่ปฏิบัติงานสถานประกอบการจะต้องพิจารณาถึงความสามารถมีความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพของตนเอง วางแผนในการปฏิบัติงานได้เหมาะสมของนักศึกษาตามที่ประภาเพ็ญ สุวรรณ (อ้างถึงในอักษร สวัสดิ์ 2542,26) ได้ให้คำอธิบายว่า ความรู้ เป็นพฤติกรรมขั้นต้นที่ผู้เรียนรู้เพียงแต่เกิดความจำเป็นได้ โดยจะเป็นการนึกได้หรือโดยการมองเห็นได้ยิน จำได้ ความรู้ในขั้นนี้ ได้แก่ ความรู้ในคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ โครงสร้างและวิธีการแก้ไขปัญหา ส่วนความเข้าใจอาจแสดงออกมาในรูปแบบทักษะด้าน “การแปล” ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการเขียนบรรยายเกี่ยวกับข่าวสารนั้น ๆ โดยใช้คำพูดของตนเอง และ “การให้ความหมาย” ที่แสดงออกมาในรูปของความคิดเห็นและข้อสรุปรวมถึงความหมายของการ “คาดคะเน” หรือการคาดหมายว่าจะเกิดอะไรขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุเทวี คงคุณ (2556) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่าด้านความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

มีข้อสังเกตว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรู้ความสามารถในด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ อาจเป็นเพราะว่าสถานประกอบการทั้ง 4 กลุ่มเห็นความสำคัญของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ และด้านทักษะในการปฏิบัติงาน สูงกว่า เพราะในการปฏิบัติงานจริงนั้นนักเรียนนักศึกษาต้องนำองค์ความรู้ด้านวิชาการมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติจริงสอดคล้องกับบุพพารัตน์ โชคทวีกิจ,เสนีย์ เกิดเกตุ และอินทริธา โพอุทัย (2551) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาสายอาชีพประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมในทัศนะของสถานประกอบการในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ พบว่าในทัศนะของผู้บริหารสถานประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาสายอาชีพประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านบุคลิกภาพ มาก่อนด้านความรู้ความสามารถด้านวิชาการและทักษะวิชาชีพ

2. ผลการเปรียบเทียบการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาอาชีพศึกษาตามความ

คิดเห็นของสถานประกอบการ กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุดผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุดจำแนกกลุ่มสถานประกอบการเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปิโตรเคมี กลุ่มผลิตชิ้นส่วนอุตสาหกรรม กลุ่มผลิตกระแสไฟฟ้าและกลุ่มยานยนต์ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่าทุกสถานประกอบการเน้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ด้าน มีความสำคัญในการฝึกงานเหมือนกัน โดยมีความต้องการให้วิทยาลัยเทคนิคมาตาพุดฝึกฝนคุณธรรมจริยธรรมเป็นประการแรก ตามด้วยด้านบุคลิกภาพ ด้านประสบการณ์วิชาชีพ และด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับแนวนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ได้กำหนดให้นักเรียนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาทั้งระดับ ปวช. และ ปวส. มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นประการแรก สอดคล้องกับสัณห์สินีกันโสภาส, พิภลแก้วคลื่น สุวรรณและรุ่งเพชร มาน้อย (2555) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาค้นคว้าที่พึงพอใจของสถานประกอบการต่อการฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬามหาวิทยาลัยมหิดลประจำปีการศึกษา 2555 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของสถานประกอบการระหว่างสถานประกอบการที่เป็นหน่วยงานของเอกชนรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจที่มีต่อการฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬาโดยรวมทั้ง 5 ด้านพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด ตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดดังนั้นวิทยาลัยจึงควรกำหนดตัวชี้วัดเกณฑ์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ใน 4 ด้านให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถตรวจสอบและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ด้านอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป
2. สถานประกอบการทั้ง 4 กลุ่มให้ความสำคัญคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นอันดับแรก ดังนั้น วิทยาลัยจึงควรกำหนดมาตรการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมให้มากขึ้น เช่น โครงการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง
3. วิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด ควรพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรู้ความสามารถวิชาการ ด้านทักษะในการปฏิบัติงานด้านบุคลิกภาพให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบหน้าที่ ความตั้งใจและเอาใจใส่งานอย่างจริงจัง การมีปฏิภาณไหวพริบในการปฏิบัติงาน การมีมนุษยสัมพันธ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีทักษะในการทำงานเป็นทีม มีความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพของตนเอง สามารถวางแผนในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

- 1) ควรมีการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาตามความคิดเห็นของสถานประกอบการในด้านอื่นๆ เช่น ด้านความรักความสามัคคี ความกตัญญู เป็นต้น
- 2) ควรศึกษาปัจจัยตัวแปรคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ

เอกสารอ้างอิง

- กฤตยา ฐานวรภัทร. 2555. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์สำหรับสถานประกอบการ กรณีศึกษา บัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยนอร์ท- เชียงใหม่.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. <http://www.seal2thai.org/kru/kru012l.htm>
- กรมวิชาการ. 2544: 161 –162. ทักษะที่จำเป็นและกระบวนการทำงานช่าง. (<http://www.vcharkarn.com/vblog/116163/5>)
- ทิพย์ นิลนพคุณ. 2553. วิธีการสร้างเสน่ห์ในบุคลิกภาพ. <http://www.google.co.th/km.citu.tu.ac.th/km/wp-content/uploads/2011/12/working-team.pdf>
- ธานินทร์ ศิลปจารุ. 2548, หน้า 46-48 การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS กรุงเทพฯ. วี. อินเทอร์เน็ต ฟร้อนต์ บูมชม ศรีสะเกษ. (www.watpon.com/boonchom/05.dog)

- พิกุลแก้ว คลื่นสุวรรณ, รุ่งเพชรมาน้อย. 2555. การศึกษาความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อการฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดลประจำปีการศึกษา 2555.
- นายวิฑูร กิจเครือ. 2552. ความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงาน วิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2552.
- วีระ บำรุงรักษ์. 2523: 131. ความหมายคุณธรรม. <https://www.gotoknow.org/posts/567761>
- ยุพารัตน์ โชคทวีกิจ, เสนีย์ เกิดเกตุ, และอินทรา โพอุทัย. 2551. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาสายอาชีพประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมในทัศนะของสถานประกอบการในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์. อุดรดิตถ์. การศึกษาด้วยตนเอง กศม. มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก
- สัมพันธ์สินกันโอภาส, พิกุลแก้วคลื่นสุวรรณ, รุ่งเพชรมาน้อย. 2555. การศึกษาความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อการฝึกงานของนักศึกษาวินิจฉัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดลประจำปีการศึกษา 2555.
- นางสาวสุมาลี อารณพินิจเลิศ และ นางสาวระวีพรรณ จิตต์มนัส. 2550. ความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อการฝึกงานของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงแผนกคอมพิวเตอร์ธุรกิจ. (www.vcharkarn.com)
- นางสาวสุเทวี คงคุณ. 2556. ความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. ศรีสะเกษ : มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- อักษร สวัสดิ์. 2542, 26. ความรู้ทางวิชาการ. (<http://study.eduzones.com/blog/2009/12/03>).

การสร้างชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า วิชาการบัญชีเบื้องต้น 1
ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1
The Construction of Trading Analysis Skill Exercise
in the Basic Accounting 1 for High Vocational Certificate Students
กนกวรรณ ลิ้มวีระประจักษ์
สาขาวิชาบัญชี วิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี

บทคัดย่อ

รายงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและสร้างชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้าวิชาบัญชีเบื้องต้น 1 สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 เพื่อวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะให้มีประสิทธิภาพ 80/80 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการวิเคราะห์รายการค้าระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยสถิติ t-test และเพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาชั้นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 วิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี ตำบลห้วยแห้ง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า จำนวน 2 ชุด แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงจำนวน 20 ข้อ แบบวัดความพึงพอใจในการเรียนวิชาบัญชีเบื้องต้น 1 ของนักศึกษา จำนวน 1 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย เกณฑ์ความยากของข้อคำถามอิงเกณฑ์ ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น และการทดสอบค่าที่

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.17/84.11
2. เมื่อทดสอบด้วยสถิติ t-test ผลปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า อยู่ในระดับ ดี

คำสำคัญ: ชุดฝึกทักษะ, การวิเคราะห์รายการค้า

Abstract

The purpose of this research was to design and construct an the trading analysis skill exercise for high vocational students to achieve. Determine the effectiveness of the trading analysis skill exercise at 80/80. The pretest and posttest scores were analysed and compared the achievement by t-test as well as to investigate the students' satisfaction of trading analysis skill exercise. The sample was selected by purposive sampling consisting of 17 high vocational students studying in the second semester of the academic year 2014 at Uthaithani Community College. The research instruments were consisted of the trading analysis skill exercise, the achievement test with 20 items, the questionnaire of students' learning satisfaction in the Basic Accounting 1. The data were analyzed by using Mean, standard deviation, IOC, difficulty, LCL, discrimination ,reliability and t-test.

The research results were as follows:

1. The effectiveness of the trading analysis skill exercise for vocational certificate students was at 81.17/84.11
2. The data analyzed by T-Test analysis found that an average score of posttest group is higher than pretest group at the statistically significant level at .05

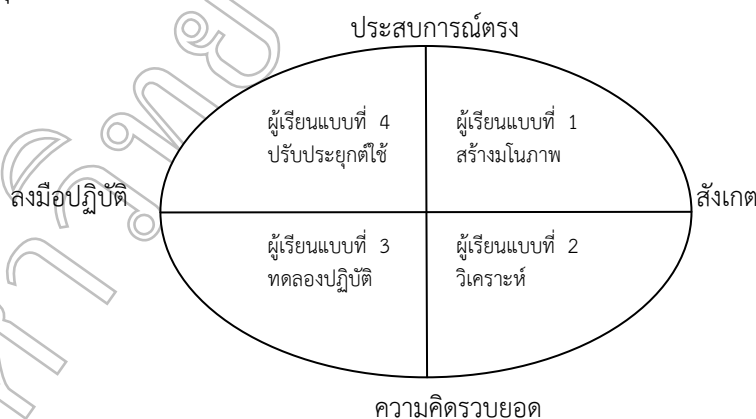
3. The students satisfaction towards the trading analysis skill exercise was at a high level.

Keyword: Skills package, Analysis of trade

บทนำ

การศึกษาที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง ต่อการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 11 (2559-2558) เพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาคเป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” เพื่อเตรียมความพร้อมสังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี 2555 : คำนำ) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 24 (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีศักยภาพได้นั้น สามารถกระทำได้โดยครูผู้สอนต้องปรับกระบวนการเรียนการสอนจากครูเป็นผู้ถ่ายทอดเป็น เน้นนักเรียนเป็นผู้ศึกษาค้นคว้า ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในการเรียนของนักเรียนแต่ละคนจะมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และเมื่อนักเรียนได้รับการสอนด้วยวิธีการที่ตนชอบก็必将ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น (อาชัญญา รัตอุบล. 2537 – 2538 ; 30 อ้างอิงใน ดวงหทัย แสงวิริยะ.2554 : 2) ในรูปแบบการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งแมคคาร์ธี (McCarthy.1997 : 46-51) ได้ศึกษาผู้เรียน 4 แบบ กับรูปแบบการเรียนรู้ แบบ 4 MAT ซึ่งมีลักษณะพิเศษ คือ ผู้เรียนแต่ละคน สามารถนำไปใช้ในห้องเรียนขณะเดียวกันจะช่วยให้ผู้เรียนทั้งหมด พัฒนาขึ้นโดยเมื่อเข้าสู่วัฏจักรการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้อย่างมีความหมายและเป็นไปตามธรรมชาติ จากความรู้สึกไปถึงการคิดไตร่ตรอง และสุดท้ายสู่การกระทำ ครูช่วยพาให้พวกเขาทำงานอย่างสมดุลและสมบูรณ์ ซึ่งลักษณะของผู้เรียน 4 แบบ มีดังนี้ ผู้เรียนในแบบที่ 1 เป็นผู้ที่มีการเรียนรู้โดยใช้จินตนาการเป็นหลัก ชอบการฟังข้อมูล แล้วสะท้อนความคิดเห็นโดยการอภิปราย โดยการหาความหมายที่ชัดเจนแล้ว จะสามารถบูรณาการจัดการกับปัญหาของตนเอง และแลกเปลี่ยนร่วมกับผู้อื่นได้ คำถามที่ผู้เรียนกลุ่มนี้ชอบคือ ทำไม (Why) ผู้เรียนในแบบที่ 2 เป็นผู้เรียนที่รับการเรียนรู้ในลักษณะรูปธรรม ชอบการคิดวิเคราะห์และการเก็บรายละเอียด และสะท้อนความเห็นออกมา เก่งในการเรียนรู้แบบดั้งเดิม การตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อเปรียบเทียบกับทฤษฎี คำถามที่ผู้เรียนกลุ่มนี้ชอบใช้คือ อะไร (What) ผู้เรียนในแบบที่ 3 เป็นผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้วยประสาทสัมผัส ชอบการลงมือทำ ประมวลความรู้จากการทดลองกระทำจริง ชอบทดลองสิ่งต่างๆ ต้องการรู้วิธีทำงานของสิ่งต่างๆ คำถามที่ผู้เรียนแบบนี้ชอบใช้ คือ จะทำอย่างไร (How) ผู้เรียนในแบบที่ 4 ผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้วยการค้นพบด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วยการลองผิดลองถูก ชอบวิธีการสอนที่หลากหลาย มีความคิดใหม่ๆ จัดการกับปัญหาด้วยสัญชาตญาณ คำถามที่ผู้เรียนแบบนี้ชอบใช้คือ ถ้า (If) สรุปได้ตามภาพที่ 1 ดังนี้

วิชาการบัญชีเบื้องต้น 1 จากผลการศึกษาค้นคว้าผลการเรียนในปีที่ผ่านมาพบว่าผลการเรียนของนักศึกษา 2553-2556 ในหน่วย “การวิเคราะห์รายการค้า” อยู่ที่ระดับร้อยละ 61.20 ซึ่งเป็นหน่วยการวิเคราะห์รายการค้าเป็นหน่วยที่ถือว่า เป็นหัวใจสำคัญของผู้เรียนบัญชี เพราะหากหน่วยการเรียนนี้ไม่ดีแล้วจะทำให้การเรียนบัญชีเป็นเรื่องยากต่อไป สืบเนื่องจากผู้เรียนยังต้องใช้หลักท่องจำ และต้องใช้ชั่วโมงภาพในการวิเคราะห์สมการบัญชีเพื่อลงบัญชี และจากบันทึกหลังการสอนหลายครั้งได้พบว่าสิ่งที่ผู้เรียนมักทำผิดพลาดทั้งทางการเรียนได้ไม่ดีคือวิเคราะห์รายการค้าผิดพลาด บ่อย ๆ ซึ่งทำให้นักศึกษามีความเบื่อหน่ายในการเรียนบัญชีในเรื่องการวิเคราะห์รายการค้า มีผลกระทบที่จะเรียนในเนื้อหาหน่วยต่อไป ไปตามวงจรบัญชี วิทยาลัยชุมชนอุทัยธานีได้รับมอบหมายให้รับนักศึกษาผู้จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงมากขึ้น ในปี 2556 วิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี ได้ทำแบบสอบถามสำรวจเพื่อศึกษาปัญหาการออกกลางคันพบว่าผู้เรียนกลุ่มนี้ร้อยละ 60.58 ไม่ชอบวิชาคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียน โดยใช้หลักของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความสัมพันธ์กับสมองของมนุษย์เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ประกอบกับสร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้าสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทักษะการวิเคราะห์รายการค้าของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญ 0.05
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ปีการศึกษา 2557 จำนวน 2 ห้องเรียน สาขาการบัญชี และสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มีจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาบัญชีเบื้องต้น 1 จำนวน 28 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง(Specific purpose sampling) การคำนวณหากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สูตร $n = (Z_{\alpha} + Z_{\beta})^2 (\sigma_x / ES)^2$ (ระพินทร์ โพธิ์ศรี. 2549 : 61-63) วิธีคำนวณ n โดยใช้ $\alpha = 0.05$ และ $\beta = 0.05$ ได้ดังนี้

$$ES = 0.8\sigma_x$$

$$Z_{0.05} = 1.65, Z_{\alpha} = Z_{\beta} = 1.65$$

$$n = (1.65 + 1.65)^2 (\sigma_x / 0.8\sigma_x)^2$$

$$= (3.3)^2 (1/0.8)^2$$

$$= 17.02$$

$$= 17 \text{ คน}$$

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้าวิชาบัญชีเบื้องต้น 1 ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 ขั้นตอนการสร้างชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า ประกอบด้วยชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า นวัตกรรมกระดานบัญชีคู่ ใบงาน ใบเนื้อหา ใบประเมินผลคุณภาพของชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า แบบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อประกอบการสร้างชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า ดังนี้

1. หลักสูตรสาขาวิชาการบัญชี
2. เอกสารเกี่ยวกับทฤษฎีการวิเคราะห์รายการค้า
3. เอกสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการสอนตามแบบ 4 MAT
4. เอกสารเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม
5. เอกสารเกี่ยวกับชุดฝึกทักษะ
6. เอกสารเกี่ยวกับแผนการสอนรูปแบบ MIAP

7. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT
8. ศึกษาการสร้างชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า และนวัตกรรม จากหนังสือ เอกสาร และหลักการ
9. กำหนดกรอบ กิจกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า
10. สร้างชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า ตามกรอบเนื้อหากิจกรรมการเรียนรู้
11. นำชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้าไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง
12. นำชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า ไปทดลองใช้กับนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาการบัญชี ของวิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาปัญหา และปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

ตัวอย่างกิจกรรม 4 MAT ที่มีความสัมพันธ์กับสมอทั้งสองซีกที่ได้กำหนดไว้

ขั้นที่ 1 สร้างประสบการณ์ (กิจกรรมนี้เน้นการพัฒนาการสมอซีกขวา)

- ครู : นำเครื่องซิงสองแขนแสดงให้นักศึกษาดู คืออะไรนำไปใช้ทำอะไรได้บ้าง และทำไมเครื่องซิงในสมัยโบราณมีสองแขน
- นักศึกษา : ระดมความเห็นตามคำถามครู แล้วเขียนความสรุปความคิดเห็น

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ประสบการณ์ (กิจกรรมนี้เน้นการพัฒนาการสมอซีกซ้าย)

- ครู : ยกตัวอย่างสมการ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องซิงสองแขนกับสมการ
- นักศึกษา : เขียนสรุปความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องซิงสองแขนกับสมการ

ขั้นที่ 3 ปรับประสบการณ์เป็นความคิดรวบยอด (กิจกรรมนี้เน้นการพัฒนาการสมอซีกขวา)

- ครู : เอามือกำเหรียญใส่เครื่องซิง 1 ซ้าง ถามผู้เรียนว่าเราจะรู้ได้อย่างไรว่ามีจำนวนเหรียญ อยู่เท่าใดโดยไม่ต้องนับจำนวนเหรียญกลุ่มนี้
- นักศึกษา : ระดมความเห็นและทำการทดลองตามแนวคิด เขียนสรุปแนวคิดและวิธีการ

ขั้นที่ 4 พัฒนาความคิดด้วยข้อมูล (กิจกรรมนี้เน้นการพัฒนาการสมอซีกซ้าย)

- ครู : สอนเรื่องสมการบัญชีและการวิเคราะห์รายการค้า
- นักศึกษา : ฟังและซักถาม

ขั้นที่ 5 ทำตามแนวคิดกำหนด (กิจกรรมนี้เน้นการพัฒนาการสมอซีกซ้าย)

- ครู : ครูสาธิตการใช้กิจกรรมกระดานบัญชีคู่ และให้ใบงาน
- นักศึกษา : กิจกรรมกลุ่ม ใบงานที่กำหนด และใบงานอื่น ๆ (กิจกรรมกระดานบัญชีคู่)

ขั้นที่ 6 สร้างงานตามความถนัดความสนใจ (กิจกรรมนี้เน้นการพัฒนาการสมอซีกขวา)

- ครู : ถามนักศึกษาว่า จะทำอะไรให้สิ่งที่เราได้เรียนมาใช้ในชีวิตประจำวันได้
- นักศึกษา : ทำรายรับรายจ่ายประจำเดือนของตนเอง

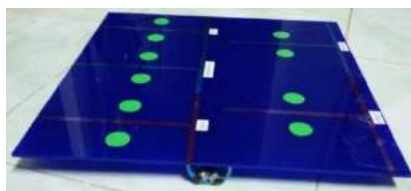
ขั้นที่ 7 วิเคราะห์ (กิจกรรมนี้เน้นการพัฒนาการสมอซีกขวา)

- ครู : ให้นักศึกษาจัดกิจกรรมการนำเสนอผลงานภายในกลุ่ม และคัดเลือกผลงาน 1 ชิ้น
- นักศึกษา : ระดมความคิดเห็นคัดเลือกผลงานสมาชิกภายในกลุ่ม โดยภายในกลุ่มจัดกิจกรรมการนำเสนอ

ขั้นที่ 8 แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น (กิจกรรมนี้เน้นการพัฒนาการสมอซีกซ้าย)

- นักศึกษา : ดำเนินกิจกรรมกลุ่มทำวิดีโอโดยใช้โทรศัพท์มือถือของนักศึกษานำเสนอผลงานของสมาชิกที่ได้รับคัดเลือก แล้วนำมาฉายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเพื่อนและครู
- ครู : สรุปผลระหว่างการนำเสนอผลงาน

ตัวอย่างนวัตกรรม ชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า กระดานบัญชีคู่ตามภาพที่ 1 ผู้วิจัยได้ประดิษฐ์ขึ้น เมื่อได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่านแล้ว ได้สร้างเพิ่มขึ้นอีก 3 ชุด รวมเป็น 4 ชุด เพื่อให้เพียงพอต่อการเรียน ตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กระดานบัญชีคู่

จากภาพที่ 2 กิจกรรมนี้จะช่วยให้นักศึกษาได้ทดลองวางเหรียญลงบนกระดานพร้อมกับวิเคราะห์รายการค่าแบ่งจำแนกประเภทบัญชี 5 หมวด คือ สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ และค่าใช้จ่าย โดยจะใช้เหรียญเปรียบเสมือนเป็นรายการบัญชีต่างๆ ที่เกิดขึ้นและให้นักศึกษาวิเคราะห์รายการค่าที่เกิดขึ้น จากนั้นนำเหรียญมาวางให้ถูกต้องตามหลักการของระบบบัญชีคู่ เสมือนหนึ่งว่านักศึกษาได้ลงบัญชี แต่ถ้าหากนักศึกษาวางเหรียญไม่สมดุลจะทำให้กระดานเอียง นักศึกษาจึงต้องตระหนักถึงสมการบัญชีอยู่เสมอ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการสร้างชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค่า วิชาบัญชีเบื้องต้น 1 สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนหลังการใช้ชุดฝึกทักษะ โดยลำดับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ด้านประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค่าสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพถึง 80/80

1. ค่าดัชนีความสอดคล้องของความเห็นในการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ใช้เกณฑ์การกำหนดคะแนนดังนี้ (ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. 2549 : 14) โดยใช้สูตร $IOC = \sum X/n$ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 ท่าน ประเมินผล ค่าความสอดคล้องของแบบวัดผลสัมฤทธิ์อยู่ระหว่าง 0.5 ถึง 1
2. วิเคราะห์การสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าความยาก-ง่ายของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ (difficulty : p) ได้ค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.80
3. เกณฑ์ความยากของข้อคำถามอิงเกณฑ์ (LCL) (ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. 2549 : 31)
4. ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) (r) วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามแบบทดสอบอิงกลุ่มสามารถวิเคราะห์โดยใช้สูตร $r_{nr} = cov(I, X)/(S_I S_X)$ (ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. 2549 : 42) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป
5. ค่าความเชื่อมั่น นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปหาความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 สูตรวิเคราะห์ความเชื่อมั่นแบบอิงเกณฑ์ของเบรน และเคน (Breannan, in Berk 1980, p. 314 อ้างอิงจาก ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. การสร้างและวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับกรวิจัย. 2549 : 20)
6. ค่าร้อยละ สำหรับหาประสิทธิภาพ
7. ค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยจากผลรวมประสิทธิภาพ (ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. 2549 : 18) โดยใช้สูตร $\bar{X} = \sum x/n$

ด้านผลสัมฤทธิ์ทักษะการวิเคราะห์รายการค่าของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

1. ค่าเฉลี่ย เป็นค่าเฉลี่ยจากผลรวม (ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. 2549 : 18) โดยใช้สูตร $\bar{X} = \sum x/n$
2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. 2549 : 25) โดยใช้สูตร $S = \sqrt{\sum(x - \bar{x})^2/(n - 1)}$
3. ทดสอบค่า t-test แบบ Dependent Samples โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วย

ด้านระดับความพึงพอใจของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค่า

ค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของความเห็นในการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) โดยใช้เกณฑ์การกำหนดคะแนนดังนี้ (ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. 2549: 14) โดยใช้สูตร $IOC = \sum x/n$ ค่าความสอดคล้องแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ อยู่ระหว่าง 0.75 ถึง 1

ค่าเฉลี่ย เป็นค่าเฉลี่ยจากผลรวม (ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. 2549 : 18) โดยใช้สูตร $\bar{X} = \sum x/n$

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. 2549 : 25) โดยใช้สูตร $S = \sqrt{\sum(x - \bar{x})^2/(n - 1)}$

กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4.51-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.76-4.50	หมายถึง	มาก
2.26-3.75	หมายถึง	ปานกลาง
1.51-2.25	หมายถึง	น้อย
1.00-1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามลำดับดังนี้

ผู้วิจัยได้ทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน 1 ชั่วโมง หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการสอนกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค่าต่อวิชาการบัญชีเบื้องต้น 1 ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลาทำการทดลองทั้งหมด 8 ชั่วโมง หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว ให้ผ่านไป 2 สัปดาห์ ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ชั่วโมง เพื่อเก็บข้อมูลและนำผลที่ได้จากการทดสอบไปวิเคราะห์ต่อไป และแบบวัดความพึงพอใจของผู้เรียน รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการใช้ชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค่า สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 ให้มีผลสัมฤทธิ์ร้อยละ 80 (ตัวแรก)

ชุดฝึกทักษะที่	ผลสัมฤทธิ์ระหว่างการใช้ชุดฝึกทักษะ			
	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ
1.	10	8.176	0.882	81.76
2.	10	8.058	0.747	80.58
รวม	20	8.117	0.095	81.17

จากตารางที่ 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบระหว่างการใช้ชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 จำนวน 2 ชุดฝึกทักษะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมทุกชุดฝึกทักษะเข้าด้วยกัน มีผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยร้อยละ 81.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้ชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค่า เมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 ให้มีผลสัมฤทธิ์ร้อยละ 80 (ตัวหลัง)

ชุดฝึกทักษะที่	ผลสัมฤทธิ์หลังการใช้ชุดฝึกทักษะ			
	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ
1.	10	8.470	0.624	84.70
2.	10	8.352	0.606	83.52
รวม	20	8.411	0.012	84.11

จากตารางที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบระหว่างการใช้ชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 จำนวน 2 ชุดฝึกทักษะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมทุกชุดฝึกทักษะเข้าด้วยกัน มีผลสัมฤทธิ์ร้อยละ 84.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค่า

ชุดฝึกทักษะที่	E_1 (80 ตัวแรก)	E_2 (80 ตัวหลัง)	ผล
	ร้อยละของค่าเฉลี่ย	ร้อยละของค่าเฉลี่ย	
1.	81.76	84.70	สูงกว่าเกณฑ์
2.	80.58	83.52	สูงกว่าเกณฑ์
รวมทุกชุดฝึกทักษะ	81.17	84.11	สูงกว่าเกณฑ์

จากตารางที่ 3 แสดงประสิทธิภาพชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้าสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 ทั้ง 2 ชุด มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะ (E_2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อชุดฝึกทักษะ ปรากฏว่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะ (E_2) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกชุดฝึกทักษะ และประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า พบว่า ชุดฝึกทักษะที่ 1-2 มี ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะ (E_2) มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 โดยมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.17/84.11

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบค่าทางสถิติ

การทดสอบ	N	\bar{x}	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	17	4.29	0.205	-27.800	0.000
หลังเรียน	17	17.23	0.326		

จากตารางที่ 4 สรุปผลได้ว่า กลุ่มผู้เรียนทั้ง 17 คน ค่า t เท่ากับ -27.800 และค่า sig เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ตารางที่ 5 แสดงรายละเอียดระดับความพึงพอใจของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า

ข้อ	ความคิดเห็น	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1.	นักศึกษาชอบเรียนวิชาบัญชีเบื้องต้น 1	4.41	0.50	มาก
2.	นักศึกษารู้สึกว่าวิชาบัญชีเบื้องต้น 1 เป็นเรื่องที่ยังเรียนยิ่งสนุก	4.23	0.43	มาก
3.	นักศึกษาเห็นว่าการศึกษาวิชาบัญชี มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน	4.17	0.39	มาก
4.	การเรียนวิชาบัญชีทำให้นักศึกษาเป็นคนช่างสังเกต	4.41	0.50	มาก
5.	ชุดฝึกทักษะกระดานบัญชีทำให้เข้าใจสมการบัญชีง่ายขึ้น	4.35	0.49	มาก
6.	ชุดฝึกทักษะกระดานบัญชีช่วยให้เข้าใจหลักการลงบัญชีได้ง่าย	4.35	0.49	มาก
7.	นักศึกษามีส่วนร่วมในการใช้สื่อได้อย่างทั่วถึง	4.05	0.74	มาก
8.	กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย	4.23	0.43	มาก
9.	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจใจตนเอง	4.17	0.39	มาก
10.	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์	4.35	0.49	มาก
11.	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักศึกษารู้จักคิดใช้เหตุผล	4.29	0.46	มาก
12.	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจในวิชาชีพ	4.47	0.51	มาก
13.	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก	4.35	0.49	มาก
14.	กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้กระบวนการคิด	4.41	0.50	มาก
15.	กิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกิจกรรมเหมาะสมกับเวลา	4.35	0.49	มาก
เฉลี่ย		4.30	0.48	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่าระดับความพึงพอใจของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้ามีความพึงพอใจเฉลี่ย 4.30 อยู่ในระดับ มาก

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

1. ชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการคำ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.17/84.11 จะเห็นได้ว่าแม้เวลาผ่านไปถึง 2 สัปดาห์ ประสิทธิภาพยังคงสูงกว่าเดิม เพราะส่วนหนึ่งอาจเกิดจากเป็นเนื้อหาที่นักศึกษาต้องนำไปใช้ต่อเนื่องในการเรียนหน่วยการเรียนรู้ต่อไป ทำให้นักศึกษาได้ใช้ในสิ่งที่เรียนมาอย่างต่อเนื่อง

2. ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน เมื่อทดสอบด้วยสถิติ t-test ค่า t เท่ากับ -27.800 และค่า sig เท่ากับ 0.000 ผลปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่มีต่อชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการคำ ค่าเฉลี่ย 4.30 เมื่อเทียบกับเกณฑ์กำหนดอยู่ในระดับ ดี

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรินุช นามประเทือง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และความคงทนในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบ 4 MAT พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังทดลองใช้ชุดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT เรื่องการคูณ การหาร สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นกสร ใจตรง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT กับการสอนปกติ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จุดของเด่นของงานวิจัยนี้ คือ นวัตกรรมกระดานบัญชี ทำให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงหลักของสมการบัญชีได้โดยง่าย เพราะนักศึกษาต้องตระหนักถึงสมการบัญชีอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการคำ ในกิจกรรมกระดานสมการบัญชี พบว่าทำให้นักศึกษาเข้าใจหลักสมการบัญชีดีมากยิ่งขึ้น และผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายการเรียนวิชาบัญชี ควรให้นักศึกษาระดับชั้นอื่น ๆ ที่ได้ผ่านการเรียนวิชาบัญชีเบื้องต้น 1 ไปแล้ว ได้มีโอกาสได้ทดลองกิจกรรมนี้

2. ครูควรสังเกตนักศึกษาในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนบางคนไม่ยอมให้ความร่วมมือ อาจเป็นเพราะยังขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

3. ควรมีการสร้างชุดฝึกทักษะหรือกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อให้สามารถทดลองปฏิบัติได้ จะทำให้นักศึกษาได้ออกจากกิจกรรมที่ต้องจินตนาการ

4. การสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแบบ 4 MAT เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน 4 แบบ ครูควรจัดนักศึกษาอย่างระมัดระวังให้กลุ่ม เก่ง ปานกลาง อ่อน ให้เท่าเทียมกันทุกกลุ่ม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ควรมีการศึกษาสาเหตุต่าง ๆ ที่อาจมีผลต่อกิจกรรมการเรียนการสอน หลังจากได้ใช้ชุดฝึกทักษะ หรือชุดกิจกรรม จะทำให้ทราบถึงปัญหาเพื่อได้ดำเนินการพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ดวงหทัย แสงวิริยะ. 2554. ผลการใช้แผนการสอนแบบ 4 MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความความรับผิดชอบและเจตคติต่อการเรียนใจหน่วยการเรียนรู้เรื่องประชากรศึกษาและการทำมาหากินระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.

ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

อีรินุช นามประเทือง. 2545. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเจตคติและความคงทนในการเรียนรู้วิชา

คณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ การหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุด

กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

- นภสร ใจตรง. 2547. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT กับการสอนปกติ.
ปริญญาโทครุศาสตร์มหาบัณฑิต. ราชบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. 2549. การสร้างและวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. อดิเรก:
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
_____. 2549. สถิติเพื่อการวิจัย. อดิเรก:
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ล้วน สายยศ. 2538. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2555. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 11.
กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- McCathy. 1994. “A Tale of Four Learners : 4 MAT Learning Styles,” Eric Accession : NISC
Discover Report. 54 (6) : 46-51.

การสร้างบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 THE CONSTRUCTION OF LESSONS ON INTRODUCTION TO MATHEMATICS OF FINANCE FOR MATHAYOMSUKSA III STUDENTS

ปิยวรรณ นิลศรี, สาธินี เลิศประไพ

ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 และเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นโดยใช้บทเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนศรีทธาสุมทร จังหวัดสมุทรสงคราม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 47 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย บทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้น แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสัดส่วนประชากร ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นมีประสิทธิภาพ 75.85/74.18 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปของคะแนนเต็ม เป็นจำนวนมากกว่าร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: คณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้น, ความพึงพอใจ, บทเรียน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The purposes of this research were to construct lessons on introduction to Mathematics of Finance for Mathayomsuksa III students with a required efficiency of 70/70, to study the learning achievements and the satisfaction of students who studied using this lessons. The sample of this study obtained by cluster sampling consisted of 47 Mathayomsuksa III students of Satthasamut School, Samutsongkhram Province. A learning achievement test developed by the researcher was used to evaluate the learning achievement. The statistical Z – test was employed to analyze the collect data.

The results revealed that the lessons got the efficiency 75.85/74.18. The mathematical achievement of students taught through by this lessons was significantly at 0.05 level. The satisfaction of Mathayomsuksa III students on Mathematics of Finance was in good level.

Keyword: Introduction to Mathematics of Finance, Satisfaction, Lesson, Learning achievement

บทนำ

ปัญหาทางการเงินที่พบบ่อยในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาจากการเลือกบริการหรือผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ไม่ตรงกับความต้องการทำให้เกิดความเสียหาย การใช้เงินเกินตัวจนเป็นหนี้แต่ไม่มีเงินใช้หนี้ หรือไม่มีกรวางแผนทางการเงินสำหรับอนาคต ล้วนมีสาเหตุมาจากการขาดความรู้และทักษะทางการเงินทั้งสิ้น ดังนั้นการรู้เรื่องทางการเงินจึงเป็นประโยชน์ต่อทุกคน เพราะช่วยให้สามารถจัดสรรทรัพยากรส่วนบุคคลทั้งในวันนี้และวันหน้าได้ดียิ่งขึ้น โดยโครงการ PISA (Programme for International Student Assessment) ซึ่งเป็นโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติที่ดำเนินการโดยองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organisation for Economic Co – operation and Development หรือ OECD) ได้ให้ความสำคัญของคำว่า การรู้เรื่องทางการเงิน (Financial literacy) คือ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิดทางการเงิน ความเสี่ยงทางการเงิน รวมถึงทักษะ แรงจูงใจ และความเชื่อมั่นที่จะใช้ความรู้และความเข้าใจเหล่านี้ประกอบการ

ตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพในหลากหลายบริบททางการเงิน เพื่อปรับปรุงความมั่นคงทางการเงินของแต่ละบุคคลและสังคม และเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในชีวิตทางเศรษฐกิจ (OECD, 2013, p.144) ซึ่งโครงการ PISA 2012 กล่าวว่า การรู้เรื่องทางการเงินมีส่วนสัมพันธ์กับการรู้เรื่องทางคณิตศาสตร์ (OECD, 2013) โดยการคำนวณในเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นจำเป็นต้องใช้ความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในเรื่องร้อยละ การดำเนินการเกี่ยวกับจำนวนเต็ม ทศนิยม และเลขยกกำลัง ตลอดจนทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้แกนกลางตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจำนวนจริง มีความเข้าใจเกี่ยวกับอัตราส่วน สัดส่วน ร้อยละ สามารถดำเนินการเกี่ยวกับจำนวนเต็ม ทศนิยม เลขยกกำลัง และนำความรู้เกี่ยวกับจำนวนไปใช้ในชีวิตจริงได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [สพฐ.], ม.ป.ป.) ปัจจุบันหลายประเทศได้ให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ทางการเงินแก่ประชาชนของตนมากขึ้น อาทิ ธนาคารกลางของมาเลเซีย (Bank Negara Malaysia หรือ BNM) ได้ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการของมาเลเซียในการกำหนดให้หลักสูตรเรื่องการเงินเป็นการศึกษาภาคบังคับ โดยมีการพัฒนาหลักสูตรมาอย่างต่อเนื่องและจะเริ่มบรรจุในการเรียนการสอนจริงในปี 2557 สำหรับระดับประถมศึกษา และปี 2560 สำหรับระดับมัธยมศึกษา (ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556, หน้า 221) เช่นเดียวกับโครงการ PISA ที่ได้จัดการทดสอบเพื่อประเมินผลการเรียนรู้เรื่องทางการเงินของนักเรียนวัย 15 ปี ขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 2012 ที่ผ่านมาให้กับประเทศที่เข้าร่วมโครงการ (OECD, 2013) ซึ่งคาดการณ์ว่า ในอนาคตประเทศไทยต้องเข้ารับการประเมินผลดังกล่าวอย่างแน่นอน โดยนักเรียนไทยวัย 15 ปีที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการ PISA บางส่วนเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และบางส่วนเป็นนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับคือจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว และกำลังศึกษาอยู่ในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หรือสายอาชีวศึกษา และหากนักเรียนไทยกลุ่มดังกล่าวมีผลคะแนน PISA ต่ำ จะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และการลงทุนทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก (เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2555) จากการรวบรวมข้อมูลและเหตุผลที่ได้กล่าวมา ผนวกกับความสนใจที่จะพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้มีมาตรฐานสากล สามารถรองรับการประเมินผลระดับนานาชาติในอนาคต และเพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสภาวะทางการเงินของตนและครอบครัว ประกอบกับในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีมีการบรรจุเนื้อหาเรื่องคณิตศาสตร์การเงินไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นโดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับเงิน ดอกเบี้ย ค่ารายงวด และบัตรเครดิต ซึ่งเหมาะกับระดับพื้นฐานความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน และเป็นเรื่องใกล้ตัวที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนและครอบครัวโดยตรง โดยผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้อาจใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรคณิตศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน
 2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยบทเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยบทเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
- สมมติฐานของการวิจัย
1. บทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70
 2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นผ่านเกณฑ์คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปของคะแนนเต็ม เป็นจำนวนมากกว่าร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด
 3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นอยู่ในระดับมาก

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีธธาสมุทร จังหวัดสมุทรสงคราม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 9 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด 400 คน โดยในแต่ละห้องเรียนมีนักเรียนแบบคละความสามารถ และทั้ง 9 ห้องเรียนมีลักษณะความสามารถเหมือนกัน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีธธาสมุทร จังหวัดสมุทรสงคราม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 47 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม โดยการจับสลากห้องเรียน 1 ห้อง จากทั้งหมด 9 ห้องเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย บทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีรายละเอียดการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. บทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างบทเรียนตามขั้นตอนของทาบ (Taba) ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วย คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เงิน จำนวน 2 คาบ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ดอกเบี้ย จำนวน 7 คาบ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ค่ารายงวด จำนวน 4 คาบ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 บัตรเครดิต จำนวน 2 คาบ โดยผ่านการแก้ไขและปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงนำบทเรียนไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่อง นำมาปรับปรุง ทำการหาประสิทธิภาพของบทเรียน จัดทำบทเรียนที่ผ่านการแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแผนการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง โดยศึกษาขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา แล้วนำมากำหนดจำนวนแผนการจัดการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารสำคัญ ชิ้นงานหรือภาระงาน สื่อการเรียนรู้ รายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน และวิธีการวัดและประเมินผลในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้น การมีส่วนร่วมของนักเรียน นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา นำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีเกณฑ์การตรวจให้คะแนน คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบ ให้ 0 คะแนน โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบฉบับนี้ขึ้นให้ครอบคลุมเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ ระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด และเป็นแบบทดสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมีค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และมีการนำแบบทดสอบที่ได้มาหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR - 20 ของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson)

4. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้น ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า เพื่อสอบถามความพึงพอใจด้านเนื้อหา จำนวน 5 ข้อ และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 5 ข้อ รวม 10 ข้อ โดยกำหนดค่าระดับความพึงพอใจของข้อคำถามตามเกณฑ์ประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert) โดยมีการแก้ไขและปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ และมีการนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) แล้วจึงจัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. สุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีธาสุมทร จังหวัดสมุทรสงคราม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 47 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม โดยการจับสลากห้องเรียน 1 ห้อง จากทั้งหมด 9 ห้องเรียน โดยในแต่ละห้องเรียนมีนักเรียนแบบคละความสามารถ
2. นำบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองสอน ตามแผนการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเอง ใช้เวลาในการสอนคาบละ 50 นาที รวม 15 คาบ
3. เมื่อเรียนจบในแต่ละหัวข้อแล้ว ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดของแต่ละหัวข้อให้เสร็จภายในคาบนั้น ๆ แล้วนำส่งผู้วิจัย
4. เมื่อสอนครบทุกหัวข้อแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 90 นาที และตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที
5. นำคะแนนจากการทำแบบทดสอบและผลการตอบแบบสอบถามของนักเรียนมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยหาประสิทธิภาพของบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สูตร E_1/E_2 ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับสัดส่วนประชากร โดยใช้สถิติทดสอบ Z (Z - test for population proportion) ซึ่งมีสูตรดังนี้ (สุรินทร์ นียมามงกูร, 2548 หน้า 222 - 223)

$$Z = \frac{\hat{p} - p_0}{\sqrt{\frac{p_0 q_0}{N}}} \quad \text{เมื่อ } q_0 = 1 - p_0$$

- เมื่อ
- Z หมายถึง สัดส่วนของประชากร
 - \hat{p} หมายถึง สัดส่วนของนักเรียนที่สอบผ่านเกณฑ์ของกลุ่มตัวอย่าง
 - p_0 หมายถึง สัดส่วนของนักเรียนที่สอบผ่านเกณฑ์ของประชากร
 - N หมายถึง จำนวนคนของกลุ่มตัวอย่าง

และนำผลการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นของ กลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และให้ความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best)

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 47 คน

หน่วย	ระหว่างเรียน					หลังเรียน (30 คะแนน)
	หน่วย 1 เงิน (20 คะแนน)	หน่วย 2 ดอกเบี้ย (100 คะแนน)	หน่วย 3 ค่ารายงวด (80 คะแนน)	หน่วย 4 บัตรเครดิต (8 คะแนน)	รวม (208 คะแนน)	
ค่าเฉลี่ย (คะแนน)	15.68	75.30	60.06	6.72	157.77	22.26
ร้อยละ	78.40	75.30	75.08	84.04	75.85	74.18
E_1/E_2						75.85/74.18

จากตารางที่ 1 พบว่า บทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 75.85/74.18

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผ่านเกณฑ์คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปของคะแนนเต็ม เป็นจำนวนมากกว่ำร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การทดสอบกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 47 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้น ผ่านเกณฑ์คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปของคะแนนเต็ม

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนนักเรียน (คน)	จำนวนนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปของคะแนนเต็มในแบบทดสอบ (คน)	ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปของคะแนนเต็มในแบบทดสอบ	สถิติทดสอบ Z	ค่าวิกฤติ
นักเรียนชั้น ม. 3	47	40	85.11	2.24	1.96

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปของคะแนนเต็ม เป็นจำนวนมากกว่ำร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปของคะแนนเต็มในแบบทดสอบ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 85.11 ของจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้น ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 47 คน

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ มีคำอธิบายชัดเจน และเข้าใจง่าย	4.17	0.76	มาก
1.2 ปริมาณพอเหมาะ ไม่มากหรือน้อยเกินไป	3.60	0.88	มาก
1.3 เหมาะสมกับระดับความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน	3.60	0.77	มาก
1.4 แบบฝึกหัดมีความยากง่ายพอเหมาะ	3.53	0.86	มาก
1.5 จำนวนแบบฝึกหัดเหมาะสม	3.62	0.97	มาก
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน			
2.1 มีความหลากหลาย น่าสนใจและดึงดูดใจ	3.81	0.80	มาก
2.2 มีเอกสารประกอบและมีการใช้สื่อที่เหมาะสม ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น	4.19	0.68	มาก
2.3 ส่งเสริมทักษะการคิดคำนวณและการแก้ปัญหาของนักเรียน	4.28	0.71	มาก
2.4 ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา	3.55	0.65	มาก
2.5 นักเรียนได้รับความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากจบกิจกรรมการเรียนการสอน	4.30	0.72	มาก
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.86	0.47	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 และพิจารณาแต่ละรายการประเมินทั้งหมด 10 รายการ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากทุกรายการ

สรุปและอภิปรายผล

1. บทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 75.85/74.18 โดยเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 70/70 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างบทเรียนอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนของทาบา (Taba) มีการเรียบเรียงและจัดลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก มีการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายทั้งการยกตัวอย่าง การใช้คำถามกระตุ้นความคิดของนักเรียน การนำเข้าสู่บทเรียนที่น่าสนใจ การสรุปบทเรียน ซึ่งตัวอย่างและแบบฝึกหัดในบทเรียนล้วนเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวและนักเรียนสามารถพบได้ในชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของบทเรียน นอกจากนี้นักเรียนยังสามารถใช้เครื่องคิดเลขวิทยาศาสตร์ช่วยในการคำนวณหาคำตอบ ทำให้นักเรียนที่มีพื้นฐานการคำนวณไม่ดีสามารถเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนได้ และนักเรียนยังสามารถช่วยเหลือกันในการอธิบายและทำความเข้าใจในเนื้อหาต่างๆ เนื่องจากผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหา มีการทำแบบฝึกหัดหลังจากเรียนจบในแต่ละหัวข้อทันทีซึ่งเป็นการประเมินผลในขณะที่นักเรียนยังมีความเข้าใจและจำบทเรียนได้ดีอยู่ จึงทำให้บทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ เยาวรักษ์ ทองพุ่ม (2551: บทคัดย่อ) และ ธนสรณ์ ฐันทา (2546: บทคัดย่อ)

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้น ผ่านเกณฑ์คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปของคะแนนเต็ม เป็นจำนวนมากกว่าร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้นำสถานการณ์ในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับวิชาคณิตศาสตร์และเป็นสิ่งที่นักเรียนเคยมีประสบการณ์มาก่อน เช่น การซื้อสินค้า การฝากเงิน มาเป็นเนื้อหาในบทเรียนแล้วขยายไปสู่เนื้อหาที่ซับซ้อนขึ้น แต่ยังสามารถพบได้ในครอบครัวของนักเรียน เช่น การซื้อของผ่อนส่ง การใช้บัตรเครดิตของผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้แบบเป็นไปตามลำดับขั้น และตระหนักถึงประโยชน์ของเนื้อหาที่เรียน เพราะสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้จริง ส่งผลให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและเกิดความคงทน สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของเดวิด ออซูเบล (ทิตนา แคมมณี 2555: 68 อ้างอิงมาจาก David Ausubel) นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้วิจัยยังเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้นักเรียนเกิดทักษะการคิด และสามารถค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง ประกอบกับนักเรียนสามารถใช้เครื่องคิดเลขวิทยาศาสตร์ในการทำแบบทดสอบได้ ทำให้นักเรียนคำนวณได้รวดเร็ว มีเวลาเพียงพอในการตรวจสอบคำตอบ และเกิดความมั่นใจในการทำแบบทดสอบมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์เป็นจำนวนมากกว่าร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจุฑามาศ บัวทอง (2554)

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบทเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความง่ายสอดคล้องกับระดับความรู้ ความสามารถพื้นฐาน และวัยของนักเรียน มีการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย ประกอบกับมีการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ และยังมีเครื่องคิดเลขวิทยาศาสตร์ช่วยในการคิดคำนวณทำให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย และเกิดความสนุกเพลิดเพลินในการเรียนรู้ จึงส่งผลให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนเรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุทัศน์ีย์ พลเดชา (2551)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการทบทวนความรู้เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เนื่องจากแบบฝึกหัดบางข้อ นักเรียนต้องจัดรูปสมการก่อนที่จะใช้เครื่องคิดเลขในการคำนวณหาคำตอบ หรืออาจสอนการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวโดยใช้เครื่องคิดเลขวิทยาศาสตร์
2. ควรมีการแนะนำวิธีการคำนวณโดยใช้เครื่องคิดเลขทั่วไปในส่วนของโจทย์ที่ไม่ซับซ้อน เพื่อให้นักเรียนมีเครื่องมือในการเรียนรู้มากขึ้น
3. ในการทำแบบฝึกหัดท้ายคาบเรียน บางครั้งนักเรียนบางคนทำไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ส่งผลให้ได้คะแนนในแบบฝึกหัดนั้นๆ ไม่ดีเท่าที่ควร จึงควรจัดคาบเรียนเพิ่มให้กับนักเรียนกลุ่มนี้เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกหัดอย่าง

เต็มตามศักยภาพของตน และครูต้องคอยสังเกตให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกหัดด้วยตนเองเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

4. การจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อประกอบกิจกรรมกลุ่ม ควรจัดให้นักเรียนคละกันในแต่ละกลุ่ม ทั้งนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีพื้นฐานทางการเรียนต่างกันได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยครูต้องคอยสำรวจให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างแท้จริง เพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน ฝึกให้นักเรียนได้รู้จักแก้ปัญหา รู้จักคิดหาเหตุผลได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาบทเรียนหรือรูปแบบการเรียนการสอนแบบอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับเนื้อหาเรื่องคณิตศาสตร์การเงิน
2. ควรมีการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องคณิตศาสตร์การเงินของนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- จุฑามาศ บัวทอง. 2554. ชุดการเรียนการสอน เรื่องคณิตศาสตร์การเงินเบื้องต้น โดยใช้ Microsoft Excel สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาคณิตศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตนา เขมมณี. 2555. ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. จำนวน 4,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ธนสรณ์ ฐันทา. 2546. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องดอกเบี้ย ของนักศึกษากการศึกษา นอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยี การศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า. 2555, 3 เมษายน. รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สัมภาษณ์.
- เขาวรรักษ์ ทองพุ่ม. 2551. การพัฒนาบทเรียน e – learning วิชาแคลคูลัสสำหรับธุรกิจ เรื่องคณิตศาสตร์การเงิน. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาการแห่งประเทศไทย. 2556. ต่างประเทศ: การให้ความรู้ทางการเงิน. เข้าถึงได้จาก http://www.bot.or.th/Thai/FinancialLiteracy/PublishingImages/newweb/FL_July2013.pdf
- สุทัศน์ีย์ พลเทศา. 2551. ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทหุปัญญา ในวิชาคณิตศาสตร์เรื่องดอกเบี้ยและตัวเงิน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 โรงเรียนวิมลพณิชยการ ศรียาน. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สุรินทร์ นิยมานู. 2548. สถิติวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ม.ป.ป.. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- OECD. 2013. PISA 2012 assessment and analytical framework: Mathematics, reading, science, problem solving and financial literacy. OECD Publishing.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

The Development of an English Speaking Training Course for Daily Use for The fifth year primary Students

นิติกานต์ ศรีโมรา

สาขาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน 2) ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน โดยประเมินในประเด็นต่อไปนี้ (1) ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน (2) เจตคติต่อการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนวัดดาดานนิมิตมิตรภาพที่ 142 จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ 2) หลักสูตรฝึกอบรม 3) แบบวัดความสามารถการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน 4) แบบสอบถามเจตคติต่อการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาหลักสูตร พบว่า จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดาดานนิมิตมิตรภาพที่ 142 และครูผู้สอนภาษาอังกฤษ กลุ่มโรงเรียนพระแท่น มีความต้องการให้มีหลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน จึงทำให้มีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหาและเวลาเรียน แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเนื้อหาของหลักสูตรแบ่งเป็นภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และกิจกรรม ผู้เชี่ยวชาญประเมินหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องและเหมาะสม

2. ผลการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

2.1 ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 เจตคติต่อการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในระดับมาก

2.3 การปรับปรุงหลักสูตร ด้านเนื้อหา ปรับแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การถามทิศทาง และเรื่อง การบอกทิศทาง ให้เรียนไปพร้อมกัน ด้านกิจกรรม ปรับให้มีกิจกรรมละลายพฤติกรรมนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนกล้าแสดงออก และกล้าที่จะพูดได้ตอบเป็นภาษาอังกฤษ

คำสำคัญ : หลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน, เจตคติต่อการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน

Abstract

This research aimed to 1) develop the speaking training course for daily use, 2) evaluate and improve the speaking training course for daily use in (1) english speaking abilities for daily use (2) an attitude towards the english speaking for daily use. The sample was the 20 of the fifth year primary students during the second semester of academic year 2014 from Watdapanimitmittraphabtee 142 School Nonglan Sub-District, Thamaka District, Kanchanaburi Province. The sample was form simple random sampling. The instruments used in this research were 1) an interview form 2) the developed training course 3) an english speaking abilities test 4) an attitude test towards the english speaking for daily use. The data was analyzed in terms of mean, standard deviation and t-test.

The findings showed that:

1. The development of an English speaking training course for daily use it shown that the interview with the related, Director of Watdapannimitmittraphabtee 142 School and English teachers of Pratan School Group need for English speaking training course for daily use composed of principles, objectives, structure, content, training time, training activities, training media, measurement and evaluation as well as lesson plans. There were theoretical, practical and activity parts. The experts evaluated the course and found that it was related and suitable.

2. The results of evaluate and improve the English speaking training course for daily use.

2.1 An English speaking ability for the fifth year primary students after training higher than before training at the .05 level.

2.2 Attitudes for the fifth year primary students were good level.

2.3 As the results of the curriculum development the contains modify lesson plans of Asking and Giving Directions and activity modify to have ice-breaking activity for make students don't shy and self-confident to speak English.

Keywords: speaking training course for daily use, an attitude towards the english speaking for daily use

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่างๆในสังคม การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ เจตคติและทำให้มนุษย์สามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการศึกษา ได้แก่ หลักสูตร ผู้สอน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 5) โดยเฉพาะหลักสูตร นับว่ามีความสำคัญในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพได้ การจัดการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของชาติที่จะพัฒนาบุคคลให้สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ตลอดจนวัฒนธรรม เครื่องมือที่เป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาก็คือ หลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นตัวกำหนดหลักการ จุดหมายและโครงสร้างในการจัดการศึกษา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตร เพื่อเป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะของบุคคลให้สามารถพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ให้มีคุณลักษณะพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมถือได้ว่าหลักสูตรเป็นตัวกำหนดแนวทางในการความรู้ ทักษะ เจตคติ ตลอดจนส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและสังคมโดยในขณะเดียวกันต้องไม่ละเลยวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมทางสังคมด้วย (ยุวดี กังสะดาล, 2542, หน้า 11)

การเรียนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศในปัจจุบันมีการศึกษาวิจัยอย่างกว้างขวาง ถึงวิธีการที่น่าจะเป็นวิธีที่ถูกต้อง ที่ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาโดยเฉพาะสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมายต่อไปได้ ซึ่งเรียกว่า การสอนแบบสื่อสาร (communicative approach) ซึ่งจะเน้นการสอนแบบให้ผู้เรียนได้เข้าใจความหมายโดยรวม ก่อนจะรู้จักรูปแบบ (meaning to form) เน้นการพัฒนาทักษะภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง พูด อ่าน และเขียน เน้นกระบวนการกลุ่ม เน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม โดยเริ่มจากกิจกรรมที่ง่ายๆก่อน การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นวิธีที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ภาษาอย่างมีความหมายและได้ฝึกการใช้ภาษาจริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบด้วยทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตลอดจนทักษะในด้านการให้เหตุผล (เพียงเพ็ญ ณ พัทลุง, 2547, หน้า 1) การสอนทักษะทั้งสี่ คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร งานที่จะให้ผู้เรียนทำนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในด้านการสื่อความหมายในภาษานั้นๆ การสอนภาษาที่ยึดวัตถุประสงค์นี้ควรหลีกเลี่ยงการสอนแยกทักษะ ไม่ควรให้ผู้เรียนมีความรู้ในทักษะแต่ละด้านแยกเป็นอิสระจากกัน (Widdowson, 2000, p.144)

การพูดเพื่อการสื่อสาร ความหมายของการพูดเพื่อการสื่อสาร คือ เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูล ความคิดเห็น และความรู้สึกระหว่างบุคคล ซึ่งเกิดขึ้นได้ในหลายๆ วิธี โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ซึ่งมีทั้งภาษาท่าทาง และภาษาพูด เพื่อเป็นการแสดงถึงวัฒนธรรมของผู้พูด โดยไม่มีกฎเกณฑ์บังคับตายตัว แต่โดยความเป็นจริงแล้วสิ่งเหล่านี้ต้องการ การสอน และการเรียนรู้เพื่อป้องกันความเข้าใจผิด บุคคลต้องมีความสามารถในการสื่อสารที่เหมาะสมทั้งการพูดและการกระทำ การพูดเป็นปฏิสัมพันธ์ที่ผู้พูดต้องการสื่อความหมายของความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ลักษณะนิสัย และ

แลกเปลี่ยนข้อมูลของตนเองแก่ผู้ฟัง หรือต้องการสื่อความหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ต่างๆ โดยจุดประสงค์ของผู้พูด คือ ต้องการให้ผู้ฟังเข้าใจและแปลความหมายของผู้พูดได้อย่างถูกต้อง (Celce – Murcia, Olshtain, 2000, p.166)

การฝึกอบรม เป็นกระบวนการในการพัฒนาบุคคลอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ และมีทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องใดเรื่องหนึ่งถึงขั้นสามารถนำความรู้ในเรื่องนั้น ไปปฏิบัติภาระหน้าที่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการฝึกอบรม คือ กิจกรรมหรือความพยายามที่จะจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของ หน่วยงาน เพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีในเรื่อง ความรู้ ทัศนคติ และทักษะในการทำงาน การ ฝึกอบรมที่มีคุณภาพจะต้องเกิดจากความต้องการ โดยการศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร เพื่อให้ทราบถึง ความต้องการของบุคลากรและองค์กร สิ่งสำคัญที่เราต้องสำรวจหาความจำเป็นของการฝึกอบรม และพัฒนาเมื่อเกิดมี สัญญาณของปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อองค์กรเกิดขึ้น (อุทุมพร จามรมาน, 2533, หน้า 2)

และจากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาอังกฤษ ของโรงเรียนวัดดา ปานนิมิตมิตรภาพที่ 142 ย้อนหลัง 3 ปี ได้แก่ ปีการศึกษา 2554 ปีการศึกษา 2555 และปีการศึกษา 2556 พบว่า คะแนน เฉลี่ยในสาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร มาตรฐาน ต 1.1 มาตรฐาน ต 1.2 และมาตรฐาน ต 1.3 มีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย ระดับจังหวัด ระดับสังกัด และระดับประเทศ ผู้วิจัยจึงเห็นควรทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษใน ชีวิตประจำวันขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาด้านการพูดภาษาอังกฤษให้แก่นักเรียน เป็นแรงจูงใจในการเรียน ภาษาอังกฤษ เป็นพื้นฐานในการนำไปต่อยอดการศึกษาในระดับชั้นที่สูงกว่าเดิม หรือสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นพื้นฐาน ทางด้านภาษา และเป็นการพัฒนาผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โดยประเมินในประเด็นต่อไปนี้
 - 1) ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน
 - 2) เจตคติต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 กลุ่มโรงเรียนพระแท่น อำเภอนาทม จังหวัดกาญจนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 12 โรงเรียน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดดาปานนิมิตมิตรภาพที่ 142 อำเภอนาทม จังหวัดกาญจนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้การจับสลากโรงเรียน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน
2) เจตคติต่อการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน
3. เนื้อหา หลักสูตรการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย 2 หัวข้อ คือ
 - 3.1 การถามและให้ข้อมูลส่วนบุคคล (Asking and Giving for Personal Information)
 - 3.1.1 การแนะนำตนเอง (Introduce myself)
 - 3.1.2 การแนะนำบุคคลอื่น (Introduce others)
 - 3.1.3 การถามและตอบเกี่ยวกับอาชีพ (Asking and Giving about Occupation)
 - 3.1.4 การถามและตอบเกี่ยวกับครอบครัว (Asking and Giving about Family)
 - 3.2 การถามและการบอกทิศทาง (Asking and Giving Directions)

4. ระยะเวลาในการใช้หลักสูตร ใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรม จำนวน 36 ชั่วโมง แบ่งเป็นการฝึกอบรมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จำนวน 34 ชั่วโมง และการทดสอบหลังการฝึกอบรมจำนวน 2 ชั่วโมง โดยทำการฝึกอบรมในวันเสาร์และวันอาทิตย์

ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research): การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

วิธีการดำเนินการ

1. ศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ศึกษาข้อมูลด้านทักษะพูด และศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย

2. ขอนหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดตาปานนิมิตมิตรภาพที่ 142 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน จากผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดตาปานนิมิตมิตรภาพที่ 142 จังหวัดกาญจนบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้วยตนเองโดยการใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งใช้สัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนวัดตาปานนิมิตมิตรภาพที่ 142 ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน และครูผู้สอนภาษาอังกฤษ กลุ่มโรงเรียนพระแท่น จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 13 คน โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 2 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับความต้องการการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน โดยใช้แบบสัมภาษณ์นี้กับผู้อำนวยการโรงเรียนวัดตาปานนิมิตมิตรภาพที่ 142 จำนวน 1 คน และครูผู้สอนภาษาอังกฤษ กลุ่มโรงเรียนพระแท่น จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 13 คน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development) : การพัฒนาหลักสูตร

วิธีดำเนินการ

โดยการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 ในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอนคือ 1) การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง 2) การประเมินหลักสูตรฉบับร่าง 3) การปรับปรุงหลักสูตรฉบับร่าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ทั้งจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยเฉพาะในเรื่อง การพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน และการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์อีกครั้ง เพื่อเป็นแนวทางในการร่างโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย

1.1 หลักการ นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาพิจารณากำหนดหลักการของหลักสูตรว่าเป็นหลักสูตรให้ความรู้กลุ่มเป้าหมายใด มีลักษณะและจุดเน้นที่ใด ตลอดจนมีวิธีการใช้อย่างไร

1.2 จุดมุ่งหมายศึกษาความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรและกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรเพื่อให้ทราบว่าการศึกษามีจุดมุ่งหมายอย่างไร

1.3 โครงสร้าง ศึกษาและวิเคราะห์จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และคำอธิบายที่กำหนดไว้และกำหนดเป็นโครงสร้าง

1.4 ขอบข่ายเนื้อหา พิจารณาจากข้อมูลที่รวบรวมได้ กำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่ควรจัดให้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยพิจารณาจากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรว่ามีขอบข่ายเนื้อหาสาระของหลักสูตรอย่างไร โดยทั่วไปแล้วประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ภาคทฤษฎี คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ภาคปฏิบัติ ประกอบด้วยการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติ และการจำลองสถานการณ์ต่างๆ

1.5 เวลาเรียน เป็นการกำหนดว่าจะใช้ระยะเวลาเท่าไรในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง

1.6 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการระบุเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้เรียนเพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

1.7 สื่อการเรียนการสอน โดยการวิเคราะห์ จุดประสงค์ คำอธิบายรายวิชา เวลาเรียน ว่าวิชาหรือรายวิชานี้มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เจตคติ ค่านิยม ทักษะและการปฏิบัติอย่างไร มีข้อบ่งชี้เนื้อหาเพียงใด เพื่อกำหนดสื่อการเรียนการสอนที่จะใช้ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

1.8 การวัดและประเมินผล เป็นการวัดความรู้ ความเข้าใจและเจตคติต่อการเรียน โดยการวัดผลสัมฤทธิ์จากการเรียนการสอนตามหลักสูตรโดยใช้แบบวัดความสามารถการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน และแบบสอบถามเจตคติต่อการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน

1.9 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

2. การประเมินผลหลักสูตรฉบับร่าง

เมื่อร่างโครงสร้างหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้เสร็จแล้ว จัดดำเนินการประเมินหลักสูตรฉบับร่าง โดยการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรด้านความสอดคล้องและความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตรโดยการพิจารณา กำหนดรายละเอียดดังนี้

2.1 ความสอดคล้องและความเหมาะสมของส่วนประกอบของหลักสูตรตั้งแต่หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ข้อบ่งชี้เนื้อหาและเวลาเรียน แนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรหรือไม่ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านภาษาอังกฤษ ด้านการวัดและประเมินผล เอกสารหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้

3. การปรับปรุงหลักสูตรฉบับร่าง

นำผลการประเมินหลักสูตรฉบับร่างจากผู้เชี่ยวชาญมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ทดลอง

ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research) การทดลองใช้หลักสูตร

วิธีการดำเนินการ

ในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีวิธีการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดดาปานนิมิตมิตรภาพที่ 142 เพื่อขออนุญาตในการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

2. ขอใช้สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ ในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน จากผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดาปานนิมิตมิตรภาพที่ 142

3. ติดต่อประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู นักเรียน โรงเรียนวัดดาปานนิมิตมิตรภาพที่ 142 จังหวัดกาญจนบุรี ประชุมชี้แจงบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้ทราบถึงการดำเนินการทดลองหลักสูตรครั้งนี้ที่จะปฏิบัติหน้าที่ดำเนินการฝึกอบรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ และผู้รับผิดชอบในด้านต่างๆ ให้เข้าใจสภาพปัญหาและความจำเป็นในการฝึกอบรมรวมทั้งประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อจะได้เตรียมตัวล่วงหน้า

4. การจัดเตรียมอาคารสถานที่ งบประมาณ อาหารเครื่องดื่ม และสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินการฝึกอบรม ให้พร้อมอย่างรอบคอบ

5. จัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม ได้แก่ คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยร่างขึ้นมอบแก่ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู นักเรียน เอกสารประกอบการฝึกอบรม สื่อวัสดุและอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือวัดและประเมินผล ได้แก่ แบบวัดความสามารถการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน แบบสอบถามเจตคติต่อการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน

6. ดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตร ใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรม จำนวน 36 ชั่วโมง แบ่งเป็นการฝึกอบรมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จำนวน 34 ชั่วโมง และการทดสอบหลังการฝึกอบรมจำนวน 2 ชั่วโมง โดยทำการฝึกอบรมในวันเสาร์และวันอาทิตย์ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดดาปานนิมิตมิตรภาพที่ 142 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 20 คน โดยเป็นการสอนเชิงปฏิบัติการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 แผน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การแนะนำตนเอง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การแนะนำบุคคลอื่น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การถามและตอบเกี่ยวกับอาชีพ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การถามและตอบเกี่ยวกับครอบครัว แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การถามทิศทาง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การบอกทิศทาง

3. เอกสารประกอบการฝึกอบรมประกอบด้วย แบบวัดความสามารถการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน แบบสอบถามเจตคติต่อการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ใบความรู้ ใบงาน

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (development): การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

วิธีการดำเนินการ

การประเมินผลการใช้หลักสูตร ผู้วิจัยดำเนินการประเมินผลหลังการฝึกอบรม โดยทำการประเมินเพื่อให้ทราบผลจากด้านต่างๆ 2 ด้านดังต่อไปนี้ คือ 1) ด้านความสามารถการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน 2) ด้านเจตคติต่อการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. แบบวัดความสามารถการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน
2. แบบสอบถามเจตคติต่อการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลซึ่งประกอบด้วยแบบวัดความสามารถการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน แบบสอบถามเจตคติต่อการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันมีความจำเป็น เพราะเมื่อมีหลักสูตรฝึกอบรมจะเป็นสิ่งแปลกใหม่ที่ให้นักเรียนหันมาสนใจภาษาอังกฤษมากขึ้น ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ เป็นการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษให้นักเรียน และการฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมแก่การที่ประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รูปแบบและกิจกรรมการฝึกอบรมเน้นการฝึกตามสถานการณ์สมมติ และการเรียนรู้จากเหตุการณ์จริง สื่อที่ใช้มีความหลากหลาย สีสันสวยงาม เป็นที่ดึงดูดความสนใจให้แก่ักเรียน เป็นสื่อที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และเหมาะสมกับเนื้อหา การวัดและประเมินผลการฝึกอบรมโดยการทดสอบจากการปฏิบัติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

2. ผลการพัฒนาหลักสูตร พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบไปด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหาและเวลาเรียน แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ การประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสม พบว่าทุกประเด็นมีความสอดคล้องและความเหมาะสม ดังนั้นส่วนประกอบในโครงสร้างหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องและเหมาะสม

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ได้ทำทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนวัดดาปานนิมิตมิตรภาพที่ 142 ตำบลหนองลาน อำเภอนาทม จังหัดกาญจนบุรี จำนวน 20 คน ดำเนินการฝึกอบรมจำนวน 36 ชั่วโมงเป็นเวลา 6 วัน โดยเน้นให้นักเรียนได้ฝึกการพูดภาษาอังกฤษจากสิ่งที่นักเรียนพบเจอในชีวิตประจำวัน พบว่านักเรียนมีความตั้งใจในการเรียนรู้ มีความสนใจในทุกเนื้อหาที่วิทยากรถ่ายทอด มีความพยายามและมีความต้องการในการฝึกการพูดภาษาอังกฤษของตนเองให้มีการพัฒนาขึ้นกว่าเดิม

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า จากการวัดความสามารถการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันตามรายการการประเมินนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 12.37$, $S.D. = 1.18$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความสามารถ

การพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับปานกลาง และความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และพบว่า ผลจากการวัดเจตคติต่อการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันนักเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.78) ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีเจตคติที่ดีต่อการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน

สรุปและอภิปรายผล

1. จากการวัดความสามารถการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันแสดงให้เห็นว่าความสามารถการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับปานกลาง และผลมาเปรียบเทียบกับความสามารถการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันก่อนกับหลังฝึกอบรมแสดงให้เห็นว่าหลังฝึกอบรมความสามารถการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันทุกเนื้อหา มีผลการประเมินสูงกว่าก่อนฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฮีตัน (Heaton, 1990, p.59) ซึ่งกล่าวว่า การสัมภาษณ์ปากเปล่า (Oral Interview) เป็นการทดสอบความสามารถในการพูดที่ดีที่สุด โดยการถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ งานอดิเรก สิ่งที่ชอบทำ สิ่งที่ไม่ชอบทำ มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง คือ การถามคำถามไม่เน้นการถามคำถามควรเป็นบรรยากาศการสนทนา และสอดคล้องกับแนวคิดของ คอเฮน (Cohen, 1994, p.226) ซึ่งกล่าวว่า ความสามารถการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความคล่องแคล่วทางภาษา สามารถพูดประโยคโดยอาศัยฟอร์มที่กำหนด ไวยากรณ์ คำศัพท์ และพูดประโยคใจความเดียวหรือมากกว่า ในการสนทนาโต้ตอบด้วยสำเนียงที่เจ้าของภาษาสามารถเข้าใจได้ และพูดได้ถูกต้องตามสถานการณ์ทางสังคม

2. จากการวัดเจตคติต่อการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน แสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีเจตคติที่ดีต่อการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพิชิต ฤทธิ์จรูญ (2551, หน้า 223) ซึ่งกล่าวว่าเจตคติของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้มากกว่ามีมาเองแต่กำเนิด ถ้าเรียนรู้ว่า สิ่งใดมีคุณค่า ก็จะเกิดเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ถ้าเรียนรู้ว่า สิ่งใดไม่มีคุณค่าก็จะเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น ถ้าสิ่งใด ไม่เคยรู้จักไม่เคยเรียนรู้เลยก็จะไม่เกิดเจตคติต่อสิ่งนั้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการติดตามผลกลุ่มนักเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันครั้งนี้ เพื่อติดตามผลในระยะยาวว่ามีการเปลี่ยนแปลง หรือมีการพัฒนาในด้านการพูดภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นหรือไม่

2. จากการที่นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น ดังนั้นควรมีการวิจัยที่ศึกษาตัวแปรด้านความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นด้วย

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. 2545. **พัฒนาหลักสูตรและการสอน**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2551. **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เฮ้าส์ ออฟ เคอร์รี่ส์.
- เพียงเพ็ญ ณ พัทลุง. 2547. **การประเมินความรู้ในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดพัทลุง ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533)**. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ยุวดี กังสะดาล. 2542. **การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น : กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดใหญ่ต้นโพธิ์ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร จามรมาน. 2533. **คู่มือการประเมินโครงการฝึกอบรม**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พันปีพับบลิชซิง.
- Celce-Murcia, M. & Olshtain, E. 2000. **Discourse and context in language teaching**. New York: Cambridge University Press.
- Cohen, A. D. 1994. **Assessing Language Ability in the Classroom**. Boston : Heinle & Heinle Publishing.
- Heaton, J. B. 1990. **Classroom Testing**. London: Longman.
- Widdowson, H.G. 2000. **Teaching Language as Communication**. Oxford: Oxford University Press.

การพัฒนาความสามารถในการฟังและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เพลงประกอบการสอน

The Development of English Listening Ability and Learning Attitude towards English Subject of the Forth Year Primary Students by using Songs.

บุษกร ภูภักดี

สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบ 1) ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนกับหลังที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอน 2) ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนกับหลังที่ได้รับการสอนแบบปกติ 3) ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอนกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ 4) เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนกับหลังที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอน และ 5) เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนกับหลังที่ได้รับการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนวัดกระดังงา จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 8 คน เป็นกลุ่มทดลองและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดศรัทธาภิรมย์ จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 8 คน เป็นกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงประกอบการสอน 2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.850 และ 4) แบบประเมินเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ หลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบปกติสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Abstract

The purposes of this research were to compare English listening ability and the attitude toward English Subject of the Forth Year Primary Students by using songs and by conventional method.

The subjects consisted of 2 groups of the students of Watkradangnga and Watsatthapirom School, Singburi, experimental group and controlled group.

The research instruments were two types of lesson plans: lesson plans using song as a teaching instrument for the experimental group and conventional lesson plans for the controlled group couple with learning attitude test. The research was an experimental research by using English listening test with degree of reliability at 0.850. The collected data were analyzed into mean, standard deviation, and t-test.

The findings revealed that:

1. The listening post-test score of the students English listening ability taught by the lesson plans using song was higher than the pre-test at the .01 level.
2. The listening post-test score of the students English listening ability taught by the conventional lesson plans was higher than the pre-test at the .01 level.
3. The listening post-test of the students English listening ability taught by the lesson plans using song was higher than the student taught by the conventional lesson plans at the .01 level.
4. The attitude towards English of students after taught by the lesson plans using was significantly higher at the .01 level.
5. The attitude towards English of students after taught by the conventional lesson plans was higher at the .01 level.

บทนำ

ในปัจจุบันภาษาอังกฤษได้พัฒนาเป็นภาษากลางของโลกหรือกลายเป็นภาษาสากล จากอิทธิพลของประเทศสหรัฐอเมริกาทั้งในด้านการเมือง การค้า การศึกษา และจากการพัฒนาของสื่อเทคโนโลยี ดังจะเห็นได้ว่าร้อยละ 80 ของข้อมูลในอินเทอร์เน็ตเป็นภาษาอังกฤษ ดังนั้น ผู้คนจึงหันมาเรียนหรือใช้ภาษาอังกฤษเพื่อจะสื่อสารกับคนทั่วโลก และสื่อสารกันเองภายในประเทศ ปัจจุบันมีประเทศมากกว่า 90 ประเทศใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการหรือกึ่งราชการ ประเทศในทวีปยุโรปใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เป็นภาษาที่ใช้ในการค้าระหว่างประเทศอาเซียน ในอีก 15 - 20 ปี ภาษาอังกฤษจะเป็นภาษา ที่ใช้ในสถานประกอบการทั่วโลก และจะเป็นทักษะพื้นฐานของการเรียนรู้ในห้องเรียนทั่วโลก (อรุณี วิริยะจิตรรา และคณะ, 2555, หน้า 10) ภาษาต่างประเทศทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี การคิด สังคมเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น อาหรับ บาลี และภาษากลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน หรือภาษาอื่นๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะจัดทำรายวิชาและจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 220)

การจัดการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของควรรนำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศไปสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอน การจัดการเรียนรู้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจะเกิดผลดีมากถ้าครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยให้บริบทที่มีความหมาย มีความน่าสนใจ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ตลอดจนมีการใช้สื่อการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ และการวัดและการประเมินผลตามสภาพจริงที่หลากหลาย (จันทรา ตันติพงศานุรักษ์, 2546, หน้า 20) การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยที่ผ่านมา ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร แม้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษมาเป็นเวลาหลายปีแต่ก็ยังไม่สามารถ ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ในระดับที่น่าพึงพอใจ ดังผลการประเมินผลสัมฤทธิ์การศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2555 ซึ่งดำเนินการโดยสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ระดับประเทศ เฉลี่ยแล้วคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 40 โดยคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 36.99 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสิงห์บุรี, 2556, หน้า 1) ครูถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของผู้เรียน การเรียนรู้ของผู้เรียนจะดำเนินไปได้ด้วยดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความรู้ การมีทักษะภาษาอังกฤษและความสามารถในการสอนของครู ถ้าครูขาดความสามารถและกลวิธีการสอนที่ดีก็จะส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ดีเท่าที่ควร (กุศยา แสงเดช, 2548, หน้า 73) การจัดการเรียนการสอนที่ผิดและผิดหลักธรรมชาติของการสอนภาษา โดยการเน้นทักษะการอ่าน และการเขียนก่อนอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเช่นนี้ ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ได้ดี ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (วริยา ศรีสวัสดิ์, 2555, หน้า 2) ซึ่งตรงกับทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget) ที่อธิบายว่าการเรียนรู้ของเด็กเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งจะมีพัฒนาการไปตามวัยต่าง ๆ เป็นลำดับขั้น พัฒนาการเป็นสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ควรที่จะเร่งเด็กให้ข้ามจากพัฒนาการขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งเพราะจะทำให้เกิดผลเสียแก่เด็กอย่างไรก็ตาม เพีย

เจตเน้นความสำคัญของการเข้าใจธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กมากกว่าการกระตุ้นเด็กให้มีพัฒนาการเร็วขึ้น (ทีศนา แฉวมณี, 2551, หน้า 64)

จากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เพลงเพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง เช่น ประภัสสร พิงอินทร์ (2552, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยการพัฒนาชุดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการฟัง การพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้เพลงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการฟังการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้เพลงเป็นอย่างยิ่งและพรสวรรค์ สีป้อ (2550, หน้า 236) กล่าวว่า เพลงเป็นวิธีการสอนที่มีคุณค่าวิธีหนึ่งในการสอนภาษา เกมและเพลงช่วยให้บรรยากาศในห้องเรียนผ่อนคลาย ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างเป็นธรรมชาติและเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด มีพัฒนาการทักษะในการใช้ภาษาทั้ง 4 ด้าน กล่าวคือ ทำให้การเรียนรู้อัตโนมัติ และสามารถใช้ในการวิเคราะห์ภาษาได้ด้วย

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาความสามารถในการฟังของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เพลงประกอบการสอน เนื่องจากเพลงมีคุณค่าเหมาะสมกับการสอนภาษาอังกฤษโดยเฉพาะการสอนความสามารถในการฟัง เพราะเพลงช่วยในการสร้างบรรยากาศ ทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเรียน และเพลงยังเป็นสื่อกลางให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนด้วยความสนใจและสนุกสนาน อีกทั้งยังจะช่วยส่งผลถึงเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอนและนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
4. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอน
5. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษและเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เพลงประกอบการสอน เป็นการวิจัย เชิงทดลอง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ โดยใช้เพลงประกอบการสอนกับการสอนแบบปกติ และเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนวัดกระดังงา จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 8 คน เป็นกลุ่มทดลอง และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดศรัทธาภิรมย์จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 8 คน เป็นกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงประกอบการสอน แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟัง และ แบบวัดเจตคติในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงประกอบการสอน ประกอบด้วยขั้นการสอน 4 ขั้นด้วยกัน คือ 1) ขั้นก่อนการฟัง (Pre-listening) 2) ขั้นขณะฟัง (While listening) 3) ขั้นหลังฟัง (Post-listening) และ 4) ขั้นประเมินผล ค่าเฉลี่ยรวมแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มีค่าเท่ากับ 4.60 อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม

2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นก่อนการฟัง 2) ขั้นระหว่างฟัง 3) ขั้นหลังการฟัง และ 4) ขั้นประเมินผล ซึ่งมีค่าศัพท์ และโครงสร้างทางไวยากรณ์ตรงกับแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง เมื่อสิ้นสุดขั้นตอนการสอนผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ จากการปฏิบัติกิจกรรม ค่าเฉลี่ยรวมแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มีค่าเท่ากับ 4.60 อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม

แผนการจัดการเรียนรู้ทั้งสองแบบนี้ ได้นำสาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร มาตรฐาน ต.1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ตัวชี้วัดที่ ต. 1.1 ป.4/1, ป.4/2 และป.4/3 มาใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน ใช้เวลาสอนจำนวน 12 ชั่วโมง

Unit	Topic	เวลา (ชั่วโมง)
1 Halloween	- This is the way we carve a pumpkin.	1
	- Who took the candy?	1
	- Knock knock, trick or treat?	1
2. Food	- Are you hungry?	1
	- Give me something good to eat.	1
	- Do you like broccoli ice cream?	1
3. My body	- If you're happy.	1
	- The Pinocchio.	1
	- Body parts.	1
4. Animals	- The animals on the farm.	1
	- I have a pets.	1
	- Yes, I can.	1
รวมเวลา (ชั่วโมง)		12

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR – 21 ของคูเดอร์ – ริชาร์ดสัน (Kuder–Richardson) (ล้วน สายยศ, อังคณา สายยศ, 2538, หน้า 168) ได้ค่าความเชื่อมั่น (rtt) เท่ากับ 0.850

4. แบบสอบถามวัดเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ของ ลิเคิร์ท (Likert Type Scale) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (วรวรรณดี แสงประทีปทอง, 2544, หน้า 25-30) มีข้อความ 2 แบบ คือ ข้อความเชิงนิมานและข้อความเชิงนิเสธ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมทางภาษาแต่ละข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม คือกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยมีการสอบก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งมีลักษณะการทดลองดังนี้

ตารางที่ 2 แบบแผนการวิจัย

กลุ่ม	ทดสอบก่อนเรียน	ทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
E	T1	X	T2
C	T1	~X	T2

ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้แบบแผนการทดลอง

E แทน กลุ่มทดลอง

C แทน กลุ่มควบคุม

T1 แทน การทดสอบก่อนเรียน

T2 แทน การทดสอบหลังเรียน

X แทน การสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ โดยใช้เพลงประกอบการสอน

~X แทน การสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนวัดกระดังงาจำนวนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เพลงประกอบการสอน ทั้งหมด 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 12 ชั่วโมง ทดสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมง ทดสอบ หลังเรียน 1 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง และโรงเรียนวัดศรีทศาภิรม จำนวนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบปกติ ทั้งหมด 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 12 ชั่วโมง ทดสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมง ทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ เพลงประกอบการสอน โดยการทดสอบแบบที่ที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent samples)
2. การเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ ปกติ โดยการทดสอบแบบที่ที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent samples)
3. การเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลง ประกอบการสอนและนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ โดยการทดสอบแบบที่ที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Independent samples)
4. การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ เพลงประกอบการสอน โดยการทดสอบแบบที่ที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent samples)
5. การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ โดยการทดสอบแบบที่ที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent samples)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยการพัฒนาความสามารถในการฟังและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียน ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เพลงประกอบการสอน พบว่า

1. ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลง ประกอบการสอนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบปกติ หลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลง ประกอบการสอนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังสูงกว่าก่อนที่ได้รับการสอนโดยใช้ เพลงประกอบการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่องการพัฒนาความสามารถในการฟังและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เพลงประกอบการสอน มีผลการวิจัยสรุปและอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลง ประกอบการสอนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการสอนโดยใช้ เพลงทำให้นักเรียนมีความสนุกสนาน ไม่เครียด โดยในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จะมีเพลงที่สนุกสนาน เพลิดเพลิน เนื้อหา ไม่ยากจนเกินไป และเป็นเพลงที่แตกต่างกันออกไป ทำให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย และการสอนที่จะทำให้นักเรียนมี ความสามารถในการฟัง ได้นั้นต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนฟังแล้วสามารถบอกได้ว่ามีคำศัพท์ใดอยู่ในเนื้อเพลงที่ฟัง และ ตอบสนองต่อสิ่งที่ฟังได้ เช่น แสดงเสียงร้องของสัตว์ บอกอาหารที่ชอบ บอกส่วนประกอบต่างของร่างกาย เป็นต้น ทำใ้ นักเรียนรับรู้ ได้ถึงอารมณ์ของผู้ร้องได้ ทำให้นักเรียนมีความสุขในการทำกิจกรรมเข้าใจสิ่งที่ฟังได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของคณิงจ จันท์แก้ว (2549, บทคัดย่อ) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่

เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีเพลงประกอบและไม่มีเพลงประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการจำภาษาอังกฤษของกลุ่มที่เรียนโดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีเพลงประกอบสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ไม่มีเพลงประกอบ สอดคล้องกับคลินเกอร์และกูลสบี (Kinger, & Goolsby, 1999, pp.50-59) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อาษาของนักเรียนโดยการใช้เพลงเข้ามาสู่กระบวนการทางภาษาในแบบผสมผสาน (Immersion) และแบบวลีต่อวลี (Phrase-by-phrase) จากการวิเคราะห์ พบว่าการเรียนที่ใช้เพลงเข้ามาสู่กระบวนการทางภาษาในแบบผสมผสาน (Immersion) นักเรียนจะเห็นภาพทั้งหมด ทำให้นักเรียนชอบและทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วกว่า สอดคล้องกับมิเซนเนอร์ (Mizener, 2008, Unpaged) ได้ค้นพบว่าการใช้กิจกรรมเพลงสามารถช่วยเสริมแรงพัฒนาการด้านการเรียนรู้ทางภาษา กิจกรรมการร้องเพลงตามจังหวะและการฟังล้วนเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่สนับสนุนพัฒนาการทางภาษา ซึ่งในการวิจัยนี้ได้บรรยายกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาภาษาและอธิบายว่านักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถทางภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร ซึ่งกิจกรรมในการเรียนการสอนได้แก่ การร้องเพลงและพูดตามจังหวะซึ่งเหล่านี้มีส่วนช่วยในการฝึกฝนทักษะการพูดพร้อมกับพัฒนาทักษะการอ่านไปพร้อม ๆ กัน กิจกรรมการร้องเพลงตามทำนองและรูปแบบโครงสร้างของประโยค รวมไปถึงสุนทรียภาพที่ได้จากการร้องเพลงนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษา ในการวิจัยในครั้งนี้ได้รวบรวมการพิจารณาเลือกเพลงที่จะนำมาสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาด้วยเช่นกัน ผลจากการวิจัยค้นพบว่า กิจกรรมเพลงสามารถพัฒนาด้านการสื่อสารรวมถึงทักษะการถ่ายทอดข้อมูลด้วยการพูดและการฟังได้เป็นอย่างดี

2. ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการสอนแบบปกติ นักเรียนได้มีโอกาสฟังภาษาอังกฤษจากเจ้าของภาษา ทำให้นักเรียนเกิดความคุ้นชินกับภาษาอังกฤษ การจัดการเรียนการสอนที่มีการกระตุ้นให้นักเรียน ได้พยายามใช้ความสามารถของตนเองให้มากขึ้น และมีการเสริมแรงโดยใช้สติ๊กเกอร์สะสมแต้มเพื่อใช้แลกเปลี่ยนของรางวัล มีการเรียนรู้ตามมาตรฐานตัวชี้วัดที่กำหนด เนื้อหาของภาษามีคำศัพท์ง่าย ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญใจ นวลปาน (2552, หน้า 70) ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบปกติในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรม ครูได้มีการนำเข้าสู่บทเรียน มีการฝึกปฏิบัติ และมีการสรุปเนื้อหาที่ได้เรียนรู้ซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของคู่มือการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ(2546, หน้า 22) ที่กล่าวว่า การสอนตามคู่มือนี้ใช้วิธีบรรยาย อธิบาย ซักถาม ให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด หรือทำกิจกรรมอื่นๆ ตามความเหมาะสม การดำเนินการสอนในแต่ละคาบใช้วิธีการหลายๆ อย่าง ควบคู่กันไป โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และเนื้อหา

3. ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอนหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากกิจกรรมการสอนโดยใช้เพลงในแต่ละขั้นตอนนักเรียนมีความสนใจในการเรียนรู้ ตั้งใจและสนใจเรียน สนุกสนานจากการเรียนและฟังเสียงร้องของเจ้าของภาษา ทำให้นักเรียนมีความตื่นตัวในบทเพลงที่ใช้สอน ซึ่งอยู่ในความสนใจของนักเรียน เนื้อหาที่มีคำศัพท์ง่ายๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน มีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ความสนุกสนานของดนตรี เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียนส่วนนักเรียนที่เรียนแบบปกติ มีชั้นการสอนเหมือนกับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอน แต่การสอนจากการอ่านให้นักเรียนฟังซึ่งเป็นเสียงพูดของเจ้าของภาษา มีคำศัพท์เหมือนกับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอน ทำให้นักเรียนที่เรียนแบบปกติ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าการเรียนรู้โดยใช้เพลงประกอบการสอน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณิงนิจ จันท์แก้ว (2552, บทคัดย่อ) ได้วิจัยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีเพลงประกอบและไม่มีเพลงประกอบของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แผน การจัดการเรียนรู้ที่มีเพลงประกอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนโดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ไม่มีเพลงประกอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับฟลาวเวอร์(Flowers,1998,pp.11-17) ได้ทำการศึกษาวิจัยวิธีการ จำคำศัพท์ของนักเรียนโดยผ่านการฟังเพลงเปรียบเทียบระหว่างคำศัพท์ที่คัดเลือกเฉพาะจากบทเพลงกับคำศัพท์ปกติทั่วไป อย่างไรก็ตามนักเรียนจะจำได้ดีกว่ากัน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนสามารถเรียนรู้วิธีการจำคำศัพท์ โดยผ่านสื่อเพลง ได้อย่างดีและ สามารถจำคำศัพท์ ที่คำมาจากเพลงได้เร็วกว่าคำศัพท์ปกติ

4. เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษสูงขึ้น เนื่องจากเพลงที่ใช้เป็นเพลงสำหรับวัยของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีท่วงทำนอง การออกเสียงเน้นหนักเบา ทำให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน บรรยากาศในการฟังไม่เกิดความตึงเครียด เนื้อเพลงที่ฟังเป็นคำศัพท์ง่ายๆ และนักเรียนได้ทำกิจกรรมตอบสนองต่อสิ่งที่ฟังได้ เช่น เลียนเสียงร้องของสัตว์ บอกอาหารที่ชอบ บอกส่วนประกอบต่างๆ ของร่างกาย เป็นต้น จึงทำให้นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคะเนิงนิจ จันท์แก้ว (2552, บทคัดย่อ) ได้วิจัยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีเพลงประกอบและไม่มีเพลงประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีเพลงประกอบในด้านวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อและอุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ ด้านวัดและประเมินผล โดยรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของประภัสสร พิงอินทร์ (2552, หน้า 74) ได้วิจัยการพัฒนาชุดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการฟัง การพูดภาษาอังกฤษโดยใช้เพลง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชายเขาวิชา อำเภอมืองอุดรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อชุดการเรียนการสอน ที่เน้นทักษะการฟัง การพูดภาษาอังกฤษโดยใช้เพลงในภาพรวมมีความพึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบปกติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สาเหตุที่เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนแบบปกติสูงขึ้น เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นระบบและขั้นตอน ทำให้นักเรียนไม่สับสนในการเรียน ได้ฟังภาษาจากเจ้าของภาษา เรียนรู้ในสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น เนื้อหาและคำศัพท์ในบทเรียน จากที่กล่าวมาแล้ว ทำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการฟังไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของสุรางค์ ไคว้ตระกูล (2545, หน้า 365-368) ที่กล่าวถึง เจตคติว่าเป็นแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่มีสิ่งแวดล้อม หรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจเป็นคน สัตว์ สิ่งของ บทความ ข่าว โฆษณาหรือความคิด ซึ่งเป็นได้ทั้งในแง่บวกหรือลบ ถ้าบุคคลมีเจตคติบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น แต่ถ้าแง่ลบก็จะหมดความสุข จึงต้องการหลีกเลี่ยง ต่อสิ่งที่มีเจตคติไม่ดีต่อสิ่งนั้น ๆ และสอดคล้องกับคำกล่าวของพิชิต ฤทธิ์เจริญ (2549, หน้า 223) กล่าวว่า เจตคติเป็นความรู้สึก ความเชื่อ ความศรัทธาของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ที่ช่วยกระตุ้นจิตใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่างๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง เช่น สนับสนุนหรือต่อต้าน ชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงประกอบการสอนไปใช้

(1) ควรให้นักเรียนควรมีโอกาสในการคัดเลือกเพลงในการเรียนเพราะจะช่วยทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น

(2) เพลงที่เลือกควรเป็นเพลงที่ทันสมัยอยู่ในกระแสนิยม เป็นที่สนใจของผู้เรียน จะช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ แต่ก็ต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการใช้เพลงประกอบการสอน พบว่า เพลงช่วยลดความตึงเครียด ผู้เรียนมีความสุข สนุกสนานในการเรียนรู้ กล่าวที่ จะแสดงออก อยากตอบคำถาม อยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ พยายามที่จะใช้ภาษาในการสื่อสารมากขึ้น เกิดความเชื่อมั่นในการใช้ภาษามากขึ้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาเกี่ยวกับความกล้าแสดงออกและความเชื่อมั่นในการใช้ภาษาจากการสอนโดยใช้เพลงประกอบ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การประเมินผลการศึกษาในชั้นเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.

(2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์

การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

กศยา แสงเดช. 2548. ภาษาอังกฤษภาคปฏิบัติสำหรับครูประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: แม็ค.

- ขวัญใจ นวลปาน. (2552). รายงานการวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษและ
เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอน
แบบวัฏจักรการเรียนรู้ (4MAT) กับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- คะนิงนิจ จันท์แก้ว. 2552. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เรียนโดย
ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีเพลงประกอบและไม่มีเพลงประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- จันทรา ตันติพงศานุรักษ์. 2546. หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ. วิชาการ, 6(2)
- ทิศนา แคมมณี. 2551. ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
(พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภัสสร พึ่งอินทร์. 2552. การพัฒนาชุดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการฟัง การพูด ภาษาอังกฤษ
โดยใช้เพลง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชายเขาวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- พรสวรรค์ สีป้อ. 2550. สุตยอดวิธีสอนภาษาอังกฤษ นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่. กรุงเทพฯ : ไทยร่มเกล้า.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. 2549. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เฮ้าส์ ออฟ เคอร์รี่ส์.
- ล้วน สายยศ, อังคณา สายยศ. 2538. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- วรรณดี แสงประทีปทอง. 2544. เจตคติ-แนวคิดว่าวิธีการวัดและมาตรวัด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- วริยา ศรีสวัสดิ์. 2555. การเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟัง พูด และเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมกับการใช้เพลง. วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2545. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. 2556. รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET). สิงห์บุรี.
- อรุณี วิริยะจิตรา และคณะ. 2555. เหลียวหลังแลหน้าการสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: หน้าต่างสู่โลกกว้าง.
- Flowers, Patricia J. 1998. Music Vocabulary of First Grade Children : Words Listened for
Instruction and their Actual Use. Ohio State University
- Klinger, Rita, and Thomas Goolsby. (1999). Approaches to Children's Song
Acquisition:Immersion and Phrase-by-Phrase.Ph.D.Dissertation Georgia State University.
- Mizener, C. (2008). Enhancing Language Skills Through Music. General Music Today, 11-17,
(Journal online). Retrieved on March 28, 2014 from: <http://www.lib.nu.ac.th/web/2010/index.php>.

การพัฒนาคุณภาพนักเรียนโดยบูรณาการการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบ eDLTV
ในโรงเรียนขนาดเล็ก เขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรี
The Students Quality Development by Intergration Learning
Management eDLTV system in the small schools of PhraNakhon
Si Ayutthaya, Saraburi and Lopburi province

ชัยยศ เดชสุระ, นริศนันท์ เดชสุระ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรี 2) พัฒนาคุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรีตามสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระวิชา หลังจากการใช้ระบบ eDLTV บูรณาการการจัดการเรียนรู้ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระก่อนและหลังการใช้ระบบ eDLTV บูรณาการการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นครูในโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรี จำนวน 66 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานและการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรีมีสภาพและปัญหา คือ โรงเรียนขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้น ครูจัดการเรียนรู้ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ต้องจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งหลังจากการนำระบบ eDLTV มาใช้ในการจัดการเรียนรู้พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระวิชา มีระดับคะแนนสูงผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และผลการเปรียบเทียบพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Abstract

The purpose of this research was to study the states and problems of learning management of teachers in the small schools of PhraNakhon-Si Ayutthaya, Saraburi and Lopburi, to improve the small school students quality in the area of primary education in these three provinces according to 8 in formative subject groups, to compare the achievement of pre-post learning in 8 subjects, and disseminate the learning management by using eDLTV. The sample was 66 teachers from 33 small schools teacher by using eDLTV. The instrument used for collecting data was an interview, questionnaire and learning achievement test. The data were analyzed by standard deviation and t- test.

The results revealed that the states and problems of learning management of teachers in the small school of PhraNakhon Si Ayutthaya, Saraburi and Lopburi were the shortage of teachers, the lack of suitability between teachers graduated field and teaching subjects and the low achievement caused by multi-classes, After using eDLTV, the achievement is in the high level.

Key words: The Students Quality Development, Intergration Learning Management eDLTV system, Small schools

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภารกิจหลักคือ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสถานศึกษาในสังกัด 32,879 แห่ง สถานศึกษาดังกล่าวนี้เป็นสถานศึกษาที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คนลงมา 10,877 แห่งและในจำนวนนี้เป็นสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กมาก กล่าวคือมีนักเรียนต่ำกว่า 60 คนลงมาถึง 1,766 แห่ง ซึ่งสถานศึกษาขนาดเล็กเหล่านี้ ส่วนใหญ่มีปัญหาสำคัญคือนักเรียนจากสถานศึกษาขนาดเล็กนั้นมีคุณภาพค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษา ขนาดอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดความพร้อมทางด้านปัจจัย เช่น มีครูไม่ครบชั้นเรียนขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะสื่อและเทคโนโลยีที่มีราคาแพงทั้งนี้จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาสถานศึกษาขนาดเล็กดังกล่าวข้างต้นได้พยายามดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กในหลาย ๆ รูปแบบก็ได้มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการศึกษาหลากหลายรูปแบบ เช่น ห้องเรียนเคลื่อนที่ ครูหลังม้า การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น(กระทรวงศึกษาธิการ. 2554)

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระเมตตาเปี่ยมล้นต่อพสกนิกรและเยาวชนไทยพระองค์ ทรงตระหนักถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ระหว่างเยาวชนไทยที่ศึกษาอยู่ในตัวเมืองและเยาวชนไทยที่ศึกษาอยู่ในชนบทหรือถิ่นทุรกันดาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาขนาดเล็ก จึงทรงมีพระราชดำริให้นำเนื้อหาการสอนทางไกลจากโรงเรียนไกลกังวล มาพัฒนาเป็นระบบ eDLTV โดยใช้ระบบ e -Learning (eDL-square) เป็นเครื่องมือเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ลดข้อจำกัดในการเข้าถึงการเรียนรู้และสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้กับเยาวชนทั่วถิ่นไทย จากโครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ร่วมกับมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้จัดทำระบบ e-Learning ของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม คือระบบ eDLTV ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาวิดีโอที่บันทึกการสอนที่ออกอากาศโดยสถานีโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จากโรงเรียนวังไกลกังวล รวมทั้ง สไลด์ประกอบการสอน ใบความรู้ ใบงาน และแบบทดสอบ เช่น สารการเรียนรู้ ภาษาไทย, ภาษาอังกฤษ, วิทยาศาสตร์, คณิตศาสตร์, สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สุขศึกษาและพลศึกษา โดยสามารถใช้งานในรูปแบบ on-line ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนในรูปแบบ off-line ภายในโรงเรียน โดยบรรจุในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (server) หรือ external harddisk โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ต่อมาฝ่ายเลขานุการโครงการฯ ได้เชิญมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเผยแพร่การใช้งานระบบ eDLTV ในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนให้แก่โรงเรียนในท้องถิ่น ภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ในโครงการ “เครือข่ายเผยแพร่ ถ่ายทอด และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนบนระบบ e-Learning (eDL-square)” ระยะเวลา 2 ปี ที่ผ่านมานั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และเพื่อให้การเผยแพร่ระบบ eDLTV/eDLRU นำไปใช้งานแบบ off-line ให้เป็นประโยชน์ในวงกว้าง ผู้วิจัยและคณะทำงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จัดทำโครงการมีแนวทางการเผยแพร่ระบบ eDLTV/eDLRU ใช้งานแบบ off-line ใน 3 แนวทางดังนี้ 1. แนวทางแรก : การเผยแพร่ระบบ eDLTV/eDLRU ผ่านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาโดยโรงเรียน/หน่วยงาน/บุคคลทั่วไป ติดต่อขอสำเนาระบบ 2. แนวทางที่สอง : การเผยแพร่ระบบ eDLTV/eDLRU แบบ download ด้วยตนเองผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ร่วมกับโครงการ เพื่อให้บริการเพิ่มความสะดวกต่อผู้ใช้งานในท้องถิ่น 3. แนวทางที่สาม : สร้างโอกาสการเรียนรู้ให้กับเยาวชนไทยในโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานหรือโรงเรียนถิ่นทุรกันดารที่ขาดแคลนครูโดยการอบรมครู ด้านการนำระบบ eDLTV ไปบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษา (โครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค). 2554)

จากรายงานสรุปผลการประชุมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาสระบุรีและลพบุรี ด้านสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กพบว่าด้านบุคลากรมีครูไม่เพียงพอครูมีภาระงานมากไม่มีเวลาสอนนักเรียนอย่างเต็มที่ครูขาดความรู้ความถนัดในวิชาที่สอนและสอนไม่ตรงตามสาขาวิชาซึ่งจากการประชุมการประมวลข้อมูลสรุปผลรายงานเพื่อพัฒนาระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กมีโรงเรียนเป้าหมายเป็นโรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดารที่ขาดแคลนครูและโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาจะดำเนินการช่วยเหลือ ทั้ง 3 จังหวัด จำนวน 33 โรงเรียนให้ได้รับความรู้และวิธีการใช้เกี่ยวกับนวัตกรรม

ระบบ eDLTV เป็นกรณีพิเศษ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา, 2554)

ดังนั้นเมื่อโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 33 แห่งดังกล่าวได้นำระบบ eDLTV ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาวิดีโอที่บันทึกการสอนทุกกลุ่มสาระที่จำเป็นเข้าไปบูรณาการจัดการเรียนรู้แล้วผู้วิจัยและคณะทำงานจึงสนใจจะดำเนินการวิจัยที่จะติดตามและประเมินผลคุณภาพของนักเรียนทุกแห่งหลังจากที่อบรมให้ความรู้ระบบ eDLTV และการนำไปใช้ เพื่อให้มีเอกสารผลการดำเนินงานทุกๆ ด้านอย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรี
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรีตามสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระหลังจากการใช้ ระบบ eDLTV บูรณาการจัดการจัดการเรียนรู้
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระก่อนและหลังการใช้ระบบ eDLTV บูรณาการจัดการจัดการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งพัฒนาคุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระก่อนและหลังการใช้ระบบ eDLTV บูรณาการจัดการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรี โดยการเลือกแบบเจาะจง โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สระบุรี และลพบุรี จากโรงเรียนขนาดเล็ก 33 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คนรวมจำนวน 66 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์การเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย เรื่อง การพัฒนาคุณภาพนักเรียนโดยบูรณาการจัดการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบ eDLTV ในโรงเรียนขนาดเล็ก เขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรี
2. แบบสอบถามการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย เรื่อง การพัฒนาคุณภาพนักเรียนโดยบูรณาการจัดการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบ eDLTV ในโรงเรียนขนาดเล็ก เขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรี
3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อ การบูรณาการจัดการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบ eDLTV ในโรงเรียนขนาดเล็ก เขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรี
4. แบบสังเกตเพื่อประเมิน คุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สระบุรี และลพบุรี คือความสามารถของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เปลี่ยนแปลงตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระหลังการใช้ระบบ eDLTV บูรณาการจัดการจัดการเรียนรู้
5. แบบสัมภาษณ์เพื่อประเมิน คุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สระบุรี และลพบุรี คือความสามารถของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เปลี่ยนแปลงตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระหลังการใช้ระบบ eDLTV บูรณาการจัดการจัดการเรียนรู้

การหาคุณภาพเครื่องมือ การหาค่าความเที่ยงตรง โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และการทดสอบความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach s alpha coefficient)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยพัฒนาการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบ eDLTV ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรี เป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนาเชิงทดลอง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรี

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. การศึกษาความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 3. ศึกษาความคิดเห็นจากการจัดเสวนาผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สระบุรี และลพบุรี ผู้บริหารโรงเรียนและครู ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ สื่อบริการออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ และระบบ eDLTV

ส่วนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการระบบ eDLTV ซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ไม่ถามซ้ำ และเป็นคำถามปลายเปิด เป็นการสัมภาษณ์แบบมีปฏิสัมพันธ์เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาคูณภาพนักเรียนโดยใช้ระบบ eDLTV บูรณาการการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรี

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ คือ การพัฒนาคูณภาพนักเรียนโดยใช้ระบบ eDLTV บูรณาการการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรี แบบมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ไว้ในการดำเนินการขั้นแรก แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1. การร่างระบบ 2. การสร้างระบบ 3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยพัฒนา ซึ่งการร่างระบบ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลพื้นฐานและข้อสรุปเกี่ยวกับการพัฒนาคูณภาพนักเรียนโดยใช้ระบบ eDLTV บูรณาการการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก มากำหนดเป็นจุดมุ่งหมาย ส่วนข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ ทั้งปัญหาและข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยจะนำมาใช้ประกอบการร่างระบบ จัดอบรมครูเกี่ยวกับการนำระบบ eDLTV ไปบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ และติดตามการนำระบบ eDLTV ไปประยุกต์ในโรงเรียนของครูในโรงเรียนต่างๆ

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ก่อนและหลังการใช้ระบบ eDLTV บูรณาการการจัดการเรียนรู้

นักเรียนในโรงเรียนต่างๆที่ครูนำระบบ eDLTV ไปบูรณาการการจัดการเรียนรู้ ทำแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามสาระการเรียนรู้ต่างๆ ก่อนจัดการเรียนรู้ และหลังการจัดการเรียนรู้ นำผลคะแนนมาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรี พบว่า

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 40.00 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.00

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการวิจัยของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 65.00 ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 35.00

1.3 ข้อมูลสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับระดับชั้นที่จัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนมีการจัดการเรียนรู้ในระดับที่แตกต่างกันในหลายระดับ ดังนี้ ส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้ระดับ ป.1 ถึง ป.6 คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาจัดการเรียนรู้ระดับ ป.4 ถึง ป.6 คิดเป็นร้อยละ 20.00 และ ป.1 ถึง ป.3 คิดเป็นร้อยละ 20.00

1.4 ปัญหาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ระบบ eDLTV ของโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรีสรุปผลการวิจัยมีดังนี้การจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้ระบบ eDLTV โดยภาพรวมโรงเรียนขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้น ครูจัดการเรียนรู้ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา จึงต้องจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

1.5 ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้ระบบ eDLTV โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยทั้ง 6 ด้าน ($\bar{x} = 2.24$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหาค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ปัญหาด้านบุคคล ไม่มีความรู้ความเข้าใจ ในการใช้ระบบ

eDLTV ($\bar{x} = 2.43$) รองลงมา ได้แก่ ปัญหาด้านเทคนิค ($\bar{x} = 2.34$) ปัญหาด้านเครื่องมือ ($\bar{x} = 2.26$) ปัญหาด้านสาระวิชา ($\bar{x} = 2.18$) ด้านอุปกรณ์ ($\bar{x} = 2.16$) และปัญหาด้านอาคารสถานที่ ($\bar{x} = 1.96$)

2. การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรีตามสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระหลังจากการใช้ ระบบ eDLTV บุรณาการการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูจำนวน 66 คน 33 โรงเรียน ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการราระบบ eDLTV ไปบุรณาการการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษา และนำไปจัดการเรียนรู้วันมากจัดการเรียนรู้มากกว่า 1 รายวิชา โดยสาระการเรียนรู้ใช้ระบบ eDLTV มากที่สุด คือ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 24.24 รองลงมาคือ สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 19.17 สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 18.18 สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 13.64 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 10.60 สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 6.06 สาระการเรียนรู้ศิลปะคิดเป็นร้อยละ 4.54 และสาระการเรียนรู้ที่จัดการเรียนรู้น้อยที่สุดได้แก่ สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา คิดเป็นร้อยละ 3.03

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สระบุรีและลพบุรี มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนการได้รับการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ระบบ eDLTV อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า ครูส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ eDLTV มากกว่า 1 รายวิชา โดยรายวิชาที่ใช้ระบบ eDLTV มากที่สุด คือ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคาฟอริโอ (Caforio. 2003) ได้วิจัยเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือในการเสริมความรู้ในลักษณะให้ความรู้เพิ่มเติมจากการเรียนการสอนปกติ สำหรับรายวิชา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนเพิ่มเติมจากคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เรียนจากคอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้จากการที่ครูใช้ระบบ eDLTV ในการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับรอบสัน (Robson. 2002) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนทางไกลและการใช้เทคโนโลยีข้อมูลของมหาวิทยาลัยคาทอลิกออสเตรเลีย (Australia Catholic University) เกี่ยวกับการสอนทางไกล พบว่า ลักษณะการสอนบรรยายและการยกตัวอย่างประกอบ มีวิธีการสอนจากเสียงเทป โทรศัพท์ การประชุมทางไกล และระบบเครือข่ายโทรศัพท์และการเรียนการสอนจากคอมพิวเตอร์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ส่งผลให้คุณภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น เนื่องจากมีสิ่งที่เป็นความรู้ เทคนิคการสอน มาเสริมการเรียนรู้ให้ดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ชรี ประสารบุญ (2553) ที่ได้ทำวิจัยการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนชีววิทยาตามทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มผสมผสาน โดยใช้ eDLTV สำหรับนักเรียนโรงเรียนนครนายกวิทยาคม โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลัง ใช้สื่อ eDLTV แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนในระดับมาก และสอดคล้องผลการวิจัยของอัจฉรา ญาณยุทธ (2553) พบว่าผู้เรียน เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องการใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เพาเวอร์พอยท์ วิชาคอมพิวเตอร์เพื่องานอาชีพ สามารถทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อใช้สื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ ผลการวิจัยสอดคล้องของ สุพรรณิ วงศ์คงคำ (2551) พบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องเซลล์ของสิ่งมีชีวิต ประกอบการเรียนการสอนทำให้นักเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และสอดคล้องกับวิเชียร ลำเจียก (2552) พบว่าผู้เรียนเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สามารถทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งสอดคล้องกับไพรัช รัชพงษ์ (2554) ที่ได้สรุปว่า โครงการ eDLTV เป็นโครงการ ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาผู้ด้อยโอกาส เช่น นักเรียนในชนบทที่ห่างไกล โดยมุ่งหวังในการให้โอกาสนักเรียนในชนบทหรือขาดแคลนครูที่มีความชำนาญ ซึ่งมีโรงเรียนนาร่องที่ได้รับเครื่อง Server พระราชทาน และมีการใช้งานสื่อ eDLTV ในหลากหลายวิชา ทั้งการเรียนภาษาไทยในห้องคอมพิวเตอร์ ฟังบทสนทนาภาษาอังกฤษ หรือ ชมวีดิทัศน์ การทดลองวิทยาศาสตร์ก่อนทำการทดลองจริง โดยโรงเรียนสามารถบริหารจัดการระบบเครือข่ายได้ จึงทำให้ครูสามารถใช้งานสื่อ eDLTV พร้อมๆ กันได้ในหลายวิชา ในทุกอาคารเรียนผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์จำนวนมากที่เรียกใช้สื่อ eDLTV โดยเครื่อง Server เพียงตัวเดียว ซึ่ง eDLTV สามารถช่วยลดภาระของครูในการเตรียมสื่อประกอบการสอน จัดทำแผนการสอน และประหยัดเวลาในการสอนทบทวนให้นักเรียนได้เป็นอย่างดี ประโยชน์จากสื่อ eDLTV สามารถบริหารจัดการการสอนได้สะดวกยิ่งขึ้น จากเดิมที่ต้องสอนในหลายๆ วิชาทุกวันโดยที่ไม่มีวุฒิการศึกษาตรงกับ

สาขาวิชาที่สอนทำให้การทำงานเป็นไปอย่างยากลำบาก ปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขปัญหาโดยการใช้อีสื่อ eDLTV เป็นเครื่องมือช่วยสอนให้กับครูชำนาญการและสามารถใช้ช่วยสอนได้ทุกสาระการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรมีการวางแผนอัตรากำลังครูให้กับโรงเรียนขนาดเล็ก ที่มีปัญหาการจัดการเรียนรู้ ขาดแคลนครู และครูจัดการเรียนรู้ไม่ตรงกับวุฒิการศึกษา
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏควรมีการประสานงานความร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา การจัดหลักสูตรอบรมทักษะการจัดการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ต่างๆและการนำระบบ eDLTV ไปบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏควรมีการประสานงานความร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในการติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ต่างๆ และการนำระบบ eDLTV ไปบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน อย่างเป็นระบบ
4. สถานศึกษาต่างๆ ควรมีการวางแผนการนำระบบ eDLTV ไปบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกสาระการเรียนรู้ และส่งเสริมในสาระการเรียนรู้ที่นำระบบ eDLTV ไปบูรณาการน้อย เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทุกปีการศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการนำระบบ eDLTV ไปจัดการเรียนรู้ โดยใช้นวัตกรรมทางการศึกษาหรือ ทักษะการจัดการเรียนรู้ในแบบต่างๆ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเก็บข้อมูลจากหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ใช้อีสื่อ eDLTV เช่น นโยบายของทางโรงเรียน นโยบายของผู้บริหาร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ .2554.การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- โครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค). 2554. การบริหารจัดการเทคโนโลยีในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.
- ชฎามาศ ชูเศรษฐกุล. 2553. คู่มือการใช้งานระบบ e-Learning ของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายเลขานุการโครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.
- ทิตนา แคมมณี. 2547. ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ชรี ประสารบุญ .2553. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนชีววิทยาตามทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มผสมผสาน โดยใช้ EDLTV สำหรับนักเรียนโรงเรียนนครนายกวิทยาคม: นครนายก
- ไพรัช รัชพงษ์ .2547. เอกสารโครงการเครือข่ายเผยแพร่ ถ่ายทอด และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนบนระบบe-Learning (eDL-square). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์.
- ฝ่ายเลขานุการโครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. 2552. เอกสารโครงการเครือข่ายเผยแพร่ ถ่ายทอด และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนบนระบบe-Learning (eDL-square). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์.
- วิเชียร ลำเจียก 2552. การใช้eDLTVในรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมี เรื่องสมดุล .โครงการส่งเสริมให้นำ eDLTVไปใช้จัดการเรียนการสอน.ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ
- สุพรรณิ วงศ์คงคำ .2551. การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องเซลล์ของสิ่งมีชีวิต. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546. แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา .2554. รายงานการประชุมประจำเดือนของผู้บริหารสถานศึกษา.
พระนครศรีอยุธยา.

อัจฉรา ญาณยุทธ. 2553. รายงานการสร้างและพัฒนาหนังสืออิเทรอนิกส์ เรื่องการใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์
เพาเวอร์พอยท์ วิชาคอมพิวเตอร์เพื่องานอาชีพ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชวินิต.

Caforio, Sylvia T.E. 2003. **Computer Assisted Tutorial as a Supplementary Learning.**Dissertation
Abstracts International. 32(2): 422; April.

Miehelle, M. 2002. “The Changes in Open Inquiry Understanding and Teaching Among Per-Service
School Practicand Student Teaching”, Dissertation abstract International. 2389-A, 2002.

Robson, N.N.2002.**Teachers Beliefs about Instruction Computing: Implications for Instructional
Designer.** Journal of Instructional Development (April).11: 29-38.

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

การศึกษาความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู
ที่มีต่อการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่นในสถานศึกษาตำบลสามบัณฑิต
อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

A Study of Students', Guardians' and Teachers' Requirement towards
Teaching Japanese in Schools at Sambandit , U-thai
in Phranakhon Si Ayutthaya

บวรศรี มณีพงษ์

สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และครูที่มีต่อการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่นในสถานศึกษาตำบลสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเปรียบเทียบความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและครู ที่มีต่อการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่นในสถานศึกษา ตลอดจนศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่น เครื่องมือในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก คำถามในแบบสอบถามประกอบด้วยความต้องการที่จะให้มีการสอนภาษาญี่ปุ่น ความต้องการด้านทักษะและเนื้อหาที่จะให้สอน และเหตุผลที่ต้องการให้สอนภาษาญี่ปุ่น ดำเนินการเก็บข้อมูลจากประชากร 3 กลุ่มได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนวัดดอนพุดซา โรงเรียนวัดหนองไม้ซุง และโรงเรียนวัดพรานนก รวมจำนวน 120 คน ผู้ปกครองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนวัดดอนพุดซา โรงเรียนวัดหนองไม้ซุง และโรงเรียนวัดพรานนก รวมจำนวน 120 คน และครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนวัดดอนพุดซา โรงเรียนวัดหนองไม้ซุง และโรงเรียนวัดพรานนก รวมจำนวน 38 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ประชากร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษารวมจำนวน 7 คน และวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาความต้องการให้จัดการสอนภาษาญี่ปุ่นในสถานศึกษาพบว่าทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง และครูมีความต้องการในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.82 , 3.81 และ 3.66 ตามลำดับ ความต้องการด้านทักษะที่ต้องการให้สอนพบว่านักเรียนและผู้ปกครองมีความต้องการให้สอนทักษะฟัง พูด อ่าน เขียนทุกด้าน ส่วนครูต้องการสอนทักษะฟังและพูดเป็นอันดับแรก ความต้องการด้านเนื้อหาที่ต้องการให้สอนพบว่านักเรียน ผู้ปกครอง และครู มีความต้องการให้สอนการสนทนา ภาษาญี่ปุ่นในชีวิตประจำวันเป็นอันดับแรก อันดับรองลงมาได้แก่เนื้อหาด้านสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น และภาษาญี่ปุ่นเกี่ยวกับการทำงาน เหตุผลที่ประชากรทั้งสามกลุ่มต้องการให้จัดการสอนภาษาในโรงเรียนคือต้องการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ อื่นๆนอกเหนือจากภาษาอังกฤษ

ผลการเปรียบเทียบความต้องการของประชากร 3 กลุ่มพบว่านักเรียน ผู้ปกครองและครูมีความต้องการให้มีการสอนภาษาญี่ปุ่นในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านความต้องการที่ใกล้เคียงกัน

ผลการศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่นพบว่าผู้บริหารมีความต้องการให้มีการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่นในโรงเรียน แต่ขาดความพร้อมด้านครู การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพครูเพื่อให้สามารถสอนภาษาญี่ปุ่นได้ในอนาคตก็ไม่เพียงพอที่จะสอนได้ จึงต้องการความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเพื่อส่งบุคลากรลงไปช่วยจัดการทดลองสอนในโรงเรียน

คำสำคัญ: การสอนภาษาญี่ปุ่น, ความต้องการ, สถานศึกษาตำบลสามบัณฑิต

Abstract

This study aimed to investigate and compare the requirement of students, guardians and teachers towards teaching Japanese in schools at Sambandit, U-thai in Phranakhon Si Ayutthaya and also to study the readiness of the schools for the Japanese teaching. The instruments were questionnaires and in-depth interviews. The questionnaires contained three parts of the requirement of students, guardians

and teachers towards teaching Japanese in the schools; the language skills, contents required to be taught and the reasons why they required to learn Japanese. The data were collected from three groups comprising 120 students, 120 guardians and 38 teachers teaching at the schools without random sampling. The statistical analysis was performed in terms of percentage, mean and standard deviation. In-depth interviews were employed with 7 school directors. The data were analyzed via content analysis.

The findings revealed that the requirement on providing teaching Japanese in schools from the students ($x=3.82$), the guardians ($x=3.81$) and the teachers ($\bar{x}=3.66$) was at high level. Regarding the language skills needed in teaching Japanese, the students and the guardians required the 4 skills: listening, speaking, reading and writing; but the teachers needed only listening and speaking. For the contents, the students, the guardians and the teachers had the same opinions; priority of the requirement was on Japanese conversation for daily life. The runners-up were social content, Japanese culture and Japanese for work. The reason why the three groups required teaching Japanese in their schools was their wishing to learn another foreign language.

The comparison of the requirement among the three groups of populations showed that the requirement for teaching Japanese in schools from the students, the guardians and the teachers was not different.

The in-depth interviews showed the requirement on providing teaching Japanese in the schools. However, the schools lack of Japanese teachers. Improving teachers' ability to be able to teach Japanese in the future is insufficient. Therefore, the school directors wanted Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University to do a Japanese teaching pilot project in schools.

Keywords: teaching Japanese, requirement, schools at Sambandit

บทนำ

แผนพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2554 – 2556 ระบุไว้ว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในการพัฒนาค่อนข้างสูง ในปี 2550 ผลผลิตมวลรวมของจังหวัด (GPP) มีมูลค่า 328,846 ล้านบาท เป็นอันดับที่ 3 ของประเทศ รายได้ส่วนใหญ่อยู่ในสาขาอุตสาหกรรม การค้าและค้าปลีก และการเกษตรกรรม ตามลำดับ (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2552, หน้า2) จังหวัดพระนครศรีอยุธยากำลังมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปสู่เมืองที่มีความเจริญทางด้านอุตสาหกรรม ในการวิจัยนี้จึงเห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้มีศักยภาพเพียงพอที่จะรองรับกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ตำบลสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นพื้นที่หนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่กำลังเปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรม ในแผนพัฒนาตำบลสามปี (2556-2558) ระบุว่า “ตำบลสามบัณฑิต ปัจจุบัน นอกจากประชากรส่วนหนึ่งทำการเกษตรแล้ว ประชากรส่วนหนึ่งผันตัวเองไปเป็นแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม มีการขยายการผลิตของอุตสาหกรรมโครงการ 3 คาบเกี่ยวกับพื้นที่ตำบลหนองน้ำส้ม และพื้นที่บางส่วนของตำบลสามบัณฑิต ” (องค์การบริหารส่วนตำบลสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา [อบต.สามบัณฑิต], 2556, หน้า9) ภาคอุตสาหกรรมที่เข้ามาสู่พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่มีผู้ประกอบการเป็นชาวญี่ปุ่น การดำเนินกิจการต่างๆของบริษัทเพื่อให้บรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องมีการสื่อสารระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง การที่ลูกจ้างมีความรู้ความสามารถสื่อสารด้วยภาษาญี่ปุ่น ตลอดจนเข้าใจวัฒนธรรม วิถีคิด วิถีทำงานของชาวญี่ปุ่น จึงมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าศักยภาพด้านอื่นๆ ความรู้ความสามารถทางภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่นจะเพิ่มศักยภาพของแรงงานที่เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ส่งเสริมให้สามารถเข้าสู่การมีอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม และจะนำไปสู่การมีรายได้ที่มั่นคง มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับตำบลสามบัณฑิตพื้นที่เป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อาจมีการขยายวิทยาเขตมาที่ตำบลนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าในตำบลมีโรงเรียนขยายโอกาสจัดการสอนจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (อบต.สามบัณฑิต, 2556, หน้า6) หลังจากนั้นจะเข้าสู่การทำงานในภาคอุตสาหกรรม สภาพพื้นที่ที่แวดล้อมด้วยโรงงานอุตสาหกรรมญี่ปุ่นเช่นนี้ การสอนภาษาญี่ปุ่นในโรงเรียนขยายโอกาสจึงน่าจะมีความสำคัญในการ

พัฒนาศักยภาพบุคลากรที่ตั้งกล่าวข้างต้น แต่ปัจจุบันในโรงเรียนยังไม่มีการสอนภาษาญี่ปุ่นแก่นักเรียน อย่างไรก็ตามการตัดสินใจการสอนภาษาญี่ปุ่นสำคัญหรือไม่นั้น ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ได้แก่ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดังที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระบุว่าระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3) เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเองเพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ หรือการศึกษาต่อ นอกจากนี้หลักสูตรยังได้เปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ[ศธ.], 2551, หน้า17-32) ประกอบกับมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาในฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น มีพันธกิจประการหนึ่งคือการประสานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย จึงเห็นสมควรที่จะได้มีส่วนร่วมในการศึกษาความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและครู ที่มีต่อการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่นในสถานศึกษาตำบลสามบัณฑิต อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่นต่อไป

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่องความต้องการทางสังคมของ แบริดชอว์ (Bradshaw,1972 อ้างถึงใน Spicker, n.d., para2; Steinbach, 2009, p.1) ประเภทความต้องการที่บุคคลรู้สึก (Felt need) มาเป็นแนวทางในการนิยามความต้องการ ดังนั้นความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและครูที่มีต่อการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่นในสถานศึกษาจึงหมายถึงความรู้สึกนึกคิดตามการรับรู้ของแต่ละบุคคลที่อยากจะให้มีการสอนภาษาญี่ปุ่นในสถานศึกษา และนำแนวคิดด้านการศึกษาความต้องการของ โนวส์ (Knowles, 1980, อ้างถึงใน รัชดา คงคาหลวง, 2550, หน้า 43) เรื่องแหล่งข้อมูลความต้องการทางการศึกษามาเป็นแนวทางในการเก็บข้อมูล ซึ่งในงานวิจัยนี้กำหนดให้แหล่งข้อมูลได้แก่ ตัวบุคคลที่เป็นเป้าหมายของการศึกษา คือนักเรียน และบุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลเป้าหมาย คือ ผู้ปกครอง และครู

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและครูที่มีต่อการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่นในสถานศึกษาตำบลสามบัณฑิต อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและครูที่มีต่อการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่นในสถานศึกษาตำบลสามบัณฑิต อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาความพร้อมของผู้บริหารสถานศึกษาตำบลสามบัณฑิต อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาประกอบด้วย ประชากร 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 ได้แก่แก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1 2 และ3 ที่กำลังศึกษาในโรงเรียนวัดดอนพุดซา ตำบลสามบัณฑิต รวมถึงโรงเรียนวัดพรานนก ตำบลโพธิ์สาวหาญ และโรงเรียนวัดหนองไม้ซุง ตำบลหนองไม้ซุง ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ไม่ได้ตั้งอยู่ในตำบลสามบัณฑิตแต่มีพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ติดต่อกับตำบลสามบัณฑิต และอยู่ในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสเดียวกัน เนื่องจากจำนวนประชากรจากโรงเรียนวัดดอนพุดซา ตำบลสามบัณฑิตที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายของการวิจัย มีขนาดเล็กเพียง 32 คน ผู้วิจัยจึงขยายจำนวนประชากรที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกันไปยังอีก 2 โรงเรียนรวมเป็นประชากรนักเรียนทั้งหมด 120 คน ประชากรกลุ่มที่ 2 ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มที่ 1 จำนวน 120 คน และประชากรกลุ่มที่ 3 ได้แก่ผู้บริหาร และครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนทั้งสามแห่ง รวมจำนวน 38 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ แบบสอบถามจัดทำเป็น 3 ชุด ชุดที่ 1 ใช้เก็บข้อมูลจากนักเรียน ชุดที่ 2 ใช้เก็บข้อมูลจากผู้ปกครอง และชุดที่ 3 ใช้เก็บข้อมูลจากครู ทั้งสามชุดมีเนื้อหาตรงกันแต่ปรับสำนวนภาษาให้นักเรียนและผู้ปกครองเข้าใจง่าย คำถามประกอบด้วย 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความต้องการที่จะให้จัดการสอนภาษาญี่ปุ่นในโรงเรียน โดยอ้างอิงแบบวัดเจตคติของลิเคอร์ท (Likert Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับคือ ความต้องการระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับน้อย ระดับน้อยที่สุด และไม่ต้องการ

ส่วนที่ 3 ประกอบด้วย 2 ส่วนย่อยคือ คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นด้านทักษะทางภาษาที่ต้องการให้สอน มีตัวเลือก 4 ข้อ และคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่ต้องการให้สอน มีตัวเลือก 5 ข้อ นอกจากนี้ในแบบสอบถามสำหรับครู เพิ่มคำถามเกี่ยวกับชั้นปีและจำนวนคาบที่ควรสอน เป็นคำถามแบบให้ตอบตามลำดับความต้องการ

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับเหตุผลที่ต้องการให้สอนภาษาญี่ปุ่น มีตัวเลือกให้ 10 ข้อ ให้ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง สัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant Interviews) ได้แก่ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของแต่ละโรงเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก คำถามที่สัมภาษณ์ได้แก่ความคิดเห็นด้านความต้องการให้มีการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่น ความพร้อมในการจัดการสอนเพื่อตอบสนองความต้องการ และความต้องการมีส่วนร่วมจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาในการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่น การเก็บข้อมูลดำเนินการระหว่างเดือน กันยายน-ตุลาคม 2556

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ยคะแนนได้แก่ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49 หมายถึงระดับความต้องการน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึงระดับความต้องการน้อย คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึงระดับความต้องการปานกลาง คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึงระดับความต้องการมาก คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00 หมายถึงระดับความต้องการมากที่สุด ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

แบบสอบถามที่ได้รับคืนและมีคำตอบที่สมบูรณ์สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์จากกลุ่มนักเรียนมีจำนวน 74 ชุด คิดเป็นร้อยละ 61.66 จากกลุ่มผู้ปกครองมีจำนวน 72 ชุด คิดเป็นร้อยละ 60 และจากกลุ่มครูมีจำนวน 38 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ปรากฏผลดังนี้

1. ความคิดเห็นด้านความต้องการที่มีต่อการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่นในโรงเรียนของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.82 , 3.81 และ 3.66 ตามลำดับ

ความคิดเห็นของนักเรียนด้านทักษะที่ต้องการให้สอนเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า อันดับหนึ่งได้แก่ทักษะฟัง พูด อ่าน และเขียนทุกด้าน (ค่าเฉลี่ย 3.32) รองลงมาได้แก่ทักษะพูดและฟัง (ค่าเฉลี่ย 2.39) ทักษะอ่าน (ค่าเฉลี่ย 2.22) และทักษะเขียน (ค่าเฉลี่ย 2.05) ตามลำดับ ส่วนด้านเนื้อหาที่ต้องการให้สอนเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า อันดับหนึ่งคือ สนทนาภาษาญี่ปุ่นในชีวิตประจำวัน (ค่าเฉลี่ย 4.20) รองลงมาได้แก่ความรู้ด้านประเทศญี่ปุ่น และคนญี่ปุ่น (ค่าเฉลี่ย 3.25) ภาษาญี่ปุ่นเกี่ยวกับการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 2.87) ไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น (ค่าเฉลี่ย 2.55) และการเชื่อมโยงภาษาญี่ปุ่นกับวิชาอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 2.10) ตามลำดับ ด้านเหตุผลที่นักเรียนต้องการให้จัดการสอนภาษาญี่ปุ่น 5 อันดับแรก เรียงลำดับตามค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อยากรู้ภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้นอีก 1 ภาษานอกเหนือจากภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 23.16) สนใจภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่น (ร้อยละ 14.74) โรงเรียนอื่น ๆ มีการสอนภาษาญี่ปุ่น (ร้อยละ 13.33) จะนำความรู้ภาษาญี่ปุ่นไปทำงาน (ร้อยละ 13.33) และในจังหวัดอยุธยา มีโรงงานญี่ปุ่นและคนญี่ปุ่นจำนวนมาก (ร้อยละ 11.58)

ความคิดเห็นของผู้ปกครองด้านทักษะที่ต้องการให้สอนเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า อันดับหนึ่งได้แก่ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนทุกด้าน (ค่าเฉลี่ย 3.44) รองลงมาได้แก่ทักษะพูดและฟัง (ค่าเฉลี่ย 2.63) ทักษะอ่าน (ค่าเฉลี่ย 2.00) และทักษะเขียน (ค่าเฉลี่ย 1.91) ตามลำดับ ส่วนด้านเนื้อหาที่ต้องการให้สอนเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า อันดับหนึ่งคือ สนทนาภาษาญี่ปุ่นในชีวิตประจำวัน (ค่าเฉลี่ย 4.01) รองลงมาได้แก่ความรู้ด้านประเทศญี่ปุ่นและคนญี่ปุ่น (ค่าเฉลี่ย 3.19) ภาษาญี่ปุ่นเกี่ยวกับการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 3.00) ไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น (ค่าเฉลี่ย 2.72) และการเชื่อมโยงภาษาญี่ปุ่นกับวิชาอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 2.06) ตามลำดับ ด้านเหตุผลที่ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนจัดการสอนภาษาญี่ปุ่น 5 อันดับแรก เรียงลำดับตามค่าร้อยละจากมากไปหาน้อยได้แก่ อยากรู้ภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้นอีก 1 ภาษานอกเหนือจากภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 22.71) รองลงมาคือ ในจังหวัดอยุธยา มีโรงงานญี่ปุ่นและคนญี่ปุ่นจำนวนมาก

(ร้อยละ 15.93) นำความรู้ภาษาญี่ปุ่นไปทำงาน (ร้อยละ 14.24) โรงเรียนอื่น ๆ มีการสอนภาษาญี่ปุ่น (ร้อยละ 11.86) ในโรงเรียนมีครูที่สอนภาษาญี่ปุ่นได้ (ร้อยละ 9.15)

ความคิดเห็นของครูด้านทักษะที่ต้องการให้สอนเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า อันดับหนึ่งได้แก่ทักษะการพูดและฟัง (ค่าเฉลี่ย 3.57) รองลงมาได้แก่ทักษะพูด ฟัง อ่าน เขียนทุกด้าน (ค่าเฉลี่ย 2.68) ทักษะอ่าน (ค่าเฉลี่ย 1.92) ทักษะเขียน (ค่าเฉลี่ย 1.81) ตามลำดับ ส่วนด้านเนื้อหาที่ต้องการให้สอนเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า อันดับหนึ่งคือ สนทนาภาษาญี่ปุ่นในชีวิตประจำวัน (ค่าเฉลี่ย 4.78) รองลงมาได้แก่ภาษาญี่ปุ่นเกี่ยวกับการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 3.44) สังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น (ค่าเฉลี่ย 2.73) บูรณาการภาษาญี่ปุ่นกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 2.13) และไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น (ค่าเฉลี่ย 1.89) ตามลำดับ ด้านเหตุผลที่ครูต้องการให้จัดการสอนภาษาญี่ปุ่น 5 อันดับแรก เรียงลำดับตามค่าร้อยละจากมากไปหาน้อยได้แก่ นักเรียนมีโอกาสรู้ภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้นอีก 1 ภาษา นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 26.76) รองลงมาคือ ในจังหวัดอยุธยา มีโรงงานญี่ปุ่นและคนญี่ปุ่นจำนวนมาก (ร้อยละ 21.13) นำความรู้ภาษาญี่ปุ่นไปทำงาน (ร้อยละ 21.13) ตอบสนองนโยบายระดับสูง (ร้อยละ 10.56) และผู้ปกครองของนักเรียนทำงานในโรงงานญี่ปุ่น (ร้อยละ 7.75) ระดับชั้นเรียนที่ควรสอนมากที่สุดคือ มัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวนคาบที่ควรสอนคือ 2 คาบต่อสัปดาห์

2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการให้จัดการสอนภาษาญี่ปุ่นในสถานศึกษาตำบลสามัคคี อำเภอยุทธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง และครู พบว่ามีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันคือ 3.82 , 3.81 และ 3.66 ตามลำดับ แสดงว่านักเรียน ผู้ปกครอง และครูมีความต้องการให้จัดการสอนภาษาญี่ปุ่นไม่แตกต่างกัน

3. ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นด้านความต้องการให้มีการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่น ความพร้อมในการจัดการสอนเพื่อตอบสนองความต้องการ และความต้องการมีส่วนร่วมจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาในการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่น พบว่าในภาพรวมผู้บริหารมีความต้องการให้มีการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่นในโรงเรียน เพราะเป็นการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน แต่ขาดความพร้อมด้านครู การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพครูเพื่อให้สามารถสอนภาษาญี่ปุ่นได้ในอนาคตอาจทำได้ไม่เต็มที่ เพราะต้องมีความต่อเนื่อง จึงต้องการความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเพื่อส่งบุคลากรลงไปช่วยจัดการทดลองสอนในโรงเรียน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียน ผู้ปกครอง และครูมีความต้องการให้จัดการสอนภาษาญี่ปุ่นในสถานศึกษานำมาอภิปรายผลการศึกษาได้ว่า

นักเรียน ผู้ปกครอง และครูมีความต้องการให้จัดการสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับมาก ประชากรทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ตลอดจนเหตุผลที่ต้องการให้สอนอันดับแรกไม่แตกต่างกัน กล่าวคืออยาก (ให้) เรียนรู้ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ การที่ประชากรทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันทั้งในเรื่องความต้องการและเหตุผลที่ต้องการนั้น เป็นไปตามแนวคิดของ แบริดชอว์ (Bradshaw, 1972 อ้างถึงใน Spicker, n.d., para2; Steinbach, 2009, p.1) เรื่องความต้องการที่เกิดขึ้นจากความรู้สึกหรือมุมมองของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง วิเคราะห์ได้จากระดับความต้องการมาก และต้องการปานกลาง แต่ไม่ใช่ต้องการมากที่สุด แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามไม่รู้สึกว่าสิ่งที่จำเป็นขาดไม่ได้ และเมื่อพิจารณาจากเหตุผลที่ต้องการ ผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีความรู้เกี่ยวกับภาษาญี่ปุ่นมาก่อนจึงอยากเรียนรู้ ดังนั้นในแง่ของนักเรียนจึงน่าจะเป็นความรู้สึกอยากลองเรียนรู้ในสิ่งใหม่ และในแง่ของผู้ปกครองและครูจึงน่าจะเป็นความรู้สึกที่คิดว่าบุตรหลานหรือลูกศิษย์จะได้ลองเรียนรู้ภาษาใหม่ๆ โดยที่ประชากรทั้ง 3 กลุ่มนี้ไม่ได้คำนึงถึงว่าภาษาญี่ปุ่นจะมีลักษณะเป็นอย่างไร เหมือนหรือแตกต่างจากภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศที่เคยเรียนรู้มาแล้ว นักเรียนจะเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นได้ยากหรือง่ายเพียงใด กล่าวได้ว่าเป็นความต้องการที่ไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยใดๆในการเรียนรู้

เหตุผลที่ต้องการให้สอนอันดับรองลงมานั้น นักเรียนมีความคิดเห็นที่แตกต่างจากผู้ปกครองและครู คือนักเรียนต้องการเรียนเพราะสนใจภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่น ในขณะที่ผู้ปกครองและครูมีเหตุผลที่ตรงกันคือ ในจังหวัดอยุธยา มีโรงงานอุตสาหกรรมของชาวญี่ปุ่น หากบุตรหลานเรียนภาษาญี่ปุ่นแล้วจะได้นำความรู้ไปใช้ในการทำงาน จะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านพื้นที่สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และปัจจัยเรื่องการมีงานทำ มีอิทธิพลต่อผู้ปกครองและครูซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา ในการวางแผนการศึกษาให้บุตรหลานและลูกศิษย์ ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทนำว่าพื้นที่ตำบลสามัคคี กำลังปรับเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ความคิดเห็นนี้สะท้อนให้เห็นว่าแนวความคิดด้านการศึกษา

เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป แต่สำหรับนักเรียนมีเหตุผลเพียงแคความสนใจส่วนตัว สะท้อนถึงอิทธิพลการหลงใหลของวัฒนธรรมต่างประเทศที่มีต่อเยาวชน และความคิดเห็นนี้ไม่แตกต่างจากที่ ทศนีย์ เมธาพิสิฐ, น้ำทิพย์ เมธเศรษฐ, สมเกียรติ เขวกิจจวนิช และ สุณีย์รัตน์ เนียรเจริญสุข (2547, หน้า 223-233) ได้เคยสำรวจไว้ว่านักเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศจำนวน 68 แห่ง เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่นเพราะชอบภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่นเป็นอันดับต้นๆ แสดงให้เห็นว่าสำหรับนักเรียนแล้วความสนใจส่วนตัวยังเป็นเหตุผลที่สำคัญสำหรับการตัดสินใจเลือกเรียน

สรุปได้ว่านักเรียน ผู้ปกครองและครูต่างมีความต้องการให้จัดการสอนภาษาญี่ปุ่น เป็นไปตามความรู้สึกที่จะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ แต่ถ้าพิจารณาถึงเหตุผลด้านอื่น นักเรียนในฐานะที่เป็นผู้รับการศึกษาต้องการเรียนเพราะสนใจภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่น ในขณะที่ผู้ปกครองและครูในฐานะที่เป็นผู้ให้การศึกษาคำนึงถึงเหตุผลด้านเศรษฐกิจมากกว่า

ด้านทักษะที่ต้องการให้สอน นักเรียนและผู้ปกครอง มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันคือ ต้องการให้สอนทักษะฟัง พูด อ่าน เขียนทุกด้าน แตกต่างจากความคิดเห็นของครูที่ต้องการสอนเพียงทักษะฟังและพูดเท่านั้น อภิปรายได้ว่า ประการแรกความต้องการของครูดังกล่าวสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาตรฐานการเรียนรู้ ต. 1.2 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ข้อ 1 คือ สนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง กิจกรรม และสถานการณ์ต่างๆในชีวิตประจำวัน (ศธ., 2551, หน้า 200-211) ซึ่งเน้นการสนทนาเป็นลำดับแรก ประการที่สองครูมีความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้มากกว่านักเรียนและผู้ปกครอง จึงมองเห็นว่าการเรียนรู้สามารถเรียนเฉพาะทักษะได้ มีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านเนื้อหาที่ครูต้องการให้สอนมากที่สุดคือการสนทนาภาษาญี่ปุ่นในชีวิตประจำวันและภาษาญี่ปุ่นเกี่ยวกับการทำงาน เนื้อหาดังกล่าวนี้สามารถเรียนรู้ได้โดยเน้นเฉพาะทักษะฟังและพูดเพื่อให้สามารถเจรจาสื่อสารได้ สามารถเรียนรู้ได้ในระยะเวลาอันสั้นได้

ด้านเนื้อหาที่ต้องการให้สอน นักเรียน ผู้ปกครองและครูมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันคือ ต้องการให้สอนการสนทนาภาษาญี่ปุ่นในชีวิตประจำวันเป็นอันดับแรก ความคิดเห็นนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของนรินุช ดำรงชัย (ม.ป.ป., บทคัดย่อ) ที่ระบุว่า ผู้เรียนจะคาดหวังและให้ความสำคัญกับระดับความสามารถและทักษะการใช้ภาษามากที่สุด ในการวิจัยนี้แสดงว่า นักเรียน ผู้ปกครองและครู คาดหวังว่าเรียนภาษาญี่ปุ่นแล้วน่าจะสามารถทางการสนทนา สอดคล้องกับความคิดเห็นด้านทักษะที่ต้องการให้สอนคือการฟังและพูด และสอดคล้องกับความคิดเห็นด้านเหตุผลที่กล่าวข้างต้นว่าถ้าสนทนาได้แล้วจะสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้

เนื้อหาที่ต้องการให้สอนอันดับรองลงมา มีความคิดเห็นที่แตกต่างระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง กับครู ด้านนักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นที่ ต้องการให้สอนด้านสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น ในขณะที่ครูมีความคิดเห็นว่าจะสอนภาษาญี่ปุ่นเกี่ยวกับการทำงาน ความแตกต่างนี้สอดคล้องกับเหตุผลที่ต้องการให้สอนภาษาญี่ปุ่นที่ว่าครูมีความเห็นว่ามันนักเรียนจะได้นำความรู้ไปทำงานได้ ในขณะที่นักเรียนต้องการให้สอนเพราะสนใจภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่น

สรุปได้ว่า นักเรียน ผู้ปกครอง กับครูให้ความสำคัญกับเนื้อหาการสนทนาภาษาญี่ปุ่นสูงกว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าความคิดเห็นของฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีความคลาดเคลื่อนบ้างกับความคาดหวังของผู้ประกอบการ เนื่องจากผลการวิจัยของนรินุชระบุว่า “สถานประกอบการชาวญี่ปุ่นคาดหวังบุคลากรที่มีความสามารถในการทำความเข้าใจและตัดสินใจ อีกทั้งนำภาษาญี่ปุ่นมาใช้ในการดำเนินธุรกิจและปฏิบัติจริงได้อย่างถูกต้อง โดยมองว่าทักษะด้านภาษาญี่ปุ่นโดยรวมเป็นเพียงพื้นฐานอย่างหนึ่งในการทำงานเท่านั้น” (นรินุช ดำรงชัย, ม.ป.ป., บทคัดย่อ)

ด้านระดับชั้นเรียนและจำนวนคาบเรียนที่ควรสอน ครูมีความคิดเห็นว่าจะสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สัปดาห์ละ 2 คาบ เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้ชั้นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศมีเวลาเรียนรวม 120 ชั่วโมง 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน

ด้านความพร้อมในการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่ยังไม่มีความพร้อมด้านบุคลากรในการสอน ประเด็นนี้นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญของการจัดการสอน นอกจากนี้ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าการความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาในการส่งบุคลากรไปช่วยทดลองสอน การร่วมมือกับชุมชนถือเป็นพันธกิจหนึ่งของมหาวิทยาลัย ดังนั้นเพื่อตอบสนองต่อผลการศึกษาคือความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และครูที่มีต่อการจัดการสอนภาษาญี่ปุ่นในสถานศึกษาตำบลสามัคคีต อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาจึงจะนำผลจากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการจัดบริการวิชาการทางการศึกษาให้แก่สถานศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ทราบถึงทักษะ เนื้อหาเกี่ยวกับภาษาญี่ปุ่นที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้สอน จำนวนชั่วโมงที่ควรสอน จึงควรมีการพัฒนาให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อสามารถนำมาใช้ในการจัดการสอนได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครองและครูเท่านั้น แต่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ต้องคำนึงถึงอีกส่วนหนึ่งได้แก่ ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ใช้ผู้สำเร็จการศึกษา ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาความต้องการของผู้ประกอบการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชาวญี่ปุ่นและภาษาญี่ปุ่น เช่น ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก อพาทเมนต์ ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพิ่มเติม เพื่อให้มีข้อมูลที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. สืบค้นเมื่อ 18 ก.ค. 56 จาก www.curriculum51.net/viewpage.php?t_id=64
- จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. 2552. **แผนพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2554 – 2556**. สืบค้นเมื่อ 18 ก.ค. 56 จาก human.aru.ac.th/www/images/stories/Font_Government/8.pdf
- ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ, น้ำทิพย์ เมธเศรษฐ, สมเกียรติ เวงกิจฉวนิช และ สุณีย์รัตน์ เนียรเจริญสุข. 2547. **การสำรวจความต้องการของนักเรียนที่เรียนภาษาญี่ปุ่นในมัธยมศึกษาตอนปลาย ระยะที่ 2: วารสารเจแปนฟาวน์เดชั่น กรุงเทพฯ ฉบับที่ 1**. กรุงเทพฯ: อินโนมิเดีย
- นรินทร์ ดำรงชัย. ม.ป.ป. **ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อคุณสมบัติของผู้จบการศึกษาด้านญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทย: รายงานการวิจัย**. สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- รัชดา คงคาหลวง. 2550. **การศึกษาความต้องการและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบ โรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยของบ้านหนังสือ กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต**. ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- องค์การบริหารส่วนตำบลสามบึงทิต อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. 2556. **แผนพัฒนาตำบลสามปี (2556-2558)**. เอกสารเย็บเล่ม
- Spicker, Paul. n.d. **An Introduction to Social Policy**. สืบค้นเมื่อ 2 ก.ค. 2556 จาก <http://www2.rgu.ac.uk/publicpolicy/introduction/needf.html>
- Steinbach, Rebecca. 2009. **Concepts of Need and Social Justice**. สืบค้นเมื่อ 2 ก.ค. 2556 จาก <http://www.healthknowledge.org.uk/public-health-textbook/medical-sociology-policy-economics/4c-equality-equity-policy/concepts-need-justice>

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
Affected Factors to school Curriculum Management as Perceived by
Headmasters and Teachers of Seconddary School under Secondary
Educational Service Area Office 4.**

ณัฐญา กองศรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 และ 2) เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง วิทยฐานะ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 360 คน โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ผู้บริหารสถานศึกษา 108 คน และครู 252 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญและมีค่าความเชื่อมั่น 0,924 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหาค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' method)
คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา, หลักสูตรสถานศึกษา, ความคิดเห็น

Abstract

This research aimed to 1) study the affectea factors to school curriculum management as perceived by headmasters and teachers of seconddary school under secondary educational service area office 4 2) to compare the affecting factors to school curriculum management as perceived by headmasters and teachers of seconddary school under secondary educational service area office 4 that were classified by gender, age, education background, work expenences experiences and school size The sample was from stratified random sampling. It was the 360 of seconddary school headmasters and teachers of seconddary school under secondary educational service area office 4 ; 108 of school headmasters and 252 of teachers. The research instrument was a questionnaire rating scale of 5 levels. validated the accuracy and reliability at 0.924. The data analysis consists of mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA and Scheffe 'method.

Keywords: Affected Factors to school, Curriculum, Opinion

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาการต่าง ๆ ในยุคโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงระบบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การศึกษาซึ่งเป็นระบบหนึ่งของสังคมจึงจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากข้อบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 43 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541ข, หน้า 14-15) กำหนดไว้อย่างชัดเจนให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน ให้บุคคลย่อมมีสิทธิ

เสมอมาในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศต่างๆ ในโลกได้มีการเคลื่อนไหวในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของตน โดยมี การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ขึ้น เพื่อเป็นเป้าหมายและใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในโลกยุคปัจจุบัน มาตรฐานการเรียนรู้เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงสิ่งที่คาดหวัง หรือจุดหมายปลายทางของการศึกษาว่า อะไรคือสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนทุกคนรู้และปฏิบัติได้ เพื่อการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดี ในสังคม และสำหรับการศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 2)

การพัฒนาการศึกษาของชาตินั้น ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายประการด้วยกันองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดและเป็น หัวใจของการจัดการศึกษา คือหลักสูตร ซึ่งการศึกษาในประเทศใดก็ตามจะไม่สำเร็จลุล่วงไปได้ตามที่กำหนด ถ้าไม่มีหลักสูตร คุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพของหลักสูตรและหลักสูตรที่มีคุณภาพ ย่อมพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ ความสามารถ และพัฒนาการที่ดีซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการแปลงจุดหมายและนโยบาย ทางการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติในสถาบันการศึกษาระดับต่างๆ จะดีหรือไม่ ดีศึกษาได้จากหลักสูตรการศึกษาในระดับ นั้นๆ หลักสูตรเป็นเสมือนทางเสื่อที่กำหนดทิศทางให้การเรียนการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาหรือกล่าวอีกนัย หนึ่ง คือ หลักสูตรเป็นเครื่องชี้แนวทางในการจัดความรู้และประสบการณ์ให้แก่แก่นักเรียนซึ่งครูต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ผู้เรียนได้รับ การศึกษาที่ไปสู่จุดหมายเดียวกัน หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความเจริญของชาติถ้า ประเทศใดมีหลักสูตรที่เหมาะสมทันสมัยและมีประสิทธิภาพ คนในประเทศนั้นย่อมมีความรู้และศักยภาพในการพัฒนา ประเทศได้อย่างเต็มที่

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต้องยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อกำหนด มาตรฐานสาระการเรียนรู้เป็นหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนทฤษฎีการนำไปใช้เหมือน ภาควิชาปฏิบัติ การบริหารหลักสูตรหรือการใช้หลักสูตรเป็นงานสำคัญของสถานศึกษาซึ่งมีเพียงแต่จะจัดการสิ่งต่างๆ ให้นักเรียน โรงเรียนต้องสร้างบรรยากาศและเปิดโอกาสในการเรียนรู้และส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถพัฒนาตน พัฒนาอาชีพและพัฒนาสังคมได้ (วัชร บวรณสิงห์, 2542 หน้า 20) ทั้งยังเป็นการจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตรง ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง ตามที่พึงประสงค์ของสังคม หลักสูตรของสถานศึกษาจำเป็น จะต้องมีการพัฒนาตาม ความเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี ปรัชญาการศึกษาที่ปรับเปลี่ยนไป ความ ต้องการของผู้เรียน ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และการพัฒนากระบวนการและรูปแบบทางการศึกษา เช่น เนื้อหาวิธี สอนและการวัดผลประเมินผล (ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, 2547, หน้า 59)

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นงานที่สถานศึกษาต้องจัดทำให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการ สถานศึกษา จะต้องมีความพร้อมในปัจจัยด้านต่างๆ ในกรที่จะบริหารหลักสูตร หรือการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1) พบปัญหาความไม่ชัดเจนของหลักสูตร ปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติในระดับ สถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มาก ทำให้เกิดปัญหา หลักสูตรแน่น การวัดและประเมินผลไม่สะท้อนมาตรฐาน รวมทั้งปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ (สุภาพร แพรรวพินิต, 2554, หน้า 3) กล่าวว่า ปัญหาของการ บริหารหลักสูตร คือปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการยกระดับของหลักสูตรจากระดับที่เป็นขึ้นสู่อีกระดับหนึ่ง ปัญหาอันเกิด จากการความแตกต่างกันของแต่ละสถานศึกษา มีดังนี้ 1) ปัญหาขาดครูที่มีคุณสมบัติเหมาะสม 2) ปัญหาการไม่ยอมรับและไม่ เปลี่ยนแปลงบทบาทการสอนของครูตามแนวหลักสูตร 3) ปัญหาการจัดอบรมครู 4) ศูนย์การพัฒนาหลักสูตร ไม่เข้าใจบทบาท หน้าที่ของตน 5) ขาดการประสานงานที่ตรงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ 6) ผู้บริหารต่าง ๆ ไม่สนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง หลักสูตร 7) ปัญหาขาดแคลนเอกสาร เนื่องจากขาดงบประมาณและการคมนาคมขนส่งไม่มีประสิทธิภาพพอ สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (2555, หน้า 2) กล่าวว่า ปัญหาการพัฒนาหลักสูตร คือ เนื้อหาของหลักสูตรที่อยู่ในตำรา เรียนของแต่ละวิชา กระบวนการผลิตตำราเรียน จะมีการกำหนดเนื้อหาอย่างตายตัว และความไม่เหมาะสมเกี่ยวกับเวลาเรียน ของนักเรียน หลักสูตรปัจจุบันไม่สะท้อนเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ชัดเจนหลักสูตรไม่สอดคล้องกับการสอบเข้า มหาวิทยาลัย ผู้ปกครองต้องการอัดเนื้อหาให้มาก และโรงเรียนต้องการแข่งขันกับโรงเรียนอื่น

จากที่กล่าวมา พบว่า ปัญหาของการบริหารหลักสูตร คือ ปัญหาความไม่ชัดเจนของหลักสูตร สถานศึกษาส่วนใหญ่ กำหนดสาระและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มาก ทำให้เกิดปัญหาหลักสูตรแน่น สถานศึกษาแต่ละแห่งมีบริบทที่แตกต่างกัน บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ขาดงบประมาณ ขาดการประสานงาน และระบบการบริหารจัดการที่ดี

ดังนั้น ในการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษาสถานศึกษาต้องจัดทำให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการสถานศึกษาจะต้องมีความพร้อมในปัจจัยด้านต่างๆ ในการที่จะบริหารหลักสูตร หรือการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดหมาย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เพื่อที่จะได้นำข้อมูลจากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง วิทยฐานะ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ตามความคิดของผู้บริหาร และครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 360 คน โดยใช้สูตรของ ยามาเน่ (Yamane) และทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 สอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทางการวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ระเบียบวิธีการวิจัย และมีประสบการณ์ทางการวิจัย จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามและตัวแปรที่ต้องการวัด แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence:IOC) รายข้อมีค่า 0.80-1.00 และได้มีการปรับปรุงในเรื่องความชัดเจนของข้อคำถามและภาษา ที่ใช้ตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปดำเนินการทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทำการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) ปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าเท่ากับ 0.924

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตจากคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษา

2. ขออนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมาคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน ตามความมุ่งหมายและสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย \bar{X} ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) การเปรียบเทียบโดยการทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA)

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ภาพรวมและทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) งบประมาณ 2) ระบบบริหารจัดการ 3) บุคลากร 4) สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา และ 5) ภาวะผู้นำทางวิชาการ

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเมื่อจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา อายุ วิชยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนเป็นเพศหญิง ร้อยละ 53.90 36 - 45 ปี เป็นครู มีวิชยฐานะชำนาญการ มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี/เทียบเท่า มีประสบการณ์การทำงาน 10-20 ปี และปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ (นักเรียน 2,400 ขึ้นไป)

1. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่าในภาพรวมและทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้

1.1 ด้านงบประมาณ ภาพรวมและทุกรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียง 3 ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) มีระบบบัญชี และวิธีการต่างๆในการตรวจสอบเงินและสินทรัพย์ของโรงเรียน 2) มีการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ของโรงเรียน และ 3) มีการวางแผนการเงินในโรงเรียน ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ มีงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน

1.2 ด้านระบบบริหารจัดการ ภาพรวมและทุกรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียง 3 ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้เป็นระบบ 2) มีการจัดระเบียบทรัพยากรต่างๆในองค์กร และ 3) มีระบบการบริหารจัดการที่มีความยืดหยุ่น ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ มีการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจน

1.3 ด้านบุคลากร ภาพรวมและทุกรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียง 3 ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ตั้งใจสอน มีความสามารถในการปฏิบัติการสอน 2) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และวางตนอย่างเหมาะสม และ 3) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.4 ด้านสื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา ภาพรวมและทุกรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียง 3 ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) จัดให้มีศูนย์สื่อหรือศูนย์วิชาการโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งผลิตและบริการสื่อแก่ครูผู้สอน 2) มีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐานสื่อเทคโนโลยี และ 3) มีการจัดหาสื่อ เทคโนโลยี ในการเรียนการสอน ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อเทคโนโลยี (\bar{X} = 3.85, S.D. = 0.96)

1.5 ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาพรวมและทุกรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียง 3 ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน 2) มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน และ 3) มีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ มีการสร้างสภาพแวดล้อมโรงเรียนให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบ

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามเพศ ภาพรวม ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ บุคลากร งบประมาณ สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา และระบบบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามตำแหน่ง ภาพรวม ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ บุคลากร งบประมาณ สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา และระบบบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน

2.3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวค่าเฉลี่ย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามอายุ ภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านระบบบริหารจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนภาวะภาวะผู้นำทางวิชาการ บุคลากร และสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

2.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวค่าเฉลี่ย ทศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่ง ภาพรวม ภาวะผู้นำแบบปฏิรูป สอนงาน พิเศษ ผู้ประกอบการ และผู้ให้บริการ ไม่แตกต่างกัน

2.5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวค่าเฉลี่ย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามวิทยฐานะ ภาพรวม ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ บุคลากร งบประมาณ สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา และระบบบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน

2.6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวค่าเฉลี่ย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ภาพรวม ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ บุคลากร งบประมาณ สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา และระบบบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน

2.7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวค่าเฉลี่ย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ภาพรวม ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ และงบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านบุคลากร สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา และระบบบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผู้วิจัยมีหัวข้อในการอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในหลาย ๆ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรรัตน์ คำฝอย (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครนายก กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามคุณลักษณะของผู้บริหาร คุณลักษณะของครูผู้สอนและความสามารถในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครนายก อยู่ในระดับสูงกว่าระดับปานกลางทุกด้าน

1.1 ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาตนเองให้สามารถก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการดำเนินงานและการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปริญญา วงศ์สุขสิน (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ด้านงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านบุคลากร ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ตั้งใจสอน มีความสามารถในการปฏิบัติการสอน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ปัจจุบันบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ต่างมีความมุ่งหวังให้ผู้บริหารมีศักยภาพในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ และส่งผลต่อประสิทธิภาพของการทำงานในสถานศึกษา ที่จะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพที่ดีต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปริญา วงศ์สุขสิน (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ด้านครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านงบประมาณ ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีระบบบัญชี และวิธีการต่างๆในการตรวจสอบเงินและสินทรัพย์ของโรงเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ต่างเล็งเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการทางด้านงบประมาณ เพื่อให้เกิดการยอมรับ ความน่าเชื่อถือ และได้รับความศรัทธา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นุตตา นามแก้ว (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดเตรียมงบประมาณอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านสื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ จัดให้มีศูนย์สื่อหรือศูนย์วิชาการโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งผลิตและบริการสื่อแก่ครูผู้สอน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การจัดเตรียมทรัพยากรให้มีความพร้อมมีผลอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการบริหารงานเพื่อเตรียมความพร้อมให้ดีที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปริญา วงศ์สุขสิน (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านวัสดุหลักสูตรอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านระบบบริหารจัดการ ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้เป็นระบบ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ปัจจุบันมีการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีความพร้อมต่อการดำเนินงานในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างดีที่สุดตามเป้าหมายที่ต้องการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรรัตน์ คำฟอย (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครนายก ผลการวิจัยพบว่า ด้านการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันการดำเนินงานต่าง ๆ ทางด้านการจัดทำหลักสูตร เป็นงานเกี่ยวกับการวางแผน การปรับปรุง และการพัฒนา ซึ่งเพศที่แตกต่างกันจึงไม่มีผลให้ความคิดเห็นแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนงค์ วิชัยรัมย์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในตำบลดงใหญ่ อำเภอพิมายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามเพศมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานในปัจจุบันใช้ระบบการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกภาคส่วนในสถานศึกษาเข้าร่วมวางแผนการดำเนินงาน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกันจึงมีทัศนคติต่อแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนงค์ วิชัยรัมย์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในตำบลดงใหญ่ อำเภอพิมายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ที่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านระบบบริหารจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ บุคลากร งบประมาณ และสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า วุฒิการศึกษาหมายถึงการได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านความรู้ เพื่อนำสู่การปฏิบัติงานในสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันจึงมีความคิดเห็น

แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาโนชย์ มีดี (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการเปรียบเทียบพบว่า วุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านงบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านระบบบริหารจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนภาวะภาวะผู้นำทางวิชาการ บุคลากร และสื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันบุคลากรที่มีอายุแตกต่างกัน ความมั่นใจหรือความเชื่อมั่นในตัวเอง ความรอบคอบแตกต่างกัน ส่งผล ทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ต่อแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาโนชย์ มีดี (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการเปรียบเทียบพบว่า อายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.5 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวิทยฐานะแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา ต้องทำให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ดังนั้นบุคลากรที่มีวิทยฐานะแตกต่างกัน จึงไม่ส่งผลกระทบต่อความคิดเห็น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนงค์ วิชัยรัมย์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในตำบลดงใหญ่ อำเภอพิมายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามวิทยฐานะมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.6 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันการดำเนินงานในสถานศึกษาทุกแห่ง ต่างมีการกำหนดหน้าที่ และความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน ตามความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสมกับปริมาณของบุคลากรในสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งแตกต่างจึงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนงค์ วิชัยรัมย์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในตำบลดงใหญ่ อำเภอพิมายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.7 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ภาพรวม ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ และงบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านบุคลากร สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา และระบบบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าขนาดของสถานศึกษา ส่งผลต่อปริมาณงานและความซับซ้อนของการดำเนินงาน ทำให้ส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นที่แตกต่าง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาโนชย์ มีดี (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการเปรียบเทียบพบว่า ขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. เส้นทางการสู่ความสำเร็จการปฏิรูปการศึกษา: แนวทางการ ปฏิรูปการศึกษาของ

กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.

ชุมศักดิ์ อินทร์รัชช. 2547. ทฤษฎีการบริหารงานวิชาการ. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

ปริญญา วงศ์สุขสิน. 2547. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญา

- มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- มาโนชย์ มีดี. 2547. สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วัชรีย์ บุรณสิงห์. 2542. การบริหารหลักสูตร (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุภาพร แพรพพนิต. 2554. ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร. สืบค้น มีนาคม 5, 2557, จาก <http://www.teched.mutt.ac.th/>
- สุรรัตน์ คำฝอย. 2549. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552. คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: การศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. 2555. คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4.
- อนงค์ วิชัยรัมย์. 2546. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในตำบลตงใหญ่ อำเภอพิมาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครราชสีมา เขต 7. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

**การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี**
**An Evaluation in the School Curriculum of the School Model for Basic Education
Core curriculum B.E.2551 under Suphanburi primary Educational Service Area Offices**

สมศักดิ์ โกลากุล

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิป ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 6 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ 6 คน ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 คน และข้อมูลคุณภาพนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 419 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 143 คน รวม 580 คน และกลุ่มตัวอย่างเป็นครูในโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ปีการศึกษา 2554 โดยเทียบตารางเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 125 คน และใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากครูแต่ละโรงเรียนตามจำนวนที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบบันทึกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1.ด้านบริบทของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น มีความเหมาะสมในระดับมาก 3. ด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และ 4. ด้านผลผลิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

Abstract

The purpose of this research was to evaluate school curriculum of the school model for basic education core curriculum B.E. 2551 under Suphanburi primary educational service area offices by using CIPP Model evaluation. The population consisted of 6 directors, 6 vice-directors for academic affairs, 6 board basic education commission, 419 elementary students, 143 secondary students, and 125 teachers. The instruments used for gathering data were an interview and a questionnaire. The data were statistically analyzed by using mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.) and content analysis. The results were as follows:

1.The context evaluation of the curriculum was suitable at a high. 2. The input evaluation of the curriculum was suitable at a high. 3. The process evaluation of the curriculum was suitable at a high. 4. The product evaluation of the curriculum was suitable at a high.

Keyword: Curriculum Evaluation, The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)

บทนำ

หลักสูตรเปรียบเสมือนแบบแปลนการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการวางแผนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้และต้องวางแผนประเมินผล เพื่อให้ทราบว่าการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนนั้นได้บรรลุตามความมุ่งหมายหรือไม่ สิ่งที่จะชี้ว่าคุณค่าของหลักสูตรมีคุณภาพดีหรือไม่ คือการประเมินหลักสูตร เพราะการประเมินหลักสูตรทำให้ทราบปัญหาและแนวทางแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ต่อไป (กาญจนา कुमारักษ์, 2540, หน้า 271) การประเมินหลักสูตรเป็นระยะๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ผลจากการประเมินหลักสูตรเป็นข้อมูลในการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่า

ของหลักสูตร โดยใช้ผลการตรวจสอบข้อมูล จากการวัดแง่มุมต่างๆ ของสิ่งที่ประเมินนำมาพิจารณาร่วมกันและสรุปได้ผลตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือต้องปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร และปรามอภัย จันทร์เรือง (2552, หน้า 404) กล่าวว่านักพัฒนาหลักสูตรทุกคนยอมรับความสำคัญในขั้นตอนของการใช้หลักสูตรว่ามีความสำคัญมาก ถึงแม้หลักสูตรจะสร้างไว้ดีเพียงใด ถ้าหากการนำหลักสูตรไปใช้โดยไม่ถูกต้องหรือไม่ดีเพียงพอ ความล้มเหลวจะบังเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สอดคล้องกับประจักษ์ พุดพิมพ์ (2549, หน้า 95) ในการใช้หลักสูตรสถานศึกษานั้นมีทั้งส่วนที่เป็นความสำเร็จของหลักสูตรและส่วนที่เป็นปัญหา การพัฒนาหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรที่ครอบคลุม เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สู่การปฏิบัติตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 โดยกำหนดให้มีโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรฯ ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี ผ่านการใช้หลักสูตรสถานศึกษามาแล้ว ในปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลและข้อสรุปที่ชัดเจนว่ามีสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างและจะมีแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างไร ที่บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และจากการศึกษารูปแบบการประเมินหลักสูตรหลายรูปแบบและการศึกษาเอกสารพบว่าจุดมุ่งเน้นของการประเมินโดยใช้รูปแบบซีบี (CIPP Model) อยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่าเป้าหมายของการประเมิน มิได้อยู่ที่การพิสูจน์ (prove) แต่อยู่ที่การปรับปรุง (improve) และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (stakeholder) เพราะการประเมินจะนำไปประโยชน์ไปสู่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2550, หน้า 37) ซึ่งการประเมินครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และเลือกใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบซีบี (CIPP Model) ของสตฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เป็นแนวทางของการศึกษาวิจัย เพื่อต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี มีองค์ประกอบ 4 ด้าน

1. ด้านบริบท (context evaluation) ได้แก่ ความสอดคล้องของหลักสูตรสถานศึกษากับสภาพความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ความถนัด ความสนใจ ความสามารถของผู้เรียน และความสอดคล้องของหลักสูตรสถานศึกษาด้านจุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตร และเนื้อหาตามเกณฑ์ที่กำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (input evaluation) ได้แก่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ อาคารสถานที่และงบประมาณ
3. ด้านกระบวนการ (process evaluation) ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและประเมินผล การนิเทศติดตามผล
4. ด้านผลผลิต (product evaluation) ได้แก่ คุณภาพของผู้เรียน และความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตร

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ประชากรในโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 6 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 705 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ประธานกรรมการสถานศึกษา และนักเรียนชั้น ป.6 ชั้น ม.3 ปีการศึกษา 2554 สำหรับครูผู้สอน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยชั้นที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เทียบตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2551, หน้า 119) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างของครู 125 คน ชั้นที่ 2 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอนครอบคลุมทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามสัดส่วนประชากรครูแต่ละโรงเรียน จนครบตามจำนวน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีทั้งหมด 3 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วยด้านที่ 1 ด้านบริบทของหลักสูตร ด้านที่ 2 ด้านปัจจัยการใช้หลักสูตร ด้านที่ 3 ด้านกระบวนการใช้หลักสูตร และด้านที่ 4 ด้านผลผลิตของหลักสูตร

2. แบบสอบถาม สำหรับครูในโรงเรียนต้นแบบฯ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ รายละเอียดของแบบสอบถามประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วยด้านที่ 1 ด้านบริบทของหลักสูตร ด้านที่ 2 ด้านปัจจัยการใช้หลักสูตร ด้านที่ 3 ด้านกระบวนการใช้หลักสูตร และด้านที่ 4 ด้านผลผลิตของหลักสูตร

3. แบบบันทึกข้อมูลคุณภาพผู้เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สำเร็จการศึกษา ในปีการศึกษา 2554 โดยให้ครูบันทึกผลข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษา และข้อมูลคุณภาพผู้เรียน แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ผลการประเมินความรู้พื้นฐาน ด้านที่ 2 ผลการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน ด้านที่ 3 ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และด้านที่ 4 ผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทั้ง 3 ฉบับดังนี้

1) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

2) สร้างเครื่องมือตามกรอบให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์สิ่งที่ประเมินและประเด็นการประเมิน

3) นำเครื่องมือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบ แนะนำ เพื่อแก้ไข แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4) นำเครื่องมือฉบับที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความถูกต้องของภาษา (content validity) โดยพิจารณาคำสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ของการสอบถามแต่ละข้อ แต่ละประเด็น นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนไปคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

5) นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้ดังนี้

1. วิเคราะห์ได้ค่าสหสัมพันธ์ของเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ เท่ากับ .95

2. วิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือแบบสอบถาม เท่ากับ .90 3. วิเคราะห์ได้ค่าสหสัมพันธ์ของแบบ

บันทึกข้อมูลคุณภาพผู้เรียน เท่ากับ 1.00

6) พิมพ์แบบเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ตามจำนวนที่กำหนด แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้วางแผนการเก็บข้อมูล นัดหมายวัน เวลา และสถานที่ เพื่อดำเนินการการสัมภาษณ์ รับแบบสอบถามและแบบบันทึกข้อมูลคุณภาพผู้เรียนด้วยตนเอง โดยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ จำนวน 6 คน ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6 คน ได้รับแบบสอบถามจากครูจำนวน 125 คน และแบบบันทึกข้อมูลผู้เรียนจากครู คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต

1. ผลการประเมินหลักสูตรด้านบริบท (context evaluation) วิเคราะห์ข้อมูลด้านบริบทของหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสอดคล้องของหลักสูตรสถานศึกษากับสภาพความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ความถนัด ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน และความสอดคล้องของหลักสูตรสถานศึกษากับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในด้านจุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาหลักสูตร ซึ่งผลการประเมินมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรสถานศึกษากับสภาพความต้องการของชุมชนท้องถิ่นความถนัด ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน

1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกคนเห็นว่าหลักสูตรฯ มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีการวิเคราะห์จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศด้าน ความถนัด ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน

1.1.2 ครู มีความเห็นว่ามี ความสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18, S.D. = 0.65$) เมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อ พบว่า หลักสูตรสถานศึกษาจัดทำขึ้นมีความสอดคล้องกับกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มากเป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{X} = 4.37, S.D. = 0.66$) รองลงมา คือ หลักสูตรสถานศึกษาจัดทำขึ้นสามารถรองรับความแตกต่าง ระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้ ($\bar{X} = 4.29, S.D. = 0.63$)

1.2 ผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรสถานศึกษากับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในด้านจุดหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร และเนื้อหาหลักสูตร

1.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกคนเห็นว่ามี ความสอดคล้องกัน เนื่องด้วยมีการนิเทศติดตามระดับเขตพื้นที่การศึกษาและ สพฐ.อย่างต่อเนื่อง จึงมีความมั่นใจใน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.2.2 ครู มีความเห็นว่ามี ความสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38, S.D. = 0.70$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า รายวิชาแต่ละชั้นปีในหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับรายวิชาชั้นปีของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มากเป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{X} = 4.72, S.D. = 0.68$) รองลงมา คือ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด หลักสูตร สถานศึกษา มีครบถ้วนสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ($\bar{X} = 4.60, S.D. = 0.61$)

1.3 ข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ประธานกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู ที่มีต่อหลักสูตรด้านบริบท ดังนี้

1.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี ความเห็นว่า หลักสูตรสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะสังคมข่าวสารเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ในบางรายวิชาควรมี การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับบริบทของท้องถิ่น แต่บางรายวิชาควรจัดการเรียนรู้แบบเอกเทศ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ และ ชุมชนต้องมีแหล่งเรียนรู้ มีภูมิปัญญาที่สถานศึกษาสามารถใช้ประโยชน์ในการวางแผนจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้

1.3.2 ครู มีความเห็นว่ามี หลักสูตรกำหนดจุดหมายของผู้เรียนสูงมาก ซึ่งครูผู้สอนได้ดำเนินการแล้ว แต่มีปัญหา อุปสรรคด้านภาระงานอื่นนอกเหนือจากการรับผิดชอบรายวิชา มากกว่า 1 รายวิชา

2. ผลการประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยเบื้องต้น (input evaluation) วิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยเบื้องต้นของ หลักสูตร โดยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู เป็นผู้ให้ ข้อมูลเกี่ยวกับ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนรู้ อาคารสถานที่และงบประมาณ ซึ่งผลการประเมินมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ผลการประเมินบุคลากร

2.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกคนเห็นว่าครูมีความรู้ความชำนาญในการจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับหลักสูตร วุฒิทางการศึกษาของครูและประสบการณ์ในการ เป็นครู มีความเหมาะสมกับรายวิชาที่จัดการเรียนรู้และชั้นปีที่รับผิดชอบ ครูมีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐาน/ ตัวชี้วัดของหลักสูตร

2.1.2 ครู มีความเห็นว่ามี ความสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42, S.D. = 0.68$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดี สามารถนำมาใช้ในการ ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร มากเป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{X} = 4.64, S.D. = 0.69$) รองลงมา คือ ครูใน สถานศึกษาได้รับมอบหมายให้สอน ตรงตามวิชาเอกหรือตามความเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการ สอนวิชาต่างๆ ($\bar{X} = 4.60, S.D. = 0.62$)

2.2 ผลการประเมินวัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนรู้

2.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกคนเห็นว่าวัสดุอุปกรณ์ เพื่ออำนวยความสะดวกและใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้มีความเพียงพอ มีคุณภาพ มีความทันสมัย มี ความเหมาะสมสอดคล้องกับการใช้จัดการเรียนรู้ของเนื้อหาสาระ

2.2.2 ครู มีความเห็นว่ามีผลสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D.= 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างเพียงพอ มากเป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.62) รองลงมา คือ สถานศึกษามีวัตถุประสงค์ เพื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและทันสมัย ($\bar{X} = 4.02$, S.D.= 0.63)

2.3 ผลการประเมินด้านอาคารสถานที่

2.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกคนเห็นว่าอาคารสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ตามหลักสูตรมีความเพียงพอและเหมาะสม มีการจัดแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้เหมาะสม ทันสมัย และมีความปลอดภัย

2.3.2 ครู มีความเห็นว่ามีผลสอดคล้องกันอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D.= 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานศึกษามีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ สนองตอบต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างเพียงพอและเหมาะสม มากเป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{X} = 4.71$, S.D.= 0.75) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการใช้ประโยชน์จากห้องเรียน ห้องปฏิบัติการและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อย่างคุ้มค่า และสามารถสนองความต้องการของผู้เรียนได้ ($\bar{X} = 4.53$, S.D.= 0.79)

2.4 ผลการประเมินด้านงบประมาณ

2.4.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกคนเห็นว่าการวางแผนการใช้งบประมาณ งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอ มีการจัดระดมทุนจากการจัดกิจกรรมต่างๆ การเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

2.4.2 ครู มีความเห็นว่ามีผลสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D.= 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนงบประมาณในการจัดการศึกษา มากเป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{X} = 4.09$, S.D.= 0.68) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.01$, S.D.= 0.65)

2.5 ข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู ที่มีต่อหลักสูตรด้านปัจจัยเบื้องต้น ดังนี้

2.5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเห็นว่าหน่วยงานระดับจังหวัด เขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการส่งเสริมพัฒนาด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยให้กับทุกโรงเรียน พัฒนาครูและบุคลากรทุกฝ่ายให้มีความสามารถใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากภาครัฐไม่เพียงพอต่อการดำเนินการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนต้องมีอาคารเรียนและแหล่งเรียนรู้ ที่พร้อมให้บริการแก่ผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น สิ่งสำคัญคือการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบข่าวสารข้อมูล ปัญหาความต้องการ เพื่อร่วมกันวางแผนจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

2.5.2 ครู มีความเห็นว่าบุคลากรครูที่มีอายุมากจะมีปัญหาด้านการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยประกอบการจัดการเรียนรู้ ครูมีจำนวนที่ไม่เพียงพอต่อการรับผิดชอบรายวิชาที่จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร และการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียนจะมีขั้นตอนการเบิกจ่ายที่ต้องสะดวก ทันตามระยะเวลาที่ต้องการ

3. ผลการประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการ (process evaluation) วิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการของหลักสูตร โดยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและประเมินผล การนิเทศติดตาม ซึ่งผลการประเมินมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ผลการประเมินด้านการบริหารหลักสูตร

3.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกคนเห็นว่าการวางแผนจัดบุคลากรเพื่อกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม ครูผู้สอนปฏิบัติตามแนวทางของการบริหารหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้มีความเหมาะสม มีการจัดอำนวยความสะดวก ความพร้อมต่อการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา

3.1.2 ครู มีความเห็นว่ามีผลสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D.= 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานศึกษาของท่านมีการจัดตารางเรียนเพื่อเตรียมการ และใช้หลักสูตรอย่างเหมาะสม มากเป็นอันดับหนึ่ง

($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.69) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการวิเคราะห์หลักสูตรก่อนวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.62)

3.2 ผลการประเมินด้านการจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

3.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกคนเห็นว่าครูมีการวางแผน ใช้สื่อเทคนิค ใช้รูปแบบวิธีการ กิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสม จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามโครงสร้างและองค์ประกอบของหลักสูตร จัดกิจกรรมเสริมตามความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร

3.2.2 ครู มีความเห็นว่ามีผลสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D.= 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและสร้างจิตสำนึกการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธ ค่ายพุทธบุตร สวดมนต์สวดสัปดาห์ กิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ มากเป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.67) รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดกิจกรรมต่างๆ ให้แก่ผู้เรียนอย่างหลากหลายและตรงตามความสนใจหรือความถนัดของผู้เรียน เช่น ชมรม/ชุมนุมทางวิชาการต่างๆ กิจกรรมค่ายทางวิชาการ โครงการ ตลาดนัดวิชาการ เป็นต้น ($\bar{X} = 4.15$, S.D.= 0.75)

3.3 ผลการประเมินด้านการวัดและประเมินผล

3.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกคนเห็นว่ามีผลเหมาะสม ครูมีการวางแผน ใช้สื่อเทคนิค ใช้รูปแบบวิธีการ กิจกรรมการวัดประเมินผลที่หลากหลาย ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามแนวปฏิบัติของหลักสูตร จัดกิจกรรมเสริมตามความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ

3.3.2 ครู มีความเห็นว่ามีผลสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D.= 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาแจ้งแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนกับนักเรียนก่อนเรียน และมีการวัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด โดยใช้เครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพมากเป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{X} = 4.06$, S.D.= 0.71) รองลงมา คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษามีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ($\bar{X} = 4.02$, S.D.= 0.71) ตามลำดับ

3.4 ผลการประเมินด้านการนิเทศติดตาม

3.4.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกคนเห็นว่ามีผลวางแผน ดำเนินการนิเทศ ใช้เครื่องมือที่เหมาะสม หลากหลายสอดคล้องกับความสนใจและต้องการมีการรายงานนำเสนอให้ทุกฝ่ายรับทราบและปรับแก้ไขให้ได้ตามวัตถุประสงค์

3.4.2 ครู มีความเห็นว่ามีผลสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D.= 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานศึกษาของท่านมีแผนงานหรือโครงการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน เหมาะสม มากเป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.68) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษามีการปรับปรุงการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.73) ตามลำดับ

3.5 ข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู ที่มีต่อหลักสูตรด้านกระบวนการของหลักสูตร ดังนี้

3.5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเห็นว่า สถานศึกษาต้องมีการกำหนดคณะบุคคลเพื่อวางแผนดำเนินการ การวัดประเมินผลระดับชั้นเรียน และการนิเทศให้ความช่วยเหลือกับครูในการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนต้องได้รับการส่งเสริมความรู้ตรงตามกลุ่มสาระที่รับผิดชอบ เพื่อมีทักษะในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร การนิเทศติดตามช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้กับครูผู้สอนได้ กิจกรรมเสริมนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติของผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติจริงได้มากยิ่งขึ้น

3.5.2 ครู มีความเห็นว่ามีจำนวนที่ไม่เพียงพอต่อการรับผิดชอบหลายรายวิชาที่จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร และต้องรับผิดชอบภาระงานพิเศษอื่นในสถานศึกษา จำเป็นที่จะต้องใช้ออกสารตำราเรียนจากสำนักพิมพ์เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียน

4. ผลการประเมินหลักสูตรด้านผลผลิต (product evaluation) วิเคราะห์ข้อมูลด้านผลผลิตของหลักสูตร โดยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู และข้อมูลคุณภาพนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน และความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตร ซึ่งผลการประเมินมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ผลการประเมินด้านคุณภาพผู้เรียน

4.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกคนเห็นว่าผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร มีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร ในด้านคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ความสามารถในการอ่าน เขียนและใช้ภาษาในการสื่อสาร มีสุขภาพร่างกายที่ดี มีทักษะด้านอาชีพพื้นฐาน และทักษะชีวิต แต่ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามรายวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ การคิด วิเคราะห์และการสื่อความหมาย ยังต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพมากขึ้น

4.1.2 ครู มีความเห็นว่ามีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98, S.D. = 0.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาแต่ละระดับในสถานศึกษาอย่างน้อยร้อยละ 80 มีความรู้ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตร มากเป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{X} = 4.06, S.D. = 0.71$) รองลงมา คือ ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาแต่ละระดับในสถานศึกษาอย่างน้อยร้อยละ 80 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตรงตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ($\bar{X} = 4.05, S.D. = 0.68$)

4.1.3 บันทึกผลข้อมูลคุณภาพผู้เรียนโดยครู

ด้านความรู้พื้นฐาน จากข้อมูลคะแนนเฉลี่ยจากผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2554 พบว่า ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยที่ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ (47.93%) โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สุขศึกษาพลศึกษา (55.32%) และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ภาษาต่างประเทศ (39.81%) ส่วนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยที่ระดับสูงกว่าเกณฑ์ (38.18%) โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สุขศึกษาพลศึกษา (47.14%) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ภาษาต่างประเทศ (27.24%)

ด้านการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2554 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผ่านทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100.00 โดยผลการประเมินของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 41.90 และร้อยละ 41.95 ตามลำดับ

ด้านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2554 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผ่านทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100.00 โดยผลการประเมินของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 68.97 และร้อยละ 98.53 ตามลำดับ

ด้านการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2554 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผ่านทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100.00

4.2 ผลการประเมินด้านความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตร

4.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกคนมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่ให้สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้

4.2.2 ครู มีความเห็นว่ามีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06, S.D. = 0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นมีความสอดคล้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มากเป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{X} = 4.18, S.D. = 0.70$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการวางแผนและจัดการด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์จัดกิจกรรมเรียนรู้ อาคารสถานที่ และงบประมาณ เพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวหลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ. 2551 ($\bar{X} = 4.11, S.D. = 0.66$)

4.3 ข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู ที่มีต่อหลักสูตรด้านผลผลิตของหลักสูตร

4.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเห็นว่าคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะการทดสอบระดับชาติมีระดับต่ำมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือและค้นหาข้อแก้ไขปรับปรุงอย่างเร่งด่วน การพัฒนาด้านการวัดประเมินผล การสร้างเครื่องมือและการใช้เครื่องมือ

วัดประเมินผลเพื่อให้ครูนำไปใช้ในระดัข้้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการประกันคุณภาพภายใน การจัดทำเอกสารธุรการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรให้น้อยลง ส่วนข้อเสนอแนะของประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ฟังพอใจกับความสามารถ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคุณภาพผู้เรียนในด้านการปฏิบัติกิจกรรมของส่วนรวม ชุมชน และการมีจิตอาสา

4.3.2 ครู มีความเห็นว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต โดยสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมกิจกรรมในรายวิชาเพิ่มเติม และใช้เวลาปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพิ่มมากขึ้น มีวิธีการประเมินผลผู้เรียนอย่างหลากหลายและลดภาระในการจัดทำเอกสารธุรการที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านบริบท จากการประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่าเป็นบริบทที่มีความเหมาะสม มีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของครู ที่มีความคิดเห็นโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความเห็นดังนี้

1.1 ความสอดคล้องของหลักสูตรสถานศึกษากับสภาพความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ความถนัด ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นสอดคล้องกับความคิดเห็นของครู ที่มีความคิดเห็นว่ามี ความสอดคล้องของหลักสูตรสถานศึกษากับสภาพความต้องการของชุมชนท้องถิ่นความถนัด ความสนใจและความสามารถของผู้เรียนในระดับมากทุกรายการ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดนโยบาย พัฒนามาตรฐานการเรียนรู้และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ สำหรับให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาใช้เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด หลักสูตรสถานศึกษาจึงจัดทำขึ้นเพื่อให้สามารถรองรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิล ทองแผ่ (2546: หน้า29) ประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู สถาบันราชภัฏเทพสตรี ผลการประเมินด้านบริบท พบว่าการประเมินบริบทเป็นการประเมินสิ่งที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตร เช่น นโยบายความต้องการ เพื่อนำไปสู่งการกำหนดหลักการและเหตุผลสำหรับใช้ในการตั้งจุดประสงค์ของหลักสูตร

1.2 ความสอดคล้องของหลักสูตรสถานศึกษากับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในด้านจุดหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร และเนื้อหาหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นสอดคล้องกับความคิดเห็นของครูที่ที่มีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เนื่องด้วยนโยบายสำคัญของ สพฐ. ที่ต้องการสร้างให้โรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร เป็นแหล่งศึกษาในด้านการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนทั่วไปในแต่ละระดับเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้ข้อมูลการประเมินรายชื่อ มีครบถ้วนสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทธิรงค์ โชติวงษ์ (2552: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผลการศึกษาพบว่าจุดประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรและเนื้อหาวิชามีความเหมาะสม

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น จากการประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยเบื้องต้นมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของครู ที่มีความคิดเห็นโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความเห็นดังนี้

2.1 ด้านบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสม สอดคล้องกับความคิดเห็นของครู ที่มีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกรายการ บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดี สามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภารัตน์ ทิพโชติ (2550: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบึงทองกลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าความพร้อมและศักยภาพของครูผู้สอน สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้และงบประมาณ พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านวัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่าการส่งเสริมพัฒนาด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยให้กับทุกโรงเรียนพอเพียงใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของครู ที่มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมากทุกรายการ มีครุภัณฑ์การศึกษาที่ใช้เพื่ออำนวยความสะดวก มีการจัดทำสื่อ เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนได้ สอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2552: หน้า 23) การจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเองหรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้ได้อย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

2.3 ด้านอาคารสถานที่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่ามีเพียงพอ เหมาะสม สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ตามหลักสูตรมีแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้เหมาะสม ทันสมัยและมีความปลอดภัย สอดคล้องกับความคิดเห็นของครู ที่มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากสถานศึกษามีสภาพแวดล้อมของอาคารสถานที่เรียนและแหล่งเรียนรู้ และมีความปลอดภัย มีการใช้ประโยชน์จากห้องเรียน ห้องปฏิบัติการและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อย่างคุ้มค่า และสามารถสนองความต้องการของผู้เรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติมา นิตกรวรกุล (2553: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดบ้านโป่ง “สามัคคีคุณูปถัมภ์” จังหวัดราชบุรี ผลการประเมิน พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านความรู้ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ความพร้อมของอาคารสถานที่ สื่อแหล่งเรียนรู้ ความร่วมมือของชุมชน มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก

2.4 ด้านงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสม โดยมีการวางแผนการใช้งบประมาณ มีการจัดระดมทุนจากการจัดกิจกรรมต่างๆ การเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ส่วนความคิดเห็นของครู มีความคิดเห็นโดยรวมว่างบประมาณมีความเพียงพอ มีคุณภาพ เหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกรายการ สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับโอลิวา (Oliva, Peter F. 2001: 46) ได้เสนอยุทธศาสตร์การนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จจะต้องมีแนวทางการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมต่างๆ ของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของท้องถิ่นให้มากที่สุด

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ ผลการประเมินพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่ามีด้านกระบวนการของหลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับความคิดเห็นของครูที่มีความคิดเห็นโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกรายการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความเห็นดังนี้

3.1 การบริหารหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่ามีกระบวนการจัดการเพื่อกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม ครูผู้สอนปฏิบัติตามแนวทางของการบริหารหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้มีความเหมาะสม มีการจัดอำนวยความสะดวก ความพร้อมต่อการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา สอดคล้องกับความคิดเห็นของครูที่มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกรายการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพิชฌาย์ เทศทอง (2552: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ซึ่งประเมินปัจจัยของการใช้หลักสูตร พบว่าโดยภาพรวมสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด มีกระบวนการใช้หลักสูตรเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3.2 การจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่ามีกระบวนการวางแผน ใช้สื่อเทคนิค ใช้รูปแบบวิธีการ กิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสม จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามโครงสร้างและองค์ประกอบของ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับความคิดเห็นของครูที่มีความคิดเห็นโดยรวมว่าเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกรายการ เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จัดประชุมสร้างความเข้าใจให้กับสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมเสริมเพื่อสร้างประสบการณ์ ทักษะชีวิตให้กับผู้เรียน เพิ่มเติมจากการเรียนรู้ในห้องเรียน สอดคล้องกับสุมิตร คุณานุกร (2543 : 23) กล่าวว่า หลักสูตรจะเป็นไปได้ตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้หรือไม่ นั้น ขึ้นอยู่กับการใช้หลักสูตร ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะทำให้หลักสูตรกลายเป็นการปฏิบัติ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียน

จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรเป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถให้คำแนะนำและควบคุมครูให้ดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างถูกต้อง เพราะหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้

3.3 การวัดและประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสม ครูมีการวางแผนใช้สื่อเทคนิค ใช้รูปแบบวิธีการ กิจกรรมการวัดประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับความคิดเห็นของครูที่มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกรายการ เนื่องจากการจัดประชุมสร้างความเข้าใจตามแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการนิเทศติดตามเป็นระยะๆ และร่วมกับทุกฝ่ายในการสร้างและจัดหาเครื่องมือการทดสอบการวัดประเมินผลที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553: 37) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้

3.4 การนิเทศติดตาม ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสม มีการวางแผน ดำเนินการนิเทศ ใช้เครื่องมือที่เหมาะสมหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจและต้องการมีการรายงานนำเสนอให้ทุกฝ่ายรับทราบและปรับแก้ไขให้ได้ตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับความคิดเห็นของครู ที่มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกรายการ สถานศึกษามีแผนงานหรือโครงการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน เหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษามีการชี้แจงข้อมูลผลการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินการใช้หลักสูตรให้ผู้นิเทศทราบ ดังที่ปราโมทย์ จันทรเรือง (2552: 15) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการจัดมวลประสบการณ์แก่ผู้เรียน จึงเปรียบเสมือนแผนที่เดินเรือซึ่งบอกให้กัปตันหรือครูผู้สอนรู้ว่าจะต้องตั้งเข็มทิศไปทางใดและจุดหมายปลายทางของการเรียนการสอนคืออะไร และสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553: 28) ตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จของการวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการประเมินคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ ด้วยการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้และมีการบริหารตามแบบที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-base management)

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต จากการประเมินพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่ามีด้านผลผลิตของหลักสูตร มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความคิดเห็นของครู ที่มีความคิดเห็นโดยรวมว่ามีด้านผลผลิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกรายการ

4.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการและประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสม ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร มีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร ในด้านคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ความสามารถในการอ่าน เขียนและใช้ภาษาในการสื่อสารมีสุขภาพร่างกายที่ดี โดยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามรายวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ การคิด วิเคราะห์และการสื่อความหมาย ยังต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพมากขึ้น สอดคล้องกับความคิดเห็นของครู และข้อมูลแบบบันทึกข้อมูลคุณภาพผู้เรียน ด้านความรู้พื้นฐาน ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ที่เป็นการทดสอบระดับชาติ (O-net) มีระดับที่ต่ำ แต่ข้อมูลแบบบันทึกข้อมูลคุณภาพผู้เรียนด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยรวมมีระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของจงฤดี ไสยสัตย์ (2550 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) ผลการวิจัยสรุปด้านผลผลิต นักเรียนมีความพึงพอใจคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สถานศึกษากำหนดอยู่ในระดับมาก

4.2 ด้านความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการและประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่ามีพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในระดับที่ดี เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่ให้สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ สอดคล้องกับความคิดเห็นของครู ซึ่งมีความคิดเห็นโดยรวมว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกรายการ สอดคล้องกับงานวิจัยของเฮียช (Hsieh: 1999) ทำการวิจัยเรื่อง “การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรเทคโนโลยีของการประกันและการธนาคารของวิทยาลัยไนต์หวัน” เพื่อประเมินหลักสูตรในด้านการสอน ด้านการสนับสนุนหลักสูตร ด้านวัสดุหลักสูตร ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและการปฏิบัติงาน ตามรูปแบบชิป (CIPP Model) พบว่า นายจ้างพึงพอใจเนื้อหาความรู้ที่เตรียมให้กับผู้เรียนและการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา เนื้อหาหลักสูตรได้เตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนในการเข้าสู่การธุรกิจในอนาคตและสนองต่อสังคมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนทั่วไป ตามขนาดโรงเรียนหรือระดับการศึกษา หรือต่างสังกัด ที่อาจมีผลต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ หรือการวิจัยเพื่อการพัฒนา ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การประเมินหลักสูตรในระดับสถานศึกษา และในระดับชั้นเรียน หรือรายวิชาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2552. **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. 2551. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กาญจนา คุณารักษ์. 2540. **หลักสูตรและการพัฒนา**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จงฤดี ไสยสัตย์. 2550. **การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ราชภัฏเลย.
- จิตติมา นิตถาวรกุล. 2553. **การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนวัดบ้านโป่ง “สามัคคีคุณูปถัมภ์” จังหวัดราชบุรี ช่วงชั้นที่ 3-4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิภารัตน์ ทิพโชติ. 2550. **การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 และ 2: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบึงทองหลวง กรุงเทพฯ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประจักษ์ พุฒพิมพ์. 2549. **การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- ปราโมทย์ จันทรเรือง. 2552. **การพัฒนาหลักสูตร**. ลพบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ฤทธิรงค์ โชติวงษ์. 2552. **การประเมินหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วีไล ทองแม่. 2546. **การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู สถาบันราชภัฏเทพสตรี**. ลพบุรี. สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2553. **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุพิชฌาย์ เทศทอง. 2552. **การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- สมิตร คุณานุกร. 2543. **หลักสูตรประถมศึกษา: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : มวลชน.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2550. **ความเป็นครูมืออาชีพ** สิงหาคม 2550. กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- Hsieh, Wen-Kuei. 1999. **Assessing the Effectiveness of two-year Banking and Taiwan, R.O.C.: An Application of the Context Input Process Product (CIPP) Evaluation Model**. Doctoral dissertation, Education business Florida International University.
- Oliva, Peter F. 2001. **Developing The Curiculum**. New York, Allyn and Bacon.

ความต้องการและความพร้อมของผู้ประกอบการในการชำระภาษีผ่านระบบ E – Banking (กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี)

The Demand and Readiness of Entrepreneurs When Paying Tax via E-Banking: The Study of Chanthaburi Provincial Administrative Organization.

รัตนา กระทบง, จำริญ คังคะศรี, กัลยรัตน์ เจียมโฆษิต

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการและความพร้อม ของผู้ประกอบการในการชำระภาษีผ่านระบบ E-Banking จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนภาษีที่ชำระในแต่ละเดือน ประเภทของสถานประกอบการ และที่ตั้งสถานประกอบการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการสถานค้าปลีกน้ำมัน จำนวน 85 คน ผู้ประกอบการโรงแรม จำนวน 85 คน ผู้ประกอบการสถานค้าปลีกก๊าซปิโตรเลียมที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับรถยนต์ จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น 0.82 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที่ (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการตรวจสอบความแตกต่างของเชฟเฟ (Scheffe's)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการของผู้ประกอบการในการชำระภาษีผ่านระบบ E-Banking ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ความพร้อมของผู้ประกอบการในการชำระภาษีผ่านระบบ E-Banking ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี ด้านระบบการจัดเก็บภาษี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านกำหนดเวลาในการชำระภาษีในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) ผลการเปรียบเทียบความต้องการและความพร้อมของผู้ประกอบการในการชำระภาษีผ่านระบบ E-Banking ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามเพศ ประเภทของสถานประกอบการ ที่ตั้งสถานประกอบการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผู้ประกอบการที่มีอายุ ระดับการศึกษา จำนวนภาษีที่ชำระในแต่ละเดือนมีความต้องการและความพร้อมในการชำระภาษีผ่านระบบ E-Banking แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความต้องการ, ความพร้อมของผู้ประกอบการ, การชำระภาษีผ่านระบบ E - Banking

Abstract

The purpose of this survey research was to examine the demand of entrepreneurs paying tax via E-Banking where it involved gender, age, education, the amount of tax paid each month, type of the establishment and location of the establishment. The samples were selected from 181 individuals consisted of 85 oil retail traders, 85 hotel operators and 11 petroleum retail traders (auto industry). Along with these, also include a 5 point scale measuring instrument (i.e. percentage, mean, standard deviation, t-test and One-way ANOVA) were applied and reliability was 0.82. The data was analysed through using Scheffe's method to find the differences.

The results of the study showed that 1) the levels of demand of entrepreneurs for paying tax via E - Banking of Chanthaburi Provincial Administrative Organization were high in every section. 2) In a whole, readiness of entrepreneurs to pay tax via E-Banking was found to be significant, while timing to pay tax was average. 3) The findings conclude that the results of the difference between their desire and preparedness in gender of operators, type of establishment location of establishment were statistical insignificantly different. In addition, for age and educated merchandise, the monthly

amount of tax showed that their individual requirement and preparation for paying tax via E-Banking were significantly different at .05 level.

Keyword: The demand, Readiness of entrepreneurs, Paying tax via E-Banking

บทนำ

องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นมาภายใต้นโยบายการกระจายอำนาจจากการปกครองขึ้นพื้นฐานของรัฐบาล โดยพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พุทธศักราช 2540 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่พัฒนาด้านต่าง ๆ ตามหน้าที่ในเขตจังหวัดได้ด้วยตนเอง มีความเป็นเอกภาพหรืออิสระในการบริหารงาน งบประมาณ และอื่น ๆ การที่ท้องถิ่นจะสามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพนั้น มีเงื่อนไขที่สำคัญประการหนึ่งมากำหนดนั้น คือ การมีงบประมาณที่เพียงพอต่อการบริหารและพัฒนา องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งปกครองตนเอง มีอำนาจหน้าที่ รวมทั้งหน้าที่ในการจัดการระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นโดยมีเป้าหมายให้ท้องถิ่นพึ่งพาตนเองได้มีรายได้เพียงพอที่จะบริหารกิจการของตนเองเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนจังหวัดในฐานะที่เป็นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ควรจะมีรายได้หลักในการบริหารและการพัฒนามาจากภาษีที่จัดเก็บเอง ดังนั้นประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีจึงเป็นกุญแจสำคัญด้านงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด หากองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ก็จะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะนำไปพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป (นารี นันตติกุล. 2545 : 1)

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี ได้ตราข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี ดังนี้

1. ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี เรื่อง การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดจากผู้พักในโรงแรม พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2546 เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดจากผู้พักในโรงแรม
2. ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี เรื่อง การเก็บภาษีบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี พุทธศักราช 2555 เพื่อเรียกเก็บภาษีบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดจากการค่าน้ำมันเบนซินและน้ำมันที่คล้ายกัน น้ำมันดีเซลและน้ำมันที่คล้ายกัน ก๊าซปิโตรเลียมที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับรถยนต์ และยาสูบ เพื่อนำรายได้ไปใช้ในการบริหารจัดการตามอำนาจหน้าที่ และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในเขตจังหวัด

จากการสังเกตและประสบการณ์ในการทำงานของผู้วิจัย พบว่าผู้ประกอบการหรือผู้ใช้บริการพบปัญหาต่าง ๆ หลายประการด้วยกัน เช่น ผู้ประกอบการอยู่ไกลใช้เวลาเดินทางนาน สิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ระยะเวลาที่ให้บริการแต่ละรายใช้เวลาานเกินไป กฎ ระเบียบ ข้อบังคับมีมากเกินไป เมื่อมีผู้มาเสียภาษีบางครั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไม่อยู่ และไม่มีผู้ใดทำหน้าที่แทนได้ ระยะเวลาที่เปิดให้บริการมีจำกัด เป็นต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารวบรวมปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการที่ชำระภาษี และทราบถึงความต้องการและความพร้อมของผู้ประกอบการในการชำระภาษีผ่านระบบ E - Banking เพื่อเป็นการลดขั้นตอนในการชำระภาษีให้ผู้ประกอบการ เป็นการให้บริการรูปแบบใหม่ และผู้ประกอบการได้รับความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลา ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง แบ่งเบาภาระของผู้ประกอบการ และเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและการบริหารงานการจัดเก็บภาษีเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ประกอบการในการชำระภาษีผ่านระบบ E - Banking
2. เพื่อศึกษาความพร้อมของผู้ประกอบการในการชำระภาษีผ่านระบบ E - Banking
3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการของผู้ประกอบการในการชำระภาษีผ่านระบบ E - Banking จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนภาษีที่ต้องชำระในแต่ละเดือน ประเภทของสถานประกอบการ และที่ตั้งสถานประกอบการ
4. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมของผู้ประกอบการในการชำระภาษีผ่านระบบ E - Banking จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนภาษีที่ต้องชำระในแต่ละเดือน ประเภทของสถานประกอบการ และที่ตั้งสถานประกอบการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความต้องการและความพร้อมในการชำระภาษีของผู้ประกอบการผ่านระบบ E-Banking กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างคือผู้ประกอบการสถานค้าปลีกน้ำมัน จำนวน 85 ราย ผู้ประกอบการสถานค้าปลีกก๊าซปิโตรเลียมที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับรถยนต์ จำนวน 11 ราย ผู้ประกอบการโรงแรม จำนวน 85 ราย รวมเป็น 181 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนภาษีที่ต้องชำระในแต่ละเดือน ประเภทของสถานประกอบการ ที่ตั้งสถานประกอบการ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความต้องการในการชำระภาษีด้านวิธีการจัดเก็บภาษี กับด้านสถานที่ชำระภาษี และความพร้อมในการชำระภาษีด้านระบบการจัดเก็บภาษี กับด้านกำหนดเวลาในการชำระภาษี เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.60 – 0.79 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.82

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับความต้องการและความพร้อมของผู้ชำระภาษีผ่านระบบ E-Banking ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเขียนข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล การแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองให้กับกลุ่มตัวอย่างพร้อมทั้งอธิบายและให้คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งจำนวนแบบสอบถามที่แจกไป จำนวน 181 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 181 ฉบับ คิดเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ 100 % ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล คือ ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2557 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2557 รวม 1 เดือน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการตรวจสอบความแตกต่างของเชฟเฟ (Scheffe)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ โดยการหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและความพร้อมของผู้ประกอบการในการชำระภาษีผ่านระบบ E-Banking (กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี) โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 103)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความต้องการและความพร้อมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความต้องการและความพร้อมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความต้องการและความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความต้องการและความพร้อมอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความต้องการและความพร้อมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการและความพร้อมของผู้ประกอบการในการชำระภาษีผ่านระบบ E-Banking (กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี) จำแนกตามเพศ และที่ตั้งสถานประกอบการ โดยการทดสอบค่าที (t-test)

5. วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการและความพร้อมของผู้ประกอบการในการชำระภาษีผ่านระบบ E-Banking (กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี) จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา จำนวนภาษีที่ต้องชำระในแต่ละเดือน ประเภทของสถานประกอบการ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการตรวจสอบความแตกต่างด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's)

สรุปผลการวิจัย

1. ความต้องการของผู้ประกอบการในการชำระภาษีผ่านระบบ E-Banking ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ความพร้อมของผู้ประกอบการในการชำระภาษีผ่านระบบ E-Banking ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี ด้านระบบการจัดเก็บภาษี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านกำหนดเวลาในการชำระภาษีในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการเปรียบเทียบ ความต้องการและความพร้อมของผู้ประกอบการในการชำระภาษีผ่านระบบ E-Banking ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามเพศ ประเภทของสถานประกอบการ ที่ตั้งสถานประกอบการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผู้ประกอบการที่มีอายุ ระดับการศึกษา จำนวนภาษีที่ชำระในแต่ละเดือน มีความต้องการและความพร้อมในการชำระภาษีผ่านระบบ E-Banking แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. วิธีการจัดเก็บภาษีผ่านระบบ E-Banking ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี ผู้ประกอบการมีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่อง การประชาสัมพันธ์ถึงช่องทางการชำระภาษีผ่านระบบ E-Banking และองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรีสามารถจัดเก็บภาษีทุกประเภทได้อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณี จิตมาศฐาน (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์ประชาชนผู้เสียภาษีมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการติดป้ายประกาศเชิญชวน ให้ทราบถึงกำหนดการเสียภาษี การแจ้งกำหนดการยื่นแบบภาษี และการจัดทำแผ่นพับ แผ่นปลิว แจกเพื่อเสริมสร้างความรู้แก่ประชาชน ผู้เสียภาษี

2. สถานที่ชำระภาษีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี ผู้ประกอบการมีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่อง มีการกำหนดวันเวลาและสถานที่ในการชำระภาษีไว้โดยละเอียด และสถานที่จัดเก็บภาษีมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย แสดงป้ายบอกตำแหน่งชำระภาษีไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นารี นันตติกุล (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารการจัดเก็บภาษี โดยศึกษาเฉพาะมิติด้านความพึงพอใจต่อระบบการจัดเก็บภาษี สาเหตุที่ทำให้ประชาชนพึงพอใจ นั้นมาจากการมีสถานที่ภายในสำนักงานที่เพียงพอต่อผู้มารับบริการ มีการจัดน้ำดื่มและมีความสะอาดสวยงาม มีโทรทัศน์ หนึ่งสื่อพิมพ์ หรือนิตยสาร ห้องสุขาเพียงพอต่อผู้รับบริการ ตลอดจนความสะอาดสวยงามภายในสำนักงาน

3. ระบบการจัดเก็บภาษีผ่านระบบ E-Banking ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี ผู้ประกอบการมีความพร้อมในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่องภาษีทุกประเภทที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรีจัดเก็บมีอัตราที่เหมาะสม และมีข้อบัญญัติกำหนดถึงอัตราภาษีแต่ละประเภทไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร สีนอำพล (2553 : บทคัดย่อ) ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าพ้อ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร พบว่าด้านอัตราภาษีประเภทภาษี ประชาชนผู้เสียภาษีมีความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ อยู่ในระดับมาก คือ อัตราภาษีที่กำหนดไว้มีความชัดเจนและเหมาะสมคืออยู่แล้ว

4. กำหนดเวลาในการชำระภาษีผ่านระบบ E-Banking ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี ผู้ประกอบการมีความพร้อมในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะในเรื่องมีการจัดเจ้าหน้าที่บริการช่วงพักเที่ยง และในการชำระภาษีแต่ละประเภทมีกำหนดเวลาในการชำระที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์ศักดิ์ พิศสะอาด (2549 : บทคัดย่อ) ศึกษาคุณภาพในการให้บริการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลท่าบุญมี กิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อคุณภาพในการให้บริการจัดเก็บภาษี อยู่ในระดับปานกลาง โดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการผู้มาชำระภาษีตลอดเวลา พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการจะต้องให้ความสำคัญกับผู้ชำระภาษีอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ให้การบริการผู้มาติดต่อขอรับบริการด้วยอัธยาศัยที่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส สุภาพอ่อนโยน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละระดับในการจัดเก็บภาษี

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษีอย่างจริงจัง ทั้งด้านนโยบายรัฐ ด้วบทกฎหมาย การบริหารและการนำไปปฏิบัติ เพื่อที่จะทำให้การจัดเก็บภาษีทำได้โดยมีประสิทธิภาพมากที่สุดและท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองได้

เอกสารอ้างอิง

- นารี นันตติกุล. 2545. ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการเก็บภาษี โดยศึกษาเฉพาะมิติด้านความพึงพอใจของประชาชนต่อระบบการให้บริการด้านภาษีของเทศบาล : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา. ปัญหาพิเศษ รบ.ม. (นโยบายสาธารณะ). ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ศูริยาสาส์น.
- พงษ์ศักดิ์ พิศสะอาด. 2549. คุณภาพในการให้บริการจัดเก็บภาษีของเทศบาลทำบุญมี กิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษ รบ.ม. (การบริหารทั่วไป). วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มณี จิตรมาศฐาน. 2551. ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา. ปัญหาพิเศษ รบ.ม. (การบริหารงานท้องถิ่น). ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศศิธร สีนอำพล. 2553. ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าพ่อ อำเภอเมืองพิเชียร จังหวัดพิเชียร. วิทยานิพนธ์ รบ.ม. (นโยบายสาธารณะ). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร

การวิเคราะห์ต้นทุนโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการโรงสีข้าวด้วยระบบต้นทุนฐานกิจกรรม THE LOGISTICS COST ANALYSIS IN RICE MILL ENTREPRENEURS BASED ON ACTIVITY BASED COSTING SYSTEM

เสกสรรค์ มณีธร, ทัดพงศ์ อวีโรธนานนท์
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ต้นทุนโลจิสติกส์ด้วยระบบต้นทุนฐานกิจกรรมของผู้ประกอบการโรงสีข้าว โดย ประชากรที่ศึกษาคือ ผู้ประกอบการโรงสีข้าวที่จดทะเบียนในใบอนุญาตประกอบการค้าข้าว ประเภทโรงสี ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีกำลังการผลิตเกินกว่า 20 ตันต่อวัน จากสำนักงานการค้าภายในจังหวัดเชียงใหม่ วิธีการศึกษาใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเข้าสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่ให้ความร่วมมือ ซึ่งมีจำนวน 10 ราย ผลการศึกษาพบว่า ต้นทุนโลจิสติกส์ ตามระบบต้นทุนฐานกิจกรรมในภาพรวมของผู้ประกอบการโรงสีข้าวขนาดใหญ่มีค่าเท่ากับ 619,383.98 บาทต่อเดือน โดยต้นทุนที่สูงที่สุดอยู่ในกิจกรรมการแปรรูป 370,409.17 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 59.80 รองลงมาคือกิจกรรมการรับและการเก็บรักษาข้าวเปลือก 114,225.82 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 18.44 กิจกรรมการบรรจุข้าวสาร 48,415.82 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 7.82 กิจกรรมการนำส่วนที่เหลือจากกระบวนการผลิตหรือผลพลอยได้นำกลับมาใช้ใหม่ 25,368.55 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 4.09 กิจกรรมการจัดซื้อข้าวเปลือก 21,703.02 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 3.51 กิจกรรมการจัดการข้าวสารคงคลังเพื่อรอการจำหน่าย 21,453.55 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 3.46 และสุดท้าย กิจกรรมการจัดการข้าวเปลือกคงคลัง 17,808.05 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 2.88 ข้อเสนอแนะในการวิจัย คือผู้ประกอบการโรงสีขนาดใหญ่ควรมีการจัดทำแผนภูมิการผลิต เพื่อให้เห็นขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นกระบวนการ จัดทำผังโรงงานเพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบโดยซ้ำซ้อนหรือไม่มีประสิทธิภาพ จัดวางผังการไหลของวัตถุดิบให้มีความต่อเนื่องซึ่งจะนำไปสู่การลดต้นทุนด้านค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและต้นทุนด้านบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของเครื่องจักรในการแปรรูป ผู้ประกอบการควรนำหลักการของ Lean มาใช้ เพื่อทำการวิเคราะห์และปรับปรุงคุณภาพและการไหลของระบบ และกำจัดความสูญเปล่าต่างๆของงาน และทำการปรับปรุงประสิทธิภาพโดยรวมของเครื่องจักรเพื่อให้สามารถทำการผลิตและใช้ทรัพยากรด้านพลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

คำสำคัญ: โลจิสติกส์, ต้นทุน

Abstract

The aim of this research was to analyze rice mill operators' logistics costs through an activity-based costing system, a study population of licensed operators of rice mills with form production capacities in excess of 20 tons a day in Chiang Mai (Province), The Department of Internal Trade of Chiang Mai (Province). This study employed qualitative research in the form of interviews with 10 participating operators. The results of the study found that, using activity-based costing amounted to 619,383.98 baht per month, with the highest costs (equaling 370,409.17 baht, or 59.80% of the total) in processing, followed by receiving and storing the paddy (114,225.82 baht per month, or 18.44%) and packaging the milled rice (48,415.82 baht per month, or 7.82%). Activities involving the transport of production waste or the recycling of byproducts accounted for 25,368.55 baht per month or 4.09%, while purchasing paddy accounted for 21,703.02 baht per month or 3.51%, activities involved in handling the milled rice inventory awaiting for sale accounted for 21,453.55 baht per month or 3.46%, and handling the paddy inventory accounted for the remainder (17,808.05 baht per month, or 2.88%). Suggestions from the study were that large mill operators should create a production chart in order to visualize the various production activities step-by-step from start to finish. They should also prepare a

factory layout in order to determine the causes of redundant or inefficient movement of raw materials, and arrange a continuous flow of raw materials, thus bringing about reductions in fuel and personnel costs by using production machinery efficiently. Operators should use the principles of Lean in their analysis in order to improve quality and system flow, and eliminate various kinds of waste in production. They should also make improvements to the overall efficiency of machinery to effect maximum efficiency in production and the use of energy resources.

Keyword: logistics, cost

บทนำ

สินค้าเกษตรที่มีความสำคัญนอกเหนือจาก ยางพารา ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง และข้าวโพดแล้ว ข้าว ก็เป็นสินค้าที่มีมูลค่าในการส่งออกสูงเป็นอันดับต้นๆ ของมูลค่าสินค้าส่งออกทั้งหมดของประเทศ โดยตัวเลขการส่งออกข้าวของโลก ในปี 2555 อันดับแรก คือประเทศไทย (8,000 ล้านเมตริกตัน) อันดับสอง คือประเทศเวียดนาม (7,000 ล้านเมตริกตัน) และอันดับสามคือประเทศอินเดีย (6,500 ล้านเมตริกตัน) (กรมการค้าข้าว, 2555: ระบบออนไลน์)

จากการศึกษาสถานการณ์ของข้าวในปัจจุบัน พบว่า ในช่วงไตรมาสที่ 1 ถึง 2 ของปี 2556 เป็นช่วงที่ตลาดข้าวทั่วโลกอยู่ในสภาวะซบเซา ประกอบกับค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้น จึงทำให้การส่งออกข้าวของไทยในไตรมาสที่ 3 ของปี พ.ศ. 2556 ไม่ถึง 6 ล้านตัน (สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย, 2556, ออนไลน์) ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การส่งออกคือ ราคา เนื่องจากประเทศไทยเน้นขายข้าวคุณภาพสูง ราคาจึงสูงกว่าคู่แข่ง ในขณะที่ผู้ซื้อให้ความสำคัญใน ด้านราคา จึงทำให้ประเทศไทยส่งออกข้าวได้ยากลำบากขึ้น ดังนั้นการควบคุมต้นทุนในการดำเนินงานการผลิต และการแปรรูป จึงเป็นอีกกลยุทธ์ทางธุรกิจที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่งในตลาดโลก (สมาคมผู้ส่งออกข้าว ไทย, 2556: ระบบออนไลน์)

ดังนั้นการศึกษาด้านต้นทุนการผลิตโดยใช้แนวคิดต้นทุนโลจิสติกส์ด้วยระบบต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity Based Costing: ABC) ของผู้ประกอบการโรงสีข้าว ที่มีกำลังการผลิตมากกว่า 20 ตันต่อวัน ซึ่งถือเป็นโรงสีขนาดใหญ่ และทำหน้าที่เปรียบเสมือนคนกลางในการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร แล้วดำเนินการเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมและแปรรูป จากข้าวเปลือก กลายเป็นข้าวสาร ซึ่งเป็นทั้งคนกลางในการซื้อขายทั้งในประเทศ และต่างประเทศ จึงทำให้ทราบถึงต้นทุน ในการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ประกอบการโรงสีข้าวนี้ว่า มีต้นทุนการดำเนินงานในกิจกรรมหลักอะไรบ้าง เพื่อพิจารณา แก้ไข ลดต้นทุนในกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน รวมทั้งเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงระบบงานที่มีอยู่ให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจที่ผันแปรอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะเป็นการลดต้นทุนในการดำเนินงาน และยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจของผู้ประกอบการโรงสีข้าวต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษากิจกรรมโลจิสติกส์ที่เกิดขึ้นภายในโรงสีของผู้ประกอบการโรงสีข้าว ที่จดทะเบียนในใบอนุญาตประกอบการค้าข้าว ประเภทโรงสี ในเขตจังหวัดเชียงใหม่
2. ศึกษาต้นทุนด้านโลจิสติกส์ของกิจกรรมต่างๆ ในการปฏิบัติงานรวมถึงการหาเกณฑ์การปันส่วนต้นทุนที่เหมาะสม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ระบบการคำนวณต้นทุนตามระบบต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity Based Cost: ABC)

ขอบเขตของการวิจัย

ดำเนินการศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยเน้นศึกษากิจกรรมโลจิสติกส์ที่เกิดขึ้นภายในโรงสี ของผู้ประกอบการโรงสีข้าวที่จดทะเบียนในใบอนุญาตประกอบการค้าข้าวประเภทโรงสีในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยเป็นโรงสี ขนาดใหญ่ที่มีกำลังการผลิตมากกว่า 20 ตันต่อวัน

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. การจัดการโลจิสติกส์ นั้นประกอบด้วย กิจกรรมทั้งสิ้น 15 กิจกรรม ได้แก่ (1) กิจกรรมการบริการลูกค้า (2) กิจกรรมการดำเนินการตามคำสั่งซื้อของลูกค้า (3) กิจกรรมการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า (4) กิจกรรมการจัดซื้อ

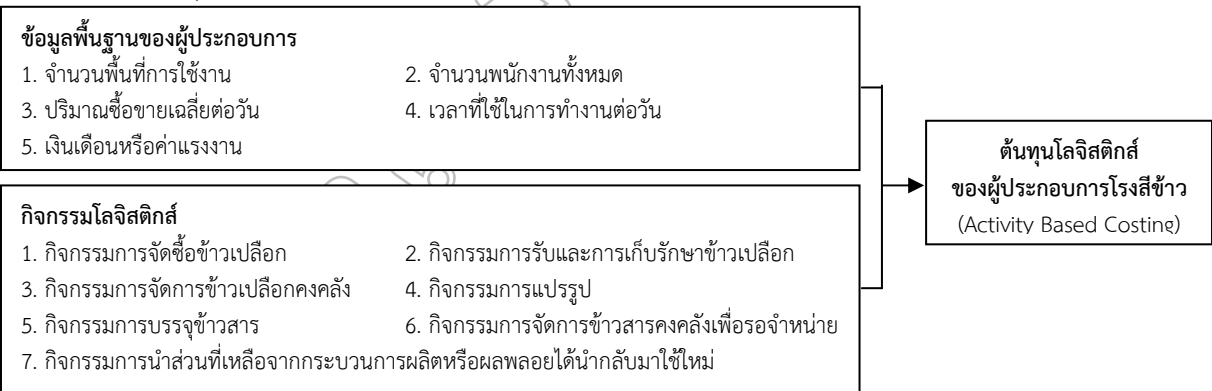
และจัดหาวัตถุดิบ (5) กิจกรรมการเคลื่อนย้ายสินค้า (6) กิจกรรมการบรรจุภัณฑ์และหีบห่อ (7) กิจกรรมการจรรยาและขนส่ง (8) กิจกรรมการบริหารสินค้าคงคลัง (9) กิจกรรมการบริหารคลังสินค้าและการจัดเก็บ (10) กิจกรรมการเลือกที่ตั้งโรงงานและคลังสินค้า (11) กิจกรรมโลจิสติกส์ แบบย้อนกลับ (12) กิจกรรมการจัดเตรียมอะไหล่และชิ้นส่วนต่างๆ (13) กิจกรรมการติดต่อสื่อสารทางด้านโลจิสติกส์ (14) กิจกรรมการกำจัดของเสีย (15) กิจกรรมการวางแผนการผลิต (คํานายอภิปรัชญาสกุล, 2550 ; Stock & Lambert, 2001)

2. ต้นทุนด้านโลจิสติกส์ ระดับบริษัทหรือองค์กรที่ทำการผลิตสินค้า สามารถแบ่งออกได้เป็น 6 หมวด ได้แก่ (1) ต้นทุนการให้บริการ คือต้นทุนค่าเสียโอกาสในการขาย เงินที่จ่ายไปเพื่อสนับสนุนการบริการแก่ลูกค้า (2) ต้นทุนค่าขนส่ง คือต้นทุนที่สนับสนุนการขนส่ง เช่น ต้นทุนขนส่งสินค้าเข้ากับต้นทุนขนส่งสินค้าขาออก (3) ต้นทุนคลังสินค้า คือ ต้นทุนคลังสินค้าเกิดขึ้นจากกิจกรรมภายในคลังสินค้าและการจัดเก็บสินค้า (4) ต้นทุนกระบวนการสั่งซื้อและระบบสารสนเทศ ได้แก่ ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสั่งซื้อการกระจายการติดต่อสื่อสารและการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้า (5) ต้นทุนการจัดซื้อ ได้แก่ การจัดซื้อและการผลิต ซึ่งแปรผันไปตามการเปลี่ยนแปลงในปริมาณสินค้าหรือความถี่ในการสั่งซื้อ (6) ต้นทุนในการเก็บรักษาสินค้าคงคลัง เป็นต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรักษาสินค้าคงคลังจะแปรผันกับปริมาณสินค้าคงคลัง ได้แก่ ต้นทุนเงินทุน (Capital cost) คิดเป็นค่าเสียโอกาสทางเศรษฐศาสตร์ ต้นทุนในการดูแลสินค้า ต้นทุนพื้นที่จัดเก็บสินค้า และต้นทุนความเสี่ยงจากการจัดเก็บสินค้า (Stock & Lambert, 2001) ทั้งนี้ในแต่ละบริษัทหรือองค์กรจะมีการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไป ต้นทุนที่ได้อาจมีความแตกต่างกันในแต่ละลักษณะของการประกอบการ

3. การวิเคราะห์ต้นทุนตามระบบต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity based Costing) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของต้นทุนที่เกิดขึ้นในแต่ละกิจกรรมภายในองค์กร ทำให้ทราบว่าอะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดต้นทุนกิจกรรมต่างๆ เพิ่มขึ้นหรือลดลง โดยระบุกิจกรรมขององค์กรต้นทุนกิจกรรมและตัวหลักต้นทุน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการคำนวณต้นทุนการผลิตหรือบริการ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพด้านต้นทุนและการพัฒนากิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อลดความสูญเปล่า หรือกิจกรรมที่ไม่เพิ่มค่า โดยมีขั้นตอนในการคำนวณ 6 ขั้นตอน (ดวงมณี โกมารทัต, 2552 ; รุธีร์ พนมยงค์, นุจริย สุพัฒน์, และศิริวรรณ ไชยสุรยگانต์, 2549) ได้แก่ (1) การกำหนดวัตถุประสงค์ในการวางระบบต้นทุน (2) กำหนดกิจกรรม (3) ศึกษาต้นทุนทั้งหมดจำแนกตามทรัพยากรที่ใช้ (4) กำหนดเกณฑ์การกระจายต้นทุนจำแนกตามทรัพยากรที่นำมาใช้แต่ละประเภท (5) คำนวณต้นทุนทั้งหมดของแต่ละกิจกรรม (6) การศึกษาปริมาณของแต่ละกิจกรรมและคำนวณต้นทุนต่อหน่วยของกิจกรรม

กรอบแนวคิดงานวิจัย

จากผลสรุปทั้ง 3 ข้อ สามารถนำมากำหนดเป็นแนวทางในการจัดทำกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยเลือกใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ประกอบการโรงสีข้าวตัวอย่างและพนักงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้มีรายละเอียดที่ต้องถามหรือตอบกันโดยตรงรวมทั้งยังสามารถกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการตอบให้กับกลุ่มผู้ประกอบการตัวอย่างได้ โดยทำการพัฒนาคำถามจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโรงสีข้าว และจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงนำคำถามที่ได้มาสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ คือ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยทั้งสามท่าน และ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชาภพ พันธุ์แพ และท่าน ดร.เทียน เลรามัญ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

จากภายนอก เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา แล้วจึงนำแบบสัมภาษณ์มาทำการทดสอบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่ให้ความร่วมมือจำนวน 2 ราย คือ โรงสีข้าวเชียงใหม่พลสุริยะ จำกัด และ โรงสีข้าวเชียงใหม่อินเตอร์โรซ์ เพื่อทดสอบคำถามและทำการพัฒนาคำถามให้สามารถสัมภาษณ์ได้ง่ายขึ้น สุดท้ายจึงนำเครื่องมือที่ได้ทำการพัฒนาแล้วไปทำการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโรงสีข้าว โดยแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการพัฒนาคำถามแล้วแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ประกอบการ ประกอบด้วย ระยะเวลาการประกอบการ จำนวนพื้นที่ใช้งาน จำนวนพนักงานทั้งหมด ปริมาณซื้อขายเฉลี่ยต่อวัน เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนค่าใช้จ่ายในแต่ละขั้นตอนของกิจการ รวมถึงปริมาณการใช้ทรัพยากรของแต่ละกิจกรรม

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาในครั้งนี้ ประชากรที่ทำการศึกษา คือ ผู้ประกอบการโรงสีข้าวที่จดทะเบียนใบอนุญาตประกอบการค้าข้าว ประเภทโรงสี ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยอ้างอิงตามรายชื่อผู้ประกอบการโรงสีข้าวจากสำนักงานการค้าภายในจังหวัดเชียงใหม่ เลขที่หนังสือ พณ 0418.14/ 1299 ลงวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2556 โดยเป็นโรงสีขนาดใหญ่ที่มีกำลังการผลิตมากกว่า 20 ตันต่อวัน จำนวน 16 ราย แต่ได้รับความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.5 ของจำนวนประชากร โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและเก็บข้อมูล ตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2556 – กรกฎาคม 2557 รวมเวลาดำเนินการทั้งสิ้น 8 เดือน

ภายหลังจากการจัดเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

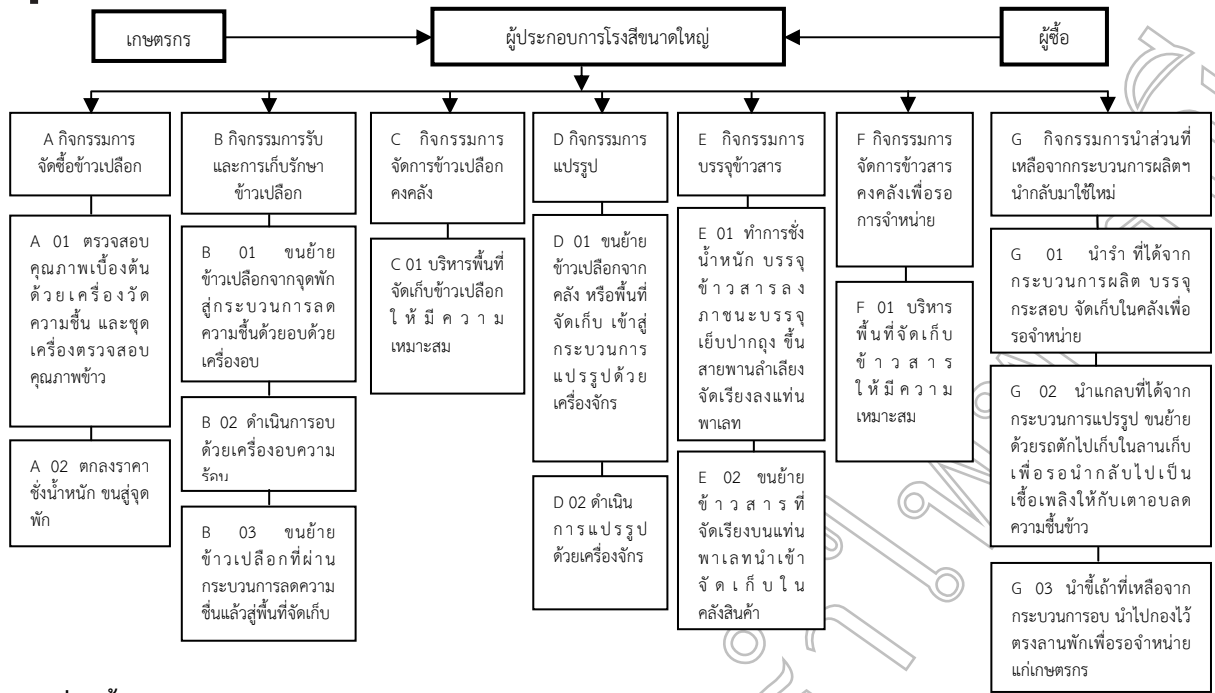
1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ประกอบการ จะใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้ค่าสถิติ ความถี่ ร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนค่าใช้จ่ายในแต่ละขั้นตอนของกิจการ รวมถึงปริมาณการใช้ทรัพยากรของแต่ละกิจกรรม โดยการวิเคราะห์ต้นทุนโลจิสติกส์จะนำระบบการวิเคราะห์ต้นทุนตามระบบต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity Based Costing) มาเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เข้าใจในพฤติกรรมของต้นทุนที่เกิดขึ้นในองค์กรทั้งหมดโดยกระบวนการวิเคราะห์ที่มีทั้งหมด 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ (1) กำหนดกิจกรรมหลักและกิจกรรมย่อย (2) ศึกษาต้นทุนทั้งหมดจำแนกตามทรัพยากรที่ใช้ และกำหนดเกณฑ์การกระจายต้นทุน (3) คำนวณต้นทุนทั้งหมดของแต่ละกิจกรรม (4) ศึกษาปริมาณการปฏิบัติงานของแต่ละกิจกรรมและคำนวณต้นทุนต่อหน่วย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ประกอบการพบว่า ผู้ประกอบการโรงสีขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการประกอบกิจการอยู่ที่ 16 – 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 30 มีพื้นที่ในการดำเนินกิจการ เท่ากับ 10,001 – 20,000 ตารางเมตร คิดเป็นร้อยละ 60 มีจำนวนพนักงานรายเดือนเท่ากับ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และส่วนใหญ่จ่ายค่าจ้างให้แก่พนักงานรายเดือนจำนวน 9,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50 มีจำนวนพนักงานรายวัน เท่ากับ 6 - 10 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และส่วนใหญ่จ่ายค่าจ้างให้กับพนักงานรายวัน จำนวน 250 บาท คิดเป็นร้อยละ 40 มีปริมาณซื้อขายเฉลี่ยต่อวัน มีปริมาณอยู่ที่ ต่ำกว่า 100,000 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 40 และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานอยู่ที่ 9 ชั่วโมง ต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 50

2. ในการวิเคราะห์การปฏิบัติงานในภาพรวมของผู้ประกอบการโรงสีข้าวขนาดใหญ่ (Big Picture Mapping) จะแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานของผู้ประกอบการโรงสีข้าวขนาดใหญ่อยู่ 7 กิจกรรมหลัก คือ (1) กิจกรรมการจัดซื้อข้าวเปลือก (2) กิจกรรมการรับ และการเก็บรักษาข้าวเปลือก (3) กิจกรรมการจัดการข้าวเปลือกคองคลัง (4) กิจกรรมการแปรรูปข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร (5) กิจกรรมการบรรจุข้าวสาร (6) กิจกรรมการจัดการข้าวสารคองคลังเพื่อรอการจำหน่าย (7) กิจกรรมการนำส่วนที่เหลือจากกระบวนการผลิตหรือผลพลอยได้นำกลับมาใช้ใหม่ (กระบวนการโลจิสติกส์ย้อนกลับ) ซึ่งใน 7 กิจกรรมหลัก จะประกอบไปด้วย 14 กิจกรรมย่อย รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการปฏิบัติงานในภาพรวมของผู้ประกอบโรงสีข้าวขนาดใหญ่ (Big Picture Mapping)

3. ต้นทุนโลจิสติกส์โดยประยุกต์ใช้การคำนวณต้นทุนฐานกิจกรรม ในการคำนวณต้นทุนโลจิสติกส์โดยประยุกต์ใช้การคำนวณต้นทุนฐานกิจกรรม มีรายละเอียดในการคำนวณทั้งสิ้น 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกิจกรรมหลักและกิจกรรมย่อย

ผู้วิจัยได้กำหนดกิจกรรมหลักไว้ 7 กิจกรรม คือ (1) กิจกรรมการจัดซื้อข้าวเปลือก มีกิจกรรมย่อยคือ กิจกรรมตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกเบื้องต้นด้วยเครื่องวัดความชื้น และชุดเครื่องตรวจสอบคุณภาพข้าว (A 01) และ กิจกรรมตกลงราคา ชั่งน้ำหนัก ขนส่งจุก (A 02) (2) กิจกรรมการรับและการเก็บรักษาข้าวเปลือก มีกิจกรรมย่อยคือ กิจกรรมขนข้าวเปลือกจากจุดพักสู่กระบวนการลดความชื้น (B 01) กิจกรรมดำเนินการอบด้วยเครื่องอบความร้อน (B 02) และ กิจกรรมขนย้ายข้าวเปลือกที่ผ่านกระบวนการลดความชื้นแล้วสู่พื้นที่จัดเก็บ (B03) (3) กิจกรรมการจัดการข้าวเปลือกคองคลัง มีกิจกรรมย่อยคือ กิจกรรมบริหารพื้นที่จัดเก็บข้าวเปลือกให้มีความเหมาะสม (C 01) (4) กิจกรรมการแปรรูปมีกิจกรรมย่อยคือ ขนย้ายข้าวเปลือกจากคลัง หรือพื้นที่จัดเก็บ เข้าสู่กระบวนการแปรรูป (D 01) และดำเนินการแปรรูปข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร (D 02) (5) กิจกรรมการบรรจุข้าวสาร มีกิจกรรมย่อยคือ กิจกรรมการชั่งน้ำหนัก บรรจุข้าวสารลงภาชนะบรรจุ เย็บปากถุง ขึ้นสายพานลำเลียง จัดเรียงลงแท่นพาเลต (E 01) และกิจกรรมขนย้ายข้าวสารที่จัดเรียงบนแท่นพาเลตนำเข้าจัดเก็บในคลังสินค้า (E 02) (6) กิจกรรมการจัดการข้าวสารคองคลังเพื่อรอการจำหน่าย มีกิจกรรมย่อยคือ กิจกรรมบริหารพื้นที่จัดเก็บข้าวสารให้มีความเหมาะสม (F01) (7) กิจกรรมการนำส่วนที่เหลือจากกระบวนการผลิตหรือผลพลอยได้นำกลับมาใช้ใหม่ มีกิจกรรมย่อย คือ กิจกรรมนำรำ ที่ได้จากกระบวนการผลิต บรรจุกระสอบ จัดเก็บในคลังเพื่อรอจำหน่าย (G 01) กิจกรรมนำแกลบที่ได้จากกระบวนการแปรรูป ขนย้ายด้วยรถตักไปเก็บในลานเก็บเพื่อรอ นำกลับไปเป็นเชื้อเพลิงให้กับเตาอบลดความชื้นข้าวต่อไป (G 02) และกิจกรรมนำขี้เถ้าที่เหลือจากกระบวนการอบ นำไปกองไว้ตรงลานพักเพื่อรอจำหน่ายแก่เกษตรกร(G 03) รายละเอียดแสดงในภาพที่ 1

3.2 ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาต้นทุนทั้งหมดจำแนกตามทรัพยากรที่ใช้และกำหนดเกณฑ์การกระจายต้นทุน

ในกรณีศึกษาของผู้ประกอบโรงสีขนาดใหญ่ตัวอย่างนี้ ผู้วิจัยได้นำรายการใช้ทรัพยากรโดยประมาณในเดือน ธันวาคม ปี 2556 มาจำแนกออกเป็น 5 ประเภท คือ ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร, ค่าใช้จ่ายด้านพื้นที่, ค่าใช้จ่ายด้านเครื่องจักรอุปกรณ์, ค่าใช้จ่ายด้านวัสดุใช้งานวัสดุสิ้นเปลือง และ ค่าสาธารณูปโภคและใช้จ่ายอื่นๆ

3.2.1 ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร

มีจำนวนทั้งสิ้น 108,900 บาทต่อเดือน ประกอบไปด้วย ค่าแรงพนักงานรายเดือน 18,000 บาท ค่าประกันสังคม 900 บาท ค่าแรงพนักงานรายวัน 60,000 บาท และค่าสวัสดิการอาหารพนักงาน 30,000 บาท โดยจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพบว่าการปฏิบัติงานของพนักงานทั้งรายเดือนและรายวัน จะมีการปฏิบัติงานที่หลากหลาย และมีการดำเนินงาน และมีหน้าที่ความรับผิดชอบหมุนเวียนกระจายอยู่ในหลายกิจกรรม จึงทำให้ไม่สามารถระบุรายละเอียดการทำงานได้อย่างชัดเจน ข้อมูลที่ได้จึงมาจากการประมาณการจากผู้ประกอบการโรงสีขนาดใหญ่

ตัวอย่าง ดังนั้นเกณฑ์การกระจายต้นทุนจึงใช้เป็นรายละการทำงานทั้งหมด รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1 (ค่าแรงรายวัน 250 ต่อวัน, ค่าสวัสดิการอาหารพนักงานรายวัน วันละ 1,000 บาท)

3.2.2 ค่าใช้จ่ายด้านพื้นที่ ในส่วนของค่าใช้จ่ายด้านพื้นที่ มีจำนวนทั้งสิ้น 15,000.01 บาทต่อเดือน ประกอบไปด้วย ค่าเสื่อมราคาอาคาร จำนวน 12,500.01 บาท และค่าภาษีโรงเรือนและที่ดิน จำนวน 2,500 บาท โดยพื้นที่ดำเนินงานของโรงสีข้าวขนาดใหญ่ตัวอย่าง มีเนื้อที่เท่ากับ 17,600 ตารางเมตร ซึ่งจากการเก็บข้อมูล พบว่ามีการใช้พื้นที่ในส่วนต่างๆดังต่อไปนี้ กิจกรรมการจัดซื้อข้าวเปลือก 600 ตารางเมตร (20 * 30 ตารางเมตร) กิจกรรมการรับและการเก็บรักษาข้าวเปลือก 1,400 ตารางเมตร (20 * 70 ตารางเมตร) กิจกรรมการจัดการข้าวเปลือกคองคลัง 3,000 ตารางเมตร (40 * 75 ตารางเมตร) กิจกรรมการแปรรูป และกิจกรรมกิจกรรมการบรรจุข้าวสาร 2,000 ตารางเมตร (40 * 50 ตารางเมตร) กิจกรรมการจัดการข้าวสารคองคลังเพื่อรอการจำหน่าย 6,000 ตารางเมตร (ประกอบด้วยโรงเรือน ขนาด 40 * 75 ตารางเมตร จำนวน 2 หลัง) กิจกรรมการนำส่วนที่เหลือจากกระบวนการผลิตหรือผลพลอยได้นำกลับมาใช้ใหม่ 3,000 ตารางเมตร (40 * 75 ตารางเมตร) และ 1,600 ตารางเมตร เป็นพื้นที่ว่างของโรงสียังไม่ได้ทำประโยชน์ ดังนั้น พื้นที่ที่ใช้ในกิจกรรมทั้งหมด เท่ากับ 16,000 ตารางเมตร โดยใช้เกณฑ์การกระจายต้นทุนเป็นร้อยละของพื้นที่การปฏิบัติงานทั้งหมด รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

3.2.3 ค่าใช้จ่ายด้านเครื่องจักรและอุปกรณ์ หมายถึงค่าเสื่อมราคา หรือค่าใช้จ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเคลื่อนย้ายรวมทั้งใช้ในการสนับสนุนกิจกรรมโลจิสติกส์ในส่วนของต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านเครื่องจักรและอุปกรณ์ของผู้ประกอบโรงสีข้าวขนาดใหญ่ตัวอย่าง มีทั้งสิ้น 140,813.81 บาทต่อเดือน ประกอบไปด้วย ค่าเสื่อมราคารถดัก 28,333.33 บาท ค่าซ่อมบำรุงรถดัก 3,333.33 บาท ค่าเสื่อมราคารถโฟล์คลิฟขนาด 2.5 ตัน 8,333.33 บาท ค่าซ่อมบำรุงรถโฟล์คลิฟ 1,666.66 บาท ค่าเสื่อมราคาเตาอบความชื้น 31,250 บาท ค่าเสื่อมราคาเครื่องสีข้าว 50,000 บาท ค่าซ่อมบำรุงเครื่องสีข้าว 12,500 บาท ค่าเสื่อมราคาเครื่องซึ่งรถบรรทุกขนาดใหญ่ 1,916.66 บาท ค่าตรวจสอบความเที่ยงเครื่องซึ่งขนาดใหญ่ 291.66 บาท ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรเย็บกระสอบ 1,266.66 บาท ค่าเสื่อมราคาเครื่องซึ่งกิโลแบบดิจิทัล 733.32 บาท ค่าเสื่อมราคาเครื่องวัดความชื้น 366.66 บาท ค่าส่งตรวจสอบความเที่ยงเครื่องวัดความชื้น 41.66 บาท ค่าซ่อมบำรุงเครื่องวัดความชื้น 200 บาท ค่าเสื่อมราคาเครื่องสีข้าวขนาดเล็ก 150 บาท ค่าซ่อมบำรุงเครื่องสีข้าวขนาดเล็ก 41.66 บาท ค่าเสื่อมราคาวิทยุสื่อสาร 388.88 บาท โดยจะใช้เกณฑ์การกระจายต้นทุนเป็นร้อยละการทำงาน รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

3.2.4 ค่าใช้จ่ายด้านวัสดุใช้งานวัสดุสิ้นเปลือง ของผู้ประกอบการโรงสีข้าวตัวอย่างมีทั้งสิ้น 1,670.16 บาทต่อเดือน ประกอบไปด้วย ค่าเสื่อมราคาฟลัดดัก 2 อัน 4.16 บาท ค่าเสื่อมราคาแท่นพาเลต 100 แท่น 1,666 บาท ต้นทุนค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโรงสีข้าวขนาดใหญ่ตัวอย่าง แต่เนื่องจากผู้ประกอบการไม่สามารถกำหนดได้ว่าวัสดุแต่ละประเภทมีปริมาณการใช้วันละเท่าใด เนื่องจากมีปริมาณการใช้งานที่ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับปริมาณการผลิตในแต่ละช่วง และฤดูกาล จึงใช้การคาดคะเนปริมาณการใช้เป็นส่วนมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้เปอร์เซ็นต์การทำงานที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นเกณฑ์การปันส่วน รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

3.2.5 ค่าสาธารณูปโภคและใช้จ่ายอื่นๆ จะเป็นค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสาร และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับค่าสาธารณูปโภคที่ใช้ในกิจกรรมการดำเนินงาน และค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ในกิจกรรมการขนย้ายภายในโรงสีทั้งหมด มีทั้งสิ้น 353,000 บาทต่อเดือน ประกอบไปด้วย ค่าโทรศัพท์ 1,000 บาท ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ในกิจกรรมการขนย้ายต่างๆภายในโรงสี 50,000 บาท (ไม่รวมการขนย้ายภายนอกโรงสี) ค่าไฟฟ้า 300,000 บาท และค่าน้ำประปา 2,000 บาท ซึ่งเกณฑ์ในการปันส่วนต้นทุนค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ ได้มาจากการสัมภาษณ์และประมาณการของผู้ประกอบการโรงสีข้าวขนาดใหญ่ตัวอย่าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้ร้อยละการทำงานที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นเกณฑ์การปันส่วน รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ต้นทุนการใช้ทรัพยากรเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556 ของผู้ประกอบการโรงสีข้าวขนาดใหญ่ตัวอย่างและเกณฑ์การกระจายต้นทุน

ประเภททรัพยากร (บาท/เดือน)	จำนวนที่ใช้เฉลี่ย	ค่าใช้จ่ายต่อเดือน (บาท)	เกณฑ์การกระจายต้นทุน
ค่าแรงรายเดือน (9,000/คน)	2 คน	18,000	ร้อยละการทำงาน
ค่าประกันสังคม (450/คน)	2 คน	900	ร้อยละการทำงาน
ค่าแรงรายวัน 7,500/คน)	8 คน	60,000	ร้อยละการทำงาน
ค่าสวัสดิการอาหารพนักงานรายวัน (1,000/เดือน)	-	30,000	ร้อยละการทำงาน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	ประเภททรัพยากร (บาท/เดือน)	จำนวนที่ใช้ เฉลี่ย	ค่าใช้จ่ายต่อเดือน (บาท)	เกณฑ์การกระจาย ต้นทุน
ค่าใช้จ่ายด้าน พื้นที่	ค่าเช่าอาคารพาณิชย์ (2,000,000: 40 ปี ชาก 0 บาท) (4,166.67/หลัง)	3 หลัง	12,500.01	ร้อยละของพื้นที่ การปฏิบัติงาน
	ค่าภาษีโรงเรือนและที่ดิน (30,000/ปี)	-	2,500	ร้อยละของพื้นที่ การปฏิบัติงาน
ค่าใช้จ่ายด้านเครื่องจักร อุปกรณ์	ค่าเสื่อมราคาครุภัณฑ์ (2,200,000 :5 ปี :ชาก 500,000)	1 คัน	28,333.33	ร้อยละการทำงาน
	ค่าซ่อมบำรุง รถตัก 40,000 บาทต่อปี	1 คัน	3,333.33	ร้อยละการทำงาน
	ค่าเสื่อมราคาครุภัณฑ์ (700,000 : 5 ปี ชาก 200,000)	1 คัน	8,333.33	ร้อยละการทำงาน
	ค่าซ่อมบำรุงรถไถล้อย 20,000 บาทต่อปี	1 คัน	1,666.66	ร้อยละการทำงาน
	ค่าเสื่อมราคาเตาอบความชื้น (1,500,000 :20 ปี)	5 แห่ง	31,250	ร้อยละการทำงาน
	ค่าเสื่อมราคาเครื่องสีข้าว (12,000,000 :20)	1 เครื่อง	50,000	ร้อยละการทำงาน
	ค่าซ่อมบำรุง เครื่องสีข้าว 150,000 บาท ต่อปี	1 เครื่อง	12,500	ร้อยละการทำงาน
	ค่าเสื่อมราคาเครื่องซึ่งรถบรรทุก (460,000 : 20 ปี) ค่าตรวจสอบความเที่ยงเครื่องซึ่งขนาดใหญ่ 2 ปี 1 ครั้ง ครั้งละ 7,000 บาท	1 เครื่อง	1,916.66	ร้อยละการทำงาน
ค่าใช้จ่ายด้านเครื่องจักร อุปกรณ์	ค่าเสื่อมราคาจักรเย็บกระดาษ (38,000 : 5 ปี)	2 เครื่อง	1,266.66	ร้อยละการทำงาน
	ค่าเสื่อมราคาเครื่องซึ่งกิโลแบบดิจิตอล (22,000: 5 ปี)	2 เครื่อง	733.32	ร้อยละการทำงาน
	ค่าเสื่อมราคาเครื่องวัดความชื้น(22,000 : 5 ปี)	1 เครื่อง	366.66	ร้อยละการทำงาน
	ค่าส่งตรวจสอบความเที่ยงเครื่องวัดความชื้น ปีละ 1 ครั้ง ครั้งละ 500 บาท	1 เครื่อง	41.66	ร้อยละการทำงาน
	ค่าซ่อมบำรุงเครื่องวัดความชื้น ปีละ 2,400 บาท	1 เครื่อง	200	ร้อยละการทำงาน
	ค่าเสื่อมราคาเครื่องสีข้าวขนาดเล็ก (18,000 : 10)	1 เครื่อง	150	ร้อยละการทำงาน
	ค่าซ่อมบำรุงเครื่องสีข้าวขนาดเล็ก ปีละ 500 บาท		41.66	ร้อยละการทำงาน
	ค่าเสื่อมราคาวิทยุสื่อสาร (3,500 : 3 ปี)	4 เครื่อง	388.88	ร้อยละการทำงาน
ด้านวัสดุ งานวัสดุ สิ้นเปลือง	ค่าเสื่อมราคาพลั่วตัก (250 : 10 ปี)	2 อัน	4.16	ร้อยละการทำงาน
	ค่าเสื่อมราคาแท่นพาลาด (1,000 : 5 ปี)	100 แท่น	1,666	ร้อยละการทำงาน
ค่า สาธารณูปโภค และอื่น ๆ	ค่าโทรศัพท์	-	1,000	ร้อยละการทำงาน
	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ในกิจกรรมต่างๆ	-	50,000	ร้อยละการทำงาน
	ค่าไฟฟ้า	-	300,000	ร้อยละการทำงาน
	ค่าน้ำประปา	-	2,000	ร้อยละการทำงาน

3.3 ขั้นตอนที่ 3 ต้นทุนรวมทั้งหมดของแต่ละกิจกรรม

จากตารางที่ 2 ผลจากการคำนวณต้นทุนรวมของทั้ง 7 กิจกรรม พบว่า ต้นทุนโลจิสติกส์ของ
ผู้ประกอบการโรงสีข้าวขนาดใหญ่รวมทั้งสิ้น 619,383.98 บาทต่อเดือน ซึ่งกิจกรรมหลักที่มีต้นทุนที่สูงที่สุดคือ กิจกรรม
การแปรรูป มีต้นทุนในการดำเนินการทั้งสิ้น 370,409.17 บาท คิดเป็นร้อยละ 59.80 รองลงมาคือกิจกรรมการรับและการ
เก็บรักษาข้าวเปลือก มีต้นทุนในการดำเนินการทั้งสิ้น 114,225.82 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.44 กิจกรรมการบรรจุข้าวสาร
มีต้นทุนในการดำเนินการทั้งสิ้น 48,415.82 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.82 กิจกรรมการนำส่วนที่เหลือจากกระบวนการผลิต
หรือผลพลอยได้นำกลับมาใช้ใหม่ มีต้นทุนในการดำเนินการทั้งสิ้น 25,368.55 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.09 กิจกรรมการ
จัดซื้อข้าวเปลือก มีต้นทุนในการดำเนินการทั้งสิ้น 21,703.02 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.51 กิจกรรมการจัดการข้าวสารคง
คลังเพื่อรอการจำหน่าย มีต้นทุนในการดำเนินการทั้งสิ้น 21,453.55 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.46 และสุดท้าย กิจกรรมการ
จัดการข้าวเปลือกคงคลัง มีต้นทุนในการดำเนินการทั้งสิ้น 17,808.05 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.88

ตารางที่ 2 ต้นทุนโลจิสติกส์ของกิจกรรมหลักของผู้ประกอบการโรงสีข้าวขนาดใหญ่ตัวอย่าง

กิจกรรมหลัก	ต้นทุนการใช้ทรัพยากร					ต้นทุนรวม (บาท/เดือน)	ร้อยละ
	บุคลากร	พื้นที่	เครื่องจักรฯ	วัสดุใช้งานฯ	อื่นๆ		
A กิจกรรมการจัดซื้อข้าวเปลือก	9,450	562.5	4,690.52	-	7,000	21,703.02	3.51
B กิจกรรมการรับและการเก็บรักษาข้าวเปลือก	36,945	1,312.5	43,866.66	1.66	32,100	114,225.82	18.44
C กิจกรรมการจัดการข้าวเปลือกคองคลัง	1,890	2,812.5	4,205.55	-	8,900	17,808.05	2.88
D กิจกรรมการแปรรูป	22,725	1,275.01	68,808.33	0.83	277,600	370,409.17	59.80
E กิจกรรมการบรรจุข้าวสาร	27,000	600	9,149.42	666.40	11,000	48,415.82	7.82
F กิจกรรมการจัดการข้าวสารคองคลังเพื่อการจำหน่าย	1,890	5,625	4,205.55	833	8,900	21,453.55	3.46
G กิจกรรมการนำส่วนที่เหลือจากกระบวนการผลิตหรือผลพลอยได้นำกลับมาใช้ใหม่	9,000	2,812.5	5,887.78	168.27	7,500	25,368.55	4.09
รวม	108,900	15,000.01	140,813.81	1,670.16	353,000	619,383.98	100

3.4 ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาปริมาณการปฏิบัติงานของแต่ละกิจกรรมและคำนวณต้นทุนต่อหน่วยในขั้นตอนนี้เป็นการคำนวณหาต้นทุนต่อหน่วย โดยใช้ปริมาณงานที่เกิดขึ้นแต่ละเดือนมาเป็นข้อมูลในการคำนวณ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 3 สำหรับสูตรที่ใช้ในการคำนวณต้นทุนต่อหน่วย คือ

$$\text{ต้นทุนต่อหน่วย} = \frac{\text{ต้นทุนทั้งหมดของกิจกรรม}}{\text{ปริมาณการปฏิบัติงาน}}$$

ตารางที่ 3 ปริมาณงานและต้นทุนต่อหน่วยของผู้ประกอบการโรงสีข้าวขนาดใหญ่ตัวอย่าง

กิจกรรมย่อย	ต้นทุนรวมต่อเดือน(บาท)	ปริมาณงานเฉลี่ย(เดือน)	หน่วย	ต้นทุน : หน่วย
A01 ตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกเบื้องต้นด้วยเครื่องวัดความชื้น และชุดเครื่องตรวจสอบคุณภาพข้าว	10,231.1	200	ครั้ง	51.15
A02 ตกลงราคา ชั่งน้ำหนัก ขนส่งจุดพัก (รถบรรทุก 10 ล้อ ระยะเวลา 15 ต้นบรรทุก)	11,471.92	200	ครั้ง	57.35
B01 ขนข้าวเปลือกจากจุดพักสู่กระบวนการลดความชื้น (รถตัก 3,000 กก.)	34,609.16	1,000	ครั้ง	34.60
B02 ดำเนินการอบด้วยเครื่องอบความร้อน	45,007.5	3,000,000	กิโลกรัม	0.02
B03 ขนย้ายข้าวเปลือกที่ผ่านกระบวนการลดความชื้นแล้วสู่พื้นที่จัดเก็บ (รถตัก 3,000 กก.)	34,609.16	1,000	ครั้ง	34.61
C01 บริหารพื้นที่จัดเก็บข้าวเปลือกให้มีความเหมาะสม	17,808.05	3,000,000	กิโลกรัม	0.006

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ต้นทุนรวมต่อเดือน(บาท)	ปริมาณงาน เฉลี่ย(เดือน)	หน่วย	ต้นทุน : หน่วย	กิจกรรม ย่อย
D01 ขนย้ายข้าวเปลือกจากคลัง หรือพื้นที่จัดเก็บ เข้าสู่ กระบวนการแปรรูป	32,109.16	1,000	ครั้ง	32.12
D02 ดำเนินการแปรรูปข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร	338,300.01	3,000,000	กิโลกรัม	0.12
E01 ทำการชั่งน้ำหนักบรรจุข้าวสารลงภาชนะบรรจุ เย็บ ปากถุงขึ้นสายพานลำเลียงจัดเรียงลงแท่นพาลาด	18,474.29	43,333	กระสอบ	0.42
E02 ขนย้ายข้าวสารที่จัดเรียงบนแท่นพาลาดนำเข้า จัดเก็บในคลังสินค้า	29,941.53	1,313	ครั้ง	22.80
F01 บริหารพื้นที่จัดเก็บข้าวสารให้มีความเหมาะสม	21,453.55	1,950,000	กิโลกรัม	0.01
G01 นำรำ ที่ได้จากกระบวนการผลิต บรรจุกระสอบ จัดเก็บในคลังเพื่อรอจำหน่าย	7,886.74	5,000	กระสอบ	1.58
G02 นำแกลบที่ได้จากกระบวนการแปรรูป ขนย้ายด้วย รถตักไปเก็บในลานเก็บเพื่อรอนำกลับไปเป็น เชื้อเพลิงให้กับเตาอบลดความชื้นข้าวต่อไป	11,641.11	250	ครั้ง	46.56
G03 นำซีเมนต์ที่เหลือจากกระบวนการอบ นำไปกองไว้ ตรงลานพักเพื่อรอจำหน่ายแก่เกษตรกร	5,840.70	225,000	กิโลกรัม	0.026
รวม	619,383.98			

จากตารางที่ 3 พบว่าต้นทุนต่อหน่วยที่มีมูลค่าสูงสุดคือ กิจกรรมตกลงราคา ชั่งน้ำหนัก ขนส่งจัดพัก มีต้นทุนต่อหน่วยเท่ากับ 57.35 บาทต่อครั้ง รองลงมาคือ กิจกรรมตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกเบื้องต้นด้วยเครื่องวัดความชื้น และชุดเครื่องตรวจสอบคุณภาพข้าว มีต้นทุนต่อหน่วยเท่ากับ 51.15 บาทต่อครั้ง อันดับที่สาม คือ กิจกรรมการนำแกลบที่ได้จากกระบวนการแปรรูป ขนย้ายด้วยรถตักไปเก็บในลานเก็บเพื่อรอนำกลับไปเป็นเชื้อเพลิงให้กับเตาอบลดความชื้นข้าวต่อไป มีต้นทุนต่อหน่วยเท่ากับ 46.56 บาทต่อครั้ง

สรุปผลการศึกษา

1. ผู้ประกอบการโรงสีข้าวขนาดใหญ่มีต้นทุนการดำเนินงานต่อเดือนในกิจกรรมหลักทั้ง 7 กิจกรรมเรียงตามลำดับได้ดังนี้ กิจกรรมการแปรรูป 370,409.17 บาท คิดเป็นร้อยละ 59.80 กิจกรรมการรับและการเก็บรักษา 114,225.82 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.44 กิจกรรมการบรรจุข้าวสาร 48,415.82 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.82 กิจกรรมการนำส่วนที่เหลือจากกระบวนการผลิตหรือผลพลอยได้นำกลับมาใช้ใหม่ 25,368.55 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.09 กิจกรรมการจัดซื้อข้าวเปลือก 21,703.02 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.51 กิจกรรมการจัดการข้าวสารคงคลังเพื่อรอการจำหน่าย 21,453.55 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.46 และสุดท้าย กิจกรรมการจัดการข้าวเปลือกคงคลัง 17,808.05 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.88

2. ต้นทุนโลจิสติกส์ตามต้นทุนฐานกิจกรรม ได้ทำการคำนวณโดยจำแนกทรัพยากรออกเป็น 5 ประเภท คือ ด้านบุคลากร, ด้านพื้นที่, ด้านเครื่องจักรและอุปกรณ์, ค่าใช้จ่ายด้านวัสดุใช้งาน-วัสดุสิ้นเปลือง และด้านค่าสาธารณูปโภคและค่าใช้จ่ายอื่นๆ และนำพื้นที่ในการปฏิบัติงาน ร้อยละการทำงานมาเป็นเกณฑ์ในการกระจายต้นทุนลงสู่แต่ละกิจกรรม ผลการศึกษาพบว่า ต้นทุนโลจิสติกส์รวมของผู้ประกอบการโรงสีข้าวขนาดใหญ่ตัวอย่างมีทั้งสิ้น 619,383.98 บาทต่อเดือน

3. ในแต่ละกิจกรรมมีการใช้ทรัพยากรด้านค่าสาธารณูปโภคและค่าใช้จ่ายอื่นๆมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 57 ของต้นทุนรวม รองลงมาคือ ด้านเครื่องจักรและอุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 22.74 ของต้นทุนรวม ด้านบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 17.6 ของต้นทุนรวม ด้านพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 2.42 ของต้นทุนรวม และด้านวัสดุใช้งาน-วัสดุสิ้นเปลือง คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของต้นทุนรวมตามลำดับ

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาพบว่าระบบโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการโรงสีข้าวที่นำมาคำนวณหาต้นทุนโลจิสติกส์ มีจำนวนทั้งสิ้น 7 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการจัดซื้อข้าวเปลือก กิจกรรมการรับและการเก็บรักษาข้าวเปลือก กิจกรรมการจัดการข้าวเปลือกคองคลัง กิจกรรมการแปรรูป กิจกรรมการบรรจุข้าวสาร กิจกรรมการจัดการข้าวสารคองคลังเพื่อรอการจำหน่าย และกิจกรรมนำส่วนที่เหลือจากกระบวนการผลิตหรือผลพลอยได้นำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เรืองเทพ รุ่งโรจน์สาคร (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่อง โลจิสติกส์ของโรงสีข้าวทรัพย์เจริญ จำนวน 6 กิจกรรม คือ (1) กิจกรรมการจัดซื้อข้าวเปลือก (2) กิจกรรมการรับและการเก็บรักษาข้าวเปลือก (3) กิจกรรมการจัดการข้าวเปลือกคองคลัง (4) กิจกรรมการแปรรูปข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร (5) กิจกรรมการบรรจุข้าวสาร (6) กิจกรรมการจัดการข้าวสารคองคลัง จากทั้งหมด 12 กิจกรรม ส่วนอีก 6 กิจกรรม ที่ไม่สอดคล้องกัน เนื่องจากในการคำนวณหาต้นทุนโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการโรงสีข้าว จะเป็นการคำนวณหาต้นทุนที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตภายในโรงสีเท่านั้น จึงมีกิจกรรมที่ไม่นำมาคำนวณต้นทุนโลจิสติกส์ คือ (1) กิจกรรมการจัดหาข้าวเปลือก (2) กิจกรรมการขนส่งข้าวเปลือก (3) กิจกรรมการประมวลค่าสิ่งซื้อข้าวสาร (4) กิจกรรมการเคลื่อนย้ายข้าวสาร (5) กิจกรรมการขนส่งข้าวสารขาออก และ (6) กิจกรรมการบริการลูกค้า และในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมกิจกรรมโลจิสติกส์เพื่อนำมาคำนวณต้นทุนโลจิสติกส์ อีกหนึ่งกิจกรรมคือ กิจกรรมการนำส่วนที่เหลือจากกระบวนการผลิตหรือผลพลอยได้นำกลับมาใช้ใหม่ จึงทำให้กิจกรรมโลจิสติกส์มีความแตกต่างกัน

2. ต้นทุนโลจิสติกส์รวมที่เกิดขึ้นของผู้ประกอบการโรงสีข้าวขนาดใหญ่ จำนวน 370,409.17 บาทต่อเดือน เกิดจากการใช้ทรัพยากรด้านค่าสาธารณูปโภคและค่าใช้จ่ายอื่นๆ มากถึงร้อยละ 57 ของต้นทุนรวม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นค่าใช้จ่ายด้านน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้สำหรับเครื่องจักรในกิจกรรมการขนย้ายวัตถุดิบต่างๆภายในโรงสี ซึ่งประกอบไปด้วย รถตัก และรถโฟล์คคลิฟ และค่าไฟฟ้าที่ใช้ในกระบวนการแปรรูป ซึ่งเป็นเครื่องจักรขนาดใหญ่มีกำลังการผลิตสูงและมีการเดินเครื่องตลอดทั้งวัน จึงทำให้ร้อยละการใช้ทรัพยากรด้านไฟฟ้าสูงตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ ศรีแสง (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนโลจิสติกส์ของโซ่อุปทานอุตสาหกรรมกุ้งขาวแช่เยือกแข็งในประเทศไทย ซึ่งผลงานวิจัยพบว่า ต้นทุนส่วนใหญ่ คือค่าใช้จ่ายในการเคลื่อนย้ายวัสดุ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานติมา อิมศรี (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการแพกุ้งด้วยระบบต้นทุนฐานกิจกรรม ซึ่งพบว่า ต้นทุนโลจิสติกส์ที่สูงที่สุดจะอยู่ในกิจกรรมการบรรจุภัณฑ์และหีบห่อ

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ประกอบการโรงสีขนาดใหญ่ควรมีการจัดทำแผนภูมิการผลิต เพื่อให้ให้เห็นขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นกระบวนการ วิเคราะห์ภาพรวมของกระบวนการผลิตทั้งหมดเพื่อวางแผนในการเพิ่มหรือลดขั้นตอนหรือกิจกรรมต่างๆที่ไม่จำเป็น จัดทำผังโรงงานเพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบโดยซ้ำซ้อนหรือไม่มีประสิทธิภาพ พยายามลดขั้นตอนและระยะทางในการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบ จัดวางผังการไหลของวัตถุดิบให้มีความต่อเนื่องซึ่งจะนำไปสู่การลดต้นทุนด้านน้ำมันเชื้อเพลิงและต้นทุนด้านบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของเครื่องจักรในการแปรรูป ผู้ประกอบการควรนำหลักการของ Lean มาใช้ เพื่อทำการวิเคราะห์และปรับปรุงคุณภาพและการไหลของระบบ โดยมุ่งเน้นเรื่องการไหล ของงาน และกำจัดความสูญเปล่าต่างๆของงาน และทำการปรับปรุงประสิทธิภาพโดยรวมของเครื่องจักรเพื่อให้สามารถทำการผลิตและใช้ทรัพยากรด้านพลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ควรทำการศึกษากิจกรรมที่ไม่เพิ่มมูลค่าในการศึกษาครั้งต่อไป เพื่อทำการปรับลดกิจกรรมที่ไม่เป็นประโยชน์และไม่เกิดมูลค่าให้ลดน้อยลงหรือหมดไป และควรศึกษาถึงต้นทุนโลจิสติกส์ตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทานอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพรวมของวงจรการดำเนินงานอย่างสมบูรณ์

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. ความแม่นยำของข้อมูล เนื่องจากในการปันส่วนค่าใช้จ่ายเข้าในแต่ละกิจกรรม เป็นส่วนที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ และการประมาณการจากผู้ประกอบการ และพนักงานปฏิบัติงานที่เป็นผู้ให้ข้อมูล จึงอาจส่งผลให้ต้นทุนที่ได้ในแต่ละฐานกิจกรรมมีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

2. ข้อมูลทางการเงิน และบัญชีบางอย่างเป็นข้อมูลที่เป็นความลับของทางกิจการ จึงทำให้การเข้าถึงข้อมูลสามารถทำได้ยาก และมักไม่ได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามส่วนนี้

3. ค่าสาธารณูปโภคต่างๆ รวมทั้งน้ำมันเชื้อเพลิงที่ได้จากการเก็บข้อมูล เป็นอัตราที่เกิดขึ้นในช่วงเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2556

เอกสารอ้างอิง

- กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2555. สถานการณ์การผลิตและการตลาดข้าวของโลก. [ระบบออนไลน์].
แหล่งที่มา [http://www.ricethailand.go.th/rice%20web/Rice%20Situation/Rice Situation.html](http://www.ricethailand.go.th/rice%20web/Rice%20Situation/Rice%20Situation.html).
(2 มีนาคม 56)
- กานติมา อิมศรี. 2555. การวิเคราะห์ต้นทุนโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการแพกิ้ง ด้วยต้นทุนฐานกิจกรรม. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ,
- ค่านาย อภิปรัชญาสกุล. 2550. โลจิสติกส์ และการจัดการซัพพลายเชน กลยุทธ์สำหรับลดต้นทุนและเพิ่มกำไร.
กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซี.วาย.ซี.ซี.เอ็ม. พรินต์ติ้ง.
- รุธีร์ พนมยงค์, นุจรี สุพัฒน์, และศิริวรรณ ไชยสุรยกานต์. 2549. การวิเคราะห์ต้นทุนโลจิสติกส์แบบ ABC logistic
cost Analysis. กรุงเทพฯ : เจโทรกรุงเทพฯ. (11 เมษายน 56)
- สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย. 2556. “ส่งออกข้าว 6 เดือนวูบ 8.4%”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://www.thairiceexporters.or.th/> (1 พฤษภาคม 56)
- เรืองเทพ รุ่งโรจน์สาคร. 2551. โลจิสติกส์ของโรงสีข้าวทรัพย์เจริญ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ
สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงมณี โกมารทัต. 2552. การบริหารต้นทุน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. 2555. “อุตสาหกรรมเกษตร: โรงสีข้าว”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://www.kasikomresearch.com/TH/K-> (11 เมษายน 56)
- อรพรรณ ศรีแสง. 2553. การวิเคราะห์ต้นทุนโลจิสติกส์ของโซ่ปทานอุตสาหกรรมกุ้งขาวแช่เยือกแข็งในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเกษตร,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Stock, J. R. & Lambert, D. M. (2001). Strategic Logistics Management (4th ed). Singapore: McGraw-Hill.

รูปแบบของธุรกิจการเกษตรที่เหมาะสมในอำเภอชายแดน จังหวัดตาก An Appropriate Form of Agribusiness for the Case of the Bordering Districts of Tak.

ธีรศิลป์ กันธา

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบขององค์กรทางธุรกิจการเกษตร แล้วนำมาสังเคราะห์ในการประยุกต์ใช้ ในอำเภอชายแดนจังหวัดตากในการศึกษาครั้งนี้จะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง จากการไปศึกษาดูงานองค์กรที่ดำเนินธุรกิจการเกษตร แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบในเชิงพรรณนา โดยจะมุ่งศึกษาเฉพาะการผลิตที่ข้อย่างเดียว และมีประเด็นที่ทำการศึกษาคู่ประเด็นได้แก่ การผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตรการผลิตผลผลิตการเกษตรในฟาร์มการแปรรูปและการเก็บรักษาสินค้าเกษตรและการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรและผลพลอยได้ของสินค้าเกษตร

ผลการวิจัยพบว่าองค์กรที่เหมาะสมในการเป็นรูปแบบของธุรกิจการเกษตร ของอำเภอชายแดนจังหวัดตาก คือ องค์กรของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย ซึ่งมีจุดเด่นที่สำคัญคือ มีการวางแผนการผลิตผลผลิตทางการเกษตร ร่วมกันกับสมาชิกของศูนย์ รวมทั้งมีระบบในเรื่องของการจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการมีมาตรฐานในการตรวจหาสารพิษตกค้าง ในผลผลิตก่อนที่จะนำส่งถึงมือผู้บริโภค นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคมโดยการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร เพื่อให้สมาชิกได้มีการรวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือตัวเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มสมาชิกของสหกรณ์อีกด้วย

คำสำคัญ: ธุรกิจการเกษตร, ปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร, ผลพลอยได้ของสินค้าเกษตร

Abstract

This research aims to find out a form of agribusiness that is appropriate to the bordering districts of Tak. The method employed in this research collecting is a data collection from observations of how certain organisations run their businesses and then descriptive comparison of these collected data. The focus of this study is on the production of crops only. There are 4 topics discussed in this research which are production and distribution of supporting tools for producing agricultural products, production in farms, transformation and agricultural product preservation, and agricultural product distribution and the agricultural by-products.

The result of this research indicated that a form of appropriate agribusiness for this area is that of the Royal Project Development Centre of Nonghoi. The outstanding features are agricultural product planning with the cooperation among its members and systematic and efficient management before and after harvesting, particularly when they set a standard for detecting any residue in products before all of the products are in the hands of consumers. Moreover, promotion of social strength is also their unique point by establishing an agricultural cooperative for its members to gather and help one another in their businesses.

Keywords: agribusiness, agricultural supporting tools, byproducts of agriculture products.

บทนำ

การเกษตรเป็นอาชีพที่สำคัญอยู่คู่กับสังคมมนุษย์มานานหลายพันปี นับตั้งแต่ยุคหินซึ่งมนุษย์รู้จักการดำรงชีวิตจากการล่าสัตว์ เพื่อยังชีพมาเป็น การปลูกพืชเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภค ภายหลังจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรปทำให้

เกิดผลกระทบต่อการผลิตทางการเกษตรอย่างสูง โดยการเริ่มปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อเพิ่มผลผลิต ต่อมาในยุคของการลาอาณานิคมมีการเคลื่อนย้ายการปลูกพืชเพื่อการค้าที่ไม่สามารถปลูกได้ในยุโรป จึงได้ถูกนำไปปลูกในกลุ่มประเทศอาณานิคม ในลักษณะเป็นการปลูกพืชเฉพาะเพื่อการค้า จนทำให้เป็นในรูปของธุรกิจการเกษตรขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน

ธุรกิจการเกษตรเป็นธุรกิจที่ครอบคลุมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร นับตั้งแต่การผลิต การนำเข้า การจำหน่ายปัจจัยการผลิต การผลิตสินค้าเกษตรในระดับฟาร์ม การรวบรวมสินค้าเกษตรจากเกษตรกรเพื่อส่งต่อไปในรูปแบบขายส่ง การแปรรูปและการส่งออก รวมทั้งการขายปลีกสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์และผลผลิตพลอยได้ไปสู่ผู้บริโภค ซึ่งสมคิด ทักซิณวัณวิสุทธิ์ (2554) ได้ให้ความหมายของธุรกิจการเกษตรไว้ว่า “ธุรกิจการเกษตรเป็นการดำเนินกิจกรรมทั้งหลายนับตั้งแต่การผลิตและจำหน่ายปัจจัยการผลิต การผลิตสินค้าเกษตรในระดับฟาร์ม การเก็บรักษา การแปรรูปสินค้าเกษตรและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรและผลผลิตพลอยได้ หรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรทุกประเภทถือว่าเป็นธุรกิจการเกษตรทั้งสิ้น”

จังหวัดตาก มีพื้นที่ติดกับชายแดนของประเทศเพื่อนบ้านประกอบไปด้วยพื้นที่ 5 อำเภอชายแดน ได้แก่ อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ อำเภอท่าสองยาง อำเภอแม่ระมาด และอำเภออุ้มผาง ซึ่งมีพื้นที่ในการเพาะปลูกทั้งหมดในปี 2551 ประมาณ 850,000 ไร่ ผลผลิตที่สำคัญได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ เป็นต้น (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดตาก: 2553) ซึ่งเป็นผลผลิตที่สร้างมูลค่าให้กับชุมชนท้องถิ่นอย่างมหาศาล และเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2547 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบอำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ และอำเภอแม่ระมาด เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ส่วนอำเภอท่าสองยาง และอำเภออุ้มผาง เป็นแหล่งสนับสนุนการผลิต โดยในด้านการเกษตรให้เน้นการเพิ่มผลผลิต และปรับปรุงพันธุ์พืช กระบวนการเพาะปลูก การเก็บเกี่ยว และการดูแลผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อประโยชน์ในการส่งออก และเป็นวัตถุดิบเพื่อป้อนเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรม จึงทำให้ต้องมีการพัฒนากิจกรรมทางธุรกิจการเกษตรให้สอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่ในปัจจุบัน

จากที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดนั้นจะเห็นได้ว่าธุรกิจการเกษตร เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อส่งสินค้าถึงผู้บริโภคได้อย่างมีมาตรฐานปลอดภัย ประกอบกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดตาก ที่มุ่งเน้นการผลิตทางการเกษตรนั้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่ารูปแบบของธุรกิจที่เหมาะสม ในการที่จะช่วยเพิ่มมาตรฐานและประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าเกษตรนั้น ควรจะมีลักษณะแบบใดจึงได้จัดทำงานวิจัยเรื่องนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบขององค์กรทางธุรกิจการเกษตร แล้วนำมาสังเคราะห์ในการประยุกต์ใช้ ในอำเภอชายแดนจังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงรูปแบบขององค์กรทางธุรกิจการเกษตร แล้วนำมาสังเคราะห์ในการประยุกต์ใช้ ในอำเภอชายแดนจังหวัดตากซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างโดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาดูงานจากกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ในการดำเนินธุรกิจการเกษตรนอกพื้นที่แล้วนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา โดยจะศึกษาเฉพาะการผลิตพืชอย่างเดียว ซึ่งแบ่งประเภทในการศึกษาออกเป็น 2 ประเภทคือ ประเภทไม่แสวงหากำไรกำหนดให้ไปศึกษาดูงานที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ และประเภทแสวงหากำไรกำหนดให้ไปศึกษาดูงานที่บริษัท เบทาโกรนอร์ธเทอร์น จำกัด ต.บ้านกลาง อ.เมือง จ.ลำพูน (เครือเบทาโกร) ในระหว่างวันที่ 26-28 พฤศจิกายน 2555 โดยแบ่งประเด็นในการศึกษาดูงานออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นแรก ความเป็นมาขององค์กร

ประเด็นที่สองการผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร

ประเด็นที่สามการผลิตผลผลิตการเกษตรในฟาร์ม

ประเด็นที่สี่การแปรรูปและการเก็บรักษาสินค้าเกษตร

ประเด็นที่ห้า การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตร และผลผลิตพลอยได้ของสินค้าเกษตร

ผลการวิจัย

1.บริษัท เบทาโกรนอร์ธเทอร์น จำกัด ต.บ้านกลาง อ.เมือง จ.ลำพูน (เครือเบทาโกร)

1.1 ความเป็นมาของเครือเบทาโกร เครือเบทาโกรเริ่มก่อตั้งเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2510 ภายใต้ชื่อ บริษัท เบทาโกร จำกัด เพื่อดำเนินธุรกิจผลิตและจำหน่ายอาหารสัตว์ ประกอบด้วยฟาร์มไก่ ฟาร์มสุกร โรงงานอาหารสัตว์ และโรงฟักไข่ และผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อจำหน่ายในประเทศและส่งออกปัจจุบันเครือเบทาโกร เป็นหนึ่งในผู้นำธุรกิจอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารครบวงจรของประเทศไทย ครอบคลุมตั้งแต่ธุรกิจอาหารสัตว์ ปศุสัตว์ ผลิตภัณฑ์ สำหรับสุขภาพสัตว์ ไปจนถึงผลิตภัณฑ์อาหารคุณภาพเพื่อการส่งออก และจำหน่ายในประเทศเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างหลากหลาย ภายใต้แนวคิด “เพื่อคุณภาพชีวิต” จากการศึกษาดูงานในบริษัท เบทาโกรนอร์ธเทิร์น จำกัด ต.บ้านกลาง อ.เมือง จ.ลำพูน ซึ่งเป็นบริษัทในเครือเบทาโกร พบว่าบริษัท เบทาโกรนอร์ธเทิร์น จำกัด เป็นบริษัทที่ดำเนินกิจกรรมในการผลิตอาหารสัตว์ ได้แก่ อาหารไก่ และอาหารสุกร

1.2 การผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตรและการผลิตผลผลิตการเกษตรในฟาร์มบริษัท เบทาโกรนอร์ธเทิร์น จำกัด เป็นบริษัทที่ดำเนินการกิจกรรมด้านการผลิตอาหารสัตว์ซึ่งต้องใช้วัตถุดิบโดยเฉพาะข้าวโพด มันสำปะหลัง กากถั่ว และรำละเอียด แต่ไม่ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตรในรูปแบบการเกษตรแบบพันธสัญญาหรือ Contract Farming รวมทั้งการผลิตผลผลิตการเกษตรในฟาร์ม เพื่อผลิตวัตถุดิบป้อนสู่โรงงาน แต่อย่างไรก็ตามบริษัทได้จัดหาวัตถุดิบที่เป็นผลผลิตการเกษตรโดย รับซื้อโดยตรงจากเกษตรกรกับพ่อค้าคนกลาง นอกจากนี้แล้วบริษัทยังมีการตั้งจุดรับซื้อนอกสถานที่อีกด้วย

1.3 การแปรรูปและการเก็บรักษาสินค้าเกษตรในการแปรรูปสินค้านั้นจะเห็นได้ว่าบริษัทเบทาโกรนอร์ธเทิร์น จำกัด ได้นำเอาผลผลิตทางการเกษตรได้แก่ ข้าวโพด มันสำปะหลัง กากถั่ว และรำละเอียด มาผลิตเป็นอาหารสัตว์ซึ่งมี 2 ประเภท คือแบบเม็ด และแบบผง โดยได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิต ได้แก่ GMP (Good Manufacturing Practice) หรือ หลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตอาหารจัดทำขึ้นโดยหน่วยงานมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ HACCP (Hazard Analysis Critical Control Point) หรือ มาตรฐานวิธีปฏิบัติในอุตสาหกรรมอาหาร ซึ่งอยู่ในโครงการขององค์การนาซ่า แห่งสหรัฐอเมริกา ISO 9001 (International Standardization and Organization 9001) หรือองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน ซึ่ง ISO 9001 ถือได้ว่าเป็นระดับมาตรฐานที่สูงที่สุด และ OHSAS (Occupational Health and Safety management System) หรือระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

สำหรับการเก็บรักษาสินค้านั้น ในส่วนของสินค้านั้นจะเก็บไว้เฉพาะ โดยข้าวโพดจะเก็บไว้ในไซโล และมันสำปะหลัง กากถั่ว และรำละเอียด จะเก็บใส่ถุงไว้ในโกดังอีกชั้นหนึ่ง สำหรับอาหารสัตว์ชนิดเม็ดที่ได้จากการผลิตจะเก็บไว้ในกระสอบเพื่อรอจำหน่าย และชนิดผงจะมีรถที่เรียกว่ารถ BULK มารับบริเวณโรงงานที่ผลิต เพื่อที่จะนำไปส่งให้กับฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่มีขนาดใหญ่ต่อไป

1.4 การจัดจำหน่ายสินค้านั้น และผลิตผลพลอยได้ของสินค้านั้นที่ได้กล่าวไปแล้วว่า บริษัท เบทาโกรนอร์ธเทิร์น จำกัด ไม่ได้ดำเนินการผลิตผลผลิตทางการเกษตรเพื่อผลิตสินค้าเอง แต่ได้รับซื้อผลผลิตทางการเกษตรจากเกษตรกรเข้ามาผลิตสินค้าแทน ดังนั้นในการจัดจำหน่ายสินค้านั้นจะเป็นการจำหน่ายผลผลิตที่แปรรูปแล้ว ได้แก่ อาหารสัตว์ ซึ่งในการจัดจำหน่ายอาหารสัตว์นั้นส่วนใหญ่จะจำหน่ายในลักษณะขายส่ง โดยมีพนักงานขายเป็นผู้รับรายการขาย แล้วส่งให้กับลูกค้ารายย่อยต่อไป ในกรณีของลูกค้าที่มีฟาร์มขนาดใหญ่จะขายโดยใช้รถ BULK เพื่อส่งสินค้าไปยังสถานที่เก็บอาหารสัตว์ในฟาร์ม

สำหรับผลผลิตพลอยได้ของสินค้านั้นนี้จากการสอบถามเจ้าหน้าที่พบว่าผลผลิตพลอยได้จากการผลิตอาหารสัตว์คือ “ฝุ่นข้าวโพด” ซึ่งจะสามารถนำไปทำอาหารสัตว์ในฟาร์มของเกษตรกรที่มีต้นทุนต่ำได้ นอกจากนี้ “ฝุ่นข้าวโพด” ยังสามารถนำไปทำปุ๋ยเพื่อในการเกษตรได้อีกด้วย

2. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย มูลนิธิโครงการหลวง จังหวัดเชียงใหม่

2.1 ความเป็นมาของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย มูลนิธิโครงการหลวง จังหวัดเชียงใหม่ และข้อมูลทั่วไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2527 ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย เป็นเขตพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธาร ปัญหาชาวเขาได้ทำลายป่าเพื่อเปิดที่ทำกิน ปลูกฝิ่น ทำให้ไร่เลื่อนลอย จึงตั้งเป็นศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอยขึ้น เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร โดยแนะนำการปลูกพืชเศรษฐกิจใหม่ๆ ทดแทนการปลูกฝิ่นและไร่เลื่อนลอย สามารถยกระดับความเป็นอยู่ของชาวเขาให้ดีขึ้น มีหมู่บ้านในความรับผิดชอบ 5 หมู่บ้าน เป็นชาวพื้นเมือง และชาวเขาเผ่าต่างๆ ได้แก่ ม้ง ลีซอ

2.1.1 ผลการดำเนินงานด้านทดสอบสาธิตศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย ทำการทดสอบปลงปลูกองุ่น สตรอเบอรี่ มะม่วง อะโวคาโด พลับราสเบอร์รี่ มัลเบอร์รี่ และกีวีฟรุต เพื่อเป็นแหล่งสาธิตและเรียนรู้ให้กับประชาชนใน เขตรับผิดชอบ

2.1.2 งานศูนย์พัฒนาพืชผักโครงการหลวง สนับสนุนงานวิจัย ทดสอบพืชผักเมืองหนาวชนิดใหม่ๆ เพื่อทดสอบ ผลผลิตพืชผักที่มีศักยภาพ สำหรับเกษตรกรและสาธิตการผลิตผักระบบไฮโดรโปนิก และสมุนไพรต่างประเทศพร้อมสำหรับการ ศึกษาดูงานแก่นักศึกษา และหน่วยงานต่างๆ

2.1.3 งานด้านการส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมการปลูกผักเมืองหนาว เช่น ผักกาดหอมห่อ ผักกาดหางหงส์ ผักกาดขาวปลี กะหล่ำปลี ปวยเล้ง เบบี้แครอท มะเขือเทศ ส่งเสริมการปลูกไม้ผล เช่น องุ่น อะโวคาโด พลับ พลับ สตรอเบอรี่ มัลเบอร์รี่ ราสเบอร์รี่ เสาวรสรับประทานสด สาลี่ บัวยี่ พืช

2.1.4 งานด้านสังคม ดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร มี 2 แห่ง คือ สหกรณ์การเกษตรหนองหอย จำกัด และสหกรณ์บ้านปางไฮ-แมชิ จำกัด โครงการจิตสำนึกสร้างการมีส่วนร่วมและสนับสนุนโครงการหมู่บ้านสะอาด การ ส่งเสริมกลุ่มแม่บ้าน และเยาวชนเช่น การผลิตปุ๋ยอินทรีย์การแสดงท้องถิ่น เป็นต้น

2.1.5 งานด้านสิ่งแวดล้อม ดำเนินการจัดชุมชนให้สะอาด ห้ามเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะหมู จัดทำกิจกรรมผลผลิต สะอาด โดยมีการบันทึกใบ GAP ในการปลูกผักส่งโครงการหลวง การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปลูกพืชเพื่อให้ได้ผลผลิต มากขึ้นและง่ายต่อการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เพิ่มพื้นที่ในการปลูกผักอินทรีย์มากขึ้น สิ่งแวดล้อมสะอาด แยกพื้นที่ป่า และที่ทำกินทำแนวอนุรักษ์ดินและน้ำ

2.2 การผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตรศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย มีการดำเนินการ จัดหาปัจจัยการผลิตจำพวก เมล็ดพันธุ์พืช สารเคมีทางการเกษตร ให้กับเกษตรกรโดยที่เกษตรกรจะต้องเป็นสมาชิกของศูนย์ พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย แต่ในการใช้สารเคมีจะต้องอยู่ในความควบคุม และตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนา โครงการหลวงหนองหอย สำหรับปุ๋ยนั้นศูนย์ฯ จะให้เกษตรกรจัดหาเอง

2.3 การผลิตผลผลิตการเกษตรในฟาร์มในการผลิตสินค้าเกษตรของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย ได้รับความ รับรับรองมาตรฐาน GAP (Good Agricultural Practice) หรือ มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ เครื่องหมาย “อย” ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข HACCP (Hazard Analysis Critical Control Point) หรือ มาตรฐานวิธีปฏิบัติในอุตสาหกรรมอาหาร ซึ่งอยู่ในโครงการขององค์การนาซ่า แห่ง สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีจำนวนสมาชิก 3,085 คน ครอบคลุม 6 หมู่บ้าน และในการผลิตในแต่ละครั้งนั้นศูนย์พัฒนาโครงการ หลวงหนองหอยจะมีการวางแผนการผลิต ระหว่างศูนย์ฯ กับสมาชิกเพื่อให้สมาชิกสามารถผลิตสินค้าได้ตรงตามความ ต้องการของตลาด

นอกจากนี้แล้วศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย ยังได้มีระบบการจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวพืชผัก เมืองหนาว ซึ่งเป็นผลผลิตที่สำคัญของโครงการหลวงและให้สมาชิกได้ยึดถือเป็นหลักในการผลิตโดยได้รับความเชื่อมั่น จากผู้บริโภคเป็นอย่างมากว่ามีคุณภาพดีและปลอดภัย เพราะมีกระบวนการจัดการที่ดีทั้งก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว โดย ศูนย์ฯ เป็นแหล่งที่มีการปลูกพืชผักเขตเมืองหนาวที่ใหญ่ที่สุดของโครงการหลวงและมีระบบการจัดการที่ดี

ระบบของการจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวเป็นระบบการเพาะปลูกที่ดี (GAP) เป็นระบบการปลูกพืช เพื่อให้ได้คุณภาพมาตรฐานตามที่ต้องการ ปราศจากสารพิษตกค้างโรคและแมลงศัตรูต่างๆ เพื่อให้ปลอดภัยทั้งต่อ เกษตรกร ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม โดยมีการควบคุมจุดวิกฤติที่จะทำให้เกิดความเสี่ยงในกระบวนการผลิตตั้งแต่การปลูก ไปจนถึงผู้บริโภค และมีการจัดบันทึกให้สามารถตรวจสอบย้อนกลับไปได้ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การจัดการก่อนการเก็บเกี่ยวผลผลิต

- 1.1 เลือกชนิดผักที่ปลูกให้เหมาะสมกับพื้นที่
- 1.2 เลือกปลูกพืชผักที่มีความชำนาญในการปลูก
- 1.3 การตรวจสอบประวัติการใช้พื้นที่และแหล่งน้ำ
- 1.4 การปลูกพืชผักโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เช่น การคัดเลือกพันธุ์ที่เหมาะสม การปลูกพืชผักใน

โรงเรือน การเตรียมดินที่ดี มีการวางระบบที่สามารถให้น้ำและปุ๋ยได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ต้นกล้าที่มีคุณภาพ และมีการปฏิบัติดูแลรักษาอย่างประณีต

1.5 การป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้อง เช่น มีการสำรวจโรคและแมลง และเลือกใช้วิธีป้องกัน กำจัดที่ปลอดภัย มีการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง และมีการบันทึกการใช้สารเคมี

- 1.6 เก็บเกี่ยวผลผลิตอย่างถูกต้อง ในช่วงอายุที่เหมาะสมและเก็บเกี่ยวอย่างประณีต
2. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต
- 2.1 การตรวจสอบปริมาณและคุณภาพของผลผลิต
 - 2.2 การตรวจสอบสารพิษตกค้างหรือสิ่งปนเปื้อนต่างๆ
 - 2.3 การทำความสะอาดและตัดแต่งผลผลิต
 - 2.4 การจัดการอุณหภูมิของผลผลิต
 - 2.5 การจัดชั้นมาตรฐานคุณภาพของผลผลิต
 - 2.6 การบรรจุหีบห่อการขนส่ง ที่เหมาะสม
 - 2.7 การเก็บรักษาผลผลิต ที่เหมาะสม

นอกจากนี้แล้วศูนย์พัฒนาโครงการหลวงยังมีการรับประกันสินค้า โดยการตรวจสอบเคมีที่จะตกค้างในพืช ซึ่งถ้าผ่านเกณฑ์จะมอบปลาสติกที่มีเครื่องหมายของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอยให้ เพื่อเอาไว้ใส่ผลผลิตมาส่งให้กับทางศูนย์ฯ แต่ถ้าไม่ผ่านก็จะทำการยืดอายุการเก็บเกี่ยวไปอีก

2.4 การแปรรูปและการเก็บรักษาสินค้าเกษตรในการแปรรูปสินค้าเกษตรนั้นศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอยไม่ได้ดำเนินการ แต่จะดำเนินการในส่วนของการเก็บรักษาสินค้า โดยจะดำเนินการในรูปแบบของการตัดแต่งผลผลิตก่อนแล้วจึงเข้าสู่กระบวนการเก็บรักษาสินค้า ในรูปแบบแช่เย็น

2.5 การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตร และผลิตผลพลอยได้ของสินค้าเกษตรในการจัดจำหน่ายสินค้าของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย จะดำเนินการ 2 รูปแบบคือจัดส่งให้กับส่วนกลาง ได้แก่ ศูนย์ผลิตผลเชียงใหม่ ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการจัดส่งสินค้าไปให้กับร้านค้าต่างๆ และจัดส่งเอง โดยมีรถห้องเย็นที่มีระบบ GPS ควบคุมในการจัดส่ง

ผลิตผลพลอยได้ของสินค้าเกษตร ส่วนใหญ่จะเป็นจำพวกเศษผักที่ได้ตัดแต่งเสร็จแล้ว ซึ่งศูนย์พัฒนาโครงการหลวงได้นำไปทำปุ๋ยชีวภาพ เลี้ยงหมู และทดลองการทำปุ๋ยใส่เดือนเพื่อสาธิตภายในศูนย์ฯ

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถสรุปผลออกมาได้ดังตารางต่อไปนี้

ประเด็นการศึกษาดูงาน	บริษัท เบทาโกรนอร์ธเทอร์น จำกัด	ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย
การผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร	ไม่มีการดำเนินการเกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตทางการเกษตร	มีการจำหน่ายปัจจัยการผลิตแต่ไม่ได้มีการผลิต ปัจจัยการผลิตขึ้นใช้เอง โดยจะจำหน่ายปัจจัยการผลิตให้เฉพาะสมาชิกของศูนย์ฯ เท่านั้น
การผลิตผลผลิตทางการเกษตรในฟาร์ม	ไม่มีการผลิตผลผลิตทางการเกษตรในฟาร์ม แต่จะซื้อวัตถุดิบมาผลิตเป็นสินค้า	มีการผลิตผลผลิตทางการเกษตรในฟาร์ม โดยเสริมให้เกษตรกร ทำการผลิตตามแผนการผลิตที่ได้ทำร่วมกันระหว่างศูนย์ฯ กับสมาชิก ผลผลิตที่ได้มีการรับรองมาตรฐาน GAP ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาและ HACCP ขององค์การนาซ่า สหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ยังมีระบบการจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว ผลผลิตทางการเกษตร รวมทั้งมีการตรวจสอบสารเคมีตกค้างในผลผลิต
ประเด็นการศึกษาดูงาน	บริษัท เบทาโกรนอร์ธเทอร์น จำกัด	ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย
การแปรรูปและการเก็บรักษาสินค้าเกษตร	มีการแปรรูปวัตถุดิบเป็นอาหารสัตว์ โดยได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิต GMP มาตรฐาน HACCP มาตรฐาน ISO 9001 และมาตรฐาน OHSAS ในส่วนของการเก็บรักษาสินค้านั้นจะเก็บวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์ไว้ในไซโลของบริษัท ส่วนอาหาร	ในการแปรรูปสินค้านั้น ศูนย์ฯ ไม่ได้ทำการแปรรูป แต่ในการเก็บรักษาสินค้านั้นจะทำการตัดแต่งผลผลิตก่อน เพื่อเข้าสู่กระบวนการเก็บรักษาสินค้าในรูปแบบแช่เย็น เพื่อส่งจำหน่ายต่อไป

	สัตว์ที่ผลิตได้จะบรรจุใส่กระสอบเพื่อรอการจำหน่ายหรือใส่รถBULK เพื่อทำการขนส่งไปสู่ฟาร์มขนาดใหญ่ต่อไป	
การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตร และผลิตผลพลอยได้ของสินค้าเกษตร	ในการจัดจำหน่ายสินค้านั้นจะจำหน่ายในรูปแบบขายส่ง โดยจะมีพนักงานขายมารับสินค้าไปขายให้กับเกษตรกรรายย่อย ส่วนลูกค้ารายใหญ่นั้นจะบรรจุใส่รถBULK ส่งถึงในฟาร์ม ส่วนผลพลอยได้ของสินค้าเกษตรนั้น ได้แก่ ฟันข้าวโพด ซึ่งขายให้กับเกษตรกรเพื่อนำไปทำปุ๋ยต่อไป	การจัดจำหน่ายสินค้านั้นทำ 2 รูปแบบคือส่งให้ส่วนกลาง กับจัดส่งขายเอง ผลผลิตพลอยได้ส่วนใหญ่เป็นเศษผักจากการตัดแต่ง ซึ่งนำไปทำเป็นอาหารหมู และทำปุ๋ยหมัก

ตารางสรุปผลการวิจัยโดยแยกตามประเด็นการศึกษา

จากตารางสรุปผลการวิจัย ซึ่งได้นำมาเปรียบเทียบระหว่าง 2 องค์กร คือองค์ไม่แสวงหาผลกำไร(ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย) และองค์กรที่แสวงหาผลกำไร(บริษัท เบทาโกรนอร์ธเทอร์น จำกัด)พบว่าศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย มีการดำเนินการที่ค่อนข้างที่จะสมบูรณ์ตามประเด็นที่ได้นำเสนอไว้ 4 ประเด็นขั้นต้น ซึ่งก็ยังคงขาดในส่วนของการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร แต่อย่างไรก็ตามศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย ก็ยังมีอุปกรณ์ที่ช่วยในการเก็บรักษาผลผลิตไว้ให้นานนั่นคือห้องเย็น ซึ่งสามารถเก็บผลผลิตเพื่อคงรักษาคุณภาพและความสดของผลผลิต เพื่อส่งจำหน่ายไปสู่มือผู้บริโภคได้

นอกจากนี้แล้วจุดเด่นของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย ก็คือ การวางแผนในการผลิตผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งจะดำเนินการวางแผนแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะเปิดให้สมาชิกของโครงการเข้ามามีส่วนในการกำหนดแผนร่วมกันทางศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย รวมทั้งมีระบบการจัดการผลผลิตก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว โดยเฉพาะการตรวจหาสารพิษตกค้างของผลผลิตก่อนที่จะเก็บเกี่ยวอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการประกอบธุรกิจสมัยใหม่ของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ในข้อที่เกี่ยวกับศีลธรรมจรรยาบรรณ ซึ่งต้องมีการรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งยังสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งเป็นแนวคิดของ สมโพธิ วงศ์พันธุ์ (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) ในวัตถุประสงค์รองที่เน้นให้ธุรกิจต้องให้บริการทางสังคม การรักษามาตรฐานการผลิต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเพิ่มกรอบในการจัดเก็บข้อมูลให้มีความหลากหลาย เช่น ศึกษาข้อมูลของระบบสหกรณ์การเกษตร โดยการศึกษาดูงาน สหกรณ์การเกษตรที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมธุรกิจการเกษตร
2. ควรมีการเพิ่มการวิเคราะห์หลักการจัดการทั่วไปของธุรกิจ เช่น หลักการจัดการแบบ 5M's คือ เงินทุน เครื่องจักร วัตถุดิบ กำลังคน ศีลธรรมจรรยาบรรณ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์หน่วยงานที่เข้าไปเก็บข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548. **การจัดการธุรกิจสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์ ซี.พี. บุ๊คสแตนด์ฮาร์ด.
สมคิด ทักษณาวินสุทธิ. 2554. **ธุรกิจเกษตรเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
สมโพธิ วงศ์พันธุ์. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. **ชุดการสอนวิชาการจัดการธุรกิจการเกษตร**.
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีระนอง. คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดตาก. 2553. **ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดตาก**
ปี 2553. เอกสารเย็บเล่ม. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดตาก.

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชี
กับคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา
Relationship Between Competence and Performance Standards of
Accountants and the Quality of Financial Reports at the Subdistrict
Administration Organizations in Nakhon Ratchasima (Province)

ทักษิณา อังคัยศ, รัฐิตรีตัน มีมาก

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาความรู้ความสามารถของนักบัญชี ศึกษามาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชี ศึกษาระดับคุณภาพรายงานงบการเงิน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชีกับคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ทำการเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักวิชาการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 152 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีความรู้ความสามารถ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักบัญชีมีความรู้ความสามารถในระดับมากทุกด้าน โดยมีความรู้ความสามารถในด้านการประกอบวิชาชีพด้วยความมุ่งมั่นและขยันหมั่นเพียร เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการศึกษาหาความรู้และความชำนาญเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ด้านการใช้ความรู้ความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพ และด้านการประกอบวิชาชีพโดยมีความสามารถเพียงพอ ตามลำดับ 2) นักบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีมาตรฐานในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักบัญชีมีมาตรฐานในการปฏิบัติงานมากทุกด้าน โดยมีความรู้มาตรฐานในการปฏิบัติงานในด้านความระมัดระวังรอบคอบ เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ และมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง 3) รายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า รายงานงบการเงินมีคุณภาพดีทุกด้าน โดยมีคุณภาพในด้านความเชื่อถือได้ เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านความเข้าใจได้ ด้านการเปรียบเทียบกันได้ และด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ตามลำดับ 4) ความรู้ความสามารถของนักบัญชีมีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานงบการเงิน ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ร้อยละ 61.20 5) มาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชีมีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานงบการเงิน ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ร้อยละ 62.80

คำสำคัญ : ความรู้ความสามารถ, มาตรฐานในการปฏิบัติงาน, คุณภาพรายงานงบการเงิน

Abstract

The research aims to analyze the capabilities of accountants, to study the accounting professional skills and practices of accountants, to define the level on the quality of financial report produced by accountants and to analyze relationship between the capabilities to perform duties according to the accounting standardization and the quality of the financial reports produced by accountants in the Subdistrict Administrative Organization (SAO) in Nakhon Ratchasima (province). The questionnaire were used as data gathering tool in this research. The sample group was 152 finance officers and accountants in SAO's office, Nakhon Ratchasima (province). Descriptive statistics were used as data analyzing tool comprised of percentage, mean, standard deviation and correlation coefficient.

The research found that ; 1) Accountants of SAO's office, Nakhon Ratchasima (province) overall possessed a high skills and abilities. To consider every aspect, the research revealed the first priority was accountants' professional practices with ambition and diligence. The second was that they had an enthusiasm continuing to learn and develop their professional skills. They also provided services in an effective and efficient manner consistent with the accounting standardization and professional practice accordingly. 2) The accountants in SAO's office in Nakhon Ratchasima (province) overall possessed high performance standards. To consider in every aspect the research showed the first priority was of accountants (cherish conservatism concepts as they shows) a high attention to detail and high level of accuracy. The second, they demonstrated sound work ethics according to the accounting standardization and practices. 3) The financial report of the SAO's Office in Nakhon Ratchasima (province) overall had a high quality in all aspects. To break down into each aspect, the research firstly revealed its reliability. The second was its understandability. The third was its comparability. The last was its trustworthy related to the making-decision process. 4) Accountants' efficiency skills, abilities and knowledge showed a significance relationship with the financial reports they produced overall had a high level of positive correlation which represented 61.20 percent. 5) Accountants' performance standards showed a significance relationship with the financial reports they produced overall had a high level of positive correlation represented 62.80 percent.

Keywords: Competence, Performance Standards, Quality of Financial Reports

บทนำ

ปัจจุบันนักบัญชีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการบริหารจัดการภายในองค์กรมากกว่าในอดีต ในฐานะที่เป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลแก่ฝ่ายบริหาร เพื่อใช้ในการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจต่างๆ โดยข้อมูลที่ได้รับจากนักบัญชีนั้น จะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง ทันเวลาและสามารถสะท้อนภาพดำเนินงานที่แท้จริงขององค์กรได้ (สุรินทร์ภักดี สำนักงานบัญชี, 2557, ออนไลน์) ดังนั้น นักบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถอยู่ตลอดเวลา การพัฒนาความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการควบคุมและการดำเนินงานของนักบัญชีให้ถูกต้องตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ โดยสภาวิชาชีพบัญชีได้จัดทำจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีขึ้นและมีข้อกำหนด ต้องปฏิบัติในเรื่องของ 1) ความรู้ความสามารถ ประกอบไปด้วย (1) การใช้ความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพ (2) การประกอบวิชาชีพโดยความสามารถเพียงพอ (3) การประกอบวิชาชีพด้วยความมุ่งมั่นและขยันหมั่นเพียร (4) การศึกษาหาความรู้และความชำนาญเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง นักบัญชีพึงปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้ตามมาตรฐาน รวมถึงวิธีปฏิบัติงานตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ความชำนาญและประสบการณ์ทางวิชาชีพด้วยความมีสติเอาใจใส่อย่างเต็มความสามารถ ปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จได้ เพียรพยายาม มุ่งมั่นและขยันหมั่นเพียรและหมั่นศึกษาหาความรู้และความชำนาญเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถให้ทันสมัยอยู่เสมอ 2) มาตรฐานในการปฏิบัติงาน ประกอบไปด้วย (1) การประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง (2) ความระมัดระวังรอบคอบ นักบัญชีพึงปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังรอบคอบเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและมั่นใจว่าการให้บริการทางวิชาชีพอยู่บนพื้นฐานของกฎเกณฑ์ต่างๆ และมาตรฐานในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง (ราชกิจจานุเบกษา, 2553: 72)

นอกจากนั้นความรู้ความสามารถและการมีมาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลจะก่อให้เกิดการรายงานงบการเงินที่ถูกต้องและมีคุณภาพ การรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลจะแสดงผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง และแสดงฐานะการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบล ณ วันใด วันหนึ่ง งบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน งบทรัพย์สิน งบรายรับรายจ่าย และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งการรายงานงบการเงินให้มีคุณภาพนั้น ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ 1) ความเข้าใจ ข้อมูลในงบการเงินต้องสามารถเข้าใจได้ในทันทีที่ผู้ใช้งบการเงินใช้ข้อมูลดังกล่าว โดยมี

ข้อสมมติที่ว่าผู้ใช้งบการเงินมีความรู้ตามควรเกี่ยวกับธุรกิจ และการบัญชี รวมทั้งมีความตั้งใจตามควรที่จะศึกษาข้อมูลดังกล่าว 2) ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ข้อมูลที่มีประโยชน์ต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจต้องช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินเหตุการณ์ในอดีตที่ผ่านมาของงบการเงินได้ 3) ความเชื่อถือได้ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต้องเชื่อถือได้ ข้อมูลจะมีคุณสมบัติของความเชื่อถือได้หากปราศจากความผิดพลาดที่มีนัยสำคัญและความลำเอียง ซึ่งทำให้ผู้ใช้งบการเงินมั่นใจได้ว่าข้อมูลนั้นเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของข้อมูลที่ต้องการให้แสดงหรือควรแสดง และ 4) การเปรียบเทียบกันได้ ผู้ใช้งบการเงินต้องสามารถเปรียบเทียบงบการเงินของกิจการในรอบระยะเวลาต่างกัน การเปรียบเทียบกันได้ เป็นลักษณะเชิงคุณภาพที่สำคัญของข้อมูลทำให้ข้อมูลนั้น มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจันเพชร, 2554 : 4-13)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชีกับคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้ความสามารถและพัฒนากิจการปฏิบัติงานของนักบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีมาตรฐานและเป็นไปตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติวิชาชีพ พ.ศ. 2547 และเพื่อพัฒนาคุณภาพรายงานงบการเงินให้มีคุณภาพและตรงกับความต้องการในการใช้ข้อมูลมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความสามารถของนักบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษามาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา
4. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชีกับคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักวิชาการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 243 แห่ง ซึ่งนักวิชาการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล จะมีแห่งละ 1 คน รวม 243 คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2557, ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งมาจากการเลือกแบบเจาะจงกับนักวิชาการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 152 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ความรู้ความสามารถของนักบัญชี ส่วนที่ 3 มาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชี ส่วนที่ 4 คุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบล และส่วนที่ 5 แนวทางการพัฒนาให้รายงานทางการเงินมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

นักแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เพื่อนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบ (Pre-Test) แบบสอบถามนักวิชาการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 30 ชุด และนำข้อมูลที่ได้มาหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของนักบัญชี อยู่ระหว่าง 0.838-0.950 มาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชีอยู่ระหว่าง 0.764-0.948 และคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ระหว่าง 0.815-0.920

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักวิชาการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 152 คน โดยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตในการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักวิชาการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพแล้วจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยแนบซองจดหมายตอบกลับไปพร้อมกับแบบสอบถาม และทำการโทรศัพท์ติดตามทวงถามได้แบบสอบถามกลับมาจำนวน 152 คน (100%)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการจัดกระทำกับข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามได้แล้ว จึงทำการตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถามทั้งหมด นำมาทำการลงรหัส (Coding) เพื่อนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 1 คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 2 คือ ความรู้ความสามารถของนักบัญชี แบบสอบถามส่วนที่ 3 คือ มาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชี และแบบสอบถามส่วนที่ 4 คือ คุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การองค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

2.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

ใช้ Correlation Coefficient ในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชีกับคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และแปรค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความสัมพัทธ์ระหว่างความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชีกับคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นนักวิชาการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 98.03 และมีอายุมากกว่า 35 ปี ร้อยละ 42.76 ระยะเวลาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 79.61 และมีประสบการณ์ในการทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบลระหว่าง 6-10 ปี ร้อยละ 68.42 ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ความรู้ความสามารถของนักบัญชี ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

ตาราง 1 ความรู้ความสามารถของนักบัญชี ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม

ความรู้ความสามารถของนักบัญชี	\bar{X}	S.D.	ระดับความรู้ความสามารถ	อันดับที่
1. การใช้ความรู้ความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพ	3.90	0.45	มาก	3
2. การประกอบวิชาชีพโดยมีความสามารถเพียงพอ	3.87	0.44	มาก	4
3. การประกอบวิชาชีพด้วยความมุ่งมั่นและขยันหมั่นเพียร	4.44	0.44	มาก	1
4. การศึกษาหาความรู้และความชำนาญเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง	4.15	0.47	มาก	2
รวม	4.09	0.34	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า นักบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ภาพรวมมีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักบัญชียังมีความรู้ความสามารถในระดับมากทุกด้าน โดยมีความรู้ความสามารถในด้านการประกอบวิชาชีพด้วยความมุ่งมั่นและขยันหมั่นเพียร เป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมาได้แก่ ด้านการศึกษาหาความรู้และความชำนาญเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.15$) ด้านการใช้

ความรู้ความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.90$) และด้านการประกอบวิชาชีพโดยมีความสามารถเพียงพอ ($\bar{X} = 3.87$) ตามลำดับ

2. มาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชี ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา
ตาราง 2 มาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชี ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม

มาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชี	\bar{X}	S.D.	ระดับมาตรฐาน	อันดับที่
1. การประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง	4.05	0.39	มาก	2
2. ความระมัดระวังรอบคอบ	4.33	0.44	มาก	1
รวม	4.19	0.38	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า นักบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ภาพรวมมีมาตรฐานในการปฏิบัติงานในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักบัญชีมีมาตรฐานในการปฏิบัติงานทุกด้าน โดยมีมาตรฐานในการปฏิบัติงานในด้านความระมัดระวังรอบคอบ เป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมาได้แก่ ด้านการประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ และมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.05$)

3. ระดับคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา
ตาราง 3 ระดับคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม

คุณภาพรายงานทางการเงิน	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ	อันดับที่
1. ความเข้าใจได้	4.16	0.44	ดี	2
2. ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	4.04	0.48	ดี	4
3. ความเชื่อถือได้	4.31	0.45	ดี	1
4. การเปรียบเทียบกันได้	4.15	0.46	ดี	3
รวม	4.16	0.38	ดี	

จากตาราง 3 พบว่า คุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า รายงานงบการเงินมีคุณภาพดีทุกด้าน โดยมีคุณภาพในด้านความเชื่อถือได้ เป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.31$) รองลงมาได้แก่ ด้านความเข้าใจได้ ($\bar{X} = 4.16$) ด้านการเปรียบเทียบกันได้ ($\bar{X} = 4.15$) และด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.04$) ตามลำดับ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความสามารถของนักบัญชีกับคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

ตาราง 4 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความสามารถของนักบัญชีกับคุณภาพรายงานงบการเงิน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม

ตัวแปร	\bar{X}	S.D.	ความรู้ความสามารถของนักบัญชี	คุณภาพรายงานงบการเงิน
1. ความรู้ความสามารถของนักบัญชี	4.09	0.34	1	0.612**
2. คุณภาพรายงานงบการเงิน	4.16	0.38	0.612**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 4 พบว่า ความรู้ความสามารถของนักบัญชี มีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง ($r=0.612$) ในทางบวก อย่างมี

นัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งหมายความว่า ถ้านักบัญชีมีความรู้ความสามารถในระดับค่อนข้างสูง ทำให้รายงานงบการเงินมีคุณภาพอยู่ในระดับค่อนข้างสูงเช่นกัน

5. ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชีกับคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

ตาราง 5 ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ของนักบัญชีกับคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม

ตัวแปร	\bar{X}	S.D.	มาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชี	คุณภาพรายงานงบการเงิน
1. มาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชี	4.19	0.38	1	0.628**
2. คุณภาพรายงานงบการเงิน	4.16	0.38	0.628**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 5 พบว่า มาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชี มีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง ($r=0.628$) ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งหมายความว่า นักบัญชีมีมาตรฐานในการปฏิบัติงานในระดับค่อนข้างสูง ทำให้รายงานงบการเงินมีคุณภาพอยู่ในระดับค่อนข้างสูงเช่นกัน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชีกับคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

1. นักบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักบัญชีมีความรู้ความสามารถในระดับมากทุกด้าน โดยมีความรู้ความสามารถในด้านการประกอบวิชาชีพด้วยความมุ่งมั่นและขยันหมั่นเพียร เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการศึกษาหาความรู้และความชำนาญเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ด้านการใช้ความรู้ความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพ และด้านการประกอบวิชาชีพโดยมีความสามารถเพียงพอ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2553 ที่กล่าวว่า ผู้ประกอบวิชาชีพต้องประกอบวิชาชีพด้วยความมุ่งมั่นและขยันหมั่นเพียร โดยนักบัญชีต้องมีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส อีสุภะ เที่ยงธรรม และซื่อสัตย์ ปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ และมุ่งมั่นขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงานให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิววงศ์ เพชรจุล (2552) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของความรู้ความสามารถทางวิชาชีพบัญชีและเทคโนโลยีสารสนเทศต่อคุณภาพกำไรของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ผลการศึกษาพบว่า นักบัญชีธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพบัญชีโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร แจ่มศรี (2554) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการเรียนรู้ทางการบัญชีอย่างต่อเนื่องที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ผู้ทำบัญชีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีการเรียนรู้ทางการบัญชีอย่างต่อเนื่องโดยรวม และเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. นักบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีมาตรฐานในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักบัญชีมีมาตรฐานในการปฏิบัติงานมากทุกด้าน โดยนักบัญชีมีมาตรฐานในการปฏิบัติงานในด้านความระมัดระวังรอบคอบ เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ และมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553 ที่กล่าวว่า ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องประกอบวิชาชีพด้วยความชำนาญให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพบัญชีและมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวัง

รอบคอบ

3. รายงานทางการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า รายงานงบการเงินมีคุณภาพดีทุกด้าน โดยมีคุณภาพในด้านความเชื่อถือได้ เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านความเข้าใจได้ ด้านการเปรียบเทียบกันได้ และด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจันเพชร (2554 : 4-13 – 4-16) ที่กล่าวว่า ข้อมูลทางการเงินบัญชีต้องช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเข้าใจในข้อมูลที่น่าเสนอได้ งบการเงินจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้ที่มีความรู้พื้นฐานอย่างเพียงพอ แม้บทการบัญชีจะมีข้อสมมติว่า ผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินบัญชีต้องมีความรู้ ความเข้าใจในธุรกิจและเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจพอสมควร อีกทั้งมีความพยายามและความตั้งใจตามควรที่จะศึกษาข้อมูลนั้น ข้อมูลจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจต่อเมื่อข้อมูลนั้นช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบันและอนาคตได้ ข้อมูลในรายงานต้องเชื่อถือได้จึงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน ข้อมูลที่เชื่อถือได้ต้องไม่มีความผิดพลาดที่มีนัยสำคัญและความลำเอียง และการเปรียบเทียบกันได้ทำให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินและคาดคะเนแนวโน้มของฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดของกิจการที่เปรียบเทียบได้ งบการเงินที่เปรียบเทียบกันได้จะให้ข้อมูลที่มีประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันทา ปาสาเลา (2555) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารกับคุณภาพรายงานงบการเงินของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา ผลศึกษาพบว่า คุณภาพรายงานงบการเงินของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและด้านการเปรียบเทียบกันได้ ภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีเช่นกัน

4. ความรู้ความสามารถของนักบัญชี มีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวก โดยการใช้ความรู้ความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพ การประกอบวิชาชีพโดยมีความสามารถเพียงพอ การประกอบวิชาชีพด้วยความมุ่งมั่นและขยันหมั่นเพียร และการศึกษาหาความรู้และความชำนาญเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานงบการเงินในด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านการเปรียบเทียบกันได้

5. มาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชี มีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวก โดยด้านการประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ และมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องและความระมัดระวังรอบคอบ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานงบการเงินในด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านการเปรียบเทียบกันได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) ความรู้ความสามารถ นักบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ควรให้ความสำคัญในด้านต่างๆ ดังนี้

(1) องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมโดยการจัดอบรมให้นักบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ในส่วนของการจัดทำบัญชีและงบการเงิน เพื่อให้การจัดทำงบการเงินถูกต้องตามหลักการบัญชีและมาตรฐานการบัญชี โดยมีเอกสารหลักฐานประกอบการบันทึกบัญชีอย่างครบถ้วนและข้อมูลในงบการเงินจะต้องมีความน่าเชื่อถือ

(2) นักบัญชีจะต้องสามารถตอบปัญหาด้านบัญชีให้กับผู้บริหารได้ถูกต้อง ชัดเจน และสามารถให้ข้อสังเกตต่อรายการผิดปกติ การทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญ รวมถึงความเสี่ยงและโอกาสที่จะได้รับ

(3) องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมให้นักบัญชีเข้ารับการอบรมทางด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อให้ นักบัญชีมีจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี สามารถปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส เป็นอิสระ เที่ยงธรรม และซื่อสัตย์ สุจริต

(4) นักบัญชีควรมีความสนใจใฝ่รู้ในสาขาอาชีพของตน และกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เช่น การเข้าอบรมด้านบัญชี ด้านเทคโนโลยีองค์ความรู้ใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ

2) มาตรฐานในการปฏิบัติงาน นักบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ควรให้ความสำคัญในด้านต่างๆ ดังนี้

(1) นักบัญชีควรมีความรู้ความเข้าใจ พร้อมปรับตัวเข้าสู่การพัฒนาารูปแบบการดำเนินงานที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และให้ความสนใจกับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครองทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(2) นักบัญชีควรมีวินัย ความรับผิดชอบ และความละเอียดรอบคอบในการทำงานอย่างผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ดี โดยมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เกิดความสำเร็จ

3) คุณภาพรายงานทางการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา นักบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญในด้านต่างๆ ดังนี้

(1) นักบัญชีควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายในการจัดทำรายงานทางการเงินและมีการนำเสนอข้อมูลในรายงานทางการเงินอย่างเพียงพอ เพื่อช่วยให้ผู้ใช้รายงานทางการเงินสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น

(2) นักบัญชีควรให้ความสำคัญในการเปิดเผยข้อมูลกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติหรือนโยบายต่างๆ และให้ความสำคัญกับข้อมูลที่จะส่งผลกระทบต่อการประเมินองค์กรไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความเสียหายหรือโอกาสที่จะได้รับ

(3) นักบัญชีควรมีเอกสารหลักฐานในการจัดทำข้อมูลทางการเงินอย่างน่าเชื่อถือ ตรวจสอบได้และมีการนำเสนอรายงานทางการเงินที่มีความเที่ยงตรง ถูกต้องตามความเป็นจริงและทันต่อเวลา

(4) นักบัญชีควรมีการจัดทำบัญชีโดยมีการแสดงข้อมูลในรายงานทางการเงิน เพื่อให้ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลสามารถวิเคราะห์ เปรียบเทียบงบการเงินในรอบระยะเวลาเดียวกันได้ และสามารถเปรียบเทียบงบการเงินในอดีต เพื่อที่จะคาดคะเนถึงแนวโน้มของฐานะการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาความสัมพันธ์ในด้านอื่น ที่มีต่อประสิทธิผลด้านคุณภาพรายงานงบการเงิน เช่น ด้านความโปร่งใส ด้านความเป็นอิสระ ด้านความเที่ยงธรรม และด้านความซื่อสัตย์สุจริต

2) ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการกองคลังกับคุณภาพรายงานงบการเงิน เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับที่เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

3) ควรศึกษาโดยเพิ่มกลุ่มตัวอย่างอื่นในการวิจัยไม่ใช่เฉพาะในจังหวัดนครราชสีมา เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางหรือในประเทศไทย เปรียบเทียบคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาพัฒนาความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. 2557. รหัสองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2557. จาก <http://www.dla.go.th/servlet/InfoServlet>

นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจันเพชร. 2554. ทฤษฎีการบัญชี. กรุงเทพฯ : ทีพีเอ็น เพรส.

ราชกิจจานุเบกษา. 2553. ข้อบังคับสภาวิชาชีพ (ฉบับที่ 19) เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ.

2553. เล่มที่ 127 ตอนพิเศษ 127 ง ราชกิจจานุเบกษา. 3 พฤศจิกายน 2553.

ศิววงศ์ เพชรจุล. 2552. ผลกระทบของความรู้ความสามารถทางวิชาชีพบัญชีและเทคโนโลยีสารสนเทศต่อคุณภาพกำไรของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุนันทา ปาสาเลา. 2555. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารกับคุณภาพรายงานงบการเงินของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

สุภาพร แจ่มศรี. 2554. ผลกระทบของการเรียนรู้ทางการบัญชีอย่างต่อเนื่องที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุรินทร์ภักดี สำนักงานบัญชี. 2557. บทบาทของนักบัญชี. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2557. จาก

<http://surinpukdee.blogspot.com/2008/08/blog-post.html>

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางวิชาชีพกับประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา

RELATIONSHIP BETWEEN THE PROFESSIONAL SKILLS AND PERFORMANCE EFFICIENCY OF ACCOUNTANTS IN THE LOCAL ADMINISTRATION IN NAKHON RATCHASIMA (PROVINCE)

อัญญรัตน์ โชติกลาง
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) เปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำงานตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางวิชาชีพกับประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักวิชาการเงินและบัญชี และนักวิชาการคลังซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติและเกี่ยวข้องกับงานบัญชีโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 116 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน F-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งานในระดับดีเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ด้านทักษะทางองค์กรและการจัดการธุรกิจ และด้านทักษะทางปัญญา ตามลำดับ 2) นักบัญชีมีประสิทธิภาพในการทำงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักบัญชีมีประสิทธิภาพในการทำงานด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ด้านความพอใจของทุกฝ่าย ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และด้านการจัดหาและใช้ปัจจัยทรัพยากร ตามลำดับ 3) นักบัญชีที่มีอายุแตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการทำงานด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จด้านการจัดหาและใช้ปัจจัยทรัพยากร ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และด้านความพอใจของทุกฝ่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักบัญชีที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการทำงานด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ ด้านการจัดหาและใช้ปัจจัยทรัพยากร และด้านความพอใจของทุกฝ่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) ทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชี ด้านทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติ และหน้าที่งาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ทักษะทางองค์กรและการจัดการธุรกิจ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ ด้านการจัดหาและใช้ปัจจัยทรัพยากร ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และด้านความพอใจของทุกฝ่าย โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ร้อยละ 80.20

คำสำคัญ : ทักษะทางวิชาชีพ, ประสิทธิภาพในการทำงาน

Abstract

The research purposes were 1) to study the professional skills of accountants in the local administration, 2) to examine job competency of accountant in the local administration, 3) to compare job competency with personal factors of accountants in the local administration, 4) to analyze relationship between professional skill and job competency of accountants in the local administration, in Nakhon Ratchasima. Questionnaires were used as data gathering tool in this survey research. The sample group was 116 finance and accounting technical officers and finance technical officers who were directly responsible for accounting tasks in the local administration, in Nakhon

Ratchasima. The statistical methods used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, F-Test and coefficient of correlation.

The research revealed that; 1) Mostly, accountants possess professional accountancy skill. To define variable for each aspect, the research demonstrated the first high level of accountants own a professional accountancy and technical skills. The second was interpersonal and communication skill, personal skill, organizational and business management skill and intellectual skill respectively. 2) Generally, accountants have proven a high proficiency in job competencies. To define for each aspect, the research showed that accountants had the highest proficiency in career achievement. Then they were considered the importance of all stakeholder satisfaction, internal process and operations skill and system resource management skill consistently. 3) Different aged accountants established different job competencies with respect to career proficiency achievement, system resource management, operational management and stakeholder satisfaction achievement were statistical significantly different level at 0.05. Varied length of accountants' work experience also showed the difference in career proficiency achievement, system resource management and stakeholder satisfaction achievement was statistical significantly different level at 0.05. 4) Overall, accountants' professional in terms of intellectual skill, technical skill, personal skill, interpersonal and communication skill, organizational and business management skill related to accountants' job proficiency in the local administration, in Nakhon Ratchasima regarding to career proficiency achievement, system resource management, operations management and stakeholder satisfaction achievement by having high level of positive correlation represented 80.20 percent.

Keywords: Professional skills, Performance efficiency

บทนำ

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นวิธีการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นผล การปฏิบัติงานเพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยใช้การสร้างตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม วัดผลการปฏิบัติงานเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด ส่วนราชการที่มีการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์สามารถผลิตผลงานที่มีคุณภาพ มากกว่าเดิมโดยใช้งบประมาณน้อยลง เป็นการเพิ่มคุณค่าให้แก่ผลงานทั้งทางด้านประสิทธิผล ประสิทธิภาพ คุณภาพและ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ (กรมชลประทาน, 2556, ออนไลน์)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมื่อเล็งเห็นถึงความสำคัญของคนแล้ว จึงพยายามที่จะพัฒนาด้านบุคลากรเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการเปิดหลักสูตรอบรมต่างๆ การจัดตั้งองค์กรแห่งเรียนรู้ให้พนักงานสามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วย ตนเอง ตลอดจนพยายามที่จะส่งเสริมในด้านคุณภาพชีวิตให้กับพนักงานเพื่อให้พนักงานมีความสุขและพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนมีความภาคภูมิใจในการทำงานกับองค์กร งานก็เป็นส่วนสำคัญของมนุษย์ซึ่งทำให้มนุษย์เป็นคนที่มีความเต็มสมบูรณ์ในการทำงานคนทุกคนย่อมมีแนวคิด และวิธีการในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันไปตามลักษณะความ รับผิดชอบของแต่ละงาน (ประภาพรพรณ พงษ์พุทธรักษ์, 2555 : 25) การพัฒนาตนเองจะเป็นรากฐานของการพัฒนา ทั้งหลายทั้งปวงไม่ว่าจะเป็น การพัฒนาทีมงาน หน่วยงาน สังคม หรือประเทศชาติก็ตาม หากปราศจากการพัฒนาตนเอง เป็นพื้นฐานเบื้องต้นแล้วก็ยากที่จะไปพัฒนาอย่างอื่น ซึ่งงานด้านบัญชีและการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ถือว่าเป็นงานที่สำคัญมากที่จะช่วยเหลือให้คณะผู้บริหารมีข้อมูลทั้งด้านรายรับ รายจ่าย เพื่อใช้ในการตัดสินใจบริหารงานใน อนาคต ดังนั้น นักบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ควรจะมีทักษะทางวิชาชีพเพื่อให้งานด้านการเงินและบัญชีมี ประสิทธิภาพ ได้แก่ ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าทำงาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ทักษะทางองค์กรและการจัดการธุรกิจ หากนักบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพที่ดี แล้วก็จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ ด้านการจัดหาและใช้ ปัจจัยทรัพยากร ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน ด้านความพอใจของทุกฝ่าย (สมใจ ลักษณะ, 2548 : 247)

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง ทักษะทางวิชาชีพ กับประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์กรบรรลุดุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ผลการปฏิบัติงานขององค์กรสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำงานตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา
4. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางวิชาชีพกับประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานของการวิจัย

- 1.3.1 นักบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกัน
- 1.3.2 ทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักวิชาการเงินและบัญชี และนักวิชาการคลัง ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติและเกี่ยวข้องกับงานบัญชีโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 82 แห่ง (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2556: 112-122) แห่งละ 2 คน ดังนั้นจำนวนประชากรเท่ากับ 164 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชี ส่วนที่ 3 ประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชี และส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพและการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ คือ นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เพื่อนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบ (Pre-Test) แบบสอบถามกับนักวิชาการเงินและบัญชี และนักวิชาการคลัง ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติและเกี่ยวข้องกับงานบัญชีโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 30 ชุด และนำข้อมูลที่ได้นำมาหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพ อยู่ระหว่าง 0.737-0.896 และประสิทธิภาพในการทำงาน อยู่ระหว่าง 0.701-0.913

การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เป็นการเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักวิชาการเงินและบัญชี และนักวิชาการคลัง ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติและเกี่ยวข้องกับงานบัญชีโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 116 คน โดยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพแล้ว จัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยแนบซองจดหมายติดแสตมป์ตอบกลับไปพร้อมกับแบบสอบถาม และทำการโทรศัพท์ติดตามทวงถามได้แบบสอบถามกลับมา จำนวน 116 คน (70.73%)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการจัดทำข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามได้แล้ว จึงทำการตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถามทั้งหมด นำมาทำการลงรหัส (Coding) เพื่อนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 1 คือข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 2 คือทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชี โดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) การแปลความหมายของคะแนน ในแบบสอบถามส่วนที่ 2 ใช้เกณฑ์การคิดค่าเฉลี่ยในแต่ละระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง นักบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพที่ดีมาก

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง นักบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพที่ดี

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง นักบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพที่พอใช้

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง นักบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพที่ควรแก้ไข

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง นักบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพที่ต้องแก้ไข

3) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 3 คือประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชี โดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) การแปลความหมายของคะแนน ในแบบสอบถามส่วนที่ 3 ใช้เกณฑ์การคิดค่าเฉลี่ยในแต่ละระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง การทำงานของนักบัญชีมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง การทำงานของนักบัญชีมีประสิทธิภาพมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง การทำงานของนักบัญชีมีประสิทธิภาพปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง การทำงานของนักบัญชีมีประสิทธิภาพน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง การทำงานของนักบัญชีมีประสิทธิภาพน้อยที่สุด

2.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

1) ค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของประชากรศาสตร์ในด้านอายุ และประสบการณ์ในการทำงาน

2) ใช้ Correlation Coefficient ในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีกับประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์และแปลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีกับประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 98.28 และมีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 81.90 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 75.00 มีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ระหว่าง 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 68.10 มีรายได้เฉลี่ยต่อปีอยู่ระหว่าง 15,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.28 ตำแหน่งงานส่วนใหญ่มีตำแหน่งงานเป็นนักวิชาการเงินและบัญชี คิดเป็นร้อยละ 57.76 ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ทักษะทางวิชาชีพ

ตาราง 1 ทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา

ทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชี	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ทักษะทางปัญญา	3.69	0.45	ดี	5
2. ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน	4.08	0.46	ดี	1
3. ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล	3.92	0.46	ดี	3
4. ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร	4.06	0.44	ดี	2
5. ทักษะทางองค์กรและการจัดการธุรกิจ	3.87	0.45	ดี	4
รวม	3.92	0.38	ดี	

จากตาราง 1 พบว่า นักบัญชีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีทักษะทางวิชาชีพภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพในระดับดีทุกด้าน โดยมีทักษะทางวิชาชีพด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งานในระดับดีเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ด้านทักษะทางองค์กรและการจัดการธุรกิจ และด้านทักษะทางปัญญา ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพในการทำงาน

ตาราง 2 ประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา

ประสิทธิภาพในการทำงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ	4.00	0.45	มาก	1
2. ด้านการจัดหาและใช้ปัจจัยทรัพยากร	3.83	0.47	มาก	4
3. ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน	3.92	0.46	มาก	3
4. ด้านความพอใจของทุกฝ่าย	3.94	0.46	มาก	2
รวม	3.92	0.38	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า นักบัญชีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีประสิทธิภาพในการทำงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีประสิทธิภาพในการทำงานในระดับมากทุกด้าน โดยนักบัญชีมีประสิทธิภาพด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านความพอใจของทุกฝ่าย ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และด้านการจัดหาและใช้ปัจจัยทรัพยากร เป็นอันดับสุดท้าย

3. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำงานตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของนักบัญชี พบว่า นักบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีอายุแตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการทำงานด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ ด้านการจัดหาและใช้ปัจจัยทรัพยากร ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และด้านความพอใจของทุกฝ่ายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักบัญชีที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการทำงานด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ ด้านการจัดหาและใช้ปัจจัยทรัพยากร และด้านความพอใจของทุกฝ่ายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางวิชาชีพกับประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r = 0.80$) ในทางบวก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางวิชาชีพกับประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขออภิปรายดังนี้

1. นักบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา มีทักษะทางวิชาชีพภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งานในระดับดีเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ด้านทักษะทางองค์กรและการจัดการธุรกิจ และด้านทักษะทางปัญญา ดังนั้นผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน นักบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักบัญชี สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศทางการบัญชีมาใช้ในการจัดทำบัญชีได้ เช่น โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี Word, Excel หรือ Power Point มีความสามารถจัดทำงบการเงินได้อย่างถูกต้อง ตรงเวลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2550) ที่กล่าวว่า ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ที่นักบัญชีจำเป็นต้องมี ได้แก่ ความชำนาญทางตัวเลข ความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การวัด การรายงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรศักดิ์ ธนันไชย (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า พนักงานบัญชีในกิจการมีทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร นักบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

และการสื่อสารภาพรวมอยู่ระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักบัญชีสามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ และสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2550) ที่กล่าวว่า ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสารจะช่วยให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีทำงานร่วมกับคนอื่นในองค์กรได้ดี การทำงานเป็นทีม การทำงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การทำงานในวัฒนธรรมที่ต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนประกอบของทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สังวาล ยมเกิด (2552) ที่ได้ศึกษาเรื่องทักษะทางวิชาชีพของพนักงานบัญชีการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า พนักงานบัญชีการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล นักบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคลภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักบัญชีสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ มีความระมัดระวังและมีความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี สามารถที่จะมีการปรับตัวใช้ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติให้เข้ากับการตัดสินใจ สามารถที่จะจัดการตัวเอง เช่น การควบคุมอารมณ์ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2550) ที่กล่าวว่า ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล คือ ทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยในการเรียนรู้และการปรับคุณลักษณะเฉพาะบุคคลซึ่งรวมถึงความสามารถที่จะเข้าร่วมและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง พิจารณาการปรับตัวใช้ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติให้เข้ากับการตัดสินใจ ความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สังวาล ยมเกิด (2552) ที่ได้ศึกษาเรื่องทักษะทางวิชาชีพของพนักงานบัญชีการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า พนักงานบัญชีการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ด้านทักษะทางองค์กรและการจัดการธุรกิจ นักบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพด้านทักษะทางองค์กรและการจัดการธุรกิจภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักบัญชีมีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น เช่น การรับรู้ความรู้สึกและยินดียินดีรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถใช้ข้อมูลที่ได้รับนำมาพิจารณาและใช้ในการตัดสินใจได้ สามารถจัดแบ่งหน้าที่การทำงานและมีการมอบหมายงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2550) ที่กล่าวว่า ทักษะทางองค์กรและการจัดการธุรกิจ มีความสำคัญเพิ่มขึ้นต่อผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีซึ่งจะมีการเรียกร้องให้มีการแสดงบทบาทเชิงรุกในการจัดการองค์กรในแต่ละวัน ในขณะที่ก่อนหน้านี้บทบาทของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีอาจถูกจำกัดอยู่เพียงแค่การเก็บและรวบรวมข้อมูลเพื่อให้หน่วยงานอื่นนำไปใช้ แต่ในปัจจุบันผู้ประกอบการวิชาชีพได้เข้าไปมีบทบาทกับหลายทีมงานมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีซึ่งต้องเข้าไปในองค์กรประกอบขององค์กรจะต้องมีความรู้ด้านธุรกิจมากขึ้นและตระหนักในเรื่องการเมืองและมีมุมมองแบบรอบโลก รวมถึงความสามารถที่จะจัดแบ่งหน้าที่งาน ที่จะจูงใจและพัฒนาบุคลากร การพิจารณาและตัดสินใจได้อย่างผู้มีวิชาชีพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิติภูมิ เบญจโอฬาร (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่องคุณสมบัติของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า นักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ด้านทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ด้านทักษะทางปัญญา นักบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพด้านทักษะทางปัญญาภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักบัญชีสามารถนำสารสนเทศทางการบัญชีที่ได้รับจากสิ่งพิมพ์มาใช้ในการปฏิบัติงานได้ สามารถเข้าใจ และจัดการระบบสารสนเทศจากข้อมูลต่างๆ ได้ เมื่อมีปัญหาที่ซับซ้อนเกิดขึ้นสามารถแก้ปัญหาได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2550) ที่กล่าวว่า ทักษะทางปัญญา คือ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมิน ทักษะทางปัญญาทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีสามารถแก้ไขปัญหา ตัดสินใจและใช้ดุลยพินิจที่ดีแก้ไขสถานการณ์ที่ซับซ้อนขององค์กรได้ ความสามารถที่จะกำหนด ได้มา จัด และเข้าใจ สารสนเทศจากคน สิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และความสามารถที่จะระบุแก้ไขปัญหาก็ไม่เคยเจอมาก่อน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมกมล เศรษฐีกุล (2554) ได้ศึกษาเรื่องการวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในกลุ่มสหกรณ์การเกษตรในเขตสำนักงานตรวจสอบบัญชีที่ 7 ผลการวิจัยพบว่า นักบัญชีในกลุ่มสหกรณ์การเกษตรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านทักษะทางปัญญา อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. นักบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา มีประสิทธิภาพในการทำงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักบัญชีมีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ด้านความพอใจของทุกฝ่าย ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และด้านการจัดหาและใช้ปัจจัยทรัพยากร ตามลำดับ ดังนั้นผู้วิจัยขออภิปรายดังนี้

ด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ พบว่านักบัญชีมีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีประสิทธิภาพในการทำงานระดับมากทุกข้อ โดยนักบัญชีสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จได้ตามกำหนดเวลาและตามแผนการปฏิบัติงานที่วางไว้ สามารถปฏิบัติงานให้ผลงานออกมาโดยมีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์และเชื่อถือได้ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างตรงต่อเวลาและทำงานได้สำเร็จอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มัณฑรา ธรรมบุศย์ (2550 อ้างถึงใน ประภาพรรณ พงษ์พุทธรักษ์, 2555) ที่กล่าวว่า ผู้มีประสิทธิภาพจึงต้องเป็นผู้ที่ฉลาดในการเรียนรู้ คือ รู้ว่าควรทำงานอย่างไร จึงจะทำให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จในเวลาอันรวดเร็วสูญเสียพลังงานและทรัพยากรน้อยที่สุด

ด้านความพอใจของทุกฝ่าย พบว่านักบัญชีมีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านความพอใจของทุกฝ่าย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีประสิทธิภาพในระดับมากทุกข้อ โดยมีความพร้อมและเต็มใจให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอยู่เสมอ ปฏิบัติงานโดยเห็นความสำคัญของผู้อื่นและเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นทีม ได้ใช้ความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงานและพัฒนาตนเองอยู่เสมอตลอดเวลาและได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน สามารถสร้างเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ต่อผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกได้อย่างถูกต้อง และสามารถปฏิบัติงานให้ได้รับการยกย่องชมเชยจากเพื่อนร่วมงานและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมใจ ลักษณะ (2548) ที่กล่าวว่า การพัฒนาองค์กรเป็นกระบวนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้สึก และการปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้องกับองค์กรทุกฝ่าย โดยใช้วิธีการที่เป็นระบบระเบียบของการวิเคราะห์ปัญหา วางแผนแก้ปัญหา ประสานงาน กำกับ ติดตามการแก้ปัญหาและประเมินผลการแก้ปัญหามุ่งสู่การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร

ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน พบว่านักบัญชีมีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีประสิทธิภาพในระดับมากทุกข้อ โดยสามารถจัดระบบการทำงานให้สอดคล้องกับระเบียบข้อบังคับขององค์กร มีส่วนร่วมที่จะปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลงานที่ดีขึ้น แก้ไขปัญหาและตัดสินใจในการทำงานได้ถูกต้อง สมเหตุสมผลและทันต่อเหตุการณ์ ควบคุมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามขั้นตอนกระบวนการทำงานได้อย่างถูกต้อง และสามารถจัดระบบการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกันในแต่ละฝ่าย ซึ่งทำให้งานเสร็จตามกำหนดเวลาและลดความขัดแย้งได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมใจ ลักษณะ (2548) ที่กล่าวว่า การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานมีเป้าหมายความสำเร็จอยู่ที่การเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร ซึ่งองค์กรจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของคนและประสิทธิภาพขององค์กร ดังนั้นการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของคนและองค์กรจะต้องดำเนินไปพร้อมกัน

ด้านการจัดหาและใช้ปัจจัยทรัพยากร พบว่านักบัญชีมีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านการจัดหาและใช้ปัจจัยทรัพยากร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีประสิทธิภาพในระดับมากทุกข้อ โดยมีการตรวจสอบสภาพการใช้งานของเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ขององค์กรเป็นประจำเพื่อให้อุปกรณ์มีการทำงานได้อย่างมีคุณภาพ พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา นักบัญชีสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างประหยัดคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด วิเคราะห์ความต้องการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม จัดหางบประมาณและทรัพยากรให้เพียงพออย่างสม่ำเสมอ และควบคุมการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามแผนงานมาตรฐานที่กำหนดทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมใจ ลักษณะ (2548) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการทำงานเป็นการปฏิบัติกิจกรรม การงาน อย่างราบรื่น ครบถ้วน ประหยัดเวลา ใช้กำลังและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เกิดการสูญเปล่าน้อยที่สุด บุคคลที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นบุคคลที่พึงปรารถนาในสังคมที่เขาเป็นสมาชิกและในองค์กรที่เขาปฏิบัติหน้าที่งาน

3. นักบัญชี ที่มีอายุแตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการทำงานด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ ด้านการจัดหาและใช้ปัจจัยทรัพยากร ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และด้านความพอใจของทุกฝ่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักบัญชีที่มีประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการทำงานด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ ด้านการจัดหาและใช้ปัจจัยทรัพยากร และด้านความพอใจของทุกฝ่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากนักบัญชีที่มีอายุมากกว่ามีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี แยมพราย (2554) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้วัฒนธรรมองค์กร แรงจูงใจในการ

ปฏิบัติงานกับคุณภาพในการทำงานของพนักงานธุรกิจผลิตภัณฑ์คอนกรีตสำเร็จรูป : กรณีศึกษา บริษัทสระบุรีเทคนิค คอนกรีต จำกัด ผลการวิจัยพบว่า พนักงานในองค์กรที่มีอายุ อายุการทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีคุณภาพการทำงานด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ ด้านการจัดหาและใช้ปัจจัยทรัพยากร ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน ด้านความพึงพอใจของทุกฝ่ายแตกต่างกัน

4. ทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชี โดยรวมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในระดับสูง ซึ่งหมายความว่าถ้านักบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพสูง ทำให้นักบัญชีมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กันตยา เพิ่มผล (2552) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของบุคคล คือ ทักษะความสามารถของบุคคลที่ปฏิบัติงานบรรลุผลตามเป้าหมาย ภายใต้การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าที่สุด และรวมถึงประสิทธิภาพขององค์กรที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการ ให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยใช้ทรัพยากรซึ่งรวมทั้งคน หรือบุคคล ให้คุ้มค่ามากที่สุดเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางวิชาชีพกับประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขอเสนอแนะผลที่ได้จากการวิจัยดังนี้

1.1 นักบัญชี มีทักษะทางวิชาชีพบัญชีภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพในระดับดีทุกด้าน ดังนั้นนักบัญชีควรให้ความสำคัญในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านทักษะทางปัญญา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชี มากยิ่งขึ้น นักบัญชีควรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจทางด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชี เช่น การศึกษาข้อมูลจากหนังสือ วารสารทางการบัญชีจากระบบออนไลน์ มีการเข้ารับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เห็นเหตุการณ์

ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นนักบัญชีต้องมีความเข้าใจในหลักการจัดทำบัญชีให้เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองกันทั่วไป ควรทำความเข้าใจในระบบงานที่ทํายู่ นำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้กับงานที่ปฏิบัติ

ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นนักบัญชีต้องเป็นบุคคลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักสังเกตสิ่งรอบตัว มีทัศนคติที่ดีและมีจรรยาบรรณ มีความระมัดระวัง ความละเอียด

ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร เพื่อเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นนักบัญชีต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในการพูด การเขียน การอ่าน ฟัง จะทำให้นักบัญชีสามารถสื่อสารกับผู้อื่นหรือเพื่อนร่วมงานได้ดียิ่งขึ้น

ด้านทักษะทางองค์กรและการจัดการธุรกิจ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นนักบัญชีต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับแผนงานหรือกลยุทธ์ที่องค์กรได้วางแผนไว้ เช่น วางแผนงานตามภารกิจ วิสัยทัศน์ขององค์กรที่ได้กำหนดไว้

1.2 นักบัญชี มีประสิทธิภาพในการทำงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักบัญชีมีประสิทธิภาพในการทำงานในระดับมากทุกด้าน ดังนั้นนักบัญชีควรให้ความสำคัญในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น นักบัญชีควรพิจารณาผลผลิตความสำเร็จขององค์กรว่าตรงตามเป้าหมายที่องค์กรต้องการเพียงใด การปฏิบัติงานบางกรณีอาจจะบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ ก็ต้องมีการพิจารณาด้วยการตั้งเป้าหมายต่ำเกินไปจนเกิดภาพลวงว่าบรรลุเป้าหมายแล้ว

ด้านการจัดหาและใช้ปัจจัยทรัพยากร นักบัญชีควรมีการควบคุมการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามแผนงานและมาตรฐานที่กำหนด จัดหาทรัพยากรที่จะใช้ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม

ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน นักบัญชีควรมีการจัดการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในแต่ละฝ่ายให้สอดคล้องกัน ในแต่ละฝ่ายงานที่มีขั้นตอนในการทำงาน จะต้องมีการลดขั้นตอนในการทำงานให้มีการบริการที่รวดเร็ว สะดวกขึ้น

ด้านความพอใจของทุกฝ่าย นักบัญชีควรเห็นความสำคัญต่องานที่ปฏิบัติทั้งงานในองค์กรและนอกองค์กร รู้จักช่วยเหลือและเห็นคุณค่าของเพื่อนร่วมงาน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชี ในหน่วยงานราชการ เอกชน ภายใต้กรอบแนวคิดเดียวกัน เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีของแต่ละหน่วยงาน

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอื่น เพื่อให้เกิดแนวทางในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ในด้านอื่น ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน เช่น ค่านิยม ขวัญและกำลังใจในการทำงาน ประสิทธิภาพและอุดมการณ์ ความเชื่อมั่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมชลประทาน. 2556. การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2557. จาก http://irrigation.rid.go.th/rid15/ppn/oa/meeting_semminar/rbm.htm
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2556. บันทึกท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.
- กันตยา เพิ่มผล. 2552. การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาทุนมนุษย์.
- ประภาพรรณ พงษ์พุทธิรักษ์. 2555. การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ปิติกุณี เบญจโอฬาร. 2553. คุณสมบัตินักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เปรมกมล เศรษฐกุล. 2554. การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในกลุ่มสหกรณ์การเกษตรในเขตสำนักงานตรวจสอบบัญชีที่ 7. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมใจ ลักษณะ. 2548. การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา.
- สรศักดิ์ ธนนไทย. 2551. การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรม ภาคเหนือจังหวัดลำพูน. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. 2556. มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่อง ทักษะทางวิชาชีพ. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2556. จาก <http://www.fap.or.th/มาตรฐานวิชาชีพบัญชี/มาตรฐานการศึกษาและเทคโนโลยี.html>
- สุมาลี แยมพราย. 2554. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้วัฒนธรรมองค์กร แรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับคุณภาพในการทำงานของพนักงานธุรกิจผลิตภัณฑ์คอนกรีตสำเร็จรูป: กรณีศึกษา บริษัทสระบุรีเทคนิคคอนกรีต จำกัด. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สังวาลย์ ยมเกิด. 2552. ทักษะทางวิชาชีพของพนักงานบัญชีการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การพัฒนาชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ THE DEVELOPMENT OF COMPETENCIES IN A TRAINING PROGRAM FOR PROJECT MANAGER IN REAL ESTATE SECTOR

เสาวภาคย์ ถนอมศักดิ์กุล

สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสมรรถนะผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ (2) สร้างชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และ (3) ประเมินชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ขั้นตอนการวิจัย คือ (1) ศึกษาสมรรถนะผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์จากการใช้เทคนิคเดลฟาย โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้จัดการโครงการอสังหาริมทรัพย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ และผู้บริหารระดับสูงของโครงการอสังหาริมทรัพย์ จำนวน 18 คน (2) สร้างชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โดยการนำสมรรถนะที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเนื้อหาชุดฝึกอบรม เน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้ ประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องของโครงสร้างชุดฝึกอบรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน (3) ประเมินประสิทธิผลชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โดยการนำชุดฝึกอบรมไปทดลองใช้กับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ 32 คนที่ได้รับการคัดเลือกอย่างเจาะจง แบบกลุ่มเดียววัดผลก่อน และหลังการทดลอง (the one group pre-test, post-test design) ระยะเวลาการอบรม 2 วัน และใช้สถิติ paired sample t test ทดสอบความแตกต่างของระดับสมรรถนะระหว่างก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง และหลังการทดลองกับผ่านไป 12 สัปดาห์

ผลการวิจัย พบว่า (1) สมรรถนะผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ประกอบด้วย สมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สมรรถนะการบริหารโครงการมุ่งผลสัมฤทธิ์ สมรรถนะการบริหารความเสี่ยง สมรรถนะการทำงานเป็นทีม สมรรถนะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ และสมรรถนะการบริหารความพึงพอใจลูกค้า (2) โครงสร้างชุดฝึกอบรมประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ วิธีวัดและประเมินผล การตรวจสอบคุณภาพโครงสร้างโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านมีความเหมาะสมในระดับมาก และมีความสอดคล้องในทุกองค์ประกอบ และ (3) ระดับคะแนนสมรรถนะจากการประเมินตนเองของผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์หลังการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การประเมินความคงทนของสมรรถนะหลังผ่านการอบรมไปแล้ว 12 สัปดาห์ ไม่แตกต่างจากหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมอยู่ในระดับมากทุกรายการ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ชุดฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเหมาะสมในการนำไปพัฒนาสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ได้

คำสำคัญ: ผู้จัดการโครงการ สมรรถนะผู้จัดการโครงการ ชุดฝึกอบรม การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์

Abstract

The purposes of this research were (1) to investigate the competencies of project manager in real estate sector; (2) to establish the construction of a competencies training program for project manager in real estate sector and finally to evaluates the efficiency of the training program. These steps were as follows: (1) Studying the competency of project manager applied with Delphi technique by interview 18 expert of people; project manager, academic expert and executive manager of real estate. (2) Establishing a training program from the content in the first step focus on exchanging experience and learning. The training program was evaluated by five experts for coherence and appropriateness. (3) The training program was evaluated by experimental involving 32 project managers, who were selected by purposive sampling. The experiment was carried in one group pre-test and post-test design. The *t* test technique was used

to test the differences between the levels of competencies expressed prior to and after the experiment and the evaluation in term of the retention of competencies 12 weeks after the training was completed. The duration of experiment was two days.

The results showed that (1) the necessary competencies of project manager in real estate sector consisted of; transformational leadership; project and result management; risk management; teamwork; communication and relation; and customer satisfaction management. (2) the training program draft was deemed appropriate at a high level and exhibited coherence in respect to all components. (3) the average score levels of competencies on the basis of self-evaluation by the project manager after the completed experiment was higher than prior to the experiment in all aspects at the statistically significant level of .01. The retention of competencies twelve weeks after the training was showed that no differences at a statistically significant level. This means that the sample still retained the competencies and the scores of satisfaction were high level. Findings showed that the training program developed by the researcher displayed efficiency appropriate for developing competencies of project managers.

Keyword: Project manager, The competencies of project managers, The training program, The real estate sector development

บทนำ

ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจเป็นเสมือนดัชนีชี้บ่งการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (Wang, Yang & Liu, 2011: 43) เป็นดัชนีชี้วัดแนวโน้มภาวะเศรษฐกิจของประเทศนั้นๆ ด้วย (Golob, Bastic & Psunder, 2012: 357) เป็นตลาดสินทรัพย์ที่มีขนาดใหญ่ และมีความเกี่ยวข้องกับตลาดหลักทรัพย์ของแต่ละประเทศ (Liow & Webb, 2009: 82) การเติบโตแบบก้าวกระโดดของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่เกิดขึ้นในบางประเทศ นำไปสู่ความเสี่ยงในการบริหารจัดการ การประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ มักจะเริ่มต้นจากธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และการก่อสร้าง ในปีค.ศ. 2008 เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ที่เรียกว่า “วิกฤตซับไพรม์ (sub-prime crisis)” หรือ “วิกฤตแฮมเบอร์เกอร์” ในประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจาก Lehman Brothers ซึ่งเป็นธนาคารใหญ่เกิดภาวะล้มละลาย เนื่องจากการปล่อยสินเชื่อในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ส่งผลกระทบกับธนาคาร และธุรกิจอื่น ๆ ของสหรัฐอเมริกา และลุกลามไปยังหลายประเทศในโลก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือ IMF คาดความเสียหายที่เกิดกับสหรัฐอเมริกาสูงถึง 262 ล้านล้านบาท ส่งผลกระทบกับธนาคารหลายแห่งของประเทศ และยังส่งผลกระทบต่อเนื่องต่อสถาบันการเงินทั่วโลกที่เกิดล้มละลาย เช่น Northern Bank ของประเทศอังกฤษก็ประกาศล้มละลายด้วยเช่นกัน (Barkham, 2013: 56)

ภาวะวิกฤตดังกล่าวส่งผลให้ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ของไทยมีการชะลอตัว ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ซื้อบ้าน ผู้ประกอบการ สถาบันการเงิน ผู้รับเหมาก่อสร้าง ผู้ค้าวัสดุก่อสร้าง แรงงานก่อสร้าง และผู้ประกอบการขนส่ง ภาครัฐดำเนินการช่วยเหลือโดยการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแก่ผู้ที่จ่ายเงินค่าซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่ไม่เคยผ่านการใช้งานมาก่อน โดยโอนกรรมสิทธิ์อสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวภายในปี พ.ศ. 2552 ให้ได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้พึงประเมิน จำนวนเท่ากับมูลค่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 300,000 บาท ทั้งนี้มาตรการตามเสนอเป็นมาตรการเพิ่มเติมจากที่ให้หักค่าลดหย่อนดอกเบี้ยเงินกู้ยืมซื้อบ้านเป็นจำนวนไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี มาตรการดังกล่าวทำให้ผู้ซื้อที่อยู่อาศัยใหม่ที่มีการโอนในปี 2552 สามารถนำเงินต้นจากการกู้ยืมบ้านมาหักลดหย่อนได้ไม่เกิน 300,000 บาท และยังคงสิทธิการนำดอกเบี้ยเงินกู้มาหักลดหย่อนได้ไม่เกิน 100,000 บาท รวมถึงการต่ออายุการลดค่าธรรมเนียมการโอน ภาษีธุรกิจเฉพาะ และภาษีหัก ณ ที่จ่าย จากเดิมร้อยละ 3.3 ลงเหลือร้อยละ 0.11 ถึง มีนาคม 2553 (กรุงเทพธุรกิจ, 2552) มาตรการดังกล่าวช่วยกระตุ้นธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ให้ผ่านวิกฤต และในปี 2553 มีการขยายตัวอสังหาริมทรัพย์เฉพาะที่เปิดตัวใหม่ในปี 2553 มีถึง 429 โครงการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมจำนวนหน่วยราว 115,748 และมีมูลค่า 299,036 ล้านบาท มากที่สุดเป็นประวัติการณ์ ทำลายสถิติในรอบ 16 ปี โดยก่อนหน้านี้ปีที่มีการเปิดตัวสูงสุดคือปี 2537 จำนวน 400,000 ล้านบาท ส่วนปี 2538 เปิดตัว 263,000 ล้านบาท (โสภณ พรโชคชัย, 2554)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ และธุรกิจดังกล่าวมีการแข่งขันสูงเช่นเดียวกัน Li, Li, Skitmore, Kwok Wai Wong and Cheng (2009) พบว่าปัจจัยการแข่งขันสำคัญของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในประเทศจีน คือ สมรรถนะด้านการเงิน สมรรถนะการตลาด และสมรรถนะการจัดการ ช่วยให้ธุรกิจมีความสามารถด้านการแข่งขันมากขึ้น Gido and Clements (2009: 299) ระบุว่าความสำเร็จของโครงการอสังหาริมทรัพย์ ขึ้นอยู่กับลูกค้า การก่อสร้างต้องให้สอดคล้องตามความต้องการของลูกค้าและเหนือความคาดหวังจึงเป็นบทบาทโดยตรงของผู้จัดการโครงการ ซึ่งควรจะเป็นบุคคลที่มีสมรรถนะเพียงพอที่จะสามารถดำเนินโครงการก่อสร้างให้สำเร็จลุล่วงไปได้ Brill, Bishop and Walker (2006) ศึกษาสมรรถนะสำคัญของผู้จัดการโครงการ พบว่า สมรรถนะความเชี่ยวชาญของผู้จัดการโครงการประกอบด้วย (1) การแก้ไขปัญหา (2) ภาวะผู้นำ (3) ความรู้ด้านบริบท (4) การวิเคราะห์ (5) ด้านบุคคล (6) การสื่อสาร (7) การบริหารโครงการ และ (8) ด้านเครื่องมือ การที่ผู้จัดการโครงการมีสมรรถนะจะนำไปสู่โอกาสความสำเร็จของโครงการสูงกว่าการที่ผู้จัดการไม่มีสมรรถนะหรือมีสมรรถนะไม่เพียงพอ (Zhang, Zuo and Zillante, 2013: 749)

โครงการก่อสร้างจะมีการดำเนินการเป็นระยะ ๆ การดำเนินการจะต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญของบุคลากร และโดยเฉพาะผู้จัดการโครงการ ดังนั้นสมรรถนะของผู้จัดการโครงการจึงมีความสำคัญและควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การสร้างความรู้และความเข้าใจอย่างชัดเจนในบทบาทหน้าที่ และสมรรถนะที่เหมาะสมให้เกิดขึ้นกับผู้จัดการโครงการ ย่อมสร้างความมั่นใจว่าในทุกกระบวนการของการดำเนินงาน ได้มุ่งตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ อาทิ เวลา ต้นทุน คุณภาพของงานก่อสร้าง การประเมินถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากความเสียหาย ความขัดแย้งฝ่ายต่างๆ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และความเป็นผู้นำ ผู้จัดการโครงการที่มีสมรรถนะย่อมสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถสร้างศักยภาพองค์การให้ได้เปรียบด้านการแข่งขันและประสบความสำเร็จ McQuade, Sjoer, Fabian, Nascimento, and Schroeder (2007: 759)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาสมรรถนะผู้จัดการโครงการ และมีชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อค้นหาสมรรถนะผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และการพัฒนาชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเพิ่มสมรรถนะผู้จัดการโครงการในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์อันจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์การ การพัฒนาชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการให้แนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มาเป็นแนวคิดสำคัญในการพัฒนา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์
2. เพื่อสร้างชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์
3. เพื่อประเมินชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์
2. การค้นหาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย
3. การสร้างชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โดยการนำสมรรถนะที่ได้จากการศึกษาเทคนิคเดลฟายมากำหนดเนื้อหาของชุดฝึกอบรม
4. แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการสร้างชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ แนวคิดการเรียนรู้ผู้ใหญ่ แนวคิดการออกแบบและพัฒนาโครงการฝึกอบรม
5. ประเมินชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โดยการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้จัดการโครงการในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ จำนวน 32 คน แบบ One group pre-test, Post-test design และวัดความคงทนสมรรถนะหลังการทดลองผ่านไป 12 สัปดาห์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยในรูปแบบของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โดยการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการในตำแหน่งผู้จัดการโครงการอสังหาริมทรัพย์ไม่น้อยกว่า 10 ปี (2) ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการที่มีประสบการณ์ในการสอนธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ไม่น้อยกว่า 10 ปี และ (3) ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 18 คน เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

รอบที่ 1 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง บันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ ระยะเวลาการสัมภาษณ์ประมาณ 45 นาที -1 ชั่วโมงต่อราย หลังจากนั้นถอดเทปและวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) นำมาจัดหมวดหมู่ (categorized) เป็นสมรรถนะรายด้านและรายการย่อย นำรายการย่อยของสมรรถนะแต่ละด้านมาสร้างแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (จำเป็นน้อยที่สุด -จำเป็นมากที่สุด)

รอบที่ 2 ส่งแบบสอบถามไปยังผู้เชี่ยวชาญทั้ง 18 ท่าน เพื่อประเมินความจำเป็นของสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ หากมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในเรื่องของความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมของเนื้อหาสาระต่าง ๆ สามารถแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้ นำคำตอบที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 18 ท่านมาคำนวณหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อคำถามแต่ละข้อ เพื่อนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 ต่อไป การให้ความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตย่นรากร, 2547: 167)

ค่ามัธยฐาน	ความหมาย
1.00-1.49	มีความจำเป็นน้อยที่สุด
1.50-2.49	มีความจำเป็นน้อย
2.50-3.49	มีความจำเป็นปานกลาง
3.50-4.49	มีความจำเป็นมาก
4.50-5.00	มีความจำเป็นมากที่สุด

ค่าพิสัยควอไทล์	ความหมาย
ไม่เกิน 1.50	ความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ มีความสอดคล้องกัน
มากกว่า 1.50	ความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ไม่มีความสอดคล้องกัน

รอบที่ 3 ส่งแบบสอบถามรอบที่ 3 ที่ประกอบด้วยสมรรถนะที่จำเป็นของผู้จัดการโครงการที่มีค่าค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งคะแนนแต่ละข้อที่ผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 2 ให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านได้ทราบบทความคิดเห็นกลุ่ม และทบทวนคำตอบตนเองจากการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญอาจยืนยันคำตอบเดิม เพิ่มเติมคำตอบ หรือเปลี่ยนแปลงคำตอบได้ หากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญอยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อนั้น ขอให้แสดงเหตุผลประกอบด้วย ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้รับมาคำนวณหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อคำถามเช่นเดียวกับในรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำสมรรถนะที่มีความจำเป็นมาก ถึง มากที่สุด (ค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป) และสมรรถนะที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50) มาสรุปเป็นสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ เพื่อกำหนดโครงสร้างเนื้อหาชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 สร้างชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โดยมีการดำเนินงานเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างโครงร่างชุดฝึกอบรมฯ ออกแบบส่วนประกอบของโครงร่างชุดฝึกอบรมฯ ประกอบด้วย การกำหนดปัญหาและสภาพความจำเป็นของการฝึกอบรมฯ กำหนดหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหาที่ครอบคลุม สมรรถนะทั้ง 6 สมรรถนะ กิจกรรมการฝึกอบรมฯ วิธีวัดและประเมินผล

2. ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องส่วนประกอบของชุดฝึกอบรมฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เครื่องมือคือแบบประเมินความเหมาะสม (เหมาะสมน้อยที่สุด-เหมาะสมมากที่สุด) และความสอดคล้อง (สอดคล้อง-ไม่แน่ใจ-ไม่สอดคล้อง) พบว่าส่วนประกอบของชุดฝึกอบรมฯ มีความเหมาะสมในระดับมากทุกรายการ (มีค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป) และมีความสอดคล้องทุกรายการ (มีค่ามากกว่า .50)

3. การพัฒนาโครงร่างชุดฝึกอบรมฯ หลังจากที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินโครงร่างชุดฝึกอบรมฯ สมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ผู้วิจัยตรวจสอบปรับปรุงเนื้อหา ภาษาให้ถูกต้องและกระชับมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินชุดฝึกอบรมฯ สมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โดยนำชุดฝึกอบรมฯ ที่ผ่านการแก้ไขและตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้กับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ จำนวน 32 คน แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังทดลอง (One group pre-test, post-test design) และวัดความคงทนของสมรรถนะหลังสิ้นสุดการอบรม 12 สัปดาห์ เครื่องมือ คือแบบสอบถามสมรรถนะผู้จัดการโครงการ ซึ่งนำไป Try out กับผู้จัดการโครงการ 30 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของ Cronbach ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสมรรถนะทั้งฉบับเท่ากับ .982 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ paired simple t test โดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมฯ ดังนี้ (1) สมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ หลังสิ้นสุดการฝึกอบรมฯ สูงกว่าก่อนการอบรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) สมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ หลังสิ้นสุดการฝึกอบรมฯ เท่ากับก่อนการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมฯ ผ่านไป 12 สัปดาห์อย่างน้อยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ (3) วัดความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ หลังสิ้นสุดการอบรม

ผลการวิจัย

1. สมรรถนะผู้จัดการโครงการในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์จากการทำเดลฟาย 3 รอบ แสดงตามตารางที่ 1 ตารางที่ 1 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR) ความจำเป็นและความสอดคล้องของสมรรถนะผู้จัดการโครงการในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์จากการทำเดลฟาย 3 รอบ

สมรรถนะที่จำเป็น	Mdn	IQR	ความหมาย	
			ความจำเป็น	ความสอดคล้อง
สมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	3.75-4.70	.30-1.07	มากถึงมากที่สุด	สอดคล้อง
สมรรถนะการบริหารโครงการมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.18-4.74	.27-1.15	มากถึงมากที่สุด	สอดคล้อง
สมรรถนะการบริหารความเสี่ยง	4.15-4.74	.28-1.15	มากถึงมากที่สุด	สอดคล้อง
สมรรถนะการทำงานเป็นทีม	4.25-4.66	.40-.96	มากถึงมากที่สุด	สอดคล้อง
สมรรถนะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์	4.12-4.63	.53-.89	มากถึงมากที่สุด	สอดคล้อง
สมรรถนะการบริหารความพึงพอใจลูกค้า	4.08-4.74	.13-.79	มากถึงมากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะผู้จัดการโครงการในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญระบุว่ามีความจำเป็นระดับมากถึงมากที่สุด และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR) น้อยกว่า 1.50 ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ คือ (1) สมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (2) สมรรถนะการบริหารโครงการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (3) สมรรถนะการบริหารความเสี่ยง (4) สมรรถนะการทำงานเป็นทีม (5) สมรรถนะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ และ (6) สมรรถนะการบริหารความพึงพอใจลูกค้า

2. โครงร่างชุดฝึกอบรมฯ ประกอบด้วย (1) สารการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมรรถนะผู้จัดการโครงการในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่ได้จากเทคนิคเดลฟาย (2) จุดมุ่งหมายของชุดฝึกอบรมฯ (3) โครงสร้างเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมฯ (4) โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยในชุดฝึกอบรมฯ (5) กิจกรรมการเรียนรู้ และ (6) การวัดและประเมินผล โครงสร้างเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ และจำนวนชั่วโมงการเรียนรู้ แสดงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 โครงสร้างเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ และจำนวนชั่วโมงการฝึกอบรม

หน่วยที่	หัวเรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)	
		ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1	การพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำ	1.5	1.5
2	กลยุทธ์การบริหารโครงการมุ่งผลสัมฤทธิ์	1.5	1.5
3	การบริหารความเสี่ยงโครงการ	1	1.5
4	การทำงานเป็นทีม	1	1.5
5	การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ	1	1
6	ลูกค้าคือคนสำคัญ	1.5	1.5
รวม		7.5	8.5

จากตารางที่ 2 พบว่า ชุดฝึกอบรมประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 6 หน่วย ระยะเวลาการเรียนรู้ทฤษฎี 7.5 ชั่วโมง และปฏิบัติ 8.5 ชั่วโมง รวมระยะเวลาการฝึกอบรมทั้งสิ้น 16 ชั่วโมง

3. การประเมินประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โดยการทดลองใช้กับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ แสดงตามตารางที่ 3, 4, 5

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการประเมินตนเองของผู้จัดการโครงการเกี่ยวกับสมรรถนะก่อนการทดลองใช้ชุดฝึกอบรม กับหลังการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้จัดการโครงการในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์

สมรรถนะ	ก่อนทดลอง		ทดลองสิ้นสุด		t
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
	1. สมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	3.51	.53	4.02	
2. สมรรถนะการบริหารโครงการมุ่งผลสัมฤทธิ์	3.47	.58	4.02	.43	-6.307**
3. สมรรถนะการจัดการความเสี่ยง	3.36	.59	4.14	.73	-4.946**
4. สมรรถนะการทำงานเป็นทีม	3.63	.63	4.16	.44	-4.511**
5. สมรรถนะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์	3.57	.54	4.13	.42	-6.840**
6. สมรรถนะการบริหารความพึงพอใจลูกค้า	3.67	.65	4.15	.49	-3.339**

** $p < .01$

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้จัดการโครงการหลังสิ้นสุดการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้จัดการโครงการในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์สูงกว่า ก่อนการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกรายสมรรถนะ

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการประเมินตนเองของผู้จัดการโครงการเกี่ยวกับสมรรถนะหลังการทดลองใช้ชุดฝึกอบรม กับสิ้นสุดการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์

สมรรถนะ	หลังทดลอง		สิ้นสุดการทดลอง ผ่านไป 12 สัปดาห์		t
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
	สมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.02	.39	3.96	
สมรรถนะการบริหารโครงการมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.02	.43	3.97	.25	1.035
สมรรถนะการจัดการความเสี่ยง	4.14	.73	4.00	.33	.584
สมรรถนะการทำงานเป็นทีม	4.16	.44	4.20	.56	.733
สมรรถนะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์	4.13	.42	4.08	.15	.638
สมรรถนะการบริหารความพึงพอใจลูกค้า	4.15	.49	4.07	.14	.895

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้จัดการโครงการหลังสิ้นสุดการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้จัดการโครงการในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ผ่าน 12 สัปดาห์กับสิ้นสุดการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความพึงพอใจจากการประเมินตนเองของผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ ความพึงพอใจ
1. ชุดฝึกอบรมมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของท่าน	4.29	.69	มาก
2. ชุดฝึกอบรมเพิ่มความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติตามบทบาทผู้จัดการโครงการในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	4.16	.69	มาก
3. ภายหลังจากฝึกอบรมท่านมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติงานตามบทบาทผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์มากขึ้น	4.13	.62	มาก
4. กิจกรรมการเรียนการสอนสามารถพัฒนาสมรรถนะ ผู้จัดการโครงการ	4.03	.41	มาก
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการทำกิจกรรมกลุ่ม	3.84	.78	มาก
6. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการนำเสนอผลการระดมสมองและการอภิปรายกลุ่ม	3.84	.78	มาก
7. การสรุปประเด็นภายหลังจากจบการบรรยาย	4.29	.69	มาก
8. การเรียนรู้จากการฝึกอบรมในภาพรวม	4.06	.77	มาก
9. การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร	4.35	.66	มาก
10. ความครบถ้วนของเนื้อหาในการฝึกอบรม	3.71	.59	มาก
11. การใช้เวลาตามที่กำหนดไว้	3.71	.78	มาก
12. ความพร้อมของอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์	3.87	.72	มาก
13. ระยะเวลาในการฝึกอบรม	3.68	.79	มาก
14. บรรยากาศในการฝึกอบรมโดยภาพรวม	4.26	.58	มาก
รวม	4.02	.50	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจการใช้ชุดฝึกอบรมจากการประเมินตนเองของผู้จัดการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์อยู่ในระดับมากทุกรายการ ($\bar{X} = 4.02$, $SD = .50$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร ($\bar{X} = 4.35$, $SD = .66$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ระยะเวลาในการฝึกอบรม ($\bar{X} = 3.68$, $SD = .79$)

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้จัดการโครงการในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์สามารถพัฒนาสมรรถนะผู้จัดการโครงการในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ได้

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าสมรรถนะผู้จัดการโครงการในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ประกอบด้วย 6 สมรรถนะที่มีความจำเป็น เพื่อจะทำให้ผู้จัดการโครงการสามารถปฏิบัติงานได้ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ เนื่องจากปัจจุบันธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีการขยายตัวและมีการแข่งขันสูง สมรรถนะมีส่วนสำคัญที่ช่วยให้บุคลากรสามารถปรับปรุงการปฏิบัติงาน และการพัฒนาคุณภาพงาน สมรรถนะจึงมีความสำคัญต่อธุรกิจในยุคโลกาภิวัตน์ที่ต้องการผู้ปฏิบัติที่มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่สามารถเผชิญหน้ากับความหลากหลายและความซับซ้อนของการดำเนินธุรกิจแนวใหม่เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย (Hsieh, Lin and Lee, 2012: 25) สอดคล้องกับแนวคิดของ Spencer and Spencer (1993: 9) ที่ระบุว่า สมรรถนะเป็นคุณลักษณะพื้นฐานอยู่ภายในตัวบุคคลจะผลักดันให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ/หรือสูงกว่าเกณฑ์อ้างอิงหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Boyatzis (2008: 7) และ Draganidis and Mentzas (2006: 53) ที่สรุปว่า สมรรถนะเป็นการผสมผสานระหว่างความรู้ภายในตัวบุคคล (tacit knowledge) ความรู้ภายนอก (explicit knowledge) พฤติกรรม (behavior) และทักษะ (skill) ส่งผลให้บุคลากรมีศักยภาพในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการที่โครงการจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นกับผู้จัดการโครงการ ดังนั้นการที่

ผู้จัดการโครงการในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์มีสมรรถนะย่อมจะสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลการวิจัย พบว่า ชุดฝึกอบรมมีการบูรณาการแนวความคิดการออกแบบและพัฒนาโครงการฝึกอบรมตามแนวคิดของ ชูชัย สมितिโกร (2551:141-142) และ จำเนียร จวงตระกูล (2553: 236) โดยการวิเคราะห์หาความจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม การกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร รวมทั้งการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายชุดฝึกอบรม กำหนดโครงสร้างเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และวิธีการวัดและประเมินผลในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ต่อเนื่องและเชื่อมโยงเป็นระบบ สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) ที่ระบุว่า การพัฒนาหลักสูตรในขั้นตอนแรกคือการร่างหลักสูตรที่จะต้องมีการเตรียมข้อมูลพื้นฐานที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร โครงสร้าง และองค์ประกอบหลักสูตรที่จะสะท้อนให้เห็นภาพและมาตรฐานทางการศึกษาของหลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และการปรับแก้ไขหลักสูตรก่อนนำไปใช้ และเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับ Blanchard and Thacker (2007: 77) ที่ระบุว่าหลักสูตรที่ดีควรมีการนำเสนออย่างเป็นระบบ มีการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ รายวิชาที่จะใช้ในการฝึกอบรม วัตถุประสงค์ เทคนิค หรือวิธีการฝึกอบรม และระยะเวลาในการฝึกอบรมจึงทำให้ชุดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพในการนำไปพัฒนาสมรรถนะผู้จัดการโครงการในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์

ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์จากการประเมินตนเองของผู้จัดการโครงการ หลังการทดลองใช้ชุดฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าการนำชุดฝึกอบรมฯ ไปปฏิบัติจริงช่วยเพิ่มสมรรถนะผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ สอดคล้องกับการศึกษาของ วัฒน บัญกอบ (2552) พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะที่จำเป็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหงของกลุ่มตัวอย่างหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่าจากการอบรม ผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์มีสมรรถนะสูงขึ้นทั้ง 6 สมรรถนะ และ ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ จากการประเมินตนเองของผู้จัดการโครงการหลังผ่านไป 12 สัปดาห์เพื่อศึกษาความคงทนของสมรรถนะ พบว่า ผ่านไป 12 สัปดาห์ ผู้จัดการโครงการประเมินสมรรถนะตนเองในระดับมากทุกรายด้าน และเมื่อเปรียบเทียบกับหลังการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อธิบายได้ว่า ผู้จัดการโครงการที่ผ่านการฝึกอบรมยังคงมีความคงทนของสมรรถนะ สอดคล้องกับการวิจัยของ โสภาพร กล่ำสกุล (2554) พบว่า สมรรถนะของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏหลังการทดลองใช้หลักสูตรมีระดับคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลองในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการประเมินความคงทนของสมรรถนะเมื่อผ่านไป 8 สัปดาห์ยังมีความคงทนในระดับมาก

จากผลการวิจัย พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้จัดการโครงการต่อการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมสมรรถนะอยู่ในระดับมากทุกประเด็น เนื่องจากชุดฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากการค้นหาสมรรถนะที่จำเป็นของผู้จัดการโครงการจากผู้เชี่ยวชาญ และสร้างขึ้นตามแนวคิดของนักวิชาการเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ องค์ประกอบต่าง ๆ มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกันจึงสามารถพัฒนาสมรรถนะผู้จัดการโครงการได้ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมพึงพอใจ สอดคล้องกับ Giangreco, Sebastiano and Peccei (2009) ศึกษาความพึงพอใจของผู้รับการอบรม 3000 คนจากบริษัทในประเทศอิตาลีที่ได้รับการอบรมในหลักสูตรที่ถูกสร้างขึ้นมากกว่า 300 หลักสูตร พบว่าผู้เข้ารับการอบรมพึงพอใจเมื่อรับรู้ถึงประสิทธิผลและความมีประโยชน์ของการอบรม สอดคล้องกับ Khoury, et al (2014) ที่พบว่าพนักงานที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมเมื่อพบว่าการอบรมนั้นส่งผลให้ได้รับเงินเดือนมากขึ้น สามารถดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน และเกิดความรู้สึกรักรักภักดีต่อองค์กร รวมทั้งเมื่อการอบรมและการพัฒนาช่วยให้พนักงานเสริมสร้างตนเองสู่อนาคตอาชีพได้

จากผลการวิจัยจึงสามารถสรุปได้ว่าชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถพัฒนาสมรรถนะผู้จัดการโครงการทั้ง 6 สมรรถนะได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำชุดฝึกอบรมไปใช้

1. หน่วยงานที่นำชุดฝึกอบรมไปใช้ควรพิจารณาดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมให้เหมาะสมหรือสอดคล้องกับบริบทของหน่วยงานเพื่อให้สามารถดำเนินการจัดอบรมและพัฒนาสมรรถนะผู้จัดการโครงการได้อย่างแท้จริง
2. ควรมีการเตรียมความพร้อมด้านวิทยากร มีการคัดเลือกวิทยากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในธุรกิจการพัฒนอสังหาริมทรัพย์ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจและความถูกต้องเชิงวิชาการให้กับผู้เข้ารับการอบรม

3. กิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละกิจกรรมต้องกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้มากขึ้น

4. การนำชุดฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ควรมีการทบทวนเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับเวลา และมีความยืดหยุ่น เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับประโยชน์จากการอบรมอย่างเต็มที่

5. การนำชุดฝึกอบรมไปใช้อาจจะต้องพิจารณาคัดเลือกบางสมรรถนะที่มีความจำเป็นต่อผู้จัดการโครงการแต่ละกลุ่ม เพื่อให้สามารถพัฒนาสมรรถนะผู้จัดการโครงการในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ได้อย่างแท้จริง

6. เมื่อมีการนำชุดฝึกอบรมไปใช้ และเกิดความคงทนของสมรรถนะควรมีการติดตามผู้เข้ารับการอบรมเป็นระยะ ๆ หรือการมอบหมายงานให้ปฏิบัติเพื่อให้สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ ยังจะก่อให้เกิดความคงทนของสมรรถนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยสร้างหลักสูตรหรือชุดฝึกอบรมที่เหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะผู้จัดการโครงการที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะได้อย่างแท้จริง

2. ควรมีการวิจัยการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะผู้จัดการโครงการ ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. 2552. เปิดมาตรการภาษีอสังหาริมทรัพย์. ค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2557, จาก http://www.bangkokbiznews.com/home/news/property/property/2009/01/25/news_9918.php
- จำเนียร จวงตระกูล. 2553. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์: ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ศูนย์กฎหมายธุรกิจอินเตอร์เนชันแนล.
- ชูชัย สมितिไกร. 2551. การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญใจ ศรีสถิตย์นรากร. 2547. ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ยูแอนด์ไออินเตอร์มีเดีย.
- วัฒน์ บุญกอบ. 2552. การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการสอน: ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- โสภณ พรโชคชัย. 2554. อสังหาริมทรัพย์เปิดกระฉูด 300,000 ล้านบาทในปี 2553. ค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2557, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/business/ceo-blogs/sopon/20110117/372226/>
- โสภณพร กล่ำสกุล. 2554. การพัฒนาสมรรถนะของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Barkham, R. 2013. Real Estate and the Great financial Crisis. *World Economics*, 14 (3): 5-26.
- Blanchard, P. N., & Thacker, J. W. 2007. *Effective training: Systems, strategies and practices*. 3rd ed. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice-Hall.
- Boyatzis, R. E. 2008. Competencies in the 21st century. *Journal of Management Development*, 27 (1): 5-12.
- Brill, J. B., Bishop, M. J., & Walker, A. E. 2006. The Competencies and Characteristics Required of an Effective Project Manager: A Web-Based Delphi Study. *ETR & D*, 54 (2): 115-140.
- Draganidis, F., & Mentzas, G. 2006. Competency-based management: A review of systems and approaches. *Information Management & Computer Security*, 14 (1): 51-64.
- Giangreco, A., Sebastiano, S., & Peccei, R. 2009. Trainees' reactions to training an analysis of the factors affecting overall satisfaction with training. *The International Journal of Human*

- Resource Management**, 20 (1): 96-111.
- Gido, J., & Clements, J. P. 2009. **Successful Project Management. 4th ed.** Mason, OH: South-Western Cengage Learning.
- Golob, K., Bastic, M., & Psunder, I. 2012. Analysis of Impact Factors on the Real Estate Market: Case Slovenia. **Inzinerine Ekonomika Engineering Economics**, 23 (4): 357-367.
- Hsieh, S., Lin, J., & Lee, H. 2012. Analysis on Literature Review of Competency. **International Review of Business and Economics**, 2 (October): 25-50.
- Khoury, et al. 2014. Employees' perception about the effect of training on promotion: Evidence from Lebanon. **Global Journal of Business Research**, 8 (2): 23-31.
- Li, H., Li, V., Skitmore, V., Wong, K. W., & Cheng, E. D. 2009. Competitiveness factors: a study of the real estate market in China. **Construction Management and Economics**, 27 (June): 567-579.
- Liowa, K. H., & Webb, J. R. 2009. Common factors in international securitized real estate markets. **Review of Financial Economics**, 18 (2009): 80-89.
- McQuade, E., Sjoer, E., Fabian, P., Nascimento, J. C., & Schroeder, S. 2007. Will you miss me when I'm gone?: A study of the potential loss of company knowledge and expertise as employees retire. **Journal of European industrial Training**, 31 (9): 759.
- Spencer, L. M., & Spencer, S. M. 1993. **Competence at work: Models for superior performance.** New York: Wiley.
- Wang, S., Yang, Z., & Liu, H. 2011. Impact of urban economic openness on Real estate prices: Evidence from thirty-five cities in China. **China Economic Review**, 22 (2011): 42-45.
- Zhang, F., Zuo, J., & Zillante, G. 2013. Identification and evaluation of the key social competencies for Chinese construction project managers. **International Journal of Project Management**, 31 (2013): 748-759.

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO กับความสำเร็จในการ จัดเก็บรายได้ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา

Relationship between the COSO's Enterprise Risk Management Integrated Framework and the Successful Revenue Collection Practices of Municipal Organization, Nakhon Ratchasima Province.

พัชรินทร์ พ่วงช่วง

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ของเทศบาล 2) ศึกษา
ระดับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาล 3) เปรียบเทียบความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตามปัจจัย
ส่วนบุคคลของผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บรายได้ 4) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO
กับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่ม
ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 192 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้
โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, F-test และค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) บุคลากรของเทศบาล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO
ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลภาพรวม มี
ความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้อยู่ในระดับมาก 3) บุคลากรของเทศบาล ที่มีอายุและประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่าง
กัน มีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ ด้านความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลการจัดเก็บรายได้ ด้านการจัดเก็บได้ตาม
กำหนดเวลา และด้านความคุ้มค่าของค่าใช้จ่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 บุคลากรของเทศบาลที่
มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ ด้านความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลการจัดเก็บรายได้
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) การบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO มีความสัมพันธ์กับ
ความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ในทางบวกในระดับสูง ถึงร้อยละ 81.30

คำสำคัญ: การบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้

Abstract

The research intends to study of risk management processes under COSO's internal control integrated framework of the municipal Organization, to study of successful revenue collection of Municipal Organization, to compare successful revenue collection of Municipal Organization based on the revenue collectors' individual factors, and to analyze the relationship between risk management under COSO's internal control integrated framework and the successful revenue collection of Municipal Organization in Nakhon Ratchasima province. This survey research was conducted by distributing questionnaire to the focus group of 192 municipality officers in Nakhon Ratchasima province. The Purposive Sampling method was used in this research. Collected data were analyzed by using percentage, standard deviation, t-test, F-test and correlation coefficient.

The research revealed that: 1) Overall high level Municipality officers in Nakhon Ratchasima were criticizing of risk management under COSO's integrated framework of Municipal Organization Nakhon Ratchasima. When explored in each aspect, the research found Municipality officers strongly agreed in every aspects. They agreed on the objective setting that related to risk management under COSO's internal control integrated framework of Municipal Organization in Nakhon Ratchasima as the

first priority. Following aspects were the information and communication, internal environment, control activities, monitoring, risk response and risk identification respectively.

2) Overview, the successful in revenue collection of Municipal Organization in Nakhon Ratchasima was in high level of performance. When exploring in each aspects the research indicated the highly successful revenue collection in all aspect. The accuracy on the revenue collection was demonstrated as the first priority; followed by the worthiness of administrative expense in revenue collection and meet time requirements in revenue collection consequently.

3) Municipality officer individual differences in age and work duration in their current position led to the different success revenue collection of Municipal Organization in Nakhon Ratchasima regarding the accurate revenue collection, meet time requirements in revenue collection and worthiness of administrative expense in revenue collection at the different significance level of 0.05. Worthiness of administrative expense in revenue collection showed difference at the significance level of 0.05. Differences in Municipality officers' level of education generated the different successful revenue collection regarding the accurate revenue collection at the different significance level of 0.05.

4) Risk management processes under COSO's internal control integrated framework had a relation to successful revenue collection of Municipal Organization, Nakhon Ratchasima with high positive level accounted for 81.30 percent.

Keywords: COSO's Enterprise Risk Management Integrated Framework Successful Revenue Collection

บทนำ

เทศบาลเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย เทศบาลแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ความแตกต่างระหว่างเทศบาลแต่ละประเภทขึ้นอยู่กับจำนวนประชากร เทศบาลจะสามารถดำเนินการต่างๆ ได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดเก็บรายได้ของตนเองในการดำเนินงานของเทศบาลในปัจจุบัน ปัญหาสำคัญด้านการคลังของเทศบาลก็คือ รายได้ไม่เพียงพอ เนื่องจากว่าหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้เทศบาลทำนั้น มากเกินกว่าความสามารถในการหารายได้ของเทศบาลเอง (โกวิทย์ พวงงาม, 2550 : 138)

รัฐบาลท้องถิ่นจำเป็นต้องมีแหล่งรายได้และรายรับที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในท้องถิ่นให้ทั่วถึง จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดเก็บภาษีได้ครบถ้วนถูกต้องและเป็นธรรม การจัดเก็บได้ตามกำหนดเวลา และความคุ้มค่าของค่าใช้จ่าย เพื่อให้สามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ (ดุขภู สุวัฒน์วิทยากร, 2551 : 19) การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ ต้องอาศัยหลักการบริหารความเสี่ยงเข้ามาปรับใช้ในการดำเนินงานขององค์กร โดยยึดหลักการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐานของ The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ และยังคงครอบคลุมแนวทางการกำหนดนโยบายการบริหารงาน การดำเนินงาน และการบริหารความเสี่ยง ผ่านหลักการบริหารความเสี่ยงเพื่อนำมาเป็นแนวทางการวางระบบบริหารให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการเก็บภาษีให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้สูงสุดกับหน่วยงานและความพึงพอใจของเสียภาษีในเวลาดียวกัน (จิตรมณี สุวรรณพูล, 2556, ออนไลน์) และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดเก็บรายได้ ซึ่งเป็นภารกิจที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีฐานะทางการคลังที่เข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ในอนาคต และในการพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ นั้น จะต้องไม่ให้เกิดผลกระทบหรือเป็นการเพิ่มภาระภาษีแก่ประชาชนผู้เสียภาษีโดยถูกต้องตามกฎหมายและให้คำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจและภาระภาษีของประชาชนด้วย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2552 : 1-3)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาด้านการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับรายได้ที่ไม่เพียงพอ เนื่องจากว่าหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำนั้น มากเกินกว่าความสามารถในการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติหน้าที่และรับผิดชอบในงานด้านพัฒนาและจัดเก็บรายได้โดยตรง จึงเล็งเห็นถึงประโยชน์ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO กับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เทศบาลต่างๆ ในจังหวัดนครราชสีมา ทราบถึงการบริหารความเสี่ยงในงานจัดเก็บรายได้สามารถควบคุมและป้องกันหรือลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับหน่วยงานให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อเปรียบเทียบความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ตามปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรของเทศบาล
4. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO กับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะมีหลายคำตอบให้เลือก

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.72-0.84

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.80-0.86

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของเทศบาล เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตร Taro Yamane และวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีแบบเฉพาะเจาะจง คือ เทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 48 แห่งๆ ละ 4 คน จากจำนวนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมาทั้งสิ้น 89 แห่ง โดยเก็บข้อมูลจากบุคลากรของเทศบาล ซึ่งประกอบด้วย 1) นายกเทศมนตรี 2) ปลัดเทศบาล 3) ผู้อำนวยการกองคลัง และ 4) นักบัญชีที่ปฏิบัติงานจัดเก็บรายได้ โดยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ แบบซองจดหมายตอบกลับไปพร้อมกับแบบสอบถามตามที่อยู่ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา และทำการติดตามทวงถามทางโทรศัพท์ เพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับมาครบจำนวน 192 ชุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์การแปลคะแนนได้แก่ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นและมีความสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นและมีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นและมีความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นและมีความสำเร็จอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นและมีความสำเร็จอยู่ในระดับน้อยที่สุด และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO กับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีเกณฑ์การแปลค่า ดังนี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.80 ถึง 0.99 และ -0.80 ถึง -0.99 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.60 ถึง 0.79 และ -0.60 ถึง -0.79 มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.40 ถึง 0.59 และ -0.40 ถึง -0.59 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.20 ถึง 0.39 และ -0.20 ถึง -

0.39 มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.00 ถึง 0.19 และ -0.00 ถึง -0.19 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามคือ บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เกือบทั้งหมดเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 77.60 อายุ 35 - 44 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.75 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 64.06 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.75 และมีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.79 ส่วนใหญ่เป็นเทศบาลตำบล คิดเป็นร้อยละ 94.79

1. บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าบุคลากรของเทศบาลมีความคิดเห็นในระดับมากทุกด้าน โดยบุคลากรของเทศบาลให้ความคิดเห็นในด้านกาหนดวัตถุประสงค์ว่าเกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านสภาพแวดล้อมภายใน ด้านกิจกรรมควบคุม ด้านการติดตามผล ด้านการตอบสนองความเสี่ยง ด้านการประเมินความเสี่ยง และด้านการระบุเหตุการณ์ ตามลำดับ บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ด้านสภาพแวดล้อมภายใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยพนักงานของเทศบาล มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานด้านจัดเก็บรายได้ บุคลากรของเทศบาลมีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ผู้บริหารและพนักงานของเทศบาล มีความซื่อตรงและจริยธรรมต่อองค์กร และเทศบาลมีการจัดโครงสร้างขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วยการแสดงรายงานความรับผิดชอบตามหน้าที่ในการปฏิบัติงาน เป็นอันดับสุดท้าย บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ด้านกาหนดวัตถุประสงค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเทศบาลมีการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง บุคลากรของเทศบาลมีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ผู้บริหารเทศบาลมีการกำหนดระดับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ไว้อย่างชัดเจน ในประมาณการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลผู้ปฏิบัติ และผู้บริหารของเทศบาลมีการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นอันดับสุดท้าย บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ด้านการระบุเหตุการณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเทศบาลมีการอธิบายถึงความเสี่ยงและวิธีการบริหารความเสี่ยงไว้อย่างเปิดเผย บุคลากรของเทศบาลมีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เทศบาลมีการระบุถึงเหตุการณ์ความเสี่ยงที่ทำให้ไม่สามารถจัดเก็บรายได้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเทศบาลมีเทคนิคการระบุเหตุการณ์ เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น ความพึงพอใจของผู้ชำระภาษี เป็นระดับสูง-กลาง-ต่ำ เป็นอันดับสุดท้าย บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ด้านการประเมินความเสี่ยง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเทศบาลมีการประเมินความเสี่ยงก่อนการปฏิบัติงานถึงระดับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ บุคลากรของเทศบาลมีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เทศบาลมีการออกแบบและนำระบบการควบคุมภายในมาใช้ให้เกิดประสิทธิผล และเทศบาลมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานไว้ตลอดเวลา เป็นอันดับสุดท้าย บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ด้านการตอบสนองความเสี่ยง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเทศบาลมีการวางแผนในการตอบสนองต่อความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น บุคลากรของเทศบาลมีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เทศบาลมีการเปิดเผยข้อมูลในการตอบสนองความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และผู้บริหารของเทศบาลมีการตอบสนองความเสี่ยงหรือทำแผนการแก้ไขเพื่อให้เทศบาลอยู่ในระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ เป็นอันดับสุดท้าย บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ด้านกิจกรรมควบคุม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยพนักงานมีความรอบคอบและมีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน บุคลากรของเทศบาลมีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เทศบาลมีการกำหนดหน้าที่และแนวทางใน

การปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ขององค์กรไว้อย่างชัดเจน และผู้บริหารของเทศบาลมีการกำหนดนโยบายและวิธีปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความเสี่ยงหรือป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น เป็นอันดับสุดท้าย บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเทศบาลมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารข้อมูลการชำระภาษีไว้เผยแพร่อย่างทั่วถึง เช่น การประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น บุคลากรของเทศบาลมีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เทศบาลมีระบบสารสนเทศและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ของเทศบาลต่อผู้ชำระภาษี มีความถูกต้อง เข้าใจตรงกัน เป็นอันดับสุดท้าย บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ด้านการติดตามผล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเทศบาลมีการรายงานผลการปฏิบัติงานในการจัดเก็บรายได้ บุคลากรของเทศบาลมีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เทศบาลมีการติดตามความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นต่อความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้อย่างสม่ำเสมอ และเทศบาลมีการปรับปรุงระบบการบริหารความเสี่ยงให้ดียิ่งขึ้น เป็นอันดับสุดท้าย

2. ความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมาภาพรวม มีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ที่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ที่อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลการจัดเก็บรายได้ มีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านความคุ้มค่าของค่าใช้จ่าย และด้านการจัดเก็บได้ตามกำหนดเวลา ตามลำดับ ด้านความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลการจัดเก็บรายได้ ภาพรวมมีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ที่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ที่อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเทศบาลมีการจัดเก็บข้อมูลผู้เสียภาษีไว้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน มีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เทศบาลสามารถจัดเก็บรายได้ตรงตามประมาณการที่กำหนดไว้ในเทศบัญญัติ และเทศบาลมีการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน เพื่อให้ทราบถึงผู้อยู่ในข่ายต้องชำระภาษีได้อย่างครบถ้วนถูกต้อง เป็นอันดับสุดท้าย ด้านการจัดเก็บได้ตามกำหนดเวลา ภาพรวมมีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ที่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ที่อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเทศบาลมีการประชาสัมพันธ์ถึงระยะเวลาในการชำระภาษีให้ประชาชนผู้ชำระภาษีทราบ มีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เทศบาลมีการเร่งรัดการจัดเก็บภาษี หรือมีการออกให้บริการรับชำระภาษีเคลื่อนที่ หรือให้บริการในวันหยุดราชการเพื่อให้สามารถจัดเก็บได้ตามกำหนดเวลา และเทศบาลมีการมอบประกาศเกียรติคุณให้กับผู้นำหมู่บ้านที่มีการชำระภาษีได้ทันตามกำหนดเวลา เป็นอันดับสุดท้าย ด้านความคุ้มค่าของค่าใช้จ่าย ภาพรวมมีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ที่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ที่อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเทศบาลนำรายได้จากการจัดเก็บภาษีมาพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เทศบาลมีการออกปรับชำระภาษีเคลื่อนที่ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการออกจัดเก็บภาษี และเทศบาลมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บรายได้ ด้านบุคลากรผู้ปฏิบัติงานมีความคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ที่จัดเก็บภาษี เป็นอันดับสุดท้าย

3. บุคลากรของเทศบาล ที่มีอายุและประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกัน มีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ ด้านความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลการจัดเก็บรายได้ ด้านการจัดเก็บได้ตามกำหนดเวลา และด้านความคุ้มค่าของค่าใช้จ่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 บุคลากรของเทศบาลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ ด้านความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลการจัดเก็บรายได้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. การบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ในทุกๆ ด้าน ในทางบวก ในระดับสูง ($r=0.813$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งหมายความว่า ถ้าเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีการบริหารความเสี่ยง ตามแนวคิดของ COSO ในระดับสูง ทำให้เกิดความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้สูงเช่นกัน

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO กับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ของเทศบาล ด้านสภาพแวดล้อมภายใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ โดยพนักงานของเทศบาล มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานด้านจัดเก็บรายได้ ผู้บริหารและพนักงานของเทศบาล มีความซื่อตรงและจริยธรรมต่อองค์กร เทศบาลมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน และผู้บริหารงานของเทศบาล มีนโยบายในการปฏิบัติงานจัดเก็บรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วารุณี ปรีदानนัท และคณะ (2547) ที่กล่าวว่า สภาพแวดล้อมภายในองค์กรเป็นพื้นฐานที่สำคัญ สำหรับกรอบการบริหารความเสี่ยง สภาพแวดล้อมนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดกลยุทธ์และเป้าหมายขององค์กร การกำหนดกิจกรรม การบ่งชี้ ประเมินและจัดการความเสี่ยง สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ประกอบด้วยหลายปัจจัย เช่น จริยธรรม วิธีการทำงานของผู้บริหารและบุคลากร รวมถึงปรัชญาและวัฒนธรรมในการบริหารความเสี่ยง

บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ของเทศบาล ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเทศบาลมีการปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้อง และผู้บริหารเทศบาลมีการกำหนดระดับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ไว้อย่างชัดเจน ในประมาณการจัดเก็บรายได้ของ เทศบัญญัติตำบล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วารุณี ปรีदानนัท (2547) ที่กล่าวว่า การกำหนดวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ขององค์กร ควรพิจารณาในด้านกลยุทธ์ เกี่ยวข้องกับเป้าหมายขององค์กรด้านปฏิบัติงาน เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ผลการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ

บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ของเทศบาล ด้านการระบุเหตุการณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเทศบาลมีการอธิบายถึงความเสี่ยงและวิธีการบริหารความเสี่ยงไว้อย่างเปิดเผย เทศบาลมีการระบุถึงเหตุการณ์ความเสี่ยงที่ทำให้ไม่สามารถจัดเก็บรายได้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วารุณี ปรีदानนัท และคณะ (2547) ที่กล่าวว่า ในการระบุเหตุการณ์ผู้บริหาร ควรพิจารณาถึงปัจจัยความเสี่ยงทุกด้านที่อาจเกิดขึ้น เช่น ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ การเงิน บุคลากร การปฏิบัติงาน กฎหมายภาษีอากร ระบบงาน และสิ่งแวดล้อม แหล่งความเสี่ยงทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น

บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ของเทศบาล ด้านการประเมินความเสี่ยง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเทศบาลมีการประเมินความเสี่ยงก่อนการปฏิบัติงานถึงระดับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ และเทศบาลมีการออกแบบและนำระบบการควบคุมภายในมาใช้ให้เกิดประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วารุณี ปรีदानนัท และคณะ (2547) กล่าวว่า การประเมินโอกาสและผลกระทบของเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นต่อวัตถุประสงค์ขององค์กร ขณะที่การเกิดเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งอาจส่งผลกระทบต่อในระดับต่ำ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องอาจมีผลกระทบในระดับสูงต่อวัตถุประสงค์ และปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาความเสี่ยง เช่น ทักษะคนและแนวทางของผู้บริหารเกี่ยวกับความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุมภายใน และการวัดผลการปฏิบัติงานและการติดตามผล

บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ของเทศบาล ด้านการตอบสนองความเสี่ยง ภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยเทศบาลมีการวางแผนในการตอบสนองต่อความเสี่ยงและลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และมีการเปิดเผยข้อมูลในการตอบสนองความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วารุณี ปรีदानนัท และคณะ (2547) ได้กล่าวว่า เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารอาจต้องเลือกวิธีการจัดการความเสี่ยงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายวิธีรวมกัน เพื่อลดระดับโอกาสที่อาจเกิดขึ้นและผลกระทบของเหตุการณ์ให้อยู่ในช่วงที่องค์กรสามารถยอมรับได้

บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ของเทศบาล ด้านกิจกรรมควบคุม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพนักงานมีความรอบคอบและโปร่งใสในการปฏิบัติงาน และเทศบาลมีการกำหนดหน้าที่และแนวทางในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ขององค์กรไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวารุณี ปรีदानนัท และคณะ (2547) ได้กล่าวว่า กิจกรรมการควบคุม คือ นโยบายและวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้มั่นใจว่าได้มีการจัดการความเสี่ยง เนื่องจากแต่ละองค์กรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ และเทคนิคการนำไปปฏิบัติเป็นของเฉพาะองค์กร

บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ของเทศบาล ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเทศบาลมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ และการสื่อสารข้อมูลการชำระภาษีไว้เผยแพร่อย่างทั่วถึง เช่น การประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต เทศบาลมีระบบสารสนเทศและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วารุณี ปรีदानนท์ และคณะ (2547) ได้กล่าวว่า สารสนเทศและการสื่อสาร เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับองค์กรในการบ่งชี้ ประเมินและจัดการความเสี่ยง ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับองค์กรทั้งจากแหล่งภายนอกและภายใน ควรจะได้รับการบันทึกและสื่อสารอย่างเหมาะสมทั้งในด้านรูปแบบ และเวลา เพื่อช่วยให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับบุคคลภายนอกองค์กร

บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ของเทศบาล ด้านการติดตามผล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเทศบาลมีการรายงานผลการปฏิบัติงานในการจัดเก็บรายได้ และเทศบาลมีการติดตามความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นต่อความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวารุณี ปรีदानนท์ และคณะ (2547) ได้กล่าวว่า ประเด็นที่สำคัญของการติดตามผล คือ ความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้รับการรายงานต่อผู้บริหารที่รับผิดชอบ การติดตามการบริหารความเสี่ยงสามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ การติดตามอย่างต่อเนื่อง เป็นการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างทันทั่วทั้งที่ และถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน ส่วนการติดตามรายครั้ง เป็นการดำเนินการภายหลังจากเกิดเหตุการณ์

ความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลการจัดเก็บรายได้ ภาพรวมมีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้อยู่ในระดับมาก โดยเทศบาลมีการจัดเก็บข้อมูลผู้เสียภาษีได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน สามารถจัดเก็บรายได้ตรงตามประมาณการที่กำหนดไว้ในเทศบัญญัติ และสามารถจัดเก็บรายได้ได้อย่างครบถ้วน ตามทะเบียนคุมทรัพย์สิน (ผท.4) และทะเบียนคุมผู้ชำระภาษี (ผท.5) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประหยัด หงษ์ทองคำ (2548) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ นั่นก็คือ ความสามารถในการจัดเก็บรายได้ประเภทต่างๆ จากผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีได้อย่างครบถ้วน ไม่ขาดตกบกพร่อง ไม่มีติดค้าง

ความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการจัดเก็บได้ตามกำหนดเวลา ภาพรวมมีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ อยู่ในระดับมาก โดยเทศบาลมีการประชาสัมพันธ์ถึงระยะเวลาในการชำระภาษี ให้ประชาชนผู้ชำระภาษีทราบ เทศบาลมีการเร่งรัดการจัดเก็บภาษี หรือมีการออกให้บริการรับชำระภาษีเคลื่อนที่หรือให้บริการในวันหยุดราชการเพื่อให้สามารถจัดเก็บได้ตามกำหนดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประหยัด หงษ์ทองคำ (2548) ที่กล่าวว่า ควรมีการเร่งรัดการจัดเก็บ เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ อันเกิดจากภาษีอากร และอื่น ๆ ครบถ้วนและทันสมัยแล้ว ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์ ขั้นตอน และระยะเวลาการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆ ให้ประชาชนทราบหรือเข้าใจถึงขั้นตอนในการชำระภาษี

ความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านความคุ้มค่าของค่าใช้จ่าย ภาพรวมมีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ อยู่ในระดับมาก โดยเทศบาลนำรายได้จากการจัดเก็บภาษีมาพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด เทศบาลมีการออกรับชำระภาษีเคลื่อนที่ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการออกจัดเก็บภาษี และในการจัดเก็บเทศบาลมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บรายได้ ด้านวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานมีความคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ในการจัดเก็บภาษี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วีระศักดิ์ เครือเทพ (2548) ที่กล่าวว่า การรวมระบบการจัดเก็บภาษีอากรหลายประเภทเข้าด้วยกันและดำเนินการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีเพียงหน่วยงานเดียวอาจก่อให้เกิดผลดี คือ ภาษีบางประเภทมีขั้นตอนการบริหารการจัดเก็บคล้ายคลึงกันหรืออาศัยฐานข้อมูลที่มีฐานภาษีเดียวกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความประหยัดในการดำเนินงาน เนื่องจากมาจากการลดจำนวนพนักงาน การลดค่าใช้จ่ายในการพัฒนาระบบงานและระบบข้อมูลภาษีอากร

บุคลากรของเทศบาล ที่มีอายุและประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันไป มีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ ด้านความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลการจัดเก็บรายได้ ด้านการจัดเก็บได้ตามกำหนดเวลา และด้านความคุ้มค่าของค่าใช้จ่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 บุคลากรของเทศบาลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ ด้านความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลการจัดเก็บรายได้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ผู้บริหารของเทศบาลควรจัดให้มีการฝึกอบรมการปฏิบัติงานเป็นประจำ เพื่อช่วยให้บุคลากรของเทศบาล มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในการทำงาน สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้

กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลการจัดเก็บรายได้ด้านการจัดเก็บได้ตามกำหนดเวลา และด้านความคุ้มค่าของค่าใช้จ่ายมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ในทางบวก ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้น เทศบาลควรมีการนำระบบการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ซึ่งมีองค์ประกอบถึง 8 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมภายใน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการระบุเหตุการณ์ ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านการตอบสนองความเสี่ยง ด้านกิจกรรมควบคุม ด้านสารสนเทศ และการสื่อสาร และด้านการติดตามผล เข้ามาใช้ในหน่วยงานซึ่งจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ ในด้านความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลการจัดเก็บรายได้ ด้านการจัดเก็บได้ตามกำหนดเวลา และด้านความคุ้มค่าของค่าใช้จ่ายมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO กับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขอเสนอแนะผลที่ได้จากการวิจัยดังนี้

1) การบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา บุคลากรของเทศบาล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เทศบาลควรให้ความสำคัญในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านสภาพแวดล้อมภายใน เทศบาลควรมีการจัดโครงสร้างขององค์กร ด้วยการแสดงสายงานความรับผิดชอบตามหน้าที่ในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน และผู้บริหารของเทศบาลควรมีการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานจัดเก็บรายได้ เพื่อให้บุคลากรของเทศบาลปฏิบัติตามนโยบายที่กำหนดไว้ ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ผู้บริหารของเทศบาลควรมีการกำหนดเป้าหมายและควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร ในการปฏิบัติงานจัดเก็บรายได้ ด้านการระบุเหตุการณ์ เทศบาลควรมีการออกแบบเทคนิคการระบุเหตุการณ์ เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น ความพึงพอใจของผู้ชำระภาษี เป็นระดับสูง-กลาง-ต่ำ และควรมีการระบุความเสี่ยงของเหตุการณ์ที่ส่งผลถึงความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ไว้ด้วย ด้านการประเมินความเสี่ยง เทศบาลควรมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานไว้ตลอดเวลา และผู้บริหารของเทศบาลควรมีวิธีการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมเพื่อรองรับสถานการณ์ในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้ากับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด ด้านการตอบสนองความเสี่ยง ผู้บริหารของเทศบาลควรมีวิธีการออกแบบเพื่อตอบสนองความเสี่ยงหรือหาแนวทางแก้ไขการปฏิบัติงานในงานจัดเก็บรายได้ เพื่อให้เทศบาลอยู่ในระดับของความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และเทศบาลควรมีกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ด้านกิจกรรมควบคุม ผู้บริหารของเทศบาลควรมีการกำหนดนโยบายและวิธีการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความเสี่ยงหรือป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และควรมีกิจกรรมควบคุมภายในทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ เชิงกลยุทธ์ การดำเนินงาน การรายงาน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร การติดต่อสื่อสารของเจ้าหน้าที่เทศบาลต่อผู้ชำระภาษี ควรมีความถูกต้องเข้าใจตรงกัน และเทศบาลควรมีการปรับปรุงระบบสารสนเทศและการสื่อสารให้ทันสมัยอยู่เสมอ ด้านการติดตามผล เทศบาลควรมีการติดตามผลการปฏิบัติงาน โดยให้ประชาชนผู้ชำระภาษีกรอกแบบประเมินความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินของประชาชนผู้ชำระภาษีมาทำการพัฒนาแก้ไขปรับปรุงในจุดที่บกพร่อง เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงานจัดเก็บรายได้เกิดประโยชน์สูงสุด จนสามารถบรรลุตามเป้าหมายและเกิดเป็นความสำเร็จในการจัดเก็บ

2) ความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา จากการวิจัยพบว่า บุคลากรของเทศบาลที่ปฏิบัติงานจัดเก็บรายได้ มีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้อยู่ในระดับมาก เพื่อให้การจัดเก็บรายได้ของเทศบาลมีความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลการจัดเก็บรายได้ เทศบาลควรมีการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลผู้ชำระภาษีได้อย่างครบถ้วน ถูกต้อง และสามารถจัดเก็บรายได้ได้อย่างถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบที่กฎหมายกำหนด ด้านการจัดเก็บได้ตามกำหนดเวลา เทศบาลควรมีการมอบประกาศเกียรติคุณให้กับผู้นำหมู่บ้านที่มีการชำระภาษีได้ทันตามกำหนดเวลา เพื่อเป็นการยกย่อง เชิดชูเกียรติของหมู่บ้าน และควรมีการประชาสัมพันธ์การชำระภาษีให้กับประชาชนในการให้ความสำคัญกับกำหนดระยะเวลาในการชำระภาษี เพื่อหลีกเลี่ยง

ค่าปรับ และก่อให้เกิดเป็นความสัมพันธ์ที่ีระหว่างหน่วยงานกับประชาชนผู้ชำระภาษี ด้านความคุ้มค่าของค่าใช้จ่าย เทศบาลควรมีการบริหารจัดการด้านบุคลากรผู้ปฏิบัติงานและค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บรายได้อื่นๆ ควรจะต่ำกว่ารายได้ที่จัดเก็บได้จริง

3) บุคลากรของเทศบาล ที่มีอายุและประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกัน มีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ ด้านความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลการจัดเก็บรายได้ ด้านการจัดเก็บได้ตามกำหนดเวลา และด้านความคุ้มค่าของค่าใช้จ่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 บุคลากรของเทศบาลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ ด้านความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลการจัดเก็บรายได้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ผู้บริหารของเทศบาลควรมีการคัดเลือกบุคลากรที่ปฏิบัติงานจัดเก็บรายได้ จากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการจัดเก็บรายได้ และเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม เพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำงานให้กับบุคลากรของเทศบาล ก่อให้เกิดความคล่องตัวและเกิดประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ สูงสุด

4) การบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาล ในจังหวัดนครราชสีมา ในทุกๆ ด้าน ดังนั้น ผู้บริหารของเทศบาลควรให้ความสำคัญกับการนำระบบการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO เข้ามาปรับใช้ในหน่วยงาน ซึ่งมีองค์ประกอบถึง 8 ด้าน ทั้งนี้เพื่อช่วยลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และทำให้ความเสี่ยงขององค์กรอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีและเกิดเป็นความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาความสัมพันธ์ในด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาล เช่น กลยุทธ์ในการจัดเก็บภาษี การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ การรายงาน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ เป็นต้น

2) ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO กับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดและ องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

3) ควรศึกษาโดยเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างนอกเหนือจากจังหวัดนครราชสีมาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง หรือในจังหวัดอื่น เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2552. **แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วน**

ท้องถิ่น. หนังสือสั่งการกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท.0808.3/ว 3431 ลงวันที่ 19 ตุลาคม 2552.

โกวิทย์ พวงงาม. 2550. **การปกครองท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

จิตรรณณี สุวรรณพูล. 2556. **การบริหารจัดเก็บภาษีอากรโดยหลักการบริหารความเสี่ยง**

(Compliance Risk Management: CRM). (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2556 จาก www.sanpakornsarn.com/page_article_detail.php?aID=510

ดุขฎี สุวัฒน์วิทยากร. 2551. **รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย.** กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2548. **การปกครองท้องถิ่นไทยท้องถิ่น. หน่วยที่ 8-15. พิมพ์ครั้งที่ 3.** นนทบุรี :

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.

วารุณี ปริดานนท์ พงษ์ศักดิ์ อัชชะกุลวิสุทธิ ริชาร์ด วิลกินส์ ไมเคิล ฮัตตัน และ มาเรียส คุณเนก.

2547. **แนวทางการบริหารความเสี่ยง.** กรุงเทพฯ : ไพร์ชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส.

วีระศักดิ์ เครือเทพ. 2548. **การบริหารภาษีอากรและรายได้ของรัฐ : หลักการและแนวปฏิบัติสำหรับ**

นักรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กลยุทธ์ทางการตลาดและความพร้อมของธุรกิจนำเที่ยว
เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
Marketing Strategies and Availability of Tourism Businesses
in Entering ASEAN Economic Community

พรทิตา ญาณนาม, ฉันทย์จิรา ฉันทย์จารุพงศ์

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจนำเที่ยวในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเพื่อเปรียบเทียบสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานกับกลยุทธ์ทางการตลาดบริการของธุรกิจนำเที่ยว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ปฏิบัติงานในธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย จำนวน 404 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแตกต่างโดยใช้ Anova เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรเป็นรายกลุ่ม กรณีพบค่าความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มเป็นรายคู่อีกครั้งโดยใช้ Scheffe Analysis

ผลการวิจัยพบว่าระดับความสำคัญของปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญของปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.68 และการเปรียบเทียบสหสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจนำเที่ยวกับปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในด้านบุคคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ / เครื่องใช้สำนักงาน ด้านกระบวนการบริหาร และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมพบว่าความสัมพันธ์ กลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจนำเที่ยวกับปัจจัยการบริหารงานขององค์กร มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง $r = 0.766$

คำสำคัญ : กลยุทธ์ทางการตลาด, ธุรกิจนำเที่ยว, การท่องเที่ยว, ปัจจัยการบริหารองค์กร

Abstract

The objective of this research is to study the marketing strategies of tourism businesses in entering to ASEAN Economic Community classified by Personal factors and to investigate the managerial factors of tourism business organizations in entering ASEAN Economic Community and to compare the correlation among managerial factors of the enterprises with marketing strategies of these tourism businesses in entering. A sample group used in this study was 404 operators who is working in the tourism business. Questionnaire with a set of five-level rating scale is used for collecting the data. The certain statistical data analysis methods included percentage, mean, and standard deviation. Moreover, for an approach to compute the difference, especially in variance of the difference analyses between groups, an Anova approach was used. In case of group value of

differences occurred, a comparative analysis on each pair of group differences was computed again using Scheffe Analysis.

The result shows that the overall importance levels of the managerial factors of tourism business organizations in entering ASEAN Economic Community classified respondents give priority importance the managerial factors of tourism business organizations in entering ASEAN Economic Community overall was high with an average of 3.68. In comparison of correlation coefficients between the marketing strategies of the travel agencies and their administrative factors in the fields of personnel management, budgeting, materials and equipments/office supplies, managerial processing, and information technology, overall levels of marketing strategies of the tourism businesses and their administrative factors at relatively high level of correlation were achieved ($r = 0.766$).

Keywords: Marketing Strategy, Tourism Business, Tourism, Managerial Factors

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะนอกจากจะสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องอีกมากมาย อาทิ โรงแรมและที่พัก ภัตตาคารร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดการลงทุน การจ้างงาน และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศในรูปเงินตราต่างประเทศปีละหลายพันล้านบาท รวมทั้งสร้างกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศจากคนไทยเที่ยวไทย เช่นเดียวกัน ซึ่งในปี 2556 ประเทศไทยมีรายได้ จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติประมาณ 1,171,651 ล้านบาท ขณะเดียวกัน ธุรกิจการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า 2 ล้านคน รวมทั้งยังช่วยกระจายรายได้และการจ้างงานไปสู่ชนบท ตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ทั่วประเทศ (กรมการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. รายงานสรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยว มกราคม-ธันวาคม 2556. [ออนไลน์] 2557)

ตารางที่ 1 สรุปจำนวนและรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ปี 2550 - 2556 (ม.ค.-ธ.ค.)

ปี (พ.ศ.)	จำนวนนักท่องเที่ยว		รายได้จากการท่องเที่ยว	
	จำนวน(คน)	% Δ	จำนวน (ล้านบาท)	% Δ
2550	14,464,228	+4.65	547,781.81	+13.57
2551	14,584,220	+0.83	574,520.52	+4.88
2552	14,149,841	-2.98	510,255.05	-11.19
2553	15,936,400	+12.63	592,794.09	+16.18
2554	19,230,470	+20.67	776,217.20	+30.94
2555	22,353,903	+16.24	983,928.36	+26.76
2556	26,735,583	+19.60	1,171,651.42	+19.08

ที่มา : รายงานสรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยว มกราคม-ธันวาคม 2556, 2557: 13

ด้วยบทบาทที่สำคัญในการขับเคลื่อนสถานะเศรษฐกิจของประเทศไทย การท่องเที่ยวจึงถูกจัดให้เป็น 1 ใน 12 สาขาเร่งรัด การพัฒนาประเทศ เพื่อก่อให้เกิดการรวมตัวไปสู่ประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอาเซียน (พ.ศ.2554 - 2558) (ศูนย์บริหารจัดการความรู้เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, [ออนไลน์] 2557.) ซึ่งมีวิสัยทัศน์ คือ “ภายในปี 2558 อาเซียนจะรองรับจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนที่เพิ่มมากขึ้นด้วยสินค้าด้านการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย เป็นเอกลักษณ์ ด้วยการเชื่อมโยงภายในภูมิภาค ที่มีความสะดวก ด้วยสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยและมั่นคง ด้วยคุณภาพการบริการที่ดี ในขณะเดียวกัน จะส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีและโอกาสของประชาชนให้มากขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและมีความรับผิดชอบต่อประสานการทำงานร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ” และมีหลักการ ดังนี้

- 1) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการและเป็นระบบ
- 2) การพัฒนาอย่างยั่งยืนและมีความรับผิดชอบต่อ
- 3) การประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน
- 4) ผลกระทบด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ
- 5) ความเป็นเลิศด้านการให้บริการ
- 6) ประสบการณ์ท่องเที่ยวที่แตกต่างและมีปฏิสัมพันธ์

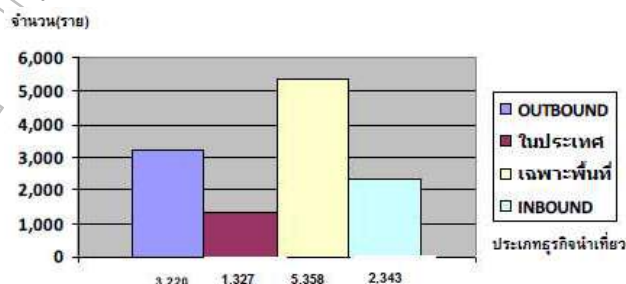
นอกจากนั้น ยังมีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การตลาดด้านการท่องเที่ยวอาเซียน (พ.ศ.2555-2558) (ศูนย์บริหารจัดการความรู้เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, [ออนไลน์] 2557.) ซึ่งจัดทำโดยคณะผู้วิจัยจากวิทยาลัยนวัตกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีเป้าหมายหลัก คือ การเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเยือนมากกว่าหนึ่งประเทศในภูมิภาค เพื่อส่งเสริมการสร้างอาเซียนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับโลกและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความสามารถด้านการตลาดและทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวของแต่ละประเทศสมาชิกเป็นสำคัญ

ผลของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนจะทำให้สามารถขยายฐานตลาดนักท่องเที่ยวของไทยในอาเซียนให้ใหญ่ขึ้น นอกจากนั้น หากข้อตกลงด้านการค้าบริการระหว่าง ASEAN+3 (อาเซียน+ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้) และ ASEAN+6 (เพิ่มอีก 3 ประเทศ คือ อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์) บรรลุผล ก็จะมีผลให้ขนาดตลาดขยายใหญ่กว้างไกลเพิ่มขึ้นอีกหลายเท่า แม้ปัจจุบัน สัดส่วนของตลาดอาเซียนในไทยจะมีเพียงร้อยละ 15 โดยตลาดหลัก 10 อันดับแรกของไทยจะเป็นตลาดระยะไกลมากกว่ากลุ่มตลาดในอาเซียน แต่แนวโน้มและโอกาสการเติบโตของตลาดภายในภูมิภาคที่ทวีบทบาทความสำคัญเพิ่มขึ้น เป็นสิ่งที่ประเทศไทยต้องพึงตระหนักและหันมาให้ความสนใจในกลุ่มตลาดนี้มากขึ้น (ศูนย์บริหารจัดการความรู้เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, 2557. [ออนไลน์])

การเตรียมความพร้อมเพื่อการแข่งขัน รักษาส่วนแบ่งตลาดจากตลาดภายในภูมิภาค ที่กำลังเติบโต จึงเป็นสิ่งท้าทายสำหรับประเทศไทยไปพร้อมกัน การส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยจะยังคงอาศัยการขยายตัวของนักท่องเที่ยวจากนอกภูมิภาคเป็นหลักให้มีความสนใจต่อกลุ่มตลาดอาเซียนในลักษณะกลุ่มลูกค้าเสริม หรือจะหัน มาใส่ใจกลุ่มตลาดดังกล่าวเพิ่มเป็นกลุ่มลูกค้าหลัก โดยปรับบริการต่างๆ ทั้งในด้านวัฒนธรรม ศาสนา ภาษา และอาหาร เพื่อรองรับการขยายตัวของกลุ่มตลาดใหม่ๆ เช่นอินโดนีเซีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์

ธุรกิจนำเที่ยว ตามความในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ปี 2551 (สมาคมไทยบริการท่องเที่ยว TAA. พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 [ออนไลน์] 2557.) ได้ให้ความหมายของธุรกิจนำเที่ยวไว้คือ “ธุรกิจเกี่ยวกับการนำนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวหรือเดินทางไปเพื่อวัตถุประสงค์อื่น โดยจัดให้มีการบริการหรือการอำนวยความสะดวกอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง อันได้แก่ สถานที่พัก อาหาร มัคคุเทศก์ หรือบริการอื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” ทั้งนี้ธุรกิจนำเที่ยวจะมุ่งเน้นการนำเที่ยวเชิงธุรกิจ มีการดำเนินการเป็นกิจการ โดยมีผลตอบแทนในการดำเนินงาน ทางบริษัทนำเที่ยวอาจดำเนินการจัดบริการด้านต่างๆ ในการเดินทางหรือจัดนำเที่ยวเอง หรืออาจเป็นเพียงบริษัทตัวกลางระหว่างนักท่องเที่ยวกับบริษัทนำเที่ยวอื่นๆ และอาจเป็นตัวกลางหรือตัวแทนให้บริการระหว่างนักท่องเที่ยวกับสถานประกอบการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้เช่นกัน เช่น เป็นตัวกลางหรือตัวแทนของโรงแรม แหล่งท่องเที่ยว ที่เข้าชมต่างๆ ฯลฯ ทั้งนี้บริษัทนำเที่ยวอาจรวมถึง บริษัทตัวแทนขนาดเล็กที่ทำหน้าที่ขายบัตรโดยสารเครื่องบินเป็นรายหน้าให้เช่ารถ หรือรับจองโรงแรม หรือติดต่อหามัคคุเทศก์ให้นักท่องเที่ยวด้วยก็ได้และในปัจจุบัน ธุรกิจนำเที่ยวก็มีจำนวนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง อาจจะช่วยว่าเป็นธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้โดยรวมได้มากกว่า

ตารางที่ 2 รายงานจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ณ วันที่ 4 มีนาคม 2557

ที่มา : ฐานข้อมูลธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์สำนักงานทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์กลาง

จากรายงานจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวทั้งหมด 12,248 ราย ตามตารางที่ 2 เห็นได้ว่า

- ธุรกิจนำเที่ยวประเภท OUTBOUND มีจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจ 3,220 ราย
- ธุรกิจนำเที่ยวประเภทในประเทศ มีจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจ 1,327 ราย
- ธุรกิจนำเที่ยวประเภทเฉพาะพื้นที่ มีจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจ 5,358 ราย
- ธุรกิจนำเที่ยวประเภทINBOUND มีจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจ 2,343 ราย

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่าบริษัทผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว เป็นธุรกิจหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงเป็นเหตุจูงใจในการศึกษาและเปรียบเทียบกลยุทธ์ทางการตลาดในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รวมทั้งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมของการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของบริษัทผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและการกำหนดยุทธศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจนำเที่ยวในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
3. เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานกับกลยุทธ์ทางการตลาดบริการของบริษัทธุรกิจนำเที่ยว

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในงานวิจัยนี้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างออกเป็นดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย จำนวน 12,248 ราย (สำนักงานทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์กลาง, 2557)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรมคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย (ธานินทร์, 2552: 50) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มขนาดตัวอย่าง 404 คน
3. วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และการสุ่มแบบบอกต่อ (Snowball Sampling) ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (ธานินทร์, 2552: 64)

2. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดลักษณะของเครื่องมือในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ลักษณะของเครื่องมือในการวิจัยลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ปฏิบัติงานในธุรกิจนำเที่ยว ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) มีข้อความจำนวน 5 ข้อ
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Rating Scale) มีข้อความจำนวน 20 ข้อ
 - ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจนำเที่ยวในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของธุรกิจนำเที่ยว ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีข้อความจำนวน 32 ข้อ
 - ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีต่อกลยุทธ์ทางการตลาดและความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของธุรกิจนำเที่ยว ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด (Open End) มีข้อความจำนวน 1 ข้อ
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) เสนอผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ทางด้านที่จำทำการศึกษาพิจารณาแบบสอบถาม จำนวน 5 ท่าน เพื่อเป็นการทดสอบความเที่ยงตรง ความครอบคลุมเนื้อหา เมื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบตามแบบประเมิน

แล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำแบบประเมินไปทำการคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้ผ่านการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ต้องการศึกษา ได้แก่ ธุรกิจนำเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 30 ชุด โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ 0.873 ภายหลังจากนำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาวิเคราะห์โดยนำคะแนนที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็น มาหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ในส่วนของข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ในส่วนของข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science for Windows)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยได้ดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวที่จะทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวที่จดทะเบียนขออนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวกับสำนักงานทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมีคู่เทศก์
2. ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม จากบุคลากรของธุรกิจนำเที่ยวในงามมทรรรมส่งเสริมการขายสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่จัดโดย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อตรงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยและกำหนดให้ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลประมาณ 60 วัน
3. นำแบบสอบถามที่ได้มาทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science for Windows) ซึ่งมีการประมวลผลข้อมูลเป็นขั้นตอนคือหลังจากการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้นำมาสรุปผลการวิจัย โดยลักษณะแบบสอบถามที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) วิเคราะห์ความแตกต่างโดยใช้ Anova เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรเป็นรายกลุ่ม กรณีพบค่าความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มเป็นรายคู่อีกครั้งโดยใช้ Scheffe Analysis และลักษณะแบบสอบถามเป็นปลายเปิด (Open-End) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วเรียบเรียงออกมาเป็นค่าความถี่ (Frequency)

5. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ตัวแปรต้นของงานวิจัย คือ
 - สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ปฏิบัติงานในธุรกิจนำเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ทำงานในองค์กรปัจจุบัน ส่วนงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน
 - ปัจจัยด้านการบริหาร ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านกระบวนการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. ตัวแปรตามของงานวิจัย ได้แก่ กลยุทธ์ทางการตลาดบริการของธุรกิจนำเที่ยว

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจนำเที่ยวเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 ตารางแสดงความถี่ และร้อยละของลักษณะทางประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทางประชากรกลุ่มตัวอย่าง	ความถี่ (ราย)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	108	26.7
หญิง	296	73.3
2. อายุ		
21 - 30 ปี	224	55.4
31 - 40 ปี	140	34.7
41 - 50 ปี	32	7.9
50 ปี ขึ้นไป	8	2.0
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	40	9.9
ปริญญาตรี	316	78.2
สูงกว่าปริญญาตรี	48	11.9
4. ประสบการณ์ทำงานในองค์กรปัจจุบัน		
ต่ำกว่า 1 ปี	60	14.9
1 - 3 ปี	196	48.5
4 - 6 ปี	72	17.8
6 ปีขึ้นไป	76	18.8
5. ส่วนงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน		
ฝ่ายทรัพยากรบุคคล	28	6.9
ฝ่ายการเงินและบัญชี	44	10.9
ฝ่ายธุรการ	36	8.9
ฝ่ายการตลาด	60	14.9
ฝ่ายงานขายและบริการ	232	57.4

จากตารางพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 73.3 มีอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.4 มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 78.2 ประสบการณ์ทำงานในองค์กรปัจจุบัน 1-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.5 และส่วนงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบันในฝ่ายงานขายและบริการ คิดเป็นร้อยละ 57.4

ด้านเพศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ และไม่มีความสัมพันธ์กันมีจำนวน 1 รายการ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความแตกต่างกันจำนวน 3 ข้อ คือบริษัทมีการพัฒนาการบริการให้มีคุณภาพระดับสากล บริษัทมีการบริการที่คุ้มค่างบราคา และบริษัทมีบริการที่สะดวกสบายให้กับลูกค้า

ด้านอายุ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านกระบวนการให้บริการ และไม่มีความสัมพันธ์กันมีจำนวน 6 รายการ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร และด้านลักษณะทางกายภาพ

ด้านระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 7 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ

ด้านประสบการณ์ทำงานในองค์กรปัจจุบัน พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านลักษณะทางกายภาพ และไม่มีความสัมพันธ์กันมีจำนวน 3 รายการ คือด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการให้บริการ

ส่วนงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 7 รายการ คือด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จากผลการวิจัย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญของปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.68 และให้ความสำคัญในแต่ละด้านดังนี้ ตารางที่ 3 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของระดับปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ปัจจัยการบริหาร	X	ระดับการแปลผล
1. ด้านบุคลากร	3.63	มาก
2. ด้านงบประมาณ	3.61	มาก
3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ / เครื่องใช้สำนักงาน	3.80	มาก
4. ด้านกระบวนการบริหาร	3.68	มาก
5. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.71	มาก
รวม	3.68	มาก

จากตารางพบว่าด้านบุคลากรผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การได้รับความรู้ และมีทักษะ ความสามารถและทักษะเพียงพอในตำแหน่งงานที่ทำอยู่ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76

ด้านงบประมาณ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าบริษัทมีการวางแผน บริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียนขององค์กร เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล รวมถึงผลตอบแทนมากขึ้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68

ด้านวัสดุอุปกรณ์ / เครื่องใช้สำนักงาน ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าบริษัทมีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้มีความทันสมัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82

ด้านกระบวนการบริหาร ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าบริษัทมีการจัดวางแผนการดำเนินงานภายในองค์กรสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และทิศทางการดำเนินบทบาทภารกิจของหน่วยงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าบริษัทมีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านระบบออนไลน์ เช่น Facebook, Webpage อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84

3. ผลการเปรียบเทียบสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานกับกลยุทธ์ทางการตลาดบริการของบริษัทธุรกิจนำเที่ยว

ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมความสัมพันธ์กลยุทธ์ทางการตลาดของบริษัทธุรกิจนำเที่ยว กับปัจจัยการบริหารงานขององค์กร มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง $r = 0.766$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ความสัมพันธ์ด้านบุคลากรกับด้านผลิตภัณฑ์/บริการในกลยุทธ์ทางการตลาดของบริษัทธุรกิจนำเที่ยวในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง $r = 0.533$

ความสัมพันธ์ด้านงบประมาณกับด้านราคาในกลยุทธ์ทางการตลาดของบริษัทธุรกิจนำเที่ยวในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ $r = 0.357$

ความสัมพันธ์ด้านวัสดุอุปกรณ์ / เครื่องใช้สำนักงาน กับด้านช่องทางการจัดจำหน่ายในกลยุทธ์ทางการตลาดของบริษัทธุรกิจนำเที่ยวในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง $r = 0.531$

ความสัมพันธ์ด้านกระบวนการบริหารกับด้านการส่งเสริมการตลาด ในกลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจนำเที่ยว ในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง $r = 0.562$

ความสัมพันธ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับด้านบุคลากรในกลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจนำเที่ยวในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง $r = 0.639$

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยกลยุทธ์ทางการตลาดและความพร้อมของธุรกิจนำเที่ยวเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้ทราบข้อเท็จจริงที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 21-30 ปี ระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ทำงานในองค์กรปัจจุบัน 1-3 ปี และปฏิบัติงานอยู่ในฝ่ายงานขายและบริการ ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สูงสุด ประสบการณ์ทำงานในองค์กรปัจจุบัน พบว่าด้านเพศไม่มีความสัมพันธ์ในด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านอายุไม่มีความสัมพันธ์กันในด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร และด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านระดับการศึกษาสูงสุดไม่มีความสัมพันธ์กันในด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ ด้านประสบการณ์ทำงานในองค์กรไม่มีความสัมพันธ์กันในด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการให้บริการ ส่วนงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบันไม่มีความสัมพันธ์กันในด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ

การวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยการบริหารงานขององค์กร (สุพรรณิ โอบาร์ผล, 2556) ในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญของปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และให้ความสำคัญในแต่ละด้านดังนี้ ด้านบุคลากรผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านงบประมาณ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านวัสดุอุปกรณ์ / เครื่องใช้สำนักงาน ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการบริหาร ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยการบริหารงานขององค์กรในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบสหสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจนำเที่ยว (ธงชัย ณ อำไพ. 7P's ส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ, 2555 [ออนไลน์], 2557) กับปัจจัยการบริหารงานขององค์กร พบว่าโดยภาพรวมความสัมพันธ์ กลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจนำเที่ยวกับปัจจัยการบริหารงานขององค์กรมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความสัมพันธ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับด้านบุคลากร หากบุคลากรขาดความชำนาญในด้านเทคโนโลยี (Desmond Brown and all, 2014) อาจทำให้การติดต่อสื่อสารและการประสานงานมีผลต่อการเลือกใช้บริการของลูกค้าได้ เช่นเดียวกับบทความวารสารวิชาการ (ศศิประภา ชัยประสิทธิ์, 2556: 81) การเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการท่องเที่ยวไทยต่ออนาคตแห่งการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าผู้ประกอบการไทยจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการ การบริหารจัดการ การบริหารต้นทุนและการพัฒนาบุคลากรทางการบริการ รวมถึงควรมีการประยุกต์ใช้เทคนิคการบริหารสมัยใหม่และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเป็นการพัฒนาและยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของการบริการและสินค้าที่เกี่ยวข้องให้สูงขึ้น การท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนต้องเป็นลักษณะการสร้างความร่วมมือและเครือข่ายร่วมกัน ไม่ใช่แข่งขันกันเอง เช่นเดียวกับบทความวารสารวิชาการ (ธัญมัย เจียรกุล, 2556: 138) การเตรียมพร้อมของธุรกิจการท่องเที่ยวไทยตามแผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวของอาเซียน ปี 2011-2015 ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า นอกจากการให้ความสำคัญในด้านการสื่อสารด้วยการใช้ภาษาต่างๆ แล้ว ควรให้ความสำคัญกับการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การฝึกงานระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งการมีองค์ความรู้ที่รอบด้านเปรียบได้กับการรู้

เขารู้เรา สุดท้ายต้องสร้างและประสานความร่วมมือ ให้การสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน โดยจากบทความของทั้งสองท่านนี้ จะเห็นได้ว่าปัจจัยการบริหารมีความสำคัญในการเตรียมความพร้อมของธุรกิจนำเที่ยวเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เช่นเดียวกัน จากงานวิจัยยังกล่าวได้อีกว่า ธุรกิจนำเที่ยวเป็นองค์การขนาดย่อม ที่จะต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการขาย การโฆษณา และการพัฒนาเว็บไซต์ให้ดึงดูดใจลูกค้า ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีโปรแกรมนำเที่ยวที่น่าสนใจด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง STRATEGIC TOURISM MARKETING OF A SMALL TOWN (Kazi Touhid Mahmudul Amin, 2014)

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจนำเที่ยวในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และสิ่งที่พบในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางดังนี้

ธุรกิจนำเที่ยวมีความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนค่อนข้างสูงจะเห็นได้จาก ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจนำเที่ยว กับปัจจัยการบริหารงานขององค์กร มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวควรเน้นด้านงบประมาณและด้านราคาเป็นสำคัญ เพราะจากผลการวิจัยพบว่าด้านงบประมาณกับด้านราคาในกลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจนำเที่ยวในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ดังนั้นผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจึงควรให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวมากขึ้นเพื่อการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กล่าวคือหากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวมีให้บริการที่มีคุณภาพแล้วนั้น ยังคงมีปัจจัยในด้านของราคาเข้ามามีส่วนในการตัดสินใจกับลูกค้า เพราะเนื่องจากในปัจจุบันได้มีการแข่งขันในเรื่องของราคาและช่วงแรกของการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อาจจะต้องมีการใช้งบประมาณที่สูงขึ้นเพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงในการจัดทำสื่อทางการตลาด และการส่งเสริมการขาย เป็นการสนับสนุนยอดขายและให้มีฐานลูกค้าที่ใช้บริการที่เพิ่มมากขึ้น และเมื่อภาพรวมอยู่ในระดับที่ดีขึ้นแล้วนั้น อาจมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและยังคงคุณภาพในการให้บริการที่ดีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2557. รายงานสรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยว มกราคม-ธันวาคม 2556. กรุงเทพฯ : [ออนไลน์][สืบค้นวันที่ 1 มีนาคม 2557]. สืบค้นจาก : http://www.msociety.go.th/article_attach/11259/15586.pdf
- ธงชัย ณ อำไพ. 2555. 7P's ส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ. [ออนไลน์] [สืบค้นวันที่ 13 มีนาคม 2557]. สืบค้นจาก : <http://www.ihotelmarketer.com/>
- ธัญมัย เจริญกุล . 2556. การเตรียมพร้อมของธุรกิจการท่องเที่ยวไทยตามแผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวของอาเซียน ปี 2011-2015 Thai Business Preparations under the 2011-2015 ASEAN Strategic Plan of Tourism. ปีที่ 33 ฉบับที่ 3 (เดือนกรกฎาคม – กันยายน 2556): 127-142 วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2555. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรม SPSS และ AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : บิซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ศูนย์ข้อมูลความรู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. 2557. ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวควรเตรียมความพร้อมรับ AEC [ออนไลน์] [สืบค้นวันที่ 1 มีนาคม 2557]. เข้าถึงจาก:<http://www.thai-aec.com/219#ixzz23fq9fh7j>
- ศูนย์บริหารจัดการความรู้เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. 2557. แผนยุทธศาสตร์การตลาดด้านการท่องเที่ยวอาเซียน (พ.ศ.2555-2558).[ออนไลน์] [สืบค้นวันที่ 1 มีนาคม 2557]. สืบค้นจาก : <http://www.tourismkm-asean.org/ยุทธศาสตร์ท่องเที่ยว/แผนท่องเที่ยวอาเซียน/ยุทธศาสตร์การตลาด-2555-2558.html>
- ศศิประภา ชัยประสิทธิ์. 2556. การเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการท่องเที่ยวไทยต่ออนาคตแห่งการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. ปีที่ 31 ฉบับที่ 1 (เดือนมกราคม - มีนาคม 2554): 76-82 วารสารนักบริหาร (Executive Journal)

สมาคมไทยบริการท่องเที่ยวTTAA. 2557. พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 [ออนไลน์] [สืบค้นวันที่ 13 มีนาคม 2557]. สืบค้นจาก : <http://www.ttaa.or.th/กฎหมายเพื่อการท่องเที่ยว/พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์-พศ-2551.html>

สุพรรณิ โอฬารผล. 2556. “การจัดการทรัพยากรมนุษย์” [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก : <http://supanneepick993.blogspot.com/>

สำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ กรมการท่องเที่ยว. 2557. รายงานจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ณ วันที่ 4 มีนาคม 2557 [ออนไลน์] [สืบค้นวันที่ 4 มีนาคม 2557]. สืบค้นจาก <http://www.tourism.go.th/subweb/listcategory/6/141>

Desmond Brown and all. 2014. **Factors Influencing Small Tourism Business Performance: The Case of Central Kentucky, United States.** Volume23, Issue7, 2014: Journal of Hospitality Marketing & Management

Kazi Touhid Mahmudul Amin. 2014. **STRATEGIC TOURISM MARKETING-OF A SMALL TOWN.** UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ
เลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก
Marketing Mix Factors Affecting the small Construction
Concrete Decisions on the Purchase Ready Mixed

จักรพงษ์ บุญชูวงศ์, ชยานันต์ ชวันกุล
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลักษณะกระบวนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับกระบวนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับกระบวนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ช่างทั่วประเทศจำนวน 405 คน ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาอธิบายค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าโคสแควร์ t-test, Anova และวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่าผู้รับเหมาในงานก่อสร้างขนาดเล็กส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 50,000 บาท การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ระยะเวลาในการประกอบกิจการต่ำกว่า 5 ปี

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จ พบว่าผู้รับเหมาในงานก่อสร้างขนาดเล็กให้ความสำคัญโดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาในปัจจัยย่อยพบว่าผู้รับเหมาในงานก่อสร้างขนาดเล็กให้ความสำคัญในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านกระบวนการ ด้านราคา ด้านบุคลากร ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็กมีความสัมพันธ์กับสถานภาพส่วนบุคคลด้านอายุมีความแตกต่างกัน มีจำนวน 7 ด้าน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความแตกต่างกันจำนวน 6 ด้าน ระดับการศึกษามีความแตกต่างกันจำนวน 6 ด้าน ระยะเวลาในการประกอบกิจการมีความแตกต่างกันจำนวน 7 ด้าน ส่วนกระบวนการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการที่มีผลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จของผู้รับเหมาในงานก่อสร้างขนาดเล็ก พบว่า ในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จผู้ให้ข้อมูลคำนึงถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์มากที่สุด แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกซื้อคือ บุคคลที่รู้จัก/เพื่อนในวงการธุรกิจแนะนำ การประเมินทางเลือกก่อนการเลือกซื้อคือ ราคาของผลิตภัณฑ์ การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คือ ราคาถูกกว่าแหล่งอื่นๆ ความถี่ในการซื้อคือ จำนวน 1 ครั้ง/เดือน ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จ คือ คอนกรีต CPAC มากที่สุด

คำสำคัญ : ปัจจัยส่วนประสมการตลาด, การตัดสินใจ, คอนกรีตผสมเสร็จ

Abstract

The purposes of this research were to 1) The study decision to use the Purchase of Ready Mixed Concrete in small construction. 2) The study factors on marketing mix affecting decisions selection ready mixed concrete in small construction. 3) To study the relationship between personal factors with factors on marketing mix affecting decisions selection ready mixed concrete in small construction. 4) To study the relationship between factors on marketing mix with factors on marketing mix affecting decisions selection ready mixed concrete in small construction. The sample subjects consisted of 405 technicians nationwide. Questionnaires were used to collect the data. Frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, Chi-square, t-test, ANOVA, and LSD were employed

to analyze the data via computer software. Results of the study revealed that most of the informants 41–50 years old, monthly income 50,000 baht, bachelor’s degree graduates, run business around 5 years. they placed a high level of importance of marketing mix factors affecting the small construction contractors made decisions on the purchase of ready mixed concrete. It was also found that the informants placed a high level of importance at the average 4.02 of the following: product, process, price, personnel, distribution, physical appearance and market promotion, respectively. Factors on Marketing Mix Affecting Decisions Selection Ready Mixed Concrete in small construction Personal status interacted with age. revealed some differences as a whole ,in 3 aspects. The comparison of factors related to monthly income showed differences in 6 aspects. Regarding educational background differences in 6 aspects. Duration of operation different in 7 aspect.

For the decision – marketing process on the selection of service using affecting the purchase of ready mixed concrete, the informants placed a highest level of quality of the product. Information sources used in the decision – marketing on the purchase of the products were friends involving in construction business. Evaluating of alternatives before buying is product price, Purchasing decisions is cheaper than other sources, Frequency of purchase is a one time / month, Satisfaction with ready-mixed concrete products is the most CPAC Concrete.

Keywords: Factors on Marketing Mix, Decisions, Ready Mixed Concrete

บทนำ

การแข่งขันในอุตสาหกรรมการก่อสร้าง มีแนวโน้มการแข่งขันที่สูงขึ้น แต่จากการชะลอตัวจากภาวะเศรษฐกิจและการขาดทุนในโครงการขนาดใหญ่ของรัฐบาล ส่งผลให้บริษัทรับเหมาก่อสร้างขนาดใหญ่หันมาแข่งขันในตลาดเดียวกันกับบริษัทรับเหมาก่อสร้างขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทำให้การแข่งขันสูงทั้งในด้านการประมูล และด้านราคา

ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันธุรกิจก่อสร้างส่วนใหญ่นิยมใช้คอนกรีตผสมเสร็จแทนการผสมคอนกรีตเองด้วยมือที่สถานที่ก่อสร้าง เนื่องจากสะดวก รวดเร็ว และสามารถควบคุมคุณภาพของส่วนผสมได้ ทำให้ได้คอนกรีตที่มีคุณภาพตามกำหนด ทั้งยังไม่ต้องเสียพื้นที่ในการเก็บวัสดุสำหรับผสมคอนกรีต (ปูนซีเมนต์ หิน และทราย) อีกด้วย ทั้งยังไม่จำเป็นต้องมีแหล่งน้ำที่สะอาดเพื่อที่จะให้ได้คอนกรีตตามที่ต้องการ นอกจากนี้เปอร์เซ็นต์การสูญเสียคอนกรีตในระหว่างการผสมลำเลียงและเท ย่อมลดน้อยลงด้วย อีกทั้งบริเวณที่ก่อสร้างก็จะสะอาดไม่เลอะเทอะ (สมาคมเพื่อนวิศวกร, 2555: ออนไลน์) ประกอบกับต้นทุนการก่อสร้างเพิ่มสูงขึ้นจากด้านแรงงานและราคาวัสดุก่อสร้าง ทำให้เกิดความต้องการในการใช้คอนกรีตผสมเสร็จอย่างต่อเนื่อง เพื่อย่นระยะเวลาการทำงานและลดปริมาณต้นทุนการก่อสร้าง (ลลิตา เขียวประสิทธิ์ และจักรมนต์ นิตพน. 2556)

คอนกรีตเป็นวัสดุก่อสร้างที่ใช้กันมาช้านาน ในอดีตการที่จะใช้คอนกรีตสำหรับงานก่อสร้างนั้น ผู้รับเหมาจะต้องเริ่มจากการสั่งซื้อหิน ทราย ปูนซีเมนต์ และน้ำยาผสมคอนกรีต จากนั้นจะต้องจัดหาเครื่องผสม และทีมงาน แต่ในปัจจุบันคอนกรีตผสมเสร็จ ซึ่งคือคอนกรีตที่ผสมเสร็จเรียบร้อยจากโรงงาน และลำเลียงใส่รถเพื่อจัดส่งให้หน่วยงานก่อสร้าง ได้เข้ามาทดแทนการใช้คอนกรีตผสมไม่เสร็จ ด้วยเหตุผลที่สำคัญ คือ

- 1) เวลาและสถานที่ในการก่อสร้างจำกัด
- 2) แรงงานหายาก
- 3) วงการก่อสร้างต้องการคอนกรีตที่มีคุณภาพสูงขึ้น

คอนกรีตผสมเสร็จ คือ ส่วนผสมของปูนซีเมนต์ หิน ทราย น้ำ และน้ำยาผสมคอนกรีต ที่ผสมกันเบ็ดเสร็จจากโรงงาน ซึ่งตั้งอยู่นอกหรือในหน่วยงานก่อสร้าง รวมถึงบริการจัดส่งไป ณ หน่วยงานก่อสร้างโดยรถผสมคอนกรีต ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ธุรกิจคอนกรีตผสมเสร็จเป็นทั้งการขายผลิตภัณฑ์ และการขายบริการ และเนื่องจากโรงงานคอนกรีตผสมเสร็จแต่ละโรงงานมีรัศมีการจัดส่งในระยะประมาณ 15-40 กม. (ขึ้นอยู่กับสภาพการจราจร) ทั้งนี้เป็นไปตามคุณสมบัติพื้นฐานของคอนกรีตสดที่จะแข็งตัวหลังจากการผลิตภายในเวลา 2 ชั่วโมง การแข่งขันในธุรกิจนี้จึงเป็นการแข่งขันที่จำกัดอยู่ในพื้นที่ที่มีโรงงานตั้งอยู่เท่านั้น สำหรับประเทศไทยผู้ผลิตคอนกรีตผสมเสร็จมีจำนวนมากมาย โดยมียราย

ใหญ่จำนวน 8 ราย (4 ราย ดำเนินการโดยบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ระดับโลก และ 4 ใน 8 รายนี้ มีโรงงานปูนซีเมนต์ เป็นของตนเอง) นอกจากนั้นยังมีผู้ผลิตรายย่อยซึ่งกระจายอยู่ในแต่ละท้องถิ่น มีจำนวนกว่า 400 รายทั่วประเทศ (สมาคม เพื่อนวิศวกร, 2555: ออนไลน์) ทั้งนี้การตั้งโรงงานขึ้นอยู่กับปริมาณการใช้ของลูกค้ำ ถ้าพื้นที่ไหนมีลูกค้ำมาก ทำให้ความหนาแน่นของโรงงานคอนกรีตสูงขึ้นตามระดับ(Chad Syverson. 2008.)

ประเทศที่พัฒนาแล้ว เริ่มเปลี่ยนพฤติกรรมจากการใช้คอนกรีตผสมมือ (ใช้ปูนถุง) มาเป็นการใช้คอนกรีตผสมเสร็จแทน จึงทำให้ผู้ผลิตคอนกรีตผสมเสร็จหันมาสนใจตลาดงานเล็กมากขึ้น ซึ่งเรียกว่าลูกค้ำทั่วไป (รองจากลูกค้ำหลัก) ซึ่งเป็นลูกค้ำประเภทที่มีปริมาณการใช้คอนกรีตผสมเสร็จ <300 ลบ.ม./ปี ได้แก่ ลูกค้ำช่างรายย่อย, เจ้าของบ้าน ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก โดยจะเป็นงานก่อสร้างขนาดเล็ก มีการใช้ปริมาณคอนกรีตน้อย และกระจายอยู่ทั่วประเทศ ซึ่งผู้ผลิตคอนกรีตผสมเสร็จไม่ได้นำมาจัดกลุ่มลูกค้ำ แต่มีการบริหารการจัดการโดยใช้แนวทางการตลาดแบบ MASS Marketing เช่น การโฆษณาผ่านทีวี, วิทยุ, สิ่งพิมพ์ ใช้การขายโดยผ่านร้านค้าตัวแทนจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง และทีมพนักงานขาย

เมื่อผู้ประกอบการธุรกิจค้ำคอนกรีตผสมเสร็จต่างหันมารุกตลาดในงานก่อสร้างขนาดเล็ก ทั้งนี้เพราะได้รับผลตอบแทนจากธุรกิจคอนกรีตผสมเสร็จเป็นที่น่าพอใจ ยอดขายสูง ลูกค้ำมีจำนวนมาก และต่อเนื่อง ทำให้เกิดการแข่งขันค่อนข้างสูง (สมวงศ์ พงศ์สถาพร. 2554) ดังนั้นผู้ประกอบการควรมีการศึกษาถึงปัจจัยทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จของผู้รับเหมาก่อสร้างรายย่อย ซึ่งปัจจัยทางการตลาดจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้รับเหมาก่อสร้างรายย่อย มาซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จให้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก ของผู้รับเหมาก่อสร้างรายย่อย โดยนำทฤษฎี 7Ps มาใช้ในการพิจารณา (งษ์ชัย ณ อำไพ. 2555) ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับเจ้าของบ้าน ที่เป็นผู้ตัดสินใจเลือกใช้สินค้า เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางกลยุทธ์การแข่งขันด้านการตลาดของธุรกิจคอนกรีตผสมเสร็จ ตลอดจนเป็นข้อมูลในการวางแผนการตลาดของธุรกิจคอนกรีตผสมเสร็จให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับเหมาก่อสร้างรายย่อยต่อไป (สมวงศ์ พงศ์สถาพร. 2554)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะกระบวนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับกระบวนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับกระบวนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จ ในงานก่อสร้างขนาดเล็ก

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง งานวิจัยครั้งนี้ กำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่างออกเป็นดังนี้

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มประชากรที่เป็นช่างรับเหมารายย่อย ซึ่งจากข้อมูลประมาณจำนวนช่างทั่วประเทศ จำนวน 160,000 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จะทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย

ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคาดเคลื่อน 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 400 ราย (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2555: 41-50)

1.3. วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยการจัดแบ่งประชากรออกเป็นภาคต่าง ๆ จำนวน 6 ภาค หลังจากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ได้แบ่งกลุ่มไว้อีกครั้งหนึ่ง โดยใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

1.3. วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยการจัดแบ่งประชากรออกเป็นภาคต่าง ๆ จำนวน 6 ภาค หลังจากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ได้แบ่งกลุ่มไว้อีกครั้งหนึ่ง โดยใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดลักษณะของเครื่องมือในการวิจัย และการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.1 ลักษณะของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) มีข้อความจำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) มีข้อความจำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับตามแนวของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จของผู้รับเหมาในงานก่อสร้างขนาดเล็ก ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) มีข้อความจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีผลต่อการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการคอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด (Open End) มีข้อความจำนวน 7 ข้อ

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 9 ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

(1) ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย และกำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(2) ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความ และผลงานที่วิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้รับเหมาในงานก่อสร้างขนาดเล็ก เพื่อเป็นแนวทางนำมาสร้างข้อความ (Item) ของแบบสอบถาม

(3) กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และประโยชน์ของการวิจัย

(4) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง

(5) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษารายงานวิจัยเพื่อพิจารณาตรวจสอบรายละเอียด ความถูกต้องสมบูรณ์ และครอบคลุมเนื้อหาข้อความทุกข้อ หลังจากอาจารย์ที่ปรึกษาได้พิจารณาและตรวจสอบพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับร่างกลับมาปรับปรุงแก้ไข

(6) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นพร้อมแบบใบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ทางด้านที่จะทำการศึกษาพิจารณาแบบสอบถาม จำนวน 5 ท่าน เพื่อเป็นการทดสอบความเที่ยงตรง ความครอบคลุมเนื้อหา และความถูกต้องในสำนวนภาษา เมื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบตามแบบประเมินแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำแบบประเมินไปทำการคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามทั้งทางด้านความเหมาะสมของเนื้อหา และความถูกต้องในสำนวนภาษา หลังจากได้คำนวณหาความเหมาะสมของเนื้อหาและค่าความถูกต้องของสำนวนภาษา ผู้วิจัยจึงได้นำค่าดังกล่าวพร้อมแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษารายงานวิจัยเพื่อปรับปรุงแก้ไข

(7) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้ผ่านการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ต้องการศึกษา ได้แก่ ผู้รับเหมาในงานก่อสร้างขนาดเล็ก (งานบ้าน) ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 30 ชุด

(8) นำแบบสอบถามฉบับร่างภายหลังการนำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาวิเคราะห์โดยนำคะแนนที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็น มาหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ในส่วนของข้อความที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ในส่วนของข้อความที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science for Windows)

(9) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามผลจากการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษารายงานวิจัย เพื่อขอความคิดเห็นก่อนนำไปใช้จริง หลังจากการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและทำการปรับปรุงแก้ไขจนได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยได้ดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อนักศึกษา ที่สนใจที่จะทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ซึ่งเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของ
รัฐบาลและเอกชน หลากหลายสถาบันฯ

3.2 ผู้วิจัยได้ทำการประชุมเพื่อทำความเข้าใจกับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นทีมเก็บข้อมูลที่จะเข้าไปทำการสัมภาษณ์กลุ่ม
ผู้รับเหมารายย่อย ตามสถานที่ต่างๆ เช่น หมู่บ้าน อาคาร บ้านเรือน บริษัทฯ เป็นต้น เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันในเรื่อง
ของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ ทั้งนี้เพื่อตรงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และกำหนดให้ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล
ประมาณ 90 วัน

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้มาทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทาง
สถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS: Statistical Package for the
Social Science for Windows (มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้ซื้อลิขสิทธิ์โปรแกรม) ซึ่งมีการประมวล
ข้อมูลเป็นขั้นตอนคือหลังจากการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้มา
เปลี่ยนแปลงเป็นรหัสตัวเลข (Code) แล้วบันทึกหสลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ และเขียนโปรแกรมสั่งงานโดยใช้สถิติ
ตามลำดับดังนี้

4.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามที่เป็น
แบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้
คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้
วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

4.3 แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีต
ผสมเสร็จของผู้รับเหมาในงานก่อสร้างขนาดเล็ก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้วิธีการ
หาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

4.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จ
ของผู้รับเหมาในงานก่อสร้างขนาดเล็ก กับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้าน อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
การศึกษา และระยะเวลาในการประกอบกิจการ วิเคราะห์โดยใช้ค่า Chi Square (χ^2) ด้วยวิธีของเพียร์สัน เพื่อวิเคราะห์
ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร

4.5 เปรียบเทียบหาความแตกต่างของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีต
ผสมเสร็จของผู้รับเหมาในงานก่อสร้างขนาดเล็ก จำแนกตามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้าน อายุ รายได้
เฉลี่ยต่อเดือน การศึกษา และระยะเวลาในการประกอบกิจการ ใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างโดยใช้ T-test สำหรับ
สถานภาพด้านอายุใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Anova) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรเป็นรายกลุ่ม
กรณีพบค่าความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มเป็นรายคู่อีกครั้งโดยใช้
Scheffe Analysis

4.6 แบบสอบถามตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีต่อการปรับปรุงและพัฒนาการ
บริการในธุรกิจคอนกรีตผสมเสร็จสำหรับงานก่อสร้างขนาดเล็ก ลักษณะแบบสอบถามเป็นปลายเปิด (Open-End) ใช้
วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วเรียบเรียงออกมาเป็นค่าความถี่ (Frequency)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ตัวแปร ที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภท

5.1 ตัวแปรต้น คือ

(1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การศึกษา
และระยะเวลาในการประกอบกิจการ

(2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (Service Marketing Mix) หรือ 7 P's ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) สถานที่ (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) บุคลากร (People) กระบวนการให้บริการ (Process) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence and Presentation)

5.2 ตัวแปรตาม คือ กระบวนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จ ซึ่งได้แก่ การตระหนักถึงความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การซื้อ และการประเมินหลังการบริโภค

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็กของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 ตารางแสดงความถี่ และร้อยละของลักษณะทางประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทางประชากรกลุ่มตัวอย่าง	ความถี่ (ราย)	ร้อยละ
1. อายุ		
20-30 ปี	80	19.8
31-40 ปี	134	33.1
41-50 ปี	138	34.1
51-60 ปี	53	13.1
61 ปีขึ้นไป	80	19.8
2. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่เกิน 50,000 บาท	200	49.4
50,001-100,000 บาท	124	30.6
100,001-150,000 บาท	45	11.1
150,001-200,000 บาท	14	3.5
200,001 บาทขึ้นไป	22	5.4
3. การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	94	23.2
ปริญญาตรี	247	61.0
สูงกว่าปริญญาตรี	64	15.8
4. ระยะเวลาในการประกอบกิจการ		
ต่ำกว่า 5 ปี	151	37.3
5-15 ปี	145	35.8
มากกว่า 15 ปี	109	26.9

จากตารางพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.1 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.4 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 61.0 และมีระยะเวลาในการประกอบกิจการต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.3

2. ผลการวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็กของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อกระบวนการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการที่มีอิทธิพลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก ดังนี้

การคำนึงถึงมากที่สุดในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จ คือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ

แหล่งข้อมูลและข่าวสารที่ใช้ในการประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อคอนกรีตผสมเสร็จมากที่สุด คือ บุคคลที่รู้จัก/เพื่อนในวงการธุรกิจแนะนำ คิดเป็นร้อยละ 64.7

การประเมินทางเลือกก่อนการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จมากที่สุด คือ ราคาของผลิตภัณฑ์คิดเป็นร้อยละ 47.9

การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จจากแหล่งต่างๆ มากที่สุดคือ ราคาถูกกว่าแหล่งอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 37.3

ความถี่ในการซื้อคอนกรีตผสมเสร็จมากที่สุด คือ จำนวน 1 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 46.9

ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จของบริษัทฯ มากที่สุด คือ คอนกรีต CPAC คิดเป็นร้อยละ 80.7

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็กของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และให้ความสำคัญในแต่ละด้านดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับสินค้าตรงตามความต้องการ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และปริมาณของคอนกรีตที่จัดส่งครบถ้วนตามที่สั่ง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57

ด้านราคา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการจัดส่งสินค้าที่รวดเร็ว และตรงตามเวลาที่กำหนด อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51

ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04

ด้านบุคลากร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24

ด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05

ด้านกระบวนการ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับกระบวนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็กของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลกับกระบวนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็กด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านอายุ พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 รายการ คือ สิ่งที่มีค่าถึงมากที่สุดในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จ, ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จของบริษัทฯใดในปัจจุบัน

ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 รายการ คือ สิ่งที่มีค่าถึงมากที่สุดในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จ, แหล่งของข้อมูลและข่าวสาร ที่ใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อคอนกรีตผสมเสร็จ, การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จจากแหล่งต่างๆ พิจารณาในเรื่องใดเป็นสำคัญ, ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จของบริษัทฯใดในปัจจุบัน

ด้านการศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 รายการ คือ สิ่งที่มีค่าถึงมากที่สุดในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จ, แหล่งของข้อมูลและข่าวสาร ที่ใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อคอนกรีตผสมเสร็จ, การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จจากแหล่งต่างๆ พิจารณาในเรื่องใดเป็นสำคัญ

ด้านระยะเวลาในการประกอบกิจการ พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 รายการ คือ สิ่งที่มีค่ามากที่สุดในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จ, แหล่งของข้อมูลและข่าวสาร ที่ใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อคอนกรีตผสมเสร็จ, การประเมินทางเลือกก่อนการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จ พิจารณาในเรื่องใดเป็นสำคัญ, ความถี่ในการซื้อคอนกรีตผสมเสร็จในแต่ละเดือน, ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จของบริษัทฯใดในปัจจุบัน

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับกระบวนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็กของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับกระบวนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็กด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 ด้าน คือ แหล่งของข้อมูลและข่าวสาร ที่ใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อคอนกรีตผสมเสร็จ, ความถี่ในการซื้อคอนกรีตผสมเสร็จในแต่ละเดือน, ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จของบริษัทฯ ใดในปัจจุบัน

ด้านราคา พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 ด้าน คือ สิ่งที่มีค่ามากที่สุดในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จ, ความถี่ในการซื้อคอนกรีตผสมเสร็จในแต่ละเดือน

ด้านช่องทางการจำหน่าย พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 ด้าน คือ แหล่งของข้อมูลและข่าวสาร ที่ใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อคอนกรีตผสมเสร็จ, ความถี่ในการซื้อคอนกรีตผสมเสร็จในแต่ละเดือน

ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 ด้าน คือ แหล่งของข้อมูลและข่าวสาร ที่ใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อคอนกรีตผสมเสร็จ, การประเมินทางเลือกก่อนการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จ พิจารณาในเรื่องใดเป็นสำคัญ, การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จจากแหล่งต่างๆ พิจารณาในเรื่องใดเป็นสำคัญ, ความถี่ในการซื้อคอนกรีตผสมเสร็จในแต่ละเดือน

ด้านด้านบุคลากร พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 ด้าน คือ ความถี่ในการซื้อคอนกรีตผสมเสร็จในแต่ละเดือน

ด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 ด้าน คือ แหล่งของข้อมูลและข่าวสาร ที่ใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อคอนกรีตผสมเสร็จ

ด้านกระบวนการ พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 ด้าน คือ แหล่งของข้อมูลและข่าวสาร ที่ใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อคอนกรีตผสมเสร็จ, ความถี่ในการซื้อคอนกรีตผสมเสร็จในแต่ละเดือน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อคอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก ครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอายุ 41-50 ปี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 50,000 บาท มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และมีระยะเวลาในการประกอบกิจการต่ำกว่า 5 ปี

จากผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อกระบวนการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการที่มีอิทธิพลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก โดยการคำนึงถึงมากที่สุดในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จ คือ คุณภาพของผลิตภัณฑ์, แหล่งข้อมูลและข่าวสารที่ใช้ในการประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อคอนกรีตผสมเสร็จมากที่สุด คือ บุคคลที่รู้จัก/เพื่อนในวงการธุรกิจแนะนำ, การประเมินทางเลือกก่อนการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จมากที่สุด คือ ราคาของผลิตภัณฑ์, การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จจากแหล่งต่างๆ มากที่สุดคือ ราคาถูกกว่าแหล่งอื่นๆ, ความถี่ในการซื้อคอนกรีตผสมเสร็จมากที่สุด คือ จำนวน 1 ครั้งต่อเดือน, ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จของบริษัทฯ มากที่สุด คือ คอนกรีต CPAC

ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อคอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็กของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อคอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และให้ความสำคัญในด้านผลิตภัณฑ์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อ

การตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก ด้านราคา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อบ้างจ่ายส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อบ้างจ่ายส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อบ้างจ่ายส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก ด้านบุคลากร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อบ้างจ่ายส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก ด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อบ้างจ่ายส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก ด้านกระบวนการ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อบ้างจ่ายส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับกระบวนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็กของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลกับกระบวนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็กด้านอายุ พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 รายการ ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 รายการ ด้านการศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 รายการ ด้านระยะเวลาในการประกอบกิจการ พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 รายการ

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับกระบวนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็กของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับกระบวนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็กด้านผลิตภัณฑ์ พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 ด้าน ด้านราคา พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 ด้าน ด้านช่องทางการจำหน่าย พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 ด้าน ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 ด้าน ด้านบุคลากร พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 ด้าน ด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 ด้าน ด้านกระบวนการ พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 ด้าน

ทั้งนี้ ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตามปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก ซึ่งจากการค้นคว้าอิสระพบว่าควรให้ความสำคัญในด้านผลิตภัณฑ์ คือการให้คำปรึกษา และการบริการหลังการขาย โดยเน้นการให้คำปรึกษาแนะนำวิธีใช้ผลิตภัณฑ์แก่ลูกค้า พนักงานควรศึกษาและติดตามข่าวสารนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อแนะนำรายละเอียดผลิตภัณฑ์ให้กับผู้ประกอบการ นำไปสู่กระบวนการปรับปรุง พัฒนา และรักษามาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง (ณัฐ อรินพิบูลย์, 2554: 121) สำหรับมุมมองทางด้านราคา การมีส่วนลดพิเศษในกรณีซื้อสินค้าเป็นจำนวนมาก ยังคงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ควรมีการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับราคาและตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า โดยจัดให้มี Campaign ส่งเสริมการขาย โดยมีการให้ส่วนลดเงินสด หรือแบ่งระดับการให้ส่วนลดสำหรับลูกค้าที่ใช้คอนกรีตอย่างต่อเนื่อง และมีปริมาณมาก หรือกำหนดเงื่อนไขการให้ส่วนลด เพื่อเป็นการดึงดูดและมีการแนะนำลูกค้ารายใหม่ที่เพิ่มขึ้น (ธณัฐดา อุตสุภา, 2552: 64) อีกทั้งยังคงรักษารฐานลูกค้ารายเก่าต่อไป โดยจากการค้นคว้าอิสระของงานวิจัยทั้งสองเล่มนี้ จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันธุรกิจผลิตภัณฑ์คอนกรีตยังคงมีส่วนแบ่งในตลาดค่อนข้างมาก จึงยังคงต้องให้ความสำคัญในด้านผลิตภัณฑ์ และราคาเป็นหลักเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในงานก่อสร้างขนาดเล็ก ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

(1) ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับเรื่องปริมาณของคอนกรีตที่จัดส่งครบคิวตามที่สั่ง และสินค้าตรงตามความต้องการ ดังนั้นผู้ผลิตและผู้จำหน่ายคอนกรีตผสมเสร็จควรให้ความสำคัญด้านคุณภาพของสินค้า โดยนำระบบมาตรฐานคุณภาพต่างๆ มาใช้ เช่น ระบบ ISO และมาตรฐาน มอก.

(2) ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านราคาในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับเรื่องราคาเหมาะสมกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ราคาถูกกว่าที่อื่น ดังนั้นผู้ผลิตและผู้จำหน่ายคอนกรีตผสมเสร็จควรปรับลดราคาต้นทุนการผลิต โดยจัดหาวัตถุดิบที่มีราคาต่ำและมีคุณภาพในระดับเดียวกันมาใช้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คอนกรีตผสมเสร็จในกลุ่มผู้บริโภคทั่วไป เพื่อทำให้ทราบความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จเฉพาะกลุ่มมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐ อีรนพไพบุลย์. 2554. ความพึงพอใจของผู้รับเหมาต่อส่วนประสมทางการตลาดผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จของโรงงานซีแพคแฟรนไชส์ สาขาจอมทอง. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธัญธิดา อุตสุภา. 2552. ความพึงพอใจของลูกค้าต่อส่วนประสมทางการตลาดผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมเสร็จของบริษัท บอรอลคอนกรีต (ประเทศไทย) จำกัด สาขาเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2555. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนสามัญบิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ธงชัย ณ อำไพ. 2555. 7P's ส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ. [ออนไลน์]. สืบค้นวันที่ 13 มีนาคม 2557. สืบค้นจาก: <http://www.ihotelmarketer.com>
- ลลิตา เขียรประสิทธิ์ และจักรมนต์ นิตพน. 2556. คอนกรีตผสมเสร็จ และโอกาสที่น่าสนใจสำหรับผู้เล่นรายใหม่ Note by EIC. [cited 1 พฤศจิกายน 2556]. Available from: www.scbeic.com.
- สมาคมเพื่อนวิศวกร. 2555. การผลิตปูนคอนกรีตผสมเสร็จ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.engineer-friend.com> (2 เมษายน 2557)
- สมวงศ์ พงศ์สถาพร. 2554. เคล็ดลับการบริการการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
- Chad Syverson. 2008. Markets Ready-Mixed Concrete. Journal of Economic Perspectives. Winter 2008. University of Chicago Booth School of Business. USA.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจ เลือกซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ของประชาชน

Marketing Mix Factors Influencing People's Decision Making in Purchasing Vehicle Anti-Theft Devices

รุ่งนภา ไชยกิจ, ธนิต สมทรัพย์

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ 3) เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์จำแนกตามปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ เจ้าของรถยนต์ที่เคยใช้บริการติดตั้งอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ จำนวน 400 คน ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาอธิบายค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไคสแควร์ t-test, Anova และวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ระดับความสำคัญของปัจจัยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ของประชาชนพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ของประชาชนจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลด้านเพศพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกันจำนวน 1 ด้าน ด้านอายุพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกันจำนวน 3 ด้าน ด้านสถานภาพพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ด้านระดับการศึกษาพบว่ามีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกันจำนวน 3 ด้าน ด้านอาชีพพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนพบว่ามีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกันจำนวน 4 ด้าน และด้านระยะเวลาการใช้งานของรถยนต์พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน การวิจัยครั้งนี้กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนประสมการตลาด, การตัดสินใจ, อุปกรณ์กันขโมยรถยนต์

Abstract

This study aimed: 1) to evaluate people's regular behavior in purchasing their vehicle anti-theft devices, 2) to examine the service marketing mix factors affecting people's decision making to purchase their vehicle anti-theft devices, 3) to analyze the relationship between personal factors with people's regular behavior in purchasing their vehicle anti-theft devices, 4) to analyze the marketing mix factors with people's regular behavior in purchasing their vehicle anti-theft devices. An appropriate sample of respondents used in the study were selected from 400 vehicle owners who used to purchase their vehicle anti-theft devices obtained from designed questionnaire method as an instrument to collect necessary data. The descriptive statistics used throughout data analysis to describe the frequency, percentage, mean, standard deviation, chi-square, t-test, Anova, and to analyze the difference with Scheffe Paired Comparisons (Scheffe), and to analyze all data with a computer program.

The results showed that most of the respondents were female, aged between 21-30 years, and had education background with undergraduate degree level. The significant levels of the marketing mix factors affecting the people's decision making to purchase vehicle anti-theft devices were summarized into personal status types. Overall levels in sex type had no significant difference

but when classified by each aspect it was found one different aspect. In age type, it showed no significant difference and when considering in each aspect, three different aspects obtained. In status type, it showed no significant difference. In educational background type, it appeared a significant level of difference, and when considering in each aspect, three different aspects occurred. In occupation type, no significant difference was found. In average monthly income, there were significant differences with four different aspects in each aspect. The usage duration of their vehicles showed no difference. This study defined its statistical significant difference at .05 level.

Keywords: Marketing mix factors, decision making, vehicle anti-theft device

บทนำ

รถยนต์ ได้เข้ามาเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการเดินทางคมนาคมไปยังที่ต่างๆ ซึ่งมีทั้งความเร็วและยืดหยุ่นมากกว่าการคมนาคมประเภทอื่นๆ ทำให้ประชาชนจำนวนมากประสงค์ที่จะมีรถยนต์เป็นของตนเองจำนวนรถยนต์ในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยในปี พ.ศ. 2556 มีจำนวนรถจดทะเบียนสะสมจำนวน 34,624,406 คัน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2555 จำนวน 2,147,429 คัน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.61 (กลุ่มสถิติการขนส่ง กองแผนงาน กรมการขนส่งทางบก, 2557: ออนไลน์) โดยมียอดขายรถใหม่ในปี พ.ศ.2555 จำนวน 2,282,040 คัน ซึ่งทำลายสถิติยอดจำหน่ายสูงสุดของปี พ.ศ.2549 ที่มียอดจำหน่าย จำนวน 2,236,235 คัน (www.9carthai.com, 2557: ออนไลน์)

เนื่องจากรถยนต์เป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง และขายต่อได้ง่ายไม่ว่าจะเป็นการขายทั้งคัน หรือแยกชิ้นส่วนขายเป็นอะไหล่ สถิติรถหายทั่วประเทศปี2554 รวมมีจำนวน 11,552 คัน ใต้คัน 944 คัน ส่วนปี 2555รวมมีจำนวน 12,159 คัน ใต้คัน 949 คัน (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2557: ออนไลน์) ทำให้ผู้ผลิตรถยนต์ ผู้ผลิตอุปกรณ์เสริม ตลอดจนเจ้าของรถยนต์ ก็ได้คิดหาวิธีป้องกันการโจรกรรมรถยนต์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อที่จะปกป้องและรักษาทรัพย์สินของตนเอง

อุปกรณ์กันขโมยในตลาดมีหลายยี่ห้อเช่น เอบีที ราคาอน โซเล็ก แครีบอย ล็อคเทค ดีพลัสล็อค หรือจากบริษัทผู้ผลิตรถยนต์ เป็นต้น ทำให้เกิดการแข่งขันสูง ซึ่งแต่ละยี่ห้อก็มีลักษณะของการป้องกันการโจรกรรมแตกต่างกันไปคือ สัญญาณกันขโมย ล็อกเบรก-คัลซ์ซ์ ล็อกเกียร์ ล็อกพวงมาลัย ล็อกล้อ เพื่อไม่ให้รถสามารถใช้งานได้ตามปกติ และในปัจจุบันได้มีเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามา มีทั้งระบบการติดตามตำแหน่งรถยนต์ผ่านระบบจีพีเอส ระบบสัญญาณกันขโมยเชื่อมต่อกับโทรศัพท์มือถือ ตลอดจนมีการแถมประกันภัยคุ้มครองรถหายให้มากับอุปกรณ์กันขโมยด้วย ทำให้เจ้าของรถมีความอุ่นใจในการใช้งานมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2556 บริษัทอโตเมติกบิสซิเนส กรุ๊ป จำกัด หรือ ABG ซึ่งจำหน่ายสัญญาณกันขโมยยี่ห้อ เอบีที และราคาอน เป็นผู้นำตลาดด้วยส่วนแบ่งตลาดอยู่ที่ 60% โดยมีมูลค่าตลาดรวมของอุปกรณ์กันขโมยอยู่ที่ประมาณ500-600 ล้านบาท (ASTVผู้จัดการออนไลน์, 2557 : ออนไลน์) ทำให้ในปัจจุบันมีการแข่งขันทางการตลาดสูง และรุนแรงมากขึ้น

การจำหน่ายและติดตั้งอุปกรณ์ส่วนใหญ่ผ่านทางผู้แทนจำหน่ายของผู้ผลิตและร้านประดับยนต์ โดยบริษัทผู้ผลิตได้เข้ามาทำการอบรมวิธีติดตั้งและใช้งานให้กับตัวแทนจำหน่าย เพื่อให้เกิดความชำนาญในการติดตั้งและสามารถใช้อุปกรณ์กันขโมยได้ถูกวิธี เพื่อนำทักษะและความรู้ด้านการใช้งานไปถ่ายทอดกับลูกค้าต่อไป เนื่องจากในตลาดอุปกรณ์กันขโมยนั้นมีมากมายหลายยี่ห้อ ทำให้เกิดการแข่งขันสูงทั้งในด้านคุณภาพ ราคา การรับประกัน การประกันภัยคุ้มครองรถหาย และการบริการหลังการขาย เพื่อตอบสนองความต้องการให้แก่ผู้บริโภคได้มากที่สุด ซึ่งมีผลิตภัณฑ์ให้เลือกหลายยี่ห้อเช่น เอบีที ราคาอน โซเล็ก แครีบอย ล็อคเทค ดีพลัสล็อค เป็นต้นซึ่งเป็นไปตามหลักแนวคิดส่วนประสมการตลาด (Services Marketing Mix) หรือ 7Ps ตามแนวคิดของ Zeithaml and Bitnerซึ่งธีรภิติ นวรัตน์ ณ อยุธยา (2552: 26-29)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการศึกษา คือ เจ้าของรถยนต์ที่เคยใช้บริการติดตั้งอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ในเขตจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคาดเคลื่อน 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คนโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) และการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (ธานินทร์, 2555:54)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) มีข้อความจำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์การซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) มีข้อความจำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับตามแนวของลิเกิร์ต (Likert) (ธานินทร์, 2555:75) มีข้อความจำนวน 49 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด (Open End) มีข้อความจำนวน 1 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) เสนอผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ทางด้านที่จำทำการศึกษาพิจารณาแบบสอบถาม จำนวน 5 ท่าน เพื่อเป็นการทดสอบความเที่ยงตรง ความครอบคลุมเนื้อหา เมื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบตามแบบประเมินแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำแบบประเมินไปทำการคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้ผ่านการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ต้องการศึกษา ได้แก่ ธุรกิจนำเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 30 ชุด ภายหลังจากการนำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาวิเคราะห์โดยนำคะแนนที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็น มาหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ในส่วนของข้อความที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ในส่วนของข้อความที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science for Windows)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้งานรถยนต์และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านกระบวนการ และด้านหลักฐานทางกายภาพ

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการณ์การซื้ออุปกรณ์กันขโมย ได้แก่ ลักษณะ/รูปแบบ ยี่ห้อ สาเหตุที่เลือกใช้ ค่าใช้จ่ายในการติดตั้ง ชื่อและติดตั้งอุปกรณ์จากที่ใด ศึกษาหาข้อมูลของอุปกรณ์จากแหล่งใด ผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อและติดตั้ง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 ตารางแสดงความถี่ และร้อยละของลักษณะทางประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทางประชากรกลุ่มตัวอย่าง	ความถี่ (ราย)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	263	65.8
หญิง	137	34.2
2. อายุ		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	3	.8
21 - 30 ปี	137	34.2
31 - 40 ปี	136	34.0
41 - 50 ปี	76	19.0
มากกว่า 50 ปี	48	12.0
3. สถานภาพ		
โสด	186	46.5
สมรส / อยู่ด้วยกัน	193	48.2
หม้าย / หย่าร้าง / แยกกัน อยู่	21	5.2
4. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	113	28.2
ปริญญาตรี	232	58.0
สูงกว่าปริญญาตรี	55	13.8
5. อาชีพ		
นักเรียน / นักศึกษา	4	1.0
ข้าราชการ/พนักงาน	83	20.8
รัฐวิสาหกิจ		
รับจ้าง / พนักงานเอกชน	259	64.8
ธุรกิจส่วนตัว / เจ้าของ กิจการ	48	12.0
อื่นๆ	6	1.5
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่เกิน 10,000 บาท	11	2.8
10,001 - 20,000 บาท	109	27.2
20,001 - 30,000 บาท	122	30.5
30,001 - 50,000 บาท	81	20.2
มากกว่า 50,000 บาท	77	19.2
7. ระยะเวลาการใช้งานของรถยนต์		
ต่ำกว่า 3 ปี	123	30.8
3 - 7 ปี	149	37.2
มากกว่า 7 ปี	128	32.0

จากตารางข้างต้นพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 65.8 มีอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.2 สถานภาพสมรส/อยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 48.2 มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 58.0 มีอาชีพรับจ้าง/พนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 64.8 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000 - 30,000 บาท ระยะเวลาการใช้งานของรถยนต์ 3-7 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.2

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ของผู้ตอบแบบสอบถามผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และให้ความสำคัญในแต่ละด้านดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของระดับปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)	X	ระดับการแปลผล
1. รูปลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ เช่น รูปร่าง ความสวยงาม และไม่กีดขวางการใช้งานรถยนต์	4.19	มาก
2. ลักษณะ / รูปแบบของการกันขโมย เช่น ล็อคเบรก / คลัตช์ ล็อคเกียร์ ล็อคพวงมาลัย เป็นต้น	4.07	ปานกลาง
3. สินค้ามีเทคโนโลยีที่ทันสมัยกว่าสินค้าแบบอื่น	4.01	มาก
4. คุณภาพของอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ เช่น ความแข็งแรง คงทน	4.48	มาก
5. ลักษณะระบบการทำงาน	4.36	มาก
6. ความสะดวกในการใช้งาน	4.52	มาก
7. การดูแลรักษา	4.20	มาก
8. ชื่อเสียงในด้านความปลอดภัย	4.21	มาก
9. ราคาสินค้าของอุปกรณ์กันขโมย	3.71	มาก
10. ประเทศเจ้าของตราสินค้า (ยี่ห้อ)	3.60	มาก
11. ประเทศผู้ผลิตสินค้า	3.69	มาก
12. อายุการใช้งานของอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์	4.29	มาก
13. ระยะเวลาการรับประกันสินค้ามากกว่า 1 ปี	4.20	มาก
14. มีศูนย์บริการหลังการขายทั่วไป	4.11	มาก
15. รูปแบบการให้บริการหลังการขาย	3.97	มาก
รวม	4.10	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าด้านผลิตภัณฑ์ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เท่ากับ 0.516

ตารางที่ 3 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของระดับปัจจัยด้านราคา (Price) จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านราคา (Price)	X	ระดับการแปลผล
1. ราคาเหมาะสมกับรูปลักษณ์ และคุณภาพ	4.22	มาก
2. ระบุราคาสินค้าในแต่ละรุ่นอย่างชัดเจน	4.06	มาก
3. การให้ส่วนลดเงินสด	3.79	มาก
4. สามารถต่อรองราคาได้	3.78	มาก
5. ระยะเวลาการชำระเงิน	3.52	มาก
6. ระยะเวลาการให้สินเชื่อ	3.33	ปานกลาง
รวม	3.78	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าด้านราคาผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เท่ากับ 0.700

ตารางที่ 4 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของระดับปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย (Place) จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านการจัดจำหน่าย (Place)	X	ระดับการแปลผล
1. หาซื้อได้ง่ายตามร้านระดับยนต์ทั่วไป	4.20	มาก
2. สถานที่จำหน่ายและติดตั้ง มีชื่อเสียง น่าเชื่อถือ	4.11	มาก
3. สถานที่จัดจำหน่ายมีบริการครบวงจร เช่น มีอุปกรณ์แต่งรถอื่นๆ	3.94	มาก
4. สถานที่จำหน่ายมีที่จอดรถสะดวก	3.72	มาก
5. จัดจำหน่ายโดยตัวแทนผู้จำหน่ายรถยนต์	3.86	มาก
6. มีตัวแทนจำหน่ายทั่วประเทศ	3.45	มาก
รวม	3.89	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าด้านช่องทางการจัดจำหน่ายผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เท่ากับ 0.617

ตารางที่ 5 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของระดับปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) จำแนกเป็นรายข้อ

ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด	X	ระดับการแปลผล
1. มีการโฆษณา เช่น ใบปลิว แผ่นพับ โทรทัศน์ วิทยู เป็นต้น	3.64	มาก
2. มีการประชาสัมพันธ์สินค้าใหม่ๆ ให้แก่ลูกค้า	3.78	มาก
3. มีการใช้พนักงานขายสาธิตวิธีการใช้งาน	3.97	มาก
4. มีการลดราคา	3.83	มาก
5. มีการแถมกรมธรรม์ประกันรถยนต์	4.08	มาก
6. การออกงานแสดงสินค้า	3.49	ปานกลาง
7. มีการจัดทำกิจกรรมเพื่อสังคม	3.30	ปานกลาง
รวม	3.73	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่าด้านการส่งเสริมการตลาดพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เท่ากับ 0.653

ตารางที่ 6 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของระดับปัจจัยด้านบุคคล (People) จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านบุคคล (People)	X	ระดับการแปลผล
1. พนักงานผู้ขายและให้บริการติดตั้งมีความรู้ความชำนาญ	4.31	มาก
2. พนักงานมีความสามารถให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหา	4.28	มาก
3. มีจำนวนพนักงานเพียงพอในการให้บริการ	4.04	มาก
4. พนักงานผู้ให้บริการติดตั้งมีความสุภาพในการให้บริการลูกค้า	4.20	มาก
5. พนักงานมีความรวดเร็วในการให้บริการ	4.17	มาก
รวม	4.20	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่าด้านบุคลากรผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เท่ากับ 0.733

ตารางที่ 7 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของระดับปัจจัยด้านกระบวนการ (Process) จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านกระบวนการ (Process)	X	ระดับการแปลผล
1. การติดตั้งทำได้รวดเร็ว	4.24	มาก
2. การติดตั้งไม่ส่งผลกระทบต่ออุปกรณ์ภายในรถ	4.43	มาก
3. ใช้เทคโนโลยี และเครื่องมือที่ทันสมัยในการให้บริการ	4.24	มาก
4. เวลาเปิด - ปิด ของสถานที่จำหน่ายและติดตั้ง สะดวกใน การเข้ารับบริการ	3.89	มาก
5. มีการนัดหมายเข้ารับบริการ	3.74	ปานกลาง
6. การบริการหลังการขาย	3.97	มาก
รวม	4.08	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่าด้านกระบวนการ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เท่ากับ 0.662

ตารางที่ 8 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของระดับปัจจัยด้านหลักฐานทางกายภาพ (Physical Evidence) จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านหลักฐานทางกายภาพ	X	ระดับการแปลผล
1. สถานที่ติดตั้งของตัวแทนจำหน่ายมีความสะอาด	4.03	มาก
2. สถานที่ติดตั้งมีความทันสมัย	4.12	มาก
3. สถานที่ติดตั้งของตัวแทนจำหน่ายมีความกว้างขวาง เพียงพอต่อลูกค้า	4.06	มาก
รวม	3.98	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่าด้านลักษณะทางกายภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เท่ากับ 0.527

3. ผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ของผู้ตอบ

แบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์มีความแตกต่างกับสถานภาพส่วนบุคคลด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านเพศพบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 5 รายการ คือลักษณะ / รูปแบบของอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์, ยี่ห้อของอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์, สาเหตุการเลือกใช้อุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ตามลักษณะ / รูปแบบและการซื้อและติดตั้งอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ ผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อและติดตั้งอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์และไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 รายการ คือ ค่าใช้จ่ายในการติดตั้งอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์, การศึกษาหาข้อมูลของอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ติดตั้งจากแหล่งใด

ด้านอายุพบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 รายการคือค่าใช้จ่ายในการติดตั้งอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์และไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 6 รายการ คือ ลักษณะ / รูปแบบของอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์, ยี่ห้อของอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์, สาเหตุการเลือกใช้อุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ตามลักษณะ / รูปแบบ, การซื้อและติดตั้งอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์, ผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อและติดตั้งอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์และการศึกษาหาข้อมูลของอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ติดตั้งจากแหล่งใด

ด้านสถานภาพพบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 รายการคือ ลักษณะ / รูปแบบ ของอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์, ค่าใช้จ่ายในการติดตั้งอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์, การซื้อและติดตั้งอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์, การหาข้อมูลของอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ และไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 รายการ คือ ยี่ห้อของอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์, สาเหตุการเลือกใช้อุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ตามลักษณะ / รูปแบบและผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อและติดตั้งอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์

ปัจจัยด้านกระบวนการ (Process) พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 6 รายการ คือ 8.ลักษณะ / รูปแบบ ของอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ที่เลือกซื้อและติดตั้ง, ยี่ห้อของอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ที่เลือกซื้อและติดตั้ง, สาเหตุที่เลือกใช้อุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ตามลักษณะ / รูปแบบ, ค่าใช้จ่ายในการติดตั้งอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์, การซื้อและติดตั้งอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์จากที่ใด, การศึกษาหาข้อมูลของอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ที่ติดตั้งจากแหล่งใด, ผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อและติดตั้งอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์มากที่สุด

ปัจจัยด้านหลักฐานทางกายภาพ (Physical Evidence) พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 7 รายการ คือ ลักษณะ / รูปแบบ ของอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ที่เลือกซื้อและติดตั้ง, ยี่ห้อของอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ที่เลือกซื้อและติดตั้ง, สาเหตุที่เลือกใช้อุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ตามลักษณะ / รูปแบบ, ค่าใช้จ่ายในการติดตั้งอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์, การซื้อและติดตั้งอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์จากที่ใด, ผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อและติดตั้งอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์มากที่สุด

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยของการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ของประชาชน ทำให้ทราบข้อเท็จจริงที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชายมีอายุ 21-30 ปี สถานภาพสมรส/อยู่ด้วยกัน มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า อาชีพรับจ้าง/พนักงานเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000 - 30,000 บาท ระยะเวลาการใช้งานของรถยนต์ 3-7 ปี และให้ระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก กล่าวคือด้านผลิตภัณฑ์ให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านราคาให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับกาญจนา กันโต (2550) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อแนวโน้มพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเฟอร์นิเจอร์แบบ BUILT-IN ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมการตลาดให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับมาวิภา อัครจารุณ (2552) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมของผู้บริโภคในการซื้ออุปกรณ์ประดับยนต์ในอำเภอเมืองเชียงใหม่. ด้านบุคลากรให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านลักษณะทางกายภาพให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ Chad Syverson. (2008) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่อง Markets Ready-Mixed Concrete”

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์กับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าพฤติกรรมการซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์มีความสัมพันธ์กับสถานภาพส่วนบุคคลด้านเพศมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 5 ข้อ ด้านอายุมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 ข้อ ด้านสถานภาพ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 ข้อ ด้านระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านอาชีพ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 ข้อ ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านระยะเวลาในการทำงาน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 ด้าน

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 รายการปัจจัยด้านราคา (Price) พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 7 รายการปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย (Place) พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 รายการ คือ ค่าใช้จ่ายในการติดตั้งอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์, การศึกษาหาข้อมูลของอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ที่ติดตั้งจาก

แหล่งใด, ผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อและติดตั้งอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์มากที่สุด ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 5 รายการ ปัจจัยด้านบุคคล (People) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 5 รายการ ปัจจัยด้านกระบวนการ (Process) พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 6 รายการ ปัจจัยด้านหลักฐานทางกายภาพ (Physical Evidence) พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 7 รายการ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ของประชาชนและสิ่งทีพบในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านบุคลากรในระดับมากเกี่ยวกับเรื่องพนักงานผู้ขายและให้บริการติดตั้งมีความรู้ ความชำนาญความสามารถให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาต้งนั้นผู้จำหน่ายอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ควรให้ความสำคัญด้านบุคลากร โดยส่งเสริม อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์แก่พนักงานขายมากยิ่งขึ้น เพื่อการให้บริการที่ดีแก่กลุ่มลูกค้า

2. ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านกระบวนการในระดับมากเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้งทำได้รวดเร็ว, การติดตั้งไม่ส่งผลกระทบต่ออุปกรณ์ภายในรถ, การใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือที่ทันสมัยในการให้บริการ, การบริการหลังการขายต้งนั้นผู้จำหน่ายอุปกรณ์กันขโมยรถยนต์ควรให้ความสำคัญด้านกระบวนการ โดยการเพิ่มจำนวนพนักงานขายเพื่อให้กลุ่มลูกค้าได้รับการบริการที่รวดเร็วยิ่งขึ้น

3. ควรศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออุปกรณ์รักษาความปลอดภัยในด้านอื่นๆ ในกลุ่มผู้บริโภคทั่วไป เพื่อทำให้ทราบถึงความต้องการซื้ออุปกรณ์รักษาความปลอดภัยประเภทอื่นๆ มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา กันโต.2550. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อแนวโน้มพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเฟอร์นิเจอร์แบบ BUILT-IN ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กลุ่มสถิติการขนส่ง. กองแผนงาน. กรมการขนส่งทางบก. สถิติการจดทะเบียนรถสะสม แยกเป็นกรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่างๆ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://apps.dlt.go.th/statistics_web/statistics.html (1 มีนาคม 2557)

ชานินทร์ ศิลป์จารุ.2555.การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรม SPSS.พิมพ์ครั้งที่ 13.นนทบุรี:

เอส.อาร์.พรีนติ้ง แอนด์ แมสโปรดักส์.

ธีรภคิต นวรัตน์ ณ อุทยาน. 2552. การตลาดบริการ แนวคิดและกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พรินท์.

แบรนด์เอจ. ABG Auto Group ขยายเครือข่ายแบบ Franchise.[ระบบออนไลน์].แหล่งที่มา

<http://www.brandage.com/Modules/DesktopModules/Article/ArticleDetail.aspx?tabID=7&ArticleID=2495&ModuleID=701&GroupID=841> (1 มีนาคม 2557).

ปาริชาติ สถาปิตานนท์.2549.ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร.กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.

มาวิภา อัครจารุณ. 2552. พฤติกรรมของผู้บริโภคในการซื้ออุปกรณ์ระดับยนต์ในอำเภอเมืองเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. สถิติคดีอาญา. [ระบบออนไลน์].แหล่งที่มา http://statistic.police.go.th/dn_main.htm (1 มีนาคม 2557).

Chad Syverson. 2008. Markets Ready-Mixed Concrete. Journal of Economic Perspectives, Winter 2008, University of Chicago Booth School of Business. USA.

**ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงาน การกำกับดูแลกิจการที่ดีกับคุณภาพข้อมูล
ทางการบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา**

**Relation between Basic Factor Performances, Good Corporate
Governance and Quality of Accounting Information of Sub-District
Administration Organization in Nakhon Ratchasima Province**

กัญญารัตน์ ดีพึ่งเทียม

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล 2) ศึกษาการกำกับดูแลกิจการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล 3) ศึกษาคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล และ 5) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 304 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ภาพรวมมีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานในระดับมากทุกด้าน โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ มีในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านงบประมาณการดำเนินงาน ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ด้านบุคลากรและการมีส่วนร่วมของบุคลากร ตามลำดับ 2) การกำกับดูแลกิจการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ภาพรวมมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีในระดับมากทุกด้าน โดยการกำกับดูแลกิจการที่ดีด้านความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ มีในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความโปร่งใส ตามลำดับ 3) ข้อมูลทางการบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล ภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ข้อมูลทางการบัญชีมีคุณภาพในระดับมากทุกด้าน โดยข้อมูลทางการบัญชี ด้านความเชื่อถือได้ มีคุณภาพในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านความเข้าใจได้ ด้านการเปรียบเทียบกันได้ และด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ตามลำดับ 4) ปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ในทางบวก ในระดับค่อนข้างต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ร้อยละ 37.30 5) การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ในทางบวก ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ถึงร้อยละ 63.70

คำสำคัญ : ปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงาน การกำกับดูแลกิจการที่ดี คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี

Abstract

The research aimed 1) to study of basic factor performances of the Sub-district Administration Organization, 2) to study the good corporate governance of the Sub-district Administration Organization, 3) to Study the quality of accounting information of the Sub-district Administration Organization, 4) to study the relation between the basic factors performances and quality of accounting information of the Sub-district Administration Organization, 5) to study the good corporate governance and the quality accounting information of the Sub-district Administration Organization in Nakhon Ratchasima. This research was conducted by distributing questionnaire to the sample group of 304 individuals whose responsibilities are involve in working with the accounting job of the Sub-district Administrative

Organization in Nakhon Ratchasima. Collected data were analyzed by using percentage, means, standard deviation, and correlation coefficient.

The research found that the basic factor performances of the Sub-district Administration Organization were overall at the high level. When investigating all aspects, the result showed the high level in all aspects of the basic factor performances. The basic factor in the aspect of operation management performances was the first highest level, Following by the budget management performance, human resource management performance, and employees participation performance, respectively.

2) The good corporate governance was overall at the high level. When investigating all aspects, the finding revealed the high level in all aspects of good corporate governance. Regarding the task assigning aspects show in the individuals responsibilities, it is claimed as the highest priority level, following by the aspect of trustworthiness and the aspect of transparency respectively. 3) The quality of accounting information of the Sub-district Administration Organization was overall high level. When investigating all aspects, the result found the high level of the accounting information quality in all aspects. In term of reliability of information, it was found as the first highest priority, followed by the understandable aspect, compatibility aspect, and the connection in decision making, respectively. 4) The basic factor performances identified the low level of the positive relation to the accounting information quality, showing the statistical significance level of 0.01 and the level of relation at 37.30 percent. 5) The good corporate governance identified the high level of the positive relation to the accounting information quality, showing the statistical significance level of 0.01 and the level of related at 63.70 percent.

Keywords: the basic Factor Performances, good Corporate governance, quality of accounting information

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นมิติหนึ่งของความพยายามในการปฏิรูปการเมืองโดยการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล มีความสำคัญต่อท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กที่สุด แต่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด (โกวิทย์ พวงงาม, 2557, ออนไลน์)

การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องมีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานที่จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน คือ 1) บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องมีการปฏิบัติงานร่วมกัน 2) ต้องมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่เพียงพอ มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถสนับสนุนการปฏิบัติตามภารกิจขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) งบประมาณการดำเนินงาน องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องดำเนินงานให้มีรายได้ที่เพียงพอ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2557, ออนไลน์) องค์การบริหารส่วนตำบลควรจะมีการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ดังนั้นการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ประกอบด้วย 1) ความโปร่งใส องค์การต้องดำเนินงานด้วยฐานที่สร้างความไว้วางใจระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2) ความซื่อสัตย์ องค์การมีการบริหารงานอย่างตรงไปตรงมา และ 3) ความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ มีส่วนสำคัญกับองค์การ ผู้บริหารแสดงความรับผิดชอบต่อดังกล่าวโดยมีบทบาทสำคัญในการเสนอรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับผลการปฏิบัติงานขององค์การ (จินทนา สาขาร และคณะ, 2554 : 1-8) และองค์การบริหารส่วนตำบลต้องจัดให้มีข้อมูลทางบัญชีที่มีคุณภาพ ซึ่งคุณลักษณะของข้อมูลทางการเงินบัญชีที่มีคุณภาพ ประกอบไปด้วย 1) ความเข้าใจได้ ข้อมูลในงบการเงินต้องสามารถเข้าใจได้ในทันทีที่ผู้ใช้งบการเงินใช้ข้อมูลดังกล่าว 2) ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ข้อมูลจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้ก็ต่อเมื่อข้อมูลนั้นช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต 3) ความเชื่อถือได้ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต้องปราศจากความผิดพลาดที่มีสาระสำคัญ และ 4) การเปรียบเทียบกันได้ ผู้ใช้งบการเงินต้องสามารถ

เปรียบเทียบงบการเงินของกิจการในรอบระยะเวลาต่างกันเพื่อคาดคะเนถึงแนวโน้มของฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการ (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557, ออนไลน์)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงาน การกำกับดูแลกิจการที่ดีกับคุณภาพข้อมูลทางบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปปรับปรุงการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลและนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาการกำกับดูแลกิจการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะมีหลายคำตอบให้เลือก ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อถือได้ระหว่าง 0.76-0.93

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล มีลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อถือได้ระหว่าง 0.78-0.91

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลมีลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อถือได้ระหว่าง 0.86-0.90

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 304 คน โดยในกรณีที่ยังขาดการบริการส่วนตำบลที่มีพื้นที่อยู่ใกล้เคียงผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลที่ห่างไกลผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้กลุ่มตัวอย่าง โดยแนบซองจดหมายตอบกลับไปด้วยพร้อมกับแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และมีเกณฑ์การแปลค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีมีความคิดเห็นในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 มีความคิดเห็นในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา และความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีเกณฑ์การแปลค่า ดังนี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง 0.80 ถึง 0.99 และ -0.80 ถึง -0.99 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง 0.60 ถึง 0.79 และ -0.60 ถึง -0.79 มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง 0.40 ถึง 0.59 และ -0.40 ถึง -0.59 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง 0.20 ถึง 0.39 และ -0.20 ถึง -0.39 มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง 0.00 ถึง 0.19 และ -0.00 ถึง -0.19 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

ผลการวิจัย

1. จากการวิจัยพบว่า ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 88.82 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.34 ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 52.00 มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.80 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 -20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.38 และมีตำแหน่งในปัจจุบัน ผู้อำนวยการกองคลัง คิดเป็นร้อยละ 50.00 และนักวิชาการเงินและบัญชี คิดเป็นร้อยละ 50.00

2. ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีความเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลมีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานในระดับมากทุกด้าน โดยปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ ในระดับมาก เป็นอันดับแรก

ด้านบุคลากรและการมีส่วนร่วมของบุคลากร ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีความเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลมีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงาน ด้านบุคลากรและการมีส่วนร่วมของบุคลากร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานในระดับมากทุกข้อ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลมีจำนวนบุคลากรเพียงพอต่อการให้บริการ ในระดับมาก เป็นอันดับแรก

ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีความเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลมีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงาน ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานในระดับมากทุกข้อ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลมีปริมาณเครื่องมือและอุปกรณ์มากเพียงพอต่อการใช้งาน ในระดับมาก เป็นอันดับแรก

ด้านงบประมาณการดำเนินงาน ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีความเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลมีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงาน ด้านงบประมาณการดำเนินงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานในระดับมากทุกข้อ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดหาเงินทุนในแต่ละกิจกรรมในองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในระดับมาก เป็นอันดับแรก

ด้านการบริหารจัดการ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีความเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลมีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงาน ด้านการบริหารจัดการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานในระดับมากทุกข้อ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลได้กำหนดมาตรการที่จะใช้วัด และ ติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผน ในระดับมาก เป็นอันดับแรก

3. ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีความเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีในระดับมากทุกด้าน โดยการกำกับดูแลกิจการที่ดี ด้านความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ในระดับมาก เป็นอันดับแรก

ด้านความโปร่งใส ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีความเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ด้านความโปร่งใส ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ในระดับมากทุกข้อ

ด้านความซื่อสัตย์ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีความเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ด้านความซื่อสัตย์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ในระดับมากทุกข้อ

ด้านความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีความเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ด้านความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีในระดับมากทุกข้อ

4. ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีความเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อมูลทางการบัญชี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ข้อมูลทางการบัญชีมีคุณภาพในระดับมากทุกด้าน โดยข้อมูลทางการบัญชี ด้านความความเชื่อถือได้ มีคุณภาพในระดับมาก เป็นอันดับแรก

ด้านความเข้าใจได้ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีความเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อมูลทางการบัญชี ด้านความเข้าใจได้มีคุณภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อมูลทางการบัญชีมีคุณภาพในระดับมากทุกข้อ

ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีความเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อมูลทางการบัญชี ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมีคุณภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อมูลทางการบัญชีมีคุณภาพในระดับมากทุกข้อ

ด้านความเชื่อถือได้ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีความเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อมูลทางการบัญชี ด้านความเชื่อถือได้มีคุณภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อมูลทางการบัญชีมีคุณภาพในระดับมากทุกข้อ

ด้านการเปรียบเทียบกันได้ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีความเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อมูลทางการบัญชี ด้านการเปรียบเทียบกันได้มีคุณภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อมูลทางการบัญชีมีคุณภาพในระดับมากทุกข้อ

5. ปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงาน ในด้านบุคลากรและการมีส่วนร่วมของบุคลากร ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ด้านงบประมาณการดำเนินงาน ด้านการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ในด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ ด้านการเปรียบเทียบกันได้ โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวก ในระดับค่อนข้างต่ำ ($r = 0.373$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

6. การกำกับดูแลกิจการที่ดี ในด้านความโปร่งใส ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ในด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ ด้านการเปรียบเทียบกันได้ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวก ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.637$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงาน การกำกับดูแลกิจการที่ดีกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขออภิปรายผล ดังนี้

1. ปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานในระดับมากทุกด้าน โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านงบประมาณการดำเนินงาน ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านบุคลากรและการมีส่วนร่วมของบุคลากร ตามลำดับ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขออภิปรายผล ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการ ภาพรวมองค์การบริหารส่วนตำบลมี การบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้กำหนดมาตรการที่จะใช้วัด และติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผน มีการมอบหมายบุคลากรที่รับผิดชอบปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้อย่างชัดเจน และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2557) ที่ว่า การบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารจะต้องควบคุมและรับผิดชอบต่อการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามโครงสร้างและนโยบายการบริหารงาน

ด้านงบประมาณการดำเนินงาน ภาพรวมองค์การบริหารส่วนตำบลมีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานในด้านงบประมาณการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดหาเงินทุนในแต่ละกิจกรรมในองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ และการระดมทุนเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานภายในองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2557) ที่ว่า งบประมาณการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นงบประมาณที่ได้มาจากรัฐจัดสรรเงินอุดหนุน รายได้จากการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล ฯลฯ

ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ภาพรวมองค์การบริหารส่วนตำบลมีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงาน ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีปริมาณเครื่องมือและอุปกรณ์เพียงพอต่อการใช้งาน มีการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีโปรแกรมรองรับการปฏิบัติงานบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง

สอดคล้องกับแนวคิดของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2557) ที่ว่า ต้องมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่เพียงพอ มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านบุคลากรและการมีส่วนร่วมของบุคลากร ภาพรวมองค์การบริหารส่วนตำบลมีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงาน ด้านบุคลากรและการมีส่วนร่วมของบุคลากร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีจำนวนบุคลากรเพียงพอต่อการให้บริการ ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในการเข้าร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธงชัย สันติวงษ์ (2539) ที่ว่า ทรัพยากรบุคคลถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ ที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ว่าได้ใช้โดยสิ้นเปลืองหรือไม่ ซึ่งจะก่อให้เกิดความสำเร็จกับกิจการได้อย่างมาก ทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพของงาน

2. การกำกับดูแลกิจการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีในระดับมากทุกด้าน โดยมีการกำกับดูแลกิจการ ด้านความรับผิดชอบต่อการใช้งานตามหน้าที่ เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความโปร่งใส ตามลำดับ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขออภิปรายผล ดังนี้

ด้านความรับผิดชอบต่อการใช้งานตามหน้าที่ ภาพรวมองค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีในด้านความรับผิดชอบต่อการใช้งานตามหน้าที่ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมุ่งเน้นให้ผู้ปฏิบัติงานตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง มุ่งเน้นการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสียตามกฎหมาย และข้อตกลงขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญชิตา สมหงษ์ (2554) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี SMEs ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การกำกับดูแลกิจการของธุรกิจ SMEs ด้านความรับผิดชอบต่อการใช้งานตามหน้าที่ อยู่ในระดับมากเช่นกัน

ด้านความซื่อสัตย์ ภาพรวมองค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำกับดูแลกิจการในด้านความซื่อสัตย์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้แสดงฐานะทางการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้ ซึ่งมุ่งเน้นให้พนักงานทุกคนปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ระเบียบ รอบคอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จันทนา สาขารและคณะ (2554) ที่ว่า การบริหารงานขององค์การต้องมีการบริหารงานอย่างตรงไปตรงมาภายในกรอบจริยธรรมที่ดี รายงานทางการเงินและสารสนเทศอื่น ๆ ที่เผยแพร่ต้องแสดงภาพที่ถูกต้องและครบถ้วนเกี่ยวกับฐานะการเงินขององค์กร ความน่าเชื่อถือได้ของรายงานขึ้นอยู่กับความซื่อสัตย์สุจริตของผู้จัดทำและนำเสนอ

ด้านความโปร่งใส ภาพรวมองค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีในด้านความโปร่ง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดเผยงบการเงินตามหลักเกณฑ์การบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป องค์การบริหารส่วนตำบลให้ข้อมูลสารสนเทศอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จันทนา สาขารและคณะ (2554) ที่ว่า องค์การต้องดำเนินงานด้วยฐานที่สร้างความไว้วางใจระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความโปร่งใสมีส่วนช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพขององค์กรช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพและเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องวินิจฉัยเคราะห์กิจการได้อย่างถี่ถ้วนขึ้น

3. ข้อมูลทางการบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ข้อมูลทางการบัญชีมีคุณภาพในระดับมากทุกด้าน โดยข้อมูลทางการบัญชี ด้านความเชื่อถือได้ มีคุณภาพ เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านความเข้าใจได้ ด้านการเปรียบเทียบกันได้ และด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ตามลำดับ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขออภิปรายผล ดังนี้

ด้านความเชื่อถือได้ ภาพรวมองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อมูลทางการบัญชีในด้านความเชื่อถือได้ มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้นำมาตรฐานการบัญชีและข้อปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางให้บุคลากรถือปฏิบัติตรงกัน ให้ความสำคัญต่อการนำเสนองบการเงินให้ทันต่อเวลา และปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้และผลงานเสร็จทันตามเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันพรณ์ ชื่นพิบูลย์ (2552) ที่ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่มีต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีและประสิทธิภาพการตัดสินใจของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารฝ่ายบัญชีธุรกิจ SMEs มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยพบว่ากิจการนำเสนอข้อมูลที่น่าเชื่อถือ โปร่งใส ทันเวลาสามารถ

ตรวจสอบได้และปราศจากความลำเอียง กิจกรรมมีการจัดทำรายงานทางการเงินและแสดงรายการเหตุการณ์ทางการเงินการบัญชีอย่างเที่ยงธรรม และกิจการให้ความสำคัญกับการนำเสนอรายงานทางการเงินที่อยู่ในช่วงระยะเวลาเดียวกันทุกงวดบัญชี

ด้านความเข้าใจได้ ภาพรวมองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อมูลทางการเงินการบัญชีในด้านความเข้าใจได้ มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดทำรายงานทางการเงินโดยมุ่งเน้นให้ผู้ใช้บริการการเงินสามารถเข้าใจในข้อมูลที่นำเสนอและใช้ประโยชน์ต่อการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดทำรายงานทางการเงินโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ และจัดทำบัญชีโดยมุ่งเน้นให้มีการเปิดเผยรายละเอียดประกอบข้อมูลทางการเงินการบัญชีแต่ละรายการเพื่อให้ผู้ใช้บริการการเงินมีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2557) ที่ว่า ข้อมูลในงบการเงินต้องสามารถเข้าใจได้ในทันทีที่ผู้ใช้งบการเงินใช้ข้อมูล ซึ่งมีข้อสมมติว่าผู้ใช้บริการการเงินมีความรู้ตามควรเกี่ยวกับธุรกิจ กิจกรรมเชิงเศรษฐกิจ และการบัญชี รวมทั้งมีความตั้งใจตามควรที่จะศึกษาข้อมูลดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ข้อมูลแม้ว่าจะมีความซับซ้อนแต่ถ้าเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจต้องไม่ละเว้นที่จะแสดงในงบการเงินเพียงเหตุผลที่ว่าข้อมูลดังกล่าวยากเกินกว่าที่ผู้ใช้บริการการเงินบางส่วนจะเข้าใจได้

ด้านการเปรียบเทียบกันได้ ภาพรวมองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อมูลทางการเงินการบัญชีในด้านครบถ้วนเปรียบเทียบกันได้ มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีฝ่ายตรวจสอบและเจ้าหน้าที่ในการดูแลและกำกับติดตามทางด้านบัญชีอย่างเข้มงวด องค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับการนำเสนอรายงานทางการเงินที่อยู่ในช่วงระยะเวลาเดียวกันทุกงวดบัญชี และนำเสนอรายงานทางการเงินเพื่อให้ผู้ใช้รายงานทราบถึงแนวโน้มของฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์การ และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันนพรัตน์ ชื่นพิบูลย์ (2552) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่มีต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินการบัญชี และประสิทธิภาพการตัดสินใจของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารฝ่ายบัญชีธุรกิจ SMEs มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีคุณภาพข้อมูลทางการเงินการบัญชี โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยพบว่ากิจการนำเสนอรายงานทางการเงินเพื่อให้ผู้ใช้รายงานทราบถึงแนวโน้มของฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของกิจการ และสามารถตรวจสอบได้ กิจการยึดถือแนวทางปฏิบัติตามวิธีการที่ใช้ในงวดบัญชีที่ผ่านมาเพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลมีความเข้าใจง่าย และกิจการนำเสนอรายงานทางการเงินที่อยู่ในช่วงระยะเวลาเดียวกันทุกงวดบัญชี

ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ภาพรวมองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อมูลทางการเงินการบัญชีในด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเปิดเผยนโยบายทางการเงินการบัญชีและวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมให้ผู้ใช้รายงานทางการเงินได้รับทราบข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจน ส่งเสริมการเปิดเผยนโยบายการบัญชีให้ผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีมีความมั่นใจมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2557) ที่ว่า ข้อมูลจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้ก็ต่อเมื่อข้อมูลนั้นช่วยให้ผู้ใช้บริการการเงินสามารถประเมินเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต รวมทั้งช่วยยืนยันหรือชี้ข้อผิดพลาดของผลการประเมินที่ผ่านมาของผู้ใช้บริการการเงินได้

4. ปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการเงินการบัญชี โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวก โดยปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงาน ด้านบุคลากรและการมีส่วนร่วมของบุคลากร ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ด้านงบประมาณการดำเนินงาน ด้านการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการเงินการบัญชี ในด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ ด้านการเปรียบเทียบกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราพร ทองดินนอก ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีค่าความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพของสหกรณ์โดยรวม ด้านวิธีการปฏิบัติงาน ด้านการจัดกรวัดดูดิบและวัสดุ ด้านบุคลากรและการมีส่วนร่วมของสมาชิก ส่วนด้านการจัดการเงินทุนไม่มีความสัมพันธ์กันอาจเนื่องมาจาก สหกรณ์มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างจากธุรกิจทั่วไป คือ สหกรณ์ดำเนินงานตามหลักการ และอุดมการณ์ของสหกรณ์ เพื่อให้บริหารและช่วยเหลือสมาชิกแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยไม่หวังกำไรในเชิงธุรกิจเพียงอย่างเดียว

5. การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการเงินการบัญชี โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวก โดยการกำกับดูแลกิจการที่ดี ด้านความโปร่งใส ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการเงินการบัญชี ในด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ ด้านการเปรียบเทียบกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญทิดา สมหงษ์ (2554) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์

ระหว่างประสิทธิภาพการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี SMEs ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการกำกับดูแลกิจการที่ดี ด้านความโปร่งใส ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความสามารถในการแข่งขัน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ในด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และด้านการเปรียบเทียบกันได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงาน การกำกับดูแลกิจการที่ดีกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขอเสนอแนะผลที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

1) จากผลการวิจัย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานในระดับมากทุกด้าน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดการและควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตาม นโยบาย กฎ ระเบียบขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านงบประมาณการดำเนินงาน องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการประมาณการความต้องการใช้เงินทุนขององค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดหา เครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีคุณภาพ แต่ราคาอย่าเมาะมาใช้ในการทำงาน

2) จากผลการวิจัย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีในระดับมากทุกด้าน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละส่วนงานอย่างชัดเจน ด้านความซื่อสัตย์ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการบริหารงานด้วยความเป็นกลางและเป็นธรรม ตรงไปตรงมาไม่เอาเปรียบประชาชน และด้านความโปร่งใส องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ

3) จากผลการวิจัย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อมูลทางการบัญชี ภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ข้อมูลทางการบัญชีมีคุณภาพในระดับมากทุกด้าน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านความความเชื่อถือได้ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการประมาณรายการที่เกิดขึ้นโดยใช้ดุลยพินิจและความระมัดระวัง ด้านความเข้าใจได้ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการบันทึกการรับรู้รายการด้วยมูลค่าที่แน่นอนสามารถตรวจสอบได้ ด้านการเปรียบเทียบกันได้ องค์การบริหารส่วนตำบลควรนำเสนอข้อมูลทางการบัญชีในรายงานทางการเงินตามมาตรฐานทางการบัญชีที่มีลักษณะเดียวกันทุกงวดบัญชี เพื่อให้ข้อมูลทางการบัญชีสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ และด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ องค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อมูลที่สามารถช่วยในการคาดคะเนและยืนยันเหตุการณ์และผลที่เกิดขึ้นในอนาคตได้

4) จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการวางแผนและกำหนดเป้าหมาย นโยบายการบริหารงานให้ชัดเจน รวมถึงมีการบริหารจัดการ บุคลากรและการมีส่วนร่วมของบุคลากร เครื่องมือและอุปกรณ์ งบประมาณการดำเนินงาน ให้สมดุลและเหมาะสมกับองค์การ เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลมีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานที่เหมาะสมก็จะทำให้ข้อมูลทางการบัญชีมีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดียังมีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงข้อมูลอย่างชัดเจน ถูกต้อง รวดเร็ว เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีก็จะส่งผลให้คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีมีประสิทธิภาพ ทำให้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปตามแผนที่วางไว้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อื่น เพื่อนำมาเปรียบเทียบว่าเหมือนหรือแตกต่างกัน

2) ควรศึกษาความสัมพันธ์ในด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพด้านคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี เช่น

ด้านการตรวจสอบภายใน ด้านการเงิน ด้านลูกหนี้ภาษีท้องถิ่น เป็นต้น

3) ควรมีการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในลักษณะเดียวกันนี้กับองค์การประเภทอื่น ๆ ในหน่วยงานภาครัฐบาล เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบกัน

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2557. **องค์การบริหารส่วนตำบล**. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ

วันที่ 17 พฤษภาคม 2557. จาก <http://local.tongthin.com/Nakhon%20Ratchasima.php>
โกวิทย์ พวงงาม. 2557. **องค์การบริหารส่วนตำบล**. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2557.

จาก <http://www.kpi.ac.th>

จันทนา สาขากร นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลป์พร ศรีจันเพชร. 2554. **การตรวจสอบภายในและการควบคุมภายใน**. กรุงเทพฯ : ทีพีเอ็น เพรส.

ธงชัย สันติวงศ์. 2539. **หลักการจัดการ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์.

นันทพรณ์ ชื่นพิบูลย์. 2552. **ผลกระทบของสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่มีต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีและประสิทธิภาพการตัดสินใจของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคเหนือ**.วิทยานิพนธ์ ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญทิกา สมหงษ์. 2554. **ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี SMEs ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

วราพร ทองดินอก. 2556. **ปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. 2557. **ลักษณะเชิงคุณภาพทางการเงิน**. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2557. จาก <http://utcc2.utcc.ac.th/faculties/accountancy/upload/Framwork.pdf>

**ความต้องการและแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชี
ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**
**The Requirement and Ways of Cognitive Development toward
Accounting of Saving for the Production in
Phranakorn Si Ayutthaya Province.**

เพ็ญญา หวังที่ซอบ, ดวงรัตน์ โพธิ์เงิน, ฤดี เสริมชยุต, สุรารักษ์ เหมือนศาสตร์
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ 1) เพื่อศึกษาระบบบัญชีปัจจุบันของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา) เพื่อศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยสำรวจกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและเลือกตัวอย่าง โดยกำหนดจำนวนและลักษณะของกลุ่มออมทรัพย์ตามคำแนะนำของพัฒนาชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์การปฏิบัติงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในวันที่มีการฝากเงิน กู้เงิน และการพิจารณาจากกิจกรรมเครือข่ายในชุมชน การผลิตอันเป็นผลจากการใช้แหล่งทุนจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวน 2 อำเภอ 5 กลุ่ม โดยเลือกแบบเจาะจงจากกลุ่มที่ตอบตกลงร่วมวิจัยในครั้งนี้ ทำการศึกษาาระบบบัญชีที่กลุ่มทำอยู่ในปัจจุบัน ว่ามีการจัดทำบัญชีหรือไม่ ครบถ้วนหรือไม่ มีปัญหาอะไรหรือไม่ ต้องการความช่วยเหลือหรือแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีอะไรบ้าง โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผลการศึกษา

โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทั้ง 5 กลุ่ม จาก 2 อำเภอ มีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินงานของกลุ่มได้รวมตัวกันเป็นระยะเวลาานาน ประชาชนได้รับประโยชน์จากการมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพราะเป็นแหล่งเงินกู้ยืมเงินดอกเบี้ยต่ำ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแทบทุกกลุ่มจะจัดให้มีการปันผลอย่างน้อยปีละครั้ง และจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยเดือนละครั้งในกลุ่มคณะกรรมการลักษณะทั่วไปในการทำบัญชีของทั้ง 5 กลุ่ม ส่วนใหญ่จะเหมือนกัน คือ จัดทำบัญชีด้วยระบบ Manual และทำบัญชีไม่ครบถ้วนเนื่องจากมีความเห็นว่ามีไม่ความจำเป็นในการทำบัญชีให้ครบถ้วน เพราะไม่ได้นำเสนอผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานภายนอก นอกจากพัฒนาชุมชนประจำอำเภอขอข้อมูลเท่านั้น และส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้เรื่องการบัญชีมากนัก รู้เท่าที่พัฒนาชุมชนได้จัดอบรมให้ในแต่ละด้านนั้นแต่ละกลุ่มส่วนใหญ่จะจัดทำบัญชีเงินสดรับ-จ่าย ทะเบียนลูกหนี้เงินกู้ ทะเบียนรายชื่อสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ทะเบียนคุมหนังสือสัญญาเงินกู้ ทะเบียนคุมยอดลูกหนี้เงินกู้สมาชิก มีเพียงกลุ่มตัวอย่างเดียวเท่านั้นที่ใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการบันทึกบัญชี โดยใช้โปรแกรม Excel ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มที่โดดเด่นในเรื่องของการนำระบบบัญชีไปใช้ เพราะจัดทำบัญชีครบแทบจะทุกบัญชี

ข้อเสนอแนะเพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สามารถดำเนินการไปได้ในระยะยาว และสามารถขยายกิจการของกลุ่มให้เพิ่มขึ้นจึงจำเป็นต้องมีระบบบัญชีที่ครบถ้วน และสมบูรณ์กว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันฉะนั้นควรส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ในแต่ละพื้นที่ ที่มีการศึกษาสูงเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานและจัดทำบัญชี โดยเน้นให้นำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น การลงบันทึกบัญชีด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อลดความผิดพลาดและการทำงานที่รวดเร็วแม่นยำ เนื่องจากสมาชิกแต่ละกลุ่มมีจำนวนน้อยต่างกัน ถ้าต้องลงบัญชีเป็นรายบุคคลอาจเกิดความผิดพลาดได้ง่าย รวมทั้งเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนควรติดตาม แนะนำและจัดฝึกอบรมผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้มีความรู้ และเห็นความสำคัญเรื่องการจัดทำบัญชีส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะกรรมการบริหารและผู้จัดทำบัญชีไปศึกษาดูงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ประสบความสำเร็จในอำเภอหรือจังหวัดอื่นๆ

คำสำคัญ: บัญชี งบการเงิน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

Abstract

The purposes of this research were to study the current accounting system of saving for production group in Phranakhon Si Ayutthaya, to study needs and development of knowledge about the accounting of saving for production grouping Phranakhon Si Ayutthaya. This research was defined as a qualitative research. The data was collected from saving for production group and selected the sample. Which define the numbers and the characteristics of saving for production group by Community Development Department of Phranakhon Si Ayutthaya. The data was collected by in-depth interview and observation of saving for production group.

The research from five group of saving for production group revealed that all groups are stable according to a long term of processing of the group. People have accepted the benefits from the saving for production group in term of low interest for loan and at least once a year for the dividend. All five groups are agreed in term on manual system according to all the data are used for internal only. Most of people did not have high knowledge about accounting. There is one of five saving for production group is used computer one Excel program and be different from the others.

The suggestion for the saving for production group could continue in long term and able to expand the group with completed accounting system. Meanwhile, community should support the new generation for a higher education in order to support the system which focus on the technology and less manual for time saving and precisely according to loads of people. However, Community Development Department should follow and train the saving for production group for higher knowledge of production.

Keyword: Accounting, Financial Statement, Saving for the Production

บทนำ

การพัฒนาประเทศตลอดมาจะใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์หลัก เพื่อการพัฒนาในทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐบาล ซึ่งมีหลายระดับทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และยังมีกรรมกรกลุ่มเป็นกลุ่มยุทธศาสตร์จังหวัดแยกตามสภาพทางภูมิศาสตร์ ซึ่งแต่ละจังหวัดจะมีหน่วยงานที่มาจาก ส่วนกลางและหน่วยงานภายในจังหวัด รวมทั้งหน่วยงานที่มาจากกระจายบทบาทหน้าที่ด้านการปกครองอีกด้วย แนวนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้แม้จะได้มีการดำเนินการตามมาตรการที่กำหนดแล้วก็ตามยังคงพบว่า ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาอย่างเต็มที่ทุกเป้าหมาย เนื่องจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงมีอยู่ตลอดเวลาด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบว่า มูลค่าผลผลิตและผลิตภาพภาคเกษตรต่ำกว่าภาคอุตสาหกรรมซึ่งส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ของรายได้ในระหว่างสาขาการผลิตอย่างชัดเจน เช่น ในปี พ.ศ. 2552 สาขาการผลิตภาคอุตสาหกรรมมีส่วนเป็นร้อยละ 34.0 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ โดยมีการจ้างงานในประเทศเป็นส่วนเดียวร้อยละ 15.0 ขณะที่ภาคเกษตรมีส่วน สัดส่วนมูลค่าผลผลิตลดลงเหลือเพียงร้อยละ 9.0 ในปีพ.ศ. 2552 และผลิตภาพการผลิตต่ำ แต่กลับเป็นแหล่งจ้างงานหลักของ ประเทศถึงร้อยละ 38.0 ของการจ้างงานรวม ทำให้ผลตอบแทนแรงงานในภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรมีความแตกต่างกันมาก (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 – 2559: 34)

จากความเหลื่อมล้ำและความแตกต่างของผลตอบแทนต่อแรงงานที่มีมาอย่างต่อเนื่องนั้น เป็นผลให้ภาครัฐยังคง ให้ความสำคัญกับนโยบายเศรษฐกิจที่เน้นภาคประชาชนทุกจังหวัด โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มองค์กร ต่างๆ สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่ม สนับสนุนด้านเงินทุนอุปกรณ์ เครื่องจักร การตลาด การช่วยประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการ ฝึกอบรมองค์ความรู้รูปแบบต่างๆ ตลอดจนการส่งเสริม และสนับสนุน องค์กรชุมชน ธุรกิจชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่ม กองทุนหมู่บ้าน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มโอท็อป เป็นต้น อย่างไรก็ตามปัญหาของชุมชน และกลุ่มชุมชนที่เกี่ยวกับการ ดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กร และกลุ่มที่รัฐให้การสนับสนุนมักขาดความต่อเนื่อง สืบเนื่องมาจากการ เปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือเปลี่ยนเจ้าพนักงานที่เข้ามาทำงานในชุมชน ปัญหาการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกันในบางกลุ่มบาง

ช่วงเวลา การขาดความชัดเจนในเชิงนโยบายและทิศทางการบริหารของหน่วยงานจากส่วนกลางที่ตั้งประจำตามจังหวัดต่างๆ นอกจากนี้ภาครัฐยังขาดบุคลากรเฉพาะทางที่จะสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชน ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานและการติดตามผลไม่ต่อเนื่องเท่าที่ควร (มยุรี บุญโต. 2552 : 3)

เกี่ยวกับปัญหาในการพัฒนาธุรกิจชุมชน (กลุ่มประกอบการผลิต กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และกลุ่มทางการเงินต่างๆ) นี้อภิชัย พันธเสนและคณะ กล่าวสรุปไว้ว่ามีปัญหาเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย คือ ขาดการพัฒนาความรู้ ด้านบัญชี การตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารจากข้อมูลด้านการตลาด ขาดการวิเคราะห์ต้นทุนและการตลาด ขาดเงินทุนหมุนเวียนรวมถึงการขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทาง โดยเฉพาะด้านการทำบัญชี ด้านกฎหมาย การทำสัญญา ทำให้กลุ่มไม่สามารถขยายกิจการได้ (อภิชัย พันธเสนและคณะ. 2546 : 85 – 88 อ้างถึงใน มยุรี บุญโต. 2552 : 2)

กลุ่มชุมชนที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มเกี่ยวกับกองทุนการเงินที่สำคัญ กลุ่มหนึ่งที่เกิดกำเนิดมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 คือ “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” ซึ่งปัจจุบันยังคงมีอยู่ทั่วไปทุกจังหวัด แต่บางกลุ่มได้ร่วมกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว บางกลุ่มขยายตัว บางกลุ่มสูญหายไป สำหรับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังคงมีอยู่จำนวนมากและเป็นพื้นที่พึ่งแก่ชุมชนได้ระดับหนึ่ง แม้ว่าจะพบปัญหาและอุปสรรคที่มาจาก การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน แต่ปัญหาหนึ่งที่ชุมชนยังคงพบอยู่เรื่อยๆ คือ การทำบัญชีและงบการเงิน ซึ่งอาจเป็นเพราะยังไม่เห็นความสำคัญของการทำบัญชี การทำรายงาน และขาดบุคลากร วิชาชีบบัญชี ขาดการจัดการที่ดีของคณะกรรมการ การให้ความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ ไม่เป็นเอกภาพ หรืออาจรวมถึงปัญหาที่เกิดจากสมาชิกเองที่มีรายได้และอาชีพไม่มั่นคงอีกด้วย

คณะผู้วิจัยเป็นบุคลากรในสถาบันการศึกษา ได้วิเคราะห์เห็นปัญหาดังกล่าวรวมถึงการได้สัมภาษณ์เบื้องต้นกับสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในอำเภอพระนครศรีอยุธยา และอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่ายังต้องการความช่วยเหลือทางด้านบัญชี และองค์ความรู้ด้านการผลิตผลิตภัณฑ์ในชุมชน ซึ่งแม้ว่าจะดำเนินการผลิตและจำหน่ายอยู่ดีพอควรอยู่แล้วก็ตาม ซึ่งอาจเป็นเพราะขาดการกระตุ้นหรือการติดตามจากหน่วยงานในท้องถิ่นมาระยะหนึ่งแล้ว ทำให้ล้าหลังไปบ้าง คณะผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอนด้านการบัญชี และมีนักศึกษาที่มีรายวิชาการศึกษาฝึกปฏิบัติงานด้านบัญชีชุมชนอยู่ด้วย จึงสนใจศึกษาการทำบัญชีและงบการเงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนและเป็นการส่งเสริมสนับสนุนชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้ด้วยการจัดทำระบบบัญชีที่เหมาะสมกับการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต รวมทั้งเป็นแนวทางให้กับกองทุนและธุรกิจชุมชนอื่นได้ปรับใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบบัญชีปัจจุบันของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาความต้องการและแนวทางพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีวิธีการศึกษา ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อำเภอนครหลวง และ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวม 5 กลุ่ม
2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกลุ่มละ 2 คน
3. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก กล้องบันทึกภาพ เอกสารแบบฟอร์มที่ใช้ในการบันทึกบัญชี สมุดบัญชี ทะเบียน และรายงานงบการเงิน
4. เทคนิควิธีการวิจัย ใช้การสังเกตทั่วไปในที่ทำกรกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสำรวจทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนที่เป็นสถานที่ตั้งของกลุ่มออมทรัพย์ การ

ทำแผนที่หรือแผนภูมิความสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ การจดบันทึกข้อมูลภาคสนาม และความรู้พื้นฐานเดิมของนักวิจัย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

5.1 การศึกษาระบบบัญชีปัจจุบัน (ในขณะวิจัย) ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการ

5.1.1 ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ จากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง โดยคณะผู้วิจัยไปสอบถามสำรวจข้อมูลด้วยตนเอง ส่วนหนึ่งและค้นคว้าทางเว็บไซต์ของหน่วยงานอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งได้แก่ พัฒนาชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานสหกรณ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งศึกษาค้นคว้าจากบทความ ตำราวิชาการงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

5.1.2 สํารวจกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและเลือกตัวอย่าง โดยกำหนดจำนวนและลักษณะของกลุ่มออมทรัพย์ตามคำแนะนำของพัฒนาชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์การปฏิบัติงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในวันที่มีการฝากเงิน ฎั้เงิน และการพิจารณาจากกิจกรรมเครือข่ายในชุมชน การผลิตอันเป็นผลจากการใช้แหล่งทุนจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวน 2 อำเภอ 5 กลุ่ม โดยเลือกแบบเจาะจงจากกลุ่มที่ตอบตกลงร่วมวิจัยในครั้งนี้ ทำการศึกษาระบบบัญชีที่กลุ่มทำอยู่ในปัจจุบัน ว่ามีการจัดทำบัญชีหรือไม่ ครบถ้วนหรือไม่ มีปัญหาอะไรหรือไม่ ต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้าง โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

5.2 การศึกษาความต้องการและหาแนวทาง พัฒนาองค์ความรู้แก่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการ

5.2.1 ศึกษาบริบทของตำบลที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตั้งอยู่

5.2.2 ศึกษาความต้องการและหาแนวทางการพัฒนาความรู้ทางการบัญชี โดยการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) และจดบันทึก ถ่ายภาพ บันทึกวิดีโอ พร้อมสัมภาษณ์ และประชุมกลุ่มเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาการทำบัญชีที่กลุ่มออมทรัพย์ต้องการ และพร้อมจะฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติทำบัญชี โดยกำหนดกรอบทางบัญชีที่สำคัญ และจำเป็นสำหรับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ผลการวิจัย

จากกลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางกะจะ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคลองมอญ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านรุน อำเภอพระนครศรีอยุธยา กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางพระครู กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านปากจั่น อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ผลดังนี้

1. ระบบบัญชีปัจจุบันของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ลักษณะทั่วไปในการทำบัญชีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่ม ส่วนใหญ่จะเหมือนกัน คือ จัดทำบัญชีด้วยระบบ Manual แต่ละกลุ่มควรต้องจัดทำบัญชีตามกรมพัฒนาชุมชนกำหนด ได้แก่ บัญชีเงินสด-บัญชีเงินฝากธนาคาร, บัญชีรายได้-หนี้สิน, บัญชีรายจ่าย-ทรัพย์สิน, งบกำไร-ขาดทุน, งบดุล(งบแสดงฐานะการเงิน), ทะเบียนคุมเงินกู้สามัญ, ทะเบียนคุมเงินกู้ฉุกเฉิน, ทะเบียนคุมเจ้าหนี้, ทะเบียนคุมกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์, ทะเบียนคุมเงินทุน, ทะเบียนรายชื่อสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ, ทะเบียนคุมเงินฝากสัจจะสะสมและเงินฝากสัจจะสะสมพิเศษ, ทะเบียนคุมหนังสือสัญญากู้เงิน, ทะเบียนคุมยอดลูกหนี้เงินกู้, ทะเบียนคุมสัญญากู้เงิน, ทะเบียนคุมยอดดอกเบีย้เงินกู้ของสมาชิกและทะเบียนคุมทรัพย์สินอื่นๆ แต่ผลการวิจัยแทบจะทุกกลุ่มทำบัญชีไม่ครบถ้วน ซึ่งมีความจำเป็นเพราะเป็นทะเบียนช่วยให้ทราบข้อมูลต่างๆ และตรวจสอบได้ง่าย

ความสามารถในการจัดทำบัญชีแทบทุกกลุ่มเหมือนกันคือ สามารถจัดทำทะเบียนรายชื่อสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ บัญชีทะเบียนคุมสัญญาใช้เงินกู้สามัญ ทะเบียนคุมลูกหนี้เงินกู้ ทะเบียนคุมยอดดอกเบีย้เงินกู้ของสมาชิก ทะเบียนคุมเงินกู้ฉุกเฉิน ทะเบียนคุมเงินสัจจะสะสมทรัพย์สินและสัจจะสะสมพิเศษ เพราะเป็นการดำเนินงานปกติของกลุ่ม ที่จัดทำเป็นประจำทุกเดือนส่วนบัญชีเงินสด บัญชีเงินฝากธนาคาร ทุกกลุ่มจัดทำแต่ไม่สมบูรณ์ เนื่องจากขาดบัญชีเงินฝากธนาคาร กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตส่วนใหญ่ไม่มีการนำเงินฝากบัญชีธนาคาร จะเก็บเงินไว้ที่ประธานหรือคนทำบัญชีจึงไม่มีการผ่านรายการไปยังบัญชีรายได้ และบัญชีรายจ่ายและทรัพย์สิน ตามระบบบัญชีทำให้ไม่สามารถจัดทำงบกำไร-ขาดทุน

งบทูล แบบถูกต้องตามระบบบัญชี เพราะเป็นการจัดทำบัญชีต่อเนื่องตามระบบบัญชีมาตรฐานแต่มี 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางกะจะ ที่ลงบันทึกบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม Excel ที่ถูกพัฒนาขึ้นจาก นักพัฒนาชุมชนที่เล็งเห็นความสำคัญของการนำอุปกรณ์เทคโนโลยีมาใช้ ทำให้กลุ่มออมทรัพย์บางกะจะ มีการบันทึก ข้อมูลแทบจะทุกบัญชี ยกเว้นไม่มีการนำเงินฝากธนาคารเช่นเดียวกัน

สาเหตุที่กลุ่มสมาชิกไม่สามารถจัดทำบัญชีได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากไม่มีความเข้าใจต่อระบบบัญชีและเห็นว่ามี ความยุ่งยากซับซ้อน จากการสัมภาษณ์พบว่าคณะกรรมการและผู้จัดทำบัญชีไม่มีความรู้พอ เพราะคณะกรรมการส่วนใหญ่มีความรู้ระดับประถมศึกษาเป็นผู้สูงอายุที่ได้รับความไว้วางใจในกลุ่มให้ทำบัญชี และไม่ได้ศึกษาอบรมวิชาการบัญชี อย่างต่อเนื่องจากการสัมภาษณ์กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตส่วนใหญ่จะเรียนรู้การทำบัญชีจากพัฒนาชุมชนในช่วงแรก เท่านั้น ขาดการอบรมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งคณะกรรมการไม่เห็นความจำเป็นในการทำบัญชีให้ครบถ้วนเพราะไม่ได้มีการ ตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอกจากสาเหตุนี้คณะกรรมการจึงคิดว่าการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องไม่มีความจำเป็นเพราะทำให้เกิดความยุ่งยากและเสียเวลาคณะกรรมการแต่ละกลุ่มจึงจัดทำบัญชีตามที่เข้าใจได้ง่าย

2. ความต้องการและแนวทางพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา

จากผลการวิจัยในด้านความต้องการและแนวทางพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่ม ต้องการความรู้ด้านการบัญชีเพิ่มเติม เนื่องจากไม่มีความรู้ด้านการบัญชี ไม่รู้หลักการบัญชี วิธีการบันทึกบัญชี รวมถึงวิธีการจัดทำรายงานด้านการบัญชีให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องการพัฒนาความรู้ด้านการบัญชี ด้วยการ นำระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการบันทึก ให้เหมือนกับ 1 กลุ่มตัวอย่างที่วิจัยพบว่าใช้โปรแกรม Excel ในการบันทึก บัญชี

สรุปและอภิปรายผล

โดยภาพรวม กลุ่มออมทรัพย์ที่มีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินงานของกลุ่มได้รวมตัวกัน เป็นระยะเวลาานาน ประชาชนได้รับประโยชน์จากการมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพราะเป็นแหล่งเงินกู้ยืมเงินดอกเบี้ย ต่ำ และก่อให้เกิดความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของชุมชนคณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ที่ได้รับความไว้วางใจในชุมชน บางกลุ่มคณะกรรมการเป็นผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีวิธีการพิจารณาการรับเข้าเป็นสมาชิก รวมถึงการปล่อยกู้ แต่อยู่ในพื้นฐานความไว้วางใจเชื่อใจมีการ จ่ายเงินปันผลอย่างน้อยปีละครั้ง และมีการจัดประชุมในกลุ่มคณะกรรมการ

ในด้านการจัดทำบัญชีจากการสัมภาษณ์ปรากฏว่า การจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จะจัดทำบัญชี เงินสด ทะเบียนคุมเงินกู้สามัญ ทะเบียนคุมเงินกู้ฉุกเฉิน ทะเบียนคุมเงินสัจจะสะสม ทรัพย์และสัจจะสะสมพิเศษ ทะเบียน รายชื่อสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ทะเบียนคุมหนังสือสัญญาเงินกู้ ทะเบียนคุมลูกหนี้เงินกู้ (รายบุคคล) ทะเบียนคุมยอดเงินกู้ ของสมาชิก งบกำไร-ขาดทุน และมักไม่มีการนำเงินฝากธนาคารวิธีการคือเมื่อได้รับเงินคืนจากสมาชิกก็จะปล่อยกู้ทันที หรือเก็บเงินไว้ที่ประธานกลุ่มหรือคนทำบัญชีของกลุ่ม ซึ่งคนทำบัญชีของกลุ่ม ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ด้านบัญชี จะได้รับการ ฝึกอบรมจากพัฒนาชุมชนแต่ไม่สม่ำเสมอ ความสามารถในการจัดทำบัญชีจึงคล้ายๆ กัน คือ ลงบัญชีด้วยมือ ใช้สมุดตี แบบฟอร์มแบบง่าย ๆ แต่ไม่ครบถ้วน มีเพียงกลุ่มตัวอย่างเดียว คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางกะจะ อำเภอ พระนครศรีอยุธยา ที่จัดทำบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม Excel ที่ออกแบบโดยพัฒนาชุมชนจึงมีการลงบัญชี แทบจะทุกบัญชี แต่ยกเว้นการฝากเงินผ่านบัญชีเงินฝากธนาคารเช่นกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิภาวี ศรีคะ (2546 : ๖-7) วิจัยเรื่อง การจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน ภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ธุรกิจชุมชนทั้งหมดมีการจัดทำบัญชี มีการบันทึกทั้งระบบมือและระบบคอมพิวเตอร์ โดยส่วนใหญ่ผู้มีหน้าที่จัดทำ บัญชี คือ เลขาหรือเหรียญ และไม่มีการจัดทำรายงานเพราะไม่เห็นความสำคัญ ไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่กันในการ บันทึกและการรับเงิน ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีเนื่องจากไม่มีความรู้ด้านบัญชี นอกจากนี้ยังสอดคล้อง กับงานวิจัยของ ธิดาพร อินชุม (2554 : ๖-๗) วิจัยเรื่อง ปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชี มีสาเหตุ หลักมาจากคณะกรรมการผู้จัดทำบัญชีส่วนใหญ่ขาดความรู้พื้นฐานด้านการบัญชี โดยจะเน้นการจัดทำบัญชีตามความรู้

ความเข้าใจและที่เคยปฏิบัติเป็นประจำ การจัดทำบัญชีไม่ครบถ้วน ไม่เป็นไปตามระบบมาตรฐานและไม่สามารถนำผลการดำเนินงานในแต่ละปีมาเปรียบเทียบกันได้

ข้อเสนอแนะคือ ในแต่ละกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตควรส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ที่มีการศึกษาสูงเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานและจัดทำบัญชีโดยเน้นการทำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น ระบบคอมพิวเตอร์ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนควรติดตาม แนะนำและจัดฝึกอบรมผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้มีความรู้ และเห็นความสำคัญเรื่องการจัดทำบัญชีส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะกรรมการบริหารและผู้จัดทำบัญชีไปศึกษาดูงานออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ประสบความสำเร็จในอำเภอหรือจังหวัดอื่นๆ รวมทั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตควรจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยเดือนละครั้ง มีการรายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานแนวทางแก้ไขและมีการจดยางานการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นหลักฐานการดำเนินงานและเพื่อสร้างความเข้าใจเพื่อความก้าวหน้าและมีความเข้มแข็งของกลุ่มมากยิ่งขึ้น และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม สนับสนุนบทบาทของกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ข้อเสนอแนะครั้งต่อไป

1. ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับใช้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแล้วทดสอบว่ามี หลังจากมีการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการบัญชี กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีการจัดทำบัญชีและงบการเงินถูกต้อง ครบถ้วนหรือไม่

2. ควรมีการศึกษาลักษณะการจัดทำบัญชีและงบการเงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอื่นๆ หรือกลุ่มชุมชนที่มีลักษณะการดำเนินงานใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาชุมชน. 2544. คู่มือส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและกิจการมเครือขาย. กรุงเทพฯ : บพิตรการพิมพ์.
- ชัชชญา ภูวปริยาร. 2554. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดทำบัญชีและงบการเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในมุมมองของผู้ผ่านการอบรมผู้ตรวจสอบบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. การศึกษาด้วยตนเองตามหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธิดาพร อินชุม. 2554. ปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- แผนพัฒนาและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 – 2559. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2555, จากเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี [www.nesdb.go.th / Defaultt / aspx?tabid=395](http://www.nesdb.go.th/Defaultt.aspx?tabid=395).
- มยุรี บุญโต. 2552. การจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี. รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วนิดา กุลสุ. 2545. ระบบบัญชีที่เหมาะสมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ : กรณีศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดน่าน. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิภาวี ศรีคะ. 2546. การจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อภิชัย พันธเสนและคณะ. 2546. การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้ใช้บริการธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา Factor Affecting Consumer Behavior of Using Services in Commercial Banks of Phranakhon Si Ayutthaya.

มรุต กัดเจริญ

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการของผู้มาใช้บริการของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการของผู้ใช้บริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิซึ่งสำรวจจากผู้ใช้บริการของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 400 คน ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ใช้บริการธนาคารพาณิชย์ส่วนมากเป็น เพศหญิง มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี อาชีพลูกจ้าง/พนักงานบริษัท รายได้เฉลี่ยไม่เกิน 10,000 บาท สถานภาพโสด ด้านพฤติกรรมทั่วไปของผู้ใช้บริการธนาคารพาณิชย์ ผู้ใช้บริการจะใช้บริการประเภทฝากเงินและถอนเงินเป็นส่วนมาก และส่วนมากมีประเภทบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ โดยส่วนมากจะไปใช้บริการในวันจันทร์และช่วงเวลา 08.30 - 10.00 น. จำนวนครั้งที่ใช้บริการอยู่ที่ 1-3 ครั้งต่อเดือน ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการธนาคารพาณิชย์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกหัวข้อ โดยผู้ให้บริการให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเชื่อถือไว้วางใจการบริการของธนาคารพาณิชย์มากกว่าหัวข้ออื่น และผู้ใช้บริการธนาคารพาณิชย์จะให้ความสำคัญในเรื่องความมั่นคงของธนาคารมากที่สุด ด้านปัจจัยทางการตลาด ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกหัวข้อ โดยผู้ให้บริการให้ความสำคัญเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของธนาคารพาณิชย์มากกว่าหัวข้ออื่น และผู้ใช้บริการธนาคารพาณิชย์จะให้ความสำคัญในเรื่องธนาคารมีบริการที่หลากหลายให้กับผู้ใช้บริการมากที่สุด สำหรับผู้ใช้บริการให้ความสำคัญรองลงมาคือ ราคาของอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก เงินกู้ และค่าธรรมเนียมธุรกรรมทางการเงิน

คำสำคัญ: พฤติกรรมการใช้บริการ, ธนาคารพาณิชย์, ปัจจัยที่มีผล

Abstract

The aims of this research study were Phranakhon Si Ayutthaya to explore (1) commercial bank user behavior and (2) The significant of marketing factors influencing service utilization in Phranakhon Si Ayutthaya. Data analyzed in this study are primary and secondary data surveyed from 400 bank clients. Analytical method included frequency, means, percentage and standard deviation .

Results indicate that the majority of bank users are year 40-30-year-old female with less than Bachelor's degree education. Most of them are single wage earners/company employees with less than 10,000 baht income monthly salary. Generally, bank clients mostly used deposit and withdrawal services on Monday from 8. 10.00 - 30AM. These bank clients used bank services 1-3 times per month. In regard to attitude influencing on decision making of using services in commercial banks, bank users centered their opinion toward the reliability of banking services more than other issues. Bank clients focused most on the (overall) bank stability, The overall of marketing factor was at high level. These bank clients focused on bank products the most and followed by deposit interest, loan Interest and banking service fee.

Keywords: bank service user behavior, commercial bank, factor affecting

บทนำ

ธนาคารพาณิชย์แต่ละธนาคารจะมีการสร้างจุดเด่นขึ้นมาในการให้บริการแก่ลูกค้าของธนาคารพาณิชย์เพื่อที่จะดึงดูดให้ประชาชนมาใช้บริการของธนาคาร ซึ่งธนาคารพาณิชย์แต่ละธนาคารก็จะพยายามสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขันเพื่อจะดึงดูดลูกค้าจากธนาคารอื่นให้มาใช้บริการหรือเปลี่ยนจากลูกค้าธนาคารแห่งอื่นมาเป็นลูกค้าของธนาคารตัวเอง ในการดึงดูดให้ลูกค้าเปลี่ยนมาใช้บริการของธนาคารนั้น ธนาคารแต่ละธนาคารก็จะสร้างกลยุทธ์ของธนาคารตัวเองขึ้นมา เช่น ธนาคารบางแห่งไม่คิดค่าธรรมเนียมในธุรกรรมการเงินบางประเภท ธนาคารบางแห่งดึงดูดด้วยการสร้างภาพลักษณ์องค์กรให้ดูดีและมีความทันสมัย ธนาคารบางแห่งให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากในอัตราที่สูงกว่าธนาคารทั่วไป จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบันได้มีการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นในด้านต่างๆ การที่ธนาคารพาณิชย์มีการแข่งขันมากขึ้นจะส่งผลดีต่อผู้ใช้บริการของธนาคารพาณิชย์หรือประชาชนทั่วไปจะได้ประโยชน์จากการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งสิ่งหนึ่งที่ผู้ใช้บริการของธนาคารพาณิชย์สามารถสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงของธนาคารได้อย่างชัดเจนในปัจจุบันคือ การให้บริการลูกค้าของธนาคารพาณิชย์นั้นมีการดูแลเอาใจใส่ลูกค้าของธนาคารมากขึ้น ทำให้ผู้มาใช้บริการของธนาคารพาณิชย์มีความพึงพอใจในการให้บริการมากขึ้น

ดังนั้นกลยุทธ์ที่ธนาคารทุกธนาคารนำมาให้บริการลูกค้าของธนาคารพาณิชย์คือ การสร้างความประทับใจในการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งการสร้างความประทับใจให้กับผู้มาใช้บริการของธนาคารแล้วผู้ให้บริการของธนาคารเกิดความประทับใจในบริการของธนาคารในด้านต่างๆ จะเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้ผู้ใช้บริการหรือผู้ที่เคยใช้บริการกับธนาคารอยากกลับมาใช้บริการของธนาคารในครั้งต่อไปอีก ซึ่งการที่ธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งสามารถที่จะสร้างความประทับใจในบริการของธนาคารให้กับผู้มาใช้บริการของธนาคารได้นั้น ธนาคารพาณิชย์จะต้องรู้ถึงพฤติกรรมของผู้มาใช้บริการส่วนมากมีพฤติกรรมในการทำธุรกรรมทางการเงินหรือมาใช้บริการของธนาคารเป็นอย่างไร เพื่อที่จะทำให้ธนาคารพาณิชย์สามารถที่จะตอบสนองความต้องการหรือพฤติกรรมของผู้มาใช้บริการของธนาคารได้ตรงตามความต้องการของผู้มาใช้บริการของธนาคารซึ่งมีหลายปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการของธนาคารพาณิชย์

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้ใช้บริการธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งจะทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการของธนาคารพาณิชย์ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการของผู้มาใช้บริการของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการของผู้ใช้บริการของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดในการเลือกใช้บริการของผู้ใช้บริการธนาคารพาณิชย์ในจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาพฤติกรรมในการใช้บริการของผู้ใช้บริการของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้วยแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด กับผู้ใช้บริการธนาคารพาณิชย์ โดยทำการศึกษาในช่วงไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2557 ถึงไตรมาสที่ 2 พ.ศ. 2557

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทั่วไปของลูกค้าในการใช้บริการธนาคารพาณิชย์

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการของลูกค้าในการใช้บริการธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการใช้บริการของผู้ใช้บริการในธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการเก็บรวบรวม 2 ประเภท ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ(Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง
2. ข้อมูลทุติยภูมิ(Secundary Data) เป็นการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือ

วารสาร บทความทางวิชาการ สิ่งพิมพ์และเอกสารต่างๆ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Statistics) และสถิติอ้างอิง (Inference Statistics) โดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล โดยนำข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในรูปแบบของการแจกแจงความถี่ (Frequency)และร้อยละ(Percentage)

ส่วนที่ 2 ปัจจัยพฤติกรรมทั่วไปของลูกค้าในการใช้บริการธนาคารพาณิชย์ โดยนำข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในรูปแบบของการแจกแจงความถี่ (Frequency)และร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับการตัดสินใจในการใช้บริการของธนาคารพาณิชย์ เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในรูปแบบของค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ส่วนที่ 4 ปัจจัยทางการตลาด 7P's ได้แก่ 1. ด้านผลิตภัณฑ์ 2. ด้านราคา 3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 4. ด้านการส่งเสริมการตลาด 5. ด้านบุคลากร 6. ด้านกระบวนการของการให้บริการ 7. ด้านกายภาพ พาณิขย์ เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในรูปแบบของค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้มีเกณฑ์การแปลค่าคะแนนเฉลี่ยคือ 1.ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 คะแนน มีความสำคัญอยู่ในระดับ น้อยที่สุด 2.ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 คะแนน มีความสำคัญอยู่ในระดับ น้อย 3.ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 คะแนน มีความสำคัญอยู่ในระดับ ปานกลาง 4.ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 คะแนน มีความสำคัญอยู่ในระดับ มาก 5.ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 คะแนน มีความสำคัญอยู่ในระดับ มากที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.00 ส่วนอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม มีระดับอายุ 31 - 40 ปี เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 20.75 ส่วนระดับการศึกษา มีระดับต่ำกว่าปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.75ส่วนอาชีพ ส่วนใหญ่เป็นลูกจ้าง/พนักงานบริษัท ร้อยละ 27.50 ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่เป็นระดับไม่เกิน 10,000 บาท ร้อยละ 38.00ส่วนสถานภาพ ส่วนใหญ่เป็นโสด ร้อยละ 52.25 และสมรส ร้อยละ 47.75

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทั่วไปของลูกค้าในการใช้บริการธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า ประเภทของการใช้บริการของธนาคารพาณิชย์ซึ่งสามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ ส่วนใหญ่จะใช้บริการฝากเงิน ร้อยละ 95.00 รองลงมาเป็นบริการถอนเงิน ร้อยละ 85.00 ส่วนใหญ่เป็นบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ ร้อยละ 83.75 รองลงมาเป็นบัญชีเงินฝากประจำ ร้อยละ 25.50 และบัญชีกองทุนประเภทต่างๆเป็นกลุ่มที่น้อยที่สุด ร้อยละ 3.75 ส่วนวันที่ท่านต้องการจะไปใช้บริการกับธนาคารพาณิชย์ ส่วนใหญ่จะไปใช้บริการในวันจันทร์ ร้อยละ 28.00 วันที่ไปใช้บริการรองลงมาเป็นวันศุกร์ ร้อยละ 17.75 และวันที่ไปใช้บริการน้อยที่สุดเป็นวันพฤหัสบดี ร้อยละ 5.75 ส่วนเวลาที่ท่านต้องการไปใช้บริการธนาคารพาณิชย์ ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงเวลา 08.30 - 10.00 น. ร้อยละ 31.50 ช่วงเวลาที่รองลงมาอยู่ในช่วงเวลา 10.01 - 12.00 น. ร้อยละ 28.00 และช่วงเวลาที่ใช้บริการน้อยที่สุดอยู่ในช่วง 15.31 - 17.00 น. ร้อยละ 5.25 ส่วนจำนวนครั้งที่ใช้บริการธนาคารพาณิชย์ต่อเดือน ส่วนใหญ่จะมีการใช้บริการเป็นจำนวน 1- 3 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 66.00 จำนวนครั้งในการใช้บริการต่อเดือน รองลงมา คือ 4 - 6 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 22.75 และจำนวนครั้งในการใช้บริการต่อเดือนน้อยที่สุดเท่ากับจำนวน 10 ครั้ง ขึ้นไป ร้อยละ 4.25

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการของธนาคารพาณิชย์ โดยในการทำวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1. ด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบริการของธนาคาร 2. ด้านความเชื่อถือไว้วางใจใน

การบริการของธนาคาร และ 3. ด้านการใช้บริการของลูกค้า ดังตารางต่อไปนี้
ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับทัศนคติในการใช้บริการของธนาคารพาณิชย์ในแต่ละด้าน

ปัจจัยด้านทัศนคติ	\bar{X}	S.D.	ระดับทัศนคติ
1. ด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบริการธนาคาร	3.7013	0.0405	มาก
2. ด้านความเชื่อถือไว้วางใจในการบริการของธนาคาร	3.7913	0.1076	มาก
3. ด้านการใช้บริการของลูกค้า	3.5531	0.1068	มาก
รวม	3.6819	0.1202	มาก

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการของธนาคารพาณิชย์มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.6819 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.1202 ส่วนด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบริการธนาคารมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.7013 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.0405 ส่วนด้านความเชื่อถือไว้วางใจในการบริการของธนาคารมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.7913 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.1076 ส่วนด้านการใช้บริการของลูกค้ามีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.5531 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.1068

ซึ่งในทั้ง 3 ด้านจะมีปัจจัยที่ทำการศึกษากำหนด 4 ปัจจัย โดยแบ่งตามด้านดังนี้

1. ด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบริการของธนาคาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติที่คิดว่าตัวเองมีความรู้ความเข้าใจในบริการจากธนาคารมากที่สุด ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.7350 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.7078 และมีทัศนคติที่รองลงมาเป็นข้อ บริการต่างๆของธนาคารมีความชัดเจนและเหมาะสมกับผู้ให้บริการ ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.7300 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.6806

2. ด้านความเชื่อถือไว้วางใจในบริการของธนาคาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติในความเชื่อมั่นในความมั่นคงของธนาคารมากที่สุด ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.8975 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.7506 และมีทัศนคติที่รองลงมาเป็นข้อ ความมั่นใจในระบบป้องกันความปลอดภัยของข้อมูลของลูกค้า ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.8600 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.7822

3. ด้านการใช้บริการของลูกค้า พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติที่คิดว่าสามารถเข้าถึงบริการต่างๆของธนาคารได้อย่างสะดวกนั้นมากที่สุด ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.6850 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.7683 และมีทัศนคติที่รองลงมาเป็นข้อ การให้บริการของธนาคารมีผลต่อการใช้บริการในครั้งต่อไป ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.5950 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.8676

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้ใช้บริการธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยให้การทวิวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ 1. ด้านผลิตภัณฑ์ 2. ด้านราคา 3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 4. ด้านการส่งเสริมการตลาด 5. ด้านบุคคลากร 6. ด้านกระบวนการของการใช้บริการ 7. ด้านกายภาพ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับทัศนคติในปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้ใช้บริการธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปัจจัยทางการตลาด	\bar{X}	S.D.	ระดับทัศนคติ
1. ด้านผลิตภัณฑ์	3.7419	0.1152	มาก
2. ด้านราคา	3.6748	0.0194	มาก
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.6306	0.1173	มาก
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.4406	0.1255	มาก
5. ด้านบุคคลากร	3.6044	0.0933	มาก
6. ด้านกระบวนการของการใช้บริการ	3.6569	0.1188	มาก
7. ด้านกายภาพ	3.4967	0.2125	มาก
รวม	3.6066	0.1046	มาก

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าปัจจัยทางการตลาดมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.6066 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.1046 ส่วนด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.7419 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.1152 ส่วนด้านราคามีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.6748 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.0194 ส่วนด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.6306 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.1173 ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาดมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.4406 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.1255 ส่วนด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.6044 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.0933 ส่วนด้านกระบวนการของการให้บริการมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.6569 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.1188 ส่วนด้านกายภาพมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.4967 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.2125

ซึ่งในทั้ง 7 ด้านจะมีปัจจัยที่ทำการศึกษากำหนดจำนวน 4 ปัจจัย โดยแบ่งตามด้านดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับธนาคารที่มีบริการที่หลากหลายให้กับผู้ใช้บริการมากที่สุด ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.8450 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.6761 และข้อที่รองลงมาคือ ธนาคารมีรูปแบบให้การบริการด้านการลงทุน ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.7850 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.6928

2. ด้านราคา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก เงินกู้ มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.7025 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.7282 และข้อที่รองลงมาคือ อัตราค่าธรรมเนียมการทำบัตร ATM และธุรกรรมผ่านบัตร ATM มีความเหมาะสม ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.6725 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.7393

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความสะดวกของการทำธุรกรรมทางการเงินมากที่สุด ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.7875 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.6351 และข้อที่รองลงมาคือ จำนวนสาขาของธนาคาร ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.6425 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.7077

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มากที่สุด ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.5550 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.6618 และข้อที่รองลงมาคือ มีการจัดสร้างแรงจูงใจการออมเงินและกู้เงิน โดยดอกเบี้ย ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.5325 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.7036

5. ด้านบุคลากร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับพนักงานสามารถให้คำแนะนำในบริการทางธุรกรรมทางการเงินได้ถูกต้องและเข้าใจมากที่สุด ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.6775 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.7033 และข้อที่รองลงมาคือ พนักงานธนาคาร มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.6625 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.7140

6. ด้านกระบวนการของการให้บริการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการทำรายการธุรกรรมทางการเงินได้ถูกต้อง ไม่มีข้อผิดพลาด มากที่สุด ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.7775 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.7240 และข้อที่รองลงมาคือ การใช้บริการของลูกค้ามีความสะดวก รวดเร็ว ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.7050 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.6434

7. ด้านกายภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับสถานที่ตั้งสามารถเดินทางไปใช้บริการธนาคารได้สะดวกมากที่สุด ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.6591 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.6931 และข้อที่รองลงมาคือ อาคารสถานที่ มีการออกแบบให้น่าใช้บริการ ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.6175 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.7193

สรุปและอภิปรายผล

1. ด้านพฤติกรรมทั่วไปของลูกค้าในการใช้บริการธนาคารพาณิชย์ ผู้ที่มาใช้บริการธนาคารพาณิชย์จะมาใช้บริการ ฝากเงินและถอนเงินเป็นหลัก โดยจะนำเงินมาฝากเงินมากที่สุด เนื่องจากปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งได้มีบริการเครื่อง ATM เป็นจำนวนมากทำให้การถอนเงิน โอนเงิน สามารถใช้บริการผ่านตู้ ATM ได้ และจากการทำวิจัย

พบว่าลูกค้าของธนาคารพาณิชย์จะมีบัญชีเงินฝากออมทรัพย์มากที่สุดซึ่งมีมากกว่าบัญชีฝากประจำถึงร้อยละ 58.25 แสดงถึงว่าผู้ที่มาใช้บริการมีเงินออมน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าลูกค้าจะมาใช้บริการธนาคารพาณิชย์ในวันจันทร์มากที่สุด เนื่องมาจากธนาคารพาณิชย์ไม่ได้เปิดทำการในวันเสาร์และวันอาทิตย์ และวันศุกร์จะเป็นวันที่ลูกค้ามาใช้บริการรองลงมา เนื่องจากลูกค้าจะต้องสำรองเงินไว้ใช้จ่ายในวันเสาร์และวันอาทิตย์ที่ธนาคารปิดทำการ ส่วนเวลาที่ผู้ใช้บริการธนาคารพาณิชย์มากที่สุดจะเป็นเวลา 08.30 – 10.00 น. ซึ่งเป็นเวลาช่วงเช้าของวันทำการ ส่วนจำนวนครั้งที่ใช้บริการธนาคารพาณิชย์ต่อเดือนมากที่สุดเป็นช่วง 1-3 ครั้งต่อเดือน ซึ่งมาจากสาเหตุการได้รับเงินเดือนของผู้ใช้บริการธนาคารพาณิชย์ที่เงินเดือนจะเข้าบัญชีเดือนละ 1 – 2 ครั้ง

2. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการธนาคารพาณิชย์ จะเห็นได้ว่าผู้ใช้บริการธนาคารพาณิชย์จะคำนึงถึงความน่าเชื่อถือไว้วางใจและความมั่นคงของธนาคารมากที่สุด เนื่องจากธุรกรรมทางการเงินถือว่ามีผลสำคัญต่อผู้ใช้บริการ ผู้ใช้บริการต้องการฝากเงินไว้กับธนาคารพาณิชย์ที่มีความมั่นคงเพื่อที่เงินจะได้ไม่สูญหายและผู้ใช้บริการที่มีอายุมาก การฝากเงินไว้กับธนาคารที่มีความมั่นคงนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมากที่สุดเพราะผู้ที่อายุมากจะต้องอาศัยเงินออมมาเป็นค่าใช้จ่าย ซึ่งในปัจจุบันผู้ใช้บริการยังคำนึงถึงระบบป้องกันความปลอดภัยของข้อมูลลูกค้ามากขึ้นกว่าสมัยก่อน ธนาคารพาณิชย์จึงต้องคำนึงถึงระบบรักษาความปลอดภัยของธุรกรรมทางการเงินของลูกค้าและต้องมีความรับผิดชอบต่อธุรกรรมทางการเงินของลูกค้าถ้าเกิดจากการเจาะข้อมูลของกลุ่มผู้ไม่หวังดีเพื่อที่จะสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากนี้ผู้ใช้บริการยังให้ความสำคัญเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในบริการต่างๆของธนาคารพาณิชย์

3. ด้านปัจจัยทางการตลาด พบว่า ผู้ใช้บริการธนาคารพาณิชย์ให้ความสำคัญกับบริการที่หลากหลายที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการจะสังเกตเห็นได้ว่าในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ได้ให้บริการที่มากกว่าการฝากเงิน ถอนเงิน โอนเงิน และกู้เงินเหมือนกับสมัยก่อน ซึ่งในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ได้มีการเสริมบริการ เช่น มีการขายประกันชีวิต ประกันภัยรถยนต์ ขายหน่วยการลงทุนรวมถึงเป็นที่ปรึกษาการลงทุนในแก่ลูกค้าที่มาใช้บริการ ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากพฤติกรรมผู้ใช้บริการของธนาคารพาณิชย์ที่มีความต้องการมากกว่าการฝากเงิน ถอนเงิน การกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก เงินกู้ ค่าธรรมเนียมของธุรกรรมทางการเงินทุกประเภทนั้นก็ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของผู้ใช้บริการเป็นอย่างมาก ซึ่งในปัจจุบันค่าธรรมเนียมของธุรกรรมทางการเงินของแต่ละธนาคารจะไม่เท่ากัน การให้บริการของธนาคารพาณิชย์ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญกับความถูกต้องของการทำธุรกรรมทางการเงิน ซึ่งสิ่งที่ผู้ใช้บริการคำนึงถึงอย่างมากคือการนับเงินเวลาฝากเงินและถอนเงินให้มีความถูกต้องครบถ้วนตามจำนวน นอกจากความถูกต้องของธุรกรรมทางการเงินแล้ว ความสะดวกเร็วรวดก็เป็นสิ่งที่ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน นอกจากนี้ผู้ใช้บริการธนาคารพาณิชย์ยังให้ความสำคัญในความสะดวกของการทำธุรกรรมทางการเงินซึ่งความสะดวกในการทำธุรกรรมจะทำให้เวลาที่ใช้ในการทำธุรกรรมทางการเงินของผู้ใช้บริการน้อยลง นอกจากนี้การให้บริการของพนักงานธนาคารมีความสำคัญและความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการธนาคารพาณิชย์ ซึ่งในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ได้มีการแข่งขันในเรื่องการให้บริการแก่ลูกค้าเป็นอย่างมากเพื่อที่จะทำให้ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในบริการของธนาคาร รวมถึงการตกแต่งอาคารและสถานที่สำหรับให้ผู้ใช้บริการเกิดความประทับใจอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาค้นคว้าความคาดหวังของลูกค้าในการใช้บริการของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งจะทำให้ธนาคารพาณิชย์ทราบว่าจะควรทำการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการให้บริการที่ดีขึ้นเพื่อให้ตอบสนองความต้องการใช้บริการของผู้ใช้บริการ
2. ควรทำการเปรียบเทียบจุดเด่น และจุดด้อยของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งเพื่อหาจุดได้เปรียบและเสียเปรียบของแต่ละธนาคารพาณิชย์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการให้บริการที่ดีขึ้นพร้อมทั้งปรับปรุงและแก้ไขจุดอ่อนของธนาคารรวมถึงนโยบายของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่ง

เอกสารอ้างอิง

- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2539. การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา
ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. 2553. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยกสิกรไทย
สายงานบริหารความเสี่ยง บมจ.ธนาคารกรุงไทย. 2552. สารวิจัยธุรกิจ. กรุงเทพฯ : ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
สุดาตวง เรืองรุจิระ. 2541. หลักการตลาด. กรุงเทพฯ : ประกายพริก

- นันทพันธ์ ซึ่งเกษมวงศ์. 2556. “ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาบางกอกน้อย”วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต
- ประสิทธิ์ ภูทอง. 2547. “ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บัตรเครดิตของลูกค้าธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม”วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- แหวดือนัน นาแซ. 2552. “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคในการใช้บริการธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย” วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต(เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สมศักดิ์ จันทร์งาม. 2539. “การแก้ปัญหาการให้บริการฝาก-ถอนหน้าเคาน์เตอร์”วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อภิญา ภัทรพรพิสิฐ. 2553. “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาถนนแสงชูโต จังหวัดกาญจนบุรี” การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- อังคณา อันมณี. 2550. “พฤติกรรมการใช้บริการของลูกค้า ธนาคารออมสิน สำนักงานพลโยธิน”มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- โอภาสจิตตาโกคา. 2556. “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้บัตรเครดิตและเงินสด”วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- Cecchetti, S. G. 2006. *Money, banking, and financial markets*. Quebecor World Versailles Inc. Americas: McGraw-Hill/Irwin.
- Engel, J. F., D. T. Kollat and R. D. Blackwell 1968. *Consumer Behaviour*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Schiffman, L. G. and L. L. Kanuk 1994. *Consumer behavior*. 5th ed. London: Prentice Hall.

**การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานในสถานการณ์วิกฤต
กรณีศึกษา วิกฤตน้ำท่วมอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
Logistics & Supply Chain Management in Crisis Situation.
Case Study Floods in MAESOT TAK Province**

ภคพล รื่นกลิ่น, ธนวิทย์พงษ์สมุทร, พัชรภรณ์ อ่อนเขต, น้ำฝน สาละโกสา
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการโลจิสติกส์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานในช่วงสถานการณ์วิกฤตน้ำท่วมใหญ่ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และเพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีของระบบการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานในการรับมือสถานการณ์วิกฤตที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีการศึกษาจาก 2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ กลุ่มหน่วยงานให้ความช่วยเหลือ 14 หน่วยงาน และกลุ่มผู้ประสบภัย 13 ชุมชน 300 ครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ สอบถามกระบวนการทำงานในรูปแบบ SCOR Model สอบถามการประสิทธิภาพการให้ความช่วยเหลือจากทฤษฎีความสูญเปล่า 7 ประการและแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามความพึงพอใจในการได้รับการให้บริการ

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการการทำงานที่จำเป็นอย่างเร่งด่วนที่ควรเร่งรัดปรับปรุงพัฒนา คือ กระบวนการการส่งมอบ ซึ่งพบปัญหาตั้งแต่ที่ Supplier เพราะฉะนั้นจึงส่งผลกระทบต่อโซ่อุปทานจนถึง Customer หรือผู้ประสบภัย โดยอีกตัวแปรสำคัญที่พบปัญหาในงานวิจัยครั้งนี้ คือ เส้นทางข้อมูลข่าวสาร ที่ยังขาดการเชื่อมต่ออย่างเต็มระบบ มีความฉับไว รวดเร็ว แม่นยำ ของข่าวสารที่แต่ละหน่วยงานควรจะได้รับซึ่งแต่ละหน่วยงานให้ความช่วยเหลือ ควรเพิ่มความสำคัญให้กับระบบงานทางด้านข้อมูลข่าวสาร (Information) ควรมีการส่งผ่านข้อมูลที่แม่นยำ ฉับไว และควรมีการแบ่งปัน รายงานสถานการณ์สถานะปัจจุบันของหน่วยงานเอง ให้หน่วยงานอื่น ๆ ในโซ่อุปทานได้ทราบ เพื่อนำไปวางแผนหรือเสริมให้ความช่วยเหลือในภาพรวมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: โลจิสติกส์และโซ่อุปทาน, สถานการณ์วิกฤต, ความสูญเปล่า 7 ประการ

Abstract

The objectives of this research are to study the logistics and supply chain management system during the flooding crisis situation in MAESOT TAK Province, and also to find out the good practice of the logistics and supply chain system to deal with flooding crisis situation that might happen in the future. The samples are divided into two groups. One consists of 14 helpful organizations and the other victims of 300 households from 13 communities. The SCOR model interview is used to enquire the operation process and the efficiency of the flooding victim assistance using the 7 wastes theory. The satisfaction of the clients who received the services was collected by using the 5-levels questionnaire.

The results show that the process urgent and needs development is that of delivery, the problem found is at the supplier stage which in turn affects the customer or victim stage. Another problem is that the information path which lacked of fully connection system, accuracy and rapidity of the information, the services which the organization deserve. All helpful organizations should be increase the importance of the information systems. They should be quick and accurate transmission of information should be Shared and Reports on the current status of them to other entities in the supply chain. For plan or supplement to help the overall efficiency.

Keyword: Logistics and supply chain, Crisis situation, 7 wastes

บทนำ

ในช่วงสิบปีย้อนหลัง ประเทศไทยได้เผชิญกับสถานการณ์ร้ายแรงมากมาย ไม่ว่าจะเป็น เหตุการณ์อุทกภัย เหตุการณ์ภัยแล้งเหตุการณ์แผ่นดินไหวและอาคารถล่มเหตุการณ์อัคคีภัยภัยเหตุการณ์ชุมนุมประท้วง/จลาจลเหตุการณ์โรคระบาด ฯลฯ ซึ่งเหตุการณ์ทั้งหลายเหล่านั้น ก่อให้ผลกระทบเป็นวงกว้างต่อประชาชน ไม่ว่าจะเป็น ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ที่อยู่อาศัย อาหาร ยารักษาโรค อีกทั้งระบบและกลไกของหน่วยงานภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือระหว่างเกิดเหตุการณ์วิกฤตอีกหลายประการ ไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเนื่องจากข้อจำกัดต่าง ๆ การเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์วิกฤตที่อาจเกิดขึ้นทุกขณะ จึงนับเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง โดยเฉพาะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เป็นพื้นที่การค้าชายแดนที่สำคัญที่ติดกับประเทศพม่า ซึ่งได้รับความเสียหายมูลค่าประมาณ 1,500 ล้านบาท จากเหตุวิกฤตน้ำท่วมใหญ่ ในปี พ.ศ.2556 (ข้อมูลจากสภาอุตสาหกรรมจังหวัดตาก) และเมื่อเทียบเคียงกับเหตุอุทกภัยของประเทศในปี พ.ศ. 2554 ซึ่งนับว่าร้ายแรงที่สุดในของปริมาณน้ำและจำนวนผู้ได้รับผลกระทบ โดยธนาคารโลกประเมินผลค่าความเสียหายสูงถึง 1.44 ล้านล้านบาท ครอบคลุม 65 จังหวัด พบว่ามูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นในอำเภอแม่สอดมีมูลค่าสูงมากเมื่อเทียบกับเหตุอุทกภัยของประเทศในปี พ.ศ. 2554 โดย ปรีชา-ปิยะจันทร์(2554) ได้ทำการศึกษาชุมชนกับการจัดการอุทกภัยปี พ.ศ. 2554 กรณีศึกษาชุมชนอยู่เจริญเขตตอนเมือง กรุงเทพมหานคร (อยู่เจริญโมเดล) พบว่า อุทกภัยที่เกิดขึ้นนอกจากจะสร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินทั้งภาคราชการเอกชนและประชาชนแล้วยังส่งผลต่อการสร้างความขัดแย้งในสังคมมากมายโดยเฉพาะในช่วงเกิดภาวะน้ำท่วมมีหลายชุมชนที่มีการจัดการที่นำมาซึ่งปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในชุมชนเช่นการรับบริจาคอาหารจากภายนอกชุมชนมีการกระจายไม่ทั่วถึงครอบครัวชุมชนบางครัวเรือนมีการรับบริจาคอย่างเหลือเฟือแต่บางครัวเรือนไม่เคยได้รับสิ่งของช่วยเหลือเลย

ดังนั้นการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานในสถานการณ์วิกฤตอย่างมีประสิทธิภาพเป็นส่วนสำคัญที่จะผลักดันระบบและกลไกต่างของทางหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน สามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดตามแต่ละสถานการณ์ ซึ่งจะต้องควบคู่ไปกับการรู้ ความเข้าใจในแนวคิด และบริบทของการบริหารจัดการโลจิสติกส์ในสถานการณ์วิกฤตด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบการจัดการโลจิสติกส์ในช่วงสถานการณ์วิกฤต
2. เพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีของระบบการจัดการโลจิสติกส์ในการรับมือสถานการณ์วิกฤต

วิธีดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษาในกระบวนการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของการจัดการในสถานการณ์วิกฤตน้ำท่วมใหญ่ในเขตพื้นที่ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งทางคณะผู้ดำเนินการวิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

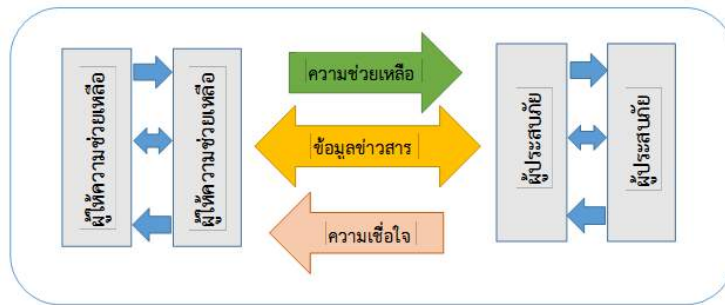
1. ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และตำราที่เกี่ยวข้อง
2. สืบค้นและเก็บข้อมูล เกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์ในช่วงสถานการณ์วิกฤตซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1.กลุ่มผู้ให้ความช่วยเหลือ เช่น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง กรมชลประทาน กรมอุตุนิยมวิทยา เทศบาล อำเภอ อาสาสมัครต่าง อปพร. หน่วยกู้ภัย 2.กลุ่มผู้ประสบภัย ทำการสืบค้นข้อมูลพื้นฐานโดยจัดประชุมระดมความคิดและสัมภาษณ์โดยแยกแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ได้แบบแผนและลักษณะการบริหารจัดการโลจิสติกส์ในช่วงสถานการณ์วิกฤตในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดตาก ช่วงกรกฎาคม – สิงหาคม 2556
3. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแก่ผู้เกี่ยวข้องชาวยุ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการโลจิสติกส์ในช่วงสถานการณ์วิกฤตในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดตาก

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชนในสถานการณ์วิกฤตน้ำท่วมใหญ่ในเขตพื้นที่ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก คณะผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 กลุ่มสำคัญ ได้แก่

1. กลุ่มหน่วยงานให้ความช่วยเหลือ
2. กลุ่มผู้ประสบภัย

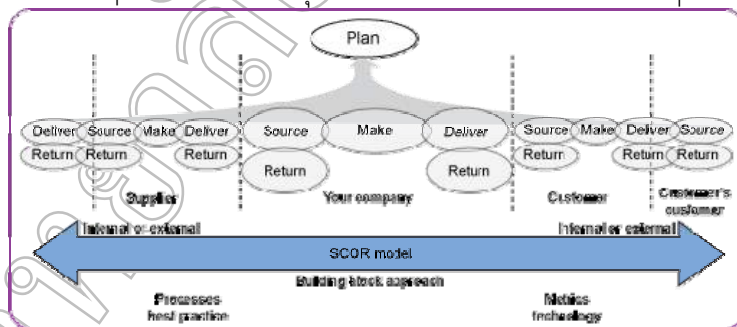
โดยเน้นกิจกรรมในกระบวนการทำงานภายในโซ่อุปทานของการช่วยเหลือในสถานการณ์วิกฤตดูแลการส่งมอบความช่วยเหลือให้ถึงมือผู้ประสบภัย แท้จริงแล้วคือการเน้นในกระบวนการส่งมอบผลิตภัณฑ์ (Materials flow) ให้ถึงมือลูกค้า ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1. โซ่อุปทานความช่วยเหลือในสถานการณ์วิกฤต

ซึ่งในกระบวนการทำงานภายในโซ่อุปทานของการช่วยเหลือในสถานการณ์วิกฤตไม่ได้มีเพียงแค่การนำส่งกำลังบำรุงหรือส่งมอบผลิตภัณฑ์ (Materials) สำหรับให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยเพียงอย่างเดียว ข้อมูลข่าวสาร (Information) เป็นอีกสิ่งสำคัญที่จะต้องมีการนำส่งย้อนกลับไปมาระหว่างต้นทางและปลายทาง เพื่อให้ทราบถึงความต้องการในสถานการณ์ปัจจุบันทันด่วน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการนำเสนอผลิตภัณฑ์ (Materials) ต่อผู้ประสบภัย เพราะแต่ละช่วงเวลาที่ผ่านไป ผู้ประสบภัยหรือลูกค้า (Customer) มีปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความต้องการอยู่ตลอดเวลา จากการศึกษาค้นคว้าพบว่ามีปัญหาที่เกิดขึ้นจากขาดการประสานงานในด้านข้อมูลข่าวสาร (Information) ที่ฉับไวหรือมีการรับข้อมูลข่าวสารทางเดียว ทำให้เกิดความผิดพลาดในการส่งมอบผลิตภัณฑ์หรือความช่วยเหลือ

สำหรับแต่ละองค์กรนั้น นอกเหนือจากข้อมูลข่าวสารที่ควรจะนำมาพิจารณาในการส่งมอบผลิตภัณฑ์แล้วนั้น การบริหารจัดการภายในองค์กรเป็นสิ่งที่ละเอียดละไมเสียมิได้ ซึ่งทางคณะผู้วิจัยได้ทำการนำรูปแบบ SCOR Model มาทำการวัดประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ ของกิจกรรมในโซ่อุปทานการช่วยเหลือในสถานการณ์วิกฤต

ภาพที่ 2. SCOR MODEL

ที่มา : http://www.ibm.com/developerworks/websphere/library/techarticles/1202_ren/1202_ren.html

จากการศึกษาพบว่า

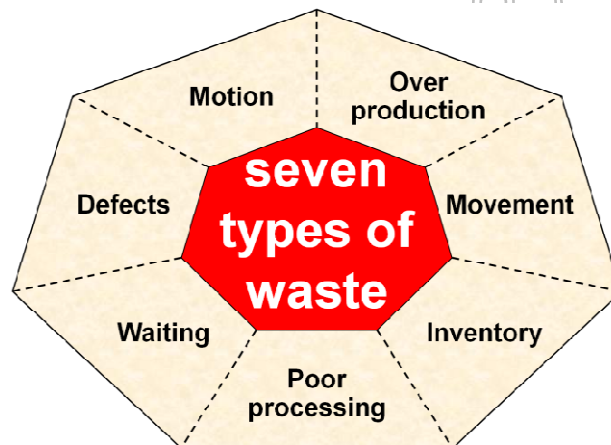
1. การวางแผน (Plan) ในด้านการวางแผน หน่วยงานให้ความช่วยเหลือทุกหน่วยมีการเตรียมพร้อมในการรับมือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามแต่ความถนัดและขีดความสามารถของหน่วยงานนั้น ๆ เช่น
 - หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 4 มีการจัดเตรียมกำลังพลหรือชุดปฏิบัติการพร้อมอุปกรณ์ เข้าช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติจากน้ำท่วมในขั้นต้นทันที

- สถานีตำรวจภูธรแม่สอด มีการติดตามสถานการณ์ในพื้นที่ โดยให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในพื้นที่ คอยรายงานสถานการณ์ปริมาณน้ำท่วมในท้องถิ่น
 - อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เทศบาลแม่สอด มีการเฝ้าระวัง และสังเกตการณ์น้ำท่วมของหน่วยเคลื่อนที่เร็วคอยตรวจสอบสถานการณ์ของระดับน้ำอยู่ตลอดเวลา
 - สำนักงานสาธารณสุข อำเภอแม่สอด มีการเตรียมแผนและมีแผนใช้แล้วทุกปีเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยแยกหน่วยในสังกัดที่เกี่ยวข้อง ทุกหน่วยจัดเป็นทีม เช่น หน่วยรักษาพยาบาล หน่วยควบคุมโรคฝ่ายควบคุมสิ่งแวดล้อม
2. การจัดหาวัตถุดิบ สินค้า และบริการ (Source) หน่วยงานให้ความช่วยเหลือมีการจัดหาวัตถุดิบสำหรับช่วยเหลือผู้ประสบภัยแตกต่างกัน เนื่องด้วยจากความพร้อมและขีดความสามารถของแต่ละหน่วยงานไม่เหมือนกันเช่น
- หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 33 มีการเตรียมพร้อมเครื่องมืออุปกรณ์ในการช่วยเหลือเบื้องต้น ตอนที่มีการแจ้งภัยจากประชาชน ต้องมีการเตรียมพลทหารภายใน 15 นาทีเพื่อออกไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้ทันที
 - กู้ภัย สายฟ้า มีการประกาศรับบริจาคสิ่งของ ข้าวกล่อง เครื่องดื่ม และอาหารแห้ง เพื่อที่จะนำไปแจกจ่ายแก่ผู้ประสบภัยน้ำท่วม
 - หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 4 มีเครื่องมือกู้ภัยขั้นต้นจำนวนจำกัด เช่น เสื้อชูชีพ เรือท้องแบน เรือยาง
3. การผลิต (Make)เนื่องด้วยเป็นงานช่วยเหลือ ผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอออกไปจึงเป็นความช่วยเหลือ การผลิตจึงถือว่าเป็นการปฏิบัติงาน โดยหน่วยงานให้ความช่วยเหลือมีรูปแบบการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันเช่น
- กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 346ทำการสำรวจข้อมูลของผู้ประสบภัยและพิจารณามอบของพระราชทานแก่ผู้ถูกอุทกภัย พร้อมทั้งรักษาความปลอดภัยทรัพย์สินของประชาชนโดยมีการช่วยเหลือซ่อมแซมพัฒนา
 - หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 4 มีการประสานหน่วยงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การช่วยเหลือประชาชนที่ถูกภัยพิบัติน้ำท่วม โดยการจัดกำลังพล (ชุดปฏิบัติการ) จากหน่วยขึ้นตรงและหน่วยขึ้นควบคุมทางยุทธการพร้อมให้การช่วยเหลือขั้นต้นได้ทันที เพื่อช่วยเหลือประชาชน โดยการขนย้ายสิ่งของขึ้นบนที่สูงและการรับ – ส่งผู้บาดเจ็บไปเข้าการรักษาต่อที่โรงพยาบาล หรือประชาชนที่ติดค้างในพื้นที่น้ำท่วม โดยออกมาอยู่ในพื้นที่ที่ปลอดภัย
 - มูลนิธิตากร่วมใจสงเคราะห์ มีการช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยการนำเรือประดาน้ำเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ยังติดค้างในพื้นที่น้ำท่วม
 - สถานีดับเพลิง งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยากลำบากเนื่องจากชาวบ้านไม่ชอบให้ตัดไฟ
4. การส่งมอบ (Delivery) การส่งมอบความช่วยเหลือ นับว่าเป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติการ หากหน่วยงานหรือบริษัทมีผลิตภัณฑ์ที่ดี แต่ไม่สามารถส่งมอบให้แก่ลูกค้าได้ จะไม่เกิดประโยชน์อันใดเลย จากการศึกษาพบดังนี้
- หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 4มีอุปกรณ์หรือยานพาหนะจำนวนจำกัดช่วยเหลือได้บางพื้นที่
 - หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 33เรือท้องแบนติดเครื่องยนต์ไม่เพียงพอ
 - กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 346การติดต่อสื่อสาร ระหว่างหน่วยงานโดยเฉพาะการเดินทางเครื่องมือสื่อสารและอุปกรณ์ช่วยเหลือน้ำท่วมไม่เพียงพอ
 - กู้ชีพ กู้ภัย พระธาตุผาแดง การเดินทางที่ยากในการเข้าถึงผู้ประสบภัย การสื่อสารที่ติดๆขัดๆไม่ชัดเจน
 - กู้ชีพ กู้ภัย ทำสายลวดเรือที่ยืมมาเกิดชำรุดเสียหาย

ลำดับที่	ประเด็นปัญหาที่พบ	ลักษณะปัญหาที่พบ
1	การส่งมอบ	ไม่สามารถเข้าส่งมอบสิ่งของและอุปกรณ์ในหลายพื้นที่ เนื่องจากอุปสรรคทางด้านการสื่อสารและการเข้าถึงพื้นที่
2	การผลิต	ชาวบ้านไม่ยอมให้ตัดไฟ
3	การจัดหาวัสดุดิบ	ไม่พบปัญหา
4	การวางแผน	ไม่พบปัญหา

ตารางที่ 1 ตารางแสดงลำดับประเด็นปัญหาที่พบในการบริหารจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชนของงานให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์วิกฤตจากการประเมินของหน่วยงานให้ความช่วยเหลือ

ในส่วนของลูกค้า หรือผู้ประสพภัยนั้น (Customer) ทางคณะผู้วิจัยได้ทำการเข้าไปศึกษาเก็บข้อมูลในด้านของความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ที่ได้รับซึ่งก็คือความช่วยเหลือต่างๆ ว่าตรงตามความต้องการมากน้อยแค่ไหน อันแสดงถึงประสิทธิภาพของการบริหารโลจิสติกส์และซัพพลายเชนของงานให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์วิกฤต โดยคณะผู้วิจัยได้นำทฤษฎีความสูญเปล่าทั้ง 7 ประการ (7 wastes) มาประยุกต์ใช้ในการวัดประสิทธิภาพของนำส่งผลิตภัณฑ์ซึ่งคือความช่วยเหลือต่างๆ นั้นเอง

ภาพที่ 3. ความสูญเปล่าทั้ง 7 ประการ (7 wastes)

ที่มา <http://transformanceadvisors.com/portfolio-view/what-is-lean>

- การสูญเสียจากการเคลื่อนไหว (Motion) คือ การเคลื่อนไหวของหน่วยงานให้ความช่วยเหลือมีความสูญเปล่าเกิดขึ้นหรือไม่ มีการเคลื่อนไหวที่ไม่เกิดประโยชน์หรือไม่ ซึ่งพบว่า
 - **ชุมชนจ็อกจอก** “...อาหาร ถุงยังชีพ ยังไม่มีการจัดระบบ คนของหน่วยงานที่มาให้ความช่วยเหลือยังมีการทำงานไม่เป็นทีม...”
 - **ชุมชนอินทรี** “...หน่วยงานให้ความช่วยเหลือยังมีการจัดวางสิ่งของที่ ไม่เหมาะสม ของอยู่ทางนี้ คนอยู่อีกทาง...”
- การสูญเสียจากของเสีย (Defects) คือ เกิดการเสียหายจากผลิตภัณฑ์ที่มีข้อตำหนิ หรือไม่ได้คุณภาพ โดยเมื่อลูกค้าหรือผู้ประสพภัยได้รับสินค้าหรือบริการที่มีตำหนิแล้วนั้น ลูกค้าหรือผู้ประสพภัยก็จะละทิ้งผลิตภัณฑ์นั้นๆ ซึ่งจะเป็นการสูญเปล่าทั้งทางโลจิสติกส์ในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ดังกล่าว
 - **ชุมชนสองแคว 2** “...ประชาชนอยากได้ของที่มีคุณภาพ แต่ที่ได้มามีไม่มีคุณภาพคุณภาพเลยไม่ อยากได้ เช่น ข้าวแข็งเกิน ปลากระป๋องขึ้นสนิม...”
- การสูญเสียจากการรอคอย (Waiting) คือ เกิดจากการรอผลิตภัณฑ์ สินค้า หรือบริการ ซึ่งส่งผลให้ กระบวนการซัพพลายเชน แต่ในสถานการณ์วิกฤต ผู้ประสพภัยส่วนใหญ่ไม่ได้รับบริการช่วยเหลือเพียง ฝ่ายเดียว มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเท่าที่พอแก้ไขได้เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน
 - **ชุมชนชุมพลพัฒนา** “...ช่วยเหลือกันเอง ทางชุมชนจะมีการจัดเตรียมช่วยเหลือกัน...”

- **ชุมชนจ็อกจอก** “...ประมาณ 1 – 2 วันระหว่างที่รอหน่วยงานทางชุมชนก็มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน...”
- 4. การสูญเสียจากกระบวนการผลิต (Poor Processing) คือ เกิดจากการผิดพลาดจากการปฏิบัติงานหรือกระบวนการทำงานที่ล้มเหลว ซึ่งพบว่า จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมดมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ว่าหน่วยงานที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือนั้น มีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมาเป็นอย่างดี ปฏิบัติงานด้วยความชำนาญ มีความพร้อมในการรับมือต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
- 5. การสูญเสียจากการจัดเก็บ (Inventory) คือ ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการเก็บสินค้า แต่เนื่องด้วยเป็นการช่วยเหลือในเหตุการณ์วิกฤต สินค้าและผลิตภัณฑ์จึงมีระยะเวลาอยู่ในสถานที่เก็บรวบรวมสั้นเพราะต้องรีบนำออกไปแจกจ่าย และเมื่ออยู่ในขั้นตอนแจกจ่ายให้แก่ผู้ประสบภัย มีรูปแบบการจ่ายอยู่ 2 ประเภท คือ 1. นำเข้าไปแจกจ่ายโดยตรงถึงมือผู้ประสบภัย 2. นำไปแจก ณ จุดศูนย์รวมของชุมชน ซึ่งแบบหลังผู้นำชุมชนส่วนใหญ่จะมีการเรียกระดมลูกบ้านผู้ประสบภัยให้มาเตรียมรับความช่วยเหลืออยู่แล้ว ดังนั้นการสูญเสียที่เกิดจากการจัดเก็บ (Inventory) จึงไม่มีสำหรับสถานการณ์วิกฤตน้ำท่วมแม่สอด
- 6. การสูญเสียจากการขนส่ง (Movement) คือ การเกิดความเสียหายของการช่วยเหลือระหว่างการส่งมอบ โดยข้อมูลจากกลุ่มผู้ประสบภัยมีทิศทางไปในแนวทางเดียวกันคือ
 - **ชุมชนมณีไพรสณฑ์** “...ของที่หน่วยงานนำมาให้มีความเสียหายบ่อยมาก ถุงข้าวสารแตก...”
 - **ชุมชนร่วมใจ** “...สิ่งของบริจาคส่วนใหญ่ที่พบความเสียหายมาก ปลากระป๋องบวม ไม่เป็นรูปทรง...”
 - **ชุมชนจ็อกจอก** “...สิ่งของที่บริจาคมาจะมีกลิ่นเหม็นเนื่องจากน้ำมันแตก...”
 - **ชุมชนอิสลาม** “...สิ่งของบริจาคส่วนใหญ่ที่พบความเสียหายมาก ปลากระป๋องบวม ไม่เป็นรูปทรง...”
- 7. การสูญเสียจากผลิตมากเกินไป (Over Production) คือ การที่แต่ละชุมชนผู้ประสบภัยได้รับความช่วยเหลือมากเกินไป แต่จากศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่าง 13 ชุมชน ให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันคือ ความช่วยเหลือยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ประสบภัย ยังมีผู้ประสบภัยอีกหลายกลุ่มในชุมชนที่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือ

ลำดับที่	ประเด็นปัญหาที่พบ	ลักษณะของปัญหาที่พบ
1	การสูญเสียจากการขนส่ง	สิ่งของบริจาคชำรุดเสียหาย
2	การสูญเสียจากการเคลื่อนไหว	ระบบการประสานงานและเคลื่อนไหวติดขัด
3	การสูญเสียจากของเสีย	สิ่งของด้อยคุณภาพ
4	การสูญเสียจากการรอคอย	พบการรอการให้ความช่วยเหลือ
5	การสูญเสียจากกระบวนการผลิต	ไม่พบความสูญเสีย
6	การสูญเสียจากการผลิตมากเกินไป	ไม่พบความสูญเสีย
7	การสูญเสียจากการจัดเก็บ	ไม่พบความสูญเสีย

ตารางที่ 2 ตารางแสดงลำดับประเด็นปัญหาที่พบในการบริหารจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชนของงานให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์วิกฤตจากการประเมินของผู้ประสบภัย

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่าการจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชนในสถานการณ์วิกฤตน้ำท่วมแม่สอดที่ผ่านมา เมื่อนำแนวคิดหลักทฤษฎี SCOR Model มาพิจารณาร่วมเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้ทราบถึงจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละหน่วยงานอย่างชัดเจน สำหรับประเด็นที่เด่นชัดได้แก่ การวางแผน (Plan) ทุกหน่วยงานมีการวางแผนการให้ความช่วยเหลืออย่างชัดเจน มุ่งเน้นความชำนาญเฉพาะทางของแต่ละหน่วยในการเข้าไปให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซึ่งส่งผลให้ผลการดำเนินงานสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี วัตถุประสงค์จากการประเมินย้อนกลับการทำงานโดย ผู้ประสบภัย จากหลักทฤษฎี ความสูญเสียเปล่าทั้ง 7 ประการ (7 wastes) ในด้านการสูญเสียจากกระบวนการผลิต (Poor Processing) คือ เกิดจากการผิดพลาดจากการปฏิบัติงานหรือกลุ่มผู้ประสบภัยทั้งหมดมีความเห็น

ไปในทิศทางเดียวกันว่าหน่วยงานที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือนั้น มีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมาเป็นอย่างดี ปฏิบัติงานด้วยความชำนาญ มีความพร้อมในการรับมือต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ประเด็นที่สะท้อนเห็นถึงจุดด้อยที่สมควรเร่งพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือในด้าน การส่งมอบ (Delivery) ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาตั้งแต่เริ่มซัพพลายเชนเลยทีเดียว โดยเกือบทุกหน่วยงานให้ความช่วยเหลือประสบปัญหาเดียวกันในเรื่องของการเข้าถึงลูกค้าเพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ ซึ่งเมื่อประเมินย้อนกลับการทำงานโดยผู้ประสบภัย จากทฤษฎีความสูญเปล่าทั้ง 7 ประการ (7 wastes) ก็ได้ผลสอดคล้องกัน คือในประเด็นด้าน การสูญเสียจากการขนส่ง (Movement) การสูญเสียจากการเคลื่อนไหว (Motion) และ การสูญเสียจากของเสีย (Defect) กลุ่มผู้ประสบภัยให้ความเห็นที่แสดงถึงความไม่พร้อมและปัญหาที่เกิดขึ้น 3 ประเด็นหลักนี้เป็นอย่างมากซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการ การส่งมอบ (Delivery) เมื่อพิจารณาในเชิงลึกแล้ว ความสูญเปล่าที่เกิดขึ้นจะไม่อาจนับเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานให้ความช่วยเหลือเพียงอย่างเดียว ในการเกิดสถานการณ์วิกฤตเกิดขึ้นทุกภาคพยายามที่จะจัดเตรียมและเร่งส่งมอบความช่วยเหลือให้ถึงกลุ่มผู้ประสบภัยอย่างรวดเร็วที่สุด จึงอาจมีการละเลย หรือคำนึงถึงความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ ความแข็งแรง การทนต่อการกระแทกจากการขนส่งของผลิตภัณฑ์ที่จัดเตรียมได้ ซึ่งผลลัพธ์ของการละเลยเหล่านั้น จึงมาปรากฏให้เห็นถึงปัญหาในขั้นตอนการส่งมอบ (Delivery)

โดยเมื่อหากพิจารณาคูชีพพายเชนของการให้ความช่วยเหลือ(ภาพที่ 1) แล้วจะพบว่า มีเส้นทางหลัก 3 เส้นทางที่สำคัญ ที่เชื่อมโยงในแต่ละหน่วย แต่เส้นทางที่มีปัญหามากที่สุดคือ เส้นทางข้อมูลข่าวสาร (Information flow) ซึ่งจะพบว่าทุกหน่วยงานมีปัญหาในเรื่องการติดต่อประสานงานเหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นการประสานระหว่างหน่วยงานในการขอการสนับสนุน หรือติดต่อภายในหน่วยงานระหว่างปฏิบัติหน้าที่ แต่ละหน่วยงานมักจะมีการติดต่อสื่อสารทางเดียวเป็นส่วนใหญ่ขาดการติดตามข้อมูลข่าวสาร คำร้องขอที่เคยส่งไป หรือแม้กระทั่งสถานะปัจจุบันของหน่วยงานเอง ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นถ้าตัดในเรื่องของงบประมาณสนับสนุนในด้านเครื่องมือออกไป จะเหลือเพียงปัญหาความฉับไว รวดเร็ว แม่นยำ และสม่ำเสมอของข่าวสารที่แต่ละหน่วยงานควรจะได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับ บุญทรัพย์ พานิชการ (2554) ได้เสนอให้มีการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ (Information) ได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำมากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศนั้นมาวางแผนได้อย่างถูกต้องและต้องนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology; IT) มาใช้ในการบริหารจัดการและ สถาพร โอภาสานนท์ (2555) ได้ให้ความเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานในภาวะวิกฤตมากที่สุดคือความสามารถในการสื่อสารและจัดการกับข้อมูล

ซึ่งจากผลการวิจัยในข้างต้นหน่วยงานให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ มีกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพสูง มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนตามแต่สถานการณ์ แต่ควรที่จะมีการเน้นเพิ่มความสำคัญให้กับระบบงานทางด้านข้อมูลข่าวสาร (Information) ให้มากขึ้นกว่าในปัจจุบัน ควรมีการส่งผ่านข้อมูลที่แม่นยำ ฉับไว และควรมีการแบ่งปันรายงานสถานการณ์สถานะปัจจุบันของหน่วยงานเอง ให้หน่วยงานอื่น ๆ ในโซ่อุปทานได้ทราบ เพื่อนำไปวางแผนหรือเสริมให้ความช่วยเหลือในภาพรวมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งข้อมูลที่มีการส่งผ่านควรมีความถี่ที่สม่ำเสมอและตลอดเวลาที่มีเคลื่อนไหวของแต่ละหน่วยงาน เพื่อหน่วยงานข้างเคียงสามารถนำข้อมูลที่ได้รับประกอบการวางแผนและตัดสินใจในกิจกรรมให้ความช่วยเหลือต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาเพิ่มในส่วนของการเตรียมความพร้อมรับมือการเกิดสถานการณ์วิกฤตประเภทอื่นล่วงหน้าให้ครอบคลุมมากที่สุดเพื่อบรรเทาผลกระทบจากเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

บุญทรัพย์ พานิชการ. 2554. ระบบโซ่อุปทานไทยกับวิกฤติน้ำท่วม. นิตยสารเฟรต แมก. กรุงเทพมหานคร:

บริษัท เฟรตแมกซ์ แอดเวอร์ไทซ์ซิ่ง จำกัด.

ปรีชา ปิยจันทร์. 2554. ชุมชนกับการจัดการอุทกภัยปี พ.ศ. 2554: กรณีศึกษาชุมชนอยู่เจริญ เขตดอนเมือง

กรุงเทพมหานคร (อยู่เจริญโมเดล). วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 ปีการศึกษา 2554.

มหาวิทยาลัยบูรพา.

สถาพร โอภาสานนท์. 2555. มุมมองการจัดการโลจิสติกส์ต่อวิกฤติน้ำท่วม. วารสารบริหารธุรกิจ.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

IBM DeveloperWorks. 2557. Transforming your supply chain with IBM Supply Chain Process Modeler,
Part 2: Using process reference models in supply chain transformation.

http://www.ibm.com/developerworks/websphere/library/techarticles/1202_ren/1202_ren.html
[25 สิงหาคม 2557]

Transformance Advisors. 2557. “What is Lean?”.

<http://transformanceadvisors.com/portfolio-view/what-is-lean> [25 สิงหาคม 2557]

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

การพัฒนาระบบไฟฟ้าของวังสวนบ้านแก้ว The Development of Electrical System of Suan Bahn Kaew Palace

คิดชาย อุดมศิริกุล

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการพัฒนาระบบไฟฟ้าของวังสวนบ้านแก้วให้ใช้งานได้อย่างมีคุณภาพและมีความปลอดภัย วิธีดำเนินงานมี 6 ขั้นตอน คือ (1) การสำรวจสถานที่และตรวจสอบระบบไฟฟ้า (2) การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา (3) การออกแบบระบบไฟฟ้า (4) การจัดทำแบบแปลนไฟฟ้าและเอกสารประกอบการประมูลงาน (5) การปฏิบัติงานปรับปรุงระบบไฟฟ้า (6) การทดสอบใช้และตรวจรับงาน สรุปผลการวิจัยได้ว่า (1) พบว่าปัญหาระบบไฟฟ้า มี 4 ปัญหาหลัก คือ (1.1) การติดตั้งระบบไฟฟ้า ไม่มีตู้ควบคุมหลัก ไม่มีระบบสายดิน และกรณีเดินสายไฟไม่เหมาะสม (1.2) วัสดุและอุปกรณ์ อุปกรณ์ไฟฟ้าเก่าและสภาพชำรุด ชนิดของสายไม่เหมาะสมกับการใช้งานและฉนวนสายไฟเสื่อมสภาพ (1.3) การต่อเติมไฟฟ้า ไม่ถูกต้องตามหลักการออกแบบ ทำให้สายประธานมีหลายวงจรและพบปัญหาแรงดันตก (1.4) การบำรุงรักษาไม่มีแบบแปลนไฟฟ้า (2) การพัฒนาระบบไฟฟ้า โดยการศึกษาข้อมูลแบ่งพื้นที่การใช้ไฟฟ้าและออกแบบระบบไฟฟ้า จัดทำแบบแปลนไฟฟ้า ให้มีตู้ควบคุมหลัก จัดทำตารางโหลดกับตารางสายป้อน การเพิ่มระบบสายดินเพื่อความปลอดภัย การจัดผังย่อยและตำแหน่งที่จะติดตั้งเลือกขนาดและชนิดสายไฟให้เหมาะสมกับโหลด (3) การปฏิบัติงานโดยผู้รับจ้างปรับปรุงระบบไฟฟ้าให้เป็นไปตามแบบแปลนและเอกสารประกอบ (4) การส่งมอบงาน ตรวจรับด้วยคณะกรรมการตรวจรับ ภายหลังใช้งานระบบไฟฟ้าของวังสวนบ้านแก้วจนถึงปัจจุบันนี้ สรุปผลได้ว่าระบบไฟฟ้าของวังสวนบ้านแก้วที่พัฒนานี้ สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่องและมีความปลอดภัย

คำสำคัญ: พัฒนาระบบไฟฟ้า, คุณภาพและความปลอดภัยของระบบไฟฟ้า, วังสวนบ้านแก้ว, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Abstract

This research project was aimed to develop the electrical system of Suan Bahn Kaew palace to meet the quality and safety requirements. The research procedure included 6 stages: (1) survey and electrical system inspection, (2) study and analyze problems, (3) electrical system design, (4) electrical system planning and preparing documents for bidding process, (5) working and approving the electrical system, (6) work inspection and approval. The results were concluded that; (1) The electrical system revealed 4 major problems. (1.1) Electrical system Installation – no main distribution board, no grounding system and some showed poor standard. (1.2) Materials and equipments – old equipments and damaged, and deteriorated insulation of electric cables. (1.3) Electrical extension – misconception of electrical principle designs, many main conductors and some voltage drop problems. (1.4) Electrical system maintenance – lack of approved electrical installation plans. (2) Development of electrical system: electrical system design, electrical system planning, adding main distribution board, making load schedule and feeder schedule, adding the grounding systems for safety, setting the panel boards and set up position, select size and type of electric cables. (3) The contractor's working to improve the electrical system based upon the planned requirements and electrical installation plans. (4) After electrical systems were developed, the systems have been utilized at Suan Bahn Kaew palace consistently and securely.

Keywords: Electrical System Development, Quality and Safety of Electrical System, Suan Bahn Kaew Palace, Rambhai Barni Rajabhat University

บทนำ

วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ.2493 สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ได้เสด็จพระราชดำเนินไปประทับแรมครั้งแรกที่สวนบ้านแก้ว ขณะนั้นยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ต่อมาโปรดเกล้าให้สร้างเรือนไม้หลังเล็ก คือ เรือนเทา เรือนแดงและเรือนเขียว เป็นอาคารถาวรชุดแรกของวังสวนบ้านแก้ว สองปีต่อมาทรงโปรดเกล้าให้สร้างพระตำหนักใหญ่ (พระตำหนักเทา) เพื่อเป็นที่ประทับและรับรองแขก (วังสวนบ้านแก้ว, 2554) ดังนั้นตำหนักเทาน่าจะแล้วเสร็จในราวปี พ.ศ. 2496 นับถึงปี พ.ศ.2554 รวมเป็นเวลากว่า 58 ปีมาแล้ว แล้วในวังสวนบ้านแก้วเริ่มใช้ไฟฟ้ากันตั้งแต่เมื่อไร ไม่พบข้อมูลในเรื่องนี้

วันที่ 20 กันยายน พ.ศ.2427 มีการจ่ายกระแสไฟฟ้าที่พระที่นั่งจักรีมหาปราสาทในพระบรมมหาราชวัง เป็นการเริ่มต้นการมีไฟฟ้าของไทยมาตั้งแต่บัดนั้น ในปี พ.ศ.2457 เป็นต้นมา ประชาชนในเขตพระนครและธนบุรีก็เริ่มมีไฟฟ้าใช้กันอย่างกว้างขวาง จากผู้จำหน่ายไฟฟ้า คือ บริษัทไฟฟ้าสยาม จำกัด (โรงไฟฟ้าวัดเลียบ) และกองไฟฟ้าหลวงสามเสน (โรงไฟฟ้าสามเสน) ในปี พ.ศ.2472 ทางราชการได้จัดตั้งหน่วยงาน แผนกไฟฟ้า ขึ้นมาภายในกองบัญชาการกรมสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่สำรวจและจัดให้มีไฟฟ้าใช้ตามสุขาภิบาลต่าง ๆ เริ่มที่สุขาภิบาลเมืองราชบุรี และสุขาภิบาลเมืองนครปฐม ต่อมาในปี พ.ศ. 2475 มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นระบบประชาธิปไตยกิจการไฟฟ้าได้ขยายไปอีกหลายสุขาภิบาล เช่น ปราจีนบุรี ภูเก็ต นครนายก ชลบุรี บ้านโป่ง จันทบุรี และเชียงใหม่ ในปี พ.ศ.2497 จัดตั้งองค์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค กำหนดโครงการเริ่มแรก คือ ตั้งสำนักงานชั่วคราวที่ตึกกรมโยธาธิการ และให้ก่อสร้างการไฟฟ้าทุกอำเภอ ที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ซึ่งในขณะนั้นมีอยู่ 227 อำเภอ ต่อมาปี พ.ศ.2503 ยกฐานะเป็นการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค รับผิดชอบจำหน่ายไฟฟ้าทั่วประเทศ ยกเว้นเขตการไฟฟ้านครหลวง (คิดชาย และคณะ, 2549) ดังนั้นสรุปได้ว่า จันทบุรีเริ่มมีไฟฟ้าใช้โดยสุขาภิบาลเมืองจันทบุรี ตั้งแต่ พ.ศ.2475 มีไฟฟ้าครบทุกอำเภอ ในช่วงตั้งแต่ พ.ศ. 2497 และในปี พ.ศ. 2503 มีไฟฟ้าใช้กันอย่างทั่วถึงมากขึ้น

จากข้อมูลประวัติไฟฟ้าของไทยตั้งสรุปข้างต้น เมื่อพระตำหนักเทาได้สร้างเสร็จในปี พ.ศ.2496 จึงน่าจะจะมีไฟฟ้าใช้งานตั้งแต่ในช่วงต้น เนื่องจากตามหลักฐานแล้วพบว่ามิเครื่องกำเนิดไฟฟ้าใช้งาน หรือ อย่างช้าสุดในราว ปี พ.ศ. 2503 ก็จะต้องมีไฟฟ้าใช้งานแล้ว เนื่องจากได้มีการจัดตั้งหน่วยงาน การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และมีการจัดจำหน่ายไฟฟ้าไปทั่วประเทศ ดังนั้นภายในวังสวนบ้านแก้วจึงได้ใช้งานระบบไฟฟ้ามาประมาณ 50 ปี และยังไม่พบหลักฐานการปรับปรุงระบบไฟฟ้าในช่วงหลัง ในด้านของอายุการใช้งานระบบไฟฟ้าแล้ว จึงสมควรมีการพัฒนาปรับปรุงระบบไฟฟ้า ในด้านการใช้งานไฟฟ้าภายในวังสวนบ้านแก้ว ก็ประสบปัญหาแรงดันตกหลายครั้ง และมีการต่อเติมระบบไฟฟ้าเพื่อใช้งานอุปกรณ์ไฟฟ้าเพิ่มเติมโดยเฉพาะเครื่องปรับอากาศหลายครั้ง อีกทั้งได้มีการจัดงานเทศกาลเป็นประจำทุกปี ซึ่งใช้พลังงานไฟฟ้าในระบบแสงสว่างมาก ส่วนในด้านของมาตรฐานไฟฟ้า ปัจจุบันมีมาตรฐานการติดตั้งเพื่อความปลอดภัยที่พัฒนาจากระบบแบบดั้งเดิมโดยเฉพาะการติดตั้งระบบสายดิน (วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย, 2551) ดังนั้นด้วยเหตุผลข้างต้น จึงสมควรอย่างยิ่งที่ควรจะต้องมีการพัฒนาระบบไฟฟ้าของวังสวนบ้านแก้ว ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและในทรัพย์สินของทางราชการ จึงมีโครงการพัฒนาระบบไฟฟ้าของวังสวนบ้านแก้วในส่วนพระตำหนักใหญ่ขึ้นมา เพื่อให้มีการตรวจสอบปัญหาในระบบไฟฟ้าอย่างรอบคอบ และดำเนินการปรับปรุงระบบไฟฟ้า โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้ระบบไฟฟ้ามีคุณภาพได้มาตรฐานและสามารถใช้งานได้อย่างปลอดภัย ทั้งนี้ให้ดำเนินการร่วมกับโครงการบูรณะหลังคาพระตำหนักใหญ่ โดยใช้งบประมาณจากมูลนิธิพระปกเกล้า-รำไพพรรณี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาระบบไฟฟ้าของวังสวนบ้านแก้วให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความปลอดภัย

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

1. สำรวจสถานที่และตรวจสอบระบบไฟฟ้า เข้าสำรวจสถานที่วังสวนบ้านแก้วโดยรอบ ตรวจสอบระบบไฟฟ้าตั้งแต่เสาไฟภายนอกอาคาร สายประธาน เรื่อยมาจนถึงโหนดต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งโหนดแสงสว่าง เครื่องปรับอากาศ เตารีด และ มอเตอร์ปั้มน้ำ โดยใช้การสังเกตและสัมผัส การวัดค่า และเก็บบันทึกข้อมูล (ลือชัย, 2548) รวมไปถึงการเก็บข้อมูลเหตุการณ์ในระบบไฟฟ้าที่ผ่านมา จากช่างไฟฟ้าและผู้เกี่ยวข้อง โดยการสอบถามและบันทึกข้อมูล
2. การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาไฟฟ้า จากข้อมูลปัญหาในระบบไฟฟ้าของวังสวนบ้านแก้ว นำมาศึกษาวิเคราะห์หาสาเหตุ และหาแนวทางวิธีการแก้ไขหรือการป้องกันปัญหาดังกล่าว โดยให้มีการนำข้อมูลไปใช้ประกอบในการออกแบบไฟฟ้าต่อไป

3. การออกแบบระบบไฟฟ้า ตามหลักการออกแบบทางวิศวกรรมไฟฟ้า โดยมีการอ้างอิงตามมาตรฐานการติดตั้งทางไฟฟ้าของประเทศไทย และใช้อ้างอิงตามมาตรฐานของ IEC (IEC 60364, 2006) และมาตรฐานของ NEC (Mark W.Earley and other, 2011) ในกรณีที่มีมาตรฐานการติดตั้งของไทยยังไม่มีรายละเอียดเพียงพอ

4. จัดทำแบบแปลนและเอกสารประกอบการประมูลงาน ทั้งแบบแปลนไฟฟ้า รายการประกอบแบบบัญชีแสดงปริมาณวัสดุและราคา (BOQ) แล้วจัดส่งให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการประมูลงาน จนกระทั่งได้ผู้รับจ้างมาปฏิบัติงานปรับปรุงไฟฟ้า

5. การปฏิบัติงานปรับปรุงระบบไฟฟ้า ผู้รับจ้างงานดำเนินการรื้อถอนระบบไฟฟ้าเดิมและดำเนินการติดตั้งระบบไฟฟ้าใหม่ตามรายละเอียดในแบบแปลนไฟฟ้า รายการประกอบแบบ และบัญชีปริมาณวัสดุและราคา

6. การทดสอบใช้และตรวจรับงาน โดยใช้วิธีการตรวจสอบรายละเอียดการติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตามแบบแปลนและรายการประกอบแบบ แล้วให้ทดสอบใช้งานระบบไฟฟ้า จากนั้นตรวจรับงานปรับปรุงระบบไฟฟ้า

ผลการวิจัย

1. สำรวจสถานที่และตรวจสอบระบบไฟฟ้า

เข้าสำรวจสถานที่วังสวนบ้านแก้วโดยรอบ ตรวจสอบระบบไฟฟ้าตั้งแต่เสาไฟภายนอกอาคาร สายประธานเรื่อยมาจนถึงโหลดต่าง ๆ โดยใช้การสังเกตและสัมผัส การวัดค่า และเก็บบันทึกข้อมูล รวมถึงการเก็บข้อมูลเหตุการณ์ในระบบไฟฟ้าที่ผ่านมา จากช่างไฟฟ้าและผู้เกี่ยวข้อง โดยการสอบถามและบันทึกข้อมูล ได้ผลสรุปดังนี้

1) พื้นที่ซึ่งมีการใช้ไฟฟ้า จะมีบริเวณกว้างขวางโดยรอบ คือ เรือนพระตำหนักเทา ดังในรูปที่ 1 เชื่อมโยงด้วยทางเดินมีหลังคาไปยัง ส่วนโรงรถกับโซนนิทรรศการ ห้องประชุมลีลาวดี และห้องนิทรรศการกับในบริเวณด้านหลังสำหรับส่วนภายนอกของตัวอาคาร มีพื้นที่สระน้ำ 2 แห่ง และมีเสาโคมไฟแสงสว่างโดยรอบพระตำหนัก ยังมีพื้นที่ส่วนที่เป็นการใช้ไฟฟ้าชั่วคราว และจะมีการต่อวงจรไฟฟ้าใช้งานเป็นประจำทุกปี โดยมักจะใช้ในการจัดงานเทศกาลวันสมเด็จพระนางเจ้า รำไพพรรณี ในช่วงเดือนธันวาคมของทุกปี

รูปที่ 1 พระตำหนักเทา วังสวนบ้านแก้ว

2) การติดตั้งระบบไฟฟ้า ตรวจสอบพบว่า มีแผงควบคุมย่อยหลายแผง แต่ไม่มีตู้ควบคุมหลัก ยังเป็นระบบไฟฟ้าแบบดั้งเดิม คือ มีเฉพาะสายไฟและสายนิวทรัล ดังในรูปที่ 2 นั่นคือ ไม่มีระบบสายดินเพื่อความปลอดภัย และยังมี การเดินสายไฟฟ้าที่ไม่เหมาะสมในอีกหลายจุด

รูปที่ 2 ระบบไฟฟ้าแบบเดิมที่ไม่มีระบบสายดิน

3) วัสดุและอุปกรณ์ ตรวจสอบพบว่าวัสดุและอุปกรณ์ไฟฟ้าเก่ามากและมีสภาพชำรุด ดังในรูปที่ 3 ในส่วนของเซอร์กิตเบรกเกอร์รุ่นเก่ามีความผิดพลาดสับได้ยาก ใช้ชนิดของสายไฟที่ไม่เหมาะสมในการใช้งาน สายไฟฟ้าส่วนใหญ่เสื่อมสภาพ เนื่องจากฉนวนของสายไฟมีสภาพกรอบแข็งและเปราะแตก

รูปที่ 3 วัสดุอุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีสภาพเก่าและชำรุด

4) การต่อเติมไฟฟ้า มีการต่อเติมใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น เช่น เครื่องปรับอากาศ ดังในรูปที่ 4 การต่อเติมใช้งานไฟฟ้าสำหรับอุปกรณ์ต่าง ๆ ดังในรูปที่ 5 การติดตั้งไม่ถูกต้องตามหลักการออกแบบและติดตั้ง ทำให้มีวงจรใช้งานเป็นสายประธานหลายวงจร ยังพบว่ามีปัญหาแรงดันตกขณะที่จัดงานเทศกาลประจำปีซึ่งใช้ไฟฟ้าแสงสว่างค่อนข้างมาก ดังในรูปที่ 6 และแรงดันตกขณะใช้งานเครื่องปรับอากาศ ทำให้มีอุปกรณ์ไฟฟ้าเสียหายหลายครั้ง

รูปที่ 4 โหลตเครื่องปรับอากาศในพระตำหนักเทา

รูปที่ 5 การต่อเติมใช้งานไฟฟ้าเพิ่มขึ้น

รูปที่ 6 การจัดงานวันสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีทุกปี

5) การใช้งานและการบำรุงรักษา จากข้อจำกัดของระบบไฟฟ้าเดิมที่มีจำนวนวงจรไฟฟ้าจำกัด และเป็นระบบไฟฟ้าแบบเก่าไม่มีระบบสายดิน ดังนั้นในการใช้งานไฟฟ้าภายในตำหนักเทาจึงไม่ได้ป้องกันอันตรายจากไฟฟ้าดูด อีกทั้งในกรณีการต่อวงจรใช้งานชั่วคราว หรือการต่อเติมวงจรใช้งาน ในบางวงจรจะต่อจากวงจรเดิมออกมา โดยไม่ได้เพิ่มเติมหรือตรวจสอบเซอร์กิตเบรกเกอร์ที่มีอยู่ ดังนั้นจึงไม่มีระบบป้องกัน ในกรณีไฟฟ้าลัดวงจรของวงจรใช้งานนั้นอย่างเหมาะสมเพียงพอ การเดินสายทั้งหมดเป็นแบบเปิดใช้เข็มขัดรัดสาย เมื่อมีการต่อเติมวงจรหลายครั้ง ทำให้การเดินสายไฟฟ้ารุงรังไม่สวยงาม ไม่เหมาะกับวังสวนบ้านแก้วซึ่งมีผู้เข้ามาเยี่ยมชมมากมาย ดังตัวอย่างการใช้งานจริงในรูปที่ 7 การใช้งานและการบำรุงรักษาที่ไม่ปลอดภัย

รูปที่ 7 การใช้งานและการบำรุงรักษาที่ไม่ปลอดภัย

2. การพัฒนาระบบไฟฟ้า

จากการสำรวจสถานที่และตรวจสอบระบบไฟฟ้า รวมถึงการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม จวิเคราะห์และสรุปสาเหตุได้ว่า เนื่องจากระบบไฟฟ้าของวังสวนบ้านแก้วติดตั้งใช้งานมานานประมาณ 50 ปี ระบบไฟฟ้าที่ใช้อยู่จึงมีปัญหา คือ ไม่มีระบบสายดินเพื่อความปลอดภัย วัสดุและอุปกรณ์ไฟฟ้าเก่ามีสภาพชำรุด มีการต่อเติมใช้งานหลายครั้ง อย่างไม่ถูกต้องตามหลักการออกแบบและติดตั้ง ทำให้ใช้ประเภทของสายไฟฟ้าไม่เหมาะสมกับงาน มีสายประธานหลายวงจร ระบบป้องกันไม่เหมาะสม การเดินสายไฟฟ้ารุงรังไม่สวยงาม และมีปัญหาแรงดันตก ในการดูแลใช้งานก็ไม่มีแบบแปลนไฟฟ้าที่ปรับปรุงมาใช้ในการตรวจสอบ ขั้นตอนที่ใช้ในการพัฒนาระบบไฟฟ้าครั้งนี้ จึงมีโดยสรุปดังนี้

1) แบ่งพื้นที่การใช้ไฟฟ้า เนื่องจากพื้นที่ใช้ไฟฟ้านั้นมีบริเวณกว้าง แต่ละพื้นที่มีการใช้ไฟฟ้ามากน้อยต่างกัน ดังนั้นจะใช้วิธีแบ่งพื้นที่ใช้ไฟฟ้าออกเป็น 7 โซน ตามลักษณะพื้นที่และการใช้ไฟฟ้า เพื่อให้สามารถควบคุมและใช้งานได้ อย่างมีประสิทธิภาพและมีความปลอดภัย คือ (1) เรือนตำหนักเกา (2) ห้องประชุมลีลาวดี (3) ห้องแสดงนิทรรศการและบริเวณด้านหลัง (4) บริเวณโรงรถและห้องนิทรรศการ (5) บริเวณสระน้ำและโคมโไฟเสา (6) สำรองใช้จัดงานในบริเวณตำหนักเขียว (7) สำรองใช้จัดงานในบริเวณตำหนักเกา

2) ตารางโหลด จัดทำตารางโหลดในแต่ละพื้นที่ใช้งาน จึงมีรวม 7 ตาราง ดังแสดงในรูปที่ 8 แต่ละตารางมีข้อมูล คือ อุปกรณ์ไฟฟ้าที่ต่อ ขนาดโหลดในแต่ละวงจรพิกัดของเซอร์กิตเบรกเกอร์ที่ใช้ ขนาดและชนิดสายไฟฟ้าชนิดและขนาดท่อร้อยสาย ค่าโหลดรวมซึ่งใช้กำหนดขนาดสายป้อน และกำหนดพิกัดเบรกเกอร์สายป้อน กำหนดให้มีวงจรใช้งานประมาณ 70 % ดังนั้นเมื่อวงจรสำรองและวงจรว่างไว้อีก 30 % (ประสิทธิภาพ, 2548) ฉะนั้นในตารางโหลดจึงกำหนดขนาดแผงควบคุมที่ใช้ และตำแหน่งที่ใช้ติดตั้งไว้ ส่วนค่าพิกัดกระแสลัดวงจรของเบรกเกอร์นั้น ค่าจริงจะมีค่าต่ำ เนื่องจากว่าหม้อแปลงอยู่ห่างจากโหลดมาก แต่ให้ใช้ค่าเผื่อสูงขึ้นไว้ ทั้งในกรณีที่เปลี่ยนมาใช้หม้อแปลงในบริเวณใกล้กับโหลด ซึ่งมีผลทำให้ค่ากระแสลัดวงจรสูงขึ้น (ศลี, 2549) หรือกรณีระดับพิกัดลัดวงจรของระบบมีค่าสูงขึ้น

ตารางที่ 1 ตารางสายป้อน (Feeder Schedule)

Feeder	From	To	Connected Load(kVA)				Circuit Breaker	Conductor		RaceWays		Remark
			∅A	∅B	∅C	Total		Size(mm ²)	Type	Size(mm)	Type	
F1	MDB	LP1	10.5	10.5	10.5	31.5	MCCB 3P 60AT/100AF	4x25 G-16	THW	50x50	Wire way	
F2	MDB	LP2	8.78	-	-	8.78	MCCB 2P 50AT/100AF	2x16 G-16	THW	50x50	Wire way	
F3	MDB	LP3	-	9.56	-	9.56	MCCB 2P 60AT/100AF	2x25 G-16	THW	50x50	Wire way	
F4	MDB	LP4	-	-	9.26	9.26	MCCB 2P 60AT/100AF	2x25 G-16	THW	50x50	Wire way	
F5	MDB	LP5	10.5	-	-	10.5	MCCB 2P 60AT/100AF	2x25 G-16	THW	50x50	Wire way	
F6	MDB	LP6	-	10.0	-	10.0	MCCB 2P 60AT/100AF	2x25 G-16	THW	50x50	Wire way	
F7	MDB	LP7	-	-	10.0	10.0	MCCB 2P 60AT/100AF	2x25 G-16	THW	50x50	Wire way	
F8	MDB	Future	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Total Connected Load			29.7	30.0	29.7	89.60	MCCB 3P					
Demand Factor			8	6	6	1	125AT/ 250AF	4x70	NYN	∅ 2-1/2	HDPE	
Demand Load			89.60									

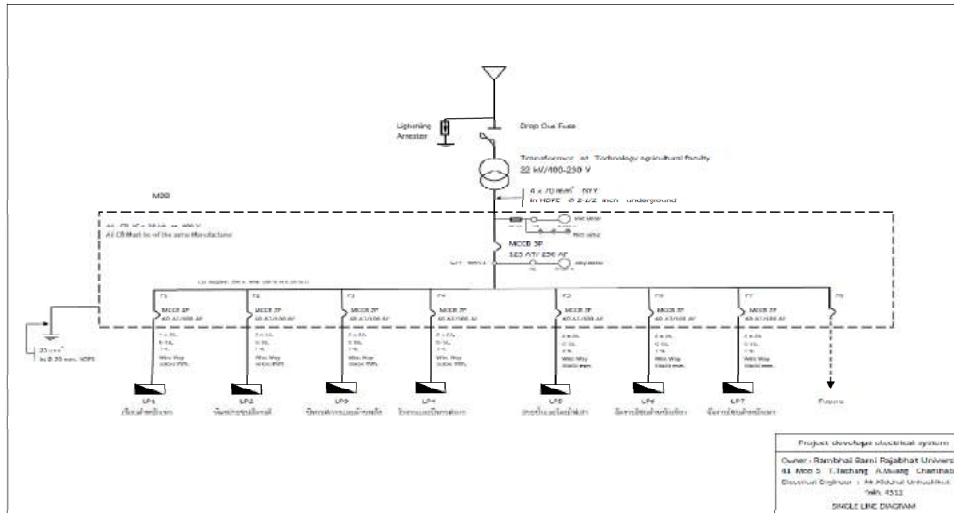
4) ระบบสายดินเพื่อความปลอดภัย ออกแบบติดตั้งระบบสายดินตามมาตรฐานติดตั้งของไทย โดยเลือกใช้ อุปกรณ์ที่ได้มาตรฐาน คือ แท่งหลักดินทองแดง ขนาด ∅ 5/8 นิ้ว ยาว 2.4 เมตร จำนวน 3 แท่ง การติดตั้งใช้ตามวิธี มาตรฐาน นำแท่งหลักดินมาฝังดินเป็นรูปสามเหลี่ยม แล้วต่อประสานกับสายต่อหลักดินด้วยวิธีเชื่อมติด (Exothermic Welding) วัดค่าความต้านทานการต่อลงดินได้ไม่เกิน 5 โอห์ม ให้ตรวจสอบการเดินสายต่อฝาก (Bonding Jumper) เพื่อให้เป็นระบบครบวงจรสายดิน

5) ตู้ควบคุมโหลดและตำแหน่งติดตั้งที่เหมาะสม เมื่อออกแบบระบบไฟฟ้าเป็นระบบเดียวโดยมีสายประธาน ชุดเดียวแล้ว ตำแหน่งติดตั้งของตู้ควบคุมหลักให้อยู่บริเวณที่เหมาะสม ซึ่งสามารถจะเดินสายประธานมาได้สะดวก และ ให้เดินสายต่อวงจรไฟฟ้าไปยังแผงย่อยต่าง ๆ ใต้ถังยและระยะสั้นที่สุด ตำแหน่งติดตั้งแผงย่อย ให้ติดตั้งในแต่ละพื้นที่ใช้ งานนั้น ซึ่งเข้าไปใช้งานได้ง่ายและดูแลซ่อมบำรุงได้สะดวก

6) เลือกใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีคุณภาพ ตั้งแต่ตู้ควบคุมหลัก แผงควบคุมย่อย เซอร์किตเบรกเกอร์ สายไฟฟ้า เต้ารับ ท่อและรางเดินสาย เป็นต้น โดยดูทั้งจากยี่ห้อ เครื่องหมายรับรองคุณภาพทั้งที่มาจากของสำนักงานมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือเครื่องหมายรับรองคุณภาพอื่น และให้มีข้อกำหนดเพิ่มเติมเพื่อการใช้งานได้ดี ตัวอย่างเช่น เซอร์किตเบรกเกอร์ให้เลือกใช้ยี่ห้อเดียวกันทั้งระบบ จึงหาคุณสมบัติเวลา-กระแสมาปรับตั้งได้ง่าย เพื่อให้ระบบป้องกัน ทำงานประสานกัน (Coordination) ตามลำดับก่อนหลังได้ดี เต้ารับเป็นชนิดที่ต่อสายดินได้ เป็นต้น

7) การเดินสายประธานและสายไฟฟ้า เพื่อให้การเดินสายไฟฟ้าปลอดภัยและสวยงาม สายประธานใช้วิธี เดินสายใต้ดินจากเสาไฟฟ้ามายังตู้ควบคุมหลัก (MDB) โดยใช้สาย NYN ขนาด 4x70 ตารางมิลลิเมตร เดินในท่อ HDPE ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 2-1/2 นิ้ว วงจรไฟฟ้าภายนอกอาคาร ให้ใช้สาย NYN หรือ VCT ให้เดินสายไฟในท่อและให้ฝังใต้ ดิน วงจรไฟฟ้าภายในอาคาร ใช้สาย THW หรือ VAF เดินสายในท่อเหล็กและเดินในฝ้าเพดานเป็นหลัก

8) แผนภาพเส้นเดียว แสดงแผนภาพเส้นเดียวของตู้ควบคุมหลักในรูปที่ 9 จะเห็นส่วนประกอบสำคัญ คือ การต่อสายประธานจากหม้อแปลงที่คณะเทคโนโลยีการเกษตร ค่าพิกัดกระแสลัดวงจรของเซอร์किตเบรกเกอร์ ค่าพิกัด ของเบรกเกอร์ต่าง ๆ ขนาดสายประธานและสายป้อน แผงย่อยที่ใช้ในแต่ละโซน เป็นต้น

รูปที่ 9 แผนภาพเส้นเดี่ยวของตู้ควบคุมหลัก

3. การปฏิบัติงานและตรวจรับงาน

ภายหลังการดำเนินงานรื้อถอนและติดตั้งระบบไฟฟ้าโดยผู้รับจ้างตามแบบและเอกสารประกอบ รวมทั้งการแก้ไขแบบที่หน้างานให้เหมาะสมเสร็จสิ้นลงแล้ว ระบบไฟฟ้าของวังสวนบ้านแก้วก็มีตู้ควบคุมหลัก ดังในรูปที่ 10 ซึ่งใช้ควบคุมการทำงานระบบไฟฟ้าในแต่ละโซน การเดินสายวงจรในอาคารมีทั้งอยู่ในรางเดินสาย ในท่อโลหะ และเดินบนฝ้าเพดาน การเดินสายวงจรเรียบร้อยและสวยงาม ทำให้ไม่มีสายไฟเดินรุงรังให้เห็นดังเดิม ดังในรูปที่ 11

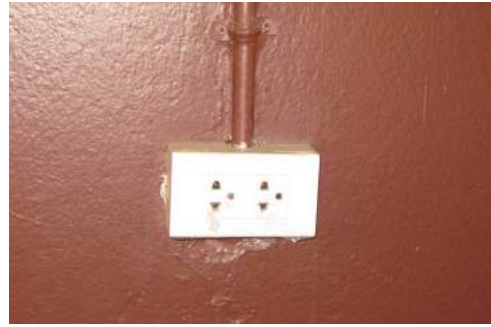

รูปที่ 10 ตู้ควบคุมหลัก (MDB) ของระบบไฟฟ้า

รูปที่ 11 การเดินสายวงจรทั้งในท่อและบนฝ้าเพดาน

การเดินสายในท่อโลหะนอกจากใช้ป้องกันฉนวนของสายตามปกติแล้ว ยังช่วยควบคุมควันพิษจากกรณีเกิดเพลิงไหม้ฉนวนพีวีซีไม่ให้เล็ดลอดออกมาเป็นอันตรายกับคนได้อีกด้วย ส่วนการเดินสายภายนอกอาคารก็เดินสายในท่อเอชดีพีอีและฝังในดินเรียบร้อยสวยงามเช่นกัน การมีแผงควบคุมในแต่ละโซนและการมีระบบสายดินที่ได้เชื่อมต่อเข้ากับอุปกรณ์ไฟฟ้าทุกตัวผ่านเต้ารับ ดังในรูปที่ 12 ทำให้มีความปลอดภัยในการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นมาก ซึ่งเมื่องานทั้งหมดแล้วเสร็จ ผ่านการทดสอบต่าง ๆ แล้ว ทางคณะกรรมการตรวจรับงานได้ตรวจรับงานระบบไฟฟ้าและงานบูรณะหลังคาของพระตำหนักใหญ่พร้อมกัน ดังในรูปที่ 13

รูปที่ 12 แผงควบคุมย่อยและเต้ารับ

รูปที่ 13 การบูรณะปรับปรุงพระตำหนักใหญ่ วังสวนบ้านแก้ว

สรุปและอภิปรายผล

ระบบไฟฟ้าของวังสวนบ้านแก้วใช้งานมาประมาณ 50 ปี มีปัญหาทั้งฉนวนของวัสดุอุปกรณ์ไฟฟ้าเสื่อมสภาพ การต่อเติมวงจรใช้งานอุปกรณ์เพิ่มขึ้นมาก ทำให้มีปัญหาแรงดันตก การเดินสายต่อเติมไม่เป็นระบบเดียวกัน มีผลทำให้สายไฟฟ้าเดินกรูกรัง และไม่มีระบบป้องกันไฟฟ้าที่เหมาะสม จึงเสี่ยงอันตรายจากการเกิดไฟฟ้าลัดวงจรได้ง่าย รวมถึงไม่มีระบบสายดินทำให้ไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้นระบบไฟฟ้าจึงจำเป็นต้องพัฒนา ภายหลังจากการพัฒนาปรับปรุงระบบไฟฟ้าให้สอดคล้องตามมาตรฐานการติดตั้งทางไฟฟ้าของไทย มีผู้ควบคุมหลัก มีเตอร์ตรวจวัด มีระบบป้องกันครบทุกวงจรใช้งาน มีแผงย่อยควบคุมในแต่ละโซน มีการเดินสายในราง ในท่อ และบนฝ้า รวมถึงเดินสายใต้ดินอย่างเรียบร้อย มีระบบสายดินครบวงจร ดังนั้นจึงได้ระบบไฟฟ้าที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัยในการใช้งาน ทั้งนี้ ภายหลังจากการใช้งานจริงผ่านมากกว่า 3 ปีแล้ว (พ.ศ.2554 – ปัจจุบัน) ระบบไฟฟ้าที่พัฒนายังใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง ไม่เกิดปัญหาดังที่เคยประสบมาในอดีต

ข้อเสนอแนะ

ระบบไฟฟ้าของวังสวนบ้านแก้วยังมีส่วนที่ควรจะต้องพัฒนาในอีกหลายด้าน เช่น (1) ในปัจจุบันโหลดของวังสวนบ้านแก้วรับไฟมาจากหม้อแปลงชุดที่ติดตั้งอยู่ด้านหลังคณะเทคโนโลยีการเกษตร ซึ่งในอนาคตอันใกล้จะมีปัญหาเพราะหม้อแปลงดังกล่าวรับโหลดเพิ่มมากขึ้น ควรจะเพิ่มขนาดพิกัดหม้อแปลงที่อยู่สามแยกด้านตำหนักเขียว หรือเพิ่มหม้อแปลงใกล้โหลด เพื่อให้มีขนาดพิกัดเพียงพอสำหรับใช้งานในบริเวณวังสวนบ้านแก้วและอาคารภายในพื้นที่โดยรอบแล้วนำโหลดโดยรอบมารับไฟจากหม้อแปลงดังกล่าว (2) ตำหนักย่อยภายในวังสวนบ้านแก้ว ควรจะได้มีการตรวจสอบ

ระบบไฟฟ้าและพัฒนาให้มีคุณภาพและปลอดภัยด้วย (3) การต่อวงจรแสงสีบริเวณวังสวนบ้านแก้ว เพื่อใช้จัดงานแสดงภาคค่ำทุกปี ควรจะต่อวงจรอย่างถาวรโดยใช้แอลอีดีเป็นหลัก เพื่อลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานติดตั้งชั่วคราวทุกปี อีกทั้งยังสามารถใช้ในการจัดกิจกรรมช่วงภาคค่ำเพื่อส่งเสริมภารกิจของมหาวิทยาลัยได้อย่างสะดวก

จากกรณีศึกษานี้และจากหลายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ข้อเสนอแนะเพื่อความปลอดภัยสำหรับระบบไฟฟ้าตามอาคารทั่วไป โดยเฉพาะอาคารสาธารณะ คือ มาตรฐานการติดตั้งทางไฟฟ้าของไทย ควรกำหนดให้มี ใบรับรองการติดตั้งทางไฟฟ้า (Electrical Installation Certificate) ตามมาตรฐาน BS7671 (Bill Atkinson, 2013) ทั้งในกรณี (1) การติดตั้งระบบใหม่ (2) การติดตั้งเพิ่มเติมจากเดิมในภายหลัง (3) การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจากการติดตั้งเดิม โดยให้มีผู้เซ็นชื่อรับรองใน 3 ส่วน คือ (1) ผู้ออกแบบ (2) ผู้ติดตั้ง (3) ผู้ตรวจสอบ

เอกสารอ้างอิง

- คิดชาย อุณหศิริกุล และ เผด็จ ทสานนท์. 2549. การถ่ายทอดเทคโนโลยีการปรับปรุงระบบไฟฟ้าให้มีคุณภาพและมีความปลอดภัย. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี.
- วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. 2551. มาตรฐานการติดตั้งทางไฟฟ้าสำหรับประเทศไทย พ.ศ. 2545. (ฉบับปรับปรุง 2551). กรุงเทพมหานคร.
- ประสิทธิ์ พิทยพัฒน์. 2548. การออกแบบระบบไฟฟ้า. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ทีซีจี พรีนติ้ง.
- ลือชัย ทองนิล. 2548. การตรวจความปลอดภัยระบบไฟฟ้า. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- วังสวนบ้านแก้ว. ข้อมูลวังสวนบ้านแก้ว. [online] available: <http://www.wangsaanbankeaw.com>, มกราคม 2554.
- ศุภลี บรรจงจิตร. 2549. หลักการและเทคนิคการออกแบบระบบไฟฟ้า. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- Bill Atkinson. 2013. *Electrical Installation Designs. 4th Edition*. United Kingdom. John Wiley & Sons, Ltd.
- IEC 60364. 2006. *Electrical Installations for Buildings*. International Standard., Geneva, Switzerland. International Electrotechnical Commission.
- Mark W.Earley, P.E. Jeffrey S.Sargent. 2011. *National Electrical Code Handbook. 12th Edition*. Quincy, Massachusetts, United States of America. National Fire Protection Association.

การศึกษาการผลิตไบโอเอทานอลเบื้องต้นจากวัสดุเหลือทิ้งในจังหวัดระยอง
ด้วยกระบวนการย่อยเป็นน้ำตาลและหมักพร้อมกัน

THE PRELIMINARY STUDY ON BIOETHANOL PRODUCTION FROM WASTES
IN RAYONG PROVINCE BY SIMULTANEOUS SACCHARIFICATION AND
FERMENTATION (SSF)

อัยยะ จันทรศิริ, ปริมา บุญถนอม

คณะวิทยาศาสตร์ พลังงานและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตระยอง

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการผลิตไบโอเอทานอลเบื้องต้นจากวัสดุเหลือทิ้งในจังหวัดระยอง จำนวน 5 ชนิด ได้แก่ ใบยางพารา (*Heveabrasiliensis*) ต้นมันสำปะหลัง (*Manihotesculenta*) พางข้าว (*Oryza sativa*) ใบสับปะรด (*Ananascomosus*) และขยะกระดาษ ด้วยกระบวนการย่อยเป็นน้ำตาลและหมักพร้อมกัน (SSF) ของเชื้อแบคทีเรียชนิดใหม่ *Bacillus methylotrophicus* RYC01101 และเชื้อยีสต์ *Saccharomyces cerevisiae* TISTR 5111 วัสดุเหลือทิ้งจะถูกปรับสภาพด้วยสารละลายเบส จากนั้นย่อยเป็นน้ำตาลด้วยเชื้อแบคทีเรียชนิดใหม่ *B.methylotrophicus* RYC01101 ที่อุณหภูมิ 38 °C และถูกหมักต่อเนื่องด้วยเชื้อยีสต์ *S.cerevisiae* TISTR 5111 ที่อุณหภูมิ 30 °C ผลการวิจัยพบว่าต้นมันสำปะหลังเป็นวัสดุเหลือทิ้งซึ่งให้ปริมาณน้ำตาลสูงสุดที่ 0.41 ± 0.01 มิลลิกรัมต่อมิลลิลิตรที่เวลาการย่อย 72 ชั่วโมง และให้ผลผลิตไบโอเอทานอลสูงสุดในปริมาณ 1.96 ± 0.49 กรัมต่อลิตรที่เวลาการหมัก 120 ชั่วโมง

คำสำคัญ: ไบโอเอทานอล, วัสดุเหลือทิ้ง, กระบวนการย่อยเป็นน้ำตาลและหมักพร้อมกัน, เชื้อบาซิลลัส เมทิลโอโทรฟิคัส

Abstract

The objective of this research was to conduct a preliminary study on bioethanol production from five types of wastes in Rayong Province, Thailand which included leaves of rubber tree (*Heveabrasiliensis*), cassava stalks (*Manihotesculenta*), rice straws (*Oryza sativa*), leaves of pineapple (*Ananascomosus*) and paper waste by simultaneous saccharification and fermentation (SSF) process in the shaking flask. The SSF process was performed by the novel bacterium, *Bacillus methylotrophicus* RYC01101 and *Saccharomyces cerevisiae* TISTR 5111. All wastes were pre-treated with alkaline solution for breaking the cellulosic structure. The pre-treated wastes were used for saccharification by *B.methylotrophicus* RYC01101 at 38 °C and subsequently fermented with *S.cerevisiae* TISTR 5111 at 30 °C. The results showed that the cassava stalk hydrolysate contained a maximum of sugar of 0.41 ± 0.01 mg/mL after 72 hours of saccharification time and yielded a maximum of bioethanol of 1.96 ± 0.49 g/L after 120 hours of fermentation time.

Keyword: Bioethanol, Waste, Simultaneous saccharification and fermentation, *Bacillus methylotrophicus*

บทนำ

การเพิ่มอุปสงค์และราคาของเชื้อเพลิงฟอสซิล รวมถึงการปลดปล่อยคาร์บอนจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงฟอสซิล ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพอากาศของโลกทำให้เกิดความพยายามในการใช้ทรัพยากรหมุนเวียนเพื่อผลิตพลังงานที่สะอาดกว่า (Maki, 2011) พลังงานทดแทนจากชีวมวลลิกโนเซลลูโลส (Lignocellulosic biomass) มีความยั่งยืนมากกว่าพลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิลชีวมวลลิกโนเซลลูโลสจัดเป็นทรัพยากรหมุนเวียนที่มีศักยภาพในการผลิต

พลังงานทดแทน เช่น ไบโเอทานอล (Bioethanol) และไบโอบิวทานอล (Biobutanol) โดยใช้กระบวนการทางชีวภาพของจุลินทรีย์ เนื่องจากชีวมวลลิกโนเซลลูโลสเป็นสารพอลิเมอร์ชีวภาพ (Biopolymer) ที่มีปริมาณมากที่สุดในธรรมชาติ และมีราคาถูก แหล่งชีวมวลลิกโนเซลลูโลสที่มีศักยภาพในการผลิตไบโเอทานอลและไบโอบิวทานอลของประเทศไทย ได้แก่ ของเสียจากเกษตรกรรม ของเสียจากอุตสาหกรรมกระดาษและของเสียจากชุมชน เช่น ชังข้าวโพด ชานอ้อย ฟางข้าว ชี้อ้อย และขยะกระดาษ เป็นต้นการผลิตไบโเอทานอลและไบโอบิวทานอลด้วยกระบวนการทางชีวภาพของจุลินทรีย์ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ กระบวนการปรับสภาพวัสดุชีวมวล (Pre-treatment) กระบวนการย่อยเป็นน้ำตาล (Hydrolysis หรือ Saccharification) และกระบวนการหมักเอทานอล (Fermentation) (Zhang, 2006) จุลินทรีย์ที่สามารถนำมาใช้ในกระบวนการย่อยเป็นน้ำตาล คือ จุลินทรีย์ที่สามารถผลิตเอนไซม์เซลลูเลส (Cellulase) ซึ่งสามารถเปลี่ยนเซลลูโลส (Cellulose) ในชีวมวลลิกโนเซลลูโลสให้เป็นน้ำตาลเช่น เชื้อราสกุล *Aspergillus* และเชื้อแบคทีเรียสกุล *Cellulomonas* วนจุลินทรีย์ที่นำมาใช้ในกระบวนการหมักเอทานอล คือ จุลินทรีย์ที่สามารถเปลี่ยนน้ำตาลให้เป็นเอทานอลได้ในสภาวะไม่ใช้ออกซิเจน เช่น เชื้อยีสต์สกุล *Saccharomyces*

ในปัจจุบันมีงานวิจัยจำนวนมากที่มุ่งเน้นการแยกและคัดเลือกสายพันธุ์จุลินทรีย์ที่ผลิตเอนไซม์เซลลูเลสจากแหล่งธรรมชาติ เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการย่อยเป็นน้ำตาลของกระบวนการผลิตไบโเอทานอลและไบโอบิวทานอล งานวิจัยของ อัยยะ จันทรศิริ (Chantarasiri, 2014) ได้ทำการแยกเชื้อแบคทีเรียที่ผลิตเอนไซม์เซลลูเลสจากมูลสัตว์เคี้ยวเอื้องในจังหวัดระยองและพบเชื้อแบคทีเรียชนิดใหม่ คือ เชื้อแบคทีเรีย *Bacillus methylotrophicus* RYC01101 ซึ่งแยกได้จากมูลโค ลักษณะทางสัณฐานวิทยาของโคโลนีเชื้อ ได้แก่ โคโลนีกลมขนาด 3-4 มิลลิเมตร สีครีม ทึบแสง โคโลนีนูนโค้งจากผิวหน้าอาหารเลี้ยงเชื้อเล็กน้อย (Convex) ขอบโคโลนีเรียบ (Entire margin) ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีวเคมีของเซลล์เชื้อ ได้แก่ รูปร่างท่อน (Rod) ย้อมติดสีแกรมบวก สร้างเอนโดสปอร์ (Endospore) และย้อมติดสีย้อมเอนโดสปอร์สามารถเคลื่อนที่ได้เล็กน้อยในหลอดอาหารกึ่งแข็งให้ผลการทดสอบทางชีวเคมีของเอนไซม์คาตาเลส (Catalase) และเอนไซม์ออกซิเดส (Oxidase) เป็นบวก เป็นเชื้อแบคทีเรียที่จำเป็นต้องใช้ออกซิเจนในการเจริญ (Obligate aerobic microorganisms) และสามารถเจริญได้ในอาหารเลี้ยงที่มีเกลือ (Sodium chloride) ปริมาณระหว่าง 0 ถึง 10% (w/v) พบว่าเชื้อแบคทีเรีย *B.methylotrophicus* RYC01101 มีความสามารถในการย่อยเซลลูโลสชนิดคาร์บอกซิเมทิลเซลลูโลส (Carboxymethylcellulose) บนจานอาหารแข็งสูงกว่าเชื้อแบคทีเรียสกุล *Cellulomonas* ซึ่งเป็นเชื้อแบคทีเรียที่ใช้อยู่ในอุตสาหกรรมกระดาษ ทำให้สามารถเปลี่ยนเซลลูโลสในชีวมวลลิกโนเซลลูโลสให้เป็นน้ำตาล และยังมีความทนเค็ม ซึ่งสมบัติทนเค็มของเชื้อแบคทีเรีย *B. methylotrophicus* RYC01101 สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการแปรรูปชีวมวลลิกโนเซลลูโลสในอุตสาหกรรมต่างๆ ที่สภาวะการผลิตมีความเค็มสูง

ผู้วิจัยจึงนำเชื้อแบคทีเรียชนิดใหม่ *B.methylotrophicus* RYC01101 ประยุกต์ใช้ในกระบวนการย่อยชีวมวลเซลลูโลสจากวัสดุเหลือทิ้งในจังหวัดระยองให้เป็นน้ำตาล และหมักน้ำตาลที่ได้ให้เป็นไบโเอทานอลด้วยเชื้อยีสต์ *S.cerevisiae* TISTR 5111 โดยใช้กระบวนการย่อยเป็นน้ำตาลและหมักพร้อมกัน (SSF) ในระดับทดลองเบื้องต้นซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาต่อยอดการผลิตไบโเอทานอลจากวัสดุเหลือทิ้งในจังหวัดระยองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาช่วงเวลาที่ยีสต์เหลือทิ้งถูกย่อยเป็นน้ำตาลปริมาณสูงที่สุด ด้วยกระบวนการย่อยของเอนไซม์เซลลูเลสจากเชื้อแบคทีเรียชนิดใหม่ *B.methylotrophicus* RYC01101
2. เพื่อศึกษาปริมาณไบโเอทานอลที่ได้จากกระบวนการย่อยเป็นน้ำตาลและหมักพร้อมกันของของวัสดุเหลือทิ้งโดยเชื้อแบคทีเรีย *B.methylotrophicus* RYC01101 และเชื้อยีสต์ *S.cerevisiae* TISTR 5111

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

สารเคมีที่ใช้ในการวิจัยมีคุณภาพอยู่ในระดับวิเคราะห์ จัดซื้อจากบริษัท Sigma-Aldrich (MO, USA) บริษัท Calbiochem (Darmstadt, Germany) บริษัท Merck (Darmstadt, Germany) และบริษัท Univar (NSW, Australia) อาหารเลี้ยงเชื้อจุลินทรีย์ที่ใช้ในการวิจัยจัดซื้อจากบริษัท Becton, Dickinson and Company (MD, USA) และบริษัท HiMedia (Mumbai, India)

เชื้อจุลินทรีย์ที่ใช้ในการวิจัยเป็นสายพันธุ์บริสุทธิ์ ได้แก่ เชื้อแบคทีเรีย *B.methylophilus* RYC01101 ได้จากงานวิจัยของ อัยยะ จันทรศิริ (Chantarasiri, 2014) และเชื้อยีสต์ *S. cerevisiae* TISTR 5111 จัดซื้อจากศูนย์จุลินทรีย์สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (TISTR) (ปทุมธานี, ประเทศไทย)

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เครื่องเขย่าแบบควบคุมอุณหภูมิ LSI-3016R (Labtech, Korea) เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสง GENESYS 10S UV-Vis (Thermo Scientific, USA) ตู้บ่มเชื้อแบบควบคุมอุณหภูมิ KB720 Macro (Binder, Germany) ตู้ปลอดเชื้อ NU-440-400E (NuAir, USA) ตู้อบลมร้อน (Memmert, Germany) และอ่างน้ำควบคุมอุณหภูมิ (Memmert, Germany)

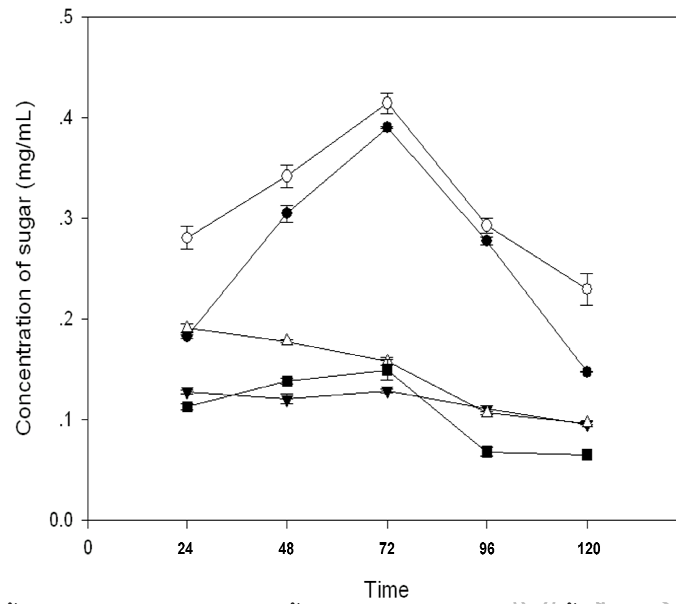
วัสดุเหลือทิ้งจำนวน 5 ชนิด ได้แก่ ใบยางพารา (*Hevea brasiliensis*) ตันมันสำปะหลัง (*Manihot esculenta*) พางข้าว (*Oryza sativa*) ใบสับปะรด (*Ananas comosus*) และขยะกระดาษ เก็บจากพื้นที่เกษตรกรรมและชุมชนในอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ทำความสะอาดวัสดุเหลือทิ้งดังกล่าวด้วยน้ำสะอาด จากนั้นอบแห้งที่อุณหภูมิ 45 °C เป็นเวลา 4 วัน ทำการปรับสภาพวัสดุเหลือทิ้งด้วยสารละลายเบสที่อุณหภูมิ 120 °C เป็นเวลา 20 นาที (Cheng, 2012)

การศึกษาช่วงเวลาที่วัสดุเหลือทิ้งถูกย่อยเป็นน้ำตาลปริมาณสูงสุดด้วยกระบวนการย่อยของเอนไซม์เซลลูเลสของเชื้อแบคทีเรียทำโดยเพาะเชื้อแบคทีเรีย *B.methylophilus* RYC01101 ในอาหารเหลว Basal medium (Chantarasiri, 2014) ปริมาตร 100 มิลลิลิตร ซึ่งผสม 1% (น้ำหนักต่อปริมาตร) ของวัสดุเหลือทิ้งที่ผ่านการปรับสภาพแล้ว เลี้ยงเชื้อที่อุณหภูมิ 38 °C เขย่าด้วยความเร็ว 200 รอบต่อนาที เก็บตัวอย่างอาหารเหลวเพื่อวิเคราะห์ปริมาณน้ำตาลด้วยวิธี DNS (Miller, 1959) ที่เวลา 24, 48, 72, 96 และ 120 ชั่วโมง

การศึกษาปริมาณไบโอเอทานอลที่ได้จากกระบวนการย่อยเป็นน้ำตาลและหมักพร้อมกันของวัสดุเหลือทิ้งโดยเชื้อจุลินทรีย์ทำโดยเพาะเชื้อแบคทีเรีย *B.methylophilus* RYC01101 ในอาหารเหลว Basal medium ปริมาตร 100 มิลลิลิตร ซึ่งผสม 1% (น้ำหนักต่อปริมาตร) ของวัสดุเหลือทิ้งที่ผ่านการปรับสภาพแล้ว เลี้ยงเชื้อที่อุณหภูมิ 38 °C เขย่าด้วยความเร็ว 200 รอบต่อนาที หลังจากเลี้ยงเชื้อแบคทีเรีย *B.methylophilus* RYC01101 เป็นเวลา 72 ชั่วโมง ทำการเพาะเชื้อยีสต์ *S.cerevisiae* TISTR 5111 ปริมาณ 5% (ปริมาตรต่อปริมาตร) ลงในอาหารเหลว Basal medium ดังกล่าว และเลี้ยงจุลินทรีย์ทั้ง 2 ชนิดต่อเนื่องที่อุณหภูมิ 30 °C โดยไม่เขย่า เป็นเวลา 120 ชั่วโมง เก็บตัวอย่างอาหารเหลวเพื่อวิเคราะห์ปริมาณไบโอเอทานอลที่ผลิตได้ด้วยการวิเคราะห์โดยใช้ Potassium dichromate (Poznanski, 1928)

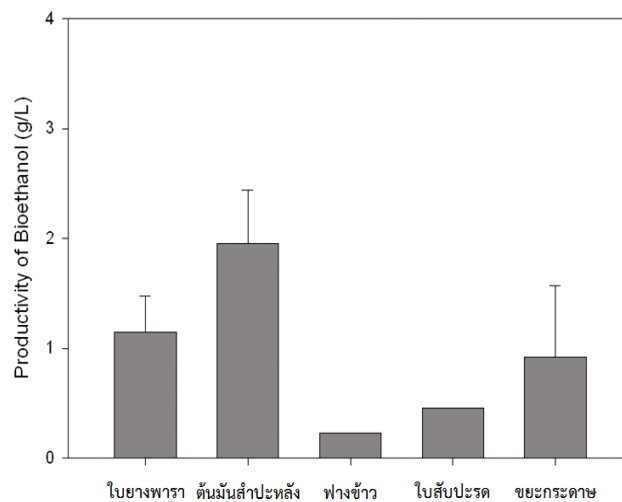
ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า หลังการเพาะเชื้อแบคทีเรีย *B.methylophilus* RYC01101 ลงในอาหารเหลว Basal medium ที่ผสม 1% (น้ำหนักต่อปริมาตร) ของวัสดุเหลือทิ้ง ได้แก่ ใบยางพารา ตันมันสำปะหลัง พางข้าว ใบสับปะรด และขยะกระดาษ วัสดุเหลือทิ้งทุกชนิดสามารถถูกย่อยเป็นน้ำตาลด้วยกระบวนการย่อยของเอนไซม์เซลลูเลสจากเชื้อแบคทีเรีย *B.methylophilus* RYC01101 ในระดับที่แตกต่างกัน โดยให้ปริมาณน้ำตาลจากการย่อยสูงสุดที่เวลา 72 ชั่วโมงหลังการเพาะเชื้อแบคทีเรีย เป็นปริมาณ 0.39 ± 0.00 , 0.41 ± 0.01 , 0.13 ± 0.00 , 0.16 ± 0.00 และ 0.15 ± 0.01 มิลลิกรัมต่อมิลลิลิตรตามลำดับ ดังรูปภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 ปริมาณน้ำตาลจากการย่อยวัสดุเหลือทิ้งด้วยเอนไซม์เซลลูเลสจากเชื้อแบคทีเรีย *B.methylotrophicus* RYC01101 ที่ระยะเวลาหลังเพาะเชื้อแบคทีเรีย 0 ถึง 120 ชั่วโมง
(● ไบยางพารา ○ ต้นมันสำปะหลัง ▼ ฟางข้าว △ ใบสับประรด ■ ขยะกระดาษ)

ในการศึกษาปริมาณไบโอเอทานอลที่ได้จากกระบวนการย่อยเป็นน้ำตาลและหมักพร้อมกันของวัสดุเหลือทิ้งด้วยเชื้อแบคทีเรีย *B.methylotrophicus* RYC01101 และเชื้อยีสต์ *S.cerevisiae* TISTR 5111 พบว่าหลังจากการย่อย 1% (น้ำหนักต่อปริมาตร) ของวัสดุเหลือทิ้งในอาหารเหลว Basal medium ด้วยเชื้อแบคทีเรีย *B.methylotrophicus* RYC01101 เป็นเวลา 72 ชั่วโมง และเพาะเชื้อยีสต์ *S.cerevisiae* TISTR 5111 เพื่อทำการหมักต่อเนื้ออีกเป็นเวลา 120 ชั่วโมง วัสดุเหลือทิ้ง ได้แก่ ไบยางพารา ต้นมันสำปะหลัง ฟางข้าว ใบสับประรด และขยะกระดาษถูกผลิตเป็นไบโอเอทานอลได้ โดยให้ผลผลิตไบโอเอทานอลเป็น 1.15 ± 0.33 , 1.96 ± 0.49 , 0.23 ± 0.00 , 0.46 ± 0.00 และ 0.92 ± 0.65 กรัมต่อลิตรตามลำดับ ดังรูปภาพที่ 2

รูปภาพที่ 2 ปริมาณไบโอเอทานอลที่ได้จากกระบวนการหมักของเชื้อยีสต์ *S.cerevisiae* TISTR 5111 ที่ระยะเวลา 120 ชั่วโมงหลังเพาะเชื้อยีสต์

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาการผลิตไบโอเอทานอลเบื้องต้นจากวัสดุเหลือทิ้งในจังหวัดระยองด้วยกระบวนการย่อยเป็นน้ำตาลและหมักพร้อมกันของงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ กระบวนการปรับสภาพวัสดุเหลือทิ้งด้วยสารละลายเปส (Pre-treatment) กระบวนการย่อยเป็นน้ำตาล (Saccharification) ด้วยเชื้อแบคทีเรียชนิดใหม่ *B.methylotrophicus* RYC01101 และกระบวนการหมักไบโอเอทานอล (Fermentation) ด้วยเชื้อยีสต์ *S.cerevisiae* TISTR 5111

ต้นมันสำปะหลังจัดเป็นชีวมวลลิกโนเซลลูโลสที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุดในการผลิตไบโอเอทานอลจากวัสดุเหลือทิ้งในจังหวัดระยองเนื่องจากให้ปริมาณน้ำตาลจากการย่อยสูงสุดที่เวลา 72 ชั่วโมงหลังกระบวนการย่อยด้วยเชื้อแบคทีเรีย *B.methylotrophicus* RYC01101 และให้ผลผลิตไบโอเอทานอลสูงสุดที่เวลา 120 ชั่วโมงหลังจากกระบวนการหมักด้วยเชื้อยีสต์ *S.cerevisiae* TISTR 5111 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างวัสดุเหลือทิ้งชนิดอื่นกับต้นมันสำปะหลังพบว่าวัสดุเหลือทิ้งชนิดอื่นให้ผลผลิตไบโอเอทานอลต่ำกว่าต้นมันสำปะหลังค่อนข้างเด่นชัด ซึ่งเกิดจากการที่วัสดุเหลือทิ้งชนิดอื่นให้ปริมาณน้ำตาลที่ได้จากการย่อยในปริมาณที่ต่ำกว่าต้นมันสำปะหลัง น้ำตาลดังกล่าวเป็นวัตถุดิบที่ถูกนำไปใช้เปลี่ยนเป็นไบโอเอทานอลในกระบวนการหมัก ปริมาณน้ำตาลที่ได้จากการย่อยในปริมาณต่ำอาจเกิดจากการมีเซลลูโลสที่เป็นองค์ประกอบในชีวมวลลิกโนเซลลูโลสอยู่ปริมาณต่ำ หรืออาจเกิดจากการที่เอนไซม์เซลลูเลสไม่สามารถย่อยเซลลูโลสได้อย่างเต็มประสิทธิภาพเนื่องจากถูกขัดขวางโดยลิกนิน ซึ่งลิกนินเป็นองค์ประกอบสำคัญในชีวมวลลิกโนเซลลูโลสเช่นกัน

เมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยนี้กับงานวิจัยอื่นที่ใช้ต้นมันสำปะหลังเป็นแหล่งน้ำตาลในการหมักไบโอเอทานอล (Sovorawet, 2012) พบว่าผลผลิตไบโอเอทานอลที่ได้ในงานวิจัยนี้มีปริมาณต่ำกว่า เมื่อพิจารณาจากงานวิจัยของ Sovorawet ที่ได้ผลผลิตไบโอเอทานอลถึง 5.97 ± 0.006 กรัมต่อลิตร ความแตกต่างระหว่างงานวิจัยนี้และงานวิจัยของ Sovorawet คือ การใช้เอนไซม์หลายชนิดในการย่อยต้นมันสำปะหลังให้เป็นน้ำตาล เช่น เอนไซม์เซลลูเลส เอนไซม์อะไมเลส (Amylase) และเอนไซม์เพคตินเนส (Pectinase) ส่งผลให้ปริมาณน้ำตาลตั้งต้นของการหมักไบโอเอทานอลมีความเข้มข้นสูง ทำให้ได้ผลผลิตไบโอเอทานอลปริมาณสูงในระยะเวลาการหมักที่ไม่นาน ดังนั้นการผลิตไบโอเอทานอลที่มีประสิทธิภาพจึงควรใช้เอนไซม์หลายชนิดในการย่อยชีวมวลลิกโนเซลลูโลส

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยต่อยอดจากงานวิจัยนี้ควรศึกษาการคัดเลือกเชื้อจุลินทรีย์ เช่น เชื้อรา หรือเชื้อแบคทีเรียที่ผลิตเอนไซม์ชนิดอื่นในการย่อยชีวมวลลิกโนเซลลูโลสเพื่อใช้ร่วมกับเอนไซม์เซลลูเลสที่ผลิตได้จากเชื้อแบคทีเรีย *B. methylotrophicus* RYC01101 รวมถึงต่อยอดงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสภาวะที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการผลิตไบโอเอทานอล เช่น ความเป็นกรดเบสในระหว่างการหมักการกำจัดหรือลดปริมาณสารที่ยับยั้งกระบวนการหมัก เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- Chantarasiri A. 2014. Novel Halotolerant Cellulolytic *Bacillus methylotrophicus* RYC01101 Isolated from Ruminant Feces in Thailand and its Application for Bioethanol Production. KMUTNB Int J ApplSci Technol. 7(3): 63-68.
- Cheng, C.L.; Che, P.Y.; Chen, B.Y.; Lee, W.J.; Lin, C.Y. and Chang, J.S. 2012. Biobutanol production from agricultural waste by an acclimate mixed bacterial microflora. ApplEnerg. 100: 3-9.
- Maki, M.L.; Broere, M.; Leung, K.T. and Qin, W. 2011. Characterization of some efficient cellulase producing bacteria isolated from paper mill sludges and organic fertilizers. Int J Biochem Mol Biol. 2(2): 146-154.
- Miller, G.L. 1959. Use of Dinitrosalicylic acid reagent for determination of reducing sugars. Anal Chem. 31: 426-428.
- Poznanski, S. 1928. The analysis of mixtures of ethyl alcohol, ethyl acetate, acetic acid and water. J Am Chem Soc. 50(4): 981-988.

Sovorawet, B. and Kongkiattikajorn, J. 2012. **Bioproduction of ethanol in SHF and SSF from cassava stalks.** KRU Res J. 17(4): 565-572.

Zhang, Y.H.; Himmel, M.E. and Mielenz, J.R. 2006. **Outlook for cellulase improvement: Screening and selection strategies.** Biotechnol Adv.24: 452-481.

มหาวิทยาลัยรำไพพรรณี

การศึกษาการจัดการน้ำในสวนเงาะของเกษตรกรที่จังหวัดจันทบุรี Water Management in Rambutan Orchard at Chantaburi Province

วิกันยา ประทุมยศ, หยาดรุ้ง สุวรรณรัตน์, พิชัย สราญรมย์
คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดการน้ำในสวนเงาะของเกษตรกรที่จังหวัดจันทบุรี ในประเด็นแหล่งน้ำ ปริมาณการใช้น้ำ และแหล่งพลังงานของระบบน้ำ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับทำความเข้าใจการจัดการน้ำของเกษตรกรผู้ปลูกเงาะ และสามารถนำไปต่อยอดเป็นกลไกหรือวิถีทางที่กระตุ้นให้เกษตรกรผลิตเงาะนอกฤดู รวมทั้งพัฒนาต่อยอดเป็นงานวิจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาภาวะเงาะล้นตลาด โดยทำการสำรวจและเก็บข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกเงาะในพื้นที่ 5 อำเภอของจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ อำเภอท่าใหม่ อำเภอขลุง อำเภอนายายอาม อำเภอคิชฌกูฏ และอำเภอมะขาม จำนวนเกษตรกรแต่ละอำเภอไม่น้อยกว่า 20 คน จากการสำรวจและเก็บข้อมูลพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกเงาะในจังหวัดจันทบุรีอาศัยฝนเป็นตัวกำหนดระบบการจัดการน้ำในสวน โดยเกษตรกรจะใช้น้ำฝนเป็นแหล่งน้ำหลักในช่วงฤดูฝน และในช่วงฤดูฝนแล้ง เกษตรกรจะใช้น้ำจากบ่อหรือสระของตนเองทดแทน เกษตรกรนิยมใช้ระบบน้ำแบบสปริงเกอร์มากกว่าระบบน้ำชนิดอื่นๆ ในขณะที่แหล่งพลังงานหลักของระบบน้ำคือไฟฟ้า แต่มีเกษตรกรบางส่วนปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ด้านพลังงานโดยการนำก๊าซหุงต้มมาใช้เป็นแหล่งพลังงานสำหรับระบบน้ำในสวนเงาะ

คำสำคัญ : เงาะ, การจัดการน้ำ, จันทบุรี

Abstract

The purpose of this research was to study the water management in rambutan orchards at Chantaburi province. More than 20 rambutan farmers in each of 5 districts (Amphor Tha Mai, Amphor Klung, Amphor Kitchakood, Amphor Na Yai Arm and Amphor Ma Kham) of Chantaburi province were interviewed to collect the data. Results showed that rambutan farmers used the rain to determine water management in orchards. In the rainy season, rain water was used as the main water source in orchards while pond water was used mainly in the dry season. The most popular irrigation system in rambutan orchards was the sprinkle irrigation system. The main energy supply for the irrigation systems was the electricity, however, LPG gas was also used in some orchards.

Keywords : rambutan, water management, Chantaburi

บทนำ

เงาะเป็นไม้ผลเมืองร้อนที่สำคัญของประเทศไทย โดยจังหวัดจันทบุรี ถือเป็นแหล่งผลิตที่มีปริมาณเงาะออกสู่ตลาดมากที่สุดในประเทศ โดยในปีพ.ศ. 2555 จังหวัดจันทบุรีมีผลผลิตเงาะทั้งหมด 145, 663 ตัน (ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2557) ผลไม้ชนิดนี้นอกจากรับประทานสดแล้ว ยังสามารถแปรรูปเป็นผลไม้กระป๋องซึ่งสามารถทำรายได้ให้กับประเทศไทยได้อีกทางหนึ่ง

แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากช่วงฤดูกาลตั้งแต่เงาะติดผลจนสามารถเก็บมาบริโภคนั้นค่อนข้างสั้น ตลอดจนในช่วงกลางฤดูเก็บผลจะมีผลผลิตออกสู่ตลาดพร้อมๆ กัน มากกว่าร้อยละ 50 ทำให้เกิดปัญหาผลผลิตล้นตลาด ราคาผลผลิตตกต่ำ อย่างเช่นในปี 2551 ทำให้เกิดปัญหาการประท้วงของเกษตรกร และรัฐบาลต้องใช้งบประมาณเพื่อประกันราคา (สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 2551) และนอกจากนี้ภายหลังเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว เงาะจะเสื่อมสภาพค่อนข้างเร็ว คือขนจะกลายเป็นสีคล้ำถึงดำ และเหี่ยวเร็วมาก ทำให้ผู้ค้าไม่สามารถระบายเงาะออกจากตลาดได้ทันเวลา และไม่สามารถส่งเงาะไปขายยังต่างประเทศ

แนวทางหนึ่งที่สามารถช่วยบรรเทาปัญหาเงาะล้นตลาดคือ การปรับเปลี่ยนให้เงาะสุกไม่พร้อมกัน หรือเรียกว่า เงาะนอกฤดู ชัยวัฒน์ และคณะ (2537 : 338) รายงานว่า การกักน้ำโดยใช้เต็นท์พลาสติกคลุมโคนต้น จะทำให้ระดับความชื้นในดินบริเวณเขตทรงพุ่มของต้นเงาะลดลง จนถึงระดับซึ่งเพียงพอที่จะชักนำต้นเงาะเกิดความเครียดน้ำจนทำให้เกิดตาดอกได้เร็วกว่าปกติ เมื่อให้น้ำในช่วงระยะเวลาและอัตราที่เหมาะสมจะกระตุ้นให้ตาดอกเจริญออกมาเป็นช่อดอกได้เร็วขึ้น ดังนั้นการจัดการน้ำในสวนเงาะอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งของการผลิตเงาะนอกฤดู

แต่ในปัจจุบันการผลิตเงาะนอกฤดูยังมีอยู่น้อยมาก สาเหตุอาจเนื่องมาจากขาดข้อมูลพฤติกรรมหรือวิธีการที่ใช้จัดการระบบน้ำในสวนเงาะของเกษตรกร ด้วยเหตุนี้วัตถุประสงค์ของงานวิจัยในครั้งนี้คือ ศึกษาการจัดการน้ำในสวนเงาะของเกษตรกรที่จังหวัดจันทบุรี เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับทำความเข้าใจการจัดการน้ำของเกษตรกรผู้ปลูกเงาะ และสามารถนำไปต่อยอดเป็นกลไกหรือวิถีทางที่กระตุ้นให้เกษตรกรผลิตเงาะนอกฤดู รวมทั้งพัฒนาต่อยอดเป็นงานวิจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาให้กับท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดการน้ำของเกษตรกรผู้ปลูกเงาะที่จังหวัดจันทบุรี ในประเด็นแหล่งน้ำ ปริมาณการใช้น้ำ และแหล่งพลังงานของระบบน้ำ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ มุ่งเน้นการศึกษาการจัดการน้ำของเกษตรกรผู้ปลูกเงาะที่จังหวัดจันทบุรี โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ที่มีประเด็นการเก็บข้อมูลคือ ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของเกษตรกร ข้อมูลระบบน้ำในสวนเงาะ และปัญหาการจัดการน้ำในสวนเงาะ
2. ประชุมทีมที่ปรึกษา ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น พร้อมร่วมกันพิจารณา ปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมเนื้อหาและเหมาะสมยิ่งขึ้น
3. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกเงาะ จาก 5 อำเภอ ในจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ อำเภอท่าใหม่ อำเภอขลุง อำเภอนายายอาม อำเภอคิชฌกูฏ และอำเภอมะขาม จำนวนเกษตรกรแต่ละอำเภอไม่น้อยกว่า 20 คน
4. ลงพื้นที่สำรวจ เก็บและรวบรวมข้อมูล จากเกษตรกรผู้ปลูกเงาะใน 5 อำเภอ โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว
5. นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์สถิติ ประกอบด้วย ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการดำเนินงานวิจัยและอภิปรายผล

จากการจัดประชุมที่ปรึกษาโครงการวิจัยก่อนลงพื้นที่เก็บข้อมูล มติที่ประชุมสรุปว่า ทำการเก็บข้อมูลเฉพาะอำเภอที่มีการปลูกเงาะเพื่อจำหน่าย (มีพื้นที่ปลูกเงาะมากกว่า 5,000 ไร่) ได้แก่ อำเภอท่าใหม่ อำเภอขลุง อำเภอนายายอาม อำเภอคิชฌกูฏ และอำเภอมะขาม และจากการลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลการจัดการน้ำในสวนเงาะของเกษตรกรพบว่า

1. เกษตรกรชาวสวนเงาะมีการใช้น้ำฝนเป็นแหล่งน้ำหลัก โดยในปี 2554 มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 2446.50 มิลลิเมตร (สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี, มปป.) แต่อย่างไรก็ตามปริมาณฝนที่ตกในจังหวัดจันทบุรีนั้น มีทั้งช่วงฝนมากและฝนน้อย โดยช่วงที่มีฝนมากคือช่วงเดือน พ.ค. ถึง เดือน ก.ย. และช่วงที่มีฝนน้อยคือ ตั้งแต่ ต.ค. ถึง เม.ย. ซึ่งในช่วงที่มีฝนน้อย (สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี, มปป.) ปริมาณน้ำฝนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกรชาวสวนเงาะ จึงส่งผลให้เกษตรกรชาวจันทบุรีทำการขุดสระหรือบ่อ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการจัดการสวน ซึ่งถือเป็นภูมิปัญญาอย่างหนึ่งเพื่อใช้ในการจัดการน้ำในสวนเงาะ และในกรณีที่แหล่งน้ำจากฝนและบ่อของตนเองไม่เพียงพอ แหล่งน้ำลำดับถัดไปที่เกษตรกรนำมาใช้คือ แหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งจากผลสำรวจพบว่า มีการใช้แหล่งน้ำชนิดนี้ในทุกอำเภอ (ตารางที่ 1) ตารางที่ 1 แสดงแหล่งน้ำที่เกษตรกรใช้ในสวนเงาะใน 5 อำเภอในจังหวัดจันทบุรี

แหล่งของทรัพยากรน้ำ	จำนวนเกษตรกร (ร้อยละ)					
	ชลุง	ศิษณภูฏ	ทำใหม่	นายายอาม	มะขาม	เฉลี๋ย
ฝน + บ่อ หรือสระ	78	59	39	48	28	52
ฝน + แหล่งน้ำธรรมชาติ ¹	11	22	9	22	32	19
ฝน + แหล่งน้ำสาธารณะ ²	4	-	-	15	-	4
ฝน + บ่อ + แหล่งน้ำธรรมชาติ	7	15	52	11	32	22
ฝน + บ่อ + แหล่งน้ำสาธารณะ	-	-	-	4	-	1
ฝน + บ่อ + แหล่งน้ำธรรมชาติ + แหล่งน้ำสาธารณะ	-	4	-	-	8	2

**หมายเหตุ 1. แหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ หนอง คลอง หรือบึง ที่เกิดโดยธรรมชาติ

2. แหล่งน้ำสาธารณะ ได้แก่ สระ อ่างเก็บน้ำ หรือเขื่อน ที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์

2. เมื่อพิจารณาตามช่วงการเจริญเติบโตของเงาะ พบว่า ช่วงที่เกษตรกรในทุกอำเภอมักมีการจัดการน้ำในสวนเงาะ คิดเป็นร้อยละ 100 คือ ช่วงตัดแต่งกิ่ง ช่วงสะสมอาหาร ช่วงดอกบาน และช่วงติดผล และเมื่อนำข้อมูลแหล่งน้ำที่ใช้ในสวนเงาะมาพิจารณาาร่วมกันพบว่า ในช่วงตัดแต่งกิ่งนั้นตรงกับช่วงฤดูฝน เกษตรกรส่วนใหญ่จึงอาศัยน้ำฝนเป็นแหล่งน้ำหลักมากกว่าการใช้น้ำจากระบบน้ำในสวน แต่ในทางกลับกันช่วงสะสมอาหาร ช่วงดอกบาน และช่วงติดผล จะประมาณเดือน ต.ค. เป็นต้นไป ซึ่งเป็นช่วงไม่มีฝนหรือฝนน้อยมาก ทำให้เกษตรกรต้องใช้น้ำจากระบบน้ำในสวนเงาะตนเอง และความถี่ของการให้น้ำของเกษตรกรชาวสวนเงาะใน 5 อำเภอนั้นโดยส่วนใหญ่จะอยู่ที่ 2-3 วันต่อครั้ง ในทุกช่วงการเจริญเติบโตของเงาะ (ตารางที่ 2)

3. จากการสำรวจระบบน้ำในสวนเงาะ พบว่า จำนวนเกษตรกรใช้ระบบน้ำแบบสปริงเกอร์ในสวนเงาะโดยเฉลี่ยจาก 5 อำเภอที่ทำการสำรวจข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 93 ในขณะที่จำนวนเกษตรกรที่ใช้ระบบน้ำแบบสายยาง มีเพียงร้อยละ 4 และจำนวนเกษตรกรที่ใช้ระบบผสมระหว่างสปริงเกอร์และสายยาง คิดเป็นร้อยละ 3 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับรายงานการสำรวจของชนิดาและอารีวรรณ (2543 : 14) กล่าวว่า เกษตรกรผู้ปลูกเงาะในภาคใต้ใช้ระบบน้ำแบบสปริงเกอร์ร้อยละ 52 รองลงมาคือใช้ระบบสายยาง ร้อยละ 46 และระบบน้ำแบบอื่นๆ อีกร้อยละ 2 แสดงให้เห็นว่า ในปัจจุบันเกษตรกรพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อจัดการระบบน้ำในสวนเงาะอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงส่งผลให้ตัวเลขของจำนวนเกษตรกรที่ใช้ระบบน้ำแบบสปริงเกอร์มีมากขึ้น และจำนวนเกษตรกรที่ใช้ระบบน้ำแบบสายยางลดลงมาก นอกจากนี้กฤษกุล (2539 : 74-75) รายงานว่า สวนเงาะที่ใช้ระบบน้ำแบบสปริงเกอร์มีปริมาณผลผลิตมากกว่าสวนเงาะที่ใช้ระบบน้ำแบบลากสายหรือสายยาง จึงอาจเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรที่ใช้ระบบน้ำแบบสายยางมีจำนวนลดลงอย่างมาก (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 2 แสดงทรัพยากรน้ำที่ใช้ในการจัดการระบบน้ำในสวนเงาะ แบ่งตามช่วงการเจริญเติบโตของต้นเงาะ เปรียบเทียบ 5 อำเภอของจังหวัดจันทบุรี

ระบบน้ำในแต่ละอำเภอ	จำนวนเกษตรกร (ร้อยละ)									
	แต่ง กิ่ง	ใบชุด 1	ใบชุด 2	ใบชุด 3	สะสม อาหาร	ดอก บาน	ติด ผล	ผล สุก	เร่ง/ ยัด	เก็บ เกี่ยว
อำเภอชลุง										
- ฝน	50	64	33	18	11	0	0	0	0	7
- ฝนและระบบน้ำในสวน	50	36	67	82	89	100	100	100	100	93
อำเภอศิษณภูฏ										
- ฝน	59	64	47	60	0	0	0	0	9	30

- ฝนและระบบน้ำในสวน	41	36	53	40	100	100	100	100	91	70
อำเภอท่าใหม่										
- ฝน	57	45	38	9	9	0	0	0	4	9
- ฝนและระบบน้ำในสวน	43	55	62	91	91	100	100	100	96	91
อำเภอนายายอาม										
- ฝน	70	56	29	11	0	0	0	0	0	0
- ฝนและระบบน้ำในสวน	30	44	71	89	100	100	100	100	100	100
อำเภอมะขาม										
- ฝน	76	75	67	0	12	0	4	5	5	42
- ฝนและระบบน้ำในสวน	24	25	33	100	88	100	96	95	95	58
เฉลี่ย										
- ฝน	62	61	40	18	6	0	1	1	4	19
- ฝนและระบบน้ำในสวน	38	39	60	83	94	100	99	99	96	81

ตารางที่ 3 แสดงระบบน้ำที่เกษตรกรใช้ในสวนเงาะใน 5 อำเภอ ของจังหวัดจันทบุรี

ระบบน้ำ	จำนวนเกษตรกร (ร้อยละ)					
	ขลุ้ง	คิชฌกูฏ	ท่าใหม่	นายายอาม	มะขาม	เฉลี่ย
สปริงเกอร์	100	89	91	89	96	93
สายยาง	-	-	9	7	4	4
สปริงเกอร์ + สายยาง	-	11	-	4	-	3

4. จากการสำรวจข้อมูลแหล่งพลังงานของระบบน้ำในสวนเงาะทั้ง 5 อำเภอ พบว่า เกษตรกรในทุกอำเภอใช้แหล่งพลังงานจากไฟฟ้าเป็นหลัก รองลงมาคือการใช้ น้ำมันหรือก๊าซหุงต้ม เนื่องจากจากแหล่งพลังงานที่สำคัญในปัจจุบันนั้นไม่ได้หยุดอยู่ที่ไฟฟ้าและน้ำมันเท่านั้น แต่การพัฒนาทำให้เกิดก๊าซหุงต้มที่สามารถใช้กับเครื่องจักรกลได้ จึงเป็นผลให้ไม่เพียงแต่ภาคอุตสาหกรรมเท่านั้นที่ใช้พลังงานจากก๊าซหุงต้ม ภาคการเกษตรมีการนำก๊าซหุงต้มมาใช้เป็นแหล่งพลังงานเช่นเดียวกัน เนื่องจากจากราคาของก๊าซหุงต้มไม่สูงนักเมื่อเปรียบเทียบกับราคาน้ำมันชนิดต่างๆ จึงเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรหันมาใช้ก๊าซหุงต้มเพื่อลดต้นทุนการผลิต (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 แสดงแหล่งพลังงานของระบบน้ำที่เกษตรกรใช้ในสวนเงาะใน 5 อำเภอ ของจังหวัดจันทบุรี

ระบบน้ำ	จำนวนเกษตรกร (ร้อยละ)					
	ขลุ้ง	คิชฌกูฏ	ท่าใหม่	นายายอาม	มะขาม	เฉลี่ย
ไฟฟ้า	86	81	83	96	100	89
น้ำมัน หรือก๊าซ	14	4	9	4	-	6
ไฟฟ้า + น้ำมัน หรือก๊าซ	-	15	9	-	-	5

5. การขาดแคลนน้ำไม่ใช่ปัญหาหลักของเกษตรกร เกษตรกรสามารถจัดการน้ำในฤดูฝนแล้ง มีเกษตรกรเพียงบางรายที่มีปัญหานี้ ส่วนปัญหาหลักที่เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือคือ ปัญหาราคาเงาะตกต่ำ ปัญหาราคาปุ๋ยและสารเคมีแพง ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง เป็นต้น

เกษตรกรผู้ปลูกเงาะในจังหวัดจันทบุรีอาศัยฝนเป็นตัวกำหนดการจัดการน้ำในสวน แสดงให้เห็นว่า ฝนคือปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ภาวะเงาะล้นตลาด เนื่องจากการที่ฝนเริ่มแล้งพร้อมๆ กันทั่วจังหวัด ส่งผลให้ต้นเงาะในทุกพื้นที่ของจังหวัด

ออกดอกและติดผลพร้อมกัน ทำให้ผลผลิตเงาะออกสู่ตลาดพร้อมกันจำนวนมาก สุดท้ายเกิดภาวะเงาะล้นตลาด ดังนั้นการแก้ไขปัญหาล้นตลาดอาจเริ่มจากการจัดการน้ำในดิน เช่น ทำให้ดินในแต่ละพื้นที่แห้งไม่พร้อมกัน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษากระบวนการหรือวิธีการจัดการน้ำในดินให้เกิดความแห้งแล้งในแต่ละพื้นที่ต่างกัน เพื่อให้ผลผลิตเงาะออกสู่ตลาดในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน เป็นการลดปัญหาเงาะล้นตลาดและเงาะราคาต่ำ

เอกสารอ้างอิง

- กุศล แก้วพิพัฒน์. 2539. การวิเคราะห์ทางการเงินของการลงทุนในการทำสวนเงาะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปรินญา
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต เศรษฐศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชนิดา รอดสวัสดิ์ และ อารีวรรณ ใจเพชร. 2543. การผลิตและการตลาดเงาะของเกษตรกรในภาคใต้. สำนักงาน
ส่งเสริมการเกษตรภาคใต้ กรมส่งเสริมการเกษตร.
- ชัยวัฒน์ มครเทศ, ฉลองชัย แบบประเสริฐ, มาลี ณ นคร และ กวีศร์ วานิชกุล. 2537. ผลของการควบคุมการให้น้ำที่มี
ต่อการเกิดดอก ของเงาะพันธุ์โรงเรียน. ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 32.
- ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2557. เงาะ: เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิต
ต่อเนื้อที่ให้ผลของเงาะไร่ ปี 2555 -2557 (ปี 2557 พยากรณ์ไตรมาส 2 เดือนมิถุนายน 2557). [ออนไลน์]
เข้าถึงได้จาก <http://www.oae.go.th/download/prcai/farmcrop/rambutan.pdf>. (เข้าถึงข้อมูล 8
พฤษภาคม 2557)
- สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์. 2551. ข่าวประกันราคาเงาะ. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก http://thainews.prd.go.th/view.php?m_newsid=255105300284&tb=N255105 (เข้าถึงข้อมูล 25 เมษายน 2554)
- สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี. มปป. ปริมาณน้ำฝนจังหวัดจันทบุรี. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก
http://www.chanthaburi.doae.go.th/data1/database_chan.htm. (เข้าถึงข้อมูล 12 กรกฎาคม 2557)

**การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น
เพื่อวิเคราะห์พื้นที่ศักยภาพในการจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษ
พื้นที่สำนักงานไปรษณีย์เขต 2**

**APPLICATION OF GEOGRAPHIC INFORMATION SYSTEM AND
ANALYTIC HIERARCHY PROCESS TO ANALYZE POTENTIAL SITES
FOR THE EXPRESS MAIL CENTER IN REGIONAL POSTAL BUREAU (REGION 2)**

จักรพงษ์ หาญพิตรวรงค์กุล, ปกรณ์ เมฆแสงสวย, ถาวร มนต์ประภัสสร
ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

บริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (Express Mail Service [EMS]) เป็นบริการหนึ่งของไปรษณีย์ไทยที่ประชาชนไว้วางใจเนื่องจากเป็นบริการที่รวดเร็วและตรวจสอบสถานะการฝากส่งได้ ปริมาณงานไปรษณีย์ด่วนพิเศษจึงเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลให้เกิดปัญหาไปรษณีย์ล่าช้าหรือไม่ถึงผู้รับ ไปรษณีย์ไทยจึงแก้ไขปัญหาด้วยการจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษกรุงเทพฯ เพื่อรองรับงานที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ปริมาณงานไปรษณีย์ด่วนพิเศษในส่วนภูมิภาคมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นแต่ยังไม่มี การจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษ งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์พื้นที่ศักยภาพในการจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษ โดยมีพื้นที่ศึกษาคือสำนักงานไปรษณีย์เขต 2 งานวิจัยนี้ใช้วิธีการทางระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ร่วมกับกระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้นผลการศึกษานี้แบ่งออกเป็น 2 ประการ ประการแรกคือค่าความสำคัญของปัจจัยด้วยกระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้นพบว่า ปัจจัยปริมาณงานไปรษณีย์ด่วนพิเศษมีความสำคัญมากที่สุดเท่ากับ 0.357 คิดเป็นร้อยละ 36 รองลงมาคือปัจจัยระยะห่างจากถนนมีความสำคัญเท่ากับ 0.306 คิดเป็นร้อยละ 31 ปัจจัยความหนาแน่นประชากรมีความสำคัญเท่ากับ 0.214 คิดเป็นร้อยละ 21 และปัจจัยการใช้ประโยชน์ที่ดินมีความสำคัญเท่ากับ 0.123 คิดเป็นร้อยละ 12 ประการที่ 2 คือการวิเคราะห์พื้นที่เหมาะสมในการจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษพบว่า พื้นที่เหมาะสมในการจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษส่วนใหญ่อยู่บริเวณจังหวัดชลบุรี โดยพื้นที่ซึ่งมีศักยภาพในการจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษมากที่สุดอยู่บริเวณริมถนนเลียบเมืองชลบุรี ตำบลบ้านสวนอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีขนาดพื้นที่ 14,455.98 ตารางเมตร วิธีการที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์เพื่อวิเคราะห์พื้นที่ศักยภาพในการจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษในพื้นที่อื่นได้

คำสำคัญ: กระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น, ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์, ศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษ

Abstract

Express Mail Service (EMS) is a reliable service in terms of fast delivery and tracking service, provided by Thailand Post. This reliable service leads to an increasing of EMS letters and packages year by year, which cause to delayed service. Thus, Thailand Post initiated to set up an express mail center in order to support the increased workload in Bangkok. Even though EMS workload outside Bangkok has been rising, the regional areas have not established the EMS center. This research aims to analyze potential site for the express mail center. Regional Postal Bureau (Region 2) is selected as a study area. Geographic Information System [GIS] and Analytic Hierarchy Process [AHP] are the main methodology in this research. Results can be divided into 2 topics. First, the research found that the most important factor to analyze potential sites for the express mail center, according to the AHP method, is the EMS workload at 0.357 (36 percent), following by distance from road factor at 0.306 (31 percent), the population density factor at 0.214 (21 percent), and the land use factor at 0.123 (12 percent). Second, the research found that a potential site for the express mail center locates Laingmuang road, Ban Suan sub-district, Muang district, Chonburi province. An area of the

express mail center is 14,455.98 square meters. In conclusion, this research shows a guideline of the AHP method in order to analyse a potential site of express mail center and it can be applied to study in other regions.

Keywords: Analytic Hierarchy Process, Geographic Information System, express mail center

บทนำ

บริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (Express Mail Service [EMS]) เป็นบริการที่มีลักษณะเด่นในด้านความรวดเร็ว และสามารถติดตามตรวจสอบสถานะสิ่งของที่ฝากส่งได้ปัจจุบันจำนวนผู้ใช้บริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษเพิ่มขึ้นทุกปีเช่น พ.ศ.2554 มีจำนวน 78.08 ล้านชิ้น พ.ศ.2555 มีจำนวน 91.71 ล้านชิ้นและ พ.ศ.2556 มีจำนวน 105.58 ล้านชิ้น (เฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 15) (ฝ่ายพัฒนาและประมวลผลไปรษณีย์ไทย, 2557) การเพิ่มขึ้นของปริมาณงานไปรษณีย์ด่วนพิเศษอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อทำให้บริการของไปรษณีย์ไทยเช่นการส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ล่าช้าไม่ถึงผู้รับตามกำหนดการสูญหายของไปรษณีย์ภัณฑ์การร้องเรียนของประชาชนเมื่อไม่ได้รับไปรษณีย์ภัณฑ์เป็นต้น ไปรษณีย์ไทยจึงหาแนวทางแก้ไขด้วยการจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์เพื่อรองรับปริมาณงานที่มีมากขึ้นโดยจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษกรุงเทพฯ ขึ้นเมื่อ พ.ศ.2555 เพื่อรวบรวมคัดแยกส่งต่อไปรษณีย์ด่วนพิเศษตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลที่มีปริมาณงานไปรษณีย์ด่วนพิเศษเพิ่มมากขึ้น (เจมิกภาพรหมทันใจ, 2555) อย่างไรก็ตามศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษกรุงเทพฯสามารถรองรับงานได้เพียงเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลเท่านั้นในขณะที่ปริมาณงานไปรษณีย์ด่วนพิเศษในภูมิภาคก็มีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกันเช่นพื้นที่สำนักงานไปรษณีย์เขต 2 มีอัตราการเพิ่มขึ้นของไปรษณีย์ด่วนพิเศษระหว่างปี 2554 ถึง 2556 จาก 6,374,050 ชิ้นเป็น 8,539,285 ชิ้นคิดเป็นร้อยละ 33.97 (สำนักงานไปรษณีย์เขต 2, 2556) ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาทำเลที่ตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษในส่วนภูมิภาคเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริการจัดส่งไปรษณีย์ด่วนพิเศษ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้นำกระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับขั้น (Analytic Hierarchy Process [AHP]) มาใช้ในการศึกษาซึ่งเป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมในระดับสากลเนื่องจากเป็นวิธีการที่มีโครงสร้างเลียนแบบกระบวนการคิดของมนุษย์โดยแบ่งปัญหาออกเป็นส่วนๆในรูปแบบแผนภูมิลำดับขั้นมีการให้นำหนักของปัจจัยนำไปสู่ผลค่าความสำคัญของแต่ละปัจจัย (วิฑูรย์ตันศิริคงค. 2542: 6-7) ทั้งนี้วิธีการ AHP สามารถใช้ร่วมกับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System [GIS]) เพื่อทำการตัดสินใจเชิงพื้นที่ได้ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงประยุกต์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ร่วมกับกระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นเพื่อการศึกษาพื้นที่ศักยภาพศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษพื้นที่สำนักงานไปรษณีย์เขต 2 ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการใช้บริการไปรษณีย์ที่เพิ่มขึ้นของประชาชนให้เกิดความพึงพอใจรวมทั้งเพื่อรักษาคุณภาพการให้บริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษให้ได้มาตรฐานและถือเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการแข่งขันกับกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

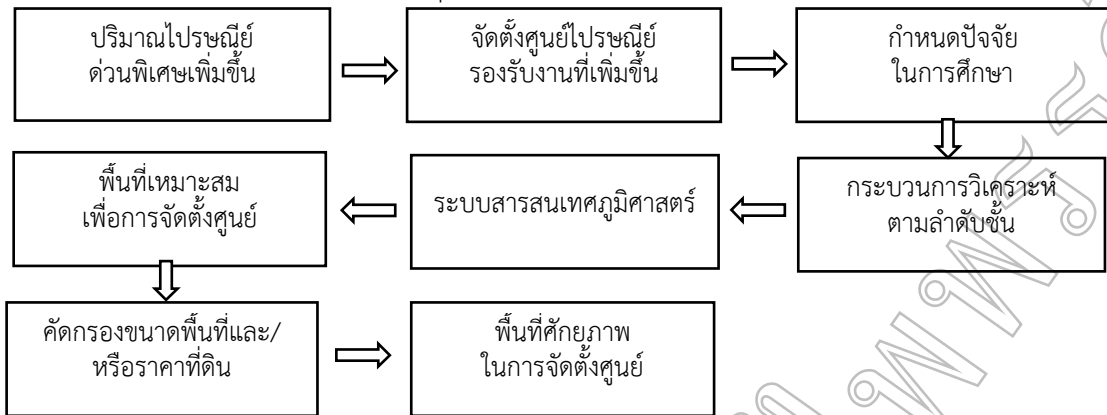
เพื่อประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และกระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นในการหาพื้นที่ศักยภาพสำหรับจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษในพื้นที่สำนักงานไปรษณีย์เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เลือกพื้นที่ศึกษา คือ สำนักงานไปรษณีย์เขต 2 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีปริมาณงานไปรษณีย์ด่วนพิเศษเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นลำดับ 2 รองจากพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล พื้นที่สำนักงานไปรษณีย์เขต 2 ประกอบด้วย 8 จังหวัดได้แก่จังหวัดชลบุรีระยองจันทบุรีตราด ฉะเชิงเทราปราจีนบุรีนครนายกและสระแก้ว
2. ขอบเขตด้านเทคนิคใช้วิธีการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นเพื่อหาค่าความสำคัญของปัจจัย 2 ด้านคือ ปัจจัยด้านกายภาพได้แก่ระยะห่างจากถนนและการใช้ประโยชน์ที่ดินและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมได้แก่ปริมาณงานไปรษณีย์ด่วนพิเศษและความหนาแน่นประชากร

กรอบแนวคิด

กระบวนการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย**ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา**

ประเภทของข้อมูลและการได้มาของข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลเชิงพื้นที่ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ลักษณะของข้อมูล	แหล่งที่มา
ข้อมูลปฐมภูมิ - การกำหนดค่าความสำคัญของปัจจัยด้วยวิธีการ Pair-wise	การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
ข้อมูลทุติยภูมิ - ปริมาณงานไปรษณีย์ด่วนพิเศษ พ.ศ.2556 - ความหนาแน่นประชากร พ.ศ.2556 - ราคาประเมินที่ดิน พ.ศ.2556	บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด กรมการปกครอง สำนักประเมินราคาทรัพย์สิน
ข้อมูลเชิงพื้นที่ - ขอบเขตการปกครอง ชุด L7018 มาตราส่วน 1:50,000 - โครงข่ายคมนาคม ชุด L7018 มาตราส่วน 1:50,000 - การใช้ประโยชน์ที่ดิน มาตราส่วน 1:50,000 พ.ศ.2556 - ตำแหน่งที่ตั้งของที่ทำการไปรษณีย์	กรมแผนที่ทหาร กระทรวงคมนาคม กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงคมนาคม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล โปรแกรม ArcGIS และแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 ท่าน จาก 4 กลุ่มสายงานฯ ละ 2 ท่านได้แก่ เจ้าหน้าที่ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ระดับหัวหน้าที่ทำการหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขนส่งหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการขนส่งและโลจิสติกส์และนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญทางด้านโลจิสติกส์ในระดับอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและการวิจัยทางด้านโลจิสติกส์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลแนวคิดทฤษฎีวิธีการเกี่ยวกับการเลือกทำเลที่ตั้งจากเอกสารงานวิจัยต่างๆ
2. รวบรวมปัจจัยที่ใช้ศึกษาจากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาทำเลที่ตั้งจำนวน 14 เรื่องทำให้ได้ปัจจัยที่เหมาะสมสำหรับนำมาใช้ในการศึกษาทำเลที่ตั้งของศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษ 6 ปัจจัยคือระยะห่างจากถนนความหนาแน่นประชากรการใช้ประโยชน์ที่ดินราคาที่ดินขนาดพื้นที่ขั้นต่ำและปริมาณงานไปรษณีย์ด่วนพิเศษดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยจากการทบทวนงานวิจัย

ผู้เขียน	ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา
Mevlut Uyan. (2013)	ระยะห่างจากที่อยู่อาศัย, ระยะห่างจากถนนและการใช้ประโยชน์ที่ดิน
Norat Roig-Tierno; et al. (2013)	ขนาดพื้นที่, ระยะห่างจากถนน และลักษณะประชากร
Jin Su Jeong; Lorenzo García-Moruno; Julio Hernández-Blanco. (2013)	การใช้ประโยชน์ที่ดิน, พื้นที่ชุมชนเมือง, การเข้าถึงแหล่งที่ตั้ง, ความหนาแน่นประชากรและระยะห่างจากที่อยู่อาศัย
Edie Ezwan Mohd Safian. (2012)	ระยะห่างจากระบบขนส่งและที่จอดรถและพื้นที่แหล่งการค้า
Rafael Suárez-Vega; et al. (2011)	การใช้ประโยชน์ที่ดินและระยะห่างจากถนน
Mohammad H. Vahidnia; Ali A. Alesheikh; Abbas Alimohammadi. (2009)	ระยะห่างจากถนน, ราคาที่ดินและความหนาแน่นประชากร
Ji Huifeng; Xu Aigong. (2008)	ระยะห่างจากถนน, ขนาดพื้นที่, ค่าเช่าพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดิน
AbdulKader A. Murad. (2003)	จำนวนประชากร, ราคาที่ดินและระยะห่างจากถนน
Maro Vlachopoulou. (2001)	จำนวนประชากรและขนาดพื้นที่จัดเก็บสินค้า
อิติานุช กระจงกลาง. (2554)	ระยะห่างจากถนน, ที่ดินสาธารณะ, ระยะห่างจากที่อยู่อาศัยและขนาดพื้นที่
พรพิมล แซ่โจ้ว.(2553)	การใช้ประโยชน์ที่ดิน, ระยะห่างจากถนน, ระยะห่างจากสถานีน้ำมัน, แหล่งชุมชนที่อยู่อาศัย
สุกัญญาทาร์ตันวันนา. (2553)	ระยะห่างจากถนน, แหล่งชุมชนที่อยู่อาศัย, ราคาที่ดิน
เชษฐชัยวัฒน์ สิริจามร.(2551)	จำนวนประชากร
แสงเดือน โตะมะมิ. (2550)	ระยะห่างจากสาธารณูปโภค, จำนวนประชากร

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าความสำคัญของปัจจัยด้วยกระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น การศึกษาในครั้งนี้สามารถแบ่งปัจจัยที่ใช้เพื่อการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปัจจัยด้านกายภาพ ประกอบด้วย ระยะห่างจากถนน และการใช้ประโยชน์ที่ดิน และกลุ่มปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย ความหนาแน่นประชากร และ ปริมาณงานไปรษณีย์ด้วยพิเศษ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาดังกระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น

ปัจจัยด้านกายภาพ	ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม
- ระยะห่างจากถนน - การใช้ประโยชน์ที่ดิน	- ความหนาแน่นประชากร - ปริมาณงานไปรษณีย์ด้วยพิเศษ

จากนั้นผู้เชี่ยวชาญทางด้านไปรษณีย์และโลจิสติกส์จำนวน 8 ท่านจะเป็นผู้กำหนดคะแนนเปรียบเทียบระหว่างปัจจัย การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการของ Thomas L. Saaty (1980) โดยให้ค่าคะแนนความสำคัญระหว่าง 1-9 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 มาตรการส่วนที่ใช้ในการเปรียบเทียบความสำคัญ (scale for pairwise comparison)

ระดับความสำคัญ	ความหมาย
1	สำคัญเท่ากัน
3	สำคัญกว่าปานกลาง
5	สำคัญกว่ามาก
7	สำคัญกว่ามากที่สุด
9	สำคัญกว่าสูงสุด
2, 4, 6, 8	ค่าความสำคัญระหว่างกลางของค่าที่กล่าวไว้ข้างต้น

ที่มา: Saaty (1980)

การกำหนดคะแนนเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยของผู้เชี่ยวชาญจะต้องทำการตรวจสอบความเป็นเหตุเป็นผลของการให้คะแนนโดยการหาค่าสัดส่วนความสอดคล้อง (Consistency Ratio [C.R.]) ในแต่ละเมตริกซ์ก่อนนำไปใช้ โดยเมื่อ CR มีค่าน้อยกว่า 0.1 แสดงว่าการกำหนดคะแนนของผู้เชี่ยวชาญเป็นเหตุเป็นผลสามารถนำไปคำนวณค่าความสำคัญโดยผู้เชี่ยวชาญหลายท่าน (Multiple decision) ต่อไปได้

เนื่องจากการกำหนดค่าความสำคัญเชิงเปรียบเทียบในการศึกษาครั้งนี้อยู่ในรูปแบบเมตริกซ์ 2x2 ทั้งปัจจัยหลักและปัจจัยรอง ทำให้ค่าดัชนีจากการสุ่มตัวอย่าง (random index [RI]) ของทุกตารางเมตริกซ์มีค่าเท่ากับ 0 ซึ่งค่านี้นำจากตารางแสดงค่าดัชนีจากการสุ่มตัวอย่างของ Saaty, T.L.; & Vargas, L.G. (2001)(ตารางที่5) เมื่อนำมาคำนวณค่าสัดส่วนความสอดคล้องในสมการ

$$CR = CI / RI$$

เมื่อ CR คือ สัดส่วนความสอดคล้อง

CI คือ ดัชนีความสอดคล้อง

RI คือ ดัชนีจากการสุ่มตัวอย่าง

โดยค่าดัชนีความสอดคล้องสามารถคำนวณได้จากสมการ

$$CI = (\lambda_{\max} - n) / (n - 1)$$

เมื่อ CI คือ ดัชนีความสอดคล้อง

λ_{\max} คือ ค่าไอเกนสูงสุด

n คือ จำนวนปัจจัย

การกำหนดคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่านดังแสดงในตาราง 6-13พบว่ามีความสอดคล้องกันอย่างสมบูรณ์ ดังนั้นการกำหนดคะแนนของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว จึงมีความสอดคล้องสามารถนำมาใช้วิเคราะห์ได้ทั้งหมด

ตารางที่5แสดงค่าดัชนีจากการสุ่มตัวอย่าง (random index)

จำนวนปัจจัย (n)	ค่าดัชนีจากการสุ่มตัวอย่าง (RI)
1	0
2	0
3	0.52
4	0.89
5	1.11
6	1.25
7	1.35

ที่มา : Saaty, T.L.; & Vargas, L.G. (2001).

ตารางที่ 6การกำหนดคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1(ค่า $\lambda_{\max} = 2$ ค่า CI = 0ค่า RI = 0ค่า CR=n/a)

ปัจจัยหลัก	ด้านกายภาพ	ด้านเศรษฐกิจและสังคม
ด้านกายภาพ	1	1
ด้านเศรษฐกิจและสังคม	1	1
ปัจจัยด้านกายภาพ	ระยะห่างจากถนน	การใช้ประโยชน์ที่ดิน
ระยะห่างจากถนน	1	7
การใช้ประโยชน์ที่ดิน	1/7	1
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม	ความหนาแน่นประชากร	ปริมาณงานไปรษณีย์
ความหนาแน่นประชากร	1	1/7
ปริมาณงานไปรษณีย์	7	1

ตารางที่ 7 การกำหนดคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2 (ค่า $\lambda_{max} = 2$ ค่า CI = 0 ค่า RI = 0 ค่า CR=n/a)

ปัจจัยหลัก	ด้านกายภาพ	ด้านเศรษฐกิจและสังคม
ด้านกายภาพ	1	2
ด้านเศรษฐกิจและสังคม	1/2	1
ปัจจัยด้านกายภาพ	ระยะห่างจากถนน	การใช้ประโยชน์ที่ดิน
ระยะห่างจากถนน	1	3
การใช้ประโยชน์ที่ดิน	1/3	1
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม	ความหนาแน่นประชากร	ปริมาณงานไปรษณีย์
ความหนาแน่นประชากร	1	1/9
ปริมาณงานไปรษณีย์	9	1

ตารางที่ 8 การกำหนดคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3 (ค่า $\lambda_{max} = 2$ ค่า CI = 0 ค่า RI = 0 ค่า CR=n/a)

ปัจจัยหลัก	ด้านกายภาพ	ด้านเศรษฐกิจและสังคม
ด้านกายภาพ	1	8
ด้านเศรษฐกิจและสังคม	1/8	1
ปัจจัยด้านกายภาพ	ระยะห่างจากถนน	การใช้ประโยชน์ที่ดิน
ระยะห่างจากถนน	1	6
การใช้ประโยชน์ที่ดิน	1/6	1
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม	ความหนาแน่นประชากร	ปริมาณงานไปรษณีย์
ความหนาแน่นประชากร	1	7
ปริมาณงานไปรษณีย์	1/7	1

ตารางที่ 9 การกำหนดคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4 (ค่า $\lambda_{max} = 2$ ค่า CI = 0 ค่า RI = 0 ค่า CR=n/a)

ปัจจัยหลัก	ด้านกายภาพ	ด้านเศรษฐกิจและสังคม
ด้านกายภาพ	1	1/5
ด้านเศรษฐกิจและสังคม	5	1
ปัจจัยด้านกายภาพ	ระยะห่างจากถนน	การใช้ประโยชน์ที่ดิน
ระยะห่างจากถนน	1	3
การใช้ประโยชน์ที่ดิน	1/3	1
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม	ความหนาแน่นประชากร	ปริมาณงานไปรษณีย์
ความหนาแน่นประชากร	1	1/5
ปริมาณงานไปรษณีย์	5	1

ตารางที่ 10 การกำหนดคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 5 (ค่า $\lambda_{max} = 2$ ค่า CI = 0 ค่า RI = 0 ค่า CR=n/a)

ปัจจัยหลัก	ด้านกายภาพ	ด้านเศรษฐกิจและสังคม
ด้านกายภาพ	1	1/5
ด้านเศรษฐกิจและสังคม	5	1
ปัจจัยด้านกายภาพ	ระยะห่างจากถนน	การใช้ประโยชน์ที่ดิน
ระยะห่างจากถนน	1	1/2
การใช้ประโยชน์ที่ดิน	2	1
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม	ความหนาแน่นประชากร	ปริมาณงานไปรษณีย์
ความหนาแน่นประชากร	1	5
ปริมาณงานไปรษณีย์	1/5	1

ตารางที่ 11 การกำหนดคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 6 (ค่า $\lambda_{max} = 2$ ค่า CI = 0 ค่า RI = 0 ค่า CR=n/a)

ปัจจัยหลัก	ด้านกายภาพ	ด้านเศรษฐกิจและสังคม
ด้านกายภาพ	1	1/7
ด้านเศรษฐกิจและสังคม	7	1
ปัจจัยด้านกายภาพ	ระยะห่างจากถนน	การใช้ประโยชน์ที่ดิน
ระยะห่างจากถนน	1	9
การใช้ประโยชน์ที่ดิน	1/9	1
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม	ความหนาแน่นประชากร	ปริมาณงานไปรษณีย์
ความหนาแน่นประชากร	1	1/9
ปริมาณงานไปรษณีย์	9	1

ตารางที่ 12 การกำหนดคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 7 (ค่า $\lambda_{max} = 2$ ค่า CI = 0 ค่า RI = 0 ค่า CR=n/a)

ปัจจัยหลัก	ด้านกายภาพ	ด้านเศรษฐกิจและสังคม
ด้านกายภาพ	1	5
ด้านเศรษฐกิจและสังคม	1/5	1
ปัจจัยด้านกายภาพ	ระยะห่างจากถนน	การใช้ประโยชน์ที่ดิน
ระยะห่างจากถนน	1	1
การใช้ประโยชน์ที่ดิน	1	1
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม	ความหนาแน่นประชากร	ปริมาณงานไปรษณีย์
ความหนาแน่นประชากร	1	1/3
ปริมาณงานไปรษณีย์	3	1

ตารางที่ 13 การกำหนดคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 8 (ค่า $\lambda_{max} = 2$ ค่า CI = 0 ค่า RI = 0 ค่า CR=n/a)

ปัจจัยหลัก	ด้านกายภาพ	ด้านเศรษฐกิจและสังคม
ด้านกายภาพ	1	1/5
ด้านเศรษฐกิจและสังคม	5	1
ปัจจัยด้านกายภาพ	ระยะห่างจากถนน	การใช้ประโยชน์ที่ดิน
ระยะห่างจากถนน	1	1/5
การใช้ประโยชน์ที่ดิน	5	1
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม	ความหนาแน่นประชากร	ปริมาณงานไปรษณีย์
ความหนาแน่นประชากร	1	5
ปริมาณงานไปรษณีย์	1/5	1

การคำนวณค่าความสำคัญของปัจจัยโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านทำได้โดยการนำคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านกำหนดเข้าสู่ตารางเปรียบเทียบระหว่างปัจจัย จากนั้นคำนวณผลรวมแนวนอนแต่ละแถว (Rank) แล้วหารด้วยค่า Range ซึ่งสามารถคำนวณหาค่า Range ได้จากสมการ

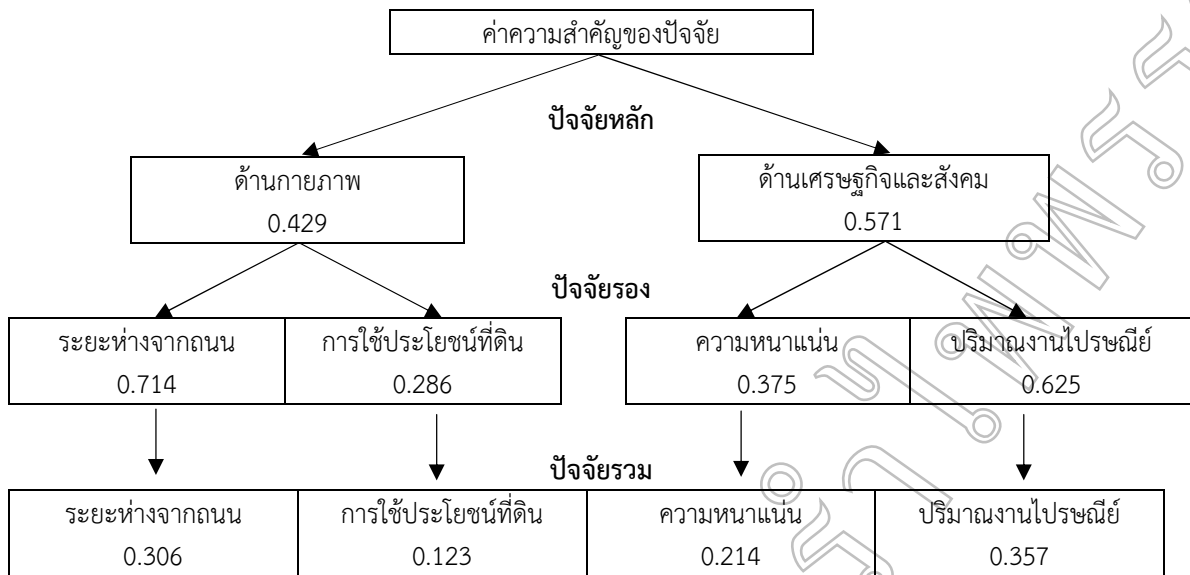
$$\text{Range} = nk - n$$

เมื่อ n คือจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

k คือจำนวนปัจจัย

ในที่นี้จำนวนผู้เชี่ยวชาญ 8 ท่าน ค่า n จึงเท่ากับ 8 และใช้ปัจจัยในการศึกษา 2 ปัจจัย ค่า k จึงเท่ากับ 2 ทำให้ค่า Range ของการศึกษาครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 8 จากนั้นหาผลรวมของค่าดังกล่าวด้วยการนำค่า Rank ซึ่งมาจากจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความสำคัญแต่ละปัจจัยหารค่า Range ของแต่ละปัจจัย และหารด้วยผลรวมของค่า Rank/Range จะได้

ผลลัพธ์เป็นค่าความสำคัญของแต่ละปัจจัย จากค่าความสำคัญที่ได้ข้างต้นเมื่อนำค่าความสำคัญของปัจจัยหลักคูณค่าความสำคัญของปัจจัยรองจะได้ค่าความสำคัญของปัจจัยดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ค่าความสำคัญของปัจจัยที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ

2. การจัดการข้อมูลเชิงพื้นที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

2.1 ปัจจัยระยะห่างจากถนน

พิจารณาการกำหนดระยะห่างจากถนนออกเป็น 3 ระดับตามแนวทางการวิเคราะห์ที่ตั้งธุรกิจการให้บริการของ Mohammad H. Vahidnia (2009) ซึ่งได้ประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ร่วมกับกระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้นในการศึกษา โดยดำเนินการทำเขตกันชนจากถนนทางหลวงหมายเลข 1 – 4 และทางหลวงชนบท ออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ทำเขตกันชนระยะ 0 – 100 เมตร ระดับที่ 2 ทำเขตกันชนระยะ 100 – 200 เมตร และระดับที่ 3 ทำเขตกันชนระยะ 200 – 300 เมตร (ตารางที่ 6) แสดงผลการจำแนกความสำคัญของพื้นที่ศึกษาตามปัจจัยระยะห่างจากถนนดังภาพที่ 3

2.2 ปัจจัยการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ดำเนินการแบ่งช่วงชั้นข้อมูลตามขอบเขตประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 พื้นที่ชุมชนเมือง และกลุ่มที่ 2 พื้นที่ไม่ใช่ชุมชนเมือง (ตารางที่ 6) แสดงผลการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ศึกษาดังภาพที่ 4

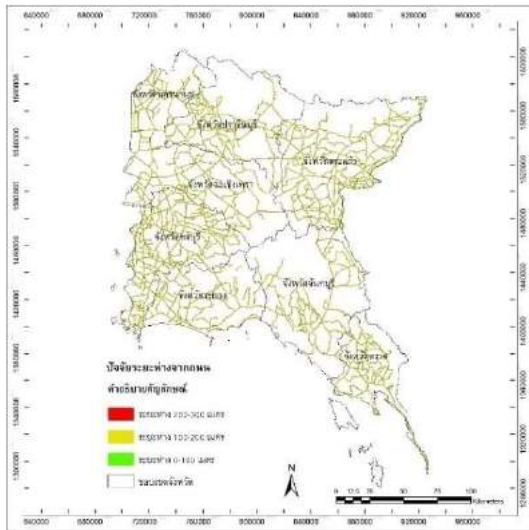
2.3 ปัจจัยความหนาแน่นประชากร

กำหนดอันตรภาคชั้นโดยการใช้ค่าเฉลี่ยร่วมกับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยการนำข้อมูลความหนาแน่นประชากรระดับตำบลมาคำนวณโดยใช้ฟังก์ชันในโปรแกรม ArcMap ทำให้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 364 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1,037 จึงสามารถแบ่งช่วงชั้นออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ความหนาแน่นประชากร 14 – 140 คนต่อตารางกิโลเมตร ระดับที่ 2 ความหนาแน่นประชากร 140 – 364 คนต่อตารางกิโลเมตร ระดับที่ 3 ความหนาแน่นประชากร 364 – 1,401 คนต่อตารางกิโลเมตร และระดับที่ 4 ความหนาแน่นประชากร 1,401 – 15,145 คนต่อตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 6) แสดงผลการจำแนกความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่ศึกษาดังภาพที่ 5

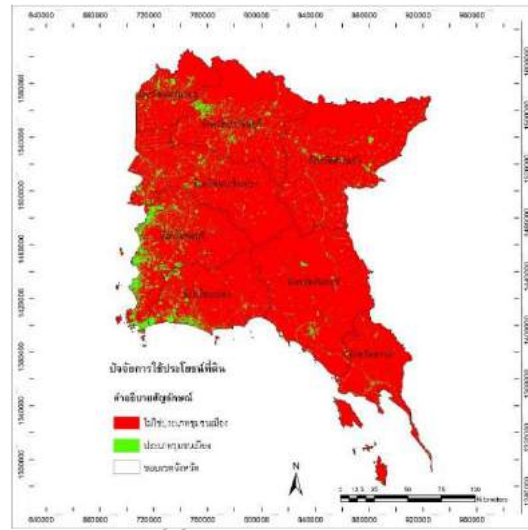
2.4 ปัจจัยปริมาณงานไปรษณีย์ด้วยพิเศษ

กำหนดอันตรภาคชั้นด้วยการประมาณค่าช่วงจากสถิติบริการไปรษณีย์ด้วยพิเศษ 91 ที่ทำการ และจัดแบ่งช่วงชั้นข้อมูลออกเป็น 4 ระดับโดยใช้วิธีการ Natural Breaks เนื่องจากวิธีการดังกล่าวซึ่งทำให้ช่วงคะแนนทางสถิติแต่ละช่วงคะแนนมีความแปรปรวนแตกต่างกันน้อยมาก คือ ระดับที่ 1 ปริมาณงานไปรษณีย์จำนวน 8,426 – 70,854 ชิ้น ระดับที่ 2 ปริมาณงานไปรษณีย์จำนวน 70,854 – 139,740 ชิ้น ระดับที่ 3 ปริมาณงานไปรษณีย์จำนวน

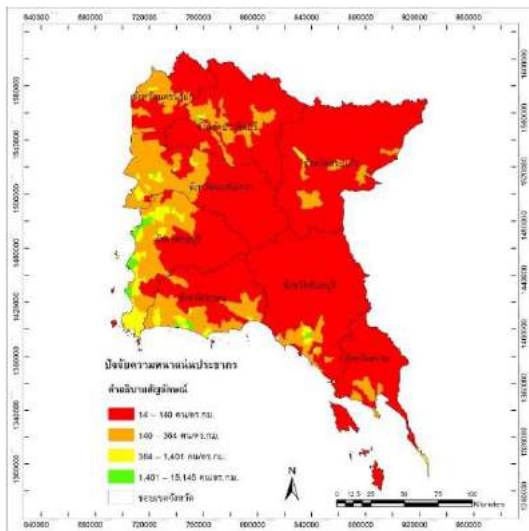
139,740 – 232,305 ขึ้น ระดับที่ 4 ปริมาณงานไปรษณีย์จำนวน 232,305 – 557,360 ขึ้น (ตารางที่ 6) แสดงผลปัจจัยปริมาณงานไปรษณีย์ในพื้นที่ศึกษาดังภาพที่ 6

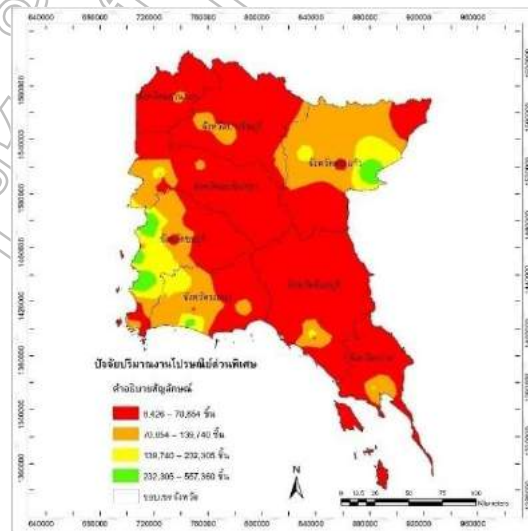
ภาพที่ 3 ปัจจัยระยะห่างจากถนน

ภาพที่ 4 ปัจจัยการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ภาพที่ 5 ปัจจัยความหนาแน่นประชากร

ภาพที่ 6 ปัจจัยปริมาณงานไปรษณีย์ส่วนพิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

3. การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และการวิเคราะห์ตามลำดับชั้นเพื่อวิเคราะห์พื้นที่ศักยภาพในการจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษ

เมื่อได้ค่าความสำคัญของปัจจัยและข้อมูลเชิงพื้นที่ของปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาแล้ว จะสามารถกำหนดลักษณะของปัจจัย ค่าความสำคัญ ค่าคะแนน และคะแนนรวมดังตารางที่ 14 และเมื่อนำเข้าสู่กระบวนการทางระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ จะสามารถสร้างแผนที่ความเหมาะสมของศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษได้ด้วยการนำปัจจัยทั้งหมดซ้อนทับกัน และจัดแบ่งความเหมาะสมของพื้นที่ด้วยวิธีการ Natural Breaks เป็น 4 ระดับ ดังแสดงในตารางที่ 15 จากการศึกษาพบว่าความเหมาะสมของศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษจะอยู่ในเขต จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง แสดงผลดังภาพที่ 7

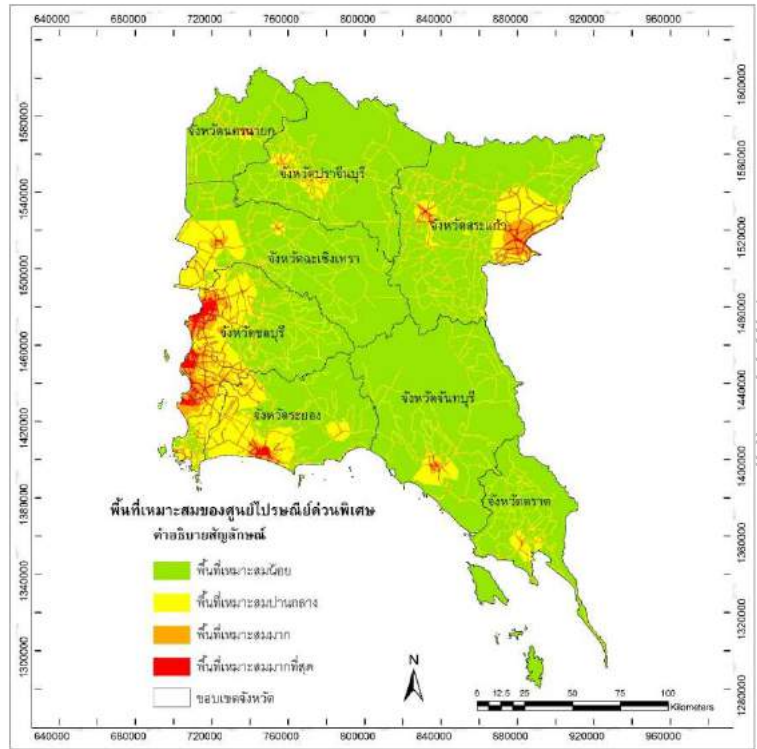
ตารางที่ 14 ลักษณะข้อมูลค่าความสำคัญค่าคะแนนและคะแนนรวมของแต่ละปัจจัย

ปัจจัย	ลักษณะข้อมูล	ค่าความสำคัญ	ค่าคะแนน	คะแนนรวม
ระยะห่างจากถนน	0 - 100 เมตร	0.306	3	0.918
	100 - 200 เมตร	0.306	2	0.612
	200 - 300 เมตร	0.306	1	0.306
การใช้ประโยชน์ที่ดิน	ชุมชนเมือง	0.123	2	0.246
	ไม่ใช่ชุมชนเมือง	0.123	1	0.123
ความหนาแน่นประชากร	1,401 - 15,145 คน/ตร.กม	0.214	4	0.856
	364 - 1,401 คน/ตร.กม	0.214	3	0.642
	140 - 364 คน/ตร.กม	0.214	2	0.428
	14 - 140 คน/ตร.กม	0.214	1	0.214
ปริมาณงานไปรษณีย์ด่วนพิเศษ	232,305 - 557,360 ชิ้น	0.357	4	1.428
	139,740 - 232,305 ชิ้น	0.357	3	1.071
	70,854 - 139,740 ชิ้น	0.357	2	0.714
	8,426 - 70,854 ชิ้น	0.357	1	0.357

ตารางที่ 15 พื้นที่ที่เหมาะสมของศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษ

ระดับความเหมาะสมของพื้นที่	ค่าคะแนน	พื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)	ร้อยละ
มากที่สุด	2.235 - 3.449	677.39	1.85
มาก	1.664 - 2.235	2,227.41	6.09
ปานกลาง	1.122 - 1.664	6,447.86	17.63
น้อย	0.123 - 1.122	27,224.39	74.43

พื้นที่ที่เหมาะสมในการจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษคือพื้นที่ซึ่งเมื่อทำการซ้อนทับแล้วมีค่าคะแนนรวมของทุกปัจจัย สูงที่สุด คือ 3.448คะแนน พื้นที่ซึ่งมีคะแนนรวมนี้พบหลายบริเวณด้วยกันในจังหวัดชลบุรี ระยอง และสระแก้ว แต่ในการศึกษาคั้งนี้ต้องการพื้นที่ว่างเพื่อจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษ จึงจำกัดขอบเขตของพื้นที่เฉพาะชุมชนเมืองประเภทสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ จากนั้นจึงเลือกเฉพาะพื้นที่ซึ่งมีขนาดมากกว่า 6 ไร่ตามหลักเกณฑ์ที่ไปรษณีย์ไทยพบว่าพื้นที่ว่างเหมาะสมในการจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษบริเวณพิกัด 13 องศา 19 ลิปดา 55.25 ฟลิปดาเหนือ 100 องศา 58 ลิปดา 57.66 ฟลิปดาตะวันออก ติดถนนเลี่ยงเมืองชลบุรี ตำบลบ้านสวนอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ขนาดพื้นที่ 14,455.98 ตารางเมตร หรือ 9.03 ไร่ แสดงผลภาพถ่ายดาวเทียมจากกูเกิลเอิร์ธดังภาพที่ 8

ภาพที่ 7 พื้นที่เหมาะสมของศูนย์ปราชญ์ดำนพิเศษ

ภาพที่ 8 ภาพถ่ายดาวเทียมแสดงพื้นที่ศักยภาพของศูนย์ปราชญ์ดำนพิเศษ

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาคำความสำคัญของปัจจัยด้วยกระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น แสดงผลการศึกษาดังนี้

ปัจจัยหลักด้านเศรษฐกิจและสังคม ผลการศึกษาพบว่ามีความสำคัญ 0.571 คิดเป็นร้อยละ 57 โดยปัจจัยปริมาณงานด่วนพิเศษมีความสำคัญเท่ากับ 0.625 คิดเป็นร้อยละ 63 และปัจจัยปริมาณงานไปรษณีย์ด่วนพิเศษมีความสำคัญเท่ากับ 0.375 คิดเป็นร้อยละ 37 และปัจจัยหลักด้านกายภาพ ผลการศึกษาพบว่ามีความสำคัญ 0.429 คิดเป็นร้อยละ 43 โดยปัจจัยระยะห่างจากถนนมีความสำคัญเท่ากับ 0.714 คิดเป็นร้อยละ 71 และปัจจัยการใช้ประโยชน์ที่ดินมีความสำคัญเท่ากับ 0.286 คิดเป็นร้อยละ 29

การคำนวณค่าความสำคัญของปัจจัยหลักร่วมกับปัจจัยรอง พบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยปริมาณงานไปรษณีย์ด่วนพิเศษมีความสำคัญเท่ากับ 0.357 คิดเป็นร้อยละ 36 รองลงมาคือปัจจัยระยะห่างจากถนนมีความสำคัญเท่ากับ 0.306 คิดเป็นร้อยละ 31 ปัจจัยความหนาแน่นประชากรมีความสำคัญเท่ากับ 0.214 คิดเป็นร้อยละ 21 และปัจจัยการใช้ประโยชน์ที่ดินมีความสำคัญเท่ากับ 0.123 คิดเป็นร้อยละ 12

2. การวิเคราะห์พื้นที่เหมาะสมในการจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษ ผลการศึกษาพบว่า

พื้นที่เหมาะสมมากที่สุด มีขนาดพื้นที่ 677.39 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 1.85 ของพื้นที่ศึกษา พื้นที่ดังกล่าวอยู่ในจังหวัดชลบุรีมากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดสระแก้ว ระยอง ฉะเชิงเทรา จันทบุรี ปราจีนบุรี นครนายก และตราด

พื้นที่เหมาะสมมาก มีขนาดพื้นที่ 2,227.41 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 6.09 ของพื้นที่ศึกษา พื้นที่ดังกล่าวอยู่ในจังหวัดชลบุรีมากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดสระแก้ว ระยอง ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี จันทบุรี ตราด และนครนายก

พื้นที่เหมาะสมปานกลาง มีขนาดพื้นที่ 6,447.86 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 17.63 ของพื้นที่ศึกษา พื้นที่ดังกล่าวอยู่ในจังหวัดชลบุรีมากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดระยอง สระแก้ว ฉะเชิงเทรา จันทบุรี ปราจีนบุรี ตราด และนครนายก

พื้นที่เหมาะสมน้อย มีขนาดพื้นที่ 27,224.39 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 74.43 ของพื้นที่ศึกษา พื้นที่ดังกล่าวอยู่ในจังหวัดจันทบุรีมากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ตราด ระยอง ชลบุรี และนครนายก

3. การวิเคราะห์พื้นที่ศักยภาพในการจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษในพื้นที่สำนักงานไปรษณีย์เขต 2

ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่ซึ่งมีศักยภาพในการจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษมากที่สุดอยู่บริเวณพิกัด 13 องศา 19 ลิปดา 55.25 ฟลิปดาเหนือ 100 องศา 58 ลิปดา 57.66 ฟลิปดาตะวันออก ติดถนนเลี่ยงเมืองชลบุรี ตำบลบ้านสวนอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีขนาดพื้นที่ 14,455.98 ตารางเมตร หรือ 9.03 ไร่

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และกระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้นในการหาพื้นที่ศักยภาพสำหรับจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษในพื้นที่สำนักงานไปรษณีย์เขต 2 โดยให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ทางด้านไปรษณีย์และโลจิสติกส์ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงนักวิชาการเป็นผู้กำหนดค่าคะแนนเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยใน 2 ปัจจัยหลักและ 4 ปัจจัยรอง ทำให้การพิจารณาค่าคะแนนมีความหลากหลายและส่งผลให้ค่าความสำคัญของปัจจัยที่ได้มีความน่าเชื่อถือ ประกอบกับข้อมูลเชิงพื้นที่ของปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์มีความเป็นปัจจุบัน ทำให้สามารถวิเคราะห์พื้นที่ศักยภาพในการจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษในพื้นที่สำนักงานไปรษณีย์เขต 2 ได้อย่างแม่นยำ แสดงให้เห็นว่าการนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เข้ามาประยุกต์กับกระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้นนั้น สามารถวิเคราะห์พื้นที่ศักยภาพในการจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์ด่วนพิเศษในพื้นที่สำนักงานไปรษณีย์เขต 2 ได้นอกจากนี้ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ยังสามารถนำวิธีการดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการหาทำเลที่ตั้งของศูนย์ไปรษณีย์ได้ในหลากหลายพื้นที่ และการได้พื้นที่ศักยภาพตามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดตั้งศูนย์ไปรษณีย์นั้น ย่อมส่งผลให้การดำเนินกิจการไปรษณีย์มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เขมิกา พรหมพันธุ์. 2555. ไปรษณีย์ไทยเผย E-Commerce ขยายตัว เล็งเปิดศูนย์ไปรษณีย์EMSใหม่. สปริงนิวส์. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2556, จาก <http://news.springnewstv.tv/17853>
- เชษฐชัยวัฒน์ สิริจามร. 2551. การประเมินที่ตั้งและเขตบริการในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินจังหวัดนครราชสีมาโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์), บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ธิดานุช กระจงกลาง. 2554. การประยุกต์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อหาพื้นที่เหมาะสมสำหรับที่ตั้งทำการองค์การบริหารส่วนตำบลโชคชัย อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์), บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ฝ่ายพัฒนาและประมวลผล ไปรษณีย์ไทย. 2557. ปริมาณงานไปรษณีย์ด่วนพิเศษ. กรุงเทพฯ: บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด. (เอกสารไม่ตีพิมพ์).
- พรเพิ่ม แซ่โจ้ว. 2553. การวิเคราะห์ที่ตั้งศูนย์กระจายสินค้าของอุตสาหกรรมนมถั่วเหลืองรายจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภูมิศาสตร์อุตสาหกรรม), บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิฑูรย์ ต้นศิริคงคล. 2542. AHP กระบวนการตัดสินใจที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในโลก. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น ผู้จัดจำหน่าย.
- สำนักงานไปรษณีย์เขต 2. 2556. ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานไปรษณีย์เขต 2.ชลบุรี: บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- สุกัญญา ทารัตน์วันนา. 2553. การวิเคราะห์ความเหมาะสมด้านทำเลที่ตั้งของโรงพยาบาลลำพูนสาขาใหม่. การค้นคว้าวิจัยอิสระ ภาควิชาภูมิศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- แสงเดือน ใต้ะมิ. 2550. การวิเคราะห์ทำเลที่ตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาจังหวัดปทุมธานีโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (อุตสาหกรรมศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- AbdulKader A. Murad. 2003. Creating a GIS application for retail centers in Jeddah city. *Interantional Journal of Applied Earth Observation and Geoinformation*. 4: 329-338.
- Edie Ezwan Mohd Safian. 2012. Combining AHP with GIS in the Evaluation of Locational Characteristics Quality for Purpose-Built Offices in Malaysia. *6th International Real Estate Research Symposium (IRERS) 2012*. Globalisation of Real Estate: Transformation And Opportunities 24-25 April 2012 Inспен 2nd Campus, Selangor, Malaysia.
- Ji Hui Feng; Xu Aigong. 2008. The Method of Warehouse Location Selection Based on Gis and Remote Sensing Images. *The International Archives of the Photogrammetry, Remote Sensing and Spatial Information Sciences*. Vol. XXXVII. Part B2. Beijing 2008. 545-548.
- Jin Su Jeong; Lorenzo García-Moruno; Julio Hernández-Blanco. 2013. A Site Planning Approach for Rural Buildings into a Landscape Using a Spatial Multi-Criteria Decision Analysis Methodology. *Land Use Policy*. 32: 108-118.
- Maro Vlachopoulou; George Silleos; Vassiliki Manthou. 2001. Geographic Information Systems in warehouse site selection decisions. *Int. J. Production Economics*. 71: 205-212.
- Mevlut Uyan. 2013. GIS-based solar farms site selection using analytic hierarchy process (AHP) in Karapinar region, Konya/Turkey. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*. 28: 11-17.
- Mohammad H. Vahidnia; Ali A. Alesheikh; Abbas Alimohammadi. 2009. Hospital site selection using

- fuzzy AHP and its derivatives. **Journal of Environmental Management**. 90: 3048-3056.
- Norat Roig-Tierno; et al. 2013. The Retail Site Location Decision Process Using GIS and Analytical Hierarchy Process. **Applied Geography**. 40: 191-198.
- Rafael Suarez-Vega; et al. 2011. A multi-criteria GIS based procedure to solve a network competitive location problem. **Applied Geography**. 31: 282-291.
- Saaty, T.L. 1980. **The Analytic Hierarchy Process: Planning, Priority Setting, Resource Allocation**. McGraw-Hill.
- Saaty, T.L.; & Vargas, L.G. 2001. **Models, Methods, Concepts & Applications of the Analytic Hierarchy Process**. Kluwer Academic Publishers. Retrieved May 17,2014, from <http://books.google.co.th/books?id=rHHhpdWTAisC>

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการเผยแพร่ความรู้ กรณีศึกษา เรื่องจำลองที่ใช้ใบพาย ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Utilization of Information Technology for Knowledge Dissemination: A Case Study of RuaSampan in Ayutthaya Province

ธีรพล ทรัพย์บุญ, ช่อเพชร จำปี

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเทคโนโลยีสารสนเทศในการเผยแพร่ความรู้ เรื่อง เรือสำปั้นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตลอดจนรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการสร้าง การใช้ประโยชน์ และวิถีชีวิตของชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีความสัมพันธ์กับเรือสำปั้น และศึกษาความพึงพอใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการเผยแพร่ความรู้ กรณีศึกษา เรื่องจำลองที่ใช้ใบพาย ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าว ช่วยในการเผยแพร่ความรู้เรื่อง วิถีชีวิตของชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีความสัมพันธ์กับแม่น้ำ ลำคลอง และเรือ ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างเรือสำปั้น เทคโนโลยีสารสนเทศที่สร้างขึ้นใช้ระบบจอสัมผัส ในการเรียนรู้ โดยได้ทำการสร้าง ภาพเสมือนแบบสามมิติ ของเรือสำปั้น ทั้ง 4 ชนิด ได้แก่ เรือสำปั้นพาย เรือสำปั้นเพรียว เรือสำปั้นสวนและเรือสำปั้นจ้าง พร้อมทั้งประกอบเสียงคำบรรยาย อธิบายภาพ

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 44 เป็นคนอายุ 8-22 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 36 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง เรือสำปั้น มีจำนวน 50 คน พบว่าระบบมีประสิทธิภาพในนำเสนอโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมากสำหรับผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับดีมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.59 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.507

คำสำคัญ: เทคโนโลยีสารสนเทศ, เรือขุด, เรือต่อ, เรือสำปั้น

Abstract

The purposes of this research were to utilize information technology in the development of knowledge dissemination program on Sampan in PhraNakhon Si Ayutthaya province including compilation of indigenous wisdom in conjunction with the building of the boat, its use and way of life of the people of PhraNakhon Si Ayutthaya in association with the Sampan. The research looked into satisfaction from the use of the information technology in the development of knowledge dissemination program through a case study of oar driven model boats of PhraNakhon Si Ayutthaya province. The said technology helped disseminate knowledge concerning way of life of the people of PhraNakhon Si Ayutthaya in association with rivers, canals, and boats, in the past until present, including the indigenous wisdom in the building of the Sampan. The information technology for knowledge dissemination program was developed on touch screen system platform by creating 3-D virtual images of all 4 kinds of Sampan, namely, Sampan Phai, Sampan Phriao, Sampan Suan, and Sampan Chang, with audio narration.

The research finds that 44% of the samples are of 8 – 22 years of age, 36% of them with Bachelor's degree level of education. 50 samples who responded to information technology system satisfaction questionnaire find that the overall presentation efficiency of the system is at a very good level. The result of assessment of satisfaction towards the information technology system as developed is at the best level with a mean value of 4.59 and a standard deviation value of 0.507.

Keywords: Information Technology, Dugout Boats, Strip Planked Boats, SampanBoats

บทนำ

เนื่องจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำสายใหญ่ไหลผ่าน 3 สาย คือ แม่น้ำเจ้าพระยาแม่น้ำป่าสักและแม่น้ำลพบุรีไหลมาบรรจบกันโอบล้อมรอบพื้นที่ของตัวเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงทำให้มีลักษณะเป็นเกาะเมือง ส่งผลให้มีการปลูกสร้างบ้านเรือนบริเวณริมแม่น้ำทั้งสองฝั่งเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นการแสดงถึงวิถีชีวิตที่ผูกพันกับสายน้ำในอดีตสมัยกรุงศรีอยุธยาได้มีการติดต่อการค้ากับชาวต่างชาติ โดยการคมนาคมในสมัยนั้นใช้เรือเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เกิดมีเรือเดินทะเลขนาดใหญ่ไว้สำหรับขนส่งสินค้า อันได้แก่ เรือสำเภา และเรือกำปั่น ในส่วนของประชาชนทั่วไป ต่างก็อาศัยเรือขนาดเล็กไว้สำหรับสัญจรไปมาหาสู่และทำการค้าขายกัน ได้มีบันทึกของบาทหลวงชาวฝรั่งเศสที่อยู่สมัยกรุงศรีอยุธยาว่า “ในแม่น้ำลำคลองเต็มไปด้วยเรือ จะไปไหนต่อไหนไหนก็เจอแต่เรือแน่นขนัดไปหมด จนไม่สามารถแหวกทางผ่านกันได้หากไม่ชำนาญ ทั้งที่เรือแน่นขนัดจ่อแจเช่นนี้ก็มิปรากฏว่าเกิดอุบัติเหตุแต่อย่างใด ซึ่งเป็นเรื่องอัศจรรย์อย่างยิ่ง” นั้นหมายความว่า เรือมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตของประชาชนในสมัยนั้น(สุนทร ชูติธรานนท์, 2545 : 17-31)โดยเรือที่มีใช้กันในสมัยกรุงศรีอยุธยา มี 2 ประเภท คือเรือขุด และเรือต่อ

ซึ่งปัจจุบันองค์ความรู้และความเข้าใจเรื่องเรือไม้ของไทยยังไม่เป็นที่แพร่หลาย มีความรู้เฉพาะกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจและชาวบ้านที่ยังนำภูมิปัญญาความรู้ดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินวิถีชีวิตด้วยเหตุผลดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีชีวิต รวบรวมเป็นองค์ความรู้ก่อนที่จะถูก สูญหายไปกับกาลเวลา ของเรือไม้ไทย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยทำการนำเสนอในรูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เป็นแบบ มัลติมีเดีย มีทั้งภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหวแบบภาพ 3 มิติ เพื่อดึงดูดความสนใจ กับบุคคลทั่วไป ตลอดจนจนถึงนักท่องเที่ยว ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษา เฉพาะประเภทเรือต่อ ชนิดเรือสำปั้น 4 แบบ คือ เรือสำปั้นพายเรือสำปั้นเพียวเรือสำปั้นสวน และเรือสำปั้นจ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เกี่ยวกับการสร้าง การใช้ประโยชน์ และวิถีชีวิตของชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีความสัมพันธ์กับเรือสำปั้น
2. เพื่อสร้างเทคโนโลยีสารสนเทศในการเผยแพร่ความรู้เรื่อง เรือสำปั้นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเรื่องเรือสำปั้นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

คณะผู้วิจัยดำเนินการสร้างเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการเผยแพร่ความรู้ ภูมิศึกษา เรือจำลองที่ใช้ใบพายของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และทำการหาประสิทธิภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศโดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ทำการค้นคว้าหาข้อมูล และออกแบบสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการเผยแพร่ความรู้ ภูมิศึกษา เรือจำลองที่ใช้ใบพาย ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับภูมิสถานของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในอดีต ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิตของชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีความสัมพันธ์กับเรือ ประวัติและประเภทของเรือไทยเพื่อใช้เป็นเนื้อหาสำคัญประกอบภาพในการทำสื่อตัวอย่าง เนื้อหาที่นำเสนอ

เรือขุดเป็นเรือดั้งเดิมที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยนำเอาไม้ซุงมาขุดเป็นเรือ ส่วนของไทยเราใช้เรือขุดกันอย่างแพร่หลาย ทั้งใน คู คลอง และตามแก่งต่าง ๆ ที่มีโขดหิน ซึ่งเรือจะถูกครูดไปตามพื้นดิน พื้นหิน ซึ่งไม่ทำให้เรือแตกง่าย เพราะท้องเรือหนา การทำเรือขุดต้องใช้ฝีมือและความชำนาญอย่างสูง ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการทำเรือขุด มีเพียงขวาน สิ่ว มีด เรือขุด เป็นต้น ในการขุดเรือบางครั้งเรือก็ไม่ลอย เพราะมีน้ำหนักของท่อนซุงมากเกินไป หรืออาจเกิดจากการขุดเรือไม่เต็มคูล ตลอดจนชนิดของเนื้อไม้ที่ใช้ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดการเอียงของเรือไปข้างใดข้างหนึ่ง กระทั่งได้มีการพัฒนาโดยทำการ

เสริมกง ช่วยให้เรือมีความแข็งแรง และสามารถทำพื้นรองท้องเรือ ระหว่างท้องเรือและหัวท้ายเรือให้มีที่นั่งท้ายเรือ และวาง
สัมภาระตลอดจนสิ่งของได้

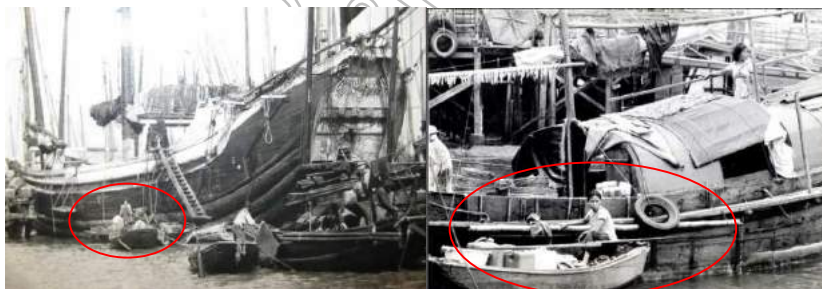

ภาพที่ 1 เรือชุด

(ที่มา : <http://www.siamfishing.com/board/view.php?tid=76123>)

เรือต่อ ไทยเราได้แบบอย่างเรือมาจากประเทศจีน (ภูธร ภูมะธน, 2542 : 5621-5624) โดยเฉพาะเรือขนาดเล็กที่ใช้
ไปมาระหว่างเรือสำเภากับฝั่งที่เรียกว่า “ซำป่าง” ซึ่งมีเข้ามาในไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี แต่จะดูเป็นเรือที่ไม่ได้
รับความนิยมในสมัยนั้น เรือต่อแบบซำป่าง มาได้รับความนิยมขึ้นหน้าขึ้นตา มากก็ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น นับแต่นั้น
ความนิยมต่อเรือ หรือใช้เรือต่อก็ได้แพร่หลายออกไปมาก และมีเรือต่อชนิดต่างๆ เกิดขึ้นตามมาอีกหลายชนิด เช่น เรือสำปั้น
เรืออีแปะ เรือป้าบ เรือเข้ม เป็นต้น (จุลทรรศน์ พยาฆรานนท์, 2542 : 5615-5621) ซึ่งชื่อเรียกของเรือจะเรียกตาม
วัสดุประสมใช้ในการใช้สอย การขับเคลื่อนและขนาดที่แตกต่างกันออกไป ในส่วนของ ภาคกลางได้แบ่งเรือ เป็น 3 ชนิดคือ เรือ
พาย เรือแจว และเรือกลหรือเรือยนต์

เรือสำปั้น จัดอยู่ในประเภทเรือต่อ เพราะใช้ไม้กระดาน 3 แผ่นมาประกอบเข้าเป็นเรือ คือ ท้องเรือแผ่นหนึ่ง แล้วทำ
การเสริมต่อขึ้นมาทางด้านข้างละแผ่น มีบังใบสองข้าง ท้ายเรือแบนกว้างสูงกว่าทวนเรือซึ่งมีลักษณะเดียวกัน มีเหล็กพืด
คาดประกบทำให้มั่นคงแข็งแรง ชื่อเรือสำปั้น กล่าวกันว่ามาจากภาษาจีนแต้จิ๋วที่ออกเสียงว่า “ซำป่าง” แปลว่า กระดาน สาม
แผ่น แล้วไทยมาเรียกว่า “เรือสำปั้น” โดยเรือสำปั้นในเมืองไทยได้มีการเข้ามาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรีเรียกว่า “สามป้าน” เป็นเรือ
ใหญ่ (ณัฐวุฒิ เรียบเรียง, 2541 : 50-51)

ภาพที่ 2 เรือซำป่างที่อยู่กับเรือสำเภากจีน

(ที่มา : <http://www.boatdesign.net/forums/attachments/boatdesign>)

ภาพที่ 3 เรือต่อ

(ที่มา: <http://www.siamfishing.com/board/view.php?tid=76123>)

ภาพที่ 4 เรือสำปั้นพาย

(ที่มา: http://a1.trd.cm/thaisecondhand/201111/119/9992677_0.jpg)

1.2 ทำการศึกษาการนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการความรู้ โดยหาความหมาย และแนวคิดตลอดจนกระบวนการ เพื่อสร้างสื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งพบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศกับการจัดการเรียนรู้ คือ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยอำนวยความสะดวกในการเผยแพร่ความรู้ การควบคุม ประสานงานด้านความรู้ และเป็นหลักประกันว่าความรู้ที่ถูกต้องโดยใช้วิธีการที่ถูกต้อง มีรูปแบบที่ถูกต้องในเวลาที่เหมาะสมและมีต้นทุนที่เหมาะสม (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. 2548) การจัดการความรู้จะเกิดความสำเร็จได้นั้นจะต้องผสมผสานการทำงานของคน (people) กระบวนการ (Organization processes) และเทคโนโลยีสารสนเทศ (Technology)

1.3 ทำการศึกษาการใช้โปรแกรมสร้างภาพแบบ 3มิติ และสร้างภาพเคลื่อนไหว เพื่อนำมาสร้างแบบเรือสำปั้น4ชนิด คือ เรือสำปั้นพายเรือสำปั้นเพียวเรือสำปั้นสวน และเรือสำปั้นจ้างโดยมีแนวคิดจาก ในปัจจุบันมนุษย์ใช้ชีวิตอยู่ในโลกที่เป็นภาพลักษณะ3 มิติ ซึ่งประกอบไปด้วย เสียง กลิ่น แสง เชา เหตุการณ์ และวัตถุที่มีผิวที่หลากหลาย มนุษย์ต้องการเรียนรู้สิ่งต่างๆจากโลกผ่านทางประสาทสัมผัสทั้งห้า จากข้อมูลที่ผสมผสานด้วย จุด เส้น พื้นี่ สัญลักษณ์ สี เสียง ความร้อน ความเย็น การสัมผัส แรงกด ข้อความ เป็นต้น นำไปสู่การตีความหมาย โดยการรับรู้เป็นการจัดระเบียบ และวิเคราะห์ข้อมูลที่เรารสนใจ โดยเฉพาะการมองเห็นเป็นส่วนที่มนุษย์ใช้ในการรับรู้ได้มากที่สุดถึง 75% ของประสาทสัมผัสทั้งหมด ดังนั้นแนวคิดการรับรู้เรื่องของการมองเห็น เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เป็นการรับรู้ต่อสิ่งกระตุ้นโดยประสาทสัมผัสทางตา ที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การเคลื่อนไหว ความลึก การกำหนดตำแหน่งทิศทาง และความกว้างของเส้น และขอบ รวมไปถึงสีสันทในการรับรู้รูปร่างสามมิติ (คมกฤษ จิระบุตร. 2551)

1.4 ทำการเขียนโปรแกรมการออกแบบหน้าจอภาพสัมผัสเพื่อวางโครงสร้าง และองค์ประกอบของเนื้อหาให้เหมาะสมและทำการบันทึกเสียงการบรรยายประกอบ

1.5 ทำการทดลองใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อหาจุดบกพร่องและทำการแก้ไขโดยนำไปประเมินคุณภาพเบื้องต้นกับผู้เชี่ยวชาญ และทำการปรับปรุงตามคำแนะนำ

ส่วนที่ 2 การประเมินความพึงพอใจในการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการเผยแพร่ความรู้ ทัศนศึกษา เรือจำลองที่ใช้ใบพาย ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ทำการทดลองใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศโดยมีการนำเสนอวัตถุประสงค์ และแนะนำการใช้งานเบื้องต้น กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากประชากรที่สมัครใจเข้าร่วม จำนวน 50 คน

2.2 ทำการประเมินประสิทธิภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศโดยการให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน ที่เดินทางมาเยี่ยมชม สถาบันอยุธยาศึกษา กรอกแบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นคำถามลักษณะปลายเปิดและปลายปิด มีทั้งหมด 2 ตอน คือตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ทดสอบระบบและตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลของเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการเผยแพร่ความรู้ ทัศนศึกษา เรือจำลองที่ใช้ใบพายของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.3 ทำการวัดผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศโดยประเมินค่าความพึงพอใจ 5 ระดับ คือ ความพึงพอใจต่อระบบระดับดีมาก มีค่าเป็น 5 ความพึงพอใจต่อระบบระดับดี มีค่าเป็น 4 ความพึงพอใจต่อระบบระดับปานกลาง มีค่าเป็น 3 ความพึงพอใจต่อระบบระดับพอใช้ มีค่าเป็น 2 และความพึงพอใจต่อระบบระดับควรปรับปรุง มีค่าเป็น 1 จากกลุ่มตัวอย่างที่กรอกแบบสอบถาม

2.4 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ประสิทธิภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การแปลค่าคะแนนเฉลี่ยดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก

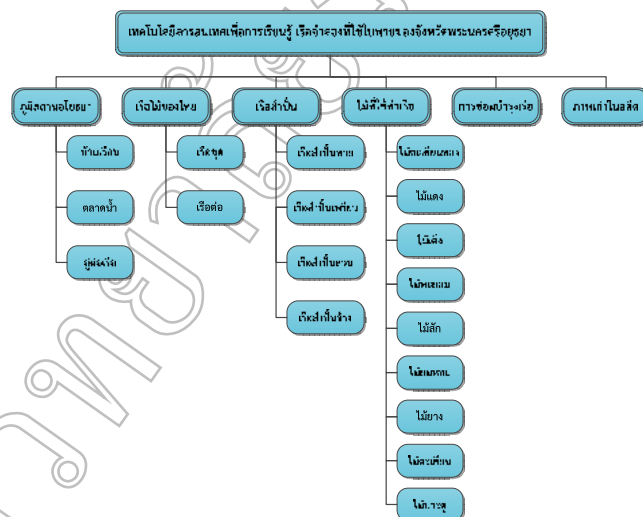
2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับพอใช้

1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับควรปรับปรุง

ผลการวิจัย

1. เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการเผยแพร่ความรู้ ทัศนศึกษา เรือจำลองที่ใช้ใบพาย ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งเนื้อหาของข้อมูลที่นำเสนอ ออกเป็น 6 ส่วน คือ ภูมิสถานอยุธยา เรือไม้ของไทย เรือสำปั้น ไม้ที่ใช้ทำเรือ การซ่อมบำรุงเรือ และภาพเก่าในอดีต โดยการนำเสนอเนื้อหาเป็นแบบมัลติมีเดียประกอบด้วยข้อความ ภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหว ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 แผนผังองค์ประกอบเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือจำลองที่ใช้ใบพาย

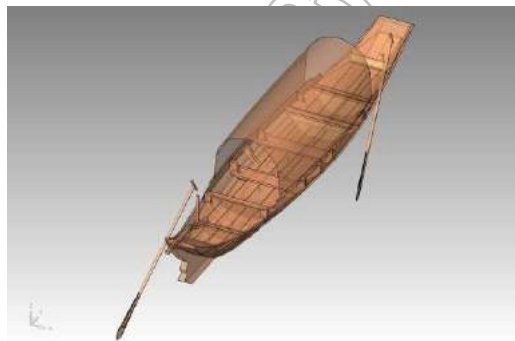
1.1 การแสดงระบบสารสนเทศในส่วนของหน้าจอ จะมีหน้าหลักของเทคโนโลยีสารสนเทศ หน้าส่วนที่แสดงเนื้อหาการเผยแพร่ความรู้ และหน้าส่วนแสดงลักษณะเรือสำปั้นแบบ 3 มิติสำหรับเพื่อให้ผู้ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้าถึงข้อมูลดังภาพที่ 6 ภาพที่ 7 และ ภาพที่ 8

ภาพที่ 6 หน้าหลักเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือจำลองที่ใช้ใบพาย

ภาพที่ 7 ตัวอย่างหน้าส่วนที่แสดงเนื้อหาการเผยแพร่ความรู้เรื่องเรือ

ภาพที่ 8 ลักษณะภาพเรือสำปั้นสวนแบบ 3 มิติ

2. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการเผยแพร่ความรู้ กรณีศึกษา เรือจำลองที่ใช้ใบพาย ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 50 คน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามมีเพศชาย และเพศหญิงที่ตอบแบบสอบถามจำนวนเท่ากัน คือ 25 คน คิดเป็นร้อยละ 50 โดยมีอายุระหว่าง 8-22 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 23-37 ปี คิดเป็นร้อยละ 32 และ อายุระหว่าง 38-50 ปีกับอายุมากกว่า 50 ปี มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 12 โดยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 22 และระดับการศึกษาที่มีการตอบแบบสอบถามจำนวนน้อยที่สุด คือระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 4 และ ส่วนใหญ่มีสถานภาพ เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74 รองลงมาคือนักวิชาการ และอาจารย์ โดยคิดเป็นร้อยละ 20 และ 60 ตามลำดับ

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลของเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการเผยแพร่ความรู้ กรณีศึกษา เรือจำลองที่ใช้ใบพายของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยรวมพบว่า ผู้ทดสอบใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ 4.59 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ที่ 0.507 โดยมีความคิดเห็นในเรื่องของการให้บริการข้อมูลและแก้ไขปัญหาต่างๆ ของระบบ อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยที่ 4.66รองลงมา คือ การจัดวางรูปแบบในระบบง่ายต่อการอ่านและการใช้งาน ความเร็วในการแสดงภาพ ตัวอักษร และข้อมูลต่างๆ และ เอกสาร/คู่มือประกอบการใช้งานมีความชัดเจนเข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64มีความพึงพอใจมากที่สุด ในส่วนของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ระดับต่ำสุด อยู่ที่ 4.48ซึ่งอยู่ในเรื่องความสวยงาม ความทันสมัย และน่าสนใจของระบบ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลของเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการเผยแพร่ความรู้ กรณีศึกษา เรือจำลองที่ใช้ใบพายของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รายการประเมินความพึงพอใจ	ประสิทธิภาพ		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ระดับความพึง
1. ความเหมาะสมของเมนูการใช้งาน	4.62	0.490	มากที่สุด
2. ความง่าย (User Friendly) ของการใช้งานของระบบ	4.60	0.495	มากที่สุด
3. ความรวดเร็วในการตอบสนองของระบบ	4.62	0.530	มากที่สุด
4. ความเหมาะสมของขั้นตอนของการนำเสนอ	4.60	0.535	มากที่สุด
5. ภาพ และภาษาที่ใช้ในระบบเป็นทางการ ตรงประเด็น และสื่อความหมายชัดเจน	4.60	0.495	มากที่สุด
6. ความสวยงาม ความทันสมัย และน่าสนใจของระบบ	4.48	0.544	มาก
7. การจัดวางรูปแบบในระบบง่ายต่อการอ่านและการใช้งาน	4.64	0.485	มากที่สุด
8. ขนาดตัวอักษร และรูปแบบตัวอักษร อ่านได้ง่ายและสวยงาม	4.56	0.501	มากที่สุด
9. ภาพที่ใช้ในการแสดง ถูกต้อง และเหมาะสม	4.54	0.503	มากที่สุด
10. ความเร็วในการแสดงภาพ ตัวอักษร และข้อมูลต่างๆ	4.64	0.525	มากที่สุด
11. ความรวดเร็วในการให้บริการ	4.60	0.535	มากที่สุด
12. เอกสาร/คู่มือประกอบการใช้งานมีความชัดเจนเข้าใจง่าย	4.64	0.485	มากที่สุด
13. มีช่องทางในการติดต่อ/สอบถามปัญหาอย่างเพียงพอ	4.50	0.505	มาก

14. การให้บริการข้อมูลและแก้ไขปัญหาต่างๆ ของ ระบบ	4.66	0.479	มากที่สุด
15. อุปกรณ์สามารถดูแลได้ง่าย	4.50	0.505	มาก
รวม	4.59	0.507	มากที่สุด

2.3การวิเคราะห์ข้อมูลของเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการเผยแพร่ความรู้ ทัศนศึกษา เรือจำลองที่ใช้ใบพาย ของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านประสิทธิภาพและประโยชน์ของระบบพบว่า ผู้ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้าน ประสิทธิภาพและประโยชน์ของระบบ ส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ 4.61และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน อยู่ที่ 0.509 โดยมีความคิดเห็นในเรื่องของความเหมาะสมของเมนูการใช้งาน และความรวดเร็วในการตอบสนอง มี ความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยที่ 4.62ในส่วนเรื่องความง่ายของการใช้งาน,เรื่องความเหมาะสมของขั้นตอนการนำเสนอ, เรื่องภาพ และภาษาที่ใช้ในระบบเป็นทางการตรงประเด็น และเรื่องสื่อความหมายชัดเจน มีระดับความพึงพอใจเท่ากัน มี ค่าเฉลี่ยที่ 4.60ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2การวิเคราะห์ข้อมูล ด้านประสิทธิภาพและประโยชน์ของระบบ

รายการประเมินความพึงพอใจ	ประสิทธิภาพ		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1. ความเหมาะสมของเมนูการใช้งาน	4.62	0.490	มากที่สุด
2. ความง่าย (User Friendly) ของการใช้งาน ของระบบ	4.60	0.495	มากที่สุด
3. ความรวดเร็วในการตอบสนองของระบบ	4.62	0.530	มากที่สุด
4. ความเหมาะสมของขั้นตอนของการ นำเสนอ	4.60	0.535	มากที่สุด
5. ภาพ และภาษาที่ใช้ในระบบเป็นทางการ ตรงประเด็น และสื่อความหมายชัดเจน	4.60	0.495	มากที่สุด
รวม	4.61	0.509	มากที่สุด

2.4การวิเคราะห์ข้อมูลของเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการเผยแพร่ความรู้ ทัศนศึกษา เรือจำลองที่ใช้ใบพาย ของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการออกแบบพบว่า ผู้ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการออกแบบ ส่วนใหญ่มีระดับความ พึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ 4.57และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ที่0.512โดยมีความคิดเห็นในเรื่องของการจัดวางรูปแบบ ในระบบง่ายต่อการอ่านและการใช้งาน และเรื่องความเร็วในการแสดงภาพ ตัวอักษร และข้อมูลต่างๆ มีความพึงพอใจมาก ที่สุด มีค่าเฉลี่ยที่ 4.64รองลงมา ในเรื่องขนาดตัวอักษร และรูปแบบตัวอักษร อ่านได้ง่ายและสวยงาม มีระดับความพึงพอใจ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยที่ 4.56ในส่วนของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ระดับต่ำสุด อยู่ที่ 4.48ซึ่งอยู่ในเรื่องความสวยงามความทันสมัย และน่าสนใจของระบบ มีระดับความพึงพอใจมาก ดังตารางที่ 3

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูลของเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการเผยแพร่ความรู้ ทัศนศึกษา เรือจำลองที่ใช้ใบพายของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการสนับสนุนและการให้บริการการใช้งานพบว่าส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด มี ค่าเฉลี่ยรวมที่ 4.58และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ที่0.502โดยมีความคิดเห็นในเรื่องของการให้บริการข้อมูลและแก้ไขปัญหา ต่างๆ ของระบบ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยที่ 4.66รองลงมาในเรื่องเอกสาร/คู่มือประกอบการใช้งานมีความชัดเจนเข้าใจง่ายมีระดับ ความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยที่ 4.64และเรื่องความเร็วในการให้บริการมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยที่

4.60ตามลำดับ ในส่วนของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ระดับต่ำสุด อยู่ที่ 4.50ซึ่งอยู่ในเรื่องมีช่องทางในการติดต่อ/สอบถามปัญหาอย่างเพียงพอ และเรื่องอุปกรณ์สามารถดูแลได้ง่าย มีระดับความพึงพอใจมากดังตารางที่ 4

ตารางที่ 3การวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการออกแบบ

รายการประเมินความพึงพอใจ	ประสิทธิภาพ		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ระดับความพึงพอใจ
1. ความสวยงาม ความทันสมัย และน่าสนใจของระบบ	4.48	0.544	มาก
2. การจัดวางรูปแบบในระบบง่ายต่อการอ่านและการใช้งาน	4.64	0.485	มากที่สุด
3. ขนาดตัวอักษร และรูปแบบตัวอักษร อ่านได้ง่ายและสวยงาม	4.56	0.501	มากที่สุด
4. ภาพที่ใช้ในการแสดง ถูกต้อง และเหมาะสม	4.54	0.503	มากที่สุด
5. ความเร็วในการแสดงภาพ ตัวอักษร และข้อมูลต่างๆ	4.64	0.525	มากที่สุด
รวม	4.57	0.512	มากที่สุด

ตารางที่4การวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการสนับสนุนและการให้บริการการใช้งาน

รายการประเมินความพึงพอใจ	ประสิทธิภาพ		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1. ความรวดเร็วในการให้บริการ	4.60	0.535	มากที่สุด
2. เอกสาร/คู่มือประกอบการใช้งานมีความชัดเจนเข้าใจง่าย	4.64	0.485	มากที่สุด
3. มีช่องทางในการติดต่อ/สอบถามปัญหาอย่างเพียงพอ	4.50	0.505	มาก
4. การให้บริการข้อมูลและแก้ไขปัญหาต่างๆของระบบ	4.66	0.479	มากที่สุด
5. อุปกรณ์สามารถดูแลได้ง่าย	4.50	0.505	มาก
รวม	4.58	0.502	มากที่สุด

สรุปและอภิปรายผล

1.องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เกี่ยวกับการสร้าง การใช้ประโยชน์ และวิถีชีวิตของชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีความสัมพันธ์กับเรือสำปั้น

จากข้อมูลที่รวบรวมมาจากเอกสาร หนังสือ และตำรา ที่เกี่ยวข้องกับเรือสำปั้น นำมาจัดรูปแบบให้มาอยู่ในเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่าข้อมูลที่ได้จากผู้ที่มาใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับดีมาก อันเนื่องมาจาก เนื้อหาที่นำเสนอมีความเหมาะสม ตลอดจนเข้าใจง่าย และสื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเกี่ยวกับเรือ

2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการเผยแพร่ความรู้เรื่อง เรือสำปั้น

จากข้อมูลการศึกษาทั้งหมด ผู้วิจัยสามารถสร้างเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการเผยแพร่ความรู้เรื่อง เรือจำลองที่ใช้ใบพายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับ เรือสำปั้นที่ตรงกับความต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทำการใช้เทคโนโลยีจอสัมผัส และมุมมองภาพเสมือนแบบสามมิติ พร้อมมีเสียงคำบรรยายประกอบ เพื่อแสดงถึงโครงสร้างของเรือโดยละเอียด ทำให้ผู้ที่เข้ามาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้ทราบถึงองค์ประกอบของเรือสำปั้นชนิดต่างๆ ความสำคัญของเรือที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาภายในเทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง เรือสำปั้น สามารถจัดรูปแบบการใช้งานให้เข้าใจง่าย มีสีสันสวยงาม และตัวอักษรที่อ่านได้ง่าย

3. ความพึงพอใจของผู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง เรือสำปั้น

จากข้อมูลแบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่าทางด้านประสิทธิภาพและประโยชน์ของระบบมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด อันเนื่องมาจาก ลักษณะของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทำการเผยแพร่ความรู้ มีความเป็นเอกลักษณ์ ตลอดจนให้ความรู้ที่ครอบคลุมรอบด้าน และเหมาะสม

ในการทำวิจัย เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการเผยแพร่ความรู้ ทัศนศึกษา เรือจำลองที่ใช้ใบพายของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งนี้ ทำให้เห็นได้ว่า เรือมีความสำคัญกับการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเราจะพบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรือในตำรา หรือเอกสารเก่า ตลอดจนพิพิธภัณฑ์ที่ถูกสร้างขึ้นด้วยบุคคลที่มีความรักและผูกพันกับเรือ เป็นส่วนใหญ่เท่านั้น ในการที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มาเป็นสื่อในการนำเสนอเผยแพร่ความรู้ จึงช่วยให้องค์ความรู้เรื่องเรือไม่สูญหายไปกับกาลเวลา และยังสามารถสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยที่สืบทอดมาจากอดีตสู่ปัจจุบัน ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยรวมจะอยู่ในระดับดีมาก ถึงมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ในการออกแบบสร้างเทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง เรือสำปั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีความชำนาญหลายๆ ด้าน มาช่วยในการออกแบบระบบให้มีความเสถียร แต่สิ่งที่เป็นปัญหากับคณะผู้วิจัย คือ ส่วนระบบฐานข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเนื้อหาข้อมูลใหม่ๆ ให้กับระบบต่อไปเรื่อยๆ จึงต้องหาผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านระบบ มาจัดการข้อมูลให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย แก้ไขได้ง่าย ในกรณีที่ผู้เชี่ยวชาญระบบไม่สามารถมาดำเนินการเองได้

2. ในส่วนของการแสดงผลด้วยภาพ ที่สร้างจากโปรแกรมภาพเคลื่อนไหว พบว่า บางส่วนมีการเคลื่อนไหวที่ไม่ต่อเนื่อง ขาดความนุ่มนวล อันเนื่องมาจากโปรแกรมนำเสนอมีความละเอียดสูง เครื่องที่นำเสนอเทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่องเรือสำปั้น ที่ทำการติดตั้งมีการประมวลผลช้า จึงต้องมีการปรับปรุงโปรแกรมที่นำเสนอให้มีความละเอียดน้อยลง ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพของเครื่องที่นำเสนอเทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง เรือสำปั้น ให้สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

คมกฤษ จิระบุตร.2551. การออกแบบแคตตาล็อกสินค้าออนไลน์แบบสามมิติ :กรณีศึกษาเรือไม้จำลอง. การค้นคว้า

แบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาสื่อศิลปะและการออกแบบสื่อ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จุลทรรศน์ พยาฆรานนท์.2542. เรือในภาคกลาง :ลักษณะ. สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง 12.

ณัฐวุฒิ เรียบเรียง. 2542. เรือ. กรุงเทพมหานคร :บริษัท เอส. ที พี เวิลด์ มีเดีย จำกัด.

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. 2548. องค์การแห่งความรู้: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ(พิมพ์ครั้งที่ 4).กรุงเทพมหานคร: แชนโพรฟรินต์ติ้ง.

ภูธร ภูมะธน.2542. เรือในภาคกลาง: ประวัติการต่อเรือและชุดเรือ.สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง 12.

สุนทร ชุตีธรานนท์ และคณะ.2545. เรือ: วัฒนธรรมชาวน้ำลุ่มเจ้าพระยา. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง

จำกัด (มหาชน).

การศึกษาการเจริญเติบโตของอ้อยโดยการถ่ายภาพมุมสูงจากเครื่องบินบังคับขนาด 4 ใบพัด

Study the growth of high-angle photos in sugar cane

ชัยรัตน์ หงษ์ทอง¹, อภินันท์ วัลภา ²

¹ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

²ภาควิชาวิศวกรรมเกษตร คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการถ่ายภาพมุมสูงโดยใช้ยานบินเล็กขนาด 4 ใบพัดเพื่อควบคุมบังคับการบินได้ดี โดยส่งสัญญาณ wi-fi ควบคุมและบังคับจาก Ipad เพื่อดูการของต้นอ้อยและการเจริญเติบโตของต้นอ้อย จากการทดลองการทำงานของเครื่องบินบังคับจะใช้เวลา 54 นาที/ไร่ และอัตราสิ้นเปลืองแบตเตอรี่ 12 – 15 นาที ระยะความสูงที่จากพื้นดินเหมาะสมคือ 3 เมตร โดยอ้อยที่ใช้ในการทดลองมีอายุการปลูกที่ 4 เดือนความสูงของต้นอ้อยโดยเฉลี่ย 1.10 เมตร มีเปอร์เซ็นต์การงอกอยู่ที่ 5 เปอร์เซ็นต์และที่มีการเจริญเติบโตไม่สมบูรณ์อยู่ที่ 4 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นส่วนที่สมบูรณ์มี 91 เปอร์เซ็นต์ เกษตรกรจะควรมีการปลูกอ้อยเพิ่มในจุดที่อ้อยไม่มีการงอกและทำการใส่ปุ๋ยในจุดที่ภาพถ่ายที่มีการเจริญเติบโตช้า โดยการใส่ปุ๋ยในเฉพาะจุดจะเป็นการลดอัตราการใส่ปุ๋ยและเพิ่มผลผลิตของเกษตรกร

คำสำคัญ : ถ่ายภาพมุมสูง, เครื่องบินเล็ก, เครื่องบินบังคับ

Abstract

This study is shot from high angle and horizontal plane using the camera. In order to check the color of the cane, a field that is growing very slowly forward. in sugar cane plantation. The experiment was a performance of a Helicopter 54 min / lai and 12-15 minutes of battery consumption rate to use the camera with four propellers, wi-fi signal from the aircraft. The cane is colored green, it is about 91% to fertility, there are some areas of the leaves of the cane sugar cane is a very rich brown, about 4% and not fertility about 5%, to a high angle and can be viewed from a photo. The photos can be seen most clearly in the height of 3 meters over the photo, complete and clear as possible.

Keywords: The high-angle shots, Helicopter

บทนำ

อ้อยเป็นวัตถุดิบหลักของอุตสาหกรรมน้ำตาล ซึ่งเป็นสินค้าตัวหนึ่งที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมอาหารของประเทศ อันเนื่องมาจากน้ำตาลจัดเป็นวัตถุดิบสำคัญที่ใช้ในการผลิตอาหารและเครื่องดื่มแทบทุกประเภท สำหรับในประเทศไทยเองนั้นมีการบริโภคน้ำตาลปีละประมาณ 1.6 – 1.7 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่า 17,000 – 19,000 ล้านบาท อีกทั้งยังมีการส่งออกน้ำตาลเพื่อจำหน่ายในตลาดโลกอีกปีละกว่า 3 ล้านตัน มีมูลค่าหลายหมื่นล้านบาท อ้อยจึงจัดเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญในอันดับต้นๆของประเทศ อ้อยเป็นพืชที่สามารถปลูกได้เกือบทุกภาคของประเทศ มีอายุการเก็บเกี่ยว 10-12 เดือน การปลูกอ้อยนั้นมีการปักชำหลายอย่างเป็นตัวควบคุม เนื่องจากอ้อยต้องการน้ำมากการปลูกจึงมักเลือกเวลาการปลูกในช่วงก่อนฤดูฝน และพื้นที่ปลูกต้องมีฝนตกไม่น้อยกว่า 1500 มิลลิเมตร ต่อปี และมีการกระจายตัวของฝนอย่างทั่วถึง หรือมีระบบชลประทานที่ดี อ้อยยังเป็นพืชที่ต้องการแสงแดดจัดตลอดเวลาตั้งแต่เริ่มปลูกจนถึงเก็บเกี่ยว ดังนั้นพื้นที่ที่ได้รับแสงน้อยจึงไม่เหมาะแก่การปลูกอ้อย การทำไร่อ้อยเกษตรกรผู้ปลูกจะปลูกกันเป็นพื้นที่กินบริเวณกว้างมาก ทำให้การดูแลรักษาและบำรุงต้นให้มีความสมบูรณ์อย่างสม่ำเสมอทำได้ยากลำบาก ใช้เวลาและสิ้นเปลืองกำลังคน บ่อยครั้งที่ทำให้อ้อยเติบโตไม่สม่ำเสมอ เพื่อช่วยให้การสำรวจพื้นที่เพื่อหาความผิดปกติในการเจริญเติบโตของอ้อยสามารถทำได้สะดวกเร็วขึ้น คณะวิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำเอาเทคโนโลยีของเครื่องบินขนาดเล็กติดกล้องถ่ายภาพเพื่อบินสำรวจและเก็บภาพจากมุมสูง มาทำการวิเคราะห์หาข้อมูลการเจริญเติบโตของต้นอ้อยในพื้นที่ปลูก เพื่อให้ง่ายต่อการวางแผนบำรุงและใส่ปุ๋ยให้มีความเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้ช่วยลดปัญหาการเจริญเติบโต

ที่ไม่สม่ำเสมอ รวมทั้งช่วยลดต้นทุนของการใส่ปุ๋ยแบบหว่านกระจายอีกด้วย งานวิจัยนี้จึงมีจุดประสงค์ที่จะหาความเป็นไปได้ที่จะนำเอาเทคโนโลยีการสำรวจพื้นที่และเก็บข้อมูลโดยถ่ายภาพจากมุมสูงด้วยกล้องติดยานบินขนาดเล็ก แล้วนำมาวิเคราะห์หาความผิดปกติของการเจริญเติบโตของต้นอ้อยในพื้นที่ปลูกขนาดใหญ่ ซึ่งช่วยลดเวลาและจำนวนคนในการเดินสำรวจ อีกทั้งยังช่วยให้สามารถวางแผนควบคุมใส่ปุ๋ยต้นอ้อยอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อถ่ายภาพการเจริญเติบโตของอ้อยมุมสูง
2. เพื่อใช้ศึกษาการเจริญเติบโตของอ้อยภายในไร่เพื่อง่ายต่อการใส่ปุ๋ย

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง

อุปกรณ์ที่ใช้ในการสำรวจและถ่ายภาพมุมสูงในงานวิจัยครั้งนี้คือยานบินในรูปแบบของเฮลิคอปเตอร์ Parrrt-AR. Drone ซึ่งเป็นยานบินบังคับแบบ 4 ใบพัด มีขนาดประมาณ 1 ตารางฟุต สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวได้โดยใช้ iPad ผ่านโปรแกรม AR. Dron ตัวยานบินทำจากโฟมเพื่อให้มีน้ำหนักเบา มี Gyro ช่วยในการควบคุมการทรงตัว ติดตั้งกล้องเว็บแคม 2 ตัว ในส่วนด้านหน้าและด้านล่าง สามารถแสดงภาพบนหน้าจอ iPad ได้ รวมทั้งสามารถบันทึกภาพได้ทั้งในรูปแบบของภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว

รูปที่ 1 เครื่องบินแบบ 4 ใบพัด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงการวิจัยหุ่นยนต์บินสำรวจทางอากาศ CMU-1 และ CMU-2 สนับสนุนภารกิจด้านความมั่นคงและปลอดภัยในพื้นที่ชายแดนเขตภาคเหนือตอนบนและแหล่งท่องเที่ยวของคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สร้างหุ่นยนต์บินสำรวจทางอากาศ CMU-1 และ CMU-2 สนับสนุนภารกิจด้านความมั่นคงและปลอดภัยในพื้นที่ชายแดนเขตภาคเหนือตอนบน และแหล่งท่องเที่ยวออกแบให้บินได้นาน รับส่งข้อมูลผ่านระบบสัญญาณภาพไร้สาย บอกพิกัดด้วยระบบ GPS ผ่านดาวเทียม ขยายผลอบรมเผยแพร่ความรู้สร้างประโยชน์ต่อสังคมในวงกว้างโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาหุ่นยนต์บินสำรวจทางอากาศต้นแบบดังกล่าวเป็นผลงานของ รศ.ดร.สัมพันธ์ไชยเทพ ภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล คณะวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยได้รับเงินสนับสนุนโครงการบริการวิชาการเชิงบูรณาการจากงบประมาณแผ่นดิน ปี 2548-2550 ให้ดำเนินการโครงการงานพัฒนาหุ่นยนต์บินสำรวจทางอากาศเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยตามพื้นที่ชายแดน และสร้างความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาหุ่นยนต์บินสำรวจทางอากาศที่สามารถบินต่อเนื่องได้เป็นเวลานานโดยไม่ต้องเติมเชื้อเพลิงบ่อยครั้ง สามารถส่งสัญญาณภาพเคลื่อนไหวไร้สาย แจ้งพิกัดระวางของตำบลที่ตรวจการณ์มีระบบบังคับทางไกลไร้สาย ปฏิบัติภารกิจในการป้องกันและปราบปราม และเป็นอุปกรณ์เตือนภัยบรรเทาสาธารณภัยในบางภารกิจได้ นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในภารกิจด้านความมั่นคงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชายแดนบางแห่งของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนด้วยขณะนี้โครงการได้สร้างหุ่นยนต์บินต้นแบบเป็นผลสำเร็จจำนวน 2 ลำ ได้แก่ CMU-1 และ CMU-2 อีกทั้งกำลังอยู่ ระหว่างการออกแบบพัฒนาต้นแบบเครื่อง x_cmu-3 และ x_cmu-4 ซึ่งจะนำเสนอในโอกาสต่อไป ในระบบการทำงานนั้น ด้านระบบควบคุมทางไกล หุ่นยนต์บินจะรับข้อมูลคำสั่งและส่งภาพที่บันทึกได้กลับฐานปฏิบัติการผ่านระบบส่งสัญญาณภาพไร้สายบอกพิกัดด้วยระบบ GPS5(ระบบบอกตำแหน่งบนพื้นผิวโลกผ่านดาวเทียม) โดยชุดส่งสัญญาณภาพส่งได้ไกลถึง 1,000 เมตรในพื้นที่โล่งแจ้ง ส่วนข้อมูลจาก GPS จะแสดง

ตำแหน่งความเร็ว แผนที่การเดินทางของหุ่นยนต์บินขึ้นบนหน้าจอ นอกจากนี้ยังทำงานร่วมกับโปรแกรมควบคุมพิกัดไร้สาย ระบบฉุกเฉินระบบควบคุมเสถียรภาพการบิน และระบบการบินอัตโนมัติทางไกล สำหรับด้านระบบต้นกำลังขับเคลื่อนสามารถพัฒนาและดัดแปลงเครื่องยนต์ลูกสูบ 4 จังหวะใช้ก๊าซโซลีนล้วน เป็นเชื้อเพลิงพร้อมกันนี้ได้สร้างเครื่องยนต์ปฏิกิริยากังหันก๊าซต้นแบบ และสร้างเครื่องยนต์ปฏิกิริยาแบบ PulseJet ร่วมด้วย เพื่อให้การท างานของหุ่นยนต์บินมีประสิทธิภาพมากขึ้นในด้านการขยายผล ปัจจุบันได้มีการอบรมเผยแพร่ผลงานออกสู่ภายนอก โดยได้มีการจัดอบรมจำนวน 3 รุ่นรวม 200 คนสำหรับกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมปลาย นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และหน่วยงานราชการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการสำรวจทางอากาศและมีความสนใจร่วมมือในงานวิจัยพัฒนาที่จะมีต่อไปเช่น กองบิน 41 มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยราชชมงคลล้านนา เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

พื้นที่ทดสอบเป็นไร่อ้อยสายพันธุ์สุพรรณบุรี 80 ของไร่ทวีโชค อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พื้นที่สำรวจเป็นพื้นที่ปลูกอ้อยที่มีอายุ 4 เดือนจำนวน 10 ไร่ การทดสอบเก็บข้อมูลเริ่มจากแบ่งพื้นที่ในการสำรวจเก็บข้อมูลออกเป็นแปลงย่อย แปลงละ 1 ไร่ และทดสอบบินสำรวจที่ระยะความสูงต่างๆเพื่อหาความเหมาะสมของความคมชัดของภาพถ่ายที่ได้ ภาพถ่ายแต่ละภาพจะกำหนดพื้นที่ครอบคลุม 3 ตารางเมตร โดยทำการบินที่สามระดับความสูงคือระยะความสูง 2.0 เมตร 3.0 เมตรและ 4 เมตร เมื่อได้ความสูงที่เหมาะสมแล้ว จึงทำการทดสอบสำรวจพื้นที่และถ่ายภาพออกมาทำการวิเคราะห์การเจริญเติบโต โดยจะดูความสม่ำเสมอของความสูงของต้นอ้อยและลักษณะของสีที่มีความแตกต่างกันเป็นหลัก ต้นอ้อยที่มีสีเขียวสดและความสูงสม่ำเสมอจะถือว่าเป็นอ้อยที่มีความสมบูรณ์มีการเจริญเติบโตที่ดี ส่วนสีของใบที่ออกน้ำตาลจะเป็นพื้นที่ที่ขาดปุ๋ย รวมทั้งจุดที่เป็นช่องว่างระหว่างต้นอันแสดงให้เห็นถึงบริเวณนั้นไม่มีการเจริญเติบโตของต้นอ้อย สิ่งเหล่านี้สามารถนำมาประมวลผลและนำไปสู่การวางแผนควบคุมการบำรุงและปลูกทดแทนต่อไป

ผลการทดลอง

จากการสังเกตและตรวจวัดการเจริญเติบโตของอ้อยสุพรรณบุรี 80 อายุ 4 เดือน โดยการวัดขนาดความสูงของต้นอ้อยในพื้นที่ปลูกนั้น จะเห็นได้ถึงการเจริญเติบโตของต้นอ้อยที่สมบูรณ์มีขนาดและการจัดเรียงตัวกันอย่างสม่ำเสมอเป็นแนว และยังพบการเรียงตัวของต้นอ้อยบางส่วนที่มีขนาดไม่เท่ากันหรืออาจเป็นช่องว่างระหว่างแนวของต้นอ้อยที่เกิดขึ้นมาอย่างไม่สม่ำเสมอ และพบว่าอ้อยที่มีการเจริญเติบโตสมบูรณ์ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่แล้วมีขนาดที่ใกล้เคียงกันคือมีความสูงประมาณ 1.10 เมตร ดังนั้นหากพบเห็นต้นอ้อยที่มีขนาดความสูงน้อยกว่าค่าความสูงเฉลี่ยอย่างชัดเจนจะถือว่าอ้อยบริเวณนั้นมีการเจริญเติบโตที่ผิดปกติ

รูปที่ 2 วัดระดับความสูงจากยอดถึงโคน 1.10 เมตร

ผลจากการทดลองถ่ายภาพมุมสูงของพื้นที่ปลูกอ้อยโดยใช้นานบินขนาดเล็กที่ระยะความสูงสามระดับคือ 2.0 เมตร 3.0 เมตรและ 4 เมตร ด้วยกล้อง Cmos ตัวเดียวกัน โดยกำหนดให้มีขนาดพื้นที่ในการถ่ายภาพที่เท่ากันคือ 3 ตารางเมตร และมีความละเอียดของภาพอยู่ที่ 640x480 Pixel ได้แสดงให้เห็นไว้ในตารางที่ 1 จากการเปรียบเทียบรูปทั้งสามจะเห็นว่า

แต่ระดับความคมชัดแตกต่างกัน และพบว่าภาพที่ได้จากความสูงที่ 3 เมตรมีความคมชัดมากที่สุด จึงได้กำหนดให้ความสูงที่ 3 เมตร เป็นความสูงที่เหมาะสมที่ถูกนำมาใช้ในการถ่ายภาพงานวิจัยในครั้งนี้

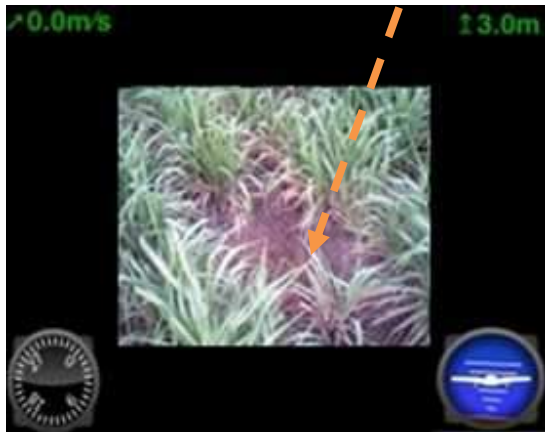
ตารางที่ 1 ระดับความสูงของภาพถ่ายมุมสูง

ระดับความสูง	ภาพถ่ายมุมสูงของไร่อ้อย
2.0 เมตร	
3.0 เมตร	
4 เมตร	

ผลการวิเคราะห์ภาพถ่ายที่ได้จากการสำรวจไร่อ้อยพันธุ์สุพรรณบุรี 80

รูปที่ 2 การถ่ายภาพของไร่อ้อยโดยใช้กล้องหน้าของเฮลิคอปเตอร์ถ่ายภาพมุมสูง

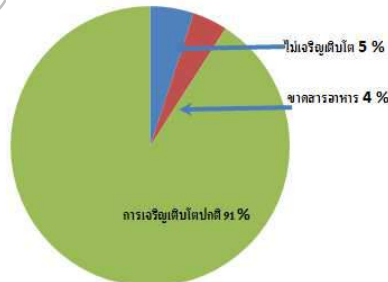

รูปที่ 3 ภาพมุมสูงของไร่อ้อยที่ไม่เจริญเติบโต

รูปที่ 4 ภาพมุมสูงของไร่อ้อยที่เจริญเติบโต

จากผลการสำรวจและเก็บข้อมูลจากภาพถ่ายมุมสูงดังตัวอย่างที่แสดงไว้ในรูปที่ 2 โดยวิเคราะห์จากการสีของใบอ้อย ซึ่งการเจริญเติบโตของอ้อยในระยะเวลา 4 เดือนแรกนั้น จะเห็นได้ว่า ต้นอ้อยที่มีความสมบูรณ์จะมีใบเป็นใบสีเขียว อ้อยในพื้นที่ปลูกมีการเจริญเติบโตไม่สม่ำเสมอทั้งพื้นที่ที่ตรวจพบช่องว่างในระหว่างแถวต้นอ้อยในบางบริเวณ บางบริเวณยังพบอ้อยที่มีใบสีเหลืองอันแสดงให้เห็นถึงการขาดธาตุอาหารและมีการเจริญเติบโตไม่สมบูรณ์ จากการทดลองบินสำรวจพบว่ายานบินขนาดเล็กที่ใช้งานมีอัตราการสิ้นเปลืองแบตเตอรี่อยู่ที่ 12-14 นาทีต่อครั้งที่ขึ้นบิน และต้องเอาเครื่องกลับลงมาชาร์จแบตเตอรี่ใหม่ ระยะเวลาในการชาร์จแบตเตอรี่แต่ละครั้งคือ 20 นาที การบินสำรวจต่อไร่ใช้เวลา 54 นาที ข้อมูลจากการสำรวจทั้งหมดจะถูกนำมาวิเคราะห์หาเปอร์เซ็นต์ของอ้อยที่มีการเจริญเติบโตสมบูรณ์และไม่สมบูรณ์ ดังที่ได้แสดงไว้ในรูปที่ 5

รูปที่ 5 อัตราส่วนคิดเปอร์เซ็นต์

จากรูปที่ 5 พบว่าอ้อย 91 % ของพื้นที่ปลูกมีการเจริญเติบโตเป็นปกติ ในส่วนที่เหลืออีก 9 % นั้นจะแบ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่มีการเจริญเติบโตของต้นอ้อยหลังจากการปลูกอยู่ที่ 5 % ในส่วนนี้เกษตรกรต้องวางแผนการจัดหาพันธุ์อ้อยมาใหม่เพื่อจะได้ทำการปลูกทดแทน และพื้นที่ที่อ้อยที่การเจริญเติบโตช้าหรือขาดสารอาหารอยู่ที่ 4 % พื้นที่นี้จะได้ทำการให้ปุ๋ยเฉพาะที่เป็นการลดภาระค่าใช้จ่าย ซึ่งปกติแล้วเกษตรกรจะทำการให้ปุ๋ยแบบทั่วทั้งแปลง

สรุปผลการทดลอง

งานวิจัยนี้เป็นประยุกต์ใช้เครื่องมือสื่อสารที่เราใช้กันอย่างกว้างขวางมาใช้ใช้กับงานเกษตรกรรมเพื่อเป็นแนวทางเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรโดยการนำเอาเครื่องบินบังคับแบบ 4 ใบพัดที่มีการติดตั้งกล้องเพื่อถ่ายภาพ บังคับการบินด้วย Ipad ทำการบินสำรวจทดลองในไร่อ้อยทิวโชค ที่อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐมทำการบินจำนวน 5 ไร่ ทำการทดลองครั้งละ 1 ไร่ ใช้เวลาโดยเฉลี่ยในการบินที่ 54 นาที โดยความสูงที่เหมาะสมในการบินที่ความสูง 3 เมตร เพื่อให้ทราบถึงพื้นที่ที่ต้นอ้อยที่ไม่มีการงอกโดยเฉลี่ยที่ 5 % และในบริเวณที่พบเห็นจากการถ่ายภาพที่ใบอ้อยมีของใบอ้อยที่เหลือง สามารถบอกได้ว่าการให้ปุ๋ยไม่ทั่วถึงจึงเกิดการขาดปุ๋ยหรือการขาดสารอาหารเพื่อที่เราจะทำการให้ปุ๋ยได้เฉพาะบริเวณที่ขาดปุ๋ย จากการสำรวจพบว่าปริมาณเฉลี่ยที่ 4 % ในส่วนที่เหลือมีการเจริญเติบโตอ้อยที่เป็นไปตามช่วงเวลาของอ้อยที่ควรเจริญเติบโตคือ 91 % งานวิจัยนี้จะเป็นการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพราะเมื่อปลูกอ้อยเพิ่มตั้งแต่เริ่มการปลูกและการใส่ปุ๋ยเฉพาะพื้นที่จะทำให้เพิ่มผลผลิตคือปริมาณน้ำหนักรอ้อยในการตัดอ้อยเมื่อถึงฤดูกาลตัดและเป็นการประหยัดการใส่ปุ๋ยโดยที่ใส่เฉพาะจุดแทนที่เกษตรกรจะใส่ปุ๋ยให้ทั่วทั้งพื้นที่ เป็นการดีที่จะช่วยในการจัดการด้านใส่ปุ๋ยอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ลมที่พัดแรงจะส่งผลกระทบต่อความคมชัดในการถ่ายภาพที่นิ่งและมีโอกาสที่ภาพจะคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง
2. ผู้ควบคุมต้องมีความชำนาญหรือควรมีการใช้งานเครื่องบินบังคับจนชำนาญก่อน

เอกสารอ้างอิง

- ธงชัย ตั้งเปรมศรี. สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 สุพรรณบุรี กรมวิชาการเกษตร. พิมพ์ขึ้นครั้งที่ 2, ปีที่พิมพ์: 2549
- นิติบุคคล สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม. ปีที่ 16 ฉบับที่ 3-6, ปีที่พิมพ์: 2523
- พร้อมจิต ศรลัมภ์และคณะ. สมุนไพรสวนสิริรุกชาติ หน้า 181 โดยคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. ปีที่พิมพ์: 2535
- วันทนา ตั้งเปรมศรี. การปรับปรุงพันธุ์อ้อยเคี้ยว สุพรรณบุรี 72. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา; สถานที่พิมพ์ กรุงเทพฯ หน้า 18-24 ปีที่พิมพ์: 2550
- คัล วิชาณินเทศ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่ม 5 โดยพระราชประสงค์ในพระบรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พิมพ์ขึ้นในปีที่พิมพ์: 2523
- สมศักดิ์ ทองศรี. เอกสารวิชาการการปลูกดูแลรักษาพันธุ์อ้อย. กรมวิชาการเกษตร. สำนักพิมพ์: กรุงเทพฯ: กรม, 2544. 100 หน้า ครั้งที่ 2 ปีที่พิมพ์: 2544
- ไอชา ประจวบเหมาะ; ชำนาญ พิทักษ์. แผลงศตรู้อ้อยและการป้องกันกำจัด. หน้า 57-117. ในเฉลิมพล ไทรุ่งเรือง พิมพ์ขึ้นครั้งที่ 2, ปีที่พิมพ์: 2547
- คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2550. “การพัฒนาเครื่องต้นแบบระบบขับเคลื่อนสำหรับหุ่นยนต์บิน.” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://eng.cmu.ac.th> (14 กันยายน 2553).

แบบจำลองและระบบควบคุมแบบฟัซซีคอนโทรล เพื่อประหยัดพลังงานในระบบปรับอากาศ Modeling and Fuzzy logic control system for Energy saving on Air condition system.

โพธิ์ทอง ปราณิตพลกรัง¹, ไชยวัฒน์ จวงทอง²

¹สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

²สาขาวิชาวิศวกรรมเมคคาทรอนิกส์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาถึงการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของระบบปรับอากาศ ของบ้านพักอาศัยในเขตภาคตะวันออก ซึ่งใช้ระบบควบคุมแบบฟัซซีลอจิกมาช่วยควบคุมการทำงานของมอเตอร์คอมเพรสเซอร์แบบปรับความเร็วรอบได้ โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ของบ้านที่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ และใช้โปรแกรม Matlab/simulink เป็นเครื่องมือ ออกแบบและสร้างระบบควบคุมฟัซซีลอจิก และคำนวณภาระความร้อน ที่ถ่ายเทเข้าภายในบ้านจำลอง ที่สถานะไม่คงตัว โดยแบบจำลองของบ้านที่ใช้คำนวณเป็นบ้านเดี่ยวชั้นเดียว มีขนาด กว้าง 3 เมตร ยาว 5 เมตร สูง 3 เมตร ผนังก่อด้วยอิฐมวลเบาปูนหนา 1 ซม. ผลการวิเคราะห์ที่ได้จากแบบจำลองพบว่า การเลือกใช้ระบบปรับอากาศที่ระบบควบคุมแบบฟัซซีลอจิก ที่มีขนาดการทำควมเย็น 3,516 kW สามารถประหยัดพลังงานไฟฟ้าได้ถึง 18 % และประหยัดค่าไฟฟ้าได้ 1,050 บาท/ปี เมื่อเปรียบเทียบกับระบบปรับอากาศที่มีระบบควบคุมแบบเทอร์โมสตัทหรือเปิด-ปิด

คำสำคัญ : ระบบควบคุมฟัซซี, การอนุรักษ์พลังงาน, แบบจำลองคณิตศาสตร์

Abstract

This research aims to investigate the energy saving of air conditioning systems of domestic building in Eastern region of Thailand. The fuzzy logic to help control the operation of the compressor motor speed is adjustable. Using a mathematical model of the house and air condition and Matlab/simulink programs. To design and build of fuzzy logic control and heat load calculation. Transfer to a house model under unsteady state. Model of the house used to calculate the one-story house with 3 meters wide, 3 meters long, 5 meters high. Brick walls with plaster 1 cm thick. The analysis model indicates that The deployment of air-conditioning system is fuzzy logic. Sizes of 3,516 kW cooling power can save up to 18% and save electricity costs 1,050 Baht per year, compared with the air conditioning system with thermostat or on-off control.

Keywords: Fuzzy control, Energy conservation, Mathematical model.

บทนำ

ปัญหาที่ทั่วโลกให้ความสำคัญคือ ปัญหาด้านพลังงาน แหล่งทรัพยากรและมลพิษ เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องและผลกระทบโดยตรงกับมนุษย์ ในฐานะที่เป็นปัจจัยที่สำคัญเพื่ออำนวยความสะดวกสบายในการใช้ชีวิตของมนุษย์ ที่ต้องใช้งพลังงาน และทรัพยากรจากธรรมชาติ การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกสบาย ต้องขับเคลื่อนด้วยพลังงานที่มีอยู่อย่างจำกัด เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน ทำให้การใช้พลังงานเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ในแต่ละปี นอกจากนี้การใช้พลังงานดังกล่าว ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อตามมาอีกหลายอย่าง เช่น การเกิดภาวะโลกร้อน การลดลงของโอโซน และการเกิดมลพิษ เป็นต้น (Khedari, J., Hirunlabh J. and Bunnang T.,1997)

ประเทศไทยมีลักษณะอากาศแบบร้อนชื้น ในสภาพอากาศปัจจุบัน อุณหภูมิอากาศโดยเฉลี่ยในตอนกลางวันจะสูงกว่าอุณหภูมิในขอบเขตสภาวะน่าสบาย(Thermal comfort) ส่งผลกระทบต่อผู้อยู่อาศัย ต้องใช้เครื่องปรับอากาศเพื่อปรับสภาพอากาศในบ้านหรืออาคาร ให้อยู่ในเขตสภาวะน่าสบาย ซึ่งก่อให้เกิดการเพิ่มภาระการทำความร้อน(Cooling load) ของเครื่องปรับอากาศ ทำให้สิ้นเปลืองพลังงานไฟฟ้าในเครื่องปรับอากาศเพิ่มมากขึ้น จากข้อมูลการใช้พลังงานในประเทศไทยในปัจจุบัน พบว่ามีการใช้พลังงานไฟฟ้าในภาคที่อยู่อาศัยถึง 22% ของการใช้พลังงานไฟฟ้าทั้งหมด และเมื่อดูสัดส่วนการใช้พลังงานไฟฟ้าในบ้านพักอาศัยยังพบว่ามีการใช้พลังงานไฟฟ้าไปในเครื่องปรับอากาศถึง 70 % (Pothong Praneetpolkrang and Boonsrang Direksathaporn, 2012) ของปริมาณการใช้ไฟฟ้าในบ้านพักอาศัย ดังนั้นการหาแนวทางในการลดการใช้พลังงาน และบริหารจัดการการใช้พลังงานให้มีประสิทธิภาพจึงมีความจำเป็นอย่าง เนื่องจากการที่ปริมาณการใช้พลังงานไฟฟ้าในบ้านพักอาศัยส่วนใหญ่เกิดจากเครื่องปรับอากาศ การหาแนวทางการลดปริมาณภาระความร้อนเข้าสู่ภายในบ้านเพื่อลดปริมาณพลังงานไฟฟ้าที่ใช้กับเครื่องปรับอากาศจึงมีความสำคัญ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาถึงการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของระบบปรับอากาศ ของบ้านพักอาศัยในเขตภาคตะวันออกของประเทศไทย ซึ่งใช้ระบบควบคุมแบบพีซีลอจิก มาช่วยควบคุมการทำงานของมอเตอร์คอมเพรสเซอร์ แบบปรับความเร็วรอบได้ โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ของบ้านที่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ และใช้โปรแกรม Matlab/simulink เป็นเครื่องมือ ออกแบบและสร้างระบบควบคุมพีซีลอจิก และคำนวณภาระความร้อน ที่ถ่ายเทเข้าสู่ภายในบ้านจำลอง ที่สถานะไม่คงตัว และวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์

แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พลังงานของเครื่องปรับอากาศในบ้านพักอาศัยนั้น สามารถแยกปัจจัยหลักๆได้ 2 ปัจจัยคือ ปัจจัยจากภายนอกอาคารซึ่งส่งผ่านเปลือกอาคารด้านในเข้าสู่ภายในอาคาร ซึ่งได้แก่ ความร้อนจากแสงอาทิตย์และความชื้นที่ผ่านเข้าสู่ตัวอาคารทางผนัง หลังคา ฝ้าเพดาน ส่วนปัจจัยภายในได้แก่ ความร้อนที่ออกมาจากตัวผู้พักอาศัย ความร้อนเครื่องใช้ต่างๆ เช่น เตาไรต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น เนื่องจากการที่ปริมาณการใช้พลังงานไฟฟ้าในบ้านพักอาศัยส่วนใหญ่เกิดจากเครื่องปรับอากาศ การหาแนวทางการลดปริมาณภาระความร้อนเข้าสู่ภายในบ้านเพื่อลดปริมาณพลังงานไฟฟ้าที่ใช้กับเครื่องปรับอากาศจึงมีความสำคัญ

พีซีลอจิกเป็นตรรกะที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นจริงที่ว่า ทุกสิ่งบนโลกแห่งความเป็นจริงไม่ใช่มีเฉพาะสิ่งที่มีความแน่นอนเท่านั้น แต่มีหลายสิ่งหลายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่เที่ยงและไม่แน่นอน (uncertain) อาจ

เป็นสิ่งที่คลุมเครือ (fuzzy) ไม่ใช่ชัดเจน (exact) ยกตัวอย่างเช่น เซตของอายุคน อาจแบ่งเป็น วัยทารก วัยเด็ก วัยรุ่น วัยกลางคน และวัยชรา จะเห็นได้ว่าในแต่ละช่วงอายุคนไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่าวัยทารกกับวัยเด็กแยกจากกันแน่ชัดช่วงใด วัยทารกอาจถูกตีความว่าเป็นอายุระหว่าง 0 ถึง 1 ปี บางคนอาจตีความว่าวัยทารกอยู่ในช่วงอายุ 0 ถึง 2 ปี ในทำนองเดียวกัน วัยเด็กและวัยรุ่น ก็ไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าช่วงต่อของอายุควรอยู่ในช่วงใด อาจตีความว่าวัยเด็กมีอายุอยู่ในช่วง 1 ถึง 12 ปี หรืออาจเป็น 2 ถึง 10 ปี เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นตัวอย่างของความไม่แน่นอน ซึ่งเป็นลักษณะทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นทั่วไป เซตของเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนเช่นนี้เรียกว่าฟัซซีเซต (fuzzy set)

การสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ของบ้านพักอาศัยที่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ เพื่อใช้วิเคราะห์การใช้พลังงานของเครื่องปรับอากาศ พฤติกรรมทางความร้อนที่เกิดขึ้นกับบ้านพักอาศัย และพิจารณาตัวแปรที่มีผลต่ออุณหภูมิภายในบ้านพักอาศัย การออกแบบให้สภาวะภายในบ้านอาคารมีความรู้สึกสบาย จำเป็นต้องวิเคราะห์ถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้อง โดยการคำนวณสมรรถนะของวัฏจักรการทำความเย็นเครื่องปรับอากาศ พิจารณาในรูปของสัมประสิทธิ์ของสมรรถนะ (COP) หมายถึงอัตราส่วนระหว่าง อัตราการถ่ายเทความร้อนของอีวาโปเรเตอร์ (Q_r) และงานในการอัดคอมเพรสเซอร์ (W_p) P คือ กำลังไฟฟ้าที่ใช้ โดยที่ปริมาณความร้อนเหล่านี้ สามารถหาได้จากคุณสมบัติทางเทอร์โมไดนามิกส์ของสารทำความเย็นที่สภาวะต่าง ๆ ซึ่งสมรรถนะของวัฏจักรนั้นสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$COP = \frac{Q_r}{W_p} \quad (1)$$

$$P = \frac{W_p}{\eta_{motor}} \quad (2)$$

$$E_{comp} = \int P dt \quad (3)$$

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

Boonsrang Direksathaporn,(2011)ได้ใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ของบ้านพักอาศัยที่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คำนวณหาภาระความร้อนเข้าสู่ตัวบ้านที่สถานะไม่คงตัวที่เพื่อหาแนวทางในการประหยัดพลังงาน โดยใช้โปรแกรม Matlab/simulink เป็นเครื่องมือ ผลการวิเคราะห์การจำลองการทำงานของระบบปรับอากาศในบ้านพักอาศัยเป็นเวลา 12 ชั่วโมงตั้งแต่ 8.00-17.00 น. พบว่าการเพิ่มความหนาของผนัง จะทำให้ภาระความร้อนด้านผนังมีปริมาณลดลง การปรับตั้งอุณหภูมิควบคุมเครื่องปรับอากาศเพิ่มขึ้น จาก $25^{\circ}C$ เป็น $27^{\circ}C$ ทำให้สามารถประหยัดพลังงานเพิ่มขึ้น ประมาณ 25 %

J.V.C.Vagas,J.A.R.Parise,(1995). สร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ของระบบ heat pump และคอมเพรสเซอร์แบบปรับความเร็วรอบได้ ควบคุมความเร็วรอบคอมเพรสเซอร์โดย ดีซี เซอร์โวมอเตอร์ เปรียบเทียบระบบควบคุมแบบ on-off และ pid control ผลการวิเคราะห์ ระบบควบคุม pid control สามารถประหยัดพลังงานได้ 11 % เมื่อเปรียบเทียบกับระบบควบคุมแบบon-off control

Khedari, J., Hirunlabh Jand Bunnang T.,(1997) ได้ทำการทดลองการระบายอากาศของหลังคารับแสงอาทิตย์ (Roof solar collector) ของบ้านพักอาศัยเขตร้อนชื้น โดยหาวัสดุที่หาได้ในท้องตลาดทั่วไปกระเบื้องซีแพ็คโมเนียสำหรับมุงภายนอก และภายในเป็นยิปซัมบอร์ด ในการศึกษานี้จะพิจารณาถึง ความยาว มุมเอียงของหลังคา ระยะห่างระหว่างหลังคาภายนอกและภายใน ที่ทำให้เกิดการ

ระบายอากาศได้ดีที่สุด ผลการทดลองพบว่า ที่ความยาวของหลังคา 1 เมตร เอียง 30 องศา จะมีอัตราการระบายอากาศสูงที่สุดคือ 0.08-0.15 เมตร/วินาที และลดการใช้พลังงานลง 150-350 วัตต์/ตารางเมตร และหากเพิ่มความยาวของหลังคาเพิ่มขึ้นเป็น 2 เมตร จะลดการใช้พลังงานลง 70-150 วัตต์/ตารางเมตร หรือลดจากความยาว 1 เมตร ประมาณ 50% และ 55% ตามลำดับ

Hudson G. and Underwood C.P.,(1999)ได้นำเสนอแบบจำลองคณิตศาสตร์ของบ้านพักอาศัย โดยแสดงสมการคำนวณการถ่ายเทความร้อนในรูปวงจรความต้านทานและความจุ (RC electric circuit) ของวงจรไฟฟ้า และวิเคราะห์โดยวิธี Lump heat capacity โดยเขียนแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ในรูปสมการปริภูมิสถานะ(State-Space model) ซึ่งตัวแปรต่างๆเขียนอยู่ในรูปของความสัมพันธ์ในสมการอนุพันธ์ (Differential) โดยทำการเปรียบเทียบแบบจำลองที่เป็นสมการอนุพันธ์อันดับหนึ่ง กับสมการอนุพันธ์อันดับสอง พบว่า ผลตอบสนองจากแบบจำลองทั้งสองมีค่าใกล้เคียงกัน ข้อดีของสมการปริภูมิสถานะ (State-Space model)คือ ใช้งานได้ดีกับหลายอินพุตและหลายเอาต์พุต(MIMO system) สามารถใช้แสดงแบบจำลองคณิตศาสตร์ได้ทั้งของระบบที่เป็นLinear time invariant และ Nonlinear

Iqbal I. and Al-Homoud MS.,(2007) ศึกษาการใช้พลังงานไฟฟ้าของระบบปรับอากาศในบ้านพักอาศัยในเมือง Dammam ประเทศซาอุดีอาเบีย ที่ติดตั้งฉนวนที่ผนังและหลังคาที่มีความหนาตั้งแต่ 0.05m ถึง 0.075m โดยใช้แบบจำลองการถ่ายเทความร้อนเป็นแบบพลวัต(Dynamic model) และโปรแกรมVisual DOE ช่วยในการวิเคราะห์ ผลวิเคราะห์ที่ได้พบว่า สามารถลดการใช้พลังงานไฟฟ้าลงได้ประมาณ 2-7%

Manohar R. Kulkarni, Feng Hong, (2004) ใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ของบ้านพักอาศัยที่ติดตั้งระบบHVAC โดยใช้โปรแกรม Matlab/simulink เป็นเครื่องมือ แบบจำลองเป็นแบบพลวัต (Dynamic model) เปรียบเทียบอุณหภูมิควบคุมภายในห้อง ระบบควบคุมแบบเปิด-ปิดกับระบบสัดส่วน (Proportional control) พบว่า ระบบควบคุมแบบ ระบบสัดส่วนทำให้อุณหภูมิควบคุมภายในห้อง คงที่มากกว่า

Suriyon Chomdee และSuttichai Premrudeepreechacharn ,(2000). นำเสนอการออกแบบระบบควบคุม พืชซีคอนโทรลกับ fan coil unit ซึ่งตัวแปรอินพุต คือ ความแตกต่างของอุณหภูมิ และความแตกต่างของอุณหภูมิเทียบกับเวลา ตัวแปรเอาต์พุตคือ ความเร็วลมของ fan coil unit ผลการวิเคราะห์ เมื่ออุณหภูมิอากาศภายในห้องมีค่าสูง ความเร็วของลมที่ผ่าน evaporator ก็จะมีความเร็วที่สูง ช่วยให้อุณหภูมิอากาศภายในห้องเย็นเร็วขึ้น เมื่ออุณหภูมิอากาศภายในห้องลดลง ความเร็วของลมก็จะลดลงไปด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ของบ้านที่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ และใช้โปรแกรม Matlab/simulink เป็นเครื่องมือ ออกแบบและสร้างระบบควบคุมพืชซีลोजิก และคำนวณภาระความร้อน ที่ถ่ายเทเข้าภายในบ้านจำลอง ที่สถานะไม่คงตัว และวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ โดยลักษณะโครงสร้างบ้านพักอาศัยที่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ เป็นบ้านชั้นเดียว ขนาดของบ้าน คือ กว้าง 3 เมตร ยาว 5 เมตร สูง 3 เมตร โครงสร้างหลักของบ้านจำลองประกอบด้วย ผนังก่อด้วยอิฐมวลฉนวน 2 ชั้น ฉาบปูนหนา 1 ซม. ทั้งด้านนอกและใน พื้นบ้านประกอบด้วย ชั้นล่างเป็นพื้นปูนคอนกรีต หนา 5 ซม. ด้านบนพื้นผิวบ้าน พื้นไม้ หนา 2 ซม. และ ceiling เป็นแผ่น ยิปซัมบอร์ด หนา 1.2 ซม.

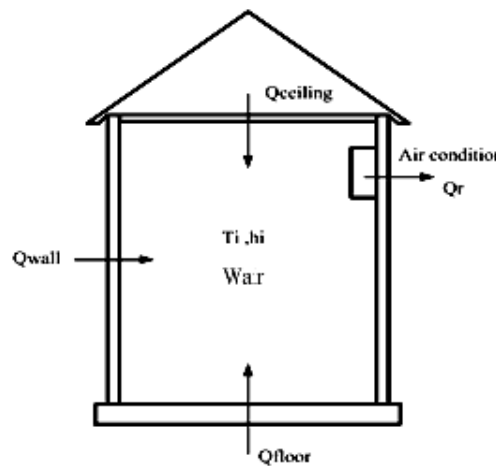
แบบจำลองทางคณิตศาสตร์

แบบจำลองทางคณิตศาสตร์บ้านพักอาศัยที่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ดังแสดงในภาพที่ 1. ซึ่งสมการการถ่ายเทความร้อน ที่เกิดขึ้นภายในบ้านจำลอง พัฒนามาจากสมการพื้นฐาน กฎการอนุรักษ์พลังงาน โดยตั้งข้อสมมติฐานดังนี้

- 1 การถ่ายเทความร้อนเกิดขึ้นในทิศทางเดียว
- 2 การวิเคราะห์การถ่ายเทความร้อนที่ สภาวะไม่คงที่
- 3 ค่าสัมประสิทธิ์การถ่ายเทความร้อนรวม ด้านนอกและ ด้านในห้องมีค่าคงที่
- 4 ไม่คิดภาระความร้อนที่เกิดจากผู้อาศัย เครื่องใช้ไฟฟ้า และแสงสว่างภายในบ้าน
- 5 ไม่คิดภาระความร้อนที่เกิดจากการแทรกซึมอากาศ ภาระความร้อนจากประตูและ

หน้าต่าง

- 6 คุณสมบัติของวัสดุโครงสร้างบ้านไม่ขึ้นอยู่กับอุณหภูมิอากาศภายในและภายนอกบ้าน

ภาพที่ 1 สมดุลพลังงานแบบจำลองบ้านพักอาศัย

จากข้อสมมติฐานดังกล่าว จะได้ว่าสมการสมดุลพลังงาน ภายในบ้านคือ

$$\frac{dE_{cv}}{dt} = E_{in} - E_{out}$$

$$W_{air} \frac{dT_i}{dt} = Q_w + Q_f + Q_c - Q_r \quad (4)$$

$$W_{air} = mC_{pair}$$

ภาระความร้อนที่ถ่ายเทผ่านผนัง (wall)

$$Q_w = A_w U_w (T_o - T_w) \quad (5)$$

เมื่อ

$$\frac{1}{U_w} = \frac{1}{h_o} + \frac{x_{plaster}}{k_{plaster}} + \frac{x_{brick}}{k_{brick}} + \frac{x_{plaster}}{k_{plaster}} + \frac{1}{h_i}$$

ภาวะความร้อนที่ถ่ายเทผ่าน ceiling

$$Q_c = U_c A_c (T_a - T_i) \quad (6)$$

เมื่อ

$$\frac{1}{U_c} = \frac{1}{h_i} + \frac{X_c}{k_c} + \frac{1}{h_i}$$

ภาวะความร้อนที่ถ่ายเทผ่านพื้น (floor)

$$Q_f = A_f U_f (T_f - T_i) \quad (7)$$

$$\frac{1}{U_f} = \frac{1}{h_i} + \frac{X_{f1}}{k_{f1}} + \frac{X_{f2}}{k_{f2}}$$

การจำลองเครื่องปรับอากาศ

การจำลองระบบปรับอากาศนั้น เป็นระบบปรับอากาศแบบ on-off control เพื่อที่หาปริมาณการใช้พลังงานไฟฟ้าเพื่อทำความเย็นของห้องปรับอากาศ ระบบควบคุมเครื่องปรับอากาศ (on-off controller) ถ้า $U(t)$ คือ สัญญาณควบคุม จะได้

$$U(t) = U_1 \quad \text{ถ้า } e(t) > 0$$

$$U(t) = U_2 \quad \text{ถ้า } e(t) < 0 \quad (8)$$

ค่า U_1 และ U_2 เป็นค่าคงที่ U_2 เท่ากับ 0 และ $e(t)$ เป็นค่าผลต่าง ของสัญญาณอุณหภูมิที่ควบคุมและอุณหภูมิห้องจริง

ราคาพลังงานไฟฟ้า/วัน

$$\text{energy cost} = \frac{E_{\text{comp}}}{1,000 \text{ W}} \times 3 \text{ bath} \times \frac{t \text{ (s)}}{3600 \text{ .s}} \quad (9)$$

ราคาพลังงานไฟฟ้า/เดือน

$$= \text{energy cost} \times \text{จำนวนวันใน 1 เดือน} \quad (10)$$

อัตราประหยัดไฟฟ้าต่อปี , Es (Energy saving)

$$Es = C_a - C_b \quad (11)$$

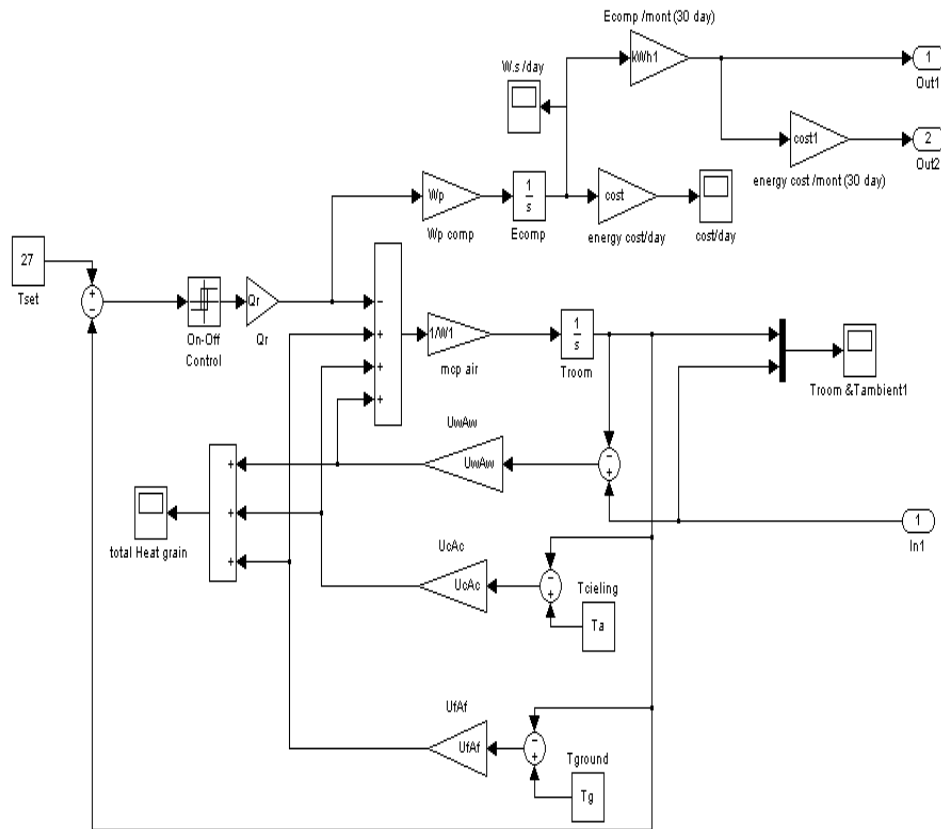
C_a คือค่าไฟฟ้าต่อปีกรณีระบบควบคุม on-off, Bath

C_b คือ ค่าไฟฟ้าต่อปีกรณีระบบควบคุม fuzzy, Bath

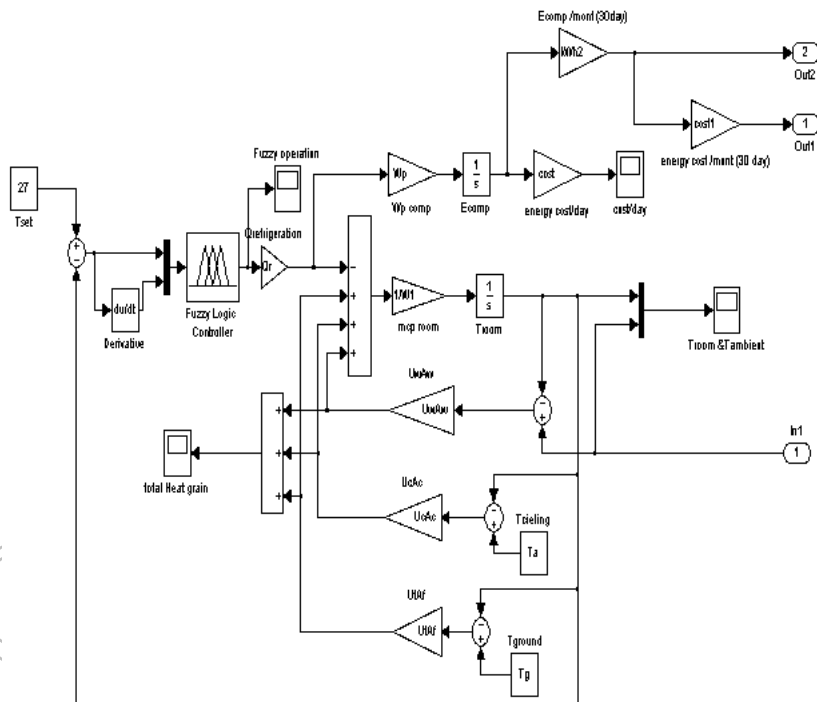
อัตราประหยัดไฟฟ้า (%) ,(Energy saving)

$$= \frac{(C_a - C_b)}{C_a} \times 100\% \quad (12)$$

จากสมการที่ (1) ถึง (13) สามารถสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ ของบ้านบ้านพักอาศัยที่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ระบบควบคุมแบบ On-Off control และ fuzzy control โดยใช้ simulink block diagram ของโปรแกรม Matlab/simulink ได้ดังภาพที่ 2(a) , 2(b)

ภาพที่ 2(a) building subsystem block diagram ของระบบควบคุมแบบ On-Off controller

ภาพที่ 2(b) building subsystem block diagram ของระบบควบคุมแบบ Fuzzy PD controller

ตัวแปรอินพุตและข้อมูลที่ใช้คำนวณ

ข้อมูลของตัวแปรอินพุต เป็นอุณหภูมิอากาศจังหวัดระยอง และคุณสมบัติทางกายภาพ ของวัสดุโครงสร้างของบ้านจำลอง ดังแสดงไว้ที่ตารางที่ 1 โดยอุณหภูมิอากาศภายนอก จะเลือกใช้ตัวแทนในหนึ่งวันเป็นตัวแทนในแต่ละเดือนนั้น(J.A. Duffie and W.A. Beckman , (1980), Stocker,W.F.,(1989), Boonsrang Direksathaporn,(2011).) เพื่อนำไปคำนวณหาปริมาณการใช้พลังงานของคอมเพรสเซอร์แต่ละเดือน

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลที่ใช้คำนวณ

Parameter	Value
ผนัง	k , W/m.K
ปูนฉาบหนา 1 cm	0.72
อิฐมวลยู่	0.72
ceiling	
ยิปซัมบอร์ด 1.2x120x240(cm ³)	0.14
พื้น	
คอนกรีตสำเร็จรูปหนา 5 cm	1.13
พื้นไม้ หนา 2 cm	0.14
Film coefficient	
ho	22.7 $\frac{W}{m^2K}$
hi	9.37 $\frac{W}{m^2K}$
ระบบปรับอากาศ	
COP	2.82
η_{motor}	0.75
Capacity	3,516 W
ราคา ค่าไฟฟ้า	3บาท/หน่วย (1 หน่วย=1 kW.h)

การออกแบบตัวควบคุมฟัซซี่

การออกแบบตัวควบคุมฟัซซี่ ได้ออกแบบให้มี Membership function แบบ Mamdani 3 ตัว คือ อินพุต 2 ตัว คือ E(t) และ dE(t) เอาท์พุท 1 ตัว คือ POWER รูปร่างของ Membership function เป็นแบบผสม ระหว่างแบบสามเหลี่ยม และสี่เหลี่ยมคางหมู ซึ่งมีรายละเอียดดังแสดงในรูปที่ 3(a)ถึง3(c)

$$E(t) = T(t) - TSP$$

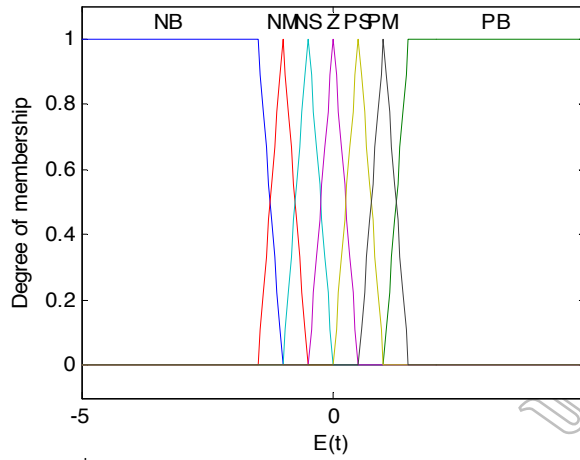
$$dE(t) = E(t) - E(t-1) \tag{13}$$

E(t) คือ ค่าอุณหภูมิคลาดเคลื่อนปัจจุบัน dE(t) คือ ค่าเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิคลาดเคลื่อน

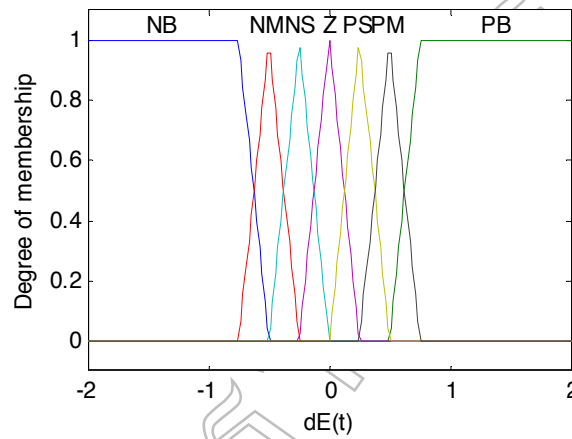
T(t) คือ อุณหภูมิปัจจุบัน

TSP คือ อุณหภูมิปรับตั้ง

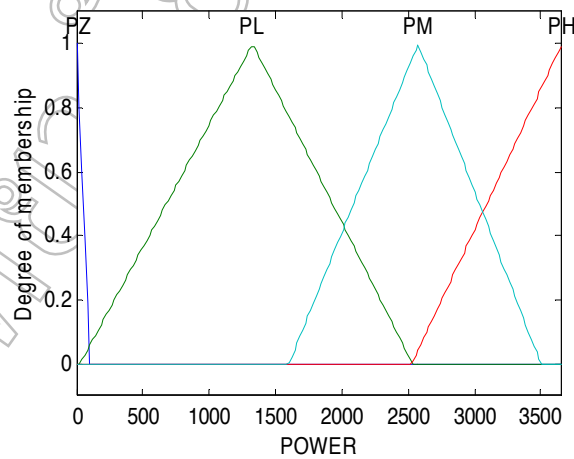
E(t-1) คือ ค่าอุณหภูมิคลาดเคลื่อนเวลาที่ผ่านมา

รูปที่ 3(a) Membership function ของอินพุต E(t)

ภาพที่ 3(b) Membership function ของอินพุต dE(t)

ภาพที่ 3(c) Membership function ของเอาต์พุต POWER

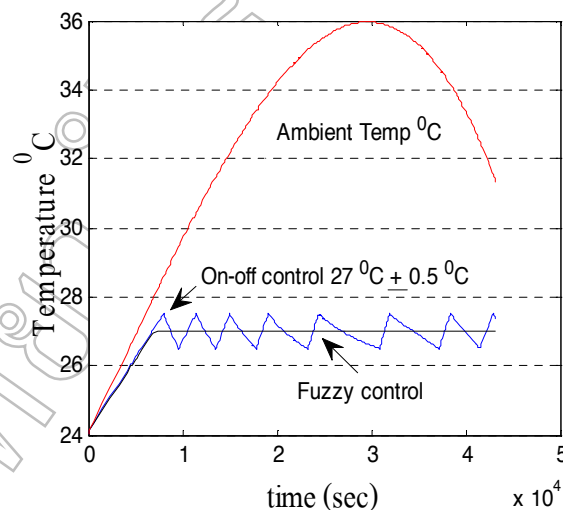
ตารางที่ 2 กฎพื้นฐานของการควบคุม
 $dE(t)$

	NB	NM	NS	Z	PS	PM	PB
NB	PZ	PZ	PZ	PZ	PZ	PZ	PZ
NM	PZ	PZ	PZ	PZ	PZ	PZ	PZ
NS	PZ	PZ	PZ	PZ	PZ	PZ	PZ
Z	PZ	PZ	PZ	PZ	PZ	PZ	PL
PS	PZ	PL	PM	PH	PH	PH	PH
PM	PL	PM	PH	PH	PH	PH	PH
PB	PM	PH	PH	PH	PH	PH	PH

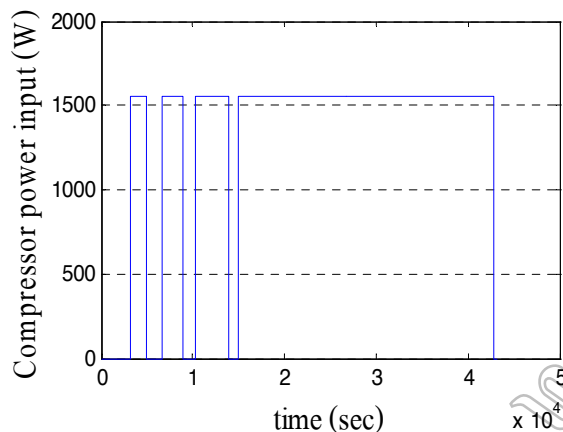
โดยที่ NB = Negative Big NM = Negative Medium NS = Negative Small
 Z = Zero PS = Positive Small PM = Positive Medium
 PB = Positive Big PZ = Power Zero PL = Power Low
 PM = Power Medium PH = Power High

ผลการวิเคราะห์จากแบบจำลอง

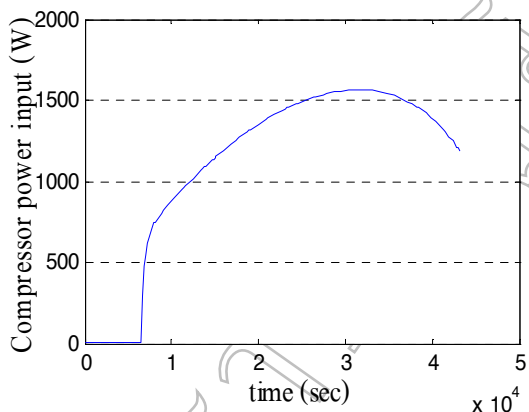
จากแบบจำลองคณิตศาสตร์ ของบ้านที่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ได้ผลวิเคราะห์ดังภาพที่ 4 เปรียบเทียบอุณหภูมิภายในห้องควบคุมที่อุณหภูมิควบคุมที่ต้องการคือ 27°C ระหว่างระบบควบคุมแบบ on-off กับแบบ Fuzzy control ซึ่งจะพบว่าอุณหภูมิภายในห้องควบคุมแบบ Fuzzy control จะมีอุณหภูมิที่คงที่ใกล้เคียงกับอุณหภูมิที่ต้องการมากกว่า ระบบควบคุมแบบ on-off

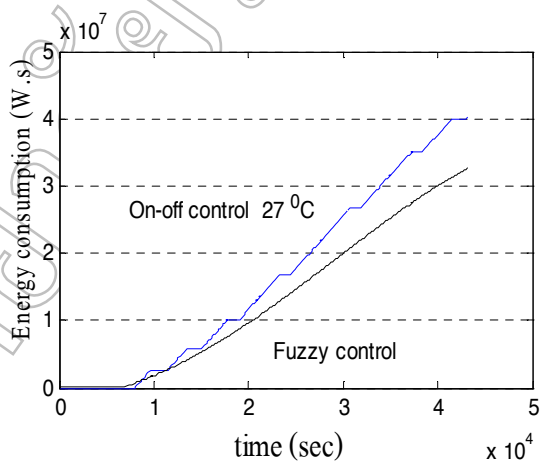
ภาพที่ 4 เปรียบเทียบอุณหภูมิควบคุมภายในห้องระบบควบคุมแบบ On-off control กับ Fuzzy control

ภาพที่ 5 Compressor power input (W) ระบบควบคุมOn-off control (อุณหภูมิห้องควบคุมที่ 27 °C)

ภาพที่ 6 Compressor power input (W) ระบบควบคุมFuzzy control (อุณหภูมิห้องควบคุมที่ 27 °C)

ภาพที่ 7 Compressor energy consumption (W.s) เปรียบเทียบระบบ On-off control กับ Fuzzy control

ภาพที่ 5 แสดง Compressor power input (W) ระบบควบคุม On-off control อุณหภูมิห้องควบคุมที่ 27°C จากรูปพบว่า ช่วงภาระความร้อนสูงในช่วงเที่ยงถึงบ่าย จะมีการใช้พลังงานไฟฟ้าที่สูงมากตามไปด้วย การทำงานของมอเตอร์คอมเพรสเซอร์ของระบบควบคุม On-off control จะเป็นแบบความเร็วรอบคงที่ ภาพที่ 6 แสดงค่า Compressor power input (W) ระบบควบคุม Fuzzy control พบว่าการใช้พลังงานของคอมเพรสเซอร์ จะเปลี่ยนตามภาระความร้อน เมื่อภาระความร้อนเพิ่มสูงขึ้นในช่วงเที่ยงไปจนถึงบ่ายจะเห็นว่าคอมเพรสเซอร์มีการใช้พลังงานไฟฟ้าสูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งมอเตอร์คอมเพรสเซอร์ของระบบปรับอากาศของระบบควบคุม Fuzzy control จะเป็นมอเตอร์แบบปรับความเร็วรอบได้ เมื่อภาระความร้อนเพิ่มสูงขึ้น มอเตอร์คอมเพรสเซอร์จะเพิ่มความเร็วรอบเพิ่มสูงตามภาระความร้อน เพื่อให้ประสิทธิภาพในการทำความเย็นของระบบปรับอากาศเพิ่มสูงตามไปด้วย ภาพที่ 7 เป็นการเปรียบเทียบการใช้พลังงานรวมคอมเพรสเซอร์ในหนึ่งวัน ระหว่างระบบควบคุมแบบ On-off control กับ Fuzzy control เมื่อวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ จะได้ผลวิเคราะห์ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบระบบควบคุมเครื่องปรับอากาศ

เปรียบเทียบระบบควบคุม	Energy saving (Bath/Year)	Energy saving %
On-off control กับ Fuzzy control	1,050	18

สรุปงานวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการทดลอง

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาถึงการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของระบบปรับอากาศ ของบ้านพักอาศัยในเขตภาคตะวันออกของไทย ซึ่งใช้ระบบควบคุมแบบพีซีลอจิก มาช่วยควบคุมการทำงานของมอเตอร์คอมเพรสเซอร์ แบบปรับความเร็วรอบได้ โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ ของบ้านที่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ และใช้โปรแกรม Matlab/simulink เป็นเครื่องมือ ออกแบบและสร้างระบบควบคุมพีซีลอจิก และคำนวณภาระความร้อน ที่ถ่ายเทเข้าภายในบ้านจำลอง ที่สถานะไม่คงตัว ผลที่ได้จากการคำนวณของแบบจำลองทางคณิตศาสตร์สรุปได้ว่า อุณหภูมิภายในห้องควบคุมแบบ Fuzzy control จะมีอุณหภูมิที่คงที่ใกล้เคียงกับอุณหภูมิที่ต้องการมากกว่า ระบบควบคุมแบบ on-off การใช้พลังงานของคอมเพรสเซอร์ระบบควบคุม Fuzzy control จะเปลี่ยนตามภาระความร้อน เมื่อภาระความร้อนเพิ่มสูงขึ้น มอเตอร์คอมเพรสเซอร์จะเพิ่มความเร็วรอบเพิ่มสูงตามภาระความร้อน เพื่อให้ประสิทธิภาพในการทำความเย็นของระบบปรับอากาศเพิ่มสูงตามไปด้วย ทำให้มีการใช้พลังงานไฟฟ้าสูงขึ้น การใช้ระบบปรับอากาศที่ระบบควบคุมแบบ Fuzzy control สามารถประหยัดพลังงานไฟฟ้าได้ 18% และประหยัดเงินได้ 1,050 บาท/ปี เมื่อเปรียบเทียบกับระบบควบคุมแบบ on-off control

ข้อเสนอแนะ

1. การสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ของบ้านพักอาศัยที่ติดตั้งระบบปรับอากาศนี้ การตั้งสมมติฐานในระบบปิด ไม่ได้คิดค่าภาระความร้อนจากการถ่ายเทและแทรกซึมของอากาศ จากประตู

หน้าต่างและผู้อาศัยรวมเข้าไปด้วย ดังนั้นหากต้องการให้ผลคำนวณจากแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ใกล้เคียงกับค่าที่เกิดขึ้นจริง ควรนำค่าการถ่ายเทความร้อนนี้มาคิดด้วย

2.ในงานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาถึงค่าการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของเครื่องปรับอากาศ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยคำนวณเพียงอย่างเดียว จึงควรมีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศจริง เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการทำงานจริงของเครื่องปรับอากาศ

เอกสารอ้างอิง

- Boonsrang Direksathaporn, 2011. **Modeling for investigating energy conservation in small domestic buildings in north-eastern region of Thailand** ., 8th National Conference Heat and mass transfer devices , pp 39-43.
- C. Aprea, R. Mastrullo, C. Renno, 2004. **Fuzzy control of the compressor speed in a refrigeration plant**, International Journal of Refrigeration 27, pp 639–648
- Daouas N, Hassen Z, Aissia HB, 2010. **Analytical periodic solution for the study of thermal performance and optimum insulation thickness of building walls in Tunisia**, Int. J. Appl Therm Eng , , vol 30, pp 319–26.
- Hudson G. and Underwood C.P., 1999. **A simple building modeling procedure for matlab/Simulink**, Proceedings of the 6th International Conference on Building performance Simulation (IBPSA '99). September, Kyoto-Japan, pp. 777-783.
- Iqbal I, Al-Homoud MS. 2007, **Parametric analysis of alternative energy conservation measures in an office building in hot and humid climate**., Build Environ, vol 42(5), pp 2166–77.
- J.A. Duffie and W.A. Beckman , 1980. **Solar Engineering of Thermal Process** , John Willy & Sons
- J.V.C.Vagas, J.A.R. Parise, 1995. **Simulation in transient regime of a heat pump with closed loop and on off control** , Int .J, Refrig. Vol 18, No. 4, pp 235-243.
- Khedari, J., Hirunlabh J and Bunnang T., 1997. **Experimented study of a Roof solar Collector toward the natural ventilation of new houses**, Energy Buildings , vol 26(2), pp. 159-167
- MathWork, 2002. **User Guide Version 2. Fuzzy Logic Toolbox for use with MATLAB**
- Manohar R. Kulkarni, Feng Hong, 2004. **Energy optimal control of a residential space-conditioning system based on sensible heat transfer modeling** , Int. J. Building and Environment, pp 31 – 38.
- M.S. Mohsen, B.A. Akash, 2001. **Some prospect of energy savings in buildings**, 42, pp 1307–1315
- Pothong Praneetpolkrang and Boonsrang Direksathaporn, 2012. **Mathematical model of the**

house and air condition for energy saving in North Eastern region of Thailand. ,

The 25th Conference of Mechanical Engineering Network of Thailand, Krabi.

Suriyon Chomdee และ Suttichai Premrudeepreechacharn ,2000. **Fuzzy logic control of fan coil unit**, Conference of Mechanical Engineering Network of Thailand 14th, 2-3
Chaingmai

S.I. Gustafson, 2000. **Optimization of insulation measures on existing buildings**, Energy
Build.33 pp 49–55.

Stocker, W.F., 1989. **Design of Thermal System**, McGraw-Hill

รายการสัญลักษณ์

A	Heat transfer area , m ²	E _{comp}	Compressor energy consumption , W.s
h	Film coefficient , W/m ² .K	C _p	Specific heat , J/kg.K
k	Thermal conductivity, W/m.K	m	Mass , kg
COP	Coefficient of performance	η _{motor}	Motor efficiency
P	Compressor power input , W	Q	Heat transfer rate , W
t	Time , sec	T	อุณหภูมิ , °C
U	Overall heat transfer , W/m.K	x	Insulation thickness , m

Subscripts

c	ceiling	f	floor	g	ground	w	wall
r	refrigeration	O	outside house	I	inside house		

การศึกษาผลของก๊าซมีเทนจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงในเตาเผาชีวมวลแบบแก๊สซิฟิเคชัน

A Study on Effects of methane from fuel combustion In the biomass gasification furnace functions

กรุง ลีอวัฒนา

สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาการสร้างเตาเผาชีวมวล แบบ 3 ขั้นตอนโดยมีส่วนประกอบทั้งหมด 3 ส่วน คือ ส่วนชั้นบน คือ ชั้นจัดเก็บเชื้อเพลิง ส่วนชั้นกลางคือ ชั้นที่ทำปฏิกิริยาการเผาไหม้ของตัวเตา และชั้นล่างสุด คือชั้นเก็บขี้เถ้าและแก๊สออกมาใช้งาน เพื่อทำการทดสอบอัตราการสิ้นเปลืองเชื้อเพลิงและค่าของแก๊สมีเทนโดยเปรียบเทียบวัสดุที่ใช้ทดสอบ ได้แก่ ถ่าน กากอ้อย แกลบ ผลที่ได้จากการทดลองนั้นคือ แกลบให้อัตราส่วนการเผาไหม้เชื้อเพลิงต่อเวลาได้ดีที่สุดที่ 3 กิโลกรัมต่อชั่วโมงและกากอ้อยให้ค่าแก๊สมีเทนมากที่สุด คือ 5.6 %

คำสำคัญ: แก๊สซิฟิเคชัน, ชีวมวล, ก๊าซมีเทน

Abstract

The paper present a study and construction of 3 step - biomass furnace. The furnace are includeing 3 part, The top part is a fuel storage, the middle part is a combustion reactor and the lower part is a ash storag and fuel gas as a methane was generated. The consumable rate of methane were investigated by using different type of raw materials such as charcoal, sugar cane trash and rice hulls. The results show that the combustion rate of rice hulls is a 3 Kg/hr. The higher amount of methane is 5.6% from sugar cane trash.

Keyword: Gasification, biomass, Gas, methane

บทนำ

ปัจจุบันมนุษย์มีความต้องการใช้พลังงานเพิ่มมากขึ้น โดยนำไปใช้ในกิจกรรมเพื่อพัฒนาและสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆในโลก พลังงานส่วนใหญ่ที่ใช้ในปัจจุบันเป็นพลังงานที่ได้มาจากเชื้อเพลิงฟอสซิล เช่น น้ำมัน แก๊สธรรมชาติและถ่านหิน เป็นที่ทราบกันว่าเชื้อเพลิงฟอสซิลไม่สามารถผลิตขึ้นมาทดแทนได้ทันกับความต้องการในการใช้พลังงานที่มีมากขึ้น ทำให้การใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลมีไม่เพียงพอตั้งนั้นจึงมีความจำเป็นต้องมองหาพลังงานทางเลือก (alternative energy) ชนิดใหม่มาทดแทนพลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิลที่มีอยู่เดิม พลังงานทางเลือกที่สามารถนำมาใช้ทดแทนเชื้อเพลิงฟอสซิลได้มีอยู่หลายชนิดด้วยกัน เช่น พลังงานจากชีวมวล (biomass) ซึ่งเป็นพลังงานที่ได้จากอินทรีย์สารของพืชและสัตว์ต่างๆ ได้แก่พืชเกษตรกรรม วัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรและอุตสาหกรรม เศษไม้ ขยะมูลฝอย ฯลฯ โดยใช้กระบวนการแปรรูปชีวมวลไปเป็นพลังงานรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การเผาไหม้โดยตรง การผลิตแก๊ส การหมัก และการผลิตเชื้อเพลิงเหลวจากพืช นอกจากนี้พลังงานจากชีวมวลแล้ว ยังมีพลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานน้ำ พลังงานลม และพลังงานนิวเคลียร์ โดยคุณสมบัติที่สำคัญของพลังงานทางเลือกคือ เป็นพลังงานสะอาด มีการปลดปล่อยแก๊สพิษน้อยกว่าเชื้อเพลิงฟอสซิล และสามารถสร้างทดแทนได้ตลอดเวลา

พลังงานจากชีวมวลจึงมีความน่าสนใจและได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นพลังงานที่มีราคาถูกเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้้ำมัน อีกทั้งการผลิตเชื้อเพลิงจากชีวมวล มีราคาไม่สูงมากนัก นอกจากนี้การใช้เชื้อเพลิงจาก ชีวมวลยังสามารถช่วยรักษาสภาพแวดล้อมได้ เนื่องจากการใช้พลังงานจากชีวมวลจะไม่ก่อให้เกิดแก๊สที่เป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตและ

สิ่งแวดล้อมเหมือนกับการใช้เชื้อเพลิง ฟอสซิล แก๊สเหล่านี้ ได้แก่ แก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ ไนโตรเจนไดออกไซด์ ซึ่งมีความเป็นพิษโดยตรงต่อสิ่งมีชีวิตและทำให้เกิดปัญหาภาวะโลกร้อน นอกจากนี้การใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลยังปลดปล่อยสารที่เป็นพิษอื่นๆ เช่น คาร์บอนมอนอกไซด์ ฝุ่นละอองขนาดเล็กและไอระเหยของสารประกอบอินทรีย์ชนิดต่างๆ ออกมา จากปัญหาดังกล่าวทางผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของพลังงานจากชีวมวลกันมาก เพื่อนำชีวมวลประเภทต่างๆ มาใช้ผลิตเป็นพลังงานโดยใช้หลักการเผาโดยใช้เตาแก๊สซิฟิเคชัน (ซีโลมคักกี้, มปป)

ทฤษฎีและหลักการ

1. ทฤษฎีกระบวนการแก๊สซิฟิเคชัน

กระบวนการแก๊สซิฟิเคชันหรือกระบวนการผลิตแก๊สเชื้อเพลิงเป็นกระบวนการแปรสภาพเชื้อเพลิงแข็งที่มีสารประกอบไฮโดรคาร์บอน เช่น ถ่านหิน ถ่านไม้ เป็นต้น ให้อยู่ในรูปเชื้อเพลิงที่เป็นแก๊ส เช่น คาร์บอนมอนอกไซด์(CO) ไฮโดรเจน(H₂) และมีเทน (CH₄) กระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิ เป็นการกลั่นสลายองค์ประกอบไฮโดรคาร์บอนเกิดจากปฏิกิริยาของคาร์บอนกับออกซิเจนหรือไอน้ำที่อุณหภูมิสูงภายใต้สภาวะจำกัด อากาศหรือออกซิเจนที่ความดันบรรยากาศขึ้นไป ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นมีหลายขั้นตอนทั้งปฏิกิริยาดูดความร้อนและคายความร้อน แก๊สเชื้อเพลิงที่ผลิตได้เรียกว่าแก๊สเชื้อเพลิง (บุรีมภัทร, มปป)

2. กระบวนการแก๊สซิฟิเคชัน

กระบวนการแก๊สซิฟิเคชันสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระบบ คือ

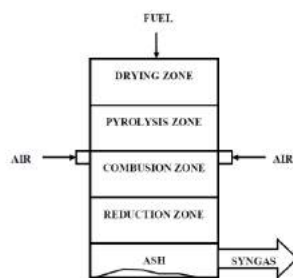
2.1 สตรีมแก๊สซิฟิเคชัน (stream gasification) เป็นการใช้อุณหภูมิสูงทำปฏิกิริยากับเชื้อเพลิงแข็ง ปกติอุณหภูมิของเตาจะสูงมาก และใช้ความดันในเตาสูง อีกทั้งยังต้องใช้ความร้อนจากภายนอกมาช่วยให้อุณหภูมิของเตาสูงเพียงพอต่อการเกิดปฏิกิริยาแก๊สซิฟิเคชัน แก๊สสังเคราะห์ที่เกิดขึ้นจะมีองค์ประกอบของคาร์บอนมอนอกไซด์ ไฮโดรเจน มีเทน คาร์บอนไดออกไซด์ และน้ำ

2.2 ออกซิเดทีฟแก๊สซิฟิเคชัน (oxidative gasification) เป็นการใช้ออกซิเจนเป็นตัวทำปฏิกิริยา แก๊สออกซิเจนมาจากการใช้อากาศผ่านเข้าสู่เตา หรืออาจใช้แก๊สออกซิเจนบริสุทธิ์ก็ได้ แก๊สสังเคราะห์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ออกซิเจนบริสุทธิ์จะมีค่าความร้อน (heating value) ที่สูงกว่าแก๊สที่เกิดขึ้นจากการใช้อากาศ เนื่องจากไม่มีแก๊สไนโตรเจน จะทำให้มีค่าความร้อนสูงขึ้น องค์ประกอบของแก๊สสังเคราะห์ ได้แก่ คาร์บอนมอนอกไซด์ ไฮโดรเจน มีเทน คาร์บอนไดออกไซด์ และน้ำ

2.3 ไฮโดรแก๊สซิฟิเคชัน (hydrogasification) เป็นการใช้อุณหภูมิสูงทำปฏิกิริยากับเชื้อเพลิงโดยภายในเตาความดันสูงมาก และใช้ความดันในเตาสูงถึง 20 เมกะปาสคัล แก๊สสังเคราะห์ที่ผลิตได้มีองค์ประกอบส่วนใหญ่เป็น มีเทน (กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและเหมืองแร่, มปป)

3. ปฏิกิริยาอุณหภูมิในกระบวนการแก๊สซิฟิเคชัน

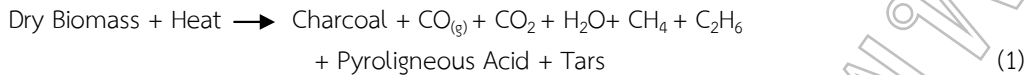
ปฏิกิริยาอุณหภูมิที่เกิดขึ้นในกระบวนการแก๊สซิฟิเคชัน เป็นส่วนที่ทำการเปลี่ยน เชื้อเพลิงในรูปของแข็งที่มีองค์ประกอบไฮโดรคาร์บอนให้เป็นแก๊สที่เผาไหม้ได้ สามารถประยุกต์ใช้กับเชื้อเพลิงได้กว้างขวาง เช่น เชื้อเพลิงชีวมวล ขยะมูลฝอย รวมทั้งกากตะกอนน้ำเสีย ในกระบวนการแก๊สซิฟิเคชันในเตาผลิตแก๊สเชื้อเพลิงแบบไหลลง สามารถแบ่งโซนการเกิดปฏิกิริยาออกเป็น 4 โซน ดังแสดงในรูปที่ 1 โดยโซนของปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นอธิบายได้ดังต่อไปนี้ (กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและเหมืองแร่, มปป)

รูปที่ 1 กระบวนการแก๊สซิฟิเคชันในเตาผลิตแก๊สเชื้อเพลิงชนิดไหลลง

3.1 Drying Zone คือช่วงที่ไอน้ำหรือความชื้นที่แทรกตัวอยู่ในเชื้อเพลิงโดนกำจัดด้วยความร้อนที่มาจากโซนเผาไหม้ อุณหภูมิประมาณ 100-200 °C แต่อุณหภูมิที่เกิดขึ้นยังไม่สูงพอที่จะทำให้เกิดการสลายตัวของ volatile matter ในเชื้อเพลิงได้

3.2 Pyrolysis หรือ Distillation Zone รับความร้อนจากโซน reduction ทำให้ volatile matter ที่อยู่ในเชื้อเพลิงเกิดการสลายตัว เกิดเป็นเมทานอล กรดน้ำส้ม และทาร์ อุณหภูมิในโซนนี้จะมีค่าประมาณ 200-500 °C ของแข็งที่เหลืออยู่ภายหลังจากการผ่านกระบวนการนี้ก็คือคาร์บอนในรูปถ่าน ซึ่งจะทำปฏิกิริยาต่อในโซน reduction และ combustion ปฏิกิริยาที่ได้ในโซนนี้แสดงไว้ในสมการที่ (1)

3.3 Combustion หรือ Oxidation Zone เป็นบริเวณที่มีการป้อนอากาศเข้าสู่เตาผลิตแก๊ส เชื้อเพลิง เมื่อถูกกระตุ้นด้วยความร้อน เชื้อเพลิงจะลุกไหม้ เกิดปฏิกิริยาออกซิเดชันระหว่างแก๊สออกซิเจนในอากาศกับคาร์บอนและไฮโดรเจน ซึ่งอยู่ในเชื้อเพลิง ผลของปฏิกิริยาดังกล่าวก่อให้เกิดแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ และน้ำ ดังสมการที่ (2) ถึง (3)

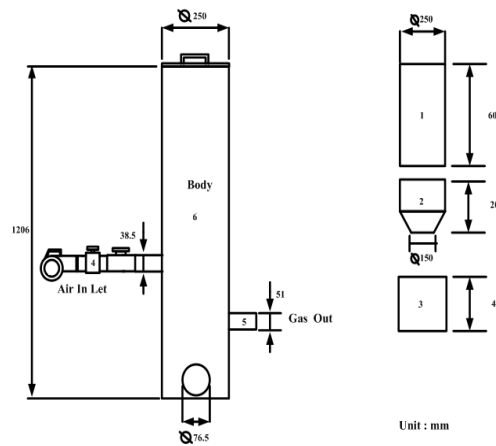
โดยปฏิกิริยาในสมการที่ (2) และ (3) เป็นปฏิกิริยาคายความร้อนและความร้อนที่เกิดขึ้นนี้จะถูกนำไปใช้ในปฏิกิริยาดูดความร้อนในโซน reduction และโซน pyrolysis อุณหภูมิในโซน Combustion จะมีค่าระหว่าง 1,100 – 1,500 °C

3.4 Reduction Zone แก๊สร้อนที่ผ่านมาจาก combustion zone จะทำให้เกิดปฏิกิริยา reduction ใน zone นี้จะมีอุณหภูมิระหว่าง 500 – 900 °C ทำให้แก๊สคาร์บอนไดออกไซด์และน้ำจะไหลผ่านคาร์บอนที่กำลังลุกไหม้อยู่ ก่อให้เกิดแก๊สคาร์บอนมอนอกไซด์ไฮโดรเจน และมีเทน ดังสมการที่ (4) ถึง (8)

โครงสร้างและการออกแบบ

ในการออกแบบเตาเผาชีวมวลแบบแก๊สซิฟิเคชันขนาดเล็กเพื่อศึกษาผลของปริมาณก๊าซมีเทนที่ได้จากวัสดุที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงแตกต่างกันนั้นจะทำการออกแบบเป็นแบบเตาเผาชนิดเชื้อเพลิงไหลลงโดยมีโครงสร้างดังแสดงในรูปที่ 2 ประกอบไปด้วยหมายเลข 1 ได้แก่ Drying Zone มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 25 cm. สูง 60 cm. ทำหน้าที่สำหรับการบรรจุเชื้อเพลิง หมายเลข 2 ได้แก่ Pyrolysis Zone Combustion Zone มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางขนาด 25 cm. สูง 20 cm. ทำหน้าที่เปลี่ยนก้อนชีวมวลให้เป็นถ่าน ส่วนตรงตำแหน่งทรงกรวยคือ Combustion Zone ทำหน้าที่เป็นห้องเผาไหม้โดยความร้อนที่ได้จากบริเวณนี้จะนำไปใช้ใน Drying Zone , Pyrolysis Zone และ Reduction Zone หมายเลข 3 ได้แก่ Reduction Zone มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางขนาด 25 cm. สูง 40 cm. ทำหน้าที่ในการเกิดกระบวนการแก๊สซิฟิเคชันเปลี่ยนจากก้อนเชื้อเพลิงถ่านเป็นเชื้อเพลิงแก๊ส หมายเลข 4 ได้แก่ส่วนที่อากาศเข้ามายังห้องเผาไหม้ หมายเลข 5 ได้แก่ส่วนที่แก๊สออกนำไปใช้งาน หมายเลข 6 ได้แก่ โครงสร้างเตาเผาชีวมวลแบบแก๊สซิฟิเคชันชนิดเชื้อเพลิงไหลลง

รูปที่ 2 โครงสร้างเตาเผาชีวมวลแบบแก๊สซิฟิเคชันขนาดเล็กชนิดเชื้อเพลิงไหลลง

รูปที่ 3 เตาเผาชีวมวลแบบแก๊สซิฟิเคชันขนาดเล็กชนิดเชื้อเพลิงไหลลง

จากการสร้างเตาเผาชีวมวลแบบแก๊สซิฟิเคชันชนิดเชื้อเพลิงไหลลงดังแสดงในรูปที่ 3. ซึ่งจะทำการทดลองโดยแบ่งการทดลองเป็น 2 แบบได้แก่

1. การทดลองเพื่อหาว่าการใช้วัสดุในการนำมาเป็นเชื้อเพลิงทำการเติมให้เต็มตัวเตา โดยจะแยกเป็นวัสดุที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงได้แก่ ถ่านไม้ แกลบ กากอ้อย ในแต่ละชนิดทำการแยกใส่วัสดุเชื้อเพลิงเป็น 3 ครั้ง โดยทำการใส่ ถ่านไม้ แกลบ และกากอ้อย ตามลำดับ แล้วทำการเปรียบเทียบอัตราการเผาของเชื้อเพลิงแต่ละชนิดว่าใช้เวลาในการเผาแตกต่างกันเช่นไร

2. การทดลองเพื่อเปรียบเทียบว่าแก๊สมีเทนที่ออกมาจากเตาเผาซึ่งใช้วัสดุเชื้อเพลิงที่แตกต่างกันนั้นมีค่าความเข้มข้นของก๊าซมีเทนเท่าไร โดยใช้เครื่องวัดก๊าซมีเทนรุ่น Gas Data ดังแสดงในรูปที่ 4

รูปที่ 4 ชุดวัดก๊าซมีเทน

ผลการทดลองและวิเคราะห์ผล

1. การเปรียบเทียบผลการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงแต่ละชนิด

ในการทดลองนี้จะเป็นการทดลองเพื่อศึกษาคุณสมบัติการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงแต่ละชนิดที่จำนวนการอัดเชื้อเพลิงลงไป ในเตาเผา โดยจะอัดให้เต็มพื้นที่ในตัวเตาเผาและทำการวัดน้ำหนักของเชื้อเพลิงเพื่อเทียบกับระยะเวลาการเผาไหม้ของเชื้อเพลิง ซึ่งจะได้ค่าตามตารางที่ 1

ลำดับขั้นตอนการทดลอง

1.1 เตรียมวัตถุดิบที่นำมาทดลอง 3 ชนิด ได้แก่ ถ่านไม้ กากอ้อย และแกลบ

1.2 นำวัตถุดิบที่ซั่งแล้วมาใส่ไปในเตาเผาชีวมวล

1.3 เริ่มทำการทดลองตามขั้นตอนและจับเวลาการเผาไหม้ของวัตถุดิบ

1.4 หลังจากทราบว้วัตถุดิบชนิดที่ 1 ใช้เวลาในการเผาไหม้นานเท่าใดแล้วบันทึกผลและเปลี่ยนวัตถุดิบที่ใช้ในการทดลองจนครบวัตถุดิบทั้ง 3 ชนิด และเก็บค่าบันทึกผล

ตารางที่ 1 ผลการวัดอัตราการใช้เชื้อเพลิงกับปริมาตรเชื้อเพลิง

ชนิดเชื้อเพลิง	อัตราการใช้เชื้อเพลิง (ชั่วโมง)	ปริมาตรเชื้อเพลิงที่ใช้ (kg)
ถ่านไม้	9	10
กากอ้อย	2	4
แกลบ	1	3

2. การเปรียบเทียบความเข้มข้นของก๊าซมีเทนที่ได้จากเชื้อเพลิงต่างๆ

จากการออกแบบชุดแก๊สซีไฟเออร์แบบ 3 ขั้นตอนจนนำมาสู่การสร้างเครื่องต้นแบบจากนั้นทำการวัดค่าของปริมาณก๊าซมีเทนที่ได้จากวัตถุที่ใช้ในการเผาจาก 3 วัตถุดิบได้แก่ ถ่านไม้ กากอ้อยและแกลบ โดยได้ค่าการทดลองดังตารางที่ 2

ลำดับขั้นตอนการทดลอง

2.1 เตรียมวัตถุดิบที่นำมาทดลอง 3 ชนิด ได้แก่ ถ่านไม้ กากอ้อย และแกลบ

2.2 ทำการเผาเชื้อเพลิงชีวมวล

2.3 ทำการวัดค่าก๊าซมีเทนที่ออกจากเครื่องทดลอง

ตารางที่ 2 คุณสมบัติของแก๊สมีเทนที่ได้จากเชื้อเพลิงชนิดต่างๆ

ชนิดวัตถุดิบที่นำมาเป็นเชื้อเพลิง	ปริมาณแก๊สมีเทนที่ได้ในการตรวจวัด (%)
ถ่านไม้	1.5
กากอ้อย	5.6
แกลบ	1.8

บทสรุป

จากการทดลองเตาเผาชีวมวลแบบแก๊สซีไฟเคชั่นขนาดเล็กชนิดเชื้อเพลิงไหลลงโดยทำการทดลองชนิดเชื้อเพลิงที่นำมาเผาทั้ง 3 ชนิดนั้นเชื้อเพลิงแกลบจะให้อัตราส่วนการเผาไหม้เชื้อเพลิงต่อเวลาได้ดีที่สุดที่ 3 กิโลกรัมต่อชั่วโมง และในการทดลองวัดเฉพาะแก๊สมีเทนของเชื้อเพลิงทั้ง 3 ชนิด ทำให้รู้ค่าของแก๊สมีเทนที่ออกมาจากวัสดุเชื้อเพลิงทั้ง 3 ชนิดนั้นมีค่าไม่

เท่ากัน โดยกากอ้อยจะได้แก๊สมีเทนออกมามากที่สุดของการทดลองโดยจะได้ค่าแก๊สมีเทนออกมาอยู่ที่ 5.6 % ต่อการเติมวัสดุเติมถังของตัวเตาและรองลงมาก็คือแกลบและถ่านไม้เรียงตามลำดับของวัสดุเชื้อเพลิงทั้ง 3 ชนิด

เอกสารอ้างอิง

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่. มปป. เชื้อเพลิงจากเศษไม้ เทคโนโลยีการผลิตพลังงาน/เชื้อเพลิงจากเศษไม้. โครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการนำวัสดุเหลือใช้และกากของเสียมาใช้ประโยชน์
ชโลมศักดิ์ แต่งงาม, วิชัยศิวัชโกศิษฐ์, เกียรติไกร อายุวัฒน์. มปป. “การออกแบบเตาผลิตก๊าซชีววมวลแบบสามส่วนโดยใช้แกลบเป็นเชื้อเพลิง”. ภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกลคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
บุริมภัทร ปกรณ์ศิริ. มปป. “การลดการใช้น้ำมันเตาและการจัดการของเสียผ่านกระบวนการแก๊สซิฟิเคชันของกากตะกอนชีวภาพในอุตสาหกรรมกระดาษรีไซเคิล”. สาขาเทคโนโลยีและการจัดการสิ่งแวดล้อม
ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การศึกษาประสิทธิภาพที่เหมาะสมในการเชื่อมเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 และ S45C ด้วยแขนกลงานเชื่อมแก๊สคลุม

Efficiency Study of SS400 and S45C Carbon steel welding of Covered Gas Welding Robot.

ปัทิตตา นาควงษ์, กิตติพัทธ์ ทองสกุล, ชำนาญศักดิ์ พงษ์ทวี

สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาการหาประสิทธิภาพของแขนกลงานเชื่อมแก๊สปกคลุม ลวดเชื่อมชนิด AWS A5.18 ER 70S-6 ที่มีผลกับเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 และเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C จุดประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยในการทดลองถึงผลของงานเชื่อมจากการใช้ กระแสไฟฟ้า ความต่างศักย์ และการเคลื่อนที่ของหัวเชื่อม โดยทดลองเชื่อมบนเหล็กแผ่นขนาด 10 x 15 เซนติเมตรหนา 6 มิลลิเมตร การเชื่อมเป็นการเชื่อมโดยหัวเชื่อมจะตั้งฉากกับแผ่นเหล็ก

ผลการศึกษาลักษณะทางกายภาพของชิ้นงานโดยใช้กล้องจุลทรรศน์ดิจิทัลไมโครสโคปเพื่อเปรียบเทียบผลของกระแสเชื่อมและความแตกต่างที่ผิวชิ้นงานเชื่อม จะเห็นได้ว่ารอยเชื่อมโดยใช้ความเร็วในการเคลื่อนที่ของหัวเชื่อมที่ความเร็ว 30 เซนติเมตรต่อนาที และความต่างศักย์ของไฟฟ้าที่ 20 โวลต์ โดยแผ่นเหล็กทั้งสองชนิดมีความหนาเท่ากัน คือ 6 มิลลิเมตร กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงกระแสไฟฟ้าตั้งแต่ 90-200 แอมแปร์ พบว่ารอยเชื่อม เหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 กระแสไฟฟ้าตั้งแต่ 90-160 แอมแปร์และ เหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C กระแสไฟฟ้าตั้งแต่ 90-200 แอมแปร์ มีความสม่ำเสมอของแนวเชื่อม ขนาดของรอยเชื่อมการซึมลึกเข้าไปในเนื้อเหล็ก ผลของการทดลองส่องชิ้นงานด้วยกล้องจุลทรรศน์ดิจิทัลไมโครสโคป จะเห็นได้ว่าการหลอมละลายของลวดเชื่อมกับเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C มีการหลอมละลายดีกว่าทำให้เนื้อเหล็กสามารถละลายเข้ากับลวดเชื่อมได้ดีกว่าเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 สังเกตได้จากรอยพุนที่พบน้อยกว่า

คำสำคัญ : หุ่นยนต์งานเชื่อม, เหล็กกล้าคาร์บอนปานกลาง, เนื้อเชื่อม, กระบวนการเชื่อม

Abstract

This research is a study of the performance of the robot arm covered welding gas welding AWS A5.18 ER 70S-6 type. Affect the steel grade SS400 and S45C steel designed to study the effects of using different types of welding electrical potential difference. Movement of the welding head. Which is variable in the experiment. Experiments to probation welding. Plate size 10 x 15 cm and 6 mm thick, welded to the flat position welding head is perpendicular to the plate.

Experimental results are obtained from the physical and digital microscope to show the comparison of different welding current and weld surface. It can be seen that the weld by the speed of movement of the welding head at a speed of 30 centimeters per minute. And a voltage of 20 volt electrical steel sheets, the two species have the same thickness is 6 mm force a change in power from 90 to 200 Amperes found that the welds. SS400 grade steel, electrical steel grades ranging from 90-160 Amperes and S45C electricity from 90-200 Amperes consistent weld. Size of weld penetration. The results of an experimental digital microscope It can be seen that the melting of the wire connecting the S45C steel SS400 grade steel that has been melted because of the hundreds that showed little porosity.

Keyword : Robot, Steel Carbon, Welding, Welding process

บทนำ

หุ่นยนต์อุตสาหกรรมหรือแขนกลอุตสาหกรรมเป็นอุปกรณ์ที่ใช้จับ หยิบเคลื่อนย้ายชิ้นงานและหมุนได้อย่างอิสระใน 2 มิติ หรือ 3 มิติ มีลักษณะจำลองการเคลื่อนที่คล้ายแขนของมนุษย์ ระบบทางกลของหุ่นยนต์มีความมั่นคง และมีน้ำหนักน้อย เพื่อประหยัดพลังงานในการเคลื่อนไหวอีกทั้งระบบควบคุมหุ่นยนต์ ประกอบด้วยอุปกรณ์ควบคุม ซึ่งควบคุมการทำงานของหุ่นยนต์โดยอัตโนมัติ ด้วยคอมพิวเตอร์ซึ่งนับเป็นส่วนสำคัญที่สุดของหุ่นยนต์ ระบบควบคุมนี้ทำหน้าที่เป็นสมองเก็บข้อมูลสั่งหุ่นยนต์ให้ทำงาน ตรวจสอบ และควบคุมรายละเอียดของการทำงานให้ถูกต้องมนุษย์ได้ประดิษฐ์หุ่นยนต์อุตสาหกรรมขึ้นเพื่อช่วยการทำงานประเภทต่างๆโดยเฉพาะในงานอุตสาหกรรม และเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน (ตรีเนตร ตรีเนตรยิ่งสัมพันธ์ เจริญและคณะ, 2549)

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้ากันได้ของลวดเชื่อมชนิด AWS A5.18ER 70S - 6 Mild Steel Electrodes โดยการเชื่อมอาร์คด้วยแขนกล Kawasaki robot รุ่น : RA10N กับเหล็กกล้าสองชนิดที่นิยมใช้งานตามท้องตลาดและเหมาะสมกับการเชื่อม เนื่องจากทางมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีแขนกลงานเชื่อมแก๊สปกคลุมยี่ห้อ Kawasaki robot รุ่น RA10N เพื่อเป็นการพัฒนาต่อยอดงานวิจัยซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนได้นั้นทางกลุ่มวิจัยจึงเกิดแนวคิดงานวิจัยดังกล่าวซึ่งน่าจะเป็นงานวิจัยที่มีประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจใช้เครื่องมือดังกล่าวต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาปัจจัยประสิทธิภาพในงานเชื่อมโลหะ ด้วยเครื่องเชื่อมโลหะอัตโนมัติหรือแขนกลงานเชื่อม ทำการศึกษาผลกระทบต่อคุณภาพของงานเชื่อม (ไพบุลย์หาญมนต์, 2550) ทั้งนี้เพื่อหาประสิทธิภาพและความเหมาะสมที่ดีที่สุดในการเชื่อมวัสดุ 2 ชนิด คือ เหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 และเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C (คีชันธุ์ กล้าขันธ์, 2554), (สุวัฒน์ภู และ กิตติพงษ์กิมะพงศ์, 2554) โดยปัจจัยได้แก่ กระแสไฟฟ้า และความต่างศักย์ที่เหมาะสมกับวัสดุ อย่างไรก็ตามการเลือกปัจจัยและกระบวนการเชื่อมแต่ละชนิดก็มีความแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับชนิดของวัสดุที่ต้องการนำมาเชื่อม (พิคิด ดวงมาลา, 2549)

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาประสิทธิภาพในกระบวนการเชื่อมอาร์คด้วยเส้นลวดเชื่อมภายใต้การเชื่อมของแขนกลงานเชื่อมที่มีต่อเหล็กกล้าทั้ง 2 ชนิด ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ อัตราเร็วเคลื่อนที่หัวเชื่อมกระแสไฟฟ้าและความต่างศักย์ในการเชื่อมที่ส่งผลต่อการหลอมละลายในงานเชื่อมเหล็กทั้ง 2 ชนิด โดยตรวจสอบโครงสร้างดังกล่าวด้วยกล้องจุลทรรศน์ดิจิทัลไมโครสโคป

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษากระบวนการเชื่อมเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 และ S45C ที่เหมาะสมด้วยเส้นลวดเชื่อมภายใต้การเชื่อมของแขนกลงานเชื่อม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในงานเชื่อมของหุ่นยนต์งานเชื่อม
3. เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพ โครงสร้างทางโลหะวิทยา บริเวณเนื้อเชื่อม และลักษณะการหลอมละลายของโลหะ บริเวณที่ได้รับอิทธิพลความร้อนในงานเชื่อม

วิธีดำเนินงานวิจัย

การดำเนินงานวิจัยโดยการใช้หุ่นยนต์แขนกลยี่ห้อ Kawasaki รุ่น RA010N โดยการใช้ เหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 เหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C เป็นชิ้นงานในการทดลองการเชื่อม โดยการกำหนดรอยเชื่อมเป็นการเชื่อมในแนวราบบนพื้นผิวเหล็ก หลักการเชื่อมจะใช้หลักการอาร์คของกระแสไฟฟ้าอัตราเร็วเคลื่อนที่หัวเชื่อม ลวดที่ใช้คือลวดเชื่อมมิกแก๊สคลุมการทำงานเป็นการทำงานระบบอัตโนมัติ เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพ โครงสร้างบริเวณเนื้อเชื่อม และลักษณะการหลอมละลายของโลหะ บริเวณอิทธิพลความร้อนในงานเชื่อม และเนื้อโลหะเดิม (อนุสิทธิ์ อ่ำไพบุลย์, 2550)

เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานวิจัย คือ

1. เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ได้รับการสนับสนุนจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาการจัดการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม เป็นหุ่นยนต์แขนกลเชื่อมKawasaki รุ่น RA10Nดังภาพที่ 1
2. ลวดเชื่อมที่ใช้ในการทดสอบ คือ ลวดเชื่อมมิกแก๊สคลุม เป็นลวดตันซึ่งออกแบบมาเพื่อการใช้งานที่สะดวก ใช้สำหรับการเชื่อมได้ทุกท่า สำหรับแผ่นเหล็กบาง โดยใช้ก๊าซ คาร์บอนไดออกไซด์ หรือ คาร์บอนไดออกไซด์ผสมอาร์กอนคลุม อาร์คคงที่และช่วงกระแสไฟฟ้าที่ใช้เชื่อมกว้าง เหมาะสำหรับการเชื่อมในทุกท่า มีน้ำหนัก 15 กก./ม้วนภาพที่ 2

ภาพที่1 หุ่นยนต์แขนกลยี่ห้อ Kawasaki รุ่น RA10N

ภาพที่ 2 ลวดเชื่อม

3. โลหะ คือ โลหะที่ใช้เตรียมกำหนดชิ้นงานเพื่อทำการทดลองในงานเชื่อม
เหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400เป็นเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด A มาตรฐาน SS400 สำหรับงานโครงสร้างทั่วไป การปูพื้น การเชื่อมต่อโครงสร้างยานยนต์ งานต่อเรือ สะพานเหล็ก มีลักษณะเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้า ผิวเรียบ มีหลายขนาดและความหนา
เหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45Cเหล็กคาร์บอนปานกลางชุบแข็งได้ง่าย ทนทาน การเสียดสีได้ดี มีความแข็งแรงสูง เหมาะสำหรับการทำชิ้นส่วนพื้นฐาน หรือโครงสร้างของแม่พิมพ์ และงานทั่วไป

ผลการวิจัย

จากการทดลอง เพื่อหาความแตกต่างทางการหลอมละลายของเหล็กและแนวเชื่อมของเหล็กกล้าคาร์บอน เกรด SS400 และเกรด S45C (ASM, 1997) ด้วยกรรมวิธีการเชื่อมหุ่นยนต์งานเชื่อมแก๊สคลุมโดยการใช้ชนิดของกระแสไฟฟ้า ความ

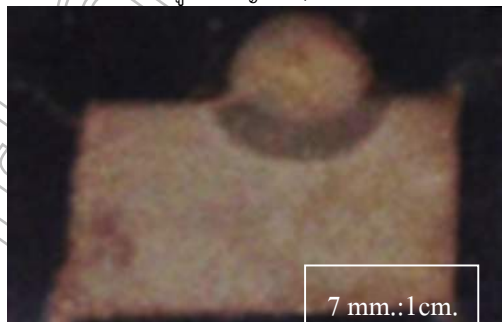
ต่างศักย์ การเคลื่อนที่ของหัวเชื่อม โดยการสังเกตความแตกต่างของแนวเชื่อม การตรวจสอบโดยส่องผ่านกล้องจุลทรรศน์ ดิจิตอลไมโครสโคป กำลังขยาย 600 เท่า เริ่มทำการศึกษาที่ระดับกระแสไฟฟ้าที่ 90-200 แอมแปร์ ความต่างศักย์ที่ 20 โวลต์ ความเร็วหัวเชื่อมที่ 30 เซนติเมตรต่อนาที

1. การตรวจสอบโครงสร้างทางกายภาพ (นพกร ภูระย้า และอิศรศักดิ์พึ้งอัน, 2551) โดยพิจารณาจากลักษณะรูปร่างทางกายภาพ ของแนวเชื่อมได้แก่ ความกว้าง ความเรียบ ความนูน รอยเชื่อม การซึมลึก ของแนวเชื่อม (ยงยุทธ ดุสยกุล, 2551) การหลอมละลายระหว่างลวดเชื่อมกับเนื้อเหล็กจากการพิจารณาลักษณะของแนวเชื่อมจากการสังเกตด้วยสายตาพบว่า เมื่อใช้ความต่างศักย์ที่ 20 โวลต์ เหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 และเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C เชื่อมโดยใช้กระแสไฟฟ้าในช่วง 90-110 แอมแปร์ มีรอยนูนออกจากชิ้นงานไม่เหมาะสมกับการเชื่อม เมื่อเพิ่มกระแสไฟฟ้า(ศศิขันธ์ กล้วยัน, 2554) เหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 มีลักษณะรอยเชื่อมดีขึ้นต่อมาเมื่อกระแสไฟฟ้าสูงถึง 170 แอมแปร์จึงเริ่มเกิดความไม่สม่ำเสมอของรอยเชื่อมขึ้นส่วนเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C มีความสม่ำเสมอของรอยเชื่อมมากกว่ารอยเชื่อมมีลักษณะนูนพอสมควร (สุวิทย์ภูภา และ กิตติพงษ์กิมะพงศ์, 2554)

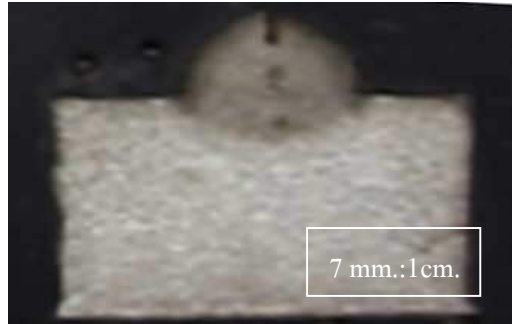
2. เมื่อใช้ความต่างศักย์ที่ 25 โวลต์ เหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 เชื่อมโดยเริ่มใช้กระแสไฟฟ้าในการเชื่อม ช่วง 90 ถึง 110 แอมแปร์ เหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 มีรอยนูนของแนวเชื่อมไม่สม่ำเสมอของรอยเชื่อม เมื่อเพิ่มกระแสไฟฟ้า เหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 มีลักษณะรอยเชื่อมดีขึ้นต่อมาเมื่อกระแสไฟฟ้าสูงถึง 180 แอมแปร์จึงเริ่มเกิดความกว้างเกินสมควรของรอยเชื่อม ส่วนเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C เริ่มใช้กระแสไฟฟ้าที่ 90 ไปจนถึง 140 แอมแปร์รอยเชื่อมไม่ค่อยมีความสม่ำเสมอเมื่อเพิ่มกระแสไฟฟ้าขึ้นเป็น 150 แอมแปร์รอยเชื่อมจึงมีลักษณะดีขึ้นเป็นรอยนูนสม่ำเสมอจึงเพิ่มระดับกระแสไฟฟ้าขึ้นไปจนถึง 200 แอมแปร์

3. เมื่อใช้ความต่างศักย์ที่ 30 โวลต์ จากการพิจารณาลักษณะของแนวเชื่อมจากการสังเกตว่าเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 เชื่อมโดยเริ่มใช้กระแสไฟฟ้าระดับ 90 ถึง 170 แอมแปร์ มีรอยนูนของรอยเชื่อมไม่สม่ำเสมอไม่เหมาะสมกับการเชื่อม เพราะเกิดการพอกนูนของเนื้อเชื่อม เมื่อเพิ่มกระแสไฟฟ้าเป็น 180 แอมแปร์ เหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 มีลักษณะรอยเชื่อมดีขึ้นแต่เนื้อเชื่อมไม่สม่ำเสมอ เมื่อเพิ่มกระแสไฟฟ้าสูงถึง 190 และ 200 แอมแปร์จึงเริ่มเกิดความสม่ำเสมอของรอยเชื่อม ส่วนเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C ที่กระแสไฟฟ้าระดับ 90 ไปจนถึง 120 แอมแปร์ รอยเชื่อมไม่สม่ำเสมอไม่เหมาะสมกับการเชื่อม เนื่องจากเกิดการพอกตัวหนาของเนื้อเชื่อมและไม่เกิดการผสมกันระหว่างเนื้อเชื่อมกับลวดเชื่อม เมื่อเพิ่มกระแสไฟฟ้าเป็น 130 แอมแปร์ขึ้นไปถึง 200 แอมแปร์มีความสม่ำเสมอของรอยเชื่อมมากกว่ารอยเชื่อมของเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400

4. ลักษณะทางกายภาพพื้นที่หน้าตัดของรอยเชื่อม ที่ความต่างศักย์ 20 โวลต์ ของแนวเชื่อมที่เหล็กความหนา 6 มิลลิเมตรโดยใช้ความเร็วในการเคลื่อนที่ของหัวเชื่อม 30 เซนติเมตรต่อนาที และกระแสไฟฟ้าที่ใช้ 90 แอมแปร์ โดยพิจารณาจาก ความกว้าง ความสูง และการซึมลึก(ไพบุลย์หาญมนต์, 2550) ดังภาพที่3 และภาพที่ 4

ภาพที่ 3 ภาพหน้าตัดเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C

ภาพที่ 4 ภาพหน้าตัดเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400

จากภาพเมื่อพิจารณาจากภาพพื้นที่หน้าตัดของเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 และเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C ที่ กระแสไฟฟ้า 90 แอมแปร์ พบว่าความกว้าง ความสูง (ไพบูลย์หาญมนต์, 2550) การเชื่อมเหล็กทั้งสองชนิดมีขนาดและลักษณะใกล้เคียงกันที่กระแสไฟฟ้า 90 แอมแปร์ แต่เหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C จะมีลักษณะของฐานงานเชื่อมที่มี ผสานกันระกวางเนื้อเชื่อมได้ดีกว่า

เมื่อทำการเพิ่มกระแสไฟฟ้าและเพิ่มความต่างศักย์ในกระบวนการเชื่อมเป็น กระแสไฟฟ้าที่ 140 แอมแปร์ ความต่าง ศักย์ที่ 25 โวลต์ ลักษณะของเนื้อเชื่อมบนผิวเหล็กจะเห็นความแตกต่างเมื่อนำไปส่องด้วยกล้องจุลทรรศน์ดิจิทัลไมโครสโคป ดังภาพที่ 5 และ 6

ภาพที่ 5 หน้าตัดเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C

ภาพที่ 6 หน้าตัดเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400

จากภาพเมื่อพิจารณาจากภาพพื้นที่หน้าตัดของเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 และเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C ที่กระแสไฟฟ้า 140 แอมแปร์ ความต่างศักย์ที่ 25 โวลต์ พบว่ารอยซึมลึกของรอยเชื่อมเหล็กทั้งสองชนิดมีขนาดและลักษณะการพอกตัวของเนื้อเชื่อมและการซึมลึกของเนื้อเชื่อมที่แตกต่างกันโดยดูจากฐานของเนื้อเชื่อม จะเห็นว่าเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C มีการซึมลึกของเนื้อเชื่อมดีกว่าเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400

สรุปและอภิปรายผล

สรุปได้ดังนี้ ในการทดลองครั้งนี้จะเห็นได้ว่ารอยเชื่อมโดยการใช้ความเร็วในการเคลื่อนที่ของหัวเชื่อมที่ความเร็ว 30 เซนติเมตรต่ออนาที และความต่างศักย์ของไฟฟ้าที่ 20 โวลต์ โดยแผ่นเหล็กทั้งสองชนิดมีความหนาเท่ากัน คือ 6 มิลลิเมตร บังคับให้มีการเปลี่ยนแปลงกระแสตั้งแต่ 90-200 แอมแปร์ พบว่ารอยเชื่อมเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 กระแสไฟฟ้าตั้งแต่ 90-160 แอมแปร์และเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C กระแสไฟฟ้าตั้งแต่ 90-200 แอมแปร์ มีความสม่ำเสมอของแนวเชื่อมขนาดของรอยเชื่อมการซึมลึกที่ดีสังเกตได้จากเนื้อเชื่อมของเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 อยู่ที่กระแสไฟฟ้า 120-140 แอมแปร์ ส่วนเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C จะอยู่ที่ช่วง 130-140 แอมแปร์ (ASM, 1997)

1. ที่ความต่างศักย์ 20 25 และ 30 โวลต์ จากผลการทดลองได้นำตัวอย่างที่ได้มาจากการทดลองทางกายภาพ ได้แก่ กระแสไฟฟ้า 120 - 140 แอมแปร์ ผลการทดลองพบว่ารอยพุนที่เกิดส่วนใหญ่จะเกิดตามรอบของรอยเชื่อม และกลางรอยเชื่อม ส่วนรอยร้าวพบ บ้างเป็นส่วนน้อย

2. ผลทดลองกล้องจุลทรรศน์ดิจิทัลไมโครสโคป และความต่างศักย์ เหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C ความต่างศักย์ ที่ 20 25 และ 30 โวลต์ จากผลการทดลองได้นำตัวอย่างที่ได้มาจากการทดลองทางกายภาพ ได้แก่ กระแสไฟ 120 - 140 แอมแปร์ ผลการทดลองพบว่ารอยพุนของรอยเชื่อมพบน้อยกว่าเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400

3. สรุปผลของการทดลองกล้องจุลทรรศน์ดิจิทัลไมโครสโคป จะเห็นได้ว่าการหลอมละลายของลวดเชื่อมกับเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C มีการหลอมละลายดีกว่าเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 เนื่องจากรอยพุนที่พบน้อยกว่า

จากงานวิจัยการหาประสิทธิภาพของแขนกลงานเชื่อมแก๊สปกคลุม (สวิตร ประพันธ์มิตรและคณะ, 2550) (อนุสิทธิ์ อ่ำไพบูลย์, 2550) ลวดเชื่อมชนิด ER 70S - 6กับเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 และ S45C จากการเปรียบเทียบลักษณะทางกายภาพเห็นว่า เหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 มีความน่าจะเป็นที่เหมาะสมในงานเชื่อมมากที่สุดเนื่องจากเป็นความนิยมในการเลือกใช้แต่แล้วที่จริงพบว่าเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C ดีกว่าเพราะว่าหลังจากได้ ผลของการทดลองกล้องจุลทรรศน์ดิจิทัลไมโครสโคปจะเห็นได้ว่ารูพุนของเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 เหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C (ตรีเนตร ตรีเนตรยิ่งสัมพันธ์เจริญและคณะ, 2549) สรุปได้ว่าประสิทธิภาพของแขนกลงานเชื่อมเหมาะสมกับ เหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 ความต่างศักย์ ที่ 20 โวลต์ ในช่วง ตั้งแต่ 90 แอมแปร์ถึง 160 แอมแปร์และเหล็กกล้าคาร์บอนเกรด S45C ความต่างศักย์ ที่ 20 โวลต์ ในช่วง ตั้งแต่ 90 แอมแปร์ถึง 200 แอมแปร์

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาการใช้พลังงานและการสิ้นเปลืองพลังงานที่ใช้ในงานเชื่อมร่วมด้วย
2. การจับยึดชิ้นงานเชื่อม ควรมีจิกที่มีการยึดเกาะของสกรูที่แน่น เพราะในขณะที่มีการเชื่อมนั้นชิ้นงานอาจเกิดการคลาดเคลื่อนได้
3. ก่อนการเชื่อมจริงควรมีการทดลองเชื่อมชิ้นงานก่อน เพื่อเป็นการเตรียมแขนกลงานเชื่อมไม่ห้พร้อมต่อการใช้งาน เนื่องจากการเชื่อมเป็นระบบใช้ก๊าซ
4. ก่อนทำการเชื่อมควรทำความสะอาดชิ้นงานก่อนเพราะอาจมีสิ่งอื่นปะปนกับโลหะ เช่น สังกะสี, สนิมเหล็ก ที่อาจทำให้งานเชื่อมมีปัญหาได้
5. ควรใส่อุปกรณ์ป้องกันตนเองในระหว่างที่มีกระบวนการเชื่อม เนื่องจากในระหว่างเชื่อมชิ้นงานมักมีประกายไฟและเศษเหล็ก

เอกสารอ้างอิง

- ตรีเนตรยิ่งสัมพันธ์เจริญและคณะ.การศึกษาอิทธิพลของแก๊สกลุ่มที่มีผลต่ออัตราการหลอมลึกลงในการเชื่อมอาร์กโลหะแก๊ส
กลุ่ม. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2549
- นพกรภู่อะยา และ อิศรทัตพงษ์อ้น. การศึกษาคุณสมบัติโลหะเชื่อมโดยการจำลองทางกายภาพ. ปรินญาณินพนธ์. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี,2551
- พิคิด ดวงมาลา. พารามิเตอร์ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับวิธีการเชื่อมโลหะด้วยไฟฟ้าแบบใช้ก๊าซกลุ่มสำหรับเหล็ก St.37.
เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549
- ไพบุลย์หาญมนต์.การศึกษาอิทธิพลความร้อนในงานเชื่อมที่มีผลต่อการหลอมลึกลง ความกว้างความสูงและบริเวณกระทบ
ร้อนของแนวเชื่อมเหล็กกล้าไร้สนิมโดยกระบวนการเชื่อมมิก. ปรินญาณินพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลกรุงเทพ, 2550
- ยงยุทธ ดุลยกุล.ศึกษาโครงสร้างทางโลหะวิทยาและสมบัติทางกลเชื่อมเหล็กคาร์บอนด้วยกระแสเชื่อมส่วนผสมของแก๊ส
กลุ่มที่แตกต่างกัน โดยกรรมวิธีการเชื่อมแม็ก. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,2551
- ศศิพันธ์ุ กล้าขยัน.การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการหลอมลึกลงและสมบัติทางกลในการเชื่อมโลหะเหล็กกล้าคาร์บอนปานกลาง
เกรดS45Cด้วยกระบวนการเชื่อมแบบก๊าซทั้งสแตนอาร์ค. ปรินญาณินพนธ์: กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าธนบุรี,2554
- สุวัฒน์ภู และ กิตติพงษ์กิมะพงศ์. อิทธิพลตัวแปรการเชื่อมการเชื่อมอาร์กโลหะก๊าซกลุ่มต่อสมบัติของรอยต่อระหว่าง
เหล็กกล้าคาร์บอนเกรด SS400 กับเหล็กกล้าไร้สนิมเกรด 430. ปรินญาณินพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี,2554
- โสวัตรประพันธ์มิตร และ คณะ. อิทธิพลตัวแปรการเชื่อมมิกต่อสมบัติของโลหะเชื่อมเหล็กกล้าไร้สนิมเกรด AISI 430.
ปรินญาณินพนธ์: นครปฐม : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขต กำแพงแสน,2553
- อนุสิทธิ์ อ่ำไพบุลย์. ปัจจัยที่เหมาะสมของการเชื่อมแบบอาร์คโลหะก๊าซกลุ่ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
อีสาน วิทยาเขตขอนแก่น,2550
- ASM. Metals Handbook. Vol. 6 Welding and Brazing. 8th ed.Ohio : American Society For Metals. 1977

การสำรวจปัญหามลพิษทางน้ำและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนในชุมชนบริเวณนิคม อุตสาหกรรมโรจนะ 2

A Survey of Water Pollution Problems and Effects to the People Community around Rojana2 Industrial Estate

อณธิกา เส่งรัมย์ใจ

ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงปัญหามลพิษทางน้ำและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนในชุมชน หมู่ 3 และ หมู่ 4 ต.บ้านช้าง อ.อุทัย จ.พระนครศรีอยุธยา จำนวน 3 ด้าน ด้านกายภาพทำการศึกษาคุณภาพของน้ำคืออุณหภูมิค่าความเป็นกรด-ด่าง ความขุ่น ด้านชีวภาพทำการศึกษาโดยสร้างแปลงสุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านขนาด 3x3 เมตร หมู่บ้านละ 5 แปลง ด้านเคมีทำการศึกษาคุณภาพน้ำโดยมีดัชนีชี้วัดดังนี้ คือ ปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำ (DO) ความต้องการออกซิเจนทางชีวเคมี(BOD) และปริมาณแอมโมเนียไนโตรเจน เพื่อหาแนวทางการป้องกันปัญหามลพิษทางน้ำและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนในชุมชนหมู่ 3 และ หมู่ 4 ต.บ้านช้าง อ.อุทัย จ.พระนครศรีอยุธยา โดยการจัดทำแบบสำรวจความคิดเห็นของประชาชน จำนวน 100 ชุด

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า จากการวิเคราะห์น้ำในลำคลองด้านกายภาพ อุณหภูมิได้เฉลี่ย 29.3 °C ค่าความเป็นกรด-ด่างวัดได้เฉลี่ย 7.5และความขุ่น ปานกลาง ด้านชีวภาพ ผลจากแปลงสุ่มตัวอย่างที่พบคือ วัชพืชและสิ่งมีชีวิต เช่น มด แมลง ต่างๆ ไล้เดือน กิ้งกือ และอื่นๆ ในช่วงการเก็บตัวอย่าง 3 ครั้ง ด้านเคมี ปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำอยู่ในช่วง 1.8-4.09 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณความต้องการของออกซิเจนในน้ำอยู่ในช่วง 1.4-6.4 มิลลิกรัมต่อลิตร และปริมาณแอมโมเนียไนโตรเจนในน้ำอยู่ในช่วง 0.33 – น้อยกว่า 0.01และจากการวิเคราะห์ความเห็นของประชาชนในชุมชนด้วยแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าแหล่งน้ำของชุมชนได้รับผลกระทบจากน้ำเสียโรงงานอุตสาหกรรม

คำสำคัญ :มลพิษทางน้ำ, ผลกระทบสิ่งแวดล้อม, น้ำเสียอุตสาหกรรม

Abstract

This thesis aims at the problem of water pollution and impact to the people in the community and among 4 Moo 3, Ban Chang district, Ayutthaya 3 studies the physical quality of the water temperature 29.3°C pH average 7.94and turbidity. Biological sampling conducted by the village to village size 3x3 meters and 5 to the effect of plots sampled is found. Weeds and creatures such as ants, beetles and earthworms, millipedes, and others in the sample three times the chemical study of water quality by indicators like the oxygen dissolved in the water (DO) demand biochemical oxygen (BOD) and Ammonia (NH₃-N) to find ways to prevent water pollution and impact to the people in the community and among 4 Moo 3, Ban Chang district, Ayutthaya. By the preparation of a survey of 100 people

Performance period.The canal from the analysis and evaluation. The average temperature was 29.3 °C pH average 7.5 and moderate turbidity. The biological effects of sampling plots were found. Weeds and creatures like ants, insects, earthworms, millipedes and other during three sampling times.The chemistry of Do 1.8 to 4.09 mg per liter, BOD 1.4 to 6.4 milligrams per liter and ammonia 0.33 - less than 0.01 mg-per liter. The analysis of public opinion in the community with the majority opinion that the water resources of the communities affected by the industry waste water.

Keywords :Water pollution, Environmental impact, industrial waste water

บทนำ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่างของประเทศห่างจากกรุงเทพมหานคร ทางถนนสายเอเชีย 75 กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา มีแม่น้ำไหลผ่าน 4 สาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรีและแม่น้ำน้อย มีลำคลองใหญ่น้อย 1,254 คลอง เชื่อมต่อกับแม่น้ำเกือบทั่วบริเวณพื้นที่ (บรรยายสรุปข้อมูลจังหวัดพระนครศรีอยุธยาประจำปี, 2556) และมีนิคมอุตสาหกรรม 3 แห่งได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน นิคมอุตสาหกรรมบ้านหว้า (ไฮเทค) และนิคมอุตสาหกรรมสหรัตนนคร มีเขตประกอบการอุตสาหกรรม ๒ แห่ง ได้แก่เขตประกอบการอุตสาหกรรมแพคเตอร์แลนด์วังน้อย และเขตประกอบการอุตสาหกรรม บริษัท สวนอุตสาหกรรมโรจนะ จำกัดในปีงบประมาณ 2556 มีโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตประกอบทั้งหมด จำนวน 2,270 โรงงาน (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2556)ประกอบด้วย โรงงานผลิตชิ้นส่วนโลหะ, โรงงานผลิตพลาสติกและโรงงานผลิตอาหารสำเร็จรูป เป็นต้น ซึ่งโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ย่อมส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านมลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำที่มีการปล่อยน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วจากนิคมอุตสาหกรรมต่างๆ ลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ (J.M. McArthur et al., 2012) ทั้งนี้โรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมต่างๆได้มีมาตรฐานของกรมมลพิษควบคุมและรับรองอยู่ก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถควบคุมทั้งหมดในทีเดียว ซึ่งน้ำถือว่าเป็นปัจจัยหลักในการดำรงชีวิตของประชาชนทั้งอุปโภคบริโภคและภาคการเกษตร(N. Bougherira et al., 2014)ศึกษาผลกระทบของน้ำเสียเมืองและน้ำเสียอุตสาหกรรมที่มีต่อน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินในพื้นที่ของ Annaba (แอลจีเรีย) พบว่าการดำเนินการโดยการตรวจสอบน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินรับผลกระทบจากน้ำเสียเมืองและน้ำเสียอุตสาหกรรมที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นในช่วงปี 1999-2007 ใน El-Hadjarอุตสาหกรรมพัฒนาพื้นที่ในภาคกลางของ Annaba, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนแอลจีเรียน้ำใต้ดินมีค่าการนำไฟฟ้าสูง คลอไรด์สูง ความเข้มข้นของโลหะสูงและความเข้มข้นโซเดียมสูง เป็นที่สังเกตสำหรับบ่อที่อยู่ใกล้บริเวณน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและตรวจสอบคุณภาพน้ำที่เกิดขึ้นจากการปล่อยน้ำทิ้งจากนิคมอุตสาหกรรมมีการทำแบบสำรวจกับชุมชน หมู่ 3 และหมู่ 4 ต.บ้านช้าง อ.อุทัย จ.พระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่บริเวณรอบนิคมอุตสาหกรรมโรจนะและเป็นชุมชนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบคุณภาพน้ำทางด้านกายภาพ ทางด้านเคมีและทางด้านชีวภาพ โดยรอบนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ 2
2. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนหมู่ 3 และหมู่ 4 ต.บ้านช้าง อ.อุทัย จ.พระนครศรีอยุธยา ที่มีต่อปัญหามลพิษทางน้ำโดยรอบนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลและวางแผนการดำเนินงาน

เนื่องจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นแหล่งอุตสาหกรรมซึ่งมีนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่หลายแห่งภายในจังหวัดจึงทำให้เกิดผลกระทบด้านมลพิษทางน้ำ ที่ออกจากโรงงานอุตสาหกรรมทั้งนี้โรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมต่างๆได้มีมาตรฐาน ISO14001 ควบคุมและรับรองอยู่ก็ตามแต่ก็ไม่สามารถควบคุมได้ทั้งหมดในทีเดียว ดังนั้นปัญหามลพิษเหล่านี้จึงส่งผลกระทบต่อประชาชนในชุมชนบริเวณโดยรอบนิคมอุตสาหกรรม จึงทำให้เกิดการสำรวจปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนในชุมชนเพื่อหาแนวทางการป้องกันและลดอันตรายที่เกิดจากมลพิษที่ออกจากโรงงานอุตสาหกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม

ทั้งนี้การศึกษาและสำรวจปัญหามลพิษทางน้ำที่เกิดขึ้นจะมีการทำแบบสำรวจกับชุมชน หมู่ 3 และหมู่ 4 ต.บ้านช้าง อ.อุทัย จ.พระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีพื้นที่ของชุมชนอยู่บริเวณรอบนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ 2

ลงสำรวจพื้นที่ในการเก็บตัวอย่างน้ำ

พื้นที่ที่ผู้วิจัยทำการศึกษาคือ พื้นที่ ต.บ้านช้าง อ.อุทัย จ.พระนครศรีอยุธยา ซึ่งอยู่ใกล้กับนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ 2 ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 แผนที่อำเภออุทัย

2. ทำการศึกษาและตรวจสอบคุณภาพน้ำในพื้นที่ชุมชนที่หมู่ 3 และ หมู่ 4 ต.บ้านช้าง อ.อุทัย จ.พระนครศรีอยุธยา เก็บตัวอย่างน้ำจากคลองเล็ก ขนาด กว้าง 6 เมตร ยาว 900 เมตร โดยทำการแบ่งพื้นที่การเก็บตัวอย่างน้ำแบ่งเป็น 3 จุด แต่ละจุดห่างกัน 300 เมตร และทำการเก็บตัวอย่างน้ำจากคลองใหญ่ ขนาด กว้าง 12 เมตร ยาว 1.4 กิโลเมตร โดยทำการแบ่งพื้นที่การเก็บตัวอย่างน้ำแบ่งเป็น 2 จุด แต่ละจุดห่างกัน 800 เมตรได้ตรวจสอบคุณภาพน้ำทั้ง 3 ด้าน คือ

ด้านกายภาพทำการศึกษาคูณภาพน้ำโดยมีดัชนีชี้วัด คือ ความขุ่นของน้ำ อุณหภูมิ ค่าความเป็นกรด-ด่าง ค่าความนำทางไฟฟ้า

ด้านชีวภาพทำการศึกษาโดยการสร้างแปลงสุ่มตัวอย่างขนาด 3x3 เมตร จำนวนหมู่บ้านละ 5 แปลง รวม 10 จุด

ด้านเคมีทำการศึกษาคูณภาพน้ำโดยมีดัชนีชี้วัด ดังนี้ ออกซิเจนละลายในน้ำ (DO) ปริมาณความต้องการของออกซิเจนในน้ำ (BOD) ความนำไฟฟ้าแอมโมเนียไนโตรเจน

ขั้นตอนการออกแบบ แบบสอบถาม

เพื่อการวิเคราะห์การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนหมู่ 3 และหมู่ 4 ต.บ้านช้าง อ.อุทัยจ.พระนครศรีอยุธยา ที่มีต่อปัญหามลพิษทางน้ำจึงได้ทำการออกแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชน

แบบสอบถามประกอบด้วย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม(อายุ, เพศ, การศึกษา)
2. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปริมาณและการจัดการน้ำเสียชุมชน (ระบบบำบัดน้ำเสียในชุมชน, แหล่งรวบรวมน้ำเสีย, ท่อระบายน้ำทิ้ง เป็นต้น)

3. ปัญหามลพิษทางน้ำและผลกระทบที่เกิดขึ้น (ปัญหาต่อการอุปโภคบริโภค, ผลกระทบต่อแม่น้ำลำคลอง, ผลกระทบต่อสุขภาพ, การขาดแคลนน้ำในการประกอบอาชีพ เป็นต้น)

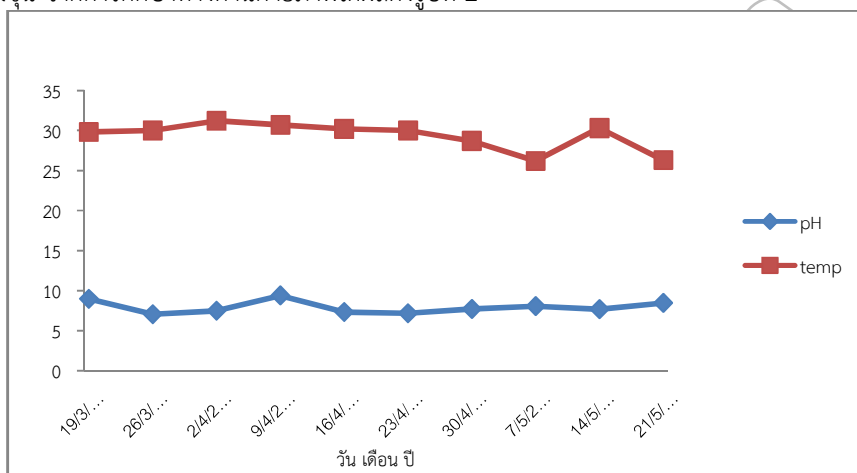
3. วิเคราะห์ข้อมูล

ด้านกายภาพทำการศึกษาคูณภาพน้ำ คือ อุณหภูมิ ความขุ่น และค่าความเป็นกรด-ด่าง
ด้านชีวภาพทำการศึกษาศักยภาพของสิ่งมีชีวิตบริเวณโดยรอบแปลงปลูกส้มตัวอย่างในหมู่บ้านขนาด 3x3 เมตร หมู่บ้านละ 5 แปลง และเก็บตัวอย่างแปลงละ 3 ครั้ง

ด้านเคมีทำการศึกษาคูณภาพน้ำโดยมีดัชนีชี้วัดดังนี้ คือ ออกซิเจนละลายในน้ำ (DO) ความต้องการออกซิเจนทางชีวเคมี (BOD) ปริมาณแอมโมเนียไนโตรเจน (APHA, AWWA and WEF., 1998) แล้วทำการเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน, 2537) เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยด้านกายภาพ ทำการศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณรอบแหล่งน้ำในพื้นที่หมู่ 3 และ หมู่ 4 ต.บ้านช้าง อ.อุทัย จ.พระนครศรีอยุธยา โดยศึกษาสภาพทางด้านกายภาพของน้ำซึ่งได้แก่ อุณหภูมิ ค่าความเป็นกรด-ด่าง และความขุ่น จากการศึกษาทางด้านกายภาพได้ผลดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 แสดงค่าความเป็นกรด-ด่างและค่าอุณหภูมิของน้ำ

จากรูปจะเห็นว่าอุณหภูมิและค่าความเป็นกรด-ด่างอยู่ในเกณฑ์ที่มาตรฐานกำหนด ส่วนค่าความขุ่นมีค่าปานกลาง
ผลการวิจัยด้านชีวภาพทำการศึกษาศักยภาพสิ่งมีชีวิตบริเวณโดยรอบแปลงปลูกส้มตัวอย่างในหมู่บ้านขนาด 3x3 เมตร หมู่บ้านละ 5 แปลง ผลจากการสำรวจแปลงปลูกส้มตัวอย่างพบว่าโดยเฉลี่ยค่าดังตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 ผลการสำรวจแปลงปลูกส้มตัวอย่างในพื้นที่ชุมชน หมู่ 3 เฉลี่ยต่อแปลง

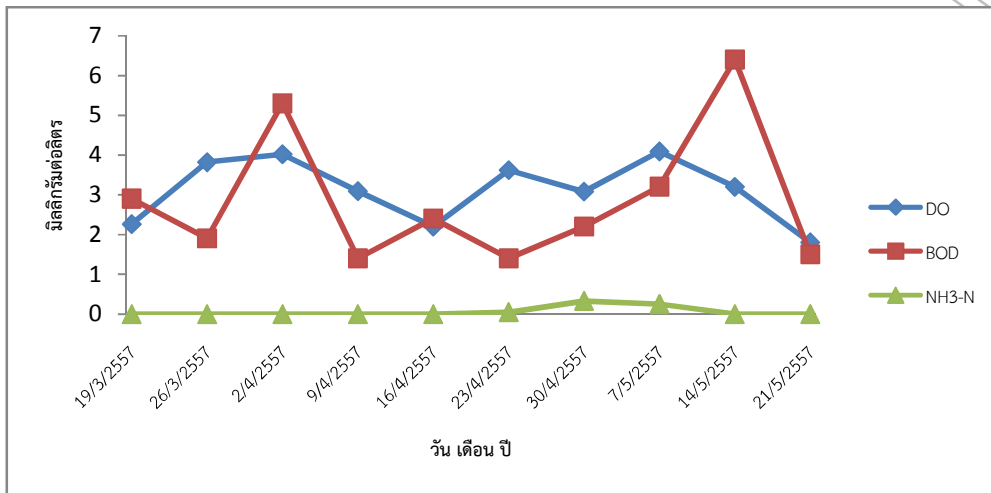
สิ่งที่ตรวจพบในแปลงปลูกส้มตัวอย่าง	จำนวนโดยเฉลี่ย (หน่วย)
1. สิ่งมีชีวิตต่างๆเช่น แมลงหน้าดิน มด ได้เดือน กิ่งกือ	134
2. วัชพืชเช่น หญ้าชนิดต่างๆ ต้นไม้ขนาดเล็ก	97

ตารางที่ 2 ผลการสำรวจแปลงปลูกส้มตัวอย่างในพื้นที่ชุมชน หมู่ 4 เฉลี่ยต่อแปลง

สิ่งที่ตรวจพบในแปลงปลูกส้มตัวอย่าง	จำนวนโดยเฉลี่ย (หน่วย)
1. สิ่งมีชีวิตต่างๆเช่น แมลงหน้าดิน มด ได้เดือน กิ่งกือ	157
2. วัชพืชเช่น หญ้าชนิดต่างๆ ต้นไม้ขนาดเล็ก	79

สิ่งมีชีวิตที่พบได้แก่ มด แมลงปีกแข็งหน้าดิน และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ จากการสำรวจทางด้านชีวภาพสิ่งมีชีวิตต่างๆที่พบสามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติ ซึ่งจำนวนสิ่งมีชีวิตที่พบสามารถเปลี่ยนแปลงปริมาณได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฤดูกาล

ผลการวิจัยด้านเคมีทำการศึกษาคุณภาพน้ำโดยพื้นชุมชนที่หมู่ 3 และ หมู่ 4 ต.บ้านช้าง อ.อุทัย จ.พระนครศรีอยุธยา เก็บตัวอย่างน้ำจากคลองเล็ก ขนาด กว้าง 6 เมตร ยาว 900 เมตร ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ค่าออกซิเจนละลายในน้ำ (DO) ปริมาณความต้องการออกซิเจนทางชีวเคมี (BOD) และปริมาณแอมโมเนียไนโตรเจนผลการทดลองแสดงดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 แสดงปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ ปริมาณความต้องการของออกซิเจนในน้ำและปริมาณแอมโมเนียไนโตรเจน

จากรูปที่ 3 ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำอยู่ในช่วง 1.8-4.09 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณความต้องการของออกซิเจนในน้ำอยู่ในช่วง 1.4-6.4 มิลลิกรัมต่อลิตร และปริมาณแอมโมเนียไนโตรเจนในน้ำอยู่ในช่วง 0.33 – น้อยกว่า 0.01 จากผลการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่ามีเพียงปริมาณแอมโมเนียไนโตรเจนที่มีค่าผ่านเกณฑ์มาตรฐานกำหนด ส่วนปริมาณออกซิเจนละลายน้ำและปริมาณความต้องการของออกซิเจนในน้ำไม่ผ่านเกณฑ์ที่มาตรฐานกำหนดส่งผลให้เกิดการเน่าเสียของน้ำและทำให้สิ่งมีชีวิตในน้ำตายได้

การออกสำรวจแบบความคิดเห็นประชาชน

วิเคราะห์และสำรวจปัญหาผลกระทบมลพิษทางน้ำที่เกิดขึ้นกับประชาชนในชุมชนหมู่ 3 และ หมู่ 4 ต.บ้านช้าง อ.อุทัย จ.พระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 100 ชุด เพื่อหาค่าเฉลี่ยในแบบสอบถามว่าอยู่ในระดับใด ซึ่งมีความสอดคล้องกับดัชนีชี้วัดคุณภาพที่ทำการตรวจวัด ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามประชาชนให้ความเห็นว่า น้ำที่นิคมอุตสาหกรรมระยองในลำคลองส่งผลกระทบต่อในด้านการอุปโภคบริโภค ทางด้านการเกษตรกรรม ทางด้านสุขภาพ และคุณภาพการใช้ชีวิตของประชาชน ยังทำให้สิ่งแวดล้อมในชุมชนได้รับผลกระทบไปด้วย ส่วนน้ำในลำคลองที่นำไปตรวจวัดค่าคุณภาพนั้น ผลสรุปออกมาว่าน้ำที่อยู่ในลำคลองของประชาชนยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของกรมควบคุมมลพิษ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการได้ศึกษาและตรวจสอบคุณภาพน้ำและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนในชุมชนเพื่อให้ทราบถึงปัญหามลพิษทางน้ำและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนในชุมชนและหาแนวทางการป้องกันปัญหามลพิษทางน้ำและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนในชุมชน

ด้านกายภาพทำการศึกษาคุณภาพของน้ำ คือ อุณหภูมิ ความขุ่น ค่าความเป็นกรด-ด่าง โดยทำการวิเคราะห์น้ำจากจุดต่างๆและผลการทดลองที่ได้ คือ อุณหภูมิอยู่ในช่วงมาตรฐานไม่เกิน 40 องศาเซลเซียส ความขุ่นก็อยู่ในระดับปานกลาง ค่าความเป็นกรด-ด่างอยู่ในช่วงมาตรฐาน 5.5-9.0 สรุปว่าผลการทดลองทางด้านกายภาพอยู่ในมาตรฐานของกรมควบคุมมลพิษ

ด้านชีวภาพทำการศึกษาโดยสร้างแปลงสุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านขนาด 3x3 เมตร หมู่บ้านละ 5 แปลง ผลจากแปลงสุ่มตัวอย่างที่พบคือ วัชพืชและสิ่งมีชีวิต เช่น มด แมลงต่างๆ ไส้เดือน กิ้งกือ และอื่นๆ ในช่วงการเก็บตัวอย่าง 3 ครั้ง พบว่าสิ่งมีชีวิตที่กล่าวไปนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไป เช่น มีการเจริญเติบโตของสิ่งมีชีวิต ทั้งขนาดและจำนวนที่เพิ่มขึ้นและลดลงไปบ้าง ในบางชนิดของสิ่งมีชีวิต แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของวัชพืชและสิ่งมีชีวิตล้วนมีผลเกี่ยวเนื่องมาจากน้ำที่นิคมระบายลงสู่ลำคลอง

ด้านเคมีทำการศึกษาคุณภาพน้ำโดยมีดัชนีชี้วัดดังนี้ คือ ออกซิเจนละลายในน้ำ (DO) ปริมาณความต้องการออกซิเจนทางชีวเคมี (BOD) ปริมาณแอมโมเนียไนโตรเจนและผลการทดลองที่ได้คือ ค่า DO และ ค่า BOD ไม่ผ่านเกณฑ์ที่มาตรฐานกำหนด แต่ปริมาณแอมโมเนียไนโตรเจนผ่านเกณฑ์ที่มาตรฐานกำหนด

จากการสำรวจใบประเมินความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนจำนวน 100 คน ที่แปรผลออกมาคือ น้ำที่นิคมอุตสาหกรรมระบายลงในลำคลองส่งผลกระทบต่อในด้านการอุปโภคบริโภค ทางด้านการเกษตรกรรม ทางด้านสุขภาพ และคุณภาพการใช้ชีวิตของประชาชน ยังทำให้สิ่งแวดล้อมในชุมชนได้รับผลกระทบไปด้วย

จากการศึกษาและสำรวจปัญหามลพิษทางน้ำและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนในชุมชนน้ำในลำคลองที่สำรวจมีค่าความเป็นกรด-ด่าง, อุณหภูมิ, ปริมาณแอมโมเนีย ที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของกรมมลพิษ ส่วนค่าปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำ (DO) และปริมาณความต้องการออกซิเจนทางชีวเคมี (BOD) มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกรมมลพิษ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนในชุมชน เช่น อากาศคั้นหลังจากลงแช่น้ำในลำคลอง, แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำลดน้อยลง, สิ่งมีชีวิตในน้ำตาย ทำให้การบำบัดประมงในลำคลองได้ผลผลิตน้อยกว่าปกติ ส่วนในภาคการเกษตร เกษตรกรต้องสูบน้ำที่นิคมอุตสาหกรรมระบายลงลำคลองไปใช้ในการทำนา จึงทำให้ผลผลิตได้รับผลกระทบ ทำให้ได้ผลผลิตที่น้อยลง ดังนั้นจึงอาจจะต้องมีการให้ความรู้กับประชาชนให้ทราบถึงการปฏิบัติตัวในการดำรงชีวิตประจำวันและหาแนวทางในการป้องกันผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ในการศึกษาวิจัยในเรื่องคุณภาพน้ำควรต้องคำนึงถึงฤดูกาลในการทำการศึกษาวิจัย
2. ควรศึกษาปัจจัย ตัวแปรอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ เช่น ปริมาณโลหะหนักในน้ำ, ค่า COD เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

บรรยายสรุปประจำปี 2556 ข้อมูลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปี 2557

ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เรื่องกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ตีพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 111 ตอนที่ 16 ง ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2537 (ภาคผนวก ฐ)

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ณ วันที่ 4 ธันวาคม 2556

A. Mvungi a,* , R.K. Hranova a, D. Love. 2003. **Impact of home industries on water quality in a tributary of the Marimba River, Harare: implications for urban water management.** Physics and Chemistry of the Earth.28 : 1131-1137.

APHA, AWWA and WEF., 1998, **Standard Methods for Examination of Water and Wastewater,** 20th ed., American Public Health Association, Washington, DC.,USA.

Helmer, C., Kunst, S., Juretschko, S., Schmid, M.C., Schleifer, K.H., Wagner, M. 1999. **Nitrogen Loss in a Nitrifying Biofilm System.** Water Science and Technology.39 : 13 - 21.

J.M. McArthur a, P.K. Sikdar b, M.A. Hoque a, U. Ghosal 2012. **Waste-water impacts on groundwater: Cl/Br ratios and implications for arsenic pollution of groundwater in the Bengal Basin and Red River Basin, Vietnam.** Science of the Total Environment. 437 : 390-402

- N. Bougheriraa, A. Hania, L. Djabria, F. Toumia, H. Chaffaia, N. Haiedb, D. Nechema, N. 2014. **Sedratia Impact of the urban and industrial waste water on surface and groundwater, in the region of Annaba, (Algeria).**Energy Procedia.50 :692 – 701.
- Torgeir Bakke a, Jarle Klungsøyr b, Steinar Sanni. 2013. **Environmental impacts of produced water and drilling waste discharges from the Norwegian offshore petroleum industry.** Marine Environmental Research. 92 :154-169.

มหาวิทยาลัยรำไพพรรณณี

การศึกษาหาประสิทธิภาพของการหมักก๊าซชีวภาพจากมูลวัวและผักตบชวา

A study of biogas fermentation caused by a cows dung and Water Hyacinth

ชะกาแก้ว สุดลีซัง, ปัทิตตา นาควงษ์

สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาหาประสิทธิภาพของการหมักก๊าซชีวภาพจากมูลวัวและผักตบชวา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของมูลวัวและผักตบชวาที่มีผลต่อการผลิตก๊าซชีวภาพเพื่อใช้ในครัวเรือน ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการหาแหล่งพลังงานทดแทน โดยได้ทำการศึกษาวิธีการ และแนวคิด จึงได้นำ มูลวัว และผักตบชวามาทำการหมักก๊าซชีวภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและตอบสนองการใช้พลังงานทางเลือกและพลังงานทดแทนจากก๊าซชีวภาพ

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของการหมักก๊าซชีวภาพที่เกิดจากมูลวัวและผักตบชวา ที่ระยะเวลา 20 วัน ทำการหมักจำนวน 5 ครั้ง ใช้สูตรในการหมัก 2 สูตร คือ สูตร A น้ำ 80 เปอร์เซ็นต์ มูลวัว 20 เปอร์เซ็นต์ และสูตร B น้ำ 80 เปอร์เซ็นต์ มูลวัว 10 เปอร์เซ็นต์ ผักตบชวา 10 เปอร์เซ็นต์พบว่าประสิทธิภาพในการหมัก สูตร A จะเกิดก๊าซช้ากว่าแต่มีปริมาณก๊าซมากกว่าในภายหลัง เพราะ จุลินทรีย์ย่อยสลายสารอินทรีย์ได้ช้า ปริมาณสูงสุดในการหมักค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 114.88 ลิตร ค่าเฉลี่ยในการเกิดก๊าซน้อยที่สุดอยู่วันที่ 7 โดยเกิดก๊าซเฉลี่ยอยู่ที่ 5.96 ลิตร สูตร B จะเกิดก๊าซเร็วกว่าในตอนแรกเพราะ จุลินทรีย์ย่อยสลายสารอินทรีย์ได้เร็วกว่า เนื่องจากมีโปรตีนมาเร่งปฏิกิริยา ปริมาณสูงสุดในการหมักค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 102.62 ลิตร ค่าเฉลี่ยในการเกิดก๊าซน้อยที่สุดอยู่วันที่ 4 โดยเกิดก๊าซเฉลี่ยอยู่ที่ 3.32 ลิตร

สำหรับปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่า ระบบของการหมักก๊าซชีวภาพควรเป็นแบบต่อเนื่อง เป็นการเติมสารอินทรีย์เข้าและเอาสารอินทรีย์ที่ถูกย่อยสลายออกอยู่ตลอดเวลาเพื่อประสิทธิภาพของการหมักสูงสุด

คำสำคัญ : ก๊าซชีวภาพ, มูลวัว, ผักตบชวา

Abstract

The objective of a study of biogas fermentation caused by a cow dung and water hyacinth aims to assess the efficacy of cow dung and water hyacinth on the biogas production for household use. Researchers have recognized to finding alternative energy sources to produce the biogas from cow dung and water hyacinth. For maximize the benefit and response to the use of alternative energy and renewable energy from biogas.

The results showed that efficiency of biogas from cow dung and water hyacinth. There were 2 formulas that took 20 days for 5 times fermentation. Formula A can be produced from water and cow dung at 80% : 20% and formula B produced from water, cow dung and water hyacinth at 80% : 10% : 10%. The efficiency of biogas fermentation in formula A is slower than B, but the amount of biogas more than B in the later because microbial decomposition of organic matter is slow. The maximum volume of fermentation was 114.88 liters. The fewest of biogases were average of 5.96 liters at day 7. Formula B was produce biogas faster than A at first period because the microbial decomposition of organic matter faster by catalytic proteins. The maximum volume of fermentation was 102.62 liters. The fewest of biogases were average of 3.32 liters at day 4.

For the problems of the implementation was the system of biogas fermentation should be continued to addition of organic matter and remove the organic matter was decomposed out the continuously that make the efficiency of fermentation is too high.

Keyword : Biogas, cows dung, water hyacinth

บทนำ

ในปัจจุบันได้มีการใช้พลังงานเป็นจำนวนมาก และพลังงานจะหมดไปในที่สุด เพราะความต้องการของประชากร ผู้บริโภคมีเพิ่มสูงมากขึ้น ส่งผลให้มูลค่าของพลังงาน มีราคาแพง ก๊าซชีวภาพเป็นทางเลือกหนึ่งของพลังงานทดแทนที่สามารถทำขึ้นเองได้ง่ายราคาไม่แพง ซึ่งสามารถหาวัตถุดิบในการผลิตก๊าซได้โดย นำขยะ(เศษอาหาร มูลวัว มูลหมู และผักตบชวา)ไม่ว่าจะเป็นทั้งของเสียที่ย่อยสลายได้ และไม่สามารถย่อยสลายได้ ซึ่งวัตถุดิบเหล่านี้ได้มีแนวโน้มปริมาณเพิ่มสูงมากขึ้น ซึ่งปัจจุบัน มีการบริหารจัดการขยะโดยวิธีการไปทิ้งฝังกลบ หรือเผาทำลาย จะเห็นได้ว่า วิธีการกำจัดขยะแต่ละวิธีล้วนแล้วแต่ส่งผลให้การบริหารจัดการขยะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น และยังทำลายสิ่งแวดล้อม ดังนั้น วิธีการกำจัดด้วยการหมักย่อยแบบไม่ใช้ออกซิเจนจึงนับเป็นวิธีที่เหมาะสม เนื่องจากได้ผลพลอยได้คือ ก๊าซชีวภาพ ซึ่งเป็นก๊าซที่เกิดตามธรรมชาติจากการย่อยสลายของสารอินทรีย์ภายใต้สภาวะที่ปราศจากออกซิเจน (Anaerobic digestion) โดยทั่วไปจนหมายถึงก๊าซมีเทนที่เกิดจากการหมัก (Fermentation) ของสารอินทรีย์โดยกระบวนการนี้สามารถเกิดขึ้นได้ในหลุมขยะเศษอาหาร มูลสัตว์และก้นบ่อน้ำนิ่งเมื่อไรก็ตามที่มีการหมักกันเป็นเวลานานก็อาจเกิดก๊าซชีวภาพได้องค์ประกอบส่วนใหญ่เป็นก๊าซมีเทน(CH_4)ประมาณ 50-70 เปอร์เซ็นต์ และก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2) ประมาณ 30-40 เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่เหลือเป็นก๊าซชนิดอื่นเช่นไฮโดรเจน(H_2)ออกซิเจน(O_2)ไฮโดรเจนซัลไฟด์ (H_2S) ไนโตรเจน (N) และไอน้ำการใช้ก๊าซชีวภาพเป็นการบริหารจัดการของเสียที่ไม่เป็นการเพิ่มก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศที่เป็นต้นเหตุของปรากฏการณ์เรือนกระจก ส่วนการเผาไหม้ก๊าซชีวภาพซึ่งมี ก๊าซมีเทนเป็นส่วนประกอบหลักซึ่งสามารถนำมาเป็นพลังงานทดแทนแทนการใช้เชื้อเพลิงในรูปความร้อนได้

วัตถุดิบในการหมัก

มูลวัว ส่วนใหญ่เป็นของแข็งประกอบไปด้วยเศษของพืชและสัตว์ซึ่งเป็นอาหารที่สัตว์กินเข้าไปแล้วไม่สามารถย่อยหรือนำไปใช้ประโยชน์ได้หมด จึงเหลือเป็นกากที่สัตว์ขับถ่ายออกมา โดยเศษอาหารเหล่านี้ได้ผ่านกระบวนการย่อยสลายไปบางส่วนแล้ว ในทางเดินอาหาร ดังนั้นส่วนที่เป็นมูลสัตว์จึงอุดมไปด้วยธาตุอาหารชนิดต่างๆ รวมทั้งสารอินทรีย์ที่ละลายน้ำได้หลายชนิด ซึ่งเมื่อรวมกันเข้าก็จะมียอดประกอบที่สามารถใช้เป็นธาตุอาหารที่สมบูรณ์ของพืชได้ ส่วนมูลสัตว์แต่ละชนิดจะมีธาตุอาหารชนิดใดมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับชนิดของอาหารที่สัตว์ชนิดนั้นกินเข้าไปเป็นปัจจัยสำคัญรวมทั้งปัจจัยอื่นๆได้แก่ ระบบการย่อยอาหารของสัตว์ วิธีการให้อาหาร รวมทั้งการจัดการรวบรวมมูลการเก็บรักษา ฯลฯ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน, 2549)

เมื่อเปรียบเทียบปริมาณธาตุอาหารในมูลสัตว์ชนิดต่างๆ จะเห็นว่ามูลสุกรและกากตะกอนมูลสุกรจากบ่อหมักก๊าซชีวภาพรวมทั้งมูลของไก่ไข่มีปริมาณธาตุไนโตรเจน ฟอสฟอรัส แคลเซียม แมกนีเซียม เหล็ก ทองแดง แมงกานีส และสังกะสีมากกว่ามูลวัวขณะที่มูลวัวมีปริมาณธาตุโบแตสเซียมและโซเดียมมากกว่ามูลสุกร ปริมาณอาหารเฉลี่ยดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงปริมาณธาตุอาหารเฉลี่ยสำหรับพืชที่มีในมูลสัตว์แห่งชนิดต่างๆ

ปุ๋ยมูลสัตว์	ปริมาณธาตุอาหารทั้งหมด (เปอร์เซ็นต์)									
	N	P	K	Ca	Mg	S	Na	Fe	Cu	Mn
มูลสุกร	2.69	3.24	1.12	3.85	1.18	0.19	0.27	0.44	611.07	1030.13
มูลไก่ไข่	2.59	1.96	2.29	8.09	0.74	0.54	0.32	0.31	75.51	591.87
มูลโคเนื้อ	1.36	0.51	1.71	1.76	0.50	0.33	0.73	0.45	40.63	375.86
มูลโคนม	1.27	0.48	1.42	0.98	0.43	0.31	0.23	34.0	29.92	416.10
มูลแพะ	1.03	0.66	0.64	1.49	0.37	0.37	0.13	0.14	24.78	210.88
มูลแกะ	0.94	0.54	1.07	1.23	0.34	0.19	0.20	0.11	21.01	205.28

(<http://www.aopdh06.doae.go.th>)

ผักตบชวาเป็นพืชพื้นเมืองของทวีปอเมริกาใต้ เข้าใจว่ามีการกำเนิดอยู่ในประเทศ บราซิลแม้ว่าในปัจจุบันผักตบชวาจะเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายทั่วโลกแต่เอกสารทางพฤกษศาสตร์ไม่ได้เคยมีบันทึกเรื่องผักตบชวาเลย จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2367 เมื่อนักพฤกษศาสตร์และ นายแพทย์ชาวเยอรมันชื่อ Karl von Martiusได้ไปพบเข้าในขณะที่ทำการสำรวจพันธุ์พืชในบราซิล ในประเทศต่างๆ ในทวีปอเมริกาใต้ ผักตบชวาไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหาใดๆ ให้แก่วงการต่างๆ เลย ทั้งนี้ก็เพราะว่าในถิ่นกำเนิดของมัน มีศัตรูธรรมชาติเช่น แมลง โรค และศัตรูอื่นๆ คอยควบคุมการระบาดอยู่แล้ว แต่เมื่อถูกนำไปจากถิ่นกำเนิดซึ่งปราศจากศัตรูธรรมชาติผักตบชวาจึงเจริญเติบโตเร็วในปัจจุบันผักตบชวาได้กลายเป็นปัญหาใหญ่ในการกำจัด เพราะผักตบชวาได้แพร่พันธุ์ได้เร็วมากจึงทำให้เกิดปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น กีดขวางการระบายน้ำของแม่น้ำลำคลอง

ทางคณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการกำจัดขยะ(เศษอาหาร มูลวัว มูลหมู และผักตบชวา) ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงได้ศึกษาประสิทธิภาพของมูลวัวและผักตบชวาที่มีผลต่อการผลิตก๊าซชีวภาพ และนำก๊าซชีวภาพไปใช้เป็นพลังงานทดแทน ควบคู่กับการรักษาสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพดีขึ้นต่อไป

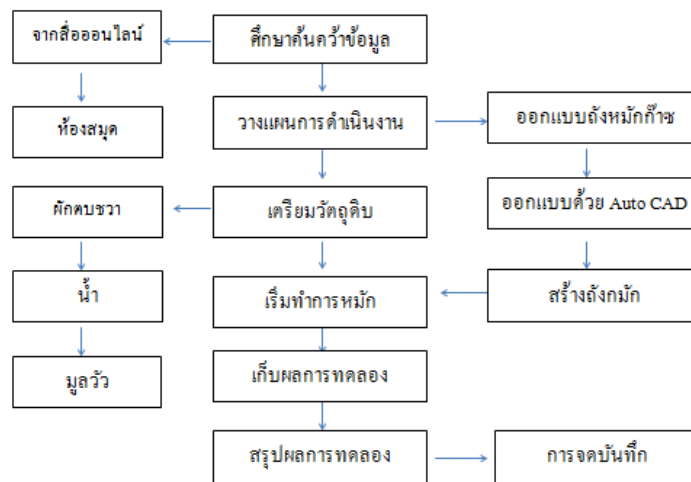
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของมูลวัวและผักตบชวาที่มีผลต่อการผลิตก๊าซชีวภาพ

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่ง ศึกษาประสิทธิภาพของมูลวัวและผักตบชวาที่มีผลต่อการผลิตก๊าซชีวภาพ เพื่อเป็นพลังงานทดแทน โดยมีการสร้างชุดหมักก๊าซและได้มีการออกแบบและสร้างถังหมักก๊าซชีวภาพครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลองโดยได้มีการศึกษาตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินงาน

รูปที่1. ขั้นตอนการดำเนินงาน

2. ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด และวิธีการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการหมักก๊าซ โดยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

สุริยะ สะวานนท์ (2538) การศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการย่อยสลายสารอินทรีย์ในมูลสุกรและน้ำล้างคอกด้วยจุลินทรีย์อีเอ็มกับจุลินทรีย์ผลิตมีเทน ในสภาวะไร้ออกซิเจน พบว่าปริมาณก๊าซชีวภาพที่เกิดขึ้นต่อวัน ระบบที่ใช้มูลสุกรที่ผ่านการบำบัดด้วยสารอินทรีย์อีเอ็ม และมีตะกอนจุลินทรีย์ผลิตมีเทนขณะเริ่มทดลองผลิตก๊าซได้สูงสุด รองลงมาคือใช้มูลสุกรปกติและมีตะกอนจุลินทรีย์ผลิตมีเทนขณะเริ่มทดลอง สูงกว่าระบบที่ใช้มูลสุกรและสูงกว่าระบบที่ใช้มูลสุกรปกติ และมีจุลินทรีย์ เมื่อขณะเริ่มทดลอง แต่ระบบที่ใช้มูลสุกรที่ผ่านการบำบัดด้วยจุลินทรีย์อีเอ็มมาผลิตก๊าซชีวภาพเลย ก๊าซ

ชีวภาพเกิดน้อย ส่วนปริมาณก๊าซชีวภาพที่เกิดต่อน้ำหนักสารอินทรีย์ที่เติมเข้าระบบ หรือที่ถูกจำกัด เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับปริมาณก๊าซชีวภาพที่เกิดขึ้นต่อวันสุกรที่ผ่านการบำบัดด้วยจุลินทรีย์อีเอ็มและไม่มีจุลินทรีย์ผลิตมีเทนระยะเริ่มทดลองจะมีประสิทธิภาพการกำจัดสารอินทรีย์ต่ำสุด

ชัยณรงค์ ธรรมกุล(2551)ได้ทำการทดลองหมักมูลนกพิราบ มูลวัว มูลค่างควา มูลสุกร มูลนกพิราบผสม มูลโค โดยใช้ถังหมักขนาด 2L,40L,200L เป็นการหมักแบบควบคุมอุณหภูมิที่ 32 องศาเซลเซียสและไม่ควบคุมอุณหภูมิปริมาณก๊าซมีเทนที่ได้จาก มูลนกพิราบ มูลโค มูลสุกร มูลนกพิราบผสมมูลโค มูลนกพิราบผสมมูลหมู คือ 63, 73, 63, 74 และ 74 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับซึ่งมีระยะเวลาการเกิดอย่างต่อเนื่องนาน 29 วันและค่า pH ของมูลสัตว์ผสมดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 7.5 โดยการผสมมูลนกพิราบกับมูลสุกรสามารถนำมาใช้งานได้เป็นอย่างดี เพราะมีปริมาณ $CH_4 > 60\%$ ซึ่งผ่านเกณฑ์มาตรฐานการจุดติดไฟได้

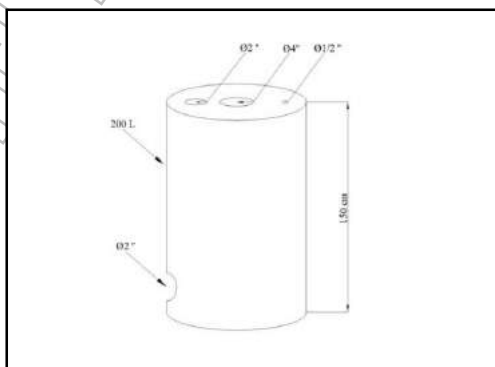
มรกตตันติเจริญและคณะ (2547) การทดลองหมักสาหร่ายหรือไบโอสวมกับมูลวัวในการทดลองในขวดและมีการควบคุมอุณหภูมิในการหมักที่ 30 °C และ 55 °C มีระยะเวลาในการหมักขั้นต่ำ 21 วันพบว่าของเหลวที่ได้จากการหมักสามารถใช้เป็น seed ในการหมักสาหร่ายหรือไบโอสวมในคราวต่อไปได้โดยไม่ต้องผสมมูลอีกเวลาของการเกิดก๊าซขึ้นน้อยกับจำนวนและสถานะของจุลินทรีย์และเมื่ออุณหภูมิสูงขึ้นก๊าซจะเกิดเร็วขึ้นและมากขึ้นนอกจากนี้ปริมาณของสารต่อหน่วยปริมาตรยังมีผลต่อประสิทธิภาพของการเกิดก๊าซด้วยเมื่อปริมาณของสารต่อหน่วยเพิ่มขึ้นแต่ประสิทธิภาพลดลงดังนั้นถ้าอยากให้ได้ประสิทธิภาพอาจจะต้องทำการหมักแบบต่อเนื่องโดยการเติมสารครั้งแรกในปริมาณน้อยแต่หลังจากนั้นจะค่อยๆเติมไปอีกเป็นช่วง

เสริมพลรัตน์สุขและไชยยุทธกลินสุคนธ์ (2554) ทำการทดลองผลิตก๊าซชีวภาพจากผักตบชวาโดยใช้เวลาในการศึกษา 30 วันในขวดหมักขนาด 9 ลิตรพบว่าเกิดก๊าซชีวภาพเฉลี่ย 2.26 L/day และยังสามารถใช้ผักตบชวาเป็นวัตถุดิบจะมีขนาดใหญ่กว่าถังที่ใช้มูลสัตว์ประมาณ 4.2 เท่าและต้องใช้ผักตบชวามากกว่ามูลสัตว์ประมาณ 17 เท่า

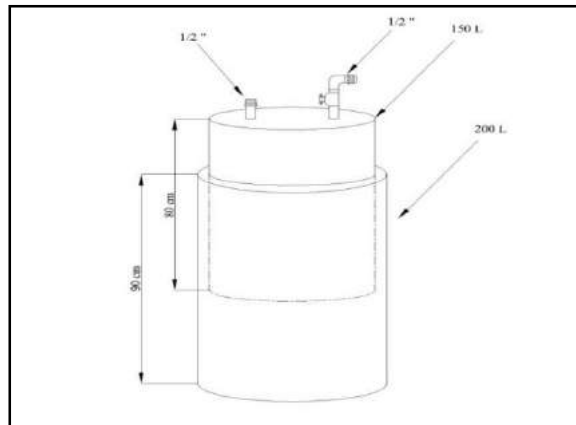
นุชราสินบัวทอง (2537) ได้ศึกษาการทำงานของถังหมักไร้อากาศชนิดที่มีตัวกลางยึดเกาะในการบำบัดของเสียจากโคได้สร้างถังหมักขนาด 10.2 ลิตรจำนวน 4 ใบบรรจุตัวกลางตาข่ายพลาสติกชนิดพลาสติกแสงแดดให้รับภาระบรรทุกสารอินทรีย์ในช่วงเกณฑ์มาตรฐานอยู่ระหว่าง 5-20% โดยน้ำหนักต่อปริมาตรการป้อนมูลโคเข้าระบบแบบกึ่งต่อเนื่องคือทำการเติมทุกวันด้วยอัตราค่าที่ 1.02 ลิตร/วันที่อุณหภูมิ 30-33 °C ควบคุมระยะเวลาในการกักเก็บให้คงที่ 10 วันซึ่งก๊าซชีวภาพที่เกิดจากการย่อยสลายมูลโคส่วนใหญ่จะเป็นก๊าซมีเทนได้นำมาวิเคราะห์ปริมาณด้วยเทคนิคแก๊สโครมาโตกราฟีการเก็บตัวก๊าซชีวภาพทำได้โดยการแทนที่น้ำค่าภาระบรรทุกที่เหมาะสมที่ได้จากการทดลองคือความเข้มข้นมูลโค 10% ซึ่งพิจารณาจากการมีประสิทธิภาพสูงสุดในการกำจัดบีโอดีซีโอดีและก๊าซมีเทนในปริมาณที่เหมาะสมผลการศึกษาพบว่าประสิทธิภาพการกำจัดสารอินทรีย์มีแนวโน้มที่ลดลงเมื่อค่าภาระบรรทุกสารอินทรีย์เพิ่มขึ้นไปความเข้มข้นมูลโคผสม 10%

3. การออกแบบถังหมักก๊าซชีวภาพโดยใช้โปรแกรม AutoCAD

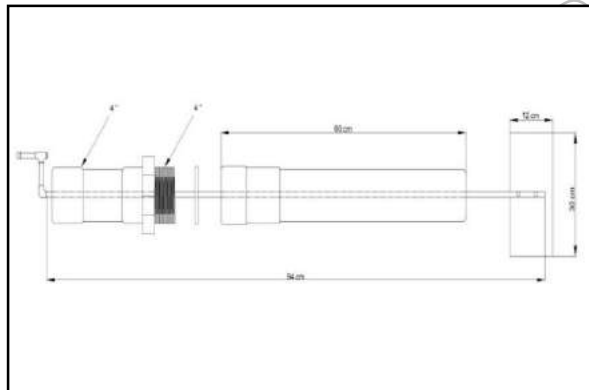
ในส่วนของการออกแบบถังหมักก๊าซชีวภาพนั้นได้ศึกษาวิเคราะห์การออกแบบโครงสร้างของถังให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพในการเกิดก๊าซและเหมาะสมกับการใช้งานโดยใช้โปรแกรม AutoCADในการออกแบบ ดังรูปที่ 2-5

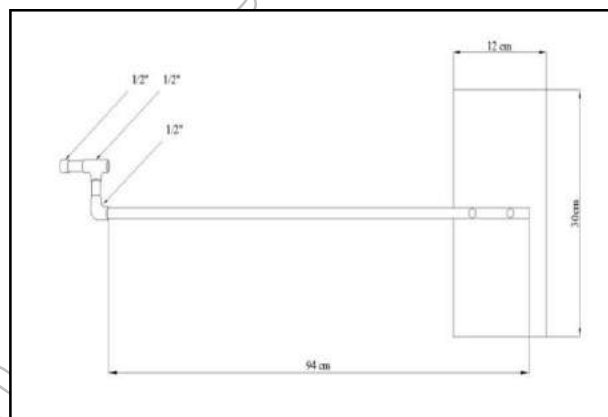
รูปที่ 2 แบบส่วนของถังหมัก 200 ลิตรที่ได้รับการออกแบบด้วยโปรแกรม AutoCAD

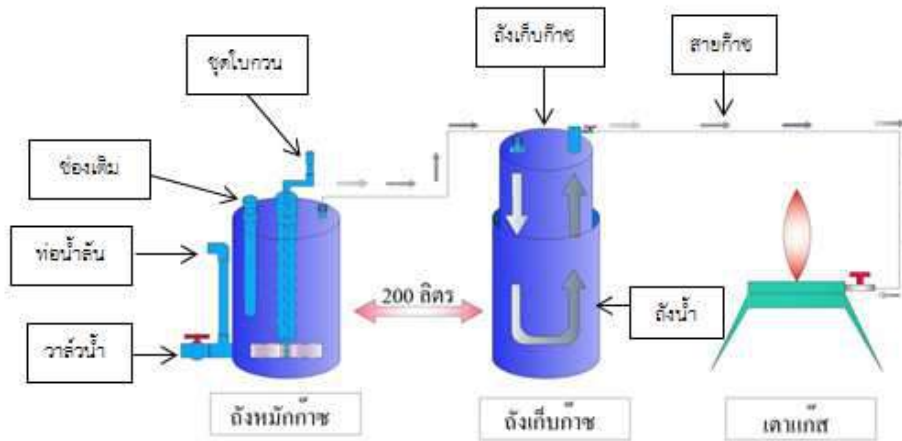
รูปที่ 3 แบบส่วนถังเก็บก๊าซ 150-200 ลิตรได้รับการออกแบบด้วยโปรแกรม AutoCAD

รูปที่ 4 แบบส่วนชุดหัวครอบชุดใบกวนได้รับการออกแบบด้วยโปรแกรม AutoCAD

รูปที่ 5 แบบส่วนใบกวนที่ได้รับการออกแบบด้วยโปรแกรม AutoCAD

รูปที่ 6 โครงสร้างระบบก๊าซชีวภาพสำหรับเคชอาหาร

รูปที่ 7 ถังหมักก๊าซชีวภาพ

ผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ทำการทดลองโดยใช้วัตถุดิบในการทดลอง 3 ชนิด ได้แก่ มูลวัว ผักตบชวา และน้ำ โดยได้มีการทดลองเป็น 2 สูตร สูตร A และ B สูตร A ได้แก่น้ำ 80% มูลวัว 20% และสูตร B ได้แก่น้ำ 80% มูลวัว 10% ผักตบชวา 10% และแบ่งการทดลองเป็นจำนวน 5 ครั้ง จำนวนครั้งละ 20 วัน เพื่อเปรียบเทียบหาค่าเฉลี่ยที่เหมาะสมในการหมักก๊าซชีวภาพและหาประสิทธิภาพสูงสุดที่เหมาะสมกับถังหมักก๊าซชีวภาพ และทำการบันทึกผลการทดลองและสรุปผลการทดลอง

การทดลองถังหมักก๊าซชีวภาพในครั้งนี้ทางคณะผู้จัดทำได้ทำการทดลองดังต่อไปนี้

ได้ทำการทดลองโดยใช้วัตถุดิบในการทดลอง 3 ชนิด ได้แก่ มูลวัว ผักตบชวา และน้ำ โดยใช้ปริมาณสูตรในการหมักที่แตกต่างกันระหว่างสูตร A และสูตร B สูตร A ได้แก่น้ำ 80%, มูลวัว 20% และสูตร B ได้แก่น้ำ 80%, มูลวัว 10%, ผักตบชวา 10% และแบ่งการทดลองเป็นจำนวน 5 ครั้ง ครั้งละ 20 วัน และจดบันทึกปริมาณก๊าซที่เกิดขึ้นในแต่ละวันและวัดค่าความเป็นกรดเป็นด่างในแต่ละวันเพื่อเปรียบเทียบหาค่าเฉลี่ยการเกิดก๊าซที่เหมาะสมในการหมักก๊าซชีวภาพ ระหว่างสูตร A และสูตร B ได้ผลการทดลองดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการทดลองหมักก๊าซชีวภาพ (ลิตร)

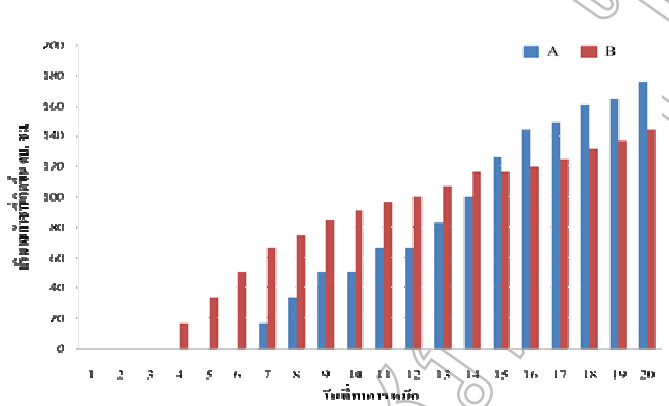
วันที่	จำนวนครั้งที่ทำการหมัก									
	ครั้งที่1		ครั้งที่2		ครั้งที่3		ครั้งที่4		ครั้งที่5	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	16.61	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	33.22	-	-	-	-	-	-	-	-
6	-	49.83	-	11.6	-	16.61	-	-	-	13.2
7	16.61	66.44	-	16.61	13.2	33.22	-	16.61	-	25
8	33.22	74.7	16.61	25	16.61	41.5	-	25	-	38.2
9	49.83	85	33.22	41.5	33.22	49.83	16.61	38.2	8.3	44.8
วันที่	จำนวนครั้งที่ทำการหมัก									
	ครั้งที่1		ครั้งที่2		ครั้งที่3		ครั้งที่4		ครั้งที่5	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
10	49.83	91.3	38.2	41.5	41.5	53.1	25	41.5	16.61	51.4
11	66.44	96.3	49.85	58.1	41.5	49.83	38.2	49.83	41.5	58.1
12	66.44	100	33.22	43.1	58.1	63.1	49.83	61.4	58.1	66.44
13	83	107	66.44	58.1	66.44	63.1	66.44	66.44	66.44	74.7
14	100	116.3	76.4	66.44	74.7	66.44	73.08	53.1	74.7	79.7
15	126	116.3	88	66.44	78	74.7	64.7	76.4	83	83
16	144.51	119.5	107	74.7	91.3	79.7	83	88	91.3	86.3
17	149.4	124.5	116.2	91.3	107	91.3	100	100	94.6	91.3
18	161.12	131.2	124.5	100	118	107	116.2	102.9	109.6	89.6
19	164.44	136.2	132.8	106.3	121.2	111.2	124.5	112.9	119.5	109.6
20	176	144.5	141.1	117.9	124.5	121.2	132.8	129.5	134.5	119.6

จากตารางที่ 1 ผลการทดลองในการหมักก๊าซชีวภาพระหว่างสูตร A และสูตร B ในระยะเวลา 20 วันจำนวน 5 ครั้งทั้ง 2 สูตรพบว่าปริมาณก๊าซที่เกิดขึ้นในปริมาณที่แตกต่างกัน

สูตร A สามารถเกิดก๊าซได้ช้ากว่าสูตร B แต่ในระยะเวลาหลังสูตร A มีปริมาณก๊าซที่เกิดขึ้นมากกว่า เนื่องจากจุลินทรีย์ยังไม่ได้ย่อยสลายสารอินทรีย์ในช่วงระยะเวลาแรกหรือจุลินทรีย์ระยะแรกย่อยสลายสารอินทรีย์ได้ช้า จึงทำให้ก๊าซเกิดขึ้นได้ช้าและมีปริมาณมากในภายหลัง

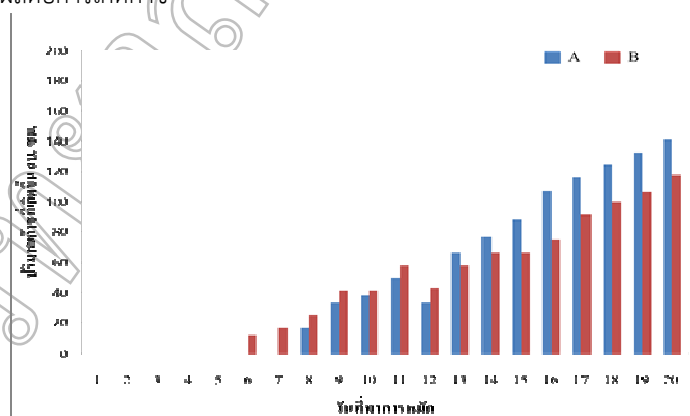
สูตร B สามารถมีการเกิดก๊าซได้เร็วกว่าและมีปริมาณมากกว่าในระยะแรกและหมดไปในระยะหลัง เนื่องจากการหมักในระยะเวลาแรกจุลินทรีย์ได้ย่อยสลายสารอินทรีย์ได้อย่างรวดเร็วแล้วหมดไปก่อนครบในระยะเวลา 20 วัน จึงทำให้ก๊าซที่เกิดขึ้นในระยะแรกมีปริมาณมาก และระยะเวลาหลังมีปริมาณที่น้อยกว่า สูตร A

จากผลการทดลองที่ได้ นำค่าทั้ง 2 สูตรในระยะเวลา 20 วันนำมาหาค่าเฉลี่ยดังตาราง 4.2 และพล็อตกราฟเปรียบเทียบระหว่างสูตร A และสูตร B ในการหมักทั้ง 5 ครั้งดังกราฟที่ 8-12 และค่าเฉลี่ยที่กราฟที่ 13

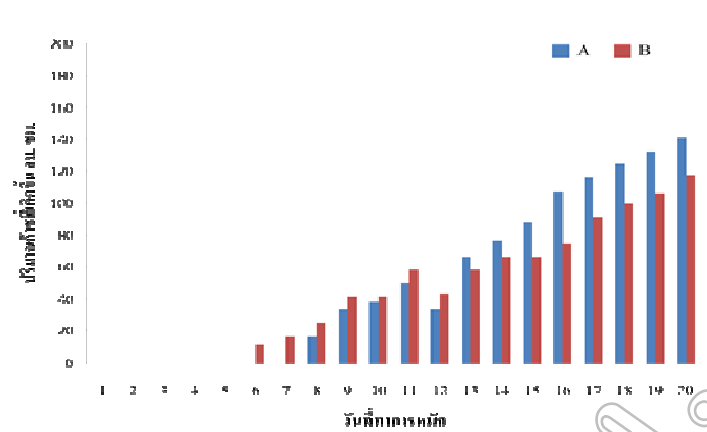

รูปที่ 8 กราฟผลการทดลองเปรียบเทียบวันที่ทำการหมักกับปริมาณก๊าซที่เกิดขึ้น (การหมักครั้งที่ 1)

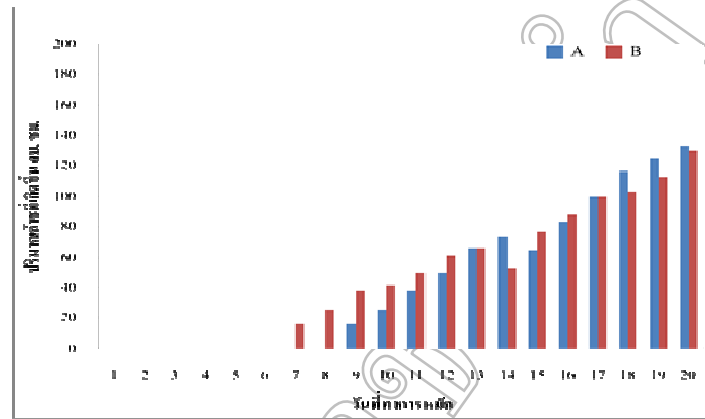
กราฟแสดงผลการหมักครั้งที่ 1 สูตร A สามารถเกิดก๊าซในวันที่ 7 และสูตร B สามารถเกิดก๊าซในวันที่ 4 เนื่องจากค่า C/N Ratio ของผักตบชวามีผลต่อการเกิดก๊าซได้เร็วกว่า แต่จะเห็นว่าสารอินทรีย์เริ่มลดน้อยลงในวันที่ 15 ตรงกันข้ามกับสูตร A ซึ่งจะเกิดก๊าซช้ากว่าสูตร B สามวัน เนื่องมาจากจุลินทรีย์ย่อยสลายสารอินทรีย์ได้ช้าเพราะสภาพอากาศที่เย็นในช่วงที่ทำการหมัก แต่จะเห็นได้ว่าวันที่ 15 จำนวนก๊าซจะมากกว่าสูตร A เพราะจุลินทรีย์ย่อยสลายสารอินทรีย์อย่างเต็มที่ และอุณหภูมิมีผลต่อการเกิดก๊าซ

รูปที่ 9 กราฟผลการทดลองเปรียบเทียบวันที่ทำการหมักกับปริมาณก๊าซที่เกิดขึ้น (การหมักครั้งที่ 2)

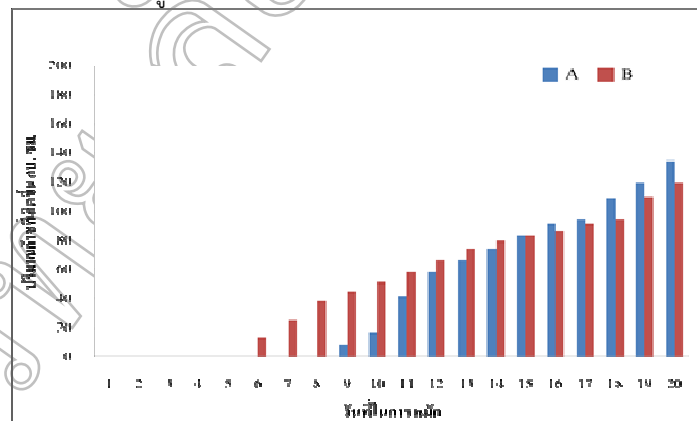

รูปที่ 10 กราฟผลการทดลองเปรียบเทียบวันที่ทำการหมักกับปริมาณก๊าซที่เกิดขึ้น (การหมักครั้งที่ 3)

รูปที่ 11 กราฟผลการทดลองเปรียบเทียบวันที่ทำการหมักกับปริมาณก๊าซที่เกิดขึ้น (การหมักครั้งที่ 4)

กราฟแสดงผลการหมักครั้งที่ 4 สูตร A สามารถเกิดก๊าซในวันที่ 9 และสูตร B สามารถเกิดก๊าซในวันที่ 7 จะเห็นได้ว่าจะต่างจากผลการทดลองครั้งที่ 1,2,3,5 ซึ่งอุณหภูมิมีผลต่อการเกิดเจริญเติบโตของจุลินทรีย์ที่จะย่อยสลายสารอินทรีย์ จึงส่งผลให้เกิดก๊าซขึ้นทั้งสองสูตร

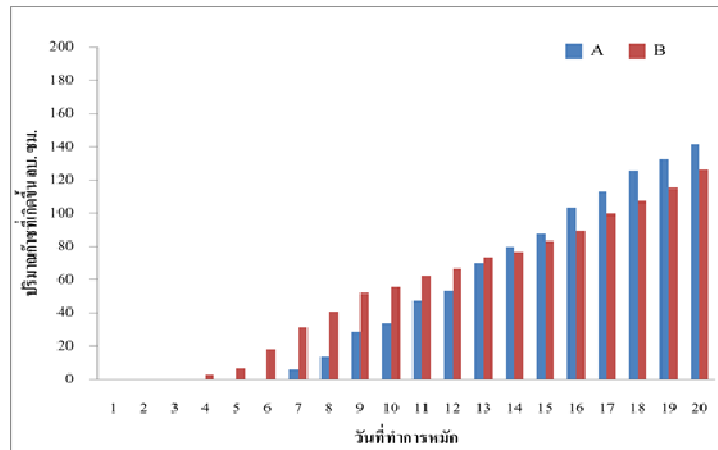

รูปที่ 12 กราฟผลการทดลองเปรียบเทียบวันที่ทำการหมักกับปริมาณก๊าซที่เกิดขึ้น (การหมักครั้งที่ 5)

กราฟแสดงผลการหมักครั้งที่ 2,3,5 สูตร A สามารถเกิดก๊าซในวันที่ 8 - 9 และสูตร B สามารถเกิดก๊าซวันที่ในวันที่ 6 เนื่องมาจากสภาพอากาศในตอนแรกมีอุณหภูมิที่จุลินทรีย์จะเจริญเติบโตได้ดี แต่ภายหลังมีฝนตกเป็นครั้งคราวทำให้การย่อยสลายของจุลินทรีย์ที่จะย่อยสลายสารอินทรีย์ช้า เพราะอากาศเย็น

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยสูตร A และสูตร B (ลิตร)

วันที่	ค่าเฉลี่ยปริมาณก๊าซที่เกิดขึ้นในระยะเวลา 20 วัน	
	A	B
1-3	0.00	0.00
4	0.00	3.32
5	0.00	6.64
6	0.00	18.25
7	5.96	31.58
8	13.29	40.88
9	28.24	51.87
10	34.23	55.76
11	47.50	62.43
12	53.14	66.81
13	69.75	73.87
14	79.78	76.40
15	87.94	83.37
16	103.42	89.64
17	94.52	81.42
18	103.96	88.22
19	108.59	93.32
20	114.88	102.62

รูปที่ 13 กราฟผลการทดลองเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่ทำการหมักกับปริมาณก๊าซที่เกิดขึ้นผลการทดลองค่าเฉลี่ยในการหมักทั้งหมด 5 ครั้ง

กราฟแสดงผลค่าเฉลี่ยของสูตร A สามารถเกิดก๊าซในวันที่ 7 และสูตร B สามารถเกิดก๊าซในวันที่ 4 เนื่องมาจากค่า (C/N Ratio) ของผักตบชวาที่มีผลต่อการเร่งให้เกิดก๊าซเร็ว แต่จะเห็นว่าสารอินทรีย์เริ่มลดน้อยลงในวันที่ 14 ตรงกันข้ามกับสูตร A เกิดก๊าซช้ากว่าสูตร B สามวัน เนื่องมาจากจุลินทรีย์ย่อยสลายสารอินทรีย์ได้ช้า แต่จะเห็นได้ว่าวันที่ 15 จำนวนก๊าซจะมากกว่าสูตร B เพราะจุลินทรีย์เริ่มมีการย่อยสลายสารอินทรีย์อย่างเต็มที่ และอุณหภูมิที่เย็นส่งผลให้จุลินทรีย์มีการย่อยสลายสารอินทรีย์ซึ่งจะส่งผลต่อการเกิดก๊าซที่ช้าและมีปริมาณน้อย

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า การศึกษาประสิทธิภาพของมูลวัวและผักตบชวาที่มีผลต่อการผลิตก๊าซชีวภาพได้ทำการทดลองและเปรียบเทียบหาอัตราการเกิดก๊าซ และประสิทธิภาพในการหมักก๊าซ จำนวนทั้งหมด 2 สูตรในการหมัก 5 ครั้งครั้งละ 20 วัน ได้ผลการทดลองดังนี้

1. สูตร A มูลวัว 20 %กับน้ำ 80% จะเกิดก๊าซช้ากว่าแต่มีปริมาณก๊าซมากกว่าในภายหลัง เพราะ จุลินทรีย์ย่อยสลายสารอินทรีย์ได้ช้า ปริมาณสูงสุดในการหมักค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 114.88 ลิตร ค่าเฉลี่ยในการเกิดก๊าซอยู่ วันที่ 7 เกิดก๊าซน้อยสุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5.96 ลิตร
2. สูตร B มูลวัว 10%ผักตบชวา 10% และน้ำ 80% จะเกิดก๊าซเร็วกว่าในตอนแรก เพราะ จุลินทรีย์ย่อยสลายสารอินทรีย์ได้เร็วกว่าเนื่องจากมีโปรตีนมาเร่งปฏิกิริยา ปริมาณสูงสุดในการหมักค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 102.62 ลิตร ค่าเฉลี่ยในการเกิดก๊าซอยู่ วันที่ 4 เกิดก๊าซน้อยสุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.32 ลิตร

ในการสร้างถังหมักก๊าซชีวภาพเพื่อทดลองหาอัตราการเกิดก๊าซที่ดีที่สุดและประสิทธิภาพก๊าซที่ดีที่สุดที่เหมาะสมในการหมักใช้งาน และใช้วัสดุทดแทนในการหมักก๊าซชีวภาพ พบว่าการหมักก๊าซชีวภาพควรใช้มูลวัวกับน้ำเพราะให้ปริมาณก๊าซที่มาก เหมาะสำหรับการใช้งานจริงและยาวนานกว่า การใช้ผักตบชวาในการหมักจะมีปริมาณก๊าซที่เกิดน้อยกว่าแต่ระยะเวลาได้เกิดก๊าซเร็วกว่ามูลวัวเพียงอย่างเดียว จึงเหมาะสำหรับการหมักที่ต้องการใช้งานก๊าซที่เร่งด่วน

อภิปรายผล

การดำเนินการสร้างถังหมักก๊าซชีวภาพนั้นทางคณะผู้จัดทำได้ทำการสร้างถังหมักก๊าซชีวภาพเพื่อนำมาหาประสิทธิภาพของในการหมักก๊าซชีวภาพให้เหมาะสำหรับการใช้ในรูปแบบต่างๆและประสิทธิภาพสูงสุดในการเกิดก๊าซ โดยใช้ผักตบชวาเข้ามาเป็นตัวแปรและทดลองกับการหมักแบบเดิมที่ใช้เพียงมูลวัวและน้ำเพื่อเปรียบเทียบปริมาณก๊าซที่เกิดและระยะเวลาการเกิดก๊าซโดยการสังเกตและจดบันทึกจำนวนการหมัก 5 ครั้งในครั้งละระยะเวลา 20 วันสามารถเกิดก๊าซได้ดีทั้ง 2 สูตรทั้งสูตร A และสูตร B

สูตร B สามารถเกิดก๊าซได้ไวกว่าสูตร A ดังนั้นผักตบชวาที่นำเข้ามามีส่วนในการหมักอยู่ในสูตร B สามารถทำให้มีการเกิดปฏิกิริยาทางเคมีส่งผลให้มีการเกิดก๊าซได้อยู่รวดเร็ว ดังนั้นค่า อัตราส่วนคาร์บอนต่อไนโตรเจน (C/N Ratio) มีส่วนทำให้ก๊าซชีวภาพเกิดขึ้นได้เร็วขึ้น

เอกสารอ้างอิง

การพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน. กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม. รายงานพลังงานของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2540.

วันดี ปลาอาพ. 2552. การผลิตก๊าซชีวภาพมีเทนจากกากชีวมวลข้าวฟ่างหวาน. ภาควิชาเทคโนโลยี คณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อรุณวรรณห้วงกอบเกียรติ สุริยะ สะวานนท์ปราโมทย์ สิริโรจน์. 2539.การใช้เอเอ็มในการบำบัดน้ำเสียและผลิตก๊าซชีวภาพน้ำมูลสุกร. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ .

สุเมธ ขวเดช.2539. การเพิ่มประสิทธิภาพระบบหมักแบบยูเอเอสบีโดยควบคุมอุณหภูมิในช่วงเทอร์โมฟิลิก. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุริยะ สะวานนท์ สมชัย จันทร์สว่าง.2541. การศึกษาการเปรียบเทียบการย่อยสลายมูลสุกรด้วยจุลินทรีย์อีเอ็มกับจุลินทรีย์ผลิตมีเทน. วิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ภาควิชาสัตวบาล.

ชัยณรงค์ ธรรมกุล, รัตน์ชัย ไพรินทร์ และศิริชัย เทพา.2551.การกำจัดมูลกบพิราบโดยใช้ถังหมักก๊าซชีวภาพ, การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 10, 11-12 กันยายน, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, จ.นนทบุรี.

มรกตตันติเจริญและคณะ. 2547. การผลิตก๊าซชีวภาพจากสาหร่ายหรือไบโสมผสมกับมูลวัว. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

ชัยณรงค์ธรรมกุล. 2551. การพัฒนาเครื่องฟักไข่โดยใช้ถังหมักก๊าซชีวภาพร่วมกับเครื่องทำน้ำร้อนพลังงานแสงอาทิตย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาเทคโนโลยีพลังงานคณะพลังงานสิ่งแวดล้อมและวัสดุ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

เสริมพลรัตน์สุขและไชยยุทธกลินสุคนธ์. 2554. การกำจัดน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมและแหล่งชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

นุชราสินบัวทอง. 2537. การศึกษาการทำงานของกรมหมักไร้อากาศชนิดที่มีตัวกลางยึดเกาะในการบำบัดน้ำเสียจากมูลโค. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาวิศวกรรมโยธาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

การพัฒนาคอนกรีตสมรรถนะสูงผสมเถ้าขานอ้อยจากโรงงานน้ำตาล

The Development of High Performance Concrete Incorporating the uses of
Bagasse-Ash from Sugarcane Factoryอภิชาติ กระจำเอย¹, กฤษดา เสือเยี่ยม², ณัฐรี มากุล²¹ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา²ภาควิชาเทคโนโลยีอาคาร คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บทคัดย่อ

เถ้าขานอ้อยเป็นผลผลิตพลอยได้จากโรงงานน้ำตาลในการเผาเป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า โดยปกติมีซิลิกาไดออกไซด์ (SiO₂) เป็นองค์ประกอบหลักซึ่งจัดได้ว่าเป็นวัสดุปอซโซลานประเภทหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นวัสดุแทนที่ปูนซีเมนต์ในงานคอนกรีตได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์นำเสนอผลของการนำเถ้าขานอ้อยมาเป็นวัสดุสำหรับผลิตคอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเอง (Self-Compacting Concrete) โดยทำการแทนที่ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภทที่ 1 ด้วยเถ้าขานอ้อยบดจนมีขนาดอนุภาคเฉลี่ย (D[4,3]) เท่ากับ 49.43 ไมโครเมตร ที่อัตราส่วนร้อยละ 0, 5, 10, 15 และ 20 โดยน้ำหนักของวัสดุผง อัตราส่วนน้ำต่อวัสดุผง (w/p) เท่ากับ 0.30 และกำหนดความสามารถในการไหลผ่านของคอนกรีตเท่ากับ 70 ± 2.5 ซม. ทำการทดสอบสมบัติของคอนกรีตประกอบไปด้วย ความสามารถในการเติมแทรก ความสามารถในการไหลผ่าน การต้านทานการแยกตัว และกำลังอัด จากผลการทดสอบพบว่า ความสามารถในการทำงานได้ในสภาวะคอนกรีตสด และกำลังอัดในสภาวะคอนกรีตที่แข็งตัวมีแนวโน้มลดลง เมื่อปริมาณการแทนที่เถ้าขานอ้อยสูงขึ้น

คำสำคัญ : เถ้าขานอ้อย, วัสดุปอซโซลาน, คอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเอง, ความสามารถในการทำงานได้, กำลังอัด

Abstract

Bagasse ash (BA) is a by-product from the sugar cane factory, burning of bagasse in biomass-based electric power process. Conventionally, it is mainly composed of silicon dioxide (SiO₂) that is classified as a pozzolan material and can be highly used as a cement replacement material in concrete production. This research aimed to present the influence of ground BA for producing of self-compacting concrete (SCC). Portland cement was replaced by ground BA that having averaged particle sizes (D[4,3]) of 49.43 μm. The replacement levels of ground BA at 0%, 5%, 10%, 15% and 20% by weight of powder materials. The water-to-powder materials ratio (w/p) was at 0.30 and the slump flow of SCC at 70 ± 2.5 cm diameter was constantly controlled. Tested properties included filling ability, passing ability, segregation resistance and compressive strength. From the test results, it has found that the workability of fresh concrete and compressive strength of hardened concrete tended to decrease as ground BA fractions increased.

Keywords: Bagasse ash, Pozzolan, Self-Compacting Concrete, Workability, Compressive strength.

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง แก่พสกนิกรชาวไทย และทรงมีพระราชดำริว่า การพัฒนาใดๆ ที่ไม่ซับซ้อน ใช้วิธีการที่เรียบง่าย ประหยัด เหมาะกับสภาพท้องถิ่น จะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้นการเลือกใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น หรือการนำวัสดุเหลือทิ้งหรือผลพลอยได้ที่เกิดจากการผลิตในเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรมมาใช้ให้เกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมการผลิตคอนกรีต

เนื่องจากกระบวนการผลิตปูนซีเมนต์ซึ่งเป็นวัสดุที่สำคัญส่งผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมโดยตรง หากสามารถพัฒนาวัสดุเหลือทิ้งดังกล่าวมาใช้ทดแทนปูนซีเมนต์ในการผลิตคอนกรีต แม้เพียงบางส่วนก็ถือว่าเป็นไปตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีคุณค่า (สำเร็จ รักซ้อน และนิโรจน์ เงินพรหม. 2553:1) ทั้งนี้วัสดุที่สามารถนำมาใช้แทนที่ปูนซีเมนต์ในการผลิตคอนกรีตหรือการปรับปรุงคุณสมบัติบางประการของคอนกรีตให้ดีขึ้นคือ วัสดุปอซโซลานมาตรฐาน ASTM C618 (American Society for Testing and Materials, 2011:336-339) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่าเป็นวัสดุที่มีซิลิกา หรือซิลิกาและอะลูมินาเป็นองค์ประกอบหลักโดยปกติวัสดุปอซโซลานจะไม่มีคุณสมบัติในการเชื่อมประสาน แต่หากมีความละเอียดเพียงพอในสภาวะความชื้นเหมาะสม วัสดุปอซโซลานจะสามารถทำปฏิกิริยากับแคลเซียมไฮดรอกไซด์ที่อุดมภูมิปกติ และได้สารประกอบที่มีคุณสมบัติในการเชื่อมประสาน(ปรีญญา จินดาประเสริฐและชัย จตุรพิทักษ์กุล. 2553:286-287) ซึ่งวัสดุปอซโซลานมีทั้งส่วนที่ได้มาจากธรรมชาติ และจากวัสดุผลผลิตพลอยได้ (Sidney Mindess et al. 2003 : 94) ทั้งนี้วัสดุปอซโซลานที่มาจากวัสดุผลผลิตพลอยได้เป็นวัสดุวัสดุปอซโซลานที่มีศักยภาพเชิงปริมาณในประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีผลผลิตอ้อยเป็นอันดับที่สี่ของโลก รองจากประเทศบราซิล อินเดีย และจีน โดยผลผลิตอ้อยโดยรวมทุกประเทศในปี 2555 สูงถึง 1,842 ล้านตัน (Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2014) เฉพาะในส่วนของประเทศไทยมีชาวไร่อ้อยมากกว่า 100,000 ครอบครัว พื้นที่เพาะปลูกกระจายประมาณ 10 ล้านไร่ ให้ผลผลิตอ้อยต่อปีประมาณ 100 ล้านตัน และปัจจุบันมีโรงงานน้ำตาลมากกว่า 50 โรงงาน (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย, 2557:8-9) ดังนั้นปริมาณแถ้าชานอ้อยที่เกิดขึ้นจากศักยภาพการผลิตอ้อยในประเทศ หากนำกากอ้อยมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตกระแสไฟฟ้าจะมีปริมาณสูงถึง 620,000 ตัน (Gritsada Sua-iam and Natt Makul. 2013:308) โดยทั่วไปแถ้าชานอ้อยที่เหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตถูกนำไปทิ้งโดยกรรมวิธีหรือเพื่อการปรับสภาพดินทางการเกษตรกรรม หากทำการเปรียบเทียบปริมาณที่ผลิตกับสัดส่วนในการนำไปใช้ประโยชน์ยังถือได้ว่ามีน้อยมากส่งผลกระทบต่อปัญหาแวดล้อมโดยตรงเนื่องจากปริมาณการผลิตแถ้าชานอ้อยยังคงเพิ่มสูงขึ้นทุกปี (กฤษดาเสื่อเอี่ยมและณัฐมากุล. 2556:535) ทั้งนี้แถ้าชานอ้อยสามารถนำมาใช้เป็นวัสดุปอซโซลานในงานคอนกรีตได้ แต่อย่างไรก็ตามแถ้าชานอ้อยที่ได้จากโรงงานโดยตรงยังไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ในงานคอนกรีต ซึ่งการบดแถ้าชานอ้อยให้มีความละเอียดสูงสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพความเป็นวัสดุปอซโซลานของแถ้าชานอ้อยในการพัฒนาคุณสมบัติของคอนกรีตได้ดียิ่งขึ้น (Nuntachai Chusilp et al. 2009:3352) และยังสามารถนำแถ้าชานอ้อยมาใช้ในงานคอนกรีตชนิดไหลอัดแน่นได้ด้วยตัวเองได้(Gritsada Sua-iam and Natt Makul. 2013:308)

คอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเองนั้นถูกพัฒนาขึ้นมาครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ. 2531 โดยทีมนักวิจัยของประเทศญี่ปุ่นในเบื้องต้นคอนกรีตชนิดใหม่ที่พัฒนาขึ้นมาได้นี้ถูกเรียกว่าคอนกรีตสมรรถนะสูง (High Performance Concrete) โดยมีจุดมุ่งหมายของการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพและความคงทนของโครงสร้างคอนกรีตที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติงานคอนกรีตที่ไม่เหมาะสมของแรงงานที่ไม่มีคุณภาพและแนวโน้มการขาดแคลนแรงงานที่มีคุณภาพในอนาคตของประเทศญี่ปุ่นโดยนักวิจัยญี่ปุ่นขณะนั้นได้ให้นิยามหรือคำจำกัดความของคำว่าคอนกรีตสมรรถนะสูง ที่พัฒนาขึ้นมาว่าจำเป็นต้องมีคุณสมบัติดังนี้ คือ ในขณะที่คอนกรีตสดต้องมีความสามารถในการไหลเข้าแบบได้เองมีความสม่ำเสมอโดยไม่เกิดการแยกตัว ส่วนคอนกรีตที่ช่วงอายุต้นตองไม่มีปัญหาเรื่องรุกรุนและการแตกร้าวเมื่อแกะแบบ และสุดท้ายคอนกรีตเมื่อแข็งตัวแล้วต้องมีความทนทานสูง(เฉลิมชัย วัฒนล้ำเลิศ และสมนึก ตั้งเต็มสิริกุล. 2554)แต่จากข้อจำกัดของคอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเองที่ใช้ปริมาณวัสดุผง (ปูนซีเมนต์) ในระดับที่สูง ดังนั้นการนำผลผลิตพลอยได้ซึ่งเป็นวัสดุปอซโซลานมาใช้ร่วมกับคอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเองนอกจากช่วยเพิ่มสมบัติบางประการของคอนกรีตแล้วราคาของคอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเองยังลดลงอีกด้วย (กฤษดาเสื่อเอี่ยมและณัฐมากุล. 2556:526)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมบัติพื้นฐาน และศักยภาพในการนำแถ้าชานอ้อย ซึ่งเป็นวัสดุเหลือทิ้งในภาคอุตสาหกรรมมาใช้ทดแทนปูนซีเมนต์บางส่วนที่มีผลต่อความสามารถในการทำงานได้ในสภาวะคอนกรีตสด และกำลังอัดในสภาวะคอนกรีตที่แข็งตัวของคอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเอง

วิธีการดำเนินการวิจัย

วัสดุที่ใช้ในการทดสอบ

1. ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภทที่ 1 ตามมาตรฐาน ASTM C150 (American Society for Testing and Materials, 2009:152-159)

2. ไม้ซุงที่ใช้เป็นไม้ซุงจากโรงงานน้ำตาล ที่ใช้ซุงมาแปรรูปเป็นเชื้อเพลิงในกระบวนการผลิตไฟฟ้าชีวมวล เพื่อนำกระแสไฟฟ้าที่ผลิตได้กลับไปใช้ภายในอุตสาหกรรม จากโรงงานน้ำตาลในจังหวัดสิงห์บุรี ทำการปรับปรุงคุณสมบัติทางกายภาพโดยการบดด้วยเครื่องลอสแอนเจลีส (Los Angeles Machine) ตามมาตรฐาน ASTM C131 (American Society for Testing and Materials, 2009:91-94) เป็นระยะเวลา 3 ชั่วโมง ดังแสดงในรูปที่ 1

3. สารเคมีผสมเพิ่มเป็นสารประกอบโพลีเมอร์โมเลกุลซ้อนที่สามารถละลายน้ำได้ ได้แก่ สารลดปริมาณน้ำจำนวนมากประเภทคาร์บอกซีเลต (Polycarboxylate-based Superplasticizer)

4. ทรายแม่น้ำและหินขนาดที่อยู่ในสภาวะอิ่มตัวผิวแห้งตามมาตรฐาน ASTM C33 (American Society for Testing and Materials, 2011:12-22)

รูปที่ 1 การบดไม้ซุงด้วยเครื่องลอสแอนเจลีส (Los Angeles Machine)

อัตราส่วนผสมของคอนกรีต

การออกแบบอัตราส่วนผสมของคอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเองในการศึกษานี้แสดงในตารางที่ 1 กำหนดปริมาณวัสดุผงโดยรวมคงที่เท่ากับ 550 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ใช้ไม้ซุงบดแทนที่ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภทที่ 1 อัตราส่วนร้อยละ 0, 5, 10, 15 และ 20 โดยน้ำหนักของวัสดุผง อัตราส่วนน้ำต่อวัสดุผง (w/p) เท่ากับ 0.30 และกำหนดความสามารถในการไหลแผ่ของคอนกรีตเท่ากับ 70 ± 2.5 ซม. ในขณะที่อัตราส่วนมวลรวมละเอียดต่อมวลรวมทั้งหมด กำหนดคงที่เท่ากับ 0.54 ปริมาณสารลดน้ำพิเศษแปรผันตามความสามารถในการไหลแผ่ของคอนกรีตตามข้อกำหนด

ตารางที่ 1 อัตราส่วนผสมของคอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเอง

ส่วนผสม	วัสดุ [กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร]						
	วัสดุผงรวม	ร้อยละการแทนที่	ปูนซีเมนต์	ไม้ซุงบด	ทราย	หิน	น้ำ
BA0	550	0	550	-	813	708	165
BA5	550	5	522.5	27.5	813	708	165
BA10	550	10	495	55	813	708	165
BA15	550	15	467.5	82.5	813	708	165
BA20	550	20	440	110	813	708	165

หมายเหตุ : สัญลักษณ์ BA และ x คือ ไม้ซุงบด และสัดส่วนการแทนที่ปูนซีเมนต์ ตามลำดับ

ขั้นตอนการทดสอบ

1. ความสามารถในการเติมแทรก (Filling ability) เป็นการทดสอบการไหลแผ่ (Slump flow) ตามมาตรฐาน ASTM C1611 (American Society for Testing and Materials, 2011:859-864) โดยใช้ Abram's cone ดังแสดงในรูปที่ 2(ก) โดยการเติมคอนกรีตจนเต็มโดยไม่ต้องทำการอัดแน่น จากนั้นยกขึ้นในแนวตั้งโดยปล่อยให้คอนกรีตไหลแผ่โดยอิสระ ทำการวัดเส้นผ่านศูนย์กลางใน 2 ทิศทางเพื่อหาค่าเฉลี่ยระยะในการไหลแผ่สูงสุดของคอนกรีต

2. ความสามารถในการไหลผ่าน (Passing ability) เป็นการทดสอบการไหลผ่านอุปกรณ์วงกลมซี่เหล็ก (J-Ring) ดังแสดงในรูปที่ 2(ข) เป็นการทดสอบการไหลผ่านสิ่งกีดขวางตามมาตรฐาน ASTM C1621 (American Society for Testing and Materials, 2011:865-869) เป็นการปล่อยให้คอนกรีตไหลผ่านสิ่งกีดขวางจนหยุดไหลทำการวัดระยะเส้นผ่านศูนย์กลางใน 2 ทิศทางเพื่อหาค่าเฉลี่ยระยะในการไหลแผ่ของสูงสุดของคอนกรีต

3. ความต้านทานการแยกตัว (Segregation resistance) เป็นการทดสอบการไหลในแนวตั้งด้วยกลองแบนรูปทรงวี (V-Funnel) ดังแสดงในรูปที่ 2(ค) ตามมาตรฐาน EFNARC (European Federation of National Associations Representing producers and applicators of specialist building products for Concrete, 2002:25-26) โดยทำการปิดช่องด้านล่างจากนั้นเติมคอนกรีตจนเต็มโดยไม่ต้องทำการอัดแน่น จากนั้นจึงทำการเปิดช่องด้านล่างเพื่อปล่อยคอนกรีตให้ไหลออกอย่างอิสระด้วยแรงโน้มถ่วงของโลก พร้อมกับบันทึกเวลาในการไหลตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นจนคอนกรีตไหลออกจนหมด

4. การทดสอบกำลังอัด (Compressive strength) โดยหล่อคอนกรีตตัวอย่างคอนกรีตทรงลูกบาศก์ขนาดมาตรฐาน 15x15x15 เซนติเมตร จำนวนชุดละ 3 ตัวอย่าง บ่มในบ่อน้ำเพื่อทำการทดสอบโดยเครื่องอัดคอนกรีตที่ช่วงอายุ 3, 7 และ 28 วันดังแสดงในรูปที่ 2(ง) ตามมาตรฐาน BS EN 12390-3 (British Standards Institution. 2009:1-9) เพื่อหาค่ากำลังรับแรงอัดของคอนกรีตในช่วงอายุต่างๆ

รูปที่ 2 ขั้นตอนการทดสอบ (ก)การไหลแผ่, (ข)การไหลผ่าน, (ค)การไหลในแนวตั้ง และ (ง)กำลังอัด

ผลการทดสอบและวิจารณ์ผล

องค์ประกอบเคมีและคุณสมบัติทางกายภาพของวัสดุ

ผลการทดสอบองค์ประกอบเคมีของวัสดุผง พบว่า ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภทที่ 1 มีแคลเซียมออกไซด์ (CaO) เป็นองค์ประกอบหลักร้อยละ 61.42 รองลงมาได้แก่ซิลิกอน ไดออกไซด์ (SiO₂) และอลูมิเนียมออกไซด์ (Al₂O₃) ร้อยละ 20.22 และ 4.49 ตามลำดับ ส่วนถ้าชานอ้อยมีซิลิกอนไดออกไซด์ (SiO₂) เป็นองค์ประกอบหลักร้อยละ 64.91 รองลงมาได้แก่ อลูมิเนียมออกไซด์ (Al₂O₃) และแคลเซียมออกไซด์ (CaO) ร้อยละ 7.26 และ 4.12 ตามลำดับ ส่วนผลการทดสอบสมบัติทางกายภาพของวัสดุพบว่า ร้อยละการสูญเสียน้ำหนักจากการเผาไหม้และความถ่วงจำเพาะของปูนซีเมนต์เท่ากับ 4.07 และ 3.20 ตามลำดับ ส่วนถ้าชานอ้อยร้อยละการสูญเสียน้ำหนักจากการเผาไหม้และความถ่วงจำเพาะของปูนซีเมนต์เท่ากับ 13.94 และ 2.41 ตามลำดับ พื้นที่ผิวจำเพาะของปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภทที่ 1 และถ้าชานอ้อยเท่ากับ 8,100 และ 9,340 ตารางเซนติเมตรต่อกรัม ในขณะที่ขนาดอนุภาคของปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภทที่ 1 และถ้าชานอ้อยเฉลี่ยโดยปริมาตรเท่ากับ 22.65 และ 25.25 ไมโครเมตร ตามลำดับ องค์ประกอบทางเคมีและคุณสมบัติทางกายภาพของปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภทที่ 1 และถ้าชานอ้อยแสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 องค์ประกอบเคมีและคุณสมบัติทางกายภาพของปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภทที่ 1 และถ้าชานอ้อยบด

คุณสมบัติ	ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภทที่ 1	ถ้าชานอ้อยบด
องค์ประกอบทางเคมี(ร้อยละ)		
ซิลิกอน ไดออกไซด์ (SiO ₂)	20.22	64.91
อลูมิเนียมออกไซด์ (Al ₂ O ₃)	4.49	7.26
ไอออนออกไซด์ (Fe ₂ O ₃)	3.20	3.11
แมกนีเซียมออกไซด์ (MgO)	1.03	1.51
แคลเซียมออกไซด์ (CaO)	61.42	4.12
โซเดียมออกไซด์ (Na ₂ O)	0.28	0.39
โปตัสเซียมออกไซด์ (K ₂ O)	0.54	1.65
ซัลเฟอร์ไตรออกไซด์ (SO ₃)	4.18	0.92
คุณสมบัติทางกายภาพ		
พื้นที่ผิวจำเพาะ (ตารางเซนติเมตรต่อกรัม)	8,100	9,340
ความถ่วงจำเพาะ	3.20	2.41
การสูญเสียน้ำหนักจากการเผาไหม้ (ร้อยละ)	4.07	13.94
อนุภาคเฉลี่ยโดยปริมาตร(ไมโครเมตร)	22.65	25.25

ความสามารถในการทำงานได้ในสภาวะคอนกรีตสด

จากข้อกำหนดการออกแบบส่วนผสมคอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเอง ความสามารถในการไหลแผ่ (Slump flow) ที่ระยะ 70 ± 2.5 ซม.พร้อมทดสอบสมบัติและประเมินความสามารถในการทำงานได้ในสภาวะคอนกรีต ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความสามารถในการทำงานได้ในสภาวะคอนกรีตสด

ส่วนผสม	ระยะไหลแผ่ [ซม.]	ระยะไหลผ่าน [ซม.]	ผลต่างการไหล [ซม.]	ระดับการติดขัด	การไหลในแนวตั้ง [วินาที]
BA0	72	70	2	ไม่ติดขัด	7
BA5	70	69	1	ไม่ติดขัด	7
BA10	69	68	1	ไม่ติดขัด	9
BA15	69	67	2	ไม่ติดขัด	11
BA20	70	67	3	ติดขัดเล็กน้อย	12

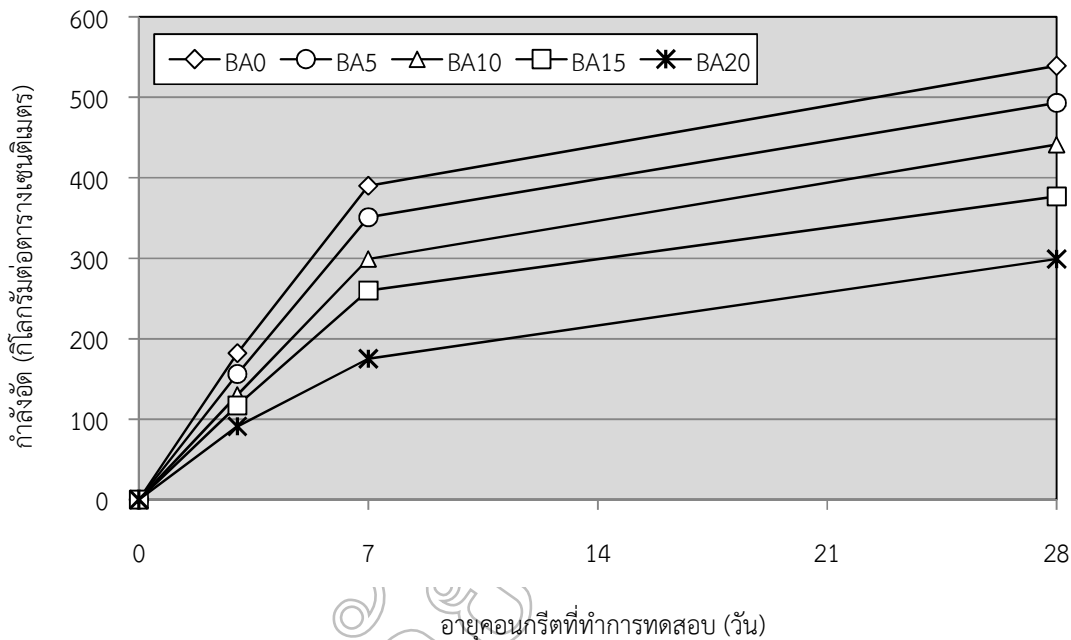
การทดสอบความสามารถในการเติมแทรก พบว่าคอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเองทุกส่วนผสมมีระยะในการไหลแผ่ (Slump flow) ที่ดี เป็นผลจากการปรับปริมาณสารลดน้ำพิเศษในแต่ละส่วนผสมเพื่อคงความสามารถในการไหลตามกำหนด (Nuntachai Chusilp et al. 2009:3354) ส่วนการทดสอบความสามารถในการไหลผ่านสิ่งกีดขวาง (J-Ring) ของคอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเอง เป็นการทดสอบในลักษณะเดียวกับการทดสอบความสามารถในการไหลแผ่ ต่างกันเพียงเงื่อนไขการไหลแบบอิสระและการไหลแบบผ่านสิ่งกีดขวาง ทั้งนี้ผลต่างของการไหลทั้งสองแบบถูกนำมาใช้ประเมินผลของระดับการติดขัดเนื่องจากการไหล โดยแนวทางการประเมินความสามารถในการไหลผ่านสิ่งกีดขวางเป็นไปตามมาตรฐาน ASTM C1621 (American Society for Testing and Materials, 2011:868) ได้กำหนดผลต่างระยะการไหลทั้งสองแบบ กล่าวคือ หากอยู่ในช่วง 0-2.5 เซนติเมตร ถือว่ามีการไหลผ่านได้อย่างไม่มีการติดขัด (No visible blocking) หากผลต่างอยู่ในช่วง 2.6-5.0 เซนติเมตร ถือได้ว่าการไหลผ่านมีระดับการติดขัดเพียงเล็กน้อย (Minimal to noticeable blocking) ในขณะที่หากผลต่างมากกว่า 5.0 เซนติเมตร ถือได้ว่าการไหลผ่านมีระดับการติดขัดที่สูงมาก (Noticeable to extreme blocking) จากผลการทดสอบ พบว่าคอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเองมีการไหลผ่านได้อย่างไม่มีการติดขัดจนถึงการไหลผ่านที่มีระดับการติดขัดเพียงเล็กน้อยเมื่อปริมาณการแทนที่เถ้าขาน้อยมากขึ้น เนื่องจากปริมาณการแทนที่ที่สูงขึ้นส่งผลให้คอนกรีตมีความหนืดเพิ่มขึ้นตามไปด้วยจากปริมาณความต้องการน้ำในส่วนผสมที่เพิ่มขึ้น (ปริญา จินดาประเสริฐและชัย จาตุรพิทักษ์กุล. 2553:339) ส่งผลให้ความสามารถในการพามวลรวมให้ไหลไปด้วยกันลดลง

การทดสอบการไหลในแนวตั้งด้วยกลองแบนรูปทรงวี (V-Funnel) เพื่อประเมินความต้านทานการแยกตัว (Segregation resistance) ของคอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเอง ทั้งนี้มิติของการทดสอบแตกต่างจากการไหลแผ่ และการไหลผ่านซึ่งเป็นการไหลในแนวราบ ในขณะที่การทดสอบนี้เป็นการไหลในแนวตั้ง ผลการทดสอบพบว่าคอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเองทุกส่วนผสมใช้เวลาในการไหลผ่านช่องเปิดลดขนาดด้านล่างหลังจากการใส่คอนกรีตลงในกลองแบนรูปทรงวีจนเต็มในช่วง 7-12 วินาที เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของ EFNARC (European Federation of National Associations Representing producers and applicators of specialist building products for Concrete, 2002:8) กำหนดไว้ในช่วง 6-12 วินาที แสดงถึงคอนกรีตทุกส่วนผสมไม่เกิดการแยกตัว ทั้งนี้หากพิจารณาการแทนที่เถ้าขาน้อยในปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ในปริมาณที่สูงขึ้นพบว่าความสามารถต้านทานการแยกตัวของคอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเองมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากปริมาณซีเมนต์เฟสที่ลดลงและปริมาณความต้องการน้ำในส่วนผสมที่เพิ่มขึ้นจากลักษณะอนุภาคของเถ้าขาน้อย ความหนืดที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้แรงต้านทานในการไหลสูงขึ้นจนทำให้เวลาในการไหลเพิ่มขึ้นตามไปด้วยสอดคล้องกับผลการทดสอบความสามารถในการไหลผ่าน (Gritsada Sua-iam and Natt Makul. 2013:312-313) ทั้งนี้ยังพบว่าคอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเองทุกส่วนผสมมีความสามารถในการทำงานได้ในสภาวะคอนกรีตสดเป็นไปตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของ EFNARC (European Federation of National Associations Representing producers and applicators of specialist building products for Concrete, 2002:8) ในทุกมิติ

กำลังอัดในสภาวะคอนกรีตแข็งตัว

ผลการทดสอบกำลังอัดของคอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเองผสมรวมเถ้าขาน้อยบดในการแทนที่ปูนซีเมนต์ที่อายุ 3, 7 และ 28 วัน แสดงในรูปที่ 3 พบว่าการพัฒนากำลังอัดของคอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเองมีแนวโน้มสูงขึ้นตาม

ระยะเวลาของการทดสอบค่ากำลังอัดที่ช่วงอายุ 3 วันอยู่ในช่วงระหว่าง 91 ถึง 182 กิโลกรัมต่อตารางเซนติเมตร ค่ากำลังอัดที่ช่วงอายุ 7 วันอยู่ในช่วงระหว่าง 175 ถึง 390 กิโลกรัมต่อตารางเซนติเมตร และค่ากำลังอัดที่ช่วงอายุ 28 วันอยู่ในช่วงระหว่าง 299 ถึง 539 กิโลกรัมต่อตารางเซนติเมตร ทั้งนี้คอนกรีตควบคุม (ไม่แทนที่เถ้าขานอ้อย) มีค่ากำลังอัดสูงที่สุด ในขณะที่คอนกรีตมีแนวโน้มกำลังอัดลดลงเมื่อปริมาณการแทนที่เถ้าขานอ้อยเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากขนาดอนุภาคของเถ้าขานอ้อยที่ใหญ่กว่าขนาดอนุภาคของปูนซีเมนต์ รวมถึงโครงสร้างที่มีความพรุนทำให้ปริมาณและขนาดโพรงภายในเพิ่มขึ้นส่งผลต่อกำลังอัดของคอนกรีตที่ลดลง (กฤษดาเสื่อเอี่ยม และณัฐมากุล. 2556:538, Gritsada Sua-iam and Natt Makul. 2013:314) รวมถึงแนวโน้มกำลังอัดที่ลดลงจากปริมาณเถ้าขานอ้อยที่ทำการแทนที่ปูนซีเมนต์ในส่วนผสมสูงขึ้น ทำให้ปริมาณปูนซีเมนต์ในส่วนผสมลดลงส่งผลต่อการเกิดปฏิกิริยาไฮเดรชันที่ลดลงตามไปด้วย (Nuntachai Chusilp et al. 2009:3357) ถือได้ว่าเป็นแนวทางในการพัฒนาสำหรับการนำผลผลิตพลอยได้หรือของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตมาใช้ในการผลิตคอนกรีตชนิดไหลอัดแน่นได้ด้วยตัวเอง ลดการใช้ปริมาณปูนซีเมนต์ให้น้อยลงส่งผลต่อสภาพลักษณะของประเทศในการให้ความใส่ใจต่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

รูปที่ 3 การพัฒนากำลังของคอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเอง

สรุปผลการศึกษา

จากผลการทดลองสามารถสรุปได้ดังนี้

1. สามารถนำเถ้าขานอ้อยที่ผ่านการบดจนมีความละเอียดมาใช้แทนที่ปูนซีเมนต์บางส่วนในการผลิตคอนกรีตชนิดอัดแน่นได้ด้วยตัวเอง
2. การทดสอบความสามารถในการทำงานได้ของคอนกรีตในสภาวะสด ประกอบไปด้วยความสามารถในการเติมแทรก ความสามารถในการไหลผ่าน และความต้านทานการแยกตัว พบว่าคอนกรีตทุกส่วนผสมอยู่ในช่วงเกณฑ์มาตรฐานการทดสอบที่กำหนด ทั้งนี้ความสามารถในการทำงานได้ของคอนกรีตในสภาวะสดมีแนวโน้มลดลงเมื่อการแทนที่เถ้าขานอ้อยในปริมาณที่สูงขึ้น

3. การทดสอบกำลังอัดในสภาวะของคอนกรีตแข็งตัว พบว่าแนวโน้มการพัฒนากำลังอัดเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาของการบ่มที่เพิ่มขึ้น โดยคอนกรีตควบคุมมีค่ากำลังอัดสูงสุด ในขณะที่แนวโน้มกำลังอัดลดลงเมื่อปริมาณการแทนที่เถ้าขายน้อยในปูนซีเมนต์สูงขึ้น ทั้งนี้เมื่อทำการแทนที่เถ้าขายน้อยในปูนซีเมนต์ร้อยละ 20 โดยน้ำหนัก พบว่าที่อายุ 28 วัน คอนกรีตสามารถพัฒนากำลังอัดได้สูงถึง 299 กิโลกรัมต่อตารางเซนติเมตร

ข้อเสนอแนะ

1. ควรพิจารณาปรับอัตราส่วนผสมให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะแนวทางการใช้ปริมาณปูนซีเมนต์ต่ำสุดตามมาตรฐานกำหนด ตลอดจนการนำผลผลิตพลอยได้ที่มีศักยภาพชนิดอื่นมาผสมรวม เพื่อหาแนวทางการใช้งานได้อย่างเหมาะสมโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสมบัติของคอนกรีต

2. การทดสอบความทนทานของคอนกรีตเพิ่มเติม อาทิเช่น การกัดกร่อนเนื่องจากสารละลายซัลเฟต การกัดกร่อนเนื่องจากคลอไรด์ หรือการกัดกร่อนเนื่องจากกรดเป็นต้นรวมถึงการทดสอบเชิงลึกเพื่อพิจารณาระดับโครงสร้างภายในของอนุภาคคอนกรีต

เอกสารอ้างอิง

กฤษดาเสื่อเอี่ยมและณัฐมากุล. 2556. การประยุกต์ใช้ผลผลิตพลอยได้จากเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมในคอนกรีตชนิดไหลอัดแน่นได้ด้วยตัวเอง. วารสารวิจัยและพัฒนาจร. ปีที่ 36 ฉบับที่ 4 หน้า 517-552.

เฉลิมชัย วัฒนล้ำเลิศ และสมนึก ตั้งเต็มสิริกุล. 2554. Self-compacting concrete และการใช้งานในอุตสาหกรรมการก่อสร้างด้วยชิ้นส่วนสำเร็จรูป Precast concrete. วารสารคอนกรีต, สมาคมคอนกรีตแห่งประเทศไทย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :<http://www.thaitca.or.th> วันที่สืบค้น 2557, ตุลาคม 10

ปริญญา จินดาประเสริฐและชัย จาตุรพิทักษ์กุล. 2553. ปูนซีเมนต์ ปอซโซลาน และคอนกรีต.1500 เล่ม.พิมพ์ครั้งที่ 6. สมาคมคอนกรีตแห่งประเทศไทย, กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย. 2557. รายงานพื้นที่ปลูกอ้อย ปีการผลิต 2556/57. กลุ่มวิชาการและสารสนเทศอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย. กระทรวงอุตสาหกรรม.

สำเร็จ รักซ้อน และนิโรจน์ เงินพรหม. 2553. การพัฒนาวัสดุอิโพลีเมอร์จากเถ้าแกลบและเถ้าขายน้อย. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. กรุงเทพมหานคร.

American Society for Testing and Materials. 2011. ASTM C33 Standard Specification for Concrete Aggregates. Philadelphia, USA.

American Society for Testing and Materials. 2011. ASTM C39 Standard test method for compressive strength of cylindrical concrete specimens. Philadelphia, USA.

American Society for Testing and Materials. 2011. ASTM C131 Standard Test Method for Resistance to Degradation of Small-Size Coarse Aggregate by Abrasion and Impact in the Los Angeles Machine. Philadelphia, USA.

American Society for Testing and Materials. 2009. ASTM C150 Standard specification for portland cement. Philadelphia, USA.

American Society for Testing and Materials. 2009. ASTM C618 Standard Specification for Coal Fly Ash and Raw or Calcined Natural Pozzolan for Use in Concrete. Philadelphia, USA.

American Society for Testing and Materials. 2011. ASTM C1611 Standard test method for slump flow of self-consolidating concrete. Vol.04.02. Philadelphia, USA.

American Society for Testing and Materials. 2011. ASTM C1621 Standard test method for passing ability of self-consolidating concrete by J-ring. Philadelphia, USA

- British Standards Institution. 2009. **EN 12390-3 Testing hardened concrete. Compressive strength of test specimens.** London. UK.
- European Federation of National Associations Representing producers and applicators of specialist building products for Concrete.2002. **Specification and Guidelines for Self-Compacting Concrete.** Surrey, UK.
- Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). **Food and agricultural commodities production.** Online: <http://faostat.fao.org/site/339/default.aspx>. [Cited 2014 Oct 10].
- Gritsada Sua-iam and Natt Makul. 2013. **Use of increasing amounts of bagasse ash waste to produce self-compacting concrete by adding limestone powder waste.** Journal of Cleaner Production, 57, pp 308-319.
- Nuntachai Chusilp, Chai Jaturapitakkul and Kraiwood Kiattikomol. 2009. **Utilization of bagasse ash as a pozzolanic material in concrete.** Construction and Building Materials 23, pp.3352–3358.
- Sidney Mindess, J. Francis Young and David Darwin. 2003. **Concrete.** 2nd edition. Pearson Education. New Jersey.

เครื่องอัดถาดเพาะกล้าจากต้นโสนหางไก่

The Compressed SeedTray Machine from *Aeschynomeneindica*

กรณีศึกษา กลิ่นกุหลาบ,อภิวัฒน์ ตั้งวรารณณ์, ช่อเพชร จำปี, สิริวรรณ สมิตธิอาภรณ์

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและออกแบบเครื่องอัดถาดเพาะกล้าจากต้นโสนหางไก่ ด้วยระบบนิวเมติกส์ เพื่อใช้ในการขึ้นรูปถาดเพาะกล้าที่มีส่วนผสมจากธรรมชาติ คือ ลำต้นโสนหางไก่ ขุยมะพร้าว และแป้งเปียก ในอัตราส่วน 80 : 200 : 120 กรัม ตามลำดับ ซึ่งถาดเพาะกล้าที่ได้มีคุณสมบัติสามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ สามารถนำไปเพาะกล้า ต้นพืชได้เป็นอย่างดี เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการใช้ถุง หรือถาดพลาสติกสำหรับเพาะกล้าต้นพืช อีกทั้งยังเป็นการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมอีกทางหนึ่ง

จากการทำงานของเครื่องอัดถาดเพาะกล้าด้วยระบบนิวเมติกส์ช่วยให้การขึ้นรูปถาดเพาะกล้า มีลักษณะสวยงาม และลดระยะเวลาในการขึ้นรูปได้เป็นอย่างดี แม่พิมพ์ของถาดมีการออกแบบให้ มีขนาดความกว้าง 200 มิลลิเมตร ความยาว 300 มิลลิเมตร จำนวน 12 หลุม และจากการทดสอบหาประสิทธิภาพของเครื่อง พบว่าในการขึ้นรูปถาดเพาะกล้าแต่ละครั้ง แรงดันลมที่เหมาะสมที่สุด คือ 8 บาร์ ได้ความลึกของหลุมที่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องการ คือ 2.50 มิลลิเมตร

จากการนำถาดเพาะกล้าที่ได้ขึ้นรูปไปทดสอบหาประสิทธิภาพทางชีวภาพ และทางกายภาพ โดยการนำไปปลูกพืช ต้นคะน้า เพื่อเปรียบเทียบกับถาดพลาสติก พบว่าถาดเพาะกล้าที่มีส่วนผสมของลำต้นโสนหางไก่ ให้การเจริญเติบโตได้ดี กว่า ถาดพลาสติก สังเกตได้จากขนาดของลำต้นคะน้าที่มีความสมบูรณ์มากกว่า และการทดสอบทางกายภาพ หรือด้านวัสดุศาสตร์ เพื่อเปรียบเทียบกับถาดเพาะกล้าที่ยังไม่ผ่านการปลูก พบว่าถาดเพาะกล้าที่ยังไม่ผ่านการปลูก มีค่าความแข็งสูงสุดลักษณะ ของถาดมีความแข็งแรงทนทาน มีการยึดเกาะที่ดี สามารถนำไปเพาะกล้าได้ และถาดที่ผ่านการปลูกพืชมาแล้วมีค่าความแข็ง ต่ำสุด แสดงว่าถาดมีคุณสมบัติย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ

คำสำคัญ: ต้นโสนหางไก่, ถาดเพาะกล้า, ระบบนิวเมติกส์

Abstract

The purposes of this research were to study and design of the compressed seed tray machine from *Aeschynomeneindica* with pneumatic system. For use in forming a seedling tray containing natural ingredients are sesbania coconut shell and mucilage in the ratio 80 : 200: 120 gram respectively, at the seedling trays with biodegradable naturally. Can lead to plant nurseries as well. To reduces the cost of the plastic bags or plastic trays for seedling plant. It also helps protect the environment.

Operation of the compressed seed tray machine from *Aeschynomeneindica* with Pneumatic system. Allows forming seedling tray a good shape and forming faster the molding and design of seedling trays have width 200 millimeter length 300 millimeter 12 hole and tested for performance Found that in forming each seedling tray. Optimal pressure is 8 bars, making it the depth of the hole in the desired criteria is 2.50 millimeter.

From the seedling tray is molded to test for biological and physical performance by plant to the kale for compare is grown between the plastic trays. The seedling trays containing Sesbania. To grow well more than plastic tray notice form a kale stems is fertile growth. And physical tests or in material science to compare the seedling trays that have not been planted. The seedling trays that have not been planted is hardness Have good adhesion can be used to planting and seedling trays that have not been planted is limber. Notice the tray cans a naturally biodegradable.

Keywords: *Aeschynomeneindica*, Seed Tray, Pheumatic System

บทนำ

ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสินค้าด้านงานฝีมือและงานประดิษฐ์ที่มีชื่อเสียงอยู่จำนวนมากการทำดอกไม้ประดิษฐ์จากต้นโสนเป็นงานฝีมือที่มีชื่อเสียงของชุมชนคลองสวนพลู จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ซึ่งทางชุมชนได้ตั้งเป็นกองทุนเพื่อใช้ในการประดิษฐ์ดอกไม้ประดิษฐ์จาก ต้นโสนและเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าของชุมชน กลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้จากต้นโสนทางใต้ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 34/4 หมู่ที่ 3 ตำบลคลองสวนพลู อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมี คุณสมหมาย มีศรี เรือง เป็นผู้ดูแลและดำเนินการโครงการดังกล่าว ผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนคลองสวนพลูผลิตส่วนใหญ่เป็นประเภทดอกไม้ประดับ ซึ่งงานที่ทางกลุ่มผลิตขึ้นนั้นมีหลายอย่าง เช่น ดอกเยอบีร่า ดอกบัว ดอกกุหลาบ ดอกกล้วยไม้ ดอกมะลิตุ้ม ดอกมะลิบาน ดอกผืนดอกคาร์เนชั่นดอกบานชื่น เป็นต้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ดอกไม้ประดิษฐ์ที่ทำจากต้นโสนทางใต้

ในการทำดอกไม้ประดิษฐ์จากต้นโสนทางใต้ของชาวบ้านในชุมชนคลองสวนพลู พบว่ามีเศษวัสดุของต้นโสนที่เหลือจากการทำดอกไม้ประดิษฐ์จำนวนมากดังภาพที่ 2 ในการกำจัดเศษวัสดุเหล่านี้จะใช้วิธีการเผาทำลาย ซึ่งก่อให้เกิดมลพิษกับสิ่งแวดล้อม คณะผู้จัดทำจึงมีแนวคิดที่จะนำเศษวัสดุเหล่านี้มาผลิตเป็นภาชนะพลาสติกจากต้นโสนทางใต้ โดยต้นโสนเป็นพืชในตระกูลถั่วที่เจริญเติบโตอยู่ทั่วไปบริเวณริมคลองพื้นที่มีน้ำขังและในนาข้าว เจริญเติบโตได้ดีในสภาพที่ลุ่มน้ำลึก ลำต้นมีเนื้อเหนียวคล้ายฟองน้ำ เป็นพืชคลุมหน้าดินมีแบคทีเรียในปมราก ตรึงไนโตรเจนได้ดีมีปริมาณธาตุอาหารหลัก คือไนโตรเจน 1.84 เปอร์เซ็นต์ ฟอสฟอรัส 0.43 เปอร์เซ็นต์ โพแทสเซียม 2.10 เปอร์เซ็นต์ แคลเซียม 0.70 เปอร์เซ็นต์ แมกนีเซียม 1.58 เปอร์เซ็นต์ และซิลเฟอร์ 0.30 เปอร์เซ็นต์ (ดวงจันทร์ เกรียงสุวรรณ, 2555) จากการศึกษาพบว่าพืชส่วนใหญ่ต้องการธาตุอาหารไนโตรเจน ฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมที่ใช้ในช่วงการเจริญเติบโต (จำวักเกษตร, 2555) จึงคิดค้นที่จะนำเศษวัสดุที่เหลือจากการทำดอกไม้ประดิษฐ์จากต้นโสนนำมาทำเป็นภาชนะพลาสติก ต้นไม้ เพราะต้นโสนมีการตรึงไนโตรเจนได้ดี ซึ่งเหมาะกับการเจริญเติบโตของพืช เป็นการนำวัสดุที่เหลือใช้จากการประดิษฐ์ดอกไม้จากต้นโสนมาพัฒนาเป็นภาชนะพลาสติกทดแทนการใช้ภาชนะพลาสติกที่ทำจากพลาสติก เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมและลดปริมาณการใช้พลาสติกได้อีกด้วย และจากการศึกษาจากงานวิจัย เรื่องกระถางต้นไม้แบบย่อยสลายจากใยมะพร้าวพบว่ามีความแข็งแรงและทนทานของกระถาง มีความสามารถในการอุ้มน้ำและเมื่อฝังกระถางลงในดินรากของกิ่งข้างสามารถขออนไชออกทางด้านล่าง และด้านข้างของกระถางได้ดี อีกทั้งกระถางที่ทำจากขุยมะพร้าวนี้ยังสามารถย่อยสลายเองได้ตามธรรมชาติได้ สำหรับวิธีการผลิตกระถางจากขุยมะพร้าว และหากขึ้นรูปด้วยเครื่องอัดไฮดรอลิกส์จะทำให้กระถางที่ได้ออกมามีรูปทรงและลักษณะตามที่ต้องการ (ปทุมทิพย์ ต้นทับทิมทอง, 2555)

คณะผู้วิจัยจึงมีความคิดที่จะทำการศึกษาคูณสมบัติของต้นโสนทางใต้ เพื่อทำเป็นภาชนะพลาสติกแบบย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติตลอดจนทำการสร้างเครื่องอัดภาชนะพลาสติกด้วยระบบนิวเมติกส์ และศึกษาอัตราส่วนที่เหมาะสมกับการทำภาชนะพลาสติกที่มีส่วนประกอบจากต้นโสนทางใต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบและสร้างเครื่องต้นแบบอัดภาชนะพลาสติกจากต้นโสนด้วยระบบนิวเมติกส์
2. เพื่อหาอัตราส่วนที่เหมาะสม ในการทำเป็นภาชนะพลาสติกแบบย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ
3. เพื่อศึกษาคูณสมบัติทางกายภาพและชีวภาพของภาชนะพลาสติกที่ทำจากเนื้อลำต้นโสน

ภาพที่ 2 เศษเนื้อลำต้นไผ่ทางไก่

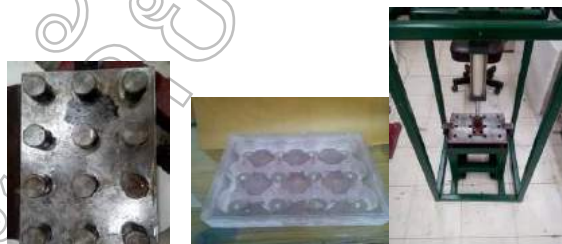
วิธีดำเนินการวิจัย

คณะผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องอัดกระดาษจากต้นไผ่ทางไก่เพื่อทำการหาประสิทธิภาพของเครื่องและประสิทธิภาพของกระดาษที่ผลิตได้ โดยใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของต้นไผ่ สายพันธุ์ของไผ่ กระดาษต้นไม้ที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ เพื่อให้ทราบถึงคุณลักษณะของกระดาษที่ผลิตได้ การเจริญเติบโตของพืช เทคนิคการกระดาษและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างกระดาษที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ฟางข้าว ขุยมะพร้าว ปาล์มน้ำมันและผักตบชวา เพื่อนำงานวิจัยดังกล่าวมาเป็นข้อมูล ในการทำกระดาษจากต้นไผ่

หลังจากนั้นศึกษาเกี่ยวกับ แบบที่ใช้ในการผลิต กระดาษที่ใช้น้ำในโรงงานวิจัยและออกแบบเครื่องอัดกระดาษ ระบบนิวเมติกส์ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยทำได้ออกแบบการทดลองสำหรับการศึกษาหาอัตราส่วนที่เหมาะสม สำหรับผลิตกระดาษ เพื่อใช้ในการนำไปขึ้นรูป และออกแบบขั้นตอนการหาประสิทธิภาพเพื่อใช้ในประเมินผลคุณสมบัติทางชีวภาพและกายภาพ

ส่วนที่ 2 ทำการกรอกแบบเครื่องอัดกระดาษที่ทำงานด้วยระบบนิวเมติกส์ และออกแบบแม่พิมพ์ โดยการทำให้แม่พิมพ์ส่วนด้านบนจะใช้แผ่นเหล็ก ขนาด ความกว้าง 290 มิลลิเมตร ความยาว 190 มิลลิเมตร และความหนา 15 มิลลิเมตร เจาะให้เป็นวงกลมเส้นผ่านศูนย์กลาง 15 มิลลิเมตร จำนวน 12 หลุม เพื่อใส่ตัวบีม โดยตัวบีมมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 45 มิลลิเมตรสูง 25 มิลลิเมตร จำนวน 12 ลูก ส่วนแม่พิมพ์ด้านล่าง ด้านล่าง จะใช้เรซินในการหล่อแม่พิมพ์มีจำนวน 12 หลุม ปาก หลุมกว้าง 50 มิลลิเมตรลึก 30 มิลลิเมตร แม่พิมพ์มีความกว้าง 300 มิลลิเมตรความยาว 200 มิลลิเมตรสูง 45 มิลลิเมตร ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แม่พิมพ์สำหรับทำกระดาษและเครื่องอัดกระดาษจากต้นไผ่ทางไก่

ส่วนที่ 3 การเตรียมวัตถุดิบในการทำกระดาษ ได้แก่ ไผ่ ทางไก่ แกลบดำ ฟางข้าว ขุยมะพร้าว และแป้งเปียก โดยจะทดลองทั้งหมด 3 สูตร ดังนี้

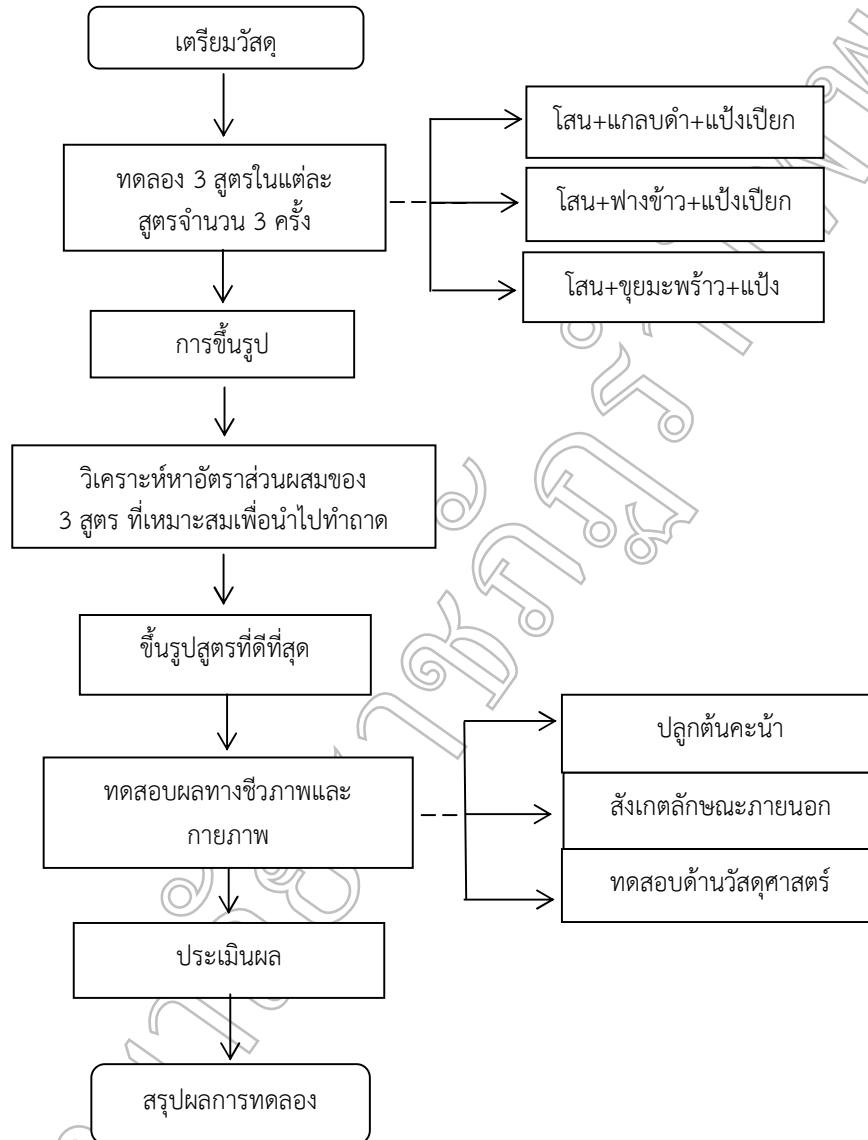
สูตร 1 แกลบดำ (ไผ่, แกลบดำ, แป้งเปียก) โดยมีอัตราส่วน 1:8:1 หรือ คิดเป็น 10% : 80% : 10%

สูตร 2 ฟางข้าว (ไผ่, ฟางข้าว, แป้งเปียก) โดยมีอัตราส่วน 2:5:3 หรือ คิดเป็น 20% : 50% : 30%

สูตร 3 ขุยมะพร้าว (ไผ่, ขุยมะพร้าว, แป้งเปียก) โดยมีอัตราส่วน 2:5:3 หรือ คิดเป็น 20% : 50% : 30%

โนผสมวัสดุจะต้องนำแป้งมันผสมกับน้ำ และนำไปตั้งในน้ำเดือดจนแป้งมันจนข้นเหมือนกาว พักไว้ให้เย็นก่อนนำมาผสมตามสูตรผสมวัสดุในแต่ละสูตร โดยแต่ละสูตรมีอัตราการผสมที่ต่างกัน แล้วนำมาทดลองขึ้นรูป ทั้ง 3 สูตร และบันทึกผล

ส่วนที่ 4 ทำการหาประสิทธิภาพของเครื่องอัดถาดเพาะกล้า และประสิทธิภาพของถาดเพาะกล้าที่ได้จากต้นโสนหางไก่ โดยขั้นตอนดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แผนผังกระบวนการหาประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย

1. ผลการทดลองหาอัตราส่วนผสมที่เหมาะสมในการทำถาดเพาะกล้า พบว่าถาดเพาะกล้าที่มีส่วนผสมของเนื้อลำต้นโสนขุยมะพร้าว และแป้งเปียก ในอัตราส่วน 80 : 200 : 120 กรัม สามารถขึ้นรูปได้ดีที่สุด คือ มีลักษณะผิวเรียบมีการยึดเกาะ มี

ความคงทนและขึ้นรูปง่าย ได้ดีกว่าสูตรอื่น จากนั้นจึงนำภาคเพาะกล้าที่มีอัตราส่วนผสมที่ดีที่สุด มาหาประสิทธิภาพของภาคเพาะกล้าทั้งสองด้าน คือ

1.1 ด้านชีวภาพทำการทดลองปลูกเปรียบเทียบระหว่างภาคเพาะกล้าที่มีส่วนผสมของเนื้อลำต้นโสนขุยมะพร้าว และแยมเปียก จำนวน 3 ภาค กับภาคที่ทำจากพลาสติก จำนวน 3 ภาค พืชที่ใช้ในการทดลอง คือต้นพืชคะน้า ทำการปลูกคะน้าเป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ สังเกตการเจริญเติบโตของพืชคะน้า โดยการวัดความสูงของต้นในแต่ละสัปดาห์ เพื่อหาค่าเฉลี่ยความสูงการเจริญเติบโตของต้นพืช ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดลองปลูกต้นพืชคะน้า เพื่อเปรียบเทียบการเจริญเติบโตระหว่างภาคเพาะกล้าที่ทำจากเนื้อลำต้นโสนขุยมะพร้าว และแยมเปียก กับภาคพลาสติก

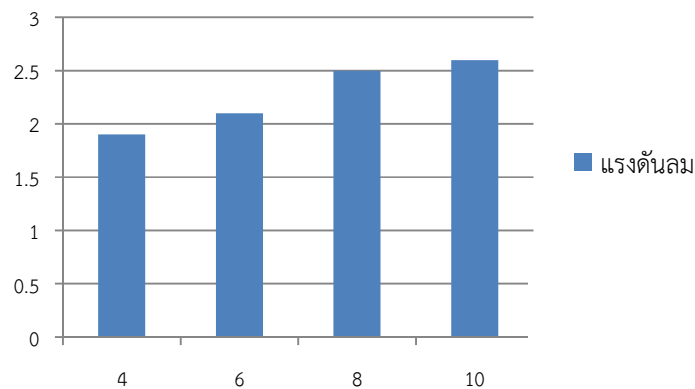
การทดลอง	ความสูง (เซนติเมตร)				ค่าเฉลี่ย (\bar{x})
	สัปดาห์ที่				
	1	2	3	4	
ภาคเพาะกล้าที่ผสมระหว่างเนื้อลำต้นโสนขุยมะพร้าวและแยมเปียก หมายเลข 1	1.60	2.33	3.00	3.00	2.48
ภาคเพาะกล้าที่ผสมระหว่างเนื้อลำต้นโสนขุยมะพร้าว และแยมเปียก หมายเลข 2	1.75	2.43	2.92	2.41	2.38
ภาคเพาะกล้าที่ผสมระหว่างเนื้อลำต้นโสนขุยมะพร้าว และแยมเปียก หมายเลข 3	1.75	2.57	3.00	2.8	2.53
ภาคพลาสติกหมายเลข 1	2.00	2.85	3.13	3.00	2.75
ภาคพลาสติก หมายเลข 2	2.10	3.14	3.22	2.87	2.83
ภาคพลาสติกหมายเลข 3	2.10	3.00	3.15	2.54	2.70

จากการทดลองปลูกพืชคะน้า เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ เพื่อเปรียบเทียบการเจริญเติบโตระหว่างภาคเพาะกล้าที่ผสมระหว่างเนื้อลำต้นโสนขุยมะพร้าว และแยมเปียก จำนวน 3 ภาคกับภาคพลาสติก จำนวน 3 ภาค พบว่าต้นคะน้าที่ปลูกจากภาคเพาะกล้าที่ผสมระหว่างเนื้อลำต้นโสนขุยมะพร้าว และแยมเปียก มีลักษณะลำต้นใหญ่ อวบและสมบูรณ์มากกว่าต้นคะน้าที่ปลูกจากภาคพลาสติก เนื่องจากภาคเพาะกล้าจากต้นโสน มีการตรึงไนโตรเจนได้เป็นอย่างดี จากส่วนผสมที่ผ่านการทดลองมาแล้วแต่กลับพบว่าส่วนสูงของต้นคะน้าที่ปลูกจากภาคพลาสติกมีความสูงมากกว่าต้นคะน้าที่ปลูกจากภาคเพาะกล้าจากต้นโสน เนื่องจากภาคพลาสติกขาดการตรึงไนโตรเจน จึงทำให้ลำต้นมีขนาดเล็กและไม่สมบูรณ์

1.2 ด้านกายภาพ โดยทดสอบวัสดุศาสตร์โดยนำภาคเพาะกล้าที่ผสมระหว่างเนื้อลำต้นโสนขุยมะพร้าว และแยมเปียก จำนวน 3 ภาค และเป็นภาคที่มีลักษณะแตกต่างกันมาทดสอบด้วยวิธีบีบอัดเพื่อเปรียบเทียบคุณสมบัติของภาค โดยลักษณะของภาค คือภาคที่ไม่ผ่านการทดลองปลูก, ภาคที่ผ่านการทดลองปลูกและ ภาคที่รดน้ำแต่ไม่ได้ปลูกพืชดังตารางที่ 2

ผลการทดสอบด้านวัสดุศาสตร์ด้วยวิธีบีบอัดพบว่าภาคเพาะกล้าที่มีส่วนผสมของเนื้อลำต้นโสนขุยมะพร้าว และแยมเปียก ที่ไม่ผ่านการทดลองปลูกมีความแข็งแรงทนทานมีการยึดเกาะที่ดีกว่าภาคที่ทดลองปลูกและภาคที่ผ่านการรดน้ำแต่ไม่ปลูกพืช

2. ในการหาประสิทธิภาพของเครื่องอัดอากาศเพาะกล้า โดยการทดสอบหาแรงดันลมที่เหมาะสมกับการขึ้นรูป โดยเริ่มทดลองแรงดันลมที่ 4 ที่ 6 ที่ 8 และ ที่ 10 บาร์ โดยแต่ละบาร์จะทำการทดลองจำนวน 5 ครั้ง เพื่อหาแรงดันลมที่เหมาะสมที่สุด เกณฑ์กำหนดความลึกของถาดที่ดีต้องไม่เกิน 2.5 เซนติเมตรเมื่อเทียบกับถาดที่ทำจากพลาสติกที่ใช้สำหรับเพาะกล้าต้นข้าวจากการทดลองพบว่าแรงดันลมที่ 4 บาร์ มีค่าความลึกอยู่ในช่วง 1.8- 2 เซนติเมตร ซึ่งมีค่าความลึกไม่เท่าที่ควรเนื่องจากมีแรงดันลมที่น้อยเกินไปทำให้หลุมของถาดเพาะกล้ามีความตื้นเกินไป ส่วนแรงดันลมที่ 6 บาร์มีค่าความลึกอยู่ในช่วง 2- 2.2 เซนติเมตรสามารถขึ้นรูปได้ ดีกว่าแรงดันลม 4 บาร์แต่ความลึกของถาดเพาะกล้ายังไม่ได้ขนาดตามที่ต้องการแรงดันลมที่ 8 บาร์มีค่าความลึกอยู่ในช่วง 2.5- 2.6 เซนติเมตร และแรงดันลมที่ 10 บาร์มีค่าความลึกอยู่ในช่วง 2.5- 2.7 เซนติเมตร ซึ่งแรงดันลมที่ 8 บาร์ และ 10 บาร์มีความลึกในช่วงใกล้เคียงกัน แต่แรงดันลมที่ 8 บาร์ มีค่าใกล้เคียงกับความลึกที่ต้องการมากที่สุด ดังนั้นแรงดันลมที่ 8 บาร์ จึงควรนำมาขึ้นรูปขึ้นงานมากกว่า แรงดันที่ 4, 6 บาร์ และ 10 บาร์ ซึ่งมีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความลึกของแรงดันลมดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 กราฟเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความลึกของแรงดันลม

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบด้านกายภาพโดยทดสอบด้านวัสดุศาสตร์

การทดลอง	แรงบีบอัด (กิโลกรัม)		
	ถาดที่ไม่ผ่านการทดลองปลูก	ถาดที่ผ่านการทดลองปลูก	ถาดที่รดน้ำแต่ไม่ได้ปลูกพืช
ถาดเพาะกล้าที่มีส่วนผสมของเนื้อลำต้น โสนขุยมะพร้าว และแปะเปี้ยก หมายเลข 1	74.33	11.08	10.89
ถาดเพาะกล้าที่มีส่วนผสมของเนื้อลำต้น โสนขุยมะพร้าว และแปะเปี้ยก หมายเลข 2	69.45	12.80	11.92
ถาดเพาะกล้าที่มีส่วนผสมของเนื้อลำต้น โสนขุยมะพร้าว และแปะเปี้ยก หมายเลข 3	77.32	9.87	10.67
ค่าเฉลี่ย	73.70	7.92	11.16

จากการทดลองขึ้นรูปถาดเพาะกล้า จำนวน 5 ครั้งและเปรียบเทียบ โดยการกำหนดเกณฑ์สำหรับให้คะแนนถาดเพาะกล้า ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ทางสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาพบว่าการขึ้นรูปครั้งที่ 2 และครั้งที่ 4 มีลักษณะขึ้นรูปได้แต่พบรอยร้าวเล็กน้อยและการขึ้นรูปของครั้งที่ 1 ครั้งที่ 3 และ ครั้งที่ 5 พบว่าไม่มีรอยร้าวและไม่มี การแตกหักสามารถขึ้นรูปได้ดี โดยมีการประเมินทางด้านกายภาพของการขึ้นรูปของถาดอยู่ในระดับที่ดี ไม่เกิดการแตกหัก

ชำรุดเสียหาย มีค่าเฉลี่ยของการขึ้นรูปมีค่าเท่ากับ 2.6 คิดเป็นร้อยละ 86.67 ส่งผลให้ถาดมีลักษณะ ผิวเรียบ มีความคงทน ขึ้นรูปได้ง่ายและมีการยึดตั้งตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบขึ้นรูปถาดเพาะกล้าเพื่อหาประสิทธิภาพเครื่องอัดถาดเพาะกล้า

สูตรที่เหมาะสม	แรงดันลม (บาร์)	การทดลอง	คะแนน			ร้อยละ	ภาพประกอบ
			1	2	3		
สูตร 3 ขุยมะพร้าว	8	1		✓		66.67	
		2			✓	100	
		3		✓		66.67	
		4			✓	100	
		5			✓	100	
ค่าเฉลี่ย (x̄)			2.60			86.67	

สรุปและอภิปรายผล

1. การศึกษาอัตราส่วนที่เหมาะสมต่อการขึ้นรูปภาคเพาะกล้าของเครื่องอัดภาคเพาะกล้าจากต้นโสนทางไก่ ของทั้ง 3 สูตรพบว่า

สูตรที่ 1 โสน : แกลบดำ : แป้งเปียก อัตราส่วนที่ดีที่สุด คือ 50 : 400 : 50 กรัมผลการขึ้นรูปพบว่า เนื้อวัสดุขึ้นรูปได้ง่าย แต่เมื่อนำออกจากแม่พิมพ์เกิดการแตกหัก

สูตรที่ 2 โสน : ฟางข้าว : แป้งเปียก อัตราส่วนที่ดีที่สุด คือ 60 : 150 : 90 กรัมผลการขึ้นรูปพบว่า เนื้อวัสดุขึ้นรูปได้ดี แต่เนื้อฟางข้าวกับโสนไม่ยึดเกาะกันจึงไม่เหมาะต่อการขึ้นรูป

สูตรที่ 3 โสน : ขุยมะพร้าว : แป้งเปียก อัตราส่วนที่ดีที่สุด คือ 80 : 200 : 120 กรัมผลการขึ้นรูปพบว่า เนื้อวัสดุขึ้นรูปได้ดีมาก หลังจากขึ้นรูปแล้วเนื้อวัสดุมีผิวเรียบและมีการยึดเกาะได้ดีเหมาะต่อการขึ้นรูป

2. การทดสอบประสิทธิภาพของเครื่องอัดภาคเพาะกล้าจากโสนทางไก่

โดยการทดสอบแรงดันลมของเครื่องที่ใช้ในการขึ้นรูปที่เหมาะสมและเพื่อนำไปขึ้นรูปกับสูตรที่ดีที่สุด โดยการทดลองปรับระดับจากแรงดันลม 4 ระดับ คือ แรงดันลม 4, 6, 8 และ 10 บาร์ เพื่อการขึ้นรูปที่ดี หลุมของภาคควรมีความลึกไม่เกิน 2.50 เซนติเมตร ผลการทดลองพบว่า

แรงดันลม 4 บาร์ ค่าเฉลี่ยของความลึกของหลุมภาคเพาะกล้า มีค่าเท่ากับ 1.88 เซนติเมตร ซึ่งยังมีขนาดความลึกน้อยเกินไป

แรงดันลม 6 บาร์ ค่าเฉลี่ยของความลึกของหลุมภาคเพาะกล้า มีค่าเท่ากับ 2.10 เซนติเมตร ซึ่งมีค่าความลึกพอใช้ได้ แต่ยังไม่เท่ากับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

แรงดันลม 8 บาร์ ค่าเฉลี่ยของความลึกของหลุมภาคเพาะกล้า มีค่าเท่ากับ 2.50 เซนติเมตร ซึ่งมีค่าความลึกที่เหมาะสมที่สุด และได้ค่าตรงตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

แรงดันลม 10 บาร์ ค่าเฉลี่ยของความลึกของหลุมภาคเพาะกล้า มีค่าเท่ากับ 2.60 เซนติเมตร ซึ่งค่าความลึกมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

3. การหาประสิทธิภาพด้านชีวภาพ

โดยการนำภาคเพาะกล้าที่มีส่วนผสมของเนื้อลำต้นโสนทางไก่กับขุยมะพร้าวไปทดลองปลูกเพื่อเปรียบเทียบกับภาคเพาะกล้าพลาสติก พบว่าภาคเพาะกล้าที่มีส่วนผสมของลำต้นต้นโสนทางไก่ มีการตรึงไนโตรเจนได้ดีกว่าภาคพลาสติก ทำให้ต้นคะน้ามีลำต้นที่ใหญ่และสมบูรณ์กว่า แต่มีความสูงไม่มาก เมื่อเปรียบเทียบกับภาคพลาสติก

4. การหาประสิทธิภาพด้านกายภาพ

จากการนำภาคเพาะกล้าที่มีส่วนผสมของเนื้อลำต้นโสนทางไก่ขุยมะพร้าว และแป้งเปียก 3 ลักษณะมาทดสอบด้านวัสดุศาสตร์ โดยการบีบอัด เพื่อวิเคราะห์ค่าความแข็งของภาคพบว่า

ภาคที่ไม่ผ่านการทดลองปลูก มีค่าเฉลี่ยแรงบีบอัด เท่ากับ 73.70 กิโลกรัม

ภาคที่ผ่านการทดลองปลูก มีค่าเฉลี่ยแรงบีบอัด เท่ากับ 7.92 กิโลกรัม

ภาคที่รดน้ำแต่ไม่มีการปลูกพืช มีค่าเฉลี่ยแรงบีบอัด เท่ากับ 11.16 กิโลกรัม

จากการออกแบบและสร้างเครื่องอัดภาคเพาะกล้าจากต้นโสนทางไก่ แล้วนำมาศึกษาส่วนผสมและหาอัตราส่วนที่เหมาะสมกับการขึ้นรูปพบว่า ส่วนผสมที่ดีและเหมาะสมกับการขึ้นรูปมากที่สุด คือ การนำโสน ขุยมะพร้าว และแป้งเปียกผสมกันในอัตราส่วน 80 : 200 : 120 กรัม ตามลำดับ ซึ่งทำให้มีการขึ้นรูปที่ดีที่สุด ภาคเพาะกล้ามีลักษณะผิวเรียบ มีการยึดเกาะได้ดี เหมาะกับการนำไปทดสอบหาประสิทธิภาพของเครื่องอัดภาคเพาะกล้า โดยทำการทดสอบขึ้นรูป ด้วยแรงดันลมที่เหมาะสมที่สุด คือ 8 บาร์ ที่ความลึกของภาคใกล้เคียงกับขนาดที่ต้องการมากที่สุด คือ 2.50 เซนติเมตร ทำให้ภาคที่มีขนาดตรงกับเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นนำภาคที่ได้จากการทดลองขึ้นรูป มาหาประสิทธิภาพด้านชีวภาพ จากภาคเพาะกล้าที่มีส่วนผสมของลำต้นโสนกับภาคพลาสติกว่ามีคุณสมบัติแตกต่างกันอย่างไร พบว่า ภาคเพาะกล้าจากลำต้นโสน มีการตรึงไนโตรเจนได้ดีกว่าภาคพลาสติก ทำให้พืชคะน้าที่ทดลองปลูกมีลักษณะ อวบและสมบูรณ์มากกว่าที่ทดลองปลูกจากภาคพลาสติก และมีข้อสังเกตในเรื่องของความสูงของลำต้นของพืชคะน้าจะพบได้ว่า เมื่อสัปดาห์ที่ 4 ลำต้นจะไม่สูงและจะเริ่มเหี่ยวเฉา จึงสรุปได้ว่า ภาคเพาะ

กล้าที่มีส่วนผสมจากลำต้นโสนทางไถนี้ เหมาะกับการเพาะกล้าในต้นพืชที่ต้องการการเจริญเติบโตเพียง 1-3 สัปดาห์ เท่านั้น และควรย้ายพืชลงปลูก ซึ่งพืชที่เหมาะสมคือ พืชชนิดไม้ดอกหรือไม้ประดับมากกว่าพืชที่นำมาบริโภค ซึ่งพืชชนิดนี้ต้องการการเจริญเติบโตมากกว่า ไม้ดอกไม้ประดับ

ส่วนการหาประสิทธิภาพทางกายภาพของถาดเพาะกล้าที่มีส่วนผสมของเนื้อลำต้นโสนทางไถขุยมะพร้าว และแป้งเปียก โดยการนำไปทดสอบด้านวัสดุศาสตร์ พบว่า ถาดเพาะกล้าจากลำต้นโสนทางไถที่ผ่านการทดลองปลูกมีความแข็งแรงของถาดน้อยที่สุด ซึ่งหมายความว่าถาดเพาะกล้าที่มีส่วนผสมของลำต้นโสนทางไถมีความสามารถย่อยสลายได้ดีตามธรรมชาติ **ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป**

1. ควรมีการศึกษาและออกแบบแม่พิมพ์ลักษณะอื่น เพื่อให้เหมาะกับการเพาะกล้าพืชประเภทต่างๆ
2. ในการผสมเรซิน ควรจะผสมตัวเร่งแข็ง ให้อยู่ในอัตราส่วนที่กำหนดไว้ ไม่ควรใส่มากเกินไปเพราะจะทำให้เรซินแข็งตัวและใช้งานไม่ได้
3. ควรใช้เรซินสำหรับงานหล่อทั่วไป เพราะจะมีความแข็งแรงมากกว่าเรซินชนิดอื่นๆ
4. หลังจากขึ้นรูปถาดเพาะกล้า แล้วควรทิ้งไว้สักพัก เพื่อให้ส่วนผสมยึดเกาะกัน จะทำให้สามารถนำถาดออกจากแม่พิมพ์ได้ง่าย และไม่เกิดการแตกหัก
5. ในการพัฒนาเครื่องจักรครั้งถัดไป ควรเพิ่มระบบลมร้อน เพื่อช่วยให้ดูความชื้นให้กับแม่พิมพ์ ทำให้ถาดที่ได้ไม่เสียรูปทรง
6. ควรเพิ่มฟังก์ชันให้เครื่องสามารถดันชิ้นงานออกจากแม่พิมพ์ เพื่อลดระยะเวลาในการขึ้นรูป

เอกสารอ้างอิง

- ฐิตารีย์ ถมยา. 2546. **นิวมेटิกส์และนิวมेटิกส์ไฟฟ้าเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี.
ณรงค์ ศรีสนิท. 2535. **ภูมิปัญญาชาวบ้านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา.
ประพันธ์ จิระมงคล. 2535. **นิวมेटิกส์อุตสาหกรรม**. กรุงเทพฯ. ซีเอ็ดยูเคชั่น.
พรจิต ประทุมสุวรรณ.. 2540. **การควบคุมนิวมेटิกส์**. กรุงเทพฯ. เรือนแก้วการพิมพ์.
สุวิทย์ เทียรทอง. **การพัฒนาปรับปรุงวัสดุที่นำไปผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ของการผลิตดอกไม้**
จำวักเกษตร. **การเพาะต้นกล้า.วิธีและเทคนิคการเพาะกล้า**, สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2555.
จาก <http://www.jawkaikaset.com/index.php?lay=show&ac=article&Ntype=45&id=539230176>
เจนจิรา ทวีตั้งตระกูล. **กระถางจากผักตบชวา**, สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2555
จาก <http://www.research.rdi.ku.ac.th/>
ดวงจันทร์ เกรียงสุวรรณ. **โสน.บทความวิทยุรายการสาระความรู้ทางการเกษตร**, สืบค้นเมื่อ
25 กรกฎาคม 2555 จาก http://natres.psu.ac.th/radio/radio_article/470043.html.
ปทุมทิพย์ **ต้นทับทิมทอง.กระถางต้นไม้แบบย่อยสลาย**. กระถางต้นไม้จากไยมะพร้าว, สืบค้นเมื่อ
22 กรกฎาคม 2555 จาก <http://www.thaiwest.su.ac.th/templates/project2547/1-2.html>.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. **การปลูกผักสวนครัว**. การปลูกคะน้า, สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2555
จาก http://agri.kps.ku.ac.th/agri_pratom6/lesson2_part7.html.
ศิริพร ทองขาว. **กระถางเพาะชำ.กระถางต้นไม้จากฟางข้าว**, สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2555
จาก <http://www.rakbankerd.com/agriculture/page.php?id=0924&s=tblareablog>
สกล นันทศรีวิวัฒน์. **นิวมेटิกส์**. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา ไฮดรอลิกส์และนิวมेटิกส์ 2
สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2555 จาก <http://www.library.tru.ac.th/ttpdf/b65840/b65840.html>
สุจินสนีย์. **กระถางต้นไม้จากขุยมะพร้าวไอเดียลดโลกร้อน**, สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2555
จาก <http://www.manager.co.th/SMEs/ViewNews.aspx>.
จาก **โสนทางไถ**. รายงานผลการวิจัยฉบับย่อ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2548.

อดิศร ไกรนรา. **เศษวัสดุเหลือใช้**. กระจายจากเส้นใยปาล์มน้ำมัน, สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2555

จาก <http://dspace.nstru.ac.th:8080/dspace/handle/123456789/1500?mode=full>

เอกสารสถาบันไทย-เยอรมัน. **เทคโนโลยีแม่พิมพ์พลาสติก**, สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2555

จาก <http://www.plaztek.org>.

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

**การวิเคราะห์พฤติกรรมการเข้าใช้บทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์
ของโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย ชลบุรี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**

**An analysis of Web-based instruction access behavior for advanced
Programming course of Princess Chulabhorn's College Chonburi,
Mathayomsuksa IV students.**

ยุภาพร เปรมกมล

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการเข้าใช้บทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย ชลบุรี 2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย ชลบุรี

วิธีดำเนินการ 1) การติดตั้งระบบติดตามพฤติกรรมการเข้าใช้บทเรียนออนไลน์ หรือการสร้าง Log file บทเรียนออนไลน์ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือน กันยายน พ.ศ. 2557 2) วิเคราะห์พฤติกรรมการเข้าใช้บทเรียนออนไลน์ โดยการใช้หลักสถิติเชิงบรรยายนำเสนอสารสนเทศ 3) ประเมินประสิทธิภาพบทเรียนออนไลน์

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า 1) นักเรียนมีพฤติกรรมการเข้าใช้บทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยเรียงลำดับร้อยละจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การทำแบบทดสอบประจำหน่วย การทำแบบทดสอบก่อนเรียน การทำใบงาน และการอ่านใบความรู้ คิดเป็นร้อยละ 63.83 36.17 34.04 และ 31.91 ตามลำดับ 2) ประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 87.62/89.62 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

คำสำคัญ: การวิเคราะห์พฤติกรรม บทเรียนออนไลน์ ระบบการจัดเก็บข้อมูล log file

Abstract

The purposes of the study are: (1) to analyst learning access behavior of Web-based instruction application for advanced Programming course by students of Princess Chulabhorn's College Chonburi, Mathayomsuksa IV students (2) to assess efficiency of Web-based instruction for advanced Programming course of Princess Chulabhorn's College Chonburi, Mathayomsuksa IV students.

The study is included of procedures as following: (1) setting up learning access behavior tracking system of Web-based instruction application for advanced Programming course of Princess Chulabhorn's College Chonburi, Mathayomsuksa IV students in order to collect learning access behavior data of students as log-files during May – September 2014 (2) analyzing learning access behavior of web-based instruction application for advanced Programming course by students of Princess Chulabhorn's College Chonburi, Mathayomsuksa IV students by information system descriptive statistics (3) assessing efficiency of Web-based instruction application for advanced Programming course of Princess Chulabhorn's College Chonburi, Mathayomsuksa IV students.

The results of the study are included of: 1) learning access behavior of Web-based instruction application programming for advanced Programming course by students of Princess Chulabhorn's College

Chonburi, Mathayomsuksa IV students are very satisfied, which can be sorted out respectively from highest to lowest scores as follow: Unit Testing: 63.83%, Pre-Testing: 36.17%, Exercise Sheet Doing: 34.04%, and Knowledge Sheet Reading: 31.91%. 2) efficiency of Web-based instruction application programming for advanced Programming course of Princess Chulabhorn's College Chonburi, Mathayomsuksa IV students are 87.62/89.62, which are achieved the based line standard at 80/80.

Keywords: Behavior Analysis, web-based instruction application, Storage system log file.

บทนำ

ปัจจุบันข้อมูลสารสนเทศที่มีการใช้งานในระบบอินเทอร์เน็ตและเครือข่าย จะมีการจัดเก็บข้อมูลอยู่ในแฟ้มร่องรอย (Log file) ถ้านำมาประเมินการใช้งานโดยหารูปแบบการประเมินที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้เกิดประโยชน์ที่นำมาใช้บริหารจัดการสารสนเทศในองค์กร ฉะนั้นการติดตามข้อมูลสารสนเทศจากข้อมูลร่องรอย (Log file) จากการเรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ จึงถือได้ว่าเป็นการติดตามการเรียนการสอนอีกทางหนึ่ง ซึ่งการเรียนรู้อาจเกิดขึ้นได้หลายสถานการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้กำหนดให้ผู้ให้บริการระบบเครือข่าย ต้องจัดเก็บข้อมูลจราจรคอมพิวเตอร์ โดยได้ออกประกาศเรื่อง หลักเกณฑ์การเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการ พ.ศ. 2550 โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2550 ที่กำหนดให้ ผู้ให้บริการการเข้าถึงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Access Service Provider) ซึ่งผู้ให้บริการจะครอบคลุม บริษัทฯ ห้างร้าน โรงเรียน โรงแรม หอพัก หน่วยงานราชการ หรือ บ้านเรือนที่มีการวางเครือข่าย มีหน้าที่เก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์

รูปแบบการเรียนการสอนในปัจจุบัน เป็นการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ที่ได้รับความสะดวกในการนำไปใช้ในการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย โดยอาศัยเทคโนโลยีเป็นพื้นฐาน ได้แก่ ระบบจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่าย มีเครื่องมือและส่วนประกอบที่สำคัญสำหรับผู้สอน ผู้เรียนและผู้ดูแลระบบ (Learning Management System หรือ LMS) เป็นระบบจัดการเกี่ยวกับการบริหารการเรียน ในรูปแบบ e-learning เพื่อจัดการกับการใช้คอร์สแวร์ (Courseware) ในรายวิชาต่างๆ ระหว่างผู้สอน (Instructor) ผู้เรียน (Student) เจ้าหน้าที่ทะเบียน (Registration) และผู้ดูแลระบบ (Administrator) โดยออกแบบระบบเพื่อเป็นระบบซอฟต์แวร์ที่ทำหน้าที่บริหารจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บไซต์ จะประกอบด้วยเครื่องมืออำนวยความสะดวก เช่น โปรแกรมจะทำหน้าที่ตรวจสอบการเข้ามาใช้บทเรียน เนื้อหา กิจกรรมต่างๆ ตารางเรียน ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ห้องสนทนา กระดานถามตอบ การทำแบบทดสอบ เป็นต้น และองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การเก็บบันทึกข้อมูลกิจกรรมการเรียนของผู้เรียนไว้บนระบบ เพื่อให้ผู้สอนสามารถนำไปวิเคราะห์ติดตามและประเมินผลการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อนำระบบการเรียนรู้อิงด้านเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการเรียนการสอนย่อมต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญเพราะจะเห็นได้ว่าผู้เรียนมีความสนใจ ความถนัด ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้น การที่เราจะพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ในเครือข่ายคอมพิวเตอร์ จึงจำเป็นต้องนำระบบจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายที่มีเครื่องมือและส่วนประกอบที่สำคัญสำหรับผู้สอน ผู้เรียนและผู้ดูแลระบบ (Learning Management System หรือ LMS) เข้ามาใช้ให้ผู้เรียนสามารถเข้าศึกษาตามความสามารถของตนเอง เป็นการส่งผลต่อทักษะทางสติปัญญา ก่อให้เกิดการร่วมมือในการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนและนักเรียน นักเรียนและครู ซึ่งจัดเป็นการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้พร้อมไปกับโลกยุคปัจจุบัน

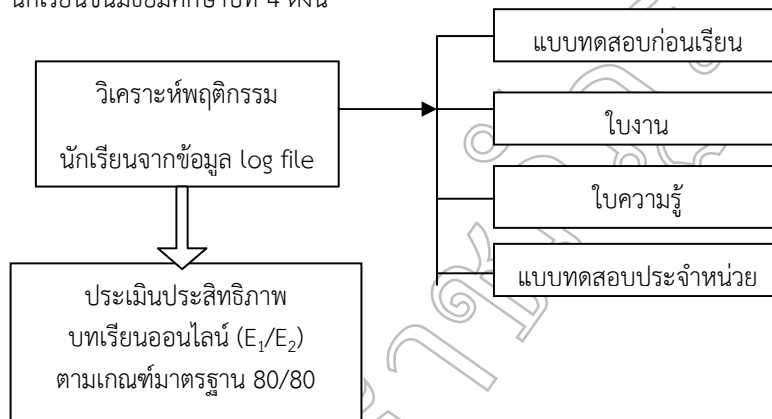
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้บทเรียนออนไลน์ จากข้อมูล log file โดยทำการวิจัยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย ชลบุรี จังหวัดชลบุรี ทั้งนี้เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการเข้าใช้บทเรียนออนไลน์ เพื่อนำผลไปเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการควบคุมดูแลพฤติกรรมการเข้าใช้บทเรียนออนไลน์ ของนักเรียน และเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ของครูผู้สอนในรายวิชาอื่นๆ ของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการเข้าใช้บทเรียนออนไลน์ จากข้อมูล log file วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย ชลบุรี
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย ชลบุรี

กรอบแนวคิดของโครงการ

การวิเคราะห์พฤติกรรมการเข้าใช้บทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย ชลบุรี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

การวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย การนำเครื่องมือที่เป็น Open source มาช่วยในการพัฒนาระบบโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ และนำไปใช้งานได้มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูล log file โดยมีขั้นตอนการทำงานดังนี้

1. การติดตั้งระบบติดตามพฤติกรรมการเข้าใช้บทเรียนออนไลน์ หรือการสร้าง log file ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีการสร้างระบบการจัดเก็บข้อมูล log file ของนักเรียนที่เข้าใช้งานบทเรียนออนไลน์ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2557 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ศึกษาโครงสร้างของโปรแกรมบทเรียนออนไลน์เพื่อวิเคราะห์และออกแบบระบบจัดเก็บข้อมูล log file

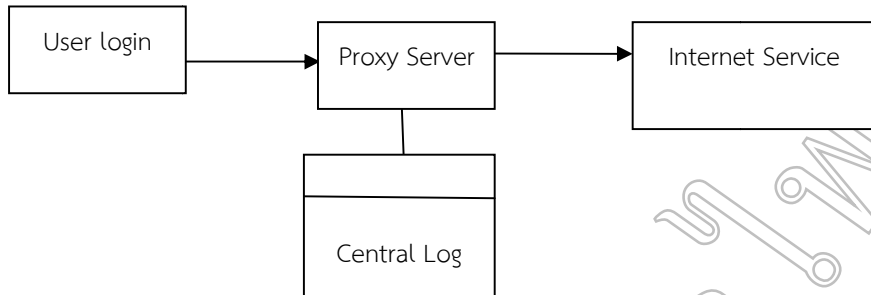
1.2 สร้างระบบจัดเก็บข้อมูล log file ที่สามารถระบุตัวบุคคล (Identification) ที่ทำการเข้าใช้บทเรียนออนไลน์ โดยใช้ภาษา PHP (PHP Hypertext Preprocessor) ในการเขียนและใช้ MySQL เป็นโปรแกรมในการจัดการฐานข้อมูลและดึงข้อมูลจากฐานข้อมูล

1.3 ออกแบบตารางข้อมูลเพื่อจัดเก็บ log file ได้แก่ ข้อมูลการเข้าทำแบบทดสอบก่อนเรียน การอ่านใบความรู้ การทำใบงาน แบบทดสอบประจำหน่วย ของนักเรียน

1.4 พัฒนาชุดคำสั่งโปรแกรมแทรกลงในบทเรียนออนไลน์ เพื่อจัดเก็บข้อมูลลงในตาราง log file

1.5 พัฒนา Web Page Report โดยดึงข้อมูลจาก log file สำหรับแสดงผลข้อมูลประวัติการเข้าใช้งานบทเรียนออนไลน์ของนักเรียน

1.6 นำบทเรียนออนไลน์ที่ได้ปรับปรุงและติดตั้งระบบติดตามพฤติกรรมกรเข้าใช้บทเรียนออนไลน์ ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 47 คน เป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน คือระหว่างเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม พ.ศ. 2557

รูปที่ 1 แผนผังขั้นตอนการเก็บข้อมูลจากรคอมพิวเตอร์

รูปแบบการศึกษาเป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนโดยใช้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนและข้อมูล log file ที่จัดเก็บในรูปแบบฐานข้อมูล MySQL และนำข้อมูลออกมาใช้ด้วยโปรแกรมภาษา PHP จัดรูปแบบข้อมูลเบื้องต้นด้วย Pivot Table ด้วยโปรแกรม Microsoft Excel โดยมีหลักการทำงานดังนี้

1.4.1 เมื่อนักเรียนทำการเข้าสู่ระบบ (User login) ข้อมูล เวลา, ID, Password, IP Address จะถูกส่งไปเก็บไว้ใน Central Log

1.4.2 เมื่อนักเรียนเข้าใช้งานผ่าน Proxy Server เครื่องจะทำการตรวจสอบข้อมูลของนักเรียนที่ทำการเรียกใช้พร้อมกับตรวจสอบข้อมูลต่างๆ ว่ามีข้อมูลที่นักเรียนต้องการไว้ให้บริการหรือไม่

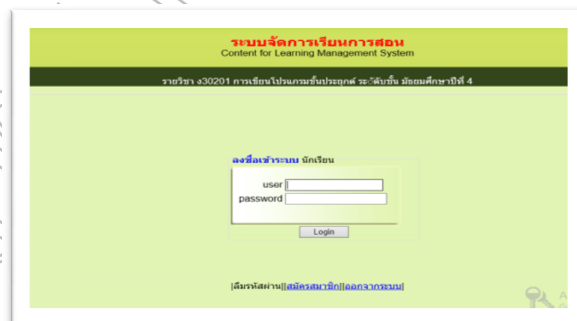
1.4.3 ข้อมูล logs ที่นักเรียนลงทะเบียนแล้วมาจะถูกเก็บข้อมูลการเข้าใช้งานของนักเรียน และข้อมูลที่จำเป็นต้องเก็บเพื่อใช้เป็นหลักฐานการใช้งาน เช่น เวลาที่เข้าใช้บทเรียนออนไลน์ รวมถึง IP Address ที่เข้าใช้งานในขณะนั้น

1.5 ขั้นตอนการทำงาน

1.5.1 ขั้นตอนการลงทะเบียนของนักเรียนในการเข้าใช้บทเรียนออนไลน์

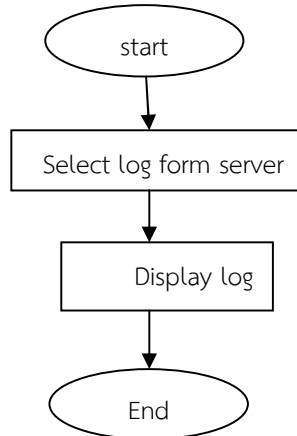
โดยในขั้นตอนนี้ เมื่อนักเรียนสมัครสมาชิก ระบบจะทำการบันทึกข้อมูลเพื่อเก็บประวัติของผู้ใช้ และนักเรียนสามารถเข้าใช้โดยคลิกที่เมนูนักเรียน

จะปรากฏหน้าจอยืนยันสิทธิ์การเข้าใช้ ให้นักเรียนกรอกชื่อผู้ใช้งาน และรหัสผ่าน ในหน้าเว็บ login ถ้าใส่ username กับ password ถูกต้องก็จะสามารถเข้าใช้งานได้

รูปที่ 2 แสดงหน้าจอยืนยันสิทธิ์การเข้าใช้

1.5.2 ขั้นตอนการนำข้อมูล log file มาแสดง เพื่อตรวจสอบข้อมูล จาก User ID วันที่ เวลาและ IP Address

รูปที่ 3 ขั้นตอนการเรียกแสดงผลข้อมูล log file

2. นำข้อมูล log file มาวิเคราะห์พฤติกรรมกรการใช้บทเรียนออนไลน์ โดยใช้ Microsoft Excel เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้หลักสถิติเชิงบรรยายนำเสนอสารสนเทศ

3. ประเมินประสิทธิภาพจากการหาประสิทธิภาพบทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2520: 8-10)

ข้อมูลและการเตรียมข้อมูล

ข้อมูลนักเรียนแต่ละคนที่ใช้ในการทดลองแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ข้อมูลพื้นฐานนักเรียน ได้แก่ รหัสนักเรียน เพศ เวลา 2) ข้อมูลพฤติกรรมกรการใช้บทเรียนออนไลน์

ตารางที่ 1 การเข้ารหัสข้อมูล

กลุ่มข้อมูล	ข้อมูล	การเข้ารหัส
ข้อมูลพื้นฐาน	รหัสนักเรียน	เข้ารหัสตามรหัสนักเรียน
	เพศ	ชาย = 1 , หญิง = 2
พฤติกรรมกรการใช้บทเรียนออนไลน์ (x: จำนวนครั้ง)	แบบทดสอบก่อนเรียน	$x > 9 = H, 1 < x \leq 9 = M, 0 < x \leq 1 = L, x = 0 = N$
	ใบงาน	$x > 49 = H, 2 < x \leq 49 = M, 0 < x \leq 2 = L, x = 0 = N$
	ใบความรู้	$x > 9 = H, 1 < x \leq 9 = M, 0 < x \leq 1 = L, x = 0 = N$
	แบบทดสอบประจำหน่วย	$x > 45 = H, 1 < x \leq 45 = M, 0 < x \leq 1 = L, x = 0 = N$

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษารั้งนี้ ประกอบด้วย

1. บทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. ข้อมูลจาก Log File

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล/ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลการเข้าเรียนบทเรียนออนไลน์ จากข้อมูล log file วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งจำแนกออกเป็น 4 กิจกรรมดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของการเข้าเรียนบทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของการเข้าใช้งานแบบทดสอบ

ระดับการเข้าใช้งานแบบทดสอบก่อนเรียน	ช่วงความถี่	จำนวน	ร้อยละ
ดีมาก	32 – 40	17	36.17
ดี	28 – 31	13	27.66
พอใช้	24 – 27	8	17.02
ผ่าน	20 – 23	9	19.15
รวม	-	47	100

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจาก log file ของการเข้าใช้บทเรียนออนไลน์ สำหรับการเข้าใช้งานแบบทดสอบก่อนเรียน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้งานอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 36.17

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของการเข้าเรียนบทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของการเข้าใช้งานการทำใบงาน

ระดับการเข้าใช้งานการทำใบงาน	ช่วงความถี่	จำนวน	ร้อยละ
ดีมาก	32 – 40	16	34.04
ดี	28 – 31	14	29.79
พอใช้	24 – 27	8	17.02
ผ่าน	20 – 23	9	19.15
รวม	-	47	100.00

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจาก log file ของการเข้าใช้บทเรียนออนไลน์ สำหรับการเข้าใช้งานการทำใบงาน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้งานอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 34.04

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของการเข้าเรียนบทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของการเข้าใช้งานการอ่านใบความรู้

ระดับการเข้าใช้งานใบความรู้	ช่วงคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
ดีมาก	32 – 40	15	31.91
ดี	28 – 31	17	36.17
พอใช้	24 – 27	9	19.15
ผ่าน	20 – 23	6	12.77
รวม	-	47	100.00

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลจาก log file ของการเข้าใช้บทเรียนออนไลน์ สำหรับการเข้าใช้งานการอ่านใบความรู้พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้งานอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 36.19

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของการเข้าเรียนบทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของการเข้าใช้งานการทำแบบทดสอบประจำหน่วย

ระดับการเข้าใช้งาน แบบทดสอบประจำหน่วย	ช่วงคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
ดีมาก	32 – 40	30	63.83
ดี	28 – 31	6	12.77
พอใช้	24 – 27	5	10.64
ผ่าน	20 – 23	6	12.77
รวม	-	47	100.00

จากตารางที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลจาก log file ของการเข้าใช้บทเรียนออนไลน์ สำหรับการเข้าใช้งานการทำแบบทดสอบประจำหน่วย พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้งานอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 63.83

2. ข้อมูลสรุปผลการประเมินประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ โดยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี

ตารางที่ 6 ผลการหาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80/80 กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 47 คน

จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง	ประสิทธิภาพกระบวนการ (E ₁)			ประสิทธิภาพกระบวนการ (E ₂)			ประสิทธิภาพ ของเรียน E ₁ /E ₂
	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย	E ₁	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย	E ₂	
47	50	43.81	87.62	50	44.81	89.62	87.62/89.62

จากตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มตัว จำนวน 47 คน ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 43.81 จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.62 และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 44.81 จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 89.62 ดังนั้น ประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (E₁/E₂) มีค่าเท่ากับ 87.62/89.62 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 80/80

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ระบบจัดเก็บข้อมูล Log file ในรูปแบบฐานข้อมูล MySQL โดยระบบสามารถแสดงข้อมูลจรรยาบรรณคอมพิวเตอร์ของนักเรียนที่เข้ามาใช้บทเรียนออนไลน์ โดยสามารถค้นได้จากวันที่ เวลา ในการเข้าใช้และได้สรุปผลการศึกษา จากการทำข้อมูล log file มาทำการวิเคราะห์หาพฤติกรรมการเข้าใช้บทเรียน ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลการเข้าใช้บทเรียนออนไลน์ จากข้อมูล log file วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กิจกรรม พบว่า กิจกรรมที่นักเรียนมีการใช้งานอยู่ในระดับดีมาก สูงสุดคือ กิจกรรมแบบทดสอบประจำหน่วย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 63.83 รองลงมาเป็นกิจกรรมแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 36.17 รองลงมาเป็นกิจกรรมการทำใบงาน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 34.04 และกิจกรรมการอ่านใบความรู้ที่น้อยที่สุด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 31.91 จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักเรียนมีการเข้าใช้บทเรียนออนไลน์ครบทุกคน ถึงแม้ว่าในแต่ละกิจกรรมจะให้ความสนใจแตกต่างกันออกไป จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจะเห็นได้เหตุที่เป็น

เช่นนั้นเพราะในการจัดการเรียนการสอน กระบวนการของการทำแบบทดสอบถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญที่วัดความรู้ความสามารถของนักเรียน จึงเป็นส่วนที่นักเรียนมีการเข้าใช้งานมากที่สุด และครูผู้สอนสามารถนำคะแนนที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล log file มาใช้เป็นคะแนนในการวัดผลประเมินผลการเรียนได้เลย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกร กังพิศดาร (2557:บทคัดย่อ) ระบบวิเคราะห์ล็อกไฟล์แบบอัตโนมัติ (Automated Log Analyzer) เพื่อให้ได้มาของข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์หาผู้กระทำผิดได้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของโมเดลการวิเคราะห์ล็อกไฟล์แบบอัตโนมัติที่มีอยู่ และได้เสนอโมเดลใหม่สำหรับการวิเคราะห์ล็อกไฟล์แบบอัตโนมัติที่สามารถแสดงหลักฐานการก่ออาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ได้นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สร้างระบบต้นแบบตามโมเดลที่ได้นำเสนอ ผลที่ได้จากการพัฒนาระบบอัตโนมัติ แบบแสดงให้เห็นว่าโมเดลที่นำเสนอสามารถช่วยให้ผู้ใช้สามารถวิเคราะห์และรายงานผลการจัดเก็บหลักฐานเพื่อการพิสูจน์หลักฐานทางดิจิทัลได้

2. ประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.62/89.62 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 จากการสร้างบทเรียนที่มีประสิทธิภาพเนื่องจากครูผู้สอนได้ดำเนินการสร้างบทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อย่างมีระบบและมีขั้นตอน โดยทำการศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ศึกษากระบวนการในการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ แล้วดำเนินการพัฒนา และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของรูปแบบการนำเสนอ ความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหา การดำเนินการดังกล่าวทำให้ได้สื่อบทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งจัดเป็นสื่อพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียนสามารถทราบข้อมูลย้อนกลับว่าถูกหรือผิด บทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีหลักการพัฒนาที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ ครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้เป็นแหล่งความรู้มาเป็นผู้จัดประสบการณ์ให้นักเรียนค้นคว้า แหล่งความรู้จากสื่อการสอนต่างๆ โดยครูเป็นผู้ให้บริการด้านความรู้และช่วยเหลือนักเรียน อย่างเต็มความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัย ของ สุชาติสินธุ์ บุรีคำพันธ์ (2554 : บทคัดย่อ) พบว่า บทเรียนผ่านเว็บ วิชาการสอนวิชาเฉพาะ ครุศาสตร์การออกแบบ 2 มีประสิทธิภาพ 81.69/80.70 ซึ่งเป็นตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑิธร ชะลอกกลาง (2548 : บทคัดย่อ) พบว่า สื่อการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง วงจรไฟฟ้ากระแสสลับ ในรูปแบบห้องเรียนเสมือนจริง โดยค่าเฉลี่ยของแบบทดสอบหลังเรียน (\bar{X} = 43.24) สูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียน (\bar{X} = 22.36) แสดงว่าสื่อการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิผลทางการเรียนดีขึ้นสามารถที่จะนำไปใช้ศึกษาด้วยตนเองในการเรียนแบบ E-Learning ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมุท สงวนใจ (2542 : ค) พบว่า การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมัลติมีเดีย เรื่องหม้อแปลงโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) สายเทคโนโลยีอุตสาหกรรม โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์ ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 39 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมัลติมีเดีย เรื่องหม้อแปลงที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.71/87.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเก็บบันทึกข้อมูล log file ในส่วนการเข้าใช้งานบทเรียนออนไลน์ ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่าควรมีการพัฒนาระบบเพิ่ม ดังนี้

1. การจัดทำรายงานข้อมูลจรรยาในรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งแสดงในส่วนของนักเรียนว่ามีการเข้าใช้งานบทเรียนออนไลน์บ่อยหรือไม่ และนักเรียนเข้าไปเพื่อทำอะไร
2. ศึกษาเครื่องมืออื่น ๆ ที่สามารถนำข้อมูลจรรยาคอมพิวเตอร์มาแสดงในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและไม่ซับซ้อน

เอกสารอ้างอิง

ชัยงค์ พรหมวงศ์. 2520. เอกสารการบรรยาย เรื่องการทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก <http://edtechelearning.edu.ku.ac.th/moodle/mod/forum/discuss.php?d=1246>

(วันที่ค้นข้อมูล: 4 ธันวาคม 2556)

มงคล พิวรักษ์ และศุภกร กังพิศดาร. (2552). ระบบวิเคราะห์ล็อกไฟล์แบบอัตโนมัติเพื่อการพิสูจน์หลักฐานทางดิจิทัล.

- วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร.
มณฑิยา ชะลอกกลาง. 2548. การพัฒนาสื่อการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง วงจรไฟฟ้ากระแสสลับในรูปแบบห้องเรียน
เสมือนจริง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- สุธาสินธุ์ บุรีคำพันธุ์. 2554. การพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บ วิชาการสอนวิชาเฉพาะ ครุศาสตร์การออกแบบ 2.
วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหาร
ลาดกระบัง.
- สุเมธ สงวนใจ. 2542. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมัลติมีเดีย เรื่องหม้อแปลง. วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาครุศาสตร์ไฟฟ้า สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

การพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีและเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยตามหลักการ COSO
Development of the Best Practices and Tool for Risk Management in Information Technology System of Governor's Office at the Office of the Southern Gulf of Thailand Based on COSO.

ประภาศรี รัชชบางแหลม, วิชา เจริญภัณฑารักษ์
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บทคัดย่อ

ในการดำเนินงานครั้งนี้ เป็นการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีและเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยตามหลักการ COSO มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาแนวทางปฏิบัติที่ดีตามหลักการของ การบริหารความเสี่ยง ตามหลักการของ COSO สำหรับสำนักงานจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (2) พัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินความเสี่ยงประยุกต์ใช้ตามแนวทางปฏิบัติของ COSO ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานจังหวัด

การดำเนินงานโดยใช้ กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย รวม 4 จังหวัด โดยจัดทำเครื่องมือสำหรับประเมินความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามแนวทางปฏิบัติของ COSO ซึ่งกำหนดเป็นค่าคะแนนสำหรับประเมินความเสี่ยงในแต่ละระบบงาน ทั้งในด้านการดำเนินงาน ด้านการเงิน และกฎระเบียบ ซึ่งต้องศึกษารายละเอียดและแนวทางปฏิบัติของ COSO ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ 1) ศึกษาหลักการ COSO ความเสี่ยงในด้านการปฏิบัติงาน ด้านการเงิน และด้านกฎระเบียบ 2) วิเคราะห์รายละเอียด 3) ออกแบบหน้าเว็บ 4) จัดทำหน้าเว็บด้วยภาษา PHP และจัดเก็บข้อมูลด้วย Mysql 5) ทดสอบความถูกต้องการทำงาน

ผลการดำเนินงานครั้งนี้ ทำให้กลุ่มเป้าหมายมี (1) แนวทางปฏิบัติที่ดีตามหลักการของ การบริหารความเสี่ยงประยุกต์ใช้ตามแนวทางปฏิบัติของ COSO สำหรับสำนักงานจังหวัดในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ(2) มีเครื่องมือสำหรับการประเมินความเสี่ยง ประยุกต์ใช้ตามแนวทางปฏิบัติของ COSO ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย

คำสำคัญ: COSO , การบริหารความเสี่ยง

Abstract

The objectives of this research are: (1) to develop the best practices of information technology management for the Office of the Southern Gulf of Thailand based on risk management of COSO standard and (2) to develop the risk estimation tool of information technology for the office of the Southern Gulf of Thailand based on risk management of COSO standard

The research included the following procedures: (1) studying details of risk management of COSO standard, (2) doing a survey on the required information, which focuses on sampling of 4 provinces in the southern Gulf of Thailand, (3) developing the best practices of information technology management for the Office of the Southern Gulf of Thailand based on risk management of COSO standard, and (4) developing the risk estimation of information technology for the Office of the Southern Gulf of Thailand based on risk management of COSO standard.

The results include (1) the best practices of information technology management for the Office of the Southern Gulf of Thailand based on risk management of COSO standard and (2) the risk estimation tool of information technology for the Office of the Southern Gulf of Thailand based on risk management of COSO standard.

Keywords: COSO, risk management

บทนำ

ในปัจจุบันระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกลายเป็นหัวใจหลักของระบบบริหารจัดการภาครัฐล้วนนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในองค์กรอย่างกว้างขวาง ซึ่งสำนักงานจังหวัดเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ประจำอยู่ในทุกจังหวัดมีหน้าที่ในการจัดทำแผนการพัฒนาการปฏิบัติราชการของจังหวัด มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่รับผิดชอบและดูแล เช่น บริการ internet ระบบ Web Site ขององค์กร ระบบ Electronic Mail เพื่อใช้งานในจังหวัด หรือ ระบบเฉพาะทางต่างๆ ที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล เช่นระบบฐานข้อมูลกลางของกระทรวงมหาดไทย ระบบบริหารทรัพยากรบุคคลของสำนักงาน กพ. เป็นต้น ทำให้การใช้งานคอมพิวเตอร์ในการเข้าถึงข้อมูลองค์กรจึงกลายเป็นเรื่องที่ทุกคนคุ้นเคยและใช้ปฏิบัติงานอยู่ในชีวิตประจำวันโดยอาศัยระบบสารสนเทศและระบบเครือข่ายเป็นโครงสร้างพื้นฐานในการทำงานของระบบต่าง ๆ ดังกล่าว

ปัญหาที่หลายองค์กรกำลังเผชิญอยู่ทั้งในอดีต และปัจจุบันคือ ปัญหาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศไม่สามารถทำงานตามปกติ หรือปัญหาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศล่ม ยกตัวอย่าง เช่นหากเจ้าหน้าที่เข้าระบบไม่ได้ในช่วงระยะเวลาที่ระบบล่มอยู่พนักงานก็ไม่สามารถเรียกข้อมูลต่างๆ ที่ถูกเก็บอยู่ในรูปของดิจิทัลฟอร์แมต (Digital format) หรือ e – Document ออกมาได้อีกทั้งไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลขององค์กร เช่น เข้าชม Web Site ขององค์กร หรือ ไม่สามารถส่งอิเล็กทรอนิกส์เมลได้ตั้งนั้น หากระบบดังกล่าวไม่สามารถใช้งานได้ การเข้าถึงข้อมูลที่อยู่ในระบบก็ไม่สามารถเข้าถึงได้ทันทั้งนี้ทำให้องค์กรไม่สามารถดำเนินภารกิจต่าง ๆ ได้ตามปกติ ส่งผลให้องค์กรเกิดความเสียหายได้

เพราะฉะนั้น การควบคุมหรือรักษาความปลอดภัยให้กับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้อยู่ในความมั่นคง ปลอดภัย แม้จะเกิดภัยพิบัติใด ๆ ก็สามารถดำเนินการตามภารกิจไปได้ จำเป็นต้องมีแผนการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และเฝ้าระวังความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น และสามารถประยุกต์ใช้การควบคุมภายในของหน่วยงานตามแนวทางปฏิบัติของ COSO (Committee of Sponsoring Organizations) มาพัฒนาแนวทางปฏิบัติให้เกิดรูปธรรมมากขึ้น โดย COSO ได้ออกแบบกรอบการควบคุมความเสี่ยงขึ้นเนื่องจากต้องการให้ความหมายการควบคุมภายในที่ชัดเจนตรงกันในองค์กรที่มีความหลากหลาย โดยเรียกแบบจำลองนั้นว่า แบบจำลอง COSO หรือเรียกสั้น ๆ ว่า COSO

ในการพัฒนาแบบจำลองของ COSO ต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจความหมายของการควบคุมภายในเสียก่อน **การควบคุมภายใน (Internal Control)** เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จโดยการลดหรือบรรเทาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นอันจะเป็นการขัดขวางบรรลุผลสำเร็จขององค์กร และเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยผู้บริหารและทุกคนในองค์กรที่ออกแบบมาเพื่อเป็นการประกันการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน
2. ความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน
3. การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ

การบริหารความเสี่ยง (RISK Management) หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่ทำให้งานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยจะถูกวัดด้วยผลกระทบที่ได้รับว่ารุนแรงเพียงใด และดูได้ว่าการที่ไม่สำเร็จ อะไร คือ ตัวขวาง โดยมีขั้นตอนในการบริหารความเสี่ยงอย่างง่าย 5 ข้อ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์
2. การระบุความเสี่ยง
3. การประเมินความเสี่ยง
4. การสร้างแผนจัดการ

5. การติดตามสอบทาน

และทั้งนี้ สามารถประยุกต์ใช้ตามแนวทางปฏิบัติของ COSO ในการควบคุมภายใน คือกระบวนการปฏิบัติงานที่ถูกกำหนดร่วมกันโดยผู้บริหารตลอดจนเจ้าหน้าที่ขององค์กรทุกระดับชั้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าวิธีการหรือการปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุม (จิณห์ระพีร์ พุ่มสงวน : 2555).

ผู้บริหารองค์กรจำเป็นต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เสมือนเป็นแกนหลักในการดำเนินงานขององค์กร เพราะหากระบบเกิดปัญหา องค์กรควรมีแผนฉุกเฉินในการทำให้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรสามารถให้บริการได้ต่ออย่างไม่ติดขัด จนก่อให้เกิดความเสียหายแก่องค์กรได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

สำนักงานจังหวัด เป็นเสมือนสำนักงานของผู้ว่าราชการจังหวัด มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลในด้านต่าง ๆ สำหรับผู้บริหารระดับสูง เพื่อใช้ในการบริหารงานราชการจังหวัด ควรที่ผู้บริหารระดับสูง จะให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนการทำงาน ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดี ด้านในการบริหารความเสี่ยงของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นมาตรฐานสำหรับสำนักงานจังหวัด เพื่อเป็นต้นแบบในการทำงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

โครงการนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารความเสี่ยงโดยประยุกต์ใช้ตามแนวทางปฏิบัติของ COSO เพื่อวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่ดีตามหลักการของ การบริหารความเสี่ยง ประยุกต์ใช้ตามแนวทางปฏิบัติของ COSO สำหรับสำนักงานจังหวัดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานจังหวัด
2. เพื่อพัฒนาเครื่องมือสำหรับการบริหารความเสี่ยง ประยุกต์ใช้ตามแนวทางปฏิบัติของ COSO ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานจังหวัด

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินงานโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้ากลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร หรือผู้ดูแลระบบฐานข้อมูลของจังหวัดภายในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย จำนวน 4 จังหวัดคือ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และพัทลุง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษากรอบการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO ซึ่งแยกความเสี่ยงในด้านการปฏิบัติงาน ด้านการเงิน และด้านกฎระเบียบ
2. วิเคราะห์รายละเอียดระบบงานในสำนักงานจังหวัดว่ามีความเสี่ยงในลักษณะใดบ้าง
3. จัดทำแนวทางปฏิบัติที่ดีตามหลักการของ การบริหารความเสี่ยง ประยุกต์ใช้ตามแนวทางปฏิบัติของ COSO สำหรับสำนักงานจังหวัดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานจังหวัด
4. ออกแบบและจัดทำหน้าเว็บไซต์เพื่อใช้ในการประเมินความเสี่ยงของระบบงานในความรับผิดชอบของสำนักงานจังหวัด ด้วยภาษา PHP และจัดเก็บข้อมูลด้วย Mysql เพื่อเก็บเป็นข้อมูลในการจัดทำแนวทางปฏิบัติที่ดีในการบริหารความเสี่ยงต่อไป
5. ทดสอบความถูกต้องการทำงานและประเมินผลการใช้งานและประเมินผลแนวทางปฏิบัติที่ดีที่ได้พัฒนาขึ้น

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษากรอบการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO การบริหารความเสี่ยงประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการซึ่งสัมพันธ์กับการดำเนินงานและกระบวนการบริหารงาน ดังนี้

- สภาพแวดล้อมภายในองค์กร
- การกำหนดวัตถุประสงค์
- การบ่งชี้เหตุการณ์
- การประเมินความเสี่ยง
- การตอบสนองความเสี่ยง
- กิจกรรมการควบคุม
- ข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร
- การติดตามผล

จากภาพลูกเต๋าข้างต้น สามารถอธิบายแต่ละหัวข้อได้ดังนี้ (ERM Thailand, การบริหารและจัดการความเสี่ยง ERM และ COSO)

- **สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment)** เป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับกรอบการบริหารความเสี่ยง สภาพแวดล้อมนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดกลยุทธ์และเป้าหมายขององค์กร การกำหนดกิจกรรม การบ่งชี้ประเมิน และการจัดการความเสี่ยง สภาพแวดล้อมภายในองค์กรประกอบด้วยหลายปัจจัยเช่น จริยธรรม วิธีการทำงานของผู้บริหารและบุคลากร รวมถึงปรัชญาและวัฒนธรรมในการบริหารความเสี่ยง

ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite) เป็นส่วนที่สำคัญอย่างหนึ่งของสภาพแวดล้อมภายในองค์กร และมีผลต่อการกำหนดกลยุทธ์เพื่อนำไปดำเนินการให้องค์กรบรรลุเป้าหมายทั้งด้านผลตอบแทนและการเติบโต กลยุทธ์แต่ละแบบนั้นมีความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน ดังนั้นการบริหารความเสี่ยงจึงช่วยผู้บริหารกำหนดกลยุทธ์ที่มีความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้

- **กระบวนการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Process)** องค์กรที่นำกรอบการบริหารความเสี่ยงไปปฏิบัติได้อย่างประสพผลสำเร็จมีขั้นตอนที่สำคัญของการบริหารความเสี่ยงดังนี้

1. **การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting)** การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนคือ ขั้นตอนแรกสำหรับกระบวนการบริหารความเสี่ยง องค์กรควรมั่นใจว่าวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นมีความสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ โดยทั่วไปวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ควรได้รับการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและสามารถพิจารณาได้ในด้านต่างๆดังนี้

- ด้านกลยุทธ์ เกี่ยวข้องกับเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวมขององค์กร
- ด้านปฏิบัติงาน เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพผลการปฏิบัติงานและความสามารถในการทำกำไร
- ด้านการรายงาน เกี่ยวข้องกับการรายงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร
- ด้านการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ

2. การบ่งชี้เหตุการณ์ (Event Identification) มักมีความไม่แน่นอนเกิดขึ้นตามมา องค์กรไม่สามารถมั่นใจได้ว่า เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งจะเกิดขึ้นหรือไม่หรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร ในกระบวนการบ่งชี้เหตุการณ์ผู้บริหารควรต้องพิจารณาสิ่งต่อไปนี้

- ปัจจัยความเสี่ยงทุกด้านที่อาจเกิดขึ้น เช่น ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ การเงิน บุคลากรการปฏิบัติงาน กฎหมาย ภาษีอากรระบบงานและสิ่งแวดล้อม
- แหล่งความเสี่ยงทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร
- ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ในบางกรณีควรมีการจัดกลุ่มเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นโดยแบ่งตามประเภทของเหตุการณ์ และรวบรวมเหตุการณ์ทั้งหมดในองค์กรที่เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงาน เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์และมีข้อมูลที่เพียงพอเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประเมินความเสี่ยง

3. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) ขั้นตอนนี้เน้นการประเมินโอกาสเกิดและผลกระทบของเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นต่อวัตถุประสงค์ขณะที่เกิดเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งอาจส่งผลกระทบในระดับต่ำ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องอาจมีผลกระทบในระดับสูงต่อวัตถุประสงค์ โดยทั่วไปการประเมินความเสี่ยงประกอบด้วย 2 มิติ ดังนี้

- โอกาสที่อาจเกิดขึ้น (Likelihood) เหตุการณ์มีโอกาสเกิดขึ้นมาก น้อยเพียงใด
- ผลกระทบ (Impact) หากมีเหตุการณ์เกิดขึ้นองค์กรจะได้รับผลกระทบมากน้อยเพียงใด

การประเมินความเสี่ยงสามารถทำได้ทั้งการประเมินเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยพิจารณาทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากภายนอกและภายในองค์กร นอกจากนี้การประเมินความเสี่ยงควรดำเนินการทั้งก่อนการจัดการความเสี่ยง (Inherent Risk) และหลังจากที่มีการจัดการความเสี่ยงแล้ว เช่น

- การปฏิบัติงานของผู้บริหารและพนักงาน
- กระบวนการปฏิบัติงาน
- กิจกรรมการควบคุมภายใน
- โครงสร้างและกระบวนการรายงาน
- การวัดผลการปฏิบัติงานและการติดตามผล
- วิธีการติดต่อสื่อสาร
- ทศนคติและแนวทางของผู้บริหารเกี่ยวกับความเสี่ยง
- พฤติกรรมขององค์กรที่คาดว่าจะมีและที่มีอยู่ในปัจจุบัน
- สัญญาและพันธมิตรในปัจจุบัน

4. การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response) หรือการจัดการความเสี่ยง เมื่อความเสี่ยงได้รับการบ่งชี้และประเมินความสำคัญแล้ว ผู้บริหารต้องประเมินวิธีการจัดการความเสี่ยงที่สามารถนำไปปฏิบัติได้และผลของการจัดการความเสี่ยงเหล่านั้น การพิจารณาทางเลือกในการดำเนินการจะต้องคำนึงถึงความเสี่ยงที่ยอมรับได้และต้นทุนที่เกิดขึ้นเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่จะได้รับเพื่อให้การบริหารความเสี่ยงมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารอาจต้องเลือกวิธีการจัดการความเสี่ยงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายวิธีรวมกัน เพื่อลดระดับโอกาสที่อาจเกิดขึ้นและผลกระทบของเหตุการณ์ให้อยู่ในช่วงที่องค์กรสามารถยอมรับได้ หลักการตอบสนองความเสี่ยงมี 4 ประการคือ

1. การหลีกเลี่ยง (Avoid) การดำเนินการเพื่อหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง
2. การร่วมจัดการ (Share) การร่วมหรือแบ่งความรับผิดชอบกับผู้อื่นในการจัดการความเสี่ยง
3. การลด (Reduce) การดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อลดโอกาสที่อาจเกิดขึ้นหรือผลกระทบของความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
4. การยอมรับ (Accept) ความเสี่ยงที่เหลือในปัจจุบันอยู่ภายในระดับที่ต้องการและยอมรับได้แล้ว โดยไม่มีการดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อลดโอกาสหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นอีก

ผู้บริหารควรพิจารณาจัดการความเสี่ยงตามประเภทของการตอบสนองข้างต้นและควรดำเนินการประเมินความเสี่ยงที่เหลืออยู่อีกครั้งหนึ่งหลังจากที่ได้มีการจัดการความเสี่ยงแล้วในช่วงเวลาที่เหมาะสม

5. **กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)** กิจกรรมการควบคุมคือนโยบายและกระบวนการปฏิบัติงาน เพื่อให้มั่นใจว่าได้มีการจัดการความเสี่ยง เนื่องจากแต่ละองค์กรมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเทคนิคการนำไปปฏิบัติเป็นเฉพาะขององค์กร ดังนั้นกิจกรรมการควบคุมจึงมีความแตกต่างกัน การควบคุมเป็นการสะท้อนถึงสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ลักษณะธุรกิจ โครงสร้างและวัฒนธรรมขององค์กร

กิจกรรมการควบคุมสำหรับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ การควบคุมทั่วไปและการควบคุมเฉพาะระบบงาน ซึ่งการควบคุมทั่วไปครอบคลุมถึงโครงสร้างพื้นฐานและการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารความปลอดภัย การจัดซื้อโปรแกรมสำเร็จรูป การพัฒนาโปรแกรม และการบำรุงรักษา ส่วนการควบคุมเฉพาะระบบงานได้รับการออกแบบเพื่อให้มั่นใจได้ว่าข้อมูลที่ได้รับการบันทึกและประมวลผลมีความครบถ้วน ถูกต้องและมีอยู่จริง สิ่งที่สำคัญประการหนึ่งต่อกิจกรรมการควบคุมคือการกำหนดบุคลากรภายในองค์กรเพื่อรับผิดชอบการควบคุมนั้น บุคลากรแต่ละคนที่ได้รับมอบหมายกิจกรรมการควบคุมควรมีความรับผิดชอบดังนี้

- พิจารณาประสิทธิผลของการจัดการความเสี่ยงที่ได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน
- พิจารณาการปฏิบัติเพิ่มเติมที่จำเป็น เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของการจัดการความเสี่ยง นอกจากนี้การปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงขององค์กรควรจะต้องมีการกำหนดวันแล้วเสร็จให้ชัดเจน

6. **การติดตามผล (Monitoring)** ประเด็นที่สำคัญของการติดตามผลได้แก่

- การติดตามผลเพื่อให้มั่นใจได้ว่าการจัดการความเสี่ยงมีคุณภาพและความเหมาะสมและการบริหารความเสี่ยงได้นำไปประยุกต์ใช้ในทุกระดับขององค์กร
- ความเสี่ยงทั้งหมดที่มีผลกระทบต่อการบริหารวัตถุประสงค์ขององค์กรได้รับการรายงานต่อผู้บริหารที่รับผิดชอบการติดตาม

การบริหารความเสี่ยงสามารถติดตามได้ 2 ลักษณะคือ การติดตามอย่างต่อเนื่องหรือการติดตามเป็นรายครั้ง การติดตามอย่างต่อเนื่องเป็นการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างทันทั่วทั้งและถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน ส่วนการติดตามรายครั้งเป็นการดำเนินงานภายหลังจากเกิดเหตุการณ์

ดังนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นจะได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว หากองค์กรมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้องค์กรควรมีการจัดทำรายงานความเสี่ยงเพื่อให้การติดตามการบริหารความเสี่ยงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งรายงานความเสี่ยงสามารถจัดทำได้หลายรูปแบบ

• **สารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication)** สารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับองค์กรในการบ่งชี้ ประเมิน และจัดการความเสี่ยง ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับองค์กร ทั้งจากแหล่งภายนอกและภายในควรต้องได้รับการบันทึกและสื่อสารอย่างเหมาะสมทั้งในรูปแบบ และเวลาเพื่อช่วยให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิผลควรใช้ข้อมูลทั้งในอดีตและปัจจุบัน ข้อมูลในอดีตเป็นการแสดงผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงเปรียบเทียบกับเป้าหมาย แสดงแนวโน้มของเหตุการณ์และช่วยคาดการณ์การปฏิบัติงานในอนาคต ข้อมูลในอดีตสามารถให้สัญญาณเตือนล่วงหน้าเกี่ยวกับเหตุการณ์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ส่วนข้อมูลในปัจจุบันมีประโยชน์ต่อผู้บริหารในการพิจารณาความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในกระบวนการสายงาน หรือหน่วยงานซึ่งช่วยให้องค์กรสามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมการควบคุมตามความจำเป็นเพื่อให้ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

2. ผลการวิเคราะห์รายละเอียดความเสี่ยงของระบบงานในสำนักงานจังหวัด

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความเสี่ยงในระบบงานของสำนักงานจังหวัด

ชื่อความเสี่ยง	ประเภทความเสี่ยง	ลักษณะความเสี่ยง	ปัจจัยเสี่ยง
1. ความเสี่ยงในการเข้าถึงข้อมูลของบุคคลอื่น	ความเสี่ยงจากผู้ปฏิบัติงาน	ผู้ใช้งานขาดความระมัดระวังในการเข้าใช้ระบบสารสนเทศ เช่น การให้ผู้อื่นใช้รหัสผ่านของตนเอง	- การสวมรอยใช้รหัสผ่านของบุคคลอื่น - การเข้าถึงข้อมูลโดย

ชื่อความเสี่ยง	ประเภทความเสี่ยง	ลักษณะความเสี่ยง	ปัจจัยเสี่ยง
2. ความเสี่ยงจากการนำเอาอุปกรณ์อื่นที่ไม่ได้รับอนุญาตมาเชื่อมต่อ	ความเสี่ยงจาก ผู้ปฏิบัติงาน	ผู้ใช้ระบบหรือใช้งานแทน การใช้ระบบเครือข่าย เช่น การนำ wireless router หรือ switch/hub มาเชื่อมต่อกับระบบเครือข่าย โดยไม่ได้รับ	ไม่ได้รับอนุญาต การนำอุปกรณ์อื่นมาเชื่อมต่อกับระบบ
3. ความเสี่ยงจากไฟฟ้า ชัดข้อง ไฟฟ้าดับ	ความเสี่ยงจากภัยหรือ สถานการณ์ฉุกเฉิน	การเกิดกระแสไฟฟ้าขัดข้อง ทำให้เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อาจได้รับความเสียหายจากแรงดันไฟฟ้าที่ไม่คงที่ หรือเมื่อกระแสไฟฟ้าขัดข้อง ทำให้เครื่องแม่ข่ายคอมพิวเตอร์ถูกปิดไปโดยไม่สมบูรณ์ อาจทำให้ข้อมูลสารสนเทศบางส่วนเกิดการสูญหาย และการให้บริการบางประเภทไม่สามารถเปิดใช้งานได้โดยอัตโนมัติ	- แหล่งกำเนิดไฟฟ้า ชัดข้อง แรงดันไฟฟ้าไม่ปกติ
4. ความเสี่ยงจากการบุกรุกโดยผู้ไม่ประสงค์ดี	ความเสี่ยงด้านเทคนิค	การบุกรุกโดย Hacker	- Hacker - การดักจับข้อมูล
5. ความเสี่ยงจากการขาดแคลนบุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน	ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการ	การขาดแคลนบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การทำงานอาจหยุดชะงัก หากบุคลากรที่รับผิดชอบไม่สามารถปฏิบัติงานได้ และจำนวนบุคลากรมีไม่เพียงพอ ส่งผลให้มีผลกระทบต่อการพัฒนาและควบคุมระบบ	- นโยบายผู้บริหาร - โครงสร้างตำแหน่งงาน
6. ความเสี่ยงต่อการได้รับการสนับสนุนงบประมาณไม่เพียงพอ	ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการ	การขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการให้ระบบสารสนเทศสามารถดำเนินการได้ต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ	- ระบบงานไม่ครอบคลุมความต้องการใช้งาน
7. ความเสี่ยงจากการเกิดไฟไหม้ น้ำท่วม	ความเสี่ยงจากภัยหรือ สถานการณ์ฉุกเฉิน	เกิดการไฟไหม้อาคาร น้ำท่วม ไม่สามารถเคลื่อนย้ายเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ ทำให้ได้รับความเสียหาย	- ไฟไหม้จากอุบัติเหตุ - ไฟฟ้าลัดวงจร การวางเพลิง - ภัยธรรมชาติ น้ำท่วม

ชื่อความเสี่ยง	ประเภทความเสี่ยง	ลักษณะความเสี่ยง	ปัจจัยเสี่ยง
8. ความเสี่ยงจากสถานการณ์ความไม่สงบเรียบร้อยในบ้านเมือง	ความเสี่ยงจากภัยหรือสถานการณ์ฉุกเฉิน	การเกิดสถานการณ์ความรุนแรงหรือความไม่สงบเรียบร้อย จนทำให้บุคลากรไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามปกติ	- การชุมนุมประท้วง - การจลาจล - การก่อการร้าย
9. ความเสี่ยงจากเครื่องคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์ขัดข้อง ไม่สามารถทำงานได้ปกติ	ความเสี่ยงด้านเทคนิค	เครื่องคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์ชำรุดด้วยสาเหตุทางเทคนิค	- ความล้มเหลวทางเทคนิค - สัตว์กัดแทะ เช่น หนู แมลงสาบ

การวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยง (อ.เมธา สุวรรณสาร ,การประเมินตนเองเพื่อควบคุมความเสี่ยง – CSA) ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาความเสี่ยงในแง่ของ โอกาสที่จะเกิดขึ้น (Likelihood : L) ว่าเหตุการณ์ความเสี่ยงมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นเพียงใดและความรุนแรงของผลกระทบ (Impact : I) ของความเสี่ยงว่าจะเกี่ยวข้องกับใครและรุนแรงขนาดไหน โดยกำหนดเป็นเกณฑ์ดังนี้

ตารางที่ 2 การกำหนดเกณฑ์ค่าคะแนนของโอกาสที่จะเกิดขึ้นและความรุนแรงของผลกระทบ

โอกาสที่จะเกิดขึ้น (Likelihood : L)		
ระดับ	โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย	ความถี่ที่จะเกิดขึ้น
1	น้อยมาก	น้อยที่สุด
2	น้อย	น้อย
3	ปานกลาง	ปานกลาง
4	สูง	สูง
5	สูงมาก	เกิดแน่นอน

ความรุนแรงของผลกระทบ (Impact : I)		
ระดับ	ความรุนแรงของผลกระทบ	ความเสียหาย
1	น้อยมาก	ผู้เกี่ยวข้องโดยตรงบางราย
2	น้อย	ผู้เกี่ยวข้องโดยตรงเป็นส่วนใหญ่
3	ปานกลาง	ผู้เกี่ยวข้องโดยตรงทั้งหมด
4	สูง	โดยตรงทั้งหมดและผู้อื่นบางส่วน
5	สูงมาก	โดยตรงทั้งหมดและผู้อื่นมากมาย

โดยสามารถคิดค่าระดับของความเสี่ยงได้ ดังนี้

ค่าความเสี่ยง = ค่าระดับโอกาสที่เกิดขึ้น (Likelihood : L) x ค่าระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact : I)

เมื่อได้ค่าความเสี่ยงแล้วนำมาประเมินค่าความเสี่ยงตามระดับความเสี่ยง

ตารางที่ 3 กำหนดเกณฑ์คะแนนค่าความเสี่ยง

ค่าความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง (เปอร์เซ็นต์)	ระดับความเสี่ยง	แนวทางปฏิบัติ
1	4	} มีความเสี่ยงระดับต่ำ	ตรวจสอบแผนงาน
2	8		
3	12		
4	16	} มีความเสี่ยงระดับกลาง	ควรมีการแก้ไข
5	20		
6	24		
7	28		
8	32		
9	36		
10	40	} มีความเสี่ยงระดับสูง	ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน
11	44		
12	48		
13	52		
14	56		
15	60		
16	64		
17	68		
18	72		
19	76		
20	80	} มีความเสี่ยงระดับสูง	ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน
21	84		
22	88		
23	92		
24	96		
25	100		

3. จัดทำแนวทางปฏิบัติที่ติดตามหลักการของ การบริหารความเสี่ยง ประยุกต์ใช้ตามแนวทางปฏิบัติของ COSO สำหรับสำนักงานจังหวัดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานจังหวัด
ตารางที่ 4 แนวทางในการปฏิบัติ

องค์ประกอบสำคัญ	แนวทางปฏิบัติ
สภาพแวดล้อมภายในองค์กร	- เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการกำหนดกรอบการบริหารความเสี่ยง ผู้จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงต้องรู้ข้อมูลพื้นฐานเป็นอย่างดี ทั้งใน ส่วนของ คุณธรรม จริยธรรม วิธีการทำงานของผู้บริหารและ บุคลากรภายใน และวัฒนธรรมขององค์กร และสภาพความเสี่ยงที่ องค์กรสามารถยอมรับได้
การกำหนดวัตถุประสงค์	- การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และ ความเสี่ยงที่ยอมรับได้และควรทำบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ใน ด้านต่าง ๆ คือ ด้านกลยุทธ์ ด้านปฏิบัติงาน ด้านการรายงาน และ ด้านการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง
การบ่งชี้เหตุการณ์	- หน่วยงานไม่สามารถทราบได้ว่าจะมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นในการที่ผู้บริหารจะเลือกการบ่งชี้เหตุการณ์ต้อง พิจารณาในส่วนของ ปัจจัยความเสี่ยงทุกด้านที่อาจเกิดขึ้น แหล่ง ความเสี่ยงทั้งภายนอกและภายใน ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ที่ เกิดขึ้น
การประเมินความเสี่ยง	- การประเมินความเสี่ยงโดยใช้การประเมินโอกาสที่จะเกิดขึ้น และ ผลกระทบต่อความเสี่ยงนั้น ๆ
การตอบสนองความเสี่ยง	- เป็นการจัดการความเสี่ยงของผู้บริหาร โดยเมื่อความเสี่ยงได้รับการ บ่งชี้และประเมินความสำคัญแล้ว ผู้บริหารต้องมีวิธีการจัดการความ เสี่ยง โดยมีหลักอยู่ 4 ประการ คือ การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การร่วม จัดการความเสี่ยง การลดความเสี่ยง การยอมรับความเสี่ยง
กิจกรรมการควบคุม	- จัดทำนโยบายและกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อให้มั่นใจว่าได้มีการ จัดการความเสี่ยง ซึ่งต้องจัดทำทั้งการควบคุมทั่วไป และควบคุม เฉพาะระบบงาน
ข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร	- ถ่ายทอดความรู้ แนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องให้บุคลากรภายใน หน่วยงานทราบเป็นเบื้องต้น เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น โดยใช้ข้อมูล สารสนเทศและการติดต่อสื่อสารในการถ่ายทอดความรู้
การติดตามผล	- จัดทำรายงานความเสี่ยงเพื่อให้การติดตามการบริหารความเสี่ยง เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. วิเคราะห์ออกแบบและจัดทำหน้าเว็บไซต์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินความเสี่ยงของระบบงานใน ความรับผิดชอบของสำนักงานจังหวัด ดำเนินการจัดทำเป็นเว็บไซต์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินความเสี่ยงในแต่ละ ระบบงานที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานจังหวัดในปัจจุบัน โดยมีส่วนประกอบในหน้าเว็บไซต์ดังนี้

4.1 หน้ารับข้อมูล ในการจัดทำหน้าเว็บไซต์ให้เลือกค่าโอกาสการเกิดความเสี่ยง และค่าผลกระทบของ ความ เสี่ยง และคำนวณออกเป็นค่าระดับความเสี่ยง

พื่นเขต	ชื่อความเสี่ยง	ความเสี่ยงในการเข้าถึงข้อมูลคลิดีน
แบบสอบถามความเสี่ยง	ค่าคะแนนความเสี่ยง	9
รายงานความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง (%)	36
ประเมินผลระบบ	ระดับความเสี่ยง	ความเสี่ยงระดับกลาง
	แนวทางปฏิบัติ	ควรมีกฏระเบียบการ

รูปที่ 1 หน้าสำหรับรับข้อมูล

4.2 หน้ารายงานผลความเสี่ยง เมื่อคำนวณค่าความเสี่ยงมาแล้วให้เทียบอัตราเป็นร้อยละ และแสดงรายงาน ว่า ระดับความเสี่ยงอยู่ในระดับใด

พื่นเขต	ชื่อความเสี่ยง	ความเสี่ยงในการเข้าถึงข้อมูลคลิดีน
แบบสอบถามความเสี่ยง	ประเภทความเสี่ยง	ความเสี่ยงจากผู้ใช้บริการ
รายงานความเสี่ยง	ลักษณะความเสี่ยง	ผู้ใช้งานขาดความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
ประเมินผลระบบ	ปัจจัยเสี่ยง	การสมารถใช้รหัสผ่านของบุคคลอื่น การเข้าถึงข้อมูล
	ความรุนแรงของผลกระทบ*	โกลาส์ที่จะเกิดเหตุการณ์*
	☐ 1 น้อยมาก ผู้ใช้ไม่ต้องระวังเป็นพิเศษ ☐ 2 น้อย ผู้ใช้ต้องระวังเป็นพิเศษ ☒ 3 ปานกลาง ผู้ใช้ต้องคอยระวังเป็นพิเศษ ☐ 4 ผู้ใช้ควรระวังและระมัดระวังเป็นพิเศษ ☐ 5 สูงมาก ผู้ใช้ต้องระวังและระมัดระวังเป็นพิเศษ	☐ 1 ความถี่ในการเกิดปัญหา ☐ 2 ความถี่ในการเกิดปัญหา ☒ 3 ความถี่ในการเกิดปัญหา ☐ 4 ความถี่ในการเกิดปัญหา ☐ 5 เกิดขึ้นแน่นอน
	ค่าคะแนนความเสี่ยง	9

รูปที่ 2 หน้าสำหรับรายงานข้อมูล

5. ทดสอบความถูกต้องการทำงานและประเมินผลการใช้งาน

หลังจากดำเนินการจัดทำแนวทางปฏิบัติที่ดีและเครื่องมือในการประเมินความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแล้ว ได้ทำการเสนอกับผู้บริหารของจังหวัด เพื่อแจ้งชี้แจงให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจ และทำการประเมินความเสี่ยงของตนเองตามเครื่องมือที่จัดทำไปยังจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ในช่วงเดือนกันยายน 2557

ผลการประเมินความเสี่ยงหลังจากที่แจ้งให้จังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยแล้ว คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือน ตุลาคม 2557 ซึ่งได้จัดทำแบบสอบถามในการประเมินผลของแนวทางปฏิบัติที่ดีและเครื่องมือในการประเมินความเสี่ยงด้วย

สรุปและอภิปรายผล

การดำเนินงานการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีและเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับสำนักงานจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยตามหลักการ COSO หลังจากได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของ

จังหวัดและศึกษาแนวทางตามหลักการของ COSO จึงได้ทำการวิเคราะห์และพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานจังหวัด และจัดทำเครื่องมือสำหรับการประเมินความเสี่ยงให้กับสำนักงานจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของตนเอง โดยได้ผลการดำเนินงาน ดังนี้

1. แนวปฏิบัติที่ดีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ผู้ดำเนินโครงการได้ทำการวิเคราะห์และพัฒนาสำหรับสำนักงานจังหวัด แบ่งเป็น 8 องค์ประกอบสำคัญ คือ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร การกำหนดวัตถุประสงค์ การบ่งชี้เหตุการณ์ การประเมินความเสี่ยง การตอบสนองความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม ข้อมูลและการติดต่อสื่อสารการ และการติดตามผล
2. เครื่องมือต้นแบบในการประเมินความเสี่ยงที่ได้ทำการวิเคราะห์และพัฒนาสำหรับสำนักงานจังหวัด มีดังนี้
 - 2.1 การบันทึกข้อมูล ควรมีลักษณะตามหน้าจอดังนี้

- 2.2 การรายงานข้อมูล ควรมีลักษณะตามหน้าจอดังนี้

3. จากการจัดทำแนวทางปฏิบัติที่ดีและพัฒนาเครื่องมือในการประเมินความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานจังหวัด โดยระบุเจาะจงกลุ่มตัวอย่างในการประเมินผลการพัฒนานี้ โดยมีแนวโน้มในการประเมินผลที่ดี คิดเป็นร้อยละ 86 ในจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เนื่องจากการพัฒนาดังกล่าวเป็นการจัดทำแนวปฏิบัติที่ดีที่สามารถทำเป็นรูปธรรมได้จริง ในส่วนของการประเมินความเสี่ยงมีเครื่องมือในการประเมินความเสี่ยงในปัจจุบัน ทำให้สามารถเห็นจุดบกพร่อง ที่ต้องการแก้ไขในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะ

การที่ผู้บริหารระดับจังหวัดให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นที่ดี เพราะจะทำให้การปฏิบัติงานในหน่วยงานเป็นไปด้วยประสิทธิภาพ และได้ประสิทธิผลอย่างสูงต่อทางราชการ แต่ในปัจจุบันหน่วยงานสำนักงานจังหวัดยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีเท่าที่ควร ยังไม่มีการจัดทำเป็นรูปธรรมมากนัก จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดประโยชน์กับองค์กร ดังนี้

1. แนวทางปฏิบัติที่ดีในการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีที่จัดทำขึ้น เป็นแนวทางที่ดีสามารถจัดทำได้จริง เป็นรูปธรรมในสำนักงานจังหวัด เพราะสภาพปัญหาในแนวทางเดียวกัน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทุกจังหวัด
2. การจัดทำแนวทางในการบริหารความเสี่ยง ผู้จัดทำควรศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โครงสร้างทั่วไป สภาพแวดล้อมในองค์กร และวัฒนธรรมองค์กร เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงต่อไป
3. เครื่องมือที่จัดทำขึ้นในโครงการนี้ สามารถนำไปใช้ในการประเมินความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อนำผลการประเมินตนเองมาใช้ในการพัฒนาแผนบริหารความเสี่ยงของหน่วยงานตามแนวทางปฏิบัติที่ดีต่อไป
4. เมื่อจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงแล้ว ควรมีการประเมินความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะกำหนดเป็นรอบการประเมิน หรือเป็นครั้งคราวเฉพาะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จินทร์พีร์ พุ่มสงวน, GotoKnow. 2555. การควบคุมภายในตามแนวทางของ COSO.

สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2557 จาก <http://www.gotoknow.org/posts/447878>

ERM Thailand, การบริหารและจัดการความเสี่ยง (ERM และ COSO)

สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2557 จาก <http://ermthailand.blogspot.com/p/erm-coso.html>

Information Technology Governance โดย อ.เมธา สุวรรณสาร, การประเมินตนเองเพื่อควบคุมความเสี่ยง – CSA / Controls Self Assessment ตอนที่ 8 COSO (Committee of Sponsoring Organizations)

สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2557 จาก <http://www.itgthailand.com/tag/องค์ประกอบของการควบคุม>

การพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุของบริษัท ไมครอนโปรโมชั่น จำกัด Development of Material Requirements Planning System Software of Micron Promotion Co.,Ltd.

บุญพงษ์ ฉันทย์ยอดสกุล

สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุของ บริษัท ไมครอนโปรโมชั่น จำกัด ใช้แนวคิดการพัฒนาระบบงานตามแบบ System Development Life Cycle (SDLC) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและวิเคราะห์การวางแผนความต้องการวัสดุโดยใช้แบบสัมภาษณ์ แล้วนำมาออกแบบและสร้างโปรแกรมประยุกต์ระบบวางแผนความต้องการวัสดุให้กับบริษัท ไมครอนโปรโมชั่น จำกัด โดยใช้โปรแกรมบอร์แลนเดลฟาย เวอร์ชัน 7 (Borland Delphi 7) และสร้างโครงสร้างฐานข้อมูลโดยโปรแกรมไมโครซอฟต์เอสคิวแอลเซิร์ฟเวอร์ 2005 (Microsoft SQL Server 2005) ประเมินผลการใช้งานโปรแกรมที่ได้พัฒนาขึ้นมา โดยการประเมินผลแบบซีป (CIPP Model) โดยแบบสัมภาษณ์จากพนักงานบริษัทไมครอนโปรโมชั่น จำกัด ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับระบบความต้องการวัสดุและมีโอกาสในการใช้โปรแกรมจำนวน 25 คน ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์ระบบงาน พบปัญหาในกระบวนการทำงานมีดังนี้ 1) วัสดุดิบมีไม่พอต่อความต้องการในการผลิต 2) วัสดุดิบบางอย่างมีสต็อกไว้มากเกินไปจนล้นโกดังเก็บวัสดุดิบ 3) เกิดการสูญเสียวัสดุดิบในการผลิตมากเกินไป 4) ในระหว่างการผลิตมีการเบิกวัสดุดิบเกินกว่าปกติเกิดสูญหาย 5) สินค้าสำเร็จรูปที่ผลิตได้มีจำนวนน้อยกว่ากับจำนวนที่สั่งผลิตไป 6) สินค้าสำเร็จรูปไม่ได้คุณภาพตามที่กำหนดไว้ 7) การจัดเก็บสินค้าสำเร็จรูปที่ผลิตเสร็จแล้วในคลังสินค้าไม่เป็นระเบียบ 8) จำนวนสินค้าไม่ตรงกับข้อมูลในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ (MRP) จากการออกแบบและสร้างโปรแกรม สามารถออกแบบระบบโดยมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ระบบเซลลูลาร์ 2) ระบบการสั่งผลิต 3) ระบบการออกไปส่งผลิต 4) ระบบจัดลำดับการผลิต 5) ระบบรายงานความหนาแน่นเครื่องจักร 6) ระบบสต็อกสินค้าสำเร็จรูป 7) ระบบจัดสินค้าพร้อมส่ง 8) ระบบบันทึกข้อมูลสินค้า 9) ระบบสต็อกวัสดุดิบ 10) ระบบจองวัสดุดิบ 11) ระบบสั่งซื้อวัสดุดิบ

3. ผลการประเมินการใช้งานโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านบริบท มีผลการประเมินการใช้งานโปรแกรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) ในด้านผลผลิต มีผลการประเมินการใช้งานโปรแกรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$) ในด้านนำเข้า มีผลการประเมินการใช้งานโปรแกรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$) และด้านกระบวนการ มีผลการประเมินการใช้งานโปรแกรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$)

คำสำคัญ: การวางแผนความต้องการวัสดุ, วงจรการพัฒนาาระบบ, การประเมินผลแบบซีป

Abstract

This research study adopted system development methodology of the System Development Life Cycle (SDLC) concept. The purpose of the study was to analyze the material requirements planning by utilizing the questionnaire in order to design and create the material requirements planning system software of Micron Promotion Co.,Ltd. using Borland Delphi 7 and generate the database structure using Microsoft SQL Server 2005. The developed program was evaluated utilizing CIPP Model. The interview was used to investigate of 25 staff in the Micron Promotion Co.,Ltd. that working about material requirements planning system and using the program. The research results were as follows:

1. The study and analysis of working system revealed that there were many problems in working process as follows 1) lack of some materials 2) overstock 3) loss of materials in production process 4) some materials were stolen 5) the finished goods were less than the order 6) the quality of finished goods was lower than standard 7) the finished goods inventory was not in proper manner 8) the number of finished goods did not correspond with the data in computer database

2. The results of material requirements planning system software development (MRP) by designing and creating the program have these following details 1) sale order system 2) work order system 3) work order report system 4) master production scheduling system 5) machine sequence report system 6) inventory of finished goods system 7) picking for delivery system 8) bill of materials system (BOM) 9) inventory of materials system 10) materials order system 11) purchase order system

3. The evaluation results of material requirements planning system software development consisting of 4 parts : Context Evaluation is at a high level (\bar{X} =3.65), Product Evaluation is at a medium level (\bar{X} =3.26), Input Evaluation is at a medium level (\bar{X} =3.25), and Process Evaluation is at a medium level (\bar{X} =3.19)

Keyword: Material Requirements Planning (MRP), System Development Life Cycle (SDLC), CIPP Model

บทนำ

ระบบธุรกิจและเศรษฐกิจโลกในยุคปัจจุบัน (ภายหลังปี ค.ศ. 2000) ได้ให้แนวคิดที่ “การตลาดเปรียบเสมือนตั้งลมหายใจและการผลิตเปรียบเสมือนตั้งเส้นเลือดใหญ่” จึงเห็นได้ชัดว่าการตลาดและการผลิตล้วนมีความสำคัญต่อระบบธุรกิจ โดยที่การตลาดมีความสำคัญเป็นอันดับแรก และรองลงมาคือการผลิต และยังมีวิสัยทัศน์ที่ว่า “การตลาดต้องนำหน้าการผลิต” ก็ยังให้ความสำคัญกับการตลาดก่อนการผลิต (สุภัทธา สุขชู, 2553) ดังนั้น ระบบการผลิตที่ดีในยุคปัจจุบัน จะต้องมีการวางแผนการผลิตเพื่อรองรับกับความต้องการของตลาดที่มีความแปรปรวนค่อนข้างสูงในระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน

ในอดีตช่วงยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม โรงงานผลิตจะเน้นระบบการผลิตให้ได้สินค้ามากที่สุดและรวดเร็วที่สุดเพื่อรองรับความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการสินค้าปริมาณมาก แต่ในยุคปัจจุบัน หลักการแนวคิดแบบเดิมใช้ไม่ได้แล้ว เพราะในยุคปัจจุบันระบบเศรษฐกิจโลกมีความสามารถในการผลิตสินค้าได้มากกว่าความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้นการผลิตสินค้าในปริมาณมากเกินความต้องการของผู้บริโภคย่อมก่อให้เกิดความเสียหาย หากยึดผู้บริโภคเป็นหลักและทำการผลิตสินค้าให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค และมีปริมาณที่เหมาะสมกับการบริโภคย่อมส่งผลที่ดีกว่ากับระบบธุรกิจและเศรษฐกิจโลกในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่หยุดนิ่ง (พิภพ ลลิตาภรณ์, 2549ก, หน้า 141)

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ผลักดันให้บริษัทแต่ละแห่งต้องพยายามค้นหาวิธีการที่ยืดหยุ่นที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีจุดเน้นในการทำกิจกรรมหลักทางธุรกิจให้เหมาะสมที่สุด เพื่อเกิดความรวดเร็วในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของลูกค้าที่ได้คาดหวังไว้สูงสุด และในสภาพของการผลิตโดยทั่วไป ความต้องการวัตถุดิบ (Raw Materials) ชิ้นส่วน (Parts) ชิ้นส่วนประกอบ (Subassemblies) และวัสดุอื่นๆ จะขึ้นอยู่กับแผนการผลิตของผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่กำหนดไว้ หากบริษัทรู้ความต้องการผลิตของผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปในแต่ละช่วงเวลาของแผนและรู้ความต้องการใช้วัสดุต่างๆ ต่อการผลิตผลิตภัณฑ์หนึ่งหน่วยแล้ว บริษัทก็สามารถที่จะหาได้ว่าชิ้นส่วนและชิ้นส่วนประกอบต่างๆ เหล่านั้น มีความต้องการเป็นจำนวนเท่าไรในแต่ละช่วงเวลา การวางแผนการจัดเตรียมวัตถุดิบให้พร้อมและเพียงพอในทุกๆ ช่วงเวลาที่มีความต้องการเกิดขึ้น เป็นเรื่องที่ยุ่ยากเกินกว่าที่จะใช้คนเป็นผู้วางแผน และถึงแม้จะทำได้ก็จะต้องใช้เวลาและกำลังคนจำนวนมากทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย และอาจไม่ทันกับช่วงเวลาที่มีความต้องการเกิดขึ้น แต่ในปัจจุบันการวางแผนดังกล่าว สามารถทำได้ง่ายโดยการใชโปรแกรมสำเร็จรูปที่ทำงานบนระบบคอมพิวเตอร์ ช่วยวางแผนจัดเตรียมวัตถุดิบหรือที่เรียกว่า การวางแผนความต้องการวัสดุ (Material Requirements Planning - MRP) และในปัจจุบันโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ (MRP) ได้เริ่มมีผู้นิยมนำไปใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมอย่างแพร่หลายมากขึ้น

บริษัท ไมครอนโพรโมชัน จำกัด เริ่มก่อตั้งเมื่อปีพุทธศักราช 2537 โดยคุณประภุต เจริญจิตมั่น และ คุณณัฐจารี เจริญจิตมั่น โดยเริ่มต้นได้จดทะเบียนองค์กรเป็น ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจ.ซี.พี.พลาสติก เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ.2537 และ ต่อมาในวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ.2544 ได้จดทะเบียนเพิ่มเติมเป็นบริษัท ไมครอนโพรโมชัน จำกัด ตั้งอยู่ที่ 125/126 หมู่ 3 ซอย กำนันแมน ถนนเอกชัย แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร 10150 ลักษณะงานขององค์กรคือ ผลิตอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้พลาสติกในครัวเรือนตามคำสั่ง เพื่อจำหน่ายทั่วประเทศไทยและส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ ภายใต้ตรา สินค้าหลากหลาย เช่น SuperLock, JMICRONWARE และ Platino เป็นต้น

ฝ่ายวางแผนการผลิตในบริษัท ไมครอนโพรโมชัน จำกัด มีบทบาทภาระหน้าที่ในการบริหารจัดการที่สำคัญมาก หน้าที่มีดังนี้ 1) การเรียงลำดับความสำคัญของการผลิตสินค้าก่อนหลัง 2) คำนวณจำนวนวัตถุดิบเพื่อใช้เปิดวัตถุดิบไปเข้าสู่ การผลิต 3) ตรวจสอบรายการสินค้าที่กำลังหมดสต็อกและสั่งผลิตป้อนเข้าสู่คลังสินค้า สำหรับสภาพปัญหาในการทำงานของ ฝ่ายวางแผนการผลิตมีดังนี้ 1) การเรียงลำดับความสำคัญของการผลิตสินค้าก่อนหลังเกิดการผิดพลาดได้บ่อยครั้ง เพราะต้อง ใช้ประสบการณ์ส่วนบุคคลในการวางแผน และแผนการผลิตที่วางไว้ไม่สามารถแสดงให้เห็นฝ่ายงานต่างๆ ในบริษัทรับรู้ได้โดยง่าย และรวดเร็ว จึงทำให้ฝ่ายงานต่างๆ ที่ต้องประสานงานด้วยกันไม่สามารถรับรู้สถานะของสินค้าว่าผลิตไปถึงขั้นตอนใด 2) การ คำนวณจำนวนวัตถุดิบเพื่อใช้เปิดวัตถุดิบไปเข้าสู่การผลิตทำได้ล่าช้า เพราะต้องใช้วิธีคำนวณแบบไม่อัตโนมัติหรือใช้การ คำนวณมือ ซึ่งทำให้ล่าช้าและเกิดความผิดพลาดได้สูง 3) การตรวจสอบรายการสินค้าที่กำลังหมดสต็อกและการสั่งผลิต ป้อนเข้าสู่คลังสินค้าไม่มีประสิทธิภาพ เพราะการจัดเก็บข้อมูลหรือฐานข้อมูลไม่มีประสิทธิภาพมากพอ เนื่องจากมีการเก็บ ข้อมูลในรูปแบบแฟ้มเอกสาร (Spreadsheet File) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Office ซึ่งการจัดเก็บฐานข้อมูล รูปแบบนี้ มีความเสี่ยงต่อการถูกลบทิ้งโดยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจของผู้ใช้ได้ง่าย การเข้าถึงข้อมูลเพื่ออ่านข้อมูลและเขียน ข้อมูลยุ่งยากและไม่สะดวก เพราะต้องมีความรู้เรื่องการเข้าถึงข้อมูลในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์พอสมควร การพิมพ์ รายงานเอกสารลงสู่กระดาษล่าช้าและไม่สะดวก เพราะต้องมีการจัดหน้าฟอร์มเอกสารตลอดเวลาเพื่อให้เอกสารพิมพ์ออกมา ได้อย่างสวยงามและถูกต้อง จากสภาพปัญหาดังกล่าว ฝ่ายวางแผนการผลิตยังไม่มีโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ (MRP : Material Requirements Planning) เพื่อใช้ทำงานและแก้ไขปัญหาการทำงานที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นจึงมีความ จำเป็นอย่างเร่งด่วน ที่จะต้องวิเคราะห์ระบบและจัดทำโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ เพื่อใช้ในการวางแผนการ ผลิตให้มีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของฐานข้อมูล และสามารถประสานงานกันได้กับทุกฝ่ายงานภายในบริษัท

ด้วยเหตุสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะนักพัฒนาและวางระบบคอมพิวเตอร์ภายในบริษัท ไมครอน โพรโมชัน จำกัด ได้รับรู้และรับทราบปัญหา จึงเล็งเห็นในความสำคัญในการพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ ของบริษัท ไมครอนโพรโมชัน จำกัด เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในฝ่ายวางแผนผลิตและฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ใช้งานโปรแกรม อันจะส่งผล ให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่ถูกต้องแม่นยำและการประสานงานระหว่างฝ่ายเป็นไปได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระบบวางแผนความต้องการวัสดุ ของบริษัท ไมครอนโพรโมชัน จำกัด
2. เพื่อออกแบบและสร้างโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ ของบริษัท ไมครอนโพรโมชัน จำกัด
3. เพื่อประเมินผลการใช้งานโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ ของบริษัท ไมครอนโพรโมชัน จำกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ จุดมุ่งหมายในการพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุของบริษัท ไมครอนโพรโมชัน จำกัด ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานบริษัทไมครอนโพรโมชัน จำกัด ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับระบบความ ต้องการวัสดุ และมีโอกาสในการใช้โปรแกรมจำนวน 25 คน โดยแยกตามฝ่ายได้ดังนี้ ฝ่ายผลิตจำนวน 6 คน ฝ่ายคลังสินค้า จำนวน 4 คน ฝ่ายบัญชีจำนวน 3 คน ฝ่ายขายจำนวน 12 คน ใช้ประเมินผลการทำงานโปรแกรม

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ ใช้เพื่อศึกษาระบบงานปัจจุบัน แล้วนำมาวิเคราะห์ระบบวางแผนความต้องการวัสดุสำหรับการพัฒนาโปรแกรม แบบสัมภาษณ์มีจำนวน 2 ด้าน ได้แก่ การสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้รับสารสัมภาษณ์ และข้อมูลการปฏิบัติงานในปัจจุบัน

2. แอปพลิเคชันฐานข้อมูล และระบบจัดการฐานข้อมูลที่ใช้เพื่อการพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ (MRP) เพื่อสนับสนุนการทำงานภายในบริษัทไมครอนโปรโมชัน จำกัด ได้แก่ โปรแกรมบอร์แลนด์เดลฟายเวอร์ซัน 7 รุ่นเอ็นเตอร์ไพรส์ (Borland Delphi 7) ทำงานบนระบบปฏิบัติการไมโครซอฟต์วินโดวส์ (Microsoft Windows) และระบบฐานข้อมูลไมโครซอฟต์เอสคิวแอลเซิร์ฟเวอร์ 2005 (Microsoft SQL Server 2005)

3. แบบประเมินผลการทำงานโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ เพื่อสนับสนุนการทำงานภายในบริษัทไมครอนโปรโมชัน จำกัด โดยผู้วิจัยได้กำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน จำแนกตามองค์ประกอบของการประเมินตามรูปแบบ CIPP Model แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 4 ข้อโดยสอบถาม เพศ จำนวนปีที่ทำงาน ระดับการศึกษา ฝ่ายปฏิบัติงาน ลักษณะการตอบเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม เพื่อประเมินการใช้โปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ ลักษณะการตอบเป็นแบบมาตราวัดแบบประมาณค่า (rating scale) ตามวิธีของ ลิเคอร์ท (Likert, 1932, p.1-55) ทั้งหมดจำนวน 25 ข้อ โดยกำหนดการให้คะแนนระดับการวัด ดังนี้

มากที่สุด	เท่ากับ	5	คะแนน
มาก	เท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	เท่ากับ	2	คะแนน
น้อยที่สุด	เท่ากับ	1	คะแนน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (open-ended) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการปรับปรุงโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุของบริษัทไมครอนโปรโมชัน จำกัด จำนวน 4 ด้านตามรูปแบบ CIPP Model

4. แผนผังขั้นตอนการทำงานและกำหนดเวลาของขั้นตอนการทำงาน (Gantt Chart)

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย การพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุของบริษัท ไมครอนโปรโมชัน จำกัด สามารถสรุปผลการวิจัยเป็นหัวข้อตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์ระบบงาน เพื่อออกแบบและสร้างโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุของบริษัท ไมครอนโปรโมชัน จำกัด พบว่า

1.1 กำหนดปัญหา (Problem Definition) ปัญหาในกระบวนการทำงานมีดังนี้

- 1.1.1 วัตถุดิบไม่พอต่อความต้องการในการผลิต
- 1.1.2 วัตถุดิบบางอย่างมีสต็อกไว้มากเกินไปจนล้นโกดังเก็บวัตถุดิบ
- 1.1.3 เกิดการสูญเสียวัตถุดิบในการผลิตมากเกินไป
- 1.1.4 ในระหว่างการผลิตมีการเบิกวัตถุดิบเกินกว่าปกติเกิดสูญหาย
- 1.1.5 สินค้าสำเร็จรูปที่ผลิตได้มีจำนวนน้อยกว่ากับจำนวนที่สั่งผลิตไป
- 1.1.6 สินค้าสำเร็จรูปไม่ได้คุณภาพตามที่กำหนดไว้
- 1.1.7 การจัดเก็บสินค้าสำเร็จรูปที่ผลิตเสร็จแล้วในคลังสินค้าไม่เป็นระเบียบ
- 1.1.8 จำนวนสินค้าไม่ตรงกับข้อมูลในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์

1.2 ศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study) สามารถสรุปหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ได้ว่า จำเป็นต้องมีระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อจัดเก็บข้อมูลลงบนระบบฐานข้อมูลให้สามารถแบ่งปันข้อมูลระหว่างฝ่ายและเข้าถึงข้อมูล

จากแต่ละฝ่ายพร้อมๆกันได้ และมีความปลอดภัยของข้อมูล ให้สิทธิ์การเข้าถึงข้อมูลสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้นผู้ไม่เกี่ยวข้องไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ และต้องพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุขึ้นมาใช้งานบนระบบฐานข้อมูลนี้

1.3 กำหนดตารางเวลา (Scheduling) กำหนดวันที่เริ่มต้นคือ 5 พฤษภาคม 2557 และวันที่เสร็จสิ้นของการพัฒนาโปรแกรมคือ 7 กันยายน 2557

1.4 การวิเคราะห์ โดยใช้ข้อกำหนดปัญหาที่รวบรวมได้มาจากแผนผังขั้นตอนการทำงาน และความต้องการในด้านต่างๆ นำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปเป็นข้อกำหนดที่ชัดเจน โดยนำข้อกำหนดมาพัฒนาออกมาเป็นความต้องการของระบบใหม่โดยการสร้างแบบจำลองกระบวนการของระบบใหม่ ด้วยการวาดแผนผังการทำงาน (Use Case) และมีรายละเอียดของระบบดังนี้

- 1.4.1 ระบบเซลลอคเตอร์
- 1.4.2 ระบบการสั่งผลิต
- 1.4.3 ระบบการออกไปส่งผลิต
- 1.4.4 ระบบจัดลำดับการผลิต
- 1.4.5 ระบบรายงานความหนาแน่นเครื่องจักร
- 1.4.6 ระบบสต็อกสินค้าสำเร็จรูป
- 1.4.7 ระบบจัดสินค้าพร้อมส่ง
- 1.4.8 ระบบบันทึกข้อมูลสินค้า
- 1.4.9 ระบบสต็อกวัตถุดิบ
- 1.4.10 ระบบจองวัตถุดิบ
- 1.4.11 ระบบสั่งซื้อวัตถุดิบ

องค์ประกอบของระบบต่างๆ ดังกล่าว ผู้วิจัยนำมาเป็นขอบเขตในการพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุให้กับบริษัท ไมครอนโปรโมชัน จำกัด ให้มีระบบต่างๆ ครบตามที่ได้กำหนดไว้

2. ผลการออกแบบและสร้างโปรแกรมประยุกต์ระบบวางแผนความต้องการวัสดุให้กับบริษัท ไมครอนโปรโมชัน จำกัด พบว่า

2.1 การออกแบบสถาปัตยกรรมระบบ (Architecture Design) ได้ใช้ระบบเครือข่ายท้องถิ่นแบบแม่ข่ายกับลูกข่าย (Local Area Network : LAN แบบ Client - Server)

2.2 การออกแบบฐานข้อมูลได้ใช้ หลักการออกแบบฐานข้อมูลแบบตารางเชื่อมความสัมพันธ์ (Table Relationship) โดยใช้ภาษาฐานข้อมูลแบบเอสคิวแอล (SQL Language)

2.3 การออกแบบการบันทึกข้อมูล การแสดงผลข้อมูล จอภาพเพื่อปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้และการประมวลผลข้อมูล ได้ใช้โปรแกรมบอร์แลนเดลฟาย เวอร์ชัน 7 (Borland Delphi 7) ในการออกแบบและเขียนคำสั่งการทำงานให้กับโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ (MRP)

2.4 การสร้างระบบขึ้นมาโดยการเขียนโปรแกรมจากที่ได้ออกแบบทำไว้ในขั้นตอนการออกแบบโดยใช้โปรแกรมบอร์แลนเดลฟาย เวอร์ชัน 7 (Borland Delphi 7) และสร้างโครงสร้างฐานข้อมูลโดยโปรแกรมไมโครซอฟต์เอสคิวแอลเซิร์ฟเวอร์ 2005 (Microsoft SQL Server 2005)

2.5 การติดตั้งฐานข้อมูลติดตั้งบนเครื่องแม่ข่าย (Server) ที่ใช้ระบบปฏิบัติการไมโครซอฟต์วินโดวส์เซิร์ฟเวอร์ 2008 (Microsoft Windows Server 2008) โดยใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เอสคิวแอลเซิร์ฟเวอร์ 2005 (Microsoft SQL Server 2005) เป็นโปรแกรมบริหารจัดการฐานข้อมูล และสำหรับโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ (MRP) ที่ได้พัฒนาขึ้นติดตั้งบนเครื่องลูกข่าย (Client) ที่ใช้ระบบปฏิบัติการไมโครซอฟต์วินโดวส์ได้ทุกเวอร์ชันเช่น ไมโครซอฟต์วินโดวส์เอ็กซ์พี (Microsoft Windows XP) และไมโครซอฟต์วินโดวส์เซเว่น (Microsoft Windows 7) และการจัดทำเอกสารคู่มือการใช้งานโปรแกรมใช้โปรแกรมประมวลผลคำ (Microsoft Word 2007)

2.6 การฝึกอบรมผู้ใช้ โดยการจัดอบรมในแต่ละฝ่าย ด้วยการบรรยายวิธีใช้โปรแกรม และฝึกปฏิบัติการใช้ระยะเวลาการอบรมเป็นเวลา 17 วัน

3. ผลการประเมินผลการใช้งานโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ ของบริษัท ไมครอนโปรโมชั่น จำกัด

ผู้วิจัยได้ประเมินผลการใช้โปรแกรม ด้วยแบบสอบถามประเมินผลการใช้งานโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ กับพนักงานเกี่ยวข้องกับระบบวางแผนความต้องการวัสดุและมีโอกาสในการใช้โปรแกรม จำนวน 25 คน โดยแยกตามฝ่ายได้ดังนี้ ฝ่ายผลิตจำนวน 6 คน ฝ่ายคลังสินค้าจำนวน 4 คน ฝ่ายบัญชีจำนวน 3 คน ฝ่ายขายจำนวน 12 คน และได้รับตอบกลับมาจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00 มีจำนวนปีที่ทำงาน มากกว่า 5 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 68.00 และฝ่ายปฏิบัติงาน คือ ฝ่ายขาย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00

ผลการประเมินการพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุในด้านบริบท อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ความจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมเพื่อช่วยการทำงานของระบบการผลิต โดยมีค่าความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ความพร้อมใช้งานโปรแกรมของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน โดยมีค่าความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$)

ผลการประเมินการพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุในด้านนำเข้า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานในการใช้งานโปรแกรมบันทึกข้อมูล โดยมีค่าความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ความมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานและการช่วยออกแบบโปรแกรมในส่วนการบันทึกข้อมูล โดยมีค่าความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$)

ผลการประเมินการพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุในด้านกระบวนการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ความถูกต้องแม่นยำของการประมวลผลข้อมูลและการคำนวณของโปรแกรม โดยมีค่าความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ โปรแกรมสามารถแจ้งเตือนความผิดพลาดในการทำงานของระบบการผลิต โดยมีค่าความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.80$)

ผลการประเมินการพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุในด้านผลผลิต อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ความสะดวกและความง่ายของการแสดงผลรายงานและการพิมพ์ลงสู่กระดาษ และความเป็นระเบียบและความสวยงามของการแสดงผลรายงานของโปรแกรม โดยมีค่าความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ โปรแกรมสามารถออกรายงานได้หลากหลายรูปแบบ โดยมีค่าความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$)

โดยสรุป ผลการประเมินการพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุของบริษัท ไมครอนโปรโมชั่น จำกัด แยกเป็น 4 ด้านคือ ด้านบริบท ด้านนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับ โดยทั้ง 3 รายการมีค่าความเหมาะสมในระดับมาก ได้แก่ ความจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมเพื่อช่วยการทำงานของระบบการผลิต ($\bar{X} = 4.16$) ความเป็นไปได้ของโปรแกรมที่จะแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ในระบบการทำงานของการผลิต ($\bar{X} = 3.88$) และความต้องการใช้โปรแกรมช่วยในการวางแผนการทำงานของระบบการผลิต ($\bar{X} = 3.80$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 อันดับ โดยทั้ง 3 รายการมีค่าความเหมาะสมในระดับปานกลาง ได้แก่ โปรแกรมสามารถแจ้งเตือนความผิดพลาดในการทำงานของระบบการผลิต ($\bar{X} = 2.80$) โปรแกรมสามารถออกรายงานได้หลากหลายรูปแบบ ($\bar{X} = 3.04$) ความมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานและการช่วยออกแบบโปรแกรมในส่วนการบันทึกข้อมูล และความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานในการแสดงผลรายงาน ($\bar{X} = 3.12$)

อภิปรายผล

1. สภาพของการพัฒนา

ฝ่ายวางแผนการผลิตในบริษัท ไมครอนโปรโมชัน จำกัด มีบทบาทภาระหน้าที่ในการบริหารจัดการที่สำคัญมากหน้าที่มีดังนี้ 1) การเรียงลำดับความสำคัญของการผลิตสินค้าก่อนหลัง 2) จำนวนจำนวนวัตถุดิบเพื่อใช้เบิกวัตถุดิบไปเข้าสู่การผลิต 3) ตรวจสอบรายการสินค้าที่กำลังหมดสต็อกและสั่งผลิตป้อนเข้าสู่คลังสินค้า สำหรับสภาพปัญหาในการทำงานของฝ่ายวางแผนการผลิตมีดังนี้ 1) การเรียงลำดับความสำคัญของการผลิตสินค้าก่อนหลังเกิดการผิดพลาดได้บ่อยครั้ง เพราะต้องใช้ประสบการณ์ส่วนบุคคลในการวางแผน และแผนการผลิตที่วางไว้ไม่สามารถแสดงให้ฝ่ายงานต่างๆ ในบริษัทรับรู้ได้โดยง่ายและรวดเร็ว จึงทำให้ฝ่ายงานต่างๆ ที่ต้องประสานงานด้วยกันไม่สามารถรับรู้สถานะของสินค้าว่าผลิตไปถึงขั้นตอนใด 2) การคำนวณจำนวนวัตถุดิบเพื่อใช้เบิกวัตถุดิบไปเข้าสู่การผลิตทำได้ล่าช้า เพราะต้องใช้วิธีคำนวณแบบไม่อัตโนมัติหรือใช้การคำนวณมือ ซึ่งทำให้ล่าช้าและเกิดความผิดพลาดได้สูง 3) การตรวจสอบรายการสินค้าที่กำลังหมดสต็อกและการสั่งผลิตป้อนเข้าสู่คลังสินค้าไม่มีประสิทธิภาพ เพราะการจัดเก็บข้อมูลหรือฐานข้อมูลไม่มีประสิทธิภาพมากพอ เนื่องจากการเก็บข้อมูลในรูปแบบแฟ้มเอกสาร (Spreadsheet File) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Office ซึ่งการจัดเก็บฐานข้อมูลแบบนี้ มีความเสี่ยงต่อการถูกลบทิ้งโดยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจของผู้ใช้ได้ง่าย การเข้าถึงข้อมูลเพื่ออ่านข้อมูลและเขียนข้อมูลยุ่งยากและไม่สะดวก เพราะต้องมีความรู้เรื่องการเข้าถึงข้อมูลในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์พอสมควร การพิมพ์รายงานเอกสารลงสู่กระดาษล่าช้าและไม่สะดวก เพราะต้องมีการจัดหน้าฟอร์มเอกสารตลอดเวลาเพื่อให้เอกสารพิมพ์ออกมาได้อย่างสวยงามและถูกต้อง จากสภาพปัญหาดังกล่าว ฝ่ายวางแผนการผลิตยังไม่มีโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ (MRP : Material Requirements Planning) เพื่อใช้ทำงานและแก้ไขปัญหาการทำงานที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วน ที่จะต้องวิเคราะห์ระบบและจัดทำโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ เพื่อใช้ในการวางแผนการผลิตให้มีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของฐานข้อมูล และสามารถประสานงานกันได้กับทุกฝ่ายงานภายในบริษัท ด้วยเหตุสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะนักพัฒนาและวางระบบคอมพิวเตอร์ภายในบริษัท ไมครอนโปรโมชัน จำกัด ได้รับรู้และรับทราบปัญหา จึงเล็งเห็นในความสำคัญในการพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุของบริษัท ไมครอนโปรโมชัน จำกัด เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในฝ่ายวางแผนผลิตและฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ใช้งานโปรแกรม อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่ถูกต้องแม่นยำและการประสานงานระหว่างฝ่ายเป็นไปได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

2. ผลการวิจัย

โปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุของบริษัท ไมครอนโปรโมชัน จำกัด เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการวางแผนการผลิตให้มีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของฐานข้อมูล สามารถประสานงานกันได้กับทุกฝ่ายงานภายในบริษัท และส่งเสริมให้มีการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีขององค์กรให้ทันสมัยขึ้น ซึ่งโปรแกรมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในการวางแผนงานผลิต โดยมีการเรียงลำดับความสำคัญของการผลิตสินค้าได้สะดวกเหมาะสมกับสถานการณ์มากขึ้น การคำนวณจำนวนวัตถุดิบเพื่อใช้เบิกวัตถุดิบได้รวดเร็วครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้น การตรวจสอบรายการสินค้าที่กำลังหมดสต็อกได้ถูกต้องแม่นยำมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามคุณลักษณะของสารสนเทศที่ดี ดังที่สมเกียรติ กอบัวแก้ว (2544, 7) ได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะเฉพาะที่ใช้เป็นเครื่องมือวัดคุณภาพของสารสนเทศ มี 5 ประการด้วยกัน คือ ความถูกต้องแม่นยำ ความครบถ้วนสมบูรณ์ ตรงประเด็น เหมาะสมกับสถานการณ์ และความสามารถในการตรวจสอบ ซึ่งผู้วิจัยจะได้อภิปรายผลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ระบบวางแผนความต้องการวัสดุ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสอบถามสภาพปัญหาจากผู้ปฏิบัติงานในองค์กร แล้วรวบรวมและวางแผนออกแบบโปรแกรม เพื่อให้โปรแกรมมีความสอดคล้อง และครอบคลุมระบบการทำงานภายในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ พิภพ ลลิตาภรณ์ (2549ข, หน้า 412) กล่าวว่า การวางแผนความต้องการวัสดุ (MRP) หมายถึง การวางแผนการผลิตโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการบริหารจัดการชุดข้อมูลสำคัญ 3 ชุดข้อมูล คือ ชุดข้อมูลตารางการผลิตหลัก (Master Production Scheduling) แฟ้มข้อมูลบัญชีรายการวัสดุ (Bill of Material File) และแฟ้มข้อมูลสถานะของคงคลัง (Inventory Status File) โดยตารางการผลิตหลักจะทำหน้าที่เสมือนเป็นตัวขับเคลื่อนระบบ MRP ทั้งหมด ผลการศึกษพบว่า จำเป็นต้องมีระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อจัดเก็บข้อมูลลงบนระบบฐานข้อมูลให้สามารถแบ่งปันข้อมูลระหว่างฝ่ายและเข้าถึงข้อมูลจากแต่ละฝ่ายพร้อมๆกันได้ และแบบจำลองกระบวนการทำงาน (Use Case) ที่ได้วิเคราะห์ไว้มีความสอดคล้อง ตรงตามความต้องการใช้

ทำงานของผู้ปฏิบัติงาน และมีความเป็นไปได้ในการจัดทำให้อยู่ในรูปแบบของโปรแกรมประยุกต์ ซึ่งจะสามารถใช้ประโยชน์จากโปรแกรมในการทำงานวางแผนผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ผลการออกแบบและสร้างโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ ผู้วิจัยได้เลือกใช้โปรแกรมบอร์แลนเดลฟาย เวอร์ชัน 7 (Borland Delphi 7) ในการพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ ซึ่งเป็นโปรแกรมภาษาที่ผู้พัฒนาที่มีความเชี่ยวชาญและชำนาญเป็นพิเศษ และมีข้อดีหลายประการ ดังที่ สัจจะ จรัสรุ่งรวีร์ และจักรพงษ์ สุขประเสริฐ (2547, หน้า 3) ได้กล่าวว่า ข้อดีของโปรแกรมบอร์แลนเดลฟาย คือ สามารถเขียนโปรแกรมได้ง่าย และให้ผลงานออกมาอย่างรวดเร็ว โปรแกรมที่ได้จากการเขียนมีขนาดเล็ก ทำงานได้รวดเร็ว สามารถทำงานบนระบบปฏิบัติการไมโครซอฟต์วินโดวส์ได้ทุกเวอร์ชันที่มีการประมวลผลข้อมูลแบบ 32 บิต และโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมาสามารถนำไปเชื่อมต่อกับระบบจัดการฐานข้อมูลยี่ห้อใดก็ได้ การออกแบบและพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ จะต้องให้มีประสิทธิภาพของโปรแกรมในการตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานภายในองค์กรครบทุกด้าน และมีขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมที่เหมาะสม สมบูรณ์แบบ และทำให้ได้ตัวโปรแกรมประยุกต์ออกมาใช้งานได้จริงภายในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จปพันธ์ คำแสน (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมระบบบริหารฐานข้อมูล เพื่อสนับสนุนระบบสารสนเทศของกองฝึกอบรม กรมทางหลวง การศึกษาวิจัยนี้ ใช้แนวคิดการพัฒนาระบบงานตามแบบ System Development Life Cycle (SDLC) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์งานเพื่อวางแผนออกแบบฐานข้อมูล และพัฒนาโปรแกรมระบบบริหารฐานข้อมูล โดยใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์วิซวลฟอกซ์โปรบนระบบปฏิบัติการวินโดวส์ และมีการประเมินผลการใช้งานโปรแกรม ผลการวิจัย พบว่า มีสารสนเทศและองค์ประกอบของข้อมูลสำหรับระบบฐานข้อมูลจำนวน 8 ฐานข้อมูล โปรแกรมมีความถูกต้องเชื่อถือได้ และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้งานจริงอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้อยู่ในระดับมาก การพัฒนาโปรแกรมผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การวิเคราะห์ข้อมูล การออกแบบและการพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผล ดังนั้นเพื่อให้โปรแกรมมีประสิทธิภาพที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์ (2548, หน้า 50) กล่าวว่า System Development Life Cycle (SDLC) เป็นวงจรการพัฒนาระบบเหมือนกับวงจรชีวิตกล่าวคือ มีการพัฒนาระบบ 5 ขั้นตอนได้แก่ การวางแผนโครงการ การวิเคราะห์ การออกแบบ การนำไปใช้และประเมินผล การบำรุงรักษา เมื่อพัฒนาจนครบทุกขั้นตอนแล้ว ได้มีการใช้งานซอฟต์แวร์แล้ว เมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไปเกิดการล้าสมัยของซอฟต์แวร์จึงจำเป็นต้องปลดระวางซอฟต์แวร์เดิมออกไปเสีย แล้วเริ่มดำเนินการพัฒนาซอฟต์แวร์ขึ้นมาใหม่ ตามขั้นตอนการพัฒนาระบบแบบเดิม

2.3 ผลการนำไปใช้และประเมินผล ผู้วิจัยได้นำโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุ ไปติดตั้งภายในบริษัท ไมครอนโปรโมชั่น จำกัด และใช้กลุ่มเป้าหมายจำนวน 25 คนได้ทดลองใช้และประเมินผลโปรแกรม ผลปรากฏว่า ผลการประเมินการพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุของบริษัท ไมครอนโปรโมชั่น จำกัด ทั้งเป็น 4 ด้านคือ ด้านบริบท ด้านนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) โดยในด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านบริบท อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ความจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมเพื่อช่วยการทำงานของระบบการผลิต ($\bar{X} = 4.16$) ในด้านนำเข้า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานในการใช้งานโปรแกรมบันทึกข้อมูล ($\bar{X} = 3.44$) ในด้านกระบวนการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ความถูกต้องแม่นยำของการประมวลผลข้อมูลและการคำนวณของโปรแกรม ($\bar{X} = 3.40$) ในด้านผลผลิต อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ความสะดวกและความง่ายของการแสดงผลรายงานและการพิมพ์ลงสู่กระดาษ และความเป็นระเบียบและความสวยงามของการแสดงผลรายงานของโปรแกรม ($\bar{X} = 3.48$) ซึ่งการประเมินโปรแกรมทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชา ชันดำ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการเผยแพร่สารความรู้บนอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยองค์ประกอบในการประเมินโครงการตามการประเมินแบบชิป (CIPP Model) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ปัจจัยด้านบริบท ปัจจัยด้านนำเข้า ปัจจัยด้านกระบวนการ ปัจจัยด้านผล ผลการวิจัยสรุปได้ว่า (1) ปัจจัยด้านบริบทผลการศึกษภาพรวมเห็นด้วยมาก (2) ปัจจัยด้านนำเข้าผลการศึกษภาพรวมเห็นด้วยมาก (3) ปัจจัยด้านกระบวนการผลจากการศึกษภาพรวมอยู่ในลำดับปานกลาง (4) ปัจจัยด้านผลผลิตผลจากการศึกษภาพรวมอยู่ในลำดับเห็นด้วยมาก

โดยสรุป ผลการประเมินการพัฒนาโปรแกรมระบบวางแผนความต้องการวัสดุของบริษัท ไมครอน โพรโมชั่น จำกัด แยกเป็น 4 ด้านคือ ด้านบริบท ด้านนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับ โดยทั้ง 3 รายการมีค่าความเหมาะสมในระดับมาก ได้แก่ ความจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมเพื่อช่วยการทำงานของระบบการผลิต ($\bar{X} = 4.16$) ความเป็นไปได้ของโปรแกรมที่จะแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ในระบบการทำงานของระบบการผลิต ($\bar{X} = 3.88$) และความต้องการใช้โปรแกรมช่วยในการวางแผนการทำงานของระบบการผลิต ($\bar{X} = 3.80$) แสดงให้เห็นว่าองค์กร มีปัญหาในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก จึงมีความต้องการพัฒนาโปรแกรมขึ้นมาเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานการวางแผนความต้องการวัสดุนี้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานภายในองค์กรให้ละเอียดและรอบด้านมากยิ่งขึ้น เพื่อโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมาตอบสนองความต้องการผู้ปฏิบัติงานครบถ้วนทุกด้าน
2. ควรพัฒนาโปรแกรมเพิ่มในด้านระบบบัญชีและการเงิน เพื่อให้โปรแกรมรองรับกับภาคอุตสาหกรรมหลากหลายรูปแบบมากยิ่งขึ้น หรือเข้าสู่ระบบที่ใหญ่กว่า เช่น ระบบ ERP (Enterprise Resource Planning)
3. ควรพัฒนาโปรแกรมให้สามารถทำงานบนระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น IOS ระบบปฏิบัติการบนมือถือบริษัทแอปเปิ้ล (Apple Inc.) และบน Android ระบบปฏิบัติการบริษัทกูเกิ้ล (Google Inc.)
4. ควรพัฒนาโปรแกรมในรูปแบบของเว็บแอปพลิเคชัน (Web Application) เพื่อให้สามารถใช้งานโปรแกรมได้บนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet Network)

เอกสารอ้างอิง

- จปนันท คำแสน. 2551. การพัฒนาโปรแกรมระบบบริหารฐานข้อมูล เพื่อสนับสนุนระบบสารสนเทศของ - กองฝึกอบรม กรมทางหลวง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พิภพ ลลิตาภรณ์. 2549ก. การบริหารของคลังระบบ MRP และ ROP (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- _____. 2549ข. ระบบการวางแผนและควบคุมการผลิต (พิมพ์ครั้งที่ 13).
กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- วิชา ชันดำ. 2552. การประเมินโครงการเผยแพร่สาระความรู้บนอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สมเกียรติ กอบัวแก้ว. 2544. ระบบสารสนเทศในการบริหารอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ :
ศูนย์การพิมพ์สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- สังจะ จรัสรุ่งรวีร์ และจักรพงษ์ สุขประเสริฐ. 2547. เริ่มต้นอย่างมืออาชีพด้วย Delphi 7 ฉบับสมบูรณ์.
กรุงเทพฯ : เอช เอ็น กรุ๊ป.
- สุภัทธา สุขชู. 2553, ตุลาคม 27. การตลาดต้องนำหน้าการผลิต. กรุงเทพธุรกิจ.
สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 15, 2556, จาก [http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/life-style/read-write/20101027/359087/การตลาด-ต้องนำหน้า-การผลิต-\(1\).html](http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/life-style/read-write/20101027/359087/การตลาด-ต้องนำหน้า-การผลิต-(1).html).
- โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. 2548. การวิเคราะห์และออกแบบระบบ (System Analysis and Design) ฉบับปรับปรุง -
เพิ่มเติม. กรุงเทพฯ : เอช เอ็น กรุ๊ป.
- Likert, R. A. 1932, May. Technique for the Measurement of Attitudes. Arch Psychological.

สภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา

Conditions and Problems in Operating Internal Quality Assurance of Schools in Primary Educational Service Area Office, Yala Province

อานีสีะ แตมาสา

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา (2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา จำแนกตามตำแหน่งขนาดของสถานศึกษาและสังกัดของสถานศึกษาและ (3) เพื่อประมวลข้อเสนอแนะการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลาปีการศึกษา 2556 จำนวน 278 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) การทดสอบพหุคูณโดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Test) ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แต่ละด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แต่ละด้านอยู่ในระดับน้อย

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา จำแนกตาม ตำแหน่งและสังกัดของสถานศึกษา พบว่า แตกต่างกัน ส่วนขนาดของสถานศึกษาพบว่า ไม่แตกต่างกัน ส่วนผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า แตกต่างกัน ส่วนขนาดของสถานศึกษาและสังกัดของสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา คือ ควรกำหนดตัวชี้วัดและความสำเร็จที่ชัดเจน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา คือ ควรวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ของสถานศึกษา ก่อนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารสารสนเทศ คือ ควรจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้ครอบคลุม ทันสมัย ถูกต้อง และทันต่อการใช้งาน ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา คือ ควรมีการนิเทศการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา คือ ควรจัดคณะกรรมการที่มีความรู้ตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา คือ ผู้ประเมินควรให้ความสำคัญกับการประเมินตามสภาพจริงมากกว่าเอกสาร ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน คือ ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการเขียนรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง คือ ควรนำผลการประเมินภายใน ภายนอกมาใช้ปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : สภาพและปัญหาการดำเนินงาน, การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the level of conditions and problems in operating internal quality assurance of schools in Primary Educational Service Area Office, Yala Province. (2) to compare the level of conditions and problems in operating internal quality assurance of schools in Primary Educational Service Area Office, Yala Province - classified by positions, the size of schools and school affiliation and 3) to gather up suggestions in operating internal quality assurance of schools in Primary Educational Service Area Office, Yala Province.

The sample groups were 278 of school administrators and teachers who were responsible for internal quality assurance of schools in Primary Educational Service Area Office, Yala Province in 2013 academic year. The tools used in this research were questionnaires. Statistics used in data analysis were frequency value, percentage, mean, standard deviation, t-test and f-test, there must be multiple test by using Scheffe's Method.

The research outcomes were as the following:

1. The conditions in operating internal quality assurance of schools in Primary Educational Service Area Office, Yala Province were high in overall view. When considered in each category - the result was in high level. But the problems in operating internal quality assurance of schools in Primary Educational Service Area Office, Yala Province were low in overall view. When considered in each category - the result was in low level.

2. The comparative outcomes of the conditions and problems in operating internal quality assurance of schools in Primary Educational Service Area Office, Yala Province - classified by positions, and school affiliation were different; but for school sizes were not different. In case of the problems comparison in operating internal quality assurance of schools in Primary Educational Service Area Office, Yala Province - classified by position, the result were different; but by school sizes and school affiliation were not different.

3. The processing suggestions in operating internal quality assurance of schools in Primary Educational Service Area Office, Yala Province are as the following:

The determination of school standards - there should be indicators and clear achievement. In case of operating of education development plan that focus on quality education standards - there should be prominent and weakness points analysis before running the plan. In case of information management system - it should be provided extensively, modernly, accurately and up-to-use. In case of running education development plan - there should be supervision continuously. In case of education quality tracing and checking - there should be ongoing knowledgeable committee. In case of internal quality evaluation - assessor should emphasize on authentic assessment rather than the document. In case of preparing internal quality assurance annual reports - there should be workshop in writing the reports. And, in case of continuing education quality improvement - the result of internal and external quality assessment should be improved continually.

Keywords: Conditions and Problems, Operating Internal Quality Assurance, Schools in Primary Educational Service Area Office, Yala Province.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ชัดเจนในหมวด 6 เรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ได้บัญญัติว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยรับผิดชอบจัดและพัฒนาความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ และมาตรา 48 ระบุว่าให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการศึกษา ที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงาน, 2549 : 105)

จากผลการประเมินรอบที่ 2 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มาทำการวิเคราะห์เชิงลึก พบว่าโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในรอบที่ 2 ของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีจำนวนทั้งสิ้น 908 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 79.4 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทั้งประเทศที่ผ่านการประเมินร้อยละ 82.78 ส่วนโรงเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินมีจำนวน 235 โรงเรียน หรือร้อยละ 20.6 เป็นโรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดปัตตานีมากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดนราธิวาสและจังหวัดยะลา ตามลำดับ เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายมาตรฐานเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนทั้งประเทศกับโรงเรียนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าโรงเรียนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีคะแนนต่ำกว่าทุกมาตรฐาน (เลขาธิการสภาการศึกษา – มูลนิธิสุข - แก้ว แก้วแดง สำนักงาน, 2554 : ๖)

จังหวัดยะลามีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 เขต คือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1 จำนวน 154 โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 2 จำนวน 89 โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 3 จำนวน 49 โรงเรียน มีสถานศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 292 โรงเรียน เข้ารับการประเมินจำนวน 288 โรงเรียน ผลการประเมินคุณภาพสำหรับสถานศึกษา ปรากฏว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับ “ดี” คือร้อยละ 90.3 ระดับ รองลงมา ระดับ “พอใช้” ร้อยละ 7.3 ระดับ “ดีมาก” จำนวน 7 โรงเรียนหรือเพียงร้อยละ 2.4 และผลการประเมินได้รับการรับรอง 228 โรงเรียน คือร้อยละ 79.2 ไม่รับรอง 60 โรงเรียน คือร้อยละ 20.8 (เลขาธิการสภาการศึกษา – มูลนิธิสุข - แก้ว แก้วแดง สำนักงาน, 2554 : 45)

จากข้อมูลข้างต้นแสดงว่าการจัดการศึกษาของ 3 จังหวัดชายแดนใต้มีแนวโน้มที่จะถดถอยลงมาเรื่อยๆ เมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ ดังนั้นสถานศึกษาระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นสถานที่แรก ที่เด็กได้รับความรู้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีในเรื่องของหลักสูตรการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและสังคมปัจจุบัน เพื่อเป็นการประกันคุณภาพการศึกษาของแต่ละสถานศึกษาดังเช่น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของ สมศ. คือ รัฐบาลทบทวนบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายในการรับผิดชอบต่อการกำหนดทิศทางการศึกษา การเร่งพัฒนาสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน โดยหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมและจัดการให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง การนำผลการประเมินไปใช้ และการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานการลดภาระของครูในงานด้านธุรการ และงานเอกสาร และการส่งเสริมความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา สำนักงาน, 2553 : 11)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา มีสภาพและปัญหาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างไร ข้อมูลจากการศึกษาในครั้งนี้จะนำไปสู่การพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ดำเนินอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา

2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา จำแนกตาม ตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และสังกัดของสถานศึกษา

3 เพื่อประมวลข้อเสนอแนะการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา จำนวน 278 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา ประกอบด้วย ตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และสังกัดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท Likert แบ่งเป็น 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 จำแนกเป็น 2 ส่วน คือ ระดับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และระดับปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 8 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งหมด 60 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามพร้อมแบบสอบถามซึ่งบรรจุซองตามรายชื่อสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วจัดส่งไปยังสถานศึกษาด้วยตนเอง จำนวน 278 ฉบับ ได้แบบสอบถามสมบูรณ์กลับคืนจำนวน 278 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) การทดสอบพหุคูณโดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Test) และมีเกณฑ์การแปลค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง มีสภาพและปัญหาการดำเนินงานระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง ค่าเฉลี่ยระหว่าง มีสภาพและปัญหาการดำเนินงานระดับน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง มีสภาพและปัญหาการดำเนินงานระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง มีสภาพและปัญหาการดำเนินงานระดับมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง มีสภาพและปัญหาการดำเนินงานระดับมากที่สุด

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 139 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา 139 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ขนาดของสถานศึกษา เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก 74 คน คิดเป็นร้อยละ 26.62 สถานศึกษาขนาดกลาง 128 คน คิดเป็นร้อยละ 46.04 และเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ 76 คน คิดเป็นร้อยละ 27.34 สังกัดของสถานศึกษา ส่วนใหญ่เป็น สถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต (1) 146 คน คิดเป็นร้อยละ 52.52 สถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต (2) 88 คน คิดเป็นร้อยละ 31.65 และสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต (3) 44 คน คิดเป็นร้อยละ 15.83

2. ระดับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพและด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.76$) และด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.69$) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยตามขั้นตอนแต่ละด้าน พบว่า

2.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.71$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนามาตรฐานระดับสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.84$) และการประชุมชี้แจงมาตรฐานการศึกษาแก่บุคลากรภายในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.58$)

2.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การใช้แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นแผนยุทธศาสตร์อย่างต่อเนื่องตามเวลาที่กำหนด (3 - 5 ปี) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.77$) และการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.62$)

2.3 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การจัดองค์การและโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษา และการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศมีความชัดเจนกะทัดรัด และตรงตามต้องการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.75$) และการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ปฏิบัติการจริง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.58$)

2.4 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การแบ่งงานและมอบหมายงานให้มีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.82$) และการจัดทำคู่มือหรือวางระบบรองรับการบริหารที่กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.56$)

2.5 ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การประชุมครู บุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงแนวทางการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษาและการให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมประเมินคุณภาพการบริหารและการจัดการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.80$) และการจัดทำแผนตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.61$)

2.6 ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การดำเนินการประเมินให้เป็นไปตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.79$) และการกำหนดกรอบ แนวทางและเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.73$)

2.7 ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานประกอบด้วยครูผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.88$) และการออกแบบและการนำเสนอรายงานครอบคลุมสาระสำคัญมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.68$)

2.8 ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการส่งเสริม สนับสนุน นำผลการประเมินภายใน ภายในนอก มาใช้ปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.80$) มีการศึกษาวิเคราะห์โครงการ กิจกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.67$)

3. ระดับปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.37$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนด

มาตรฐานการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 2.45$) และด้านการจัดทำรายงานประจำปี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 2.32$) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยตามขั้นตอนแต่ละด้าน พบว่า

3.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.45$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างมาตรฐานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 2.58$) และการประกาศใช้และเผยแพร่มาตรฐานของสถานศึกษาต่อสาธารณชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 2.36$)

3.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.38$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การกำหนดให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 2.45$) และมีการพิจารณาเห็นชอบร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 2.30$)

3.3 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.41$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา และการกำหนดวิธีการจัดเก็บ การสร้างและการจัดหาเครื่องมือสอดคล้องกับสภาพข้อมูลและแหล่งข้อมูล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 2.46$) และการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 2.36$)

3.4 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.37$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การจัดทำคู่มือหรือวางระบบรองรับการบริหารที่กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติอย่างชัดเจนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 2.46$) และการสรุปและประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการหรือกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 2.29$)

3.5 ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.34$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การจัดทำแผนตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 2.41$) และการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครูและคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 2.25$)

3.6 ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.34$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การสร้างความตระหนักให้บุคลากรภายในสถานศึกษาเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการประเมินคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 2.38$) และการกำหนดกรอบแนวทางและเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 2.31$)

3.7 ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.32$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การวางแผน กำหนดรูปแบบ และช่วงเวลาจัดทำรายงานเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 2.38$) และการนำเสนอผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเห็นชอบมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 2.26$)

3.8 ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.34$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการนำเทคนิค วิธีการและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาโครงการ กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 2.38$) มีการศึกษาวิเคราะห์โครงการ กิจกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 2.31$)

4. การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

4.1 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ที่มีตำแหน่งต่างกัน พบว่า ภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษามีสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจังหวัดยะลา สูงกว่า ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา

4.2 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ที่มีขนาดของสถานศึกษาต่างกัน พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4.3 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ที่สังกัดของสถานศึกษาต่างกัน พบว่า ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 และ เขต 3 มีสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สูงกว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2

5. การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

5.1 การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ที่มีตำแหน่งต่างกัน พบว่า ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษามีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพ สูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา

5.2 การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ที่มีขนาดสถานของศึกษาต่างกัน พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

5.3 การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ที่สังกัดของสถานศึกษาต่างกัน พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

6. ผลการประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ทั้ง 8 ด้าน ดังนี้

6.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ ควรกำหนดตัวชี้วัดและความสำเร็จที่ชัดเจน ควรจัดประชุมชี้แจงการจัดทำมาตรฐานสถานศึกษาแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้บุคลากรในสถานศึกษา และควรให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกำหนดมาตรฐานการศึกษา

6.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ ควรวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ของสถานศึกษาก่อนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรประชุมชี้แจงให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องรับทราบและลงมือปฏิบัติได้ และควรใช้ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีต่อไป

6.3 ด้านการจัดระบบบริหารสารสนเทศ มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ ควรจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้ครอบคลุม ทันสมัย ถูกต้อง และทันต่อการใช้งาน ควรส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยี และควรจัดระบบเก็บข้อมูลที่ทุกคนสามารถติดตามได้ทุกคน

6.4 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ ควรมีการนิเทศการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ควรสร้างความตระหนักแก่บุคลากรและส่งเสริมการทำงานเป็นทีมให้มากขึ้น และควรจัดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เพียงพอ

6.5 ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ ควรจัดคณะกรรมการที่มีความรู้ตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ควรจัดหาเครื่องมือตรวจสอบและทบทวนที่มีคุณภาพ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษาให้มากขึ้นและติดตามตรวจสอบตามสภาพจริงควบคู่กับเอกสาร

6.6 ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ ผู้ประเมินควรให้ความสำคัญกับการประเมินตามสภาพจริงมากกว่าเอกสาร ควรจัดอบรมให้ความรู้และทักษะในการประเมินคุณภาพการศึกษาแก่ผู้รับผิดชอบ และควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษา

6.7 ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการเขียนรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี นิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง และควรมีการเผยแพร่ และรายงานคุณภาพการศึกษาต่อผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

6.8 ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ ควรนำผลการประเมินภายใน ภายในออกมาใช้ปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง และควรจัดกิจกรรมโครงการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และวางระบบประกันคุณภาพภายในทั้งระบบ

สรุปผลและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่าระดับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วาสนา ทวีกาญจน์ (2551 : 91-93) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปัตตานี ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เป็นเพราะสถานศึกษาได้มีการติดตามการดำเนินงานประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานต้นสังกัดให้ความสนใจ กำกับดูแลในระดับเขตพื้นที่การศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เช่นการแจกคู่มือการประเมินคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำโครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้เป็นเพราะสถานศึกษาในจังหวัดยะลาได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาองค์กรภายนอกในรอบแรกและรอบสอง ได้ทราบจุดที่ควรพัฒนาสถานศึกษาจึงได้ปรับปรุงพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้ดีขึ้น

ระดับปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ จันทริกิติวดี (2552 : 122-129) ได้วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองพระประแดง ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองพระประแดง ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษา ได้ผ่านการประเมินภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทั้งรอบแรก (พ.ศ. 2544 – 2548) รอบสอง (พ.ศ. 2549 – 2553) และรอบสาม (พ.ศ. 2554–2558) ทำให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความรู้และความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ปัญหาจึงอยู่ในระดับน้อย

การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา

ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ที่มีตำแหน่งต่างกัน พบว่า ภาพรวมแตกต่างกัน โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษามีสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจังหวัดยะลา สูงกว่าครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา ทวีกาญจน์ (2551 : 98) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปัตตานี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยที่ผู้บริหารมีความคิดเห็นสูงกว่าครู

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีโอกาสในการได้รับการพัฒนาศักยภาพมากกว่าครูผู้สอนและเป็นผู้กำหนดนโยบายระดับสถานศึกษามีหน้าที่บริหารจัดการส่งเสริมและสนับสนุน ควบคุมกำกับดูแลให้คำปรึกษาอำนวยความสะดวกกับบุคลากรภายในสถานศึกษา ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานเพื่อนำผลการจัดการศึกษาไปใช้วางแผนในการจัดการศึกษาในปีต่อไป ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจเพื่อเป็นผู้นำในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ที่มีขนาดของสถานศึกษาต่างกัน พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทนงค์ บุญช่วย (2550 : 91) ได้วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กขนาดกลางไม่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าสถานศึกษาความพร้อมและศักยภาพในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับบุคลากรภายในสถานศึกษา มีความเข้าใจในกระบวนการของระบบการประกันคุณภาพ มีการกำหนดกรอบกระบวนการและเกณฑ์ใน

การประเมินตนเองอย่างชัดเจน อีกทั้งหน่วยงานต้นสังกัดและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่แล้ว ทำให้สถานศึกษายึดถือปฏิบัติเหมือนกันทุกขนาดของสถานศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดยะลา ที่สังกัดของสถานศึกษาต่างกัน พบว่า ภาพรวมมีสภาพแตกต่างกัน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 และ เขต 3 มีสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสูงกว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เป็นเพราะว่าความพร้อม การควบคุม กำกับ การติดตาม ประเมินผลของสถานศึกษาในแต่ละสังกัดแตกต่างกันทั้งด้านปัจจัยและบุคลากร สภาพทางภูมิศาสตร์และลักษณะที่ตั้งของสถานศึกษาส่งผลให้การดำเนินงานการประกันคุณภาพอาจแตกต่างกันถึงแม้สถานศึกษาจะมีการดำเนินการควบคุม การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไข พุทธศักราช 2545 และกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2553 ในกฎหมายระบบระเบียบฉบับเดียวกันก็ตาม

การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดยะลา

ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดยะลา ที่มีตำแหน่งต่างกัน พบว่า ภาพรวมมีปัญหาแตกต่างกัน โดยที่ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษามีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพ สูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชรินทร์ รัตน์ เพ็ชระ (2546 : 102) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของครูมัธยมศึกษาสังกัด กรมสามัญศึกษาจังหวัดชลบุรี ภาพรวมและรายด้าน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูมีความแตกต่างกัน

ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดนโยบาย โครงสร้าง บทบาทหน้าที่ของบุคลากร มอบหมายชัดเจนตรงตามความรู้ความสามารถ ความถนัด และประสบการณ์ จึงจำเป็นต้องมีความรู้เพื่อเตรียมความพร้อมโดย การศึกษากฎระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนเพื่อสามารถส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาที่เป็นผู้ปฏิบัติโดยตรง มีขวัญและกำลังใจสามารถปฏิบัติหน้าที่ พัฒนางานตามระบบการประกันคุณภาพอย่างมีคุณภาพ

ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดยะลา ที่มีขนาดของสถานศึกษาต่างกัน พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของมุต ต่อเหล็ก โตะมูสอ (2546 : 3-4) ได้วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัด ปัตตานีตามทัศนะของบุคลากรในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ ขนาดกลางมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับ สถานศึกษา มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมทั้งผู้ปกครอง นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ตามจำนวนที่เห็นสมควร ส่วนสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีบุคลากรน้อยมีการแต่งตั้ง คณะทำงานในภาพรวมของสถานศึกษาที่รับผิดชอบงานอย่างชัดเจน รวมถึงงานประกันคุณภาพการศึกษา ส่งผลให้ ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ที่มี ขนาดต่างกัน โดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดยะลา ที่สังกัดของสถานศึกษาต่างกัน พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร จันทวิเศษ (2549 : ๑) ได้วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษาระหว่างโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระแก้วเขต 1 และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 ไม่แตกต่างกัน

ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาในแต่ละแห่งมีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตาม ระบบและระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้แก่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์

และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา (ฉบับปี พุทธศักราช 2546 ฉบับปี พุทธศักราช 2553) อย่างต่อเนื่องส่งผลปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ที่สังกัดสถานศึกษาต่างกัน ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหาในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเฉพาะด้านที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหา ยังสูงอยู่ เช่น ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างสภาพและปัญหาในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในจังหวัดอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา,สำนักงาน. 2549. **รวมกฎหมาย กฎระเบียบ การบริหารงานบุคคลด้านกฎหมายของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ชรินทร์รัตน์ เพ็ชระ. 2546. **การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของครูมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดชลบุรี.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เลขาธิการสภาการศึกษา,สำนักงาน. 2548. **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี
- ทงศ์ บุญช่วย. 2550. **สภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- พรทิพย์ จันทรกิติวุฒิ. 2552. **สภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองพระประแดง.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มุตตอเหลือ โต๊ะมูฮอ. 2546. **สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา,สำนักงาน. 2553. **รายงานสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (2549-2553).** กรุงเทพฯ: แมทซ์พอยท์.
- วาสนา ทวีกาญจน์. 2551. **การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปัตตานี.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิเชียร จันทวิเศษ. 2549. **สภาพและปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสระแก้ว.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล ๘ พุทธสถาน ตำบลโขม่ง อำเภอกำแพงใหม่ จังหวัดจันทบุรี

Satisfaction layman laywoman to maintain the Buddhist temple the eight commandments Khamong Tha Mai Chanthaburi

พระยงยุทธ ฐิตธมโม (บุญเชิด) คมพล สุวรรณภูมิ ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาระดับความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกา และ 2) เปรียบเทียบความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล ๘ พุทธสถาน ตำบลโขม่ง อำเภอกำแพงใหม่ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และลักษณะการรักษาอุโบสถศีล กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ครั้งนี้ จำนวน 147 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test การทดสอบค่า F-test และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล โดยรวม พบว่า ระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อุบาสกอุบาสิกา มีระดับ ความพึงพอใจ อยู่ในระดับ มากที่สุด เรียงตามลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผลที่อุบาสกอุบาสิกาได้รับจากการปฏิบัติศีลอุโบสถ ค่าเฉลี่ย 4.46 ด้านการบริการแก่อุบาสกอุบาสิกา ค่าเฉลี่ย 4.21 และด้านเตรียมการรักษาศีลอุโบสถ ค่าเฉลี่ย 3.96

2) เปรียบเทียบความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า อุบาสกอุบาสิกา โดยภาพรวมและรายด้านที่มีปัจจัยด้าน เพศ ศาสนสถาน ที่รักษาศีลอุโบสถ การศึกษา ต่างกัน จะมีความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล ไม่แตกต่างกัน ส่วนอุบาสกอุบาสิกา ที่มี อายุ รายได้ ลักษณะ การมารักษาอุโบสถศีล แตกต่างกัน มีความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, อุบาสกอุบาสิกา, การรักษาอุโบสถศีล

Abstract

The main purposes of this research were : 1) Study satisfaction worshipers and 2) compare the Satisfaction worshipers to maintain the Buddhist temple baptisms Khamong Tha Mai Chanthaburi by personal factors and look to preserving sacramental chapel. The population was 147 people. The research instrument was the rating-scale questionnaire. Statistical analysis was employed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test, the difference is a couple of chef Stephen (Scheffe).

The results were revealed : 1) Satisfaction canon temple worshipers to maintain the overall level of satisfaction found . At a high level considering it was found that. Worshipers are satisfied in the order of average of descending include the results worshipers receive from the sacrament chapel, averaging 4.46 service the worshipers average of 4.21 and above . preparation precepts temple averages 3.96. 2) Satisfaction of the temple worshipers to keeping precepts . By personal factors were found. worshipers Overall, the factors of gender and religious precepts Buddhist study is different to the satisfaction of the temple worshipers to keeping precepts . No difference The worshipers are age, income characteristics, hall precepts different treatment satisfaction canon temple worshipers to treatment . A different Statistically significant at the .05 level .

Keyword : Satisfaction, layman laywoman, ubosot (the eight commandments)

บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์นี้คนไทยวิ่งตามกระแสวัตถุนิยมมากเกินไป เราหมกมุ่นกับการบริโภควัตถุ และเสพสำราญจนลืมคุณค่าทางจิตใจ กระแสบริโภคนิยมแพร่สะพัดไปในหมู่คนทั่วไปที่แออัดกันอยู่ตามห้างสรรพสินค้าและแหล่งสถานบันเทิง ในต่างประเทศเขามีอะไร คนไทยก็พยายามที่จะมีสิ่งนั้น เราถูกการโฆษณากระตุ้นให้ซื้อสินค้าและบริการกันอย่างไม่มีลืมหูลืมตา โดยไม่เฉลียวใจ (พระเทพโสภณ (ประยูร ธมมจิตโต). 2546 : 35)

การเสาะแสวงหาและเร่งรัดทุกวิถีทางที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ และวัตถุ เรียกว่าได้ว่าเป็น แรงจูงใจที่อยากเสพเสวยสิ่งตื่นเต้นฟุ้งเฟ้อ หรุหร่า ที่เรียกกันว่าความเจริญ มีแต่ความอยากและรับเอา และเลียนตามเขาไป (พระราชมุนี. 2528 : 41) การใช้ชีวิตอย่างสะดวกสบาย การใช้เงินอย่างฟุ่มเฟือยเป็นสิ่งที่คนในสังคมนั้นพึงปรารถนา เห็นได้จากการสร้างบ้านเรือนแบบสมัยใหม่ ที่มีเครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้านทุกชนิด นับตั้งแต่เครื่องทำความเย็นเครื่องทำน้ำร้อน เครื่องซักผ้า ตู้เย็น ไมโครเวฟ คอมพิวเตอร์ รถยนต์ คนจำนวนมากจึงแสวงหาสิ่งเหล่านี้เพื่อทำให้ชีวิตสมบูรณ์ และคนจำนวนไม่น้อยมีความคิดและเชื่อว่า ชีวิตที่สมบูรณ์ด้วยวัตถุเครื่องใช้เหล่านี้เป็นชีวิตที่มีความสุข (อุทัย ดุลยเกษม. 2545 : 119)

ดังนั้น บุคคลจะอยู่ในสถานที่ใด ไม่ว่าจะเป็นอย่างชุมชน หรือสังคมก็ตาม มีความจำเป็นต้องมีระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งระเบียบ กฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติต่าง ๆ นั้น แท้จริงก็คือ ศีล ของสังคม ศีลสามารถสร้างความเสมอภาค ความปลอดภัย และความสงบสุขแก่คนในชุมชนหรือสังคม ดังนั้น ศีล จึงเป็นบรรทัดฐานของชุมชนหรือสังคม เป็นเบื้องต้นของกฎระเบียบต่าง ๆ ที่มีในชุมชนหรือสังคมเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นในโลก พระองค์ได้ทรงวางหลักปฏิบัติร่วมกันของสังคมาชาวพุทธ ซึ่งเรียกว่า ศีล เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกันของพุทธบริษัท 4 คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา จากการจัดกลุ่มของพุทธบริษัท เห็นได้ว่าพระพุทธรองค์ นอกจากจะทรงให้ความสำคัญกับระเบียบวินัยของการอยู่ร่วมกันของภิกษุ และภิกษุณีแล้ว พระองค์ยังทรงให้ความสำคัญกับกลุ่มอุบาสก และอุบาสิกาด้วย โดยทรงวางระเบียบ เพื่อการอยู่ร่วมกันเรียกว่า ศีล 5 และนอกจากศีล 8 ซึ่งเป็นระเบียบปฏิบัติร่วมกันของอุบาสก และอุบาสิกาแล้ว ยังมีศีลอีกประเภทหนึ่งที่ประณีตยิ่งขึ้น คือ ศีล 8 หรือ อุโบสถศีล อุโบสถศีล เป็นศีลสำหรับ 1) ขรวาาสผู้ครองเรือน ซึ่งปรารถนาความสุขอันยอดเยี่ยมในกาลปัจจุบัน และอนาคต 2) ผู้สะสมบารมี เพื่อรู้ธรรมเห็นธรรมและบรรลุมรรคผลนิพพานซึ่งในคัมภีร์พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงอุโบสถศีลว่าเป็นมหากุศลอันยิ่งใหญ่สามารถกำจัดอุปกิเลส และยังจัดเป็นพรหมจรรย์อย่างหนึ่งในพรหมจรรย์ 10 อย่างสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสถึงความสำคัญของการรักษาอุโบสถศีลไว้มากมาย เช่น ในพระพุทธพจน์ที่ว่า หญิงหรือชายใดเป็นผู้มีศีล เข้าจำอุโบสถอันประกอบด้วยองค์ 8 เมื่อละโลกนี้ไปแล้วย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ จากพุทธพจน์นี้แสดงให้เห็นว่าการรักษาศีลอุโบสถมีความสำคัญต่อการเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ (ขมธมธรรมทาน วัดพระพุทธบาท สระบุรี. 2545 : 1 - 2)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล ผู้วิจัย จึงมีความต้องการที่จะศึกษาด้านเตรียมการรักษาศีลอุโบสถ ด้านการบริการแก่อุบาสกอุบาสิกาผู้รักษาศีลอุโบสถ และด้านผลที่อุบาสกอุบาสิกาได้รับจากการปฏิบัติศีลอุโบสถ ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงในการ การบริการแก่อุบาสกอุบาสิกาผู้รักษาศีลอุโบสถ ดังนั้นผู้วิจัย ต้องการพัฒนาความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล และสามารถนำหลักธรรมไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตซึ่งเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของอุบาสกอุบาสิกา และเป็นการพัฒนาสังคมโดยรวมของชาวจันทบุรี ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล ณ พุทธสถาน ตำบลโขม่ง อำเภอนาทม จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล ณ พุทธสถาน ตำบลโขม่ง อำเภอนาทม จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และลักษณะการรักษาศีลอุโบสถศีล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล ณ พุทธสถาน ตำบลโขง อำเภอนาทม จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่มาปฏิบัติธรรมรักษาอุโบสถศีลรักษาอุโบสถศีล ณ พุทธสถาน ตำบลโขง จำนวน 147 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล โดยมีข้อสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลจำนวน 5 ข้อ ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ศาสนสถานที่รักษาอุโบสถศีล การศึกษา และรายได้

ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่ใช้วัดระดับลักษณะการรักษาอุโบสถศีลซึ่งข้อคำถามส่วนนี้ มีจำนวน 8 ข้อ ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 4 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล ณ พุทธสถาน โดยมีคำถาม จำนวน 23 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านเตรียมการรักษาอุโบสถศีล จำนวน 8 ข้อ ด้านการบริการแก่อุบาสกอุบาสิกาผู้มารักษาอุโบสถศีล จำนวน 8 ข้อ ด้านผลที่อุบาสกอุบาสิกาได้รับจากการปฏิบัติศีลอุโบสถ จำนวน 7 ข้อ แบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.838

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีแจกแบบสอบถามให้แก่อุบาสกอุบาสิกา ส่งแบบสอบถามกลับคืน โดยได้แบบสอบถามสมบูรณ์กลับคืนจำนวน 147 ชุด จากอุบาสกอุบาสิกาจำนวนทั้งสิ้น 147 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test การทดสอบค่า F-test และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเชฟเฟ (Scheffe) และมีเกณฑ์วัดระดับตัวแปรตามหลักของเบสท์(ฤทธิรงค์ คงสัมฤทธิ์. 2549 : 42) โดยพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61–3.40 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41– 4.20 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21– 5.00 หมายถึงมีความพึงพอใจมากที่สุด

ผลการวิจัย

1. ระดับความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล

จากการศึกษาความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล โดยรวม พบว่า ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอุบาสกอุบาสิกา มีระดับ ความพึงพอใจ อยู่ในระดับ มากที่สุด เรียงตามลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผลที่อุบาสกอุบาสิกาได้รับจากการปฏิบัติศีลอุโบสถ ค่าเฉลี่ย 4.46 ด้านการบริการแก่อุบาสกอุบาสิกา ค่าเฉลี่ย 4.21 และด้านเตรียมการรักษาอุโบสถศีล ค่าเฉลี่ย 3.96

2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

จากการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า อุบาสกอุบาสิกา โดยภาพรวมและ รายด้านที่มีปัจจัยด้าน เพศ ศาสนสถานที่รักษาอุโบสถศีล การศึกษา ต่างกัน จะมี ความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล ไม่แตกต่างกัน ส่วนอุบาสกอุบาสิกา ที่มี อายุ รายได้ ลักษณะการมารักษาอุโบสถศีล แตกต่างกัน มีความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล ณ พุทธสถาน ตำบลโขง อำเภอนาทม จังหวัดจันทบุรี มีประเด็นสำคัญ สมควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อุบาสกอุบาสิกาที่มี เพศ แตกต่างกัน มีความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล แตกต่างกัน โดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่าง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าความประพฤติทาง กาย วาจา ใจ ให้สงบเรียบร้อย ซึ่งสอดคล้องกับพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2538 :

914) ได้กล่าวว่า ศิล คือ การฝึก ความประพฤติสุจริตทางกาย วาจาและอาชีวะ ได้แก่ รวมเอาองค์มรรคข้อ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และสัมมาอาชีวะ เข้ามา ว่าโดยสาระก็คือการดำรงตนด้วยดีในสังคม รักษาระเบียบวินัย ปฏิบัติหน้าที่ และความรับผิดชอบทางสังคมให้ถูกต้อง มีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีงามเกื้อกูลประโยชน์ ช่วยรักษาส่งเสริมสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะในทางสังคมให้อยู่ในภาวะเอื้ออำนวยแก่การที่ทุกคนสามารถดำเนินชีวิตที่ดีงามหรือปฏิบัติได้ด้วยดีและพระครูปลัดศิริวัฒน์ สยัญจิตโต (วิชาผา). (2549 : บทคัดย่อ). ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อการเผยแพร่ธรรมในวันธรรมสวนะของพุทธศาสนิกชน : กรณีศึกษา เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยที่สำคัญ คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในระหว่าง 60 ปีขึ้นไป จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ส่วนมากมีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน ผลการวิจัย จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภาพรวมของความพึงพอใจทั้งหมดในทุกด้านพบว่า สัมประสิทธิ์การตัดล้นใจ คือตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาอาชีพ และรายได้สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลง ของความพึงพอใจต่อการเผยแพร่ธรรมในวันธรรมสวนะของพุทธศาสนิกชนได้เพียง 1.6% และเมื่อพิจารณาค่า Sig จะสามารถสรุปได้ว่าไม่มีตัวแปรลักษณะส่วนบุคคลตัวแปรใดที่มีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลกับตัวแปรตาม คือความพึงพอใจต่อการเผยแพร่ธรรมในวันธรรมสวนะของพุทธศาสนิกชน จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นประโยชน์ในการนำผลที่ได้ไปจัดการวางแผนกำหนดแนวทางในการเผยแพร่ธรรมในวันธรรมสวนะ และวันอื่น ๆ ที่มีในวันธรรมสวนะก็ควรมีการฟัง ธรรม เสวนาธรรม เพื่อเป็นการนำหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนา ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม และถูกต้องตามกาลนั้น ๆ สำหรับการนำเสนอธรรมต่อกลุ่มผู้ฟังที่จะได้รับประโยชน์มากที่สุด ผู้ทำการวิจัยพบว่า การนำเสนอโดยใช้อุปกรณ์ช่วยสอน หรือสื่อธรรมที่เป็นรูปธรรมดูเหมือนว่าจะได้ผลดีระดับหนึ่ง เพราะทำให้ผู้รับฟังสนใจในเนื้อหาสาระธรรม และง่ายต่อการปฏิบัติ และเกิดความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา แก่พุทธศาสนิกชนมากยิ่งขึ้น ปัญหาและอุปสรรคที่พบในปัจจุบันนี้ การสื่อสารด้านธรรมะพระสงฆ์ยังไม่เข้าถึงพุทธศาสนิกชน เนื่องจากพระสงฆ์ขาดความเข้าใจในกระบวนการสื่อสารหัวข้อธรรมที่นำเสนอบางครั้งไม่เหมาะกับกลุ่มผู้ฟัง และพระสงฆ์ยึดติดกับรูปแบบเดิม ๆ ในการสื่อสารธรรมแก่ผู้ฟังจึงทำให้บางครั้งเกิดการเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป จากปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว พระสงฆ์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน คือ ผู้นำทางจิต วิญญาณ ต้องปฏิบัติธรรมเผยแพร่ในเชิงรุก เพื่อเป็นผู้นำทางสังคม เป็นกัลยาณมิตรคอยแนะนำพร่ำสอน ให้รู้กระบวนการสื่อสารทางธรรมะ คือ ให้ละอายเป็นหลักปฏิบัติ ให้ตั้งอยู่ในคุณความดี ปฏิบัติกรรมฐาน โดยการเจริญสติปัญญาหมั่นเข้าวัดฟังธรรมจำศีล ก็จะพบแต่ความเจริญรุ่งเรือง อันเป็นอุดมมงคลสูงสุดในชีวิต ผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินผู้ฟังธรรมในวันธรรมสวนะแล้วนำผลไปใช้ในการวางแผนกำหนดพุทธวิธีการสื่อสารด้านพุทธธรรม เพื่อนำธรรมะไปเผยแพร่พัฒนาสังคมให้เกิดสังคมให้เกิดสันติภาพภายในจิตใจ อันเป็นเป้าหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนาสืบไป

สมมติฐานข้อที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน อุบาสกอุบาสิกาที่มี อายุ แตกต่างกัน มีความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล โดยรวม และ รายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่าความคิดเห็นเมื่อมีอายุมากขึ้น ความต้องการเกี่ยวกับเรื่องนี้จะลดลง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ แชลลี(Maynard W.Shelly. 1975 : 215) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจว่า เป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกทางลบและความรู้สึกทางบวก ความรู้สึกทางบวกจะทำให้เกิดความสุขซึ่งแตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับ เป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อน และเป็นความสุขที่มีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวกอื่นๆ

สมมติฐานข้อที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน อุบาสกอุบาสิกาที่มี ศาสนสถานที่ยึดถือปฏิบัติแตกต่างกัน มีความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าเป็นชุมชนที่ใกล้เคียงกันมีวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่คล้ายกัน มีการนับถือในชุมชนเหมือนพี่น้องซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ จอห์น ดี มิลเลต (รัตนา สมบูรณ์ และคนอื่นๆ. 2554 : 11 ; อ้างอิงจาก John D.Millet. 1954 : 397 - 400) กล่าวว่า เป้าหมายสำคัญของการบริการ คือ การสร้างความพึงพอใจ ในการให้บริการประชาชนโดยมีหลักหรือแนวทาง คือ

1. การให้บริการอย่างเสมอภาค หมายถึง ความยุติธรรมในการบริหารงานภาครัฐที่มีฐานะคนที่ว่าคนทุกคนเท่าเทียมกัน ดังนั้น ประชาชนทุกคนควรจะได้รับบริการปฏิบัติอย่าง เท่าเทียมกัน ในแง่ของกฎหมายไม่มีการแบ่งแยกกีดกันในการให้บริการ ประชาชนจะได้รับ การปฏิบัติในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคลที่ใช้มาตรฐานการบริการเดียวกัน

2. การให้บริการที่ตรงเวลา หมายถึง ในการบริการจะต้องมองว่าการให้บริการสาธารณะจะต้องตรงเวลา ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐจะถือว่าไม่มีประสิทธิผลเลย ถ้าไม่มี การตรงเวลาซึ่งจะสร้างความไม่พร้อมให้แก่ประชาชน

3. การให้บริการอย่างเพียงพอ หมายถึง การให้บริการสาธารณะต้องมีลักษณะมีจำนวนการให้บริการและสถานที่ให้บริการอย่างเหมาะสม มีผลให้เห็นว่าความเสมอภาค หรือการตรงเวลาจะไม่มี ความหมายเลย ถ้ามีจำนวนการให้บริการที่ไม่เพียงพอ และสถานที่ตั้งให้บริการสร้างความไม่ยุติธรรมให้เกิดขึ้นแก่ผู้รับบริการ

4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่เป็นอย่างสม่ำเสมอโดยยึดประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลัก ไม่ใช่ยึดความพอใจของหน่วยงานที่ให้บริการว่าจะให้หรือ หยุดบริการเมื่อใดก็ได้

5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่มีการปรับปรุงคุณภาพและผลการปฏิบัติงาน กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การเพิ่มประสิทธิภาพ หรือความสามารถที่จะทำหน้าที่ได้มากขึ้นโดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิม

สมมติฐานข้อที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานอุบาสกอุบาสิกาที่มี การศึกษา แตกต่างกัน มี ความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับพระครูปลัดศิริวัฒน์ สยัญจิตโต (วิชาผา). (2549 : บทคัดย่อ). ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อการเผยแพร่ธรรมในวันธรรมสวนะของพุทธศาสนิกชน : กรณีศึกษา เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยที่สำคัญ คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในระหว่าง 60 ปีขึ้นไป จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ส่วนมากมีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน ผลการวิจัย จากการศึกษาความสัมพันธ์ภาพรวมของความพึงพอใจทั้งหมดในทุกด้านพบว่า สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ คือตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาอาชีพ และรายได้สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลง ของความพึงพอใจต่อการเผยแพร่ธรรมในวันธรรมสวนะของพุทธศาสนิกชนได้เพียง 1.6% และเมื่อพิจารณาค่า Sig จะสามารถสรุปได้ว่าไม่มีตัวแปรลักษณะส่วนบุคคลตัวแปรใดที่มีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลกับตัวแปรตาม คือความพึงพอใจต่อการเผยแพร่ธรรมในวันธรรมสวนะของพุทธศาสนิกชน จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นประโยชน์ในการนำผลที่ได้ไปจัดการวางแผนกำหนดแนวทางในการเผยแพร่ธรรมในวันธรรมสวนะ และวันอื่น ๆ ที่มีในวันธรรมสวนะก็ควรมีการฟัง ธรรม เสวนาธรรม เพื่อเป็นการนำหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนา ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม และถูกต้องตามกาลนั้น ๆ สำหรับการนำเสนอธรรมต่อกลุ่มผู้ฟังที่จะได้รับประโยชน์มากที่สุด ผู้ทำการวิจัยพบว่า การนำเสนอโดยใช้อุปกรณ์ช่วยสอน หรือสื่อธรรมที่เป็นรูปธรรมดูเหมือนว่าจะได้ผลดีระดับหนึ่ง เพราะทำให้ผู้รับฟังสนใจในเนื้อหาสาระธรรม และง่ายต่อการปฏิบัติ และเกิดความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา แก่พุทธศาสนิกชนมากยิ่งขึ้น ปัญหาและอุปสรรคที่พบในปัจจุบันนี้ การสื่อสารด้านธรรมะพระสงฆ์ยังไม่เข้าถึงพุทธศาสนิกชน เนื่องจากพระสงฆ์ขาดความเข้าใจในกระบวนการสื่อสารหัวข้อธรรมที่นำเสนอบางครั้งไม่เหมาะกับกลุ่มผู้ฟัง และพระสงฆ์ยึดติดกับรูปแบบเดิม ๆ ในการสื่อสารแก่ผู้ฟังจึงทำให้บางครั้งเกิดการเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป จากปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว พระสงฆ์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน คือ ผู้นำทางจิต วิญญาณ ต้องปฏิบัติธรรมเผยแพร่ในเชิงรุก เพื่อเป็นผู้นำทางสังคม เป็นกัลยาณมิตรคอยแนะนำพร่ำสอน ให้รู้กระบวนการสื่อสารทางธรรมะ คือ ให้ละอวยชักล้าบาบ ให้ตั้งอยู่ในคุณความดี ปฏิบัติกรรมฐาน โดยการเจริญสติปัญญาหมั่นเข้าวัดฟังธรรมจำศีล ก็จะพบแต่ความเจริญรุ่งเรือง อันเป็นอุดมมงคลสูงสุดในชีวิต ผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินผู้ฟังธรรมในวันธรรมสวนะแล้วนำผลไปใช้ในการวางแผนกำหนดพุทธวิธีการสื่อสารด้านพุทธธรรม เพื่อนำธรรมะไปเผยแพร่พัฒนาสังคมให้เกิดสังคมให้เกิดสันติภาพภายในจิตใจ อันเป็นเป้าหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนาสืบไป

สมมติฐานข้อที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐานอุบาสกอุบาสิกา ที่มี รายได้ แตกต่างกันมีความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล โดยรวมและรายด้าน ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้อง อาร์โนลด์ และเฟลด์แมน. (Arnold & Feldman. 1986 : 86-91) เสนอสาเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงานที่พบมากที่สุด ได้แก่ ค่าจ้าง (Pay) ค่าตอบแทนจากการทำงาน ลักษณะงานที่ทำ (The work it self) คนส่วนมากต้องการงานที่ท้าทาย การส่งเสริม (Promotion) การได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสมมีผลทำให้เกิดความพึงพอใจ

การนิเทศงาน (Supervision) ผู้นำเทศงานที่ให้ปฏิบัติงาน กลุ่มที่ทำงาน (The work group) บุคคลชอบที่จะสนทนากับบุคคลที่เขาร่วมงานด้วย ปรีกษาปัญหาและความไม่สะดวกสบายต่าง ๆ สภาพการทำงาน (Working conditons) การทำงานที่มีแสง เสียง อากาศ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เพียงพอ มีผลทำให้เกิดความพึงพอใจ

สมมติฐานข้อที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐาน อุบาสกอุบาสิกาที่มี ลักษณะการมารักษาอุโบสถศีล แตกต่างกัน มีความพึงพอใจของอุบาสกอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล โดยรวมและรายด้าน ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เนื่องจากข้อวัตรปฏิบัติที่ละเอียดอ่อน ซึ่งสอดคล้องพระมหาธนพัฒน์ ฐิตสารโ (สีหนาม) .(2556 :บทคัดย่อ).ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาวีเคราะหผลกรการรักษาอุโบสถศีลของชาวบ้านโนนเมืองที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผลการวิจัยพบว่า อุโบสถศีล เป็นการสมทานข้อวัตรปฏิบัติในวันอุโบสถ คือวันพระในวันข้างขึ้น - ข้างแรม 8,14,15 ค่ำ คีล 8 ที่รักษาในวันอุโบสถ เรียกว่า อุโบสถศีล ส่วนศีล 8 ที่รักษาในวันปกติเรียกว่า คีล 8 หรืออัฐศีล อุโบสถศีลมีความสำคัญมากในฐานะเป็นเครื่องมือกำจัดกิเลสอย่างหยาบ เพราะเป็นศีลที่พุทธศาสนิกชนควรรักษาในวันพระนับเวลาวันหนึ่งและคืนหนึ่ง เป็นการประพฤติพรหมจรรย์พักชีวิตตามปกติไว้ชั่วคราวมาดาเนินชีวิตในทางธรรม เพื่อเสริมสร้างมนุษย์ให้บรรลุจุดหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา ตลอดจนเสริมสร้างสังคมให้สงบสุข

การรักษาอุโบสถศีลของชาวบ้านโนนเมือง ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรักษาอุโบสถศีล อันเป็นศีลที่พิเศษของฆราวาสผู้ครองเรือน ทั้งในเรื่องของวันที่กำหนดให้เป็นวันอุโบสถ และข้อวัตรปฏิบัติที่ละเอียดอ่อน ในปัจจุบันอุบาสกอุบาสิกานิยมมารักษาอุโบสถศีลที่วัดมากกว่าการรักษาที่บ้าน เพราะการมาที่วัดทำให้ผู้รักษาศีลได้ทำบุญด้วย มีการให้ทาน ฟังธรรมและปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานได้ดีกว่าที่บ้าน อันเป็นการบาเพ็ญบุญกิริยาวัตถุตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อให้ได้รับอานิสงส์จากการปฏิบัติอย่างสูงสุด

ส่วนผลของการรักษาอุโบสถศีลที่นำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้น อุบาสกอุบาสิกาชาวบ้านโนนเมืองมีสุขภาพทางกายที่แข็งแรง ช่วยลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องดื่มและการแต่งตัวหยุดการทำงานที่รับผิดชอบไว้ชั่วคราว ทั้งยังส่งผลดีต่อสุขภาพจิตเป็นการฝึกสติให้รู้เท่าทันความคิด และภาคภูมิใจที่ได้ทำในสิ่งดีงาม มีกำลังใจในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ครอบครัวมีความสุข เพราะการรักษาอุโบสถศีลเป็นการปฏิบัติเพื่อกำจัดกิเลสอกาม นอกจากนี้ยังเกิดประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองและเศรษฐกิจอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องความพึงพอใจของอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีล ณ พุทธสถาน ตำบลโขมง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ดังต่อไปนี้

1. ควรดำเนินการให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการรักษาศีลอุโบสถจากสื่อต่างๆ ให้การส่งเสริมในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ ในการรักษาศีลอุโบสถให้แก่ชาวพุทธ เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้เตรียมการรักษาอุโบสถและเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจการเข้าร่วมการรักษาอุโบสถ

2. ควรมีการปลูกฝังหลักคำสอนทางพุทธศาสนาที่ถูกต้องให้แก่บุตรหลาน ในข้อปฏิบัติที่เกี่ยวกับเรื่องประเพณีการรักษาอุโบสถศีล มี เว้นจากการใช้เครื่องสำอางต่างๆ เว้นจากการนอน บนที่นอนอันกว้างใหญ่ การงดบริโภคอาหารในตอนบ่ายและคำเป็นการฝึกตนให้คุ้นเคยกับชีวิตที่อดอยากใช้ชีวิตที่พอเพียง

3. ควรมีคู่มือแนะนำวิธีการปฏิบัติ เพราะถ้ามีเอกสารประกอบการรักษาอุโบสถศีล ไว้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้สนใจจะเข้าปฏิบัติธรรมในแต่ละครั้งรวมถึงการให้คำแนะนำข้อมูลของการเข้าพักการให้คำแนะนำข้อมูลของการเข้าพัก และระยะเวลาของการรักษาศีล

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาในวัดเสม็ดโพธิ์ศรี วัดโขมง และเป็นการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การรักษาอุโบสถศีล ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. มีการศึกษาความพึงพอใจของอุบาสิกาต่อการรักษาอุโบสถศีลกรณีศึกษาในเขตอำเภอจังหวัดใกล้เคียง และระดับภาค เพื่อให้ทราบข้อมูลที่ครอบคลุม

2. ศึกษารูปแบบการรักษาอุโบสถศีลของชาวพุทธเพื่อพัฒนาให้เหมาะสมกับการรักษาอุโบสถศีล

- 3.ควรศึกษาความถึงทัศนคติของประชาชนทุกระดับที่เกี่ยวกับการรักษาอุโบสถศีลเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป

เอกสารอ้างอิง

- ชมรมธรรมทาน วัดพระพุทธรบาท สระบุรี. 2545. **ความมหัศจรรย์แห่งอุโบสถศีลสาระ
ธรรมจากพระไตรปิฎก**. กรุงเทพฯ : ศิลป์สยามและบรรจุกัณฑ์การพิมพ์.
- พระครูปลัดศิริวัฒน์ สยัญจิตโต (วิชาผา). 2549. **ความพึงพอใจต่อการเผยแพร่ธรรมในวันธรรมสวนะของ
พุทธศาสนิกชน : กรณีศึกษาเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (สาขาวิชาธรรมนิเทศ)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**
- พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตโต). 2546. **พระพุทธศาสนาในประเทศไทยสมัยปัจจุบัน**
แหล่งที่มา <http://www.dhammadharm.org/thailand/contemporary.php> 15 มกราคม 2554
- พระมหาธนพัฒน์ ฐิตสาโร (สีหานาม). 2556. **การศึกษาวิเคราะห์ผลกรรการรักษาศีลอุโบสถศีลของ
ชาวบ้านโนนเมืองที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต. วิทยานิพนธ์พธ.ม. (พระพุทธศาสนา) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). 2538. **พุทธธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.
- พระราชวรมนู. 2528. **มองอเมริกามาแก้ปัญหาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ
- รัตนา สมบูรณ์ และคนอื่นๆ. 2554. **ความพึงพอใจและความคาดหวังของบุคลากรที่มีต่อการให้บริการ ของกอง
ประกันคุณภาพการศึกษา**. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. กองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อุทัย ดุลยเกษม. 2545. **ศึกษาเรียนรู้ ภาค 2**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสตรี - สฤชดีวงศ์.
- Arnold, H. J. & Feldman, D. D. (1986). **Organization Behavior**. Singapore : McGraw-Hill.
- Ashoor, Mohammed Saleh Jamil. (1979, February). A survey of user's attitudes toward
the resources and services of three university libraries in Saudi Arabia.
Dissertation Abstracts International. 39,4567-A
- Maynard, W.Shelly. 1975. **Responding to Social Change**. Pennsylvania: Dowden Hutchison
And Press Inc.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครราชสีมา

Factors Effecting Tax Collection Efficiency of The Local Administrative Organizations in Nakhon Ratchasima Province

ปฏิพร ครัวสูงเนิน

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) เปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ตามรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้กับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 5) วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 180 แห่ง ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักบัญชีที่ปฏิบัติงานด้านจัดเก็บรายได้ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยนักบัญชีให้ความคิดเห็นในด้านลักษณะของกฎหมายภาษีอากรว่าเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากร ด้านฐานข้อมูล ด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร และด้านโครงสร้างภาษีอากร ตามลำดับ 2) ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้อยู่ในระดับมาก โดยด้านความถูกต้องครบถ้วนในการจัดเก็บรายได้ มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านความคุ้มค่าในการจัดเก็บรายได้ และด้านมาตรการตรวจสอบ ตามลำดับ 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมาที่มีรูปแบบขององค์กรแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ไม่แตกต่างกัน 4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 5) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา คือ ด้านฐานข้อมูล และด้านพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ถึงร้อยละ 74.40

คำสำคัญ: ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้, ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of the research were 1) to study the factors associated with tax collection efficiency of the Local Administrative Organizations, 2) to study the tax collection Efficiency of the Local Administrative Organizations, 3) to compare between the Local Administrative Organizations regarding tax collection efficiency according to standardization of The Local Administrative Organization, 4) to analyze the relationship between factors which is related to tax collection Efficiency of the Local Administrative Organizations, and 5) to analyze factors that is related and

effected to tax collection efficiency of the Local Administrative Organizations. The sample consisted of 180 The Local Administrative Organizations in Nakhon Ratchasima province with accountants who were responsible for tax collecting. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, t-test, correlation and multiple regression.

The research findings were as follows :

1) Accountants who were responsible for tax collecting of The Local Administrative Organizations generally considered all factors that in high level were associated to tax collection efficiency in The Local Administrative Organization, Nakhon Ratchasima province. When examined each aspects the research distinguished that accountants showed high level of express their views of all matters concerned. Their voices that the top priority concerned in the tax collection efficiency is tax laws. The second was revenue officers followed, tax payer information databases, right atmosphere that influences legal actions following tax laws respectively. 2) Tax collection efficiency of the Local Administrative Organizations in Nakhon Ratchasima province overall had shown a high efficiency rates. When considered each facet the research found the high efficiency rates in all facets. The first of tax collection efficiency was the correctness in collection of tax. The second was the tax collect worthiness and tax audit standards respectively. 3) Different types of management implicated of the Local Administrative Organizations in Nakhon Ratchasima province has shown non-different relating to tax collection efficiency. 4) Factors involved with tax collection efficiency regarding tax laws, tax structures, right atmosphere that influences legal actions following tax laws, revenue officers and tax payer information databases were at high level of positive correlation with tax collection efficiency of the Local Administrative Organizations in Nakhon Ratchasima province at significantly different 0.01. 5) The factors effecting tax collection efficiency of The Local Administrative Organizations in Nakhon Ratchasima province as follow (1) tax payer information databases and (2) revenue officers at a significantly different 0.05. The effect on the tax collection efficiency accounted for 74.40 percent.

Keywords: Factors associated with tax collection efficiency, Tax collection efficiency, The Local Administrative Organizations

บทนำ

เนื่องจากระบบการปกครองท้องถิ่นนั้นเป็นผลจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ เพื่อให้ประชาชนได้ปกครองตนเองตามครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นองค์กรปกครองตนเอง (Locally Self - Government) ซึ่งมีกฎหมายรองรับในการทำหน้าที่บริหารจัดการทรัพยากรและการให้บริการภายในท้องถิ่น การกำกับดูแลสภาพสิ่งแวดล้อม และดูแลรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากองค์กรมหาชนทั่วไป กล่าวคือ การมีอิสระภายใต้กรอบของกฎหมายและนโยบายของชาติ เป็นระบบการให้บริการที่สมบูรณ์ในตัวเอง (Self - Contained Service) และมีอำนาจการเก็บภาษีอากร (Power of Tax) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีสถานะเป็นนิติบุคคล มีรายได้จากการเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆ โดยมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่น และมีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล มีอิสระของการทำงาน (Local Autonomy) แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายและนโยบายของชาติ (ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, 2551 : 22-23)

ถึงแม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีรายได้จากการจัดเก็บเอง รายได้ที่รัฐจัดเก็บให้และภาษีมูลค่าเพิ่มที่รัฐบาลแบ่งให้ แต่รายได้ที่ได้รับดังกล่าวก็ไม่เพียงพอที่จะให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนตามภาระหน้าที่และภารกิจถ่ายโอน รัฐบาลจึงจำเป็นต้องจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี เพราะในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดความสามารถในการพัฒนาและจัดเก็บรายได้ ซึ่งยังต้องอาศัยแหล่ง

เงินอุดหนุนจากภาครัฐ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนได้ตามมาตรฐานอย่างทั่วถึง จึงเป็นปัญหาสำคัญจะดำเนินการอย่างไรที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแสวงหาแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งตนเอง พัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น มีฐานะการคลังที่เข้มแข็ง ทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น และมีแหล่งรายได้ของตนเองที่สอดคล้องกับศักยภาพทางเศรษฐกิจที่แท้จริงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2556 : 25-26) ดังนั้น การจัดเก็บภาษีอากรจะมีประสิทธิภาพมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เป็นเครื่องกำหนดประสิทธิภาพ ซึ่งจะต้องอยู่ภายใต้ข้อกำหนดที่ว่าประชาชนมีความสำนึกในการเสียภาษีที่ค่อนข้างสูง ลักษณะของกฎหมายภาษีต้องเข้าใจง่ายและสะดวกต่อการประเมินภาษีของผู้เสียภาษี พนักงานผู้จัดเก็บภาษีต้องเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานและให้บริการแก่ผู้เสียภาษีเป็นอย่างดี นอกจากนี้ต้องสร้างบรรยากาศให้ผู้เสียภาษีปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรให้มากขึ้น โดยผู้นอกรจะต้องปฏิบัติตัวเป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้เสียภาษีอากรทั่วไป และพยายามมิให้มีการหลบเลี่ยงภาษีเป็นช่องว่างของความไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีและมีส่วนทำให้ผู้เสียภาษีถูกต้องอยู่แล้วเกิดความท้อแท้และไม่มีกำลังใจในการเสียภาษี ประการสุดท้ายที่มีความสำคัญมาก คือโครงสร้างภาษีอากร ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างภาษีอากรเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยในด้านความสะดวกและเข้าใจง่ายในทางปฏิบัติทั้งผู้จัดเก็บและผู้เสียภาษี และก่อให้เกิดความเป็นธรรม เมื่อภาษีอากรมีโครงสร้างที่ดีโดยเฉพาะการลดความซ้ำซ้อนของการจัดเก็บ อันจะมีผลให้การระดมภาษีเหมาะสมอยู่ในวิสัยที่ผู้เสียภาษีรับได้ ลดการหลบเลี่ยงภาษีให้น้อยลง ส่งผลให้เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดเก็บอีกด้วย (ราณี อธิชัยกุล, 2552 : 18)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเลือกศึกษาในเขตจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผลของการวิจัยจะสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ เพื่อช่วยให้นักบัญชีที่ปฏิบัติงานด้านจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปรับปรุงแนวทางการจัดเก็บรายได้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ช่วยเสริมสร้างให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีฐานะทางการคลังเข้มแข็งยิ่งขึ้น และสามารถดำเนินการตามนโยบายของรัฐเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมาตามรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้กับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา
5. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ เปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ตามรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้กับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ และวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 328 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 180 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามในการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่ 2 เป็นรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ส่วนที่ 3 เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นในด้านลักษณะของกฎหมายภาษีอากร ด้านโครงสร้างภาษีอากร ด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร ด้านพนักงานผู้จัดเก็บภาษี และด้านฐานข้อมูลอากรอยู่ที่ 0.828, 0.848, 0.776, 0.864 และ 0.914 ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 เป็นประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นในด้านความถูกต้องครบถ้วนในการจัดเก็บรายได้ ด้านความคุ้มค่าในการจัดเก็บรายได้ และด้านมาตรการตรวจสอบอยู่ที่ 0.885, 0.846 และ 0.905 ตามลำดับ

ส่วนที่ 5 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง โดยเก็บข้อมูลจากนักบัญชีที่ปฏิบัติงานด้านจัดเก็บรายได้ ซึ่งแต่ละแห่งมีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบแห่งละ 1 คน คือ นักวิชาการจัดเก็บรายได้หรือเจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ หรือเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ แล้วจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ แบบของจดหมายตอบกลับไปพร้อมกับแบบสอบถามตามที่อยู่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา และทำการติดตามทางตามทางโทรศัพท์ เพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับมาครบ จำนวน 180 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้วิธีทางสถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 1 คือ ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 2 คือ ข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะใช้วิธีการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 3 คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์การแปลคะแนน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 4 คือ ปัจจัยประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์การแปลคะแนน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ในระดับดี ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ในระดับต่ำ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ในระดับต่ำมาก

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่

2.1 การทดสอบสมมติฐานด้วย t-test โดยการทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 กลุ่ม

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้กับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา มีเกณฑ์การแปลค่า ดังนี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.80 ถึง 0.99 และ -0.80 ถึง -0.99 มีความสัมพันธ์ระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.60 ถึง 0.79 และ -0.60 ถึง -0.79 มีความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.40 ถึง 0.59 และ -0.40 ถึง -0.59 มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.20 ถึง 0.39 และ -0.20 ถึง -0.39 มีความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างต่ำ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.00 ถึง 0.19 และ -0.00 ถึง -0.19 มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

2.3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามคือนักบัญชีที่ปฏิบัติงานด้านจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เกือบทั้งหมดเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 95 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 66.67 ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งนักวิชาการจัดเก็บรายได้ คิดเป็นร้อยละ 55 และมีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.66 โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 74.44 ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยนักบัญชีให้ความคิดเห็นในด้านลักษณะของกฎหมายภาษีอากรว่าเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากร ด้านฐานข้อมูล ด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร และด้านโครงสร้างภาษีอากร ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมมี ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านความถูกต้องครบถ้วนในการจัดเก็บรายได้ มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านความคุ้มค่าในการจัดเก็บรายได้ และด้านมาตรการตรวจสอบ ตามลำดับ

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมาที่มีรูปแบบขององค์กรแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ในด้านความถูกต้องครบถ้วนในการจัดเก็บรายได้ ด้านความคุ้มค่าในการจัดเก็บรายได้ และด้านมาตรการตรวจสอบไม่แตกต่างกัน

4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ในลักษณะของกฎหมายภาษีอากร ด้านโครงสร้างภาษีอากร ด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร ด้านพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากร และด้านฐานข้อมูล มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ในด้านความถูกต้องครบถ้วนในการจัดเก็บรายได้ ด้านความคุ้มค่าในการจัดเก็บรายได้ และด้านมาตรการตรวจสอบ ในทางบวก ในระดับสูง ($r = 0.800$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา คือ ด้านฐานข้อมูล และด้านพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ถึงร้อยละ 74.40

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยนักบัญชีให้ความคิดเห็นในด้านลักษณะของกฎหมายภาษีอากรว่าเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากร ด้านฐานข้อมูล ด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร และด้านโครงสร้างภาษีอากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา ขอนทอง (2553) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกำแพงเพชร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ใน 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา สุขจิต (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลทุ่งศรีชุมพล อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยโดยภาพรวมมีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลทุ่งศรีชุมพล อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ใน 5 ด้าน คือปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านสถานที่วัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยด้านโครงสร้างภาษีและการบริหารจัดการ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา มีแสง (2554) ได้ศึกษา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเหล่าเสือโก้ก จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ 4 ด้าน คือ ด้านการชำระภาษี ด้านมาตรการในการดำเนินงาน ด้านประชาสัมพันธ์ และด้านบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ด้านลักษณะของกฎหมายภาษีอากร มีความคิดเห็นภาพรวมและรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยลักษณะของกฎหมายภาษีอากรกำหนดระยะเวลาในการชำระภาษีอย่างเหมาะสม กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับในการปฏิบัติงานด้านจัดเก็บรายได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดเก็บไว้อย่างชัดเจนรัดกุม ลักษณะของกฎหมายภาษีอากรมีความยืดหยุ่น และความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Otto Eckstein (1964 อ้างถึงใน เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2552) ที่กล่าวว่า กฎหมายภาษีที่ใช้ในการเก็บภาษีทุกประเภท จะต้องมีความแน่นอนและเป็นที่ยอมรับแก่ผู้เสียภาษีทุกคน และมีความแน่นอนในเรื่องฐานภาษี อัตราภาษี ตลอดจนวันเวลาและวิธีการที่จัดเก็บภาษีนั้น ความแน่นอนและชัดเจนจะทำให้ผู้เสียภาษีมีความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีที่ตนจะต้องเสียและช่วยให้การบริหารการจัดเก็บง่ายขึ้น ภาษีที่ดีต้องเป็นภาษีที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจของประเทศ หรือการเปลี่ยนแปลงฐานทางเศรษฐกิจของผู้เสียภาษีได้ง่าย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา ขอนทอง (2553) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ด้านลักษณะของกฎหมายภาษีอากรในระดับมากเช่นเดียวกัน

ด้านโครงสร้างภาษีอากร มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดอัตราค่าภาษีและค่าธรรมเนียมอย่างชัดเจนตามที่บัญญัติไว้ทางกฎหมาย โครงสร้างภาษีอากรของรายได้แต่ละประเภทไม่ซ้ำซ้อนกันในการดำเนินการจัดเก็บรายได้ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลงโทษผู้เสียภาษีที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ทำให้ผู้เสียภาษีเกรงกลัวต่อบทลงโทษ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สอดคล้องกับแนวคิดของ เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2552) ที่กล่าวว่า เนื่องจากภาษีเป็นสิ่งที่บังคับการจัดเก็บเงินได้หรือผลประโยชน์ไปจากประชาชน ดังนั้นประชาชนย่อมจะไม่อยากเสียผลประโยชน์ของตน นอกเสียจากผู้เสียภาษีจะเห็นถึงความสำคัญของภาษี และมีการลงโทษผู้มีเจตนาหลบเลี่ยงภาษีอย่างรุนแรง การป้องกันการหลบเลี่ยงการเสียภาษีจะทำได้ผล เมื่อมีทั้งการลงโทษโดยกฎหมายและการลงโทษโดยสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัดนา สุขจิต (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลทุ่งศรีภูมิ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ด้านโครงสร้างภาษีอากรและการบริหารจัดการในระดับมากเช่นเดียวกัน

ด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ เอกสารแผ่นพับและแสดงขั้นตอนการชำระภาษีทั้งภายในสำนักงานและภายนอกสำนักงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเชิญชวนและประชาสัมพันธ์ขั้นตอนและวิธีการชำระภาษีอากรให้แก่ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบอย่างชัดเจนทั่วถึง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีนโยบายให้รางวัลใจให้ชำระภาษีของประชาชน เช่น ของขวัญ ใบประกาศเกียรติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประหยัด หงส์ทองคำ (2548) ที่กล่าวว่า นโยบายการให้รางวัล เป็นอีกช่องทางที่จะทำให้ท้องถิ่นสามารถที่จะหารายได้เพิ่มขึ้นอย่างเป็นกอบเป็นกำ เพราะการให้รางวัลแก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีครบถ้วนและไม่หลีกเลี่ยงจะมีลักษณะเป็นมาตรการจูงใจให้การหลีกเลี่ยงภาษีลดลง และสอดคล้องกับแนวคิดของ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2552) ที่กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์ ขั้นตอนและระยะเวลาการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆ โดยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เสียภาษีให้ความร่วมมือในการชำระภาษี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจดำเนินการในลักษณะต่างๆ เช่น การมอบใบประกาศ หรือโล่ประกาศเกียรติคุณ เพื่อเป็นเกียรติ และการยกย่องผู้ให้ความร่วมมือในการชำระภาษีอย่างสม่ำเสมอ

ด้านพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากร มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่จัดเก็บรายได้ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันด้วยความเป็นธรรม ความเสมอภาค เท่าเทียมกันทุกระดับไม่เลือกปฏิบัติ และปราศจากอคติ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่จัดเก็บรายได้ให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่จัดเก็บรายได้ให้เพียงพอเหมาะสมตามลักษณะกับปริมาณงานการจัดเก็บรายได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2552) ที่กล่าวว่า

ในการปฏิบัติการจัดเก็บภาษีแต่ละชนิดนั้น จะต้องเก็บจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีชนิดนั้นอย่างทั่วถึงและอย่างเสมอภาค ในกรณีที่มีการจัดเก็บไม่ทั่วถึงหรือมีการเลือกปฏิบัตินั้นจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในหมู่ผู้เสียภาษีชนิดนั้น ซึ่งจะเป็นเหตุผลสำคัญให้ประชาชนพยายามหลบเลี่ยงการเสียภาษี สอดคล้องกับแนวคิดของ ชลธาร วิศรุตวงศ์ และคณะ (2551) ที่กล่าวว่า จำนวนผู้มีหน้าที่เสียภาษีมีจำนวนมาก ระบบธุรกิจมีความซับซ้อนมากขึ้น แต่เจ้าหน้าที่มีจำนวนจำกัดไม่สามารถประเมินภาษีกับผู้มีหน้าที่เสียภาษีทุกรายได้อย่างทันการณ์ และอาจทำให้รัฐได้รับภาษีล่าช้า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนนา มีแสง (2554) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเหล่าเสือโก้ก จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ด้านบุคลากรในระดับมากเช่นเดียวกัน

ด้านฐานข้อมูล มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการรวบรวมฐานข้อมูล เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการคำนวณและประเมินภาษีให้สอดคล้องกับความเป็นจริงอย่างน่าเชื่อถือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำการสำรวจฐานข้อมูลผู้เสียภาษีให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในจัดเก็บรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประหยัด หงส์ทองคำ (2548) ที่กล่าวว่า ข้อมูลเกี่ยวกับภาษีอากรประเภทต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างไว้อย่างครบถ้วนและทันสมัย จึงสมควรที่จะต้องชี้แจงถึงคุณประโยชน์ของการสร้างระบบข้อมูล เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกองค์กรมีข้อมูลเกี่ยวกับภาษีอากรให้ครบถ้วนและทันสมัย และเป็นประโยชน์ในการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่นที่ครบถ้วนมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา จิราสุคนธ์ (2555) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นของเทศบาลเมืองกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการเก็บภาษีท้องถิ่น ด้านข้อมูลภาษีในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมและรายด้านมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้อยู่ในระดับมาก โดยด้านความถูกต้องครบถ้วนในการจัดเก็บรายได้ มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านความคุ้มค่าในการจัดเก็บรายได้ และด้านมาตรการตรวจสอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา ขอนทอง (2553) ที่ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกำแพงเพชรโดยภาพรวม มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา จิราสุคนธ์ (2555) ที่ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นของเทศบาลเมืองกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นของเทศบาลเมืองกระทุ่มแบนโดยภาพรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ด้านความถูกต้องครบถ้วนในการจัดเก็บรายได้ ในภาพรวมมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้อยู่ในระดับมาก โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บรายได้ได้อย่างถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ระดับความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามข้อบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำระบบฐานข้อมูลทะเบียนทรัพย์สินของผู้เสียภาษีได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการชำระภาษี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประหยัด หงส์ทองคำ (2548) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้นั้นก็คือ ความสามารถในการจัดเก็บรายได้ประเภทต่างๆ จากผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีได้อย่างครบถ้วน ไม่ขาดตกบกพร่อง ไม่มีติดค้าง เพราะการรั่วไหลของการจัดเก็บรายได้ ไม่เพียงแต่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยากจน ไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะบริหารงานในหน้าที่ให้เกิดผลดีเท่านั้น หากแต่จะเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี ยิ่งมีการเลียนแบบหรือทำตามมากเท่าใด ยิ่งทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีปัญหาด้านการเงินการคลังมากขึ้นเท่านั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ชลธาร วิศรุตวงศ์ และคณะ (2551) ที่กล่าวว่า ในการเก็บภาษีอากรแต่ละประเภท ถ้าจะจัดเก็บให้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยควรได้รายได้เท่าใดแล้วเปรียบเทียบกับรายได้ที่จะได้จริงของภาษีประเภทนั้นๆ กับรายได้ที่ควรจะได้ ก็จะทำให้เรา รู้ว่าการบริหารการจัดเก็บภาษีนั้นๆ มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

ด้านความคุ้มค่าในการจัดเก็บรายได้ ในภาพรวมมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้อยู่ในระดับมาก โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำรายได้ที่ได้จากการจัดเก็บรายได้ไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างคุ้มค่าและบังเกิดประโยชน์สูงสุด การบริหารจัดการรายวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการจัดเก็บรายได้ได้อย่างคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ที่จัด

เก็บภาษี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Richard A. Musgrave (1989 อ้างถึงใน ไพรัช ตระการศิริพันธ์, 2550) ที่กล่าวว่า ลักษณะการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีจะต้องมีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเก็บน้อยที่สุด ในขณะที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการเก็บได้มากที่สุด และสอดคล้องกับแนวคิดของ ชลธาร วิศรุตวงศ์ และคณะ (2551) ที่กล่าวว่า ลักษณะความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากรมีความสำคัญเพราะค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากรเปรียบเสมือนเป็นการใช้ปัจจัยการผลิตหรือทรัพยากรอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าใช้จ่ายมากเกินไปก็อาจได้รับประโยชน์น้อยกว่า เมื่อเทียบกับกรณีที่น่าไปใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ

ด้านมาตรการตรวจสอบ ในภาพรวมมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้อยู่ในระดับมาก โดยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่จัดเก็บรายได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในแบบแสดงรายการประเมินภาษีกับทะเบียนทรัพย์สินของผู้ชำระภาษี ข้อมูลภาษีค้างชำระ และจัดทำหนังสือเร่งรัดการจัดเก็บให้ครบถ้วนอย่างเร่งด่วน เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่จัดเก็บรายได้ดำเนินการสรุปประเมินผลการจัดเก็บรายได้ โดยรายงานต่อคณะกรรมการตรวจสอบและคณะผู้บริหารทราบ หลังจากพ้นกำหนดเวลาชำระภาษีอย่างสม่ำเสมอ ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำการตรวจสอบและปรับปรุงระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบัน เพื่อช่วยให้การจัดเก็บรายได้เป็นไปอย่างถูกต้อง ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปัญญาพร ทองเล็ก (2552) ที่กล่าวว่า เจ้าพนักงานประเมินจะทำการตรวจสอบว่าผู้เสียภาษีได้ยื่นแบบแสดงรายการและเสียภาษีไว้ถูกต้องหรือไม่ หากไม่ถูกต้องเจ้าพนักงานประเมินจะทำการประเมินเรียกเก็บภาษี พร้อมทั้งเบี้ยปรับและเงินเพิ่มตามกฎหมาย แล้วส่งหนังสือแจ้งการประเมินให้ผู้เสียภาษี เพื่อดำเนินการเสียภาษีให้ถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ ชลธาร วิศรุตวงศ์ และคณะ (2551) ที่กล่าวว่า การตรวจสอบภาษีเป็นมาตรการที่จำเป็นจะต้องดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่ามีการชำระภาษีอย่างถูกต้องและครบถ้วนตามกฎหมายกำหนด อีกทั้งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และตรงตามนโยบายการบริหารจัดเก็บภาษีที่กำหนด

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมาที่มีรูปแบบขององค์กรแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประหยัด หงส์ทองคำ (2548) ที่กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทนั้นจะมีคุณลักษณะเหมือนกันอยู่ประการหนึ่ง คือ การแสวงหาช่องทางในการพัฒนาตนเองทุกๆ ด้าน เพื่อที่จะให้รัฐบาลมีความเชื่อถือในความสามารถที่จะรับภาระอันเกิดจากการกระจายอำนาจได้อย่างหมดกังวล และเมื่อศักยภาพในการบริหารกิจการในหน้าที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการอย่างแท้จริง ก็จะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นผลดีและทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้น จึงทำให้ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ไม่แตกต่างกัน

4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ในระดับสูง ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา ขอนทอง (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่นเดียวกัน

5. ผลการวิจัยพบว่า ด้านฐานข้อมูล และด้านพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากร ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ดังนั้นแนวทางการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ นอกจากนี้ควรมีการพัฒนากระบวนการพื้นฐานข้อมูลให้มีความครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขอเสนอแนะผลที่ได้จากการวิจัยดังนี้

1.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด

นครราชสีมา มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเป็นรายด้านดังนี้

ด้านลักษณะของกฎหมายภาษีอากร ลักษณะของกฎหมายภาษีอากรต้องมีความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ

กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับในการปฏิบัติงานด้านจัดเก็บรายได้ต้องมีความเหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ของนักบัญชีที่ปฏิบัติงานจัดเก็บรายได้ ลักษณะของกฎหมายภาษีอากรมีความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี ตามกำลังความสามารถของผู้เสียภาษี ตลอดจนสามารถพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีได้รับ

ด้านโครงสร้างภาษีอากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรลงโทษผู้เสียภาษีที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ทำให้ผู้เสียภาษีเกรงกลัวต่อบทลงโทษ โครงสร้างภาษีอากรจะต้องมีการกำหนดเบี้ยปรับและบทลงโทษสำหรับผู้ไม่ปฏิบัติตามไว้อย่างเหมาะสม ไม่เอื้อต่อการหลบหนี และหลีกเลี่ยงภาษีของผู้เสียภาษี

ด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีนโยบายให้รางวัลใจให้ข้าราชการของประชาชน เช่น ของขวัญ ใบประกาศเกียรติคุณ คณะผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ และควรนำระบบคอมพิวเตอร์และการบริหารจัดการระบบสารสนเทศมาใช้ในการจัดเก็บรายได้ เช่น ระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน เพื่อยกระดับการให้บริการ สร้างความสะดวกรวดเร็วในการยื่นแบบและชำระภาษีแก่ผู้เสียภาษี

ด้านพนักงานผู้จัดเก็บภาษี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่จัดเก็บรายได้ให้เพียงพอเหมาะสมตามลักษณะกับปริมาณงานการจัดเก็บรายได้ มีการเพิ่มพูนความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่จัดเก็บรายได้ทุกระดับ ด้วยการฝึกอบรม การศึกษาดูงานองค์กรที่ประสบความสำเร็จในการจัดเก็บรายได้อย่างต่อเนื่อง จัดทำคู่มือการจัดเก็บรายได้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามแผนการดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านฐานข้อมูล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการจัดเก็บรายได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีระบบคอมพิวเตอร์มาใช้พัฒนาการจัดเก็บฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ และนำข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลมาใช้เป็นประโยชน์ในการประเมินการจัดเก็บรายได้ อย่างถูกต้องครบถ้วน

1.2 ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา จากการวิจัยพบว่า นักบัญชีที่ปฏิบัติงานด้านจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ในระดับมาก เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านความถูกต้องครบถ้วนในการจัดเก็บรายได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลทะเบียนทรัพย์สินของผู้เสียภาษีให้มีความถูกต้องครบถ้วน และนำข้อมูลมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการประเมินและชำระภาษี และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดเก็บรายได้ให้ครบถ้วนตามฐานข้อมูลทะเบียนทรัพย์สิน

ด้านความคุ้มค่าในการจัดเก็บรายได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการบริหารจัดการวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ บุคลากรและแรงงานผู้ปฏิบัติหน้าที่จัดเก็บรายได้ให้เกิดความคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ที่จัดเก็บภาษี

ด้านมาตรการตรวจสอบ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรทำการตรวจสอบและปรับปรุงระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบัน เพื่อช่วยให้การจัดเก็บรายได้เป็นไปอย่างถูกต้อง ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่จัดเก็บรายได้ทำการปรับปรุงฐานข้อมูลทะเบียนทรัพย์สินของผู้ชำระภาษีอย่างถูกต้องตามข้อเท็จจริง และรายงานเสนอต่อผู้บริหารทราบ

1.3 จากการวิจัยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบมีประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรวางแผนพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้อย่างต่อเนื่อง โดยการกำหนดแนวทางปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน เพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.4 จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรายได้ในทุกด้าน ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เนื่องจากปัจจัยต่างๆ จะเป็นเครื่องมือที่จะทำให้การจัดเก็บรายได้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วน หากสามารถจัดซื้ออุปกรณ์ของปัจจัยต่างๆ ให้ลดน้อยลง และพยายามพัฒนาศักยภาพการบริหารการจัดเก็บรายได้เพิ่มเติมแล้ว การจัดเก็บรายได้ขององค์กรจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.5 ปัจจัยด้านฐานข้อมูล และด้านพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากร ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ดังนั้น แนวทางการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ให้มีความรู้ความ

สามารถที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินงานด้านการจัดเก็บรายได้ นอกจากนี้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรทำการพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้มีความครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน เพื่อช่วยให้การจัดเก็บรายได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยในด้านอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ด้านการจัดการองค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เสียภาษี ด้านงบประมาณ ด้านการประชาสัมพันธ์

2.2 ควรทำการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรจัดเก็บรายได้อื่นๆ ได้แก่ กรมสรรพสามิต กรมสรรพากร กรมศุลกากร เป็นต้น เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบว่าแต่ละองค์กรเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2.4 ควรศึกษาโดยเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างนอกเหนือจากจังหวัดนครราชสีมาที่เก็บตัวอย่าง หรือในจังหวัดอื่น เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา มีแสง. 2554. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเหล่าเสือโก้ก จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2552. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. หนังสือสั่งการกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท.0808.3/ว 3431 ลงวันที่ 19 ตุลาคม 2552.
- 2556. ข้อมูลการจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2552-2556. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. 2552. การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. 2551. การคลังท้องถิ่น รวมบทความวิจัยเพื่อเพิ่มพลังให้ท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : พี.เอ. ลีฟวิง.
- เจษฎา จิราสุนันท์. 2555. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นของเทศบาลเมืองกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชลธาร วิศวตวงศ์ สุภาวดี ถิระพานิช และวราภรณ์ รุ่งเรืองกลกิจ. 2551. การคลังและงบประมาณ. หน่วยที่ 1-8 ฉบับปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ 3. หน่วยที่ 7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2548. การปกครองท้องถิ่นไทยท้องถิ่น. หน่วยที่ 8-15. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- ปัญจพร ทองเล็ก. 2552. การภาษีอากรธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ออฟเซ็ท.
- ไพรัช ตระการศิรินนท์. 2550. การคลังภาครัฐ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนา สุขจิต. 2554. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลทุ่งศรีชุมพล อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ราณี อีสัยกุล. 2552. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดเก็บภาษี. หน่วยที่ 8-15 ฉบับปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ 3. หน่วยที่ 1 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- วาสนา ขอนทอง. 2553. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
กับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวไทย ในจังหวัดจันทบุรี
THE STUDY of RELATIONS between INFORMATION EXPOSURE
about ECOTOURISM with KNOWLEDE, ATTITUDES and TOURISM BEHAVIOR
of THAI TOURISTS in CHANTHABURI PROVINCE

รดาธร ศรีสายหยุด

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงปริมาณการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ,ทราบถึงความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการเปิดรับ,ความรู้, ทัศนคติและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความรู้, ทัศนคติและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ กลุ่มตัวอย่างเป็น นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกหรือบังเอิญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการหาค่าความสัมพันธ์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทย

1. มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด
2. เพศ ภูมิลำเนา การศึกษา อาชีพ รายได้ และประเภทนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน
3. เพศ อายุ ภูมิลำเนา สถานภาพครอบครัว การศึกษา อาชีพ รายได้ และประเภทนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน
4. การศึกษา และรายได้แตกต่างกัน จะมีทัศนคติด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน
5. เพศ ภูมิลำเนา สถานภาพทางครอบครัว การศึกษา อาชีพ รายได้ และประเภทนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน
6. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
7. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในทิศทางเดียวกัน
8. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทิศทางเดียวกัน
9. ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทิศทางเดียวกัน
10. ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทิศทางเดียวกัน
11. ทัศนคติด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทิศทางเดียวกัน

คำสำคัญ : การศึกษาความสัมพันธ์, การเปิดรับข่าวสาร, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

Abstract

The purpose of this research were to study the research participants' exposure to information about ecotourism , to study the difference between their demographic factors and exposure to information about ecotourism , knowledge, attitudes and behavior in ecotourism and

relations between information exposure about ecotourism with knowledge, attitudes and tourism behavior

This study was a survey conducted using a questionnaire. The sample included 400 Thai tourists chosen through multi-stage sampling. Data were analyzed by using percentages, means, standard deviation, t-test, analysis of Variance and Pearson's correlation coefficients.

The results showed that

1. Thai tourists were exposed to information about ecotourism mostly from TV
2. Differences in gender, hometown, educational background (level), job (profession), income and type of tourists were related to differences in exposure to information about ecotourism
3. Differences in gender, age, hometown, status, educational background (level), job (profession), income and type of tourists were related to differences in knowledge of ecotourism
4. Differences in educational background (level) and income were related to differences in attitude of ecotourism
5. Differences in gender, hometown, status, educational background (level), job (profession), income and type of

tourists were related to differences in ecotourism behavior

6. Exposure about ecotourism was related to knowledge of ecotourism in the same way
7. Exposure about ecotourism was related to attitude of ecotourism in the same way
8. Exposure about ecotourism was related to behavior in ecotourism in the same way
9. Knowledge of ecotourism was related to attitude of ecotourism in the same way
10. Knowledge of ecotourism was related to behavior ecotourism in the same way
11. Kttitude of ecotourism was related to behavior ecotourism in the same way

Keyword: Education of Relations ,Information Exposure, Ecotourism

บทนำ

จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติซึ่งมีทั้งภูเขา แม่น้ำ ลำธาร และน้ำตก รวมทั้งยังมีท้องทะเลอันอุดมสมบูรณ์ มีประวัติความเป็นมาของเมืองที่มีอายุนับพันปี ตั้งแต่ต้นพุทธศตวรรษที่ 12 ซึ่งปรากฏหลักฐานให้เห็นจากโบราณสถานเมืองเพนียด ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณวัดทองทั่ว เขิงเขาสระบาบ ในอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี

ปัจจุบันจังหวัดจันทบุรีแบ่งเขตการปกครองเป็น 10 อำเภอและมีพื้นที่ๆ ติดทะเลถึง 5 อำเภอ คืออำเภอเมือง อำเภอขลุง อำเภอแหลมสิงห์ อำเภอท่าใหม่ และอำเภอนายายอาม จึงมีทัศนียภาพทางทะเลที่สวยงามเป็นจุดขายที่ดีเยี่ยมสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาสูดอากาศบริสุทธิ์และเที่ยวชมความงามทางธรรมชาติที่ยังอุดมสมบูรณ์

ด้านการประกอบอาชีพชาวจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทั้งทำสวน ทำไร่และทำการประมงชายฝั่ง แต่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำจนทำให้รายได้ของประชาชนลดลง ทางจังหวัดจึงสนับสนุนและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวและจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากจังหวัดจันทบุรีมีสถานที่ท่องเที่ยวมากมายจึงอาจทำให้การประชาสัมพันธ์ในทุกพื้นที่ยังไม่ทั่วถึงนักเพราะยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามหลายแห่งที่เป็นจุด unseen หรือยังมีคนรู้จักน้อยและจะรู้จักก็เฉพาะคนในพื้นที่เท่านั้น ผู้วิจัยจึงลงสำรวจพื้นที่ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวและได้สอบถามผู้นำชุมชนริมน้ำจันทบุรี ที่อยู่ในอำเภอเมือง ชุมชนน้ำตกตรอกนอง ที่อยู่ในอำเภอขลุง ชุมชนฉม้นที่อยู่ในอำเภอมะขาม ชุมชนอ่าวคุ้งกระเบนที่อยู่ในอำเภอท่าใหม่ และชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณชายหาดที่อยู่ในอำเภอแหลมสิงห์ พบว่าแต่ละพื้นที่มีปัญหาตรงกันคือขาดการประชาสัมพันธ์ ยกตัวอย่างชุมชนที่อาศัยอยู่ในวนอุทยานแห่งชาติเขาแหลมสิงห์ ทั้งที่ตรงนี้มีประวัติศาสตร์ที่สำคัญ คือมีเจดีย์ประกาศอิสรภาพและป้อมไพร่พินาทที่รัชกาลที่ 4 และ รัชกาลที่ 5 เคยเสด็จมายังบริเวณนั้นและได้บันทึกหลักฐานไว้ในพระราชนิพนธ์เสด็จประพาสสมณชลจันทบุรี แต่นักท่องเที่ยวก็ยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญและมาเยี่ยมชมเียนทั้งที่สถานที่แห่งนี้มีจุดชมวิวที่สวยงามและยังมีสัตว์ป่าตาม

ธรรมชาติอย่างผุ่ลึงที่อาศัยอยู่กันอย่างชุกชุม และจากการสำรวจและสอบถามผู้นำชุมชนที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่นโฮมสเตย์ รีสอร์ท เรือรับจ้างท่องเที่ยวและรับจ้างพาไปตกหมึกดำน้ำดูปะการังพบว่าชุมชนที่อยู่ในวนอุทยานแห่งชาติเขาแหลมสิงห์นั้น เคยได้รับรางวัลการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระดับรางวัลชนะเลิศในภาคตะวันออก และได้ที่ 2 ในระดับประเทศในปี พ.ศ. 2552 ซึ่งผู้นำชุมชน ได้กล่าวว่า “เมื่อพิจารณาแล้วสิ่งที่เราแพ้ และไม่ได้ที่ 1 ไม่ใช่เพราะสถานที่ท่องเที่ยวของเราสวยน้อยกว่าที่อื่นและไม่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์แต่เป็นเพราะเรามีข้อด้อยในเรื่องการประชาสัมพันธ์” (ข้อมูลจากการสอบถามข้อมูลจากผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการแหลมสิงห์โฮมสเตย์ อรุณ ชำนาญชล, 2554) ปัจจุบัน(ตุลาคม 2557)แหลมสิงห์โฮมสเตย์ คราวรางวัลอันดับ 1 ประเภทภาพถ่ายผ่านเลนส์ หัวข้อภาพแห่งความประทับใจ ในมาตรฐานโฮมสเตย์” จัดโดยกรมการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยจึงอยากหาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรี แต่เนื่องจากจังหวัดจันทบุรีถูกวางให้เป็นปอดของภาคตะวันออกเพราะเมื่อ 20-30ปี ที่ผ่านมาทางจังหวัดจันทบุรีได้เลือกที่จะไม่มีนิคมอุตสาหกรรมเหมือนจังหวัดชลบุรีและระยอง การจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรีจึงอาจจะต้องมีการจัดการที่พิเศษกว่าที่อื่นที่ไม่ได้มองแต่ตัวเลขเชิงปริมาณของจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ เพราะในช่วงที่ผ่านมาได้มีการออกมาชุมนุมคัดค้านการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมริมทะเลแหลมสิงห์ ฉะนั้นผู้ทำวิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเฉยๆ คงไม่พอคงจะต้องมีการศึกษาเรื่องการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพ่วงไปด้วยจึงจะเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง”การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรี” เพื่อให้ทราบถึงการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดจันทบุรี เพื่อให้มีการพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดจันทบุรีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีการบูรณาการอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงปริมาณการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยว
2. เพื่อทราบถึงลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันมีผลทำให้การเปิดรับ,ความรู้, ทักษะ และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกันหรือไม่
3. เพื่อทราบถึงการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความรู้, ทักษะ และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์กันหรือไม่
4. เพื่อให้มีการพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดจันทบุรีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีการบูรณาการอย่างยั่งยืน

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปจากการศึกษาวิจัย โดยกลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวชาวไทยเพศชายและหญิงอายุ 15-65 ปี ที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 400 คน มีขั้นตอนในการทำวิจัยเริ่มจากค้นหาบริบทที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรี จากนั้นทำการออกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

1. สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา

- ใช้ตารางแจกแจงความถี่ แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน

- ใช้การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบความแตกต่างกรณีตัวแปร 2 ตัว
- ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) กรณีตัวแปร 2 ตัวขึ้นไปเพื่อทดสอบความ

แตกต่าง

ผลการวิจัย

- นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรีเป็น เพศชายจำนวน 200 คน และเพศหญิงจำนวน 200 คน ส่วนใหญ่มีอายุ 15-24 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดจันทบุรี สถานภาพโสด ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี เป็นนักศึกษา มีรายได้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท เป็นนักท่องเที่ยวที่ชอบเดินทางท่องเที่ยวแบบอิสระและมาท่องเที่ยวพร้อมกับครอบครัว
- นักท่องเที่ยวเปิดรับข่าวสารในระดับปานกลาง มีความรู้ในระดับมาก มีทัศนคติเชิงบวก และมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง
- นักท่องเที่ยวเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากเป็นอันดับที่ 1 อันดับที่ 2 ได้แก่ สื่อป้ายโฆษณา อันดับที่ 3 ได้แก่ สื่อเพื่อน/เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน อันดับที่ 4 ได้แก่ สื่อนิตยสาร/วารสารการท่องเที่ยว
- นักท่องเที่ยวเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนเป็นอันดับที่ 1 อันดับที่ 2 ได้แก่ สื่ออินเทอร์เน็ต อันดับที่ 3 ได้แก่ สื่อระหว่างบุคคล และอันดับที่ 4 ได้แก่ สื่อเฉพาะกิจ
- นักท่องเที่ยวที่มีเพศ ภูมิลำเนา การศึกษา อาชีพ รายได้ และประเภทนักท่องเที่ยวแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน
- นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ภูมิลำเนา สถานภาพครอบครัว การศึกษา อาชีพ รายได้ และประเภทนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน มีความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน
- นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาและรายได้แตกต่างกัน มีทัศนคติด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน
- นักท่องเที่ยวที่มีเพศ ภูมิลำเนา สถานภาพครอบครัว การศึกษา อาชีพ รายได้ และประเภทนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน
- การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

สรุปและอภิปราย

ข้อมูลเชิงพรรณนา

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ จากผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรีเป็น เพศชายจำนวน 200 คน และเพศหญิงจำนวน 200 คน ส่วนใหญ่มีอายุ 15-24 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดจันทบุรี สถานภาพโสด ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี เป็นนักศึกษา มีรายได้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท เป็นนักท่องเที่ยวที่ชอบเดินทางท่องเที่ยวแบบอิสระและมาท่องเที่ยวพร้อมกับครอบครัว ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่าง 2 วิธีคือการสุ่มแบบโควตาและการสุ่มแบบสะดวกหรือแบบบังเอิญ การสุ่มแบบโควตา โดยแบ่งเป็นเพศชายและหญิงในสัดส่วนเท่ากัน ทางด้านอายุผู้วิจัยพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรีมีอายุระหว่าง 15-24 ปีมากที่สุด ซึ่งวัยนี้อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นถึงวัยรุ่นตอนกลาง เป็นวัยที่จะเข้าสู่วัยทำงานตอนต้นซึ่งเป็นวัยแห่งการมีพลัง สดชื่น สดใส มีเวลาท่องเที่ยว ชอบเที่ยวเตร่สังสรรค์ มักมีสังคมในหมู่เพื่อนฝูง วัยนี้ชอบความตื่นเต้นผจญภัย เป็นวัยแห่งการแสวงหา ซึ่งตรงกับแนวคิดด้านการท่องเที่ยว (ศุภลักษณ์ อัครางกูร, 2529)

ด้านภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดจันทบุรีมากกว่าต่างจังหวัด ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในปี 2555 (ข้อมูลจากเว็บไซต์ www.thai.tourismthailand.org/home) ที่พบว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรีเป็นนักท่องเที่ยวที่เป็นคนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนั้นหรือใกล้เคียงมากกว่าคนกรุงเทพฯ ต่างถิ่นหรือคนจังหวัดอื่นเพราะอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกที่มีพื้นที่ติดชายแดน

ประการสุดท้ายผู้วิจัยพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวแบบอิสระและมาท่องเที่ยวพร้อมกับครอบครัว รองลงมาเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวแบบอิสระเช่นกันแต่เป็นการท่องเที่ยวที่มาพร้อมกับเพื่อน ซึ่งหมายความว่าลักษณะสังคมไทยในต่างจังหวัด (ที่ไม่ใช่กรุงเทพฯ) เป็นสังคมที่ยังคงมีความผูกพันของครอบครัวสูงเพราะยังมีกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจร่วมกัน อีกทั้งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังอยู่ในวัยเรียนยังไม่มียาได้หรือมีรายได้ที่ไม่มากนัก จึงยังต้องมาอยู่กับครอบครัวเสียเป็นส่วนใหญ่

2. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นักท่องเที่ยวมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลาง โดย

- นักท่องเที่ยวเพศชายมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากกว่าเพศหญิง ผลการวิจัยของผู้วิจัยพบว่าไม่ตรงกับงานวิจัยของ Wilo Goidhaborsadore and Yates (2002) ที่กล่าวว่า เพศหญิงมีแนวโน้มและมีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย (Wilo Goidhaborsadore and Yates, 2002 : 114 อ้างถึงใน กิ่งแก้ว ทรัพย์พะวงค์, 2546) แต่สังเกตได้ว่าค่าเฉลี่ยไม่ได้แตกต่างกันมากนัก

- นักท่องเที่ยวที่อายุ 55-64 ปีมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด ผลการวิจัยของผู้วิจัยตรงกับการศึกษาของ ทอแรนซ์(1962) เรื่องความคิดละเอียดลออ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความคิดสร้างสรรค์ (ทอแรนซ์, 1962 อ้างถึงใน กิ่งแก้ว ทรัพย์พะวงค์, 2546)

- นักท่องเที่ยวที่ไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดจันทบุรี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากกว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งอาจเป็นเพราะนักท่องเที่ยวเป็นคนต่างถิ่น ทำให้ไม่รู้จักสถานที่ท่องเที่ยวและไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องการเดินทางและค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเหมือนนักท่องเที่ยวที่อยู่ในภูมิลำเนาจังหวัดจันทบุรี จึงต้องการแสวงหาความรู้มากกว่าซึ่งตรงกับ แนวคิดของ Merill และ Roe Webstine (Merill และ Roe Webstine อ้างถึงใน ชวรัตน์ เชิดชัย ,2527 : 50)

- นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพครอบครัวแยกกันอยู่/หย่ามีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด ผลการวิจัยของผู้วิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพครอบครัวแยกกันอยู่/หย่า มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุดนั้น อาจเกิดจากพฤติกรรมในการเลือกรับสื่อที่มีปัจจัยด้านความเหงาเป็นแรงผลักดันซึ่งเป็นแนวคิดของ Merill และ Roe Webstine (Merill และ Roe Webstine อ้างถึงใน ชวรัตน์ เชิดชัย ,2527 :50)

- นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาในระดับปริญญาโทมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด ผลการวิจัยของผู้วิจัยตรงกับแนวคิดเรื่องการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่นวัตกรรม (Roger, 1995) ซึ่งได้แบ่งกลุ่มผู้รับสารออกเป็นหลายกลุ่มโดยกลุ่มผู้มีการศึกษาสูงเป็นผู้เปิดรับข่าวสารอยู่เสมอ (Roger, 1995 อ้างถึงใน พีระ จิโรโสภณ, 2551 : 174)

- นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพเกษตรกรรมมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด เนื่องจากจังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในการผลิตสินค้าเกษตรและประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนพืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ทุเรียน เงาะ และมังคุด (แผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรี พ.ศ.2553-2556 : 6 อ้างถึงในเว็บไซต์ www.chanthaburi.go.th) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศประเภทการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในจังหวัดจันทบุรี จึงเป็นแนวทางการท่องเที่ยวแบบใหม่ที่ทางจังหวัดมีนโยบายมุ่งเน้นให้เกิดมากขึ้น (แผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรี พ.ศ.2553-2556 : 10 อ้างถึงในเว็บไซต์ www.chanthaburi.go.th) ฉะนั้นกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาในจังหวัดจันทบุรี และมีอาชีพเกษตรกรรมจึงให้ความสนใจและเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุดซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวของพวกเขาเอง สอดคล้องกับแนวคิดด้านพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสาร

- นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่ำกว่าหนึ่งหมื่นบาท มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะปัจจัยด้านรายได้ โดยแนวคิดด้านการท่องเที่ยวได้กล่าวถึงปัจจัยส่วนบุคคลที่กำหนดการท่องเที่ยวปัจจัยหนึ่งว่าจะเที่ยวหรือไม่เที่ยวในลักษณะอย่างไรคือปัจจัยด้านรายได้ซึ่งอายุของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีรายได้ไม่มากนักจึงท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดที่ตนเองมีภูมิลำเนาอยู่ที่นั่นตามสภาพรายได้ของตนเอง (ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่ท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรีเป็นนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดจันทบุรี)

- นักท่องเที่ยวประเภทนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวอย่างเดียว โดยมาเพราะองค์กร/ที่ทำงานเป็นผู้จัดทัวร์ มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด ผลการวิจัยของผู้วิจัยสอดคล้องกับแนวคิดการเปิดรับข่าวสารของ Merill และ Roe Webstine ที่กล่าวถึงปัจจัยด้านประโยชน์ใช้สอยของตนเองว่าพื้นฐานมนุษย์เป็นผู้เห็นแก่ตัวในฐานะที่เป็นผู้รับสาร จึงต้องแสวงหาและใช้ข่าวสารบางอย่างที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนเอง (Merill และ Roe Webstine อ้างถึงใน ชวรัตน์ เชิดชัย, 2527 : 50)

- นักท่องเที่ยวเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากสื่อโทรทัศน์มากเป็นอันดับที่ 1 อันดับที่ 2 ได้แก่ สื่อป้ายโฆษณา อันดับที่ 3 ได้แก่ สื่อเพื่อน/เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน อันดับที่ 4 ได้แก่ สื่อนิตยสาร/วารสารการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากสื่อมวลชนเป็นอันดับที่ 1 อันดับที่ 2 ได้แก่ สื่ออินเทอร์เน็ต อันดับที่ 3 ได้แก่ สื่อระหว่างบุคคล และอันดับที่ 4 ได้แก่ สื่อเฉพาะกิจ ผลการวิจัยของผู้วิจัย

สอดคล้องกับที่ Katz และคณะ (1974) ได้อธิบายว่าสภาวะของสังคมและจิตใจของผู้เปิดรับสารที่แตกต่างกัน ทำให้แต่ละคนคาดคะเนว่าสื่อแต่ละประเภทจะสนองความพึงพอใจได้ต่างกันออกไปด้วย ดังนั้นลักษณะของการใช้สื่อของแต่ละบุคคลก็จะแตกต่างกันไป (Katz และคณะ, 1974 อ้างถึงใน พิระ จิโรโสภณ, 2551 : 198-199)

แต่ผลการวิจัยของผู้วิจัยแตกต่างจากของ สุชาติา วรระมะณี (2542) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาศักยภาพสัมพันธระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กับความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว โดยกลุ่มตัวอย่างของสุชาติา คือนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีการเปิดรับฯ สื่อวิทยุมากที่สุด ต่างจากกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยที่ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งเปิดรับฯ สื่อโทรทัศน์เป็นอันดับ 1 สามารถอธิบายได้จากลักษณะของสื่อว่า “สื่อวิทยุ มีความสามารถในการนำเสนอไปสู่ผู้ฟังขอผู้รับสาร ทำให้ผู้รับสารต้องสร้างจินตนาการเอาเอง” ซึ่งตรงกับวิถีชีวิตประจำวันของคนกรุงเทพฯ ที่ต้องใช้ชีวิตบนท้องถนนเป็นเวลานาน ส่วนโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีทั้งภาพและเสียง มีความน่าสนใจ เป็นสื่อราคาไม่แพงมากนักตรงกับรายได้ของกลุ่มตัวอย่างฯ และมีความน่าเชื่อถือจึงเป็นสื่อที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจังหวัดจันทบุรีสนใจเปิดรับมากที่สุดนั่นเอง

ผลการวิจัยของผู้วิจัยแตกต่างจากสรุปผลการวิจัยของ ณัฐชามณูช สัจจิตย์พันธุ์(2545) ที่ศึกษาเรื่องการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิดและแนวโน้มพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยและผลงานวิจัยของใจพร เศรษฐธาภิวัตติกุล (2544) ที่ศึกษาเรื่องการเปิดรับข่าวสาร พฤติกรรมและความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวบนหมู่เกาะในเขตภาคตะวันออกนั้นมีการเปิดรับฯ ในระดับต่ำแต่ของผู้วิจัยมีการเปิดรับฯ ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจจะเป็นเพราะช่วงเวลาของการท่องเที่ยวแตกต่างกันเป็นระยะเวลากว่า 10 ปี ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอาจจะมีมากขึ้นตามสื่อที่มีมากขึ้นและอาจมีผลมาจากการที่จังหวัดจันทบุรีให้ความสำคัญด้านการท่องเที่ยวและมีนโยบายส่งเสริมมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เชิงนิเวศ และเชิงเกษตรมากขึ้น เพื่อคงสภาพแวดล้อมที่สวยงามปราศจากมลพิษอันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดอย่างยั่งยืน (แผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรี พ.ศ.2553-2556 : 10 อ้างถึงใน เว็บไซต์ www.chanthaburi.go.th)

ทางการเปิดรับสื่อของใจพร ที่นักท่องเที่ยวเปิดรับมากที่สุดคือสื่อบุคคล(เพื่อน) รองลงมาคือนิตยสารและวารสารการท่องเที่ยว ซึ่งไม่เหมือนกับผลการวิจัยของผู้วิจัยนั้นอาจเป็นเพราะลักษณะการท่องเที่ยวของใจพร เป็นการท่องเที่ยวที่เกาะซึ่งเป็นการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สนใจเรื่องนี้โดยเฉพาะจึงต้องแสวงหาข่าวสารข้อมูลที่เป็นภาพและรายละเอียดเพื่อความปลอดภัยและคุ้มค่าต่อเวลาที่ใช้ในการเดินทางที่จะไปพบสิ่งสวยงามตามธรรมชาติ

ผลการวิจัยของ รุจิรา แก้วไทรเทียน (2548) ที่ศึกษาเรื่องการเปิดรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม กับความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของสมาชิกในโครงการนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ ใส่ใจสิ่งแวดล้อมมีการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์มากที่สุดซึ่งต่างจากสรุปผลการวิจัยของผู้วิจัยที่เปิดรับสื่อโทรทัศน์มากที่สุด อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างของรุจิรา เป็นสมาชิกในโครงการนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมจึงมีความสนใจและต้องการรายละเอียดในการอ่านเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาก ซึ่งคุณสมบัติของหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่สามารถลงรายละเอียดข้อมูลได้มากและเก็บได้นานและมีราคาไม่แพงจึงเป็นสื่อที่เหมาะสมกับลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาที่มีความรู้ อ่านออกเขียนได้และมีรายได้ไม่มากนักนั่นเอง

ผลการวิจัยของวิไลลักษณ์ ชมภูศรี (2544) ที่ศึกษาเรื่องการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์มากที่สุด เหมือนการสรุปผลการวิจัยของผู้วิจัย อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่าง คือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ไปท่องเที่ยวที่ชายหาดบางแสนและอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีลักษณะพื้นที่ท่องเที่ยวคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่จังหวัดจันทบุรีที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรีซึ่งจังหวัดจันทบุรี

3. ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นักท่องเที่ยวมีความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก ตรงกับทฤษฎีการเผยแพร่นวัตกรรม ของโรเจอร์ ที่กล่าวว่า การยอมรับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีจะต้องอาศัยช่องทาง (Channels) ในการสื่อสารของบุคคลกลุ่มต่างๆ ในสังคมเพื่อสื่อสารจากกลุ่มหนึ่งไปสู่อีกกลุ่มหนึ่ง กลุ่มผู้ที่ชอบลองอะไรใหม่ๆ มีความรู้สูง ค่อนข้างมีฐานะและสนใจข่าวสารใหม่อยู่เสมอการยอมรับเรื่องราวเกี่ยวกับเทคโนโลยีของกลุ่มนี้ถือว่ามี ความสำคัญมากที่สุด (โรเจอร์ อ้างถึงใน พิระ จิโรโสภณ, 2551 : 174)

4. ทักษะคิดด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นักท่องเที่ยวมีทักษะคิดด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชิงบวก ขณะที่มีความรู้มากแสดงว่าสอดคล้องกับความรู้เป็นไปตามทฤษฎี KAP แต่มีพฤติกรรมปานกลางนั้นไม่สอดคล้องแต่อธิบายได้จากแนวคิด KAP-GAP ของโรเจอร์ ที่กล่าวว่า “เมื่อการสื่อสารก่อให้เกิดความรู้ และทัศนคติในทางบวกต่อสิ่งเร้าหรือ

นวัตกรรมนั้นแล้ว ในชั้นการยอมรับปฏิบัติอาจมีผลในทางตรงกันข้ามก็ได้ (โรเจอร์ อ่างถึงโน อรรธรณ ปิลันธน์โอวาท, 2546 : 41)

5. พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลางในขณะที่มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับทฤษฎี KAP ที่กล่าวว่า ทักษะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ทักษะคิดเชิงบวก พฤติกรรมก็น่าจะอยู่ในระดับที่มากกว่าปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อยคือ ต่ำกว่า-10000 บาท และยังอยู่ในวัยเรียนทำให้มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวน้อยซึ่งตรงกับ แนวความคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (แนนซี ซวาร์ตซ์ อ่างถึงโน อรรธรณ ปิลันธน์โอวาท, 2546 : 36)

ข้อมูลเชิงอนุมาน

1. หากจะผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดจันทบุรี ผู้ผลิตสื่อควรผลิตสื่อให้ตรงกับลักษณะประชากรศาสตร์ด้านเพศ ภูมิสำเนา การศึกษา อาชีพ รายได้และประเภทนักท่องเที่ยว
2. หากอยากให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดจันทบุรี แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดจันทบุรี ควรจะผลิตสื่อเพื่อให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้เหมาะสมกับเพศ อายุ ภูมิสำเนา สถานภาพครอบครัว การศึกษา อาชีพ รายได้ และประเภทนักท่องเที่ยว
3. หากอยากให้นักท่องเที่ยวมีทัศนคติด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ดีขึ้นหรือมากขึ้น ควรผลิตสื่อเพื่อสร้างทัศนคติด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เหมาะสมกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านการศึกษาและรายได้ของนักท่องเที่ยว
4. หากอยากให้นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น ควรผลิตสื่อให้ตรงตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านเพศ ภูมิสำเนา สถานภาพครอบครัว การศึกษา อาชีพ รายได้ และประเภทนักท่องเที่ยว ตามกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวที่ได้กำหนดไว้
5. หากนักท่องเที่ยวมีการเปิดรับฯ มากเท่าไรก็จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ มากขึ้นเท่านั้น จึงควรเพิ่มปริมาณและช่องทางการเปิดรับฯ ให้มากขึ้นซึ่งสื่อที่นักท่องเที่ยวเปิดรับมากที่สุดที่ผู้วิจัยได้จากการวิจัย อันดับที่ 1 ได้แก่สื่อโทรทัศน์ อันดับที่ 2 ได้แก่ สื่อป้ายโฆษณา อันดับที่ 3 ได้แก่ สื่อเพื่อน/เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน
6. หากให้นักท่องเที่ยวมีการเปิดรับฯ มากขึ้นทัศนคติก็จะมากขึ้นไปด้วย ก็ต้องเพิ่มปริมาณและช่องทางการเปิดรับฯ ให้มากขึ้นโดยสร้างทัศนคติที่ดีด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเนื้อหาและบอกผลดีหรือความรู้สึกแง่บวก ผ่านสื่อต่างๆ
7. หากทำให้นักท่องเที่ยวมีการเปิดรับฯ มากขึ้นเท่าไรก็จะยิ่งทำให้นักท่องเที่ยวมี พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้นเท่านั้น
8. หากทำให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากเท่าไรนักท่องเที่ยวก็น่าจะมีทัศนคติด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น
9. หากอยากให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้นก็ควรส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้นเท่านั้น
10. หากนักท่องเที่ยวมีทัศนคติที่ดีมากขึ้นก็จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวมากขึ้นไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยของผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า “การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทัศนคติด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” มีความสัมพันธ์กันและเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ฉะนั้นหากองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรี ส่งเสริมให้มีการเพิ่มช่องทางและปริมาณการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ก็จะสามารถกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้นตาม และหากผู้ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศใส่ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และใส่เนื้อหาเพื่อส่งเสริมทัศนคติด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เป็นไปในเชิงบวก ก็จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่น่าจะมีมากขึ้นตามไปด้วยซึ่งท้ายที่สุดนอกจากจำนวนนักท่องเที่ยวจะมีมากขึ้นแล้วก็อาจจะสร้างรายได้ให้กับชุมชนและจังหวัดจันทบุรีให้มีรายได้มากขึ้นตามไปด้วย

การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโทรทัศน์ ให้มีมากขึ้นและส่งข่าวประชาสัมพันธ์เป็นสื่อหลักๆ และเพิ่มป้ายโฆษณาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้นเพราะนักท่องเที่ยวจะเที่ยวโดยสังเกตจากป้าย

โฆษณา และควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่าน สื่อนิเทศสาร/วารสารท่องเที่ยวหรือผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่จังหวัดจันทบุรี

สื่อประเภทอื่นที่สำคัญในการสื่อสารไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ควรจะมีเพิ่มคือสื่ออินเทอร์เน็ต หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรเพิ่มศักยภาพและคุณภาพของสถานที่ท่องเที่ยวให้น่าเที่ยว น่ามอง สะอาดและปลอดภัย เพื่อให้คนบอกต่อเพราะนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะเที่ยวโดยเปิดรับสื่อบุคคลเป็นส่วนประกอบ

นักวิจัยสามารถนำผลการวิจัยไปทำวิจัยด้านการผลิตสื่อได้อีกต่อไป เช่นการวิจัยเรื่องการผลิตรายการโทรทัศน์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดจันทบุรี, การผลิตสื่อป้ายโฆษณาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดจันทบุรี และการผลิตสื่อนิเทศสาร/วารสารท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดจันทบุรี เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กิ่งแก้ว ทรัพย์พะวงศ์. 2546. **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : ไทยเจริญการพิมพ์.
- ชวรัตน์ เชิดชัย. 2527. **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน**. กรุงเทพฯ . มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประมวลสาระชุดวิชา ปรัชญานิตเทศศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร. 2551. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
บัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิตเทศศาสตร์หน่วยที่ 8-15. พิมพ์ครั้งที่ 2. 200 เล่ม. นนทบุรี :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศุภลักษณ์ อัครางกูร. 2549. **พฤติกรรมนักท่องเที่ยว**. 500 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 3. ขอนแก่น : หจก.โรงพิมพ์คลัง
น่านวิทยา.
- อรวรรณ ปิรันธน์โอวาท. 2546. **การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ**. 2,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ใจพร เศรษฐาภิวัดกุล. 2544. **การเปิดรับข่าวสาร พฤติกรรมและความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวบนหมู่เกาะในเขต
ภาคตะวันออก**. วิทยานิพนธ์ (นศม.) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐชามณูย์ สุวิทย์พันธ์. 2545. **การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติและแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
แบบโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย**. วิทยานิพนธ์ (นศม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุจิรา แก้วไทรเทียน. 2548. **การเปิดรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม กับความรู้
ทัศนคติ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของสมาชิกในโครงการนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ ใส่ใจสิ่งแวดล้อม**.
วิทยานิพนธ์. วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิไลลักษณ์ ชมพูศรี. 2548. **การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยว
ชาวไทย**. วิทยานิพนธ์(นศม.) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุชาติา วรธะมานี. 2541. **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กับ
ความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมท่องเที่ยว**. วิทยานิพนธ์ (นศม.) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานจังหวัดจันทบุรี กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร. สถิติข้อมูลสำคัญจังหวัดจันทบุรีประจำปี
พ.ศ. 2554. [online] เข้าถึงได้จาก : www.chanthaburi.go.th
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวปี พ.ศ.2550-2554 ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
[online] เข้าถึงได้จาก : www.thai.tourismthailand.org/home

ความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้งภายในองค์การของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงาน Conflicts and Management of Conflicts Within Organizations of Industrial Plant Business

ภาวิดา อมรประเวศ และ อานนท์ หงวนไธสง
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความขัดแย้ง และการจัดการความขัดแย้งภายในองค์การของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานเพื่อเปรียบเทียบความขัดแย้ง และการจัดการความขัดแย้งในองค์การจำแนกตามสถานภาพทั่วไปของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานด้านลักษณะ ขนาดของธุรกิจและรูปแบบการประกอบธุรกิจและเพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งภายในองค์การกับการจัดการความขัดแย้งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือ ผู้ประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานในประเทศไทยที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม ณ สิ้นปี 2556 จำนวน 400 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ผลการศึกษา พบว่า การใช้วิธีการจัดการความขัดแย้ง ด้านรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายเพื่อหาข้อสรุปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ด้านเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งหาทางให้คู่กรณีปรึกษาหารือกันทั้งสองฝ่ายพอใจส่งเสริมความร่วมมือร่วมใจของคนในองค์การให้มากขึ้น หลีกเลี่ยงการโต้เถียงในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นที่นำไปสู่การโต้แย้งกันให้ทุกคนเสนอความคิดเห็นได้อย่างเสมอภาค การใช้วิธีสร้างกฎระเบียบเพื่อควบคุมการทำงาน ถนอมน้ำใจผู้อื่นหรือพยายามรักษาสัมพันธ์ภาพเอาไว้ ยอมเสียสละบางอย่างเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการแก้ไขความขัดแย้ง โดยวิธีถอยคนละก้าว พยายามหาวิธีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนกับความเห็นของผู้อื่นเมื่อมีความขัดแย้ง ทำให้คู่กรณีเกิดความพึงพอใจโดยยอมรับความคิดของผู้อื่นโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางลบกับ ความขัดแย้งด้านหน่วยงานมักเกิดความขัดแย้งเนื่องจากการขาดแคลนทรัพยากรสำนักงาน มีความขัดแย้งระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาขาดจิตสำนึกในการบริหารงาน เพื่อนร่วมงานมักขัดแย้งกันเองในเรื่องผลงานและการเลื่อนตำแหน่ง เพื่อนร่วมงานมักขัดแย้งกันเองในเรื่องอำนาจหน้าที่/ความรับผิดชอบของงาน หน่วยงานหลักกับหน่วยงานที่ปรึกษามักขัดแย้งกัน ในหน่วยงานมักเกิดความขัดแย้งเนื่องจากไม่ปฏิบัติงานตามกระบวนการของงาน หน่วยงานมักเกิดความขัดแย้งระหว่างฝ่ายผลิตกับฝ่ายขาย หน่วยงานมักเกิดความขัดแย้งเนื่องจากการขาดแคลนทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถ หน่วยงานมักเกิดความขัดแย้งเนื่องจากพนักงานไม่รู้หน้าที่ของตนเอง จึงเกิดการก้าวก่ายหน้าที่กัน บางครั้งหน่วยงานมักเกิดความขัดแย้งเมื่อผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่าไม่ต้องการพึ่งพาบุคคลที่มีตำแหน่งต่ำกว่าแม้จะตกอยู่ในสถานการณ์คับขัน เมื่อใช้การจัดการในระดับมากขึ้น ทำให้ปัญหาต่างๆ ลดลง

คำสำคัญ: ความขัดแย้ง, การจัดการความขัดแย้ง, ธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงาน

Abstract

This research aims to study conflicts and management of conflicts within organizations of industrial plant business. To compare conflicts and management of conflicts in organizations classified by the general characteristics of industrial plant business. In the view of the type, the size of business and the business model. And to analyze the relationship between conflicts and management of conflicts within the organizations. The samples used in this study were industrial plant operators in Thailand who were licensed to operate by Department of Industrial Works in the end of year 2013 totally 400 operators. The tools used for collecting data were questionnaires. The data was analyzed by using Percentage, Mean, Standard Deviation, ANOVA and Correlation Coefficient. The correlation was conducted by using Chi-Square. The study results could be found that the management of conflicts

in parts of listening to the opinions of all parties to find a resolution for resolving issues, finding a way while the conflicts has taken place to let both parties mutually consult and discuss to promote cooperation within the organizations increasingly, avoiding controversy on unbeneficial issues, avoiding commenting that led to an argument, allowing everyone to express their opinions equally, creating rules to control work operations, keeping goodwill of others for long-term relationship, sacrificing something in order to resolve conflicts by compromising by all parties, finding a method to share own opinions with others' opinions while a conflict has taken place to satisfy another party by opening for ideas of others. All these methods were correlated with organizational conflicts which often took place due to the shortage of office resources. There were conflicts between employees and directors. Directors were lack of awareness of administration. Colleagues often had conflicts in matters of works and promotions as well as parts of authority and work responsibilities. Primary agencies and consultant agencies often had conflicts due to they did not conform to the work processes. Also, they often had conflicts between production department and sales department due to the lack of human resources who had adequate capabilities. Moreover, agencies often had conflicts due to their staffs did not know their duties so that it caused the intervention of task responsibilities. Sometimes, agencies often had conflicts while seniors who had higher positions did not need to rely on other employees whose lower positions despite they were in tight situations. When the management of conflicts has been implemented in a higher level, it could reduce the problems increasingly.

Keywords : Conflict, Management of Conflicts, Industrial Plant Business

บทนำ

องค์การเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความหลากหลายตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน และดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกันอย่างมีขั้นตอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่องค์การต้องการ การดำเนินงานขององค์การนั้นย่อมประสบกับปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาภายในและปัญหาภายนอกองค์การ ปัญหาจากภายนอกองค์การนั้นเป็นปัญหาที่ยากต่อการควบคุมและแก้ไข ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาที่เกิดจากภาวะเศรษฐกิจโลก ปัญหาความผันผวนของค่าเงินบาท ในด้านของปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์การนั้นถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญมากเพราะเป็นปัญหาที่สามารถควบคุมและแก้ไขได้ ตัวอย่างของปัญหาภายในองค์การที่เห็นเด่นชัดและเกิดขึ้นบ่อยครั้งคือปัญหาด้านความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในองค์การ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญมากในปัจจุบัน และส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานขององค์การเป็นอย่างมาก อาทิ ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การลาออกจากงานของพนักงาน ซึ่งทำให้องค์การต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มในการสรรหาหรือเตรียมบุคลากรทดแทน (นฤมล ประสพพรังสี, 2552)

ปัญหาความขัดแย้งในองค์การเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากการดำเนินงานขององค์การย่อมเกิดจากการรวมตัวกันของปัจเจกบุคคลที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน ทั้งในด้านของการรับรู้ ความเชื่อ การเรียนรู้ มุมมอง ความต้องการ ค่านิยม ทักษะคติ ฯลฯ นอกจากความแตกต่างระหว่างบุคคลแล้ว ความแตกต่างในด้านสถานภาพทั่วไปขององค์การ เช่น ลักษณะของธุรกิจ ขนาดของธุรกิจ และรูปแบบการประกอบธุรกิจสิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลให้องค์การมีแนวคิดและรูปแบบการทำงานที่แตกต่างกันไป ความแตกต่างดังกล่าวอาจทำให้เกิดความขัดแย้งในระดับสายการบังคับบัญชา ความขัดแย้งระหว่างบุคคลในระดับสายการบังคับบัญชาเดียวกัน ความขัดแย้งด้านบทบาท เป็นต้น (ณัฐพันธ์ เจริญนันท์, 2551)

อย่างไรก็ตามความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในองค์การนั้น มีทั้งผลดีและผลเสียแก่องค์การในแง่ของผลดีคือ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นสามารถเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาและการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ นำไปสู่การค้นหาลู่ทางที่ดี ทำให้เกิดการดำเนินงานขององค์การมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้หากมีความขัดแย้งมากเกินไปก็จะส่งผลเสียแก่พนักงานภายในหน่วยงาน และอาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์การได้ ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่งที่จะวิเคราะห์เกี่ยวกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในองค์การเพื่อที่จะได้ทราบวิธีการจัดการความขัดแย้ง ซึ่งวิธีการจัดการความขัดแย้งมีหลายวิธี

ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และสภาพความขัดแย้งภายในองค์กร จึงทำให้เป็นเรื่องยากที่จะหาวิธีที่ถูกต้องแน่นอนใช้ได้กับทุกๆ สถานการณ์ ดังนั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการจัดการความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพคือการทราบถึงสาเหตุหรือแหล่งที่มาของโอกาสในการเกิดความขัดแย้งเพื่อที่จะหาแนวทางในการรับมือและจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ(ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2550)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความขัดแย้งภายในองค์กรของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงาน
2. เพื่อศึกษาการจัดการความขัดแย้งในองค์กรของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงาน
3. เพื่อเปรียบเทียบความขัดแย้งในองค์กรจำแนกตามสถานภาพทั่วไปของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานด้านลักษณะ ขนาดของธุรกิจและรูปแบบการประกอบธุรกิจ
4. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการความขัดแย้งในองค์กรจำแนกตามสถานภาพทั่วไปของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานด้านลักษณะ ขนาดของธุรกิจและรูปแบบการประกอบธุรกิจ
5. เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งภายในองค์กรกับการจัดการความขัดแย้ง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นเพื่อศึกษาความขัดแย้งภายในองค์กรของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานการจัดการความขัดแย้งในองค์กรของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานเปรียบเทียบความขัดแย้งในองค์กรและการจัดการความขัดแย้งในองค์กรจำแนกตามสถานภาพทั่วไปของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานด้านลักษณะ ขนาดของธุรกิจและรูปแบบการประกอบธุรกิจและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งภายในองค์กรกับการจัดการความขัดแย้งประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้ประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานในประเทศไทย ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม ณ สิ้นปี 2556 จำนวน 138,177 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่าง จำนวน 400 ราย(กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2556)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับสภาพภาพทั่วไปของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงาน ประกอบด้วยลักษณะ ขนาดของธุรกิจและรูปแบบการประกอบธุรกิจ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามรูปแบบความขัดแย้งในองค์กรในแนวคิด แนวนอน ระหว่างสายการบังคับบัญชา-ที่ปรึกษา ความขัดแย้งด้านบทบาท ความสัมพันธ์ของเส้นทางการไหลของงาน ความขัดแย้งจากความไม่ชัดเจนในอำนาจหน้าที่ การขาดแคลนทรัพยากร ความไม่สมดุลด้านอำนาจหรือคุณค่ามีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.87

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแนวทางการจัดการความขัดแย้งในองค์กรซึ่งจำแนกได้ 5 วิธี คือการแข่งขัน (Competition) การร่วมมือ (Collaboration) การหลีกเลี่ยง (Avoidance) การปรองดอง (Accumulation) และการประนีประนอม (Compromise) มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด สอบถามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับแนวทางการจัดการความขัดแย้งในองค์กรธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ไปยังผู้ประกอบการอุตสาหกรรมโรงงาน จำนวน 400 ราย ได้แบบสอบถามสมบูรณ์กลับคืนจำนวน 400 ชุด คิดเป็น 100%

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยมีเกณฑ์กำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ ตามแนวของลิเคิร์ต (Likert) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) ได้แก่ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49 หมายถึงระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึงระดับความคิดเห็นน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึงระดับความคิดเห็นปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึงระดับความคิดเห็นมาก และค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00 หมายถึงระดับความคิดเห็นมากที่สุด การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรเป็นรายกลุ่มและวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ

(Scheffe') ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ในกรณีที่เป็นการคำนวณค่าแสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันหากเป็นค่าลบแสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

ผลการวิจัย

1. สภาพภาพทั่วไปของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงาน

ลักษณะธุรกิจ	ร้อยละ	ขนาดธุรกิจ	ร้อยละ	รูปแบบการประกอบธุรกิจ	ร้อยละ
สิ่งทอ/ฟอกย้อม	9.00	เล็ก	19.75	เจ้าของคนเดียว	13.50
อาหาร/เครื่องดื่ม	11.00	กลาง	6.25	ห้างหุ้นส่วน	3.00
สร้าง/ประกอบ/เปลี่ยนแปลงสภาพรถยนต์ รถจักรยานยนต์	21.00	ใหญ่	74.00	บริษัทจำกัด	65.75
เคมีภัณฑ์/ปุ๋ย	24.25			บริษัทจำกัดมหาชน	17.75
กระดาษ/ไฟเบอร์	10.25				
อิเล็กทรอนิกส์	24.50				

2. รูปแบบความขัดแย้งภายในองค์กรของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงในหน่วยงานมักทะเลาะเบาะแว้งไม่มองหน้ากับผู้บังคับบัญชาและในหน่วยงานมักเกิดความขัดแย้งระหว่างฝ่ายการตลาดกับฝ่ายพัฒนาผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับน้อย

3. การศึกษาการจัดการความขัดแย้งภายในองค์กรของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานพบว่า การจัดการความขัดแย้งภายในองค์กรของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาอยู่ในระดับมาก มีเพียงการปล่อยเวลาไว้นานๆ เพื่อให้ปัญหาที่เกิดขึ้นคลี่คลายไปเองอยู่ในระดับน้อย

4. การเปรียบเทียบความขัดแย้งในองค์กรจำแนกตามสถานภาพทั่วไปของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานด้านลักษณะ ขนาดของธุรกิจและรูปแบบการประกอบธุรกิจ

4.1. เปรียบเทียบความขัดแย้งในองค์กรจำแนกตามสถานภาพทั่วไปของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานด้านลักษณะธุรกิจ พบว่า ความขัดแย้งภายในองค์กรของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานโดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีเพียงที่ปรึกษาเสนอความคิดเห็นแต่หน่วยงานหลักมักไม่เชื่อ ในหน่วยงานมักเกิดความขัดแย้งเนื่องจากพนักงานไม่พอใจในบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย หลายๆครั้งที่หน่วยงานมักเกิดความขัดแย้งเนื่องจากการขาดแคลนทรัพยากรสำนักงานเช่น คอมพิวเตอร์ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 เปรียบเทียบความขัดแย้งในองค์กรจำแนกตามสถานภาพทั่วไปของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานด้านขนาดของธุรกิจ พบว่า ความขัดแย้งภายในองค์กรของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานโดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีเพียงบางครั้งหน่วยงานมักเกิดความขัดแย้งเมื่อผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่าไม่ต้องการฟังบุคคลที่มีตำแหน่งต่ำกว่าแม้จะตกอยู่ในสถานการณ์คับขัน ไม่แตกต่างกัน

4.3 เปรียบเทียบความขัดแย้งในองค์กรจำแนกตามสถานภาพทั่วไปของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานด้านรูปแบบของธุรกิจ พบว่าความขัดแย้งภายในองค์กรของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานโดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. การเปรียบเทียบการจัดการความขัดแย้งในองค์กรจำแนกตามสถานภาพทั่วไปของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานด้านลักษณะ ขนาดของธุรกิจและรูปแบบการประกอบธุรกิจ

5.1 เปรียบเทียบการจัดการความขัดแย้งในองค์การจำแนกตามสถานภาพทั่วไปของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงาน ด้านลักษณะธุรกิจ พบว่า การจัดการความขัดแย้งภายในองค์การของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานโดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีเพียงการรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายเพื่อหาข้อสรุปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ขอความร่วมมือจากผู้ร่วมงานในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งจนความขัดแย้งคลี่คลายและเป็นที่พอใจของทุกฝ่าย มอบหมายให้ผู้อื่นรับผิดชอบแทนในการแก้ไขปัญหา ไม่แตกต่างกัน

5.2 เปรียบเทียบการจัดการความขัดแย้งในองค์การจำแนกตามสถานภาพทั่วไปของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงาน ด้านขนาดของธุรกิจ พบว่า การจัดการความขัดแย้งภายในองค์การของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันและเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน มีเพียงให้คู่มือหรือช่วยเหลือนกันแก้ปัญหาจนเป็นที่พอใจ หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นที่นำไปสู่การโต้แย้งกันให้ทุกคนเสนอความคิดเห็นได้อย่างเสมอภาค ถนอมน้ำใจผู้อื่นหรือพยายามรักษาสัมพันธภาพเอาไว้ ใช้วิธีการยอมรับผู้อื่นเป็นผู้นำ ทำหน้าที่เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งยอมเสียสละบางอย่างเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการแก้ไขความขัดแย้งโดยวิธีถอยคนละก้าว ทำให้คู่มือเกิดความพึงพอใจโดยยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นโดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 เปรียบเทียบการจัดการความขัดแย้งในองค์การจำแนกตามสถานภาพทั่วไปของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงาน ด้านรูปแบบของธุรกิจ พบว่าการจัดการความขัดแย้งภายในองค์การของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อพบว่า การให้คู่มือหรือช่วยเหลือนกันแก้ปัญหาจนเป็นที่พอใจ เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้ง หากทางให้คู่มือปรึกษาหารือจนทั้งสองฝ่ายพอใจ หลีกเลี่ยงการโต้เถียงในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นที่นำไปสู่การโต้แย้งกันให้ทุกคนเสนอความคิดเห็นได้อย่างเสมอภาค ไม่รับรู้ว่ามีปัญหาความขัดแย้งในองค์การของตน การใช้วิธีสร้างกฎระเบียบเพื่อควบคุมการทำงาน ถนอมน้ำใจผู้อื่นหรือพยายามรักษาสัมพันธภาพเอาไว้ ปล่อยให้ผู้อื่นดำเนินการตามที่เขาชอบ แม้ว่าตัวเองจะไม่เห็นด้วยก็ตาม ใช้วิธีการยอมรับผู้อื่นเป็นผู้นำ ทำหน้าที่เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้ง พยายามหาวิธีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองกับความคิดเห็นของผู้อื่นเมื่อมีความขัดแย้ง ทำให้คู่มือเกิดความพึงพอใจโดยยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นโดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งภายในองค์การกับการจัดการความขัดแย้งพบว่าการจัดการความขัดแย้ง ด้านรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายเพื่อหาข้อสรุปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ด้านเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งหากทางให้คู่มือปรึกษาหารือจนทั้งสองฝ่ายพอใจส่งเสริมความร่วมมือร่วมใจของคนในองค์การให้มากขึ้น หลีกเลี่ยงการโต้เถียงในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นที่นำไปสู่การโต้แย้งกันให้ทุกคนเสนอความคิดเห็นได้อย่างเสมอภาค การใช้วิธีสร้างกฎระเบียบเพื่อควบคุมการทำงาน ถนอมน้ำใจผู้อื่นหรือพยายามรักษาสัมพันธภาพเอาไว้ ยอมเสียสละบางอย่างเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการแก้ไขความขัดแย้ง โดยวิธีถอยคนละก้าว พยายามหาวิธีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองกับความคิดเห็นของผู้อื่นเมื่อมีความขัดแย้ง ทำให้คู่มือเกิดความพึงพอใจโดยยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นโดยรวม มีความสัมพันธ์กับความขัดแย้งด้านหน่วยงานมักเกิดความขัดแย้งเนื่องจากการขาดแคลนทรัพยากรสำนักงาน มีความขัดแย้งระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชขาดจิตสำนึกในการบริหารงาน เพื่อนร่วมงานมักขัดแย้งกันเองในเรื่องผลงานและการเลื่อนตำแหน่ง เพื่อนร่วมงานมักขัดแย้งกันเองในเรื่องอำนาจหน้าที่/ความรับผิดชอบของงาน หน่วยงานหลักกับหน่วยงานที่ปรึกษามักขัดแย้งกัน ในหน่วยงานมักเกิดความขัดแย้งเนื่องจากไม่ปฏิบัติงานตามกระบวนการของงาน หน่วยงานมักเกิดความขัดแย้งระหว่างฝ่ายผลิตกับฝ่ายขาย หน่วยงานมักเกิดความขัดแย้งเนื่องจากขาดแคลนทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถ หน่วยงานมักเกิดความขัดแย้งเนื่องจากพนักงานไม่รู้หน้าที่ของตนเองจึงเกิดการก้าวหน้าที่กัน บางครั้งหน่วยงานมักเกิดความขัดแย้งเมื่อผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่าไม่ต้องการฟังพหูบุคคลที่มีตำแหน่งต่ำกว่าแม้จะตกอยู่ในสถานการณ์คับขัน เมื่อใช้การจัดการในระดับมากขึ้น ทำให้ปัญหาต่างๆ ลดลง

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจซึ่งได้นำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

เจ้าของธุรกิจหรือผู้จัดการบริษัทส่วนใหญ่ยอมรับว่ามีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจริงในองค์การ ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง มีสาเหตุหลายประการทั้งในเรื่องของบุคคล ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และข้อจำกัดในหน่วยงาน สาเหตุของ

ความขัดแย้งจากกรณีที่ศึกษามักพบจากหลายประเด็นพร้อมกัน สอดคล้องกับการศึกษาของโกวิทย์ พวงงาม(2554) ที่สรุปสาเหตุของความขัดแย้งในองค์กรว่า เกิดจาก 1) โครงสร้างองค์การ ได้แก่ ขนาดองค์การ ซึ่งสัมพันธ์กับความต้องการทรัพยากร อันเป็นมูลเหตุให้เกิดความขัดแย้ง มาตรฐานการทำงานต่างกัน ระบบรางวัล ลักษณะของผู้บังคับบัญชา งานที่ต้องการความเชี่ยวชาญสูง อันเป็นหนทางให้เกิดความขัดแย้งในเชิงประสิทธิผลของงาน และงานสร้างสรรค์ ซึ่งสัมพันธ์กับกลุ่มอนุรักษ์นิยม 2) การสื่อสาร ซึ่งเป็นสาเหตุของความขัดแย้ง ได้แก่ ความยากในความหมายของภาษาที่สื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ไม่มีประสิทธิภาพ ข้อมูลไม่เพียงพอ หรือข้อมูลมากเกินไป เสี่ยงรบกวน 3) พฤติกรรมส่วนบุคคล เช่น อายุ ผู้มีอายุน้อยมีความขัดแย้งน้อย ผู้ที่มีอายุน้อยมีความขัดแย้งมาก ระบบค่านิยมที่แตกต่างกัน บุคลิกภาพของแต่ละบุคคล เป็นต้น

วิธีการจัดการความขัดแย้ง เมื่อเกิดความขัดแย้งมีวิธีการจัดการความขัดแย้งโดยวิธีการประนีประนอม มีเพียง 2 คน ที่ใช้วิธีการหลีกเลี่ยง โดยไม่ปรากฏพบการจัดการความขัดแย้งในลักษณะก่อให้เกิดความรุนแรง แสดงถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมแบบพึ่งพาอาศัย ยังมีจุดแข็งที่ต้องการความสมานฉันท์ด้วยการปรองดอง ใช้เหตุผลการไกล่เกลี่ย การปรับความเข้าใจระหว่างกัน ซึ่งมีทั้งวิธีการเจรจาไกล่เกลี่ย ตกลงด้วยตนเอง หรือมีคนกลางคอยไกล่เกลี่ย หากพิจารณาแล้วก็เห็นวิธีการประสานความร่วมมืออย่างหนึ่ง หรือวิธีทางสายกลางที่ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้สึกหรือเข้าใจว่ายุติธรรมที่สุดแล้ว โดยส่วนมากเป็นกรณีการพิจารณาในเรื่องงบประมาณรายจ่าย เพื่อการพัฒนาในพื้นที่ต่างๆ ที่สมาชิกในองค์กรที่กังวลว่า อาจไม่ได้รับความยุติธรรมในการจัดสรรงบประมาณ และทำให้ตนเองอาจไม่มีผลงานในการพัฒนาในหน่วยงานของตน หรือฝ่ายผู้บริหารองค์การอาจใช้อำนาจพิจารณาโดยไม่เห็นความสำคัญของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรศักดิ์ สมฤทธิ์ (2552) ศึกษาพฤติกรรมที่แสดงออกในสถานการณ์ความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนจะแสดงพฤติกรรมประนีประนอมในสถานการณ์ความขัดแย้งมากกว่าพฤติกรรมด้านอื่นๆ

ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างผู้บังคับบัญชากับลูกน้อง ความขัดแย้งจะเกิดทั้งผลดีและผลเสีย ผลดีนั้นทำให้เกิดข้อสรุปที่ดี ถ้าความขัดแย้งอยู่ในระดับพอเหมาะ กล่าวคือ มีความขัดแย้งแต่ไม่ถึงขั้นทำให้เกิดการแตกแยกจะเป็นสิ่งที่ดี เพราะช่วยกระตุ้นทำให้เกิดความคิดริเริ่มใหม่ๆ หรือความคิดให้มีการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ขึ้น หากองค์กรมีแต่ความคิดเห็นที่ตรงกันหมด หรือยอมตามกัน หลีกเลี่ยงปัญหาการเผชิญหน้า พยายามถนอมน้ำใจ ไม่มีการแสดงความคิดเห็นไม่นำเสนอปัญหาและอุปสรรค เก็บซ่อนในสิ่งที่ถูกต้อง ย่อมไม่บังเกิดผลดีในการพัฒนาองค์การอย่างแน่นอน เพราะขาดระบบตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจ แต่ในทางตรงข้ามกรณีที่เกิดความขัดแย้งขึ้น ปัญหาที่เกิดขึ้นนำมาเปิดเผยและแก้ไขในทิศทางที่ถูกต้อง ย่อมส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงให้องค์การพัฒนาก้าวหน้า มีใช้การแตกแยกหรืออุปสรรคขัดขวางต่อการสื่อสารและการประสานงานแต่อย่างใด แต่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ควรเป็นความขัดแย้งในแนวนอนที่สร้างสรรค์ ไม่มีวิธีการใดที่ดีที่สุดที่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้อย่างเบ็ดเสร็จ ต้องรู้จักเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ ถึงแม้ความขัดแย้งทำให้เกิดความแตกแยกทางความคิด แต่ควรอยู่ในแนวทางสันติวิธี ไม่ทำให้ความแตกต่างทางความคิดนี้ขยายตัวนำไปสู่ความแตกแยกในสังคมท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยพบว่าความขัดแย้งที่เกิดมากที่สุด คือ ความขัดแย้งเนื่องจากขาดแคลนทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งทำให้เกิดการแย่งตัวบุคลากรกันเอง ผู้ประกอบการสามารถแก้ไขเรื่องนี้ได้โดยการจัดสอนงานให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถหมุนเวียนไปสอนงานแก่หน่วยงานต่างๆ ที่ขาดแคลน อีกทั้งต้องวางแผนพัฒนาบุคลากรได้อย่างเหมาะสม เติมเต็มตำแหน่งที่ขาดไปโดยเร็วเพื่อลดการเกิดความขัดแย้งในองค์กรโดยหน่วยงานของรัฐต้องเข้าไปให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยี How to เมื่อบุคลากรมีความรู้ความสามารถที่จะทำงานในหน้าที่และในหน่วยงานได้แล้วก็จะช่วยลดภาวะความขัดแย้งได้อย่างดี

2. ผลการวิจัยพบว่า ความขัดแย้งที่เกิดจากการติดต่อสื่อสารเกิดได้บ่อยครั้ง ดังนั้น องค์กรธุรกิจอุตสาหกรรมควรพัฒนาช่องทางการสื่อสารให้ลดความขัดแย้ง เช่น สื่อสารด้วย paper มากกว่า line เป็นต้น

3. ผลการวิจัยพบว่า การจัดการความขัดแย้งด้วยการประนีประนอม มีความสัมพันธ์กับความขัดแย้งในระบบการทำงาน ดังนั้น ธุรกิจอุตสาหกรรมโรงงานจะต้องปรับปรุงระบบการทำงานเพื่อลดความขัดแย้ง เช่น กำหนดให้มีผู้บังคับบัญชาระดับต้น เพื่อจะได้ใกล้ชิดกับผู้ปฏิบัติงาน รับทราบความต้องการ ความคิด และส่งต่อไปกับผู้บังคับบัญชาระดับสูง เป็นต้น ทั้งนี้หากเกิดความขัดแย้งขึ้นในการทำงานก็จะต้องใช้วิธีการเจรจาต่อรองหรือประนีประนอม ให้เกิดความร่วมมือในการทำงานต่อไป

ระดับสูง เป็นต้นทั้งนี้หากเกิดความขัดแย้งขึ้นในการทำงานก็จะต้องใช้วิธีการเจรจาต่อรองหรือประนีประนอม ให้เกิดความร่วมมือในการทำงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมโรงงานอุตสาหกรรม.2556. ข้อมูลโรงงานอุตสาหกรรม. สืบค้นวันที่ 18 พฤษภาคม 2557.

<http://www.diw.go.th/hawk/content.php?mode=spss57>

โกวิทย์ พวงงาม. 2554. มิติใหม่การปกครองท้องถิ่น วิสัยทัศน์กระจายอำนาจและการบริหารงานท้องถิ่น.

กรุงเทพมหานคร: เสมอธรรม.

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. 2550. การจัดการความขัดแย้งในองค์กร. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ทครีเอชั่น จำกัด.

ณัฐรุพันธ์ เขจรนนทน. 2551. พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2555. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

นฤมล ประสพพรรังสี. 2552. สาเหตุและการจัดการความขัดแย้ง : กรณีศึกษา การประปานครหลวง (สำนักงานใหญ่).วิทยานิพนธ์,
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

วรศักดิ์ สมฤทธิ์. 2552. แบบพฤติกรรมที่แสดงออกในสถานการณ์ความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การจัดทำกรอบสมรรถนะประจำตำแหน่งงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาศากิ และในเครือ จำกัด โดยใช้ Competency Model

A JOB COMPETENCY FRAMEWORK FOR STAFF MEMBERS OF THAIYAZAKI GROUP SAVINGS AND CREDIT CO-OPERATIVES LIMITED, BY COMPETENCY MODEL

ปราณี พัวแพง

สาขาวิชาการจัดการคุณภาพ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดสมรรถนะประจำตำแหน่งงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาศากิและในเครือ จำกัด และเพื่อจัดทำพจนานุกรมสมรรถนะ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาศากิและในเครือ จำกัด โดยกำหนดตำแหน่งงาน คือ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่สินเชื่อ การเงิน บัญชี กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยคณะกรรมการดำเนินงาน เจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ฯ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือประกอบด้วยแบบฟอร์มกำหนดหน้าที่งาน แบบฟอร์มค้นหาสมรรถนะ แบบตรวจสอบสมรรถนะประจำตำแหน่งงาน แบบคัดเลือกสมรรถนะ แบบประเมินความสอดคล้องของสมรรถนะ และนำมากำหนดนิยาม ระดับ พฤติกรรมหลักของสมรรถนะประจำตำแหน่งงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความสอดคล้อง

ผลการวิจัย พบว่า พนักงานสินเชื่อมีรายการสมรรถนะด้านความรู้ 4 รายการ คือ ความรู้ด้านสินเชื่อ ความรู้ด้านกฎหมาย ความรู้เรื่องระเบียบหลักเกณฑ์การให้สินเชื่อ ความรู้ความเข้าใจในระบบและขั้นตอนการทำงาน ด้านทักษะ มี 5 รายการ คือ ทักษะในด้านงานสินเชื่อ ทักษะในการวิเคราะห์ตัดสินใจแก้ปัญหาได้ดี ทักษะในการสื่อสาร ทักษะการคำนวณ ทักษะในการให้และการรับข้อมูลป้อนกลับ คุณลักษณะส่วนบุคคล 5 รายการ คือ ความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน ให้ความสำคัญกับลูกค้า ให้คำปรึกษาด้านสินเชื่อ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความซื่อสัตย์สุจริต ค่าประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าตรวจสอบความเหมาะสมของรายการสมรรถนะอยู่ระหว่าง 0.67-0.92

พนักงานตำแหน่งงานการเงิน มีรายการสมรรถนะด้านความรู้ 3 รายการ คือ ความรู้ด้านการเงิน ความรู้ในรายละเอียดเงื่อนไขการรับ-จ่ายเงิน ความรู้ด้านกฎหมาย ด้านทักษะมี 4 รายการ คือ ทักษะด้านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ทักษะการคำนวณ ทักษะในการสื่อสาร ทักษะในการประเมินประนีประนอม คุณลักษณะส่วนบุคคล มี 5 รายการ คือ ความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน ให้ความสำคัญกับลูกค้า ให้คำปรึกษาด้านการเงิน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความซื่อสัตย์สุจริต ค่าประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าตรวจสอบความเหมาะสมของสมรรถนะอยู่ระหว่าง 0.75-0.92

ส่วนพนักงานตำแหน่งงานบัญชี มีรายการสมรรถนะด้านความรู้ 5 รายการ คือ ความรู้ด้านบัญชี ความรู้ในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ความรู้ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ความรู้ในการเป็นผู้ตรวจสอบ ความรู้เรื่องภาษีอากร ด้านทักษะมี 5 รายการ คือ ทักษะด้านการบัญชี ทักษะด้านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการจัดทำบัญชี ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะในการวิเคราะห์ทั้งการเงิน ทักษะในการตรวจสอบ คุณลักษณะส่วนบุคคล มี 5 รายการ คือ ความซื่อสัตย์สุจริต คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดขององค์กร ยึดมั่นในจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพทางบัญชี ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา ความละเอียดรอบคอบ ค่าประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าตรวจสอบความเหมาะสมของสมรรถนะอยู่ระหว่าง 0.75-0.92 และค่าความเหมาะสมของพจนานุกรมสมรรถนะอยู่ในระดับที่สามารถนำไปกำหนดเป็นกรอบสมรรถนะขององค์กรได้

คำสำคัญ: การจัดทำสมรรถนะ, สมรรถนะ, เจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์

Abstract

The objectives of this research were to set a job competency framework for staff members of Thaiyazaki Group Savings and Credit Co-Operatives Limited, and to make the glossary of job competency of the staff members of the cooperative. The positions of the staff members were credit officers, finance officers and accounting officers. The samples consisted of the operation committee, staff members of the cooperative and experts in relevant fields. The tools used were a job description form, a competency identification form, a job competency test form, a competency selection form, and a competency evaluation form. The data were analyzed by frequency, percentage, mean and correlation.

The findings from the research pointed out the the credit officers had 4 types of competency, namely, knowledge in credit, knowledge in laws, knowledge in credit criteria, and knowledge in system and procedure. The credit officers also had 5 types of skills, namely, skills about credit, analytical and problem solving skills, communication skills, calculation skills, and skills in providing information and receiving feedback. The personal characteristics of these officers were good relationship with colleagues, awareness of importance of customers, provision of advice about credit, creativity and honesty. The scores from competency evaluation was ranked from 0.67 to 1.00 whilst the scores from competency test fell in the range of 0.67-0.92.

The finance officers had 3 types of competency, namely, knowledge in finance, knowledge about details of conditions for money receipt and payment and knowledge in laws. The finance officers also had 4 types of skills, namely, computer literacy, calculation skills, communication skills, and skills in conflict dissolution. The personal characteristics of these officers were good relationship with colleagues, awareness of importance of customers, provision of advice about finance, creativity and honesty. The scores from competency evaluation was ranked from 0.67 to 1.00 whilst the scores from competency test fell in the range of 0.75-0.92.

Meanwhile, the accounting officers had 5 types of competency, namely, knowledge in accounting, knowledge in relevant laws, knowledge in technologies and IT, knowledge in account auditing and knowledge about taxes. The accounting officers also had 5 types of skills, namely, skills in accounting, skills in using computer programmes for accounting works, communication skills, skills in balance analysis and skills in auditing. The personal characteristics of these officers were honesty, adherence to the benefits of the organization, adherence to ethics for accounting profession, ability to make decision and to solve problems, and prudence. The scores from competency evaluation was ranked from 0.67 to 1.00 whilst the scores from competency test fell in the range of 0.75-0.92. The glossary of competency attained the appropriateness score that reflected its ability to be used as the foundation for competency framework setting.

KEYWORDS: Competency Setting, Competency, Staff Members of Thaiyazaki Group Savings and Credit Co-Operative Limited

บทนำ

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือและแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของสมาชิก โดยสหกรณ์ออมทรัพย์มีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญในการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมทรัพย์ โดยช่วยให้สมาชิกสามารถสะสมส่วนหนึ่งของรายได้ของตนไว้ในทางอันมั่นคงและได้รับประโยชน์ตามสมควร รับฝากเงินจากสมาชิก จัดให้มีเงินกู้สำหรับสมาชิกตามความจำเป็นโดยคิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราต่ำ จัดบริการอย่างอื่นเพื่อประโยชน์แก่สมาชิก

ปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับโลก ระดับประเทศ ระดับองค์กร ระดับหน่วยงานและต่อเนื่องมายังระดับบุคคล เป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีและอื่นๆ ซึ่งเริ่มแรกของการดำเนินการสหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาซากิและในเครือ จำกัด นั้นจัดตั้งขึ้นมาจากการรวมตัวของพนักงานในองค์กร มีสมาชิกจำนวน 289 คน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 โดยคณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้ทำงานทุกอย่าง ตั้งแต่การรับสมัครสมาชิก งานเอกสาร บัญชี การเงิน ทะเบียนสมาชิก การเปิดรับฝากเงิน ฯลฯ ทำงานโดยไม่ได้ผลตอบแทนใด ๆ ต้องทำงานนอกเวลา เมื่อสมาชิกเพิ่มมากขึ้น ปริมาณงานมากขึ้น จึงได้มีการจัดจ้างเจ้าหน้าที่เพื่อทำหน้าที่บริการสมาชิกและการทำงานในด้านต่าง ๆ มีการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ จัดหาโปรแกรมสหกรณ์ฯ ปรับเปลี่ยนระบบการส่งหักยอดเรียกเก็บสิ้นเดือน ใบเสร็จรับเงินประจำเดือน การจ่ายเงินกู้ผ่านบัญชีเงินฝากธนาคาร ระบบบัญชีเงินรับฝาก ฯลฯ การบริหารจัดการในระดับองค์กรมีลักษณะขยายตัวใหญ่โตและสลับซับซ้อนกว่าแต่ก่อนมาก ขนาดขององค์กรใหญ่ขึ้น ปริมาณงานเพิ่มมากขึ้น กระบวนการและเทคนิคต่างๆ ในการปฏิบัติงานมีมากขึ้น โดยเฉพาะในองค์กรที่ต้องการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง ผู้รับบริการเรียกร้องสิทธิที่จะได้รับบริการที่มีคุณภาพ ส่งผลให้มีการพัฒนาภายในองค์กรทั้งด้านบริหารและบริการให้มีคุณภาพ (กันยา ออประเสริฐ, 2543) ซึ่งให้ได้มาซึ่งคุณภาพนั้น คุณภาพของบุคลากรผู้ให้บริการเป็นปัจจัยสำคัญ โดยเฉพาะบุคลากรทุกระดับในองค์กรซึ่งสอดคล้องเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award : TQA) ที่ให้ความสำคัญในหมวด 5 การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล

จากสภาพปัจจุบันที่องค์กรเผชิญอยู่นั้นไม่มีกรอบสมรรถนะหรือมาตรฐานการกำหนดหน้าที่ประจำตำแหน่งงานทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในองค์กร การประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นเครื่องมือในการพิจารณาความดีความชอบพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง การสับเปลี่ยนโยกย้าย พัฒนาบุคลากร เสริมสร้างและรักษาสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและพนักงานในกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงาน และเพื่อปรับปรุงโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงาน สหกรณ์ฯ มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารอยู่เป็นประจำตามกฎหมายสหกรณ์ ทำให้เกิดปัญหาในการพัฒนา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดกรอบสมรรถนะให้เป็นมาตรฐานในการประเมินสมรรถนะเจ้าหน้าที่ เพื่อให้การดำเนินงานหรือการวางแผนงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ลดปัญหาความขัดแย้ง สามารถตอบสนองนโยบายขององค์กรในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ องค์กรตระหนักถึงความจำเป็นในการกำหนดสมรรถนะประจำตำแหน่งงานของเจ้าหน้าที่สิ้นเชื้อ การเงิน และบัญชี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อกำหนดสมรรถนะประจำตำแหน่งงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาซากิและในเครือ จำกัด
2. เพื่อจัดทำพจนานุกรมสมรรถนะ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาซากิและในเครือ จำกัด

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำสมรรถนะของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาซากิและในเครือ จำกัด กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย คณะกรรมการดำเนินงาน เจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ฯ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวนทั้งสิ้น 27 คน

การดำเนินการวิจัยเพื่อกำหนดรายการสมรรถนะและทำพจนานุกรมมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) สสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของงานที่ทำ (2) วิเคราะห์หาสมรรถนะประจำตำแหน่งงาน (3) ตรวจสอบความถูกต้องของสมรรถนะ (4) วางน้ำหนัก และกำหนดระดับความคาดหวัง (5) ประเมินผลความเหมาะสมของสมรรถนะ (6) สรุปสมรรถนะขั้นสุดท้าย และจัดทำพจนานุกรมสมรรถนะ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบฟอร์ม และแบบประเมิน แบ่งเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบฟอร์มการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของงานที่ทำในแต่ละตำแหน่งของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาซากิและในเครือ จำกัด

ตอนที่ 2 เป็นแบบค้นหาสมรรถนะของงานที่ทำในแต่ละตำแหน่งของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาซากิและในเครือ จำกัด

ตอนที่ 3 เป็นแบบคัดเลือกสมรรถนะแต่ละด้านของรายการสมรรถนะประจำตำแหน่งงาน

ตอนที่ 4 เป็นแบบประเมินความสอดคล้องของสมรรถนะ และตรวจสอบความสอดคล้องของพจนานุกรม
ตอนที่ 5 เป็นแบบกำหนดนิยาม ระดับ พฤติกรรมหลักของสมรรถนะประจำตำแหน่งงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการระดมความคิดของคณะกรรมการดำเนินงาน และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออม
ทรัพย์ไทยยาซากิและในเครือ จำกัด ในการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของงานที่ทำในแต่ละตำแหน่งงาน วิเคราะห์
สมรรถนะประจำตำแหน่งงาน โดยใช้มิติเอกฉันท์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และมีเกณฑ์การแปลผลค่า IOC ได้แก่
ระดับค่า IOC ระหว่าง 0.5 – 1.00 หมายความว่า มีความสอดคล้องระหว่างความคิดเห็นในระดับที่เหมาะสมที่จะนำไป
กำหนดเป็นกรอบสมรรถนะได้

ผลการวิจัย

ผลการจัดทำสมรรถนะประจำตำแหน่งงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาซากิและในเครือ จำกัด
สามารถสรุปมีผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. สมรรถนะประจำตำแหน่งงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาซากิและในเครือ จำกัด

1.1 ตำแหน่งงานสินเชื่อ มีสมรรถนะด้านความรู้ 4 รายการ คือ ความรู้ด้านสินเชื่อ ความรู้ด้าน
กฎหมาย ความรู้เรื่องระเบียบหลักเกณฑ์การให้สินเชื่อ ความรู้ความเข้าใจในระบบและขั้นตอนการทำงาน มีค่าน้ำหนัก
อยู่ระหว่าง 6.67-7.50 มีระดับความคาดหวังระหว่าง 3-5 ด้านทักษะ มี 5 รายการ คือ ทักษะในด้านงานสินเชื่อ ทักษะ
ในการวิเคราะห์ที่ตัดสินใจแก้ปัญหาได้ดี ทักษะในการสื่อสาร ทักษะการคำนวณ ทักษะในการให้และการรับข้อมูลป้อนกลับ
มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 6.67-7.50 มีระดับความคาดหวังระหว่าง 3-5 ด้านเจตคติ 5 รายการ คือ ความสัมพันธ์อันดีกับ
เพื่อนร่วมงาน ให้ความสำคัญกับลูกค้า ให้คำปรึกษาด้านสินเชื่อ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าน้ำหนัก
อยู่ระหว่าง 6.67-7.50 มีระดับความคาดหวังระหว่าง 3-5

ค่าประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าตรวจสอบความเหมาะสมของรายการ
สมรรถนะอยู่ระหว่าง 0.67-0.92

1.2 ตำแหน่งงานการเงิน มีสมรรถนะด้านความรู้ 3 รายการ คือ ความรู้ด้านการเงิน ความรู้ใน
รายละเอียดเงื่อนไขการรับ-จ่ายเงิน ความรู้ด้านกฎหมาย มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 6.67-7.50 มีระดับความคาดหวัง
ระหว่าง 3-5 ด้านทักษะมี 4 รายการ คือ ทักษะด้านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ทักษะการคำนวณ ทักษะในการสื่อสาร
ทักษะในการประนีประนอม มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 6.66-7.50 มีระดับความคาดหวังระหว่าง 3-5 ด้านเจตคติ มี 5
รายการ คือ ความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน ให้ความสำคัญกับลูกค้า ให้คำปรึกษาด้านการเงิน ความคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์ ความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 6.66-7.50 มีระดับความคาดหวังระหว่าง 3-5

ค่าประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าตรวจสอบความเหมาะสมของสมรรถนะอยู่
ระหว่าง 0.75-0.92

1.3 ตำแหน่งงานบัญชี มีสมรรถนะด้านความรู้ 5 รายการ คือ ความรู้ด้านบัญชี ความรู้ในด้าน
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ความรู้ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ความรู้ในการเป็นผู้ตรวจสอบ ความรู้เรื่องภาษีอากร มีค่า
น้ำหนักอยู่ระหว่าง 6.65-7.00 มีระดับความคาดหวังระหว่าง 3-5 ด้านทักษะมี 5 รายการ คือ ทักษะด้านการบัญชี ทักษะ
ด้านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการจัดทำบัญชี ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะในการการวิเคราะห์งบการเงิน ทักษะใน
การตรวจสอบ มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 6.65-7.00 มีระดับความคาดหวังระหว่าง 3-5 ด้านเจตคติ มี 5 รายการ คือ ความ
ซื่อสัตย์สุจริต คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดขององค์กร ยึดมั่นในจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพทางบัญชี ความสามารถในการ
ตัดสินใจและแก้ปัญหา ความละเอียดรอบคอบ มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 6.65 มีระดับความคาดหวังเท่ากับ 4

ค่าประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าตรวจสอบความเหมาะสมของสมรรถนะอยู่
ระหว่าง 0.75-0.92

2. พจนานุกรมสมรรถนะ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาซากิและในเครือ จำกัดพจนานุกรมสมรรถนะ
ของพนักงาน 3 ตำแหน่งโดยแสดงชื่อหัวข้อสมรรถนะ นิยามของสมรรถนะ ค่าระดับความสำคัญ ค่าน้ำหนัก พฤติกรรม
บ่งชี้ ระดับของสมรรถนะ และระดับความคาดหวัง ตำแหน่งงานสินเชื่อ มีค่าความเหมาะสมด้านความรู้เฉลี่ย 0.67-0.92
ด้านทักษะและด้านเจตคติเฉลี่ย 0.75-0.84 ตำแหน่งงานการเงิน มีค่าความเหมาะสมด้านความรู้และด้านเจตคติเฉลี่ย

0.84-0.92 ด้านทักษะเฉลี่ย 0.75-0.92 และตำแหน่งงานบัญชี มีค่าความเหมาะสมด้านความรู้เฉลี่ย 0.75-0.92 ด้านทักษะ และเจตคติเฉลี่ย 0.84-0.92 พจนานุกรมสมรรถนะ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาศาภิและในเครือ จำกัด

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผล

การจัดทำสมรรถนะประจำตำแหน่งงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาศาภิและในเครือ จำกัด สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการกำหนดสมรรถนะประจำตำแหน่งงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาศาภิและในเครือ จำกัด

1.1 ผลการกำหนดสมรรถนะประจำตำแหน่งงานสินเชื่อ มีสมรรถนะด้านความรู้ 4 รายการ คือ K1 ความรู้ด้านสินเชื่อ K2 ความรู้ด้านกฎหมาย K3 ความรู้เรื่องระเบียบหลักเกณฑ์การให้สินเชื่อ K4 ความรู้ความเข้าใจในระบบและขั้นตอนการทำงาน มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 6.67-7.50 มีระดับความคาดหวังระหว่าง 3-5 ด้านทักษะ มี 5 รายการ คือ S1 ทักษะในด้านงานสินเชื่อ S2 ทักษะในการวิเคราะห์ตัดสินใจแก้ปัญหาได้ดี S3 ทักษะในการสื่อสาร S4 ทักษะการคำนวณ S5 ทักษะในการให้และการรับข้อมูลย้อนกลับ มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 6.67-7.50 มีระดับความคาดหวังระหว่าง 3-5 ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล 5 รายการ คือ A1 ความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน A2 ให้ความสำคัญกับลูกค้า A3 ให้ความสำคัญด้านสินเชื่อ A4 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ A5 ความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 6.67-7.50 มีระดับความคาดหวังระหว่าง 3-5

ค่าประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าตรวจสอบความเหมาะสมของรายการสมรรถนะอยู่ระหว่าง 0.67-0.92

1.2 ผลการกำหนดสมรรถนะประจำตำแหน่งงานการเงิน มีสมรรถนะด้านความรู้ 3 รายการ คือ K5 ความรู้ด้านการเงิน K6 ความรู้ในรายละเอียดเงื่อนไขการรับ-จ่ายเงิน K2 ความรู้ด้านกฎหมาย มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 6.67-7.50 มีระดับความคาดหวังระหว่าง 3-5 ด้านทักษะมี 4 รายการ คือ S6 ทักษะด้านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ S4 ทักษะการคำนวณ S3 ทักษะในการสื่อสาร S7 ทักษะในการประเมินประเมิน มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 6.66-7.50 มีระดับความคาดหวังระหว่าง 3-5 ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล มี 5 รายการ คือ A1 ความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน A2 ให้ความสำคัญกับลูกค้า A6 ให้ความสำคัญด้านการเงิน A4 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ A5 ความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 6.66-7.50 มีระดับความคาดหวังระหว่าง 3-5

ค่าประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าตรวจสอบความเหมาะสมของสมรรถนะอยู่ระหว่าง 0.75-0.92

1.3 ผลการกำหนดสมรรถนะประจำตำแหน่งงานบัญชี มีสมรรถนะด้านความรู้ 5 รายการ คือ K7 ความรู้ด้านบัญชี K2 ความรู้ในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง K8 ความรู้ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ K9 ความรู้ในการเป็นผู้ตรวจสอบ K10 ความรู้เรื่องภาษีอากร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 6.65-7.00 มีระดับความคาดหวังระหว่าง 3-5 ด้านทักษะ มี 5 รายการ คือ S8 ทักษะด้านการบัญชี S9 ทักษะด้านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการจัดทำบัญชี S3 ทักษะด้านการสื่อสาร S10 ทักษะในการการวิเคราะห์งบการเงิน S11 ทักษะในการตรวจสอบ มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 6.65-7.00 มีระดับความคาดหวังระหว่าง 3-5 ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล มี 5 รายการ คือ A5 ความซื่อสัตย์สุจริต A7 คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดขององค์กร A8 ยึดมั่นในจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพทางบัญชี A9 ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา A10 ความละเอียดรอบคอบ มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 6.65 มีระดับความคาดหวังเท่ากับ 4

ค่าประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าตรวจสอบความเหมาะสมของสมรรถนะอยู่ระหว่าง 0.75-0.92

2. ผลการจัดทำพจนานุกรมสมรรถนะ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาศาภิและในเครือ จำกัดพจนานุกรมสมรรถนะของพนักงาน 3 ตำแหน่งโดยแสดงชื่อหัวข้อสมรรถนะ นิยามของสมรรถนะ ค่าระดับความสำคัญ ค่าน้ำหนักพฤติกรรมบ่งชี้ ระดับของสมรรถนะ และระดับความคาดหวัง ตำแหน่งงานสินเชื่อ มีค่าความเหมาะสมด้านความรู้เฉลี่ย 0.67-0.92 ด้านทักษะและด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลเฉลี่ย 0.75-0.84 ตำแหน่งงานการเงิน มีค่าความเหมาะสมด้านความรู้และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลเฉลี่ย 0.84-0.92 ด้านทักษะเฉลี่ย 0.75-0.92 และตำแหน่งงานบัญชี มีค่าความ

เหมาะสมด้านความรู้เฉลี่ย 0.75-0.92 ด้านทักษะและคุณลักษณะส่วนบุคคลเฉลี่ย 0.84-0.92 พจนานุกรมสมรรถนะ
เจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาศาภิและในเครือ จำกัด

อภิปรายผล

1. กำหนดรายการสมรรถนะ

สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาศาภิและในเครือ จำกัด ไม่มีการกำหนดรายการสมรรถนะหรือมาตรฐานการประเมิน
การปฏิบัติงานของหน้าที่ ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในองค์กร จึงมีความจำเป็นที่จะกำหนดกรอบสมรรถนะให้เป็น
มาตรฐานในการประเมินสมรรถนะเจ้าหน้าที่ ลดปัญหาความขัดแย้ง สามารถตอบสนองนโยบายขององค์กรในการพัฒนา
ตนเองให้มีความรู้ความสามารถการกำหนดรายการสมรรถนะ เริ่มจากคณะกรรมการดำเนินงานและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน
ของสหกรณ์ออมทรัพย์ร่วมกันระดมความคิด สืบหาข้อมูลเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของงาน วิเคราะห์หาสมรรถนะ
ประจำตำแหน่งงาน ตรวจสอบความถูกต้องของสมรรถนะ วางน้ำหนัก และกำหนดระดับความคาดหวัง

พบว่าตำแหน่งงานสินเชื่อบุคคล มี 14 รายการสมรรถนะ ประกอบด้วยด้านความรู้ 4 รายการสมรรถนะ ด้านทักษะ 5
รายการสมรรถนะ และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล 5 รายการสมรรถนะ มีจำนวน 5 รายการสมรรถนะ สอดคล้องกับ
อูษวดี บุณรอด (2555) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะพนักงานสินเชื่อบุคคล ธนาคารกรุงไทย สังกัดสำนักงานเขต
กำแพงเพชร คือ การแก้ไขปัญหา การทำงานเป็นทีม การติดต่อสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การให้คำปรึกษา
และไม่สอดคล้อง คือ การบริหารความเสี่ยง ทักษะการโน้มน้าวและเจรจาต่อรอง การปรับโครงสร้างหนี้และทักษะการ
ขาย สอดคล้องกับ มณี บุญฤทธิ์ภักดี (2554) เรื่องการกำหนดสมรรถนะประจำตำแหน่งงานพนักงานปฏิบัติการ คือ
ความรู้เรื่องสินเชื่อ ความละเอียดรอบคอบ การปฏิบัติตามระเบียบ การแก้ไขปัญหา และไม่สอดคล้อง คือ การรวบรวม
และวิเคราะห์ข้อมูล ความใส่ใจในความต้องการของลูกค้า ทักษะการเจรจาต่อรอง สาเหตุที่ไม่สอดคล้องเนื่องจาก
ลักษณะการทำงานขององค์กรต่างกันจึงทำให้การกำหนดรายการสมรรถนะที่ต่างกันตามลักษณะการปฏิบัติงาน

ตำแหน่งงานการเงิน มี 12 รายการสมรรถนะ ประกอบด้วยด้านความรู้ 3 รายการสมรรถนะ ด้านทักษะ 4
รายการสมรรถนะ และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล 5 รายการสมรรถนะ มีจำนวน 4 รายการสมรรถนะที่สอดคล้องกับ
สิริสา จันทรสชาและคณะ (2553) สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ทางด้านการเงินและพัสดุของ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คือ ความซื่อสัตย์สุจริตโปร่งใส และสอดคล้องกับ อริสรา ธาณีนานนท์ (2553) ศึกษาวิจัย
เรื่องการพัฒนาโมดูลการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมคณาจารย์ผู้สอนวิชา บัญชี ตามแนวทางการกำกับดูแลผู้
ประกอบวิชาชีพบัญชี และมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชีการ คือ ทักษะการใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศ และไม่สอดคล้อง คือ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ทักษะด้านความรู้ ทักษะทางปัญญาและคิดวิเคราะห์
เชิงตัวเลข ทักษะการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร ทักษะภาวะผู้นำและการจัดการ สาเหตุไม่สอดคล้องเนื่องจากเป็นการ
กำหนดสมรรถนะด้านบริหารจัดการของบุคลากรระดับสูง

ตำแหน่งงานการบัญชี มี 15 รายการสมรรถนะ ประกอบด้วยด้านความรู้ 5 รายการสมรรถนะ ด้านทักษะ 5
รายการสมรรถนะ และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล 5 รายการสมรรถนะ มีจำนวน 7 รายการสมรรถนะที่สอดคล้องกับ
กุสุมา คำพิทักษ์ และคณะ (2552) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาอาชีพนักบัญชีที่ตอบสนองต่อภาคธุรกิจอุตสาหกรรม คือ
ความซื่อสัตย์รับผิดชอบต่องาน ความรับผิดชอบสูงและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ควบคุมทางการเงิน ความรู้พื้นฐานทาง
บัญชี ไม่สอดคล้อง คือ ความสามารถในการบริหาร ทักษะคิดในการทำงาน และมีความรู้ทักษะภาษาอังกฤษอย่างดี การ
วางแผนและควบคุมการเงิน การบริหารเชิงกลยุทธ์ มีวินัยใฝ่รู้และรับผิดชอบต่อสังคม สอดคล้องกับ ดาระกา ศิริสันติ
สัมฤทธิ์(2552) ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาแบบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐ
คือ ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับงานและความเข้าใจในกระบวนการงาน ความละเอียดรอบคอบ
คุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ การตัดสินใจแก้ปัญหา การสื่อสาร การคิดคำนวณ ไม่สอดคล้องคือ ความรู้ด้านการ
บริหารงบประมาณ ทักษะด้านการวิเคราะห์การเขียนรายงานทางการเงิน การนำเสนองาน สาเหตุไม่สอดคล้องเนื่องจาก
ตำแหน่งหน้าที่ทางการปฏิบัติงานต่างกัน

ผลการกำหนดรายการสมรรถนะของแต่ละตำแหน่งงานที่มีรายการสมรรถนะที่เหมือนหรือต่างกันขึ้นอยู่กับ
ปัจจัยด้านโครงสร้างขององค์กร ขนาดองค์กร บริบทและหน้าที่ความรับผิดชอบงานแต่ละตำแหน่ง

2. การทำพจนานุกรมสมรรถนะ

จากผลการกำหนดรายการสมรรถนะของตำแหน่งงานเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาซากิและในเครือ จำกัด ได้นำมาประเมินผลความเหมาะสมของสมรรถนะ และตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร องค์กร สรุปสมรรถนะขั้นสุดท้าย จัดทำพจนานุกรมสมรรถนะ ซึ่งประกอบด้วย ชื่อหัวข้อสมรรถนะ นิยามของสมรรถนะ ค่าระดับความสำคัญ ค่าน้ำหนัก พฤติกรรมบ่งชี้ ระดับของสมรรถนะ และระดับความคาดหวัง สอดคล้องกับอากรณ ฎวิทย์พันธ์ (2549, 31-34; 2551, 23-26) การเขียนชุดพฤติกรรมหรือพจนานุกรมสมรรถนะ

ข้อเสนอแนะในการทํารววจัยครั้งต่อไป

- 1) บุคลากรควรมีส่วนร่วมในการกำหนดสมรรถนะเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ
- 2) สมรรถนะที่กำหนดขึ้นมาแล้วควรปรับปรุงและพัฒนาให้ทันสมัยอยู่เสมอ
- 3) ควรทำพจนานุกรมสมรรถนะประจำตำแหน่งงานอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กันยา ออประเสริฐ. 2543. ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลผ่าตัด. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ ครั้งที่ 5 เรื่อง ทิศทางการพัฒนาสู่คุณภาพการพยาบาลผ่าตัด. กรุงเทพฯ: ชมรมพยาบาลห้องผ่าตัดแห่งประเทศไทย.
- กุสุมา คำพิทักษ์ และคณะ. 2552. การพัฒนาอาชีพนักบัญชีที่ตอบสนองต่อภาคธุรกิจอุตสาหกรรม. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- จรัมพร ประถมบุรณ. 2548. การพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้เป็นเลิศในกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง. กรุงเทพฯ:สำนักงาน ศาลปกครอง.
- จิรประภา อัครบวร. 2549. สร้างคนสร้างผลงาน. กรุงเทพมหานคร: ก.พลพิมพ์ (1996).
- ชูชัย สมितिไกร. 2550. การสรรหา การคัดเลือก และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. 2546. การบริหารทรัพยากรสมัยใหม่ภาคปฏิบัติ ภาคปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์ จำกัด.
- _____. 2546. เทคนิคการจัดทำ Job Description บนพื้นฐาน Competency และ KPI. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์ จำกัด.
- _____. 2547. มารูจัก Competency กันเถอะ. กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์ จำกัด.
- _____. 2548. Competency เพื่อการประเมินผลงานประจำปี. กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์ จำกัด.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. 2547. มารูจัก COMPETENCY กันเถอะ. กรุงเทพมหานคร: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ดาระภา ศิริสันติสัมฤทธิ์. 2552. การศึกษารูปแบบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา ภาครัฐ. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง
- อํารงศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. 2549. Competency ภาคปฏิบัติ.....เขาทำกันอย่างไร?-กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)
- _____. 2548. เริ่มต้นอย่างไร...เมื่อจะนำ Competency มาใช้ในองค์กร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ส.ส.ท.
- ปิยะชัย จันทร์วงศ์ไพศาล. 2549. การค้นหาและวิเคราะห์เจาะลึก Competency ภาคปฏิบัติ. __ กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์ จำกัด
- พ.ร.บ.สหกรณ์ 2542 ระเบียบข้อบังคับสหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาซากิและในเครือ จำกัด
- พ.ร.บ.สหกรณ์ 2542 ระเบียบข้อบังคับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูเชียงใหม่ จำกัด
- พ.ร.บ.สหกรณ์ 2542 ระเบียบข้อบังคับสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มณี บุญฤทธิ์ภักดี. 2554. การกำหนดสมรรถนะประจำตำแหน่งงานพนักงานปฏิบัติการงานสินเชื่อของสถาบันการเงิน. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการคุณภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. 2546. การบริหารงานบุคคลภาครัฐไทย. ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย บริษัทจุดทอง จำกัด

- สาริสสา จันทรสชาและคณะ. 2553. สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ทางด้านการเงินและพัสดุของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการปกครอง
ปกครอง
- อริสรา ธาณีนานนท์. 2553. การพัฒนาโมดูลการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมคณาจารย์ผู้สอนวิชา บัญชี ตาม
แนวทางการกำกับดูแลผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี และมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชีการ
สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อลงกรณ์ มีสุทธา – สมิต สัจฉกร 2539. การประเมินผลการปฏิบัติงาน. (พิมพ์ครั้งที่ 1) สำนักพิมพ์ ส.ส.ท. กรุงเทพฯ
อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. 2548 .Competency Dictionary. – กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์ จำกัด.
- อุษาวดี บุญรอด. 2555. การพัฒนาสมรรถนะพนักงานสินเชื่อ ธนาคารกรุงไทย สังกัดสำนักงานเขตกำแพงเพชร.
สาขาวิชาการบริหารเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์พิษณุโลก
- Bloom, B., Englehart, M. Furst, E., Hill, W., & Krathwohl, D. (1956). Taxonomy of educational objectives:
The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain. New York, Toronto:
Longmans, Green.
- Hearn, G., et. al. (1997,January). Defining Generic Professional Competencies in Australia: Toward a
Framework for Professional Development: Asia Pacific. Journal of Human Resources.34: 157–
180.
- McClelland, David C. (1973) . “Testing for Competence rather than Intelligence.”
American Psychologist. Retrieved December 11, 2005, from www.ei. Haygroup.com

การตัดสินใจซื้ออาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

DECISION MAKING IN PURCHASING DIETARY SUPPLEMENTS

OF PEOPLE IN BANGKOK

กัญญา ทั้งสุวรรณ อุไรวรรณ สอนเลื่อน

คณะบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจซื้อ กับสถานะของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครฯ จำนวน 400 คน ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาอธิบายค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไคสแควร์ t-test และวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25-35ปีส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท ระดับความสำคัญของการตัดสินใจซื้ออาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ผลการวิจัยเปรียบเทียบระดับความสำคัญการตัดสินใจซื้ออาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามสภาพส่วนบุคคลโดยภาพรวมพบว่ามี ความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเพศพบว่าไม่มีความแตกต่าง ด้านอายุพบว่ามีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกัน จำนวน 3 ด้าน ด้านระดับการศึกษามีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกัน จำนวน 2 ด้าน ด้านอาชีพพบว่ามีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกัน จำนวน 4 ด้าน และด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนพบว่ามีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกันจำนวน 3 ด้าน การวิจัยครั้งนี้กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การตัดสินใจ, อาหารเสริมบำรุง

Abstract

The purposes of this study were: 1) to study the purchasing decisions consumers dietary supplements of people in Bangkok. 2) to study the marketing mix factors of dietary supplements of people in Bangkok. 3) to study the relationship between the purchase decision and customer status of the supplements of the consuming public in Bangkok. 4) to study the relationship between decisions making purchasing and marketing mix factors dietary supplements of people in Bangkok. The consist of sample group used to analyze as participants in this study was 400 people in Bangkok. They were classified by sex and age data were collected by questionnaires. The statistical devices used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, Chi-square, t-Test comparative analysis on each pair of group differences was computed again using Scheffe Analysis and analyzed by a computer program.

The results showed that most of the respondents were female, with between 25-35 years old, and had education background with a bachelor degree level. Most were employees of companies, the average monthly income of 10,000-20,000 baht. The significant levels of decisions making purchasing dietary supplements of people in Bangkok were at high levels. The results, comparing the significant levels of the decisions making purchasing dietary supplements of people in Bangkok area, were classified by types of personal status. Overall levels were different, When considering gender type, overall levels were not different, . When considering age type three aspects of distinction were obtained. Overall levels were different in education background type, and it showed two aspects of difference. Overall levels were different in occupation, four aspects and Overall levels were different in average monthly income, three aspects of differences were found. In this study, a .05 level of statistical significance was determined.

Keywords: decision making, dietary supplements

บทนำ

จาก Euro monitor สํารวจพบว่าแนวโน้มเกี่ยวกับสุขภาพที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะตลาดรวมกลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในปี 2553 มูลค่าตลาดรวมกว่า 26,600 ล้านบาท แบ่งเป็นกลุ่มวิตามินรวมจำนวน 2,100 ล้านบาท และจะมีอัตราเติบโตอีก 5% ในปีนี้ซึ่งหากเทียบกับปี 2552 ตลาดรวมอาหารเสริมมีมูลค่าตลาดเพียง 23,600 ล้านบาท “พฤติกรรมผู้บริโภคผักผลไม้ของคนไทย” กับประชาชนอายุระหว่าง 18-65 ปี ระหว่างวันที่ 3-11 กุมภาพันธ์ 2554 จำนวนทั้งสิ้น 4,295 ตัวอย่างคนไทยเกินครึ่ง 62.3% กินผักผลไม้ไม่เพียงพอต่อวัน, 89% บริโภคผักผลไม้ไม่ครบทั้ง 5 สี, 98% ไม่รู้จักสารอาหารไฟโตนิวเทรียนท์ สารอาหารที่จำเป็นต่อร่างกาย (อุทัย สุขวิวัฒน์ศิริกุล, 2554)

Dietary supplements are widely used in Canada. This paper presents an overview of commonly-used supplements, including their purported health benefits, as well as the best current evidence as to the accuracy of these claims. Types of supplements discussed include herbal products, glucose -amine, chondroitin, weight-loss products, and exotic fruit juices. The paper also discusses possible harmful side effects from various supplements, especially herbal products. It then examines the major methods by which supplements are marketed, including health food stores (HFS), pharmacies, and supermarkets; newspaper, magazine, and TV advertising; and multilevel marketing. Most of the marketing of supplements is concentrated on products that are expensive but where supporting evidence is quite weak, and misleading and dishonest marketing strategies and claims are widespread problems. Dietary supplements are regulated in Canada by the Natural Health Products Directorate, an agency of the federal government. The new regulations came into force in 2004, but misleading and dishonest marketing is still widespread.

ด้วยเหตุนี้อาหารที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้ความต้องการสารอาหารของเราเปลี่ยนแปลงด้วย อาหารจำพวกพืชผลจะถูกเก็บก่อนที่จะสุกเองตามธรรมชาติแล้วจึงมีการพ่นสารเคมีต่างๆลงไปด้วย ทำให้สารอาหารที่เราเคยได้รับลดลง อาหารยังเจือปนสารต่างๆ เช่น สารกันบูด ก่อให้เกิดสารเคมีตกค้างและเสี่ยงต่อการเกิดโรคต่างๆ อาทิเช่น โรคอ้วน โรคหัวใจ โรคมะเร็ง โรคนิ่ว เป็นต้น ด้วยสาเหตุเหล่านี้จึงทำให้อาหารเสริมเข้ามามีบทบาทในการช่วยเสริมสร้างด้านต่างๆ ที่นอกจากจะเป็นการป้องกันการเกิดโรค หรือสร้างภูมิคุ้มกันต่างๆ ยังช่วยในเรื่องของความสวยงามอีกด้วย แต่ทั้งนี้อาหารเสริมไม่ใช่อาหารทั้งหมดที่ร่างกายต้องการ ดังนั้นการรับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการที่ไม่ครบถ้วนอย่างต่อเนื่อง เป็นเวลาหลายปี จึงมีการยืนยันหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ว่า หากมีการรับประทานอาหารเสริมอย่างถูกต้อง จะช่วยให้มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงมากขึ้น รวมทั้งการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ พักผ่อนให้เพียงพอ ลดความเครียดและการล้างสารพิษในร่างกาย รักษาสภาพแวดล้อมให้ดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้มีสุขภาพดีอย่างแท้จริง (สุจินต์ ไตวิวิชัย, 2553)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจซื้อ กับสถานภาพของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จะทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคาดเคลื่อน 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 400 ราย โดยใช้วิธีการสุ่ม 2 แบบคือการสุ่มแบบบังเอิญ(ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552:50)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดลักษณะของเครื่องมือในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล เป็นแบบ Check List มีข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นแบบ Check List มีข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นแบบ Rating Scale มีข้อคำถามจำนวน 37 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับตามแนวของลิเกิร์ต (Likert) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552: 75)

เกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ เป็นช่วงคะแนน

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีต่อวิเคราะห์การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพเป็นแบบปลายเปิด(Open-ended) มีข้อคำถามจำนวน 1 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแบ่งเป็นทีมงานเก็บข้อมูลในกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 2 คน โดยกระจายตามเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร การดำเนินการใน ปี พ.ศ. 2557

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีการประมวลผลข้อมูลเป็นขั้นตอนคือหลังจากการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้มาเปลี่ยนแปลงเป็นรหัสตัวเลข (Code) แล้วบันทึกที่ลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ และเขียนโปรแกรมสั่งงานโดยใช้สถิติตามลำดับดังนี้

4.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นแบบ Check List ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

4.3 แบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารเสริมประเภทผลิตภัณฑ์บำรุงสุขภาพลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

(1) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจซื้อ กับสถานภาพของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครวิเคราะห์โดยใช้ค่า Chi Square (X^2) ด้วยวิธีของเพียร์สัน เพื่อวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร

(2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครวิเคราะห์โดยใช้ค่า Chi Square (X^2) ด้วยวิธีของเพียร์สัน เพื่อวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร

4.4 แบบสอบถามตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีต่อวิเคราะห์การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ เป็นแบบปลายเปิด(Open-End) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วเรียบเรียงออกมาเป็นค่าความถี่ (Frequency)

4.5 ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ 1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และรายได้, 2. ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด

ตัวแปร(Dependent variable) คือด้านการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริม

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้ออาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตารางที่ 1 ตารางแสดงความถี่ และร้อยละของลักษณะทางประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทางประชากรกลุ่มตัวอย่าง	ความถี่ (ราย)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	168	42.0
หญิง	232	58.0
2. อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	78	19.5
25-35 ปี	201	50.2
36-45 ปี	57	14.2
46-55 ปี	35	8.8
55 ปีขึ้นไป	29	7.2
3. การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	79	19.8
ระดับปริญญาตรี	254	63.5
สูงกว่าปริญญาตรี	67	16.8
4. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	34	8.5
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	62	15.5
พนักงานบริษัทเอกชน	257	64.2
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	46	11.5
อื่นๆ	1	0.2
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่เกิน 10,000 บาท	30	7.5
10,001-20,000 บาท	128	32.2

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.0 มีอายุ 25-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.2 มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63.50 มีอาชีพพนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 64.2 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.2

1.1. การวิเคราะห์การตัดสินใจซื้อของประชาชนผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้

- ความต้องการบริโภคอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพมากที่สุดคือ ต้องการให้ร่างกายแข็งแรงเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 61.0

- การรับรู้สิ่งกระตุ้นที่ทำให้อยากบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพมากที่สุด คือ การโฆษณา คิดเป็นร้อยละ 61.0
- การค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพมากที่สุด คือ แหล่งข้อมูลด้านบุคคล เช่น ครอบครัว, เพื่อน, เกสัชกร/แพทย์ คิดเป็นร้อยละ 24.0
- การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพจากแหล่งต่างๆ มากที่สุดคือ ท่าเลที่ตั้งสะดวก คิดเป็นร้อยละ 74.80
- ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ตัดสินใจเลือกซื้อ โดยปกติซื้อให้ใครรับประทานมากที่สุด คือ ทั้งตนเองและผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 42.5
- งบประมาณที่ทำให้ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมแต่ละครั้งมากที่สุด คือ น้อยกว่า 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.2
- สถานที่ที่ท่านตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมมากที่สุด คือ ร้านสะดวกซื้อ คิดเป็นร้อยละ 53.8
- ผลิตภัณฑ์ที่เสริมอาหารที่เคยตัดสินใจเลือกซื้อมากที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมกลุ่มสกัดจากพืช เช่น สารสกัดโปรตีนจากถั่วเหลือง สารสกัดจากผลส้มแขก เห็ดหอมและชาเขียวสกัด และอื่นๆ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 41.5
- พฤติกรรมในการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมมากที่สุด คือ นานกว่า 1 เดือน/ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 43.8
- พฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติเมื่อท่านรู้สึกพอใจในการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพมากที่สุด คือ ไม่เคยพอใจในผลิตภัณฑ์ที่เคยเลือกซื้อ คิดเป็นร้อยละ 48.0
- สาเหตุใดที่ทำให้ท่านมีพฤติกรรมการซื้อซ้ำอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพมากที่สุด คือ อยากทดลองใช้ต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 52.0

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.97 และให้ความสำคัญในแต่ละด้านดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านผลิตภัณฑ์	X	ระดับการแปลผล
1. ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์อาหารเสริมตรงตามความต้องการ	1.68	น้อย
2. คุณภาพของผลิตภัณฑ์อาหารเสริมมีการตรวจสอบความปลอดภัยจากภาครัฐรับรอง เช่น อย. เป็นต้น	4.02	มาก
3. ลักษณะของผลิตภัณฑ์รับประทานง่าย	4.28	มาก
4. ราคาสินค้ามีชื่อเสียง เป็นที่นิยม	4.12	มาก
5. ราคาสินค้าเป็นที่รู้จักมานาน	4.05	มาก
6. ลักษณะบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ได้มาตรฐาน สะอาด	4.05	มาก
7. ลักษณะบรรจุภัณฑ์สวยงาม	4.25	มาก
8. ปริมาณของผลิตภัณฑ์อาหารเสริมมีความเหมาะสมคุ้มค่า	3.72	มาก
9. ปริมาณส่วนผสม/สารอาหารของผลิตภัณฑ์อาหารเสริมตรงตามความต้องการ	4.22	มาก
10. มีขนาดของบรรจุภัณฑ์ที่หลากหลาย เช่น จำนวนเม็ด, ปริมาณ มล. เป็นต้น	4.28	มาก
11. การรับประกันคุณภาพของผลิตภัณฑ์อาหารเสริม มีสถาบันที่น่าเชื่อถือรับรองความปลอดภัย	4.10	มาก
12. มีการรับประกันของผลิตภัณฑ์อาหารเสริมถ้าผู้บริโภคไม่พอใจ	4.34	มาก
รวม	3.92	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าด้านผลิตภัณฑ์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อยังปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การรับคืนของผลิตภัณฑ์อาหารเสริมถ้าผู้บริโภคไม่พอใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34

ตารางที่ 3 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาจำแนกเป็นรายข้อ

ด้านราคา	X	ระดับการแปลผล
1. ราคาถูกเมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ในลักษณะเดียวกัน	4.01	มาก
2. มีส่วนลดเงินสดในกรณีชำระเป็นเงินสด	3.92	มาก
3. มีการเพิ่มปริมาณของผลิตภัณฑ์ในราคาสินค้าเท่าเดิม	3.79	มาก
4. ชำระเงินเมื่อสินค้าถึงมือก่อน	3.77	มาก
5. มีช่องทางชำระเงินที่หลากหลาย สะดวก รวดเร็ว	3.85	มาก
6. ราคามีความเหมาะสมกับคุณภาพสินค้า	4.06	มาก
รวม	3.89	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าด้านราคาผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าราคามีความเหมาะสมกับคุณภาพสินค้าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ตารางที่ 4 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่ายจำแนกเป็นรายข้อ

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	X	ระดับการแปลผล
1. การจำหน่ายสินค้าโดยผ่านผู้แทนจำหน่าย	4.29	มาก
2. มีช่องทางให้เลือกซื้อได้หลากหลายช่องทาง	3.68	มาก
3. มีผลิตภัณฑ์จำหน่ายในร้านสะดวกซื้อ	4.10	มาก
4. มีการจัดส่งสินค้าที่รวดเร็ว, ตรงเวลา	3.93	มาก
5. การจำหน่ายสินค้าให้กับผู้บริโภคโดยตรง	4.09	มาก
6. บรรจุภัณฑ์และหีบห่อที่ใช้ในการขนส่ง คำนึงถึงความปลอดภัย และความเสียหายของผลิตภัณฑ์	4.03	มาก
7. ร้านค้าที่จัดจำหน่ายมีความน่าเชื่อถือ	4.19	มาก
รวม	4.04	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าด้านช่องทางการจัดจำหน่ายผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การจำหน่ายสินค้าโดยผ่านผู้แทนจำหน่ายอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29

ตารางที่ 5 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดจำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านการส่งเสริมการตลาด	X	ระดับการแปลผล
1. มีการโฆษณาสินค้าผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์, วิทยุ, อินเทอร์เน็ต เป็นต้น	4.19	มาก
2. การโฆษณามีสื่อที่หลากหลายน่าสนใจ	3.90	มาก
3. พนักงานขายมีความรู้ในตัวสินค้าอย่างมืออาชีพ	3.88	มาก
4. พนักงานขายให้ความสนใจในการให้บริการลูกค้า	4.17	มาก
5. พนักงานขายมีมนุษยสัมพันธ์ และอัธยาศัยที่ดี	4.17	มาก
6. การให้ส่วนลดกรณีซื้อสินค้าจำนวนมาก	4.13	มาก
7. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายอย่างต่อเนื่อง	4.04	มาก
8. มีการให้ส่วนลด การให้เครดิตทางการค้า	3.99	มาก
9. การจัดของแถมหลังการซื้อผลิตภัณฑ์	3.94	มาก
10. มีการประชาสัมพันธ์สินค้าอย่างต่อเนื่อง	4.00	มาก
12. มีการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ต่อองค์กรอย่างสม่ำเสมอ	3.99	มาก
รวม	4.03	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่าด้านการส่งเสริมการตลาดผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อยังปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าการโฆษณาสินค้าผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์, วิทยุ, อินเทอร์เน็ต เป็นต้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจซื้อ กับสถานภาพของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่าการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับสถานภาพของผู้บริโภคด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านเพศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 9 รายการ ได้แก่ ความต้องการบริโภคอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ, การรับรู้สิ่งกระตุ้นที่ทำให้ท่านอยากบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ, การค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ, การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพจากแหล่งต่างๆ, ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมที่ท่านตัดสินใจเลือกซื้อ โดยปกติซื้อให้ใครรับประทาน, งบประมาณเท่าไรที่ท่านตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมแต่ละครั้ง, สถานที่ที่ท่านตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริม, พฤติกรรมในการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริม, พฤติกรรมที่ปฏิบัติเมื่อรู้สึกพอใจในการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ

ด้านอายุ พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 รายการคือ ความต้องการบริโภคอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ, การค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ, ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมที่ตัดสินใจเลือกซื้อ โดยปกติซื้อให้ใครรับประทาน, ความถี่ในการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริม

ด้านระดับการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 รายการคือ ความต้องการบริโภคอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ, การค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ, ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมที่ตัดสินใจเลือกซื้อ โดยปกติซื้อให้ใครรับประทาน, ความถี่ในการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริม

ด้านอาชีพ พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 รายการคือ การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพจากแหล่งต่างๆ, ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมที่ตัดสินใจเลือกซื้อ โดยปกติซื้อให้ใครรับประทาน

ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 รายการคือ การค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ, ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมที่ตัดสินใจเลือกซื้อ โดยปกติซื้อให้ใครรับประทาน, ความถี่ในการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริม

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจซื้อของประชาชนกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมความสัมพันธ์การตัดสินใจซื้อของประชาชนกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่มีความสัมพันธ์กันเลย $r = 0.065$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

- ความสัมพันธ์ด้านความต้องการบริโภคอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพไม่มีความสัมพันธ์กันเลย $r = 0.062$
- ความสัมพันธ์ด้านการรับรู้สิ่งกระตุ้นที่ทำให้อยากบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพไม่มีความสัมพันธ์กันเลย $r = 0.039$
- ความสัมพันธ์ด้านการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ ไม่มีความสัมพันธ์กันเลย $r = 0.135$
- ความสัมพันธ์ด้านการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพจากแหล่งต่างๆ ไม่มีความสัมพันธ์กันเลย $r = 0.050$
- ความสัมพันธ์ด้านผลิตภัณฑ์อาหารเสริมที่ตัดสินใจเลือกซื้อ โดยปกติซื้อให้ใครรับประทานไม่มีความสัมพันธ์กันเลย $r = 0.052$
- ความสัมพันธ์ด้านงบประมาณที่ทำให้ท่านตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมแต่ละครั้งไม่มีความสัมพันธ์กันเลย $r = 0.025$
- ความสัมพันธ์ด้านสถานที่ตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมไม่มีความสัมพันธ์กันเลย $r = 0.047$
- ความสัมพันธ์ด้านผลิตภัณฑ์ที่อาหารเสริมที่เคยตัดสินใจเลือกซื้อไม่มีความสัมพันธ์กันเลย $r = 0.092$
- ความสัมพันธ์ด้านความถี่พฤติกรรมในการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมไม่มีความสัมพันธ์กันเลย $r = 0.084$
- ความสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมที่ปฏิบัติเมื่อรู้สึกพอใจในการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพไม่มีความสัมพันธ์กันเลย $r = 0.035$
- ความสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมการซื้อซ้ำอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพไม่มีความสัมพันธ์กันเลย $r = 0.045$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยของการศึกษาการตัดสินใจซื้ออาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ทำให้ทราบข้อเท็จจริงที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุ 25-35 ปี มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี มีอาชีพพนักงานเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร กล่าวคือความต้องการบริโภคอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพมากที่สุดคือ ต้องการให้ร่างกายแข็งแรงเพิ่มขึ้น, การรับรู้สิ่งกระตุ้นที่ทำให้อยากบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพมากที่สุด คือ การโฆษณา, การค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพมากที่สุด คือ แหล่งข้อมูลด้านบุคคล เช่น ครอบครัว, เพื่อน, เกสเซอร์/แพทย์, การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพจากแหล่งต่างๆ มากที่สุดคือ ทำเลที่ตั้งสะดวก, ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมที่ตัดสินใจเลือกซื้อ โดยปกติซื้อให้ใครรับประทานมากที่สุด คือ ทั้งตนเองและผู้อื่น, งบประมาณที่ทำให้ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมแต่ละครั้งมากที่สุด คือ น้อยกว่า 500 บาท, สถานที่ที่ท่านตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมมากที่สุด คือ ร้านสะดวกซื้อ, ผลิตภัณฑ์ที่อาหารเสริมที่เคยตัดสินใจเลือกซื้อมากที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมกลุ่มสกัดจากพืช เช่น สาหร่ายสไปรูลิน่า สารสกัดจากผลส้มแขก เห็ดหอมและชาเขียวสกัด และอื่น ๆ เป็นต้น, พฤติกรรมในการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมมากที่สุด คือ นานกว่า 1 เดือน/ครั้ง, พฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติเมื่อท่านรู้สึกพอใจในการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพมากที่สุด คือ ไม่เคยพอใจในผลิตภัณฑ์ที่เคยเลือกซื้อ, สาเหตุใดที่ทำให้ท่านมีพฤติกรรมการซื้อซ้ำอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพมากที่สุด คือ อยากทดลองใช้ซ้ำเนื่อง

การวิเคราะห์ในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้หลักการในการวิเคราะห์ 2 เรื่อง คือ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค โดยในเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดนั้น ได้ดำเนินการวิเคราะห์ 4 ด้าน คือ 1)ผลิตภัณฑ์ (Product), 2)การจัดจำหน่าย(Place), 3)ราคา (Price), 4)การส่งเสริมการตลาด(Promotion) และการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ได้ดำเนินการวิเคราะห์ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การรับรู้ปัญหา, 2) การค้นหาข้อมูล, 3) การประเมินผลทางเลือก, 4)

การตัดสินใจซื้อ และ 5) พฤติกรรมภายหลังการซื้อ (คือเตอร์,ฟิลลิป.การจัดการการตลาด.พิมพ์ครั้งที่12.แปลโดย ยงยุทธ พุพงษ์ศิริพันธ์. กรุงเทพฯ : เอช.เอ็น.กรุ๊ป, 2555.)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และให้ความสำคัญในด้านผลิตภัณฑ์ พบว่าให้ความสำคัญโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านราคาพบว่าให้ความสำคัญโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายให้ความสำคัญโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมการตลาดให้ความสำคัญโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าความสัมพันธ์กับสถานภาพส่วนบุคคลด้านเพศ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 ด้าน ด้านอายุ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 ด้านด้านระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 ด้านด้านอาชีพ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 ด้านด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 ด้าน

การเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับสถานภาพส่วนบุคคลด้านเพศ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 9 รายการ ด้านอายุ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 รายการด้านระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 รายการด้านอาชีพ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 รายการด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 รายการ

ผลการเปรียบเทียบสหสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจซื้อของประชาชนกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าโดยภาพรวมความสัมพันธ์การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่มีความสัมพันธ์กันเลย $r = 0.065$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ความสัมพันธ์ด้านความต้องการบริโภคอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ,ความสัมพันธ์ด้านการรับรู้สิ่งกระตุ้นที่ทำให้อยากบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ, ความสัมพันธ์ด้านการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ, ความสัมพันธ์ด้านการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพจากแหล่งต่างๆ, ความสัมพันธ์ด้านผลิตภัณฑ์อาหารเสริมที่ตัดสินใจเลือกซื้อ โดยปกติซื้อให้ใครรับประทาน, ความสัมพันธ์ด้านงบประมาณที่ทำให้ท่านตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมแต่ละครั้ง, ความสัมพันธ์ด้านสถานที่ที่ตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, ความสัมพันธ์ด้านผลิตภัณฑ์ที่เสริมอาหารที่เคยตัดสินใจเลือกซื้อ, ความสัมพันธ์ด้านความถี่พฤติกรรมในการซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร, ความสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมที่ปฏิบัติเมื่อรู้สึกพอใจในการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพ และความสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมการซื้อซ้ำอาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพไม่มีความสัมพันธ์กันเลย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้ออาหารเสริมประเภทบำรุงสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและสิ่งที่พบในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยสรุปเป็นประเด็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อสุขภาพ ดังนี้

- (1) ด้านผลิตภัณฑ์พบว่าประชาชนผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องของความหลากหลายของผลิตภัณฑ์น้อยที่สุดเพียงร้อยละ 1.68 เท่านั้น เพราะฉะนั้นผู้ประกอบการไม่ควรลงทุนเกี่ยวกับการทำสินค้าให้หลากหลาย แต่ควรมุ่งลงทุนด้านคุณภาพของตัวผลิตภัณฑ์เดียวแต่ให้ดีไปเลยจะดีกว่า เพราะการลงทุนด้านสร้างผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายอาจไม่คุ้ม

เสีย

(2) ด้านราคา พบว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับความเหมาะสมด้านผลิตภัณฑ์เหมาะสมกับราคามากที่สุด ร้อยละ 4.06 เพราะฉะนั้นผู้ประกอบการนำเสนอในเรื่องคุณค่าของผลิตภัณฑ์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกว่าเมื่อซื้อผลิตภัณฑ์จะเกิดความคุ้มค่า

(3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่าผู้บริโภคไม่ให้ความสำคัญกับการมีช่องทางให้เลือกซื้อได้หลากหลายช่องทางเพียง ร้อยละ 3.68 เท่านั้นเพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าผู้บริโภคไม่ให้ความสำคัญกับ ผู้ประกอบที่เน้นในเรื่องความหลากหลายของผลิตภัณฑ์มากนัก ดังนั้นผู้ประกอบการเน้นลงทุนด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์มากกว่า

(4) ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการรับรู้ผลิตภัณฑ์จากการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ถึง ร้อยละ 4.19 เพราะฉะนั้นผู้ประกอบการควรเน้นการลงทุนในเรื่องการโฆษณามากที่สุดเพื่อจะให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จักอย่างรวดเร็วมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- คีอตเลอร์,ฟิลลิป. การจัดการการตลาด.พิมพ์ครั้งที่12. แปลโดย ยงยุทธ พุพงษ์ศิริพันธ์. กรุงเทพฯ : เอช.เอ็น.กรุ๊ป, 2555.)
นภวรรณ คณานุกรักษ์, 2556. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ : ซีวีแอลการพิมพ์
สุจินต์ ไตรวิชัย. 2553. การเลือกรับประทานอาหารเสริมวิตามินและเกลือแร่. [ออนไลน์].สืบค้น
จาก :<http://library.cmu.ac.th>(วันที่สืบค้น 28ตุลาคม 2557).
ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2555. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล ทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. นนทบุรี : เอส.อาร์.
พรีนติ้งแมสโปรดักส์
อุทัย สุขวิวัฒน์ศิริกุล. 2554.แนวโน้มตลาดผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร. [ออนไลน์].สืบค้นจาก :
<http://imarketable.blogspot.com> (วันที่สืบค้น 28ตุลาคม 2557).
Norman J. Temple, *International Journal of Pharmaceutical and Healthcare Marketing*.Available:<http://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/IJPHM-04-2013-0019> (Access date 11
October 2013).

คุณภาพในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด

Quality of Working Life and Organizational Commitment of Employees at ADAMPAK (Thailand) Company Limited

มาลัยทิพย์ จันทร์เทศ, ดวงตา สราญรัมย์, วรุณี เขาวนัสสุขุม

สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงาน บริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด 2) เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด 3) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด และ 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 144 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 50 ข้อ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล คุณภาพชีวิตการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งได้ผลการวัดค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .917 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าสถิติที่มีอิสระต่อกัน (Independent t-test) แบบสองกลุ่มอิสระต่อกันและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) โดยใช้สถิติเอฟ (F-test) และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานโดยรวม ด้านบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน ด้านสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม และด้านโอกาสที่จะใช้และพัฒนาความสามารถของบุคคล มีคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนด้านความก้าวหน้าและมีความมั่นคงในงาน ด้านลักษณะการบริหารงาน และด้านผลตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม มีคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2. ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความรู้สึกรองลงมา คือ ด้านบรรทัดฐานทางสังคม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความต่อเนื่อง ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด แตกต่างกัน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ รายได้ต่อเดือน ตำแหน่งงาน ให้ระดับความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา แผนกที่สังกัด พนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด ให้ระดับความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด มีความสัมพันธ์โดยรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบรรทัดฐานทางสังคม มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ด้านความต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ และด้านความรู้สึกรองลงมา มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, คุณภาพชีวิตในการทำงาน, ความผูกพันต่อองค์กร, บริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด

Abstract

The purposes of this research were 1) to study level of the quality of working life of employees at ADAMPAK (Thailand) Company Limited. 2) to study the level of an employee's organizational commitment of employees 3) to compare the personal factors and organization commitment of employees and 4) to study the relationship between quality of working life and organization commitment of employees. The sample consisted of 144 employees. The sample the tool was a questionnaire consisted 50 items: Statistical analysis include percentage, mean, standard deviation (S.D.), t-test Independent, one-way ANOVA (F-test). and Pearson's product moment correlation coefficient and multiple linear regression analysis.

The results of this research found that:

1. The quality of working life of the employees was at a high level, The findings also showed that the work and total life space, social Integration, safe and health working conditions, social relevance of work life and opportunity to use and develop human capacities were at a high level. The opportunity for continued growth and security, constitutionalism in the work organization and adequate and fair compensation were at a moderate level.

2. The organizational commitment level of the employees was at a high level. The findings showed that the organizational commitment regarding affective commitment was at a high level. The normative commitment and continuance commitment were at a low level.

3. The comparison of the different individuals showed that personal factors such as gender, age, monthly income and the level of commitment to the organization were not different. The employees who were different educational background and department had different organizational commitment statistically at 05.

4. The relationship between quality of working life and organizational commitment of the employees showed that the relationship between quality of working life and organizational commitment regarding normative commitment were at a moderate level. The continuance commitment and affective commitment were at a moderate level.

Keywords: Relationship, quality of working life, Organizational Commitment, Adampak (Thailand) company Limited

บทนำ

รัฐบาลไทยได้กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ ทำให้ประเทศไทยมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมการเมืองและเศรษฐกิจส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตแต่เดิมโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมาสู่ภาคอุตสาหกรรมในการดำเนินงานของภาคอุตสาหกรรมนั้น มีปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญในการผลิต ได้แก่ บุคคล เงิน เครื่องจักร และวิธีปฏิบัติงาน ดังนั้น ปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานในภาคอุตสาหกรรม การบริหารจะมีการวางแผนในการทำงานทั้งระยะสั้นและระยะยาวเพื่อให้ธุรกิจมีความอยู่รอดตามภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันรวมทั้งการใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ ในการจัดการส่วนประกอบขององค์การขึ้นอยู่กับผู้บริหารจัดการ ซึ่งนับว่าบุคคลเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการบริหารและจัดการองค์กร ให้องค์การประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์เป็นสมบัติที่มีคุณค่าของประเทศชาติและสามารถนำมาใช้สร้างความเจริญก้าวหน้าและความรุ่งเรืองของชาติได้ ทรัพยากรมนุษย์มีลักษณะสำคัญสามารถเพิ่มคุณค่าได้โดยการศึกษาและการฝึกอบรม ซึ่งจะสะสมความรู้ความเชี่ยวชาญให้กับทรัพยากรมนุษย์ทำให้สามารถดำเนินชีวิตทำคุณประโยชน์ต่อตนเองครอบครัวและสังคม การทำงานมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง กล่าวได้ว่าการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมากกว่ากิจกรรมใดๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมอุตสาหกรรม คาดว่ามนุษย์เวลาในการทำงานส่วนหนึ่งในโรงงานอุตสาหกรรม การ

ทำงานเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มนุษย์มีประสบการณ์ในการทำงานและได้เรียนรู้ทักษะใหม่ๆ เพื่อยกระดับบทบาทหน้าที่การทำงานให้ดีขึ้น เชื่อมั่นในตนเองและเป็นที่ยอมรับของคนอื่นมากขึ้น การศึกษาปัจจัยที่สามารถทำให้การบริหารองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารองค์กรให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้นั้นต้องมี 4 องค์ประกอบ คน เงิน วัสดุ และการจัดการซึ่ง “คน” ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด องค์กรจึงพยายามสรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพเข้าสู่องค์กรซึ่งในการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตและการทำงานของมนุษย์ในทุกส่วนของโลก ทำให้ทุกหน่วยงานมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานที่เหมาะสมจะทำให้องค์กรมีการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554))

ในสภาวะปัจจุบันจากการสนับสนุนการลงทุนจากภาครัฐทำให้ต่างชาติเข้ามาสนใจลงทุนมากขึ้น โดยเฉพาะมุ่งเน้นการขยายการลงทุนอย่างต่อเนื่อง นอกเหนือจากเงินลงทุนและเทคโนโลยีแล้วยังนำวัฒนธรรมและสังคมและวัฒนธรรมองค์การที่เข้ามาด้วยพร้อมกันรวมทั้งชาวต่างชาติที่เข้ามาเป็นผู้บริหารและกำหนดนโยบายการบริหารงานในองค์กรบริษัทข้ามชาติมีความจำเป็นต้องปรับนโยบายและลักษณะโครงสร้างองค์การเพื่อให้สามารถเข้ากับวัฒนธรรมไทย ซึ่งทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติ การสร้างความเสมอภาคของพนักงานและลดช่องว่างระหว่างพนักงานและผู้บริหารให้แคบลง มุ่งเน้นการสื่อสารหรือการแนะนำ การสอนงานให้พนักงานเข้าใจในกระบวนการผลิต การตลาด เทคโนโลยี ขั้นตอนการทำงาน เพื่อเชื่อมโยงกระบวนการดังกล่าวข้างต้นเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า การดำเนินธุรกิจจะมุ่งเน้นหนักในด้านการจำหน่ายและผลิตเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารจะให้เกียรติกับพนักงานระดับต่างๆ เสมอ โดยเชิญเข้าร่วมการประชุมเพื่อให้ข้อคิดเห็นกับผู้บริหารชั้นผู้ใหญ่ของบริษัทและผู้บริหารบางคนมีความสนใจความเป็นอยู่ส่วนตัวของพนักงานเป็นอย่างยิ่งรวมถึงวิธีการฝึกอบรมของพนักงานของบริษัท โดยทั่วไปการบริหารงานอีกประการหนึ่งที่สำคัญการให้คำมั่นสัญญานั้นอย่างจริงจัง จึงทำให้ลูกค้าพึงพอใจในบริการและผลิตภัณท์ของบริษัท ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้ บริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด เป็นบริษัทของชาวต่างชาติเนื่องจากบริษัทเกิดปัญหาพนักงานมีการลาออกของพนักงานอย่างต่อเนื่องทำให้งานขาดความต่อเนื่องซึ่งทำให้เกิดความเสียหายต่อบริษัท จากสถิติการลาออกของพนักงานในปี 2556 มีอัตราการลาออกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษามีความสนใจจึงได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด เพื่อเป็นข้อมูลในการรักษาบุคลากรที่มีศักยภาพในการปฏิบัติงานให้อยู่กับองค์กรให้นานที่สุดซึ่งองค์กรมีหน้าที่จะต้องสร้างให้พนักงานมีความรู้สึกที่ดี มีความพึงพอใจจนพัฒนาเป็นความจงรักภักดีมีความผูกพันต่อองค์กรในที่สุด ซึ่งความผูกพันต่อองค์กรมีคุณลักษณะสำคัญที่ทุกองค์กรต้องการเนื่องจากก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้าน และส่งผลถึงการมาทำงานอย่างสม่ำเสมอมีการขาดงานลดลง และส่งผลถึงคุณภาพในการทำงานของบุคลากร ซึ่งมีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรเนื่องจากคุณภาพชีวิตในการทำงานความเป็นอยู่ที่ดีนั้นทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกที่จะทำงานให้กับองค์กรแห่งนี้ต่อไปซึ่งส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ผลงานวิจัยที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อเสนอแนะต่อองค์กรในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ส่งเสริมปัจจัยต่างๆ ที่มีผลให้พนักงานในองค์กรเพิ่มขึ้น อันเป็นประโยชน์ต่อพนักงานในองค์กรตลอดจนต่อสภาพเศรษฐกิจโดยรวมในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด
2. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด
3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท

อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด จำนวน 223 คน (ที่มาข้อมูล: ฝ่ายบุคคลบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2556) ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโรยามาเน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 144 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi- Stage Random

Sampling) โดยแบ่งเป็น 1) การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) คือมีการจัดแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ประชากรออกเป็นฝ่ายๆ แบบไม่ซ้ำกันแล้วใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยวิธีการสุ่มจากบัญชีรายชื่อพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด จนครบตามจำนวนแต่ละชั้นภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับ การศึกษา รายได้ต่อเดือน แผนกที่สังกัด ตำแหน่งงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ประกอบด้วย 1) ด้านผลตอบแทนที่เพียงพอและ ยุติธรรม 2) ด้านสถานภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ 3) ด้านโอกาสที่จะใช้และพัฒนา ความสามารถบุคคล 4) ด้านความก้าวหน้าและมีความมั่นคงในงาน 5) ด้านบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน 6) ด้านลักษณะการบริหารงาน 7) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานโดยรวม 8) ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม ของริชาร์ด อีวอลตัน (Richard E. Walton, 1986)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร ประกอบด้วย 1) ความผูกพันองค์การด้านความรู้สึก 2) ความผูกพันองค์การด้านความต่อเนื่อง 3) ความผูกพันองค์การด้านบรรทัดฐานทางสังคม ของเมเยอร์และอลัน (Allen & Mayer, 1990)

การหาค่าความเชื่อมั่น

นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว นำมาเสนออาจารย์ที่ ปรัชญาพิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้งและนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับพนักงานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ โดยใช้วิธีหาค่า สัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach 1970 อ้างถึงใน กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็น อิสระจากกันใช้การทดสอบค่าที (t – test Independent) และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ขึ้นไปโดยใช้สถิติการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเพื่อวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ผลการวิจัย

1. จากการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด ในภาพรวม พบว่า พนักงานมีคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.556$, S.D. = .677) เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า

1) ด้านผลตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.243$, S.D. = .708) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจาก ข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ บริษัทของท่านมีการกำหนดผลตอบแทนเหมาะสมกับความรู้ตามตำแหน่ง หน้าที่ ($\bar{X} = 3.173$, S.D. = .871)

2) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานโดยรวม ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.906$, S.D. = .499) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากข้อ คำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านสามารถบริหารเวลาส่วนตัวให้กับการทำงานและครอบครัวได้อย่าง เหมาะสม ($\bar{X} = 3.979$, S.D. = .596)

2. จากการศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด ใน ภาพรวม พบว่า พนักงานมีความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.765$, S.D. = .562) เมื่อพิจารณาความผูกพัน ต่อองค์กร จำแนกรายด้าน พบว่า

1) ความผูกพันด้านความต่อเนื่องของพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.534$, S.D. = .573) เมื่อพิจารณารายชื่อจากข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ องค์กรให้ในสิ่งที่ท่านต้องการมากกว่าองค์กรอื่น ($\bar{X} = 3.125$, S.D. = .809)

2) ความผูกพันด้านความรู้สึกรักของพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.111$, S.D. = .524) เมื่อพิจารณารายชื่อจากข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านมีความทุ่มเทให้กับงานนั้นอย่างเต็มที่ทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.375$, S.D. = .553)

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

1) ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันทำให้ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด แตกต่างกัน ผลการทดสอบ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ด้านอายุ ด้านรายได้ต่อเดือน ด้านตำแหน่งงาน พนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด ให้ระดับความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน ส่วนความผูกพันต่อองค์กรด้านระดับการศึกษา ด้านแผนกที่สังกัด พนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด ให้ระดับความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) คุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด ผลการทดสอบ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ด้านที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ ด้านบรรทัดฐานทางสังคม รองลงมา คือ ด้านความต่อเนื่อง และด้านความรู้สึกรักมีความสัมพันธ์น้อยที่สุด

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางสำหรับองค์การในการพิจารณาคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด และเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

คุณภาพชีวิตในการทำงาน

ผลการวิจัยพบว่า พนักงานให้ระดับของคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ ด้านสถานภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านโอกาสที่จะใช้และพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานโดยรวม ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม ส่วนคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านผลตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านลักษณะการบริหารงาน และด้านความก้าวหน้าและมีความมั่นคงในงาน ซึ่งสอดคล้องกับชุดนิยาม พันธุ์พัฒนากุล (2552) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของพนักงานรายวันต่อคุณภาพชีวิตการทำงานบริษัท สันติภาพ (ฮั่วเพ็ง 1958) จำกัด สาขาเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานในระดับมาก และสอดคล้องกับ วนิดา เหลืองสังข์กุล (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันของพนักงานที่มีต่อบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษา: ส่วนบริการลูกค้าจังหวัดราชบุรี พบว่า พนักงานส่วนบริการลูกค้าจังหวัดราชบุรี มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับสูง แต่ไม่สอดคล้องกับ ดำรงค์ ลาผอย (2552) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท พีรีไซเคิลเคอโรแมกซ์แพคเจอร์ริง ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานบริษัท พีรีไซเคิลเคอโรแมกซ์แพคเจอร์ริง จำกัด ทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ผู้วิจัยจึงเสนอแนะด้านที่มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับดังนี้

ข้อเสนอแนะอันดับแรก คือ ด้านผลตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม โดยผู้วิจัยได้พิจารณาด้านผลตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรมเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานน้อยที่สุด คือ บริษัทของท่านมีการกำหนดผลตอบแทนเหมาะสมกับความรู้ตามตำแหน่งหน้าที่ ดังนั้น ผู้บริหารบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด ควรทบทวนและให้ความสำคัญเกี่ยวกับผลตอบแทนที่พนักงานควรที่จะได้รับ เช่น การปรับปรุงเงินค่าจ้าง/เงินเดือน ค่าตอบแทน รวมถึงสวัสดิการต่างๆ ให้สูงขึ้น ให้เหมาะสมกับตำแหน่งงานในแต่ละตำแหน่ง และเท่าเทียมกับธุรกิจประเภทเดียวกัน

รวมถึงพิจารณาเงินรางวัลและโบนัส ให้มีความเหมาะสมกับผลประกอบการในแต่ละปี เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานให้เพิ่มมากขึ้น และเพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรโดยรวมได้

ข้อเสนอแนะอันดับสอง คือ ด้านลักษณะการบริหารงาน โดยผู้วิจัยได้พิจารณาด้านลักษณะการบริหารงานเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานน้อยที่สุด คือ ผู้บังคับบัญชามีความยุติธรรมในการบริหารงาน และปฏิบัติต่อพนักงานอย่างเหมาะสม ดังนั้น ผู้บริหารบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด ควรตระหนักถึงทักษะในการบริหารงานของผู้บริหารทุกระดับ การบังคับบัญชา การควบคุมดูแล การตรวจสอบ การแก้ไขและปรับปรุง กระจายความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเหมาะสม รวมถึงการสร้างภาวะผู้นำให้ยอมรับฟังความคิดเห็นของพนักงาน รวมถึงการสร้างบรรยากาศขององค์กรให้มีความเสมอภาคและยุติธรรม เพื่อให้การปฏิบัติงาน การติดต่อประสานงาน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปด้วยดี ซึ่งจะส่งผลให้ผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารและพนักงานนั้นสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรได้ อีกทั้งยังสามารถสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้บริหารกับพนักงานให้มีระดับที่สูงขึ้นได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะอันดับสาม คือ ด้านความก้าวหน้าและมีความมั่นคงในงาน โดยผู้วิจัยได้พิจารณาด้านความก้าวหน้าและมีความมั่นคงในงานเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานน้อยที่สุด คือ บริษัทของท่านมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งในการทำงานอย่างชัดเจน ดังนั้น ผู้บริหารบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด ควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาในการเลื่อนตำแหน่งประจำปีให้เป็นมาตรฐาน เปิดโอกาสให้พนักงานได้เพิ่มทักษะใหม่ๆ โดย จัดหลักสูตรให้พนักงานได้รับการอบรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการพิจารณาให้พนักงานได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นตามความรู้ความสามารถของพนักงาน ซึ่งจะทำให้พนักงานรู้สึกว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีขึ้น จะส่งผลให้พนักงานตั้งใจทำงานให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กรประสบความสำเร็จต่อไป

ความผูกพันต่อองค์กร

ผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ ประจวบ คงอินทร์ (2554) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน กรณีศึกษา: กลุ่มบริษัท พีรพัฒน์ เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) จากการศึกษาพบว่า พนักงานมีความผูกพันต่อองค์กรมาก สอดคล้องกับ ศรีรัตน์ เหล่ารัศมีวิวัฒน์ (2553) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานและความพึงพอใจในงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารออมสิน (สำนักงานใหญ่) พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารออมสิน (สำนักงานใหญ่) โดยรวมส่งผลในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับ วชิราภรณ์ สุวรรณกุล (2554) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลแม่วัง จำกัด พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงานของพนักงาน ความก้าวหน้าในงาน ความพึงพอใจทำให้ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงเสนอแนะจากด้านที่มีความผูกพันต่อองค์กรน้อยที่สุดตามลำดับ ดังนี้

ข้อเสนอแนะความผูกพันต่อองค์กรด้านความต่อเนื่อง โดยผู้วิจัยได้พิจารณาด้านความต่อเนื่องเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความผูกพันต่อองค์กรน้อยที่สุด คือ องค์กรให้ในสิ่งที่ท่านต้องการมากกว่าองค์การอื่น ดังนั้น ผู้บริหารบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด ควรตระหนักถึงผลตอบแทนที่พนักงานควรได้รับทั้งเรื่องรายได้ สวัสดิการต่างๆ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของพนักงาน ความมั่นคงในงาน สร้างจิตสำนึกให้พนักงานรู้สึกว่าเป็นบริษัทที่น่าอยู่ เมื่อพนักงานรู้สึกเช่นนั้น พนักงานก็จะเต็มใจที่จะปฏิบัติงานถึงแม้งานนั้นไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบก็ตาม จะไม่อยากออกไปไหนถึงแม้บริษัทอื่นจะให้ผลตอบแทนที่มากกว่าก็ตาม

ข้อเสนอแนะความผูกพันต่อองค์กรด้านบรรทัดฐานทางสังคม ต่อเนื่อง โดยผู้วิจัยได้พิจารณาด้านบรรทัดฐานทางสังคมเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความผูกพันต่อองค์กรน้อยที่สุด คือ ท่านมีความรู้สึกว่าต้องทำงานให้กับองค์กรนี้ต่อไปเพื่อตอบแทนบุญคุณ ดังนั้น ผู้บริหารบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด ควรเสริมสร้างและให้ความสำคัญต่อพนักงานให้มีความเชื่อมั่นว่านโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายขององค์กรสามารถทำให้องค์กรประสบความสำเร็จได้ หากพนักงานเห็นด้วยกับระบบการปฏิบัติงานขององค์กรซึ่งมีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน พนักงานก็จะไม่ออกจากองค์กรในตอนนี้ เนื่องจากมีผูกพันกับเพื่อนร่วมงานในองค์กรนี้อยู่ มีความรู้สึกว่าจะต้องทำงานให้กับองค์กรนี้ต่อไปเพื่อตอบแทนบุญคุณ

ข้อเสนอแนะความผูกพันต่อองค์กรด้านความรู้สึก โดยผู้วิจัยได้พิจารณาด้านความรู้สึกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความผูกพันต่อองค์กรน้อยที่สุด คือ ท่านรู้สึกว่าร่าพร้อมให้ความร่วมมือต่อองค์กรโดยไม่มีเคลือบแคลงใจ ดังนั้น ผู้บริหารบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด ควรรักษาระดับของความผูกพันในองค์กรในด้านดังกล่าวนี้ไว้ เพื่อเป็นผลดีต่อการปฏิบัติงานและการเป็นสมาชิกภาพขององค์กรต่อไป แต่เมื่อพิจารณาความผูกพันด้านความรู้สึกเป็นรายข้อ พบว่า ท่านรู้สึกว่าร่าพร้อมให้ความร่วมมือต่อองค์กรโดยไม่มีเคลือบแคลงใจ ยังมีระดับความผูกพันต่อองค์กรน้อยอยู่ ซึ่งผู้บริหารควรสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงานและส่งเสริมให้พนักงานมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีความผูกพันกับองค์กร เพื่อเป็นผลดีต่อการปฏิบัติงานและการเป็นสมาชิกภาพขององค์กรต่อไป

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันทำให้ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด แตกต่างกัน ผลการทดสอบพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ด้านอายุ ด้านรายได้ต่อเดือน ด้านตำแหน่งงานที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้ความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลที่ทำให้ความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน คือ ด้านระดับการศึกษา ด้านแผนกที่สังกัด ซึ่งสอดคล้องกับ สิทธิศักดิ์ จริงจิตร (2553) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพของแรงงานในธุรกิจอาหารทะเลแช่แข็งในเขตจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ส่งผลทำให้คุณภาพชีวิตของแรงงานในธุรกิจอาหารแช่แข็งมีความแตกต่างกัน และสอดคล้องกับ กัญญาณี พวงมาลัย (2553) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานบริษัท พานาโซนิคอิเล็กทรอนิกส์ (ไทยแลนด์) จำกัด ผลการวิจัยพบว่า เพศ อายุ สถานภาพ และอายุการทำงานกับบริษัทของพนักงานที่แตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่ต่างกัน

ดังนั้น ผู้บริหารบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด ควรตระหนักถึงภาระหน้าที่ของแต่ละงานแต่ละแผนก ว่าพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด พนักงานมีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานที่มอบหมายให้หรือไม่ ควรจัดให้พนักงานได้ปฏิบัติงานตามคุณวุฒิของพนักงาน ซึ่งจะทำให้พนักงานปฏิบัติงานเกิดความภาคภูมิใจในงานที่ได้รับมอบหมาย ตั้งใจปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น

คุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรอันดับสูงสุด คือ ด้านบรรทัดฐานทางสังคม และด้านที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรอันดับต่ำสุด คือ ด้านความรู้สึก ซึ่งสอดคล้องกับ ธนาสิทธิ์ เพิ่มเพียร (2552) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานในกลุ่มอุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร จังหวัดปทุมธานี จากการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานโดยรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการวิจัยที่ได้มามีความหลากหลาย จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับผลที่ได้จากการวิจัยเพื่อให้พนักงานมีความผูกพันต่อองค์กรมากขึ้น และสอดคล้องกับ กอบกุล อินทโชติ (2554) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานในบริษัทผลิตชิ้นส่วนอุตสาหกรรม ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน

ดังนั้น ผู้บริหารบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด ควรเสริมสร้างและให้ความสำคัญต่อพนักงานให้มีเชื่อมั่นว่านโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายขององค์กรสามารถทำให้องค์กรประสบความสำเร็จได้ หากพนักงานเห็นด้วยกับระบบการปฏิบัติงานขององค์กรซึ่งมีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน พนักงานก็จะไม่ออกจากองค์กรในตอนนี้ เนื่องจากมีผูกพันกับเพื่อนร่วมงานในองค์กรนี้อยู่ พนักงานมีความรู้สึกว่าจะต้องทำงานให้กับองค์กรนี้ต่อไปเพื่อตอบแทนบุญคุณ

ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรอันดับต่ำสุด คือ ด้านความรู้สึก ผู้บริหารบริษัท อัดัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด ควรรักษาระดับของความผูกพันในองค์กรในด้านดังกล่าวนี้ไว้ เพื่อเป็นผลดีต่อการปฏิบัติงานและการเป็นสมาชิกภาพขององค์กรต่อไป แต่เมื่อพิจารณาความผูกพันด้านความรู้สึกเป็นรายข้อ พบว่า ท่านรู้สึกว่าร่าพร้อมให้ความร่วมมือต่อองค์กรโดยไม่มีเคลือบแคลงใจ ยังมีระดับความผูกพันต่อองค์กรน้อยอยู่ ซึ่งผู้บริหารควรสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงานและส่งเสริมให้พนักงานมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีความผูกพันกับองค์กร เพื่อเป็นผลดีต่อการปฏิบัติงานและการเป็นสมาชิกภาพขององค์กรต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้ประชากรที่ใช้ คือ พนักงานของบริษัท อตัมแพค (ประเทศไทย) จำกัด เท่านั้น ผลการศึกษานี้ไม่สามารถอ้างอิงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทอื่นๆ ได้ผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องนี้อาจจะขยายขอบเขตการศึกษาวิจัยต่อไปในธุรกิจประเภทอื่นๆ ที่มีลักษณะเดียวกันหรือคล้ายกันได้

2) ควรมีการศึกษากับตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ต่อองค์การเพิ่มเติม เช่น แรงจูงใจในการทำงาน ความสุขในการทำงาน การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน เซาว์อารมณ์ เป็นต้น

3) ควรใช้วิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเอง และมีโอกาสในการเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานได้อย่างเต็มที่ โดยใช้การการสัมภาษณ์ หรืออาจจะใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมการทำงานต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กอบกุล อินทโชติ. 2554. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตทำงานกับความผูกพันต่อองค์การของพนักงานในบริษัทผลิตชิ้นส่วนอุตสาหกรรม. ภาคนิพนธ์การศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา.

กัลยา วานิชย์บัญชา. 2550. การวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปร. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

ชุติมา พันธุ์พัฒนากุล.(2552. ความพึงพอใจของพนักงานรายวันต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน บริษัทสันติภาพ (ฮั่วเพ็ง 1958) จำกัด สาขาเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ดำรงค์ ลาผอย. 2552. คุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทพีไอเอสอิเล็กทรอนิกส์แมนูแฟคเจอร์ จำกัด ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ธนาสิทธิ์ เพิ่มเพียร. 2552. คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การของพนักงานในกลุ่มอุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนครจังหวัดปทุมธานี.ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ประจวบ คงอินทร์. 2554. ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความผูกพันต่อองค์การของพนักงานกรณีศึกษา : กลุ่มบริษัท พีรพัฒน์ เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน). ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วน จำกัด วี.เจ.ปรีณัตติง.

วชิราภรณ์ สุวรรณกุล. 2554. คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลแม่วัง จำกัด. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

วนิดา เหลืองสีจกุล. 2552. การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันของพนักงานที่มีต่อ บริษัท ทีไอที จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษา ส่วนบริการลูกค้าจังหวัดราชบุรี. ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศรียรัตน์ เหล่าศรีมีวิวัฒน์. 2553. คุณภาพชีวิตในการทำงาน และความพึงพอใจในงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานธนาคารออมสิน (สำนักงานใหญ่). สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สิทธิศักดิ์ จรุงจิตร์. 2553. คุณภาพของแรงงานในธุรกิจอาหารทะเลแช่เยือกแข็ง ในเขตจังหวัดสงขลา. ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

Allen, N.J., & Meyer, J. P. 1990. The measurement and antecedents of affective, continuance and normative commitment to the organization. **Journal of Occupational Psychology**. (Page 1-18).

Likert, Rensis. 1967. “The Method of Constructing and Attitude Scale”, **Reading in Attitude Theory and Measurement**. P.90-95. Fishbein, Martin, Ed. New York: Wiley & Son.

Walton, Richard E. 1986. “Quality of work life : What is it ?.” **Sloan Management Review**. 15(1): P.12-16.

Yamane, T. 1973. **Element Sampling Theory**. New Jersey: Prentice-Hall.

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

Problems and Guide lines to Solve Problems on the Budget

Management of Nakhon Ratchasima Municipal Districts

ทิพย์ บุรณ์เจริญ

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาระดับปัญหาการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบล 2) เปรียบเทียบปัญหาในการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลตามขนาดของเทศบาล 3) เสนอแนะแนวทางแก้ไขการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 156 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับ นายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล และผู้อำนวยการกองคลัง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) เทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีปัญหาการบริหารงบประมาณภาพรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน โดยเทศบาลตำบลมีปัญหาการบริหารงบประมาณด้านการจัดเตรียมงบประมาณ ในระดับน้อย เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการอนุมัติงบประมาณ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการตรวจสอบงบประมาณ ตามลำดับ 2) เทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมาที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการบริหารงบประมาณทุกด้านไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางแก้ไขการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา (1) ควรจัดทำแผนงบประมาณที่มาจากแผน 3 ปี (2) เทศบาลตำบลควรจัดส่งเจ้าหน้าที่เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ (3) เทศบาลควรจัดเตรียมข้อมูลการจัดทำงบประมาณให้แล้วเสร็จโดยเร็ว (4) ต้องมีแผนจัดซื้อจัดจ้างและปฏิบัติตามแผนจัดซื้อจัดจ้าง (5) ควรจัดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในองค์กร (6) ควรมีการบริหารแบบรวมอำนาจเฉพาะเรื่องที่สำคัญ (7) ควรกระจายอำนาจให้กับหัวหน้าส่วนราชการหรือบุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมาย (8) ควรจัดให้มีการส่งเสริมอาชีพของชุมชนในตำบล

คำสำคัญ: ปัญหาการบริหารงบประมาณ, เทศบาลตำบล

Abstract

The objectives of this research were 1) to study level of problems on budget management of Nakhon Ratchasima municipal districts 2) to compare problems on budget management of Nakhon Ratchasima municipal districts regarding their sizes 3) to provide advice on budget management issues of Nakhon Ratchasima municipal districts. This research was conducted by distributing questionnaire and interview the focus group of 156 officers involved in budget management processes of Nakhon Ratchasima municipal districts. The data were analyzed by using percentage, means and standard deviation.

The research found that:

1) The problems associated in budget management of municipal districts in Nakhon Ratchasima were at a low level. Considering in each aspect, the research indicated the low level in all aspects of problems. The lowest problem was budget preparation. The lower problems found were budget legislation, budget management and budget audit respectively.

2) The municipal districts in N.R. had no problems in budget management any sizes

3) The solutions advised for the budget preparation were the municipal districts should a 3 years budget plan, develop the officers' efficiency by providing an intensive training course regarding the budget legislation, deliver the information emphasis on budget preparation to all member of

municipal council beforehand along with the meeting invitation letter and the proposed legislation of annual statement of expenditure therefore they would be able to consider and participate in vote on account to improve efficiency, and where annual expenditure planning is well established. For the budget management, the municipal districts should have a purchase and hiring plan to follow strictly. Noted that the expenditure processes have be monitored to reflect in actual expenditure by the internal auditors to audit and inform to management. For the budget audit, municipal sistricts should set up the internal audit committee to perform internal auditing an organization or assigned an independence internal auditor to inspect all important documents in expenditures processes and financial report. municipal districts should emerged the state-centric approach to manage an important issues and should decentralize to line ministries or other assigned persons who expertise in the field. and should promote occupation for local residents to enable them to earn enough money to meet their basic needs.

Keywords: Problems on the Budget Management, municipal districts

บทนำ

การกระจายอำนาจการปกครองในรูปแบบของเทศบาลตำบลมีเจตนารมณ์เพื่อกระจาย อำนาจการตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหาภายในตำบลและตอบสนองความต้องการของประชาชนภายใต้ขอบเขตตามที่รัฐกำหนด เปิดโอกาสให้หน่วยบริหารราชการท้องถิ่นปกครองตนเองเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวางในการเสนอแนวทางแก้ปัญหา รวมถึงการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลด้วย เทศบาลเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปกครองประเทศ เทศบาลเป็นรูปแบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในเขตชุมชนเมืองที่เข้ามาตั้งแต่ พ.ศ. 2476 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2556) พัฒนาการของเทศบาลเป็นไปตามกระบวนการของกฎหมายนายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน การบริหารงานแบ่งหน้าที่ระหว่างสภาเทศบาลกับฝ่ายบริหารอย่างชัดเจน โดยเทศบาลต้องจัดบริการสาธารณะอย่างเต็มความสามารถทุกด้าน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549 : 30)

ในการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบล มีการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล เพื่อนำไปพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า ยังมีเทศบาลตำบลบางแห่งมีปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการบริหารงบประมาณอยู่หลายประการ โดยด้านจัดเตรียมงบประมาณ ไม่จัดทำแผนงบประมาณไว้ล่วงหน้า เพื่อให้มีความพร้อมในการเตรียมงบประมาณ ด้านการอนุมัติงบประมาณ สมาชิกเทศบาลไม่ใส่ใจเรื่องความสำคัญของการอนุมัติงบประมาณ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการงบประมาณ ด้านการบริหารงบประมาณ ขาดการควบคุมของคณะผู้บริหารในการใช้จ่ายเงินให้เกิดประสิทธิภาพ การบริหารงบประมาณที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และด้านการตรวจสอบงบประมาณ ขาดบุคลากรด้านการตรวจสอบภายใน ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบอย่างจริงจังและโปร่งใส ทำให้การปฏิบัติงานมีความคลาดเคลื่อนไม่ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้ (จารุวรรณ ดอนมิ่ง, 2550 : 89)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบล โดยเลือกศึกษาในเขตจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผลของการวิจัยแสดงให้เห็นถึงระดับความรุนแรงปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ได้จากการศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนแก้ไขปัญหาการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบล และนำไปใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ตลอดจนเป็นแนวทางการพัฒนางานของเทศบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมาตามขนาดของเทศบาล
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน และแบบสัมภาษณ์ 1 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่งงาน และขนาดของเทศบาลตำบล ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.91-0.97

ส่วนที่ 3 แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 52 แห่งๆ ละ 3 คน รวมจำนวน 156 คน โดยผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้กลุ่มตัวอย่าง โดยแนบซองจดหมายตอบกลับไปด้วยพร้อมกับแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 9 แห่งๆ ละ 3 คน รวมจำนวน 27 คน โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้วิธีทางสถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 1 คือข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งงาน และขนาดของเทศบาลตำบล จะใช้วิธีการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 2 คือ ปัญหาการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์การแปลคะแนน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง มีปัญหาในระดับมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง มีปัญหาในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

2. เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมาตามขนาดของเทศบาลตำบลที่มีขนาดแตกต่างกัน คือ เทศบาลตำบลขนาดเล็ก และเทศบาลตำบลขนาดกลาง ด้านการจัดเตรียมงบประมาณ ด้านการอนุมัติงบประมาณ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการตรวจสอบงบประมาณ

3. ใช้แบบสัมภาษณ์ที่ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นำมารวบรวมและสรุป เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบล ด้านการจัดเตรียมงบประมาณ ด้านการอนุมัติงบประมาณ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการตรวจสอบงบประมาณ

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามคือ นายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาลตำบล และผู้อำนวยการกองคลัง ตำแหน่งละ 52 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และส่วนใหญ่เป็นเทศบาลตำบลขนาดกลางจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 78.80 ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. เทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีปัญหาการบริหารงบประมาณภาพรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน โดยเทศบาลตำบลมีปัญหาการบริหารงบประมาณด้านการจัดเตรียมงบประมาณ ในระดับน้อย เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการอนุมัติงบประมาณ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการตรวจสอบงบประมาณ ตามลำดับ

2. เทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมาที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการบริหารงบประมาณทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบล ด้านการจัดเตรียมงบประมาณภาพรวม พบว่า เทศบาลตำบลทั้งขนาดเล็กและขนาดกลางมีการจัดทำเทศบัญญัติ จัดทำแผนงบประมาณ ไม่ถูกต้องและไม่ทันตามกำหนดเวลา รวมถึงไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบล ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาความเดือดร้อนและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นได้ ไม่มีการทบทวนการดำเนินงาน เพื่อประเมินความพร้อมในการบริหารงาน แนวทางแก้ไข เทศบาลควรจัดส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และให้ศึกษาระเบียบและติดตามหนังสือสั่งการที่มีการแก้ไขปรับปรุง การจัดทำแผนงบประมาณจะต้องมาจากแผน 3 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบล และให้เร่งดำเนินการเพื่อให้ทันตามเวลา หากมีเหตุอื่น เช่น กรณีผู้บริหารหมดวาระก็ให้ขยายเวลาตามระเบียบ และดำเนินการให้เสร็จโดยเร็ว

ปัญหาด้านการอนุมัติงบประมาณ พบว่า การขออนุมัติงบประมาณ ไม่ทันตามกำหนดเวลา สมาชิกสภาเทศบาลขาดการมีส่วนร่วมในการพิจารณาเห็นชอบร่างเทศบัญญัติ ในการเสนอร่างเทศบัญญัติงบประมาณ ไม่มีรายละเอียดเพียงพอต่อการพิจารณาอนุมัติ การอนุมัติแผนงานและงบประมาณไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยผู้มีสิทธิอนุมัติมักคำนึงถึงผลประโยชน์ของพื้นที่ตนเป็นหลัก แนวทางแก้ไข เทศบาลควรแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจัดเตรียมงบประมาณ และให้มีรายละเอียดที่เพียงพอต่อการพิจารณา ให้แล้วเสร็จโดยเร็วเพื่อขออนุมัติให้ทันตามกำหนดเวลา เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาเทศบาล จะต้องแจ้งประชุมโดยจัดทำเป็นหนังสือพร้อมแนบร่างเทศบัญญัติงบประมาณที่จะพิจารณาให้กับสมาชิกได้ศึกษาล่วงหน้าในเวลาที่เหมาะสมก่อนจะเข้าร่วมพิจารณาอนุมัติ

ปัญหาด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า การบริหารงบประมาณไม่คำนึงถึงหลักความประหยัดและโปร่งใส มีแผนจัดซื้อจัดจ้างแต่ไม่เป็นไปตามแผน มีการโอนและแก้ไขเปลี่ยนแปลงงบประมาณ ขาดหลักฐานในการรับ - การเบิกจ่ายเงิน แนวทางแก้ไข เทศบาลควรมีมาตรการกำกับดูแลเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานตามระเบียบพัสดุว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และระเบียบการเบิกจ่ายเงินโดยเคร่งครัด โดยให้มีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในทำการตรวจสอบและรายงานผลให้ผู้บริหารทราบ

ปัญหาด้านการตรวจสอบงบประมาณ พบว่า ไม่มีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในและไม่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายใน เพื่อตรวจสอบการบริหารงบประมาณ การรายงานการเงิน บัญชี รายงานผลการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ไม่เป็นปัจจุบัน แนวทางแก้ไข นายกเทศมนตรีควรมีคำสั่งให้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในองค์กร หรือ บรรจุเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบเอกสารหลักฐานในการรับ - การเบิกจ่ายเงินตลอดจนการรายงานทางการเงิน เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ

ปัญหาด้านอื่นๆ การบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลแบบรวมอำนาจก่อให้เกิดความล่าช้าในการบริหารงาน เนื่องจากการตัดสินใจเกือบทุกเรื่องขึ้นอยู่กับนายกเทศมนตรี ถ้ามีกรณีเร่งด่วนแล้วไม่สามารถติดต่อได้จะก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ แนวทางแก้ไข นายกเทศมนตรีควรกระจายอำนาจให้กับหัวหน้าส่วนราชการหรือบุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมาย การบริหารแบบรวมอำนาจให้มีเฉพาะเรื่องที่สำคัญ เช่น เรื่องการอนุมัติการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ การสั่งการ ส่วนปัญหาการบริหารแบบการกระจายอำนาจ พบว่า ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติหน้าที่แทน ปฏิบัติหน้าที่ไม่มีประสิทธิภาพและไม่เกิดประสิทธิผล แนวทางแก้ไข นายกเทศมนตรีควรมอบอำนาจหน้าที่ให้เหมาะสมและตรงกับสายงานที่ปฏิบัติ เป็นเรื่องที่ไม่สำคัญมาก เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วมีประสิทธิภาพ สามารถลดขั้นตอนการปฏิบัติงานได้ การบริหารงบประมาณที่ทำให้เกิดการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน พบว่า การบริหารงบประมาณจะมุ่งเน้นในพื้นที่หลักของตนเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง แนวทางแก้ไข การจัดทำให้มีการส่งเสริมอาชีพของชุมชนในตำบล เพื่อให้ประชาชนมีงานทำ มีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่าย

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

1. เทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีปัญหาการบริหารงบประมาณภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน โดยเทศบาลตำบลมีปัญหาการบริหารงบประมาณด้านการจัดเตรียมงบประมาณเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการอนุมัติงบประมาณ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการตรวจสอบ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธนกร เอกเผ่าพันธุ์ (2543) ที่กล่าวว่า งบประมาณเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการบริหารงาน การวางแผน การควบคุม และการตรวจสอบ ช่วยในการตัดสินใจในการวางแผนนโยบายและการบริหารงบประมาณของผู้บริหารว่าจะสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือไม่เพียงใด สอดคล้องกับแนวคิดของ สมบูรณ์ สุขสำราญ

(2545) ที่กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหาหลายด้าน เช่น ปัญหาด้านการบริหารงาน ปัญหาทางด้านนโยบาย และแผนการบริหารท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของ จารุวรรณ ดอนมิ่ง (2550) ที่กล่าวว่า เทศบาลตำบลทุกแห่ง มีการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้ พบว่าปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของการพัฒนาเทศบาลตำบล ให้เจริญนั้นมีหลายประการ เช่น ด้านจัดเตรียมงบประมาณ ด้านการอนุมัติงบประมาณ ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานมีความคลาดเคลื่อนไม่ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รชยา สิริฐานิช (2551) ที่ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีปัญหาการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา กิณี (2553) ที่ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณในองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดมหาสารคามโดยรวม อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการอนุมัติงบประมาณ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการควบคุมงบประมาณ และด้านการตรวจสอบงบประมาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภารัตน์ อัครพิน (2553) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาและประสิทธิภาพผลการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน

ด้านการจัดเตรียมงบประมาณ เทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีปัญหาการบริหารงบประมาณ ด้านการจัดเตรียมงบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยเทศบาลตำบลจัดทำแผนงบประมาณไม่ทันตามกำหนดเวลา การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลไม่มีแผนปฏิบัติการที่มาจากการทำประชาคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2548) ที่กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่ง มีพนักงานส่วนตำบลที่บรรจุใหม่ ขาดการพัฒนาบุคลากร ทำให้ขาดความรู้ ขาดประสบการณ์ ส่งผลกระทบต่อการจัดทำแผนงบประมาณล่าช้า ไม่ทันตามกำหนดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ รชยา สิริฐานิช (2551) ที่ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการจัดเตรียมงบประมาณมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน

ด้านการอนุมัติงบประมาณ เทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีปัญหาการบริหารงบประมาณ ด้านการอนุมัติงบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยเทศบาลตำบลอนุมัติงบประมาณไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ละมัย วงศ์อำมาตย์ (2554) ที่กล่าวว่า จากการที่เทศบาลตำบลมีปัญหาในการขออนุมัติงบประมาณไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด จึงมีข้อเสนอแนะของผู้มีหน้าที่บริหารงบประมาณในการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด ควรอนุมัติงบประมาณให้ทันตามระยะเวลาที่ระเบียบกำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ รชยา สิริฐานิช (2551) ที่ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการอนุมัติงบประมาณมีปัญหาการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา กิณี (2553) ที่ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณในองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวม และจำแนกตามตำแหน่ง และสถานที่ทำงานส่วนใหญ่มีปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดมหาสารคาม ด้านการอนุมัติงบประมาณ อยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภารัตน์ อัครพิน (2553) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาและประสิทธิภาพผลการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการอนุมัติงบประมาณ อยู่ในระดับน้อยเช่นกัน

ด้านการบริหารงบประมาณ เทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีปัญหาการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงบประมาณ ภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยเทศบาลตำบลไม่มีแผนปฏิบัติงานการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบของทางราชการเพื่อกำหนดการควบคุมการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามแผน สอดคล้องกับแนวคิดของ

สมบูรณ์ สุขสำราญ (2545) ที่กล่าวว่า ปัญหาทางด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีปัญหาเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างต่างๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในทางปฏิบัติแล้วมีแผนงาน แต่มิได้มีการควบคุม การติดตามตรวจสอบ ทำให้ไม่ทราบได้ว่าเป็นไปตามแผนงานและประสบผลสำเร็จเพียงใด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา กิณี (2553) ที่ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดมหาสารคาม ด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับ

น้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภารัตน์ อัครพิน (2553) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาและประสิทธิภาพผลการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับน้อยเช่นกัน

ด้านการตรวจสอบงบประมาณ เทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีปัญหาการบริหารงบประมาณด้านการตรวจสอบงบประมาณภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยเทศบาลตำบลไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการบริหารงบประมาณภายในเทศบาลตำบล สอดคล้องกับแนวคิดของ เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2552) ที่กล่าวว่า การตรวจสอบงบประมาณ เป็นการดำเนินการเพื่อป้องกันมิให้เกิดข้อบกพร่องหรือการทุจริต โดยไม่มีหน่วยงานตรวจสอบภายใน ซึ่งควรจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายใน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รชยา สิริฐานิช (2551) ที่ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการตรวจสอบงบประมาณมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา กินทร์ (2553) ที่ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดมหาสารคาม ด้านการตรวจสอบงบประมาณ อยู่ในระดับน้อยเช่นกัน

ด้านอื่นๆ เทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีการบริหารงบประมาณทั้งแบบรวมอำนาจและกระจายอำนาจ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงบประมาณ และสามารถตอบสนองความต้องการและบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน และไม่ให้เกิดความล่าช้าในการบริหารงาน และเทศบาลตำบลบางแห่งก็ประสบปัญหาในการบริหารงานจากการนำเอารูปแบบการบริหารงบประมาณแบบรวมอำนาจและแบบกระจายอำนาจมาใช้ เทศบาลตำบลบางแห่งก็สามารถนำรูปแบบการบริหารงบประมาณดังกล่าว มาใช้ให้เกิดประโยชน์กับองค์กรและประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รสคนธ์ รัตนเสริมพงศ์ (2547) ที่กล่าวว่า ปัญหาของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ที่เน้นการรวมอำนาจมากกว่าการกระจายอำนาจ ลักษณะการบริหารราชการไทยมักสร้างปัญหาให้กับการปกครองส่วนท้องถิ่น และสอดคล้องกับแนวคิดของ โกวิทย์ พวงงาม (2553) ที่กล่าวว่า จากการที่รัฐบาลกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้ถ่ายโอนภารกิจต่างๆ ซึ่งเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการกระจายอำนาจของรัฐบาล ในด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านการส่งเสริมอาชีพ เช่น การจัดสร้างสาธารณูปโภคสาธารณูปการฯ การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เพื่อนำมาพัฒนาความเจริญในพื้นที่ และสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น

2. จากการวิจัย ปัญหาการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าเทศบาลตำบลที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รชยา สิริฐานิช (2551) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าปัญหาการบริหารงบประมาณ ในด้านการจัดเตรียมงบประมาณ ด้านการอนุมัติงบประมาณ ด้านการควบคุมงบประมาณ และด้านการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ เมื่อเปรียบเทียบกับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล มีปัญหาไม่แตกต่างกัน

3. ทักษะคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการบริหารงบประมาณ มีความแตกต่างกัน ซึ่งผลมาจากประสบการณ์จากการปฏิบัติงาน ที่ขึ้นอยู่กับนโยบายผู้บริหารของเทศบาลตำบลที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ บางแห่งผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงาน ก็ทำให้สามารถเป็นไปตามขั้นตอนกระบวนการ และระเบียบกฎหมายกำหนด มีการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างเข้มงวด ทำให้ช่วยลดปัญหาการบริหารงบประมาณได้ บางแห่งก็ขาดการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ไม่ใส่ใจการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเอง ทำให้เกิดปัญหาการบริหารงบประมาณ และเกิดความเสียหายแก่องค์กร และบางแห่งผู้บริหารใช้อำนาจในการแทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อผลประโยชน์ตนเอง จึงทำให้ปัญหาในการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันน้อยไม่เท่ากัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย
จากการวิจัยการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดผู้วิจัยขอเสนอแนะผลที่ได้จากการวิจัยดังนี้

1.1 ปัญหาในการบริหารบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เพื่อให้การบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เทศบาลควรให้ความสำคัญในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านการจัดเตรียมงบประมาณ ไม่มีการทบทวนการดำเนินงานในรอบปีงบประมาณในปัจจุบันเพื่อประเมินความพร้อม ปัญหาและอุปสรรค และหน่วยงานภายในไม่มีส่วนร่วมในการในการจัดเตรียมงบประมาณก่อนเสนอผู้บริหารเพื่อพิจารณานั้น เทศบาลตำบลแต่ละแห่งมีความแตกต่างในเรื่อง นโยบายการบริหารงาน ผู้บริหารขาดการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปอย่างถูกต้องรัดกุม และทันตามกำหนดระยะเวลา ซึ่งบางแห่งมีความเข้มงวดในการปฏิบัติงาน บางแห่งปล่อยปะละเลย ไม่ใส่ใจในหน้าที่ที่ตนเองปฏิบัติ และไม่มีการว่ากล่าวตักเตือนหรือลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติงานตามหน้าที่หรือที่ได้รับมอบหมาย เช่น การจัดทำแผนพัฒนาเจ้าหน้าที่ไม่ให้ความสำคัญกับแผนพัฒนาตำบลที่มาจากประชาชน ไม่มีการจัดทำรายงานข้อมูลไว้เพื่อเป็นการประเมินความพร้อม ปัญหาและอุปสรรค และเทศบาลตำบลบางแห่งมอบหมายหน้าที่ให้เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน หรือหน่วยงานกองคลังเป็นผู้จัดเตรียมงบประมาณ บางแห่งจะให้แต่ละหน่วยงานภายในทุกหน่วยงานจัดเตรียมงบประมาณแล้วส่งให้กองคลังเป็นผู้รวบรวมก่อนเสนอผู้บริหารเพื่อพิจารณา การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลไม่สามารถแก้ปัญหาความเดือนร้อนและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากผู้บริหารกำหนดนโยบายโดยใช้ดุลยพินิจของตนเองเป็นหลัก ทำให้แผนพัฒนาเทศบาลตำบลไม่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน จึงไม่สามารถแก้ปัญหาความเดือนร้อนของประชาชนได้ เทศบาลตำบลควรจัดทำแผนพัฒนาตำบลต้องมาจากการจัดทำประชาคม ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลอย่างจริงจัง เช่น การจัดทำแผนพัฒนาตำบล การเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเพื่อพิจารณาร่างเทศบัญญัติ และเสนอความต้องการ ที่อยากให้เทศบาลตำบลมีการส่งเสริม ปรับปรุง แก้ไขอย่างไรในหมู่บ้านหรือชุมชนของตนเอง ควรสอบถามความคิดเห็นของประชาชนพร้อมให้เสนอความต้องการสูงสุด ประชาชนควรเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยเน้นปลูกจิตสำนึกกับความรับผิดชอบในการทำงาน ให้ความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และให้ความสำคัญของแผนพัฒนาเทศบาลตำบล ซึ่งจะสามารถแก้ปัญหาความเดือนร้อนและสามารถปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างแท้จริง สำหรับความแตกต่างของทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างมีเห็นต่าง ในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลไม่สามารถแก้ปัญหาความเดือนร้อนและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

ด้านการอนุมัติงบประมาณ การพิจารณาอนุมัติแผนงานและโครงการประจำปีงบประมาณของเทศบาลตำบลผู้พิจารณามักคำนึงถึงผลประโยชน์ของพื้นที่ตนเป็นหลัก เทศบาลตำบลควรสร้างจิตสำนึกให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติงบประมาณ ให้คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนที่จะได้รับ และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด ควรจัดฝึกอบรมส่งเสริมศักยภาพสมาชิกสภาเทศบาลตำบลให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎหมาย และข้อปฏิบัติต่างๆ แก่สมาชิกสภาเทศบาลตำบล เช่น การจัดทำโครงการเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน ควรทำในพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรมาก และเป็นพื้นที่ที่ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับความเดือนร้อนสูงสุด เทศบาลควรพิจารณาจัดทำเป็นลำดับแรกๆ การพิจารณาอนุมัติงบประมาณนอกจากจะจัดทำตามขั้นตอน กระบวนการ และระเบียบที่กำหนดแล้ว ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนที่ได้รับจากการจัดทำโครงการว่าการพิจารณาอนุมัติงบประมาณโครงการดังกล่าว สามารถแก้ไขความเดือนร้อนหรือช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ เทศบาลตำบลแต่ละแห่งจะมีความแตกต่างในการพิจารณาอนุมัติแผนงานและโครงการประจำปีงบประมาณของเทศบาลตำบลผู้พิจารณามักคำนึงถึงผลประโยชน์ของพื้นที่ตนเป็นหลัก เพราะบางแห่งผู้บริหารมีอิทธิพลในพื้นที่ ทำให้เกิดการแทรกแซง การพิจารณาอนุมัติแผนงานโครงการ โดยผู้บริหารใช้ดุลยพินิจของตนเองในการกำหนดแผนงานโครงการประจำปีงบประมาณ บางแห่งมีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาอนุมัติ ทำให้เกิดความโปร่งใสและเป็นไปตามความต้องการของประชาชน

ด้านการบริหารงบประมาณ เทศบาลควรคำนึงถึงหลักความประหยัด และมีการบริหารงานด้วยความโปร่งใส โดยผู้บริหารควรกำกับดูแลเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน ให้ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมายที่กำหนดอย่างเคร่งครัด เจ้าหน้าที่มีอิสระในการปฏิบัติงาน ไม่ถูกแทรกแซงการทำงานที่จากผู้มีอำนาจ ควรมีการตรวจสอบจากหน่วยตรวจสอบภายในและรายงานงานผลให้กับผู้บริหารทราบ เพื่อให้เกิดความถูกต้องและโปร่งใส เจ้าหน้าที่ควรจัดทำแผนงานและปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงความจำเป็นก่อน – หลัง ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลที่ดีและมีประสิทธิภาพนั้น ส่วนหนึ่งมาจากการมีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และประสบการณ์ เทศบาลควรจัดอบรมให้กับผู้บริหาร โดย

เชิงวิพากษ์ที่มีความรู้ความสามารถมาให้ความรู้ หรือจัดส่งผู้บริหารเข้ารับการอบรมกับหน่วยงานหรือสถาบันอื่นที่เปิดอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ในการในด้านการคลังและการบริหารงบประมาณ ในความแตกต่างด้านทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างในการบริหารงบประมาณที่ขาดหลักความประหยัด และมีการบริหารงานด้วยความโปร่งใส และการพิจารณาการใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามความเหมาะสมและความจำเป็นก่อนหน้านั้น ในการจัดซื้อจัดจ้างและการเบิกจ่ายงบประมาณของเทศบาลตำบล บางแห่งไม่ปฏิบัติตามแผนจัดซื้อจัดจ้างและแผนการเบิกจ่ายงบประมาณที่กำหนดไว้ ทำให้เกิดปัญหาการบริหารงบประมาณ บางแห่งมีแผนและปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ มีการรายงานผลการดำเนินงานตามรอบระยะเวลาที่กำหนด ทำให้มีข้อมูลในการประเมินความพร้อมสามารถแก้ปัญหาได้ ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นได้ สาเหตุดังที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้มีความแตกต่างของปัญหามากน้อยต่างกัน

ด้านการตรวจสอบงบประมาณ การที่เทศบาลตำบลมีการโอนงบประมาณเนื่องจากงบประมาณที่ตั้งไว้ในเทศบัญญัติไม่เพียงพอต่อการเบิกจ่ายงบประมาณ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากหลายประการ เช่น มาจากกรกำหนดนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลหรือจากการกำหนดนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น รวมถึงเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจคาดการณ์ได้นั้น เทศบาลตำบลควรใช้หลักการคาดการณ์ไกล โดยการคาดคะเนไว้ล่วงหน้าของงบประมาณเพื่อการนั้นๆ และเป็นไปตามระเบียบ การขอโอนงบประมาณแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับส่วนสำคัญหลายประการ เช่น เทศบาลตำบลบางแห่งมีความเจริญอย่างรวดเร็ว ทำให้ปริมาณงานเพิ่มขึ้นมีความจำเป็นต้องรับบุคลากรเพิ่มขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น รวมถึงการที่รัฐบาลมีการปรับโครงสร้างเงินเดือนใหม่ หรือรัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วน ทำให้งบประมาณที่ตั้งไว้ไม่เพียงพอจึงต้องขอโอนงบประมาณ เพื่อให้เพียงพอต่อการเบิกจ่าย แต่เทศบาลตำบลบางแห่งก็ไม่มีปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนบุคลากร แม้มีการปรับโครงสร้างเงินเดือนใหม่ งบประมาณที่ตั้งไว้ยังเพียงพอกับการเบิกจ่าย

ด้านอื่นๆ การบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลต้องมีความยืดหยุ่น เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพเกิดความสะดวกรวดเร็ว ควรมีการเลือกรูปแบบการบริหารงานที่หลากหลายและมีความเหมาะสม เช่น การบริหารงบประมาณแบบรวมอำนาจควรจะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก และการบริหารงบประมาณแบบกระจายอำนาจควรจะนำมาใช้ในการบริหารร่วมด้วย โดยการมอบหมายหน้าที่ให้กับรองนายกและหัวหน้าส่วนราชการในเรื่องที่ไม่สำคัญมาก เพื่อลดขั้นตอนการทำงานทำให้เกิดความสะดว รวดเร็ว สามารถแก้ปัญหาได้ทันกับความต้องการของประชาชน ควรจัดให้มีการส่งเสริมอาชีพให้กับคนในท้องถิ่นได้มีงานทำ มีรายได้ สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

การบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบล แต่ละขนาดไม่แตกต่างกัน ซึ่งเทศบาลตำบลแต่ละขนาดจะมีข้อแตกต่างในเรื่องของงบประมาณที่ต่างกัน ดังนั้นเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ควรมีการบริหารงบประมาณเป็นไปในแนวทางเดียวกัน อยู่ภายใต้ระเบียบ และกฎหมายเดียวกัน โดยที่เทศบาลตำบลทุกแห่งต้องยึดถือปฏิบัติเหมือนกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรขยายขอบเขตการศึกษา การบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดอื่นด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น
- 2) ควรมีการศึกษาหลักการและรูปแบบของหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 3) ควรให้มีการศึกษาวิจัยเจตคติของประชาชนต่อการบริหารเทศบาลตำบล ที่มีต่อการบริหารงบประมาณของผู้บริหารท้องถิ่น โดยใช้ตัวแปรอื่น เช่น ความพึงพอใจต่อการบริหาร ผลสัมฤทธิ์ทางการบริหาร เป็นต้น
- 4) ควรศึกษาการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือหน่วยงานภายนอกในการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบล เช่น บทบาทหน้าที่ของการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2549. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2556

จาก www.thailandlawyercenter.com

กาญจนา กิณี. 2553. ศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณในองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดมหาสารคาม.

วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. 2552. การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โกวิทย์ พวงงาม. 2553. การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพฯ : มูลนิธิส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- จารุวรรณ ดอนมิ่งคุณ. 2550. ศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอ ยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชนกร เอกเผ่าพันธุ์. 2543. การวางแผนและควบคุมโดยงบประมาณ. กรุงเทพฯ : ฟิสิกซ์เซ็นเตอร์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2548. การคลังและงบประมาณ หน่วยที่ 9-15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รชยา สิริฐานิช. 2551. ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- รสนันท์ รัตนเสริมพงศ์. 2547. การกระจายอำนาจและการบริหารท้องถิ่น. วารสารการจัดการสมัยใหม่ : บรรณนิทัศน์.
- ละมัย วงศ์อำมาตย์. 2554. ปัญหาการบริหารงบประมาณของเทศบาลตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สมบูรณ์ สุขสำราญ. 2545. การปกครองส่วนท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ : วารสารราชบัณฑิตยสถาน. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2556. จาก www.polsci-law.buu.ac.th/
- สุภารัตน์ อัครพิน. 2553. สภาพปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในกับประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา The Relationship between Internal Audit Practice Process and the Efficiency of Internal Audit of Subdistrict Administration Organization in Nakhon Ratchasima Province

อภิญา ขอมั่นกลาง
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวลิตกุล

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน จำนวน 220 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test, F-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน โดยมีการปฏิบัติงานด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภาคสนามเป็นอันดับแรกรองลงมาได้แก่ ด้านการรายงานผลการตรวจสอบและด้านการติดตามผล ตามลำดับ 2) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการทำงานต้องเชื่อถือได้ มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในเป็นอันดับแรกรองลงมาคือ ด้านงานเสร็จทันเวลา และด้านผลงานได้มาตรฐาน ตามลำดับ 3) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในที่มีอายุ แตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายใน ด้านงานเสร็จทันเวลา และด้านผลงานได้มาตรฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน ที่มีสถานภาพและความถี่ในการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับงานตรวจสอบภายใน แตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายใน ด้านผลงานได้มาตรฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) กระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาในระดับค่อนข้างสูงในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ถึงร้อยละ 69.30

คำสำคัญ: กระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน, ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายใน

Abstract

The research intended 1) to study of internal audit practice of the sub-district administrative organizations 2) to study of efficiency of internal audit of the sub-district administrative organizations 3) to compare the internal auditor efficiency of the sub-district administrative organizations regarding to personal characteristic factors and 4) to examine the relationship between internal audit process and internal audit effectiveness regarding to the practice of internal auditing of the sub-district administrative organizations in Nakhon Ratchasima. This survey research was conducted by distributing questionnaire to the sample group of 220 internal auditors involved in budget management

processes of NakhonRatchasima Municipal District. The data were analyzed by using percentage, means, standard deviation, t-test, F-test and correlation coefficient.

The research results indicated that:

1) High level overall auditors of the sub-district Administrative Organization in NakhonRatchasima expressing their opinion. When investigating all sides the research found high level performance in all sides. Internal audit executing established as the first priority. Following by audit reporting, audit planning and following up respectively. 2) High level overall internal auditor effectiveness of internal auditing of the sub-district administrative organizations in NakhonRatchasima. When investigating all sides it indicated by the high level all sides. Ranked first was reliability, following by timeliness of work success and standardized work respectively. 3) Difference in individual factor with regard to age of internal auditor led to different internal audit effectiveness at the statistical significance level of 0.05. Differences status and frequency of training obtained by each individual internal auditor initiated the different in internal auditing effectiveness in terms of standardized works at the statistical significance level of 0.05. 4) Internal audit processes proved they were all related to internal auditing effectiveness of the sub district administrative organizations in NakhonRatchasima positively affected moderate to high level at the significance level of 0.01 to 69.30 percent.

Keywords: Internal Audit Practlce Process, The Efficiency Of Internal Audit

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจด้านการเมืองและสังคมรวมถึงปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของโลกที่ยังคงมีความผันผวนอยู่ตลอดเวลาซึ่งสถานการณ์เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งส่งผลต่อการพัฒนาระบบราชการไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นการปรับตัวจึงเป็นทางออกอย่างหนึ่งเพื่อความอยู่รอดขององค์กรซึ่งการนำหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) และการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) จึงถูกนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในอันที่จะทำให้ระบบราชการขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงสามารถเรียนรู้ปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและยืดหยุ่นในหลักจริยธรรมและธรรมาภิบาลเพื่ออำนวยความสะดวกและให้บริการประชาชนโดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญก็เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ(สถาบันเพื่อการบริหารและพัฒนา, 2553 : 22) ดังนั้นระบบราชการจึงต้องมีเครื่องมือหรือกลไกที่สำคัญสำหรับฝ่ายบริหารในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานขององค์กรมาใช้การตรวจสอบภายใน (Internal Audit) จึงถือเป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารที่สำคัญและปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้งานตรวจสอบภายในประสบผลสำเร็จได้ก็คือ ผู้บริหารสามารถนำผลผลิตของงานตรวจสอบภายในไปใช้ในการตัดสินใจ (Decision Making) และบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) ช่วยให้เกิดมูลค่าเพิ่ม (Value)-และความสำเร็จแก่องค์กร (กรมบัญชีกลาง, ม.ป.ป.: 1)

การตรวจสอบภายในจึงเข้ามามีบทบาทยิ่งขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือของผู้บริหารในการตรวจสอบและมาตรการควบคุมต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับกันว่าการตรวจสอบภายในเป็นวิชาชีพอิสระอีกแขนงหนึ่ง ปัจจุบันการตรวจสอบภายใน นอกจากตรวจสอบข้อมูลทางการเงินและการบัญชีแล้ว ยังตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านอื่นๆ ด้วย ดังนั้นการตรวจสอบภายในจึงต้องเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายหลายประการ เช่น ความเจริญเติบโตขององค์กร สภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงต่างๆ รวมถึงเทคโนโลยีทางด้านอิเล็กทรอนิกส์คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ฉะนั้น ผู้ตรวจสอบภายในจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และความสามารถอื่นๆ เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ดกระบวนกรปฏิบัติงานตรวจสอบภายในนั้นเป็นขั้นตอนการตรวจสอบภายในdที่ประกอบด้วยกรวางแผนตรวจสอบdการปฏิบัติงานตรวจสอบภาคสนามกรรายงานและการติดตามผลการตรวจสอบd รวมถึงการประเมินผลสำเร็จของทุกกิจกรรมในหน่วยรับตรวจโดยเลือกประเภทการตรวจสอบที่เหมาะสมที่มีนัยสำคัญต่อ

การบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยรับตรวจที่เป็นผลจากการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมและการกำกับดูแลโดยกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน (จันทนา-สาขาการ-และคณะ, 2551 : 7-1)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นในฐานะที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายในโดยเป็นเจ้าของหน้าที่ตรวจสอบภายในองค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อจะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบภายในและส่วนงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งผลการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในให้มีผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในของหน่วยตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล
4. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายใน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะมีหลายคำตอบให้เลือก ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับมีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.70-0.84

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับมีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.70-0.85

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถาม ให้แสดงข้อเสนอแนะแนวทาง เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมาโดยมีลักษณะให้ผู้ตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูลประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานตรวจสอบภายใน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 244 แห่งโดยเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานตรวจสอบภายใน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งแต่ละแห่งจะมีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล แห่งละ 1 คน รวมเป็น 488 คนผู้วิจัยได้กำหนดการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งมาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยในองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งจะเก็บข้อมูลจาก เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานตรวจสอบภายใน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาซึ่งจะมีผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 220 คนโดยใช้สูตรของ Taro Yamane

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์การแปลคะแนน ได้แก่ค่าเฉลี่ยระหว่าง4.51-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึงมีการปฏิบัติในระดับปานกลางค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึงมีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุดสถิติเชิงอนุมาน

(Inferential Statistics)-เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพื่อใช้ในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีเกณฑ์การแปลค่า ดังนี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง $0.80d$ ถึง $0.99d$ และ -0.80 ถึง -0.99 มีความสัมพันธ์ในระดับสูงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง 0.60 ถึง $0.79d$ และ -0.60 ถึง -0.79 มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง 0.40 ถึง 0.59 และ -0.40 ถึง -0.59 มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง 0.20 ถึง 0.39 และ -0.20 ถึง -0.39 มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง 0.00 ถึง 0.19 และ -0.00 ถึง -0.19 มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

การหาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบ (Pre Test) แบบสอบถามกับเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา (ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 30 ชุด เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้วิเคราะห์หาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

ค่าความเชื่อมั่นของมาตรวัดกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในด้านการวางแผนการตรวจสอบมีค่าความเชื่อมั่น 0.708 ด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภาคสนามมีค่าความเชื่อมั่น 0.771 ด้านการรายงานมีค่าความเชื่อมั่น 0.844 และด้านการติดตามผลมีค่าความเชื่อมั่น 0.784 ค่าความเชื่อมั่นของมาตรวัดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในด้านการทำงานต้องเชื่อถือได้มีค่าความเชื่อมั่น 0.708 ด้านงานเสร็จทันเวลามีค่าความเชื่อมั่น 0.858 และด้านผลงานได้มาตรฐานมีค่าความเชื่อมั่น 0.847

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามคือ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานตรวจสอบภายใน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 94.04 มีอายุระหว่าง $36-45$ -ร้อยละ 65.46 ปี สถานภาพสมรสร้อยละ 65.45 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีร้อยละ 58.64 มีประสบการณ์ทำงานด้านตรวจสอบภายในส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง $7-9d$ ปีร้อยละ 41.82 ความถี่ในการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับงานการตรวจสอบภายใน (ต่อปี) จำนวน $1-2$ ครั้งร้อยละ 95.45 ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยดังนี้

1.เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาภาพรวมมีการปฏิบัติงานในกระบวนการตรวจสอบภายในอยู่ในระดับมาก ($X = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน โดยเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน มีการปฏิบัติงานด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภาคสนาม ($X = 4.10$) ในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านการรายงาน ($X = 4.09$) ด้านการวางแผนการตรวจสอบ ($X = 4.04$) และด้านการติดตามผล ($X = 3.94$) ตามลำดับ

ด้านการวางแผนการตรวจสอบ ภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน ตระหนักถึงทรัพยากรที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากข้อจำกัดของทรัพยากรที่มีอยู่เสมอมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก ($X = 4.15$) รองลงมาคือให้ความสำคัญกับการประเมินความเสี่ยงและการควบคุมภายในขององค์กรทั้งระบบ d เพื่อจัดลำดับหน่วยงานหรือกิจกรรมที่จะต้องตรวจสอบตามความเสี่ยงที่ประเมินได้มากไปหาน้อย ($X = 4.14$) และการเสนอแผนการตรวจสอบให้คณะกรรมการตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะทุกครั้งก่อนนำเสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อนุมัติแผนการตรวจสอบประจำ ($X = 3.57$) เป็นอันดับสุดท้าย

ด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภาคสนาม ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในให้ความสำคัญกับการบันทึกแจ้งการเข้าตรวจสอบไปยังหัวหน้าหน่วยรับตรวจ มีการ

ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เป็นอันดับแรก รองลงมาการให้ความสำคัญกับการจัดทำสรุปข้อตรวจพบเพื่อนำไปจัดทำร่างรายงานการตรวจสอบภายใน ($\bar{X} = 4.12$) และการปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบและแนวทางการตรวจสอบที่ได้วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านการให้หลักประกันและการให้คำปรึกษา ($\bar{X} = 3.99$) เป็นอันดับสุดท้าย

ด้านการรายงานภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการเสนอผลการตรวจสอบแก่หน่วยรับตรวจโดยระบุถึงวัตถุประสงค์ขอบเขตสรุปผลการตรวจสอบ/ข้อตรวจพบความคิดเห็นข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุงแก้ไข เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) เป็นอันดับแรก รองลงมาคือให้ความสำคัญกับการหารือกับหัวหน้าหน่วยรับตรวจแล้วชี้แจงข้อตรวจพบและเสนอแนะให้หน่วยรับตรวจแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว ก่อนนำเสนอรายงานการตรวจสอบฉบับสมบูรณ์ทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.13$) และการให้ความสำคัญในการนำเสนอจุดแข็งหรือข้อดีของหน่วยรับตรวจจากผลการตรวจสอบในรายงานการตรวจสอบนอกเหนือจากการระบุความเสี่ยงข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานของหน่วยรับตรวจเสมอ ($\bar{X} = 4.02$) เป็นอันดับสุดท้าย

ด้านการติดตามผลภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การให้ความสำคัญในการวางแผนการติดตามผล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เป็นอันดับแรกรองลงมาคือ การให้ความสำคัญในการนำเสนอจุดแข็ง หรือข้อดีของหน่วยรับตรวจจากผลการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.97$) และการติดตามผลการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.90$) เป็นอันดับสุดท้าย

2. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการทำงานต้องเชื่อถือได้ มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 3.97$) รองลงมาคือ ด้านงานเสร็จทันเวลา ($\bar{X} = 3.93$) และด้านผลงานได้มาตรฐาน ($\bar{X} = 3.87$) ตามลำดับ

ด้านการทำงานต้องเชื่อถือได้ภาพรวมมีประสิทธิภาพในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีประสิทธิภาพในระดับมากทุกข้อ โดยสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริหารโดยการสอบทานรายงานการตรวจสอบก่อนนำเสนอต่อหน่วยรับตรวจและผู้เกี่ยวข้องเสมอ เพื่อให้เกิดความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลทางการเงิน มีประสิทธิภาพในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมา ได้แก่ การให้คำแนะนำต่อหน่วยรับตรวจ ต้องให้หัวหน้างานตรวจสอบภายในทำการตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งก่อน ($\bar{X} = 4.01$) และรวบรวมประเมินสรุป และนำเสนอรายงานอย่างระมัดระวังและแม่นยำเพียงพอประกอบวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.86$) เป็นอันดับสุดท้าย

ด้านงานเสร็จทันเวลา ภาพรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกข้อโดยมีความกระตือรือร้นและอุทิศเวลาให้กับการทำงานอย่างเต็มที่ ส่งผลให้ผลของงานทันเวลารวมทั้งการตรวจสอบประสบความสำเร็จตามที่กำหนดเสมอ ($\bar{X} = 4.09$) มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ การนำเสนอรายงานการตรวจสอบเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดเสมอ ($\bar{X} = 3.98$) และมีการใช้เทคโนโลยีหรือโปรแกรมช่วยตรวจสอบเสมอทำให้งานมีประสิทธิภาพและตรงต่อเวลาที่กำหนดไว้ตามแผนงาน ($\bar{X} = 3.74$) เป็นอันดับสุดท้าย

ด้านผลงานได้มาตรฐาน ภาพรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลที่ทำเสร็จในทุกขั้นตอนของกระบวนการตรวจสอบและทุกครั้งเมื่อเสร็จงานในแต่ละกิจกรรม มีประสิทธิภาพในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ มีแนวปฏิบัติที่ดีในการตรวจสอบและสามารถประยุกต์ใช้กับงานตรวจสอบแต่ละงานที่รับผิดชอบหรือได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.93$) และสามารถระบุจุดรวมข้อมูลหลักฐานการตรวจสอบอย่างเพียงพอเหมาะสมและนำเสนอเชื่อถือเป็นไปตามมาตรฐานการตรวจสอบเสมอ ($\bar{X} = 3.26$) เป็นอันดับสุดท้าย

3. เจ้าหน้าที่ที่ตรวจสอบภายใน ที่มีอายุ แตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายใน ด้านงานเสร็จทันเวลา และด้านผลงานได้มาตรฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เจ้าหน้าที่ที่ตรวจสอบภายในหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานตรวจสอบภายใน ที่มีสถานภาพ และความรู้ในการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับงานตรวจสอบภายใน แตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายใน ด้านผลงานได้มาตรฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. กระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาเป็นไปตามสมมติฐานโดยมีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง ($r=0.693$) ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01d ซึ่งหมายความว่า ถ้าเจ้าหน้าที่ที่ตรวจสอบภายในมีกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในในระดับมากจะทำให้การปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ที่ตรวจสอบภายในมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน โดยเจ้าหน้าที่ที่ตรวจสอบภายใน มีการปฏิบัติงานด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภาคสนามเป็นอันดับแรกรองลงมาได้แก่ ด้านการรายงาน ด้านการวางแผนการตรวจสอบ และด้านการติดตามผลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิญญูรักษ์ ทิพพิชัย (2554) ได้ศึกษาผลกระทบของกลยุทธ์การตรวจสอบภายในที่มีต่อคุณภาพการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน สังกัดกระทรวงมหาดไทย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตรวจสอบภายใน สังกัดกระทรวงมหาดไทยมีความเห็นเกี่ยวกับการมีกลยุทธ์การตรวจสอบภายในโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านการวางแผนการตรวจสอบ และด้านการรายงานและการติดตามผล

ด้านการวางแผนการตรวจสอบ กระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของเจ้าหน้าที่ที่ตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเจ้าหน้าที่ที่ตรวจสอบภายในตระหนักถึงทรัพยากรที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบและผลกระทบต่ออาจเกิดขึ้นจากข้อจำกัดของทรัพยากรที่มีอยู่เสมอให้ความสำคัญกับการประเมินความเสี่ยงและการควบคุมภายในขององค์กรทั้งระบบ เพื่อจัดลำดับหน่วยงานหรือกิจกรรมที่จะต้องตรวจสอบตามความเสี่ยงที่ประเมินได้จากมากไปหาน้อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จันทนาสาขกร และคณะ (2551) ที่กล่าวว่า หน่วยตรวจสอบภายในควรจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของงานที่ตรวจสอบโดยพิจารณาปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กรรวมถึงการกำหนดความต้องการกำลังผู้ตรวจสอบภายในรูปของจำนวนคนทักษะและประสบการณ์เพื่อใช้ในการตรวจสอบงานต่างๆ โดยเริ่มต้นงานด้วยการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกิจกรรมของหน่วยรับตรวจเพื่อให้เกิดความเข้าใจรวมทั้งการประเมินผลของระบบการควบคุมภายในของกิจกรรมต่างๆ ว่าได้ออกแบบไว้และมีการถือปฏิบัติอย่างเหมาะสมหรือไม่ เพียงใดจากนั้นจึงประเมินความเสี่ยงที่เหลืออยู่ในกิจกรรมของหน่วยรับตรวจเพื่อให้ทราบว่ากิจกรรมมีความเสี่ยงในเรื่องใดและมีระดับความเสี่ยงอย่างไรผู้ตรวจสอบภายในจะนำข้อมูลต่างๆที่ได้รับไปใช้ในการวางแผนการตรวจสอบ

ด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภาคสนาม กระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของเจ้าหน้าที่ที่ตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเจ้าหน้าที่ที่ตรวจสอบภายในให้ความสำคัญกับการบันทึกแจ้งการเข้าตรวจสอบไปยังหัวหน้าหน่วยรับตรวจการจัดทำสรุข้อตรวจพบเพื่อนำไปจัดทำร่างรายงานการตรวจสอบภายใน และการมุ่งเน้นกาปฏิบัติงานตรวจสอบที่ต้องจัดทำกระดาษทำการที่เป็นลายลักษณ์อักษรและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กรมบัญชากลาง (2546) ที่กล่าวว่าหลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานตรวจสอบในหน่วยรับตรวจแล้ว หัวหน้าทีมตรวจสอบควรสอบทานให้แน่ใจว่าทีมตรวจสอบได้ปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ เสร็จสมบูรณ์และเป็นไปตามแผนการตรวจสอบที่กำหนดไว้ นอกจากนี้หัวหน้าทีมตรวจสอบต้องสอบทานกระดาษทำการเอกสารหลักฐานที่รวบรวมไว้จากการตรวจสอบและข้อสรุปสิ่งที่ตรวจพบสอบทานร่างรายงานผลการปฏิบัติงานประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในแต่ละคนโดยประเมินจากความสำเร็จของงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทธานิชย์ หมั่นเรือคำ (2554) ได้ศึกษา เรื่องผลกระทบของการตรวจสอบภายในเชิงกลยุทธ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารฝ่าย

ตรวจสอบภายในของสถาบันอุดมศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในเชิงกลยุทธ์ ด้านการปฏิบัติงาน ตรวจสอบภาคสนาม อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ด้านการรายงาน กระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในมีการเสนอผลการตรวจสอบแก่หน่วยรับตรวจโดยระบุถึงวัตถุประสงค์ขอบเขตสรุปผลการตรวจสอบ/ข้อตรวจพบความคิดเห็นข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุงแก้ไขหรือกับหัวหน้าหน่วยรับตรวจแล้วชี้แจงข้อตรวจพบและเสนอแนะให้หน่วยรับตรวจแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว ก่อนนำเสนอรายงานการตรวจสอบฉบับสมบูรณ์ทุกครั้ง และแจ้งผลการตรวจสอบภายใน ในระยะเวลาที่รวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กรมบัญชีกลาง (2546) ที่กล่าวว่า การจัดทำรายงานเป็นการรายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บริหารทราบถึงวัตถุประสงค์ขอบเขต-วิธีปฏิบัติงานและผลการตรวจสอบข้อมูลทั้งหมดทุกชั้นตอนสรุปข้อบกพร่องที่ตรวจพบประเด็นความเสี่ยงที่สำคัญและการควบคุมรวมทั้งเรื่องอื่นๆที่ผู้บริหารควรทราบพร้อมข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงเพื่อเสนอผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องพิจารณาสั่งการแก้ไขปรับปรุงต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิญญารักษ์ ทิพย์ชัย (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของกลยุทธ์การตรวจสอบภายในที่มีต่อคุณภาพการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน สังกัดกระทรวงมหาดไทย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตรวจสอบภายในสังกัดกระทรวงมหาดไทยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การตรวจสอบภายในด้านการรายงาน อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

ด้านการติดตามผล กระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในให้ความสำคัญในการวางแผนการติดตามผลการนำเสนอจุดแข็งหรือข้อดีของหน่วยรับตรวจจากผลการตรวจสอบในรายงานการตรวจสอบนอกเหนือจากการระบุความเสี่ยงข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานของหน่วยรับตรวจเสมอ และการติดตามผลการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ และการให้ความสำคัญกับการติดตามผล ว่าหน่วยรับตรวจได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมบัญชีกลาง (2546) ที่กล่าวว่า ในการตรวจสอบควรกำหนดตารางเวลาที่ใช้ในการติดตามผลของรายงานผลการปฏิบัติงานในปีก่อนไว้ในแผนการตรวจสอบในปีปัจจุบันการกำหนดตารางเวลาที่จะใช้ในการติดตามผลควรหารือกับหัวหน้าหน่วยงานที่รับการตรวจสอบหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการติดตามผลและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรานิชษฐ์ หมั่นเรือคำ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการตรวจสอบภายในเชิงกลยุทธ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารฝ่ายตรวจสอบภายในของสถาบันอุดมศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในเชิงกลยุทธ์ ด้านการติดตามผลการตรวจสอบ อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการทำงานต้องเชื่อถือได้ มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในเป็นอันดับแรกรองลงมาคือ ด้านงานเสร็จทันเวลา และด้านผลงานได้มาตรฐาน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจีเปียดนอก (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของมาตรฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายในที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้ตรวจสอบภายใน สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผลการวิจัยพบว่าผู้ตรวจสอบภายในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

ด้านการทำงานต้องเชื่อถือได้ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในของ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาด้านการทำงานต้องเชื่อถือได้ภาพรวมมีประสิทธิภาพในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความมีประสิทธิภาพในระดับมากทุกข้อ โดยเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริหารโดยการสอบทานรายงานการตรวจสอบก่อนนำเสนอต่อหน่วยรับตรวจและผู้เกี่ยวข้องเสมอเพื่อให้เกิดความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลทางการเงิน การให้คำแนะนำต่อหน่วยรับตรวจ ต้องให้หัวหน้างานตรวจสอบภายในทำการตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งก่อน มีการสอบทานระบบงานของหน่วยรับตรวจ ว่าได้ปฏิบัติตามสอดคล้องกับนโยบายแผนงานระเบียบปฏิบัติรวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2541) ที่กล่าวว่า ในการบริหารงานทุกๆ อย่างนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงเรื่องความสำเร็จของงานนั้นๆ ซึ่งเรียกว่าประสิทธิผลและในความสำเร็จนั้นสิ่งหนึ่งที่ต้องครหรือระดับผู้บริหารควรพิจารณาดำเนินการด้วย คือ

ประสิทธิภาพเพราะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้งานมีความน่าเชื่อถือมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจี เปียดนอก (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของมาตรฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายในที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้ตรวจสอบภายใน สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตรวจสอบภายในดังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานด้านการงานต้องเชื่อถือได้ อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ด้านงานสำเร็จทันเวลา ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาด้านงานสำเร็จทันเวลา ภาพรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในมีความกระตือรือร้นและอุทิศเวลาให้กับการทำงานอย่างเต็มที่ ส่งผลให้ผลของงานทันเวลา รวมทั้งการตรวจสอบประสบความสำเร็จตามที่กำหนดเสมอ การนำเสนอรายงานการตรวจสอบเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดและคำนึงถึงคุณภาพของงานตรวจสอบซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประชุม รอดประเสริฐ (2545) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติงานให้เสร็จทันเวลา หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จทันตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ หรือมาตรฐานที่ตั้งไว้ ข้อมูลที่นำไปใช้ในการตัดสินใจในปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตามความต้องการผู้บริหาร ต้องพิจารณาเปรียบเทียบประโยชน์ที่จะได้รับจากการรายงานที่ทันต่อเวลากับความเชื่อถือได้ของรายงานนั้น

ด้านผลงานได้มาตรฐาน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาด้านผลงานได้มาตรฐาน ภาพรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในมีการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของ ข้อมูลที่ทำเสร็จในทุกขั้นตอนของกระบวนการตรวจสอบและทุกครั้งเมื่อเสร็จงานในแต่ละกิจกรรม นอกจากนั้นมีแนวปฏิบัติที่ดีในการตรวจสอบ และสามารถประยุกต์ใช้กับงานตรวจสอบแต่ละงานที่รับผิดชอบหรือได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจี เปียดนอก(2554) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของมาตรฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายในที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้ตรวจสอบภายในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผลการวิจัยพบว่าผู้ตรวจสอบภายในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการทำงาน ด้านผลงานได้มาตรฐาน อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาผู้วิจัยขอเสนอแนะผลที่ได้จากการวิจัยดังนี้

1) ด้านการติดตามผล เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน-ควรมีการติดตามผลการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ และให้ความสำคัญกับการติดตามผล ว่าหน่วยรับตรวจได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะหรือไม่ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในควรหารือกับหัวหน้าหน่วยรับตรวจเพื่อกำหนดระยะเวลาในการติดตามผล และขอความร่วมมือโดยอำนวยความสะดวกในการติดตามผลเพื่อให้แน่ใจว่าข้อบกพร่องที่ตรวจพบได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสม และนำเสนอรายงานผลการติดตามต่อผู้บริหารต่อไป

2) ด้านผลงานได้มาตรฐาน เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน ควรระบุ รวบรวมข้อมูล หลักฐานการตรวจสอบอย่างเพียงพอ เหมาะสม และน่าเชื่อถือเป็นไปตามมาตรฐานการตรวจสอบอยู่เสมอ และควรมีการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพตามมาตรฐานของหน่วยตรวจสอบ รวมถึงที่กำหนดไว้โดยองค์กรหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น การนำข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติงานมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ ระบุสิ่งที่ถูก ครบถ้วน และสอดคล้องกับมาตรฐานพร้อมทั้งระบุสิ่งที่ต่ำกว่ามาตรฐานในแง่ที่ผลจากการปฏิบัติไม่ถูกไม่ครบถ้วนหรือไม่สอดคล้องกับมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้เพื่อจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถนำมาแก้ไขปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานขององค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3) เพื่อให้กระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับงานตรวจสอบภายใน เพื่อเพิ่มพูนและพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในให้มีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

4) กระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในต้องใส่ใจกับกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ในด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภาคสนาม โดยให้ความสำคัญกับการบันทึกแจ้งการเข้าตรวจสอบไปยังหัวหน้าหน่วยรับตรวจและจัดทำสรุปข้อตรวจพบเพื่อนำไปจัดทำรายงานการตรวจสอบภายใน ด้านการรายงาน ปฏิบัติงาน โดยการเสนอผลการตรวจสอบแก่หน่วยรับตรวจ ระบุถึงวัตถุประสงค์ ขอบเขต สรุปผลการตรวจสอบ/ข้อตรวจพบ ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไข และให้ความสำคัญกับการหารือกับหัวหน้าหน่วยรับตรวจแล้วชี้แจงข้อตรวจพบและเสนอแนะให้หน่วยรับตรวจแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวก่อนนำเสนอรายงานการตรวจสอบฉบับสมบูรณ์ทุกครั้ง และด้านการวางแผนการตรวจสอบ โดยให้ความสำคัญกับการบันทึกแจ้งการเข้าตรวจสอบไปยังหัวหน้าหน่วยรับตรวจ และการจัดทำสรุปข้อตรวจพบเพื่อนำไปจัดทำรายงานการตรวจสอบภายใน เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในปฏิบัติหน้าที่ตามกระบวนการตรวจสอบภายในมากเท่าใดก็จะทำให้การปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในเช่นด้านกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องด้านโครงสร้างของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบภายใน ด้านความรู้สึของผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบภายใน เป็นต้นเพื่อให้สามารถวางแผนในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในต่อไป

2) ควรศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำปัญหาและอุปสรรคไปปรับปรุงแก้ไขได้ตรงประเด็นซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

3) ควรเปลี่ยนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูล และความคิดเห็นที่ถูกต้องและก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

4) ควรเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างหรือเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างนอกเหนือจากจังหวัดนครราชสีมา เพื่อจะได้นำผลการวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

กรมบัญชีกลาง. 2546. **แนวปฏิบัติการตรวจสอบภายใน**. กลุ่มงานมาตรฐานด้านการตรวจสอบภายใน. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2557. จาก http://www.audit.moi.go.th/pdf_new/14-2.pdf

_____ม.ป.บ. **แนวปฏิบัติการตรวจสอบภายใน**. กลุ่มงานมาตรฐานด้านการตรวจสอบภายใน. กรุงเทพฯ : กรมบัญชีกลาง.

จันทนา สาขากร นินท์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจันทพร. 2551. **การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน**. กรุงเทพฯ : ทีพีเอ็นเพรส.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและสมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย. 2541.

แนวทางการตรวจสอบภายใน. กรุงเทพฯ : คูมายเฮส.

ประชุม รอดประเสริฐ. 2545. **นโยบายและการวางแผน: หลักการและทฤษฎี**. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ภัทรานิษฐ์ หมื่นเรือคำ. 2554. **ผลกระทบของการตรวจสอบภายในเชิงกลยุทธ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รุจี เบียดนอก. 2554. **ผลกระทบมาตรฐานวิชาชีพการตรวจสอบการปฏิบัติการที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของการตรวจสอบภายใน**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิญญารักษ์ ทิพพิชัย. 2554. **ผลกระทบของกลยุทธ์การตรวจสอบภายในที่มีต่อคุณภาพการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน สังกัดกระทรวงมหาดไทย**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สถาบันเพื่อการบริหารและพัฒนา. 2553. **การตรวจสอบภายในภาครัฐระดับพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความขัดแย้งระหว่างชาวประมงกับเจ้าหน้าที่รัฐกับปัญหาการจับปลาด้วยวิธีโพงพาง
กรณีศึกษา : ตำบลนาเกลือ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

FISHERMEN AND STATE OFFICERS CONFLICTS IN A PROBLEM OF USING
FISH TRAP (PHONGPHANG) AS A TOOL FOR FISHING
CASE STUDY: NAKLUEA SUBDISTRICT, KANTANG DISTRICT,
TRANG PROVINCE

วสุนธรา กนิษฐานพวงศ์¹, โสวัตรี ณ ถลาง²

¹ สาขาการจัดการความขัดแย้ง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อวิเคราะห์ความขัดแย้ง ระหว่างชาวประมงกับเจ้าหน้าที่รัฐกับปัญหาการจับปลาด้วยวิธีโพงพาง 2. เพื่อเสนอแนวทางที่ทุกฝ่ายยอมรับในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างชาวประมงกับเจ้าหน้าที่รัฐกับปัญหาการจับปลาด้วยวิธีโพงพาง โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัย มี 18 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ กลุ่มที่ 2 ชาวประมงผู้ประกอบการอาชีพโพงพาง กลุ่มที่ 3 นักอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลในท้องถิ่น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1. การสังเกต 2. การศึกษาเอกสาร 3. การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยนำข้อมูลที่ได้รับทั้งหมดมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ต่างๆ ตามกรอบแนวคิดของความขัดแย้ง

ผลการวิจัยพบว่า

1. การวิเคราะห์ความขัดแย้ง ผลการวิจัยพบว่าปรากฏการณ์ของความขัดแย้ง ได้เกิดขึ้นใน 3 ระยะ ครั้งแรกเกิดขึ้นเมื่อปี 2553 ความขัดแย้งได้ปรากฏตัว เหตุการณ์ประท้วงเกิดขึ้น ครั้งที่สองระหว่างปี 2554-2555 ความขัดแย้งได้แผ่กระจายเนื่องจากมีนโยบายปรับเปลี่ยนอาชีพให้ชาวประมง และปี 2556 ความขัดแย้งปรากฏตัวขึ้นอีกครั้ง โดยมีสาเหตุ 3 ประการ ได้แก่ 1) เกิดจากการปราบปรามอย่างจริงจัง 2) การปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกัน 3) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ภายใต้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นพบบริบทซึ่งแบ่งได้เป็นประเภทของความขัดแย้ง ดังนี้ กลุ่มชาวประมงโพงพาง พบประเภทความขัดแย้งด้านค่านิยม คือ วิถีชีวิตของชุมชน ด้านข้อมูล คือ ลักษณะของเครื่องมือ ระยะเวลาในการลงโพงพาง และ ผลการวิจัยกับความแตกต่างในพื้นที่ สนับสนุนให้ชาวประมงโพงพางไม่เชื่อว่าเครื่องมือโพงพางทำลายทรัพยากรชายฝั่ง ด้านผลประโยชน์ คือ ความยากจน และด้านโครงสร้างการจัดการ คือ การเลือกปฏิบัติ กลุ่มนายทุนกลุ่มหน่วยงานภาครัฐ พบประเภทความขัดแย้งด้านโครงสร้างการจัดการ คือ การปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมายสำหรับจุดยืน จุดสนใจ กลุ่มชาวประมงโพงพางต้องการให้มีการผ่อนผันและยังคงทำโพงพางต่อไป กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ มีจุดยืนคือต้องปฏิบัติตามหน้าที่คือการรักษากฎหมายเพื่อความสงบเรียบร้อยของทั้งประเทศ

2. แนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างชาวประมงกับเจ้าหน้าที่รัฐกับปัญหาการจับปลาด้วยวิธีโพงพาง 1) สร้างความไว้วางใจ 2) ประสานการทำงานของทุกฝ่าย 3) การแบ่งกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) สร้างมุมมองการอนุรักษ์ร่วมกัน

คำสำคัญ: ความขัดแย้ง, โพงพาง, การประมง

Abstract

The study, “Fishermen and State Officers Conflicts in a Problem of using fish trap (Phongphang) as a Tool for Fishing : A Case Study Nakluea Subdistrict, Kantang District, Trang Province”, aimed 1) to analyze the conflicts between fishermen and state officers in a problem of using Phongphang as a tool for fishing, and 2) to find out the acceptable approaches for conflict resolution between fishermen and state officers of using Phongphang as a tool for fishing. This research was a qualitative study. The key informants were 18 persons from 3 groups: 1) public

sectors, 2) fishermen using Phongphang as a tool for fishing, and 3) community organization. The research tools were observation or outsider's viewpoint, document study and informal interview, then all data were analyzed for correlations of occurrence following framework of conflict theory.

The research results were shown as follows:

1. For conflict analysis, the results showed that the occurrence of conflicts consisted of three periods, i.e., the first occurred in 2010, the second occurred between 2011 – 2012 (hidden conflict because of changed fishermen policy), and the third occurred in 2013 (reoccurred conflict). The conflicts were due to 3 reasons, i.e., 1) serious suppression, 2) discordant practice, and 3) the stakeholders. Underneath the occurred conflicts, the type of conflicts could be categorized into: Phongphang fishermen group had conflict of value; that is the way of life community, and conflict of data were type of tool and period of Phongphang fishing. According to the results of difference in area, Phongphang fishermen didn't believe that Phongphang tools destroyed coast area. Additionally, conflict of interest was poverty, and conflicts of management structure were discrimination and capitalist group. For public sector, it found that conflict of structure was law-abiding. By the way, the interesting and standing points of fishermen, they want indulgence and want to continue using Phongphang. The standing point of public sector wants to keep law and order.

In dealing with acceptable approaches to conflict resolution between fishermen and state officers of using Phongphang, there were 1) trustworthiness 2) coordination 3) grouping stakeholder and 4) preservation.

Keywords : Conflicts, Phongphang, Fishery

บทนำ

อำเภอกันตัง เป็นอำเภอที่ใหญ่อันดับสอง รองจากอำเภอเมือง และอยู่ห่างจากตัวเมือง 28 กิโลเมตร มีสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลจำนวนมาก ทั้งชายหาดและหมู่เกาะที่มีชื่อเสียงและคนให้ความสนใจมาท่องเที่ยว ทรัพยากรทางทะเลอันมหาศาลนี้สามารถเลี้ยงปากท้องคนเมืองตรัง ทั้งโดยตรงในการประกอบกิจการประมงเพื่อยังชีพ และโดยทางอ้อมในการประกอบกิจการประมงเชิงพาณิชย์มานานนับศตวรรษ

อาชีพของคนในท้องถิ่นประกอบอาชีพประมงทะเล ผลผลิตทางด้านประมงมีมูลค่าสูงเป็นอันดับสองรองจากยางพารา ในอดีตการทำประมงมีจุดมุ่งหมายเพื่อการบริโภคและนำไปขายเพื่อเป็นรายได้เลี้ยงดูครอบครัว เครื่องมือที่ใช้จับสัตว์น้ำจึงเกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น วัสดุที่นำมาใช้เป็นวัสดุที่หาได้จากธรรมชาติ โพงพางเป็นเครื่องมือจับกุ้ง อดีตทำด้วยด้ายขาวเส้นโต แล้วย้อมด้วยน้ำเปลือกโกงกางหรือเปลือกคลัก เพื่อให้มีความเหนียวและคงทนยิ่งขึ้น ตาข่ายของโพงพางมีขนาดกว้างที่ปากโพงพาง และจะเล็กลงเรื่อยๆ จนถึงหางโพงพาง (สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2529) เมื่อการพัฒนาเข้ามามีบทบาทในประเทศ วิถีชีวิตของชาวประมงไม่ได้เปลี่ยนแปลง แต่รายจ่ายและค่าครองชีพที่เพิ่มมากขึ้นภายในครัวเรือน จึงทำให้เกิดการพัฒนาลักษณะเครื่องมือโพงพางให้มีประสิทธิภาพเพื่อการจับสัตว์น้ำในปริมาณที่มากขึ้น ดังนั้นโพงพางในอดีตจึงไม่มีหลงเหลืออยู่และแตกต่างกับโพงพางในปัจจุบันอย่างสิ้นเชิง เครื่องมือโพงพางจึงกลายเป็นเครื่องมือประมงประเภททำลายล้างในมุมมองของหน่วยงานภาครัฐ เพราะเครื่องมือนี้ทำให้เกิดการทำลายพันธุ์สัตว์น้ำอย่างรุนแรง โดยการจับสัตว์น้ำไม่แยกชนิดและขนาด ทำให้เกิดการตัดวงจรชีวิตของสัตว์น้ำที่มีการโยกย้ายถิ่นในการขยายพันธุ์ ยังเป็นเครื่องมือที่กีดขวางการสัญจรทางน้ำ และทำให้ร่องทางเดินเรือตันขึ้นซึ่งก่อให้เกิดอันตราย ดังนั้นทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงมีประกาศ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2521) ประกาศ ณ วันที่ 14 กันยายน 2521 เรื่อง “ห้ามใช้เครื่องมือโพงพาง รั้วไซ หรือกันขูร์รั้วไซมาน ลีหรือเครื่องมือประมงที่มีลักษณะและวิธีการคล้ายคลึงกันทำการประมง” (วิทยา อภรณ์, 2545: 29) แต่ชาวประมงพื้นบ้านได้เรียกร้องต่อสู้ เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนกฎหมาย หรือประกาศกระทรวง ประกาศจังหวัด เพราะเห็นว่าการออกกฎระเบียบเหล่านั้น ไม่ได้เกิดมาจากเหตุผลทางวิชาการที่ต้องการจัดการประมงอย่างยั่งยืน แต่เกิดจากกลุ่มนายทุนร่วมมือกับนักการเมือง เพื่อกอบโกยผลประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเล (วิทยา อภรณ์, 2545: 120) ชาวบ้านมองว่าการใช้เครื่องมือประมงพื้นบ้านประเภทโพงพาง ไม่ได้เป็นเครื่องมือ

ประเภททำลายล้าง ถึงแม้ว่าเครื่องมือเหล่านั้น มีการจับสัตว์น้ำได้จำนวนมากและไม่เลือกขนาด แต่ชาวบ้านก็ต้องปล่อยไปเพราะนำไปขายไม่ได้ และเครื่องมือประมงแบบทำลายล้างยังมีการดัดแปลงและพัฒนาเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นใหม่ๆ มาตลอด ในทัศนะของชาวประมงพื้นบ้านนั้น ถือได้ว่า ระบบการควบคุมตรวจสอบของชุมชน ในการใช้เครื่องมือประมงเป็นสิ่งสำคัญของการควบคุมการทำลายล้างของเครื่องมือประมง

งานวิจัยนี้จึงได้เลือกศึกษาความขัดแย้งด้วยเครื่องมือประมงประเภทโพงพางเพียงอย่างเดียว เนื่องจากโพงพางเป็นเครื่องมือที่ชาวประมงในตำบลกันตังยังคงใช้ประกอบอาชีพมากกว่าเครื่องมือชนิดอื่น เพราะเมื่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เข้ามารื้อถอนตัดโพงพาง จึงเป็นสาเหตุนำมาซึ่งสถานการณ์ความขัดแย้งขึ้น ในวันที่ 28 มกราคม 2556 เกิดกรณีความขัดแย้งชาวประมงพื้นบ้านกว่า 100 คน และเรือหางยาวกว่า 80 ลำ ปักหลักปิดอ่าวทะเลตรัง แสดงความไม่พอใจที่ทางรัฐได้เข้ามารื้อถอนตัดโพงพางเครื่องมือทำประมง ซึ่งกระทบต่อรายได้และวิถีชีวิตของชุมชน

งานวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาความขัดแย้งระหว่างชาวประมงกับเจ้าหน้าที่รัฐ ตำบลนาเกลือ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยเรื่องนี้จะใช้เป็นแนวทางแก้ไขความขัดแย้งระหว่างชาวประมงและเจ้าหน้าที่รัฐได้บางส่วน ตามที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะเห็นควรร่วมกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ความขัดแย้ง ระหว่างชาวประมงกับเจ้าหน้าที่รัฐกับปัญหาการจับปลาด้วยวิธีโพงพาง
2. เพื่อเสนอแนวทางที่ทุกฝ่ายยอมรับในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างชาวประมงกับเจ้าหน้าที่รัฐกับปัญหาการจับปลาด้วยวิธีโพงพาง

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา

1. ผู้นำชาวบ้านและชาวประมงผู้ประกอบอาชีพโพงพาง หมู่ที่ 1- 3 ตำบลนาเกลือ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบ Snowball Sampling Technique

2. เจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 5 คน ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มบริหารจัดการด้านประมง สำนักงานประมงจังหวัดตรัง ผู้อำนวยการศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 6 ประมงอำเภอกันตัง นายอำเภอกันตัง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาเกลือ

3. นักอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลในท้องถิ่น จำนวน 3 คน ได้แก่ ประธานชมรมประมงพื้นบ้านจังหวัดตรัง ประธานมูลนิธิมูลนิธิอันตามัน อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมงมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม คือ การไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในสถานการณ์ (non-participant observation) (ชาย โปธิสิตา, 2554: 289) เป็นการสังเกตวิถีชีวิตในการประกอบอาชีพประมง การสังเกตถึงลักษณะการใช้เครื่องมือประมงจับสัตว์น้ำของชาวบ้านในตำบลนาเกลือ 2. การศึกษาเอกสารเหตุการณ์ สถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น นำเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อประกอบการสัมภาษณ์ 3. การสัมภาษณ์เชิงลึก คือ ผู้วิจัยมีแนวคำถามไว้คร่าวๆ เปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นต่อประเด็นคำถามได้อย่างเต็มที่ และมีบรรยากาศการสัมภาษณ์อย่างเป็นกันเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเน้นการพรรณนาเป็นหลัก เมื่อเก็บข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียง เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ต่างๆ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดของความขัดแย้ง ทำการตีความ และตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการสามเส้า (triangulation) ในด้านการตรวจสอบแหล่งข้อมูลที่ต่างกัน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ในแต่ละพื้นที่และต่างช่วงเวลา เพื่อนำมาเปรียบเทียบบริบทของความขัดแย้งว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ได้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับเอกสาร จากข่าวหรือบทความ

ต่างๆ และใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยการสังเกตวิถีชีวิต การใช้เครื่องมือประมงในท้องถิ่น มาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ความขัดแย้งระหว่างชาวประมงกับเจ้าหน้าที่รัฐกับปัญหาการจับปลาด้วยวิธีโพงพาง

1. ปรากฏการณ์ของความขัดแย้ง

ปรากฏการณ์ความขัดแย้ง ได้แสดงตัวออกมาชัดเจนในช่วงที่ 1 คือ เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2553 โดยกลุ่มชาวบ้านกว่า 200 คนจาก 3 อำเภอได้แก่ อำเภอกันตัง อำเภอหาดสำราญ และอำเภอปะเหลียน ปิดปากอ่าวกันตัง ต.นาเกลือ เนื่องจากเรือใบไม้เขียวของกรมประมง เข้าทำการรื้อถอนโพงพางของชาวบ้านกว่า 40 ราย หลังจากได้มีการแก้ปัญหาโดยการชดเชยค่าเสียหายให้กับชาวบ้านแล้วนั้น

ปรากฏการณ์ความขัดแย้งแฝงตัว ในสถานการณ์ช่วงที่ 2 คือ ช่วงปี 2554 จนถึง 2555 เป็นกระบวนการแก้ปัญหาของหน่วยงานภาครัฐ ในการเข้ามาปรับเปลี่ยนอาชีพให้กับชาวประมงโพงพาง โดยได้รับความร่วมมือด้วยดี แสดงให้เห็นจากการที่ชาวประมงพื้นบ้าน จำนวน 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลวังวน ตำบลกันตังใต้ และตำบลนาเกลือ รวม 161 ราย ได้มอบโพงพาง เพื่อแสดงความต้องการเปลี่ยนไปประกอบอาชีพใหม่ มองได้ว่าสถานการณ์ความขัดแย้งเริ่มคลี่คลายและนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ดีขึ้น

ปรากฏการณ์ความขัดแย้งได้แสดงตัวออกมาชัดเจนอีกครั้ง ในช่วงที่ 3 คือ วันที่ 28 มกราคม 2556 กลุ่มชาวประมงพื้นบ้านกว่า 100 คน และเรือหางยาวกว่า 80 ลำ ปักหลักปิดอ่าวทะเลตรัง เนื่องจากทางรัฐได้เข้ามารื้อถอนตัดโพงพางเครื่องมือทำประมง ซึ่งกระทบต่อรายได้และวิถีชีวิตของชุมชน จากพฤติกรรมความขัดแย้งใน 3 ช่วงเวลานำไปสู่ขั้นตอนในการหาสาเหตุของความขัดแย้ง

2. สาเหตุของความขัดแย้ง

2.1 การปราบปรามอย่างจริงจัง จากการประท้วงในครั้งแรก ปี 2553 การปฏิบัติงานของกลุ่มเรือใบไม้เขียวได้เข้ามาทำลายเครื่องมือโพงพางของชาวประมงก่อให้เกิดความเสียหาย สาเหตุของความขัดแย้งในครั้งนี้จึงเกิดจากการที่เจ้าหน้าที่เริ่มวิธีการปราบปรามอย่างจริงจัง โดยมีได้มีการผอมผันหรือตักเตือนให้ชาวประมงโพงพางรับทราบ เพราะการทำลายเครื่องมือของชาวประมงนั้นมีค่ามาก หากทำลายไปแล้วจะทำให้หมดเครื่องมือในการทำมาหากิน

2.2 การปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกัน จากการประท้วงในปี 2556 หน่วยงานภาครัฐไม่ว่าจะเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดลงมาถึงหน่วยงานในท้องถิ่น อันได้แก่ นายอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับทราบนโยบายในการปรับเปลี่ยนอาชีพเพื่อให้ชาวประมงโพงพางหันไปประกอบอาชีพอื่นแทน แต่ระหว่างที่ชาวประมงโพงพางยังไม่สามารถตั้งตัวได้ กลุ่มเรือใบไม้เขียว ที่ขึ้นตรงต่อกรมประมง ได้เข้ามาปราบปราม ทำให้การดำเนินงานที่ไม่สอดคล้องกัน ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นอีกครั้ง รวมไปถึงการขาดความไว้วางใจระหว่างชาวประมงโพงพางกับหน่วยงานภาครัฐ ส่งเสริมให้ชาวประมงโพงพางหันกลับไปเป็นการลักลอบประกอบอาชีพโพงพางเหมือนเดิม

2.3 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เหตุการณ์ประท้วง 2 ครั้งที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าจำนวนชาวประมงโพงพางในจังหวัดตรัง มีจำนวนมากเพราะรวมตัวกันถึง 3 อำเภอ นอกจากการรวมกลุ่มกันประท้วงได้แล้วนั้น จำนวนของประมงโพงพางก็สามารถกดดันการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปรื้อถอนทำลายได้อีกด้วย

3. ประเภทของความขัดแย้ง ของกลุ่มชาวประมงโพงพาง

3.1 ความขัดแย้งด้านค่านิยม ได้แก่ วิถีชีวิตของชุมชน

วิถีชีวิตของการประกอบอาชีพประมงโพงพางมีมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ เป็นอาชีพที่ทำตามกันมาทำให้ทุกคนในชุมชนคุ้นเคยกับอาชีพนี้และทำกันในเกือบทุกบ้าน จากอาชีพที่ทำกันในอดีต นำมาสู่วิถีชีวิตแบบพึ่งพา คนในชุมชนเข้ามาช่วยกันเลือกซื้อปลาเพื่อไปทำอาหาร บางบ้านนำไปทำเป็นปลาเค็ม ทำกุ้งแห้ง เป็นต้น วิถีชีวิตที่ทำกันมานานนี้เรียกได้อีกอย่างว่า การประกอบอาชีพตามความถนัดที่ทำสืบต่อกันมานาน

3.2 ความขัดแย้งด้านข้อมูล นอกจากความเชื่อในเรื่องวิถีชีวิตแล้วนั้น ข้อมูลเป็นส่วนหนึ่งที่สนับสนุนให้ความเชื่อยังคงอยู่ ชาวประมงโพงพางเชื่อว่าอาชีพของตนไม่ได้เป็นสาเหตุใหญ่ที่ทำให้ทรัพยากรทางทะเลเสียหาย ข้อมูลที่สนับสนุนความเชื่อนี้ คือ

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือโพงพาง ชาวประมงโพงพางมองว่าโพงพางมีลักษณะตั้งอยู่ประจำที่ เปรียบได้ประมาณ 5% ในท้องทะเล แต่นำอวนไปผูกไว้เท่านั้นไปได้เคลื่อนที่ไปไหน

3.2.2 ระยะเวลาในการลงโพงพาง การทำโพงพางต้องดูช่วงเวลาของน้ำ หากน้ำมากไปไม่สามารถทำได้ เพราะกระแสน้ำจะทำให้หลักอวนเสียหาย หรือน้ำน้อยไปก็ทำไม่ได้เหมือนกัน ในหนึ่งปีจึงทำประมงโพงพางได้แค่ไม่กี่เดือน และในหนึ่งเดือนก็ทำได้ไม่ประมาณ 10 - 15 วัน

3.2.3 ผลการวิจัยกับความแตกต่างในพื้นที่ กรมประมงได้ทำการวิจัยพบว่าโพงพางได้ทำลายสัตว์น้ำเศรษฐกิจเป็นจำนวนมาก แต่ทางชาวประมงโพงพางมองว่าผลวิจัยที่คลองสรรพสามิตไม่สามารถนำมาอ้างได้ เนื่องจากในพื้นที่จังหวัดตรังไม่มีสัตว์น้ำเศรษฐกิจ ขนาดของสัตว์น้ำในทะเลตรังมีขนาดเท่าเดิมคือไม่ได้ตัวใหญ่ไปมากกว่านี้

3.3 ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ผลประโยชน์ส่วนบุคคล อันได้แก่ เรื่องปากท้อง ความยากจนมีแต่คนยากจนเท่านั้นที่ยังทำโพงพางอยู่ เพราะโพงพางเป็นงานที่หนักไม่มีใครอยากทำ แต่ต้องทำเพราะต้องส่งลูกเรียน

3.4. ความขัดแย้งด้านโครงสร้างการจัดการ

3.4.1 การเลือกปฏิบัติ อวนรุนและอวนลาก ถูกยกขึ้นมาเปรียบเทียบกับกรปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ประมงโพงพางมองว่าเครื่องมือโพงพางเป็นส่วนน้อยที่ทำลายทรัพยากร ฝูงอวนของโพงพางจับสัตว์น้ำเมื่อยกขึ้นมาไม่เท่ากับของอวนรุน อวนลาก ซึ่งถูกมองว่าเป็นการเลือกปฏิบัติเหมือนกับกฎหมายรังแกเฉพาะคนจน เพราะอวนลากเขามีเงินจึงยังสามารถประกอบอาชีพอยู่ได้

3.4.2 ระบบนายทุน ชาวประมงโพงพางมองว่าหน่วยงานภาครัฐเริ่มดำเนินการจับกุมโพงพางอย่างจริงจัง เพราะเรือขนส่งเมื่อชนหลักโพงพางแล้ว ต้องชดใช้ค่าเสียหายให้กับชาวประมงโพงพางหลายหมื่น สู้อาเงินไปเสียให้หน่วยงานภาครัฐดีกว่า และอีกอย่างจะจับกุมโพงพางก็ไม่มีวันหมดเพราะมีกลุ่มนายทุนอยู่เบื้องหลัง ชาวบ้านธรรมดาจะไม่กล้าเสี่ยงออกไปให้นายจับ แต่นายทุนเมื่อนายจับแล้ว วันรุ่งขึ้นก็ออกมาวิ่งหาเงินอีกเพื่อถนอมทุนใหม่ได้

ประเภทความขัดแย้งของหน่วยงานภาครัฐ เป็นความขัดแย้งด้านโครงสร้างการจัดการ หน่วยงานภาครัฐมองว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ใช่ความขัดแย้ง เพราะเป็นการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ได้ดำเนินการแก้ปัญหาเครื่องมือโพงพางโดยมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ตรวจสอบข้อมูลเครื่องมือประมงโพงพาง 2. พุดคุยทำความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์ ทั้ง 3 อำเภอ 3. การออกประกาศ แจกจ่ายไปยังอำเภอท้องที่ 4. เรื่องของการรื้อถอน ทำลาย จับกุม 5. สร้างความต่อเนื่องอย่างยั่งยืน โดยการใช้งบประมาณจังหวัดกว่า 7 ล้านบาทบาทในการเปลี่ยนอาชีพ สร้างปะการังเทียม สนับสนุนค่าน้ำมันในการสำรวจ เป็นต้น

4. จุดยืนและจุดสนใจ

ชาวประมงโพงพาง ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐมีการผ่อนผันให้สามารถทำประมงโพงพางต่อไปได้เหมือนเดิม ซึ่งหากจะควบคุมในเรื่องจำนวนปากโพงพาง ระยะเวลาการทำโพงพาง ก็สามารถยอมรับได้ ดีกว่าห้ามทำเลย โดยให้หน่วยงานภาครัฐออกวิธีการจัดการ ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมจำนวนช่องโพงพางให้น้อยลง เหลือเพียง 3 - 4 ช่อง ให้ปิดอ่าวเป็นระยะเวลา 3 เดือนเพื่อนำสัตว์น้ำมาปล่อย แล้วแต่เจ้าหน้าที่จะจัดการสิ่งเหล่านี้เพื่อให้พวกเขาสามารถประกอบอาชีพโพงพางเพื่อหารายได้ได้เหมือนเดิม

จุดยืนของหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะผู้รับผิดชอบโดยตรงคือสำนักงานประมงจังหวัดตรังยังคงต้องปฏิบัติตามกฎหมาย มองว่าหากมีการผ่อนผันในพื้นที่ใด พื้นที่อื่นก็สามารถเรียกร้องได้เหมือนกัน กฎหมายก็จะไม่สามารถควบคุมความเป็นระเบียบเรียบร้อยทั้งหมดได้ และถ้าเกิดมีการผ่อนผันไปแล้ว เจ้าหน้าที่ของภาครัฐที่มีอยู่ไม่มาก ประมงอำเภอมีแค่ 2 คน คงไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง สำหรับคนที่ต้องการผลประโยชน์ต่อให้ไม่มีกฎหมายควบคุมก็จะใช้ทุกวิถีทางพลิกแพลงเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์มากกว่าคนอื่น

ส่วนที่ 2 การเสนอแนวทางที่ทุกฝ่ายยอมรับในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างชาวประมงกับเจ้าหน้าที่รัฐ กับปัญหาการจับปลาด้วยวิธีโพงพาง

1. สร้างความไว้วางใจ

จากกระบวนการปรับเปลี่ยนอาชีพ หน่วยงานภาครัฐได้ทุ่มงบประมาณในการแก้ปัญหา แต่พบว่ามีกลุ่มประมงโพงพางบางกลุ่มเมื่อรับเงินในการปรับเปลี่ยนอาชีพไปแต่ยังคงลักลอบทำโพงพางเหมือนเดิม สิ่งนี้ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน การติดตามผลจึงเป็นสิ่งสำคัญไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเปลี่ยนอาชีพ หรือการสร้างควมไว้วางใจกัน หน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐคือการเข้าไปติดตามอย่างใกล้ชิด

2. ประสานการทำงานของทุกฝ่าย

การทำงานในส่วนของการราชการ จำเป็นต้องมีโครงสร้างการทำงานโดยอาศัยนโยบายจากผู้มีอำนาจสั่งการ การแก้ปัญหาต้องอาศัยหน่วยงานส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เพราะประมาณอำเภอเพียง 2 คน ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มประมง โพงพางได้ทั้งหมด ทั้งนี้ต้องอาศัย ผู้ใหญ่บ้านในแต่ละหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การชุมชนหรือแกนนำชุมชนที่สามารถเข้าถึงกลุ่มประมงพื้นบ้านได้ เพื่อรับฟังปัญหาจากหลายๆฝ่าย บางครั้งการประเมินติดตามผลจากหน่วยงานราชการอาจทำให้ชาวประมงไม่กล้าแสดงความคิดเห็นได้อย่างเปิดเผย เพราะกลัวอำนาจ กลัวถูกกลั่นแกล้ง เป็นต้น ซึ่งข้อมูลจากหลายๆฝ่ายนี้จะสะท้อนความคิดเห็นให้เห็นวิธีการหาทางออกร่วมกัน รวมไปถึงการสร้างความต่อเนื่องของนโยบายด้วย

3. การแบ่งกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ กลุ่มประมงผู้ประกอบอาชีพโพงพาง จากจำนวนผู้เข้าร่วมประมงนี้พบว่า มีจำนวนมาก แต่ถ้าหากแบ่งกลุ่มสามารถแบ่งได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มชาวประมงที่ประกอบอาชีพโพงพางทำมาตั้งแต่ตั้งตั้งเดิม เป็นกลุ่มที่ต้องส่งลูกหลานเรียน เป็นคนที่ทำกันมาอย่างยาวนานและไม่มีผู้มารับช่วงต่อ

กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มชาวประมงที่ประกอบอาชีพโพงพาง แต่มีอาชีพสำรอง เช่น ผู้ที่มีที่ดินประกอบอาชีพสวนยาง สวนปาล์ม และมาทำโพงพาง กลุ่มนี้คือกลุ่มของผู้ที่พอมีรายได้มากกว่ากลุ่มแรก

กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มนายทุน กลุ่มคนมีเงินที่สามารถว่าจ้างชาวประมงให้ลงโพงพางแทนได้

เมื่อคัดกรองทั้ง 3 กลุ่ม กลุ่มแรกคือกลุ่มที่หน่วยงานภาครัฐต้องเข้าไปดูแลอย่างใกล้ชิด ให้โอกาสในการประกอบอาชีพนางบประมาณทุ่มให้กับคนกลุ่มนี้ซึ่งมีไม่มากนักจนกว่าสามารถตั้งตัวได้ เป็นระยะเวลาตามแต่ข้อตกลงกัน ระหว่างสองฝ่าย กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มที่เข้าไปทำความเข้าใจ ส่วนกลุ่มที่สามใช้กฎหมายปราบปรามอย่างจริงจัง จากการเก็บข้อมูลจำนวนผู้ประกอบอาชีพโพงพางในเดือนธันวาคม ปี 2556 หมู่ที่ 1 จำนวน 24 ราย หมู่ที่ 2 จำนวน 24 ราย หมู่ที่ 3 จำนวน 9 คน จะเห็นได้ว่าในตำบลนาเกลือมีคนทำโพงพางไม่มากแล้ว หากสามารถคัดกรองกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ก็สามารถนำงบประมาณจังหวัดมาบริหารจัดการแต่ละกลุ่ม รวมถึงการติดตามประเมินผลได้ชัดเจนมากขึ้น

4. สร้างมุมมองการอนุรักษ์ร่วมกัน

สร้างกระบวนการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ชาวประมงในพื้นที่หลายๆ คน อาจจะบอกว่าไม่ได้มีแต่กลุ่มภาครัฐที่เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ พวกเขารู้ว่าหากจับปูที่มีไข่พวกเขาก็ปล่อยไปเหมือนกัน เพราะคงไม่มีใครทุบหม้อข้าวตัวเอง เราไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าใครอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลหรือไม่ เพราะเป็นเรื่องของจิตสำนึกของแต่ละคน ดังนั้นจึงควรมีการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม สร้างกระบวนการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นหูเป็นตาให้กับหน่วยงานภาครัฐมากขึ้น ไม่ประกอบอาชีพที่มีความเสี่ยงในการทำลายพ่อแม่พันธุ์สัตว์น้ำ การปิดอ่าวเพื่อให้สัตว์น้ำได้เติบโต ทุกฝ่ายจึงควรช่วยกันอนุรักษ์เพื่อให้ทุกคนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลอย่างเท่าเทียมกันและสืบต่อเป็นสมบัติของลูกหลานต่อไปในอนาคต.

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์ความขัดแย้ง

จากงานวิจัยสรุปสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ได้ 3 ประการด้วยกัน คือ 1. เรื่องการปรามปรามอย่างจริงจัง 2. การปฏิบัติงานที่ไม่สอดคล้องกัน และ 3. กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีจำนวนมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ วันชัย วัฒนศัพท์ และคณะ (2547) อธิบายไว้ว่าสาเหตุของความขัดแย้ง เกิดได้จากความสลับซับซ้อนของการพัฒนา ปัญหาความขัดแย้งในปัจจุบันเป็นเรื่องที่มีสาเหตุเกี่ยวโยงกันจากหลายๆ ปัจจัย มีความหลากหลายของฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีความหลากหลายประเด็น กรณีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างชาวประมงกับเจ้าหน้าที่รัฐกับปัญหาการจับปลาด้วยวิธีโพงพาง กลุ่มชาวประมงผู้ประกอบอาชีพโพงพางมองโพงพางเป็นเหมือนเครื่องมือที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตจากบรรพบุรุษ เรียนรู้การใช้โพงพางจากรุ่นสู่รุ่น เป็นอาชีพที่หากินจากทะเล ต้องดูจังหวะเวลาน้ำขึ้น น้ำลง และเป็นเครื่องมือที่หาเลี้ยงชีพให้หลายครอบครัวได้มีกินมีใช้จนถึงปัจจุบัน การห้ามใช้เครื่องมือโพงพางเป็นการทำให้วิถีชีวิตของชาวประมงผู้ประกอบอาชีพโพงพางถูกเปลี่ยนแปลงไป ข้อนี้นี้เป็นความขัดแย้งประเภทความเชื่อและค่านิยม รองลงมาจากรื่องของวิถีชีวิตแล้ว มีประเด็นเรื่องของปากท้อง และความยากจน สอดคล้องกับแนวคิดของ สุวลักษณ์ สาธมนันท์ (2554) อธิบายไว้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเล ความยากจนมีส่วนสำคัญอย่างมากที่ทำให้ทรัพยากรชายฝั่งอยู่

ในสภาพเสื่อมโทรม เนื่องจากปัญหาความยากจนทำให้ต้องดิ้นรนทำมาหากินเพื่อให้มีรายได้นิดหน่อย ต้องมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชายฝั่งมากขึ้น โดยไม่คำนึงถึงความเสื่อมโทรมที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรชายฝั่ง ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นผลมาจากความยากจนคือ ความยากจนทำให้ประชาชนขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมในการจัดการ เนื่องจากความยากจนทำให้ต้องใช้เวลาไปกับการประกอบอาชีพ ทำให้ไม่มีเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการนั่นเอง กรณีชาวประมงโพพง การถูกห้ามใช้เครื่องมือโพพงที่ตนถนัดในการประกอบอาชีพ จึงมีผลกระทบอย่างมากกับชาวประมงที่มีรายได้น้อย ที่ต้องหาเช้ากินค่ำและโดยเฉพาะต้องส่งลูกหลานไปเรียนหนังสือ เพราะค่าใช้จ่ายต้องเกิดขึ้นทุกวัน มีส่วนให้การลักลอบในการประกอบอาชีพโพพงยังคงอยู่ ข้อนี้เป็นความขัดแย้งประเภทผลประโยชน์ และประเภทความขัดแย้งด้านข้อมูล การนำผลการวิจัยที่คล่องสรรพสามิต หรือปัญหาการลักลอบทำประมงด้วยเครื่องมืออื่น เช่น อวนรุน อวนลาก ฯลฯ ที่ยังไม่สามารถจัดการได้อย่างเด็ดขาด จึงเป็นข้อมูลสนับสนุนให้ชาวประมงโพพง เชื่อว่าเครื่องมือโพพงไม่ใช่สาเหตุหลักในการทำให้ทรัพยากรชายฝั่งทะเลลดลง 3 ข้อที่ได้กล่าวมา เป็นบริบทของความขัดแย้งของกลุ่มชาวประมงโพพง สำหรับหน่วยงานภาครัฐ พบประเภทของความขัดแย้งด้านโครงสร้างการจัดการ เพียงด้านเดียวที่ทำให้สถานการณ์ความขัดแย้งปรากฏตัวออกมาอย่างชัดเจน คือ 1. เรื่องการบูรณาการอย่างจริงจัง การใช้กฎหมายเข้าปราบปรามโดยที่ไม่มีการตักเตือนก่อนล่วงหน้า จึงทำให้เกิดการประท้วงขึ้น ในปี 2553 ต่อมาหน่วยงานภาครัฐได้แก้ปัญหาโดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดออกประกาศจังหวัด 2. การปฏิบัติงานที่ไม่สอดคล้องกัน มีการจัดงบประมาณจังหวัดในการปรับเปลี่ยนอาชีพให้กับชาวประมงโพพง เพียงไม่กี่ปีกลุ่มเรือใบไม้เขี้ยว ก้ออกจับกุม กวาดล้างและทำลายเครื่องมือโพพง กลุ่มประมงโพพงอ้างว่าหน่วยงานภาครัฐให้ปรับเปลี่ยนอาชีพภายใน 3 ปี บางข้อมูลก็บอกว่า 5 ปี ซึ่งข้อมูลส่วนนี้ไม่มีเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษร สำหรับหน่วยงานภาครัฐมองว่าได้ให้งบประมาณจังหวัดไปปรับเปลี่ยนอาชีพแล้ว จึงใช้กฎหมายดำเนินการกับผู้กระทำความผิด ข้อนี้จึงก่อให้เกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำให้สถานการณ์ความขัดแย้งเกิดขึ้นอีกครั้งในปี 2556 ข้อ 3. กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีจำนวนมาก จากการออกกฎหมายห้ามใช้โพพง มีผลกระทบต่อชาวประมงใน 3 อำเภอของจังหวัดตรังที่มีกำลังมากพอสามารถรวมกลุ่มต่อรองกับหน่วยงานราชการ เกิดเป็นข่าวขึ้นมาในหน้าหนังสือพิมพ์

สำหรับการแก้ปัญหา มุมมองของหน่วยงานภาครัฐมองว่าการห้ามใช้เครื่องมือผิดกฎหมาย ซึ่งโพพงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ถูกห้ามเป็นการลดการทำลายทรัพยากรทางทะเล หากมีการควบคุมและลดเครื่องมือผิดกฎหมายได้มากแล้ว ภายในเวลาไม่กี่ปี สัตว์น้ำวัยอ่อน สามารถเติบโตเป็นพ่อแม่พันธุ์ได้ในอนาคต แต่สำหรับชาวประมงโพพงมองว่าเครื่องมือโพพงตั้งอยู่ที่เดียว รอคอยแสบน้ำพัดสัตว์น้ำเข้ามา และในหนึ่งเดือนทำโพพงได้แค่เพียง 10 -15 วันเท่านั้น ตามธรรมชาติกำหนดน้ำขึ้น น้ำลง จึงเป็นส่วนน้อยที่ทำลายสัตว์น้ำ โดยชาวประมงมองว่าหากเครื่องมือตนทำลายสัตว์น้ำคงไม่ได้สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เป็น 100 ปีมาแล้วที่หากินและเลี้ยงชีพอยู่ได้ จากความคิดของทั้งสองฝ่ายจึงเกิดเป็นมุมมองที่มองกันคนละด้าน ถึงแม้จะเป็นปัญหาเดียวกัน ภาครัฐมีจุดยืนโดยการปฏิบัติตามหน้าที่และใช้กฎหมายเข้าควบคุม เพราะหากผ่อนผัน จะทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในการใช้กฎหมาย แต่สำหรับชาวประมงโพพงยังคงอยากให้หน่วยงานภาครัฐผ่อนผัน ควบคุมจำนวนโพพง หรือจัดการโดยการปิดอ่าว กำหนดเดือนมาทุกคนก็ยอมรับดีกว่าห้ามประกอบอาชีพนี้ไปเลย กระบวนการมีส่วนร่วมจึงเป็นอีกหนึ่งทางออกที่ควรนำมาใช้ สอดคล้องกับแนวคิดของโกวิท พวงงาม (2553) ได้แสดงความคิดเห็นเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาในทุกระดับ ปัจจุบันแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา (People Participation for Development) ได้รับความนิยมและใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในงานพัฒนาทุกภาคส่วนหรือในลักษณะเบญจภาคี ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ และประชาชน รวมพลังกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของโครงการจัดการทรัพยากรชายฝั่งภาคใต้ (2545) ในหัวข้อแนวทางในการปรับเปลี่ยนนโยบายที่ว่า รัฐต้องยอมรับระบบความรู้ของชุมชนต่างๆ ที่หลากหลายในการอธิบายและเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ โดยต้องเลิกอคติที่ว่ามีแต่ความรู้ที่ส่งผ่านมาโดยรัฐเท่านั้นจึงจะเป็นความรู้ที่ถูกต้องและยอมรับ ระบบความรู้ของชุมชนเป็นอีกระบบหนึ่งที่มีเหตุผลและเนื้อหาสาระสอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ซึ่งในกรณีความขัดแย้งที่เกิดขึ้น จังหวัดตรังเป็นตัวอย่างที่ดี ที่มีผู้นำ คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด และหน่วยงานหลายๆ หน่วยงาน เห็นความสำคัญของปัญหา นำงบประมาณจังหวัดเข้ามาแก้ไขในเรื่องการปรับเปลี่ยนอาชีพให้กับกลุ่มชาวประมง ถึงแม้ผลลัพธ์ที่ได้ไม่เท่าที่ควร เพราะการเปลี่ยนอาชีพจำเป็นต้องใช้ระยะเวลา ต้องใช้การปรับตัวในอาชีพใหม่ และต้องใช้เงินลงทุน หากต้องกู้เงินเท่ากับสร้างหนี้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม ดังนั้น การปรับเปลี่ยนอาชีพจึงไม่ใช่ปัจจัยหลักที่ทำให้ชาวประมงเลิกทำโพพงแต่สาเหตุการเลิกทำเพราะหลีกเลี่ยงการจับกุมของเจ้าหน้าที่มากกว่า การแก้ปัญหาทางกฎหมายแล้วเพียงแต่ขาดขั้นตอนที่ละเอียดอ่อน และ การ

ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยระบบโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่ประมงมีเพียง 2 คนต่อหนึ่งอำเภอ นับว่ามีไม่เพียงพอที่จะเข้าหาชาวประมงที่มีมากกว่าได้ จึงต้องอาศัยหน่วยงานของท้องถิ่นเข้ามาช่วยดำเนินการประสานงานว่าความต้องการของชาวประมง ซึ่งแต่ละคนมีความถนัดไม่เหมือนกัน ไม่สามารถเหมารวมได้ว่า หมู่ 2 รับผิดชอบแล้วทุกคนจะทำสวนยาง หรือมีที่ดินได้หมดทุกคน บางคนไม่มีที่ดินจึงมีพื้นที่ทำกินเพียงแค่ว่าทะเล การแก้ปัญหาจึงแก้ไม่ถูกจุด การติดตามประเมินผลเป็นระยะๆ เป็นสิ่งสำคัญ การที่หน่วยงานภาครัฐเข้าใจว่าชาวประมงรับเงินเปลี่ยนอาชีพไปแล้ว แต่ไม่ทำตาม เกิดเป็นความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน หากมีการติดตามและเข้าไปถึงกลุ่มชาวประมง รับทราบปัญหา รับฟังว่าปรับเปลี่ยนอาชีพไม่ได้เพราะอะไร จะทำให้หน่วยงานภาครัฐเข้าใจและร่วมกันแก้ปัญหาได้ตรงจุดมากยิ่งขึ้น ถ้าโครงการได้ไม่เต็มผลต้องยอมรับได้ ไม่ใช่มุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานที่สำเร็จเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากการศึกษาพบว่าการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ มีอุปสรรคในด้านจำนวนของบุคลากรที่มีน้อย และมีโอกาสได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเป็น เพราะเกรงอำนาจหน้าที่ จากการสัมภาษณ์พนักงานอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลในท้องถิ่น เช่น มูลนิธิอันดามัน ชมรมประมงพื้นบ้านภาคใต้ นักวิชาการในท้องถิ่น มีความเข้าใจในสถานการณ์ความขัดแย้ง สามารถรับทราบปัญหาและเข้าถึงข้อมูลของกลุ่มชาวประมงโพงพางได้มากกว่าหน่วยงานภาครัฐ และอาจได้รับความไว้วางใจมากกว่า ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องอาศัยองค์กรในท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียในปัญหา เข้ามาช่วยประสานงาน ติดตามผลและการสรุปผลการทำงานร่วมกัน จะเป็นประโยชน์กับทั้งภาครัฐและชาวประมงได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ จากการศึกษาพบว่าการปรับเปลี่ยนอาชีพมีอุปสรรคในด้านงบประมาณที่มีไม่เพียงพอให้อุปกรณ์ประกอบอาชีพได้ทั้งหมด เช่น เลี้ยงปลากระชัง ได้อุปกรณ์เพียงอวน แต่ขาดพันธุ์ปลา เป็นต้น จึงควรมีการศึกษาแยกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยแบ่งกลุ่มผู้ที่มีผลกระทบจริงๆ และไม่มีอาชีพอื่นรองรับ ให้มีการสัมภาษณ์เชิงลึกในด้านความต้องการเปลี่ยนอาชีพ ใช้งบประมาณเริ่มต้นจากกลุ่มนี้ เรียกว่ากลุ่มตัวอย่าง และพัฒนาเรื่อยๆ ไปทีละตำบล ไปอำเภอ และระดับจังหวัดต่อไป เพื่องบประมาณจะได้เข้าถึงกลุ่มคนที่มีผลกระทบอย่างแท้จริง เป็นการควบคุมงบประมาณ และติดตามตามผลกลุ่มเป้าหมายได้อย่างใกล้ชิด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงกระบวนการหรือองค์ประกอบในการแก้ปัญหาโพงพางในพื้นที่ที่มีบริบททางสังคมวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน และประสบความสำเร็จในการจัดการ เพื่อนำมาเป็นต้นแบบหรือทดลองแก้ปัญหาความขัดแย้งกับท้องที่ที่ยังมีการทำประมงโพงพางอยู่

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมาของหน่วยงานภาครัฐว่าได้ผลหรือไม่อย่างไร ถ้าเทียบกับงบประมาณของจังหวัด เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนหรือป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นได้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท พวงงาม. 2553. การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.
- โครงการการจัดการทรัพยากรชายฝั่งภาคใต้. 2545. การจัดการทรัพยากรโดยชุมชน กรณีศึกษาจากชุมชนชาวประมงพื้นบ้านภาคใต้. สงขลา: เฟื่องฟ้า พรินต์ติ้ง จำกัด.
- ชาย โพธิ์ลีตา. 2554. ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พรินต์ติ้ง.
- วันชัย วัฒนศัพท์. 2547. ความขัดแย้ง: หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- วิทยา อภรณ์. 2545. เครื่องมือประมงแบบทำลายล้างในภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: โครงการการจัดการทรัพยากรชายฝั่งภาคใต้, 29.
- สุวลักษณ์ สาธุนันท์. 2554. การจัดการชายฝั่ง: บูรณาการสู่ความยั่งยืน. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. 2529. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 6. สงขลา: สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.

ตั้งพิพิธภัณฑ์ ตำบลสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา Possibility of Establishing a Museum of Sam- Bandit U-Thai

PhranakhonSi Ayutthaya

ทัศนีย์ ทองมาก

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทรัพยากรสารสนเทศที่อยู่ในท้องถิ่น ที่นำไปจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ประชาชน ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นตำบลสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 300 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามข้อมูลทั่วไป องค์ความรู้ที่จะรวบรวมไว้ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแนวทางการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ได้แก่ คณะกรรมการในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น การดำเนินการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น การบริหารจัดการภายในท้องถิ่นการมีส่วนร่วม และความร่วมมือ ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์การมีส่วนร่วมในการบริจาควัตถุสิ่งของให้กับพิพิธภัณฑ์ การมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การบริจาคเงินสนับสนุนงานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือด้านแรงงานและการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นข้อเสนอแนะในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ทรัพยากรสารสนเทศที่อยู่ในท้องถิ่นที่นำไปใช้ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมเรียงตามลำดับ 1) เครื่องมือที่ใช้ประกอบอาชีพ 2) การทำน้าหมักชีวภาพ 3) น้ำส้มควันไม้ 4) การแปรรักษาโรคริม งามืด 5) กวาดซาง 6) รักษาอัมพาต 7) ขนมกระยา 8) อาหารนอกหม้อไก่ 9) แกงบอน 10) ขนมปิ้ง 11) ดอกไม้ประดิษฐ์จากต้นโสน 12) สับปะรดผ้าประดิษฐ์ 13) การแสดงกลองยาว 14) ศาลาศาลพระภูมิ 15) การกวนข้าวทิพย์ 16) การโกลบตอซัง 17) พิธีกรรมการทำขวัญข้าว 18) การต่อ ยอดมะนาวบนตอมะขวิด 19) การปรุงอาหารจากกากมันสำปะหลัง 20) ภาพการลงแขกเกี่ยวข้าว เป็นวิถีชีวิตของชุมชนในอดีต 21) การทำบุญกลางบ้าน 22) เครื่องดนตรี 23) ศิลปภาพวาดวัฒนธรรมท้องถิ่น และ 24) วัตถุโบราณ 2. ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเรียงเป็นรายด้าน 2.1. ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิตของประชาชน 1) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ 2) การมีส่วนร่วมในการบริจาคเงิน 3) การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือด้านแรงงาน 4) การเป็นผู้ให้ความรู้ภูมิปัญญา 5) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ 6) การมีส่วนร่วมในการบริจาควัตถุสิ่งของถึงเครื่องมือประกอบอาชีพ 2.2 ด้านความต้องการให้มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิตที่ใดพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิตที่ เรียงตามลำดับดังนี้ คือ 1) องค์การบริหารส่วนตำบลสามบัณฑิต คิดเป็นร้อยละ 59.7 2) โรงเรียนกุ่มแต่ คิดเป็นร้อยละ 14.73) วัดกุ่มแต่ คิดเป็นร้อยละ 8.34) โรงเรียนดอนพุทรา คิดเป็นร้อยละ 7.3 และ 5) วัดดอนพุทราและวัดสามบัณฑิต คิดเป็นร้อยละ 5.02.3 ด้านความต้องการรูปแบบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิตได้แก่ 1) อาคารที่ก่อสร้างขึ้นใหม่ทั้งหมดโดยเน้นความเป็นเอกลักษณ์ไทยท้องถิ่นสามบัณฑิต คิดเป็นร้อยละ 55.7 2) เป็นอาคารที่แปลงจากอาคารเก่าที่มีอยู่ เช่น ศาลาการเปรียญหลังเก่า ห้องสมุดโรงเรียน โดยนำมาปรับปรุงให้เป็นอาคารที่เหมาะสม จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7 และ 3) เป็นอาคารที่ก่อสร้างใหม่โดยออกแบบให้ทันสมัย จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7 2.4 ด้านงบประมาณสนับสนุนในการสร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิต ได้แก่ 1) งบประมาณแผ่นดินหรืองบประมาณของทางจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 39.7 2) งบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ คิดเป็นร้อยละ 36.6 3) งบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการ คิดเป็นร้อยละ 12.3 และ 4) เงินบริจาคจากมูลนิธิเอกชน ประชาชนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 11.7

คำสำคัญ: พิพิธภัณฑ์, ความเป็นไปได้

Abstract

The objectives of this research were to study local information resources used for establishing the Local Sam-Bandit Museum, Amphur U-Thai, Phranakhon Si Ayutthaya (province), and to investigate the possibility of establishing the Local Sam-bandit Museum, Amphur U-Thai, Phranakhon Si Ayutthaya (province). The samples were 300 people living in Sam-bandit Sub-district, Amphur U-Thai, Phranakhon Si Ayutthaya province. The instrument was a five-rating scale questionnaire that was used to collect general information of respondents, body of knowledge collected in the local museum, guidelines of establishing the local museum including committee of museum establishment, procedures of museum establishment, internal management, participation, collaboration of museum establishment, participation in donating objects, collaboration of transferring knowledge, local wisdom, financial donation to support the local museum management, participation in labor help and uses of the local museum, problems of museum establishment, and suggestions. The data were analyzed by frequency and percentage.

The findings revealed that, 1. the opinions towards body of knowledge and folk wisdom collected in the Local Sam-Bundit Museum were ranked as follows: 1) tools for earning living, 2) bio-extract water production, 3) wood vinegar, 4) spurting to cure herpes simplex and herpes zoster, 5) treatment of follicular pharyngitis, a kind of disease of children, 6) paralysis treatment, 7) KhanomGraya, a Thai sweet, 8) NokMor Kai, a Thai curry, 9) Bon curry, 10) grilled sweets, 11) artificial flowers made of Sesbania tree, 12) artificial pineapple made of cloth, 13) long narrow drum performances, 14) spell of spirit house, 15) making rice porridge, 16) ploughs up and over rice stubbles, 17) ceremony of spirit of rice, 18) grafting the lemon branch on the stump of the wood apple, 19) Cooking food from cassava waste, 20) photos of (gathering) rice harvest that was the way of life of communities in the past, 21) merit-making tradition in the middle of the house, 22) musical instruments, 23) paintings of local cultures, and 24) antiques, 2) the possibilities of establishing the Local Sam-Bandit Museum, Amphur U-Thai, Phranakhon Si Ayutthaya (province) were ranked as the following aspects: 2.1 the participations of people in establishing the Local Sam-bandit Museum were: 1) participation in establishing the museum, 2) participation in financial donation, 3) participation in labor help, 4) giving knowledge and wisdom, 5) participation in management, and 6) participation in donating objects and tools for earning living. Most respondents wanted to establish the Local Sam-bandit Museum by ranking from the highest to the lowest as follows: 1) 59.7 percent for Sam-bandit Sub-district Administration Organization, 2) 14.7% for Gumtae School, 3) 8.3% for Gumtaetempl, 4) 7.3 % for Don Puthsa School, and 5) 5.0 per cent for Wat Don Puthsa and Wat Sam-Bandit. 2.3 The need of form of the Local Sam-Bandit Museum such as 1) new constructed buildings highlighted on Thai identity of local Sam-Bandit for 55.7 %, 2) the old buildings such as the old sermon hall, school library that were suitably renovated and collected from 101 people for 33.7%, and 3) the modern constructed buildings collected from 32 people for 10.7 %. 2.4 The supporting budgets for establishing the Local Sam-Bandit Museum were: 1) the annual government statement of expenditure of the budget from the province for 39.7%, 2) the budgets from the Office of the National Culture Commission for 36.6%. 3) The budgets from the Ministry of Education for 12.3%, and 4) the donation from private foundations and people for 11.7 %

Keyword: Museum; Feasibility of establishing

บทนำ

พิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้นส่วนใหญ่เป็นการนำวัตถุมาจัดแสดง อีกทั้งเป็นแบบของการจัดการแสดงต่าง ๆ ไม่สามารถนำมาเชื่อมต่อให้เกิดความเข้าใจสอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบันได้ ดังนั้น งานวิจัยฉบับนี้ จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานและแสดงให้เห็นถึงความหมาย คุณค่าของการดำเนินชีวิตและภูมิปัญญาของชาวชนบทที่มีการเลือกสรรวัตถุรอบๆตัวมาใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของวัฒนธรรมพื้นบ้านในเขตตำบลสามบัณฑิต เป็นตำบลหนึ่งของอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีคุณค่าและสืบทอดต่อกันมาอย่างน่าสนใจ อีกทั้งยังเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของคนในแต่ละสังคม แต่ละท้องถิ่นให้เกิดความภาคภูมิใจ ในศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นการแสดงให้คนต่างท้องถิ่นให้เกิดความรู้ ความเข้าใจถึงความเป็มาของวัฒนธรรมประเพณี ในแต่ละท้องถิ่นอย่างถูกต้อง ในรูปแบบของพิพิธภัณฑ์ที่มีการผสมผสานเข้ากับภูมิปัญญาเป็นสิ่งที่สังคมกันมาตั้งแต่อดีตและเป็นเรื่องของการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนกับธรรมชาติคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติโดยผ่านกระบวนการทางจารีตประเพณี วิถีชีวิตการทำมาหากินและพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความสัมพันธ์เหล่านี้เป็นภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพและเป็นรากฐานการพัฒนาที่เริ่มจากการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเองการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและการพัฒนาที่เกิดจากการผสมผสานองค์ความรู้สากลบนฐานภูมิปัญญาเดิมเพื่อเกิดเป็นภูมิปัญญาใหม่ที่เหมาะสมกับยุคสมัย (วิเชียร วงศ์คำจันทร์, เว็ปไซท์)

จากการศึกษาผลการวิจัยของโครงการการพัฒนาโจทย์วิจัยชุดโครงการวิจัยบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาชุมชนตำบลสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ลำยอง ปลั่งกลาง และคณะ, 2555) ผลการวิจัยพบว่าในชุมชนตำบลสามบัณฑิตค้นพบผู้นำภูมิปัญญา 8 ด้านซึ่งผู้วิจัยได้นำโครงการภูมิปัญญาเพื่อจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นใ้ใช้ในการศึกษาวิจัย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงวิจัยในหัวข้อ “ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ตำบลสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ศึกษาสำรวจทรัพยากรว่ามีเพียงพอหรือพร้อมที่จะที่จะจัดเก็บและรวบรวมไว้ในพิพิธภัณฑ์ เพื่อนำเสนอจัดตั้งตำบลสามบัณฑิต ให้กับชุมชนเป็นการส่งเสริมพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมและจะสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทรัพยากรสารสนเทศที่อยู่ในท้องถิ่น ที่นำไปใช้ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาทรัพยากรสารสนเทศที่อยู่ในท้องถิ่น ที่นำไปใช้ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระนครศรีอยุธยา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่ แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) และแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ประสานความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลสามบัณฑิตทำการศึกษาจากสารสนเทศกลุ่มองค์ความรู้ ทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ตำบลสามบัณฑิตที่มีในตัวบุคคลและเป็นวัตถุสิ่งของเพื่อนำไปสำรวจสอบถามในเชิงปริมาณ ซึ่งในกลุ่มสนทนากลุ่มมีความเห็นในเรื่องที่จะนำไปจัดเก็บเป็นองค์ความรู้หรือทรัพยากรที่ให้ลูกหลานสืบทอด หรือเรียนรู้การรู้จักตนเอง ได้แก่ การทำน้ำหมักชีวภาพน้ำส้มควันไม้ การเป่ารักษาโรคเรื้อรัง กวาดขวางเด็ก รักษาอัมพาต ขนมกระยาสารท อาหารนอกหม้อไก่ กงบอน ดอกไม้ประดิษฐ์จากต้นโสน สัปประรดผ้าประดิษฐ์

การแสดงกลองยาว คาถาศาลพระภูมิ การกวนข้าวทิพย์ การโกลบตอซังข้าวพิธีกรรมการทำขวัญนาการต๋อยอดมะนาวบนตอมะขวิด การปรุงอาหารจากกากมันสัมปะหลัง ภาพการลงแขกเกี่ยวข้าว เป็นวิถีชีวิตของชุมชนในอดีตและการทำบุญกลางบ้านเครื่องมือที่ใช้ในการประกอบอาชีพประกอบด้วย แห เคียว คันไถ ฝักข้าว กะบุง ตะกร้าสู่ม ฝักกวย (เครื่องมือจับปลา) สว่านเจาะไม้ แบบเก่า ตะขวย ครกตำข้าว กบไสไม้ ส่ว เกวียน เรือ ตะข้อง เครื่องสีข้าวด้วยมือ เครื่องดนตรีประกอบกลองยาว ซอ ศิลปภาพวาดวัฒนธรรมท้องถิ่นวัดอุโบสถ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 56.0 และเป็นเพศหญิง จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 44.0

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 46 – 55 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 รองลงมาอายุระหว่าง 15 – 35 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 อายุระหว่าง 36 – 45 ปี จำนวน 69 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.0 อายุระหว่าง 56 – 66 ปี จำนวน 65 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.7 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่ง/อาชีพเป็นประชาชน จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 75.7 รองลงมาเป็นครู จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3 เป็นผู้ใหญ่บ้านจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 เป็นเจ้าของภูมิปัญญาจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 และเป็นกำนัน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ป. 1-4 จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 รองลงมา ป. 5-6 จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 ปวช.จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3 ม. 3-6จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 ปวส.จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 และปริญญาตรี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความรู้บ้างเพราะเคยเข้าชมพิพิธภัณฑ์มาก่อน จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 รองลงมา ไม่เคยมีความรู้และไม่เข้าใจ แต่กำลังสนใจต้องการจะทราบข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 และไม่เคยมีความรู้และไม่เข้าใจ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านต่าง ๆ

ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน เป็นเหตุให้เกิดการละทิ้งเครื่องมือ เครื่องใช้ ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตดั้งเดิมของท้องถิ่นตรงกับความเห็นมาก จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 รองลงมา ตรงกับความเห็นมากที่สุด จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0 ตรงกับความเห็นปานกลางจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 และตรงกับความเห็นน้อย จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ

พิพิธภัณฑ์จะช่วยอนุรักษ์สืบสานประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตในท้องถิ่นสามบัณฑิตเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้สืบทอดและก่อให้เกิดความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์จะช่วยอนุรักษ์สืบสานประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตในท้องถิ่นสามบัณฑิตเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้สืบทอดและก่อให้เกิดความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองตรงกับความเห็นมากที่สุด จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมา ตรงกับความเห็นมาก จำนวน 106 คน คิดเป็น ร้อยละ 35.3 และตรงกับความเห็นปานกลางจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้และการศึกษาค้นคว้าทั้งในระบบและนอกระบบตลอดชีวิต ตรงกับความเห็นมากที่สุด จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 43.7 รองลงมา ตรงกับความเห็นมาก จำนวน 120คน คิดเป็น ร้อยละ 40.0ตรงกับความเห็นปานกลางจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7และตรงกับความเห็นน้อย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัดอุประสงค์การจัดการความรู้ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิต

อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเป็นแหล่งรวมสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นสามบัณฑิต ตรงกับความเห็นมาก จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 50.7 รองลงมา ตรงกับความเห็นมากที่สุด จำนวน 112คน คิดเป็น ร้อยละ 37.3 และตรงกับความเห็นปานกลางจำนวน 36คน คิดเป็นร้อยละ 12.0ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเป็นแหล่งรวมทรัพยากรสารสนเทศ ทั้งสิ่งตีพิมพ์ ไม้ตีพิมพ์และอื่น ๆ ของท้องถิ่นสามบัณฑิต ตรงกับความเห็นมาก จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมา ตรงกับความเห็นมากที่สุดจำนวน 73 คน คิดเป็น ร้อยละ 24.3ตรงกับความเห็นปานกลางจำนวน 64คน คิดเป็นร้อยละ 21.3ตรงกับความเห็นน้อยที่สุด จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 และตรงกับความเห็นน้อย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเป็นแหล่งรวมทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นสามบัณฑิต เพื่อให้ประชาชนนำวิถีการดำเนินชีวิตในอดีตใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับปัจจุบัน ตรงกับความเห็นมากที่สุด จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 44.0 รองลงมา ตรงกับความเห็นมาก จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 ตรงกับความเห็นปานกลางจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 และตรงกับความเห็นน้อย จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 9.7ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านประโยชน์ในการจัดการความรู้เพื่อจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิต

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเป็นแหล่งจัดการความรู้ทรัพยากรสารสนเทศในท้องถิ่นสามบัณฑิตทุกด้าน ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ ประเพณีวัฒนธรรม ตรงกับความเห็นมาก จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0รองลงมา ตรงกับความเห็นมากที่สุด จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 ตรงกับความเห็นปานกลางจำนวน 46คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 และตรงกับความเห็นน้อย จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเป็นแหล่งจัดการความรู้ทรัพยากรสารสนเทศในท้องถิ่นสามบัณฑิตทุกด้าน ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่การประกอบอาชีพ ประเพณีวัฒนธรรม ตรงกับความเห็นมาก จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0รองลงมา ตรงกับความเห็นมากที่สุด จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 ตรงกับความเห็นปานกลางจำนวน 46คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 และตรงกับความเห็นน้อย จำนวน 22คน คิดเป็นร้อยละ 7.3ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ตรงกับความเห็นมาก จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0รองลงมา ตรงกับความเห็นมากที่สุด จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7และตรงกับความเห็นปานกลางจำนวน 97คน คิดเป็นร้อยละ 32.3ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสามบัณฑิต ตรงกับความเห็นมาก จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 รองลงมา ตรงกับความเห็นมากที่สุด จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3ตรงกับความเห็นปานกลางจำนวน 65คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 และตรงกับความเห็นน้อยที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเป็นแหล่งส่งเสริมให้เกิดความรักความภูมิใจในท้องถิ่นสามบัณฑิต ตรงกับความเห็นมาก จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0รองลงมา ตรงกับความเห็นมากที่สุด จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0ตรงกับความเห็นปานกลางจำนวน 71คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 และตรงกับความเห็นน้อยที่สุด จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 องค์ความรู้และภูมิปัญญาชาวบ้านที่จะรวบรวมไว้ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิต

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาชาวบ้านที่จะรวบรวมไว้ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิตดังแสดงความคิดเห็นดังนี้

1. การทำน้ำหมักชีวภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน256 คน ไม่เห็นด้วยจำนวน 44 คน
2. น้ำส้มควันไม้ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 273 คน ไม่เห็นด้วย จำนวน 27 คน
3. การแปรรักษาโรคริม งูสวัด ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 262 คน ไม่เห็นด้วยจำนวน 38 คน
4. กวาดซาเด็ก ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 273 คน ไม่เห็นด้วย จำนวน 27 คน
5. รักษาอัมพาต ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 263 คน ไม่เห็นด้วย จำนวน 37 คน
6. ขนมกระยาสารท ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน278 คน ไม่เห็นด้วย จำนวน 22 คน
7. อาหารนอกหม้อไก่ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน272 คน ไม่เห็นด้วย จำนวน28 คน
8. แกงบอน ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน250 คนไม่เห็นด้วย จำนวน 50 คน
9. ขนมปัง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 267 คนไม่เห็นด้วย จำนวน 33 คน
10. ดอกไม้ประดิษฐ์จากต้นโสน ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 266 คนไม่เห็นด้วย จำนวน 34 คน

11. สับปะรดฟ้าประดิษฐ์ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 257 คน ไม่เห็นด้วย จำนวน 43 คน
12. การแสดงกลองยาว ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 291 คน ไม่เห็นด้วย จำนวน 9 คน
13. คาถาศาลพระภูมิ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 241 คน ไม่เห็นด้วย จำนวน 59 คน
14. การกวนข้าวทิพย์ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 257 คน ไม่เห็นด้วย จำนวน 43 คน
15. การโกลบตอซังข้าว ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 274 คน ไม่เห็นด้วย จำนวน 26 คน
16. พิธีกรรมการทำขวัญข้าว ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 266 คน ไม่เห็นด้วย จำนวน 34 คน
17. การต่อ ยอดมะนาวบนตอมะขวิด ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 265 คน ไม่เห็นด้วย จำนวน 35 คน
18. การปรุงอาหารจากกากมันสำปะหลัง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 259 คน ไม่เห็นด้วย จำนวน 41 คน
19. ภาพการลงแขกเกี่ยวข้าว เป็นวิถีชีวิตของชุมชนในอดีต ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 248 คน ไม่เห็นด้วย จำนวน 52 คน
20. การทำบุญกลางบ้าน ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 257 คน ไม่เห็นด้วย จำนวน 43 คน
21. เครื่องมือที่ใช้ประกอบอาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 300 คน
22. เครื่องดนตรีผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 273 คน ไม่เห็นด้วย จำนวน 27 คน
23. ศิลปะภาพวาดวัฒนธรรมท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 282 คน ไม่เห็นด้วย จำนวน 18 คน
24. วัตถุประสงค์ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จำนวน 274 คน ไม่เห็นด้วย จำนวน 26 คน
ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามัคคีตังแสดงลำดับความต้องการดังนี้
 1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำนวน 221 คน ไม่ต้องการ 89 คน
 2. การมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำนวน 125 คน ไม่ต้องการ 175 คน
 3. การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือด้านแรงงานผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำนวน 124 คน ไม่ต้องการ 176 คน
 4. การเป็นผู้ให้ความรู้ภูมิปัญญา/ปราชญ์ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำนวน 87 คน ไม่ต้องการ 213 คน
 5. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำนวน 86 คน ไม่ต้องการ 214 คน
 6. การมีส่วนร่วมในการบริจาควัตถุรวมถึงเครื่องมือประกอบอาชีพในอดีตผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำนวน 70 คน ไม่ต้องการ 230 คน
ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามัคคีตังแสดงลำดับความต้องการดังนี้
 1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำนวน 221 คน ไม่ต้องการ 89 คน
 2. การมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำนวน 125 คน ไม่ต้องการ 175 คน
 3. การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือด้านแรงงานผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำนวน 124 คน ไม่ต้องการ 176 คน
 4. การเป็นผู้ให้ความรู้ภูมิปัญญา/ปราชญ์ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำนวน 87 คน ไม่ต้องการ 213 คน
 5. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำนวน 86 คน ไม่ต้องการ 214 คน
 6. การมีส่วนร่วมในการบริจาควัตถุรวมถึงเครื่องมือประกอบอาชีพในอดีตผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำนวน 70 คน ไม่ต้องการ 230 คน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการรูปแบบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิตในลักษณะใดเรียงตามลำดับดังนี้ คือ เป็นอาคารที่ก่อสร้างขึ้นใหม่ทั้งหมดโดยเน้นความเป็นเอกลักษณ์ไทยท้องถิ่นสามบัณฑิตจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 รองลงมาเป็นอาคารที่แปลงจากอาคารเก่าที่มีอยู่เช่นศาลาการเปรียญหลังเก่าห้องสมุดโรงเรียนโดยนำมาปรับปรุงให้เป็นอาคารที่เหมาะสม จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7 และเป็นอาคารที่ก่อสร้างใหม่โดยออกแบบให้ทันสมัย จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้หน่วยงานใดจัดสรรงบประมาณในการสร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิตเรียงตามลำดับดังนี้ คือ งบประมาณแผ่นดินหรืองบประมาณของทางจังหวัด จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 39.7 รองลงมา งบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 36.6 งบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 และเงินบริจาคจากมูลนิธิเอกชนประชาชนทั่วไป จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7

สรุปผลการวิจัย

1. จากการสนทนากลุ่มได้ข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศที่อยู่ในท้องถิ่น เพื่อใช้ในการจัดเก็บเป็นองค์ความรู้และวัตถุได้แก่การทำนํ้าหมักชีวภาพนํ้าส้มคว้นไม้ การเป่ารักษาโรคริม งามวัด กวาดซางเด็ก รักษาอัมพาต ขนมกระยาสาธาอาหารนอกหม้อไก่ กงบอน ดอกไม้ประดิษฐ์จากต้นโสน สับประรดผ้าประดิษฐ์ การแสดงกลองยาว คาถาศาลพระภูมิ การกวนข้าวทิพย์ การไถกลบตอซังข้าวพิธีกรรมการทำขวัญนาคการต่อยอดมะนาวบนตอมะขวิด การปรุงอาหารจากกากมันสัมปะหลัง ภาพการลงแขกเกี่ยวข้าว เป็นวิถีชีวิตของชุมชนในอดีตและการทำบุญกลางบ้านเครื่องมือที่ใช้ในการประกอบอาชีพประกอบด้วย แห เคียว คันไถ ลอบ ไช กะบุง ตะกร้าสูม กอบ ท้ายกอบ (เครื่องมือจับปลา) ส่วนงานแกะไม้ แบบเก่า ตะขวย ครกตำข้าว กบไสไม้ ลิว เหวียน เรือ ตะซ้อง เครื่องสีข้าวด้วยมือ เครื่องดนตรีประกอบกลองยาว ซอ ศิลปภาพวาดวัฒนธรรมท้องถิ่นวัตถุโบราณที่นำไปจัดทำพิพิธภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (ศรีศักร วัลลิโภดม (2544, หน้า 2) ในการตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อให้คนในท้องถิ่นได้รู้จักตนเอง

2. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาชาวบ้านที่จะรวบรวมไว้ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิตตามที่ได้ตั้งแสดงความคิดเห็นตามลำดับ เครื่องมือที่ใช้ประกอบอาชีพ จำนวน 300 คน การทำนํ้าหมักชีวภาพ จำนวน 256 คน นํ้าส้มคว้นไม้ จำนวน 273 คน จำนวน 27 คนการเป่ารักษาโรคริม งามวัด จำนวน 262 คน กวาดซาง จำนวน 273 คน รักษาอัมพาต จำนวน 263 คน ขนมกระยา จำนวน 278 คน อาหารนอกหม้อไก่ จำนวน 272 คน กงบอน จำนวน 250 คนขนมปัง จำนวน 267 คนดอกไม้ประดิษฐ์จากต้นโสน จำนวน 266 คนสับประรดผ้าประดิษฐ์ จำนวน 257 คน การแสดงกลองยาว จำนวน 291 คน คาถาศาลพระภูมิ จำนวน 241 คน การกวนข้าวทิพย์ จำนวน 257 คนการไถกลบตอซัง จำนวน 274 คนพิธีกรรมการทำขวัญข้าว จำนวน 266 คนการต่อยอดมะนาวบนตอมะขวิด จำนวน 265 คน การปรุงอาหารจากกากมันสำปะหลัง จำนวน 259 คนภาพการลงแขกเกี่ยวข้าว เป็นวิถีชีวิตของชุมชนในอดีต จำนวน 248 คนการทำบุญกลางบ้าน จำนวน 257 คน เครื่องดนตรีจำนวน 273 คน ศิลปภาพวาดวัฒนธรรมท้องถิ่น จำนวน 282 คน วัตถุโบราณ จำนวน 274 คน

การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิตพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิตดังแสดงลำดับความต้องการดังนี้การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ จำนวน 221 คน การมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินผู้จำนวน 125 คน การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือด้านแรงงานจำนวน 124 คน การเป็นผู้ให้ความรู้ภูมิปัญญา/จำนวน 87คน การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการจำนวน 86การมีส่วนร่วมในการบริจาควัตถุรวมถึงเครื่องมือประกอบอาชีพในจำนวน 70 คน

ความต้องการให้มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิตที่ใดพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิตที่เรียงตามลำดับดังนี้ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลสามบัณฑิตจำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 59.7 รองลงมาโรงเรียนกุ่มแต่ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 วัดกุ่มแต่จำนวน 25 คิดเป็นร้อยละ 8.3 โรงเรียนดอนพุดรา จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 วัดดอนพุดราและวัดสามบัณฑิต จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0

ต้องการรูปแบบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิตในลักษณะใดผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการรูปแบบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิตในลักษณะใดเรียงตามลำดับดังนี้ คือ เป็นอาคารที่ก่อสร้างขึ้นใหม่ทั้งหมดโดยเน้นความเป็น

เอกลักษณ์ไทยท้องถิ่นสามบัณฑิตจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 รองลงมาเป็นอาคารที่แปลงจากอาคารเก่าที่มีอยู่ เช่น ศาลาการเปรียญหลังเก่าห้องสมุดโรงเรียนโดยนำมาปรับปรุงให้เป็นอาคารที่เหมาะสม จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7 และเป็นอาคารที่ก่อสร้างใหม่โดยออกแบบให้ทันสมัย จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7

ต้องการให้หน่วยงานใดจัดสรรงบประมาณในการสร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้หน่วยงานใดจัดสรรงบประมาณในการสร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามบัณฑิตเรียงตามลำดับดังนี้ คือ งบประมาณแผ่นดินหรืองบประมาณของทางจังหวัด จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 39.7 รองลงมา งบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 36.6 งบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 และเงินบริจาคจากมูลนิธิเอกชนประชาชนทั่วไป จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7

เอกสารอ้างอิง

- ปริตตา เกลิมเผ่า กอนันตกุล และคณะ. 2549. โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ระยะที่ 2 ปีที่ 1:วิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรณีศึกษา. ค้นเมื่อ ตุลาคม 2556,
จาก [http://www.sac.or.th/databases/museumdatabase/uploads/file/
TRF_R&D_phase1_2006.pdf](http://www.sac.or.th/databases/museumdatabase/uploads/file/TRF_R&D_phase1_2006.pdf)
- ปูน เทียงบุญธรรม. 2552. การออกแบบเบื้องต้น และการศึกษาความเป็นไปได้สำหรับ
พิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองแม่ฮ่องสอน . ค้นเมื่อ สิงหาคม 2556, จาก
http://elibrary.trf.or.th/project_content.asp?PJID=RDG52O0008
- มนัญญา นวลศรี. 2552. แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่ง
การเรียนรู้ตลอดชีวิต. ค้นเมื่อ ตุลาคม 2556, จาก <http://www.thaiedresearch.org/thaied/>
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2545. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- ว.สุวรรณ (นามแฝง). 2543. ไขปัญหาอบต. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- วิเชียร วงศ์คำจันทร์. 2556. แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น. ค้นเมื่อ ตุลาคม 2556, จาก
<http://www.school.net.th/library/snet6/envi5/panya/panyan.htm>
- ศุภกรณ์ดิษฐ์พันธ์. 2540. รูปแบบพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน : สีสันของมิตวัฒนธรรม.
ค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2555, จาก
http://www.culture.go.th/research/mostinteresting/general/40_3.html
- ศรีศักรวัลลิโถม. 2544. พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น : กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในเอกสารประกอบ
การสัมมนาพิพิธภัณฑ์ไทยในศตวรรษใหม่. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- ศรีศักดิ์ วัลลิโถม. 2545. พิพิธภัณฑ์ไทยในศตวรรษใหม่. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
- ศิริพร ศรีสินธุ์โร และอุษณีย์ พรหมสุวรรณ. 2543. พลวัตและความหมายของพิพิธภัณฑ์
ท้องถิ่น กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ บ้านวัดม่วงอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
และพิพิธภัณฑ์ บ้านเขายี่สารอำเภอ อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สันติภาพ คำสะอาด, 2553,30. การพัฒนารูปแบบการจัดการพิพิธภัณฑ์ศิลปกรรมท้องถิ่น
ภาคอีสาน. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สายันต์ ไพเราะจิตร์. 2556. กระบวนการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในงานพัฒนาชุมชน.
ค้นเมื่อ ตุลาคม 2556, จาก <ftp://smc.ssk.ac.th/intranet/sac.or.th/>
- สุจิตรา มาถาวร. 2551. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : เอส.ที.พี.เวิลด์ มีเดีย.
- อมร ประพันธ์. 2554. แนวทางการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ตำบลหน้าพระธาตุ
อำเภอพนสนิม จังหวัดชลบุรี. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

**บทบาทในการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด**
**ROLE IN ECONOMY INFRASTRUCTURE PUBLIC SERVICE OF WANG TAKHIAN
SUBDISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION, KHAO SAMING DISTRICT,
TRAT PROVINCE.**

สมยศ สีจีเปง

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวัง บทบาทที่เป็นจริง และบทบาทในอุดมคติในการให้บริการสาธารณะรวมถึงข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด วิธีการศึกษาใช้การศึกษาเชิงผสมผสาน (Mixed Method) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนที่มีสิทธิ์ในการเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด จำนวน 368 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา และ สถิติอนุมาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพจะใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกและสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า บทบาทที่คาดหวังขัดแย้งกับบทบาทที่เป็นจริง บทบาทที่คาดหวังสอดคล้องกับบทบาทในอุดมคติ บทบาทที่เป็นจริงสอดคล้องกับบทบาทในอุดมคติ ส่วนข้อคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ พบว่า ประชาชนปรับปรุงถนนให้พร้อมใช้งาน เพิ่มความรวดเร็วในการซ่อมแซมไฟฟ้าแสงสว่าง จัดแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคเพียงพอ และการสื่อสารรวดเร็วให้ทั่วถึง

คำสำคัญ: บทบาทในการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ, ความคิดเห็น, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Abstract

The objective of this research is to study the comparison of the expected role, the actual role, and the ideal role of the public services including the public comments on the services regarding the economic infrastructure of the Sub-district Administration Organization of Wang Takian, Khao Saming district, Trat. The research methods used are of the Mixed Methods which consist of both quantitative and qualitative research methods. For the quantitative research method, there are questionnaire used on the research sample group which are 368 individuals with electoral votes living within the area of the Sub-district Administration Organization of Wang Takian, Khao Saming district, Trat and the analysis of data has been done by applying the descriptive statistics and Inferential Statistics methods. And for the qualitative research method, it consists of the uses of in-depth interview and the participatory observation methods. The study has found that the expected role does conflict with the actual one whilst the expected role does agree with the ideal one and the actual role does agree with the ideal one. In terms of the comments from the public towards the public services regarding the infrastructure has found that there are public demands for better road conditions, more responsive repair services for the electricity and lighting, the availability of water reservoir for consumption, and better quality and sufficient communication services.

keyword Role, public service, Economic infrastructure,

บทนำ

การให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจถือว่าเป็นภารกิจสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด เนื่องด้วยพื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียนมีความกว้างขวางและประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ดังนั้นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรจึงมีความจำเป็นอย่างมาก ยิ่งไปกว่านั้นประกอบกับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียนยังประสบกับปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค และแหล่งน้ำตามธรรมชาติไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำของประชาชน โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งจะขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรเกือบตลอดทั้งปี การเพิ่มขึ้นของประชากรทำให้ความต้องการใช้ไฟฟ้ามีมากขึ้น ทำให้การขยายเขตไฟฟ้าไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนได้ นอกจากนี้หากการคมนาคมเส้นทางสัญจรระหว่างหมู่บ้าน ระหว่างตำบล และภายในหมู่บ้านหลายสายเองเกิดปัญหาชำรุดเสียหายทำให้การสัญจรไม่สะดวก ชวงศ์ ฉายะบุตร,(2539)

องค์การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ได้ตั้งงบประมาณรายรับไว้ทั้งสิ้น 15,844,240 บาท โดยงบประมาณดังกล่าวนำมาดำเนินการเพื่อบริการโครงสร้างพื้นฐานให้แก่ประชาชนในเขตการปกครองที่ครอบคลุมเนื้อที่ถึง 83 ตารางกิโลเมตร หรือ 51,875 ไร่ และมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 4,621 คน งบประมาณรายได้ดังกล่าวจะนำมาตั้งเป็นรายจ่ายประจำ ได้แก่หมวดเงินเดือน และค่าจ้างประจำ หมวดค่าจ้างชั่วคราว หมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ หมวดค่าสาธารณูปโภครวมถึงหมวดครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง (งานโครงสร้างพื้นฐาน) เป็นรายจ่ายในหมวดครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้างโดยตรง เช่น การก่อสร้างถนน ก่อสร้างระบบประปา ระบบเสียงตามสาย การขยายเขตไฟฟ้า และการจัดหาแหล่งน้ำดิบ เป็นต้น (องค์การบริหารส่วนตำบล วังตะเคียน,2556)

การดำเนินงานด้านการพัฒนาการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียนสามารถให้บริการแก่ประชาชน ในปัจจุบันนั้นก็ยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ แต่กลับพบว่าวันการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ และการเพิ่มจำนวนประชากรในเขตพื้นที่มีแนวโน้มจะขยายตัวสูงขึ้นเรื่อย ๆ จึงทำให้ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริง เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียนให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวัง บทบาทที่เป็นจริง และบทบาทตามกฎหมายในการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชน ที่มีต่อการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยในที่นี้จะใช้การวิจัยเชิงบูรณาการระหว่าง วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คือ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ประชากรที่เป็นเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด รวม 7 หมู่บ้าน จำนวนทั้งสิ้น 4,621 คน การกำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample Size) จะใช้สูตรของทาโรยามาเน (Taro Yamane) จำนวน 368 คน และเทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือวิจัย ได้แก่ ใช้แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยปรับมาจากแบบสอบถามจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับหัวข้อวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน
- ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ของเนื้อหาและความถูกต้องเหมาะสมของภาษา

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสอบถามที่ได้ทดสอบ ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.798 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้

ขั้นตอนที่ 6 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 7 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

องค์ประกอบของเครื่องมือวิจัยที่ผ่านการทดสอบแล้ว ประกอบด้วยเนื้อหาสรุป ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่มีต่อความต้องการในการให้บริการ สาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของประชาชน ที่มีต่อการ ให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อบทบาทที่คาดหวังและ บทบาทที่เป็นจริงในการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ตัวแปรส่วนบุคคลจะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา คือ โดยการนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) คำนวณเป็นร้อยละ (percentage)

2) การวิเคราะห์ตัวแปรต้นหรือตัวแปรตามจะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา โดยนำเสนอในรูปแบบของ (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ผลการวิจัย

ข้อค้นพบ ตามวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวัง บทบาทที่เป็นจริง และบทบาทในอุดมคติ ในการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

บทบาทที่คาดหวัง ในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของ องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.82$) ส่วนในรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านการให้บริการด้าน ไฟฟ้าแสงสว่าง ($\bar{x} = 3.92$) ด้านการให้บริการด้านถนน ($\bar{x} = 3.88$) ด้านการให้บริการด้านน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ($\bar{x} = 3.84$) และการให้บริการด้านการสื่อสาร ($\bar{x} = 3.63$)

บทบาทที่เป็นจริง ในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของ องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด สามารถสรุปได้ว่า บทบาทที่เป็นจริงในความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการสาธารณะในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.05$) ส่วนในรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ซึ่งสามารถเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ การให้บริการด้านถนน ($\bar{x} = 3.17$) การให้บริการด้านไฟฟ้าแสงสว่าง ($\bar{x} = 3.12$) ด้านการสื่อสาร ($\bar{x} = 3.02$) และการให้บริการด้านน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ($\bar{x} = 2.90$)

บทบาทตามกฎหมาย ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552 ได้ให้อำนาจองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 66 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก ส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก ผู้สูงอายุ และผู้พิการ เป็นต้น

มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตร ให้มีและบำรุงรักษาไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น เป็นต้น

จากพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552 ประชาชนมีความคาดหวังตรงกับกฎหมายตามพระราชบัญญัติ และองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้ให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจตรงกับกฎหมายตามพระราชบัญญัติที่กำหนด

เมื่อเปรียบเทียบบทบาทตามวัตถุประสงค์ ได้ผลการศึกษาดังนี้

บทบาทที่คาดหวังขัดแย้งกับบทบาทที่เป็นจริง

บทบาทที่คาดหวังสอดคล้องกับบทบาทตามกฎหมาย

บทบาทที่เป็นจริงสอดคล้องกับบทบาทตามกฎหมาย

ข้อค้นพบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปได้ว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะในการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

ด้านถนน องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียนควรดำเนินการปรับปรุงถนนให้พร้อมใช้งาน เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจึงมีความจำเป็นต้องใช้ถนนเพื่อการขนส่งผลผลิตเพื่อออกจำหน่ายละเพื่อการสัญจรไปมาในชีวิตประจำวัน

ด้านไฟฟ้าและแสงสว่าง องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน ควรดำเนินการเพิ่มความรวดเร็วในการซ่อมแซมไฟฟ้าแสงสว่างเมื่อเกิดความชำรุด และควรมีศูนย์การแจ้งเหตุไฟฟ้าแสงสว่างขัดข้องเพื่อที่เวลาไฟฟ้าดับกะทันหันประชาชนจะได้มีการประสานงานไปยังศูนย์แจ้งเหตุไฟฟ้าแสงสว่างขัดข้องให้ดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อที่ไฟฟ้าจะได้ไม่ขัดข้องเป็นเวลานาน

ด้านน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน ควรดำเนินการจัดหาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคให้มีความเพียงพอ เนื่องจากน้ำเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียนจะต้องจัดหาแหล่งน้ำเพื่อไม่ให้ประชาชนต้องประสบกับปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค เนื่องจากไม่มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติอาจทำให้ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำของประชาชนในตำบล โดยเฉพาะในฤดูแล้งจะขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรเกือบตลอดทั้งปี

ด้านการสื่อสาร องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน ควรดำเนินการสร้างเครื่องมือการสื่อสารเพื่อให้เป็นการแจ้งข่าวสารไปสู่ประชาชน เพื่อให้การแจ้งข้อมูลข่าวสารมีความถูกต้อง ชัดเจน รวดเร็ว และควรมีเครื่องมือการสื่อสาร เช่น บุคลากร สื่อวิทยุกระจายเสียง แผ่นพับ ให้มีความเพียงพอเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งของประชาชนจากการรับข้อมูลข่าวสาร

สรุปและอภิปรายผล

ข้อค้นพบจากการศึกษาบทบาทในการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด โดยผู้วิจัยได้สำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาอภิปรายผลการศึกษา พบว่ามีงานวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่จำนวนหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย การบริหารงานภายนอก/ภายใน การสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานหรือการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน แต่ยังไม่มียงานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงในการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงเป็นข้อจำกัดให้ผู้วิจัยนำผลวิจัยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้มาอภิปรายผลได้ค่อนข้างน้อย แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การให้บริการด้านถนน พบว่าในความคิดเห็นของผู้รับบริการเกี่ยวกับบทบาทในการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ด้านถนนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติธัช อิมวัฒน์กุล (2553) การวิจัยความพึงพอใจของ

ประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา พบว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านถนนอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิพงษ์ ไชยวงศ์สาย (2551) ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการของประชาชนต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลเชิงทะเล อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของประชาชนต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานภาพรวม ด้านถนนอยู่ในระดับมาก และด้านถนนและทางเท้ามีความต้องการอยากให้มีซ่อมแซม ถนนที่ชำรุดเสียหาย

2. การให้บริการด้านไฟฟ้าแสงสว่าง พบว่าในความคิดเห็นของผู้รับบริการเกี่ยวกับบทบาทในการให้บริการ สาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิพงษ์ ไชยวงศ์สาย (2551) ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการของประชาชนต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลเชิงทะเล อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าความต้องการของประชาชนต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบในแต่ละด้านพบว่าประชาชนมีความต้องการให้แก้ไขบริการด้าน ไฟฟ้าอยู่ในระดับมาก คือให้มีการซ่อมแซมโดยเร่งด่วนเมื่อไฟดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติธัช อิมวัฒน์กุล (2553) จากการศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา พบว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อการ ให้บริการด้านถนน ด้านไฟฟ้าแสงสว่าง อยู่ในระดับมาก แต่บางส่วนก็ยังต้องการปรับปรุงเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความ สะดวกและปลอดภัยแก่ประชาชน

3. การให้บริการด้านน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค พบว่าในความคิดเห็นของผู้รับบริการเกี่ยวกับบทบาทในการ ให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเพ็ญพิรุณ คาภูพา (2550 : 20) ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชาวบ้านหินหล่องในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียน อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา จากการศึกษาพบว่างานโครงสร้างพื้นฐานถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของ ประชาชน เช่น หากประสบกับปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภคและบริโภค เนื่องจากไม่มีแหล่งน้ำ ตามธรรมชาติ อาจทำให้ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำของประชาชนในตำบล โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งจะ ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรเกือบตลอดทั้งปี หรือการเพิ่มขึ้นของประชากรทำให้ความต้องการที่จะต้องใช้น้ำจากแหล่ง น้ำมากขึ้น

4. การให้บริการด้านการสื่อสาร พบว่าในความคิดเห็นของผู้รับบริการเกี่ยวกับบทบาทในการให้บริการ สาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (2552) ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่น จากการศึกษาพบว่า อุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการสื่อสารของนักการเมือง ท้องถิ่น ได้แก่ อุปสรรคที่เกี่ยวกับผู้ส่งสาร สาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากได้ดำเนินการวิจัยเรื่องบทบาทในการบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหาร ส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินวิจัยหลังจากนี้ คือ

1. ควรศึกษาถึงบทบาทในการบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหาร ส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด เพื่อให้บทบาทในการให้บริการตรงกับความต้องการของประชาชน
2. ควรศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการให้มากขึ้นกว่าเดิม
3. ควรศึกษาและดำเนินการจัดทำวิจัยทุก ๆ ปี หรือทุก ๆ 3 ปี เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของประชาชน เพื่อพัฒนาการดำเนินการด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง กองราชการส่วนตำบล. 2542. **กฎหมายระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพฯ : กรมฯ.
- กระทรวงมหาดไทย. (23 สิงหาคม 2550). **ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบล**. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- กิตติธัช อิมวัฒน์กุล. 2553. **การวิจัยความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ชวงค์ ฉายะบุตร. 2539. **การปกครองท้องถิ่นไทย.พิมพ์ครั้งที่3**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์เนศ ^{พริ้นต์} เซ็นเตอร์ จำกัด.
- เพ็ญพิรุณ คาภูพา. 2550. **ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามภารกิจด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลเชิงทะเล อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ปีที่ 29. 2552. **ทำการศึกษาเรื่องรูปแบบการสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่น**. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- สุทธิพงษ์ ไชยวงศ์สาย. 2551. **ความต้องการของประชาชนต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลเชิงทะเล อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน. 2555. **แผนพัฒนา 3 ปี พ.ศ. 2556-2558**. ตราด : สำนักงานฯ

กำลังขวัญในการปฏิบัติงานและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นในกระแสการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน : กรณีศึกษาในเขตพื้นที่
อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

Working Morale and Organization Commitment of Local Government
Staff under the Current of ASEAN Community : A Case Study of
Mueang Chanthaburi District Area, Chanthaburi Province

อุไรวรรณ มัยจัน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากำลังขวัญ ความผูกพันต่อองค์กร และความสัมพันธ์ระหว่างกำลังขวัญ กับความผูกพันในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกระแสการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี การวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method) คือการสำรวจ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี โดยใช้ขนาดตัวอย่าง 327 คน และเทคนิค การสุ่มแบบสองชั้นตอนนอกจากนั้นเสริมด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์กลุ่ม ช้อคั้นพบจากการศึกษา พบว่า บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรี มีกำลังขวัญในการปฏิบัติงานค่อนข้างสูง นอกจากนี้ บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรี ยังมีความผูกพันต่อองค์กรค่อนข้างสูงด้วย ส่วน ความสัมพันธ์ระหว่างกำลังขวัญในการปฏิบัติกับความผูกพันต่อองค์กรพบว่าความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานเป็น ปัจจัยที่มีผลต่อกำลังขวัญในด้านลักษณะงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านการบังคับบัญชา ความรับผิดชอบเป็นปัจจัยที่มีผลต่อกำลังขวัญในด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ด้านการ บังคับบัญชา ด้านลักษณะงานและความกระตือรือร้นเป็นปัจจัยที่มีผลต่อกำลังขวัญในด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ร่วมงาน ด้านลักษณะงาน

คำสำคัญ : กำลังขวัญในการปฏิบัติงาน ความผูกพันต่อองค์กร ประชาคมอาเซียน

Abstract

The objective of this research is to study the morale and loyalty to organizations and the relationship between the morale and loyalty existed in workplaces among personnel of the sub-district administration organizations in Muang district, Chanthaburi. The research employs the Mixed Methods which include the surveys of personnel who work for the sub-district administration organizations in Muang district, Chanthaburi with the sample group consists of 327 individuals and the use of two-tier random sampling method. In addition, the qualitative data are also supplemented through group interview. The research has found that the level of morale in the workforce of the sub-district administration organizations in Muang district, Chanthaburi, is relatively high and so is their organizational loyalty which is high. In terms of the relationship between the morale and organizational loyalty which affects many factors such as job characteristics, colleague relationship, job security and progress, and job commands. Responsibility which is a vital factor that affects morale in terms of colleague relationship, job commands, as well as job characteristics. Enthusiasm is also a key factor that affects the morale level in terms of colleague relationship and job characteristics.

Keywords : Working Morale Organization Commitment ASEAN Community

บทนำ

นับตั้งแต่มีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ทำให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่ต้องทำและอาจจัดทำในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าว ส่งผลให้ท้องถิ่นได้รับความเจริญทางด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านต่าง ๆ อย่างเห็นได้ชัด เมื่อมีผู้บริหารนโยบายต่าง ๆ ที่วางไว้ถูกนำไปปฏิบัติผ่านบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำแหน่งต่าง ๆ ที่ปัจจุบันมีจำนวนบุคลากรเพิ่มมากขึ้นตามภารกิจ และอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่การที่ให้อำนาจผู้บริหารท้องถิ่นมากตามกฎหมาย ส่งผลให้บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับผลกระทบโดยตรงจากการใช้อำนาจดังกล่าว เนื่องจากระบบราชการไทยนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเป็นระบบอุปถัมภ์ เครือญาติ พรรคพวก มากกว่าการใช้ระบบราชการที่ควรจะเป็น อาทิ การเลื่อนขั้นเงินเดือนต้องประเมินจากผลการปฏิบัติงานโดยมีหลักเกณฑ์กำหนดที่ชัดเจน แต่เมื่อทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดถูกใช้ผ่านระบบอำนาจผู้บริหารทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบทางการแข่งขัน (พรบ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542)

นอกจากนั้นอีกความท้าทายของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องมีการปรับตัวคือ ในปี 2558 จะเกิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Community : AEC) คือการรวมตัวของ 10 ประเทศ มีเป้าหมายของการรวมกลุ่มเศรษฐกิจเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว โดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุนและแรงงานฝีมือภายในอาเซียนอย่างเสรีและการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้น โดยมีวิสัยทัศน์รวมของผู้นำอาเซียน คือ “การสร้างประชาคมอาเซียนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง มีกฎเกณฑ์ ที่ชัดเจน และมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง” ทั้งนี้เพื่อสร้างประชาคมที่มีความแข็งแกร่ง สามารถสร้างโอกาสและรับมือสิ่งท้าทายทั้งทางด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และภัยคุกคามรูปแบบ ใหม่ ๆ เพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถการแข่งขันของอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศทุกด้าน โดยให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี สามารถประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้สะดวกมากขึ้น และประชาชนในอาเซียนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีการเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในอาเซียน ใน 3 มิติ คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านกฎระเบียบ และความเชื่อมโยงระหว่างประชาชน (กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ และกรมการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย)

จากปรากฏการณ์ของปัญหาวิจัยกระแสการเปิดประชาคมอาเซียน ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาว่าบุคลากรของท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองจันทบุรีมีกำลังขวัญในการทำงานอย่างไร และความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอย่างไร ผลการศึกษากำลังขวัญในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวจะช่วยเป็นฐานความรู้ในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานด้านบุคคลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อเสริมสร้างกำลังขวัญ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และดำรงรักษาบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดความรู้สึกรักและผูกพันต่อองค์กร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษากำลังขวัญในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกระแสการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกระแสการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกำลังขวัญในการปฏิบัติงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกระแสการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในที่นี้จะใช้การวิจัยเชิงผสมผสานระหว่าง วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คือ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) และการสัมภาษณ์กลุ่ม

การวิจัยเชิงสำรวจ มีกลุ่มประชากรได้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 จำนวน 1,791 คน การกำหนดขนาดตัวอย่างใช้สูตรทาร์โรว์ ยามาเน่ จำนวน 327 คน

เครื่องมือวิจัยได้แก่ใช้แบบสอบถามแบบสอบถามที่ใช้จะมีลักษณะคำถามแบบปิดและแบบเปิดผสมกัน โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับกำลังขวัญในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกระแสรักก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกระแสรักก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 4 เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การทดสอบเครื่องมือใช้การทดสอบความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) คือ

1. การทดสอบความตรง (Validity) เชิญผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ดำเนินวิธีวิทยาและคาร์วิจัยการปกครองท้องถิ่นมาทดสอบความตรง

2. การทดสอบความเที่ยง (Reliability) ใช้การไปเก็บแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยค่าแบบ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.9387 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้ สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ตัวแปรส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) และค่าเฉลี่ย

2. การวิเคราะห์ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรตาม ได้แก่ วิเคราะห์กำลังขวัญในการปฏิบัติงาน ความผูกพันต่อองค์กรและความสัมพันธ์ระหว่างกำลังขวัญในการปฏิบัติงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกระแสรักก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี สถิติที่ใช้ คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. ทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis) โดยการใช้ค่าสหสัมพันธ์ Spearman's rho

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ส่วนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพที่ใช้ในภาคินพนธ์นี้จะใช้ในแง่เสริมการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อยืนยันและอธิบายรายละเอียด โดยใช้วิธีการศึกษา ดังนี้

การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) เป็นรูปแบบที่ใช้แนวการสัมภาษณ์กลุ่มในการวิเคราะห์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาศัยผู้ให้ข้อมูลหลากหลายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

(1) บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี จำนวน 10 คน

(2) บุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลเมือง อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี จำนวน 10 คน

(3) บุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบล อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี จำนวน 10 คน

(4) บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี จำนวน 10 คน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษากำลังขวัญในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกระแสรักก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรี มีกำลังขวัญในการปฏิบัติงานค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 3.50$) ในภาพรวม แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีกำลังขวัญในการปฏิบัติงานแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ มีกำลังขวัญในการปฏิบัติงานค่อนข้างสูง ได้แก่ ด้านการบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน และด้านลักษณะงาน ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งมีกำลังขวัญในการปฏิบัติงานปานกลาง ได้แก่ ด้านความมั่นคงและ

ความก้าวหน้า และด้านเงินเดือนและสวัสดิการ เพราะบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมองว่า หลักการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแบบพี่น้อง ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานก็จะร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำงานและร่วมรับผิดชอบ ทำให้เกิดการทำงานแบบเป็นทีม และลักษณะงาน ความรับผิดชอบรวมทั้งปริมาณงาน ของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละตำแหน่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้งตามความรู้ ความสามารถ และความถนัดที่มีการสอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือกมาเพื่อเป็นบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้มีโอกาสได้ใช้ความรู้ ความสามารถ และภูมิใจกับงานที่ตนรับผิดชอบ ส่วนความมั่นคงและความก้าวหน้า เงินเดือนและสวัสดิการมีกำลังขวัญ ปานกลางเนื่องจากต้องถูกควบคุมด้วยปัจจัยในหลายด้าน เช่น ผู้บริหารถึงแม้ว่าจะมีหลักเกณฑ์การปฏิบัติแต่อำนาจส่วนใหญ่ยังเป็นของผู้บริหารในการพิจารณา สำหรับเงินเดือนและสวัสดิการต่าง ๆ นั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำตามระเบียบทั้งที่ปัจจุบันระเบียบกับการเบิกจ่ายที่แท้จริงมีความแตกต่างกันมาก

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกระแสรักก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรี ความผูกพันต่อองค์กรค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 3.58$) ในภาพรวม แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีความผูกพันต่อองค์กรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ความผูกพันต่อองค์กรค่อนข้างสูง ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความกระตือรือร้น และด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งมีความผูกพันต่อองค์กรปานกลาง ได้แก่ ด้านความมั่นใจในตนเอง เพราะด้วยภารกิจงานที่แต่ละฝ่ายต้องรับผิดชอบตามลักษณะงานของตนทำให้ต้องมีการแบ่งงานตามหน้าที่ ทุกฝ่ายก็จะรับผิดชอบเพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดกับงานของตน และเมื่อปฏิบัติตามปกติไม่ได้ผลก็พยายามหาวิธีปฏิบัติจนสำเร็จ เช่น ขอคำแนะนำจากผู้บังคับบัญชา ขอข้อมูลเพิ่มเติมจากส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง เพราะในการปฏิบัติงานเมื่อได้รับมอบหมายงานจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกอยากปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ เกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน เพราะมองว่าองค์กรให้ความสำคัญมองเห็นถึงความรู้ ความสามารถ ใ้วางใจในการทำงาน เนื่องจากส่วนใหญ่ผู้ปฏิบัติงานไม่กล้าอาสาที่จะทำงาน ขาดความมั่นใจในตนเอง ทั้งที่สามารถทำได้ดี และการบริหารงานก็เป็นลักษณะของคนท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น และเพื่อนคนท้องถิ่น จึงทำให้เกิดความรับผิดชอบ ความกระตือรือร้น และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ส่วนด้านความมั่นใจในตนเองที่มีความผูกพันต่อองค์กรปานกลางเนื่องจากการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการทำงานที่ต้องมีการประสานงานกันทั้งจากส่วนราชการเดียวกันและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไม่ได้ทำงานแบบต่างคนต่างทำ จึงเป็นเหตุให้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกหน่วยงาน การที่ระบบงานไม่ได้เป็นแบบแข่งขันแต่เป็นลักษณะประสานความร่วมมือจึงเป็นเหตุให้ต้องทำงานเป็นทีมถึงจะทำให้มั่นใจได้ว่าผลงานที่ออกมาจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงาน/กิจกรรม ทำให้ไม่มั่นใจถ้าต้องปฏิบัติงานเพียงคนเดียว

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกำลังขวัญในการปฏิบัติงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกระแสรักก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี โดยใช้การทดสอบสมมติฐานด้วยค่า Correlation Coefficient และการวิเคราะห์สาเหตุในเชิงคุณภาพสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานเป็นปัจจัยที่มีผลต่อกำลังขวัญในด้านลักษณะงาน
2. ความรับผิดชอบเป็นปัจจัยที่มีผลต่อกำลังขวัญในด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน
3. ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานเป็นปัจจัยที่มีผลต่อกำลังขวัญในด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน
4. ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานเป็นปัจจัยที่มีผลต่อกำลังขวัญในด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า
5. ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานเป็นปัจจัยที่มีผลต่อกำลังขวัญในด้านการบังคับบัญชา
6. ความรับผิดชอบเป็นปัจจัยที่มีผลต่อกำลังขวัญในด้านการบังคับบัญชา
7. ความกระตือรือร้นเป็นปัจจัยที่มีผลต่อกำลังขวัญในด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน
8. ความรับผิดชอบเป็นปัจจัยที่มีผลต่อกำลังขวัญในด้านลักษณะงาน
9. ความกระตือรือร้นเป็นปัจจัยที่มีผลต่อกำลังขวัญในด้านลักษณะงาน

สรุปและอภิปรายผล

ในการวิเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย จะอภิปรายเปรียบเทียบระหว่างข้อค้นที่ได้จากการศึกษาและองค์ความรู้เดิมจากเนื้อหาบทที่ 2 ดังนี้

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับกำลังขวัญในการปฏิบัติงานและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกระแสการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการยืนยันความรู้ที่มีอยู่เดิม ดังต่อไปนี้

1. กำลังขวัญในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ด้านการบังคับบัญชา รองลงมาคือด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน และด้านลักษณะงาน เนื่องจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมองว่าหลักการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแบบพี่น้อง ผู้บังคับบัญชาจะร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำงานและร่วมรับผิดชอบ เพราะผู้บังคับบัญชาที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การทำงาน เป็นกันเองกันลูกน้อง ส่งเสริมให้ลูกน้องได้ดี สามารถให้คำแนะนำทั้งเรื่องการทำงานและเรื่องส่วนตัว มีหลักการบังคับบัญชาด้วยเหตุผล ก็ทำให้เกิดการทำงานแบบเป็นทีม บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นคนพื้นที่ที่มีพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ดีอยู่แล้ว ในลักษณะเครือญาติ พี่ น้อง และหลักการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เป็นงานบริการเพื่อชุมชน และเป็นองค์กรที่ไม่ได้มีการแสวงหาผลกำไร ดังนั้นจึงไม่เกิดการแข่งขันเพื่อผลประโยชน์หรือผลกำไรความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานจึงเป็นไปในทางที่ดี โดยมีการปฏิบัติงานตามลักษณะงานของแต่ละตำแหน่งที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งตามความรู้ ความสามารถ และความถนัดของตนที่มีการสอบแข่งขันหรือสอบคัดเลือกมาเพื่อเป็นบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้มีโอกาสได้ใช้ความรู้ ความสามารถ และภูมิปัญญาที่ตนรับผิดชอบ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชนิษฐา วัฒนโฆหารนนท์ (2546 : 46-47) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการและลูกจ้างประจำองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี ซึ่งสอดคล้องในประเด็นข้าราชการและลูกจ้างประจำองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี มีขวัญและกำลังใจเกี่ยวกับปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน และจะสอดคล้องในประเด็นด้านลักษณะงานที่รับผิดชอบมีขวัญและกำลังใจสูง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ตะวัน ศิลป์ประกอบ (2551 : 58-63) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับสูงด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปรีรัตน์ ชาวไทย (2554) ได้ศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดเทศบาลตำบลท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ขวัญและกำลังใจของบุคลากรทุกด้านอยู่ในระดับที่มีความพึงพอใจสูงไม่ว่าจะเป็น ด้านสภาพการทำงาน โอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ความเพียงพอของรายได้ การบังคับบัญชา สวัสดิการในหน่วยงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ดังนั้น กำลังขวัญในการปฏิบัติงานจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าบุคลากรมีความสุขกับการทำงานและมีความพึงพอใจต่องานที่ทำอยู่

2. ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูงด้านความรับผิดชอบ ด้านความกระตือรือร้น และด้านความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับข้อสรุป Steers (1977: 48) มีความเห็นว่า ความผูกพันต่อองค์กร เป็นความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกในการเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กร ขณะที่ Mowday, Porter and Steers (1982: 27) ให้ความหมายของความผูกพันต่อองค์กรว่าเป็นการแสดงออกที่มากกว่าความจงรักภักดีที่เกิดขึ้นตามปกติ เพราะจะเป็นความสัมพันธ์ที่แน่นหนา และผลักดันให้บุคคลเต็มใจที่จะอุทิศตัวเองเพื่อการสร้างสรรค์ให้องค์กรอยู่ในสภาพที่ดีขึ้น

นอกจากนั้น Steers ยังพบว่า ความผูกพันต่อองค์กรมีความผูกพันเชิงผกผันกับความต้องการลาออกของบุคลากรในองค์กร กล่าวคือ หากบุคคลมีความผูกพันต่อองค์กรสูง ความต้องการลาออกก็จะอยู่ในระดับต่ำ ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่มีความผูกพันต่อองค์กรต่ำ ก็จะมีความต้องการลาออกมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาพบว่าบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรียังมีกำลังขวัญและความผูกพันต่อองค์กรปานกลาง ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนัยยะในเชิงนโยบายด้านบุคลากรเพื่อพัฒนากำลังใจของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. จากข้อค้นพบรายได้จากการทำงานในหน้าที่ยังไม่เพียงพอจะเลี้ยงตัวเองและครอบครัวอย่างไรก็ตามในการแก้ไขในระบบไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากข้อจำกัดตามระเบียบ/หลักเกณฑ์ ดังนั้นในการแก้ปัญหาดังกล่าวต้องปรับที่ตัวบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ภายใต้ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันโดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในแง่ชีวิตพอเพียงมาเป็นแนวทางปฏิบัติ เช่น องค์กรมีนโยบายเกี่ยวกับสวัสดิการจัดเครื่องแบบในการปฏิบัติงานเพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่าย
2. จากข้อค้นพบที่ต้องปฏิบัติงานที่ต้องเป็นการเสี่ยงอันตราย การปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องประสบปัญหาความเสี่ยงในการปฏิบัติ ต้องทำงานระหว่างระเบียบตามหลักการกับการสั่งการของผู้บริหารควรมีการปรับระเบียบการทำงานให้สอดคล้องระหว่างหลักการกับการปฏิบัติงานจริงให้มากขึ้น
3. จากข้อค้นพบที่ต้องปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราว อาจถูกโยกย้ายหรือให้ทำงานอื่นบุคลากรควรได้ปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้ง โดยผู้มีอำนาจไม่สามารถโยกย้ายให้ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ไม่ใช่หน้าที่ของบุคลากรเอง และถ้ามีการโยกย้ายงานต้องเป็นไปด้วยความเห็นชอบของ ก.อบต. , ก.ท. หรือ ก.อบจ. มิใช่อำนาจของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงอย่างเดียว
4. จากข้อค้นพบเมื่อมีการประชุมเพื่อแบ่งงานจะไม่เกิดการรับอาสาในการทำงาน ดังนั้นในการพิจารณาความดีความชอบประจำปีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบ และมีจิตอาสาในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำเร็จตามวัตถุประสงค์
5. จากข้อค้นพบหน่วยงานยังไม่เห็นความสำคัญของบุคลากร ดังนั้นควรมีการยกย่องบุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความถูกต้อง ประพฤติปฏิบัติดี หรือปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจในการทำงาน เป็นการสร้างคุณค่าของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดการแข่งขันในการทำงานเพื่อท้องถิ่น
6. จากข้อค้นพบการทำงานต้องร่วมกับคนอื่น ๆ ในหน่วยงาน บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานในหน้าที่อย่างถ่องแท้และมีการปรับทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน มองว่างานทุกงานเราสามารถปฏิบัติได้ ลดการพึ่งพาจากเพื่อนร่วมงาน

เอกสารอ้างอิง

- ชนิษฐา วัฒนโฬารนนท์. 2546. **ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2555 **วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคม**. โครงการผลิตตำราและเอกสารประกอบการสอน สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. จันทบุรี.
- ณัฐพล ชันธไชย. 2516. **การสร้างมาตรวัดกำลังใจขวัญ**. การส่งเสริมงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ตะวัน ศิลป์ประกอบ. 2551. **ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารงานท้องถิ่น มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บรรยงค์ ไตจินดา. 2543. **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- ปรียรัตน์ ชาวไทย. 2554. **ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดเทศบาลตำบลท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ การปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. (2542, 17 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 (ตอนที่ 114 ก), หน้า 10-13.
- Mowday, Richard T, Steer, Richard M. and Porter, Lyman W. 1982. **Employee Organization Linkage : The Psychology of Commitment Absenteeism and Turnover**. New York : Academic Press
- Steers Richard M. 1977. **Antecedents and Outcome of Organizational Commitment**. Administrative Science quarterly.

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพการมองเห็นกับการเกิดอุบัติเหตุ ในการทำงานของพนักงานขับรถหว่าลาก จังหวัดชลบุรี

Relation between Vision and Accidents among Tractor Drivers in Chonburi

ชลธิศ การวัฒน์เจริญ, นันทพร ภัทรพุท, อนามัย (ธีรวิโรจน์) เทศกระทีก

ภาควิชาสุขศาสตร์อุตสาหกรรมและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพการมองเห็นกับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานขับรถหว่าลาก จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานขับรถหว่าลากในบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งในท่าเรือแหลมฉบัง จำนวน 79 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วยเครื่องมือ 3 ส่วน คือแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามด้านสุขภาพและผลการตรวจสุขภาพสายตา และแบบสอบถามเกี่ยวกับอุบัติเหตุจากการทำงาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์สถิติไคสแควร์ และสถิติสหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย จำนวน 79 คน สถานภาพโสด มีอายุเฉลี่ย 32.55 ± 3.82 ปี ส่วนใหญ่ มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาทต่อเดือน ระดับการศึกษาสูงสุดของพนักงานส่วนใหญ่ คือ มัธยมศึกษาปีที่ 3 ระยะเวลาในการทำงานของพนักงาน 3 ปี และ พนักงานส่วนใหญ่(มากกว่าร้อยละ 87.3) ไม่เคยได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน และได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานและเข้าร่วมกิจกรรมจัดอบรมและฝึกซ้อมหนีภัยจากอุบัติเหตุต่างๆ ที่ทางบริษัทจัดให้ ข้อมูลด้านสุขภาพ และสุขภาพสายตา จากการศึกษา พบว่า พนักงานส่วนใหญ่ออกกำลังกาย (ร้อยละ 59.5) และ ไม่มีโรคประจำตัว (ร้อยละ 93.7) ส่วนใหญ่พนักงาน (มากกว่าร้อยละ 58.2) สูบบุหรี่ ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง และดื่มกาแฟ ข้อมูลด้านสุขภาพตาพนักงาน พบว่า ได้รับการตรวจวัดสายตาเป็นประจำทุกปี สายตาของพนักงานเป็นปกติ (ร้อยละ 72.0) (มากกว่าร้อยละ 88.6) ไม่มีโรคเกี่ยวกับตา และไม่เคยได้รับอุบัติเหตุที่กระทบกระเทือนดวงตา พนักงานมีระดับความคิดเห็นด้านความปลอดภัยและอุบัติเหตุจากการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34 ± 0.50 ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพการมองเห็นกับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานขับรถหว่าลาก พบว่า โรคที่เกี่ยวกับตา ต้อเนื้อและต้อลม มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ข้อมูลจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ผู้บริหาร เพื่อนำไปใช้ในวางแผนช่วยเหลือและป้องกันอันตรายอันเนื่องมาจากการทำงานในอนาคต อันจะนำไปสู่การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: สมรรถภาพการมองเห็น /อุบัติเหตุ/ พนักงานขับรถหว่าลาก

Abstract

This study was a cross-sectional survey research. The objectives of this research were to analyze the relation between vision and accident among truck drivers in the area of laemchabang port. The study group included 79 workers. The data were collected from a questionnaire. The questionnaire is consisted of three parts including personal data factors, health and vision, and accidents at the workplace. The descriptive statistics, chi-square, and correlation were used for the data analysis.

From the main part of the research findings, it revealed that most of the questionnaire respondents are single male who have the average age of 32.55 ± 3.82 years old and salary of 10,000-20,000 bath. Most of them have been working as workers for three year and more than 87.3 of workers have never had any accidents at work and received training on safety at the workplace. More than 59.5 of the workers do exercises and do not have disease. However, but More than 93.7 of workers smoke, drink alcohol, and have coffee. Most of the workers annually have the optometric check-up and do not have any eye diseases. The opinion towards the aspect has the

accidental at work was at the moderate level. The result identified that the eye diseases has the relation with the accident at work, showing the statistic significance level at $p < 0.05$. The information gained from this research is beneficial for administrators and security officers used for planning, reducing, and preventing the workers from the accidents at the workplace

Keyword : Vision/ Accident/ tractor drivers

บทนำ

ในปัจจุบันการใช้งานรถเดินสมุทรสำหรับการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในอดีตท่าเรือกรุงเทพซึ่งเป็นท่าเรือหลักของประเทศมีข้อจำกัดด้านท่าเลที่ตั้งทั้งบนบกและในน้ำ ไม่สามารถรองรับเรือสินค้าที่มีขนาดใหญ่ได้ อีกทั้งท่าเลที่ตั้งอยู่ในกลางกรุงเทพมหานครทำให้ไม่สามารถขยายพื้นที่ออกไปได้ จึงได้มีการขยายท่าเรือมาที่ชายฝั่งภาคตะวันออกของประเทศ และท่าเรือแหลมฉบังจึงได้ถือกำเนิดขึ้นเพื่อรองรับการขยายตัวทางการค้าทางทะเลของประเทศ และถูกยกให้เป็นท่าเรือน้ำลึกที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย และเป็นท่าเรือที่ติดอันดับ 1 ใน 20 ของท่าเรือระดับโลกซึ่งกิจกรรมต่างๆ ภายในท่าเรือแหลมฉบังจะเป็นงานประเภทการให้บริการนำเข้า และส่งออกสินค้าทางทะเลในปัจจุบันการขนส่ง ส่วนใหญ่เป็นการขนส่งด้วยระบบตู้คอนเทนเนอร์(Container Box) โดยสินค้าที่จะขนส่งจะต้องมีการนำมาบรรจุภายในตู้(Stuffing) และมีการขนย้ายตู้ขึ้นไปไว้บนเรือ ในรูปแบบของตู้สินค้า (Container) หรือใช้รถหัวลากในการเคลื่อนย้ายตู้สินค้าภายในท่าเรือ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการขนส่งสินค้าโดยอาศัยการค้ำระหว่างประเทศ มีการนำเข้าและส่งออกสินค้าจะช่วยสร้างความก้าวหน้าและแรงงานในประเทศแล้ว การขยายผลออกไปยังผลต่อปัญหาความปลอดภัย ทำให้เกิดอุบัติเหตุในระหว่างการทำงานอยู่บ่อยครั้งซึ่งอุบัติเหตุจากการทำงานที่เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน ร่างกายและจิตใจ และอาจทำให้สูญเสียชีวิตอีกด้วย(สุชาติ โสมประยูร, 2546) อีกทั้งสมรรถภาพการมองเห็นที่แย่งของพนักงานอันเนื่องมาจากผลของการทำงาน เนื่องจากพนักงานต้องใช้สายตาในการทำงานติดต่อกันเป็นเวลานานหลายชั่วโมงในการเพ่งเล็งระหว่างการทำงานขนส่งสินค้าในการทำงาน และบางรายยังขาดความรู้ ความเข้าใจการใช้เครื่องมือซึ่งอาจไม่มีความชำนาญเพียงพอ ทำให้พนักงานเสี่ยงต่ออันตรายมากขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ ทำให้จำนวนผู้ประสบอุบัติเหตุอันตรายจากการทำงานเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการจัดการในเรื่องของความปลอดภัยของพนักงานจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนต้องตระหนักและใส่ใจ เพราะผลจากการทำงานหรือผลของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นของพนักงาน นอกจากจะก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ตนเองและครอบครัวแล้ว ยังส่งผลต่อองค์กรอีกด้วย

จากสถิติอุบัติเหตุในปี.ศ. 2555 - 2556 ของบริษัทแห่งหนึ่งในท่าเรือแหลมฉบัง พบว่า กว่าร้อยละ 30 ของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นทั้งหมดเกิดจากการทำงานของพนักงานขับรถหัวลาก มีอาการผิดปกติจากการมองเห็น จากข้อมูลข้างต้น ผู้ประสบอุบัติเหตุเนื่องจากการทำงาน ทำให้ทางองค์กรต้องหาวิธีการจัดการบริหารในเรื่องของความปลอดภัยในการทำงาน เป็นสิ่งสำคัญที่องค์กรต้องให้การสนใจและควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะการฝึกอบรมและการตรวจสุขภาพ หรือสมรรถภาพร่างกาย ให้คำแนะนำเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจด้านความปลอดภัยในการทำงาน การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับอุบัติเหตุและส่งเสริมให้พนักงานมีพฤติกรรมในการระวัง ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัยจึงได้สนใจทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพการมองเห็นกับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานขับรถหัวลากของบริษัทแห่งหนึ่งในท่าเรือแหลมฉบัง เพื่อลดการสูญเสียต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นและใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการเกิดอุบัติเหตุของพนักงาน อันจะนำไปสู่การป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานและการลดความเสี่ยงต่อการทำงานในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ข้อมูลด้านสุขภาพ สุขภาพสายตา และข้อมูลด้านอุบัติเหตุจากการทำงาน
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพการมองเห็นกับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานขับรถหัวลาก

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ เป็นพนักงานที่ขับรถหัวลากที่ปฏิบัติงานประจำในตำแหน่งพนักงานขับรถหัวลากของบริษัทในท่าเรือแหลมฉบัง จำนวน 116 คน

โดยมีเกณฑ์คัดเข้าในการทำวิจัยครั้งนี้

1. เป็นพนักงานประจำของบริษัท และต้องปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 6 เดือน และต้องได้รับการอบรมเกี่ยวกับการขับรถเครน
2. ต้องมีใบขับขี่สาธารณะประเภทที่ 3
3. พนักงานยินยอมและเต็มใจเข้าร่วมโครงการ โดยไม่มีการบังคับใดๆ และมีการเซ็นใบยินยอม ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากสูตรของดาเนียล (Darial, 1995) ใช้ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

$$n = \frac{NZ^2pq}{d^2(N-1) + Z^2pq}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากร
 Z = การวิจัยครั้งนี้ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% = 1.96
 d = ค่าความคลาดเคลื่อน
 p = ค่าสัดส่วนของลักษณะที่ศึกษา (ค่าใกล้ 0 หรือ 1)
 q = 1-p

แทนค่า

$$n = \frac{(116) \times (1.96)^2 \times (0.2) \times (1-0.2)}{(0.05)^2 \times (116-1) + (1.96)^2 \times (0.2) \times (1-0.2)}$$

$$n = 78.597 \text{ คน}$$

ผลการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ = 78.597 คน ซึ่งผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 79 คน

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย แบ่งเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลสุขภาพและสุขภาพสายตา ได้แก่ โรคประจำตัว การออกกำลังกาย การสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การดื่มกาแฟ และผลตรวจสุขภาพตาประจำปี ได้แก่ การมองเห็นระยะใกล้ การมองเห็นระยะไกล การมองเห็นชัดลึก (3 เมตร) ความสามารถในการแยกสี ความสมดุลของกล้ามเนื้อตา/แกนตา ลานสายตา และโรคที่เกี่ยวข้องกับตา เช่น ต้อเนื้อ ต้อลม ต้อกระจก เป็นต้น

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับอุบัติเหตุจากการทำงาน ได้แก่ ข้อมูลทางทฤษฎี พฤติกรรมอุบัติเหตุจากการทำงาน อุบัติเหตุเกี่ยวกับตา และอุบัติเหตุเกี่ยวกับรถหัวลาก โดยมีการแปลผลคะแนน ดังนี้ 125-100 คะแนน ระดับความคิดเห็นอุบัติเหตุจากการทำงานอยู่ในระดับดี 99-75 คะแนน ระดับความคิดเห็นอุบัติเหตุจากการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง และต่ำกว่า 75 คะแนน ระดับความคิดเห็นอุบัติเหตุจากการทำงานอยู่ในระดับน้อย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา และความเป็นปรนัย ผู้วิจัยได้ตรวจความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา พร้อมทั้งประเมินความเข้าใจของผู้ตอบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และผ่านการทดสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม แล้วได้นำไปทดลองใช้ในการเก็บข้อมูลกับพนักงานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะเช่นเดียวกับประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อทำการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบสอบถาม ในส่วนที่ 3 คือแบบสอบถามเกี่ยวกับอุบัติเหตุจากการทำงาน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.854

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพการมองเห็นกับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานวิเคราะห์สถิติโคสแควร์ และสถิติสหสัมพันธ์

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นพนักงานขับรถหัวลาก จำนวน 79 คน พนักงานส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สถานภาพโสด มีอายุเฉลี่ย 32.55 ± 3.82 ปี ส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001-20,000 บาทต่อเดือน ระดับการศึกษาสูงสุดของพนักงานส่วนใหญ่คือ มัธยมศึกษาปีที่ 3 (ร้อยละ 69.6) ระยะเวลาในการทำงานของพนักงาน 3 ปี พนักงานส่วนใหญ่(มากกว่าร้อยละ 87.3)ไม่เคยได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน และได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานและเข้าร่วมกิจกรรมจัดอบรมและฝึกซ้อมหนีภัยจากอุบัติเหตุต่างๆ ที่ทางบริษัทจัดให้

2. ข้อมูลด้านสุขภาพ และสุขภาพสายตา จากการศึกษา พบว่า พนักงานส่วนใหญ่ออกกำลังกาย (ร้อยละ 59.5) และ ไม่มีโรคประจำตัว (ร้อยละ 93.7) ส่วนใหญ่พนักงาน (มากกว่าร้อยละ 58.2) สูบบุหรี่ ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง และดื่มกาแฟ

ข้อมูลสุขภาพตาของพนักงาน พบว่า พนักงานได้รับการตรวจวัดสายตาเป็นประจำทุกปี (ร้อยละ 98.7) สายตาของพนักงานเป็นปกติ จำนวน 49 คน (ร้อยละ 62.0) ผิดปกติ จำนวน 29 คน (ร้อยละ 36.7) และไม่ได้รับการตรวจสุขภาพตา จำนวน 1 คน (ร้อยละ 1.3) ด้านการตรวจมองเห็นระยะใกล้ มีความปกติ จำนวน 70 คน (ร้อยละ 88.6) และ ผิดปกติ จำนวน 8 คน (ร้อยละ 10.1) ด้านการตรวจมองเห็นระยะไกล มีความปกติ จำนวน 67 คน (ร้อยละ 84.8) และ ผิดปกติ จำนวน 11 คน (ร้อยละ 13.9) ด้านการตรวจมองเห็นชัดลึก (3 มิติ) มีความปกติ จำนวน 60 คน (ร้อยละ 75.9) และ ผิดปกติ จำนวน 18 คน (ร้อยละ 22.8) ด้านการตรวจความสามารถในการแยกสี มีความปกติ จำนวน 76 คน (ร้อยละ 96.2) และ ผิดปกติ จำนวน 2 คน (ร้อยละ 2.5) ด้านการตรวจความสมดุลของกล้ามเนื้อตา/แกนตา มีความปกติ จำนวน 73 คน (ร้อยละ 92.4) และ ผิดปกติ จำนวน 5 คน (ร้อยละ 6.3) ด้านการตรวจลานสายตา มีความปกติ จำนวน 78 คน (ร้อยละ 98.7) และ ผิดปกติ จำนวน 1 คน (ร้อยละ 1.3) พนักงานไม่มีโรคที่เกี่ยวกับตา จำนวน 70 คน (ร้อยละ 88.6) และมีโรคที่เกี่ยวกับตา จำนวน 9 คน (ร้อยละ 11.4) โดยพบว่า สายตายาว จำนวน 3 คน (ร้อยละ 3.8) สายตาเอียง จำนวน 1 คน (ร้อยละ 1.3) สายตาสั้นและเอียง จำนวน 4 คน (ร้อยละ 5.1) และสายตายาวและเอียง จำนวน 1 คน (ร้อยละ 1.3) และไม่เคยได้รับอุบัติเหตุที่กระทบกระเทือนดวงตา

3. ข้อมูลด้านอุบัติเหตุจากการทำงาน จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นด้านความปลอดภัยและอุบัติเหตุจากการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34 ± 0.50 (ตารางที่ 1) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ อุปกรณ์และเครื่องจักรที่มีสภาพที่ไม่สมบูรณ์เป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน (ร้อยละ 57.4) แสงสว่างในพื้นที่ทำงานไม่เพียงพอ มีส่วนทำให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน (ร้อยละ 50.6) การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอมีส่วนทำให้ร่างกายแข็งแรงและพร้อมทำงานได้มากกว่าปกติที่ไม่ออกกำลังกาย และเวลาในการทำงานที่เร่งด่วนหรือเร่งรีบมีส่วนทำให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน (ร้อยละ 44.3)

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นด้านความปลอดภัยและอุบัติเหตุจากการทำงาน ของพนักงานขับรถหัวลาก

ความคิดเห็นด้านความปลอดภัย และอุบัติเหตุจากการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
ระดับดี	1	1.3
ระดับปานกลาง	50	63.3
ระดับน้อย	28	35.4

4. ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพการมองเห็นกับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานขับรถหัวลาก พบว่า ด้านการตรวจมองเห็นระยะใกล้ มีความปกติ ด้านการตรวจมองเห็นระยะไกล ด้านการตรวจมองชัดลึก (3 มิติ) ด้านการตรวจความสามารถในการแยกสี ด้านการตรวจความสมดุลของกล้ามเนื้อตา/แกนตา และด้านการตรวจลานสายตา ไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงาน และพบว่า โรคที่เกี่ยวกับตา มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 7.88$, $p = 0.019$) และพบว่า ต้อเนื้อและต้อลม มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 0.976$, $p = 0.049$, $\chi^2 = 18.99$, $p = <0.001$) ตามลำดับ (ตารางที่ 2) และอายุ มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = -0.24, $p = 0.029$ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพการมองเห็นกับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงาน

ตัวแปร	ระดับความคิดเห็นด้านอุบัติเหตุจากการทำงาน		χ^2	p
	ดี	ปานกลางและน้อย		
โรคที่เกี่ยวกับตา			7.88	0.019*
- ไม่มี	25(24.8)	45(45.2)		
- มี	3(33.3)	6(66.7)		
ต้อเนื้อ			0.976	0.049*
- ไม่มี	27(33.5)	49(66.5)		
- มี	3(33.3)	6(66.7)		
ต้อหิน			18.99	<0.001*
- ไม่มี	27(36.0)	48(64.0)		
- มี	1(25.0)	3(75.0)		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ระยะเวลาในการทำงานกับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงาน

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	r	p
อายุ	32.55	3.82	-2.46	0.029*
ระยะเวลาในการทำงาน	3.05	1.01	-0.45	0.696

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและการอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาข้อมูล พนักงานส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สถานภาพโสด มีอายุเฉลี่ย 32.55 ± 3.82 ปี ส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาทต่อเดือน ระดับการศึกษาสูงสุดของพนักงานส่วนใหญ่คือ มัธยมศึกษาปีที่ 3 ระยะเวลาในการทำงานของพนักงาน 3 ปี พนักงานส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน อาจเนื่องมาจากพนักงานได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานและเข้าร่วมกิจกรรมจัดอบรมและฝึกซ้อมหนีภัยจากอุบัติเหตุต่างๆ ที่ทางบริษัทจัดให้จึงทำให้มีความรู้และทักษะในการทำงาน

3. ข้อมูลด้านสุขภาพ จากการศึกษา พบว่า พนักงานส่วนใหญ่ออกกำลังกายซึ่งสอดคล้องกับ วิโรจน์ พวงพิกุล (2550) ที่ได้เสนอว่าการเดินหรือการออกกำลังกาย อย่างน้อยครั้งละ 30 นาที สามารถป้องกันความเหนื่อยล้าและให้ร่างกายแข็งแรง สุขภาพดีและ ไม่มีโรคประจำตัว ส่วนใหญ่พนักงาน สูบบุหรี่ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าการ

ดื่มสุรามีผลต่อความสามารถในการขับรถที่ลดลง (Scott et al., 2005, pp. 207-211) ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง และดื่มกาแฟ ซึ่งข้อเสียของการดื่มเครื่องดื่มชูกำลังคือมีผลกระทบต่อสุขภาพกาย เพราะคาเฟอีนในเครื่องดื่มชูกำลัง จะไปกระตุ้นการเต้นของหัวใจ และระบบประสาทส่วนกลาง ทำให้ไม่่วง รู้สึกกระปรี้กระเปร่า ทำงานได้ว่องไว กระฉับกระเฉงขึ้น แต่หากดื่มมากเกินไป จะทำให้มีอาการกระสับกระส่าย, ใจสั่น และอาจนำไปสู่อันตรายที่ร้ายแรงมากกว่านั้นจนถึงขั้นเสียชีวิตได้ ถ้ากรณีดื่มเครื่องดื่มชูกำลังร่วมกับสุรา จะทำให้เพิ่มอาการเมาเป็น 2 เท่า และผลกระทบต่อจิตใจ และถ้าหากดื่มในปริมาณมากเกินไป อาจส่งผลกระทบต่อจิตประสาท (รัฐบาลอังกฤษออกมาประกาศห้ามขายเครื่องดื่มชูกำลังในโรงเรียน เนื่องจากเครื่องดื่มชูกำลังทำให้นักเรียนหลายคนมีพฤติกรรมก้าวร้าวเพิ่มขึ้น) (<http://www.anantasook.com/energy-drink-for-health/#sthash.rKzWhmsT.dpuf>, 29 สิงหาคม 2557)

ข้อมูลสุขภาพตาจากผลการตรวจสุขภาพตาพนักงาน พบว่า พนักงานได้รับการตรวจวัดสายตาเป็นประจำทุกปี สายตาของพนักงานเป็นปกติ จำนวน 49 คน ผิดปกติ จำนวน 29 คน และไม่ได้รับการตรวจสุขภาพตา จำนวน 1 ด้านการตรวจมองเห็นระยะใกล้ มีความปกติ จำนวน 70 คน และ ผิดปกติ จำนวน 8 คน ด้านการตรวจมองเห็นระยะไกล มีความปกติ จำนวน 67 คน และ ผิดปกติ จำนวน 11 คน ด้านการตรวจมองเห็นชัดลึก (3 มิติ) มีความปกติ จำนวน 60 คน และ ผิดปกติ จำนวน 18 คน ด้านการตรวจความสามารถในการแยกสี มีความปกติ จำนวน 76 คน และ ผิดปกติ จำนวน 2 คน ด้านการตรวจความสมดุลของกล้ามเนื้อตา/แกนตา มีความปกติ จำนวน 73 คน และ ผิดปกติ จำนวน 5 คน ด้านการตรวจลานสายตา มีความปกติ จำนวน 78 คน และ ผิดปกติ จำนวน 1 คน พนักงานไม่มีโรคที่เกี่ยวข้องกับตา จำนวน 70 คน และมีโรคที่เกี่ยวข้องกับตา จำนวน 9 คน โดยพบว่า สายตายาว จำนวน 3 คน สายตาเอียง จำนวน 1 คน สายตาสั้นและเอียง จำนวน 4 คน และสายตายาวและเอียง จำนวน 1 คน

3. ข้อมูลด้านอุบัติเหตุจากการทำงาน จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นด้านความปลอดภัยและอุบัติเหตุจากการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากพนักงานขับรถหวัลากร ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานและเข้าร่วมกิจกรรมจัดอบรมและฝึกซ้อมหนีภัยจากอุบัติเหตุต่างๆ ที่ทางบริษัทจัดให้ สอดคล้องกับรายงานการศึกษาของเพ็ญภา ภูกันงาม (2556) พนักงานก่อสร้างมีความปลอดภัยในการทำงานระดับปานกลาง เพราะพนักงานได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน ทำให้พนักงานก่อสร้างรู้จักใช้เหตุผลในการทำงานมากขึ้น อีกทั้งยังมีการให้คำแนะนำในเรื่องการทำงานและการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานก่อนเริ่มการปฏิบัติงานในแต่ละวัน

4. ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพการมองเห็นกับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานขับรถหวัลากร พบว่า ด้านการตรวจมองเห็นระยะใกล้ มีความปกติ ด้านการตรวจมองเห็นระยะไกล ด้านการตรวจมองเห็นชัดลึก (3 มิติ) ด้านการตรวจความสามารถในการแยกสี ด้านการตรวจความสมดุลของกล้ามเนื้อตา/แกนตา และด้านการตรวจลานสายตา ไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงาน และพบว่าโรคที่เกี่ยวข้องกับตา คือ ต้อเนื้อและต้อลม มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับรายงานการศึกษาของสุขชาติ โสมประยูร (2546) สมรรถภาพการมองเห็นที่แย่งของพนักงานอันเนื่องมาจากผลของการทำงาน เนื่องจากพนักงานต้องใช้สายตาในการทำงานติดต่อกันเป็นเวลานานหลายชั่วโมงในการเพ่งเล็งระหว่างการเดินทางส่งสินค้าในการทำงาน ให้พนักงานเสี่ยงต่ออันตรายมากขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ ทำให้จำนวนผู้ประสบอุบัติเหตุอันตรายจากการทำงานเพิ่มมากขึ้น และจากข้อมูลสถิติอุบัติเหตุในปี.ศ. 2555-2556 ของบริษัทแห่งหนึ่งในท่าเรือแหลมฉบัง พบว่า กว่าร้อยละ 30 ของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นทั้งหมดเกิดจากการทำงานของรถหวัลากร ซึ่งผลการสุขภาพประจำปีพนักงานขับรถหวัลากรของบริษัทดังกล่าวโดยเฉพาะในเรื่องสมรรถภาพการมองเห็นปรากฏว่ากว่าร้อยละ 50 มีอาการผิดปกติทางการมองเห็น และเมื่อนำข้อมูลในเรื่องสถิติอุบัติเหตุจากการทำงานมาเทียบกับข้อมูลพนักงานที่มีอาการผิดปกติทางสมรรถภาพการมองเห็นปรากฏว่า พนักงานที่ผิดปกติทางด้านสมรรถภาพการมองเห็นว่า ร้อยละ 40 เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุจากการทำงาน และอายุ มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะพนักงานมีความระมัดระวังในเรื่องของการทำงาน อันเนื่องมาจากพนักงานผ่านประสบการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานมาก ได้ยิน ได้เห็นจากของจริงหรือผ่านการฝึกอบรม สอดคล้องกับรายงานการศึกษาของ บุรินทร์ ทองอุดม (2554) อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน เพราะพนักงานส่วนใหญ่ที่มีอายุมากกว่าจะมีประสบการณ์ในการทำงานสูง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพการมองเห็นกับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานขับรถหัวลาก

1. สถานประกอบการควรมีการสร้างเสริมความตระหนักและส่งเสริมให้พนักงานมีความรู้ ความเข้าใจในด้านความปลอดภัยและอุบัติเหตุจากการทำงานเพื่อส่งเสริมให้พนักงานปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการป้องกันอันตรายต่างๆที่อาจเกิดขึ้น
2. บริษัทควรให้กิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยในโรงงาน เช่น ส่งเสริมให้พนักงานเลิกสูบบุหรี่ รมรงคังด้อมเครื่องดื่มที่แอลกอฮอล์ เพราะอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดอันตรายจากการทำงานได้
3. มีการติดตามผลตรวจสุขภาพในพนักงานที่มีอาการผิดปกติทางสายตาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเฝ้าระวังอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

ศึกษาเชิงคุณภาพ ในพนักงานที่มีอาการผิดปกติทางสายตา ที่อาจส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน เพื่อช่วยลดและป้องกันอันตรายที่เกิดจากการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

- บุรินทร์ ทองอุดม. 2554. **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ โรงงานฉีตพลาสติกขึ้นรูป: กรณีศึกษาบริษัทรีอรรดบอร์ม จำกัด.** บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประกาศห้ามขายเครื่องดื่มชูกำลังในโรงเรียน.** เนื่องจากเครื่องดื่มชูกำลังทำให้นักเรียนหลายคนมีพฤติกรรมก้าวร้าวเพิ่มขึ้น <http://www.anantasook.com/energy-drink-for-health/#sthash.rKzWhmsT.dpuf> สืบค้นข้อมูล 29 สิงหาคม 2557)
- เพ็ญญา ภูกันงาม. 2556. **ความรู้และความเชื่อด้านการเกิดอุบัติเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของแรงงานไทยและแรงงานก่อสร้างในอุตสาหกรรมก่อสร้าง จังหวัดชลบุรี.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต. สาขาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย. คณะสาธารณสุขศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา
- วิโรจน์ พวงพิกุล. 2550. **ความต้องการในการออกกำลังกายของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : กรุงเทพฯ**
- สถิติการเกิดอุบัติเหตุในปี.ศ.2555 – 2556. **บริษัทเอกชนแห่งหนึ่งในท่าเรือแหลมฉบัง.** ทำการค้นคว้าข้อมูล เดือนมกราคม 2557
- สุชาติ โสมประยูร. 2546. **เพศศึกษา.** บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด. พิมพ์ครั้งที่ 5 ฉบับปรับปรุงใหม่.
- Daniel, W. W. 1995. **Biostatistics: A Foundation for Analysis in the Health Sciences.** 6th ed. Singapore: John Wiley & Sons.: 80-81.
- Scott et al. 2005. **Macdonald S, Kristin AB, Robert E, Mary C. Driving while impaired (DWI) by alcohol convictions among alcohol, cocaine and cannabis clients in treatment.** Traffic Injury Prevention 6 (2005) 207-211

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความผูกพันองค์กรของพนักงาน บริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด

The Relationship between Leadership and Organizational Commitment of Employees at Asia Polymer Tech Company Limited

ธวัชชัย นิมา, วงศ์ธีรา สุวรรณิน, รัตนา สีสดี

สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพนักงานต่อภาวะผู้นำของบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด 2) เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ พนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด จำนวน 350 คน กลุ่มตัวอย่างคำนวณโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 339 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามจำนวน 38 ข้อประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคลภาวะผู้นำความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งได้ผลการวัดค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามถูกวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าความถี่และร้อยละค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. พนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด มีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.862$, S.D. = .249) เมื่อวิเคราะห์แต่ละแบบ พบว่า แบบมุ่งงานน้อยมุ่งคนน้อย ($\bar{X} = 3.950$, S.D. = .393) แบบทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 3.929$, S.D. = .442) แบบมุ่งคนสูง ($\bar{X} = 3.921$, S.D. = .383) แบบมุ่งงาน ($\bar{X} = 3.838$, S.D. = .433) และแบบทางสายกลาง ($\bar{X} = 3.671$, S.D. = .405) พนักงานมีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำอยู่ในระดับสูง ตามลำดับ

2. ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.394$, S.D. = .351) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือความผูกพันด้านความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.431$, S.D. = .485) รองลงมา คือ ความผูกพันด้านด้านความรู้สึก ($\bar{X} = 3.418$, S.D. = .453) ซึ่งอยู่ในระดับสูง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความผูกพันด้านบรรทัดฐานทางสังคม ($\bar{X} = 3.333$, S.D. = .458) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

3. เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด มีความสัมพันธ์โดยรวมอยู่ในระดับต่ำมาก ($r_{xy} = .156$) ผลการวิเคราะห์แต่ละแบบพบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก 3 แบบ ได้แก่ แบบมุ่งงาน มีค่าเฉลี่ยสัมพันธ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy} = .077$) แบบมุ่งคนสูง มีค่าเฉลี่ยสัมพันธ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy} = .104$) แบบมุ่งงานน้อยมุ่งคนน้อย มีค่าเฉลี่ยสัมพันธ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy} = .129$) ส่วนแบบทางสายกลาง มีค่าเฉลี่ยสัมพันธ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy} = .213$) แบบทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยสัมพันธ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy} = .258$) มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่าสมการภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด มีอำนาจในการพยากรณ์ได้ความถูกต้องคิดเป็น ร้อยละ 8.60 ($R^2 = .086$) โดยตัวแปรภาวะผู้นำที่ส่งผลความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ แบบทำงานเป็นทีม ($\beta = .200$) และแบบทางสายกลาง ($\beta = .124$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ความผูกพันต่อองค์กร

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the opinion of employee regarding to the leadership style of Asia 2) to study the organizational commitment level of Asia and 3) to study the

relationship between leadership and organizational commitment of Asia. The population of this research is the employee of Asia. The samples of this research are 350 which have been calculated by Taro Yamane formula. The sampling technique is Multi-Stage Random Sampling. The research instrument is questionnaire with 0.94 reliability. The data from questionnaire has been run by SPSS program. The statistics used to analyze data are frequency, percentage, mean and standard deviation (S.D.), and the hypothesis is tested by Pearson Correlation and Multiple Regression.

The results of the research are as follows:

1. The employee of Asia has the opinion with leadership style of the company in high level (\bar{X} = 3.862, S.D.= .249). When classify in each style found that the employee has the opinion on all leadership style in high level which include Impoverished Management (\bar{X} = 3.950, S.D.= .393), Team Management (\bar{X} = 3.929, S.D.= .442), Country Club Management (\bar{X} = 3.921, S.D.= .383), Task-oriented Management (\bar{X} = 3.838, S.D.= .433) and Middle of the Road Management (\bar{X} = 3.671, S.D.= .405) respectively.

2. The organizational commitment level of Asia in overall image is in middle level (\bar{X} = 3.394, S.D.= .351). The finding also shows that the factor with the highest average score is Continuance Commitment (\bar{X} = 3.431, S.D.= .485), and then Affective Commitment (\bar{X} = 3.418, S.D.= .453), and the factor with lowest average score is Normative Commitment (\bar{X} = 3.333, S.D.= .458).

3. The relationship between leadership and organizational commitment has a correlation in very low level (r_{xy} = .156). The finding also shows that the factors which have very low correlation level includes task-oriented management (r_{xy} = .077), country club management (r_{xy} = .104), impoverished management (r_{xy} = .129), and the factors which have low correlation level include middle of the road management (r_{xy} = .213) and team management (r_{xy} = .258) at 0.05 significant level.

The result of Multiple Regression analysis found that the model can predict the relationship between leadership and organizational commitment for 8.60% (R^2 = .086). The leadership factor with the highest effect to the organizational commitment is team management (β = .200) and then middle of the road management (β = .124) at 0.05 significant level.

Keywords: Leadership, organizational commitment

บทนำ

สถานการณ์ในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมอย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารไร้พรมแดนทำให้เกิดการแข่งขันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การค้า อุตสาหกรรม และพลังงาน ซึ่งทำให้ผู้คนในสังคมต่างได้รับผลกระทบจากความเคลื่อนไหวดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นการบริหารจัดการในยุคปัจจุบันต้องมีการบริหารจัดการทั้งทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าที่สุด ที่จะช่วยสรรค์สร้างให้องค์กรเจริญก้าวหน้า ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องแสวงหาแนวทางในการจัดโครงสร้างการทำงานที่เหมาะสม พัฒนาบุคลากรให้เกิดทักษะ และมีความสามารถในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความผูกพัน และยอมรับเป้าหมายขององค์กร รวมทั้งการที่จะทำให้พนักงาน ปฏิบัติหน้าที่นั้นๆ ได้อย่างเต็มความสามารถ และอีกสิ่งหนึ่งที่ไม่ควรมองข้ามคือ ผู้นำ (Leader) เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่จะช่วยผลักดันให้องค์กรสามารถดำเนินกิจการให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้ ดังนั้นผู้นำที่จะเข้ามาช่วยพัฒนาองค์กรให้มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและสร้างคุณค่าให้กับระบบการบริหารงาน เพื่อให้การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรขณะเดียวกันผู้นำต้องมีคุณสมบัติที่จะดำรงรักษาไว้ซึ่งการเป็นสมาชิกภาพขององค์กร โดยให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์กรในการที่จะปฏิบัติงานให้กับองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รังสรรค์ ประเสริฐศรี 2544 :3)

บริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัดเป็นบริษัทที่ผลิตและจำหน่ายชิ้นส่วนพลาสติกโดยมีพันธกิจ และเป้าหมายในการทำงานที่มุ่งการทำงานที่เน้นเรื่องการบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยบริษัทมีเป้าหมายให้ผู้บริหารตลอดจนทีมงานบริหารทุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มประสิทธิภาพของพนักงานทุกฝ่ายของบริษัท ด้วยความมุ่งมั่นที่จะให้บริษัท ก้าวขึ้นเป็นผู้นำด้านการตลาด และการบริการในทุกภาคส่วนของงานด้านอุตสาหกรรม โดยบริษัทเชื่อว่า สินค้าอุตสาหกรรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและมีความต้องการอย่างต่อเนื่องทำให้บริษัทก้าวขึ้นเป็น“ผู้นำในการผลิตพลาสติก”ดังนั้นบริษัทจึงมีนโยบายที่จะมุ่งพัฒนาบุคลากรในบริษัทและพร้อมที่จะชำระรักษาบุคลากรในองค์กรเพื่อให้การดำเนินงานของบริษัทเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ถึงแม้ว่าบริษัทฯ ได้กำหนดพันธกิจ และเป้าหมายขององค์กรไว้โดยเน้นเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ก็ตาม แต่ผู้บริหารของบริษัทยังขาดภาวะผู้นำที่จะทำให้พนักงานเต็มใจและทุ่มเทในการทำงานให้ทั้งองค์กรส่งผลให้พนักงานขาดขวัญกำลังใจและเบื่อกว่าทำให้ไม่อยากปฏิบัติงานในองค์กรเป็นเหตุให้บริษัทประสบปัญหาพนักงานลาออกบ่อย

โดยพบว่าอัตราการลาออกของพนักงานในปี พ.ศ 2555 คิดเป็นร้อยละ 4.27 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีโดยปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 4.41 ปี 2557คิดเป็นร้อยละ 4.84 ที่ฝ่ายบุคคลบริษัท เอเชียโพลีเมอร์เทคจำกัด ณ วันที่ 31 กรกฎาคม2557 ตามลำดับ ซึ่งทำให้บริษัทต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรับพนักงานใหม่และเสียงบประมาณใช้ในการฝึกอบรมสูงตามไปด้วย และทำให้การผลิตงานไม่ได้ตามเป้าหมายงานจับกลุ่มต่อต้านจากหัวหน้างานด้วยเหตุผลนี้บริษัทเอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัดจึงต้องการทราบว่าปัจจัยใดที่มีผลที่จะทำให้พนักงานต้องการผู้นำแบบใดทำให้พนักงานมีแรงจูงใจในการทำงานและทำให้ผูกพันต่อองค์กรและต้องสร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจให้หมู่พนักงานเพื่อให้พนักงานมีความเต็มใจในการปฏิบัติงานอันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กร

จากเหตุดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาในเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความผูกพันต่อองค์กรของ พนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด แนวทางการเสริมสร้างความสัมพันธ์ของผู้นำที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่สามารถเสริมสร้างระดับความผูกพันการทำงานให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์กรโดย ให้มีความยึดมั่นและพึงพอใจที่จะร่วมงานกับองค์กรต่อไป รวมถึงสามารถที่จะนำข้อมูลต่างๆที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาในกระบวนการบริหารทรัพยากรที่มีค่าคือบุคลากรในองค์กรและเป็นประโยชน์ต่อบริษัทฯ ทำให้บริษัทฯ สามารถดำเนินธุรกิจให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพนักงานต่อภาวะผู้นำของบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด
2. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความผูกพันของพนักงาน บริษัทเอเชียโพลีเมอร์เทคจำกัด

สมมติฐานของการวิจัย

ภาวะผู้นำส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทเอเชียโพลีเมอร์เทค จำกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความผูกพันของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัดที่มีผลต่อความผูกพันของ บริษัทเอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานบริษัทเอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัดจำนวน 350 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน(อ้างถึงใน Yamane, Taro.1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 339คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1.เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุงาน และระดับเงินเดือน

ตอนที่ 2.เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีของ: เบรก และ มุลตัน(Blake and Mouton,1964.)1. แบบมุ่งงาน2. แบบมุ่งคนสูง 3.แบบมุ่งงานน้อย มุ่งคนน้อย4. แบบทางสายกลาง 5. แบบทำงานเป็นทีมผู้วิจัยใช้มาตรวัดแบบRating Scale 5

ระดับหรือตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) ในการวัดระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของพนักงานต่อองค์การของ บริษัทเอเชียโพลีเมอร์เทค จำกัด ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ 5 คะแนนหมายถึงระดับภาวะผู้นำสูงสุด 4 คะแนนหมายถึงระดับภาวะผู้นำสูง 3 คะแนนหมายถึงระดับภาวะผู้นำปานกลาง 2 คะแนนหมายถึงระดับภาวะผู้นำน้อย 1 คะแนนหมายถึงระดับภาวะผู้นำน้อยที่สุด

ตอนที่ 3.ระดับความคิดเห็นต่อความผูกพันต่อองค์การมี 3 ด้าน(อ้างถึงใน Mayer and Allen,1997)ได้แก่ ความผูกพันองค์การด้านความรู้สึกความผูกพันองค์การด้านความต่อเนื่อง ความผูกพันองค์การด้านบรรทัดฐานทางสังคม และมีค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ 0.91และทดลองนำแบบสอบถาม 30 ชุด มาหาความเชื่อมั่นแจกให้พนักงานงานตอบและได้ค่าความเชื่อมั่น 0.94

การเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากได้ความเชื่อมั่นแล้วผู้วิจัยใช้วิธีแจกแบบสอบถามให้แก่พนักงาน บริษัท เอเชียโพลีเมอร์ จำกัดพร้อมทั้งหมด 339ชุดได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน 339ชุดคิดเป็น ร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล(อ้างถึงในกัลยา วานิชย์บัญชา, 2551)ได้แก่ ค่าความถี่ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยการใช้อ่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน(Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)และสถิติการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณมีเกณฑ์การแปลค่าคะแนนเฉลี่ยได้แก่ค่าเฉลี่ยระหว่างค่าเฉลี่ย4.21 – 5.00 หมายถึงระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานมากที่สุดค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึงระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานมากค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึงระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานปานกลางค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึงระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานน้อยค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึงระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานน้อยที่สุดผลการแบ่งคะแนนเพื่อแปลความหมายตามค่าเฉลี่ยของระดับความผูกพันต่อองค์การคือค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึงระดับความผูกพันต่อองค์การมากที่สุดค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึงระดับความผูกพันต่อองค์การมากค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึงระดับความผูกพันต่อองค์การปานกลางค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึงระดับความผูกพันต่อองค์การน้อยค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึงระดับความผูกพันต่อองค์การน้อยที่สุดและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยมีระดับค่าความสัมพันธ์ตามเกณฑ์ของ(กัลยา วานิชย์บัญชา, (2551))0.81 ขึ้นไป หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับสูงหรือสูงมาก 0.61 – 0.80 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง 0.41 – 0.60 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง 0.21 – 0.40 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำและต่ำกว่า 0.20 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด สามารถสรุปผลการวิจัย ข้อมูลเบื้องต้นจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 72.60 และส่วนที่เหลือ จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 27.40เป็นเพศชาย อายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 28 - 37 ปีมีจำนวน146คนคิดเป็นร้อยละ43.10รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง 18 - 27 ปีมีจำนวน131คนคิดเป็นร้อยละ38.60มีอายุระหว่าง 38 - 47 ปีมีจำนวน54คนคิดเป็นร้อยละ15.90 อายุ 48 ปีขึ้นไป จำนวน8คนคิดเป็นร้อยละ2.40 สถานภาพ พบว่าพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน165คนคิดเป็นร้อยละ48.70รองลงมา คือ สถานภาพโสดมีจำนวน140คนคิดเป็นร้อยละ41.30สถานภาพหม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ จำนวน34คนคิดเป็นร้อยละ10.การศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน174คนคิดเป็นร้อยละ51.30 รองลงมา คือ ระดับอนุปริญญา - ปริญญาตรี มีจำนวน95คนคิดเป็นร้อยละ28.00 ระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวน68คน คิดเป็นร้อยละ20.10ระดับสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไปมีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ.60เงินเดือน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอัตราเงินเดือนระหว่าง9,001 บาท - 13,000 บาทจำนวน167คนคิดเป็นร้อยละ49.30 รองลงมา คือ อัตราเงินเดือน 13,001 - 17,000 บาทมีจำนวน 138คนคิดเป็นร้อยละ40.70อัตราเงินเดือนระหว่าง 17,001 - 21,000 บาทจำนวน19คนคิดเป็นร้อยละ5.60อัตราเงินเดือนต่ำกว่า 9,000 บาทจำนวน 8คน คิดเป็นร้อยละ 2.40อัตราเงินเดือนระหว่าง 21,001 - 25,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2. อายุงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุงานระหว่าง 1 - 5 ปี มีจำนวน178คนคิดเป็นร้อยละ 52.50รองลงมา คือ อายุงานระหว่าง 6 - 10 ปี มีจำนวน120คนคิดเป็นร้อยละ35.40 อายุงานต่ำกว่า 1 ปี มีจำนวน37คน คิดเป็นร้อยละ10.90 อายุงานระหว่าง 11 - 15 ปีมีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ1.20สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

จากการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

5.1.1 จากการศึกษาระดับความคิดเห็นของพนักงานต่อภาวะผู้นำของบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด ในภาพรวม พบว่าพนักงานมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.862$, S.D.= .249) เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำจำแนกเป็นแต่ละรูปแบบ พบว่า

1) ภาวะผู้นำแบบทางสายกลาง ระดับความคิดเห็นของพนักงานต่อภาวะผู้นำของบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.671$, S.D.= .405) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากข้อคำถาม พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือผู้นำสั่งการการทำงานที่ไม่เสี่ยงเกินไป ($\bar{X}=3.616$, S.D.= .662)

2) แบบมุ่งงานน้อยมุ่งคนน้อย ระดับความคิดเห็นของพนักงานต่อภาวะผู้นำของบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.950$, S.D.= .393) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากข้อคำถาม พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้นำมอบหมายงานให้พนักงานทำเป็นส่วนใหญ่ ($\bar{X}=4.038$, S.D.= .676)

5.1.2 จากการศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด ในภาพรวม พบว่าพนักงานมีความผูกพันต่อองค์กร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.394$, S.D.= .351) เมื่อพิจารณาความผูกพันต่อองค์กรจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

1) ความผูกพันด้านบรรทัดฐานทางสังคมของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.333$, S.D.= .458) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากข้อคำถาม พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือท่านพร้อมเสมอที่จะทำทุกอย่างให้องค์กรก้าวหน้าและประสบความสำเร็จเพื่อเป็นการตอบแทนองค์กร ($\bar{X}=3.318$, S.D.= .569)

2) ความผูกพันด้านความต่อเนื่องของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.431$, S.D.= .485) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากข้อคำถาม พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือท่านรู้สึกว่าการของท่านมีความมั่นคงในปัจจุบันและในอนาคต ($\bar{X}=3.522$, S.D.= .644)

5.1.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) พบว่า ภาวะผู้นำส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด ในภาพรวม มีการส่งผลในระดับต่ำมาก มีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์($r_{xy}=0.156$) โดยรูปแบบภาวะผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุดคือ แบบทำงานเป็นทีม ($r_{xy}=0.258$) และแบบภาวะผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์น้อยที่สุดคือ แบบมุ่งงาน ($r_{xy}=0.077$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่าสมการภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด มีอำนาจในการพยากรณ์ได้ความถูกต้องคิดเป็น ร้อยละ 8.60 ($R^2 = 0.086$) โดยตัวแปรภาวะผู้นำที่ส่งผลความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ แบบทำงานเป็นทีม ($\beta = 0.200$) และแบบทางสายกลาง ($\beta = 0.124$) ส่วนภาวะผู้นำแบบมุ่งงาน ภาวะผู้นำแบบมุ่งคนสูง ภาวะผู้นำแบบมุ่งงานน้อยมุ่งคนน้อย ไม่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด สามารถสรุปประเด็นและอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

1) ระดับความคิดเห็นของพนักงานต่อภาวะผู้นำของบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด

ระดับความคิดเห็นของพนักงานต่อภาวะผู้นำของบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด ในภาพรวม พบว่าพนักงานมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำ อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำจำแนกเป็นแต่ละรูปแบบ พบว่า ภาวะผู้นำแบบทางสายกลาง ระดับความคิดเห็นของพนักงานต่อภาวะผู้นำของบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากข้อคำถาม พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือผู้นำสั่งการการทำงานที่ไม่เสี่ยงเกินไป และแบบมุ่งงานน้อยมุ่งคนน้อย ระดับความคิดเห็นของพนักงานต่อภาวะผู้นำของบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทค จำกัด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากข้อคำถาม พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้นำมอบหมายงานให้พนักงานทำเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับ วีร

ยา พวงไทย (2550) ศึกษาวิจัยภาวะผู้นำ การตัดสินใจ การมองในแง่ดี การทำงานเป็นทีมกับผลการปฏิบัติงานของหัวหน้างานระดับต้นโรงงานผลิตรถยนต์ ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้างานระดับต้นโรงงานผลิตรถยนต์มีระดับภาวะผู้นำแบบปล่อยตามสบายอยู่ในระดับต่ำ การทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับ สุขสม โสสุวรรณ(2553) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะผู้นำกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน ธ.ก.ส.จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของพนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดชัยภูมิต่อภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วิมลจันทร์แก้ว (2555) ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการพัฒนามี 5 คุณลักษณะคือการเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีมผู้นำของผู้นำผู้นำที่สร้างความคิดสร้างสรรค์ผู้นำการบริหารความเสี่ยงและผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากไม่สอดคล้องกับ สนธิ บุญยรัตกลิน(2552) ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะที่เหมาะสมของผู้นำทางการเมืองในสถานการณ์ปัจจุบันศึกษาเฉพาะกรณีความเห็นของชาวกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของผู้นำที่ดี คือ บุคคลที่รู้ว่าอะไรคือสิ่งที่เขาต้องการและอะไรคือสิ่งที่ถูกและผิด และมีวิธีการอะไรที่จะนำคนอื่น ๆ ให้เชื่อฟังและปฏิบัติตาม ผู้นำที่ดีควรเป็นผู้ที่สามารถหาทางเลือกและโอกาสในการแก้ไขปัญหาและทำให้หน่วยงานนั้นๆ ก้าวหน้าไปได้ด้วยดี ทั้งนี้ด้วยการมีวิสัยทัศน์ อุดมการณ์และการมองโลกในแง่ดี รวมทั้งมีความสามารถในการชักชวนผู้ตามให้ปฏิบัติงานที่พวกเขาไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะทำได้สำเร็จ ผู้นำจึงเป็นผู้นำที่ใช้อำนาจและให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในเวลาเดียวกันไม่สอดคล้องกับ จิตวดี เนียมสุวรรณ (2554) ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบภาวะผู้นำแรงจูงใจภายในที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ของพนักงาน กรณีศึกษา: ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า พนักงานธนาคาร กรุงไทย จำกัด (มหาชน) มีการรับรู้รูปแบบภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนมากกว่ารูปแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง พนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)มีแรงจูงใจภายในความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูง ไม่สอดคล้องกับ สมคิด สกุลสถาปต์ย์ (2552) ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลในการปฏิรูปการศึกษาแบบยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลในการปฏิรูปการศึกษาแบบยั่งยืนเป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปร กล่าวคือ การสร้างสื่อกลางที่มีศักยภาพในการใช้ความฉลาดทางอารมณ์เป็นฐาน การสร้างแรงบันดาลใจ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การกระตุ้นการใช้ปัญญาและการใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีความถูกต้องเหมาะสมเป็นไปได้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้สอดคล้องกับ บูน (Boone, 1992) ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของศึกษาธิการเขตในชนบทเพื่อค้นหาสิ่งที่เป็นปัจจัยต่อความสำเร็จในการปรับโครงสร้างของกลุ่มโรงเรียนในเขตชนบทของรัฐเท็กซัสและรัฐโอไฮโอ ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำของศึกษาธิการเขตในชนมมีลักษณะร่วมกัน 4 ประการ คือวิสัยทัศน์และความตื่นตัวการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันการสร้างควมไว้วางใจต่อกัน การตรวจสอบติดตามผล และเป็นผู้สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทางนวัตกรรมพร้อมทั้งแสวงหานวัตกรรมใหม่ๆ ที่จะนำมาพัฒนาการเรียนรู้ให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สอดคล้องกับ สันต์ฤทัยลิ้มวีรพันธ์ (2550)ศึกษาวิจัยเรื่องความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน (Employee Engagement) ผลการวิจัยพบว่า พนักงาน (Employee Engagement) มีความผูกพันต่อองค์กรในด้านบรรทัดฐานทางสังคมอยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมา คือความผูกพันต่อองค์กรในด้านความรู้สึกและความผูกพันต่อองค์กรในด้านความต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ทิวา แก้ววีเชียร (2551)ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตัวในการเป็นผู้นำของผู้บังคับบัญชากับความผูกพันต่อองค์กรของผู้ใต้บังคับบัญชา กรณีศึกษา: บริษัทเคียวโดไคเวอร์คส์ (ประเทศไทย) จำกัด ผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของผู้ใต้บังคับบัญชา กรณีศึกษา: บริษัท เคียวโดไคเวอร์คส์ (ประเทศไทย) จำกัด โดยภาพรวม ความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ อัจฉราเนียมหอม (2551)ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การคุณภาพชีวิตการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร: กรณีศึกษาธนาคารกรุงศรีอยุธยาจำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า พนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยาจำกัด (มหาชน) มีระดับความผูกพันต่อองค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับ สิรินาตย์กฤษฎาธาร (2551) ศึกษาวิจัยเรื่องความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่าพนักงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 41-50 ปีระดับการศึกษาปริญญาตรีสถานภาพสมรสรายได้สูงกว่า 40,000 บาทระยะเวลาการปฏิบัติงาน 1-5 ปีความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน) ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากไม่สอดคล้องกับ เนตรนภานันทพรวิญญู (2551) ศึกษาวิจัยเรื่องความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทเซ็นทรัลรีเทลคอร์ปอเรชั่นจำกัด ผลการวิจัยพบว่า พนักงานให้ระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทเซ็นทรัลรีเทลคอร์ปอเรชั่นจำกัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้อง

กับ ปิยะวรรณกลิ่นสุคนธ์ (2552) ศึกษาวิจัยเรื่องความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กรที่มีผลต่อการเป็นองค์กรที่มีผลสัมฤทธิ์สูงของกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุขผลการวิจัยพบว่าพนักงานมีความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ เกตุณภัส เมธิกสิวัฒน์ (2555) ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของความผูกพันทุ่มเทของพนักงานที่มีต่องานและองค์กรกับความตั้งใจลาออกของพนักงานในธุรกิจโรงแรม จังหวัดนครราชสีมาผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันทุ่มเทต่องานมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความผูกพันทุ่มเทต่อองค์กรไม่สอดคล้องกับ การ์ลัป (Gallup, 2005) ศึกษาวิจัยเรื่องความผูกพันทุ่มเทของพนักงานที่มีต่อองค์กรในประเทศไทยผลการวิจัยพบว่าพนักงานมีความผูกพันทุ่มเทต่อองค์กรคิดเป็นร้อยละ 12 พนักงานไม่มีความผูกพันทุ่มเทต่อองค์กรคิดเป็นร้อยละ 82 และพนักงานที่ไม่สนใจที่จะมีความผูกพันทุ่มเทต่อองค์กรคิดเป็นร้อยละ 6 สอดคล้องกับ เซกส์ (Saks, 2006) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยเหตุและผลลัพธ์ของความผูกพันทุ่มเทของพนักงานโดยการศึกษาตัวแปรสาเหตุที่ก่อให้เกิดความผูกพันทุ่มเทต่องานและความผูกพันทุ่มเทต่อองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรสาเหตุที่ก่อให้เกิดความผูกพันทุ่มเทต่องานได้แก่ คุณลักษณะของงาน การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร และผลลัพธ์จากการที่พนักงานผูกพันทุ่มเทต่องานคือ พนักงานเกิดความพึงพอใจต่องานและมีความตั้งใจลาออกจากองค์กรลดลง

3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทคโนโลยี จำกัด ภาวะผู้นำส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทคโนโลยี จำกัด ในภาพรวม มีการส่งผลในระดับต่ำมาก โดยรูปแบบภาวะผู้นำที่มีการส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรมากที่สุด คือ ภาวะผู้นำแบบทำงานเป็นทีม และแบบภาวะผู้นำที่มีการส่งผลน้อยที่สุดคือ แบบมุ่งงาน และผลของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณพบว่าภาวะผู้นำแบบทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำแบบทางสายกลาง ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทคโนโลยี จำกัด ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ซัยยิด ทอโรด (2550) ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายใต้วิกฤต เศรษฐกิจกับการอยู่รอดของอุตสาหกรรม ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบปฏิรูปส่งผลในเชิงบวกต่อประสิทธิผลของผู้นำและความสามารถในการแข่งขันและประสิทธิผลของผู้นำส่งผลในเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้องกับ ทิวา แก้ววิเชียร (2551) ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตัวในการเป็นผู้นำของผู้บังคับบัญชากับความผูกพันต่อองค์กรของผู้ใต้บังคับบัญชา กรณีศึกษา: บริษัทเคียวโตเดเวอร์คส์ (ประเทศไทย) จำกัด ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างกรปฏิบัติตัวในการเป็นผู้นำกับความผูกพันต่อองค์กรของผู้ใต้บังคับบัญชา บริษัท เคียวโตเดเวอร์คส์ (ประเทศไทย) จำกัด โดยภาพรวม พบว่า ด้านการปฏิบัติตัวในการเป็นผู้นำมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร ไม่สอดคล้องกับ ปิยะ เจริญเวชรักษ์ (2556) ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการสร้างอิทธิพลเพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครู ผลของการวิจัย องค์ประกอบของตัวแปรแฝงมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์น้อยที่สุด คือ การทำงานเป็นทีม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทคโนโลยี จำกัด ถ้ามีการศึกษาครั้งต่อไป อาจจะทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับภาวะผู้นำหรือความผูกพันต่อองค์กร เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลที่ได้จากการวิจัยว่าสอดคล้องหรือแตกต่างกันเพราะเหตุใด

2) ควรใช้วิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเอง และมีโอกาสในการเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานได้อย่างเต็มที่ โดยใช้การการสัมภาษณ์ หรืออาจจะใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมการทำงานต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

3) ศึกษาถึงปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร เช่น ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ได้รับ

4) ควรมีการศึกษางานวิจัยด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลกระทบกับการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท เอเชีย โพลีเมอร์เทคโนโลยี จำกัด

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2551, การใช้SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล.(พิมพ์ครั้งที่11).
กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกตุณภัส เมธีกสิวัฒน์. 2555. ความสัมพันธ์ของความผูกพันทุ่มเทของพนักงานที่มีต่องาน และ
องค์การกับความตั้งใจลาออกของพนักงานในธุรกิจโรงแรม จังหวัดนครราชสีมา.วิทยานิพนธ์ปริญญาการ
จัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ชัยฤทธิ์ ทองรอด. 2550. ภาวะผู้นำในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภายใต้วิกฤต เศรษฐกิจ
กับการอยู่รอดของอุตสาหกรรม. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทิวา แก้ววิเชียร. 2552. ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตัวในการเป็นผู้นำของผู้บังคับบัญชา กับ
ความผูกพันต่อองค์การของผู้ใต้บังคับบัญชา: กรณีศึกษา บริษัท เคียวโคไคเวอร์ค (ประเทศไทย) จำกัด.
ภาคินิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรม
ราชูปถัมภ์.
- เนตรนภา นันทพรวิญญู. 2551. ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท เซ็นทรัล รีเทลคอร์
ปอเรชั่น จำกัด. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร.
- ปิยะ เจริญเวชรักษ์. 2556. รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาชั้น พื้นฐานด้านการสร้าง
อิทธิพลเพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครู. วิทยานิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
- ปิยะวรรณ กลิ่นสุคนธ์. 2552. ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การ และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกของ
องค์กรที่มีผลต่อการเป็นองค์กรที่มีผลสัมฤทธิ์สูงของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. วารสารการส่งเสริม
สุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม, 32(4);108 – 116.
- ฐิตวดี เนียมสุวรรณ. 2554. รูปแบบภาวะผู้นำแรงจูงใจภายในที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ของพนักงาน
กรณีศึกษา: ธนาคารกรุงไทย จำกัดมหาชน. มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สันต์ฤทัย ลิ้มวีรพันธ์. 2550. ความผูกพันของพนักงานต่อองค์การ: กรณีศึกษา บริษัท ระยอง
เพ็ญวิโรฬายเออร์ จำกัด (มหาชน). สารนิพนธ์วิทยาศาสตรบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒน
บริหารศาสตร์.
- สมคิด สกฤตสถาปัตย์. 2552. รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลในการปฏิรูป
การศึกษาแบบยั่งยืน. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สนธิ บุญยรัตกลิน. 2552. การศึกษาคุณลักษณะที่เหมาะสมของผู้นำทางการเมืองในสถานการณ์
ปัจจุบันศึกษาเฉพาะกรณีความเห็นของชาวกรุงเทพมหานคร
- สิรินาถย์ กฤษณาธาร. 2552. ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท การบินไทย จำกัด
(มหาชน).ภาคินิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุขสม โลสุวรรณ. 2553. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะผู้นำกับความพึงพอใจในการ
ปฏิบัติงานของพนักงาน ธ.ก.ส.จังหวัดชัยภูมิ
- วิมล จันทร์แก้ว. 2555. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. ดุษฎีนิพนธ์ ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรังสิต.
- วีรยา พวงไทย. 2550. ภาวะผู้นำ การตัดสินใจ การมองโลกในแง่ดี การทำงานเป็นทีม กับผลการ
ปฏิบัติงานของหัวหน้างานระดับต้นโรงงานผลิตรถยนต์ วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต จิตวิทยาอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัจฉรา เนียมหอม. 2551. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การ คุณภาพชีวิต
การทำงานและความผูกพันต่อองค์การ: กรณีศึกษาธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด

(มหาชน). วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Meyer, J. P., & Allen, N. J. 1997. **Commitment in the workplace: Theory, Research, and application.** Thousand Oaks, Calif: Sage Publication

Blake, R.R. and Mouton.T.S. 1964. **the Managerial Grid.** Houton, Tex: Gulf Publishing Co.

Boone, Louis E. and Krutz, Devid. 1992) Management. New York: McGraw – Hill.

Gallup, **Organization. The Gallup Path.** (Online). Available at website below
<http://www.gallupconsulting.com/content/?ci=1528>(2 October 2007)

Saks, A. M. 2006. **Antecedents and consequences of employee engagement.** Journal of Managerial Psychology, 21(7), 600-619.

Yamane, Taro.1973. **Statistics: An Introductory Analysis.** Third edition. New York: Harper and Row Publication.

**การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่น
: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด**

**People Participation in Local Community Planning Proce : A Case Study of
Saen Turg Tambon Municipality, Khao Saming District, Trat Province**

วนิดา วัชบุชา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด การวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ คือการสำรวจประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอ เขาสมิง จังหวัดตราด โดยใช้ขนาดตัวอย่าง 341 คน และเทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน นอกจากนั้นใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม ข้อค้นพบจากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนชุมชนค่อนข้างน้อยในภาพรวม โดยแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็นกิจกรรม 2 กลุ่ม คือ การมีส่วนร่วมปานกลาง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นการมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ นอกจากนี้ยังค้นพบอีกว่า ปัจจัยหลักที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผน ได้แก่ บทบาทของผู้นำ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, การวางแผนชุมชน

Abstract

The objectives of this research were to study the levels and factors that affected the people participation in the planning process of local community within an area of Saen Tung sub-district municipality, KhaoSaming district, Trat. The research employed the mixed methods of both quantitative and qualitative approaches in which include conducting a survey of the number of persons with electoral votes in the area of Saen Tung sub-district municipality, KhaoSaming district, Trat which had a sample of 341 individuals and the research also employed a two-stage random sampling method. Additionally, an in-depth interview and participatory observation methods are also used in this research. The study has found that there is a small number of individual participation in the planning process in overall. The participation has been separated into 2 groups which are the moderate participation level which is about giving comments regarding to the existing problems, and the other group which represented the low level of participation which was related to decision-making and taking part in operations. It has also found that the factor that affected the people participation in planning process was the leader's role.

Keywords: People Participation, Community Planning

บทนำ

แผนชุมชนเป็นมาตรการหนึ่งในการตอบสนองความต้องการของชุมชนและเป็นกระบวนการเรียนรู้และการจัดการตนเองของคนในชุมชนท้องถิ่น ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ร่วมกันกำหนดอนาคตของชุมชนโดยใช้ข้อมูลครัวเรือน ข้อมูลชุมชน ศักยภาพชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การปรับวิถีคิด พฤติกรรม และร่วมกันกำหนด

เส้นทางชีวิตของตนเองและชุมชน ดังนั้นแผนชุมชนจึงก่อให้เกิดแนวทางกิจกรรมการพัฒนา ที่เกิดจากการ ที่คนในชุมชน มารวมตัวกัน ร่วมกันคิด โดยมีการหาข้อมูล ความรู้และสร้างกระบวนการวิเคราะห์ปัญหา โดยผ่านกระบวนการ ประชาคม แผนชุมชนที่เกิดจากกระบวนการประชาคมจะต้องมีการเชื่อมประสานการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับแผนขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนที่เกินศักยภาพของ ชุมชนที่จะดำเนินการได้มาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น และให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากแผนชุมชน มากำหนด แนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (ณัฐธยาน์ สุขวงศ์, 2553)

แผนชุมชน คือ แผนที่กำหนดอนาคตและทิศทางของการพัฒนาชุมชนที่เกิดจากการจัดการและกระบวนการ เรียนรู้ของคนในชุมชน ซึ่งร่วมกันคิดและร่วมกันกำหนดกิจกรรมขึ้นมาเอง โดยเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการ ของชุมชน เป็นแผนที่เกิดจากกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ทุกคนในชุมชนได้ร่วมกันสำรวจข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา แนว ทางแก้ไขและพัฒนาพร้อมกันด้วยความสมัครใจ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเองให้เป็นไป ตามที่ต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาที่ชุมชนเผชิญอยู่ร่วมกัน จึงกล่าวได้ว่าแผนชุมชนเป็นของชุมชน ดำเนินการโดย ชุมชน และเพื่อประโยชน์ของชุมชนเอง ซึ่งแตกต่างจากแผนที่ภาครัฐจัดทำขึ้นเพื่อจัดสรรงบประมาณเป็นหลัก เช่น แผนพัฒนาสามปีซึ่งเป็นแผนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับงบประมาณรายจ่ายประจำปี กล่าวคือท้องถิ่นใช้การวางแผน พัฒนาเป็นเครื่องมือในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยนำโครงการ กิจกรรมจากแผนพัฒนาสามปีในปีที่จะ จัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีไปจัดทำงบประมาณ

จากหลักการของแผนชุมชนข้างต้น มีหลักการเพื่อตอบสนองที่ดี และได้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมี การจัดทำแผนชุมชนแล้ว จำนวน 3 ชุมชน แต่ยังคงขาดประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากยังไม่มีการบริหารจัดการที่ดี ขาด การมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจว่าการจัดทำแผนชุมชนเป็นเรื่องของผู้นำที่อาสาเสนอตัว เข้ามาเพื่อรับใช้ประชาชน หรือหน่วยงานพัฒนาต่างๆ มีหน้าที่ต้องทำและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนใน ทุกๆ ด้าน สรุปในภาพรวมก็คือ แผนชุมชนที่จัดทำขึ้นยังไม่เกิดจากการบริหารจัดการและการจัดกระบวนการเรียนรู้ของ คนในชุมชน โดยสมาชิกร่วมกันคิด ร่วมกันค้นหา เรียนรู้ ร่วมกันกำหนดกิจกรรมพร้อมทั้งดำเนินการตามแผนที่คิดขึ้นมา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยมีหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่นอกชุมชน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน เป็นเพียงหน่วยงานที่คอยให้การสนับสนุนให้กับชุมชน ทั้งด้านความรู้ ทรัพยากรอื่นๆ เพราะเป้าหมายของการจัดทำแผน ชุมชนอยู่ที่การทำให้สมาชิกที่มีอยู่อย่างหลากหลายในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มคิดทำแผน การลงมือ ปฏิบัติ ไปจนครบกระบวนการต่อเนื่องตลอดไป ตามหลักการ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์”

ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลแสนตุง ก็ได้จัดทำแผนชุมชนและประสบกับสภาวะการเดียวกับข้างต้น กล่าวคือ ขาดการมีส่วนร่วม คิดว่าเป็นเรื่องของนักการเมืองท้องถิ่น และประชาชนยังไม่ให้ความสำคัญกับแผนชุมชนมากนัก จะ สังเกตได้จากเทศบาลขอความร่วมมือให้มาก็มาโดยไม่รู้ว่าจะต้องมาทำอะไรหรือแผนอะไร เทศบาลตำบลแสนตุง ได้จัดตั้ง ชุมชนย่อยเพื่อการพัฒนาเทศบาลในการส่งเสริมสนับสนุนองค์กรชุมชนและประชาชน ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำแผนชุมชนในยุทธศาสตร์ 5 ด้าน ด้วยกัน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย และด้านบริหารจัดการ

ดังนั้น จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงอยากศึกษาว่าในภาพรวมอย่างเป็นระบบประชาชนมีส่วนร่วม มากน้อยเพียงใด และมีแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่นกับ เทศบาลตำบลแสนตุงได้อย่างแท้จริง และข้อมูลที่ได้จะใช้ในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคการทำงานส่งเสริมและสนับสนุน องค์กรชุมชน และประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นให้เข้มแข็ง ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นอื่น นำไปประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชน ในเขตพื้นที่เทศบาล ตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชน ในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชน ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mix Method)

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ในการวิจัยเชิงปริมาณจะใช้แนวทางการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีกลุ่มประชากรได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด จำนวนทั้งสิ้น 2,321 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 341 คน การกำหนดขนาดตัวอย่าง จะใช้สูตรของ Taro Yamane และเทคนิคการสุ่มแบบหลายขั้นตอนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบ (checklist) เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และจำนวนปีที่อยู่อาศัย

ตอนที่ 2 เป็นมาตรวัดแบบให้คะแนน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชน ท้องถิ่นเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่จัดขึ้น (Class Interval) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ให้คะแนนตามกำหนดไว้ดังนี้

ประจำ	ให้	5	คะแนน
บ่อยครั้ง	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
นานๆ ครั้ง	ให้	2	คะแนน
ไม่เคย	ให้	1	คะแนน

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับค่าเฉลี่ยออกเป็นช่วงดังต่อไปนี้

กรณีการเก็บข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่าง การสร้างเกณฑ์การวัดนี้ต้องใช้หลักการกระจายแบบปกติ (Normal Distribution) ที่มีลักษณะระฆังคว่ำซึ่งทำให้แต่ละช่วงห่างไม่เท่ากันคือ ถ้าใช้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.) จะพบว่าในแต่ละช่วงทั้ง 5 ช่วงจะมีการกระจายค่า S.D. เป็น -2 S.D. , -1 S.D. , 0 S.D. , +1 S.D. , +2 S.D. ดังนั้นเราจึงสามารถสร้างเกณฑ์จากการสุ่มตัวอย่างได้ดังนี้ (อ้างถึงในชัยยนต์ประดิษฐ์ศิลป์, 2555, หน้า 255-256)

คะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00	การมีส่วนร่วมมาก
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.99	การมีส่วนร่วมค่อนข้างมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49	การมีส่วนร่วมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49	การมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49	การมีส่วนร่วมน้อย

ตอนที่ 3 เป็นมาตรวัดแบบให้คะแนน เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่นเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ประกอบด้วย การดำเนินงาน 4 ด้าน ดังนี้ ผลประโยชน์จากการเข้าร่วมกระบวนการวางแผนชุมชนจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนชุมชน อุดมการณ์รักท้องถิ่นของประชาชนจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนชุมชน บทบาทของผู้นำจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนชุมชน บทบาทของเครือข่ายชุมชนจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนชุมชน

เห็นด้วยมาก	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยมาก	ให้	1	คะแนน

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับค่าเฉลี่ยออกเป็นช่วงดังต่อไปนี้ ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์,
หน้า 255-256)

คะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00	มาก
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.99	ค่อนข้างมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49	ค่อนข้างน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49	น้อย

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชน
ท้องถิ่นเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผน
ชุมชนท้องถิ่นเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย
กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่น เทศบาล
ตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่
จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามให้ถูกต้องตามแนวทางของการวิจัยการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่นเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด แล้วนำมา
ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย 3 ท่าน ทดสอบ
ความตรง (Content validity) ดังนี้

3.1 รศ.ดร. สมศักดิ์ สามัคคีธรรม	ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย
3.2 ดร.โอฬาร ถิ่นบางเตียว	ผู้เชี่ยวชาญด้านชุมชนท้องถิ่น
3.3 นางพัชรดา สุขวงศ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วม

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดสอบใช้ (Try Out) กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง
จังหวัดตราด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือ
ได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม
เท่ากับ 0.7 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้ สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล
และตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัย
อยู่ในท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ร้อยละ

2. การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่นเทศบาลตำบลแสนตุง
อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด เลือกใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์แปลผลดังนี้

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่นเทศบาล
ตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาในท้องถิ่น

- เพศ ใช้สถิติ Independent sample t-test เป็นสถิติที่ใช้ในกรณีทดสอบความแตกต่างระหว่าง
ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวแปรอิสระไม่เกิน 2 กลุ่ม และตัวแปรอิสระเป็นระดับ Nominal หรือ Ordinal ส่วนตัวแปรตามเป็น
ระดับ Interval หรือ Ratio

- อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ และระยะเวลาในท้องถิ่นใช้สถิติ One-way
ANOVA เป็นสถิติที่ใช้ในกรณีทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวแปรอิสระ ที่มากกว่า 2 กลุ่ม และตัวแปร

อิสระเป็นระดับ Nominal หรือ ส่วนตัวแปรตามเป็นระดับ Interval หรือ Ratio และใช้การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ส่วนการวิจัยในเชิงคุณภาพนี้ จะใช้ในแง่ของการเสริมงานวิจัยเชิงสำรวจเพื่อยืนยันและอธิบายรายละเอียด โดยใช้วิธีการศึกษาสองรูปแบบ ดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depths Interview) เป็นการใช้นิวสัมภาษณ์เจาะลึก โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในการสัมภาษณ์ (Key-Informants)

2.2 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในที่นี้ หมายถึง ประสบการณ์จากการสังเกตที่ได้จากการร่วมทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ ผู้วิจัยได้มีโอกาสทำงานที่ สำนักงานเทศบาลตำบลแสนตุง เป็นเวลา 3 ปี ในตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวางแผนชุมชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ในกระบวนการวางแผนชุมชนในเขตเทศบาลตำบลแสนตุง ($\bar{x} = 2.22$) ในภาพรวม แต่เมื่อพิจารณาในรายประเด็นจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างดังกล่าว มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนชุมชนในเขตเทศบาลตำบลแสนตุง แบ่งออกเป็นกิจกรรม 2 กลุ่ม คือ การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา คือ การเสนอปัญหาผ่านการประชุมประชาคมหมู่บ้าน การเสนอปัญหาโดยผ่านนายกเทศมนตรี และการเสนอปัญหาโดยผ่านสมาชิกสภาเทศบาล ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นการมีส่วนร่วมระดับค่อนข้างน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือการร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนาตามแผน 3 ปี การร่วมพิจารณาบรรจุแผนงาน/โครงการต่างๆ ในแผนชุมชนและการมีส่วนร่วมในแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปีเทศบาล การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ คือ การร่วมสนับสนุนเงิน การร่วมสนับสนุนแรงงาน และการให้ความร่วมมือสนับสนุนข้าวปลาอาหารเมื่อมีการขอความร่วมมือ

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยกำหนดที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ได้แก่ ผลประโยชน์จากการเข้าร่วม อุดมการณ์รักท้องถิ่น บทบาทของผู้นำและบทบาทของเครือข่ายชุมชน ผู้วิจัยทดสอบสมมุติฐานจากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และวิเคราะห์เชิงคุณภาพพบว่าสมมุติฐานที่ยืนยัน

บทบาทของผู้นำมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนในเขตเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

บทบาทของผู้นำ มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนในเขตเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และสัมภาษณ์เพิ่มเติม จะพบว่าบทบาทผู้นำเป็นสาเหตุทำให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแสนตุง เข้ามามีส่วนร่วมเนื่องจาก ประชาชนเชื่อมั่นและให้ความไว้วางใจในตัวผู้นำ จากการที่นายกเทศมนตรีตำบลแสนตุง นายอุดมพันธ์ สว่างไสว ได้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีมากกว่า 4 สมัย เป็นระยะเวลา มากกว่า 16 ปี ตั้งแต่ครั้งยังมีฐานะเป็นสุขาภิบาล เป็นผู้นำที่มีลักษณะเด่น ในเรื่องของการตัดสินใจ ที่มีความรวดเร็ว มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาช่วยเหลือประชาชนได้อย่างรวดเร็ว เป็นคนที่มีวิสัยทัศน์กว้าง และมีประสบการณ์ในการบริหารงาน เป็นผู้นำที่รับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ ของประชาชนพร้อมลงมือทำแบบบูรณาการ สร้างความศรัทธาให้แก่ประชาชน และประชาชนมีความเชื่อมั่นจากผลงานที่ผ่านมาที่สร้างชื่อเสียงในด้านการบริหารจัดการ ให้เทศบาลตำบลแสนตุง จนได้รับรางวัลการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2552 และ พ.ศ. 2554 จากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จนกลายเป็นสถานที่ศึกษาดูงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ในด้านการบริหารจัดการ การที่ผู้นำมีลักษณะโดดเด่นมาแต่ในอดีต และโครงสร้างการทำงานแบบบนลงล่างของระบบราชการ (Top Down Process) ประกอบกับความสม่ำเสมอของการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของนายกฯ ที่ปฏิบัติงานประจำสม่ำเสมอ คือ ประชาชนได้รับผลดีจากการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของนายกฯ จึงไม่ค่อยพบปัญหาที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อชุมชน แต่ในปัจจุบันการมี

ส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนชุมชน เพราะปฏิบัติตามแบบอย่างของผู้ที่มีแนวโน้มลดลง อาจเป็นเพราะบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอดีตจะทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลกำกับการสั่งการจากหน่วยงานระดับสูง ในการแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาลที่ต้องตอบสนองความต้องการของประชาชน ในเขตเทศบาลมากที่สุดเป็นหลักในการปฏิบัติราชการ ต่างจากผู้นำท้องถิ่นในปัจจุบันที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ต่อส่วนร่วมที่มาจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่ มากกว่าที่จะเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่สั่งการจากหน่วยระดับที่สูงกว่าเป็นหลักในการปฏิบัติราชการ (วิวัตร อัมภวัน, สัมภาษณ์.27 สิงหาคม 2557)

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแสนตุง ประกอบอาชีพค้าขายส่วนใหญ่ ประมาณ 80 % เป็นผู้ที่ค่อนข้างมีความรู้ มีความหลากหลายในทางความคิด ประชาชนจึงชอบผู้นำแบบเสรี เพราะจะไม่มีความคิดเห็นในเรื่องการแสดงความเห็นและขอบเขตของการตัดสินใจ กล่าวที่จะเสนอแนะเรื่องต่างๆ รวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนตามสถานการณ์บ้านเมืองที่เกิดขึ้นได้ เพราะนายกเป็นคนที่มีความเป็นกลางจะไม่เข้าไปยุ่งและเกี่ยวข้อง หรือสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ให้โอกาสในการแสดงออกทางความคิดได้อย่างเต็มที่ (อนุรักษ์ รักษาพล, สัมภาษณ์.27 สิงหาคม 2557)

จากบทบาทของผู้นำดังกล่าว มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยสังเกตได้จากการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการเข้าร่วมประชาคมในโครงการที่มีความสำคัญ อย่างเช่น การจัดประชุมประชาคมแผนเพื่อก่อสร้างตลาดสดเทศบาลตำบลแสนตุงที่ได้มาตรฐาน แทนตลาดเดิมที่เก่าและทรุดโทรม ประชาชนให้ความสำคัญมาร่วมมาก ก็เนื่องจากประชาชนต้องตัดสินใจระหว่าง ประโยชน์ที่ได้รับจากการมีสถานที่จำหน่ายสินค้าที่ สะอาด น่าซื้อ และมีมาตรฐานกับการสูญเสียรายได้จากการย้ายไปขายสินค้าที่ตลาดชั่วคราวในระหว่างรอตลาดสดแห่งใหม่ก่อสร้างเสร็จ ผลจากการตัดสินใจเข้าร่วมประชาคม ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์ร่วมกัน จากการที่ผู้วิจัยมีความคิดว่าประชาชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมน้อย แต่ผลปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เนื่องจากผลของการวิจัยออกมาว่าประชาชนมีส่วนร่วมมาก เนื่องจากสภาพพื้นที่ประชาชนมีการอยู่อาศัยกันอย่างกระจายทั้งเขตเทศบาลจึงทำให้มองดูว่ามีส่วนร่วมน้อย มาจากสาเหตุที่เรามักพบว่า การทำประชาคมในแต่ละครั้งมักจะมีประชาชนมาเข้าร่วมค่อนข้างน้อยเป็นส่วนใหญ่ โดยพบว่าประชาชนเข้าร่วมเพียง 20 ถึง 100 คน ต่อการจัดประชาคมในแต่ละครั้ง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2 ถึงร้อยละ 10 ของประชาชนทั้งหมดในชุมชนนั้น

อภิปรายผลการวิจัย

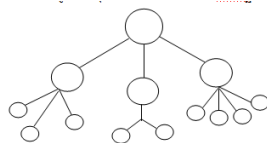
จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยกำหนดที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวางแผนชุมชนในเขตเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ได้แก่ บทบาทของผู้นำเป็นปัจจัยหลัก ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับข้อสรุปของ แสวง รัตนมงคลมาส. เรื่องจุดร่วมในตัวบุคคล (อ้างจาก สำนักงานคณะกรรมการ-พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2543) แสวงได้สรุปถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัยใหญ่ ๆ คือ ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในดังนี้

1. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม ปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยเชิงเงื่อนไขของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน โครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมจะมีลักษณะ 2 ด้านในเวลาเดียวกันคือ ด้านหนึ่งจะเปิดโอกาสให้คนบางกลุ่มเข้าไปมีบทบาทในนโยบาย แต่อีกด้านจะสร้างข้อจำกัดเชิงอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

2. ปัจจัยภายใน เมื่อพิจารณาจากมิติเชิงแรงจูงใจของบุคคล การจะเข้าไปร่วมกิจกรรมใด ๆ จะต้องมีจุดร่วมในกรณีใดกรณีหนึ่งหรือทั้ง 3 กรณีข้างล่างซึ่งจะนำไปสู่การสร้างพันธมิตรในการ มีส่วนร่วม คือ

- 1) จุดร่วมอุดมการณ์เดียวกัน (Common Ideology)
- 2) จุดร่วมในผลประโยชน์ (Common Interest)
- 3) จุดร่วมในตัวบุคคล (Personality)

บทบาทผู้นำในที่นี้จะมีลักษณะเป็นผู้นำเชิงอุปถัมภ์ กล่าวคือ ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์.(2555).

ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ เป็นความสัมพันธ์แบบไม่เท่าเทียมระหว่างคนสองคน (Dyadic Relationship) เช่น นาย ไพโร ลูกพี่ ลูกน้อง เจ้าแก้ว ลูกไร่ เป็นต้น ความสัมพันธ์ดังกล่าวตั้งอยู่บนความสัมพันธ์ของการแลกเปลี่ยนระหว่าง

ผลประโยชน์และคุณค่า โดยมีอุดมการณ์ พระเดชพระคุณและกตัญญูรู้คุณเป็นตัวเชื่อม

ความสัมพันธ์แบบ “อุปถัมภ์ – ผู้ได้รับอุปถัมภ์” เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนสองฝ่ายที่พึ่งพา แต่เป็นการแลกเปลี่ยนที่ไม่เท่าเทียมกัน ในกรณีของสังคมไทยความสัมพันธ์แบบนี้สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิพ่อปกครองลูก (Paternalism) ที่ผู้มีอำนาจจะมี จะต้องแจกจ่ายผลประโยชน์ให้ความคุ้มครอง ช่วยแกผู้ด้อยอำนาจและมี และฝ่ายหลังก็อาศัยระบบดังกล่าวและบุคคลที่มีอำนาจหรือ “ผู้ใหญ่” เป็นมรรควิธีในการจัดแก้ปัญหาและแสวงหาความก้าวหน้าในระบบราชการ และแนวคิดนี้สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมของสังคมไทย ที่เชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม และความเชื่อในความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม ซึ่งยอมรับความแตกต่างส่วนตัว ในการมีทรัพย์สินและอำนาจว่าความเป็นสิ่งธรรมดาเนื่องจากสะสมบุญได้แตกต่างกัน

อคิน รพีพัฒน์. (2557) อ้างจาก ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2555). วิถีวิทยาการวิจัยทางสังคม. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี) ม.ร.ว. อคิน ได้อธิบายว่า สังคมไทยก่อนการปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในสมัยรัชการที่ 5 แบ่งชนชั้นออกเป็น 2 ชั้น (Class) หรือ 2 ฐานันดร (Estate) คือชนชั้นปกครองที่ประกอบไปด้วยเจ้า และนาย และชนชั้นที่ถูกปกครอง ซึ่งประกอบไปด้วยไพร่และทาส นายจะมีไพร่เป็นลูกน้องและประกอบเป็นหน่วยปกครองที่เล็กที่สุดในสังคม รวมกันเข้าเป็นกอง เป็นกรมต่างๆ ผู้ที่เป็นหัวหน้าหรือนายก็จะมียศศักดิ์นาสูงขึ้นไปเป็นลำดับ

สังคมไทยโบราณจึงเป็นสังคมที่มีการจัดระบบการบังคับบัญชาลึกลับกันลงไปแบบทหาร เป็นวิธีการควบคุมกำลังคน เพื่อทำการผลิตหรือให้บริการแก่รัฐ ทั้งนี้เพราะในช่วงนั้น ปัญหาการขาดแคลนกำลังคนเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้คน 2 ชั้น หรือทั้งสองฝ่ายอ้างความสัมพันธ์ไว้ได้คือ ความสัมพันธ์ระหว่างนายกับไพร่ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเป็นระบบการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ (Social Exchange) รูปแบบซึ่งไม่เท่าเทียมกันผู้เป็นนายได้รับของกำนัลแรงงานที่ไพร่มาช่วยงาน ส่วนค่าธรรมเนียมในการปฏิบัติหน้าที่และการให้ความคุ้มครองป้องกันภัยอันตรายและการซ่อมแซมเครื่องใช้ ไพร่ ช่วยเหลือไพร่ในการหลีกเลี่ยงการเกณฑ์แรงงานของทางราชการ (ยามศึกสงครามหรือในยามปกติ เช่น การขุดคลอง การก่อสร้าง) สิ่งที่สำคัญที่ผู้เป็นนายให้แก่ไพร่ ก็คือ การคุ้มครองลูกน้องของตนจากสิ่งที่รัฐเรียกขานและจากภัยอันตรายที่เกิดจากคนอื่นๆ รวมทั้งการใช้สิทธิต่างๆ หรือช่วยเหลือเมื่อเวลากระทำผิดและจะต้องนำขึ้นศาลเพื่อลงโทษ เป็นต้น ในบรรดาชนชั้นปกครองด้วยตนเอง ก็มีความสัมพันธ์ในรูปแบบอุปถัมภ์ สิ่งที่ยุใหญ่สามารถให้แก่ผู้น้อย ของตนได้คือการเลื่อนฐานะตำแหน่งโดยการเสนอแนะต่อเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ที่มียศศักดิ์สูงขึ้นไป หรือช่วยเหลือให้รอดพ้นจากการถูกลงโทษเมื่อลูกน้องของตนกระทำผิด รวมทั้งแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้มาจากแหล่งต่างๆ สิ่งที่ยุใหญ่ให้แก่ผู้อุปถัมภ์ของตนก็คือ การให้บริการและการให้การสนับสนุนในทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยโบราณที่การอำนาจเมืองขึ้นอยู่กับกำลังคนที่อยู่ในการบังคับบัญชา นายผู้ที่มีลูกน้องมากก็ย่อมเป็นผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองมากตามไปด้วย

อย่างไรก็ดี ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์ – ผู้ได้รับการอุปถัมภ์ ไม่ได้หยุดนิ่งคงที่แต่มีการเปลี่ยนแปลงในเนื้อหาและความหมาย เมื่อสังคมไทยเปลี่ยนไปสู่ระบบทุนนิยมและพัฒนามากขึ้น การที่ชาวไร่ชาวนาต้องเผชิญกับความไม่มั่นคงในชีวิตความเป็นอยู่ของตน อันเนื่องมาจากความไม่แน่นอนของสภาพธรรมชาติและตลาด เขาจึงยึดถือบุคคลไว้เป็นที่พึ่ง ด้วยเหตุนี้จึงให้ความสำคัญต่อการลงทุนทางด้านสังคมมากกว่าเศรษฐกิจ โดยอาจจะยอมขายสินค้าในราคาต่ำเพื่อรักษาความสัมพันธ์ส่วนตัวกับพ่อค้าที่เป็นผู้อุปถัมภ์ แต่ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ในท้องที่ที่อุดมสมบูรณ์มีการคมนาคมสะดวกสบาย และมีพ่อค้าคนกลางเข้ามาแข่งขันกันซื้อผลผลิตกับชาวไร่ชาวนา ชาวไร่ชาวนาก็อาจจะขายให้แก่พ่อค้าที่ให้ราคาดีที่ราคาดีที่สุดก่อน หรือขายสินค้าให้กับพ่อค้าที่รับซื้อแต่ละชนิด

ดังนั้น ในพื้นที่และสถานการณ์เช่นนี้ ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ก็อาจจะผูกเรือนลง กลายเป็นความสัมพันธ์แบบซื้อขายโดยตรง ในขณะที่เดียวกันในพื้นที่ที่มีการคมนาคมไม่สะดวก พ่อค้ายานทุนมีที่ดินมากและแบ่งให้ผู้อุปถัมภ์หรือลูกน้อง ซึ่งจะขายผลผลิตให้แก่เจ้าของที่ดินเป็นประจำโดยเจ้าของที่ดินจะให้การอุปถัมภ์ให้เงินกู้ยืมและช่วยเหลือในด้านอื่นๆ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์กับผู้อยู่ได้รับการอุปถัมภ์ จะเปลี่ยนไปสู่ความขัดแย้งมีอัตราทุจริตสูงหรือมีการบิดพลิ้วหนีหนี้ บางครั้งจึงพบว่ามีการใช้ความรุนแรงเพื่อเป็นหลักประกันของพันธสัญญาและความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ระหว่างพ่อค้ากับชาวนาจะค่อยๆ จางหายไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่นกรณีศึกษา : เทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินการวิจัยหลังจากนี้ คือ

1. นายคควรเป็นแกนหลักในการลงไปประชาคมด้วยทุกครั้ง
2. นายคควรทำหน้าที่พิธีกรในการประชาคมด้วยตนเอง
3. ในการประชาคมสัมพันธ์นายคควรเป็นผู้พูดเชิญชวนให้ประชาชนมาร่วมประชาคม เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชน
4. ในการประชาคมนายคควรเขียนปัญหาที่ประชาชนเสนอมาด้วยตนเองเพื่อให้ประชาชนมีความมั่นใจว่าปัญหาที่เสนอมานั้นจะได้รับการแก้ไข
5. ในการดำเนินการนายคควรลงมือปฏิบัติเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน
6. นายคควรลงมือทำควบคู่ไปกับประชาชน
7. นายคควรให้การสนับสนุนทางด้านปัจจัย ต่างๆ เช่น เงิน แรงงาน อาหาร เพื่อเป็นแบบอย่าง
8. การจัดให้เทศบาลตำบลแสนตุงจัดกลไกการประชาคมรูปแบบใหม่อย่างเป็นทางการคือการจัดตั้งองค์กรสภาตำบลในเขตเทศบาลตำบลแสนตุง เพื่อให้สภาองค์กรชุมชนทำหน้าที่ส่งเสริมในการมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นร่วมกับนักรการเมืองท้องถิ่น
9. ในการคัดเลือกกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ควรเป็นการคัดเลือกจากการลงมติของประชาชนแต่ละชุมชน เพื่อให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการวางแผนชุมชนได้มากขึ้น
10. ในปัจจุบันพบว่าบทบาทของผู้นำในเทศบาลตำบลแสนตุง มีบทบาทลดน้อยลงแต่จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญมากขึ้นในกระบวนการวางแผนชุมชน คือ ผลประโยชน์จากการเข้าร่วมกระบวนการวางแผนชุมชน บทบาทของเครือข่ายชุมชนและอุดมการณ์รักท้องถิ่น ดังนั้นเทศบาลตำบลแสนตุง ควรมีมาตรการ ที่สำคัญต่อไปนี้
 - 10.1 ในการที่จะดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนชุมชนจะต้องมีสิ่งจูงใจที่เป็นรูปธรรมสำหรับประชาชน เช่น ได้รับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ หรือได้รับการยอมรับจากสังคมที่ชัดเจน หรือมีสิทธิพิเศษบางประการในการติดต่อประสานงานกับส่วนราชการ
 - 10.2 ควรปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนในเทศบาลตำบลแสนตุง เห็นคุณค่าและรักท้องถิ่น ของตนเองมากขึ้น
 - 10.3 ควรกำหนดกิจกรรมเพื่อรักษาเครือข่ายหรือเพิ่มความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายของชุมชนให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน เช่น จัดกิจกรรมร่วมกันในวันสำคัญ หรือ การจัดการศึกษาดูงานร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐธยาน์ สุขวงศ์. 2553. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด. การศึกษาอิสระ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2555. วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคม. โครงการผลิตตำราและเอกสารประกอบการสอน สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. จันทบุรี.
- วิวัตร อัมภวัน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วนิตา วัชนุชา เป็นผู้สัมภาษณ์. (27 สิงหาคม 2557). ที่สำนักงานเทศบาลตำบลแสนตุง จังหวัดตราด.
- อนรรักษ์ รักษาพล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วนิตา วัชนุชา เป็นผู้สัมภาษณ์. (27 สิงหาคม 2557). ที่สำนักงานเทศบาลตำบลแสนตุง จังหวัดตราด.
- แสวง รัตนมงคลมาส. 2543. จุดร่วมในตัวบุคคล สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อคิน รพีพัฒน์. 2557. อ้างจาก ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ 2555. วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคม. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

การเมืองและความขัดแย้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก

Local Politics and Conflict of one Municipality in The Eastern Region

กัญญาณัฐ พานทอง

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการก่อรูป ปัจจัยที่มีผลและแนวทางการแก้ไขเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมืองของเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก วิธีการศึกษาจะใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้กรณีศึกษา 4 กรณี การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่าการก่อรูปความขัดแย้งทางการเมืองของเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบลในปี 2542 เป็นหลัก ปัจจัยที่มีผลต่อความขัดแย้งทางการเมือง ได้แก่ ปัจจัยด้านผลประโยชน์ ปัจจัยด้านบุคลิกภาพทางการเมือง ปัจจัยด้านการแข่งขันตำแหน่ง และปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ส่วนแนวทางในการจัดการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองของเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก ที่เหมาะสมและได้รับการยอมรับมากที่สุดได้แก่ แนวทางการไกล่เกลี่ยประนีประนอม

คำสำคัญ: การเมืองท้องถิ่น ความขัดแย้งท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด

Abstract

The objectives of this research were to study the formation the factors, and the approaches for the solution of the political conflicts occurred in the area of municipality, in the eastern region. The method used in this study of the qualitative research approach with the use of 4 case studies, collecting the data by studying from documents, the in-depth interview, and the participatory observation. The research has found that the formation of the political conflicts occurred in the municipal area mainly stemmed from the change of status from the sanitary district to the municipality in 1999. Factors that have an impact on the political conflict were as follows; the factor of political ideology, the factor of winning the election, and the factor of information advantage to recommendations for the solution in order to resolve the political conflicts occurred in the area municipality that were appropriate and well-recognized was to employ the approach of negotiation and compromise.

Keywords: local politics Local-conflict Local Government

บทนำ

การกระจายอำนาจในประเทศไทยโดยทั่วไปมักจะถูกกล่าวถึงอยู่เสมอว่าเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นสิ่งที่ติดต่อท้องถิ่นที่จะต้อง มี แต่อย่างไรก็ดี หากพิจารณาจากข้อถกเถียงในเชิงวิชาการ ก็จะมีนโยบายการกระจายอำนาจที่มีจุดอ่อนหรือข้อเสียเช่นเดียวกัน กับการรวมศูนย์อำนาจที่ผ่านมานั้น ดังนั้น เพื่อให้มองเห็นถึงกระบวนการและผลการกระจายอำนาจได้อย่างรอบด้าน จึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ถึงด้านลบของการกระจายอำนาจด้วย ในการศึกษาชิ้นนี้เห็นว่า การกระจายอำนาจ โดยทั่วไปมีข้อเสียอยู่ด้วยกัน 4 ประการ ดังนี้ (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. 2554.)

1. ด้านการเมือง การกระจายอำนาจอาจจะนำไปสู่ภาวะของความไร้เอกภาพและเสถียรภาพในทางการเมือง
2. ด้านการคลัง การกระจายอำนาจที่มากเกินไป อาจนำไปสู่ความไร้เสถียรภาพในทางการคลังของประเทศได้

เนื่องจากเมื่อสัดส่วนทางการคลังในภาคสาธารณะส่วนใหญ่อยู่ในระดับท้องถิ่น ก็เป็นการยากที่รัฐบาลกลางจะกำหนดทิศทางและควบคุมระบบการคลังของประเทศโดยรวมได้ และหากการใช้จ่ายของท้องถิ่นต่างๆ ปราศจาก

3. ด้านความเสมอภาค การกระจายอำนาจยิ่งมากเท่าไร จะนำไปสู่ความแตกต่างและความไม่เท่าเทียมกันระหว่างพื้นที่หรือท้องถิ่นต่าง ๆ ได้ง่าย ทั้งในทางเศรษฐกิจ การคลัง คุณภาพชีวิต การบริการสาธารณะ เป็นต้น

4. ด้านปัญหาการใช้ทรัพยากร เมื่อแต่ละชุมชนต่างก็มีความเป็นอิสระในกรอบของตน การใช้ทรัพยากรภายในประเทศอาจมีแนวโน้มที่จะเป็นไปอย่างไร้ประสิทธิภาพ เพราะพื้นที่แต่ละแห่งต่างก็ใช้ทรัพยากรไปตามความต้องการและความจำเป็นของตน อันจะนำไปสู่สภาวะต่างคนต่างทำ ทรัพยากรจึงถูกใช้อย่างกระจัดกระจายและไร้ทิศทาง

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงผลกระทบของการกระจายอำนาจที่เกิดขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเลือกกรณีศึกษาเป็นเทศบาลหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งได้รับการยกฐานะในปี พ.ศ. 2542 ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 ได้มีการปรับการเลือกตั้งผู้บริหารที่มาจากประชาชนโดยตรง เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีการเรียนรู้ระบบการปกครองประชาธิปไตย ในการเปลี่ยนแปลงเป็นเทศบาลดังกล่าว เป็นการดำเนินงานตั้งแต่ยกฐานะจากสุขาภิบาลมาจนถึงปัจจุบันได้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรงจนกระทั่งมีผู้เสียชีวิตหลายราย ในกลุ่มผู้นำชุมชน ที่มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและกลุ่มอิทธิพลทางการเมือง ผู้ศึกษาวิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาว่า การก่อรูปความขัดแย้งทางการเมืองของเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้พัฒนาขึ้นมาได้อย่างไร มีสาเหตุปัจจัยใดบ้างที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมือง และมีแนวทางการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองของเทศบาลได้อย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการก่อรูปความขัดแย้งทางการเมืองของเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเมืองและความขัดแย้งของเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองของเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแนวกรณีศึกษา ผู้วิจัยจึงมีการกำหนดขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้ วิถีวิทยาในการศึกษาผลงานเรื่องการเมืองและความขัดแย้งทางการเมือง ของเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ วิถีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพแนวกรณีศึกษา (Case Study Approach) การเลือกตัวอย่างในตรรกะการกำหนดกรณีศึกษาที่เป็นตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive or Purposeful Sampling) การศึกษาในเชิง จากบริบทพื้นที่วิจัยที่ทำอยู่ไปสู่บริบทพื้นที่อื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2555: 179) โดยใช้กรณีศึกษา มาทำการศึกษาวิจัย กำหนดไว้ คือ 4 กรณี ตามลำดับดังต่อไปนี้

กรณีศึกษาที่ 1 เลือกกรณีความขัดแย้งทางการเมือง เป็นกรณีศึกษา นาย ก. นามสมมุติเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ที่ถูกลอบทำร้ายจนเสียชีวิต ขณะที่กำลังเดินทางมาปฏิบัติงานในสำนักงานเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อจะเข้าร่วมประชุมสภาเทศบาลเพื่อจะลงคะแนนเสียงแบบลับ ให้ผู้บริหารเทศบาลคนใหม่ เพื่อดำรงตำแหน่งให้ครบวาระ ซึ่งได้นำมาใช้เป็นกรณีศึกษานี้มาศึกษา เพื่อชี้ให้เห็นว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาจากการก่อรูปความขัดแย้งทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงจากสุขาภิบาลยกฐานะเป็นเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้เกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ผิดแปลกแตกต่างระหว่างข้อมูลเดิมที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมือง จึงเป็นปัจจัยของความแตกแยกที่มีการแบ่งฝ่ายในการคานอำนาจของผู้บริหารเทศบาลเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งที่มีอำนาจทางการเมือง

กรณีศึกษาที่ 2 การเลือกกรณีความขัดแย้งทางการเมือง เป็นกรณีศึกษา ของนาย บ. นามสมมุติ อดีตกำนันตำบลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ถูกลอบทำร้ายจนได้รับบาดเจ็บสาหัส เหตุการณ์เกิดขึ้นขณะที่ขับรถยนต์ส่วนตัวออกตรวจพื้นที่ ในหมู่บ้านหนึ่งในเขตพื้นที่ของเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ กรณีนี้เพื่อเป็นการชี้ให้เห็นว่าปัจจัยการก่อรูปความขัดแย้งมาจากการแย่งชิงตำแหน่งทางการเมืองเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ตำแหน่งนายกเทศมนตรี ตำแหน่งรองนายกเทศมนตรี ตำแหน่งรองเลขาธิการนายกเทศมนตรี ปัจจัยที่มาจาก การเปลี่ยนแปลงสุขาภิบาล ซึ่งมีผลมาจากยกฐานะเมื่อปี พ. ศ 2542 ที่มีการก่อรูปความขัดแย้งทางการเมืองในเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ เป็นสาเหตุอันนำไปสู่เส้นทางของความขัดแย้งทางการเมืองในเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้

กรณีศึกษาที่ 3 การเลือกกรณีความขัดแย้งทางการเมือง เป็นกรณีศึกษา ของนาย ข. นามสมมุติ เป็นสมาชิก

สภาเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ถูกลอบทำร้ายเสียชีวิต ขณะที่กำลังกลับจากรดน้ำศพเพื่อนสมาชิกสภาเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ หลังจากนั้นได้เดินทางกลับและมาตรวจงานก่อสร้างในโครงการขุดลอกธาราง ที่หมู่ในเขตเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ กรณีนี้เพื่อเป็นการชี้ให้เห็นถึงการก่อรูปความขัดแย้งที่มาจากปัจจัยการแย่งชิงผลประโยชน์ส่วนร่วม มาเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวมากขึ้นในแบบเชิงซ้อน ระหว่างสภาลุ่มระหว่างอยู่ในวาระ 4 ปี ต้องมีการรักษาการแทนนายกเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ในขณะนั้น ทำให้ความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันเรื่อยมาทำให้เกิดการก่อรูปความขัดแย้งในเวลาต่อมา

กรณีศึกษาที่ 4 การเลือกกรณีความขัดแย้งทางการเมือง เป็นกรณีศึกษา ของนาย น. นามสมมุติ สมาชิกสภาเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ที่นำไปสู่การลอบสังหารจนเสียชีวิต ขณะเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว มาจากบ้านพักเพื่อเข้ารับฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ที่เทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ กรณีนี้เพื่อชี้ให้เห็นถึงการก่อรูปความขัดแย้งทางการเมือง ที่มาจากบุคลิกภาพส่วนตัว ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความคิดความเชื่ออุดมการณ์ทางการเมือง เกิดการเหลื่อมล้ำในการปฏิบัติหน้าที่ของเพื่อนสมาชิกสภาเทศบาลภายในเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ และพื้นที่ใกล้เคียง ทำให้การก่อรูปความขัดแย้งที่มีรอยปริร้าวเพิ่มมากขึ้นระหว่างสมาชิกเทศบาลและผู้บริหารมาอย่างต่อเนื่องในเทศบาลตำบลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

จากการศึกษาทั้ง 4 กรณีศึกษาจะใช้วิธีการเก็บเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร จะใช้ เอกสารขั้นต้น และเอกสารชั้นรอง เช่น ข้อมูลของเทศบาลที่ใช้ศึกษา เป็นต้น
2. การสัมภาษณ์ จะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured or Guided Interview) โดยอาศัย การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-dept Interview) กึ่งใช้แนวสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและกำหนดการผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-Informants) เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการเมืองและผู้ที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียทางการเมือง
3. การสังเกตการณ์ ใช้ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participative observation) และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participative observation)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาตามเนื้อหาวัตถุประสงค์ที่ว่า ข้อที่ 1 การก่อรูปความขัดแย้งทางการเมืองของเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ นั้นมีข้อค้นพบว่าการก่อรูปความขัดแย้งทางการเมืองนั้น เกิดจากการยกฐานะสภาภิบาลตำบลมาเป็นเทศบาลตำบลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ในปี พ.ศ. 2542 นั้นทำให้การก่อรูปความขัดแย้งในตำบลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งพบว่าการก่อรูปความขัดแย้งเริ่มจากการชิงตำแหน่งของผู้บริหารนายกเทศบาลที่มาจากทางเลือก ผู้บริหารด้วยสมาชิกสภาเทศบาลให้เป็นผู้ดำรงตำแหน่งนายกเรื่อยมาตามข้อตกลงกันภายในสภาเทศบาล ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 ได้มีการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งการเลือกตั้งแบบใหม่ ซึ่งในการเลือกตั้งในครั้งนี้จะต้องเลือกผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลโดยประชาชนเป็นผู้เลือกสมาชิกสภาเทศบาลเท่านั้น พบว่าการเลือกสมาชิกสภาเทศบาลเมื่อ ปี พ.ศ.2546 ทำให้มีรอยปริร้าวการก่อรูปความขัดแย้งทางการเมืองมีความแตกแยกอย่างชัดเจนมากขึ้น ได้เกิดการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายและได้มีผลทำให้สมาชิกสภาเทศบาลถูกลอบทำร้ายจนเสียชีวิต ทำให้เกิดการไม่ไว้วางใจกันภายในเทศบาลขึ้น ในช่วงปี พ.ศ. 2548 พบว่า สาเหตุมาจากการลอบทำร้าย เพื่อตัดตอนการเป็นหัวคะแนนเสียงของอดีตกำนันคนดัง เพื่อจะลดกระแสที่ร้อนแรงของการเป็นหัวคะแนนของอดีตกำนันคนดังได้สำเร็จ ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งจะได้รับตำแหน่งแบบเรียบง่าย ไม่ต้องซื้อเสียง ลดการใช้จ่ายในการหาเสียงได้มาก ซึ่งก่อรูปความขัดแย้งทางการเมืองในครั้งนี้สำคัญ เป็นจุดแตกแยกที่สำคัญในการแบ่งพรรคแบ่งพวกล้างแค้นภายในโดยมีเหตุการณ์ร้ายแรงตามมานั้น ในช่วงปี พ.ศ. 2549 พบว่าเหตุการณ์การลอบสังหารปลิดชีวิตของสมาชิกสภาเทศบาลเสียชีวิตในเวลาต่อมา ถูกสันนิษฐานว่ามากจากการล้างแค้นให้อดีตกำนันคนดัง จากการหักหลัง กันระหว่างสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีเทศบาลแห่งหนึ่งนั้น ในช่วงปี พ.ศ. 2547 โดยการล้มสภาเทศบาล โดยสมาชิกได้ลงนามไม่ไว้วางใจในการบริหารงานของนายกเทศมนตรี ทำให้มีการรักษาการแทนนายกที่ว่างลงใน พ.ศ. 2548 พบว่าการก่อรูปความขัดแย้งทางการเมืองร้อนแรงเพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ในช่วงปี พ.ศ.2551 พบว่า เหตุการณ์เกิดขึ้นซ้ำอีกครั้งหนึ่งเมื่อรองนายกเทศมนตรีเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ถูกลอบทำร้ายเสียชีวิตตามลำดับ ซึ่งผู้ที่เสียชีวิตเป็นบุคคลสำคัญทางการเมืองมาโดยตลอด การก่อรูปความขัดแย้งทางการเมืองในเทศบาลแห่ง

หนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีปัจจัยมาจากสาเหตุที่สำคัญตามลำดับดังต่อไปนี้

นำมาสู่ผลการศึกษาด้านเนื้อหาวัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเมืองและความขัดแย้งของเทศบาลหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ามาจากปัจจัยด้านต่างๆรวมทั้งสิ้น 4 ด้าน ได้แก่

1. ปัจจัยด้านการแข่งขันผลประโยชน์ ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาพบว่า แต่ละฝ่ายมีส่วนถูกไม่มากนักน้อย ไม่มีใครที่จะผูกขาดสิทธิธรรมโดยอ้างว่าตนเป็นฝ่ายถูกแต่ผู้เดียว โดยเขาให้เหตุผลว่า ความจริงนั้น มีความซับซ้อน มีหลายรูปลักษณะ หลายด้าน และหลายแง่ สาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งนั้นเป็นเพราะมองความจริงจากคนละด้าน เป็นการแย่งชิงผลประโยชน์ในด้านสาธารณูปโภค-สาธารณูปการ และโครงสร้างพื้นฐานที่อยู่ในรูปของการรับประมุขงานโครงการก่อสร้าง เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา และการถมที่ดินสาธารณะ ขุดลอกคูคลอง ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตำบลแห่งหนึ่ง อันนำไปสู่การแย่งชิงผลประโยชน์ จากการบริหารจัดการงานในท้องถิ่น รวมถึงการบริหารงบประมาณและการดูแลทรัพยากรในท้องถิ่นนั้นๆ ด้วย กล่าวคือ มีความต้องการที่เข้ามาจำกัดดูแลและสามารถเข้าถึงทรัพยากรได้มากกว่ากลุ่มอื่นๆ เป็นสาเหตุการแย่งชิงผลประโยชน์ที่ไม่สอดคล้องกัน ทำให้ชุมชนถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพ จากผู้มีอำนาจทางการเมือง ที่แสวงหาผลประโยชน์ที่ทับซ้อนที่มีความเหลื่อมล้ำ

2 ปัจจัยด้านบุคลิกภาพทางการเมือง ข้อค้นพบที่ว่าแต่บุคคลที่มีความทะเยอทะยานในการแสวงหาความผลประโยชน์ส่วนตัวที่ต้องต่อสู้แย่งชิงทรัพยากรทำให้เกิดกระทบกระทั่งกับอีกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบ ในการศึกษาข้อค้นพบพบว่า ปัจจัยด้านบุคลิกภาพทางการเมืองของนักการเมืองในชุมชนท้องถิ่นที่มีพื้นฐานแตกต่างจากกันนั้น ที่นำไปสู่ชนวนเหตุของความขัดแย้ง จากการแบ่งขั้วทางการเมือง ภายใต้ระบบอุปถัมภ์มาแต่ในอดีต ทำให้กลุ่มการเมืองที่ร่วมอุดมการณ์ ศักดิ์ศรีทางการเมืองเดียวกัน ที่ทำลายฝ่ายพวกเดียวกัน ที่ไม่สามารถยอมกันและเพื่อได้การตอบแทนผู้มีพระคุณด้วยนานับประการ เช่น ในรูปแบบของทรัพย์สิน ความชื่นชอบในตัวบุคคลดังกล่าวมาตั้งแต่อดีต ทำให้การพัฒนาประชาธิปไตยในท้องถิ่นยังคงอยู่กับที่ เป็นเหตุฉนวนความขัดแย้งทางการเมืองที่เห็นต่างกันเรื่อยมา ของการเลือกตั้งทุกครั้งที่ผ่านมาในเทศบาลหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยชุมชนท้องถิ่นพื้นที่เทศบาลตำบลหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่นำไปสู่ชนวนเหตุของความขัดแย้ง จากการแบ่งขั้วทางการเมือง ภายใต้ระบบอุปถัมภ์มาแต่ในอดีต ทำให้กลุ่มการเมืองที่ร่วมอุดมการณ์ศักดิ์ศรีทางการเมืองเดียวกัน ที่ทำลายฝ่ายพวกเดียวกัน ที่ไม่สามารถยอมกันและเพื่อได้การตอบแทนผู้มีพระคุณด้วย มาแต่อดีต ทำให้การพัฒนาประชาธิปไตยในท้องถิ่นยังคงอยู่กับที่ เป็นเหตุฉนวนความขัดแย้งทางการเมืองที่เห็นต่างกันเรื่อยมา

3. ปัจจัยด้านการต่อสู้แข่งขันแย่งชิงตำแหน่งทางการเมือง ในการศึกษาข้อค้นพบที่ว่า ปัจจัยด้านการต่อสู้แข่งขันแย่งชิงตำแหน่งทางการเมือง ในเขตเทศบาลเทศบาลหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น การแย่งชิงตำแหน่งนายกเทศมนตรี ตำแหน่งรองนายกเทศมนตรี ตำแหน่งเลขาธิการนายกเทศมนตรี ฯลฯ เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมือง เนื่องจากตำแหน่งทางการเมืองในเทศบาลหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2542 ผลการศึกษา สามารถนำมาวิเคราะห์ สิ่งที่ทำให้เกิดการการต่อสู้แข่งขันแย่งชิงตำแหน่งทางการเมือง ระหว่างคู่ขัดแย้งของกลุ่มคน 3 กลุ่ม ทั้งที่แต่เดิมอยู่ชั่วคราวเมืองเดียวกันนั้น เกิดการแข่งขันต่อสู้ทางการเมืองของเทศบาลแล้วได้ขยายวงกว้างของการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวเมืองเมือง ตลอดจนการทำลายชีวิตของคู่ต่อสู้

4. ปัจจัยด้านการรับรู้ด้านข้อมูลข่าวสาร กล่าวอีกผลการศึกษามีข้อค้นพบที่ว่า ผลจากการเลือกตั้งโดยตรงตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ปัจจัยด้านการการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมือง เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองเป็นอย่างมาก เนื่องจากประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเทศบาลหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีการแบ่งกลุ่ม เป็นฝักเป็นฝ่าย ในลักษณะพวกใครพวกมันตกลงกันไม่ได้ โดยมีทั้งการแบ่งตามโครงสร้างทางเครือญาติตามกลุ่มพรรคพวก และแบ่งตามกลุ่มผู้ร่วมอุดมการณ์เดียวกัน ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีการแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์เรื่องราวต่างๆ ในการส่งข่าวสารในลักษณะการบิดเบือนปรุงแต่งข้อมูลในการสื่อสาร จนเกิดความไม่เข้าใจหรือเกิดความหวาดระแวงคู่ขัดแย้ง สร้างความไม่พอใจต่อกันระหว่างกลุ่มต่างๆขึ้น ก่อให้เกิดความขัดแย้งสังคมส่วนบุคคล ขยายเป็นความขัดแย้งทางสังคม ลูกกลมเป็นความขัดแย้งทางการเมือง เรื่องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านต่างๆ บางโอกาสการสื่อสารด้วยวาจาที่บอกเล่าต่างๆในแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง กระทั่งลูกกลมปานปลายไปสู่การสร้างความขัดแย้งทางการเมืองหลายครั้ง

นำผลการศึกษาด้านเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองของเทศบาลหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น มีข้อค้นพบที่ว่า แนวทางการจัดการความขัดแย้งทางการเมือง ที่เป็นไปได้ของเทศบาลที่เป็นกรณีศึกษามีอยู่ 2 แนวทางได้แก่

1. การจัดการความขัดแย้งด้วยแนวทางไกล่เกลี่ยประนีประนอมผ่านกลไกต่างๆในท้องถิ่น
2. การจัดการความขัดแย้งภายใต้กระบวนการยุติธรรม

ในการศึกษามีข้อค้นพบว่าแนวทางที่ดีที่สุดและได้รับการยอมรับมากที่สุด มีแนวโน้มต่อการสัมฤทธิ์ผลค่อนข้างสูงก็คือ แนวทางการไกล่เกลี่ยประนีประนอม โดยอาศัยช่องทางทางการดำเนินการผ่านกลไกต่างๆอาจเรียกว่า ชนะ-ชนะ ได้แก่ ความรู้สึกที่ว่าไม่มีฝ่ายใดเป็นฝ่ายพ่ายแพ้หรือเสียประโยชน์ทางการเมืองด้วยการลืมนัดหันหน้าเข้าหากัน เจริญปรองดอง เป็นวิธีการปฏิบัติที่ทั้งสองฝ่ายลดความต้องการของตนเองลงมา จะสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ดีและยั่งยืนถาวร ซึ่งมีกลไกที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่กระบวนการจัดการความขัดแย้ง ประกอบด้วย 1) กลไกของระบบเครือข่าย 3) กลไกของระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชุมชน 4) กลไกขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และ 5) กลไกของผู้มีอิทธิพลทางการเมืองท้องถิ่น

ส่วนแนวทางที่สอง ที่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ของเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีข้อค้นพบว่าเป็นแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยอาศัยกระบวนการยุติธรรม แต่แนวทางนี้ควรจัดลำดับในการดำเนินการ ไว้ภายหลังหรือควบคู่ไปกับแนวทางแรก สำหรับการจัดการความขัดแย้งทางการเมือง การจัดการความขัดแย้งภายใต้กระบวนการยุติธรรมนี้ ได้แก่ วิธีการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมือง โดยการดำเนินการผ่านคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และการใช้อำนาจศาลพิพากษาบังคับคดีความ

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย การเมืองและความขัดแย้งทางการเมือง ในเขตเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา จะสอดคล้องกับองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมซึ่งชี้ว่าความขัดแย้งทางสังคมและการเมืองมาจากปัจจัยหลักที่สำคัญ 4 ประการดังนี้

1. กลุ่มที่มองว่า ความขัดแย้งจากการแย่งชิงผลประโยชน์ วันชัย วัฒนศัพท์ ได้อธิบายถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความขัดแย้งทางสังคม จากความต้องการผลประโยชน์ ที่มีอยู่ ของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด งานวิจัยที่อยู่เดิมของฉวีวรรณ บุญแต่ง (2555) สอดคล้องกับข้อค้นพบการแย่งชิงผลประโยชน์ในเทศบาลที่ผู้วิจัยศึกษา ในช่วงปี 2546 ว่า กลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่เข้าร่วมเจรจากับกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในการจัดสรรผลประโยชน์ภายในเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่สอดคล้องกัน โคนอำนาจผู้บริหาร แย่งชิงผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มท้องถิ่น กลุ่มการเมืองท้องถิ่น การผูกขาดอำนาจทางการเมือง เพื่อที่จะเข้าถึงผลประโยชน์ได้ง่ายขึ้นส่งผลให้หมดความไว้วางใจกันมากที่สุด ทำให้การบริหารงานไม่ครบวงจร

2. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพทางการเมือง ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาปัจจัยด้านบุคลิกภาพทางการเมืองของนักการเมืองในชุมชนท้องถิ่นที่มีพื้นฐานแตกต่างกันนั้น ที่นำไปสู่ชนวนเหตุของความขัดแย้ง จากการแบ่งขั้วทางการเมือง ภายใต้ระบบอุปถัมภ์มาแต่ในอดีต ทำให้กลุ่มการเมืองที่ร่วมอุดมการณ์ ศักดิ์ศรีทางการเมืองเดียวกัน ที่ทำลายฝ่ายพวกเดียวกัน ที่ไม่สามารถยอมกันและเพื่อได้การตอบแทนผู้มีพระคุณด้วยนันทนาการ เช่น ในรูปแบบของทรัพย์สินความชื่นชอบในตัวบุคคลดังกล่าวมาตั้งแต่อดีต ทำให้การพัฒนาประชาธิปไตยในท้องถิ่นยังคงอยู่กับที่ เป็นเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองที่เห็นต่างกันเรื่อยๆ ที่เป็นตัวแปรส่วนบุคคล (Personal variables) ได้แก่ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เกี่ยวกับระบบค่านิยม แนวทัศนคติและความคิดตลอดจนคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพล้วนเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งได้มาก ดังจะเห็นความขัดแย้งระหว่างประเทศเพราะเรื่องเชื้อชาติ หรือลัทธิความเชื่อทางศาสนาที่ต่างกัน ในองค์การก็เช่นกันลองนึกถึงใครสักคนที่เราไม่ชอบ เมื่อผู้นั้นเสนอความเห็นขึ้น เรามักจะไม่เห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ อาจรู้สึกรำคาญสุมเสียดวิธีการทำงาน ตลอดจนกิริยาท่าทางต่างๆที่เป็นบุคลิกภาพของคนนั้น เมื่อต้องร่วมงานด้วย โอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งย่อมมี ซึ่งสอดคล้องกับนักคิดคนสำคัญ ที่มีอิทธิพลต่อการมองว่า ค่านิยม เจมส์ โค และคณะ เห็นว่าสาระสำคัญของระบบสังคมที่มีปัจจัยรากฐานความขัดแย้ง ในค่านิยม แนวทาง ความชื่นชอบ ซึ่งความขัดแย้งในลักษณะนี้อาจเกิดขึ้นในบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือขัดแย้งกับบุคคลอื่น หรือระหว่างคนใดคนหนึ่งกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือหลายๆกลุ่มของบุคคลหรือนิติบุคคล หรือระหว่างกลุ่มบุคคลหลายคนที่อยู่ในกลุ่มหนึ่งกับอีกกลุ่มหนึ่ง หรืออีกหลายๆกลุ่มของบุคคล

3. ปัจจัยด้านการแย่งชิงตำแหน่งทางการเมือง มีข้อค้นพบว่าการศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้ ที่เห็นได้ชัดจากอำนาจทางการเมืองที่มีจำกัด แสดงให้เห็นถึงความต้องการ การมีอำนาจทางการเมืองและใช้ตำแหน่งทางการเมืองเพื่อการสะสมทุนทางเศรษฐกิจ จึงเกิดการแย่งชิงตำแหน่งจนเกิดความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งมีสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกร

อิมวัฒน์กุล (2553) ในการศึกษาสาเหตุความขัดแย้งในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตำบลขุนทดจังหวัดนครราชสีมาการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาสาเหตุความขัดแย้งพร้อมทั้งศึกษาแนวทางในการจัดการความขัดแย้งในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตำบลขุนทดจังหวัดนครราชสีมาผลการศึกษาพบว่าสาเหตุของความขัดแย้งในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีทั้งสิ้น 13 สาเหตุโดยสามารถนำจากสาเหตุที่สำคัญดัง เช่น การแย่งชิงตำแหน่งทางการเมือง

4. ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่าง เป็นอีกมิติหนึ่งที่น่าไปสู่กระบวนการ ของการเกิดความขัดแย้งทางการเมืองในเขตเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างนี้ ผลการศึกษาครั้งนี้ข้อค้นพบว่า การสื่อสารไม่เชื่อมโยงข้อมูลที่ไม่ตรงกับต้นทาง ในลักษณะของการแต่งเรื่องดีให้เป็นเรื่องเลวร้ายบ้าง ใส่ร้ายป้ายสีกันบ้าง หรือแม้กระทั่งการยุยงส่งเสริมให้ทะเลาะกันเองบ้าง ล้วนอยู่ในเงื่อนไขของประเด็นปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรพงษ์ โชติอัครนิธย์ (2552) ที่ได้ศึกษาปัจจัยสาเหตุของความขัดแย้ง และแบบแผนของการบริหารความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสำนักงานเทศบาลตำบลโคกโพธิ์ ผลการศึกษาพบว่าสาเหตุส่วนใหญ่ของความขัดแย้งได้แก่ เรื่องการติดต่อสื่อสารที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนในการทำงาน อันส่งผลต่ออำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน จึงเป็นปมความขัดแย้งมาจนถึงปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

จากที่ได้ศึกษาการวิจัย เรื่องการเมืองและความขัดแย้งในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษา ของเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง ควรมีการดำเนินวิจัยหลังจากนี้คือ

1. ควรมีการศึกษาถึงสภาพทางสังคมที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการความขัดแย้งของทางการเมือง ในลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพ กรณีศึกษา (Case Study Approach) เพื่อนำมาเปรียบเทียบให้เห็นแนวทางที่หลากหลายให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในแต่ละพื้นที่
2. ควรมีการศึกษาเชิงลึกที่เกี่ยวกับการเมืองที่เกิดความขัดแย้ง ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆให้มากขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนองค์ความรู้ทางสังคมท้องถิ่นต่อไปในอนาคต
3. ควรมีการศึกษาประเมินผลด้านการเมืองและการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองอีกครั้ง เมื่อระยะเวลาผ่านไปนับแต่่างานวิจัยนี้จบลงแล้ว

เอกสารอ้างอิง

- จีรพงษ์ โชติอัครนิธย์. 2552. เพื่อศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งและแบบแผนของการบริหารความขัดแย้ง ในสำนักงานเทศบาลตำบลโคกโพธิ์
- ฉวีวรรณ บุญแต่ง. 2555. กระบวนการจัดการความขัดแย้งของผู้นำทางการเมือง ในเขตเทศบาลตำบลแห่งหนึ่ง อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2555. วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคม.โครงการผลิตตำราและเอกสารประกอบการสอน สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เจมส์ โค และคณะ. 2545. คู่มือการเพิ่มพลังความสามารถ กระบวนการจัดการข้อพิพาท
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. 2554. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า
- วันชัย วัฒนศัพท์. 2550. ความขัดแย้ง : หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา. สถาบันพระปกเกล้า. นนทบุรี
- ศุภกร อิมวัฒน์กุล . 2553. “สาเหตุความขัดแย้งในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตำบลขุนทดจังหวัดนครราชสีมา” สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

พฤติกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านและการใช้ประโยชน์จากผักพื้นบ้าน ตามเขตภูมินิเวศน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

Consumption Behavior of Local Vegetables and Using of Local Vegetables in Ecological Landscape in Nakhon Sri Tammarat Province

จันทรา ภูมา¹, เบนจมีนชนะคช¹, ชุลินทร์ ทองอำภา², พูลทรัพย์ อินทร์สังข์³, สมคิด อินทร์ช่วย⁴,
สรายุพงษ์ หนูยิ้มซ้าย⁵, ประเมศวร์ ทองคงใหม่⁶ และ สุวิดา ศักดิ์ชัยนันท์⁷

¹ สาขาระบบสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

² สาขาการตลาด คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

³ สาขาอาหารและโภชนาการ คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

⁴ สาขาพืชศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

⁵ สาขาวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

⁶ ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมชนกรมวิชาการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

⁷ สำนักงานสถิติจังหวัดตรังกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของผักพื้นบ้านในจังหวัดนครศรีธรรมราชในด้านพฤติกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านและการใช้ประโยชน์จากผักพื้นบ้านตามเขตภูมินิเวศน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) เป็นวิธีการเลือกตัวอย่างโดยการเก็บข้อมูลจากผู้บริโภคที่เลือกซื้อผักพื้นบ้านท้องถิ่น ในพื้นที่เขตภูมินิเวศน์จังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอทุ่งสง, อำเภอร่อนพิบูลย์, อำเภอจุฬาภรณ์และอำเภอพรหมคีรีสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.7 มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป ประกอบอาชีพเกษตรกร ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีการรับประทานผักพื้นบ้านกันทุกวัน ผักที่รับประทานส่วนใหญ่คือผักที่ปลูกเองตามริมรั้วบ้าน หรือผักที่ขึ้นเองตามธรรมชาติบริเวณบ้าน เพราะปลอดภัยพิษตกค้าง เช่น ยอดตำลึง ยอดกระถิน ผักโขม หยอดกล้วย ผักหวานบ้าน เพราะหารับประทานง่าย มีคุณค่าทางอาหารและสรรพคุณในการรักษาโรคสูง

คำสำคัญ: พฤติกรรม, ผักพื้นบ้าน, การใช้ประโยชน์, ภูมินิเวศน์

Abstract

This research aimed to study of local wisdom for consumption behavior and using of local vegetables in ecological landscape in Nakhon Sri Tammarat province. The research was obtained by questionnaire. Data were taken from convenience sampling that the process of selected the samples by collected from consumers who selected to buy local vegetables in Nakhon Sri Tammarat province which consist of four districts such as Thungsong district, Ron Phibun district, Churabhon district and PhromKhiri district. The statistics used were percentage, mean, standard deviation and one-way ANOVA.

The study found that the majority of respondents were female, 57.7 percentage, more than 40 years old, and agricultures. Their education level was under undergraduate. The most of consumers consumed the local vegetables everyday from the fence or natural vegetables because of

non-toxic such as ivy gourd, lead tree, spinach, banana stalk and star gooseberry. They were easy to find and full of nutrition and high treat properties.

Key words: behavior, local vegetable, using, ecological landscape

บทนำ

ชาวบ้านท้องถิ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช แต่เดิมมีวิถีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย มีการบริโภคผักพื้นบ้านและใช้ประโยชน์จากผักพื้นบ้านตามภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษ การนำผักพื้นบ้านไปใช้ประโยชน์เป็นอาหารหรือรูปแบบการบริโภคผักพื้นบ้านนั้น ชาวบ้านในท้องถิ่นใช้วิธีการที่เรียบง่าย ผสมผสานกรรมวิธีการปรุงที่ลงตัวจึงได้อาหารที่มีรสชาติกลมกล่อม นับเป็นเอกลักษณ์อาหารประจำท้องถิ่นโดยเฉพาะนอกจากนี้ผักพื้นบ้านยังให้รสชาติหลากหลายไปตามแต่ละชนิด เช่น รสร้อน รสเย็น รสเปรี้ยว รสฝาด รสมันและรสขมสุขุม ชาวบ้านส่วนใหญ่จึงนิยมนำมารับประทานแบบสด หมัก ตอง และเป็นสมุนไพรได้อีกด้วย โดยชาวบ้านส่วนใหญ่ในจังหวัดนครศรีธรรมราชมักจะทานเป็นผักเหนาะ หรืออาหารรากราคา คือ ผักเครื่องเคียงที่ใช้รับประทานพร้อมอาหาร ซึ่งชาวบ้านนิยมนำมารับประทานผักเหนาะเพื่อให้ต่างรส แก้อาเจียนหรือลดรสชาติบางชนิดลง ทั้งยังช่วยเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการ และคุณค่าทางยาสมุนไพรอีกด้วย ผักพื้นบ้านเมื่อบริโภคแล้วจะมีประโยชน์ต่อร่างกายช่วยควบคุมภาวะธาตุในร่างกายให้อยู่ในสภาวะสมดุล ทำให้ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงไม่ค่อยเจ็บป่วยกัน

ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตแห่งการพึ่งตนเอง ตามแนวทางของการดูแลสุขภาพ โดยเฉพาะพฤติกรรมการบริโภคนั้น ประชาชนในท้องถิ่นมีแนวความคิดและตระหนักถึงทางเลือกในการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยและเป็นผลดีทางวัฒนธรรมด้านการบริโภคของชาวท้องถิ่นภาคใต้ที่เป็นมรดกสืบทอดของคนรุ่นใหม่ แต่กระนั้นก็ตาม จากคำบอกเล่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างก็ได้มีความสนใจต่อการอนุรักษ์พันธุ์ผักพื้นบ้านไว้ให้มีอยู่พันธุ์และหวังใญ่ว่า ถ้าอนุชนรุ่นหลังไม่ร่วมกันใส่ใจที่จะอนุรักษ์ ดูแลการถางป่า และการสร้างถนนหนทางโดยมิได้คำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่นแล้ว อีกไม่นานผักพื้นบ้านรับประทานได้จะสูญหายไป ลูกหลานก็จะไม่มีรับประทานและไม่รู้จักท้องถิ่นก็จะหมดหนทางแห่งการพึ่งตนเองไปอีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผักพื้นบ้านในจังหวัดนครศรีธรรมราชในด้านการบริโภคผักพื้นบ้านและการใช้ประโยชน์จากผักพื้นบ้าน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านในเขตพื้นที่ภูมินิเวศน์จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทบทวนวรรณกรรม

ผักพื้นบ้าน หมายถึง พืชพื้นเมืองหรือพืชในท้องถิ่นที่นำมาบริโภคกัน ซึ่งอาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือนำมาปลูกไว้เพื่อสะดวกในการเก็บมาบริโภค (เมฆ จันทน์ประยูร, 2548)

ผักพื้นบ้าน หมายถึง พืชผักที่มีตามธรรมชาติ ตามที่ราบลุ่ม ริมแม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ตามเนินเขา ในสวนในไร่ และรอบ ๆ ที่อยู่อาศัย เป็นผักที่หาง่าย ราคาถูก ในปัจจุบันนิยมนำมาปลูกไว้บริเวณที่อยู่อาศัย เพื่อความสะดวกในการเก็บนำมาปรุงอาหาร(อ้อมใจวงษ์มณฑา, 2551)

กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข (2553) กล่าวว่าไว้ว่า ผักพื้นบ้าน หมายถึง พรรณพืชผักพื้นบ้าน หรือ พรรณไม้พื้นเมืองในท้องถิ่น ผักพื้นบ้านมีชื่อเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น และนำไปประกอบเป็นอาหารพื้นเมืองตามกรรมวิธีเฉพาะท้องถิ่น โดยตัวของผักพื้นบ้านเองมีคุณค่าในการสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับชาวบ้านผักพื้นบ้านในประเทศไทยมีมากมายหลายชนิด และทุกภาคจะมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป และแทบทุกชนิดล้วนแล้วแต่มีคุณประโยชน์ต่อร่างกายแทบทั้งสิ้น ผักพื้นบ้านในประเทศไทยนั้น แบ่งเป็น ๕ หมวด ดังนี้

1. หมวดใบและยอด เช่น ยอดกระถิน ยอดสะเดา ใบขี้เหล็ก
2. หมวดหัวและราก เช่น เผือก มัน ชิง ข่า
3. หมวดดอก เช่น ดอกขจร ดอกโสน ดอกมะรุม หัวปลี

4. หมวดฝัก เช่น ฝักเพกา ฝักมะรุม

5. หมวดผล เช่น ฟักทอง มะเขือ

ประเภทของผักพื้นบ้านนอกจากจะแบ่งสาขาตามหมวด มล.ชลมารคพิจารย์ แล้วมีตำราสมุนไพรหลายเล่ม (ดิวิ ชลมารคพิจารย์ อ่างโน พืชพันธุ์พื้นบ้าน ความสุขชั่วชีวิตที่เราปลูกได้ เขียนโดยเดชาศิริภัทร,2544) เช่น อ่างโน สมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐาน ที่แบ่งผักสมุนไพรพื้นบ้าน สามารถแบ่งตามลักษณะภายนอกของลำต้น ได้ดังนี้

1. ประเภทไม้ยืนต้น ซึ่งเป็นไม้ที่ขึ้นตรงและสูงใหญ่ มีเนื้อไม้ค่อยข้างแข็งลำต้นชัดเจน แบ่งกิ่งก้านแผ่ ออกไป ได้แก่ กระโดน กุ่มน้ำ กุ่มบก ขนุน แคบ้าน ผักหวาน มะกอก มะตูม มะรุม ยอบ้าน เพกา สะเดา เป็นต้น

2. ประเภทไม้พุ่ม ซึ่งมีลำต้นไม่ชัดเจนสามารถแบ่งกิ่งได้ตั้งแต่ส่วนโคนของลำต้น เป็นต้นไป ได้แก่ กระทิน กล้วย ข่า ชิง บอนหวาน ชะอม พริก หน่อไม้ ชะพลู มะเขือพวง เป็นต้น

3. ประเภทหญ้า ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับหญ้า ใบมรลักษณะอ่อนเหนียว ได้แก่ กระเจียว กระเทียม ตะไคร้ ผักคราด เป็นต้น

4. ประเภทไม้เลื้อย ซึ่งมีลักษณะก้านยาว และไม่สามารถตั้งตรงได้ มีลักษณะเลื้อยพันเคี้ยวโดยใช้ส่วนของ เพื่อเกาะ เช่น หนวด หนาม เป็นต้น เนื้อไม้ของลำต้น บางชนิดแข็ง และบางชนิดอ่อน เช่น ตำลึง ถั่วพู บวบ ผักกระเฉด น้ำ มะระขี้นก ผักบู่ สะระแหน่ ย่านาง สายบัว ฟักทอง

สมุนไพร หมายถึง พืชที่ใช้ทำเป็นเครื่องยา (นวพรรษ เอื้ออังกูร, 2554)

การใช้ประโยชน์ทางอาหารและยา สมุนไพรเกี่ยวกับโรคทางเดินอาหาร บิด ท้องเสีย อันเนื่องมาจากธาตุใน ร่างกายไม่ปกติ อาจจะได้รับประทานอาหารไม่สมดุล อาหารที่ไม่ถูกกับธาตุอาหารที่ร่างกายไม่ปรารถนา จึงทำการปฏิเสธ และขับออกนอกลำไส้ ความรู้คุณโบราณที่ว่า อุทริยง หมายถึง อาหารใหม่ที่รับประทานเข้าไปใหม่ ๆ นั้นเอง โรคทาง แพณโบราณเรียกว่า การกินอาหารแสลงหรือกินผิด คือ กินไม่ถูกกับธาตุจะเจ็บป่วย (ประภาส มาสขาว, 2552)

ธงชัย สันติวงษ์, 2549: 27 กล่าวไว้ว่าพฤติกรรมผู้บริโภค เป็นการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้อง โดยตรงกับการจัดหาให้ได้มาและการใช้ ซึ่งสินค้าหรือบริการ ทั้งนี้รวมถึงกระบวนการตัดสินใจที่มีมาก่อนอยู่แล้ว และมี ส่วนในการกำหนดให้มีการกระทำดังกล่าว ซึ่งกระบวนการตัดสินใจที่มีมาก่อนแล้วนั้นหมายถึง ลักษณะทางพฤติกรรม ของผู้บริโภคที่ว่า ในขณะที่ขณะหนึ่งซึ่งผู้บริโภคซื้อสินค้านั้น เขาจะมีกระบวนการทางจิตวิทยาที่มีส่วนสร้างสมและขัด เกลาเจตคติของเขามายู่ก่อนแล้วเสมอ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ,2550 กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง การศึกษาถึงพฤติกรรมการตัดสินใจ และการกระทำของผู้บริโภคที่เกี่ยวกับการซื้อและการใช้สินค้า ทั้งนี้เพราะหากสามารถตอบสนองความพึงพอใจของ ผู้บริโภคได้ จะมีผลทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ และใช้คำถาม 6Ws และ 1 H เพื่อค้นหาลักษณะพฤติกรรมของ ผู้บริโภค ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2546กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior) คือ พฤติกรรมบริโภคที่ ผู้บริโภคทำการค้นหา การคิด การซื้อ การประเมินผลในสินค้าและบริการ ซึ่งคาดว่าจะตอบสนองความต้องการของเขา หรือเป็นขั้นตอนซึ่งเกี่ยวกับความคิดประสบการณ์ การซื้อ การใช้สินค้าและบริการของผู้บริโภคเพื่อตอบสนองความ ต้องการและความพึงพอใจของเขา

ปณิศา ลัญจนาพันธ์, 2548: 83 กล่าวว่า การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค (Analyzing consumer behavior) เป็นการค้นหาหรือวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมซื้อและการบริโภค ทั้งที่เป็นบุคคลหรือองค์กร เพื่อให้ทราบถึงลักษณะ ความต้องการและพฤติกรรมซื้อ การบริโภค การเลือกบริการ แนวคิด หรือประสบการณ์ที่จะทำให้ผู้บริโภคพึงพอใจ

การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค เป็นการค้นหาหรือวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมซื้อและการใช้ของผู้บริโภค ทั้งที่ เป็นบุคคล กลุ่ม หรือองค์การ เพื่อให้ทราบถึงลักษณะความต้องการและพฤติกรรมซื้อ การใช้ การเลือกบริการ แนวคิด หรือประสบการณ์ที่จะทำให้ผู้บริโภคพึงพอใจคำตอบที่ได้จะช่วยให้นักการตลาดสามารถกำหนดกลยุทธ์ การตลาด (Marketing strategies) ที่สามารถตอบสนองความพึงพอใจของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ,2546: 193)

การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค เป็นการค้นหาหรือวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมซื้อ การใช้สินค้าและบริการของ ผู้บริโภค ทั้งที่เป็นบุคคล กลุ่มหรือองค์การ เพื่อให้ทราบถึงลักษณะความต้องการและพฤติกรรมซื้อ การใช้ การเลือก บริการ แนวคิด หรือประสบการณ์ที่จะทำให้ผู้บริโภคพึงพอใจ นักสื่อสารทางการตลาดจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์ พฤติกรรมผู้บริโภค เพื่อจะได้สามารถจัดสิ่งกระตุ้นหรือกลยุทธ์การตลาดที่สามารถตอบสนองความพึงพอใจของผู้บริโภค ได้อย่างเหมาะสม (เสรี วงมณฑา, 2546: 31)

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านและการใช้ประโยชน์จากผักพื้นบ้านตามเขตภูมินิเวศน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการสำรวจ(Survey) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลของผู้บริโภคด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่ปลูกหรือรับประทานผักพื้นบ้านท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตภูมินิเวศน์จังหวัดนครศรีธรรมราชอำเภอทุ่งสง, อำเภออ่อนพิบูลย์, อำเภอจุฬาภรณ์และอำเภอพรหมคีรีเนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ W.G.Cochranเป็นการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) เหตุผลที่เลือกพื้นที่เขตภูมินิเวศน์ทั้ง 4 อำเภอนี้ เนื่องจากในแต่ละอำเภอมิลักษณะทางภูมินิเวศน์ที่ใกล้เคียงกัน ไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีแอ่งน้ำ มีเนินเขาและภูเขาเตี้ยๆ กระจายอยู่ในพื้นที่ และประชากรประกอบอาชีพหลักคือเกษตรกร ทำนา ปลูกปาล์มและยางพารา ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่ดังกล่าว และได้ทำการส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริโภคทั้งหมด 400 ชุด นำมาใช้ในการวิจัยได้ทั้งสิ้นจำนวน 300 ชุดหลังจากผ่านการตรวจสอบความน่าเชื่อถือแล้ว จากนั้นทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านของผู้บริโภคในพื้นที่เขตภูมินิเวศน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอทุ่งสง, อำเภออ่อนพิบูลย์, อำเภอจุฬาภรณ์ และอำเภอพรหมคีรี

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA F-Test) ซึ่งมีเกณฑ์การแปลค่าคะแนนเฉลี่ย(ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2541: 166) ได้แก่ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 แสดงว่าอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 แสดงว่าอยู่ในระดับเห็นด้วยมากค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 แสดงว่าอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 แสดงว่าอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 แสดงว่าอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้ผักพื้นบ้านที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช (อำเภอทุ่งสง, อำเภออ่อนพิบูลย์, อำเภอจุฬาภรณ์, อำเภอพรหมคีรี)

ลักษณะทั่วไปของปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล		จำนวน(คน)	ร้อยละ(%)
1. เพศ	ชาย	127	42.3
	หญิง	173	57.7
รวม		300	100.0
2.อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	42	14
	21 - 25 ปี	38	12.7
	26 - 30 ปี	41	13.7
	31 - 35 ปี	45	15
	36 - 40 ปี	47	15.7
	มากกว่า 40 ปี ขึ้นไป	87	29
รวม		300	100.0
ลักษณะทั่วไปของปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล		จำนวน (คน)	ร้อยละ(%)
3.วุฒิการศึกษาสูงสุด	ต่ำกว่าปริญญาตรี	211	70.3
	ปริญญาตรี	83	27.7
	สูงกว่าปริญญาตรี	6	2
รวม		300	100.0

4. อาชีพปัจจุบัน	กำลังศึกษา	71	23.7
	เกษตรกรรม	116	38.7
	รับราชการ	24	8
	ลูกจ้างในหน่วยงานของรัฐ	6	2
	รัฐวิสาหกิจ/เอกชน	10	3.3
	อื่นๆ	73	24.3
รวม		300	100.0
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	น้อยกว่า 5,000 บาท	68	22.7
	5,001 - 10,000 บาท	134	44.7
	10,001 - 15,000 บาท	76	25.3
	15,001 ขึ้นไป	22	7.3
	รวม	300	100.0

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องพฤติกรรมผู้บริโภคต่อการตัดสินใจซื้อผักพื้นบ้านในจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 300 คนพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 173 คน คิดเป็นร้อยละ 57.7 รองลงมา เป็นเพศชาย 127 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไปจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 29 รองลงมา คือมีอายุระหว่าง 36 - 40 ปี จำนวน 47 คนคิดเป็นร้อยละ 15.7 มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 211 คน คิดเป็นร้อยละ 70.3 รองลงมาคือ ระดับปริญญาตรี 83 คน คิดเป็นร้อยละ 27.7 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม 116 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7 รองลงมาคืออาชีพอื่นๆ 73 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,001 - 10,000 บาทจำนวน 134 คนคิดเป็นร้อยละ 44.7

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านของผู้บริโภคในพื้นที่เขตภูมินิเวศน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอทุ่งสง, อำเภอร่อนพิบูลย์, อำเภोजุฬาภรณ์และอำเภอพรหมคีรี

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านด้านแหล่งที่มาของผักพื้นบ้านจำแนกตามเพศ

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม	พฤติกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านด้านแหล่งที่มาของผักพื้นบ้านที่รับประทานจำแนกตามเพศ				Chi - Square	
	ปลูกเอง	ตลาดสด	ร้านค้าเพื่อสุขภาพ	ฟาร์มผักปลอดสารพิษ	χ^2	Prob.
เพศ ชาย	80	46	1	-	9.516	0.009
	63.0%	36.2%	0.8%	-		
หญิง	136	35	2	-	9.516	0.009
	78.6%	20.0%	1.2%	-		

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านด้านแหล่งที่มาของพืชผักพื้นบ้านในการซื้อมารับประทานจำแนกตามเพศโดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่าผู้บริโภคที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมในการซื้อผักพื้นบ้านที่ไม่แตกต่างกันโดยเพศหญิงจะปลูกผักกินเองมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 78.6 รองลงมาคือซื้อจากตลาดสด คิดเป็นร้อยละ 20.2 ส่วนเพศชายจะปลูกผักกินเองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63 รองลงมาคือซื้อจากตลาดสด คิดเป็นร้อยละ 46

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านด้านเหตุผลทางคุณประโยชน์ของพืชผักพื้นบ้านจำแนกตามเพศ

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถาม	พฤติกรรมกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านด้านเหตุผลทางคุณประโยชน์ ของพืชผักพื้นบ้านจำแนกตามเพศ				Chi - Square	
	สะดวกและปลอดภัย สารพิษ	คุณภาพ เชื่อถือได้	มีพืชผักให้เลือก มากมาย	ราคาถูก	χ^2	Prob.
เพศ ชาย	68 53.5%	1 0.8%	54 42.5%	4 3.1%	73.891	0
หญิง	22 12.7%	38 22.0%	94 36.5%	19 11.0%		

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านด้านเหตุผลทางคุณประโยชน์ของพืชผักพื้นบ้านจำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่าผู้บริโภคที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านโดยคำนึงถึงด้านเหตุผลทางคุณประโยชน์ของพืชผักพื้นบ้านแตกต่างกันโดยเพศหญิงมีเหตุผลในการบริโภคผักพื้นบ้านเพราะมีผักให้เลือกมากมาย คิดเป็นร้อยละ 36.5 รองลงมาคือคุณภาพเชื่อถือได้ คิดเป็นร้อยละ 22 แต่เพศชายมีเหตุผลในการบริโภคผักพื้นบ้านเพราะสะดวกและปลอดภัยสารพิษคิดเป็นร้อยละ 53.5 รองลงมาคือ มีพืชผักให้เลือกมากมาย คิดเป็นร้อยละ 42.5

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านด้านเหตุผลที่เลือกรับประทานพืชผักพื้นบ้านจำแนกตามเพศ

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถาม	พฤติกรรมกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านด้านเหตุผลที่เลือกรับประทาน ผักพื้นบ้านจำแนกตามเพศ				Chi - Square	
	มีคุณค่าทาง อาหาร	มีความชอบ	ห้วง ใย สุขภาพ	ตามกระแสนิยม	χ^2	Prob.
เพศ ชาย	71 55.9%	25 19.7%	31 24.4%	-	2.709	0.258
หญิง	108 62.4%	36 20.8%	29 16.8%	-		

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านด้านเหตุผลที่เลือกรับประทานพืชผักพื้นบ้านจำแนกตามเพศโดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่าผู้บริโภคที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านด้านเหตุผลที่เลือกรับประทานพืชผักพื้นบ้านไม่แตกต่างกันโดยเพศหญิงให้เหตุผลว่ามีคุณค่าทางอาหารมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 62.4 รองลงมาคือ มีความชอบ ร้อยละ 20.8 ส่วนเพศชายให้เหตุผลว่ามีคุณค่าทางอาหารร้อยละ 55.9 รองลงมาคือห้วงใยสุขภาพ ร้อยละ 24.4

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านด้านความถี่ในการซื้อพืชผักพื้นบ้านจำแนกตามเพศ

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถาม	พฤติกรรมกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านด้านความถี่ในการ รับประทาน				Chi - Square	
	ทุกวัน	2 - 3 วัน ต่อครั้ง	สัปดาห์ละ ครั้ง	เดือนละครั้ง	χ^2	Prob.
เพศ ชาย	70 55.1%	28 22.0%	29 22.8%	-	40.404	0.000
หญิง	55 31.8%	92 53.2%	18 10.4%	8 4.6%		

จากตารางที่ 5 การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านตามความถี่ในการซื้อพืชผักพื้นบ้านจำแนกตามเพศโดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่าผู้บริโภคที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านตามความถี่ในการ

รับประทานพืชผักพื้นบ้านแตกต่างกันโดยเพศหญิงส่วนมากจะบริโภคผักพื้นบ้าน 2-3 วันต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 53.2 รองลงมา คือบริโภคทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 31.8 แต่เพศชาย ส่วนมากจะบริโภคผักพื้นบ้านทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 55.1 รองลงมาคือบริโภคสัปดาห์ละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 22.8

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านด้านวิธีรับประทานผักพื้นบ้านที่นิยมมากที่สุดจำแนกตามเพศ

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถาม	พฤติกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านด้านวิธีการรับประทานผัก พื้นบ้านที่นิยมมากที่สุดจำแนกตามเพศ				Chi - Square	
	ผักสด	ผักลวก	ใช้ประกอบอาหาร (ผัด/แกง)	อื่น ๆ	χ^2	Prob.
เพศ ชาย	12 9.4%	2 1.6%	113 89.0%	-	31.224	0.000
หญิง	49 28.3%	20 11.6%	104 60.1%	-		

จากตารางที่ 6 การวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านด้านวิธีรับประทานผักพื้นบ้านที่นิยมรับประทานมากที่สุดจำแนกตามเพศโดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่าผู้บริโภคที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านโดยมีวิธีรับประทานผักพื้นบ้านที่ไม่แตกต่างกันโดยเพศหญิงส่วนมากจะนำไปใช้ประกอบอาหาร (ผัด/แกง) คิดเป็นร้อยละ 60.1 รองลงมาคือผักสด ร้อยละ 28.3 ส่วนเพศชายนำไปใช้ประกอบอาหาร (ผัด/แกง) คิดเป็นร้อยละ 89 รองลงมาคือผักสด ร้อยละ 9.4

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพฤติกรรมการบริโภคและการใช้ประโยชน์จากผักพื้นบ้านตามเขตภูมินิเวศน์ จังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน 300 คนพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีการบริโภคและใช้ประโยชน์จากผักพื้นบ้านนั้นเป็นเพศหญิง มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป มีวุฒิการศึกษายู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,001 – 10,000 บาทส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ซึ่งจะบริโภคผักจากการปลูกเองในบริเวณบ้านหรือที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ ไม่ได้ปลูกไว้เพื่อการค้าหรือซื้อจากตลาดสด การใช้ประโยชน์จากผักพื้นบ้านนั้นผู้บริโภคจะนิยมนำมาใช้ประกอบเป็นอาหาร (ผัด/แกง) มากกว่าการใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ รองลงมาคือทานเป็นผักสด หรือเครื่องเคียงควบคู่กับอาหารจานหลัก สอดคล้องกับงานวิจัยของมลิมาศ จริยพงศ์และคณะ (2553) ได้ศึกษาเรื่องคุณค่าของผักพื้นบ้านและสถานการณ์การใช้ประโยชน์ในปัจจุบันของชุมชนบ้านวังสูง ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ว่า ผลการศึกษาลักษณะการใช้ประโยชน์ผักพื้นบ้านของชุมชนการศึกษาลักษณะการใช้ประโยชน์ผักพื้นบ้านของชุมชน พบว่ามีจำนวนครัวเรือน 77 ครัวเรือนที่ยังคงเข้าไปเก็บหาผักพื้นบ้านมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันประกอบอาชีพหลักคือเกษตรกร มีระดับการศึกษาอยู่ในช่วงประถมศึกษา และมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนที่ 7,001-9,000 บาทต่อเดือน การใช้ประโยชน์ผักพื้นบ้านของชุมชนจะนิยมนำมารับประทานเป็นอาหารมากกว่าการใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ โดยนำมารับประทานสด ลวก ต้ม ผัดยำ แกงจืด แกงเผ็ด ดอง บด และเป็นขนมหวาน โดยพบว่าผักพื้นบ้านแต่ละชนิดมีกรรมวิธีการรับประทาน และภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกันออกไป เพื่อเพิ่มรสชาติของอาหาร และไม่ก่อให้เกิดพิษต่อผู้ที่นำมาบริโภค

การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านของผู้บริโภคในจังหวัดนครศรีธรรมราช ในอำเภอทุ่งสง, อำเภออรอนพิบูลย์, อำเภอจุฬาภรณ์ และอำเภอพรหมคีรี พบว่าเพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคและการใช้ประโยชน์ คือ ผู้บริโภคที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการบริโภคผักพื้นบ้านที่แตกต่างกัน กล่าวคือเพศหญิงจะมีการบริโภคผักพื้นบ้านคิดเป็นร้อยละ 78.6 มีการบริโภคผักที่มาจากจากการปลูกเองในบริเวณบ้านและให้เหตุผลในการเลือกบริโภคผักคือจะได้บริโภคผักที่หลากหลายและมีคุณค่าทางอาหารสูง ตามความชอบของตน มีความถี่ในการบริโภค 2 – 3 วันต่อครั้ง ส่วนเพศชาย ร้อยละ 63 มีการบริโภคผักที่ปลูกเองในบริเวณบ้านแต่ให้เหตุผลในการบริโภคคือสะดวกและปลอดภัย มีคุณค่าทางอาหารสูง จึงรับประทานเป็นประจำทุกวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของกุตล ทองงาม และคณะ(2545) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษและความสนใจต่อการพัฒนาการเกษตรแบบมีส่วน

ร่วมของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่ที่ว่า เหตุผลที่ผู้บริโภคซื้อผักปลอดสารพิษเป็นประจำ เนื่องจากห่วงใยสุขภาพมากที่สุดถึงร้อยละ 90.2 มีร้อยละ 29 ที่ให้เหตุผลด้านห่วงใยผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่วนผู้บริโภคที่ซื้อเป็นครั้งคราวให้เหตุผลที่ไม่ซื้อประจำคือ หาซื้อได้ยาก ร้อยละ 50 รองลงมาคือ ไม่มีชนิดผักที่ต้องการจำหน่ายและราคาผักปลอดภัยจากสารพิษสูง ในสัดส่วนเท่ากันคือ ร้อยละ 39 อีกร้อยละ 34 ไม่มั่นใจในคุณภาพผักว่าจะปลอดภัยจากสารพิษจริง

ผลการศึกษาลักษณะการใช้ประโยชน์จากผักพื้นบ้านของผู้บริโภคในจังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอทุ่งสง, อำเภออ่อนพิบูลย์, อำเภอจุฬาภรณ์ และอำเภอพรหมคีรี พบว่ามีความคล้ายคลึงกับการใช้ประโยชน์ในชุมชนอื่นๆ (กุศล ทองงาม และคณะ, 2545;กรรณิการ์ เทพมงคล, กรรณก รุ่งเรืองบุรณะกุล และ ชัชวิน เพชรเลิศ, 2555;สุพัฒน์ ศรีสวัสดิ์, 2556) โดยพบว่าชุมชนต่างๆ ล้วนมีกรรมวิธีของการรับประทานใน 2 ลักษณะคือ นำมารับประทานสด และนำไปปรุงอาหาร ซึ่งมีภูมิปัญญาของการนำผักพื้นบ้านและพืชอาหารป่ามาใช้ประโยชน์ต่างกันออกไปตามลักษณะของแต่ละพื้นที่ และยังทำให้พบองค์ความรู้พื้นบ้านซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่เกิดจากการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติ ทั้งการคิดค้น การคัดเลือก การทดลอง และนำมาสู่การใช้ประโยชน์ได้จริง เช่น การคัดเลือกชนิดของผักพื้นบ้านมารับประทาน การทดลองนำผักพื้นบ้านมาปรุงอาหารกับเนื้อสัตว์ประเภทต่างๆ จนเกิดเป็นภูมิปัญญาด้านอาหารพื้นบ้าน ทำให้มีอาหารพื้นบ้านหลากหลายชนิดซึ่งมีรสชาติอร่อย นอกจากนี้ยังได้คิดค้นวิธีการขจัดพิษจากผักพื้นบ้านบางชนิด ซึ่งสิ่งที่กล่าวมาทั้งหมด ล้วนแต่ต้องผ่านกระบวนการคิด การทดลอง แพบทั้งสิ้น ถึงจะได้อาหารพื้นบ้านที่มีรสชาติเป็นเอกลักษณ์แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นและส่งผลให้ผู้บริโภคผักพื้นบ้าน นิยมรับประทานผักที่แตกต่างกันตามสภาพพื้นที่อยู่อาศัย

ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

ควรมีการศึกษาถึงคุณค่าของผักพื้นบ้านให้ครบทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความสัมพันธ์ของโภชนาการจากผักพื้นบ้านกับสุขภาพ และในด้านระบบนิเวศซึ่งจะช่วยให้ชาวบ้านเข้าใจความสัมพันธ์ของการคงอยู่ผักพื้นบ้านกับป่าไม้ อันจะนำไปสู่องค์ความรู้ที่ส่งเสริมให้เกิดแนวทางการอนุรักษ์พันธุ์พืชให้คงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาแปรรูปผักพื้นบ้านเพื่อเป็นการต่อยอดเพิ่มมูลค่าของผักพื้นบ้านไทยในท้องถิ่นและการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาค้นคว้าคุณค่าของผักพื้นบ้านที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อการสร้างสื่อประกอบการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนได้สามารถรับรู้และเข้าใจถึงคุณค่าและความสำคัญของผักพื้นบ้านได้ง่ายขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. 2553. ผักพื้นบ้านต้านโรค เล่ม 1. นนทบุรี: กรม, 150 หน้า.
- กรรณิการ์ เทพมงคล, กรรณก รุ่งเรืองบุรณะกุล และ ชัชวิน เพชรเลิศ. 2555. รายงานการวิจัย: ฤทธิ์ด้านอนุมูลอิสระของพืชกินได้บางชนิดในโครงการพัฒนาป่าชุมชนบ้านอ่างเอ็ด(มูลนิธิชัยพัฒนา) จังหวัดจันทบุรี. กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติและคณะ, 2556. ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: พงษ์วรินทร์. 240 หน้า.
- กุศล ทองงาม และคณะ. 2545. พฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษและความสนใจต่อการพัฒนาการเกษตรแบบมีส่วนร่วมของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่. รายงานการศึกษาระดับปริญญาโท. ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2542. พืชผักพื้นเมืองในจังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เดชา ศิริภัทร. 2544. พืชพันธุ์พื้นบ้าน: ความสุขชั่วชีวิตที่เราปลูกได้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: กองบรรณาธิการวารสารเกษตรกรรมธรรมชาติ. 128 หน้า.
- ธงชัย สันติวงษ์. 2549. พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช. หน้า 27.
- นพพรชัย เอื้ออังกูร. 2554. ยานานนอกจาก พืช ผัก ผลไม้ และสมุนไพร. กรุงเทพฯ: So good. หน้า 7-9.
- ปณิศา ลัญจนาพันธ์. 2548. หลักการตลาด. กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมสาร จำกัด. หน้า 83.
- ประภาส มาสขาว. 2552. คู่มือ การเรียนรู้พืชสมุนไพรพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ: ณ ดา สำนักพิมพ์. หน้า 213.
- มลิมาศจริยพงศ์ และคณะ. 2553. รายงานการวิจัย: คุณค่าของผักพื้นบ้านและสถานการณ์การใช้ประโยชน์ในปัจจุบันของชุมชนบ้านวังลุง ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช.

- เมฆ จันทน์ประยูร. 2548. ผักพื้นบ้าน :เคล็ดลับของคนอายุยืน. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: มิติใหม่. 134 หน้า.
- ยุทนา สุดเจริญ. 2553. รายงานการวิจัย: การประเมินคุณประโยชน์ผักและสมุนไพรพื้นบ้านจังหวัดสมุทรสงคราม. วรรณดี สุทธิธรรมากร. 2556. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ: การวิจัยเพื่อเสริมภาพและการสรรค์สร้าง. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์. 368 หน้า.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. 2546. การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทธรรมสาร จำกัด. 552 หน้า.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. 2550. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา. 366 หน้า.
- สุพัฒน์ ศรีสวัสดิ์. 2556. รายงานการวิจัย: พืชสมุนไพรประจำถิ่นและภูมิปัญญาการประยุกต์ใช้สำหรับการแพทย์พื้นบ้าน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้.
- เสรีวงษ์มณฑา. 2542. การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์. 199 หน้า
- เสรีวงษ์มณฑา. 2546. การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร. หน้า 31.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา. 2551. ผักพื้นบ้านและอาหารพื้นเมืองในการรักษาโรค. {ออนไลน์}.สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2557
เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/188725>

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

THE PARTICIPATION IN EDUCATION MANAGEMENT OF LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN RAYONG, CHANTHABURI AND TRAT PROVINCES

พชรภรณ์ สิงห์สุรี, สุรีย์มาศ สุขกลี, อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา และเขตจังหวัด กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่-บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำนวน 370 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามตั้งแต่ 0.33 - 0.84 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ยกเว้นด้านระบบบริหารและการจัดการศึกษา ด้านการส่งเสริมกีฬา นันทนาการ และกิจกรรมเด็กเยาวชน และด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณี และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัดโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ยกเว้นด้าน การจัดการศึกษาปฐมวัย และด้าน ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา แตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี ตราด

Abstract

The purposes of this research were to study the educational participation of the Local Administration and compare the educational participation of the Local Administration in Rayong, Chanthaburi and Trat according to the officer divided by work experience, educational background, and provincial region. The samples of this research were 370 officers who worked for the Local Administration in Rayong, Chanthaburi and Trat. The instruments used were 5 - rating scale questionnaire, the discrimination was between 0.33 and 0.84, the reliability was 0.98. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test and One-way ANOVA.

The results of this research were as follows: 1) The educational participation of the Local Administration in Rayong, Chanthaburi and Trat was at a high level for the overall aspects. 2) Comparing the educational participation of the Local Administration in Rayong, Chanthaburi and Trat in the work experience aspect and overall was statistical insignificantly different 3) Comparing the educational participation of the Local Administration in Rayong, Chanthaburi and Trat in the

educational background aspect and overall was statistical significantly different at .05 whereas educational management aspect, sport, recreation, youth activity, religion, culture, custom, tradition and local wisdom aspects were statistical insignificantly different 4) Comparing the educational participation of the Local Administration in Rayong, Chanthaburi and Trat in the provincial region aspect was statistical significantly different at .05 whereas kindergarten educational administration aspect and teacher and educational personnel aspect were statistical insignificantly different.

Keyword: The Participation in Education Management, Local Administrative Organization in Rayong, Chanthaburi and Trat

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ และการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีศักยภาพ ความสมบูรณ์พร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เพื่อให้มีความสามารถต่อการปรับตัวในการดำรงชีวิตได้อย่างสอดคล้อง กับโลกในยุคปัจจุบันซึ่งอาศัยความรู้เป็นฐานในการทำงาน ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว เพราะการศึกษาเป็นการให้ความรู้ เพื่อเป็นอาวุธทางปัญญาสำหรับประชาชนในการนำไปพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม และพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรือง ดังนั้น การพัฒนางานด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมบุคลากรของประเทศให้มีความรู้ เป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง สร้างโอกาสมาซึ่งศักยภาพทาง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ย่อมจำเป็นต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ให้ความสำคัญต่อ การบริหารราชการอย่างโปร่งใส สุจริต เปิดเผยข้อมูล และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การตัดสินใจทางการเมือง รวมถึง การตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐในทุกระดับหรือที่เรียกว่า การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ถือได้ว่าเป็นเงื่อนไข และเป็นกุญแจสำคัญสำหรับความสำเร็จของการพัฒนาระบบราชการให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและ เอื้อต่อประโยชน์สุขของประชาชน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาคราชการที่มาจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชนท้องถิ่น จะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับ ประชาชนได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริง ลดความขัดแย้งและต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ประชาชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ ซึ่งเป็นบทบาทที่หน่วยงานภาคส่วนราชการ จะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2549 : 3) และนโยบายการศึกษาถือได้ว่าเป็นนโยบาย สาธารณะ ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาจึงเน้นให้ภาครัฐปรับเปลี่ยนบทบาทจากการดำเนินการเองมาเป็นฝ่ายส่งเสริม สนับสนุนให้เอกชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักงาน เลขาธิการ สภาการศึกษา. 2550 : 61)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และจะยิ่งมีบทบาทมากขึ้นในอนาคต เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติให้องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์กรบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และสอดคล้องกับทิศ ทางการพัฒนาประเทศ เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจน การสร้างสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 : 53) ในการจัดการศึกษา ท้องถิ่นของไทยในปัจจุบัน ยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินการจัดการศึกษาท้องถิ่น เพื่อให้การบริหารการศึกษาท้องถิ่นเป็นไปโดยเหมาะสม ส่งผลให้การจัดการศึกษา

ท้องถิ่นพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและตรงกับความต้องการของคนในท้องถิ่น แต่จากการจัดการศึกษาที่ผ่านมาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคีการพัฒนาต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทำให้การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553 ก : 7)

จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.)ทั้งหมด 194 แห่ง ประกอบด้วย องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) 3 แห่ง เทศบาล (ทต.)86 แห่ง และองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) 105 แห่ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 : 31)โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ในบริบทที่แตกต่างกันไปแต่ละท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีความรู้ความเข้าใจในปัญหาและความต้องการของชุมชนเป็นอย่างดี จึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่น และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีทั้งรูปแบบที่เป็นทางการโดยมีกฎหมายและระเบียบรองรับ รูปแบบการแสดงออกโดยจิตสำนึกของการรับผิดชอบต่อชุมชน ในลักษณะต่าง ๆ ตามเงื่อนไขของแต่ละท้องถิ่น การจัดการศึกษาโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม จึงเป็นแนวทางที่สามารถบริหารการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ ความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตของชุมชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีและทั่วถึง ซึ่งส่งผลให้การจัดการศึกษาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว (กาญจนา วัชรสุนทร. 2556 : 165)

จากการที่ผู้วิจัยเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ตามความคิดเห็นของบุคลากร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ สามารถนำมาปรับปรุง และใช้เป็นแนวทางในการวางแผนจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคุณภาพมาตรฐานและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ตามความคิดเห็นของบุคลากร จำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงาน ระดับการศึกษา และ เขตจังหวัด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราดตามความคิดเห็นของบุคลากร จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา และเขตจังหวัด ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ปีงบประมาณ 2557 จำนวน 12,035 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 388 คน ข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3,952 คน และพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7,695 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ปีงบประมาณ 2557 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 370 คน ประกอบด้วย บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง จำนวน 180 คน จังหวัดจันทบุรี จำนวน 132 คน จังหวัดตราด จำนวน 58 คน ซึ่งเป็นการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้เขตจังหวัดเป็นชั้นในการแบ่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัด ระยอง จันทบุรี และตราด ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีแจกแบบสอบถามให้แก่บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราดพร้อมทั้งขอให้ส่งแบบสอบถามคืน โดยได้แบบสอบถามสมบูรณ์กลับคืนจำนวน 370 ชุด จากบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราดจำนวนทั้งสิ้น 370 คน คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่าค่าเฉลี่ย 6 ปี ร้อยละ 57.00 มีประสบการณ์ทำงานมากกว่าค่าเฉลี่ย 6 ปี ร้อยละ 43.00 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือ สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 78.60 รองลงมาคือระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 21.40 และกลุ่มตัวอย่างอยู่ในเขตจังหวัดระยอง ร้อยละ 48.60 รองลงมาคือจังหวัดจันทบุรีร้อยละ 35.70 และจังหวัดตราด ร้อยละ 15.70 ตามลำดับ

2. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ตามความคิดเห็นของบุคลากร โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกคือ การศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมกีฬา นันทนาการ และกิจกรรมเด็กเยาวชน และการจัดการศึกษาปฐมวัย ตามลำดับ

3. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ตามความคิดเห็นของบุคลากร จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ตามความคิดเห็นของบุคลากร จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้านส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านระบบบริหารและ การจัดการศึกษา-ด้านการส่งเสริมกีฬา นันทนาการ และกิจกรรมเด็กเยาวชน และด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ตามความคิดเห็นของบุคลากร จำแนกตามเขตจังหวัดโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้าน การจัดการศึกษาปฐมวัย และด้าน ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด มีประเด็นสำคัญที่สมควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกคือการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณี และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมกีฬา นันทนาการ และกิจกรรมเด็กเยาวชน การจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้ เป็นเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการในการจัดการศึกษา เป็นศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องทั่วถึงประชาชน การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และ ความรู้อันเป็นสากลตลอดจนอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเน้น จัดการศึกษา

ปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน หรือศูนย์การเรียนรู้กึ่งด้วย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 2552 : 7) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดา เหนียวพิพัฒน์ (2552 : 87) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ภาพรวมอยู่ระดับมาก

2. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากแนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันทั้งในด้านความพร้อม และศักยภาพ ซึ่งมีทั้งรูปแบบที่เป็นทางการโดยมีกฎหมายและระเบียบรองรับ รูปแบบการแสดงออกโดยจิตสำนึกของการรับผิดชอบต่อชุมชนในลักษณะต่าง ๆ ตามเงื่อนไขของแต่ละท้องถิ่น โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์ทางการศึกษา ทรัพย์สินอื่น ๆ รวมทั้งการเสนอแนะ และร่วมพัฒนาการศึกษา จึงเป็นแนวทางที่สามารถบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ ความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตของชุมชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีและทั่วถึง ซึ่งส่งผลให้การจัดการศึกษาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว (กาญจนา วันสุนทร. 2556 : 165) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดร บัวสูง (2550 : 52-53) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาเรื่องการศึกษาเรื่องการบริหารงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอตาพระยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอตาพระยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอตาพระยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดการศึกษา ยึดหลักเป็นศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องมีคุณภาพและไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษา และส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และ ความรู้อันเป็นสากลตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง หลักการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้เอง หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยยึดหลักการจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนอย่างมีคุณภาพและทั่วถึงโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของสังคม ชุมชน เป็นหลัก (สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจ. 2549 : 9) สอดคล้องกับ งานวิจัยของสันติสุข อยู่สุข (2551 : 95) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอปอทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการบริหารโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัดพบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราดโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในบริบทที่แตกต่างกันไป แต่ละท้องถิ่น ซึ่งการจัดการศึกษาท้องถิ่นของไทยในปัจจุบัน ยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาท้องถิ่น เพื่อให้การบริหารการศึกษาท้องถิ่นเป็นไปโดยเหมาะสม ส่งผลให้การจัดการศึกษาท้องถิ่นพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและตรงกับความต้องการของคนในท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการ

ปกครองท้องถิ่น. 2553 ก : 7) และส่วนด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย และด้าน ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์ทางการศึกษา ทรัพย์สินอื่นๆ รวมทั้งการเสนอแนะ แนะนำ และร่วมพัฒนาการศึกษา ซึ่งได้มีการกำหนดนโยบายด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ว่าต้องจัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยได้เข้ารับบริหารทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ มีการวางแผนงานบุคคลเพื่อใช้ในการประสานข้อมูลและ นำเสนอ ข้อมูลในการเสนอพิจารณา สรรหาบุคลากร พร้อมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยมีสิทธิประโยชน์ สวัสดิการ ค่าตอบแทนเพียงพอและเหมาะสมกับคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง (สำนักประสานและ พัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น.2552 : 4) สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ประเมิน ทองพรวง (2553 : 90) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของ โรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต จำแนกตามสภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นบุคคลภายในและบุคคลภายนอกโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ สถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดใหญ่โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความคิดเห็นของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550. **บันทึกท้องถิ่น 2556**. กรุงเทพฯ : กรมฯ.
- 2552. **แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นระยะ 3 ปี(พ.ศ. 2552 - 2554)**. กรุงเทพฯ : กรมฯ.
- 2553 ก. **เครื่องมือประเมินมาตรฐานการบริหารงานด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : กรมฯ.
- กาญจนา วัฒนสุนทร. 2556. **การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : เอ็ดดูมิเดียพับลิชชิง.
- ประเมิน ทองพรวง. 2553. **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (2545)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- ลัดดา เหนียวพิพัฒน์. 2552. **การมีส่วนร่วมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สันติสุข อยู่สุข. 2551. **การมีส่วนร่วมในการบริหารงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุตรธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจ. 2549. **คู่มือการปฏิบัติงาน การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2549. การมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550. รายงานผลการวิจัยเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาโยบาย

ส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.

สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น. 2552. แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กรมฯ.

อุดร บัวสูง. 2550. การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอตาพระยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ความรู้ในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
English Major Students' Teamwork Knowledge, Faculty of Education,
Bansomdejchaopraya Rajabhat University
ธีรังกูร วรบำรุงกุล
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความรู้ในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน แล้วนำไป Try-out กับกลุ่มประชากรที่มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 238 ตัวอย่าง และนำมาวิเคราะห์ ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความรู้ในการทำงานเป็นทีมในระดับมาก เพศและอายุไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมกลุ่มของนักศึกษา ระดับผลการเรียนเฉลี่ยและกลุ่มเรียนมีความสัมพันธ์กับระดับการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมกลุ่มของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายหรือส่งเสริมให้คณาจารย์ผู้สอนได้ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่สามารถส่งเสริม สนับสนุน หรือกระตุ้นให้นักศึกษาได้แสดงออกให้มากที่สุด

คำสำคัญ : ความรู้, การทำงานเป็นทีม, การปฏิบัติของนักศึกษา

Abstract

The aims of this study were to study students' knowledge of teamwork and to study the personal relationship between exposures and teamwork of students. The study was a quantitative research. The questionnaire was used, and it analyzed the detection of quality from three specialized along with the try-out 30 populations who are not the sample. Collected data from 238 samples were analyzed and processed by a computer program.

Major fact findings were as follows: 1) Students have the knowledge of working as a team in high level and 2) Gender and age did not relate to the level of students' performance in group activities. Moreover, students' grade point average and their class sections related to students' performances level in group activities statistically significant at the level of .05.

It is recommended that management should determine the policy and encourage faculty to improve teaching and learning process that can promote or encourage students to express themselves as much as possible.

Keywords: Knowledge, Teamwork, Students Practice

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติไว้ในหมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ราชกิจจานุเบกษา, 2542: 3) ในมาตรานี้มุ่งหวังที่จะให้องค์การศึกษาทุกระดับมีส่วนร่วมในการพัฒนาคนไทย จึงเป็นหน้าที่หลักของบุคลากรทางการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะต้องส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้องค์การทางการศึกษาของไทยได้ดำเนินการ

จัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยทุกระดับให้เป็นคนไทยที่มีคุณธรรม จริยธรรม โดยหวังให้คนไทยทุกคนมีความสุข สอดคล้องกับกลยุทธ์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พ.ศ. 2557-2561 ในเป้าหมายที่ 1 การสนับสนุน ส่งเสริม การพัฒนาหลักสูตรและระบบการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ตามกลยุทธ์หลักที่ 1 ด้วยการสนับสนุน ส่งเสริม การพัฒนาหลักสูตรและระบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของบัณฑิตและชื่อเสียงทางวิชาการ ในกลยุทธ์ย่อยที่ 2 เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, แผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พ.ศ.2557-2561: 1-2) จะเห็นได้ว่า แผนกลยุทธ์ดังกล่าวมีเป้าหมายในการสนับสนุน ส่งเสริม การพัฒนาหลักสูตรและระบบการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพด้วยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ หลากหลาย ด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Students Centered Instructions) มีกระบวนการที่จะสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ได้ลงมือปฏิบัติจริง รวมถึงการทำงานเป็นทีม เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พ.ศ. 2557-2561 จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ผู้เรียนได้ร่วมกันจัดกิจกรรมกลุ่มในรายวิชาการสัมมนาวิชาภาษาอังกฤษ 3 (2-2-5) (Seminar in Teaching English) ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตัวนักศึกษาที่ได้รับการกระตุ้นด้วยกระบวนการการทำงานเป็นทีม (Teamwork)

การทำงานเป็นทีมจึงเป็นกระบวนการ (Process) ที่สามารถสนับสนุน ส่งเสริมกลุ่มไปสู่ความสมบูรณ์แบบ (Healthy Group) โดยที่สมาชิกทุกคนจะร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงาน และรับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในลักษณะการรวมพลังกันอย่างเข้มแข็ง อันจะทำให้กลุ่มสามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลงตนเองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทีมงานในกลุ่มส่วนใหญ่จึงต้องถูกพัฒนาให้เป็นทีมงานที่มีวุฒิภาวะ (Mature Workteam) ซึ่งหมายถึงทีมงานที่มีการทำงานเป็นทีม สมาชิกของทีมงานต่างก็ต้องรู้จักบทบาทของตนเอง รู้จักใช้ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์มาประยุกต์ใช้เพื่อการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ สมาชิกในทีมจะมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน ช่วยเหลือกันในการทำงาน รวมทั้งมีความตั้งใจในการทำงานร่วมกันอย่างพร้อมเพรียง จึงกล่าวได้ว่า การทำงานเป็นทีมเป็นกระบวนการที่ต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษได้ฝึกจนเกิดเป็นทักษะ เพื่อนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการประกอบอาชีพ

จากความสำคัญของการทำงานเป็นทีมและเป้าหมายของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาข้างต้น เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ (Hot Issue) ที่จำเป็นต้องได้รับการศึกษาด้วยการนำหลักการการทำงานเป็นทีมมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม การอยู่ร่วมกันในสังคมและการร่วมแรงร่วมใจกันในการทำงาน เป็นหลักการที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีความรู้ เกิดคุณธรรม จริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคม มีการร่วมแรงร่วมใจ ไม่เอาใจเอาเปรียบสมาชิกกลุ่มและมีความสุขในการทำงาน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อให้ได้ทราบถึงระดับความรู้ในการทำงานเป็นทีม ระดับการทำงานเป็นทีม และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบและเป็นตัวอย่างที่ดีในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนานักศึกษาให้เป็นเยาวชนของชาติที่มีคุณภาพตามเป้าหมายในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวด ๑ มาตรา ๖ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2. เพื่อศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาสัมมนาการสอนภาษาอังกฤษ 3(2-2-5) (Seminar in Teaching English) สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา แบ่งออกเป็น 14 กลุ่มเรียน จำนวน 582 คน ตามสูตรของทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973: 580-581) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ได้จำนวน 238 ตัวอย่าง โดยแบ่งสัดส่วนตามกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มเรียนตามสัดส่วน เช่น กลุ่มเรียน D1 มีนักศึกษาจำนวน 36 คน จะได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 15 ตัวอย่าง มีวิธีการคิด คือ $36 \times 100 \div 238$ เท่ากับ 15 ตัวอย่าง ทำเช่นนี้ไปทุกกลุ่มจะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 238 ตัวอย่างตามการคำนวณขนาดตัวอย่างได้ จากนั้นผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ตอนที่ 2 ความรู้ในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา ตอนที่ 3 ระดับการปฏิบัติในการจัดกิจกรรม แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คือ 1) อาจารย์สายฝน ทรงเสี้ยวไชย 2) อาจารย์ศิริกาญจนา ไบคำ และ 3) อาจารย์กมลวรรณ จรุงศรี ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของเนื้อหา (Content Validity) พร้อมให้คำแนะนำ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปใช้ (Try-out) กับนักศึกษาที่เรียนในรายวิชาสัมมนาการสอนภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เมื่อได้แบบสอบถามครบตามจำนวนแล้วจึงได้นำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา = .907 จากนั้นจึงได้นำไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 238 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ คัดแยกและใส่รหัสของแบบสอบถามแต่ละฉบับให้เรียบร้อยแล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่างๆ มาตอบโจทย์การวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย และทดสอบสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ในการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ร้อยละ (%) ความถี่ (frequency) ฐานนิยม (Mode) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ได้แก่ Chi-Square Test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (level of significance at .05) สามารถสรุปผลการวิจัยตามข้อค้นพบ (Fact Finding) อภิปรายผลและข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 238 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 85.7 และเพศชาย ร้อยละ 14.3
2. ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 21 ปี มีร้อยละ 63.0 และ อายุ 20 ปี, 22 ปี, 23 ปี และ 24 ปี มีร้อยละ 18.1, 15.5, 2.5 และ 0.8 ตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย (\bar{X}) 21.05 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) .716 มีฐานนิยม (Mode) = 21 ปี มีอายุต่ำสุด = 20 ปี มีอายุสูงสุด = 24 ปี
3. ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับผลการเรียนเฉลี่ย 3.01 ขึ้นไป มีร้อยละ 55.9 มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยไม่เกิน 3.00 ร้อยละ 44.1
4. ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มเรียน D5 และ D6 มีมากที่สุดร้อยละ 8.8 รองลงมาเป็น D4 ร้อยละ 8.4 ลำดับที่สาม D3, D8, D10, D11 ร้อยละ 8.0 ส่วน D7 ร้อยละ 7.6 D2, D14 ร้อยละ 7.1 D1 ร้อยละ 6.3 D9 ร้อยละ 5.0 D12 ร้อยละ 4.6 และ D13 ร้อยละ 4.2
5. ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความรู้ในการทำงานเป็นทีมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X}) .89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) .125
6. ผลการวิจัยพบว่า ระดับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา ด้านการพูดคุย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X}) =4.03, SD=.697
7. ผลการวิจัยพบว่า ระดับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา ด้านการเขียนออก มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X}) =3.88, SD=.661

8. ผลการวิจัยพบว่า ระดับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา ด้านการต่อยอด มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก $(\bar{x})=4.10$, $SD=.591$
9. ผลการวิจัยพบว่า ระดับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา ด้านการปฏิบัติงานเชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก $(\bar{x})=4.09$, $SD=.678$
10. ผลการวิจัยพบว่า การทดสอบสมมติฐานรวม เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา กล่าวคือ เพศชายและเพศหญิง มีระดับระดับการทำงานเป็นทีมไม่แตกต่างกัน
11. ผลการวิจัยพบว่า การทดสอบสมมติฐานรวม อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา กล่าวคือ 20 ปี, 21 ปี, 22 ปี, 23 ปี และ 24 ปี มีระดับระดับการทำงานเป็นทีมไม่แตกต่างกัน
12. ผลการวิจัยพบว่า การทดสอบสมมติฐานรวม ระดับผลการเรียนเฉลี่ย มีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา กล่าวคือ ระดับผลการเรียนเฉลี่ยไม่เกิน 3.00 และ 3.01ขึ้นไปมีระดับการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน
13. ผลการวิจัยพบว่า การทดสอบสมมติฐานรวม กลุ่มเรียน มีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา กล่าวคือ กลุ่มเรียน D1-D14 มีระดับการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความรู้ในการทำงานเป็นทีมในระดับมาก ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เน้นให้นักศึกษาได้มีความรู้เป็นลำดับแรกก่อนจึงให้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามที่อาจารย์ประจำรายวิชาได้วางแผนและได้วางแผนทางไว้ร่วมกันกับนักศึกษา เพราะความรู้ที่เป็นพื้นฐานในการทำงานเป็นทีมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาและความรู้เป็นสิ่งที่นักศึกษาต้องการ นักศึกษาจึงได้ให้ความเอาใจใส่ในการเรียนเนื้อหาต่างๆ ตามที่ได้วางแผนร่วมกันไว้แล้ว และนักศึกษายังได้ยอมรับว่าความรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นและการประกอบอาชีพในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกยุคสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based Society) ที่ทุกคนในสังคมจะต้องมีความสามารถในการนำความรู้มาสร้างนวัตกรรม (Innovation) สำหรับใช้เป็นพลังขับเคลื่อนในการพัฒนาตนเองและสังคมให้บรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ ความรู้จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งเหนือกว่าองค์ประกอบอื่นที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถดำรงชีวิต แข่งขัน พัฒนาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย รวมทั้งความรู้เป็นสินทรัพย์ที่ใช้แล้วไม่หมดไปมีแต่จะเพิ่มจำนวนและแปรเปลี่ยนสภาพให้เป็นประโยชน์ต่อการใช้งานตามบริบทต่างๆ มากยิ่งขึ้นไป สอดคล้องกับพระธรรมปิฎก (2544: 351-352) ที่ได้อธิบายถึงหลักของความรู้ไว้ว่า เป็นระบบการศึกษาที่ทำให้บุคคลพัฒนาอย่างมีบูรณาการและทำให้มนุษย์เป็นองค์รวมที่พัฒนาอย่างมีดุลยภาพ อีกทั้งงานวิจัยของภคชนัย แก้วมณี (2553) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการทำงานเป็นทีมของวิศวกร: ศึกษาเฉพาะกรณีวิศวกรของของบริษัท ทริปเปิลที บรอดแบนด์ จำกัด (มหาชน) พบว่า วิศวกรมีระดับการจัดการความรู้โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้การส่งเสริมการจัดการความรู้ของผู้บริหาร ด้านพฤติกรรมจัดการความรู้และด้านการรับรู้การให้คุณค่าต่อบุคคลของผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลาง วิศวกรมีระดับการทำงานเป็นทีมโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านผลประโยชน์ร่วมกันและด้านการกำหนดเป้าหมายและความร่วมมืออยู่ในระดับมาก ส่วนด้านบทบาทความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง และการจัดการความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานเป็นทีมทั้งรายด้านและโดยรวม และอำนาจ มีสมทรัพย์ (2553) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีการทำงานเป็นทีมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับการทำงานเป็นทีมในระดับมากทุกด้าน และการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกระดับค่อนข้างสูง จึงกล่าวได้ว่า นักศึกษามีความรู้ในการทำงานเป็นทีมในระดับมากได้เพราะเห็นประโยชน์ของความรู้ที่จะสามารถนำไปพัฒนาตนเองได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต
2. ผลการวิจัยพบว่า ระดับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา ด้านการพูดคุย การเขียนออก การต่อยอดและการปฏิบัติงานเชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก อาจมีสาเหตุมาจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นตามบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม อีกทั้งนักศึกษาในแต่ละเพศ อายุ ระดับผลการเรียนเฉลี่ย และกลุ่มเรียนที่แตกต่างกัน ได้นำองค์ความรู้ตามหัวข้อและเนื้อหาที่กลุ่มของตนได้รับมอบหมายจาก

อาจารย์ประจำรายวิชาและการแบ่งส่วนในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาแต่ละคนที่แตกต่างกัน แล้วนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาสื่อสารกันตามแบบจำลองการสร้างความรู้ “SECI Model – Knowledge Conversion Process” ตามแนวคิดของโนนากะและทาเกอูชิ (Nonaka and Takeuchi, 1995: 96-100) ซึ่งธีรวัชร วรบำรุงกุล (2556: 41-43) ได้อธิบายไว้อย่างละเอียดว่า 1) Socialization คือ การสร้างความรู้จากความรู้ฝังลึกไปเป็นความรู้ฝังลึก โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงระหว่างบุคคล เช่น การพูดคุยหรือในกระบวนการฝึกงาน (on-the-job training) เป็นการถ่ายโอนความรู้โดยตรงระหว่างกลุ่มคนหรือบุคคล โดยไม่ผ่านการเขียนที่เรียกว่า “การเสวนาธรรม” กลุ่มคนที่มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากคนหนึ่งไปอีกคนหนึ่ง โดยการคุยกัน โดยอาจใช้เวลาคุยกันเพียง 5 นาที ก็เข้าใจแล้ว แต่ถ้าใช้เวลาเขียนเพื่อบรรยายความเข้าใจดังกล่าว อาจใช้เวลาถึง 5 วัน กลุ่มคนที่มาเสวนาธรรมแลกเปลี่ยนความรู้กันนี้มักจะมีพื้นฐานความรู้ที่สอดคล้องกัน หรือเคยมีประวัติในอดีตที่คล้ายคลึงกัน จะมีคลื่นความถี่ที่ใกล้เคียงกันสามารถสื่อสารและทำความเข้าใจกันได้โดยง่าย ดังนั้น นักศึกษาสามารถสร้างความรู้ได้โดยจัดกลุ่มสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้กัน (Forum) มุมพักผ่อนดื่มกาแฟร่วมกัน การจัดตั้งชุมชนปฏิบัติการ (Community of Practice or Community of Interest) การพบปะกับเพื่อนกลุ่มอื่นๆ เพื่อทำการเทียบเคียงทั้งกับกลุ่มภายในกลุ่มเรียนเดียวกันและนอกกลุ่มเรียนกันได้ 2) Externalization คือ การสร้างความรู้จากความรู้ฝังลึกไปเป็นความรู้ชัดแจ้ง โดยเผยแพร่ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น การนำความรู้ฝังลึกที่อยู่ในตัวนักศึกษามาเป็นความรู้ชัดแจ้งโดยการเขียนข้อความรายละเอียด แผนการปฏิบัติงาน การบันทึกเสียง ภาพ หรือวิดีโอ เป็นต้น ดังนั้น กลุ่มจึงควรสร้างค่านิยมและส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถถ่ายทอดได้อย่างเป็นระบบและจริงจัง 3) Combination คือ การสร้างความรู้จากความรู้ชัดแจ้งไปเป็นความรู้ชัดแจ้ง โดยการรวบรวมความรู้ประเภทชัดแจ้ง มาสร้างเป็นความรู้ประเภทชัดแจ้งเรื่องใหม่ๆ หรือต่อยอดความรู้เดิม เช่น การเขียนโครงการ การพัฒนาแผนการปฏิบัติการของกลุ่ม 4) Internalization คือ การแบ่งปันและสร้างความรู้จากความรู้ชัดแจ้งไปสู่ความรู้ฝังลึกโดยมักจะเกิดจากการนำความรู้ชัดแจ้งที่ได้เรียนรู้มาไปปฏิบัติจริงหรือลงมือทำ (learning by doing) ผู้ปฏิบัตินั้นจะเกิดการซึมซาบ ให้เกิดเป็นความรู้ ประสบการณ์และปัญญา เป็นประสบการณ์ที่อยู่ในสมองจนทำให้เกิดเป็นความรู้ฝังลึกขึ้นมาในตัวสมาชิกกลุ่ม เช่น การศึกษาค้นคว้าด้วยการอ่าน การฟัง การทดสอบและลงมือปฏิบัติจริง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าแนวคิด SECI Model – Knowledge Conversion Process ของโนนากะและทาเกอูชิ ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การเกิดขึ้นของรูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยกระบวนการสร้างความรู้ที่เป็นรูปแบบและกระบวนการผสมผสานกันระหว่างความรู้ฝังลึกและความรู้ชัดแจ้งหรืออาจกล่าวได้ว่า วงจรในการสร้างความรู้ในกลุ่มแบบ SECI Model นี้ เป็นกระบวนการในการขยายฐานและความลึกขององค์ความรู้ให้เติบโตขึ้นอย่างไม่มีที่สิ้นสุดที่เป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิตกว่าได้ ดังนั้น ระดับการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมกลุ่มของนักศึกษา จึงสรุปได้ว่า 1) การพูดคุย เป็นกระบวนการในการปรึกษาหารือกันภายในกลุ่มตามจำนวนและวิธีการเลือกหรือแบ่งกลุ่มในแต่ละกลุ่มเกี่ยวกับกระบวนการจัดสัมมนาทั้งก่อนการสัมมนา ระหว่างการสัมมนา และหลังการจัดสัมมนา เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสัมมนาทั้งเอกสารที่ใช้ก่อนการสัมมนา ระหว่างการสัมมนาและหลังการจัดสัมมนา รูปแบบต่างๆ ในการจัดสัมมนา การเลือกหัวข้อในการจัดสัมมนาตามที่ได้เรียนรู้ตามเนื้อหาในรายวิชามาอย่างละเอียดและครบถ้วนกันทุกคนแล้ว จึงกล่าวได้ว่า ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนในการพูดคุยของนักศึกษาในการนำความรู้ฝังลึกตามความเข้าใจของแต่ละคนตามเนื้อหาในรายวิชา โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงระหว่างกันของนักศึกษาตามบทบาทสมมติที่ได้รับมอบหมาย 2) การเขียนออก เป็นการเขียนข้อสรุปที่ได้จากการพูดคุยปรึกษาหารือกันภายในกลุ่มออกมาเป็นแผนในการดำเนินการจัดการสัมมนาของกลุ่มที่มีขั้นตอนวิธีการ ครอบคลุมครบถ้วนทุกหัวข้อตามวิธีการเขียนโครงการที่ดี และทุกกลุ่มจะได้หัวข้อโครงการ เขียนหลักการและเหตุผลตามหลัก 4P คือ P1 เป็นการเขียนเกี่ยวกับภาพรวมเบื้องต้นหรือที่เรียกว่าบทนำ (Introduction) ด้วยการเกริ่นหรือกล่าวถึงเหตุและผลที่จะต้องจัดทำโครงการสัมมนาตามหัวข้อของกลุ่ม P2 เป็นการกล่าวถึงปัญหา (Problem) ที่สอดคล้องกับหัวข้อที่ต้องการจัดสัมมนา P3 เป็นการกล่าวถึงผลกระทบ (Impact) ที่เกิดจากปัญหาใน P2 และ P4 เป็นการสรุป (Conclusion) ด้วยการกล่าวถึงเหตุและผลย่อๆ ตาม P1-P4 ที่เกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวมา ปัญหา และผลกระทบต่างๆ เกิดขึ้นจากปัญหาที่ทำให้ต้องมีการจัดโครงการสัมมนาตามหัวข้อเรื่องนั้นๆ เพื่อแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ แล้วจึงเขียนวัตถุประสงค์ที่ครอบคลุมและนำไปให้อาจารย์ประจำวิชาตรวจสอบความถูกต้อง 3) การต่อยอด เป็นการปรับแก้ แก้ไข ปรับปรุงหรือพัฒนาหัวข้อโครงการ การเขียนหลักการและเหตุผลตามหลัก 4P ที่ถูกต้อง เขียนวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับชื่อโครงการและหลักการและเหตุผลที่ได้เขียนไว้ เขียนแผนปฏิบัติการของโครงการด้วยการนำความรู้ที่มีอยู่จากการเรียนในเนื้อหาวิชามาใช้ในการปรับแก้ แก้ไข ปรับปรุงหรือพัฒนา และเขียนหัวข้อต่างๆ ของโครงการจนจบอย่างสมบูรณ์และ

เรียบร้อยจึงนำส่งอาจารย์ประจำรายวิชาตรวจแก้ในครั้งที่สอง 4) ปฏิบัติงานเชี่ยวชาญ เป็นการตรวจสอบและปรับแก้แก้ไข ปรับปรุงหรือพัฒนาโครงการตามคำแนะนำของอาจารย์ประจำวิชา เมื่อผ่านการพิจารณาในครั้งที่สามแล้วจึงร่วมการศึกษาโครงการสมบูรณ์ โดยการวางตัวสมาชิกกลุ่มตามบทบาทสมมติที่ได้กำหนดไว้ของแต่ละกลุ่มและฝึกทดลองแสดงตามบทบาทสมมติตามที่ได้รับมอบหมายก่อนการจัดสัมมนาในวันจริง จึงสรุปได้ว่า ระดับการปฏิบัติงานการจัดกิจกรรมกลุ่มของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เพราะสมาชิกกลุ่มได้ร่วมกันดำเนินการในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การพูดคุย การเขียนออก การต่อยอดและการปฏิบัติงานเชี่ยวชาญ

3. ผลการวิจัยพบว่า การทดสอบสมมติฐานรวม เพศและอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา กล่าวคือ มีระดับระดับการทำงานเป็นทีมไม่แตกต่างกัน อาจมีสาเหตุมาจากการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มอย่างละเอียดชัดเจนในการจัดกิจกรรมของแต่ละกลุ่มที่ไม่ยึดถือตามเพศและอายุของสมาชิกในกลุ่ม แต่ยึดถือตามคุณลักษณะและหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น หัวหน้าทีมหรือผู้นำทีม จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่ทำให้สมาชิกในกลุ่มยอมรับนับถืออย่างจริงจัง เป็นคนซื่อสัตย์ จริงใจ เป็นกันเองและเปิดเผย มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในงานสูง สามารถดำเนินการประชุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นประชาธิปไตย ไม่เผด็จการ รับฟังผู้อื่น ไม่ผูกขาดการเป็นผู้นำตลอดกาล พร้อมให้ความช่วยเหลือทีม มีวิสัยภาวะทางอารมณ์และทางสังคมสูง มีแรงจูงใจและแรงขับในการทำงานให้สำเร็จสูง สามารถประชาสัมพันธ์ผลงานของทีมให้สาธารณชนทราบ เข้าใจและยอมรับได้ ทำบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าทีมได้ดีทั้งในด้านการรับนโยบายจากอาจารย์ประจำวิชา การกำหนดเป้าหมายแนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติงาน การมอบหมายงานแก่สมาชิก การสร้างบรรยากาศการทำงานด้วยการจูงใจและเสริมกำลังใจ การอำนวยความสะดวก ช่วยเหลือและแก้ปัญหาต่างๆ การประเมินผลงานและประเมินผลสมาชิกผู้ร่วมทีม อีกทั้งสมาชิกของทีมยังมีคุณลักษณะตรงตามลักษณะของสมาชิกที่ดีของกลุ่ม คือ เสียสละ ช่วยทำงานทุกด้าน กล้าแสดงความคิดเห็น สามารถรับผิดชอบงานได้ด้วยความชำนาญ รู้จักฟัง รู้จักพูด และแสดงความคิดเห็นดี รับฟัง และเคารพความคิดของเพื่อนสมาชิก เคารพมติของทีมทำงานด้วยความตั้งใจจริงและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสำนึกในการให้ความร่วมมือและความสำคัญของทีม โดยได้ทำตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกด้วยการเป็นผู้ตามที่ดี รับมอบหมายงานจากหัวหน้าทีม ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหา ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบจนงานเสร็จและยังมีเลขานุการทีมที่มีคุณลักษณะที่สามารถทำงานร่วมกับสมาชิกคนอื่นได้ดี เช่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน มีความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด ฟัง เขียนและอ่าน เป็นผู้ฟังและผู้ประสานงานที่ดี สามารถจับประเด็นการพูดของสมาชิกในทีมได้ดี สามารถทำรายงานการประชุมและแจ้งให้สมาชิกทราบ มีความสามารถในการนำเสนอรายงานอย่างมีแบบแผน มีจิตใจบริการตลอดทั้งได้ทำตามบทบาทหน้าที่ของเลขานุการทีมที่มีประสิทธิภาพด้วยการรับคำสั่งจากหัวหน้าทีมหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่งข่าวสารไปยังสมาชิกทีมและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ประสานงานระหว่างหัวหน้าทีมกับสมาชิกของทีมและสามารถถ่ายทอดความคิดที่มีผู้เสนอให้หัวหน้าทีมรับรู้และเข้าใจตรงกันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒนา คดีพิศาล (2553) เรื่อง ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัท เวิลด์พลาส จำกัด และบริษัทในเครือ พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ การกำหนดบทบาทหน้าที่ การมีส่วนร่วมของสมาชิก และภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก พนักงานที่มีอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่งงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมไม่แตกต่างกัน และพนักงานมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม คือ 1) ภาวะผู้นำควรมีการชี้แนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น และสร้างบรรยากาศในการทำงาน 2) การติดต่อสื่อสารควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วและทันเหตุการณ์ และการสื่อสารจากหัวหน้างานไปยังผู้ปฏิบัติต้องมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้ 3) การกำหนดบทบาทหน้าที่ ควรกำหนดให้ชัดเจน มีการอธิบายขั้นตอนการทำงานและขอบเขตหน้าที่ให้ทราบอย่างทั่วถึง 4) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นร่วมรับผิดชอบในการตัดสินใจ และมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น 5) ด้านการประชุมปรึกษาหารือ ควรเพิ่มโอกาสให้พนักงานเข้าร่วมประชุมและควรมีการนำข้อสรุปจากการประชุมปรึกษาหารือมาแก้ไข้ปัญหา เช่นเดียวกับ Bemowski, K. (1995) ที่ได้ศึกษาและติดตามเรื่องการทำงานเป็นทีมในองค์การบางแห่งที่ให้การสนับสนุนในการศึกษาเรื่องทีมในสหรัฐอเมริกา ผลลัพธ์จากการวิจัยพบว่า พนักงานอเมริกันแต่ละคนมีความคาดหวังจากทีมแตกต่างจากที่องค์การบริษัทคาดหวังเสมอ นอกจากนี้ ผลจากการศึกษาายังแสดงให้เห็นว่า ทีมในอเมริกาจะเป็นเสมือนพาหนะที่จะนำสมาชิกแต่ละคนไปสู่ความสำเร็จมากกว่าที่สมาชิกเป็นอยู่และสุดท้ายพนักงานอเมริกันองค์การนั้นมีความคาดหวังว่า ทีมจะเอื้ออำนวยผลประโยชน์แก่พวกเขาได้ดีพอๆ กับองค์การที่เขาปฏิบัติงานนั้น สรุปได้ว่า ระดับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาจะดี

หรือไม่ดี บรรลุผลตามเป้าหมายหรือล้มเหลวไม่ได้ขึ้นกับเพศและอายุ แต่ขึ้นอยู่กับการทำงานตามภาระและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากสมาชิกกลุ่มเป็นสำคัญ

4. ผลการวิจัยพบว่า การทดสอบสมมติฐานรวม ระดับผลการเรียนเฉลี่ยและกลุ่มเรียน มีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา กล่าวคือ มีระดับการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน อาจมีสาเหตุมาจากระดับผลการเรียนเฉลี่ยและกลุ่มเรียนที่แตกต่างมีผลต่อความสนใจ ความรับผิดชอบและความเอาใจใส่ในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันของนักศึกษา รวมถึงข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการตรวจภาระงานรายบุคคลทำให้พบว่า นักศึกษาที่เรียนเก่งหรือมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยสูงและนักศึกษาบางกลุ่มมีความกระตือรือร้นในการติดตามและดำเนินการตามคำสั่งที่อาจารย์ประจำรายวิชาได้มอบหมายอย่างเอาใจใส่แตกต่างจากนักศึกษากลุ่มตรงข้าม เมื่อนักศึกษากลุ่มตรงข้ามมีมากจึงอาจทำให้กลุ่มขาดเป้าหมายที่ชัดเจน ขาดองค์ประกอบที่แข็งแกร่งของทีม ขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกในทีม โครงสร้างและเนื้อหาสาระที่ใช้ในการสื่อสารในกลุ่มมีความชัดเจนไม่เพียงพอ สอดคล้องกับฮาเวย์ (Harvey, 1998: 11-26) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของทีมที่มีประสิทธิภาพว่า ต้องประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน ทีมที่มีประสิทธิภาพต้องมีเป้าหมาย ซึ่งในเป้าหมายนั้นต้องระบุภารกิจต่างๆ ที่สมาชิกทีมต้องปฏิบัติและต้องเชื่อมั่นว่าเป้าหมายนั้นสามารถทำให้ประสบความสำเร็จได้ 2) องค์ประกอบของทีม ทีมต้องมีความชัดเจนในลักษณะของการทำงานเป็นทีมและต้องมีการกำหนดบทบาทของสมาชิกทีมตามทักษะและความสามารถที่มี นอกจากนั้นต้องมีบทบาทมีความสมดุลกันระหว่างสมาชิกในทีมด้วย 3) ปฏิสัมพันธ์ ทีมต้องมีความเชื่อใจกัน มีการประสานความสัมพันธ์ เปิดรับความขัดแย้งโดยยึดหลักของข้อเท็จจริง มีการอภิปรายซักถามและรับฟังสมาชิกทุกคน อดทนต่อความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นได้ นอกจากนั้นต้องมีความยืดหยุ่นในการทำงานร่วมกันด้วย 4) โครงสร้างและเนื้อหาสาระ ต้องมีความชัดเจนจนสมาชิกทีมเข้าใจและยอมรับได้มีผู้นำที่ดีซึ่งเข้าใจข้อจำกัดในสภาพแวดล้อมที่มีอยู่นำมาใช้บริหารทีม ซึ่งจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมกลุ่มหรือการทำงานเป็นทีมบรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ดังที่วูดค็อก (Woodcock, 1993: 74-76) ได้กล่าวไว้ว่ากระบวนการทำงานเป็นทีมต้องมีคุณลักษณะ 11 ประการ คือ 1) บทบาทที่สมดุล 2) วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน 3) การเปิดเผยและเผชิญหน้า 4) การสนับสนุนและการไว้วางใจกัน 5) ความร่วมมือและความขัดแย้ง 6) มีวิธีการทำงานที่ดี 7) มีภาวะผู้นำที่เหมาะสม 8) การทบทวนการทำงานอยู่เสมอ 9) การพัฒนาปัจเจกบุคคล 10) ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่ม 11) การสื่อสารที่ดี สรุปได้ว่า ระดับผลการเรียนเฉลี่ยและกลุ่มเรียนที่แตกต่างมีผลทำให้กลุ่มมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีองค์ประกอบของทีมที่แข็งแกร่ง มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันของสมาชิก มีโครงสร้างและมีเนื้อหาสาระที่ใช้ในการสื่อสารในกลุ่มอย่างชัดเจนเพียงพอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา ด้านการพูดคุย การเขียนออก การต่อยอดและการปฏิบัติจนเชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารในการกำหนดนโยบายหรือส่งเสริมให้คณาจารย์ผู้สอนได้ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่สามารถส่งเสริม สนับสนุน กระตุ้นให้นักศึกษาได้แสดงออกให้ได้อย่างเต็มที่ทั้งในด้านการพูดคุย การเขียนออก การต่อยอดและการปฏิบัติจนเชี่ยวชาญ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา ด้านการพูดคุย การเขียนออก การต่อยอดและการปฏิบัติจนเชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติในการนำหลักในการส่งผ่านความรู้ทักษะ ทั้ง 4 ข้อ ไปปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้หลากหลายครอบคลุมในเนื้อหาสาระ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับความรู้ในการทำงานเป็นทีมที่มีผลต่อการปฏิบัติของนักศึกษาในสาขาวิชาอื่นๆ ในทุกคณะ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

3.2 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับความรู้ในการทำงานเป็นทีมที่มีผลต่อการปฏิบัติของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาทั้งหมดโดยภาพรวม

3.3 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับความรู้ในการทำงานเป็นทีมที่มีผลต่อการปฏิบัติของนักศึกษาตั้งแต่ 2 มหาวิทยาลัยขึ้นไปเพื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาและมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เพราะทั้งสองสถาบันเป็นสถาบันการศึกษาที่มีอาณาเขตการให้บริการในพื้นที่เดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณัย แก้วมณี. 2553. **ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการทำงานเป็นทีมของวิศวกร: ศึกษาเฉพาะกรณีวิศวกรของบริษัท ทริปเปิลที บรอดแบนด์ จำกัด (มหาชน).** สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). 2544. **พุทธธรรม (ฉบับเดิม).** พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, (2542, 19 สิงหาคม). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก., หน้า 3. พัฒนา คดีพิศาล. 2553. **ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัท เวิลด์พลาส จำกัด และบริษัทในเครือ.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. 2557. **กลยุทธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พ.ศ. 2557-2561.** [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 1 มกราคม 2557. จาก <http://research.bsru.ac.th/th/>
- อำนาจ มีสมทรัพย์. 2553. **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- Bemowski, K. 1995. **What Makes American Team Tick?.** Journal of Quality Progress.
- Harvey, R. Thomas. 1998. **Building Teams Building People.** U.S.A.: Technomic.
- Nonaka, I., and H. Takeuchi. 1995. **The Knowledge-creating Company: How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation.** New York: Oxford University Press.
- Woodcock, M. 1999. **Team development manual.** Worcestre: Great Britain by Billing & Sons.
- Yamane, Taro. 1973. **Statistics : An Introductory Analysis.** 2nd ed. New York: Harper and Row.

ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO
กับปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา
Relationship between Risk Management Process under COSO Concept
and Risk Management Problems of the sub-district administrative
organization in Nakhon Ratchasima Province

นภาพร งามปัญญา

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ-COSO-ขององค์การบริหารส่วนตำบล 2) ศึกษาปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบล 3) เปรียบเทียบปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามระดับรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล 4) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ขององค์การบริหารส่วนตำบล กับปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการกองคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 152 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ด้วยวิธีจับฉลาก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า F-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

1. ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ระดับปานกลาง 3 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กระบวนการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายใน ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านกิจกรรมควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านการระบุเหตุการณ์ ด้านการติดตามผล และด้านการตอบสนองความเสี่ยง 2) ปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบล ภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีปัญหาในระดับน้อยทุกด้าน โดยด้านบุคลากรมีปัญหาเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านบริหารจัดการ และด้านงบประมาณ 3) รายได้รวมขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน มีปัญหาการบริหารความเสี่ยงด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านบริหารจัดการ ไม่แตกต่างกัน 4) กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO มีความสัมพันธ์กับปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ร้อยละ 26.90-โดยมีความสัมพันธ์กันในทางลบ ในระดับน้อย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : กระบวนการบริหารความเสี่ยง ปัญหาการบริหารความเสี่ยง

Abstract

The objectives of this research were 1) to study of risk management process under COSO concepts of the sub-district administrative organization in Nakhon Ratchasima. 2) to compare study the problems risk management of sub-district administrative organization and problems 3) to analyze the relationship between the risk management process under COSO concept the risk management problems of the sub-district administrative organization in Nakhon Ratchasima. The sample committed of 152 Chiefs Financial Operation (CFO) of the sub-district administrative organizations. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, F-Test and correlation coefficient.

The results found that : 1) The risk management process of the sub-district administrative organization in Nakhon Ratchasima was at a high level. The internal risk management was rated at the highest. 2) The risk management problems of the sub-district administrative organization was at a low

level. 3) The sub-district administrative organization which had difference income had no problems in risk management. 4) The risk management problems had negative related significantly at 0.01 level.

Keywords : Risk Management Process. Risk Management Problems.

บทนำ

หลักการของการบริหารความเสี่ยงขององค์กรมีพื้นฐานมาจากแนวคิดที่ว่า องค์กรจะดำรงอยู่รอดได้เมื่อองค์กรสร้างมูลค่าเพิ่มหรือคุณค่าเพิ่มให้กับผู้มีส่วนได้เสียขององค์กร ทั้งความเสี่ยงและโอกาสจะส่งผลกระทบต่อการเพิ่มหรือลดมูลค่าให้กับผู้มีส่วนได้เสียขององค์กร-การบริหารความเสี่ยงขององค์กรจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารจัดการกับความไม่แน่นอน ความเสี่ยง และโอกาสที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการเพิ่มความสามารถขององค์กรในการเพิ่มมูลค่าให้กับผู้มีส่วนได้เสียขององค์กร ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าผู้บริหารองค์กรมีหน้าที่ในการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสูงสุดให้กับผู้มีส่วนได้เสียขององค์กรโดยการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับการเติบโต ผลตอบแทน และความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสอดคล้องกับเป้าหมายองค์กรโดยรวม (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ, 2551 : 1-18) ซึ่งผู้บริหารส่วนใหญ่ในปัจจุบันยอมรับว่า เหตุเบื้องต้นที่สนับสนุนให้มีการบริหารความเสี่ยงในองค์กร คือ การที่ทุกองค์กรต้องพยายามสร้าง หรือเพิ่มมูลค่าให้กับผู้ที่มีส่วนได้เสียทั้งปวงแม้ว่าความไม่แน่นอนหลายประการอาจกระทบต่อการดำเนินธุรกิจ มูลค่าขององค์กรเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้เพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการตัดสินใจ การกำหนดกลยุทธ์การบริหารงานประจำวันในองค์กรนั้นๆ ความไม่แน่นอนทางธุรกิจนี้เป็นเสมือนดาบสองคม คือ อาจก่อให้เกิดผลลัพธ์ในทางบวก ซึ่งเป็นการให้โอกาสแก่องค์กร หรืออาจก่อให้เกิดผลลัพธ์ในทางลบ ซึ่งถือว่าเป็นความเสี่ยง ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายผู้บริหาร ให้ต้องสามารถใช้โอกาสให้เป็นประโยชน์ในการกำหนดกลยุทธ์องค์กร หรือกำหนดระดับความเสี่ยงที่เหมาะสมที่องค์กรสามารถยอมรับได้ (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547 : 1-1)

ปัญหาขององค์กรบริหารส่วนตำบล ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการที่ อบต. มีขนาดเล็ก มีรายได้และมีบุคลากรจำนวนน้อย-รวมถึงปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีศักยภาพที่ต่ำในการพึ่งตนเองด้านการคลัง มีรายได้น้อย ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลไม่อาจสนองต่อการแก้ไขปัญหาหรือความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลจะมีปัญหาเรื่องของรายได้แล้ว-ยังประสบปัญหาทางด้านบุคลากร คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความรู้ทางด้านกฎหมาย และความรู้ทางการบริหารจัดการองค์กร ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ และการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลประสบปัญหา คือ ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน นอกจากนี้ ในส่วนของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบบัญญา คือ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดความรู้ความสามารถทางการปฏิบัติงาน คนที่มีความรู้ความสามารถส่วนใหญ่ก็ไม่ต้องการเป็นพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล-เนื่องจากระบบการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ทัดเทียมกับส่วนภูมิภาคส่วนกลาง และบริษัทเอกชนทั่วไป-ไม่สามารถดึงคนที่มีความสามารถเข้ามาร่วมงานได้ ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลขาดพนักงานที่มีความรู้และความสามารถ และพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วนมีทัศนคติที่ไม่ตรงกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้การทำงานไม่สอดคล้องกันหรือไม่สามารถประสานงานกันได้ดี ในด้านของปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ประชาชนทั่วไปยังไม่เข้าใจโครงสร้าง อำนาจหน้าที่และบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่งผลถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบ ติดตามการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2554, ออนไลน์)

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO กับปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำผลวิจัยที่ได้มาเป็นแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และนำมาพัฒนาการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบล-มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และเหมาะสม ตลอดจนเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามระดับรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา
4. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ขององค์การบริหารส่วนตำบล กับปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีระดับรายได้แตกต่างกัน มีปัญหาการบริหารความเสี่ยงแตกต่างกัน

1.3.2 กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษากระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ซึ่งมีองค์ประกอบ 8 ด้าน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายใน-การกำหนดวัตถุประสงค์ การระบุเหตุการณ์ การประเมินความเสี่ยง การจัดการตอบสนองความเสี่ยง กิจกรรมควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามผล ศึกษาปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารความเสี่ยงในด้าน บุคลากร งบประมาณ และ ด้านการบริหารจัดการ

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามในการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำตอบแบบให้เลือกหลายคำตอบ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ซึ่งมีองค์ประกอบ 8 ด้าน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายใน การกำหนดวัตถุประสงค์ การระบุเหตุการณ์ การประเมินความเสี่ยง การจัดการตอบสนองความเสี่ยง กิจกรรมควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามผล

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารความเสี่ยง

ส่วนที่ 4 แนวทางแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยได้กำหนดเพิ่มแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะในเรื่องอื่น ผู้วิจัยได้กำหนดเพิ่มแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องอื่นๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ เป็นการเก็บข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการกองคลัง จำนวน 152 คน จากจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาทั้งสิ้น 244 แห่ง โดยผู้วิจัยได้ใช้สูตรของ Taro Yamane เก็บข้อมูลโดยทำการแจกแบบสอบถามด้วยตัวเอง และบางส่วนจัดส่งไปรษณีย์ให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งแบบสอบถามตามที่อยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และแนบซองจดหมายตอบกลับไปพร้อมกับแบบสอบถาม และทำการติดตามทางทงทางโทรศัพท์เพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับมาครบจำนวน 152 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างดังนี้
 - 1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 1 คือ สภาพทั่วไปของผู้กรอกแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
 - 2) การวิเคราะห์กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ-COSO แบบสอบถามส่วนที่ 2 คือ กระบวนการบริหารความเสี่ยงองค์การบริหารส่วนตำบล-โดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์การ

แปลค่าเฉลี่ยในแต่ละระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

3) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 3 คือ ปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51–.50 หมายถึง มีปัญหาในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีปัญหาในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

4) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อได้คำตอบแล้วนำมาจัดหมวดหมู่ เพื่อประกอบการเขียนรายงาน

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่

1) ค่า F-test ในการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันตามระดับรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

2) ใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation-Coefficient) ในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารความเสี่ยงกับปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson-Correlation) และแปลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO กับปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ (พิสนุ พงศ์ศรี, 2549) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง 0.80 ถึง 0.99 และ -0.80 ถึง -0.99 มีความสัมพันธ์ในระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง 0.60 ถึง 0.79 และ -0.60 ถึง -0.79 มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง 0.40 ถึง 0.59 และ -0.40 ถึง -0.59 มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง 0.20 ถึง 0.39 และ -0.20 ถึง -0.39 มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง 0.00 ถึง 0.19 และ -0.00 ถึง -0.19 มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้อำนวยการกองคลังองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 87.50 มีอายุระหว่าง 30-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.05 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 51.32 และประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 14 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.66 ส่วนระดับรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่า 20,000,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 56.58 สรุปผลการวิจัยดังนี้

2. กระบวนการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ระดับปานกลาง 3 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กระบวนการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมภายใน ($\bar{X}=3.96$) ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{X}=3.74$) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ($\bar{X}=3.73$) ด้านกิจกรรมควบคุม ($\bar{X}=3.61$) ด้านการประเมินความเสี่ยง ($\bar{X}=3.60$) ด้านการระบุเหตุการณ์ ($\bar{X}=3.49$) ด้านการติดตามผล ($\bar{X}=3.45$) และด้านการตอบสนองความเสี่ยง ($\bar{X}=3.40$)

3. ปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีปัญหายุ่งในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ($\bar{X}=2.26$) ด้านบริหารจัดการ ($\bar{X} = 2.14$) และด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 2.04$) ตามลำดับ

3. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน มีปัญหาการบริหารความเสี่ยงด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านบริหารจัดการ ไม่แตกต่างกัน

4. กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO มีความสัมพันธ์กับปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีความสัมพันธ์ในทางลบ ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งหมายความว่า ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลมีการบริหารจัดการที่ดีเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความเสี่ยง จะทำให้ปัญหาในการบริหารความเสี่ยงลดลง

สรุปและอภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO กับปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

1. กระบวนการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

ด้านสภาพแวดล้อมภายใน กระบวนการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านสภาพแวดล้อมภายใน ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยองค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดโครงสร้างองค์กรและสายงานการบังคับบัญชาที่ชัดเจน และเหมาะสม องค์การบริหารส่วนตำบล มีการมอบหมายอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคคลที่เหมาะสม และเป็นไปอย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของ COSO (2004 อ้างถึงใน จันทนา สาขากร และคณะ, 2554) ที่ว่า สภาพแวดล้อมภายใน คือ สภาพบรรยากาศภายในองค์กร ซึ่งเป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบายการบริหารความเสี่ยงโดยมีหลักการสำคัญ ได้แก่ โครงสร้างองค์กร การจัดองค์กรที่ดีจะช่วยให้การบริหารความเสี่ยงมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะจัดโครงสร้างองค์กรตามความเหมาะสม ซึ่งขึ้นอยู่กับขนาดองค์กร และวิธีการดำเนินธุรกิจ และการมอบหมายอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบ จะพิจารณาจากความจำเป็นในการแก้ปัญหา ระดับการอนุมัติที่มอบหมาย ความสอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และมีการติดตามผลการมอบหมายงาน

ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร กระบวนการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยการสื่อสารกับหน่วยงานภายในองค์การบริหารส่วนตำบลมีความถูกต้อง ชัดเจน การแจ้งข่าวสารทางราชการให้แก่พนักงานทราบเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของ COSO (2004 อ้างถึงใน จันทนา สาขากร และคณะ, 2554) ที่ว่า ผู้บริหารควรกำหนดให้มีการบันทึกข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับองค์กร-ไม่ว่าจะมาจากแหล่งภายนอกหรือภายในองค์กร และกำหนดให้มีการสื่อสารอย่างเหมาะสมและทันเวลา เพื่อให้บุคลากรในองค์กรตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารใช้สารสนเทศในกระบวนการบริหารความเสี่ยง ความเชื่อถือได้ของข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก หากข้อมูลไม่ถูกต้อง จะส่งผลให้ผู้บริหารไม่สามารถประเมินความเสี่ยงได้อันจะนำมาสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาด

ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ กระบวนการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยบุคลากรปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในระดับมาก บุคลากรมีการรายงานที่ถูกต้อง มีข้อมูลที่ครบถ้วนเหมาะสม และทันเวลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของ COSO (2004อ้างถึงใน จันทนา สาขากร และคณะ, 2554) ที่ว่า ผู้บริหารพัฒนาวัตถุประสงค์ในระดับปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องให้สนับสนุนและสอดคล้องกับกลยุทธ์และมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมในองค์กรที่จำเป็นต่อความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์ด้านการดำเนินงาน ด้านการรายงาน ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรวลัย คุณาสิทธิชัย (2553) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ด้านกิจกรรมควบคุม กระบวนการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านกิจกรรมควบคุม ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากโดยบุคลากรมีการปฏิบัติตามวิธีตอบสนองความเสี่ยงที่กำหนดและบรรลุวัตถุประสงค์ภายในเวลาที่กำหนด มีการสอบทานงานโดยผู้บริหารแต่ละระดับ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของCOSO(2004 อ้างถึงในจันทนา สาขากร และคณะ, 2554)ที่ว่าองค์กรควรมีกิจกรรมควบคุมในวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ด้าน ของการบริหารความเสี่ยง คือเชิงกลยุทธ์ การดำเนินการรายงาน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ผู้บริหารควรพิจารณากิจกรรมควบคุมร่วมกับการตอบสนองความเสี่ยง เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ามีการปฏิบัติตามวิธีการตอบสนองความเสี่ยงที่กำหนด และบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ภายในเวลาที่กำหนด

ด้านการประเมินความเสี่ยง กระบวนการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการประเมินความเสี่ยง ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารมีการวิเคราะห์และจัดระดับความเสี่ยงของเหตุการณ์ทั้งจากภายนอกและภายในที่มีต่อวัตถุประสงค์ที่กำลังพิจารณา องค์การบริหารส่วนตำบลได้ทำการบริหารความเสี่ยงให้ลดลงเหลืออยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของ COSO (2004 อ้างถึงใน จันทนา สาขากร และคณะ, 2554) ที่ว่า การประเมินความเสี่ยงเป็นการพิจารณาความน่าจะเป็นของการเกิดขึ้น และผลกระทบ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการจัดการความเสี่ยง ผู้บริหารต้องพิจารณาผลกระทบที่คาดหวังและไม่คาดหวังจากเหตุการณ์ต่างๆ และประเมินความ

เสี่ยงของทุกเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยประเมินความเสี่ยงสืบเนื่องก่อน และเมื่อกำหนดวิธีการตอบสนองความเสี่ยงแล้ว-จึงพิจารณาความเสี่ยงที่เหลืออยู่

ด้านการระบุเหตุการณ์ กระบวนการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการระบุเหตุการณ์ ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อพิจารณาโอกาสและความเสี่ยงที่เกิดขึ้น มีการวิเคราะห์ปัจจัยความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอกอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ COSO (2004 อ้างถึงใน จันทนา สาขากร และคณะ, 2554) ที่ว่า ผู้บริหารต้องระบุเหตุการณ์ภายในและภายนอก ซึ่งมีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และมีการระบุถึงความเสี่ยง และโอกาส ซึ่งเป็นช่องทางสนับสนุนกลยุทธ์ของผู้บริหาร ในการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องคำนึงถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ ซึ่งแบ่งเป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน เพื่อระบุเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยเหล่านั้นในระดับองค์กรและระดับกิจกรรม

ด้านการติดตามผล กระบวนการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการติดตามผล ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการรายงานผลความบกพร่องต่อผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามทบทวนแผนการบริหารความเสี่ยงเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ COSO (2004 อ้างถึงใน จันทนา สาขากร และคณะ, 2554) ที่ว่าการติดตามและการประเมินผลช่วยให้ผู้บริหารมั่นใจว่า นโยบายและวิธีการต่างๆ ที่กำหนดได้มีการปฏิบัติตามอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพื่อใช้ในการพิจารณาว่ากระบวนการติดตามผลระหว่างปฏิบัติการยังคงมีประสิทธิภาพหรือไม่ การติดตามผลอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ผู้บริหารหรือบุคลากรที่รับผิดชอบสามารถสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงได้ทันทั่วทั้งที่ ซึ่งหากมีการติดตามอย่างสม่ำเสมอแล้วอาจถือว่าการติดตามผลเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานหรือขณะเกิดเหตุการณ์ แต่การติดตามเป็นครั้งคราวนี้ จะเป็นการดำเนินการหลังจากเกิดเหตุการณ์แล้ว และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพรวลัย คุณาสถิตชัย (2553) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ด้านการติดตามผลมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

ด้านการตอบสนองความเสี่ยง กระบวนการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการตอบสนองความเสี่ยง ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่า ผู้บริหารเลือกวิธีตอบสนองความเสี่ยงโดยการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง และผู้บริหารเลือกวิธีตอบสนองความเสี่ยงโดยการลดความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ COSO (2004 อ้างถึงใน จันทนา สาขากร และคณะ, 2554) ที่ว่าการตอบสนองความเสี่ยง มี 4 วิธี คือ การหลีกเลี่ยง การลด การร่วมรับความเสี่ยง และการยอมรับ ผู้บริหารควรเลือกการตอบสนองที่ทำให้ความน่าจะเป็นและผลกระทบของความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เมื่อเลือกการตอบสนองได้แล้ว ผู้บริหารต้องพัฒนาแผนปฏิบัติการในการตอบสนองโดยกำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา ผลลัพธ์ที่ต้องการ และการวัดผล

2. ปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบล

ด้านบุคลากร ปัญหาการบริหารความเสี่ยง ด้านบุคลากร ภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ซึ่งการมอบหมายงานให้กับพนักงานควรมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ ความสามารถ มีบุคลากรที่ละเลยไม่ปฏิบัติตามระเบียบ คำสั่งหรือหนังสือสั่งการ และบุคลากรขาดความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานิต ลอศิริกุล (2553) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงขององค์การรัฐวิสาหกิจด้านพลังงานไฟฟ้าไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอุปสรรคของการบริหารความเสี่ยงขององค์กรทั้ง 3 องค์กร ที่พบปัญหาร่วมกัน คือ บุคลากรยังเข้าใจในความหมายความเสี่ยง และการบริหารความเสี่ยงไม่ตรงกัน มีปัญหาการเชื่อมโยงการบริหารความเสี่ยงกับระบบงานต่างๆ ยังไม่สามารถปลูกฝังการบริหารความเสี่ยงให้กลายเป็นวัฒนธรรมองค์กร การสื่อสารที่ยังไม่ทั่วทั้งองค์กร การมีส่วนร่วมของพนักงานยังเป็นเฉพาะกลุ่มผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจจิมา ศิริสวัสดิ์ (2555) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ระบบการบริหารความเสี่ยงของระดับหน่วยงานสถาบันอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรไม่ให้ความร่วมมือส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

ด้านบริหารจัดการ ปัญหาการบริหารความเสี่ยง ด้านบริหารจัดการ ภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยในการเบิกจ่ายงบประมาณ ผู้จ่ายเงิน กับผู้ทำบัญชี เป็นบุคคลเดียวกัน ในการบริหารงบประมาณไม่คำนึงถึงความประหยัดงบประมาณ และความโปร่งใส ซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว มีบางองค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้นที่มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านการจ่ายเงิน และทำบัญชี เป็นคนเดียวกัน เนื่องจากโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลจะมีตำแหน่งแยกกันไว้อย่างชัดเจน และในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จะเบิกจ่ายเงินตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย การรับเงิน การเบิกเงิน การ

ฝากเงิน และการเก็บรักษาเงิน พ.ศ. 2547 (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2557) เพื่อให้การเบิกจ่ายเงินถูกต้อง รัศมี ประหยัด และมีความโปร่งใส

ด้านงบประมาณ ปัญหาการบริหารความเสี่ยง ด้านงบประมาณ ภาพรวมมีปัญหาย่อยในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ-โดยพบว่าการจัดตั้งงบประมาณไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนที่จะได้รับ ไม่มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินตามระเบียบ ในการจัดทำงบประมาณนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีงบประมาณ พ.ศ. 2541 ซึ่งการจัดทำงบประมาณนั้น จะต้องมีการออกประชาคมกับประชาชนในตำบล เพื่อเสนอความต้องการก่อนการจัดทำงบประมาณทุกปี (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2557) ส่วนเรื่องการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินนั้น จะมีหนังสือสั่งการจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ให้จัดทำแผนการใช้จ่ายเงินเป็นรายไตรมาส และจะมีองค์การบริหารส่วนตำบลเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ และหนังสือสั่งการ

3. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน มีปัญหาการบริหารความเสี่ยงด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านบริหารจัดการ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณิการ์ พงศ์กิติธัช (2553) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกัน

4. กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ-COSO-มีความสัมพันธ์กับปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นนทพล นิยมสมบูรณ์ (2552) ที่กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยงเป็นการทำให้ความเสี่ยงลดลงด้วยการควบคุมภายใน หรือโดยวิธีอื่น เช่น โอนความเสี่ยงให้กิจการประกันภัย หรือขจัดความเสี่ยงโดยการเลิกดำเนินงานใดที่มีความเสี่ยง เป็นต้น การบริหารความเสี่ยงระดับองค์กร คือ กระบวนการ ซึ่งคณะกรรมการ ฝ่ายบริหาร และบุคลากรทั่วทั้งองค์กร ที่มีบทบาทและหน้าที่ในการกำหนดยุทธศาสตร์ การบริหารงาน ได้ออกแบบหรือกำหนดขึ้นเพื่อ ระบุ หรือคาดหมายถึงเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นได้ และหากเกิดขึ้นจริง จะส่งผลกระทบต่อองค์กร และบริหารให้ความเสี่ยงเหล่านั้นอยู่ภายในกรอบที่ยอมรับได้ เพื่อให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผล ว่าการดำเนินงานจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนดและทำให้ปัญหาลดน้อยลง

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

จากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO กับปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา เสนอแนะผลที่ได้จากการวิจัยดังนี้

1) กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเพื่อให้กระบวนการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเหมาะสม องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านสภาพแวดล้อมภายใน องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีความมุ่งมั่นในเรื่องความสามารถของบุคลากรและการพัฒนาบุคลากร ควรมีข้อกำหนดด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณ เพื่อสนับสนุนวัฒนธรรมขององค์กร โดยมุ่งเน้นเรื่องความซื่อสัตย์ที่ควรปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน-เช่น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ารับการศึกษาอบรมในงานที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะนำมาพัฒนางานของตนเองให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และผู้บริหารควรจัดทำข้อกำหนดและมาตรฐานความประพฤติเกี่ยวกับความซื่อตรงและจริยธรรมเป็นลายลักษณ์อักษรและแจ้งให้บุคลากรลงนามรับทราบเป็นประจำทุกปี และผู้บริหารควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากรในเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต ความมีศีลธรรม จริยธรรมอันดี

ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ผู้บริหารควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการบริหารความเสี่ยง และควรมีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานอย่างชัดเจน และเพียงพอ เช่น ผู้บริหารควรมีการกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรให้บุคลากรทุกคนต้องได้รับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อให้บุคลากรได้นำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาในองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เกิดความพึงพอใจและความเชื่อมั่นจากทั้งภายในและภายนอกองค์การบริหารส่วนตำบล

ด้านการระบุเหตุการณ์ ผู้บริหารควรมีการระบุความเสี่ยงที่ทำให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และแจ้งให้บุคลากรในหน่วยงานทราบถึงวิธีการระบุความเสี่ยง การจัดลำดับความสำคัญ การวิเคราะห์

ความเสี่ยงและการลดความเสี่ยง ผู้บริหารต้องระบุเหตุการณ์จากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ซึ่งมีผลทำให้การปฏิบัติงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เช่น เมื่อมีงบประมาณในการก่อสร้างถนนภายในหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องไม่ดำเนินการในฤดูฝน เนื่องจากฝนตก จะทำให้การก่อสร้างถนนไม่ได้มาตรฐาน จะทำให้ใช้งบประมาณอย่างไม่คุ้มค่า

ด้านการประเมินความเสี่ยง ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในด้านต่างๆ และทำการประเมินความเสี่ยงสืบเนื่องขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อช่วยให้ทราบระดับความเสี่ยงก่อนการจัดการ และหาวิธีตอบสนองความเสี่ยงเพื่อให้ระดับความเสี่ยงหลังการจัดการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ที่เหมาะสม เช่น ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ จะต้องทำงบประมาณการใช้จ่ายเงินก่อน เพื่อการใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามงบประมาณที่ตั้งไว้

ด้านการตอบสนองความเสี่ยง ผู้บริหารควรเลือกวิธีตอบสนองความเสี่ยงโดยยอมรับความเสี่ยง คือการไม่หาวิธีจัดการใดๆ เพิ่มเติมจากที่มีอยู่ หรือการหาวิธีจัดการเพิ่มเติมจะเกิดต้นทุนสูงไม่คุ้มค่า และการร่วมรับความเสี่ยง คือการลดผลกระทบจากความเสี่ยงโดยการโอนหรือแบ่งปันความเสี่ยงนั้นให้กับบุคคลอื่น เมื่อจำเป็นต้องดำเนินกิจกรรมบางอย่างที่อาจมีความเสี่ยงเกิดขึ้น ผู้บริหารควรต้องยอมรับความเสี่ยงและร่วมรับความเสี่ยง เช่น การตรวจสอบสารเสพติดในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อตรวจเจอผู้เสพในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการส่งผู้เสพ เพื่อเข้ารับการรักษาในสถานบำบัดต่อไป

ด้านกิจกรรมควบคุม องค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดนโยบายและวิธีปฏิบัติสนับสนุนกิจกรรมที่ป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าความเสี่ยงได้รับการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ผู้บริหารกำหนดนโยบายในการประหยัดพลังงานไฟฟ้าโดยการ กำหนดเวลาฯ เปิด - ปิดแอร์ ถอดปลั๊กเครื่องทำน้ำร้อน - น้ำเย็น เป็นต้น

ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ควรเพิ่มประสิทธิภาพและมีการปรับปรุงระบบสารสนเทศที่ใช้อยู่ในปัจจุบันให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความเชื่อถือได้ของข้อมูล ซึ่งพิจารณาจากความละเอียด ทันเวลา เป็นปัจจุบัน ถูกต้องแม่นยำ และผู้เกี่ยวข้องเข้าถึงข้อมูลได้ และการสื่อสารภายในควรมีการสื่อสารอย่างชัดเจน เช่น เมื่อมีหนังสือราชการด่วน ควรถ่ายเอกสารให้กับเจ้าของเรื่องเพื่อศึกษาก่อน เนื่องจากถ้าเดินหนังสือตามระเบียบอาจเกิดความล่าช้าไม่ทันเวลาได้

ด้านการติดตามผล ควรมีการทบทวนประสิทธิภาพของแนวทางบริหารความเสี่ยงทุกชั้นตอน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับระดับของความเสี่ยงที่มากที่สุดไปหาน้อยสุดเพื่อลดความเสี่ยงในระดับหน่วยงาน การติดตามและประเมินผลช่วยให้ผู้บริหารมั่นใจได้ว่า นโยบายและวิธีการต่างๆ ที่กำหนดไว้มีการปฏิบัติตามอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ การติดตามผลอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ผู้บริหารหรือบุคลากรที่รับผิดชอบสามารถสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้ทันทั่วทั้งที่ ซึ่งหากมีการติดตามอย่างสม่ำเสมอแล้วอาจถือว่าการติดตามผลเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานหรือขณะเกิดเหตุการณ์ โดยปกติ การติดตามผลเป็นหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน หรือในบางกรณีผู้บริหารระดับสูงอาจขอให้ผู้ตรวจสอบภายในประเมินและติดตามผลเฉพาะเรื่องเป็นครั้งคราวก็ได้

2) ปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้าน บุคลากร ด้านบริหารจัดการ และด้านงบประมาณ มีในระดับน้อย เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงขององค์กรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

ด้านบุคลากร จากการศึกษาพบว่า บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารความเสี่ยง 3 บุคลากรไม่ได้เข้ารับการอบรมพัฒนาความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงาน บุคลากรไม่ให้ความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนให้เข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องการบริหารความเสี่ยง และเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในด้านบริหารความเสี่ยง รวมถึงตลอดทั้งให้ความสำคัญกับการรวบรวมข้อมูลและรายงานความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ เป็นระบบ และต่อเนื่อง เมื่อมีเหตุการณ์ที่เป็นผลกระทบที่เกิดจากความเสี่ยงองค์กรทำให้สามารถจัดการกับปัญหานั้นได้อย่างเหมาะสมและทันต่อเวลา และควรแต่งตั้งบุคลากรที่มีคุณสมบัติตามโครงสร้างตำแหน่งงาน เนื่องจากการทำงานในแต่ละตำแหน่งจะต้องใช้ความรู้ความสามารถในแต่ละตำแหน่งแตกต่างกัน และควรส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานของแต่ละตำแหน่ง เพื่อการดำเนินงานตามภารกิจให้ประสบผลสำเร็จ

ด้านงบประมาณ จากการวิจัยพบว่า การจัดสรรงบประมาณไม่เหมาะสมและเพียงพอต่อการดำเนินงาน พนักงานไม่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานบริหารงบประมาณ และการวางแผนปฏิบัติงานไม่คำนึงถึงงบประมาณของหน่วยงาน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรให้เจ้าหน้าที่งบประมาณปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงิน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งระเบียบของทางราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดข้อผิดพลาดในการตั้งงบประมาณ และควรตั้งงบประมาณให้เหมาะสม ครอบคลุม และเพียงพอในแต่ละปี

ด้านบริหารจัดการ จากการวิจัยพบว่า เมื่อมีเหตุการณ์ที่เป็นผลกระทบที่เกิดจากความเสียหายขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถจัดการกับปัญหานั้นได้อย่างเหมาะสมและทันต่อเวลา ไม่มีการรวบรวมข้อมูลและรายงานความเสียหายอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และไม่ได้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อลดความเสี่ยง ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรลดอำนาจการบริหารงานงบประมาณ-การตัดสินใจใช้จ่าย งบประมาณของฝ่ายบริหาร นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปตามระเบียบของทางราชการที่กำหนด คำนึงถึงการพัฒนองค์กรและสนองต่อความต้องการของประชาชน ควรใช้ระบบธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นกับทุกระดับบุคลากร และควรมีการบริหารจัดการงานอย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ให้มีการตรวจสอบทานการทำงานของบุคลากรทุกสิ้นเดือน

3) รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน มีปัญหาการบริหารความเสี่ยงด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านบริหารจัดการ ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการบริหารความเสี่ยงให้กับบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4) กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO มีความสัมพันธ์กับปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาซึ่งหมายความว่า ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลมีการบริหารจัดการที่ดีเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความเสี่ยง จะทำให้ปัญหาในการบริหารความเสี่ยงลดลง ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการนำระบบการบริหารความเสี่ยงเข้ามาปรับใช้กับองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

ข้อเสนอสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.-ควรศึกษากระบวนการบริหารความเสี่ยงในด้านอื่นๆ เช่น ด้านการเงิน การบัญชี การจัดเก็บรายได้ เป็นต้น เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการบริหารความเสี่ยงต่อไป

2.-ควรขยายขอบเขตของการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO กับปัญหาการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอื่นๆ เพื่อจะได้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO กับปัญหาการบริหารความเสี่ยงที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถนำไปกำหนดเป็นแนวทางในการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการบริหารความเสี่ยงขององค์กรในระดับที่ยอมรับได้

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2554. ความรู้เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล.(ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2557. จาก www.atsc.doe.go.th/report%20publicize/obt.pdf

_____. 2557. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบันฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2557. จาก www.dla.go.th/

กรรณิการ์ พงศ์กิติธัช. 2553. สภาพและปัญหาการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

จันทนา สาขากร และคณะ. 2554. การตรวจสอบภายในและการควบคุมภายใน. กรุงเทพฯ : พอดี.

นนพพล นิยมสมบูรณ์. 2552. การบัญชีและการตรวจสอบภายในขั้นสูง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ. 2551. การบัญชีและการตรวจสอบภายใน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2553. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุริยະสาสน์การพิมพ์.
- พิสนุ พองศรี. 2549. การประเมินทางการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เทียมฟ้าการพิมพ์.
- ไพร์ชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส. 2547. แนวทางการบริหารความเสี่ยง. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2557. จาก <http://www.pwc.com/thailand>
- ไพรวลัย คุณาสถิตชัย. 2553. การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มานิต ลอศิริกุล. 2553. การบริหารความเสี่ยงขององค์การรัฐวิสาหกิจด้านพลังงานไฟฟ้าไทย. ดุษฎีนิพนธ์ ปริญญา
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อัจฉิมา ศิริสวัสดิ์. 2555. การวิเคราะห์ระบบการบริหารความเสี่ยงของระดับหน่วยงานสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์
ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การสำรวจสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของผู้สูงอายุ

ต.แสนสุข อ.เมืองจ.ชลบุรี

Surveying Environmental Condition of Housing Concerning health of Senior People SaensukSub-district Muang district ChonburiProvince

ดนัย บวรเกียรติกุล¹, เดชชีษฐ์ นุ่มมีชัย²

¹ ภาควิชาอนามัยสิ่งแวดล้อม คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

² สำนักงานเลขานุการ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

งานศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาโดยนำหลักการจัดการที่อยู่อาศัยเพื่อความปลอดภัยขั้นพื้นฐานของผู้สูงอายุ มาทำการดัดแปลงเพื่อสร้างแบบสำรวจสภาพการสุขาภิบาลที่อยู่อาศัยเพื่อความปลอดภัยของผู้สูงอายุ โดยดำเนินการศึกษาในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เก็บข้อมูลภาคสนามโดยทำการสำรวจสภาพที่อยู่อาศัยจำนวน 114 แห่ง ทำการสอบถามความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดการที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 127 ราย และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อตัวแทนชมรมผู้สูงอายุ และประธานชุมชนถึงความคิดเห็น ความต้องการในการส่งเสริมการจัดการที่อยู่อาศัยเพื่อส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการสุขาภิบาลสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุทางด้านกายภาพ ได้ผลเท่ากับ 3.4 ซึ่งอยู่ในระดับดี สภาพการสุขาภิบาลสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในด้านความปลอดภัยได้ผลเท่ากับ 2.88 ซึ่งจัดอยู่ในระดับพอใช้ได้ สภาพอุปกรณ์ความสะอาดและความปลอดภัยภายในที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุซึ่งผลการสำรวจ ได้ผลเท่ากับ 0.87 ซึ่งไม่ผ่านการเกณฑ์ประเมิน ความคิดเห็นและความต้องการต่อการจัดการที่อยู่อาศัยพบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างต้องการการสนับสนุนด้านอุปกรณ์เพื่อการปรับปรุง และดัดแปลงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับสภาพร่างกายของผู้สูงอายุมากที่สุดคิดเป็นคะแนนร้อยละ 44.69 ความคิดเห็นและความต้องการต่อการจัดการอาคารสถานที่ สาธารณะ พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างต้องการให้วัด/ศาสนสถานได้มีการจัดการให้เหมาะสมกับสภาพร่างกายของผู้สูงอายุมากที่สุดคิดเป็นคะแนนร้อยละ 47.81 การสัมภาษณ์เชิงลึก สรุปได้ว่า สมควรที่จะต้องมีโครงการและกิจกรรมในการปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมแก่การอยู่อาศัยของผู้สูงอายุโดยการสนับสนุนจากเทศบาล และภาคเอกชนที่ให้ความร่วมมือ ต้องทำการปรับปรุงอาคารสาธารณะในพื้นที่ของเทศบาลให้เอื้อต่อการใช้บริการของผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง และสมควรให้มีการให้ความรู้ถึงพฤติกรรมและท่าทางการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวันที่ถูกต้องสำหรับผู้สูงอายุตามหลักการยศาสตร์โดยต้องอาศัยมาตรการการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เป็นหลัก ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ จำเป็นต้องกำหนดไว้เป็นแผนงานและโครงการในยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคม และคุณภาพชีวิตของเทศบาลเมืองแสนสุข

คำสำคัญ: สิ่งแวดล้อม, ที่อยู่อาศัย, ผู้สูงอายุ, สุขภาพกาย, สุขภาพจิต

Abstract

This research was conducted by adopting and applying the principles of basic safety for housing of elderly persons through formulating a survey tool for exploring house sanitation conditions for safety of elderly persons by operating in the area of Saensuk municipality, Chonburi province. In order to collect the field data, a survey for house conditions was conducted with 114 cases. In addition, the questionnaires for the elderly persons' comments on the housing administration for elderly persons of municipality organizations were distributed to 127 persons. Also, a dept interview was administered to delegates of elderly associations and heads of community to obtain their comments and demands for the housing to support health of elderly persons by the municipality.

The findings revealed that the sanitation condition of elderly persons' houses in the aspect of physical factor was at 3.4 considered to be at the good level; whereas, those in the aspect of safety factors was at 2.88 considered to be at the satisfactory level. However, regarding the aspect of the safety and convenience equipment in the elderly persons' houses, it was at 0.87 considered to be at the unsatisfactory level. So, it did not meet the set criteria. In regard to the comments and demands for housing management, it revealed that the samples of elderly persons needed a support of equipment to improve and modify the houses so that they would be mostly suitable with their body conditions ranked at 44.69 %. Besides, regarding their comments and needs for public building management, it was found that the sample of elderly persons needed a support for the improvement and modification of temple/worship places so as to mostly fit in with their physical conditions ranked at 47.81 %. It could also summarized from the result of depth interview that there should be a set project and activities to adjust houses to fit in with the physical conditions of elderly persons by getting a support from the municipality and private sectors in terms of collaborating and improving public buildings in the area of the municipality to provide services for the elderly persons thoroughly. And, there should also be dissemination of knowledge about the behaviors and movements in daily life that fit in with the physical conditions of the elderly persons in accordance with the principle of ergonomic through use of campaign and public relation measurements. All of the above mentions needed to be set as a plan and a project in strategic implementations of social and life quality development of Saensuk municipality.

Key words: Environment, Housing, Elderly Person, Physical Health, Mental Health

บทนำ

ปัจจุบัน ประชากรผู้สูงอายุในวัยสูงอายุได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้ว ทั้งนี้ จากเทคโนโลยีและการจัดบริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุขที่ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นได้ช่วยสนับสนุนให้ประชากรได้มีชีวิตยืนยาวขึ้น และเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาประเทศชาติและสังคมได้อย่างเต็มที่มีอย่างไกรก็ตาม เป็นที่ทราบกันดีว่าประชากรผู้สูงอายุในวัยสูงอายุนั้นมีสภาพร่างกายที่อยู่ในช่วงร่วงโรยและเสื่อมถอยในด้านสุขภาพ ซึ่งได้ก่อให้เกิดปัญหาการเจ็บป่วยและความไม่ปกติของสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการป้องกันและแก้ไขจากการจัดการปัจจัยด้านการแพทย์และการสาธารณสุขเพื่อส่งเสริม และดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุโดยเฉพาะ ได้แก่ การให้การดูแลรักษาอาการเจ็บป่วย กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายและจิต การดูแลด้านโภชนาการ ตลอดจนสภาพที่อยู่อาศัย

ผู้สูงอายุซึ่งเป็นผู้มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปจัดเป็นวัยที่ร่างกายมีสภาพเสื่อมถอย โดยมีการเปลี่ยนแปลงของกระดูกและข้อ การลดลงของความสูงและน้ำหนัก ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงท่าทางในการยืนและเดิน สำหรับประเทศไทย สถานการณ์ของประชากรผู้สูงอายุไว้ว่า มีจำนวนประชากรที่อยู่ในวัยสูงอายุ 7,176,819 คนแยกเป็นผู้สูงอายุวัยต้น (อายุ 60 - 69 ปี) 3,928,736 คน ผู้สูงอายุวัยกลาง (อายุ 70 - 79 ปี) 2,347,376 คน และผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) 900,707 คน เมื่อสิ้นปี พ.ศ.2552 ประเทศไทยมีผู้สูงอายุรวมทั้งสิ้นประมาณ 7.1 ล้านคน จากประชากรรวมทั้งประเทศ 62.2 ล้านคน หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 11.5 ของประชากรทั้งหมด โดยจำแนกเป็นประชากรสูงอายุวัยต้น (อายุ 60-69 ปี) ร้อยละ 6.3 วัยกลาง (70-79 ปี) ร้อยละ 3.8 และวัยปลาย (ตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 1.5 ตามลำดับ ในขณะที่อีกไม่กี่ปีข้างหน้า จำนวนผู้สูงอายุไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในขณะที่มาตรการต่าง ๆ เพื่อรองรับผู้สูงอายุเหล่านี้ยังมีน้อย โดยเฉพาะมาตรการการจัดการด้านสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุยังไม่แพร่หลาย มีเพียงมาตรการของรัฐจากแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) กำหนดให้จัดทำมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ ภายใน 5 ปี (สิ้นสุดปี พ.ศ.2550) (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2553) ได้อธิบายถึงและพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 กำหนดให้รัฐออกมาตรการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ในบริการสาธารณะ และในยานพาหนะ รวมทั้งจัดทำที่พักอาศัยให้กับผู้สูงอายุที่ประสบปัญหา

ที่อยู่อาศัยนับเป็นปัจจัยหลักสำคัญประการหนึ่งในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสุขภาพของผู้สูงอายุให้เกิดความผาสุกทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการจัดการและพัฒนาให้อยู่ในสภาวะที่สามารถเอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตตามสภาวะทางสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุซึ่งแตกต่างจากผู้อยู่อาศัยในวัยอื่น ๆ ได้

เทศบาลเมืองแสนสุขซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีพื้นที่ครอบคลุม 3 ตำบล คือ ตำบลแสนสุขทั้งตำบล บางส่วนของตำบลเหมือง และบางส่วนของตำบลห้วยกะปิในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองชลบุรี ประมาณ 13 กิโลเมตร จัดเป็นชุมชนที่มีวิถีการดำรงชีวิตแบบเมืองข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2555 บอกว่าเทศบาลเมืองแสนสุขมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 43,313 คน ความหนาแน่นของประชากร 2,137 คน/ตร.กม.จำนวนบ้านที่อยู่อาศัย 28,057 หลัง และมีครัวเรือนอาศัยอยู่เป็นจำนวน 9,904 ครอบครัวยังมีประชากรในวัยสูงอายุ (60ปีขึ้นไป) 43,304 คน(กองแผนงาน งานวิเคราะห์นโยบายและแผน เทศบาลเมืองแสนสุข,มปป.) ยังมีประชากรผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยที่อาจจะยังอาศัยอยู่ในที่อยู่อาศัยที่มีสภาพการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี ไม่ได้รับการปรับปรุงให้มีสภาพที่ส่งเสริมต่อสุขภาพกายและจิตในการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการดำเนินการวิจัยในการสำรวจประเมินสภาพการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการเพื่อปรับปรุงสภาพการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัยที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตและส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจสภาพการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมในที่อยู่อาศัยที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่
2. เพื่อสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของผู้สูงอายุในการจัดการสุขาภิบาลที่อยู่อาศัย
3. เพื่อศึกษาประเด็นปัญหาสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต และสภาพสังคมของผู้สูงอายุที่เกิดจากที่อยู่อาศัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยกำหนดวิธีการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 เตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกเทศบาลเมืองแสนสุข ทำการสร้างแบบสำรวจที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุตามหลักการของ ไตรรัตน์ จารุทัศน์ (2548) และสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นและความต้องการต่อการจัดการที่อยู่อาศัยและสถานที่สาธารณะสำหรับผู้สูงอายุจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระยะที่ 2 การสำรวจสภาพการสุขาภิบาลที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุโดยคัดเลือกที่อยู่อาศัยที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่และรับเบี้ยยังชีพโดยผ่านเทศบาลเมืองแสนสุขอายุตั้งแต่ 75 ปีขึ้นไปซึ่งจัดอยู่ในวัยชรา (old) ตามเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลก(WHO)ซึ่งมีสภาพร่างกายที่เสื่อมถอยจนจำเป็นต้องดำเนินชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมเฉพาะและมีอุปกรณ์ช่วยเหลือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ (WHO อ้างในเสกสรร พันธุ์สวัสดิ์ 2555) การสอบถามความคิดเห็น ตลอดจนความต้องการในการส่งเสริมการจัดการที่อยู่อาศัยเพื่อส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุและการสัมภาษณ์เชิงลึก

ระยะที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจ ประเมินสถานภาพการสุขาภิบาล ฯ ประมวลความคิดเห็น ฯ และเขียนรายงานและการจัดพิมพ์เผยแพร่ (เอกสารวิชาการ) เพื่อนำเสนอและเผยแพร่

ผลการวิจัย

1. ที่อยู่อาศัยที่ทำการสำรวจกำหนดจากจำนวนประชากรเป้าหมายซึ่งมีจำนวน 1,154 คน แบ่งเป็น 4 ช่วงอายุ คือ 75-80 ปี 81-85 ปี 86-90 ปี และ 91 ปีขึ้นไป ทำการสุ่มตัวอย่างโดยเทียบสัดส่วนแบบร้อยละเพื่อกำหนดจำนวนที่อยู่อาศัยเพื่อทำการสำรวจได้ 114 หลัง

2. การสำรวจสภาพการสุขาภิบาลอาคารที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลแสนสุข โดยแบ่งเป็นประเด็นการสำรวจสภาพการสุขาภิบาล ดังนี้

2.1 ประเด็นสำรวจสภาพการสุขาภิบาลด้านกายภาพคือ การระบายอากาศแสงสว่างในบริเวณบ้าน ห้องครัว ห้องนอน ห้องน้ำ และบริเวณอื่น ๆ รวมเป็น 5 จุด

2.2 ประเด็นสำรวจสุขภาพอาคารด้านการป้องกันอุบัติเหตุคือ พื้นผิวภายในที่อยู่อาศัยในบริเวณบ้าน ห้องครัว ห้องนอน ห้องน้ำ และบริเวณอื่น ๆ บนใดภายในบ้านภายนอกบ้านและ โถส้วมในห้องน้ำ รวมทั้งหมด 8 จุด

2.3 ประเด็นสำรวจสุขภาพอาคารด้านอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุ คือ ราวจับในบริเวณบ้าน ห้องครัว ห้องนอน ห้องน้ำ และบริเวณอื่น ๆ แผ่นรองกันลื่นในห้องน้ำ และทางลาดภายในบ้านภายนอกบ้านรวมทั้งหมด 8 จุด

2.4 ใช้ผลการสำรวจในแต่ละประเด็นและจุดที่ผ่านเกณฑ์การสำรวจ ทำการคำนวณให้เป็นร้อยละตามทีคนัย บวรเกียรติกุล (2555) ได้กำหนดไว้ดังนี้

ผลรวมจำนวนจุดที่ผ่านเกณฑ์การสำรวจสภาพการสุขภาพ

ผลรวมจำนวนจุดที่ทำการสำรวจสภาพการสุขภาพ

x100

โดยผลการคำนวณได้นำมาเทียบเป็นคะแนนสภาพการสุขภาพในภาพรวมของจุดที่ทำการสำรวจ ดังนี้

ร้อยละ 1 - 25	คะแนนสภาพการสุขภาพเท่ากับ	1
ร้อยละ 26 - 50	คะแนนสภาพการสุขภาพเท่ากับ	2
ร้อยละ 51 - 75	คะแนนสภาพการสุขภาพเท่ากับ	3
ร้อยละ 76 - 100	คะแนนสภาพการสุขภาพเท่ากับ	4

รวมผลสภาพการสุขภาพที่อยู่อาศัยและหารด้วยจุดที่ทำการสำรวจ แล้วใช้ผลที่ได้เป็นดัชนีบ่งบอกสถานภาพการสุขภาพที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

2.1 สถานภาพการสุขภาพสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุทางกายภาพในด้านการระบายอากาศและแสงสว่าง ณ จุดต่าง ๆ ภายในที่อยู่อาศัยซึ่งผลการสำรวจผ่านเกณฑ์การสำรวจในจำนวนมากกว่าร้อยละ 75 ขึ้นไปเกือบทุกจุด คิดเป็นคะแนนรวมเท่ากับ 17 หารด้วยจุดที่ทำการสำรวจ 5 จุดคิดเป็นคะแนนสถานภาพเท่ากับ 3.4 ซึ่งบ่งบอกว่า สถานภาพการสุขภาพสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยจัดอยู่ในระดับดีซึ่งควรที่จะได้กำหนดมาตรการเพื่อการสนับสนุนให้ประเด็นการสำรวจและจุดที่ทำการสำรวจให้ผ่านเกณฑ์การสำรวจในระดับคะแนนที่ดีขึ้น

2.2 สถานภาพการสุขภาพสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในด้านความปลอดภัย ซึ่งผลการสำรวจพบว่า สภาพพื้นบ้านผ่านเกณฑ์ในจำนวนมากกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไปเกือบทุกจุด สำหรับบันไดเพื่อการสัญจรทางดิ่งภายในและภายนอกบ้านผ่านเกณฑ์การสำรวจไม่ถึงร้อยละ 50 ส่วนโถส้วมผ่านเกณฑ์การสำรวจร้อยละ 75.44 คิดเป็นคะแนนรวมเท่ากับ 23 หารด้วยจุดที่ทำการสำรวจ 8 จุดคิดเป็นคะแนนสถานภาพเท่ากับ 2.88 ซึ่งบ่งบอกว่า สถานภาพการสุขภาพด้านความปลอดภัยต่อผู้สูงอายุจัดอยู่ในระดับพอใช้ได้สมควร ซึ่งต้องมีมาตรการเพื่อส่งเสริมประเด็นการสำรวจและจุดที่ทำการสำรวจให้ผ่านเกณฑ์การสำรวจในระดับคะแนนที่สูงขึ้น

2.3 อุปกรณ์ความสะดวกและความปลอดภัยภายในที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุซึ่งผลการสำรวจ พบว่า อุปกรณ์ประเภทราน้ำจับเพื่อพยุงตัวมีการติดตั้งและผ่านเกณฑ์การสำรวจเพียงร้อยละ 11.4 เท่านั้น แผ่นรองกันลื่นเพื่อช่วยในห้องน้ำห้องส้วมเพื่อช่วยการยืนและทรงตัวของผู้สูงอายุก็มีการติดตั้งไว้เพียงร้อยละ 6.14 ส่วนทางลาดเพื่อช่วยการสัญจรทางดิ่งทั้งภายในบ้านมีการติดตั้งไว้เพียงร้อยละ 9.65 และภายนอกบ้านที่มีการติดตั้งและผ่านเกณฑ์การสำรวจเพียงร้อยละ 21.93 คิดเป็นคะแนนรวมเท่ากับ 7 หารด้วยจุดที่ทำการสำรวจ 8 จุด คิดเป็นคะแนนสถานภาพเท่ากับ 2.88ซึ่งบ่งบอกว่า สถานภาพการสุขภาพสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุขที่ทำการสำรวจไม่ผ่านการประเมินสถานภาพการสุขภาพในด้านความสะดวกและความปลอดภัย ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรการเพื่อการแก้ไข ปรับปรุงในสภาพการสุขภาพในประเด็นที่ทำการสำรวจโดยเร่งด่วน

3. ผลการสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของผู้สูงอายุในการจัดการที่อยู่อาศัยเพื่อส่งเสริมสุขภาพ

3.1 รายละเอียดประชากรกลุ่มตัวอย่าง ทำการสอบถามผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ภายในบ้านที่อยู่อาศัยที่ทำการสำรวจจำนวน 114 หลังได้จำนวนประชากรผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 127 ราย สรุปรายละเอียดดังนี้ ประชากรผู้มีอายุน้อยที่สุด 60 ปีและมากที่สุด 100 ปี คิดเฉลี่ยอายุ 75.8 ปี เพศชาย 44 รายและเพศหญิง 83 ราย ไม่ได้รับการศึกษา 24 ราย จบการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงชั้นปริญญา จำนวน103 รายอาศัยร่วมกับครอบครัว บุตรหลาน และบุคคลอื่น116 รายและอยู่เพียงลำพัง 11 ราย ระยะเวลาการอยู่อาศัยน้อยที่สุด คือ 1 ปีและอาศัยในระยะเวลามากที่สุดคือ 88 ปี คิดเฉลี่ยเป็น 39.4 ปี ไม่มีอาชีพ 88 รายและยังคงประกอบอาชีพ 39 ราย

3.2 สุขภาพของผู้สูงอายุ จากการสอบถามผู้สูงอายุเกี่ยวกับอาการเจ็บป่วยประจำตัวสภาพของสุขภาพส่วนตัว สรุปรายละเอียดได้ ดังต่อไปนี้

3.2.1 ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพค่อนข้างแข็งแรงร้อยละ 38.57ซึ่งเป็นจำนวนมากที่สุด และมีสุขภาพอ่อนแอหรือร้อยละ 2.36ซึ่งเป็นจำนวนน้อยที่สุด

3.2.2 ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรงมากร้อยละ 38.57ซึ่งเป็นจำนวนมากที่สุด และมีสุขภาพอ่อนแอกว่าหรือแยกว่าคนอื่น ร้อยละ 11.81 ซึ่งเป็นจำนวนน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับคนในวัยเดียวกัน

3.2.3 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีอาการความดันโลหิตสูงร่วมกับโรคหรืออาการเจ็บป่วยอื่น ๆ ร้อยละ 53.54ซึ่งเป็นจำนวนมากที่สุดและมีอาการโรคอัมพาต อัมพฤกษ์ร่วมกับโรคหรืออาการเจ็บป่วยอื่น ๆ ร้อยละ 2.36ซึ่งต้องไปรับการรักษาเป็นประจำซึ่งเป็นจำนวนน้อยที่สุด

3.2.4 ผู้สูงอายุมีปัญหาเกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับระบบประสาทและการทำงานของร่างกาย โดยมีปัญหาในการเดินร้อยละ 40.16 ซึ่งเป็นจำนวนมากที่สุดและมีปัญหาในการนั่งร้อยละ 26.77ซึ่งเป็นจำนวนน้อยที่สุด

3.3ความคิดเห็นและความต้องการต่อการจัดการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุสรุปได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการการสนับสนุนด้านอุปกรณ์ (ราวจับ โถส้วมนั่งราบ) เพื่อการปรับปรุง ดัดแปลงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าร้อยละ 44.69รองลงมาคือการสนับสนุนด้านการเงินเพื่อการปรับปรุง ดัดแปลงที่อยู่อาศัยมีค่าร้อยละ 42.72 ถัดมาคือ การสนับสนุนด้านวัสดุ (ก่อสร้าง) เพื่อการต่อเติม ดัดแปลงที่อยู่อาศัยมีค่าร้อยละ 42.52ต้องการการให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ดัดแปลงที่อยู่อาศัยมีค่าร้อยละ 37.60การรณรงค์เผยแพร่ข้อมูล วิธีการในการปรับปรุง ดัดแปลงที่อยู่อาศัยมีค่าร้อยละ 34.65 และสุดท้าย คือ การให้ข้อมูล ความรู้ ในการอยู่อาศัย และการดำเนินชีวิตผู้สูงอายุในที่อยู่อาศัยมีค่าร้อยละ 33.66

3.4ความคิดเห็นและความต้องการต่ออาคารสถานที่สาธารณะที่จำเป็นต้องได้รับการจัดการให้เกิดความเหมาะสม และความปลอดภัยกับผู้สูงอายุจากการใช้อาคารสถานที่โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้วัด/ศาสนสถาน ที่มีทางลาดสำหรับผู้สูงอายุมากที่สุด โดยมีค่าร้อยละ 47.81รองลงมา คือ ให้อาคารสถานพยาบาลของราชการ ที่มีราวจับและทางลาดสำหรับผู้สูงอายุมีค่าร้อยละ 47.59 ถัดมา คือ ให้ห้องน้ำสาธารณะมีราวจับและทางลาดสำหรับผู้สูงอายุมีค่าร้อยละ 46.93ให้อาคารที่ทำการราชการมีราวจับและทางลาดสำหรับผู้สูงอายุมีค่าร้อยละ 43.86การให้ทางเดินเท้า/บาทวิถี ที่กว้างขวางและมีทางลาดสำหรับผู้สูงอายุ มีค่าร้อยละ 38.78 และสุดท้าย คือ ให้อาคารในสวนสาธารณะ/สวนสุขภาพมีราวจับและทางลาดสำหรับผู้สูงอายุมีค่าร้อยละ 37.99

4. การสัมภาษณ์เชิงลึกต่อตัวแทนชมรมผู้สูงอายุ และประธานชุมชนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุขเกี่ยวกับความคิดเห็น ความต้องการในการส่งเสริมการจัดการที่อยู่อาศัยเพื่อส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสรุปได้ว่า ตัวแทนมีความพอใจต่อเทศบาลเมืองแสนสุขที่ได้ดำเนินการด้านความปลอดภัย ความสะดวกสบายและสวัสดิภาพทางร่างกาย และความสุขในจิตใจตามสภาพของผู้สูงอายุและเสนอแนะให้แต่ละชุมชนให้ช่วยกันระดมความช่วยเหลือในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยอย่างเพียงพอ และทั่วถึงโดยผ่านโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ และเร่งรัดปรับปรุงอาคารสถานที่สาธารณะของเอกชนให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยแก่การใช้บริการแก่ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะ ห้องน้ำ และโครงสร้างของรถขนส่งมวลชนและควรมีบริการเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ไม่ใช่ประชากรของเทศบาล เช่น นักท่องเที่ยว เป็นต้น

สรุปและอภิปรายผล

ที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่ทำการสำรวจสภาพการสุขภาพิบาลในครั้งนี้ได้พิจารณาผู้สูงอายุอย่างคัดเลือกรายชื่อของผู้สูงอายุที่ลงทะเบียนรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุขทั้งหมดซึ่งผู้สูงอายุเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับกลางไปจนถึงระดับล่าง ดังนั้น สภาพที่อยู่อาศัยจึงมีลักษณะจึงไม่ค่อยมีความแข็งแรง ไม่ถูกสุขลักษณะ เพราะผู้สูงอายุที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่ไม่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีพอที่จะทำการปรับปรุงให้สภาพที่อยู่อาศัยเอื้อต่อการอยู่อาศัยอย่างปลอดภัยและมีความสะดวกสบายได้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าการอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยและความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุว่าเป็นอุปกรณ์ที่เหมือนกับเป็นของตกแต่งเพื่อความสวยงามหรูหรา มีราคาแพง เหมาะกับที่อยู่อาศัยสำหรับคนที่มีความฐานะดีมากกว่าที่อยู่อาศัยทั่วไป

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาที่อยู่อาศัยและอาคารสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุขจากแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2557-2559) เกี่ยวกับนโยบายผู้บริหารท้องถิ่น (เทศบาลเมืองแสนสุข) โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต (กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองแสนสุข มปป.) ในหัวข้อ “ร่วมสร้างสรรค์ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กับหน่วยงานที่มีศักยภาพในการให้คำปรึกษา, ช่วยเหลือ เช่น มหาวิทยาลัยบูรพา” สามารถกำหนดแนวทางและโครงการพัฒนาตามแนวทางดังกล่าวเป็นสามด้าน คือโครงการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุและผู้แวดล้อมเกี่ยวกับสภาพที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ โครงการสนับสนุนการปรับปรุงพื้นบ้านบันไดโถงลิ้น และสภาพอื่น ๆ ภายในบ้านเพื่อให้ผู้สูงอายุได้อยู่อาศัยและใช้ชีวิตอย่างปลอดภัยโครงการสนับสนุนติดตั้งอุปกรณ์ความสะดวกและความปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุภายในที่อยู่อาศัยโดยเน้นที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนเป็นหลัก

ควรกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการปรับปรุงอาคารสถานที่สาธารณะเพื่อความสะดวกและปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุ โดยพิจารณาจากแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2557-2559) อาจเพิ่มแผนดังกล่าวเข้าไปในยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการที่ดี ในแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพบริการระบบการให้บริการประชาชน จัดทำเป็นโครงการปรับปรุงอาคารสถานที่สาธารณะต่าง ๆ ดังกล่าวที่ดำเนินงานโดยเทศบาลให้มีสภาพและอุปกรณ์ที่ช่วยอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุตามหลักการอารยะสถาปัตยกรรม (universal design)

ควรกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่เกี่ยวกับบรรณรักษ์ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพฤติกรรม ทำทางการเคลื่อนไหว และการใช้ชีวิตที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงทำทางการเคลื่อนไหวและการดำเนินชีวิตประจำวันที่ถูกต้องตามหลักการยศาสตร์(ergonomic) และสภาพร่างกาย โดยดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต ในหัวข้อร่วมสร้างสรรค์ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กับหน่วยงานที่มีศักยภาพในการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ เช่น คณะด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยบูรพา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาปัจจัยทางด้านขนาดพื้นที่และสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจเพื่อพิจารณาหาปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อมูลการเจ็บป่วยและภาวะสุขภาพเชิงลึกโดยเฉพาะด้านการยศาสตร์ของผู้สูงอายุในที่อยู่อาศัยที่ทำการสำรวจเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพและที่อยู่อาศัย

เอกสารอ้างอิง

กองแผนงาน งานวิเคราะห์นโยบายและแผน เทศบาลเมืองแสนสุขมปป. เอกสาร (ร่าง) แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2557-2559) เทศบาลเมืองแสนสุข. ชลบุรี:มปป.

दनัย บวรเกียรติกุล 2555. การประเมินสถานภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตาม

ตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการพัฒนา. ชลบุรี:มหาวิทยาลัยบูรพา.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย 2553. รายงานประจำปี สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2552.

กรุงเทพฯ: อาคาร 6 ชั้น 2 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

เสกสรร พันธุ์สวัสดิ์ 2555. การทดสอบและศึกษาความพึงพอใจต่ออุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ.

นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

การบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551: ศึกษากรณีวัดใน เขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

Enforcement of Liquor Control Act 2551: A case study of Temples in Tha Mai District at Chanthaburi Province.

ปองปรีดา ทองมาตี, ฐิติรัตน์ อธิธิมิชัย, ณัชชา เมืองสง
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เพื่อศึกษาผลการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และเพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขกฎหมายและการพัฒนาสังคมตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาเกิดจากช่องว่างของกฎหมาย ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดเฉพาะห้ามผู้ใดขายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณวัดเท่านั้น มีประชาชนบางส่วนดื่มแอลกอฮอล์มาจากนอกบริเวณวัดแล้วเข้ามาดื่มในบริเวณวัด สภาพปัญหาเกิดจากการพิสูจน์หรือพบเห็นการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาดื่มและจำหน่ายในบริเวณวัด มีประชาชนบางส่วนหลีกเลี่ยงชุกซ่อนด้วยการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใส่วัสดุชนิดอื่นหรือผสมกับเครื่องดื่มประเภทอื่น เช่น ผสมหรือใส่ขวดเครื่องดื่มเอม 150, ผสมหรือใส่ขวดเครื่องดื่มแป๊ปซี่, ผสมหรือใส่ขวดนม เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า สภาพปัญหาเกิดจากผู้มีอำนาจในเขตท้องถิ่นเข้ามาใช้สถานที่จัดกิจกรรมภายใน บริเวณวัดและมีการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาดื่มในบริเวณวัดโดยเปิดเผยและไม่มีผู้ใดกล้าตำหนิหรือห้ามปราม สภาพปัญหาเกิดจากการไม่เกรงกลัวกฎหมายหมาย มีประชาชนบางส่วนได้นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาบริโภคในบริเวณวัดโดยไม่เกรงกลัว สภาพปัญหาเกิดจากไม่ทราบว่ามีพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งมีประชาชนบางส่วนได้นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เข้ามาบริโภคในบริเวณวัดโดยไม่ทราบว่ามีพระราชบัญญัตินี้บัญญัติห้ามไว้

ในด้านแนวทางแก้ไขกฎหมายและการพัฒนาสังคม ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติที่เกิดช่องว่างเสียใหม่ โดยการบัญญัติเพิ่มเติมให้มีลักษณะเป็นการห้ามมิอาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณเขตวัดด้วย ควรมีการรณรงค์ให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสภาพพจน์ของสังคมไทยเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้ต่อประชาชนมากขึ้น เพื่อเป็นการแก้ปัญหากรณีประชาชนบางกลุ่มที่ไม่ทราบว่ามีพระราชบัญญัตินี้ห้ามไว้ และควรมีการแก้ไขกฎหมายโดยการเพิ่มโทษเฉพาะกรณีที่มีการหลีกเลี่ยงชุกซ่อนด้วยการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บรรจุวัสดุชนิดอื่นหรือผสมกับเครื่องดื่มประเภทอื่นเข้ามาดื่มในบริเวณวัด และควรมีการแก้ไขกฎหมายโดยการเพิ่มโทษกรณีประชาชนบางกลุ่มที่ไม่เกรงกลัวต่อพระราชบัญญัตินี้ ควรมีการแก้ไขกฎหมายด้วยการเพิ่มโทษเฉพาะกรณีที่มีอำนาจในเขตท้องถิ่นเข้ามาใช้สถานที่ของวัดในการจัดกิจกรรมได้นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาดื่มในบริเวณวัดโดยเปิดเผยและไม่มีผู้ใดกล้าตำหนิหรือห้ามปราม

คำสำคัญ: ปัญหาการบังคับใช้, พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551, วัด,

Abstract

This research the author of this research believes it is necessary to conduct a research with objectives to study the problems existed in the enforcement of the Liquor Control Act 2551, and to study the possibility of modifying the laws and the developments in society in accordance with the Liquor Control Act 2551.

The research has found that, Problems that originated from loopholes of the laws in which this Liquor Control Act 2551 prevents the selling and consuming alcohol drinks in areas of temples, but some individuals did consume alcohol drinks from the outside and walked into the temples while they were drunk. Problems from those who try to avoid being seen carrying any alcohol drinks

by hiding them in other types of container such as bottles of energy drink (M150), Pepsi, or even mixing in the milk bottles which make them difficult to be noticed. Problem caused by influential and respectable individuals who were allowed to use the temple's ground to organize an event or activity and they brought along the alcohol drinks into the temple as nobody wished to warn or stop them. Problems from individuals who show respect for the laws as they explicitly challenged the laws by consuming alcohol drinks inside temples. Problems caused by some individuals were unaware of the existence of the laws, especially the Liquor Control Act 2551 as they consumed the alcohol drinks in the temple's areas without realizing that the laws do exist.

In the aspect of modifying the laws and developing community. There should be a modification of laws in order to eliminate the existing loopholes that there is no controls or measures against an individual(s) who consume alcohol to enter the area of temple. There should be a campaign(s) running to create the public awareness about this particular liquor control act which may reduce the number of people using an excuse of not knowing about the existence of this control act or they may try to hide alcohol drinks in other types of container/package and smuggle it into the temples. Also, penalties have to be increased for those who refuse to obey the laws. And there should be a modification of laws by increasing penalty or punishment to those influential citizens who use temples' grounds for organizing activities or events and bring alcohol drinks into the temples as they explicitly show no respect for the laws and nobody dare to challenge or criticize them.

Keyword: The problem of enforcement, Liquor Control Act 2551, Temples,

บทนำ

เนื่องจากพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2551 เป็นต้นมา ด้วยเหตุผลที่ว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุและอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ นอกจากนี้อังกฤษยังมีการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในที่สาธารณะซึ่งกำหนดโดยเทศบัญญัติ สมควรกำหนดมาตรการต่างๆในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนโดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้โดยง่าย นอกจากสถานที่ราชการ ปิมน้ำมัน สวนสาธารณะ โรงเรียนและหอพักที่ประกาศห้ามจำหน่ายและดื่มสุราแล้ว ที่น่าสนใจคือต่อไปนี้อาจมีการจำหน่ายและดื่มสุรากันในวัดจะถูกจับ มีโทษจำคุก ไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ต่อไปถ้าจะจัดงานในวัดก็ควรจะเป็นบรรยากาศที่เรียบง่ายและสงบ ส่วนที่จะให้มีการรื่นเริงและเลี้ยงสุรากันควรห่างจากกำแพงวัดให้มากเข้าไป จะเป็นการดีแก่ทุกฝ่าย (สมชาย สุรชาติ, 2552) และเพื่อเป็นการส่งเสริมอนุรักษ์วัดไทยให้มีความเป็นอยู่อย่างสงบร่มเย็น ปราศจากอบายมุขทั้งปวง (สมปอง ทองมาตี. 2554: 64-66) และเพื่อรักษาคุณค่าศิลปวัฒนธรรมของวัดที่อยู่คู่กับสังคมไทยมานานและวัดยังเป็นจุดเด่นของสังคมไทยอันเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและวัดยังเป็นที่ยึดเหนี่ยวของภูมิปัญญาของคนท้องถิ่นหลายด้าน ซึ่งตามสภาพของสังคมไทยสมัยดั้งเดิมนั้น การดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณวัดถือเป็นเรื่องปกติ เพราะเป็น การกระทำที่สืบเนื่องมาจากในสภาพของสังคมไทย เมื่อมีการจัดงานประเพณี งานรื่นเริง งานบุญ และงานศพ ต่างๆ (ยุทธพล บุญเกิด. 2552: 30-31). มักจะมีการจัดงานกันในวันดี จึงเป็นพฤติกรรมของคนท้องถิ่นซึ่งอาจมีการดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อความสุขสนทนารูปแบบของคนท้องถิ่นทั่วไป หรืออาจดื่มแอลกอฮอล์เพราะความโศกเศร้าเมื่อมีงานศพของคน ในหมู่บ้านนั้นๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ครั้นเมื่อสังคมไทยพัฒนามากขึ้นเจริญมากขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การท่องเที่ยว และศิลปวัฒนธรรม จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงพฤติกรรม ดั้งเดิมของคนไทย เนื่องจากประเทศไทยเป็นเมืองพุทธ การดำรงชีวิตเป็นแบบวิถีพุทธ และวัดก็จัดได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ ของไทย อันเกิดจากภูมิปัญญาของคนท้องถิ่นโดยตรง หากปล่อยให้คนในสังคมไทยยังมีพฤติกรรมชอบดื่มแอลกอฮอล์ ในวัดย่อมทำให้ความเสื่อมเสียหลายด้าน ทั้งทางด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีไทย อัตลักษณ์

เอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการท่องเที่ยวของสังคมไทยเสื่อมเสียไปด้วย ซึ่งแม้ว่าเครื่องตีมแอลกอฮอล์จะเป็นสิ่งถูกกฎหมายก็ตาม

สภาพปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 นั้น จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่ายังมีการพบเห็นการบริโภคเครื่องตีมแอลกอฮอล์บริเวณเขตวัดอยู่เป็นประจำ ซึ่งปัญหาอาจเกิดขึ้นหลายกรณีด้วยกัน อาทิเช่น มาตรการจำกัดสถานที่ตีมและจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในบริเวณวัดนั้นยังมีช่องว่างของกฎหมายหรือสภาพกฎหมายไม่สามารถบังคับถึงพฤติกรรมบางอย่าง หรือสภาพของสังคมไทยปัจจุบันไม่สนใจที่จะปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เพราะไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย หรือการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้เกิดขึ้นจากผู้มีอำนาจ จนทำให้เกิดปัญหาต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ ซึ่งมีผลทำให้ไม่สามารถควบคุมการบริโภคเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในบริเวณเขตวัดได้ดีเท่าที่ควร

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำวิจัยเรื่อง “การบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 : ศึกษากรณีวัดในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี” ประโยชน์ของการศึกษาเพื่อได้ทราบถึงสภาพปัญหาและผลของการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขกฎหมายและพัฒนาสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551
2. เพื่อศึกษาผลของการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551
3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขกฎหมายและการพัฒนาสังคมตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 : ศึกษากรณีวัดในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary study) ศึกษาจากเอกสาร ตำรา หนังสือ ผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ ที่เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งต่างๆ เกี่ยวกับการควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณวัด หรืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เพื่อได้ทราบพฤติกรรมเกี่ยวกับการขายหรือการบริโภคเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณวัด โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 กำหนดพื้นที่วิจัย ได้แก่ ในบริเวณวัดและประชากรที่อาศัยอยู่บริเวณโดยรอบวัดต่างๆ ในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

2.2 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วัด พระภิกษุ หัวหน้าชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อขอความร่วมมือและสอบถามข้อมูลเบื้องต้นในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสาร เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบทดสอบ จะได้มีความชัดเจนตามความมุ่งหมายการวิจัยยิ่งขึ้น และนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสัมภาษณ์

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ร่างได้ ทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จากผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไข ปรับปรุงเพื่อให้อ่านแล้วมีความเข้าใจง่ายและชัดเจนตามความมุ่งหมายของการวิจัย แล้วนำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปสอบถามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยมีนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ ชื่อ นายสุวิชา เย็นเจริญ และนายธีระศักดิ์ ไบชา เข้าร่วมดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

1. หัวหน้าชุมชนหรือพระภิกษุ ในเขตวัดเจ้าคณะอำเภอ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 1 วัด
2. หัวหน้าชุมชนหรือพระภิกษุ ในเขตวัดเจ้าคณะตำบล อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 14 ตำบล 14 วัด
3. หัวหน้าชุมชนหรือพระภิกษุ ในเขตวัดที่อยู่ในเขตการปกครองของวัดเจ้าคณะตำบล อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เขตตำบลละ 1 วัด จำนวน 14 ตำบล 14 วัด

เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หัวหน้าชุมชนหรือพระภิกษุ จำนวน 29 วัด คณะผู้วิจัยได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมาโดยวิธีการ Expert choice ผ่านการให้คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญด้านการควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในวัด

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวได้มาโดยการสัมภาษณ์สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกการเลือกวัดในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพราะตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดจันทบุรี ติดทะเล มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ 3 แห่งคือ สระแก้ว วัดเขาสุภิม หาดแหลมเสด็จ อ่าวคุ้งกระเบน และมีประชากรหลากหลายทั้งเป็นชุมชนแบบเมืองและชุมชนแบบชนบท และเป็นอำเภอที่มีวัดเป็นจำนวนมากเป็นอันดับรองจากเขตอำเภอเมือง และเป็นเขตพื้นที่ที่ควรอนุรักษ์ทั้งทางด้านการท่องเที่ยว ด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้อยู่กับสังคมไทยต่อไป ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การวิจัยเพื่อพัฒนาในด้านต่างๆ ของประเทศได้เป็นอย่างดี

ส่วนเหตุผลในการเลือกสัมภาษณ์วัดเจ้าคณะอำเภอ วัดเจ้าคณะตำบล และวัดในเขตการปกครองของเจ้าคณะตำบล เพราะว่า (1) สัมภาษณ์หัวหน้าชุมชนหรือพระภิกษุ ในเขตวัดเจ้าคณะอำเภอ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 1 วัด เนื่องจากหัวหน้าชุมชนหรือพระภิกษุกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเขตวัดเจ้าคณะอำเภอนี้เป็นเขตการปกครองสูงสุดเป็นเขตเมืองของอำเภอท่าใหม่ ซึ่งจะใช้ในการเปรียบเทียบเป็นประชากรหลัก ว่าในประชากรกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเขตวัดเจ้าคณะอำเภอ มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้มากน้อยแค่ไหน อย่างไร เพราะสาเหตุอะไร (2) สัมภาษณ์หัวหน้าชุมชนหรือพระภิกษุ ในเขตวัดเจ้าคณะตำบล อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 14 ตำบล 14 วัด เนื่องจากประชากรกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเขตวัดเจ้าคณะตำบลนี้เป็นเขตการปกครองลำดับรองลงมาจากเจ้าคณะอำเภอและเป็นเขตเมืองกึ่งชนบท ซึ่งจะใช้ในการเปรียบเทียบเป็นประชากรลำดับรอง ว่าในประชากรกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเขตวัดเจ้าคณะตำบล มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้มากน้อยแค่ไหน อย่างไร เพราะสาเหตุอะไร (3) สัมภาษณ์หัวหน้าชุมชนหรือพระภิกษุในเขตวัดที่อยู่ในเขตการปกครองของเจ้าคณะตำบล อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เขตตำบลละ 1 วัด เป็นจำนวน 14 ตำบล 14 วัด เนื่องจากประชากรกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเขตวัดที่อยู่ในเขตการปกครองของเจ้าคณะตำบลนี้เป็นเขตของประชากรท้องถิ่นทั่วไปและเป็นเขตชนบท ซึ่งจะใช้ในการเปรียบเทียบเป็นประชากรลำดับทั่วไปว่าในประชากรกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเขตวัดรอบนอก มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้มากน้อยแค่ไหนอย่างไร เพราะสาเหตุอะไร ซึ่งหัวหน้าชุมชนหรือพระภิกษุ ย่อมทราบความจริงและสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในบริเวณเขตวัดได้เป็นอย่างดี

เหตุผลในการเลือกสัมภาษณ์หัวหน้าชุมชนหรือพระภิกษุ เพราะเนื่องจากหัวหน้าชุมชนหรือพระภิกษุ หัวหน้าชุมชนเป็นผู้นำชุมชนในบริเวณเขตวัด และพระภิกษุเป็นผู้ดูแลวัดโดยตรง บุคคลทั้งสองประเภทนี้ ย่อมทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของท้องที่ สาเหตุของปัญหาของท้องที่ แนวทางในการแก้ไขปัญหาของท้องที่เป็นอย่างดี ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้ทราบข้อมูลที่ตรงต่อความจริงในท้องที่นั้นๆ เพื่อทำให้งานวิจัยสมบูรณ์มากขึ้น

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

มีระยะเวลา 8 เดือน ระหว่างเดือนมีนาคม – ตุลาคม พ.ศ. 2557

ผลการวิจัย**1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล**

1.1 ความรู้ความเข้าใจด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้ที่เกิดจากการได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาโดยตรง เนื่องจากเมื่อมีกฎหมายหรือข้อบังคับต่างๆ เกี่ยวกับทางวัดขึ้นมาโดยทางเถรสมาคมก็จะมีคำสั่งโดยตรงมายังเจ้าคณะจังหวัดทุกวัด เมื่อเจ้าคณะจังหวัดได้รับคำสั่งมาแล้ว ก็จะต้องแจ้งหรือสื่อกำหนดคำสั่งนั้นไปยังเจ้าคณะตำบลในเขตของตน และเมื่อเจ้าคณะตำบลได้รับคำสั่งแล้ว ก็จะต้องแจ้งหรือ

สำเนาคำสั่งนั้นไปยังเจ้าอาวาสทุกวัดในเขตของตน และเมื่อเจ้าอาวาสได้รับคำสั่งแล้ว ก็จะต้องแจ้งหรือสำเนาคำสั่งนั้นไปยังพระภิกษุภายในวัดและประชาชนที่อาศัยอยู่อาณาเขตของวัด เพื่อให้ทราบและเข้าใจกฎหมายหรือข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางวัดและประชาชนด้วย

1.2 ความรู้ความเข้าใจด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้ที่เกิดจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ที่ผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานอื่นนำมาแจกจ่าย เนื่องจากมีผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานอื่นผู้รับผิดชอบได้รับคำสั่งเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้แล้ว นอกจะได้แจ้งและสำเนาคำสั่ง ตามข้อ 1.1 แล้วบางวัดหรือบางหน่วยงานได้ถ่ายทอดคำสั่งด้วยการทำเป็นเอกสารแผ่นพับ หรือทำเป็นเอกสารที่เป็นรูปเล่มเล็กๆ เพื่อให้พระภิกษุและประชาชนในอาณาเขตวัดได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้ และทราบรายละเอียดและเหตุผลในการตราพระราชบัญญัตินี้มากขึ้น

1.3 ความรู้ความเข้าใจด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เกิดจากการติดป้ายประชาสัมพันธ์ของทางวัดหรือหัวหน้าชุมชนได้ในมาติดไว้ในบริเวณวัด เนื่องจากทางวัดหรือหน่วยงานอื่นจะมีการติดป้ายประชาสัมพันธ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ประชาชนห้ามดื่มและห้ามจำหน่ายแอลกอฮอล์ในบริเวณวัด จากการศึกษาพบว่าแต่ละวัดส่วนมากจะมีการติดป้ายประชาสัมพันธ์จำนวน 1-2 ป้ายขึ้นไป ซึ่งข้างวัดติดป้ายประชาสัมพันธ์ไว้บริเวณหน้าวัดเลยทีเดียว แต่บางวัดก็ติดป้ายประชาสัมพันธ์ไว้ในบริเวณวัด โดยการประชาสัมพันธ์ส่วนมากมักมีข้อความว่า “งดเหล้าเข้าพรรษา ห้ามดื่มและห้ามจำหน่ายสุราในบริเวณวัด ฝ่าฝืนมีโทษปรับ 2,000 บาท” เป็นต้น และบางวัดอาจมีรายละเอียดอื่นๆ เกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้เพิ่มเติมด้วย

1.4 ความรู้ความเข้าใจด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เกิดจากการเข้าร่วมประชุมหรือการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งต่างๆ เนื่องจากทางมหาเถรสมาคมหรือเจ้าคณะจังหวัด หรือเจ้าคณะอำเภอ มักจะมีการจัดการประชุมหรืออบรมเจ้าอาวาสและพระภิกษุเสมอ หากมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งต่างๆ ที่บัญญัติขึ้นมาใหม่อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง หรือหน่วยงานอื่นๆ เช่น สาธารณสุข โรงพยาบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ก็มักจะมีการอบรมให้ความรู้และถ้าหากเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์ ก็มักจะให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้ไปด้วย

1.5 ความรู้ความเข้าใจด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เกิดจากข้อมูลข่าวสารจากสื่อเทคโนโลยีต่างๆ เช่น ทางวิทยุโทรทัศน์ สื่อทางอินเทอร์เน็ต สื่อทางหนังสือพิมพ์และวารสาร ฯลฯ จากที่อยู่อาศัยของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเองบ้าง ทีมหาวิทยาลัยบ้าง สถานบริหารทางสื่อ, และในสถานที่อื่นๆ ซึ่งในปัจจุบันนี้พระภิกษุในวัดก็สามารถมีโทรทัศน์คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และรับหนังสือพิมพ์ได้ ซึ่งไม่เหมือนกับในสมัยเก่าพระภิกษุไม่สามารถมีสิ่งเหล่านี้ได้ เนื่องจากเทคโนโลยีสมัยมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตมากขึ้น นั่นเอง

1.6 ความรู้ความเข้าใจด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เกิดจากการสนทนาพูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของประชาชนหรือพระภิกษุในบริเวณวัด เนื่องการอาศัยอยู่ภายในวัดหรือประชาชนที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ซึ่งหากเกิดปัญหาเกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์หรือจำหน่ายแอลกอฮอล์ในบริเวณวัดขึ้น ก็มักจะนำปัญหาต่างๆ ตามพระราชบัญญัตินี้มาสนทนากัน เพื่อหาหนทางแก้ไขปัญหภายในวัดของตน หรือพระภิกษุบางท่านเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ก็มักที่จะนำความรู้จากการศึกษาเล่าเรียนเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้มาสนทนากับพระภิกษุหรือประชาชนที่อาศัยอยู่ในอาณาเขตวัดของตน

2. สภาพปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 กรณีวัดในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

2.1 สภาพปัญหาเกิดจากช่องว่างของกฎหมาย ซึ่งกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้ควบคุมเฉพาะกรณีห้ามบริโภคและห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณวัดเท่านั้น ทำให้บุคคลบางจำพวกบริโภคแอลกอฮอล์มาจากในบ้านหรือที่อื่นๆ เมื่อเข้ามาในบริเวณวัดก็จะมาแสดงอาการมึนเมา และเกิดการทะเลาะวิวาทกันบ้าง ทำลายร่างกายกันบ้าง มาหลับนอนในวัดบ้าง หรือส่งเสียงดังในบริเวณวัดบ้าง ซึ่งเป็นปัญหาที่พบเห็นบ่อยๆ ที่สุด แต่เมื่อเจ้าอาวาส พระภิกษุสามเณร กรรมการวัด หรือบุคคลอื่นๆ ไปแจ้งให้ไปบริโภคกันข้างนอก ก็มักจะปฏิบัติตามเสมอ แต่ก็มีบางกลุ่มที่ต่อต้านและโต้เถียงด้วยทำพูดไม่สุภาพเนื่องจากมีอาการมึนเมา แต่ที่สุดแล้วก็ยอมออกไปดื่มกันข้างนอก

2.2 สภาพปัญหาเกิดจากการพิสูจน์หรือการพบเห็นการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาดื่มในบริเวณวัด เนื่องจากมีประชาชนบางส่วนได้นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลบหลีกเลี่ยงซ่อนเข้ามาในบริเวณวัดด้วยการนำใส่ภาชนะ

ต่างๆ หรือผสมกับเครื่องตีประเภทอื่นๆ ทำให้ไม่สามารถมองเห็นได้ เช่น ผสมหรือใส่ขวดเครื่องตีเมม 150, ผสมหรือใส่ขวดเครื่องตีน้ำอัดลม, ผสมหรือใส่กระตักน้ำ และอื่นๆ เป็นต้น สภาพปัญหานี้เกิดขึ้นบ่อยที่สุด ทำให้ยากต่อการควบคุม นอกจากการได้กลิ่นหรือมีอาการมีนเมาแล้ว จึงจะทราบว่าตีแอลกอฮอล์ในบริเวณวัด แต่โดยมากมักเมื่อส่งให้ออกไปตีกันนอกบริเวณวัด ก็จะปฏิบัติไม่ชัดเจนต่อทางวัดเท่าไรนัก แต่มีบุคคลบางกลุ่มจะมีพฤติกรรมซ้ำๆ ซึ่งไล่ออกไปแล้ววันหลังก็เข้ามาใหม่ จึงเป็นปัญหาที่ควบคุมยากที่สุด

2.3 สภาพปัญหาเกิดจากผู้มีอำนาจในเขตท้องถิ่นเข้ามาใช้สถานที่จัดกิจกรรมภายในวัด สภาพปัญหานี้เป็นปัญหาที่เกิดจากบุคคลที่มีอิทธิพลหรือเป็นผู้มีหน้าตาในสังคม หรือเป็นเจ้าของที่ของรัฐ หรือเป็นบุคคลที่อุปถัมภ์ค้ำจุนวัดมาโดยตลอด ซึ่งยากต่อการควบคุมเช่นกัน ซึ่งบางกรณีทางวัดก็เกรงใจ หรือหากจะแจ้งความก็ไม่รู้จะแจ้งกับให้ใครมาจับกุมเพราะเป็นบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน แต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นน้อย และทางวัดก็ส่วนมากจะไม่ยอมเปิดเผยข้อมูล

2.4 สภาพปัญหาเกิดจากความไม่เกรงกลัวกฎหมาย เป็นสภาพปัญหาที่มักจะเกิดขึ้นจากกลุ่มวัยรุ่นหรือเป็นบุคคลที่มีนเมาอยู่ก่อนแล้ว และมักจะเข้าไปตีกันในบริเวณที่มีบุคคลพบเห็นได้โดยยาก เช่น บริเวณเผาศพ บริเวณหลังวัด บริเวณกุฏิร้าง บริเวณป่าในบริเวณวัด เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นไม่บ่อยนัก หากทางวัดเข้าไปจับไล่ก็มักจะขัดขืนและใช้คำพูดที่ไม่สุภาพตอบกลับมา ซึ่งทางวัดต้องแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาควบคุมจับไล่ แต่ปัญหานี้เกิดขึ้นน้อยมาก

2.5 สภาพปัญหาเกิดจากการไม่ทราบว่า มีพระราชบัญญัตินี้บัญญัติห้ามไว้ ก็มีประชาชนอีกบางส่วนที่ยังไม่ทราบว่า มีพระราชบัญญัตินี้ควบคุมและมีบทลงโทษ ทราบแต่เพียงว่าห้ามตีช่วงเช้าพรรษา หรือเป็นการห้ามจากทางวัดเพราะผิดศีลเท่านั้น แต่ไม่ทราบว่า มีกฎหมายควบคุมด้วย ซึ่งสภาพปัญหานี้แบ่งเป็นสองส่วนคือ ไม่ทราบว่า มีพระราชบัญญัตินี้โดยตรง กับเข้าใจผิดว่าเป็นการห้ามจากทางวัดเท่านั้นไม่มีบทลงโทษ

การวิจัยสภาพปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 กรณีวัดในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนวัดผลการวิจัยสภาพปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 กรณีวัดในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

สภาพปัญหา	จำนวนวัดที่พบปัญหา			รวม
	วัดเจ้าคณะอำเภอ/วัด	วัดเจ้าคณะตำบล/วัด	วัดในเขตการปกครองของเจ้าคณะตำบล/วัด	
1) สภาพปัญหาเกิดจากช่องว่างของกฎหมาย	1	8	7	16
2) สภาพปัญหาเกิดจากการพิสูจน์หรือการพบเห็นการนำเครื่องตีแอลกอฮอล์เข้ามาตีในบริเวณวัด	1	8	8	17
3) สภาพปัญหาเกิดจากผู้มีอำนาจในเขตท้องถิ่นเข้ามาใช้สถานที่จัดกิจกรรมภายในวัด	0	2	1	3
4) สภาพปัญหาเกิดจากความไม่เกรงกลัวกฎหมาย		1	2	3
5) สภาพปัญหาเกิดจากการไม่ทราบว่า มีพระราชบัญญัตินี้บัญญัติห้ามไว้	1	6	6	13

3. ผลการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 กรณีวัดในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

3.1 จัดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลว่าการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้มีผลในทางควบคุมได้ โดยไม่เคยพบเห็นประชาชนนำเครื่องตีแอลกอฮอล์เข้ามาบริโภคในบริเวณวัดหรือเข้ามามีนเมาในบริเวณวัดเลย เพราะประชาชนโดยรอบวัดให้ความร่วมมือกับทางวัดช่วยกันสอดส่องดูแลวัดเป็นอย่างดี จึงไม่มีประชาชนคนใดคนหนึ่งเข้าวัดแล้วกระทำในสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม หรือเสพอบายมุขภายในวัดและประกอบกับวัดในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลนี้ส่วนมากเป็นในเขตเมือง ที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐช่วยควบคุมดูแลและมีมาตรการในการลงโทษได้อย่างชัดเจน โดยเฉลี่ยร้อยละ 20.68% ของวัดที่ให้ข้อมูล

3.2 วัดในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลให้การบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับได้ปานกลาง ซึ่งประชาชนบางส่วน ได้นำเครื่องแอลกอฮอล์เข้ามาบริโภค และบางส่วนดื่มสุรานอกวัดแล้วเข้ามาดื่มในบริเวณวัด และการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมในบริเวณวัด ซึ่งการพบเห็นมีอยู่ประจำ หรือหากมีงานกิจกรรมภายในวัดก็จะมีเกือบทุกงาน แต่บางกรณีก็ดื่มกันโดยไม่ซุกซ่อนอะไร บางกรณีก็ดื่มกันแบบซุกซ่อนไว้แอบดื่มกัน ซึ่งลักษณะการดื่มในวัดมีหลายรูปแบบต่างกัน ซึ่งทางวัดสามารถควบคุมและป้องกันได้ และดำเนินการโดยอาศัยเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ เข้ามาระงับเหตุและนำตัวไปลงโทษตามกฎหมาย โดยเฉลี่ยร้อยละ 68.96% ของวัดที่ให้ข้อมูล

3.3 ส่วนวัดในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับได้น้อย ซึ่งมีประชาชนบางส่วน ได้นำเครื่องแอลกอฮอล์เข้ามาบริโภค และเข้ามาดื่มในบริเวณวัดบ่อยครั้ง และมีทุกครั้งเมื่อที่มีกิจกรรมหรืองานภายในวัด และพฤติกรรมดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมในบริเวณวัด และเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาช่วยระงับเหตุล่าช้าไม่ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยผู้ฝ่าฝืนตามพระราชบัญญัตินี้ส่วนมากหลบหนีหรือเลิกกันไปก่อนที่เจ้าหน้าที่จะเข้ามาควบคุม โดยเฉลี่ยร้อยละ 10.34% ของวัดที่ให้ข้อมูล

การวิจัยผลการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 กรณีวัดในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนวัดผลการวิจัยการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 กรณีวัดในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

ผลการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้	จำนวนวัดที่พบปัญหา			รวม
	วัดเจ้าคณะอำเภอ/วัด	วัดเจ้าคณะตำบล/วัด	วัดในเขตการปกครองของเจ้าคณะตำบล/วัด	
1) วัดที่ใช้พระราชบัญญัตินี้ควบคุมได้มาก	0	4	2	6
2) วัดที่ใช้พระราชบัญญัตินี้ควบคุมได้ปานกลาง	1	10	9	20
3) วัดที่ใช้พระราชบัญญัตินี้ควบคุมไม่ได้	0	0	3	3

4. แนวทางแก้ไขกฎหมายและการพัฒนาสังคมตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 กรณีวัดในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

4.1 ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติที่เกิดช่องว่างเสียใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาคriminalดื่มแอลกอฮอล์มาจากนอกบริเวณวัด แล้วเข้ามาดื่มในบริเวณวัด ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ไม่สามารถควบคุมได้ ดังนั้นการอุดช่องว่างของกฎหมายโดยการบัญญัติเพิ่มเติมให้มีลักษณะเป็นการห้ามมีอากรดื่มในบริเวณเขตวัดด้วย

4.2 ควรมีแรงจูงใจให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสภาพพจน์ของสังคมไทยเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้ต่อประชาชนมากขึ้น เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการที่ประชาชนบางกลุ่มไม่ทราบว่ามีพระราชบัญญัตินี้บัญญัติห้ามไว้

4.3 ควรมีการแก้ไขกฎหมายโดยการเพิ่มโทษ เฉพาะกรณีมีการหลีกเลี่ยงซุกซ่อนด้วยการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใส่วัสดุชนิดอื่นหรือผสมกับเครื่องดื่มประเภทอื่นเข้ามาดื่มในบริเวณวัด เพราะการกระทำในลักษณะนี้เป็นกรณีกฎหมายที่ควบคุมได้ยาก จึงต้องเพิ่มโทษไว้เป็นกรณีพิเศษ

4.4 ควรมีการแก้ไขกฎหมายโดยการเพิ่มโทษ ต่อการกระทำที่มีลักษณะไม่เกรงกลัวกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกรณีที่มีอำนาจในเขตท้องถิ่นเข้ามาใช้สถานที่ของวัดในการจัดกิจกรรมได้นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาดื่มในบริเวณวัดโดยเปิดเผย

สรุปและอภิปรายผล

สภาพปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 กรณีวัดในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรีนั้น เกิดจากช่องว่างของกฎหมาย ซึ่งกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้ควบคุมเฉพาะกรณีห้ามบริโภคและ ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณวัดเท่านั้น ทำให้ประชาชนบางส่วนบริโภคแอลกอฮอล์มาจากในบ้านหรือสถานที่อื่นๆ แล้วเข้ามาแสดงอาการดื่มในบริเวณวัด เกิดการทะเลาะวิวาทกันบ้าง ทำลายร่างกายกันบ้างมาหลาย

นอนในวัดบ้าง หรือส่งเสียงดังในบริเวณวัดบ้าง ซึ่งเป็นปัญหาที่พบเห็นบ่อยๆ ที่สุด และมีประชาชนบางส่วนที่ต่อต้านและโต้เถียงด้วยทำพูดไม่สุภาพเนื่องจากมีอาการมินเมา (สอดคล้องกับทิพย์วรรณ กลั่นกรอง. 2555: 12) และสภาพปัญหาเกิดจากการพิสูจน์หรือการพบเห็นการนำเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เข้ามาตี้มในบริเวณวัด เนื่องจากมีประชาชนบางส่วน ได้นำเครื่องตี้มแอลกอฮอล์หลบหลีกเลี่ยงเข้ามา ในบริเวณวัดด้วยการนำใส่ภาชนะต่างๆ หรือผสมกับเครื่องตี้ม ประเภทอื่นๆ ทำให้ไม่สามารถมองเห็นได้ เช่น ผสมหรือใส่ขวดเครื่องตี้มเอม 150, ผสมหรือใส่ขวดเครื่องตี้มน้ำอัดลม, ผสมหรือใส่กระตักน้ำและอื่นๆ เป็นต้น สภาพปัญหานี้เกิดขึ้นบ่อยที่สุด ทำให้ยากต่อการควบคุม นอกจากการได้กลิ่นหรือ มีอาการมินเมาแล้ว จึงจะทราบว่ามีเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในบริเวณวัด จึงเป็นปัญหาที่ควบคุมยากที่สุด และสภาพปัญหาเกิดจาก ผู้มีอำนาจในเขตท้องถิ่นเข้ามาใช้สถานที่จัดกิจกรรมภายในวัด สภาพปัญหานี้เป็นปัญหาที่เกิดจากบุคคลที่มีอิทธิพลหรือเป็นผู้มีหน้าตาในสังคม หรือเป็นเจ้าของพื้นที่ของรัฐ หรือเป็นบุคคลที่อุปถัมภ์ค้ำจุนวัดมาโดยตลอด ซึ่งยากต่อการควบคุมเช่นกัน บางกรณีทางวัดก็เกรงใจ แต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นน้อยและทางวัดก็ส่วนมากจะไม่ยอมเปิดเผยข้อมูล และสภาพปัญหาเกิดจากความไม่เกรงกลัวกฎหมาย เป็นสภาพปัญหาที่มักจะเกิดขึ้นจากกลุ่มวัยรุ่นหรือเป็นบุคคลที่มีอาการมินเมาอยู่ก่อนแล้ว และมักจะเข้าไปตี้มกันในบริเวณที่มีบุคคลพบเห็นได้โดยยาก เช่น บริเวณเฝ้าศพ บริเวณหลังวัด บริเวณ กุฏิร้าง บริเวณป่าในบริเวณวัด เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นไม่บ่อยนัก และสภาพปัญหาเกิดจากการไม่ทราบ ว่ามีพระราชบัญญัตินี้บัญญัติห้ามไว้ ก็มีประชาชนอีกบางส่วนที่ยังไม่ทราบว่าพระราชบัญญัตินี้ควบคุมและมีบทลงโทษ ทราบแต่เพียงว่าห้ามตี้มช่วงเข้าพรรษาหรือเป็นการห้ามจากทางวัดเพราะผิดศีลธรรมเท่านั้น ซึ่งสภาพปัญหานี้แบ่งเป็น สองส่วนคือ ไม่ทราบว่าพระราชบัญญัตินี้โดยตรง กับเข้าใจผิดว่าไม่มีบทลงโทษ เพราะเป็นการห้ามจากทางวัดเท่านั้น (สาเหตุของการเกิดปัญหาสอดคล้องกับ ธนภฤต ชัยถวัลย์วงศ์ และรัศมีน กัลป์ยาศิริ. 2556: 354-356).

ผลการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 กรณีวัดในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรีนั้น แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เห็นว่าพระราชบัญญัตินี้มีผลในทางควบคุมได้ดี ซึ่งไม่เคยพบเห็นประชาชนนำเครื่องแอลกอฮอล์เข้ามาบริโภคในบริเวณวัดหรือเข้ามามินเมาในบริเวณวัดเลย เพราะว่าประชาชนโดยรอบวัดให้ความร่วมมือกับทางวัดช่วยกันสอดส่องดูแลวัดเป็นอย่างดี จึงไม่มีประชาชนคนใดคนหนึ่งเข้าวัดแล้วกระทำในสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม หรือเสพอบายมุขภายในวัด และประกอบกับวัดในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลนี้ส่วนมากเป็นในเขตเมืองที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐช่วยควบคุมดูแลและมีมาตรการในการลงโทษได้อย่างชัดเจน โดยเฉลี่ยร้อยละ 20.68% ของวัดที่ให้ข้อมูล และกลุ่มที่เห็นว่าพระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับได้ปานกลาง ซึ่งมีประชาชนบางส่วนได้นำเครื่องแอลกอฮอล์เข้ามาบริโภค และบางส่วนตี้มสุรานอกวัดแล้วเข้ามามินเมาในบริเวณวัด ซึ่งการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมในบริเวณวัดบ่อยๆ หรือหากมีงานกิจกรรมภายในวัดก็จะมีเกือบทุกงาน ซึ่งลักษณะการตี้มในวัดมีหลายรูปแบบต่างกัน แต่ทางวัดสามารถควบคุมได้ โดยเฉลี่ยร้อยละ 68.96% ของวัดที่ให้ข้อมูล และกลุ่มที่เห็นว่าพระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับไม่ได้เลย ซึ่งมีประชาชนบางส่วนได้นำเครื่องแอลกอฮอล์เข้ามาบริโภค และเข้ามามินเมาในบริเวณวัดบ่อยครั้งและมีทุกครั้งเมื่อที่มีกิจกรรมหรืองานภายในวัด และพฤติกรรมดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมในบริเวณวัด ซึ่งทางวัดไม่สามารถควบคุมได้ โดยเฉลี่ยร้อยละ 10.34% ของวัดที่ให้ข้อมูล

แนวทางแก้ไขกฎหมายและการพัฒนาสังคมตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 กรณีวัดในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรีนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งแนวทางแก้ไขกฎหมายและการพัฒนาสังคมตามพระราชบัญญัตินี้ เห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติที่เกิดช่องว่างเสียใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหากรณีตี้มแอลกอฮอล์ มาจากนอกบริเวณวัดแล้วเข้ามามินเมาในบริเวณวัด ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ไม่สามารถควบคุมได้ ดังนั้นการอุดช่องว่างของกฎหมายโดยการบัญญัติเพิ่มเติมให้มีลักษณะเป็นการห้ามมีอาการมินเมาเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในบริเวณเขตวัดด้วย และควรมีแรงจูงใจให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสภาพงานของสังคมไทยเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้ต่อประชาชนมากขึ้น เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการที่ประชาชนบางกลุ่มไม่ทราบว่าพระราชบัญญัตินี้บัญญัติห้ามไว้ และควรมีการแก้ไขกฎหมายโดยการเพิ่มโทษเฉพาะกรณีมีการหลีกเลี่ยงชุกชอนนำเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ใส่วัสดุชนิดอื่นหรือผสมกับเครื่องตี้มประเภทอื่นเข้ามาตี้มในบริเวณวัด และควรมีการแก้ไขกฎหมายโดยการเพิ่มโทษกรณีที่ยังมีประชาชนบางกลุ่มที่ไม่เกรงกลัวต่อพระราชบัญญัตินี้ และควรมีการแก้ไขกฎหมายด้วยการเพิ่มโทษเฉพาะกรณีที่มีอำนาจในเขตท้องถิ่นเข้ามาใช้สถานที่ของวัดในการจัดกิจกรรมได้นำเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ เข้ามาตี้มในบริเวณวัดโดยเปิดเผยและไม่มิผู้ใดกล้าตำหนิหรือห้ามปราม (แนวทางในการแก้ไขปัญหาคือสอดคล้องกับ ยุทธพล บุญเกิด. 2552: 77-79).

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณวัดเป็นช่วงเทศกาล เช่น เทศกาลปีใหม่ เทศกาลวันสงกรานต์ เทศกาลเข้าพรรษา เทศกาลลอยกระทง เพื่อสามารถอธิบายการเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณวัดในช่วงเทศกาลเป็นปัจจัยที่กล่าวมาได้
2. ควรมีขยายพื้นที่ในการศึกษาข้อมูลให้มากขึ้น เพื่อสามารถอธิบายการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณวัด ในเขตจังหวัดหรือในเขตภูมิภาค เนื่องจากลักษณะการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณวัดในแต่ละเขตมีลักษณะต่างกันและมีลักษณะการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- ทิพย์วรรณ กลั่นกรอง. 2555. **กฎหมายกับปัญหาน้ำเมา.** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://training.p3.police.go.th/doc2555/15-12-55-01/e05.pdf> [15 ธันวาคม 2555].
- ชนกฤต ชัยถวัลย์วงศ์ และรัศมีน กัลป์ยาศิริ. 2556. **การดื่มแอลกอฮอล์ของแรงงานก่อสร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร.** วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ปีที่ 58 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2556: 358 และ (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.psychiatry.or.th/JOURNAL/58-4/05-Thanakrit.pdf>
- ยุทธ พลบุญเกิด. 2552. **ปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551: ศึกษาเฉพาะกรณี การควบคุมสถานที่.** สารนิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี.
- สมชาย สุรชาติ. 2552. **บทความทางพุทธศาสนา ต้มเหล้าในวัด.** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.onab.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=110:-m-m-s&catid=96:2009-09-19-10-13-59&Itemid=326 [19 กันยายน 2552].
- สมปอง ทองมาดี. 2554. **ความรับผิดชอบวัดต่อการกระทำของผู้แทนหรือผู้มีอำนาจกระทำการแทน.** วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การวิเคราะห์นามสกุลพระประธานในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ

An Analysis of Surnames Designated by His Royal Highness

Prince Chakrabongse Bhuvanath

ภาสพงศ์ ผิวพอใช้

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

ผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในนามสกุลที่สมเด็จพระเจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ ประทาน ในด้านของการใช้คำและความหมายโดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งประกอบด้วยนามสกุลที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ทั้งสิ้น 61 นามสกุล ผลการวิเคราะห์พบว่า ทรงใช้จำนวนพยางค์ในการตั้งนามสกุลตั้งแต่ 2-5 พยางค์ โดยพบว่ามีจำนวน 3 พยางค์ มากที่สุด คำที่ทรงใช้ในการตั้งนามสกุลนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นคำที่สั้น กระชับ และมีความหมายตรงตัว โดยจะมีความหมายเกี่ยวกับความกล้าหาญ อึกเข็ม รวดเร็วและคล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน โดยมีการขึ้นต้นด้วยคำวิเศษณ์มากที่สุด ทั้งนี้เพราะต้องการแสดงคุณลักษณะบางประการในการปฏิบัติงานให้ปรากฏในนามสกุล ในส่วนของความหมายนั้น สะท้อนให้เห็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายทหารเป็นสำคัญ นั่นคือ ความสามารถในหน้าที่ ความกล้าหาญ ความจงรักภักดี ความมีเกียรติยศและศักดิ์ศรี ทั้งนี้เพราะผู้ขอประทานนามสกุล ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการฝ่ายทหาร

คำสำคัญ นามสกุล, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ

Abstract

The study analyzed language characteristics appeared in surnames which were designated by His Royal Highness Prince Chakrabongse Bhuvanath by content analysis, considering word choices and meanings. There are 61 surnames collected for this analysis. Findings reveal that the designated surnames were formed from 2-5 syllables; 3-syllable-surnames were the most frequently found. In terms of words choices, he selected precise words with direct meanings. Most meaningful words concentrated on courage, speed and fluency at work. The designated surnames frequently begin with qualifying adjectives and modifying adverbs since the designator aimed to draw preferable working characters and express those of which in people's surnames. Due to people who requested for surnames were military persons, in terms of meanings, the surnames mostly voiced desirable characteristics of the military which render function, courage, royalty, honesty and dignity.

Keyword: Surnames, His Royal Highness Prince Chakrabongse Bhuvanath

บทนำ

การใช้ชื่อแทนตัวบุคคลเป็นวิธีการหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการสื่อสารของมนุษย์ ทั้งนี้เพราะ ชื่อเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมได้เป็นอย่างดี เพราะสามารถทำให้มองเห็นความคิด วัฒนธรรม ได้จากภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อ ชื่อบุคคลนั้นนับเป็นวัฒนธรรมทางภาษาอย่างหนึ่งที่ปรากฏในสังคม เพราะทุกคนในสังคมต้องมีชื่อเพื่อใช้ติดต่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน โดยในการตั้งชื่อก็นิยมจะตั้งเพื่อให้เกิดความเป็นมงคลแก่ชื่อเจ้าของชื่อ เพราะถือว่าความหมายที่เป็นมงคล ย่อมส่งผลในทางดี และถือว่าใครเรียกชื่อก็น่าพอใจกับเป็นการเพิ่มสิริมงคลให้แก่เจ้าของชื่อ

ความหมายของนามสกุลก็มีความสำคัญในลักษณะเดียวกัน โดยทั่วไปผู้ตั้งนามสกุลจะนิยมตั้งโดยใช้ภาษาที่มีความไพเราะ และมีความหมายไปในทางที่ดี ช่วยส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ตน นอกจากนี้นามสกุลยังเป็นการแสดงการสืบสายโลหิตของวงศ์ตระกูล และใช้ในการจัดระเบียบทางสังคม กล่าวคือนามสกุลจะช่วยจำแนกในการจัดหมวดหมู่ทางสังคม จัดกลุ่ม เครือญาติ ครอบครัว เป็นการแสดงความเป็นเผ่าพันธุ์เดียวกัน

ตามที่ได้มีพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติชานามสกุล ในปีพุทธศักราช 2456 แล้ว ก็ได้มีราชการทั้งฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน ทูลขอประทานนามสกุลต่อ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ ผู้เป็นพระอนุชาธิราชเป็นจำนวนมาก เพราะขณะนั้นพระองค์ทรงดำรงตำแหน่งเสนาธิการทหารบก เจ้ากรมยุทธศึกษาทหารบก และผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยทหารบก ดังนั้น ในบรรดาผู้ที่ทูลขอประทานนามสกุลจึงเป็นข้าราชการฝ่ายทหารบก และนักเรียนนายร้อยทหารบกเสียเป็นส่วนใหญ่ นามสกุลที่ประทานมีลักษณะทางภาษาที่กระชับรัด คัดเจน และมีความหมายอยู่ในตัว โดยจะพิจารณาจากคุณวุฒิและหน้าที่การงานของผู้ที่ชื่อนามสกุลประกอบด้วย เช่นนามสกุล “คล่อง ส่องส่อง” ทรงประทานให้กับนายร้อยโททองคำ ซึ่งมีตำแหน่งเป็นอาจารย์โรงเรียนนายร้อยทหารบก หรือนามสกุล “ว่อง ส่องสาร” ที่ทรงประทานให้กับนายพันโทหลวงอุปการยุทธกรรม นายทหารม้าเป็นต้น (อุดม จิตรภักดี, 2532 :1) ซึ่งสะท้อนให้เห็นพระอัจฉริยภาพทางด้านการใช้ภาษาของพระองค์ได้อย่างลึกซึ้ง

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะการใช้คำในนามสกุลที่เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถประทานในด้านของการใช้คำ
2. เพื่อศึกษาลักษณะการใช้คำในนามสกุลที่เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถประทานในด้านของความหมาย

วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. รวมนามสกุลจากหนังสือของอุดม จิตรภักดี (2532) เรื่อง “นามสกุลที่จอมพล สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ ทรงประทาน” ซึ่งประกอบด้วยนามสกุลที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ทั้งสิ้น 61 นามสกุล
2. วิเคราะห์ในด้านการใช้คำ และการใช้ความหมายด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)
3. เขียนผลการวิเคราะห์ สรุปและอภิปรายผลการวิจัยโดยลำดับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อาภรณ์ คูประเสริฐวงศ์ (2544) ได้ศึกษานามสกุลคนไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ ตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีในด้านภาษา จำนวนพยางค์ ความหมาย วิธีตั้งนามสกุล และ คำนิยม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือนามสกุลของคนไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ ตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 490 นามสกุล การเก็บข้อมูลโดยวิธีแจกแบบถามและการสัมภาษณ์ ภาษาบาลีสันสกฤตหรือประสมกับภาษาไทยนิยมนำมาตั้งมาเป็นนามสกุลมากที่สุด จำนวนพยางค์ที่นิยมใช้ในการตั้งนามสกุลมีความยาวตั้งแต่ 2-7 พยางค์ จำนวน 2 พยางค์ได้รับความนิยมมากที่สุด ความหมายที่ใช้ในการตั้งนามสกุลมีทั้งความหมายที่เป็นนามธรรม และคุณลักษณะ และค่านิยมที่สะท้อนให้เห็นจากการตั้งนามสกุลของคนไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ เช่น ความเชื่อในเรื่องศาสนาอิสลาม ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ เชื้อสาย และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ธัญญ์ เจริญกุล (2551) ได้ศึกษาการชานามสกุล: กลไกของรัฐในการสร้างสำนึกชาตินิยม และ อัตลักษณ์ความเป็นชาย เพื่อศึกษานามสกุลในฐานะเครื่องมือทางอำนาจรัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทที่ใช้ การจัดการต่อปัจเจกบุคคล และครอบครัวเครือญาติ เพื่อปลูกฝังชาตินิยม และอัตลักษณ์ความเป็นชาย โดยใช้กรอบทฤษฎีที่ใช้คือ แนวคิดที่ว่าด้วยชาติหรือชาตินิยมแนวคิดที่ว่าด้วยความเป็นชาย ซึ่งมีขอบเขตในการศึกษาเฉพาะจากเอกสารและจำกัดเฉพาะช่วงสมัยรัชกาลที่ 6 ระหว่าง พ.ศ.2453 ถึง พ.ศ.2468 และรัฐบาลของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ระหว่าง พ.ศ.2481 ถึง พ.ศ.2487 คนไทยเริ่มใช้นามสกุลในลักษณะ “ชื่อท้าย” ตามธรรมเนียมของคนยุโรปเช่นเดียวกับอังกฤษหรือฝรั่งเศส ด้วยการบังคับใช้พระราชบัญญัติชานามสกุล พ.ศ. 2456 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในช่วงขณะ

เปลี่ยนผ่านจากรัฐจารีตสู่ความเป็นรัฐประชาชาติที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นอกเหนือไปจากการเป็นเครื่องมือในการบังคับปัจเจกบุคคลให้มีประสิทธิภาพแล้ว นามสกุลยังเป็นสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรมอีกชิ้นหนึ่งที่เป็นกลไกเสริมสร้างสำนึกความเป็นชาตินิยม และช่วยเสริมเน้นอัตลักษณ์ความเป็นชายไปพร้อมกัน

รัชกาลที่ 6 วางกฎเกณฑ์ให้นามสกุลเป็นเครื่องจำแนกบุคคลตามปุมหลังต่างๆกันไม่ว่า ภูมิลำเนา อาชีพ คุณลักษณะ บรรพบุรุษ ฯลฯ แต่ทว่ายังมีการจำแนกประเภทที่สำคัญกว่าอีกชิ้น นั่นคือ การจำแนกเป็นนามสกุลพระราชทานสามัญชน ที่แสดงให้เห็นถึงการดำรงความเป็นช่วงชั้นทางสังคมไว้ในรัฐสมัยใหม่ ไปพร้อมกับการจำแนกเชื้อชาติของบุคคลอีกด้วย ความพยายามกำกับให้นามสกุลเป็นสิ่งแทนระบบครอบครัวและเครือญาติ ย่อมสร้างสำนึกว่าด้วยชาติกำเนิด ซึ่งก็คือนัยยะสำคัญของ “ชาตินิยม” ที่ถูกประกอบสร้างขึ้นในสมัยเดียวกันที่ “ชาติ” ยังคงเป็นหนึ่งเดียวกับ “กำเนิด” ตามรูปศัพท์ การขนานนามสกุลจึงเป็นกระบวนการบังคับซึ่งกำเนิดใน “ชาติตระกูล” และ “เชื้อชาติ” ของพลเมือง นอกจากนี้เกณฑ์ขนานนามสกุลส่วนใหญ่คือบรรพบุรุษหรือ “เผ่าพันธุ์” ทำให้นามสกุลเป็นเครื่องหมายแสดงการสืบสกุลทางฝ่ายชายไปโดยปริยาย นามเน้นย้ำให้ความสำคัญกับ “ความเป็นลูกพ่อ” ตอกย้ำถึงชาติกำเนิดจากฝ่ายชาย มากกว่าการทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ของครอบครัว อีกทั้งยังกีดกันเพศหญิงให้หลุดไปจากระบบความสัมพันธ์ในครอบครัวและเครือญาติอีกด้วย

ปานทิพย์ มหาไตรภพ (2545) ได้ศึกษานามสกุลพระราชทานในรัชกาลที่ 6 ตามแนววรรดาศาสตร์ชาติพันธุ์ ซึ่งหมายถึงการศึกษาภาษาเพื่อเข้าถึงระบบความนึกคิดของผู้พูดภาษานั้นๆ ประเด็นที่มุ่งศึกษาในงานนี้ ได้แก่ 1) เกณฑ์ในการตั้งนามสกุล 2) รูปแบบและโครงสร้างของนามสกุล 3) ความหมายของนามสกุล และ 4) ค่านิยมและลักษณะของวัฒนธรรมไทยที่สะท้อนจากนามสกุลดังกล่าว ในการวิจัยผู้วิจัยสุ่มตัวอย่าง 3,000 นามสกุลจากนามสกุลทั้งหมด 6,000 กว่านามสกุลและอาศัยข้อมูลภูมิหลังความเป็นมาของนามสกุลจากอักษรานุกรมพระราชทานในรัชกาลที่ 6 สมมติฐานของงานวิจัยนี้คือ การตั้งนามสกุลพระราชทานมี 2 เกณฑ์ ได้แก่ เกณฑ์ภูมิหลังและเกณฑ์ทางภาษา ส่วนรูปแบบของนามสกุลมีหลากหลายและสามารถสรุปเป็นกฎได้ว่ามีส่วนประกอบ 3 ส่วน และส่วนแรกที่ต้องปรากฏเสมอคือชื่อบรรพบุรุษ ในด้านความหมายคำที่นำมาตั้งเป็นนามสกุลมีความหมายเป็นสิริมงคลและสะท้อนให้เห็นค่านิยมและลักษณะของวัฒนธรรมไทยเกี่ยวกับการให้ความสำคัญแก่ฝ่ายชายและการที่คนไทยนิยมรับราชการแต่ชาวจีนนิยมค้าขาย ผลการวิจัยพบว่า นามสกุลพระราชทานมีเกณฑ์การตั้งนามสกุล 2 เกณฑ์ คือการตั้งตามภูมิหลังของผู้ขอพระราชทาน และการตั้งโดยใช้กลวิธีทางภาษา การตั้งตามภูมิหลังของผู้ขอพระราชทาน พบว่าเป็นการตั้งตามชื่อและลักษณะทางสังคมของผู้ขอพระราชทานและบรรพบุรุษส่วนการตั้งตามเกณฑ์ภาษา พบว่าเป็นการตั้งโดยใช้ความหมายและเสียงของชื่อเดิมเป็นเกณฑ์ในด้านโครงสร้างและรูปแบบของนามสกุล พบว่านามสกุลประกอบด้วยส่วนประกอบ 2 ส่วน คือ[ส่วนหลัก+(ส่วนเสริมท้าย)] และ[ณ+ชื่อสถานที่] โดยอาจปรากฏส่วนเดียวหรือสองส่วนก็ได้ดังนั้นมี 3 รูปแบบ ได้แก่ 1. [ส่วนหลัก+(ส่วนเสริมท้าย)] 2. [ณ+ชื่อสถานที่] และ 3. [ส่วนหลัก+(ส่วนเสริมท้าย)] + [ณ+ชื่อสถานที่] และยังพบว่าส่วนแรกของนามสกุลมักจะเป็น “ชื่อบรรพบุรุษ” ส่วนความหมายของนามสกุลซึ่งพิจารณาจากหน่วยศัพท์นอกเหนือจากที่มาจากชื่อเดิมหรือภูมิหลังทางสังคมนั้นมีการนำความหมายที่ดีเป็นสิริมงคลมาตั้ง ได้แก่ความสุข ความเจริญรุ่งเรือง คุณลักษณะต่างๆ และความมีเกียรติยศชื่อเสียง ความหมายเหล่านี้สะท้อนให้เห็นค่านิยมและลักษณะของวัฒนธรรมไทย 3 ประการคือ 1) คนไทยปรารถนาในความสุข ความเจริญและความมั่งคั่ง รวมทั้งความแตกต่างของการประกอบอาชีพระหว่างชาวไทยที่นิยมอาชีพรับราชการ ขณะที่ชาวจีนนิยมอาชีพค้าขาย 2) วัฒนธรรมการเน้นฝ่ายชายในการสืบเชื้อสาย และ 3) ความนิยมยกย่องบุคคลที่มีคุณสมบัติดี เช่น ความเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ความมีเกียรติยศ

อย่างไรก็ดี แนวคิดเกี่ยวกับการตั้งนามสกุลของคนไทยที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาทั้งหมดนี้นับเป็นส่วนหนึ่งที่ผู้วิจัยนำมาปรับใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับนามสกุลพระประทานในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถในลำดับต่อไป

ผลการวิเคราะห์

การวิเคราะห์กลวิธีในการตั้งนามสกุลในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ นั้น ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์จำนวนพยางค์ที่ทรงใช้ในการตั้งนามสกุล การใช้คำที่ทรงใช้ในการตั้งนามสกุล และการวิเคราะห์ความหมายของนามสกุล โดยผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

1. จำนวนพยางค์ที่ทรงใช้ในการตั้งนามสกุล

ความหมายของ “พยางค์” ตามที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556: 805) ได้กำหนดไว้คือ “ส่วนของคำที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่งๆ” ยกตัวอย่างเช่น ปะ มีหนึ่งพยางค์ กระเป่า มี 2 พยางค์ เป็นต้น

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ ทรงใช้จำนวนพยางค์ในการตั้งนามสกุลตั้งนามสกุลตั้งแต่ 2-5 พยางค์ โดยพบว่าจำนวน 3 พยางค์ มากที่สุด รองลงมาคือ 2 พยางค์ และ 4 พยางค์ ตามลำดับ ส่วน 5 พยางค์นั้น มีเพียงนามสกุลเดียวเท่านั้น โดยพระองค์ทรงเลือกใช้คำที่กระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย และมีความหมายตรงตัวมาใช้ในการตั้งนามสกุล โดยมีตัวอย่างตามลำดับดังนี้

1.1 นามสกุล 3 พยางค์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนามสกุลที่ประทานทั้งสิ้น 61 นามสกุล พบว่ามีนามสกุล 3 พยางค์ จำนวนทั้งสิ้น 28 นามสกุล ดังมีตัวอย่างดังนี้

ก้องสมุทร	กำลังเอก	พันธุ์กรบ	เจนอักษร	เก่งทุกทาง
คล้องตราจโรด	ชนะภัย	ไวรัชส์สัตว์	ว่องส่งสาร	ศาสตราคม
ศัตรูลี้	จิตรภักดี	เกิดบ้านกุ่ม	จุลเสวก	เสวตชาติ

ฯลฯ

1.2 นามสกุล 2 พยางค์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนามสกุลที่ประทานทั้งสิ้น 61 นามสกุล พบว่ามีนามสกุล 2 พยางค์ จำนวนทั้งสิ้น 17 นามสกุล ดังมีตัวอย่างดังนี้

แข็งขัน	จิตรคำ	ชุกริช	เที่ยงธรรม	ทันด่วน
บุญมาก	เพียรเลิศ	ภัยลี้	ว่องไว	วิงคล้อง

ฯลฯ

1.3 นามสกุล 4 พยางค์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนามสกุลที่ประทานทั้งสิ้น 61 นามสกุล พบว่ามีนามสกุล 4 พยางค์ จำนวนทั้งสิ้น 15 นามสกุล ดังมีตัวอย่างดังนี้

กล้าตุลมบอน	เก่งคนองม้า	ถนัตรีรักษา	ถมิ่งรัชส์สัตว์	เพิ่มกำลังเมือง
ไล่ศัตรูไกล	คล้องพยาบาล	รักษพลเมือง	รักษราชการ	ศัตรูแสลง

ฯลฯ

1.4 นามสกุล 5 พยางค์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนามสกุลที่ประทานทั้งสิ้น 61 นามสกุล พบว่ามีนามสกุล 5 พยางค์ เพียง 1 นามสกุล เท่านั้น คือ “ถนัดหัตถกรรม”

2. การใช้คำในนามสกุลพระประทาน

คำที่ทรงใช้ในการตั้งนามสกุลนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นคำที่สั้น กระชับ และมีความหมายตรงตัว ซึ่งนับเป็นลีลาทางภาษาของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ โดยจะมีความหมายเกี่ยวกับความกล้าหาญ อึกเหิม รวดเร็วและคล้องแคล่วในการปฏิบัติงาน โดยมีการขึ้นต้นด้วยคำวิเศษณ์มากที่สุด ทั้งนี้เพราะต้องการแสดงคุณลักษณะบางประการในการปฏิบัติงานให้ปรากฏในนามสกุล รองลงมาคือการขึ้นต้นด้วยคำนาม ซึ่งก็เป็นคำนามที่แสดงออกถึงความอึกเหิมและกล้าหาญเป็นส่วนใหญ่ และการขึ้นต้นด้วยคำนาม ซึ่งก็เป็นคำนามที่แสดงออกถึงความอึกเหิมและกล้าหาญเป็นส่วนใหญ่

2.1 การขึ้นต้นด้วยคำวิเศษณ์

คำวิเศษณ์ คือคำที่ทำหน้าที่ประกอบคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา หรือคำวิเศษณ์ด้วยกัน เพื่อให้ได้ความชัดเจนยิ่งขึ้น (พระยวอุปกิตศิลปสาร, 2535) โดยในภาษาไทย คำวิเศษณ์สามารถขยายได้ทั้งนาม สรรพนาม กริยา และวิเศษณ์ ในขณะที่ในภาษาอังกฤษจะแยกคำวิเศษณ์ออกเป็นสองประเภทคือ คำคุณศัพท์ (adjective) ใช้ขยายได้เฉพาะคำนามและสรรพนามเท่านั้น และคำกริยวิเศษณ์ (adverb) ใช้ขยายกริยา คุณศัพท์ และกริยวิเศษณ์ด้วยกัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนามสกุลที่ประทานทั้งสิ้น 61 นามสกุล พบว่ามีนามสกุลที่ขึ้นต้นด้วยคำวิเศษณ์ถึง 33 นามสกุล โดยสามารถแบ่งออกได้เป็นนามสกุลที่เป็นคำวิเศษณ์ จำนวน 7 นามสกุล และนามสกุลที่ขึ้นต้นด้วยคำวิเศษณ์และประกอบด้วยคำอื่น จำนวน 26 นามสกุล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.1.1 นามสกุลที่เป็นคำวิเศษณ์ ได้แก่

ทันด่วน	แข็งขัน	เที่ยงธรรม	รวดเร็ว
เร็วพลัน	ไวว่อง	ว่องไว	

2.1.2 นามสกุลที่ขึ้นต้นด้วยคำวิเศษณ์ประกอบกับคำอื่น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนามสกุล พบว่าคำวิเศษณ์ที่ใช้ขึ้นต้นนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นคำวิเศษณ์ที่บอกลักษณะของการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเชี่ยวชาญ เช่น เก่ง คล่อง ไว ว่อง เจน ถนัด ถ่มง ดังตัวอย่าง

นามสกุลที่ขึ้นต้นด้วยคำวิเศษณ์ “เก่ง” เช่น	เก่งทุกทาง เก่งคะนองม้า	เก่งถนอมม้า	เก่งรักษัสัตว์
นามสกุลที่ขึ้นต้นด้วยคำวิเศษณ์ “คล่อง” เช่น	คล่องตรวจโรค คล่องเชิงศร	คล่องรักษา คล่องเชิงรบ	คล่องสั่งสอน คล่องพยาบาล
นามสกุลที่ขึ้นต้นด้วยคำวิเศษณ์ “ไว” เช่น	ไวสืบข่าว ไวถนอมสัตว์	ไวสืบการ ไวรักษัสัตว์	ไวพยาบาล
นามสกุลที่ขึ้นต้นด้วยคำวิเศษณ์ “ว่อง” เช่น	ว่องส่งสาร		
นามสกุลที่ขึ้นต้นด้วยคำวิเศษณ์ “เจน” เช่น	เจนอักษร		
นามสกุลที่ขึ้นต้นด้วยคำวิเศษณ์ “ถนัด” เช่น	ถนัดเดินข่าว ถนัดหัดกรรม	ถนัดภาษา	ถนัดรักษา
นามสกุลที่ขึ้นต้นด้วยคำวิเศษณ์ “ถ่มง” เช่น	ถ่มงรักษัสัตว์		

ฯลฯ

2.2 การขึ้นต้นด้วยคำนาม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนามสกุลที่ประธานทั้งสิ้น 61 นามสกุล พบว่ามีนามสกุลที่ขึ้นต้นด้วยคำกริยา 16 นามสกุล โดยจะเป็นคำนามประกอบกับคำอื่น ซึ่งส่วนใหญ่จะให้ความหมายในเชิงกล้าหาญ ดังตัวอย่าง

กำลังเอก	กำลังงาม	ภัยลี	ศัตรูลี
จำรูญฤทธิ์	ศาสตราคม	เสวตชาติ	พันธันกรบ

ฯลฯ

2.3 การขึ้นต้นด้วยคำกริยา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนามสกุลที่ประธานทั้งสิ้น 61 นามสกุล พบว่ามีนามสกุลที่ขึ้นต้นด้วยคำกริยา 12 นามสกุล โดยจะเป็นคำกริยาประกอบกับคำอื่น ซึ่งส่วนใหญ่จะให้ความหมายในเชิงกล้าหาญ อึกเข็มเข็ม และคุณลักษณะในการปฏิบัติงาน ดังตัวอย่าง

กล้าตุลมบอน	ชนะภัย	ไล่ศัตรูห่าง	ไล่ศัตรูไกล
รักษาราชการ	เพิ่มกำลังเมือง	วังคล่อง	รักษพลเมือง

3. ความหมายจากนามสกุลพระประธาน

ส่วนใหญ่ข้าราชการที่ประธานนามสกุลต่อ พระบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถนั้นจะเป็นข้าราชการฝ่ายทหาร และมีข้าราชการพลเรือนบ้างประปราย เพราะขณะนั้นพระองค์ทรงดำรงตำแหน่งเสนาธิการทหารบก เจ้ากรมยุทธศึกษาทหารบก และผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยทหารบก โดยนามสกุลที่ประธานมีลักษณะทางภาษาที่กระชับ ชัดเจน และมีความหมายอยู่ในตัว โดยจะพิจารณาจากคุณวุฒิและหน้าที่การงานของผู้ที่ชื่อนามสกุลประกอบประกอบด้วย (อุดม จิตรภักดี, 2532 :1) ซึ่งสะท้อนให้เห็นพระอัจฉริยภาพทางการใช้ภาษาของพระองค์ได้อย่างลึกซึ้ง ดังนั้น ความหมายส่วนใหญ่ในนามสกุลจึงสะท้อนให้เห็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายทหารเป็นสำคัญ

กองทัพบกไทย (2555) และรัช (Rush, 2006) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของนายทหาร ว่าจะต้องประกอบไปด้วย ความจงรักภักดี ภูหนาทึบที่ได้รับมอบหมาย เคารพผู้บังคับบัญชา เสียสละ มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีและมีความกล้าหาญ ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญ แม้ปลดประจำการจากการเป็นทหาร และมาทำงานเป็นพลเรือนในองค์กรต่างๆ ก็

เป็นคุณสมบัติสำคัญที่จะทำให้ทำงานได้อย่างดี และสามารถเป็นผู้นำในหน่วยงานนั้นๆ แม้จะไม่ใช้ในสถานการณ์สู้รบก็ตาม โดยผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการพิจารณาความหมายของนามสกุลพระประทาน โดยสามารถจัดแบ่งหมวดหมู่ตามลำดับดังนี้

3.1 ความสามารถในหน้าที่

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนามสกุลที่ประทานทั้งสิ้น 61 นามสกุล พบว่ามีนามสกุลที่มีความหมายเกี่ยวกับความสามารถในหน้าที่ถึง 31 นามสกุล ดังพระราชกฤษฎีกาที่ 6 ว่า “**แม่หวังตั้งสงบ จงเตรียมรบให้พร้อมสรรพ**” สงครามหรือเหตุการณ์อันไม่สงบอาจเกิดขึ้นเมื่อใดก็ได้ หากในยามปกติ ทหารแต่ละคนในหน่วยงานแต่ละหน่วยงานก็ต้องมีหน้าที่อื่นๆ อีกทั้งกองทัพยังเป็นองค์กรใหญ่ มีหน่วยงานในสังกัดมากมาย โดยในนามสกุลพระประทานนั้น มีความหมายที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ต่าง ๆ ของนายทหาร โดยจะเป็นการใช้คำคำวิเศษณ์หรือคำวิเศษณ์ประกอบกับคำอื่น ๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความชำนาญและเชี่ยวชาญในงานนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น

เก่งทุกทาง	เก่งถนัดมั่ว	เก่งรักษัสัตว์	คล่องลั้งสอน	คล่องเชิงศร	คล่องเชิงรบ
คล่องการยิง	คล่องตรวจโรค	คล่องพยาบาล	คล่องรักษา	เจนอักษร	ถนัดหัตถกรรม
ถนัดรักษา	ถนัดเดินข่าว	ถนัดภาษา	ถนัดรักษัสัตว์	เที่ยงธรรม	ทันด่วน
เพียรเลิศ	รวดเร็ว	เร็วพลัน	ว่องส่งสาร	ไวสืบข่าว	ไวสืบการ
ว่องคล่อง	ไวว่อง	ว่องไว	ไวพยาบาล	ไวถนอมสัตว์	ไวรักษัสัตว์

แข็งขัน

3.2 ความกล้าหาญ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนามสกุลที่ประทานทั้งสิ้น 61 นามสกุล พบว่ามีนามสกุลที่มีความหมายเกี่ยวกับความกล้าหาญ 19 นามสกุล ทั้งนี้เพราะเกียรติของทหารในยามศึก คือการได้รับเพื่อชาติ ได้เอาชีวิตเป็นเดิมพันในการดำรงอยู่ของกองทัพ ความกล้าหาญจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของทหาร ตัวอย่างนามสกุลที่มีความหมายแสดงถึงความกล้าหาญ อาทิ

ก้องสมุทร	กล้าตุลุมบอน	กำลังเอก	กำลังงาม	กำลังศร	จำรูญฤทธิ์
ชนะภัย	เพิ่มกำลังเมือง	พันธุ์นักรบ	ภัยลี	ไล่ศัตรูไกล	ไล่ศัตรูห่าง
ศัตรูลี	ศัตรูแสง				

ในบางครั้ง อาจใช้สัญลักษณ์เป็นอาวุธหรือสัตว์ อาทิ สิงห์ และช้าง ในการตั้งนามสกุลเพื่อสะท้อนถึงความกล้าหาญด้วย เช่น สิงหะ เสวตชาติ ศัตรากม ชุกริช

3.3 ความจงรักภักดี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนามสกุลที่ประทานทั้งสิ้น 61 นามสกุล พบว่ามีนามสกุลที่มีความหมายเกี่ยวกับความจงรักภักดี 6 นามสกุล เช่นนามสกุล “**จิตรภักดี**” เป้าหมายของการจงรักภักดีนี้มีหลายประการมีทั้งการจงรักภักดีสำนึกรักในบ้านเกิด เช่นนามสกุล “**เกิดบ้านกุ่ม**” จงรักภักดีต่อประเทศชาติ เช่น นามสกุล “**ไทยสมัค**” จงรักภักดีต่อภาระหน้าที่และประชาชน เช่นนามสกุล “**รักษพลเมือง**” “**รักษราชการ**” และจงรักภักดีต่อผู้บังคับบัญชาซึ่งก็คือผู้ประทานนามสกุล เช่น นามสกุล “**จุลเสวก**” โดยพระบรมวงศ์เฉอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ (อ้างถึงในอุดม จิตรภักดี, 2532) ได้ทรงให้บรรดาธิบายว่า นามสกุลนี้ แปลความหมายได้ว่า ข้าหลวงน้อย และหากจะแปลทางอ้อม ก็สามารถแปลได้ว่า ผู้รับใช้ของพระองค์เอง เพราะพระองค์ทรงมีฉายาว่า “เล็ก” อันตรงกับคำว่า “จุล” นั่นเอง

3.4 ความมีเกียรติยศและศักดิ์ศรี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนามสกุลที่ประทานทั้งสิ้น 61 นามสกุล พบว่ามีนามสกุลที่มีความหมายเกี่ยวกับความมีเกียรติยศและศักดิ์ศรี 5 นามสกุล เช่น “**ศรีแก้ว**” “**บุญมาก**” โดยบางนามสกุลอาจมีความหมายที่เกี่ยวข้องไปถึงความเจริญด้วยโภคทรัพย์อันจะนำมาซึ่งเกียรติยศด้วย เช่น “**ธนรักษ์**” “**จิตรคำ**” “**พงษ์สิน**”

สรุปและอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในนามสกุลที่สมเด็จพระเจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ ทรงประทาน ในด้านของการใช้คำและความหมาย ซึ่งประกอบด้วยนามสกุลที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ทั้งสิ้น 61 นามสกุล

ผลการวิเคราะห์พบว่า สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ ทรงใช้จำนวนพยางค์ในการตั้งนามสกุลตั้งนามสกุลตั้งแต่ 2-5 พยางค์ โดยพบว่ามียังจำนวน 3 พยางค์ มากที่สุด รองลงมาคือ 2 พยางค์ คำที่ทรงใช้ในการตั้งนามสกุลนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นคำที่สั้น กระชับ และมีความหมายตรงตัว โดยจะมีความหมายเกี่ยวกับความกล้าหาญ อึกเขิม รวดเร็วและคล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน โดยมีการขึ้นต้นด้วยคำวิเศษณ์มากที่สุด ทั้งนี้ เพราะต้องการแสดงคุณลักษณะบางประการในการปฏิบัติงานให้ปรากฏในนามสกุล รองลงมาคือการขึ้นต้นด้วยคำนาม ซึ่งก็เป็นคำนามที่แสดงออกถึงความอึกเขิมและกล้าหาญ และการขึ้นต้นด้วยคำกริยา ซึ่งก็จะเป็นกริยาที่แสดงถึงความสามารถในหน้าที่เช่นกัน นับเป็นลีลาซึ่งสะท้อนให้เห็นพระอุปนิสัยแบบนายทหารที่มีความเด็ดเดี่ยวมั่นคงตรงไปตรงมา ดังที่พระโอรส คือพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ (2554: 60) ได้เขียนถึงพระองค์ไว้ว่า “พระองค์มักจะทรงรับสั่งแก่บรรดาศิษย์ทหารอยู่เนืองๆ โดยเป็นการรับสั่งตรงไปตรงมาอย่างไม่เกรงผู้ใด...พระองค์ตรัสอย่างเรียกกันดูๆ ว่า ขวานผ่าซาก”

ในส่วนของความหมายนั้น ส่วนใหญ่ข้าราชการที่ประทานนามสกุลต่อพระบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถนั้นจะเป็นข้าราชการฝ่ายทหาร ความหมายในนามสกุลจึงสะท้อนให้เห็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายทหารเป็นสำคัญ นั่นคือ ความสามารถในหน้าที่ ความกล้าหาญ ความจงรักภักดี ความมีเกียรติยศ และศักดิ์ศรี ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวไม่ได้เป็นเพียงคุณลักษณะของทหารเท่านั้น แต่เป็นคุณลักษณะที่พึงมีในทุกคน สอดคล้องกับงานวิจัยของปานทิพย์ มหาไตรภพ (2545) ซึ่งศึกษานามสกุลพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวและพบว่ามีการนำความหมายที่ดี และเป็นสิริมงคลมาตั้งเป็นนามสกุล ได้แก่ความสุข ความเจริญรุ่งเรือง คุณลักษณะต่าง ๆ และความเกียรติยศชื่อเสียง อีกทั้งยังนิยมยกย่องบุคคลที่มีคุณสมบัติดี เช่น ความเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ความมีเกียรติยศ ซึ่งความหมายเหล่านี้สะท้อนให้เห็นค่านิยมและลักษณะของวัฒนธรรมไทยได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อเช่นการตั้งชื่อ การตั้งนามสกุล การตั้งชื่อร้านค้า วัด หรือสถานที่สำคัญต่างๆ ว่ามีลักษณะการใช้ภาษา และสะท้อนให้เห็นความเชื่อทางสังคมอย่างไร เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาภาษาในเชิงสังคมและวัฒนธรรมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กองทัพบก. 2555. **คู่มือราชการสนาม การนำและผู้นำทางทหาร**. กรุงเทพมหานคร: กรมยุทธศึกษาทหารบก
- จุลจักรพงษ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า. 2554. **เกิดวังปารุสก์** (สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์และสมัยประชาธิปไตย). พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร: ริเวอร์ บุ๊คส์
- ฉันทน์ เจริญกุล. 2551. **การขนานนามสกุล : กลไกของรัฐในการสร้างสำนึกชาตินิยมและอัตลักษณ์ความเป็นชาย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปานทิพย์ มหาไตรภพ. 2545. **นามสกุลพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว : การวิเคราะห์ทาง**
อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์
- อาภรณ์ คูประเสริฐวงศ์. 2544. **นามสกุลคนไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ : กรณีศึกษาที่ตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด**
จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาภาษาไทยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุดม จิตรภักดี, พันโท. 2532. **นามสกุลที่ จอมพล สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวง**
พิษณุโลกประชานาถทรงประทาน. แจกเป็นที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ พันโทอุดม จิตรภักดี วันที่ 8
เมษายน 2555 ณ วัดโสมนัสวิหาร กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สัมพันธ์พาณิชย์
- อุภติศิลป์สาร, พระยา. 2535. **หลักภาษาไทย (อักษรวินิจฉัยวาทศาสตร์ วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์)**. กรุงเทพมหานคร: ไทย
วัฒนาพานิช

Rush, Robert S. 2006. **Enlisted Soldier's Guide**. 7th ed. Stackpole Books

การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ในชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปี 2557

Local Wisdom on Water Management for Livelihood Enhancement Phranakhon Si Ayutthaya Province, Year 2014

แสงจิตต์ ไตแสง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 1) เพื่อมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมเพื่อรองรับการฟื้นฟูทกภัยให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) เพื่ออนุรักษ์สภาพแวดล้อมในชุมชนและส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในการแบ่งปันการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ และศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในการอาศัยอยู่ร่วมกับแหล่งน้ำด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำแถบที่ราบลุ่มกลางทุ่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีจำนวน 313 ครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งหมด 4 ตอน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล การส่งเสริมให้ชุมชนร่วมมือกันใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแก้ไขปัญหาท่วม การบริหารจัดการน้ำและการพัฒนาคุณภาพชีวิต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม Multiple Regression รวมถึง (Pearson's Product Moment Correlation)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประชากรจำนวน 313 คน ส่วนใหญ่เพศหญิง อายุเฉลี่ย 46 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมต้น ประกอบอาชีพเกษตรกร มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 13,643 บาท อาศัยอยู่บ้านชั้นเดียว โดยใช้ระยะเวลาการพักอาศัย 33 ปี และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งสิ้น 4 คน

ผลการวิจัย พบว่า การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปี 2557 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคม ในการรองรับการฟื้นฟูทกภัยอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก ส่วนการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในชุมชนและส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมตรงประเด็นได้มาตรฐานที่ดี และการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในการแบ่งปันการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ มีความสอดคล้องกับประเด็นในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนตามที่กำหนดไว้

สำหรับปัญหาหรืออุปสรรคพบว่าขาดการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงช่วงน้ำท่วมค่อนข้างน้อย และจากประสบการณ์น้ำท่วมในอดีตทำให้การดำเนินชีวิตไม่สะดวกสบาย จึงเสนอแนะว่าควรดูแลช่วยเหลือกันแก้ปัญหาวิกฤต และปรับพฤติกรรมส่งเสริมฝึกสมาธิยึดหลักคุณธรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ผสมผสานกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : ภูมิปัญญาท้องถิ่นบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ, การพัฒนาคุณภาพชีวิต, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Abstract

This study aimed to 1) emphasize on people's participation in flood rehabilitation effort for sustainable livelihood enhancement with Local Wisdom, 2) protect local environment and promote sustainable development for natural resources with Local Wisdom, and 3) establish knowledge on water resource sharing and livelihood of people depending on water resources with Local Wisdom. The sample group composed of 313 households residing in Phranakhon Si Ayutthaya alluvial plain.

Questionnaires posing 5-point rating scale were used to find out the usage of local wisdom on water management for livelihood enhancement. Its four sections included personal data, promotion of local wisdom used by communities against flood, water resource management, and livelihood enhancement. Frequency, percentage, mean, standard deviation, multiple regression and Pearson's product moment correlation were applied for statistical analysis.

The group of 313 samples consisted of female farmers with average age of 46 years old, educated up to junior high school level, with monthly income of 13,643 Baht in average, and living in one-story house for 33 years. There were 4 members in each household.

The results of the study on local wisdom on water management for livelihood enhancement in Phranakhon Si Ayutthaya Province, year 2014 revealed that their household income was considered high. Participation of people on flood rehabilitation effort was very good, while environmental protection and natural resource development promotion was good. Their knowledge on water resource sharing was in consistence with local wisdom on water management and in accordance with their plan on water management for community's quality of life improvement.

Their problems and obstacles were the lack of sustainable living during flood and past flood events caused them uneasiness. To solve the problems, the study suggested that communities need to help each other. They need to also correct their behavior by practicing meditation and valuing moral principles. Exchanging knowledge and integrating local wisdom on water management will help improving their quality of life as well.

Key words: local wisdom on water management, livelihood enhancement, Phranakhon Si Ayutthaya Province

บทนำ

วิถีชีวิตของคนยุคปัจจุบันส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่จากภัยธรรมชาตินานาชนิดที่มีความรุนแรงด้านอุทกภัย ซึ่งต้องมีการเรียนรู้และศึกษาภัยธรรมชาติรวมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการอาศัยอยู่ร่วมกับธรรมชาติ โดยให้รู้เท่าทันต่อภัยธรรมชาติ ด้วยวิธีการปรับพฤติกรรมให้อยู่ได้อย่างมีความเข้าใจธรรมชาติ และพัฒนาปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตแบบผสมผสาน โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงจากอุทกภัยทางธรรมชาติ พร้อมกับเรียนรู้ภูมิศาสตร์และระบบนิเวศน์ โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตควบคู่กับอุทกภัยทางธรรมชาติ ให้สามารถอยู่ร่วมกับอุทกภัยได้อย่างมีความสุข รวมทั้งการนำหลักแนวคิดและทฤษฎีมาปรับใช้กับสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ ซึ่งมีการนำหลักการบริหารจัดการอุทกภัยและหลักแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านอุทกภัย โดยการเตรียมวางแผนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทุกๆด้านให้สอดคล้องกับความเป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อรองรับการปรับตัวต่อสถานการณ์ทางธรรมชาติและการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เกิดจากภัยธรรมชาติในทุกรูปแบบ อาทิเช่น ด้านอุทกภัย โดยให้อยู่กับธรรมชาติได้อย่างเป็นมีความสุขรวมถึงการเรียนรู้ปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคม ควบคู่กับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อป้องกันปัญหาด้านอุทกภัยยิ่งขึ้น เช่น การตัดไม้ทำลายป่าเป็นเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ปัญหาน้ำท่วมมีความรุนแรง และปัญหาอื่นๆ เป็นต้น

จากปัญหาด้านอุทกภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทยแถบที่ลุ่มริมน้ำและพื้นที่ที่มีความเสี่ยงด้านอุทกภัย จะเห็นได้ว่า จึงทำให้เกิดพลังภายในชุมชนเกี่ยวกับการเกื้อกูลกัน รวมถึงเกิดความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติและคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ แทบจะกล่าวได้ว่าการสูญเสียความรู้และปัญญาในการทำความเข้าใจในการเรียนรู้ทางธรรมชาติตลอดจนการดำรงชีวิตซึ่งกลายเป็นเหยื่อภัยธรรมชาติหลายครั้งที่ผ่านมา นั้น พบว่าธรรมชาติมีอำนาจยิ่งกว่าเทคโนโลยี ซึ่งควรหาแนวทางในการปรับวิถีคิด และมุมมองในการดำรงชีวิตให้อยู่กับธรรมชาติ โดยใช้ชีวิตอย่างพอเพียงไม่เบียดเบียนธรรมชาติอย่างยิ่งยั้ง

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนที่ผ่านมา เพื่อแสวงหาวิธีการในการรองรับปัญหาด้านอุทกภัยและแนวทางการศึกษาการปรับเปลี่ยนโครงสร้างที่อยู่

อาศัย ให้เข้ากับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในการเตรียมรับมือจากภัยธรรมชาติ ด้วยการวางแผนการสร้างที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับทำเล ที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะประชาชนที่พักอาศัยอยู่ที่ราบลุ่มติดริมน้ำ กลางทุ่งหรือพื้นที่เสี่ยงต่อน้ำท่วม โดยเน้นการเรียนรู้ธรรมชาติให้สามารถอาศัยอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างมีความสุขและไม่ทำลายธรรมชาติซึ่งควรมีการส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนให้ร่วมกันรักษาธรรมชาติ ด้วยการปลูกต้นไม้ รักษาแม่น้ำลำธารให้อยู่อย่างสมบูรณ์พร้อมเรียนรู้วิธีการป้องกันอุทกภัยและปรับเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยให้สามารถรองรับสถานการณ์อุทกภัย ซึ่งผลที่ได้จากการทำวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนที่ได้รับอุทกภัยหรือ ผู้ที่ได้รับความเดือนร้อนจากภัยธรรมชาติ เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น และเพื่อการสะสมองค์ความรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการน้ำ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคม เพื่อรองรับการฟื้นฟูอุทกภัยให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2) เพื่ออนุรักษ์สภาพแวดล้อมในชุมชนและส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 3) เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในการแบ่งปันการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ และศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในการอาศัยอยู่ร่วมกับแหล่งน้ำด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปบริหารจัดการน้ำในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 313 ครั้วเรือนจากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1.170 ครั้วเรือน โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างในล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2538 :37)

$$n = \frac{1,170}{1 + 1,170 (0.05)^2} = 298$$

ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 298 คน ซึ่งใช้จริงจำนวน 313 ครั้วเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่พักอาศัย ระยะเวลาในการพักอาศัย จำนวนสมาชิกในครั้วเรือน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยการส่งเสริมให้ชุมชนร่วมมือกันใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแก้ไขปัญหา น้ำท่วม ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน ด้านประสบการณ์ในการดำรงชีวิตและการแลกเปลี่ยนความรู้ ด้านการพึ่งพาตนเอง ด้านการสร้างวินัยในท้องถิ่น และด้านการอยู่ร่วมกับแหล่งน้ำ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับมีค่าจำแนกอยู่ระหว่าง 0.62-0.88 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.91

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการน้ำภายในชุมชน ได้แก่ ด้านแบบแผนการเรียนรู้ด้านการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงความเป็นอยู่ และด้านการสร้างภูมิตกภายในชุมชน

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านตนเอง ด้านสังคมและด้านร่างกาย

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีแจกแบบสอบถามให้แก่ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครั้วเรือน พร้อมทั้งขอให้ประชาชนส่งแบบสอบถามกลับคืนโดยได้แบบสอบถามสมบูรณ์กลับคืนจำนวน 313 ชุดจากประชาชนที่เป็นหัวหน้าครั้วเรือนทั้งสิ้น 350 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 89.42

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม Multiple Regression รวมถึง (Pearson's Product Moment Correlation) และมีเกณฑ์การแปลค่าคะแนนเฉลี่ยได้แก่ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึงระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 หมายถึงระดับความคิดเห็นน้อยค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 หมายถึงระดับความคิดเห็นปานกลางค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 หมายถึงระดับความคิดเห็นมากและค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00 หมายถึงระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 46 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมต้น ประกอบอาชีพเกษตรกร มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 13,643 บาท อาศัยอยู่บ้านชั้นเดียว โดยใช้ระยะเวลาการพักอาศัย 33 ปี และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งสิ้น 4 คน

2. การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ชุมชนร่วมมือกันใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแก้ไขปัญหาอุทกภัยในประเด็นย่อยพบว่า

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การปลูกต้นไม้สามารถช่วยแก้ปัญหาหน้าท่วมได้ ($\bar{X} = 3.98$) การปลูกต้นไม้ทำให้สภาพแวดล้อมชุมชนน่าอยู่ ($\bar{X} = 4.18$) ไม่โคน ถอน ตัดต้นไม้สามารถแก้ปัญหาหน้าท่วมได้ ($\bar{X} = 3.85$) และการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงทำให้ชุมชนเกิดความสามัคคี ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยตามขั้นตอนแต่ละด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ย พบว่า

ด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่าอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คือ การช่วยเหลือกันในชุมชนทำให้เกิดความสามัคคี ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมาคือการแบ่งปัน ข้าวสาร อาหาร ช่วงน้ำท่วมทำให้ชุมชนรักกันมากขึ้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) เหตุการณ์น้ำท่วมทำให้เป็นมิตรกับเพื่อนบ้านมากขึ้น ($\bar{X} = 3.68$) และ การช่วยเหลือกันในชุมชนจึงเป็นชุมชนเข้มแข็งและสามัคคี ($\bar{X} = 3.66$) ตามลำดับ

ด้านประสบการณ์ในการดำรงชีวิตและการแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่าอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คือ ช่วงน้ำท่วมชุมชนสามารถปรับตัวอยู่กับน้ำได้ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.75$) รองลงมาคือการนำหลักคุณธรรมศีลธรรมมาใช้ทำให้ครอบครัวมีความสุขเพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 3.58$) การใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายไม่ฟุ้งเฟ้อเพื่อให้ปรับตัวได้ดีขึ้นช่วงน้ำท่วม ($\bar{X} = 3.57$) และ ประสบการณ์น้ำท่วมในอดีตทำให้ชุมชนดำเนินชีวิตปกติ ($\bar{X} = 3.44$) ตามลำดับ

ด้านการพึ่งพาตนเองเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่าอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คือ การเรียนรู้วิถีชีวิตในการปรับตัวช่วงน้ำท่วม ($\bar{X} = 3.77$) รองลงมาคือสามารถแก้ปัญหาในการอยู่ร่วมกับน้ำได้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.48$) สามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองให้อยู่กับน้ำได้อย่างมีความสุข ($\bar{X} = 3.42$) และการดูแลกันในชุมชนสามารถแก้ปัญหาวิกฤตน้ำท่วมได้ดี ($\bar{X} = 3.35$) ตามลำดับ

ด้านการสร้างวินัยในท้องถิ่นเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่าอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คือ ช่วงน้ำท่วมมีหน่วยงานองค์กรบริหารส่วนตำบล เข้ามาช่วยเหลือ ($\bar{X} = 3.93$) รองลงมาคือทุกครั้งที่น้ำท่วมชุมชนรอการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ ($\bar{X} = 3.73$) หน่วยงานภาครัฐดูแลเอาใจใส่ชุมชนทั่วถึง ($\bar{X} = 3.71$) ถ้าน้ำท่วมเกิดความเสียหายชุมชนมักจะรอความช่วยเหลือจากรัฐ ($\bar{X} = 3.54$) และ การช่วยเหลือกันในชุมชนสามารถแก้ปัญหาหน้าท่วม ($\bar{X} = 3.34$) ตามลำดับ

ด้านการอยู่ร่วมกับแหล่งน้ำเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่าอยู่ในระดับมากเป็น

อันดับแรก คือมีการรณรงค์ปลูกต้นไม้แก้ปัญหาหน้าท่วมในชุมชน ($\bar{X} = 3.61$) รองลงมาคือมีการดูแลรักษาลำน้ำให้ใช้ประโยชน์ได้ดี ($\bar{X} = 3.44$) มีการปลูกฝังให้รักษาสสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.41$) และลำดับสุดท้าย คือ ลำดับปานกลาง คือมีการอนุรักษ์ธรรมชาติและการรักษาธรรมชาติให้คงอยู่ในชุมชน ($\bar{X} = 3.29$) ตามลำดับ

การศึกษานโยบายท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการน้ำภายในชุมชนในประเด็นย่อย พบว่า

ด้านแบบแผนการเรียนรู้ เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการน้ำภายในชุมชนโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่าอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คือการปรับตัวช่วงน้ำท่วม ($\bar{X} = 3.80$) รองลงมา คือ การเรียนรู้แบบพอเพียงในการอยู่ร่วมกับน้ำ ($\bar{X} = 3.48$) การเรียนรู้ความเป็นอยู่แบบดั้งเดิม ($\bar{X} = 3.46$) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ช่วงน้ำท่วม ($\bar{X} = 3.42$) มีการเตรียมตัวแก้ปัญหาหน้าท่วม ($\bar{X} = 3.41$) และ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้อยู่ร่วมกับน้ำ ($\bar{X} = 3.35$) ตามลำดับ

ด้านการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงความเป็นอยู่ เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการน้ำภายในชุมชนโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่าอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คือก่อสร้างคันกันน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วม ($\bar{X} = 3.87$) รองลงมา คือ ปลูกบ้านสูงเพื่อแก้ปัญหาหน้าท่วม ($\bar{X} = 3.69$) ขุดขยายคูคลองเพื่อแก้ปัญหาหน้าท่วม ($\bar{X} = 3.60$) ขุดลอกคูคลองให้น้ำสามารถไหลผ่านได้ ($\bar{X} = 3.53$) มีการกำจัดผักตบชวาที่กีดขวางทางน้ำไหล ($\bar{X} = 3.46$) และขุดลอกลำน้ำที่ตื้นเขินให้น้ำไหลสะดวก ($\bar{X} = 3.44$) ตามลำดับ

ด้านการสร้างกติกาภายในชุมชนเกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการน้ำภายในชุมชนโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่าอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คือสร้างสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจให้อยู่กับน้ำได้ ($\bar{X} = 3.44$) รองลงมา คือ มีการเตรียมเรือใช้ช่วงน้ำท่วม ($\bar{X} = 3.55$) มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่พอกอาศัยให้สะอาดน่าอยู่ ($\bar{X} = 3.54$) ดูแลสุขภาพ ภาย ใจ ให้พร้อมสู้กับปัญหาหน้าท่วม ($\bar{X} = 3.53$) ทำจิตใจให้สดชื่น ไม่เครียดวิตกกังวลเพื่อสู้กับภัยธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.49$) เมื่อเกิดปัญหาหน้าท่วมต้องร่วมกันพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็งน่าอยู่ ($\bar{X} = 3.45$) มีการเข้าร่วมกิจกรรมแบ่งปันของใช้ช่วงน้ำท่วม ($\bar{X} = 3.42$) และ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมช่วงน้ำท่วม ($\bar{X} = 3.30$) ตามลำดับ

การศึกษานโยบายท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนในประเด็นย่อย พบว่า

ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านตนเองโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่าอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คือชุมชนให้ความสำคัญต่อกิจกรรมทางศาสนา ($\bar{X} = 3.40$) รองลงมา คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพในชุมชน ($\bar{X} = 3.38$) และลำดับสุดท้ายอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีการส่งเสริมการฝึกสมาธิในชุมชน ($\bar{X} = 3.21$) ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านสังคมโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่าอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คือใช้เวลาว่างช่วยเหลือกันทำงานในชุมชน ($\bar{X} = 3.61$) รองลงมา คือ นำหลักธรรมมาใช้ในการดำรงชีวิต ($\bar{X} = 3.56$) ที่ยึดเหนี่ยวของชุมชนคือศาสนา ($\bar{X} = 3.52$) และยึดหลักคุณธรรมในการครองชีพ ($\bar{X} = 3.50$) ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านร่างกายโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่าอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คือชุมชนดูแลสุขภาพด้วยการปลูกผักกินเอง ($\bar{X} = 3.83$) รองลงมา คือ ชุมชนมีสุขภาพแข็งแรงเพราะอากาศสดชื่น ($\bar{X} = 3.60$) มีกิจกรรมในชุมชนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ($\bar{X} = 3.43$) และลำดับสุดท้ายอยู่ในระดับปานกลาง คือชุมชนให้ความสำคัญกับการออกกำลังกาย ($\bar{X} = 3.25$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยใช้เทคนิคสมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression)

ด้านวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมในการรองรับการฟื้นฟูทุกภัยให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลการวิจัยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อการบริหารจัดการน้ำในชุมชน ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยแยกออกเป็น 2 ปัจจัย คือปัจจัยด้านแผนการเรียนรู้ และปัจจัยด้านการแก้ปัญหา

ด้านความเป็นอยู่ จากการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติถดถอยพหุคูณ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคม และเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยแยกออกเป็น 2 ปัจจัยคือ ปัจจัยด้านการสร้างกติกากายในชุมชน และปัจจัยการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคม ซึ่งการบริหารจัดการน้ำต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยแยกออกเป็น 1 ปัจจัย คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย จากการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติถดถอยพหุคูณ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคม แต่ปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านตนเองและด้านสังคม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ข้อมูลที่ปรากฏ (ดูตาราง ที่ 1path analysis)

ด้านวัตถุประสงค์ เพื่ออนุรักษ์สภาพแวดล้อมในชุมชนและส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลการวิจัยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อการบริหารจัดการน้ำในชุมชนด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยแยกออกเป็น 1 ปัจจัย คือการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา จากการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติถดถอยพหุคูณ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในชุมชน แต่ปัจจัยด้านการสร้างกติกากายในชุมชน ปัจจัยด้านแผนการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการแก้ปัญหาคือความเป็นอยู่ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในชุมชนและการบริหารจัดการน้ำต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยแยกออกเป็น 1 ปัจจัย คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม จากการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติถดถอยพหุคูณ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในชุมชนและการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม แต่ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านตนเองและด้านร่างกาย มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในชุมชนและส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในการแบ่งปันการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำและศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในการอาศัยอยู่ร่วมกับแหล่งน้ำด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลการวิจัยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อการบริหารจัดการน้ำภายในชุมชนด้านการส่งเสริมให้ชุมชนร่วมมือกันใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการบริหารจัดการน้ำภายในชุมชน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยแยกออกเป็น 2 ปัจจัย คือด้านการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา และด้านแผนการเรียนรู้ จากการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติถดถอยพหุคูณ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ แต่ปัจจัยด้านประสบการณ์และการพึ่งพา ปัจจัยด้านการสร้างวินัยในท้องถิ่น ปัจจัยด้านการใช้ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ เพราะประสบการณ์และการพึ่งพา จะนำไปสู่การแบ่งปันการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนและผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านตนเอง ด้านสังคมและด้านร่างกาย มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับประสบการณ์และการพึ่งพาด้านการอยู่ร่วมกับแหล่งน้ำ และการบริหารจัดการน้ำต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับด้านการสร้างวินัยในท้องถิ่น และการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านตนเองไม่มีความสัมพันธ์กับด้านการใช้ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม แต่การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคมและด้านร่างกายมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการใช้ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับด้านการมีส่วนร่วม และด้านการใช้ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม แต่การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านตนเองและด้านร่างกาย มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการใช้ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลค่าความสัมพันธ์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน(Pearson's Product Moment Correlation) ระหว่างการบริหารจัดการน้ำกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน

ด้านประสบการณ์และการพึ่งพา มีความสัมพันธ์ 2 คือ ความสัมพันธ์ค่อนข้างมาก และมีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย คือความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย แสดงให้เห็นว่า ถ้ามีการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนด้านตนเอง โดยให้เริ่มจากการช่วยเหลือตนเอง แสดงให้เห็นว่า ถ้ามีการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนด้านตนเองเพิ่มขึ้น จะทำให้มีการนำประสบการณ์และการพึ่งพาเพิ่มขึ้น และความสัมพันธ์ค่อนข้างมากแสดงให้เห็นว่า ถ้ามีการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนด้านร่างกาย

เพิ่มขึ้น จะทำให้มีการนำประสบการณ์/การพึ่งพา เพิ่มขึ้น ทั้งนี้การทดสอบทางสถิติเชื่อมั่นร้อยละ 99 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์เพียงทางเดียว คือ มีความสัมพันธ์ค่อนข้างมาก แสดงให้เห็นว่า ถ้ามีการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนด้านตนเอง และด้านสังคมเพิ่มขึ้น จะทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้การทดสอบทางสถิติเชื่อมั่นร้อยละ 99 ส่วนด้านการอยู่กับน้ำมีความสัมพันธ์ 2 ทาง คือ ความสัมพันธ์ค่อนข้างมากและความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย คือ ความสัมพันธ์ค่อนข้างมาก แสดงให้เห็นว่า ถ้ามีการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนด้านตนเองเพิ่มขึ้น จะทำให้ประชาชนสามารถอยู่กับน้ำเพิ่มขึ้น ส่วนด้านการอยู่กับแหล่งน้ำ มีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย แสดงให้เห็นว่า ถ้ามีการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนด้านร่างกาย และด้านสังคมเพิ่มขึ้น จะทำให้ประชาชนสามารถอยู่กับแหล่งน้ำเพิ่มขึ้น ทั้งนี้จากการทดสอบทางสถิติเชื่อมั่นร้อยละ 99 ส่วนด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านตนเอง มีความสัมพันธ์ 2 ทาง คือ ความสัมพันธ์ค่อนข้างมากและมีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย คือ ความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย แสดงให้เห็นว่า ด้านประสบการณ์และการพึ่งพาเพิ่มขึ้น จะทำให้ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านร่างกายเพิ่มขึ้น และมีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อยแสดงให้เห็นว่า ด้านการอยู่กับแหล่งน้ำเพิ่มขึ้น จะทำให้ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านร่างกายเพิ่มขึ้น ทั้งนี้จากการทดสอบทางสถิติเชื่อมั่นร้อยละ 99 และด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย มีความสัมพันธ์ 2 ทาง คือ ความสัมพันธ์ค่อนข้างมาก และมีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย คือ ความสัมพันธ์ค่อนข้างมาก แสดงให้เห็นว่า ด้านประสบการณ์และการพึ่งพาเพิ่มขึ้น จะทำให้ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านร่างกายเพิ่มขึ้น และมีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อยแสดงให้เห็นว่า ด้านการอยู่กับแหล่งน้ำเพิ่มขึ้น จะทำให้ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านร่างกายเพิ่มขึ้น ทั้งนี้จากการทดสอบทางสถิติเชื่อมั่นร้อยละ 99 และด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม มีความสัมพันธ์ 2 ทาง คือ ความสัมพันธ์ค่อนข้างมากและมีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย คือ มีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากแสดงให้เห็นว่า ด้านการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น จะทำให้ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคมเพิ่มขึ้น และมีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย แสดงให้เห็นว่า ด้านการอยู่กับน้ำเพิ่มขึ้นจะทำให้ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้การทดสอบทางสถิติเชื่อมั่นร้อยละ 99

3. ปัญหา อุปสรรค หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.1 ด้านปัญหา อุปสรรค

ประชาชนมีการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน ดังนี้

3.1.1 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมยังขาดการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงและยังขาดการช่วยเหลือกันภายในชุมชน

3.1.2 การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในชุมชนและส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมยังขาดประสบการณ์ในการแก้ปัญหาและการปรับตัวด้านความเป็นอยู่ในช่วงวิกฤตจากอุทกภัย

3.1.3 การสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในการแบ่งปันการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ และศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในการอาศัยอยู่ร่วมกับแหล่งน้ำนั้น

3.1.4 ต้องมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในช่วงเหตุการณ์อุทกภัยซึ่งต้องมีการส่งเสริมให้ชุมชนมีแนวทางในการปฏิบัติตนโดยยึดหลักทางพุทธศาสนาเข้ามาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจภายในชุมชน

3.1.5 ขาดสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจด้านหลักคุณธรรมในการครองชีพซึ่งต้องมีการมุ่งเน้นเพื่อแลกเปลี่ยนทั้งประสบการณ์ความรู้แบบผสมผสานร่วมกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนยิ่งขึ้น

3.2 ด้านข้อเสนอแนะการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน

ประชาชนให้ข้อเสนอแนะการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน ดังนี้

3.2.1 ควรมุ่งเน้นการรณรงค์การปลูกต้นไม้ เพื่อแก้ปัญหาอุทกภัย

3.2.2 ควรช่วยเหลือกันภายในชุมชนเน้นความสามัคคีและสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนเข้มแข็ง

3.2.3 ควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและเรียนรู้วิถีชีวิตในช่วงอุทกภัย

3.2.4 ควรให้หน่วยงานภาครัฐและองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามาช่วยเหลืออย่างจริงจัง

- 3.2.5 ควรหาวิธีป้องกันการสร้างคันกันน้ำเพื่อป้องกันอุทกภัยอย่างถาวร
- 3.2.6 ควรหาสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจเพื่อเป็นหลักในการดำรงชีวิต
- 3.2.7 ควรให้ชุมชนดูแลสุขภาพและความเป็นอยู่อย่างพอเพียง
- 3.2.8 ควรให้ความสำคัญด้านศาสนาและการจัดกิจกรรม
- 3.2.9 ควรติดตามข่าวสารทางหนังสือพิมพ์วิทยุ โทรทัศน์ เกี่ยวกับอุทกภัย

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 46 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมต้น ประกอบอาชีพเกษตรกร มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 13,643 บาท อาศัยอยู่บ้านชั้นเดียว โดยใช้ระยะเวลาการพักอาศัย 33 ปี และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งสิ้น 4 คน

จากการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าด้านความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน ด้านประสบการณ์ในการดำรงชีวิตและการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการพึ่งพาตนเอง(โกวิทย์พวงงาม (2553: 169-170)ด้านการสร้างวินัยในท้องถิ่นและด้านการอยู่ร่วมกับแหล่งน้ำโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ส่วนด้านแบบแผนการเรียนรู้ ด้านการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงความเป็นอยู่ และด้านการสร้างกติกายในชุมชนโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ (Elinor Ostrom, 2009) ส่วนด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านร่างกายด้านอารมณ์ และด้านสังคมโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาประเด็นรายย่อยของการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ชุมชนร่วมมือกันโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแก้ไขปัญหาทั่วพบว่ามีบางประเด็นที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยได้แก่ ประเด็นย่อยเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและรักษารักษาธรรมชาติให้คงอยู่ในชุมชน ($\bar{X} = 3.29$)ซึ่งประเด็นดังกล่าวควรมีการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและรักษารักษาธรรมชาติอย่างจริงจัง โดยให้ชุมชนกำหนดเป็นแผนแม่แบบในการร่วมมือกันรักษารักษาธรรมชาติ เพื่อแก้ปัญหาด้านอุทกภัยอย่างยั่งยืน (ราชกิจจานุเบกษา. 2557: 1-2)ซึ่งสอดคล้องกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ(พัชรินทร์สิริสุนทร (2550: 17-18) ในด้านการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนทั้งสามด้าน ได้แก่ ด้านตนเอง ด้านสังคม และด้านร่างกาย พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน ด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ ชุมชนให้ความสำคัญกับการออกกำลังกาย ($\bar{X} = 3.25$) ซึ่งในประเด็นดังกล่าว เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านการดูแลสุขภาพ ควรให้ความสำคัญกับการออกกำลังกาย จึงทำให้สุขภาพแข็งแรงสามารถสร้างความสามัคคีในชุมชน ถ้าสุขภาพดีย่อมส่งผลให้การดำรงชีวิตดีขึ้นและสามารถแก้ปัญหาหรือป้องกันปัญหาที่เกิดจากอุทกภัยทางธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน(ชล บุนนาค ,2554:15-17)

ข้อเสนอแนะการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนในแต่ละประเด็น พบว่า ควรมุ่งเน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติและรักษารักษาธรรมชาติให้คงอยู่ในชุมชนและควรสร้างความสามัคคีช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหาวิกฤตด้านอุทกภัยรวมทั้งปรับพฤติกรรมความเป็นอยู่หาสิ่งยึดเหนี่ยวตามหลักพุทธศาสนา และส่งเสริมการฝึกสมาธิโดยยึดหลักคุณธรรมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้แบบผสมผสานกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการเตรียมความพร้อมในการแก้ปัญหาน้ำท่วมอย่างยั่งยืนในการรองรับวิกฤตด้านอุทกภัย
2. ควรศึกษาการวางแผนแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในระยะยาวให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ภาครัฐในการแก้ไขปัญหาด้านอุทกภัย
3. ควรศึกษาการบริหารความเครียดต่อสถานการณ์น้ำท่วมในเขตพื้นที่ลุ่มและพื้นที่ติดแม่น้ำเจ้าพระยารวมทั้งการบริหารจัดการน้ำท่วมจากพิบัติภัยทางธรรมชาติพร้อมเร่งฟื้นฟูพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน
4. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการอาศัยอยู่ร่วมกับแหล่งน้ำ เพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรม

เอกสารอ้างอิง

กนกพรฉิมพลี. 2555. รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักสาน: กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาวิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาพัฒนาสังคมและการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

โกวิทย์พวงงาม. 2553. การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.

ชล บุนนาค. 2554. การสำรวจองค์ความรู้เรื่องแนวคิดที่ด้วยการจัดการทรัพยากรร่วมประสพการณ์จากต่างประเทศและแนวคิดในประเทศไทย. หนังสือชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการการสำรวจองค์ความรู้เพื่อการปฏิรูปประเทศไทย โดยคณะทำงานเครือข่ายวิชาการเพื่อการปฏิรูป คณะกรรมการ สมัชชาปฏิรูปคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พัชรินทร์สิริสุนทร. 2550. ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้: แนวคิดเทคนิคและวิธีการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชกิจจานุเบกษา. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(ฉบับชั่วคราว) 2557. [Online] available:

บุญมี สีสังข์ . 2552. การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในชุมชน: ตำบลหัวเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร. ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Elinor Ostrom. 2009 Indiana University faculty member, wins Nobel Prize for Economics. Last modified: Monday, October 12, 2009. Note: To watch a news conference with Nobel Prizerecipient Elinor Ostrom and Indiana University President Michael A.

McRobbie via streaming video, see http://www.indiana.edu/~radioty/asx/npe_20091012.asx.

**ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับประสิทธิภาพ
ในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา**

**The Relationship between Work Environment and Work Efficiency of
Employees of the Government Savings Bank's
in Nakhon Ratchasima Province**

ชนิดดา จงหมื่นไวย์

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ ศึกษาสภาพแวดล้อมและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา และเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา ตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล รวมถึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ พนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 226 คน จากการศึกษาพบว่า 1) พนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงานภาพรวมอยู่ในระดับดี 2) ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมาอยู่ในระดับมาก 3) การเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมาตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้ พนักงานที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนและระยะเวลาปฏิบัติงานในธนาคารออมสินแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านคุณภาพงาน ด้านความรู้และความสามารถในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน และด้านการพัฒนาและการปรับปรุงงานแตกต่างกัน พนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านคุณภาพของงาน และด้านความรู้และความสามารถในการทำงานแตกต่างกัน และพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมาที่มีอายุแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านการพัฒนาและการปรับปรุงงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศแตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการทำงานไม่แตกต่างกัน และ 4) สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในทางบวก ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.786$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : พนักงานธนาคาร สภาพแวดล้อมในการทำงาน ประสิทธิภาพ

Abstract

The purposes of this research to study the work environment and work efficiency of the Government Savings Bank employees in Nakhon Ratchasima and compare the work efficiency regarding personal factors of the Government Savings Bank employees in Nakhon Ratchasima including to study relationships between the work environment and the work efficiency of The Government Savings Bank employees in Nakhon Ratchasima. The sample was 226 employees in Nakhon Ratchasima.

The results of this study revealed that : 1) The Government Savings Bank employees in Nakhon Ratchasima reflect the overall perception towards their work environment at a high level. 2) Overall work efficiency of Government Savings Bank employees in Nakhon Ratchasima reflected the high efficiency. 3) In comparison between work efficiency Government Savings Bank employees in Nakhon Ratchasima and the individual factors results revealed that : the different salary and difference period of employment in the Government Savings Bank, caused the different in work

efficiency in terms of work quality, omniscience educational leakage, work ability, work development and work improvement. The different in terms of Government Savings Bank employees educational background also resulted in different work efficiency work quality, omniscience and ability to work. With respect to age differences also resulted the different work efficiency in terms of work development and work improvement which showed the level of statistical significance at 0.05. However, the gender difference did not result in any different work efficiency. Work environment was positively related to work efficiency of Government Savings Bank employees in Nakhon Ratchasima which the overall relation showed the high level of positive ($r = 0.786$) together with the level of statistical significance at 0.01.

Key words : Banker , Work Environment , Work Efficiency

บทนำ

ธนาคารออมสินเป็นรัฐวิสาหกิจประเภทสถาบันการเงินที่มีรัฐบาลเป็นประกันซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง มีวัตถุประสงค์หลักคือ การส่งเสริมการออมให้กับประชาชน รวมถึงการประกอบธุรกิจต่างๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน ธนาคารออมสินเป็นแหล่งเงินออมที่สำคัญของรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อีกทั้งยังเป็นกลไกในการสร้างเสถียรภาพทางการเงิน รวมถึงเป็นแหล่งเงินทุนแก่ภาคธุรกิจเอกชนอีกด้วย จากการที่ธนาคารออมสินเป็นแหล่งเงินออมที่สำคัญของรัฐบาลนั้น จึงทำให้ธนาคารมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยการนำเงินฝากที่ได้จากการระดมเงินออมจากประชาชนไปปล่อยสินเชื่อให้แก่รัฐบาลเกือบทั้งหมด ต่อมาหลังจากการที่รัฐบาลได้เริ่มนำนโยบายเปิดเสรีทางการเงิน (Financial Liberalization) มาใช้ในประเทศไทยตั้งแต่ปี 2530 เพื่อต้องการพัฒนาระบบการเงินภายในประเทศให้สามารถปรับตัวได้อย่างสอดคล้องและเชื่อมโยงกับตลาดการเงินโลก รัฐบาลได้ปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงานของระบบการเงินไทยโดยการผ่อนคลายข้อจำกัดทางการเงินต่างๆ อาทิ การยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ย การผ่อนคลายการปริวรรตเงินตราทำให้เงินทุนเคลื่อนย้ายเข้าออกได้อย่างเสรี การขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจ และการขยายสาขาของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ทั้งต่อธนาคารออมสินเองและสถาบันการเงินต่างๆ โดยเฉพาะธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย มีการพัฒนาและปรับตัวเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือในการแข่งขันจากต่างประเทศ มีการปรับปรุงโครงสร้างองค์กร พัฒนารูปแบบ ประเภทธุรกิจและการให้บริการ ตลอดจนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการประกอบธุรกิจให้มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น (ธนาคารออมสิน, 2547 : 5-7)

โดยในช่วงปี พ.ศ. 2530-2534 รัฐบาลมีนโยบายเกี่ยวกับรัฐวิสาหกิจซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญจึงได้กำหนดแผนงานการพัฒนาวิสาหกิจไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 เพื่อมุ่งที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและปรับปรุงการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจให้สามารถพึ่งตนเองได้ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถตอบสนองนโยบายของรัฐบาลในการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจนั้นๆ ธนาคารออมสินเป็นหนึ่งในรัฐวิสาหกิจที่เป็นธนาคาร จึงได้รับการปรับแนวทางการดำเนินงานของตนให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของสถาบันการเงินอื่นที่ได้ปรับตัวให้เหมาะสมกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยได้มีการปรับเปลี่ยนปรัชญาในการดำเนินงาน มาเป็นสถาบันการเงินที่ต้องสามารถปรับสภาพคล่อง และบริหารงานในตลาดการเงินสมัยใหม่ซึ่งเป็นระบบเปิดเสรี โดยธนาคารมีเป้าหมายการใช้เงินของธนาคารให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนทุกระดับชั้นและทุกสาขาอาชีพ และเพิ่มความสำคัญต่อบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งใช้เครือข่ายของธนาคารในการกระจายสินเชื่อสู่ภูมิภาคและชนบทในเขตชุมชนเมือง เพื่อสนับสนุนนโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในรายได้และความยากจน และเพื่อสร้างรายได้ให้กับธนาคาร (ธนาคารออมสิน, 2547 : 37)

การดำเนินงานของธนาคารออมสินในยุคปัจจุบันจึงมีลักษณะที่เป็นทั้งบริการเชิงสังคมและบริการเชิงพาณิชย์ควบคู่กันไป ในด้านบริการเชิงพาณิชย์ธนาคารออมสินก็เหมือนกับธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไป กล่าวคือ มีการแข่งขันในการระดมเงินฝาก และจ่ายดอกเบี้ยเงินฝากในอัตราที่ใกล้เคียงกับธนาคารพาณิชย์ มีการให้บริการทางการเงินแก่ผู้ต้องการเงินลงทุนในรูปของการให้กู้ยืม โดยคิดอัตราผลตอบแทนตามสมควร รวมทั้งใช้เงินไปในการลงทุนในหลักทรัพย์ทางการเงินต่างๆ ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธนาคารมากที่สุดนั้น คือ คน กล่าวคือ

ประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กรย่อมขึ้นกับประสิทธิภาพของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์กรนั้น การที่บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นเกิดจากปัจจัยส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในองค์กรมีความกระตือรือร้นทุ่มเทในการปฏิบัติงาน อันได้แก่ สภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วย สภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการทำงาน และสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุม ทำให้สามารถพัฒนางานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประสิทธิภาพในการทำงานวัดได้จาก คุณภาพของงาน ความรอบรู้และความสามารถในการทำงาน ความรับผิดชอบในการทำงาน และการพัฒนาและปรับปรุงงาน (วิชัย แหวนเพชร, 2543 : 112) ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้และปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เข้ากับการปฏิบัติงานจริงของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ทางวิชาการ และเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาบุคลากรในองค์กรต่างๆ เพื่อสร้างเสริมแรงจูงใจและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมาตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล
4. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ คือ พนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 515 คน โดยคำนวณของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 การกำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 226 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อปี ระยะเวลาปฏิบัติงานในธนาคารออมสิน

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน ได้แก่

- 1) สภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการทำงาน
 - ก. ความเป็นอิสระ
 - ข. ความมุ่งมั่น
 - ค. ความชัดเจน
 - ง. การนำนวัตกรรมมาใช้
 - จ. สภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกในการทำงาน
- 2) สภาพแวดล้อมที่มีการควบคุม
 - ก. กฎระเบียบ ข้อบังคับ
 - ข. ลักษณะของผู้นำ
- 3) สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้คนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
 - ก. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ
 - ข. สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่ถามความคิดเห็นของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน ประกอบด้วย

- 1) คุณภาพของงาน
- 2) ความรอบรู้และความสามารถในการทำงาน
- 3) ความรับผิดชอบในการทำงาน
- 4) การพัฒนาและปรับปรุงงาน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่

3.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อปี ระยะเวลาปฏิบัติงานในธนาคารออมสิน โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

3.2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพนักงานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.3 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพนักงานเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้การหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

1. พนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงานภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีสภาพแวดล้อมในระดับดีทุกด้าน โดยพนักงานธนาคารออมสินมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุมอยู่ในระดับดี เป็นอันดับแรก รองลงมาคือสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการทำงาน สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้คนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

2. การทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการทำงานมีประสิทธิภาพในระดับมากทุกด้าน โดยด้านความรับผิดชอบในการทำงานอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านความรอบรู้และความสามารถในการทำงาน ด้านการพัฒนาและปรับปรุงงาน และด้านคุณภาพของงาน ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมาตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนและระยะเวลาปฏิบัติงานในธนาคารออมสินแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านคุณภาพของงาน ด้านความรอบรู้และความสามารถในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน และด้านการพัฒนาและการปรับปรุงงานแตกต่างกัน พนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านคุณภาพของงาน และด้านความรอบรู้และความสามารถในการทำงานแตกต่างกัน และพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมาที่มีอายุแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านการพัฒนาและการปรับปรุงงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศแตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการทำงานไม่แตกต่างกัน

4. สภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการทำงานในด้านความเป็นอิสระในการตัดสินใจ ด้านการมุ่งงาน ด้านความชัดเจน ด้านการนำนวัตกรรมมาใช้ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน 2) สภาพแวดล้อมที่มีการควบคุมและในด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ และด้านลักษณะของผู้นำ 3) สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้คนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานด้านคุณภาพของงาน ด้านความรอบรู้และความสามารถในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน และด้านการพัฒนาและปรับปรุงงาน ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับค่อนข้างสูง ถึงร้อยละ 78.60

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

1. สภาพแวดล้อมในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา

พนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงานภาพรวม อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีสภาพแวดล้อมในระดับดีทุกด้านโดยพนักงานธนาคารออมสินมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุม เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการทำงาน และสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้คนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตามลำดับ ดังนั้นผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

1.1 ด้านสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการทำงาน พนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการทำงานภาพรวม อยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา จิตต์เนื่อง (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงานมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร กรณีศึกษากรมควบคุมโรคส่วนกลาง พบว่า ในภาพรวมกรมควบคุมโรคมีสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมในการทำงานเป็นอย่างดี ในด้านสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการทำงานเช่นกัน

ด้านความเป็นอิสระ พบว่าพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการทำงาน ด้านความเป็นอิสระภาพรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Savicki and Cooley (1987) ที่กล่าวว่าความเป็นอิสระ หมายถึง ความมากน้อยที่มีอิสระในการตัดสินใจ หรือปฏิบัติการด้วยตนเอง ยิ่งได้ทำงานอย่างอิสระมากเท่าใด ก็ยิ่งทำให้ได้รับข้อมูลป้อนกลับที่ท้าทายให้คิดและนำมาพัฒนาในการปฏิบัติงานได้ดีขึ้น

ด้านความมุ่งมั่น พบว่าพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการทำงาน ด้านการมุ่งมั่นภาพรวม อยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Savicki and Cooley (1987) ที่กล่าวว่าความมุ่งมั่น หมายถึง ระดับความมุ่งมั่นในการวางแผนที่ดี มีประสิทธิภาพและดำเนินการตามแผนซึ่งจะทำให้ผู้รับบริการได้รับบริการที่มีคุณภาพ แต่สภาพแวดล้อมในการทำงานที่เน้นปริมาณและคุณภาพมากเกินไปอาจส่งผลต่อบรรยากาศในการทำงานได้

ด้านความชัดเจน พบว่าพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการทำงาน ด้านความชัดเจนภาพรวม ในระดับดีทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Savicki and Cooley (1987) ที่กล่าวว่าความชัดเจน หมายถึง การที่หน่วยงานมีการประกาศหรือแจ้งให้บุคลากรทราบถึงความคาดหวังของผู้บริหาร หรือความคาดหวังของหน่วยงานในการปฏิบัติงานประจำวัน และการสื่อสารเกี่ยวกับกฎระเบียบต่างๆ ภายในหน่วยงานอย่างชัดเจน มีการวางมาตรฐานและแบบแผนการปฏิบัติงานมีการกำหนดสายการบังคับบัญชา และบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน และมีการแจ้งให้ทราบทั่วถึงกัน หรือถ้าหน่วยงานไม่มีความชัดเจนในสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดความขัดแย้งและความไม่ชัดเจนในบทบาทได้

ด้านการนำนวัตกรรมมาใช้ พบว่าพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการทำงาน ด้านการนำนวัตกรรมมาใช้ภาพรวม อยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Savicki and Cooley (1987) ที่กล่าวว่าการนำนวัตกรรมมาใช้ หมายถึง การที่หน่วยงานที่มีการส่งเสริมให้นวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ โดยเน้นที่วิธีการที่หลากหลายและแปลกใหม่ เช่น นำวิทยาการใหม่ๆ ทางเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานก็จะทำให้บุคลากรในองค์กรมีการคิดริเริ่มสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ขึ้นมาได้

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน พบว่าพนักงานธนาคารออมสินมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการทำงาน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานภาพรวม อยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Savicki and Cooley (1987) ที่กล่าวว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่อำนวยความสะดวกในการทำงาน จะส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการทำงาน

2. ด้านสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุม พนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุมต่อการทำงานภาพรวม อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุมต่อการทำงานในระดับดีทุกด้าน โดยสภาพแวดล้อม ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ อยู่ในระดับดี เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านลักษณะของผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา จิตต์เนื่อง (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงานมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร กรณีศึกษากรม

ควบคุมโรคส่วนกลาง พบว่า ในภาพรวมกรมควบคุมโรคมีสภาพภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมในการทำงานเป็นอย่างดี ในด้านสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุมเช่นกัน

ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ พบว่าพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุมต่อการทำงาน ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับภาพรวม อยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Savicki and Cooley (1987) ที่กล่าวว่า การที่ผู้บริหารให้ความสำคัญต่องานและบุคลากรน้อยแต่ให้ความสนใจในกฎเกณฑ์ และต้องการจะให้สภาพแวดล้อมคงอยู่ และควบคุมสภาพแวดล้อมโดยใช้ประโยชน์จากกฎเกณฑ์นั้น ทำให้บุคลากรต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงานอย่างเคร่งครัด

ด้านลักษณะของผู้นำ พบว่าพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุมต่อการทำงาน ด้านลักษณะผู้นำภาพรวม อยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Savicki and Cooley (1987) ที่กล่าวว่า การที่พนักงานต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ของหน่วยงานอย่างเคร่งครัด จะส่งผลต่อความคิดริเริ่มสร้างสรรค์หรือการพัฒนาให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ของพนักงานได้

3. ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้คนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ พนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้คนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพภาพรวม อยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Savicki and Cooley (1987) ที่กล่าวว่า สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้คนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบไปด้วยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม

ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่าพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้คนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพภาพรวม อยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Savicki and Cooley (1987) ที่กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ประกอบด้วย เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงาน มีห้องทำงานและสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่าพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้คนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมภาพรวม อยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Savicki and Cooley (1987) ที่กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม จะประกอบด้วย ความสัมพันธ์ที่ระหว่างพนักงานกับผู้บังคับบัญชา การบังคับบัญชาที่ดี ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสภาพแวดล้อมอื่นๆ

4. ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา

การทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมาภาพรวม มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การทำงานมีประสิทธิภาพในระดับมากทุกด้าน โดยมีประสิทธิภาพด้านความรับผิดชอบในการทำงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านความรู้และความสามารถในการทำงาน ด้านการพัฒนาและปรับปรุงงาน และด้านคุณภาพของงาน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย แหวนเพชร (2543 : 136) ที่กล่าวว่า บุคลากรในองค์กรมีส่วนสำคัญอย่างสูงในการบริหารจัดการ ปัจจัยนำเข้าของการผลิตในขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้ได้ผลผลิตหรือผลของการปฏิบัติงานที่ดี อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าบุคลากรจะเป็นปัจจัยพิเศษที่มีความสำคัญในการจัดการและดำเนินการเพื่อให้เกิดสภาพทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงที่สุด ย่อมจะส่งผลให้งานของหน่วยงานนั้นมีทั้งปริมาณและคุณภาพตามไปด้วย ซึ่งความรู้ความสามารถของบุคลากรเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้หน่วยงานประสบความสำเร็จได้ หากบุคลากรขององค์กรนั้นปราศจากความตั้งใจและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ

ด้านคุณภาพของงาน การทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา มีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านคุณภาพของงานภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา จิตต์เนื่อง (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงานมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรกรณีศึกษากรมควบคุมโรคส่วนกลาง ซึ่งพบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรกรณีศึกษาด้านคุณภาพของงาน ภาพรวม การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพในระดับมากเช่นกัน

ด้านความรู้และความสามารถในการทำงาน การทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา มีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านความรู้และความสามารถในการทำงาน ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา จิตต์เนื่อง (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงานมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร กรณีศึกษากรมควบคุมโรคส่วนกลาง ซึ่งพบว่า ประสิทธิภาพในการ

ทำงานของบุคลากรกรมควบคุมโรคด้านความรู้และความสามารถในการทำงาน ภาพรวม การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพในระดับมากเช่นกัน

ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน การทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา มีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา จิตต์เนื่อง (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงานมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร กรณีศึกษากลุ่มควบคุมโรคส่วนกลาง ซึ่งพบว่า ประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรกรมควบคุมโรคด้านความรับผิดชอบในการทำงาน ภาพรวม การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพในระดับมากเช่นกัน

ด้านการพัฒนาและปรับปรุงงาน การทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา มีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านการพัฒนาและปรับปรุงงาน ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา จิตต์เนื่อง (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงานมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร กรณีศึกษากลุ่มควบคุมโรคส่วนกลาง พบว่า ประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรกรมควบคุมโรคด้านการพัฒนาและปรับปรุงงาน ภาพรวม การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพในระดับมากเช่นกัน

5. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมาตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า พนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมาที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนและระยะเวลาปฏิบัติงานในธนาคารออมสินแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านคุณภาพของงาน ด้านความรู้และความสามารถในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน และด้านการพัฒนาและการปรับปรุงงานแตกต่างกัน พนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านคุณภาพของงานและด้านความรู้และความสามารถในการทำงานแตกต่างกัน และพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมาที่มีอายุแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านการพัฒนาและการปรับปรุงงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศแตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการทำงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา จิตต์เนื่อง (2553) ที่พบว่า รายได้ อายุงาน ระดับการศึกษา และอายุที่ต่างกัน มีประสิทธิภาพการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศชายและหญิงมีประสิทธิภาพการทำงานไม่แตกต่างกัน

6. สภาพแวดล้อมในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งพบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านลักษณะของผู้นำมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงาน เป็นอันดับแรก รองลงมา คือด้านกฎระเบียบและข้อบังคับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Savicki and Cootley (1987) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติงานพนักงานจะต้องได้รับการยอมรับจากผู้ร่วมงาน ให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อความก้าวหน้าผู้ร่วมงาน สามารถเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีสติพร้อมจะแก้ไขปัญหาต่างๆ และสนับสนุนวิเคราะห้แก้ไขปัญหาที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วด้วยสิ่งใหม่ๆ ที่สามารถแก้ไขแนวทางได้รวดเร็วและทันเวลา นอกจากนั้นพนักงานจะต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา จิตต์เนื่อง (2553) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานภาพรวมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรกรมควบคุมโรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขอเสนอแนะผลที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

1.1 พนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน ภาพรวม อยู่ในระดับดี เพื่อให้สภาพแวดล้อมในการทำงานของธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมา มีสภาพที่ดีขึ้น ธนาคารออมสินควรให้ความสำคัญในด้านต่างๆ ดังนี้

1) ด้านความเป็นอิสระ เพื่อให้ธนาคารมีสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการทำงานมากยิ่งขึ้น ธนาคารควรให้ความสำคัญในเรื่องของการให้อิสระแก่พนักงานในการตัดสินใจกำหนดเวลาการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้อิสระในการคิดและตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ให้อิสระในการวางแผนและควบคุมการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงให้อิสระในการเลือกวิธีการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น พนักงานธนาคาร

ออมสินระดับผู้ช่วยผู้จัดการได้รับมอบหมายให้บริหารเงินสดของสาขา ในวงเงินเก็บรักษาที่ธนาคารกำหนด ดังนั้นจะต้องมีการวางแผนและประมาณการเบิกจ่ายเงินประจำวันให้เพียงพอต่อการให้บริการลูกค้า เป็นต้น

2) สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน เพื่อให้ธนาคารมีสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการทำงานมากยิ่งขึ้น ธนาคารควรให้ความสำคัญในเรื่องการมีสถานที่ทำงานสะอาดปลอดภัยและสะดวกต่อการปฏิบัติงาน มีระบบการติดต่อสื่อสารภายในและภายนอกหน่วยงานที่ความสะดวกรวดเร็วเหมาะสมในการปฏิบัติงาน ธนาคารควรมีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน และเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน เช่น ธนาคารออมสินทุกสาขาควรมีสถานที่ให้บริการที่สะอาด ปลอดภัย เหมาะแก่การให้บริการ มีที่จอดรถเพียงพอ รวมถึงมีระบบการสื่อสารทางโทรศัพท์ โทรสาร และ Intranet เป็นต้น

3) ด้านกฎระเบียบข้อบังคับ เพื่อให้ธนาคารมีสภาพแวดล้อมที่ดียิ่งขึ้น ธนาคารควรให้ความสำคัญในเรื่องการให้พนักงานมีการปฏิบัติงานตามกฎระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานอย่างเคร่งครัด มีการนำกฎระเบียบข้อบังคับมาใช้ในการควบคุมเพื่อความถูกต้องในการปฏิบัติงาน มีการปฏิบัติงานตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด รวมถึงมุ่งเน้นการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงาน เช่น การอนุมัติสินเชื่อต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารกำหนด ทั้งในเรื่องของคุณสมบัติผู้กู้ ความสามารถในการชำระหนี้ และวงเงินที่อนุมัติ เป็นต้น

4) ด้านลักษณะของผู้นำ เพื่อให้ธนาคารมีสภาพแวดล้อมที่ดียิ่งขึ้น พนักงานควรให้ความสำคัญในเรื่องการเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีสติ และพร้อมจะแก้ไขปัญหาที่มีปัญหาที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วด้วยวิธีใหม่ๆ การได้รับการยอมรับยอมรับจากผู้ร่วมงาน รวมถึงการให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของผู้ร่วมงาน เช่น เมื่อเป้าหมายในภาพรวมของสาขาไม่เป็นไปตามที่วางแผนไว้ ผู้จัดการสาขาควรทำการวางแผนและนำทีมออกประชาสัมพันธ์ธุรกิจของธนาคารเชิงรุก เพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมาย เป็นต้น

5) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อให้ธนาคารมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้คนทำงานมากยิ่งขึ้น ธนาคารควรให้ความสำคัญในเรื่องการมีสถานที่ทำงานที่มีแสงสว่างเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และไม่มีเสียงรบกวนในเวลาทำงาน มีที่รับรองลูกค้าในขณะที่รอรับบริการอย่างเพียงพอ มีความสะอาดถูกสุขลักษณะ ก่อให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ เช่น ธนาคารควรมีหน่วยซีวอนามัยที่ให้การสนับสนุนด้านกายภาพของสถานที่ทำงาน โดยการตรวจวัดระดับความสว่างในสำนักงานอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

6) ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ธนาคารมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้คนทำงานมากยิ่งขึ้น ธนาคารควรให้ความสำคัญในเรื่องของการที่บุคลากรขององค์กรมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชา มีการประเมินผลการทำงานอย่างเป็นธรรม มีการจัดสวัสดิการให้กับพนักงานอย่างเพียงพอ รวมถึงมีการจ่ายค่าตอบแทนเมื่อพนักงานปฏิบัติงานนอกเวลา เช่น ธนาคารควรมีการจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ระหว่างพนักงานเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการละลายพฤติกรรมที่ไม่ดี อีกทั้งมีการประเมินผลการทำงานอย่างเป็นธรรม โปร่งใส มีการจ่ายค่าตอบแทนล่วงเวลา กรณีทำงานในวันหยุด เป็นต้น

1.2 การทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมามีประสิทธิภาพในการทำงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อให้การทำงานของพนักงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นพนักงานธนาคารออมสินควรให้ความสำคัญในด้านต่างๆ ดังนี้

1) ด้านคุณภาพของงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น พนักงานธนาคารออมสินควรให้ความสำคัญในเรื่องการบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างตรงจุด ปริมาณงานที่ทำได้เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า ความถูกต้อง ประสิทธิภาพและความเรียบร้อยของงานให้มีข้อผิดพลาดน้อย รวมถึงผลผลิตหรือผลลัพธ์ของงานเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของงาน เช่น พนักงานเข้าร่วมอบรมสัมมนาในเรื่องการบริการ รวมถึงการพัฒนางาน เพื่อให้เกิดจิตสำนึกที่ดีของพนักงาน รู้สึกรักองค์กร รักธุรกิจ เพิ่มมากขึ้น

2) ด้านการพัฒนาและปรับปรุงงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น พนักงานธนาคารออมสินควรให้ความสำคัญในเรื่องการเข้าร่วมอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการพัฒนางานในสายงานพยายามพัฒนาและปรับปรุงงานที่ได้รับมอบหมาย พยายามค้นคว้าหาความรู้และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อให้การทำงานดีขึ้น เช่น ธนาคารออมสินควรมีการมอบทุนการศึกษาแก่พนักงานที่ต้องการศึกษาระดับปริญญาโท และ

ปริญาเอก รวมถึงการสร้างช่องทางการเรียนรู้ให้แก่พนักงานทาง E-learning และ Knowledge Management เป็นต้น

1.3 จากการวิจัยพบว่า พนักงานธนาคารออมสินในจังหวัดนครราชสีมาที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระยะเวลาปฏิบัติงานในธนาคารออมสิน อายุ และระดับการศึกษาแตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกัน ดังนั้นธนาคารควรพิจารณาพนักงานที่มีประสบการณ์และอายุงานที่มากกว่า โดยมีการพิจารณาค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับงาน พร้อมทั้งเพิ่มสวัสดิการให้กับพนักงาน สนับสนุนให้มีการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีการอบรมสัมมนาเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้กับพนักงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน และเพื่อให้มีความผูกพันต่อองค์กร

1.4 จากการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงาน ดังนั้นพนักงานธนาคารออมสินควรมีการฝึกทักษะในการปฏิบัติงานให้มากยิ่งขึ้น เช่น การให้คำปรึกษาแก่ลูกค้าด้านธุรกรรมทางการเงิน การปฏิบัติงานด้านบัญชี สินเชื่อ หรือเทลเลอร์ และควรมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ของตนเอง และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารออมสินระหว่างพื้นที่ เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงลึก เช่น การสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูลซ้ำ หรือการทำ KPIs เป็นต้น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและสร้างความเชื่อมั่นให้กับองค์กรในด้านของการปรับปรุงสภาพแวดล้อมขององค์กรให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีต่อไปในอนาคต

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของพนักงานระหว่างธนาคารที่ดำเนินธุรกิจลักษณะเดียวกัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับกลยุทธ์ของธนาคารเพื่อสามารถแข่งขันกับคู่แข่งกันได้

เอกสารอ้างอิง

ธนาคารออมสิน. 2547. รายงานประจำปีธนาคารออมสิน. ฝ่ายสื่อสารองค์กร. (ออนไลน์).

สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2557 จาก <https://gsnet.gsb/>

วิชัย แหวนเพชร. 2543. มนุษย์สัมพันธ์ในการบริหารงานอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : ธรรมมล.

อภิญา จิตต์เนื่อง. 2553. การศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงานมีผลกระทบต่อ

ต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร กรณีศึกษากรมควบคุมโรคส่วนกลาง.

วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการสาธารณสุข) มหาวิทยาลัยบูรพา.

Savicki, V. & Cooley, E. 1987. The relationship of work environment and client

contact to burnout in mental health professionals. Journal of Counseling & Development, 65, 249-253.

การส่งเสริมการผลิตไข่เค็มเป็นอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
ในกลุ่มเกษตรกรในหมู่ที่ 7 ตำบลสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
The Promotion of Salted Egg Production As a Second Career to add The
product value for farmers in Moo 7, Sambandit, Uthai,
Phranakhon Si Ayutthaya

ฉัตรชัย นิยะบุญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบททางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในตำบล สามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และส่งเสริมการผลิตไข่เค็มให้กับกลุ่มเกษตรกรในหมู่ที่ 7 ตำบลสามบัณฑิต โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลองที่ผสมผสานการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งในครั้งแรกได้ศึกษาบริบททางสังคมของชุมชนในตำบลสามบัณฑิตพบว่าประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาคืออาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม และรับจ้างทั่วไป เนื่องจากอยู่ใกล้สวนอุตสาหกรรมโรจนะ ประชากรมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 38,000 บาทต่อปี และผู้วิจัยได้ทำการปรึกษาผู้นำชุมชน พร้อมทั้งข้อคิดเห็นจากตัวแทนเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมและถอดบทสรุปร่วมกัน โดยได้ข้อสรุปว่าควรมีการพัฒนาการผลิตไข่เค็มเป็นอาชีพเสริม หลังจากนั้นจึงได้ทำการทดลองการทำไข่เค็ม พร้อมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในครั้งนี้

ผลจากการตอบแบบสอบถามพบว่าประชาชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพผลิตไข่เค็ม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีครอบครัวแล้ว โดยเป็นแม่บ้านและทำนาเป็นอาชีพหลัก ในการทำกิจกรรมพบว่าประชาชนที่เข้าร่วมส่วนใหญ่มีความรู้ด้านการทำไข่เค็มน้อยถึงร้อยละ 61 และความรู้หลังจากการทำกิจกรรมพบว่า มีความรู้เพิ่มขึ้นในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 72 และสามารถนำความรู้จากการทำกิจกรรมไปใช้กับครัวเรือน พบว่า ส่วนใหญ่สามารถนำความรู้ไปใช้กับครัวเรือนได้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.2 และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับครัวเรือนได้มาก คิดเป็นร้อยละ 38.5 และยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการผลิตขายในชุมชนได้มากที่สุดเป็นร้อยละ 46.2 พร้อมทั้งสามารถพัฒนาเพื่อผลิตสินค้าเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนได้มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 38.5 ตามลำดับ

คำสำคัญ ไข่เค็ม การถนอมอาหาร การเพิ่มมูลค่า

Abstract

The research aimed to study economic and social context of Sambandit Sub-district, Uthai District, Phranakhon Si Ayutthaya Province as well as to promote a salted egg production to farmers in the community. The methodology is combined between an experimental research and a participatory research. The result on the social context found that the most of citizens are farmers. Others are employees who work in a factory because the area is nearby Rojana Industrial Park. The rest works in a service segment. The average revenue of them is 38,000 baths per a year. Furthermore, the researcher has consulted with a leader of the community and gathered opinions from representatives of the farmers. Then, it has led to a conclusion on a salted egg production as an extra job that is expected to improve the quality of life. The last step, representatives of farmers had learnt about the salted egg production by a training course.

The result also found that most of representatives of farmers are female. They are in marriage. Their careers are a rice farmers. Before training, they had less knowledge on the salted egg production as 61 percent. However, they have gained more knowledge as 72 percent after training. They have also adopted the knowledge for their own family as the most at 46.2 percent. They have

adopted the knowledge for their own family as much at 38.5 percent. Otherwise, they can apply the knowledge to sell the products as much at 46.2 percent. Finally, they can establish a community group for developing a local product as much at 38.5 percent.

Keywords: Salted egg, preservation, value added.

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต หลังเกิดวิกฤติต้มยำกุ้ง ส่งผลทำให้การพัฒนาประเทศเปลี่ยนแปลงไปเน้นการพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) การเปลี่ยนทางโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันมีอัตราการขยายตัวและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในเกณฑ์ดี ภาคเกษตรเป็นแหล่งสร้างรายได้หลักของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศและเป็นฐานในการสร้างมูลค่าเพิ่มในระดับชุมชน (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กองวิจัยสินค้าและตลาด, 2555) ขณะเดียวกันก็สามารถเชื่อมโยงกับภาคเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมอีกด้วย โดยเฉพาะด้านการค้าและการลงทุนในระดับต่างๆ ยังคงมีบทบาทสำคัญต่อการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจไทย

พื้นที่ภาคกลางเป็นแหล่งการเกษตรที่สำคัญ มีปริมาณการผลิตติดอันดับต้นๆ ของประเทศไทย เพราะมีระบบชลประทานที่พร้อมต่อการประกอบอาชีพทางการเกษตร และอยู่ใกล้จุดศูนย์กลางของประเทศ ทำให้มีการคมนาคมสะดวก จึงมีการลงทุนทางเศรษฐกิจทางการเกษตรและอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น (สำนักงานยุทธศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2555) กล่าวเฉพาะจังหวัดพระนครศรีอยุธยาถือได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดมีมูลค่าสูงเป็นอันดับที่ 3 ของประเทศ รองจากจังหวัดระยองและสมุทรสาคร ด้านเกษตรกรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการใช้ดินเพื่อการเกษตรทั้งหมด 1,597,900 ไร่ มีเนื้อที่ถือครองทางการเกษตร 922,213 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 57.7 ของพื้นดินเพื่อการเกษตรทั้งหมด และมีครัวเรือนผู้ถือครองทำการเกษตรทั้งสิ้น 133,612 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 ของประชากรทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงมีอาชีพทำนาเป็นหลัก

ตำบลสามบัณฑิต เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอบางบาล และเป็นพื้นที่เป้าหมายหนึ่งในการพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานเอกชน รองลงมาประกอบอาชีพเกษตรกรและเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ ปัญหาของชุมชนที่พบเป็นประจำคือ การจัดสรรน้ำ ศัตรูพืช ราคาข้าวตกต่ำ เมล็ดพันธุ์ด้อยคุณภาพ เป็นต้น (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2555) ซึ่งเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายและกระทบต่อการดำเนินชีวิตของเกษตรกร ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาในการประกอบอาชีพทำนา และเล็งเห็นว่าเกษตรกรควรหาทางเพิ่มรายได้เสริมในช่วงฤดูพักการทำนาเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ที่ดินที่ดีขึ้น และยังเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับชาวนา โดยการสร้างอาชีพเสริมสร้างรายได้ในชุมชน เพื่อไม่ให้เกิดการสูญเสียมูลค่าทางเศรษฐกิจ (Economic value added) (นราทิพย์ ชุตินรงค์, 2542) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะชุมชนในหมู่ที่ 7 ตำบลสามบัณฑิต เพื่อให้เป็นต้นแบบในการส่งเสริมอาชีพสำหรับพื้นที่อื่นๆ ในตำบลสามบัณฑิตต่อไป จากการศึกษาบริบทชุมชนในเบื้องต้น พบว่า ชาวนาหมู่ที่ 7 มีการเลี้ยงเป็ดในช่วงฤดูพักการทำนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพินิจ ลำดวนหอม (2530) ที่เสนอให้ชาวนาแปรรูปไข่เป็ดเป็นผลิตภัณฑ์ไข่เค็ม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า (Value-Added) ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการเพิ่มมูลค่าของสินค้าในท้องถิ่นโดยนำมาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า และเป็นการสร้างงานสร้างอาชีพ ทำให้ชุมชนมีรายได้เสริมจากการแปรรูปไข่เป็ด

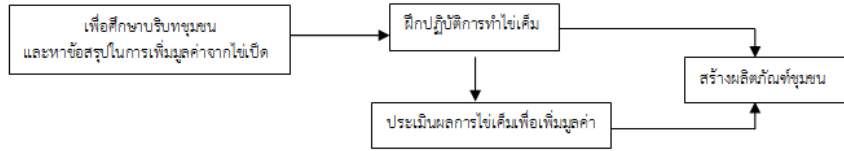
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. ศึกษาบริบททางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในตำบลสามบัณฑิต อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อส่งเสริมการผลิตไข่เค็มให้กับกลุ่มแม่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลสามบัณฑิต อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อประเมินความพอใจในการผลิตไข่เค็มเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มประชากรคือกลุ่มแม่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลสามบัณฑิต อำเภอดุสิต จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระยะเวลาในการศึกษาระหว่างเดือนตุลาคม 2555 – กันยายน 2556

กรอบความคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการทดลองผลิตไข่เค็มด้วยวิธีดองเค็ม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิตในชุมชน และทำการทดลองวัดความพึงพอใจระยะเวลาทำไข่ดาวเค็มและไข่เค็มดังนี้

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง จากกลุ่มแม่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลสามบัณฑิต อำเภอดุสิต จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่สนใจการประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

2.1 การมีส่วนร่วม (participation) ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2541) คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนเครือข่าย เพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างดี กล่าวคือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาเครือข่าย และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่าย ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนเครือข่ายที่ดีที่สุด

2.2 วิธีการทำไข่เค็ม มี 2 แบบ คือ แบบพอกดินและแบบดองเค็มในการศึกษาและปฏิบัติการทำไข่เค็มครั้งนี้ผู้วิจัยเรื่องที่จะทำแบบดองเค็มตามแนวคิดของอุดม โกลีสัก (2536) และ อารยา เชาวน์เรืองฤทธิ์ (2542) โดยมีขั้นตอนในการปฏิบัติการทำไข่เค็มมีดังนี้

1. เลือกไข่เป็ดสดเปลือกเขียว (ไข่จะแดงกว่าไข่เปลือกขาว) ดูที่เปลือกไม่บุบหรือ แตกร้าว
2. ล้างไข่เป็ดให้สะอาด ผึ่งลมให้แห้ง วางเรียงในภาชนะบรรจุ
3. ตวงน้ำและเกลือตามอัตราส่วน 1 ต่อ 3 ส่วน ต้มให้เกลือละลายทำการกรองทิ้ง ไว้ให้เย็น
4. เทน้ำเกลือลงในภาชนะบรรจุ
5. นำถุงพลาสติกใส่น้ำเกลือมัดปากถุงให้แน่นนำมาวางกดทับไข่ (ไข่ ต้องจมอยู่ในน้ำเกลือตลอดเวลา)
6. นำผ้าพลาสติกหรือจาน ปิดปากไห/โถ ให้แน่นมิดชิด เก็บไว้ ประมาณ 20-30 วัน
7. เมื่อดองครบ 15 วัน นำมาทอดไข่ดาวได้
8. เมื่อครบ 25-30 วันนำไข่ออกมาล้างให้สะอาดนำไปต้มใช้ไฟปานกลางนานประมาณ 20 นาที (ในขั้นตอนนี้ให้ใส่สารส้มเล็กน้อย เพื่อให้สารส้มกัดสีผิวของเปลือกไข่ ให้ขาวนวลดู สะอาดสวยงาม นำซื้อ นำรับประทาน) ไข่เค็มสูตรนี้ เมื่อต้มเสร็จแล้วสามารถเก็บไว้ในตู้เย็นนาน 30 วัน

2.3 เครื่องมือทางสถิติ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามแบบ likert scale เพื่อเป็นเครื่องมือใช้ในการประกอบการทำวิจัย (บุญชม ศรีสะอาด, 2541) โดยคำถามในแบบสอบถามที่สร้างขึ้นภายใต้กรอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่จะนำไปวิเคราะห์โดยมีการเก็บตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งในแบบสอบถามดังกล่าวประกอบไปด้วยข้อมูลที่มีรายละเอียด 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อโครงการเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตในชุมชน รวมทั้งความรู้ที่ได้รับและความสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

3. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิตติ ลิ้มสกุล (2545) ศึกษาเรื่องแนวทางการดำเนินงานหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ พบว่า โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นแนวคิดอันหนึ่งซึ่งสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน เนื่องจากสามารถยกระดับฐานความเป็นอยู่ของคนในชุมชนได้จากการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้มีคุณภาพ จากความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาสู่สากลที่มีจุดเด่นและสอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่

ชัยศักดิ์ สวนสีดา (2542) ศึกษาเรื่องความต้องการของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในงานส่งเสริมเคหกิจเกษตรในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเป็นบุคคลเพศหญิงที่มีบทบาทเป็น ภรรยาหรือบุตร หลาน ในครัวเรือน มีกำลังทางด้านร่างกายและความคิด สามารถช่วยทำงานและแก้ไขปัญหาของครัวเรือนเรื่องเกษตรกรรมในชุมชนนั้นๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เช่น การกินดีอยู่ดี มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์และความมั่นคงในชีวิตครอบครัวดีขึ้น

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (อ้างถึงใน บุญถึง อุ่นแก้ว, 2537) ศึกษาเรื่องกลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชนบท พบว่าการจำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) การมีส่วนร่วมโดยตรง เป็นการมีส่วนร่วมด้วยตนเองในองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยประชาชน (Inclusive Organization) เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน เป็นต้น 2) การมีส่วนร่วมโดยอ้อม เป็นการมีส่วนร่วมที่ผ่านองค์กรที่จัดตั้ง (representative Organization) เช่น กรรมการหมู่บ้าน กรรมการกลุ่มสตรี เป็นต้น 3) การมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาส (Open Participation) เป็นการมีส่วนร่วมโดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ตัวแทนของประชาชน (Non-Representative Organization) เช่น สถาบันต่างๆ หรือหน่วยงานที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม

บงกช หงษ์คำมี (2537) ศึกษาเรื่องการศึกษาองค์ประกอบในการดำรงอยู่ของกลุ่มธุรกิจขนาดย่อมในชุมชนกรณีศึกษา กลุ่มทอผ้าสี่ธรรมชาติ หมู่บ้านหนองขาม ตำบลนาขุมแสง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น พบว่า กลุ่มจะต้องประกอบด้วยคน 2 คนขึ้นไปที่ได้สร้างแบบอย่างการกระทำระหว่างกันทางโครงสร้างและทางจิตขึ้น สมาชิกมีพฤติกรรมตอบโต้สัมพันธ์กัน มีการติดต่อสื่อสารกัน มีกิจกรรมร่วมกันนานๆ จะเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นพวกเดียวกัน ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม มีความผูกพันกัน กลุ่มจะต้องประกอบด้วย การมีวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่แน่นอน ต้องมีแนวทางในการทำงานร่วมกัน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และมีการจัดโครงสร้างภายในของกลุ่ม การบริหารกลุ่ม และมีการประชุมพิจารณาแนวทางแก้ปัญหา เพื่อได้ข้อตกลงร่วมกัน

อุดม โกสยสุก (2536) ได้ศึกษาเรื่อง ยอดไข่เค็มที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ พบว่าการทำไข่เค็มให้มีคุณภาพดีมีรสชาติอร่อยนั้น ต้องเริ่มจากการเลือกไข่เปิดดิบที่มีคุณภาพและต้องมาจากการให้อาหารเป็นที่ครบสูตร ต้องควบคุมคุณภาพของอาหารที่ใช้เลี้ยงและลักษณะพื้นที่ส่งผลต่อไข่เป็นที่จะนำมาแปรรูป เช่นกลิ่น รสชาติ สีของไข่ขาว ไข่แดง เป็นต้น

อารยา เขาร์เรืองฤทธิ์ (2542) ได้ศึกษารวบรวมเอกสารประกอบการสอนวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์สัตว์เรื่องไข่เค็ม พบว่า วิธีการทำไข่เค็มไว้ว่า การทำไข่เค็มโดยทั่วไป มี 2 วิธี คือไข่เค็มแบบดอง ใช้ความเข้มข้นของเกลือรักษาไม่ให้ไข่เน่าเสีย โดย ใช้อัตราส่วน เกลือ 1 ส่วนต่อน้ำ 3 ส่วน ดอกไม้ 15 – 25 วันแล้วสามารถนำมาบริโภคได้ และไข่เค็มแบบพอก เป็นการนำดินเหนียวผสมเกลือปนคลุกเคล้าในอัตราส่วน เกลือ 1 ส่วน ดินเหนียว 3 ส่วน แล้วนำมาพอกเก็บไว้ 20 วัน ก็นำมาบริโภคได้

Seperich, G., Woolverton ,M.,&Beierlein , J. (1994).ได้ศึกษาเรื่อง Introduction to Agribusiness Marketiog พบว่า ระบบธุรกิจเกษตรว่าเป็นระบบที่ซับซ้อนเพื่อนำเอาผลผลิตที่ได้จากการผลิตในฟาร์มไปสู่ผู้บริโภค ซึ่งระบบธุรกิจเกษตรไม่ใช้การผลิตในฟาร์มเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องเกี่ยวข้องกับหน่วยธุรกิจต่างๆ ได้แก่ ระบบธุรกิจจัดหาปัจจัยการผลิต ระบบธุรกิจการแปรรูปสินค้าเกษตรเป็นผลิตภัณฑ์อาหาร ระบบจัดจำหน่ายและขนส่งผลิตภัณฑ์อาหารสู่ผู้บริโภค

ภาพระบบธุรกิจเกษตร (Agribusiness System)

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาด้านบริบทชุมชนได้รวบรวมเอกสารและติดต่อหน่วยงานภาครัฐแล้ว พบว่า ชุมชนตำบลสามบ้านซิด มีประชากรทั้งสิ้น 5,199 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก รองลงมาคืออาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม และรับจ้างทั่วไป เนื่องจากอยู่ใกล้กับโรงงานอุตสาหกรรมของสวนอุตสาหกรรมโรจนะ รายได้เฉลี่ยของประชากรอยู่ที่ 38,865 บาท/คน/ปี สภาพทางสังคม มีสถานศึกษาในตำบล 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดสามบ้านซิด โรงเรียนวัดกุ่มแต่ โรงเรียนวัดดอนพุดชา ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาส มีการเรียนการสอนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประชาชนส่วนใหญ่จบมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านการศาสนา มีวัดในตำบลจำนวน 3 แห่ง คือวัดดอนพุดชา วัดกุ่มแต่ และวัดสามบ้านซิด ด้านประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณี วัฒนธรรมที่ยึดถือกันมาได้แก่ วันสงกรานต์ การจัดงานบุญ สรงน้ำพระ และรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุ การทำบุญกลางบ้าน หน้าบ้าน หลังบ้าน และ ประเพณี "กวนข้าวทิพย์" โดยจัดให้มีการฟื้นฟูประเพณีการกวนข้าวทิพย์ที่วัดสามบ้านซิดและวัดดอนพุดชา การฟื้นฟูประเพณีการแข่งขันเรือประเพณีช่วงออกพรรษา เป็นต้น

ผลการศึกษาด้านการทดลองการทำให้เค็มเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตในชุมชน พบว่า ประชาชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพด้วยการผลิตไข่เค็ม ตำบลสามบ้านซิด อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งสิ้น 13 คน ส่วนใหญ่เป็นหญิง โดยเข้ารับการอบรมจำนวน 11 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 84.62 ขณะที่มีเพศชายเข้าร่วมการอบรมจำนวน 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 15.33 ผู้เข้ารับการอบรมจำนวน 12 คน มีครอบครัวแล้ว หรือคิดเป็นร้อยละ 92.31 และเป็นโสด 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.69 ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นแม่บ้าน มีจำนวน 7 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 53.85 ทำนาจำนวน 5 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.46 และรับจ้างจำนวน 1 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 7.69 ผู้เข้ารับการอบรมจำนวน 8 คน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 2,001 – 4,000 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 61.54 มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 4,001 – 6,000 บาท จำนวน 3 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 23.08 และมีรายได้เฉลี่ยมากกว่า 6,001 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 15.38

ด้านความรู้เกี่ยวกับการทำให้เค็ม หลังเข้ารับการอบรมแล้ว พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับมาก จำนวน 10 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 76.92 และมีความรู้ในระดับมากที่สุด 3 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 23.08

ด้านการนำความรู้จากการอบรมไปใช้กับครัวเรือน พบว่า ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่สามารถนำความรู้ไปใช้ในระดั้มากที่สุด จำนวน 6 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 46.15 สามารถนำไปใช้ในระดั้มาก จำนวน 5 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.46 และสามารถนำไปใช้ในระดั้มานกลาง จำนวน 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 15.38

ด้านการนำความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้เพื่อผลิตเป็นสินค้าจำหน่ายในชุมชน พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่สามารถไปประยุกต์ใช้ได้ในระดับมาก จำนวน 8 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 61.54 สามารถนำไปใช้ในระดั้มากที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 15.38 และสามารถนำไปใช้ในระดั้มานกลาง จำนวน 1 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 7.69

ด้านการรวมกลุ่มเพื่อผลิตไข่เค็มจากไข่เป็ดเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมสามารถรวมกลุ่มได้ในระดับมากและมากที่สุดเท่ากัน ที่จำนวน 9 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 69.23 และสามารถรวมกลุ่มได้ในระดั้มานกลาง จำนวน 4 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 30.77

ด้านความพอใจต่อระยะเวลาในการทดลองทำไข่ดาวเค็มและไข่ดองเค็ม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่มีความพอใจในการทำไข่ดาวเค็มที่ระยะเวลา 15 วัน จำนวน 13 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 100 พอใจที่ระยะเวลา 10 วัน จำนวน 9 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 69.23 และพอใจที่ระยะเวลา 20 วัน จำนวน 8 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 61.54 และเมื่อนำมาต้มเพื่อทำไข่เค็ม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่พอใจที่ระยะเวลา 25 และ 30 วันเท่ากันที่จำนวน 13 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 100 พอใจที่ระยะเวลา 20 วัน จำนวน 9 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 69.23 และระยะเวลา 7 วัน หรือคิดเป็นร้อยละ 53.85

สรุปผล และอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า ชุมชนตำบลสามบ้านซิด มีประชากรทั้งสิ้น 5,199 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยของประชากรอยู่ที่ 38,865 บาท/คน/ปี สภาพทางสังคม มีสถานศึกษาในตำบล 3 แห่ง ประชาชนส่วนใหญ่จบมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านการศาสนา มีวัดในตำบลจำนวน 3 แห่ง ด้านประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณี วัฒนธรรมที่ยึดถือกันมาได้แก่ วันสงกรานต์ การจัดงานบุญ สรงน้ำพระ และรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุ และ ประเพณี "กวนข้าวทิพย์" เพื่อเป็นการฟื้นฟูประเพณีการแข่งขันเรือประเพณีช่วงออกพรรษา เป็นต้น

ผลการศึกษาด้านการตลาดการทำไข่เค็มเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตในชุมชน พบว่า ประชาชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพด้วยการผลิตไข่เค็ม ตำบลสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งสิ้น 13 คน ส่วนใหญ่เป็นหญิง โดยเข้ารับการอบรมจำนวน 11 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 84.62 ผู้เข้ารับการอบรมจำนวน 12 คน มีครอบครัวแล้ว หรือคิดเป็นร้อยละ 92.31 ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นแม่บ้าน มีจำนวน 7 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 53.85 ผู้เข้ารับการอบรมจำนวน 8 คน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 2,001 – 4,000 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 61.54

ด้านความรู้เกี่ยวกับการทำไข่เค็ม หลังเข้ารับการอบรมแล้ว พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับมาก จำนวน 10 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 76.92 ด้านการนำความรู้จากการอบรมไปใช้กับครัวเรือน พบว่า ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่สามารถนำความรู้ไปใช้ในระดับมากที่สุด จำนวน 6 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 46.15 ด้านการนำความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้เพื่อผลิตเป็นสินค้าจำหน่ายในชุมชน พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่สามารถไปประยุกต์ใช้ได้ในระดับมาก จำนวน 8 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 61.54 ด้านการรวมกลุ่มเพื่อผลิตไข่เค็มจากไข่เป็ดเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมสามารถรวมกลุ่มได้ในระดับมากและมากที่สุดเท่ากัน ที่จำนวน 9 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 69.23 ด้านความพอใจต่อระยะเวลาในการทดลองทำไข่ดาวเค็มและไข่ดองเค็ม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่มีความพอใจในการทำไข่ดาวเค็มที่ระยะเวลา 15 วัน จำนวน 13 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 100 และเมื่อนำมาต้มเพื่อทำไข่เค็ม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่พอใจที่ระยะเวลา 25 และ 30 วันเท่ากันที่จำนวน 13 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 100

จะเห็นว่าประชาชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่มีครอบครัวและเป็นแม่บ้าน โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 2,001 – 4,000 บาท สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยศักดิ์ สวนสีดา (2542) ในเรื่อง ศึกษาเรื่องความต้องการของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในงานส่งเสริมเคหกิจเกษตรในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่อยู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง แล้วเมื่อถามด้านความรู้เกี่ยวกับการทำไข่เค็ม ก่อนการอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ระดับน้อยและหลังเข้ารับการอบรมมีความรู้ในระดับมากขึ้น ด้านการนำความรู้จากการอบรมไปใช้กับครัวเรือน พบว่า ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่สามารถนำความรู้ไปใช้ในระดับมากที่สุด และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อผลิตเป็นสินค้าจำหน่ายในชุมชนในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับแนวคิดของอุดม โกสยสุก (2536) ได้ศึกษาเรื่อง ยอดไข่เค็มที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ พบว่าการทำไข่เค็มให้มีคุณภาพดีมีรสชาติอร่อยนั้น ต้องเริ่มจากการเลือกไข่เป็ดดิบที่มีคุณภาพ ด้านการรวมกลุ่มเพื่อผลิตไข่เค็มจากไข่เป็ดเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมสามารถรวมกลุ่มได้ในระดับมากและมากที่สุดเท่ากันสอดคล้องกับแนวคิดของ กิตติ ลิ้มสกุล (2545) ศึกษาเรื่องแนวทางการดำเนินงานหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ พบว่า โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นแนวคิดอันหนึ่งที่สร้างความเจริญให้แก่ชุมชน เนื่องจากสามารถยกระดับฐานความเป็นอยู่ของคนในชุมชนได้จากการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้มีคุณภาพ ด้านความพอใจต่อระยะเวลาในการทดลองทำไข่ดาวเค็มและไข่ดองเค็ม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่มีความพอใจในการทำไข่ดาวเค็มที่ระยะเวลา 15 วัน และเมื่อนำมาต้มเพื่อทำไข่เค็ม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่พอใจที่ระยะเวลา 25 และ 30 วัน สอดคล้องกับแนวคิดของ อารยา เชาวน์เรืองฤทธิ์ (2542) ที่ได้รวบรวมเอกสารประกอบการสอนวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์สัตว์เรื่องไข่เค็ม พบว่า วิธีการทำไข่เค็มไว้ว่า การทำไข่เค็มโดยทั่วไป มี 2 วิธี คือไข่เค็มแบบดอง ใช้ความเข้มข้นของเกลือรักษาไม่ให้ไข่เน่าเสีย โดย ใช้อัตราส่วน เกลือ 1 ส่วนต่อน้ำ 3 ส่วน ดอกไม้ 15 – 25 วันแล้วสามารถนำมาบริโภคได้ และไข่เค็มแบบพอก เป็นการนำดินเหนียวผสมเกลือป่นคลุกเคล้าในอัตราส่วน เกลือ 1 ส่วน ดินเหนียว 3 ส่วน แล้วนำมาพอกเก็บไว้ 20 วัน ก็นำมาบริโภคได้

ข้อจำกัดในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผลผลิตในท้องถิ่นที่ใช้แปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าเป็นสินค้าชุมชน คือ ไข่เป็ด ไม่สามารถให้ผลผลิตได้ตลอดทั้งปี อีกทั้งเกษตรกรยังไม่ได้เลี้ยงเป็ดครบทุกครัวเรือน ทำให้ต้องซื้อมาผลิต ส่งผลให้มีต้นทุนในการผลิต จึงควรหาสินค้าที่ประชาชนมีอยู่ภายในชุมชนหรือในครัวเรือนที่มีผลผลิตตลอดทั้งปีนำมาผลิตเป็นหลัก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยผลักดันให้เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน พร้อมให้ประชาชนในท้องถิ่นร่วมกันคิดพัฒนาสินค้าในท้องถิ่น
2. ควรให้ชุมชนและหน่วยงานในระดับท้องถิ่นสำรวจหาวัตถุดิบในพื้นที่ที่สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าได้เพื่อเป็นฐานข้อมูลเสนอต่อหน่วยงานที่สนใจในการเข้ามาศึกษาส่งเสริมวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการทำให้เค็มในรูปแบบอื่น เพื่อให้สะดวกต่อการจำหน่าย
2. สำรวจหาวัตถุดิบชนิดอื่นและนำมาแปรรูปสินค้าเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กองวิจัยสินค้าและตลาด, 2555. รายงานผลการศึกษา เรื่อง การวิจัยเกลือทะเล. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิตติ ลิ้มสกุล, 2545. แนวทางการดำเนินงานหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยศักดิ์ สวนสีดา, 2542. ความต้องการของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในงานส่งเสริมเคจิกเกษตรในจังหวัดร้อยเอ็ด. มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรบัณฑิตวิทยาลัย
- นราทิพย์ ชูติวงศ์, 2542. เศรษฐศาสตร์การจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์, 2527. กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชนบท. ในเวทีทอง หงษ์วิวัฒน์(บรรณาธิการ) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา .กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษา นโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล
- บงกช หงษ์คำมี ,2537. การศึกษาองค์ประกอบในการดำรงอยู่ของกลุ่มธุรกิจขนาดย่อมในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มทอผ้าสิริธรรมชาติ หมู่บ้านหนองขาม ตำบลนาชุมแสง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น.โครงการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- บุญชม ศรีสะอาด, 2541. วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 2).มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- พินิจ ลำดวนหอม, 2530. การเลี้ยงเป็ด. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2555. จาก: www.nesdb.go.th.
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2555 ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2555. จาก www.ayutthaya.m-society.go.th
- สำนักงานยุทธศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2555 ข้อมูลยุทธศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ไม่ปรากฏวันที่ เดือน และปีที่เผยแพร่). สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2555. จาก:www.ayutthaya.go.th/plan1/template2/
- อารยา เชาวเรืองฤทธิ์, 2542 เอกสารประกอบการสอนวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์สัตว์เรื่องไข่เค็ม.ขอนแก่น: ภาควิชาเทคโนโลยีอาหาร คณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อุดม โกสัยสุก, 2536 .ยอดไข่เค็มที่อำเภอกาญจนดิษฐ์. ข่าวกองทุนสงเคราะห์ การทำสวนยาง.กรุงเทพฯ: Seperich, G., Woolverton ,M.,&Beierlein , J. (1994). Introduction to Agribusiness Marketiog . New Jersey : Prentice Hall Career & Technology

การศึกษาความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

The study of diversity of natural resources in Bangban,
Phranakhon Si Ayutthaya

ภัทรพร จันตะนี

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาบริบทและสภาพทั่วไปในพื้นที่อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาพบว่า :

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 56.0 มีอายุ 41-60 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 63.0 มีสถานภาพสมรส จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 มีรายได้ 10,000-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.0

2. ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทและสภาพทั่วไปในพื้นที่ พบว่า มีภูมิสำเนาเป็นคนอำเภอบางบาล จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 85.0 พื้นที่ใช้สอยในอำเภอบางบาลส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 78.0 มีการนำทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่อำเภอบางบาลคือดิน จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 มีการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่ประชาชนไม่ได้นำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์ จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 79.0 ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้หน่วยงานของรัฐช่วยให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมให้เกิดอาชีพในชุมชน จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 59.0

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น พบว่า 1) ในอำเภอบางบาลมีทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน โดยชาวบ้านส่วนใหญ่ได้นำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์คือดินทราย โดยการขุดดินทรายในพื้นที่และนำดินทรายไปขายในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ 2) หน่วยงานที่มีส่วนในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ คือ สำนักงานการปกครองอำเภอ เพราะหน่วยงานนี้จะมีหน้าที่ในการสำรวจพื้นที่ และประชากรในเขตอำเภอบางบาล 3) ประชาชนในอำเภอบางบาลได้นำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์และเพิ่มรายได้ ดังนี้ 3.1) ดินทราย คือ ประชาชนที่มีทรัพยากรดินทรายในพื้นที่ได้นำทรายไปจำหน่าย และนำดินไปประกอบอาชีพปลูกพืช ปลูกข้าว และทำอิฐมอญขาย เป็นต้น 3.2) น้ำ คือ การนำทรัพยากรน้ำไปใช้ประโยชน์ในการปลูกข้าว และกล้วย และทำการประมง เป็นต้น 4) ปัญหาในการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์ คือ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีในพื้นที่อำเภอบางบาลส่วนใหญ่จะถือเป็นที่ดินกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล ดังนั้นการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้จึงค่อนข้างมีปัญหา เพราะจะไม่สามารถนำทรัพยากรในพื้นที่ของคนอื่นไปใช้ได้

4. ข้อเสนอแนะ พบว่า หน่วยงานของรัฐ ควรมีการส่งเสริมหรือการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอบางบาลว่ามีทรัพยากรธรรมชาติอะไรบ้างอยู่ในอำเภอ และควรส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์เพื่อให้เกิดอาชีพในชุมชนท้องถิ่น

คำสำคัญ : ความหลากหลาย ทรัพยากรธรรมชาติ ท้องถิ่น

Abstract

The research aimed to study a context of Bangban District, Phranakhon Si Ayutthaya Province and a diversity of natural resource in Bangban. All data has been gathered from 100 local people who

were sampling group of the research. The tool for gathering was a questionnaire. It also uses statistics including frequency, percentage and average to analyze the data.

The results were as follows :

1) In participants demographics found that the majority of them were female (56 women or 56%), aged between 41-60 years old (63 participants or 63%), married (52 participants or 52%), graduated from Primary School (52 participants or 52%), agriculture (39 participant or 39%), had income of 10,000-20,000 baht (37%)

2) In the context and general aspects found that the majority of them were local people (85 people or 85%), used the most of the land in Bangban for agricultural purposes (78 people or 78%), used soil for agricultural purposes (100 people or 100%), did not use any other natural resources (79 people or 79%), need assistance from government in promoting a career in the community (59 people or 59%)

3) The diversity of natural resources, in this part found that a natural resource in Bangban was soil. Local people take a ton of sandy soil for selling to other communities. The natural resources in Bangban were under the responsibility of the office of Bangban District Bureau because this office was responsible in surveying the area and people in Bangban. The local people take advantage from sandy soil and water. They sell the soil and use the soil for planting, rice cultivation and brick production. While the water was used for rice cultivation, banana planting and fishery. The problem of natural resource using was the land ownership. The land owners did not permit local people to use and take any natural resources from their lands.

4) The study also suggested that the government should educate local people on natural resources in the community and taking an advantage from the natural resources to create a career in the community.

Key words : diversity, natural resources, local

บทนำ

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและอำนาจทางการเมือง จึงทำให้ชุมชนต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาของชุมชนอยู่ตลอดเวลา ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเองทำได้โดย การผลิต การบริโภค และนำส่วนที่เหลือเพียงพอสำหรับชุมชนไปขายข้างนอก ที่ไม่เสียค่าขนส่งมากเกินไป ประชาชนมีสิทธิ มีอำนาจเข้าถึงการจัดการทรัพยากร และมีรูปแบบการผลิตที่สนองสอดคล้องกับภูมิปัญญาชุมชนและตรงความต้องการของคนในชุมชนเป็นหลัก และที่สำคัญคือ ต้องเชื่อมโยงกับระบบนิเวศ ประการที่สองการบริโภคเน้นการพออยู่พอกิน ไม่ทำลายธรรมชาติ ไม่สะสมมากเกินไป มีการกระจายส่วนเกินสู่สังคม ในรูปการแบ่งปัน ทำบุญ ชำระภาษี ค่านิยมจากศาสนา หรืออุดมการณ์ในการใช้ชีวิตความเชื่อในเรื่องกรรม การเคารพอนันตมตธรรมชาตินิฐานะเป็นจิตวิญญาณ เอื้อให้เกิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่คำนึงถึงคนรุ่นต่อไป หรือที่เรียกว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน กระบวนการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิต กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน การสืบสานภูมิปัญญาดั้งเดิม จากครอบครัว ญาติ โดยการสังเกต ฟัง ถาม ทดลองทำ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นการเรียนรู้ที่นำมาปฏิบัติจริงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ มีส่วนสำคัญในการช่วย “สาน ถักทอ” ความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชนของไทย ซึ่งประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ คือ 1) จิตสำนึกประชาสังคม คือ สำนึกว่าตนเองเป็นเจ้าของปัญหาของชุมชนจะต้องมีความรับผิดชอบและร่วมแก้ปัญหาด้วยกัน 2) โครงสร้างพื้นฐานสาธารณะและช่องทางการสื่อสาร หมายถึง การเปิดโอกาสหรือมีช่องทางในการสื่อสารพูดคุยถึงปัญหาด้วยกันไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ตาม 3) กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนและการตัดสินใจ ชุมชนมีการถกเถียง แลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งต่างคนต่างมีประสบการณ์และมองสิ่งเดียวกันจากมุมมองที่ต่างกัน 4) ผู้นำชุมชนวิธีทางที่ผู้นำชุมชนสัมพันธ์กับคนอื่น ผู้นำต้องสร้างโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการคิด การทำเพื่อประโยชน์ในแนวราบ (ทวิศักดิ์ นพเกสร. 2542)

ทรัพยากรท้องถิ่นมีความสำคัญต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของมวลมนุษย และความมั่งคั่งรุ่งเรืองในการพัฒนาประเทศ ประเทศใดที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ มีการใช้อย่างระมัดระวัง และใช้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว โอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวหน้าจะเป็นไปได้มากกว่าประเทศอื่น เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติ อันประกอบด้วย ดิน น้ำ ป่าไม้ หุ่นยนต์ สัตว์ป่า แร่ธาตุ และพลังงานต่าง ๆ เป็นปัจจัยสำคัญในการผลิต ทั้งทางด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม การให้คุณค่าความหมายทรัพยากรในแต่ละยุคสมัยนั้น สังคมได้ให้คุณค่าความหมายที่แตกต่างกันไปตามกระบวนการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนทางสังคม เช่น ในยุคดั้งเดิมความหลากหลายในผืนป่า เป็นแหล่งพึ่งพาเก็บหาเพื่อเป็นอาหารในการยังชีพให้ดำรงอยู่ได้ เป็นแหล่งพึ่งพาเก็บหาเพื่อเป็นอาหารในการยังชีพให้ดำรงอยู่ได้ คุณค่าความหมายทรัพยากรต่อสังคมเป็นคุณค่าต่อการดำรงชีวิต แต่ในยุคการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อความเป็นอุตสาหกรรมใหม่ ทรัพยากรท้องถิ่นถูกกำหนดให้เป็นปัจจัยเพื่อให้เกิดการผลิต ทรัพยากรท้องถิ่นถูกนำออกมาใช้อย่างเร่งด่วนเป็นจำนวนมากเพื่อแปรค่าเป็นเงิน ดังนั้นคุณค่าความหมายของทรัพยากรท้องถิ่นในยุคนี้จึงเป็นปัจจัยเพื่อระบบเศรษฐกิจและเป็นแหล่งสร้างรายได้ สร้างผลประโยชน์มากกว่าคุณค่าต่อการดำรงชีวิตดั้งเดิม (กฤษณี สุนันตา, 2537)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “การศึกษาความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ซึ่งสิ่งที่สำคัญของแนวคิดในทัศนะของผู้วิจัยคือการศึกษาของชุมชนในชุมชนที่จะเป็นตัวเร่งในการสร้างความเข้าใจทำให้เกิดเครือข่ายความสัมพันธ์ในสังคม ซึ่งสามารถทำให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้โดยการอาศัยทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นและทรัพยากรมนุษย์ ที่เกิดจากการสร้างระบบการเรียนรู้ของชุมชนจนสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยชุมชนจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก ความเป็นธรรมทางสังคม ความยั่งยืนของระบบการผลิตและความสมดุลของระบบนิเวศ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกทั้งหมดของชุมชน และจะได้เป็นแนวทางหนึ่งที่ถูกนำมาใช้สร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว รวมทั้งเป็นการสร้างงาน อาชีพ และเพื่อเป็นการป้องกันการเพิ่มของปัญหาในอนาคต ประชาชนจะได้มีหลักประกันด้านการเงินที่เพียงพอ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยามีบุคลากรที่สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษา พัฒนานักศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้กระบวนการวิจัย และรับรู้ถึงปัญหาของท้องถิ่น รวมทั้งภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาบริบทและสภาพทั่วไปในพื้นที่ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1.1 ศึกษาข้อมูลที่มีผู้รวบรวมเป็นเอกสารเผยแพร่ไว้แล้ว และเอกสารทางราชการที่เกี่ยวข้อง อาทิ ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทและสภาพทั่วไปของอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น (ที่มา : ศูนย์ข้อมูลอำเภอบางบาล . 2557 : ออนไลน์)

3.1.2 การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามประกอบ ซึ่งจะเก็บจากประชาชนในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในเขต 3 อำเภอ ดังนี้) ตำบลมหาพราหมณ์ 2) ตำบลวัดยม 3) ตำบลสะพานไทย ซึ่งเป็นเขตการดูแลของเทศบาลตำบลมหาพราหมณ์ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน

3.1.3 พบปะ/พูดคุยกับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลมหาพราหมณ์ เพื่อศึกษาสภาพบริบทของพื้นที่ และทำการแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาสร้างรายได้ที่ยั่งยืน และคุณภาพชีวิตของประชาชน ในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.1.4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ และสรุปผลจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนในพื้นที่ในเขต 3 อำเภอ ดังนี้ 1) ตำบลมหาพราหมณ์ 2) ตำบลวัดยม 3) ตำบลสะพานไทย ซึ่งเป็นเขตการดูแลของเทศบาลตำบลมหาพราหมณ์

ผลสำเร็จและความคุ้มค่าทางการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

P	I	G
- ศึกษาสภาพ/บริบทพื้นที่ - ศึกษาความหลากหลายของ ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น - ศึกษาแนวทางในสร้างรายได้ใน ชุมชนอย่างยั่งยืน	- พบประชาชนเพื่อศึกษาสภาพ และบริบทของพื้นที่อำเภอบางบาล - เก็บแบบสอบถามเกี่ยวกับความ หลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ในท้องถิ่นอำเภอบางบาล	- ทราบความหลากหลายของ ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นอำเภอ บางบาล และเป็นแนวทางในการ พัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างรายได้ ในชุมชนอย่างยั่งยืน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 56.0 รองลงมาคือเพศชาย จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 44.0 มีอายุ 41-60 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 63.0 รองลงมาคือมีอายุ 20-40 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 37.0 มีสถานภาพสมรส จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 รองลงมาคือมีสถานภาพโสด จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 37.0 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 รองลงมาคือมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 รองลงมาคืออาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 23 มีรายได้ 10,000-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.0 รองลงมาคือรายได้ 20,001-30,000 บาท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0

2. ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทและสภาพทั่วไปในพื้นที่ พบว่า มีภูมิลำเนาเป็นคนอำเภอบางบาล จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 85.0 รองลงมาคือไม่ใช่คนอำเภอบางบาล จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 พื้นที่ใช้สอยในอำเภอ บางบาลส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 78.0 รองลงมาเป็นพื้นที่พาณิชย์กรรมและบริการ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 ทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่อำเภอบางบาลคือดิน จำนวน 100 คน คิดเป็น ร้อยละ 100.0 รองลงมาคือน้ำ จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 การนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่ ประชาชนไม่นำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์ จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 79.0 รองลงมาคือได้นำ ทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0 ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้หน่วยงานของรัฐ ช่วยให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมให้เกิดอาชีพในชุมชน จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 59.0 รองลงมาคือต้องการให้ หน่วยงานของรัฐให้ความรู้เกี่ยวกับการนำไปใช้ประโยชน์ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 ประชาชนที่ตอบ แบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ทราบข้อมูลว่าหน่วยงานใดเป็นผู้ดูแลทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอ จำนวน 90 คน คิดเป็น ร้อยละ 90.0 รองลงมาคือทราบว่าหน่วยงานการปกครองอำเภอ เป็นหน่วยงานผู้ดูแลทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการนำทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ บางบาลไปใช้ประกอบอาชีพ จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 78.0 รองลงมาคือไม่ต้องการนำทรัพยากรธรรมชาติไป ประกอบอาชีพ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น พบว่า

3.1 ในอำเภอบางบาลมีทรัพยากรธรรมชาติด้านใดบ้าง จากการสำรวจในเขตพื้นที่อำเภอบางบาล 3 ตำบล ดังนี้ 1) ตำบลมหาพราหมณ์ 2) ตำบลวัดยม 3) ตำบลสะพานไทย พบว่า มีทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน โดยชาวบ้าน ส่วนใหญ่ได้นำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์คือดินทราย โดยการขุดดินทรายในพื้นที่และนำดินทรายไปขายในพื้นที่ จังหวัดอื่น ๆ

3.2 หน่วยงานใดมีส่วนมีส่วนในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ จากการสำรวจในเขตพื้นที่อำเภอบางบาล 3 ตำบล ดังนี้ 1) ตำบลมหาพราหมณ์ 2) ตำบลวัดยม 3) ตำบลสะพานไทย พบว่า หน่วยงานที่ทำการดูแล ทรัพยากรธรรมชาติ สำนักงานการปกครองอำเภอ เพราะหน่วยงานนี้จะมีหน้าที่ในการสำรวจพื้นที่ และประชากรในเขต อำเภอบางบาล

3.3 ประชาชนในอำเภอบางบาลได้นำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์และเพิ่มรายได้ ดังนี้ จากการสำรวจในเขตพื้นที่อำเภอบางบาล 3 ตำบล ดังนี้ 1) ตำบลมหาพราหมณ์ 2) ตำบลวัดยม 3) ตำบลสะพานไทย พบว่าประชาชน ได้นำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์และเพิ่มรายได้ ดังนี้

1) ดินทราย คือ ประชาชนที่มีทรัพยากรดินทรายในพื้นที่ ได้นำทรายไปจำหน่าย และนำดินไปประกอบอาชีพปลูกพืช ปลูกข้าว และทำอิฐมอญขาย เป็นต้น

2) น้ำ คือ การนำทรัพยากรน้ำไปใช้ประโยชน์ในการปลูกข้าว และสวนกล้วย และทำการประมง เป็นต้น

3.4 ปัญหาในการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์ คือ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีในพื้นที่อำเภอบางบาลส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่ในที่ดินกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล ดังนั้นการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้จึงค่อนข้างมีปัญหา เพราะจะไม่สามารถนำทรัพยากรในพื้นที่ของคนอื่นไปใช้ได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ในอำเภอบางบาลมีทรัพยากรธรรมชาติด้านใดบ้าง จากการสำรวจในเขตพื้นที่อำเภอบางบาลในเขต 3 อำเภอ ดังนี้) ตำบลมหาพราหมณ์ 2) ตำบลวัดยม 3) ตำบลสะพานไทย ซึ่งเป็นเขตการดูแลของเทศบาลตำบลมหาพราหมณ์ พบว่า ส่วนใหญ่มีทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ทรัพยากรดิน และทรัพยากรทางน้ำ ทั้งนี้เนื่องจากมาจากว่าในเขตพื้นที่นี้ โดยส่วนใหญ่ชาวบ้านจะมีอาชีพทำนาเพราะพื้นที่ส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลตำบลมหาพราหมณ์เป็นพื้นที่การเกษตร จึงมีทรัพยากรธรรมชาติทางน้ำและดินเป็นส่วนใหญ่ และชาวบ้านได้นำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์ คือ ดินทราย โดยการขุดดินทรายจากพื้นที่ดินหรือที่นา ไปทำธุรกิจจำหน่ายดินทรายในพื้นที่และขายในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ ส่วนทรัพยากรธรรมชาติทางน้ำ ได้นำน้ำไปใช้ในการเกษตรกร เช่น ทำนา และสวนกล้วย และใช้น้ำทางพาณิชย์กรรมในธุรกิจจำหน่ายดินทรายนั่นเอง

2. หน่วยงานที่มีส่วนในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ จากการสำรวจในเขตพื้นที่อำเภอบางบาลในเขต 3 อำเภอ ดังนี้) ตำบลมหาพราหมณ์ 2) ตำบลวัดยม 3) ตำบลสะพานไทย ซึ่งเป็นเขตการดูแลของเทศบาลตำบลมหาพราหมณ์ พบว่า หน่วยงานที่ทำการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ คือ หน่วยงานการปกครองอำเภอ เพราะหน่วยงานนี้จะมีหน้าที่ในการสำรวจพื้นที่ และประชากรในเขตอำเภอบางบาล ดังนั้นหน่วยงานการปกครองอำเภอจึงได้ทำการเก็บสถิติรายละเอียดพื้นที่ในอำเภอไว้เพื่อเป็นข้อมูล

3. ประชาชนในอำเภอบางบาลได้นำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์และเพิ่มรายได้ ดังนี้ จากการสำรวจในเขตพื้นที่อำเภอบางบาลในเขต 3 อำเภอ ดังนี้) ตำบลมหาพราหมณ์ 2) ตำบลวัดยม 3) ตำบลสะพานไทย ซึ่งเป็นเขตการดูแลของเทศบาลตำบลมหาพราหมณ์ พบว่า ประชาชนได้นำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์และเพิ่มรายได้ ดังนี้

1) ดินทราย คือ ประชาชนโดยการทำธุรกิจจำหน่ายดินทรายในพื้นที่และขายในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ และนำดินไปประกอบอาชีพปลูกพืช ปลูกข้าว และทำอิฐมอญขาย เป็นต้น

2) น้ำ คือ การนำทรัพยากรน้ำไปใช้ประโยชน์ในการปลูกข้าว และสวนกล้วย และทำการประมง เป็นต้น

4. ปัญหาในการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์ คือ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีในพื้นที่อำเภอบางบาลส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่ในที่ดินกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล ดังนั้นการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้จึงค่อนข้างมีปัญหา เพราะจะไม่สามารถนำทรัพยากรในพื้นที่ของคนอื่นไปใช้ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1) ข้อเสนอแนะในครั้งนี้

หน่วยงานของรัฐ ควรมีการส่งเสริมหรือการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรในอำเภอบางบาลว่ามีทรัพยากรธรรมชาติอะไรบ้างอยู่ในอำเภอ และควรส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์เพื่อให้เกิดอาชีพในชุมชนท้องถิ่น

2) ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาในเรื่องของการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีในพื้นที่ไปสร้างรายได้และสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น ให้เพื่อต่อยอดจากวิจัยเดิม

เอกสารอ้างอิง

ทวีศักดิ์ นพเกษตร. 2542. วิกฤตสังคัมไทย : กัณฑ์บทวิทยากรกระบวนการ (เล่มที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ธนาคาร
ออมสิน, สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม.

กฤษติ์ สุนันตา. 2537. บทบาทและอำนาจของชุมชนในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่น กรณีศึกษาหมู่บ้านโพธิ์ทอง
เจริญ ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัย
แม่โจ้.

ศูนย์ข้อมูลอำเภอบางบาล. 2557. ข้อมูลสภาพทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอบางบาล. พระนครศรีอยุธยา : ออนไลน์
<http://www.amphoe.com/menu.php?mid=1&am=368&pv=31>.

การมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการจัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ Participatory Action to Develop Facility Model and Safety Environment for the Elderly

สุภารัตน์ ชัยกิตติภรณ์¹, สมปรารถนา สุขเกษม², วัชรินทร์ เสมามอญ³
^{1,2} คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

โครงการ การมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการจัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการพัฒนาต้นแบบการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ โดยนำข้อมูลจากการวิจัยเกี่ยวกับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุไปใช้ในการวางแผนในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพื้นที่วิจัยอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอ่างทอง

โดยในปีที่ 2 คณะนักวิจัย ได้ให้ผู้มีส่วนร่วมในพื้นที่เป็นผู้เสนอแนะกลุ่มเป้าหมาย โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้น้อย อาศัยอยู่ลำพัง ฐานะยากจน หรืออาศัยอยู่กับผู้สูงอายุด้วยกันหรือผู้พิการ และเต็มใจให้ทำการปรับปรุงบ้าน ทั้งนี้ แต่ละพื้นที่ได้เตรียมการคัดเลือกบ้านเป้าหมายจำนวน 10 หลัง เพื่อสำรวจอย่างละเอียดต่อไป โดยผลการคัดเลือกพื้นที่ต้นแบบของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ พื้นที่ของตำบลปากกราน โดยมีบ้านที่ตรงตามเกณฑ์การคัดเลือก มีจำนวน 2 หลัง ทั้งนี้ สำหรับในพื้นที่จังหวัดอ่างทองไม่มีพื้นที่ตรงตามเกณฑ์การคัดเลือก ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้เพิ่มพื้นที่สาธารณะขึ้นอีก 1 พื้นที่ในตำบลปากกราน เพื่อจัดทำเป็นพื้นที่ต้นแบบสำหรับการเรียนรู้

ทั้งนี้ ในการจัดปรับปรุงบ้านที่ได้รับการคัดเลือกเป็นพื้นที่ต้นแบบ จะเน้นการปรับปรุงในส่วนที่ผู้สูงอายุมีการใช้งานพื้นที่มาก หรือบริเวณที่เป็นจุดเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและจากแบบสอบถามในโครงการปีที่ 1 รวมถึงองค์ความรู้ด้านต่างๆ ในการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งในส่วนของห้องนอน ห้องน้ำ ห้องครัว บันได และการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ในการนี้ได้เลือกคนในพื้นที่มารับหน้าที่ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้ นอกจากนี้ ยังได้มีการประยุกต์ใช้สิ่งของที่ได้มาได้ง่ายในชุมชนมาใช้ร่วมกับองค์ความรู้ทางด้านกายศาสตร์ เช่น การใช้ท่อพีวีซีที่มีขนาดเหมาะสมกับมือของผู้สูงอายุ ติดตั้งแทนราวจับในห้องน้ำ เป็นต้น

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ, อุปกรณ์อำนวยความสะดวก, สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of public participation in improving equipments and environment for the convenience and safety of the elderly is as follow:

To study the development of facility model and environment for convenience and safety of the elderly.

Due to being the second year of conducting this research, researchers let those area participants selected target group samples beyond the criteria of: the elderly who have a difficulty of helping themselves, those who are poor, live alone or even live together with other aged people or people with deformity (handicap), and the elderly who are satisfied with having their houses improved. The 10 houses in each research area were firstly selected in order to know more in details before having the houses improved. The selected model area in Phra Nakorn Sri Ayutthaya is Pakkran sub-district. According to the criteria, there were only 2 selected houses in Pakkran sub-district, whereas

not any area in Anghthong province achieved the criteria. Therefore, a new research public area had to be selected in Pakkarn sub-district for developing it as a learning model area.

The management for house improvement focused on the spaces where the elderly mostly utilized or had the high risk for accidents. The information from the questionnaires and in-depth interviews collected from the first year research project were assessed together with the knowledge about management of convenience and safety environment for the elderly including the conditions in bedroom, toilet, bathroom, kitchen, staircases and appropriate equipment selection methods. For the environment improvement, the working group of people in the research area was selected to acquire the knowledge. Moreover, community materials would be applicable with the ergonomic knowledge; for example, an appropriate size of PVC tube was used for hand-rails in the bathroom.

Keywords: the elderly, convenience, equipments, safety environment for the elderly

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 การก้าวสู่สังคมสูงวัยเป็นปรากฏการณ์ที่ชัดเจนของสังคมไทย จากข้อมูลพบว่า ขนาดหรือจำนวนของประชากรรวมและประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นจากในปี พ.ศ. 2503 จนถึงปัจจุบันและมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคต โดยจำนวนประชากรรวมเพิ่มจากประมาณ 26.2 ล้านคนในปี พ.ศ.2523 เป็น 66.5 ล้านคนในปัจจุบัน และคาดว่าจะเพิ่มเป็น 70 ล้านคนในปี พ.ศ. 2573 ขณะที่จำนวนประชากรสูงอายุหรือประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มจาก 1.5 ล้านคนในปี พ.ศ. 2503 เป็นประมาณ 7.4 ล้านคนในปัจจุบัน และคาดว่าจะเพิ่มถึง 17.7 ล้านคนในปี พ.ศ. 2573 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2552) ทั้งนี้ ผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการพัฒนาด้านการแพทย์และสาธารณสุขทำให้อัตราการตายลดลง ผู้สูงอายุมีชีวิตยืนยาวขึ้น แต่ก็มีผลกระทบต่อสุขภาพ เนื่องจากความเสื่อมถอยของร่างกายตามวัย นอกจากนี้ ยังมีปัญหาอุบัติเหตุ ซึ่งนำไปสู่ภาวะความถดถอยของร่างกาย เกิดภาวะพึ่งพา ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้หรือช่วยได้น้อย หรืออาจมีสมองเสื่อม ต้องอาศัยบุคคลอื่นดูแล ดังนั้น การจัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุจะเป็นการแบ่งเบาภาระ และเสริมสร้างคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ จากการสำรวจพื้นที่กลุ่มเป้าหมายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง ในปี พ.ศ. 2555 นั้นพบว่า ทั้ง 2 จังหวัด มีสถิติประชากรกลุ่มผู้สูงอายุมากขึ้น กล่าวคือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประชากรที่อายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 131,553 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 15.83 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งในจำนวนนี้มีประชากรที่อายุ 65 ปีขึ้นไป ถึง 101,049 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 12.16 ของประชากรทั้งหมด ส่วนในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง มีประชากรที่อายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 51,605 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 18.42 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งในจำนวนนี้มีประชากรที่อายุ 65 ปีขึ้นไปถึง 39,962 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 14.27 ของประชากรทั้งหมด จากสถิติดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า จังหวัดอ่างทองและจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดเป็นจังหวัดที่ 4 และจังหวัดที่ 12 ของประเทศที่สถานการณ์เข้าใกล้สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม 2553, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2552)

จากปัญหาดังกล่าว จึงมีมาตรการทางกฎหมายที่ให้ความสำคัญเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ เช่น พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ข้อ (5) ที่กำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง และการสนับสนุนในด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะ หรือการบริการสาธารณะอื่น แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย จึงเป็นเหตุผลที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจำนวนมาก ได้จัดทำโครงการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพและมีความสุข ดังเช่นโครงการสำรวจอาคาร สถานที่สาธารณะที่เป็นมิตรสำหรับผู้สูงอายุของไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ (2551) โดยแผนงานการดำเนินโครงการวิจัยในปีที่ 2 นี้ จะเป็นการดำเนินการต่อจากโครงการในปีที่ 1 ซึ่งได้ทำการสำรวจสภาพชุมชนเป้าหมาย ให้ความรู้ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยแก่กลุ่มเป้าหมาย โดยใช้ทั้งวิธีการจัดการบรรยายให้ความรู้ และการจัดทำแผนพบให้ความรู้ด้านบ้านปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นโครงการในปีที่ 1 ไปแล้วนั้น ในปีนี้ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่อง จึงได้ทำการ

คัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย และเน้นไปที่การจัดตั้งอำนวยการความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อให้เป็นพื้นที่ต้นแบบให้แก่ชุมชนที่ทำการศึกษและหน่วยงานอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและพัฒนาต้นแบบการจัดตั้งอำนวยการความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

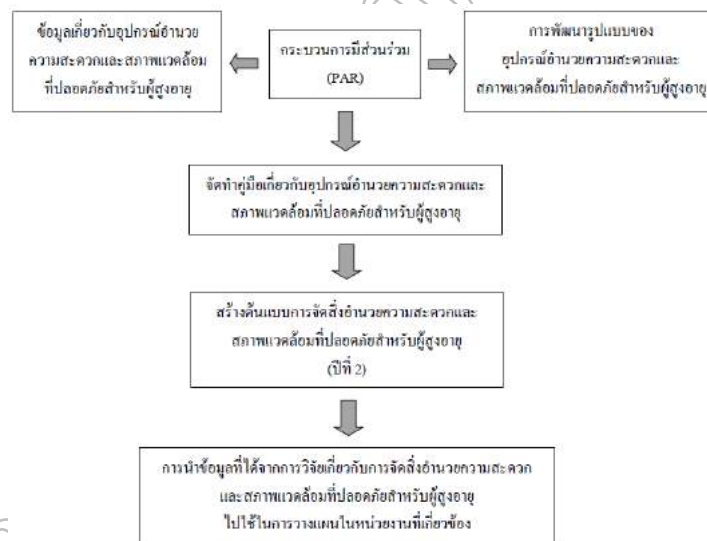
ขอบเขตของโครงการวิจัย

ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่ทำการเลือกอย่างเจาะจงจาก 6 อำเภอ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอละ 70 คน และ 2 อำเภอ ในจังหวัดอ่างทอง อำเภอละ 200 คน โดยมีหลักเกณฑ์ คือ เลือกจากตำบลที่มีชมรมผู้สูงอายุ ที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 50 คน โดยในกรณีที่สมาชิกเกิน 50 คน จะรับสมัครผู้เข้าร่วมโครงการจากสมาชิกที่สมัครใจ ตำบลละ 50 คน

แนวคิดของโครงการวิจัย

ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ตั้งแต่การสำรวจข้อมูลและการพัฒนารูปแบบของสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและจัดทำคู่มือของสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ แล้วนำคู่มือที่ได้นี้ไปสร้างต้นแบบการจัดตั้งอำนวยการความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ (ปีที่ 2) รวมทั้ง นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปสู่การวางแผนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ กรอบแนวคิดดังกล่าวแสดงในแผนภาพที่ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ (2550) ได้ทำโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาต้นแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาต้นแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุของสถานบริการสาธารณสุข ผลการศึกษาสรุปได้ว่า จากพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ กำหนดให้ผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริมและสนับสนุนในด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือบริการสาธารณสุขอื่น โดยกรมโยธาธิการประกาศเป็นกฎกระทรวง กำหนดรายละเอียดการออกแบบทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก 8 หมวด คือ ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวกทางลาดและลิฟต์ บันได ที่จอดรถ ทางเข้าอาคาร ทางเดินระหว่างอาคารและทางเชื่อมระหว่างอาคาร ประตู ห้องส้วม

และพื้นผิวต่างสัมผัส โดยใช้บังคับกับอาคาร 2 ประเภท คือ อาคารโรงพยาบาล สถานพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข สถานือนามัย ที่ทำการราชการ รัฐวิสาหกิจ สถานศึกษา สถานิชนสงฆมลชน ที่มีพื้นที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเกิน 300 ตารางเมตร และอาคารสำนักงาน โรงแรม หอประชุม สนามกีฬา ศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้าที่มีพื้นที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเกิน 2,000 ตารางเมตร โดยที่มีบทเฉพาะกาลไม่บังคับใช้กับอาคารที่มีอยู่ก่อน ทำให้สถานบริการสาธารณสุขที่มีอยู่ ไม่อยู่ในกลุ่มต้องปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ

ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ (2551) ได้ทำโครงการสำรวจอาคาร สถานที่สาธารณะที่เป็นมิตรสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งได้ลงพื้นที่สำรวจตัวอย่างอาคารในเขตกรุงเทพมหานครชั้นใน ชั้นกลาง และชั้นนอก ได้แก่ จตุจักร ราชเทวี บางแค และลาดกระบัง แบ่งออกเป็นอาคารราชการ 18 แห่ง สำนักงานเขต 4 แห่ง สถานีตำรวจนครบาล 4 แห่ง ที่ทำการไปรษณีย์ 3 แห่ง สวนสาธารณะ 2 แห่ง ศาล 1 แห่ง สถานือนามัยและโรงพยาบาลของรัฐ 4 แห่ง อาคารเอกชน 4 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 1 แห่ง ห้างสรรพสินค้า 6 แห่ง ตลาดสด 4 แห่ง อาคารชนสงฆมลชน 6 แห่ง (BTS และ MRT) และ วัด 2 แห่ง ผลจากการสำรวจพบว่า ระบบขนส่งมวลชนสาธารณะ (BTS และ MRT) ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้มากที่สุด เป็นอันดับหนึ่ง ขณะที่ทำการไปรษณีย์และตลาดสด ไม่ผ่านเกณฑ์กฎหมายกำหนดไว้เลยแม้แต่ข้อเดียว สำหรับปัญหาที่ทำให้อาคาร สถานที่ต่างๆ ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานนั้น เช่น การไม่กำหนดจุดจอดรถสำหรับคนชราหรือคนพิการ ในอาคารสถานที่ให้เหมาะสมตามที่กฎหมายกำหนด การขาดป้าย/สัญลักษณ์สำหรับผู้สูงอายุในตำแหน่งที่เหมาะสม ตำแหน่งที่ติดตั้งป้ายไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน หรือไม่มีแสงไฟส่องทั้งกลางวันและกลางคืน ประตูอาคารเปิดปิดได้ยาก และมีขนาดไม่กว้างพอ เป็นต้น ขณะที่การสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารนั้น คณะผู้วิจัยได้สำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ทางลาด ราวจับ บันได ป้ายสัญลักษณ์ ประตู ลิฟต์ ห้องส้วม และอ่างล้างมือ พบว่า ในห้างสรรพสินค้า สถานือนามัย และโรงพยาบาลของรัฐมีความพร้อมในสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้เป็นอันดับแรกๆ ในกลุ่มสถานที่ทำการสำรวจ ส่วนสถานที่ที่ไม่มีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สวนสาธารณะ และตลาดสด

วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง และคณะ (2552) ได้ทำการสำรวจข้อมูลเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา เพื่อเตรียมการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สิ่งอำนวยความสะดวกปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ โดยพบว่า ประชากรผู้สูงอายุมาจากพื้นฐานเป็นเกษตรกร เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมทั้งวิธีการระดมความคิดเห็นของผู้สูงอายุ ในชุมชน การสำรวจพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพ แต่ช่วยเหลือตัวเองได้ในยามปกติ ผู้สูงอายุเหล่านี้อาศัยอยู่ในบ้านของตนเองถึงร้อยละ 98.1 มีลักษณะเป็นบ้านไม้ยกพื้นมีอายุการใช้งานมานาน จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงเนื่องจากอุบัติเหตุส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในที่อยู่อาศัยในบ้านของตนเอง โดยเฉพาะบริเวณห้องน้ำ/ห้องอาบน้ำ ชานบ้าน/ระเบียงบ้าน อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นนอกที่อยู่อาศัยเกิดขึ้นที่บริเวณทางเดินเข้าบ้านและถนนทางสัญจร จึงควรจัดแนวทางการส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ด้านการออกแบบชุมชนเมือง การออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม การออกแบบสถาปัตยกรรม การออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน และการออกแบบผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยผู้ที่มีบทบาทสำคัญได้แก่ สมาชิกในครอบครัวผู้สูงอายุ คนในชุมชน องค์กรในชุมชน และจะเป็นผลให้การดำเนินงานของโครงการเพื่อปรับปรุงด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ลุล่วงต่อไป

อุปกรณ์และสถานที่ทดลองเก็บข้อมูล

1. การเก็บข้อมูล โดยการสำรวจเอกสารด้านข้อมูลผู้สูงอายุ รูปแบบของบ้านปลอดภัย universal design การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้นำชุมชน 8 พื้นที่ และกลุ่มผู้สูงอายุที่ถูกคัดเลือกโดยเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็นผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้น้อย อาศัยอยู่ลำพัง ฐานะยากจน หรืออาศัยอยู่กับผู้สูงอายุด้วยกันหรือผู้พิการ และเต็มใจให้ทำการปรับปรุงบ้าน โดยให้ผู้นำชุมชนแต่ละพื้นที่คัดเลือก จำนวน 10 คน เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในบ้านและความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดลอมที่ปลอดภัย การสนทนากลุ่มระหว่งนักวิจัย ผู้นำชุมชนและกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะตรงตามเกณฑ์การคัดเลือกในแต่ละพื้นที่ เพื่อชี้แจงรายละเอียดของการดำเนินโครงการ นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์เบื้องต้น และทำการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสมที่สุดในการเป็นต้นแบบด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยต่อผู้สูงอายุ และทำการประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับผู้นำแต่ละชุมชนเพื่อทำการสำรวจคัดเลือกพื้นที่วิจัยและปรับปรุงสภาพแวดล้อม ในกิจกรรมนี้มีกลุ่มเป้าหมายที่ผ่านตามเกณฑ์การคัดเลือกจำนวน 2 คน ในพื้นที่ตำบลปากกรานทั้งหมด และจากการสำรวจสภาพชุมชนในตำบลปากกรานพบว่า มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนทำให้ทราบว่าปกติแล้วตามวันเทศกาลต่างๆ ในพื้นที่นี้ก็มีแต่ผู้สูงอายุมาร่วมงาน เนื่องจากคนวัยหนุ่มสาวส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงานที่ทำงานต่างพื้นที่และกลับบ้านช่วงสุดสัปดาห์หรือช่วงเทศกาล ดังนั้น ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จึงอาศัยอยู่เพียงลำพังหรืออยู่กับผู้สูงอายุด้วยกัน โดยมีมากมาทำกิจกรรมร่วมกันที่บริเวณข้างลานอเนกประสงค์ เช่น การออก

กำลังกายหรือการมารวมกลุ่มจักสาน ซึ่งจากการสำรวจพบว่า พื้นที่ของลานอเนกประสงค์นั้น มีสภาพที่ไม่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่น มีห้องน้ำอยู่บนอาคารซึ่งทำเป็นอาคารยกพื้นและบริเวณอาคารไม่มีบันได แต่เป็นทางลาด ไม่มีราวจับ เป็นต้น ดังนั้น นักวิจัยจึงทำการปรับเปลี่ยนแผนงานโดยการเพิ่มเติมการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะบริเวณนี้ เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุ และเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุเพิ่มอีก 1 จุดด้วย

ภาพที่ 1-3 การประชุมเพื่อชี้แจงรายละเอียดของการดำเนินโครงการระหว่างนักวิจัยและกลุ่มเป้าหมาย

ภาพที่ 4-6 แสดงสภาพพื้นที่บริเวณข้างลานอเนกประสงค์

2. การกำหนดพื้นที่ โดยดำเนินการต่อจากปีที่ 1 คือ เลือกจากพื้นที่ 8 อำเภอเป้าหมาย ที่ทำการสำรวจข้อมูลจากปีที่ 1 ทั้งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและอ่างทอง

3. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่ทำการเลือกอย่างเจาะจงจาก 6 อำเภอ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอละ 70 คนและ 2 อำเภอ ในจังหวัดอ่างทอง อำเภอละ 200 คน โดยมีหลักเกณฑ์ คือ เลือกจากตำบลที่มีชมรมผู้สูงอายุ ที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 50 คน โดยในกรณีที่สมาชิกเกิน 50 คน จะรับสมัครผู้เข้าร่วมโครงการจากสมาชิกที่สมัครใจ ตำบลละ 50 คน ที่ช่วยตนเองได้น้อย อาศัยอยู่ลำพัง ฐานะยากจน หรืออาศัยอยู่กับผู้สูงอายุด้วยกันหรือผู้พิการและเต็มใจให้ทำการปรับปรุงบ้าน ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอ่างทอง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่ช่วยตนเองได้น้อย อาศัยอยู่ลำพัง ฐานะยากจน หรืออาศัยอยู่กับผู้สูงอายุด้วยกันหรือผู้พิการและเต็มใจให้ทำการปรับปรุงบ้านทั้งนี้จากการคัดเลือก การสัมภาษณ์และการลงสำรวจพื้นที่จริง พบว่าในตำบลปากกราน มีผู้ตรงตามเกณฑ์การคัดเลือกจำนวน 2 คน ส่วนในจังหวัดอ่างทอง พบว่าไม่เป็นไปตามเกณฑ์การคัดเลือก ในที่นี้จึงมีการปรับปรุงพื้นที่เพิ่มในส่วนของพื้นที่สาธารณะสำหรับผู้สูงอายุในตำบลปากกราน เพื่อเป็นแหล่งในการเรียนรู้ของชุมชนแทน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและศึกษาตามข้อมูลการสัมภาษณ์
สถานที่ทำการวิจัย

คัดเลือกได้เพียง 1 พื้นที่ 3 จุดปรับปรุง ในตำบลปากกราน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีคุณลักษณะครบถ้วนตามเกณฑ์เป้าหมาย

ระยะเวลาทำการวิจัย

ระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2555 ถึงเดือนกันยายน 2556

ผลการวิจัย

การปรับปรุงพื้นที่ โดยผู้นำชุมชนและเจ้าของบ้าน ร่วมกันพิจารณาและดำเนินการปรับปรุงพื้นที่ที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก โดยในการสร้างและปรับปรุงพื้นที่ในงานวิจัยนี้ ได้มีการอ้างอิงข้อมูลจากหลายหน่วยงานที่ได้ทำการรวบรวมและวิจัยเรื่องสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ เช่น สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ (2552) หน่วยปฏิบัติการวิจัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและคนพิการ (ออนไลน์: สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2556) ฉวีวรรณ เตณ์ไพบูลย์ (2552) และสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ (ออนไลน์: สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2556) เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ เพื่อศึกษาและพัฒนาต้นแบบการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ

1. การปรับปรุงสำหรับบ้านของผู้สูงอายุที่ผ่านการคัดเลือก คนที่ 1 คือ นางสาวสำรวย ตินิส อายุ 72 ปี ดังนี้

1) ปรับพื้นที่หน้าบ้านที่เป็นทางลาดซึ่งไม่ได้มาตรฐานให้มีความลาดเอียงในมุมที่ไม่เกิน 20 องศา และปรับให้อยู่ในระดับที่เท่ากัน

2) ทำพื้นลาดตรงบริเวณพื้นที่ต่างระดับในจุดที่จะเดินเข้าบ้าน เพื่อไม่ให้เกิดความสูงซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อ การก้าวเดินของผู้สูงอายุได้

3) ปรับปรุงสภาพภายในห้องน้ำ โดยติดเก้าอี้ที่นั่งสำหรับอาบน้ำบริเวณผนังด้านข้าง พร้อมติดตั้งราวจับบริเวณ ด้านข้างสำหรับใช้พยุงตัว และติดตั้งราวแขวนผ้าภายในห้องน้ำให้อยู่ในระดับที่สามารถหยิบผ้าเช็ดตัวได้ในท่านั่ง รวมทั้ง การเดินระบบของท่อน้ำใหม่เพื่อที่จะได้ไม่ต้องก้มตัวลงเพื่อตักน้ำอาบ ในส่วนของโถสุขภัณฑ์ เปลี่ยนเป็นชนิดชักโครก พร้อมติดตั้งราวจับเพื่อพยุงตัว เพื่อที่จะได้ไม่ต้องก้มลงตักน้ำในถังเพื่อราดทำความสะอาด และสามารถพยุงตัวเองในท่านั่ง ได้ง่าย

4) ปรับปรุงประตูห้องน้ำให้เป็นชนิดบานเปิดออกด้านนอก พร้อมทั้งติดมือจับที่สามารถจับได้ง่าย ไม่ลื่น

5) ปรับพื้นที่บริเวณที่ทำการซักล้างให้กว้างขึ้น โดยทำทางลาดลงมาจากเดิมเป็นพื้นต่างระดับ การทำ พื้นที่ซักล้างให้กว้าง สะดวกในการซักผ้าหรือล้างจาน ปรับปรุงราวตากผ้าให้แข็งแรงและปรับระดับให้แขวนผ้าได้ง่ายขึ้น และติดราวกันที่ด้านข้างของบ้านจากตรงลานซักล้างไปจนถึงด้านหน้าบ้านเพื่อป้องกันการพลัดตก เพราะพื้นที่ด้านล่าง เป็นบึงน้ำ

6) ในพื้นที่ห้องครัว ใช้หลักการ 5ส เพื่อจัดสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสมต่อการใช้งานและความเป็น ระเบียบเรียบร้อยในพื้นที่ห้องครัว

7) ในห้องนอนใช้หลักการ 5ส เพื่อจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการนอนหลับ โดยการจัดทิศทางของ เติงนอนใหม่ ให้มีพื้นที่เหลือสามด้านและติดไฟบริเวณหัวนอนเพิ่มเพื่อความปลอดภัยในเวลากลางคืน

8) พื้นที่กลางบ้าน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ผู้สูงอายุใช้เวลามากที่สุด ใช้หลักการ 5ส เพื่อปรับปรุงพื้นที่ให้กว้าง เป็น ระเบียบเรียบร้อย และเข้าถึงได้โดยง่าย เช่น ลีนชักใส่ของต่างๆ มีการติดป้ายบ่งชี้เพื่อให้รู้ได้ทันที และทำการติดตั้ง ราวจับเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถพยุงตัวเวลาลุกขึ้นและสามารถเคลื่อนที่ไปยังส่วนอื่นๆ ของบ้านได้โดยง่าย ทั้งนี้การติดตั้ง ราวจับเพื่อ พยุงตัวภายในบ้านต้องพิจารณาตามความเหมาะสมและความจำเป็นในการใช้งานของผู้สูงอายุเจ้าของบ้านด้วย

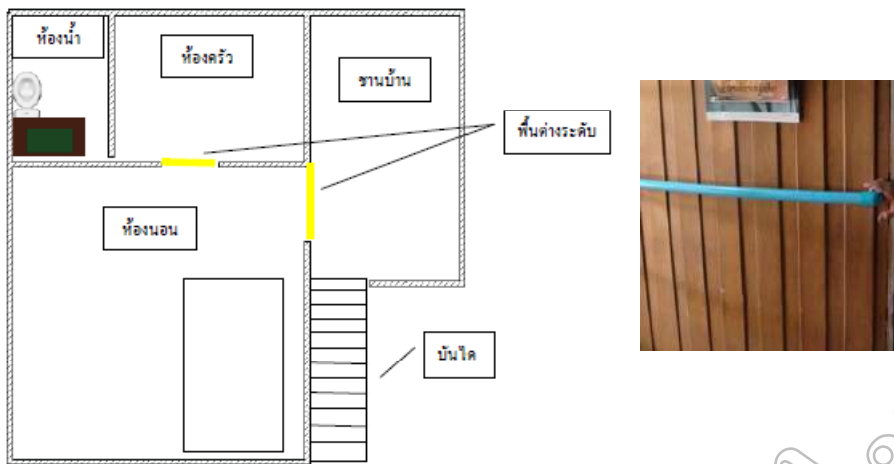
9) ปรับปรุงเต้าเสียบปลั๊กไฟภายในบ้านทั้งหมด และเดินสายไฟใหม่ให้ปลอดภัยมากขึ้น เพราะสภาพของ เต้าเสียบและสายไฟภายในบ้านเก่ามาก รวมทั้งเปลี่ยนหลอดไฟเป็นหลอดฟลูออเรสเซนต์ เพื่อเพิ่มแสงสว่างบ้านในเวลา กลางคืนและลดแสงจ้าจากหลอดไฟชนิดหลอดไส้

10) ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์รอบๆ บ้าน โดยการทาสีให้เกิดความสดใสและสวยงาม โดยการปรับปรุงสภาพภูมิ ทัศน์จะช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุได้

ภาพที่ 7-8 แสดงภาพการปรับปรุงพื้นที่บ้านคุณยายสำรวย ดินล

2. การปรับปรุงสำหรับบ้านของผู้สูงอายุที่ผ่านการคัดเลือก คนที่ 2 คือ นางสาวทับทิม ชันฉวี อายุ 67 ปี ดังนี้
 - 1) ปรับปรุงบริเวณบันไดขึ้นบ้าน ให้มีความกว้างมากขึ้นและความชันไม่เกิน 15 องศา เนื่องจากสภาพของบันไดเดิมเป็นบันไดไม้ที่แคบและชัน
 - 2) ปรับปรุงระเบียงหน้าบ้าน เนื่องจากผู้สูงอายุใช้บริเวณหน้าบ้านเหนือขึ้นไปจากเก้าอี้ริมระเบียงในการตากผ้า ซึ่งค่อนข้างลำบากสำหรับเจ้าของบ้านที่ต้องลุกขึ้นและเอื้อมแขนขึ้นไปตากผ้า โดยทำการติดตั้งราวชนิดพับเก็บได้ที่ผนังด้านหน้าบ้านเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถแขวนผ้าได้สะดวกขึ้น และสามารถพับเก็บได้เมื่อไม่ได้ใช้งาน
 - 3) ทำทางลาดบริเวณทางเชื่อมระหว่างในตัวบ้านกับครัว เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อเจ้าของบ้านและความปลอดภัย
 - 4) ในพื้นที่ห้องครัว ใช้หลักการ 5ส เพื่อจัดสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสมต่อการใช้งานและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในพื้นที่ห้องครัว
 - 5) ทำการเดินท่อน้ำและต่อท่อน้ำเพื่อให้เจ้าของบ้านใช้ล้างจานภายในครัว เนื่องจากเดิมเจ้าของบ้านต้องใช้วิธีการถัดไปตักน้ำในห้องน้ำมาใช้ล้างจาน รวมทั้งจัดหาภาชนะในการรองน้ำ
 - 6) ทำการปรับปรุงห้องน้ำ โดยเปลี่ยนสุขภัณฑ์จากส้วมซึมเป็นชักโครก พร้อมทั้งติดตั้งราวจับเพื่อให้เจ้าของบ้านใช้ในการพยุงตัวขณะเข้าห้องน้ำ ในส่วนของอ่างเก็บน้ำอาบก็เอาไว้คงเดิม แต่ติดตั้งเก้าอี้อาบน้ำบริเวณด้านข้างพร้อมราวจับเพื่อให้สามารถอาบน้ำได้อย่างสะดวกขึ้น ติดมือจับด้านในให้มีขนาดที่สามารถใช้มือจับได้สะดวก ทั้งนี้ ไม่สามารถที่จะเปลี่ยนประตูห้องน้ำให้เป็นชนิดเปิดสู่ด้านนอกได้ เพราะติดกับพื้นบ้าน แต่จากการสำรวจแล้ว การคงสภาพเดิมไว้ก็ไม่ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยสำหรับเจ้าของบ้านเพราะพฤติกรรมกรเข้าห้องน้ำไม่ได้มีการลือคประตู
 - 7) ทำการปรับปรุงสภาพของปลั๊กไฟและสายไฟ โดยการติดตั้งให้มีความปลอดภัยและเป็นระเบียบ เปลี่ยนเต้าเสียบใหม่
 - 8) ทำการจัดสภาพภายในบ้าน โดยใช้หลักการ 5ส เพื่อให้เกิดความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และสามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น บริเวณตู้เก็บของ ที่นอน (ไม่สามารถเปลี่ยนเป็นที่นอนแบบยกสูงได้ เนื่องจากเจ้าของบ้านไม่สะดวก) ชั้นวางโทรทัศน์ และพื้นที่โดยรอบ เป็นต้น

ภาพที่ 8-9 แสดงภาพการปรับปรุงพื้นที่บ้านคุณยายทับทิม ชั้นฉวีวิทย์

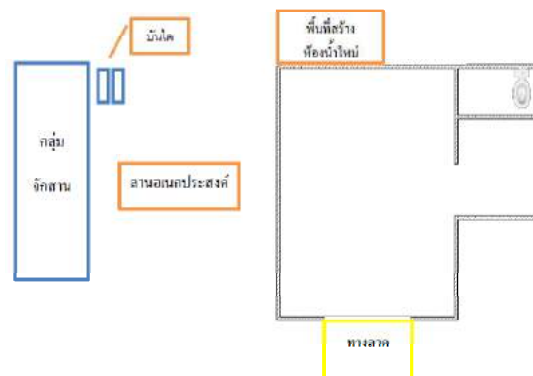
3. การปรับปรุงบริเวณลานเอนกประสงค์ของชุมชน มีรายละเอียดในการปรับปรุง ดังนี้

1) ทำราวจับบริเวณบันไดทางขึ้น – ลง ระหว่างพื้นที่จักสานกับลานเอนกประสงค์และขยายบันไดให้มีความยาวและความกว้างมากขึ้น

2) ทำราวจับบริเวณด้านข้างทางลาดของอาคารเอนกประสงค์ของชุมชน เนื่องจากเดิมไม่มีราวจับสำหรับผู้สูงอายุพุงตัวขณะขึ้นไปทำกิจกรรมในอาคารเอนกประสงค์ การติดตั้งราวจับ มีประโยชน์คือ สามารถช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถพุงตัวขณะก้าวขึ้นไปบนทาง ลาดได้

3) ทำการสร้างห้องน้ำใหม่บริเวณด้านข้างริมรั้วด้านหลังของอาคารเอนกประสงค์ เนื่องจากห้องน้ำเดิมจะอยู่ในอาคาร ทั้งนี้รวมถึงกลุ่มผู้มาทำงานจักสานก็ต้องทำแบบเดียวกัน ซึ่งทำให้เกิดความไม่สะดวกต่อผู้ใช้งาน การสร้างห้องน้ำนี้ ทำการสร้างห้องน้ำจำนวน 2 ห้อง โดยเป็นห้องน้ำชนิดติดตั้งสุขภัณฑ์ชนิดชักโครก และโถสำหรับปัสสาวะ โดยเป็นห้องน้ำที่ไว้ร่วมกันทั้งชายและหญิง ภายในห้องน้ำจะติดตั้งราวจับเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถใช้พุงตัวได้ พร้อมทั้งสายฉีดชำระ บริเวณด้านนอกห้องน้ำทำการติดตั้งอ่างล้างมือจำนวน 2 อ่าง พร้อมกระจกเงา

4) ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ภายนอกของอาคารเอนกประสงค์ โดยจะทำการติดตั้งบอร์ดประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุเกี่ยวกับการดูแลตนเอง และสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ รวมถึงสื่อประชาสัมพันธ์อื่นๆ ที่สามารถส่งเสริมความรู้แก่คนในชุมชนได้

ภาพที่ 10-12 แสดงภาพการปรับปรุงพื้นที่บริเวณลานเอนกประสงค์

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ มีประโยชน์ในการนำไปใช้เพื่อเป็นต้นแบบในพื้นที่นำร่องเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากการการสำรวจข้อมูลในพื้นที่จริง พบว่า ปัจจุบันสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่สร้างมานาน

แล้ว โดยยึดหลักด้านความสะดวก ความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ซึ่งเป็นพื้นที่น้ำท่วมถึง และให้เหมาะกับการใช้งาน โดย
มักไม่ได้คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้สูงอายุ เป็นสำคัญ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลปากกระดาน ผู้นำ
ชุมชน ตัวแทนชาวบ้านในพื้นที่ เพื่อร่วมกันคัดเลือกสถานที่ที่สามารถเป็นต้นแบบในการจัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวก
และสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากการเสนอความคิดเห็นตามความต้องการ
ของชุมชนในพื้นที่อย่างแท้จริง ในส่วนของการนำข้อมูลการวิจัยไปเผยแพร่ นั้น ทางทีมผู้วิจัยได้จัดให้มีการประชุมของ
เจ้าหน้าที่ ผู้นำชุมชน และชาวบ้านในพื้นที่เพื่อนำเสนอข้อมูลในการวิจัย รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของทั้ง 3
สถานที่ดังกล่าวข้างต้น นอกจากนี้ บริเวณอาคารเอนกประสงค์ยังได้มีการติดตั้งสื่อประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องใน
กระบวนการวิจัย และข้อมูลความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุและชาวบ้านในชุมชนอีกด้วย

ทั้งนี้ ในส่วนของการนำข้อมูลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังไม่เห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน
มากนัก เนื่องจากทางเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะต้องศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม และความจำเป็นต่างๆ อีกสักระยะหนึ่ง เพื่อไปใช้
เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาในพื้นที่อื่นๆ ในชุมชนต่อไป ผู้วิจัยจึงได้เพียงให้
ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปประกอบการจัดทำแผนงานได้เท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรกำหนดแผนงาน หรือนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนแนวคิดด้าน
สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนอย่างจริงจัง โดยอาจร่วมกันหาแนวทางกับประชาชนในพื้นที่ เพื่อสรุป
ความต้องการที่เกิดจากชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและเตรียมความพร้อมการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของ
ประชาชนในพื้นที่ในอนาคตได้ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ในการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ
แบบง่ายๆ ที่ทำเองได้ในแต่ละบ้าน และให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในพื้นที่อย่างเป็นประจำสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอเชิงปฏิบัติ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดหรือวิธีการ
ปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ ผ่านกระบวนการประชุมกลุ่มต่างๆ ที่จัดขึ้นเป็นประจำ และ
ประสานงานกับบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ เหล่านี้ ให้ช่วยมาเผยแพร่ความรู้หรือสนับสนุนงบประมาณเพื่อ
ปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่างๆ ในพื้นที่ ให้เกิดความยั่งยืนและต่อเนื่องได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2553. **แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545-2564.**
กรุงเทพมหานคร: เทพเพ็ญวานิสัย.

..... 2553. **สถานการณ์สังคมผู้สูงอายุ ปี 2552.** (ออนไลน์: สืบค้น
เมื่อ 18 ตุลาคม 2555). http://www.m-society.go.th/content_stat_detail.php

ฉวีวรรณ เตณ์ไพบูลย์. 2552. **บ้านปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ.** กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิหมอชาวบ้าน.

ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ. 2550. **การพัฒนาต้นแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ.** เครือข่ายวิจัยสุขภาพ. (ออนไลน์: สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2555). <http://hrn.thainhf.org/index.php>

ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ. 2551. **โครงการสำรวจอาคาร สถานที่สาธารณะที่เป็นมิตรสำหรับผู้สูงอายุ.**
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. 2552. **สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2551.** กรุงเทพมหานคร: ทีคิวพี.

วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง และคณะ. 2552. **การสำรวจข้อมูลพื้นที่ในชุมชนเพื่อเตรียมการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
สิ่งอำนวยความสะดวก ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ (เทศบาลตำบลแม่เหียะ).** คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

..... 2552. **การสำรวจข้อมูลเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา เพื่อเตรียมการจัด
สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สิ่งอำนวยความสะดวก ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ.** คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. มปป. คู่มือการจัดการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ.
(ออนไลน์: สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2556). http://www.oppo.opp.go.th/info/Manual_OlderEnv-300653.pdf

สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์. 2552. คู่มือปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม การออกแบบสภาพแวดล้อม
และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน.

หน่วยปฏิบัติงานวิจัย สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ. ข้อเสนอแนะการออกแบบสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยที่
เหมาะสมกับผู้สูงอายุ. (ออนไลน์: สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2556). www.oppo.opp.go.th/info/2Folder_RecomEnv-030653.pdf

หรรษธน สิริวิสุทธ์ และคณะ. การออกแบบครัวตัวอย่างสำหรับคนพิการที่ใช้รถเข็น : โครงการความร่วมมือทาง
วิชาการ. (ออนไลน์: สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2556). <http://www.rs.mahidol.ac.th/thai/research/research-paper/design-kitchen-disability.html>

การติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก SOCIAL NETWORKING ADDICTION AMONG SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN PHITSANULOK PROVINCE

นุชทิมา โสภาวาง, วิริณธ์ กิตติพิชัย, พิทยา จารพูนผล, ศุภชัย ปิติกุลตั้ง
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจำนวน 515 คน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้แบบสอบถามชนิดตอบด้วยตนเอง แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.72-0.92 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ในระดับปานกลาง คือ มีคะแนนร้อยละเฉลี่ย 62.63 โดยมีคะแนนด้านการอยากใช้เพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมา การนึกถึง-ระลึกถึง การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ การรบกวนกิจวัตรประจำวัน การควบคุมให้ลดการใช้ไม่ได้และอาการของการถอนตัว โดยมีคะแนนร้อยละเฉลี่ย 69.52, 67.09, 61.11, 60.81, 60.29 และ 57.47 ตามลำดับ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อความบันเทิง การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการสื่อสาร ระยะเวลาการเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ตัวแบบจากเพื่อน การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์และการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการสืบค้นข้อมูล ($r = 0.60, 0.52, 0.30, 0.29, 0.21, 0.16$) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบ ได้แก่ การควบคุมตน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($r = -0.54, -0.16$) โดยปัจจัยทำนายการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์มี 6 ตัวแปร ได้แก่ การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อความบันเทิง การควบคุมตน การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการสื่อสาร การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระยะเวลาในการเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ($\beta = 0.32, -0.30, 0.28, 0.11, -0.08, 0.07$) โดยสามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 56 จึงมีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในทางที่ถูกต้องและเหมาะสมและกำหนดระยะเวลาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ควรจัดการเรียนการสอนการคิดวิเคราะห์ข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ รวมถึงการให้นักเรียนฝึกควบคุมตนเองมากขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงต่อการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์

คำสำคัญ: การติดเครือข่ายสังคมออนไลน์/ เครือข่ายสังคมออนไลน์/ นักเรียน/ โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The purpose of a cross-sectional survey study was to investigate the social networking addiction among secondary school students in Phitsanulok province and related factors. The sample of 515 students in secondary schools affiliated with the secondary education service area office 39 in Phitsanulok province were included. The Data collection was conducted through a self-administered questionnaire. Scales of the questionnaire had reliability coefficients ranging from 0.72-0.92. The data were analyzed by using the descriptive statistics and inference statistic. The results revealed that the social networking addiction among students were at a moderate level and the percentage-mean score equal to 62.63. In addition, the scores of social networking addiction for each dimension showed that the percentage-mean score in the tolerance dimension was higher than the salience, mood modification, conflict, relapse, and withdrawal dimensions (69.52, 67.09, 61.11, 60.81, 60.29, 57.4, respectively). The six factors were positively correlated with social networking addiction, namely, using social network (SNS) for entertainment, using SNS for communication, time spent on SNS, peer model, media literacy, and using SNS for search of information ($r = 0.60, 0.52, 0.30, 0.29, 0.21, 0.16$).

While the two factors negatively correlated such as self-control and learning achievement ($r = -0.54, -0.16$) Furthermore, the six predictors of the social networking addiction among students were using SNS for entertainment, self-control, using SNS for communication, media literacy, learning achievement and time spent on SNS ($\beta = 0.32, -0.30, 0.28, 0.11, -0.08, 0.07$). Which accounted for 56 percent of the variance in the social networking addiction. The finding led to recommendations that administrators of schools should have activities and providing the knowledge about behavior on social networking site in a right and proper and to set the rules and online hours available. Moreover, the lesson of the critical thinking for media should be provided to students. Including the provision of training students self-control more and more in order to reduce the risk of social networking addiction.

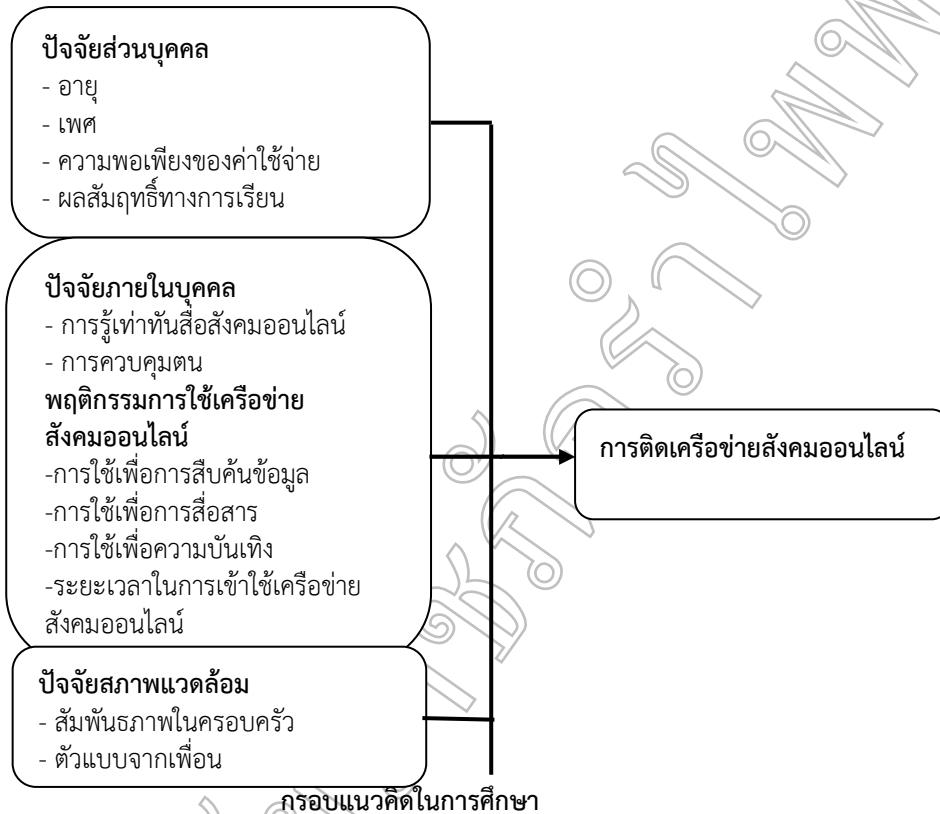
Keywords: social networking addiction/ social networking site/ students/ secondary school

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของการสื่อสารโทรคมนาคมและสารสนเทศพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว มีระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า อินเทอร์เน็ต ซึ่งมีการพัฒนาจากยุคแรก คือ web 1.0 ลักษณะการนำเสนอข้อมูลทางด้านเดียว (One way communication) โดยที่ผู้ใช้สามารถอ่านได้อย่างเดียวแต่ไม่สามารถตอบโต้ได้ แต่เมื่อเทคโนโลยีก้าวสู่ยุค web 2.0 ที่เป็นยุคของการสื่อสารสองทาง (Two way communication) ที่อินเทอร์เน็ตใช้งานได้ง่ายขึ้น ผู้ใช้สามารถโต้ตอบกับข้อมูลที่อยู่บนเว็บไซต์ได้และยังสามารถแบ่งปันและกระจายข่าวสารไปยังผู้อื่น ง่ายระหว่างผู้ใช้ในกลุ่มต่าง ๆ กลายเป็นสังคมเสมือนจริง (Virtual community) (เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ, 2553) ดังนั้นสื่ออินเทอร์เน็ตจึงเป็นสื่อที่เอื้อประโยชน์ให้เครือข่ายทางสังคมได้รับการพัฒนาให้มาอยู่บนสื่ออินเทอร์เน็ตในรูปแบบของเว็บไซต์ เรียกว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social networking sites: SNS) (Boyd & Ellison, 2007) ตัวอย่างเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Twitter, Line, Instagram, My space เป็นต้น ในประเทศไทยมีแนวโน้มการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น โดยผลการสำรวจประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปใช้อินเทอร์เน็ต ตั้งแต่ปี 2552- 2556 จากร้อยละ 20.10 เป็น ร้อยละ 28.90 สถิติการใช้อินเทอร์เน็ตปีพ.ศ. 2556 พบว่า ผู้ที่อายุระหว่าง 11-19 ปี ใช้อินเทอร์เน็ตถึงร้อยละ 76 มากกว่าประชากรช่วงอายุอื่น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556) เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผู้ใช้งานมากที่สุด คือ Facebook มีผู้ใช้บริการถึง 19.2 ล้าน (ส่วนงานดัชนีและสำรวจสำนักนโยบายและส่งเสริมธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2556)

ในวงการศึกษามีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์พัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น (โสภณวิชัย อินแก้ว, 2556) นอกจากนี้เครือข่ายสังคมออนไลน์ยังมีประโยชน์ในการสร้างมิตรภาพที่ไร้พรมแดน ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างคนในครอบครัว ใช้สื่อสังคมออนไลน์สร้างพื้นที่สาธารณะที่มีข้อมูลข่าวสารให้กับสังคมเพิ่มมากขึ้น (พิมพ์สุรางค์ เตชะบุญเสริมศักดิ์, 2555) แต่หากใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่ผิดหรือมากเกินไปจนไม่สามารถควบคุมเวลาในการใช้ได้ อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเวลาสำหรับกิจกรรมที่จำเป็นอื่น ๆ ในชีวิตแก่ผู้ใช้เอง ครอบครัวและสังคมได้ อาทิ ด้านการศึกษา ด้านการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับคนรอบข้างและด้านการเข้าสังคม ปัญหาที่เกิดจากการใช้อินเทอร์เน็ต การเล่นเกมออนไลน์และเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาในประเทศจีนที่พบว่า มีนักเรียนเข้าเกณฑ์ติดการใช้อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 12.2 (Hui Wang, 2011) และยังมีผลการศึกษาพบผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเล่นเกมมีโอกาสที่ติดอินเทอร์เน็ตมากกว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาเรียนรู้ถึง 6.98 เท่า (Jian Xu, 2012) ส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการ แชนท/สนทนาออนไลน์จะมีโอกาสติดอินเทอร์เน็ตมากกว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา 2.64 เท่า ส่วนในประเทศไทยมีการศึกษา พบว่า มีนักเรียนที่เล่นเกมออนไลน์จนทำให้ผลการเรียนตกต่ำ ร้อยละ 29.50 (สายพิน บุญเรือน, 2549) และมีนิสัยติดเกมคอมพิวเตอร์ร้อยละ 7.60 โดยนิสัยที่ติดเกมคอมพิวเตอร์มีความเครียดมากกว่า 3.23 เท่า ไม่มีสมาธิในการเรียนมากกว่า 6.57 เท่า ทะเลาะกับพ่อแม่มากกว่า 4.08 เท่าและมีปัญหาการทำกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อนมากกว่า 3.28 เท่าของนิสัยที่ไม่ติดเกมคอมพิวเตอร์ (จารุวรรณ วิโรจน์, 2553) นอกจากนี้ยังพบว่า วัยรุ่นชายที่ติดเกมคอมพิวเตอร์มีสุขภาพจิตไม่ดีมากกว่าวัยรุ่นชายที่ไม่ติดเกมคอมพิวเตอร์ (ประกายเพชร สุภะเกษ, 2555)

จากสถานการณ์และความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจจะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์กับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งในครั้งนี้จะทำการศึกษาในพื้นที่ของจังหวัดพิษณุโลก (ASTV ผู้จัดการ,2553) ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีการติดตั้งจุดกระจายสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สาย (High Fidelity: Wi-Fi) ครอบคลุม 9 อำเภอ รวมถึงนโยบาย Smart Thailand ของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เปิดให้บริการ Free Wi-Fi ตามสถานที่สาธารณะ สถานที่ราชการ จึงเป็นโอกาสที่จะสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจมีผลสนับสนุนหรือยังยั้งการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้ ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยเพื่อวางแผนในการส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยภายในบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อมกับการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจภาคตัดขวาง ประชากรในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีอายุระหว่าง 10-19 ปี ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 ในจังหวัดพิษณุโลก กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเมื่อไม่ทราบจำนวนประชากรแน่ชัด โดยใช้สูตรของ Daniel WW ได้กลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณ 432 คน การสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มตามขนาดของโรงเรียนคือ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่/ขนาดใหญ่พิเศษ 2) เลือกโรงเรียนที่จะทำการศึกษา 3) โรงเรียน โดยสุ่มเลือกตามขนาดโรงเรียน 3) สุ่มห้องเรียนในแต่ละระดับชั้นของแต่ละโรงเรียนมาระดับชั้นละ 1 ห้อง 4) เก็บข้อมูลกับนักเรียนทุกคนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดตอบด้วยตนเองประกอบด้วย 1) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ความพอเพียงของค่าใช้จ่ายและผลการเรียนสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) การติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ 6 ด้าน จำนวน 18 ข้อ 3) พฤติกรรมใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ตามวัตถุประสงค์เพื่อการสืบค้นข้อมูล เพื่อการสื่อสารและเพื่อความบันเทิง จำนวน 13 ข้อและระยะเวลาในการเข้าใช้ 4) การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 4 ข้อ 5) การควบคุมตนเอง จำนวน 3 ข้อ 6) สัมพันธภาพในครอบครัว จำนวน 10 ข้อและ 7) ตัวแบบจากเพื่อน จำนวน 4 ข้อ

โดยแบบสอบถามลำดับที่ 2-7 มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด(5) ถึง ไม่จริงเลย(1) ซึ่งแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านและหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ความเชื่อมั่นดังนี้ การติดเครือข่ายสังคมออนไลน์เท่ากับ 0.92 พฤติกรรมใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เท่ากับ 0.76 การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เท่ากับ 0.73 การควบคุมตนเองเท่ากับ 0.72 สัมพันธภาพในครอบครัวเท่ากับ 0.91 และตัวแบบจากเพื่อนเท่ากับ 0.75

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) สถิติที (Independent t-test) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Person's product moment correlation coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 515 คน ใน 3 โรงเรียนพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 64.3 มีอายุเฉลี่ย 15.12 ± 1.78 ปี โดยมีอายุ 14-16 ปี มากที่สุด รองลงมา 17-19 ปี และ 10-13 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.7, 28.5, 21.7 ตามลำดับ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 3.01-3.50 ร้อยละ 34.4 มากที่สุดรองลงมา 2.51-3.00 ร้อยละ 23.3 น้อยกว่า 2.5 ร้อยละ 20 และมากกว่า 3.51 ร้อยละ 15.5 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 55 มีรายได้พอเพียงกับค่าใช้จ่าย ร้อยละ 36.7 มีรายได้พอเพียงกับรายได้ และมีเงินเหลือเก็บ และร้อยละ 7.0 มีรายได้ไม่พอเพียงกับค่าใช้จ่าย และเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่กลุ่มตัวอย่างใช้มากที่สุดคือ Facebook คิดเป็นร้อยละ 96.9 รองลงมาคือ Line, Instagram และ Twitter คิดเป็น ร้อยละ 69.9, 26.6 และ 17.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	331	64.3
ชาย	184	35.7
อายุ (ปี)		
10-13	112	21.7
14-16	256	49.7
17-19	147	28.5
Min=12,Max=19,Mean=15.12,SD.=1.78		
ความพอเพียงของค่าใช้จ่าย		
ไม่พอใช้จ่าย	36	7.0
พอใช้จ่าย	283	55.0
พอใช้จ่ายและเหลือเก็บ	189	36.7
ไม่ระบุ	7	1.4
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
ไม่เกิน 2.5	103	20.0
2.51-3.00	120	23.3
3.01-3.50	177	34.4
3.51-4.0	80	15.5

ไม่ระบุ	35	6.8
เครือข่ายสังคมออนไลน์ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
Facebook	500	96.9
Line	360	69.9
Instagram	137	26.6
Twitter	90	17.5
BeeTalk, WeChat, WhatsApp, Tango, MeowChat, Garena	29	5.6

การติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย 6 ลักษณะ ได้แก่ (1) การนึกถึง-ระลึกถึง (Salience) (2) การอยากใช้เพิ่มขึ้น (Tolerance) (3) การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ (Mood modification) (4) การควบคุมให้ลดการใช้ไม่ได้ (Relapse) (5) อาการของการถอนตัว (Withdrawal) และ (6) รบกวนกิจวัตรประจำวัน (Conflict) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนร้อยละเฉลี่ยเท่ากับ 62.63 เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า อาการแสดงด้านการอยากใช้เพิ่มขึ้นมีคะแนนร้อยละเฉลี่ยสูงสุด (69.52) รองลงมา การนึกถึง-ระลึกถึง (67.09) การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ (61.11) การรบกวนกิจวัตรประจำวัน (60.81) การควบคุมให้ลดการใช้ไม่ได้ (60.29) และอาการของการถอนตัว (57.47) ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 การติดเครือข่ายสังคมออนไลน์

การติดเครือข่ายสังคมออนไลน์	Mean ± SD*
การติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social networking addiction)	62.63 ± 15.47
การติดเครือข่ายสังคมออนไลน์รายด้าน	
การอยากใช้เพิ่มขึ้น (Tolerance)	69.52 ± 18.27
การนึกถึง-ระลึกถึง (Salience)	67.09 ± 16.99
การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ (Mood modification)	61.11 ± 20.68
การรบกวนกิจวัตรประจำวัน (Conflict)	60.81 ± 20.71
การควบคุมให้ลดการใช้ไม่ได้ (Relapse)	60.29 ± 20.20
อาการของการถอนตัว (Withdrawal)	57.47 ± 22.66

* Percentage score

การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์พบผลดังนี้ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติทีพบว่า ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ไม่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ในตัวแปรเพศและความพอเพียงของรายได้ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยค่าสถิติที

ตัวแปร	n	Mean ± SD	t-value	p-value
เพศ				
ชาย	184	57.77 ± 13.97	1.72	0.09
หญิง	327	55.56 ± 13.82		
ความพอเพียงของรายได้				
เพียงพอและเหลือเก็บ	186	54.96 ± 14.99	1.88	0.06
ไม่เพียงพอ/เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ	315	57.39 ± 13.20		

และจากการหาความสัมพันธ์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อความบันเทิง การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการสื่อสาร ระยะเวลาการเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ตัวแบบจากเพื่อน การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์

และการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการสืบค้นข้อมูล ($r = 0.60, 0.52, 0.30, 0.29, 0.21, 0.16$) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบ ได้แก่ การควบคุมตนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($r = -0.54, -0.16$) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยภายในบุคคล ปัจจัยสภาพแวดล้อมกับการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์

ปัจจัย	ตัวแปร	r	p-value
ปัจจัยส่วนบุคคล	อายุ	-0.04	0.38
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	-0.16	0.001
ปัจจัยภายในตัวบุคคล	การรู้เท่าทันสื่อออนไลน์	0.21	<0.001
	การควบคุมตน	-0.54	<0.001
พฤติกรรมการใช้เครือข่ายฯ			
	การใช้เพื่อการสืบค้นข้อมูล	0.16	<0.001
	การใช้เพื่อการสื่อสาร	0.52	<0.001
	การใช้เพื่อความบันเทิง	0.60	<0.001
	ระยะเวลาในการเข้าใช้	0.30	<0.001

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยภายในบุคคล ปัจจัยสภาพแวดล้อมกับการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ (ต่อ)

ปัจจัย	ตัวแปร	r	p-value
ปัจจัยสภาพแวดล้อม	สัมพันธ์ภาพในครอบครัว	0.05	0.29
	ตัวแบบจากเพื่อน	0.29	<0.001

วิเคราะห์ปัจจัยทำนายการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณพบว่า ตัวแปรทำนายการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์มี 6 ตัวแปร ได้แก่ ได้แก่ การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อความบันเทิง การควบคุมตน การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการสื่อสาร การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระยะเวลาในการเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ($\beta = 0.32, -0.30, 0.28, 0.11, -0.08, 0.07$) โดยสามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 56 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ตัวแปรทำนายการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์

การติดเครือข่ายสังคมออนไลน์	B	Beta	p-value	VIF
การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อความบันเทิง	1.02	0.32	<0.001	1.43
การควบคุมตน	-1.43	-0.30	<0.001	1.28
การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการสื่อสาร	1.28	0.28	<0.001	1.35
การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์	0.55	0.11	0.001	1.10
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	-2.02	-0.08	0.016	1.12
ระยะเวลาในการเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์	0.06	0.07	0.043	1.14
Constant	31.52			

$R^2 = 0.56, R^2 \text{ Adjust} = 0.55, \text{Dubin Watson} = 1.86$

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกพบว่า การติดเครือข่ายสังคมออนไลน์อยู่ในระดับปานกลาง (62.63) โดยลักษณะอาการแสดงที่มีการอยากใช้เพิ่มขึ้นมีคะแนนร้อยละ

เฉลี่ยสูงสุด (69.52) รองลงมา การนึกถึง ระลึกถึง (67.09) การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ (61.11) ครอบคลุมกิจวัตรประจำวัน (60.81) ควบคุมให้ลดไม่ได้ (60.29) และอาการของการถอนตัว (57.47) ตามลำดับ

สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์พบว่า การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อความบันเทิง การควบคุมตน การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการสื่อสาร การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระยะเวลาในการเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยสามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 56 โดยการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อติดต่อสื่อสารและเพื่อความบันเทิง ระยะเวลาในการเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งในปัจจุบันเครือข่ายสังคมออนไลน์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ด้านการสื่อสารมากที่สุดคือ ใช้สนทนาออนไลน์กับผู้อื่น ส่วนด้านความบันเทิงคือ การฟังเพลง ซึ่งที่ผ่านมาพบการศึกษาที่พบว่า (ศรีธญา หวังเจริญตระกูล,2553) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใช้เครือข่ายสังคมเพื่อติดต่อกับเพื่อนมากที่สุด รองลงมา ติดตามข่าวสารต่างๆ ของเพื่อน ดูคลิปวิดีโอ ฟังเพลง เล่นเกมและยังพบอีกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีพฤติกรรมการติดเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมในระดับปานกลางค่อนข้างสูง โดยพฤติกรรมการเสพติดเว็บไซต์ที่กลุ่มตัวอย่างเป็นมากที่สุดคือ มักใช้เวลากับเว็บไซต์เหล่านั้นนานกว่าที่ตั้งใจไว้ ซึ่งการใช้เพื่อการสื่อสารมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากพัฒนาการการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กวัยรุ่นมักชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อนและเห็นว่ากลุ่มเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับตน (สุชา จันท์ธรมและสุรารค์ จันท์ธรม,2529) จึงใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล ลักษณะเป็นการสื่อสารแบบสองทาง ทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถตอบโต้กันได้โดยทันที นอกจากนี้พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อความบันเทิงเนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการความสนุกสนานเพลิดเพลิน (สุพัตรา สุภาพ,2539) ซึ่งเครือข่ายสังคมออนไลน์เหล่านี้มีกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้ผู้ใช้ได้เลือกทำ ไม่ว่าจะเป็นฟังเพลง เล่นเกม ดูคลิป เด็กเหล่านี้จึงใช้เวลาในการทำกิจกรรมเหล่านี้เพื่อตอบสนองความต้องการ

การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์พบว่า ผู้ที่มีการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์มากกว่ามีการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่าผู้รู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์น้อยกว่า อาจเนื่องมาจากสังคมในปัจจุบันเป็นสังคมของข่าวสารซึ่งปรากฏตามสื่อต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นสื่อทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้มีการติดตามข้อมูลจากสื่อเหล่านี้อยู่เสมอ จนอาจถูกสื่อครอบงำและใช้เวลามากขึ้น จนได้รับผลกระทบจากการใช้สื่อที่มากเกินไป นั่นคือการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ ดังนั้นจึงต้องใช้สติปัญญาในการไตร่ตรองและเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายผลประโยชน์แท้จริงของข่าวสารเพื่อให้รู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับดี เพราะการการรู้เท่าทันสื่อมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาคือ สามารถตอบสนองในทางที่พอเหมาะและพอดีต่อสุขภาพและสามารถนำมาใช้พัฒนาตนเองได้ (ลลิตภัทร เจริญรัฐ,2555)

ระยะเวลาในการเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 53 มีระยะเวลาการเข้าใช้มากกว่า 21 ชั่วโมง/สัปดาห์ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 39.2 มีระยะเวลาการเข้าใช้น้อยกว่า 21 ชั่วโมง/สัปดาห์ โดยมีคำแนะนำในการเล่นคอมพิวเตอร์สำหรับเด็กและเยาวชนคือ ไม่ควรเล่นเกินกว่า 1 ชั่วโมงในวันธรรมดาและไม่เกิน 2 ชั่วโมงในวันหยุดซึ่งหากเล่นเกิน 1 ชั่วโมงในวันธรรมดามีโอกาสเสี่ยงติดเกมเพิ่มขึ้น 1.8 เท่าและหากเล่นเกิน 2 ชั่วโมงในวันหยุดมีโอกาเสี่ยงติดเกมเพิ่ม 2.5 เท่า ดังนั้นการตั้งกติกากำหนดระยะเวลาในการใช้จึงลดโอกาสเสี่ยงจากการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ (ชาญวิทย์ ทองนภดล,2557)

และผลการศึกษายังพบว่า การควบคุมตนมีความสัมพันธ์ทางลบกับการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษา คือ หากนักเรียนมีการควบคุมตนสูงมากเท่าไร ก็จะส่งผลต่อการที่นักเรียนจะติดเกมออนไลน์และสนทนาออนไลน์น้อยลงโดยผู้ที่ควบคุมตนเองได้น้อยมีการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่าผู้ที่ควบคุมตนเองได้มากกว่าเนื่องจากการควบคุมตนเองของบุคคล (วิไลลักษณ์ ทองคำบรรจง,2554) ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบการกระทำของ Skinner เป็นการเปลี่ยนพฤติกรรมของคนที่ไม่มีพึงประสงค์ไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยที่บุคคลนั้นจะเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมและเป้าหมาย กระบวนการที่จะนำตนเองไปสู่เป้าหมายด้วยตนเอง

นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ต่างกัน โดยผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยกว่ามีการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ว่าหากนักเรียนมีพฤติกรรมติดเกมออนไลน์และสนทนาออนไลน์มากเท่าใดก็จะส่งผลต่อการที่นักเรียนจะมีพฤติกรรมการเรียนที่เหมาะสมน้อยลง (วิไลลักษณ์ ทองคำบรรจง,2554) ทั้งนี้เนื่องจากการติด

เครือข่ายสังคมออนไลน์กระทบต่อนักเรียน ได้แก่ เข้าห้องเรียนสาย ขาดเรียน เวลาในการทบทวนหนังสือลดลง เป็นผลทำให้ผลการเรียนต่ำและการศึกษาที่พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมมากมีพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมน้อย ทั้งนี้ผู้ที่มีระดับสติปัญญาระดับต่ำ การเรียนรู้และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รวมถึงมีการกระทำที่เหมาะสมกับสถานการณ์จะน้อยกว่าผู้ที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่า (ปราณี จ้อยรอด, 2553)

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีการใช้การเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ โดยครอบครัว โรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ถูกต้องและเหมาะสม จัดกิจกรรมนันทนาการ การแข่งขันกีฬา กิจกรรมทางวิชาการ เพื่อลดการทำกิจกรรมในโลกออนไลน์ที่มากเกินไปและผู้ปกครองควรเข้ามาควบคุมระยะเวลาและมีการตั้งกติกาเรื่องระยะเวลาและช่วงเวลาในการเข้าใช้ร่วมกัน

2. ควรจัดให้มีแผนการสอนอย่างมีระบบให้รู้เท่าทันสื่อต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนในทุกระดับชั้นและมีการประเมินผล

3. การควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ ดังนั้นควรมีการฝึกการควบคุมตนเองของนักเรียนในเรื่องการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลการวิจัยสามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 56 แสดงว่ายังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่สามารถอธิบายได้อีก เช่น ในประเด็นของกิจกรรมของโรงเรียนที่ส่งเสริมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ การรับรู้ความสามารถในการใช้สื่อสังคมออนไลน์และอิทธิพลจากสื่อ เป็นต้น

2. ควรศึกษาถึงความตระหนักของครอบครัวต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของเด็กและเยาวชนและบทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมและป้องกันการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์

3. ศึกษาผลกระทบจากพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น ผลต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต สัมพันธภาพกับเพื่อน ครู

เอกสารอ้างอิง

จารุวรรณ วิโรจน์, จรัมพร ยุคะลัง. 2553. ปัญหาการติดเกมคอมพิวเตอร์ต่อสุขภาพของนิสิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย,55 (3),251-60.

ชาญวิทย์ ทองนภดล. คำแนะนำสำหรับประชาชนในการใช้อินเทอร์เน็ตและเล่นเกมคอมพิวเตอร์ของเด็กและเยาวชน. [ออนไลน์] 2557 [เข้าถึงเมื่อ 24 ตุลาคม 2557]. เข้าถึงได้จาก:

<http://www.m-culture.go.th/surveillance/files/835/internetgame.pdf>

ประกายเพชร สุภะเกษ, สุธรรม นันทมงคลชัย, มณฑนา ดำรงค์ศักดิ์. 2555. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการติดเกมคอมพิวเตอร์ในนักเรียนชั้นประถมศึกษา. วารสารสาธารณสุขศาสตร์,42(1),66-77.

ปราณี จ้อยรอด, ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร, ประทีป จินนี. 2553. ปัจจัยที่มีผลต่อการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร.วารสารพฤติกรรมศาสตร์ ,16(1):71-81
พิมพ์สุรางค์ เตชะบุญเสริมศักดิ์. เครือข่ายสังคมออนไลน์กับครอบครัวไทย. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการอนามัยครอบครัวแห่งชาติครั้งที่ 7 เรื่อง “ครอบครัวและเด็กไทยยุคใหม่ก้าวไกลสู่สากล” ณ โรงแรมเอเชียราชเทวี กรุงเทพมหานครวันที่ 23-24 สิงหาคม 2555.

ลลิตภัทร เจริญรัฐ. 2555. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ด้วยวิธีวิเคราะห์กลุ่มพหุ.วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต.กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วีไลลักษณ์ ทองคำบรรจง, อรพินทร์ ชูชม, ผจงจิต อินทสุวรรณ, นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล. 2554. ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร.

วารสารพฤติกรรมศาสตร์,17(2),103-20.

- ศรัณยา หวังเจริญตระกูล. 2553. พฤติกรรมในการใช้ แรงจูงใจ และการรับรู้ปัญหาจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เศรษฐพงศ์ มะลิสวรรณ. สังคมเครือข่าย Social network ตอนที่ 2. [ออนไลน์] 2553. [เข้าถึงเมื่อ 2 ธันวาคม 2556]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.vcharkarn.com/varticle/41454>.
- สายพิน บุญเรือน. 2549. บทบาทของโรงเรียนและครอบครัวต่อการเล่นเกมออนไลน์: กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชา จันทร์เอมและสุรางค์ จันทร์เอม. 2529. จิตวิทยาวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา.
- สุพัตรา สุภาพ. 2539. ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- โสภณวิษณุ อินแก้ว. 2556. รายงานผลการศึกษาในชั้นเรียน การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (SMEDU). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ส่วนงานดัชนีและสำรวจสำนักนโยบายและส่งเสริมธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. 2556. รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2556. กรุงเทพมหานคร:สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ผลสรุปที่สำคัญสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2556. [ออนไลน์] 2556. [เข้าถึงเมื่อ 5 ตุลาคม 2556]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.nso.go.th>
- ASTV ผู้จัดการ. ICT-TOT นำร่องอินเทอร์เน็ตไร้สาย 199 บ./เดือน ที่พิษณุโลก. [ออนไลน์] 2553 [เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2556]. เข้าถึงได้จาก: <http://www2.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9530000181379>.
- Boyd D, Ellison N. Social network site: definition, history, and scholarship. Journal of Computer-mediated Communication 2007: 13(1), article 11-[online] 2007 [cited 2013 Nov 23]. Available from: <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html>.
- Hui Wang, Xiaolan Zhou, Ciyong Lu, Jie Wu, Xueqing Deng, Lingyao Hong. Problematic internet use in highschool students in Guangdong province, China.[online] 2011 [cited 2013 Oct 6]. Available from: <http://www.plosone.org/article/info%3Adoi%2F10.1371%2Fjournal.pone.0019660>.
- Jian Xu, Li-xiao Shen, Chong-huai Yah, Howard Hu, Fang Yang, Lu wang, et al. Personal characteristics related to the risk of adolescent internet addiction: a survey in Shanghai, China. [online] 2012 [cited 2013 Oct 6]. Available from: <http://www.biomedcentral.com/1471-2458/12/1106>.

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโขม อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

Factors Effecting Decision Making In Elction of KhamongTambon
Administrative Organization Chief Executive, Thamai District,
Chanthaburi Province.

ฐิติมา อัมรัตน์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกนายก และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายก องค์การบริหารส่วนตำบลโขม การศึกษาจะใช้การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ในตำบลโขม อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 348 คน ตามสูตรของยามาเน่และทำการสุ่มตัวอย่างแบบ 2 ขั้นตอน เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม สถิติที่สำคัญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย สถิติพรรณนา เช่น ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าสหสัมพันธ์ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกเบอร์ 1 เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโขม คิดเป็นร้อยละ 40.50 ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโขม คือ ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร คุณสมบัติของผู้สมัคร นโยบายของผู้สมัคร ผลงานที่ผ่านมาของผู้สมัคร หัวคะแนนของผู้สมัคร และความสมเหตุสมผลในการเลือกผู้สมัคร

คำสำคัญ: การตัดสินใจ การเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโขม

Abstract

The objective of this research is to study the decision in electing the Chief Executive of the Sub-district Administration Organization of Khamong and its factors that affect the decision. This study employs the quantitative research method by choosing the sample group from 348 individuals with electoral votes who reside in the area of Khamong sub-district, Tha Mai district, Chanthaburi. By applying Yamane's formula and two-tier random sampling method and the tool used in this research is the questionnaire. Key statistics used in this research include descriptive statistical tools such as values of frequency, percentage, mean-average, and correlation analysis. The study has found that the 40% of sample chooses number one to be their Chief Executive of the Sub-district Administration Organization of Khamong, and for the variables related to the decision of choosing Chief Executive of the Sub-district Administration Organization of Khamong are as follows; private connection with the candidates, candidates' attributes, candidates' policies, previous work or success of the candidates, the election canvassers of the candidates, and the logical reasons in choosing the candidates.

Keyword: Decision Making, Elction of KhamongTambon Administrative Organization Chief Executive

บทนำ

การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง คือ ระบบการปกครองท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ สามารถเลือกตั้งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน เขตท้องถิ่นของตนได้โดยตรง กล่าวได้ว่า ระบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงนี้ มีขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2521 โดยกรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นรูปแบบแรกที่นำระบบดังกล่าวมาใช้ อย่างไรก็ตามกรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ที่มีอยู่เพียงแห่งเดียวในประเทศไทย

การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง จึงไม่เป็นที่คุ้นเคยนักสำหรับคนไทย ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 มีการประกาศใช้กฎหมายเทศบาลฉบับใหม่ ทำให้เทศบาลซึ่งเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปที่มีอยู่ในทุกจังหวัด ได้เริ่มทดลองใช้ระบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง และมีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงจริงเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2544 และเรียกกระบวนการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงในเทศบาลว่า เทศบาลในรูปแบบนายกเทศมนตรี ในขณะที่เทศบาลในรูปแบบเดิมเรียกว่า เทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรี ภายหลังจากต่อมา มีการแก้ไขกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกหลายฉบับ หลายรูปแบบ ในปี พ.ศ. 2546 - 2547 ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดของไทยใช้ระบบการเลือกตั้งบริหารท้องถิ่นโดยตรงทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และ เมืองพัทยา ดังนั้น นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา กฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบของไทย กำหนดให้ใช้วิธีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงแล้วทั้งสิ้นรูปแบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง มักจะถูกเปรียบเทียบกับ รูปแบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยอ้อม เสมอๆ เพราะ รูปแบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยอ้อม นั้น ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมาจากการเลือกของสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยที่ประชาชนเป็นคนเลือกสมาชิกสภาท้องถิ่น แล้วให้สมาชิกสภาท้องถิ่นทำหน้าที่เลือกผู้บริหารท้องถิ่นอีกทีหนึ่ง นอกจากนี้แล้ว ยังมีผู้นิยมเปรียบเทียบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งทั้ง 2 แนวคิดมีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง คือผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นโดยตรงฝ่ายบริหารท้องถิ่น กับ ฝ่ายสภาท้องถิ่น แบ่งแยกออกจากกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ ผู้บริหารท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการยุบสภาท้องถิ่น และสภาท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการลงมติไม่ไว้วางใจผู้บริหารท้องถิ่นผู้บริหารท้องถิ่นมีวาระในการดำรงตำแหน่งที่แน่นอนชัดเจน และไม่ขึ้นอยู่กับวาระของสภาท้องถิ่นคณะผู้บริหารท้องถิ่น (นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล) จะเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นด้วยมิได้ (กรมการปกครอง. 2556. ออนไลน์)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบันเป็นผู้บริหารท้องถิ่น ที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงมาจากประชาชน ดังนั้นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบัญญัติ นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่างๆ จะต้องผ่านความเห็นชอบจากประชาคม เพื่อเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา มากที่สุด สามลำดับ เพื่อนำเข้าแผนสามปี เพื่อให้สภาท้องถิ่นเห็นชอบแผนสามปี และนำไปสู่การตั้งข้อบัญญัติงบประมาณในการบริหารท้องถิ่นต่อไป ตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะบริหารท้องถิ่นให้สมกับการได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเพื่อที่จะได้รับการเลือกตั้งเข้ามาอีกในสมัยต่อไป

อย่างไรก็ตาม นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่ง สามารถดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในวาระที่ 2 และ 3 ได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะการบริหารนโยบายที่ดีจึงได้รับการเลือกตั้งเข้ามาอีก ในทำนองเดียวกัน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งได้เสนอตัวเพื่อรับใช้ประชาชน แต่ก็ไม่สามารถได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้เข้ามาบริหารท้องถิ่นอีก ทั้งๆที่มีผลงานตลอดระยะเวลา 4 ปี เมื่อเปรียบเทียบกับผู้สมัครหน้าใหม่ที่ยังไม่มีผลงาน ซึ่งคล้ายคลึงกับองค์การบริหารส่วนตำบลโขมงตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา องค์การบริหารส่วนตำบลโขมง มีนายก อบต. ทั้งสิ้น 4 ท่าน ซึ่งแต่ละท่านไม่สามารถดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโขมงได้เป็นวาระที่ 2

ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นบุคลากรที่อยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลโขมง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการตัดสินใจเลือกนายกฯ และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกฯของประชาชนตำบลโขมง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี ที่ทำให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโขมงคนปัจจุบันได้รับการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา และอดีตนายกฯไม่สามารถดำรงตำแหน่งในวาระที่ 2

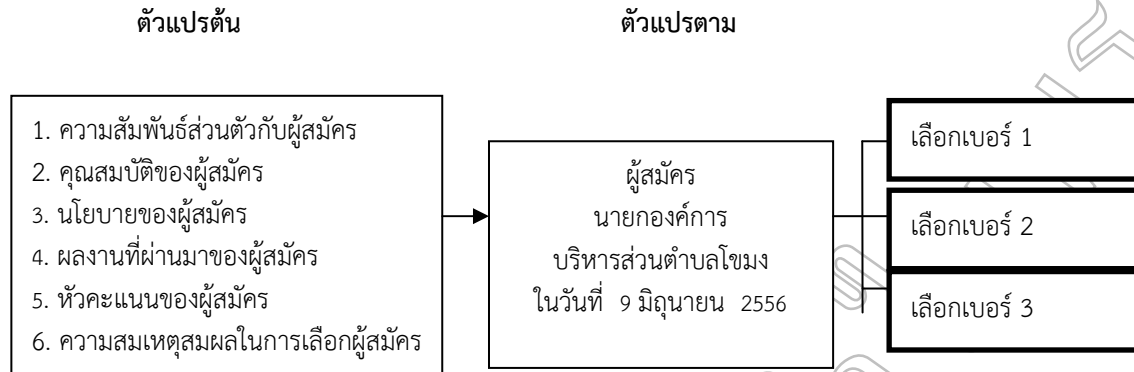
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโขมง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี ในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น วันที่ 9 มิถุนายน 2556

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโขม้ง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการสำรวจองค์ความรู้ ทั้งทางด้านทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาสามารถกำหนดตัวแปรการวิจัย ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้จะเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีประชากรในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลโขม้ง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรีจำนวน 2,683 คน และการใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973 : 1088) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 348 คน

เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง (Sample Technique) ให้ได้รายชื่อตามกรอบการสุ่ม (Sampling Frame) ใช้การสุ่มแบบ 2 ขั้นตอน (Two-Stage Sampling) คือ ขั้นที่ 1 จะใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportional Random Sampling) และขั้นที่ 2 การสุ่มเชิงระบบ (Systematic random sampling)

เครื่องมือในการวิจัยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามด้วยตัวเอง จากการเก็บข้อมูลและทดสอบความเที่ยงด้วยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยแบ่งเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด (Close -Ended) และเลือกตอบ (Check-List) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close -Ended) และเลือกตอบ (Check-List) เกี่ยวกับเบอร์ที่ท่านเลือก และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโขม้ง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ทั้งหมด 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร
2. คุณสมบัติของผู้สมัคร
3. นโยบายของผู้สมัคร
4. ผลงานของผู้สมัคร
5. หัวคะแนนของผู้สมัคร
6. ความสมเหตุสมผลในการเลือกผู้สมัคร

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิด (Open -Ended) เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การทดสอบเครื่องมือจะใช้การทดสอบความตรง (Validity) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิจัย และหัวข้อวิจัยจำนวน 3 ท่าน ในการทดสอบ โดยการทดสอบเครื่องมือจะใช้การทดสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ตรวจสอบ เมื่อรับเครื่องมือกลับคืนจากผู้เชี่ยวชาญและนำข้อแก้ไขทั้งหมดมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

การทดสอบความเที่ยงตรง (Reliability) แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try out) กลับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้เท่ากับ 0.86

การเก็บข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่าง ในการสร้างเกณฑ์กรณีต้องใช้หลักการกระจายแบบปกติ (normal distribution) ที่มีลักษณะระฆังคว่ำ ซึ่งทำให้แต่ละช่วงไม่เท่ากัน คือ ถ้าใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation = S.D.) จะพบว่า ในแต่ละช่วงทั้ง 5 ช่วง จะมีค่ากระจาย ค่า S.D. เป็น 1 S.D. , 2 S.D. , 2 S.D. , 2 S.D. , 1 S.D. (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2556 : 255-256) ดังนั้น เราจะสามารถสร้างเกณฑ์จากการสุ่มตัวอย่าง ได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การตีความ
4.50-5.00	ปัจจัยที่มีผลมาก
3.50-4.49	ปัจจัยที่มีผลค่อนข้างมาก
2.50-3.49	ปัจจัยที่มีผลปานกลาง
1.50-2.49	ปัจจัยที่มีผลค่อนข้างน้อย
1.00-1.49	ปัจจัยที่มีผลน้อย

ผลการวิจัย

1. ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกนายกองค้การบริหารส่วนตำบลโขมิง อำเภอน่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น วันที่ 9 มิถุนายน 2556 มีข้อค้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างเลือก เบอร์ 1 จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50 รองลงมาคือ เบอร์ 2 จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 และเบอร์ 3 จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00

2. ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค้การบริหารส่วนตำบลโขมิง อำเภอน่าใหม่ จังหวัดจันทบุรีพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.57$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค้การบริหารส่วนตำบลโขมิง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ได้แก่ คุณสมบัติของผู้สมัคร ($\bar{x} = 4.03$) นโยบายของผู้สมัคร ($\bar{x} = 3.92$) ผลงานที่ผ่านมาของผู้สมัคร ($\bar{x} = 3.81$) และหวัคະແນของผู้สมัคร ($\bar{x} = 3.94$) ส่วนอีกกลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร ($\bar{x} = 2.70$) และความเหมาะสมผลในการเลือกผู้สมัคร ($\bar{x} = 3.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นย่อยในแต่ละด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยพบว่า

ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างไม่เป็นบุคคลในครอบครัว เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง เป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{x} = 4.66$) รองลงมาคือเลือกเพราะสนิทสนมส่วนตัว ($\bar{x} = 3.02$) และนับถือกัน ($\bar{x} = 2.43$) ตามลำดับ

ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกนายกองค้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{x} = 4.15$) รองลงมาคือ ต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดี ($\bar{x} = 3.97$) และเข้ากับคนทุกระดับได้ ($\bar{x} = 3.82$) ตามลำดับ

ด้านนโยบายของผู้สมัคร จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกนโยบายที่มีประโยชน์แก่ท้องถิ่นเป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{x} = 3.94$) รองลงมาคือ ต้องเป็นนโยบายที่เข้าใจง่าย ($\bar{x} = 3.79$) และสามารถนำมาปฏิบัติได้จริง ($\bar{x} = 3.59$) ตามลำดับ

ด้านผลงานที่ผ่านมาของผู้สมัคร จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกนายกองค้ที่ทำงานด้วยความรวดเร็ว เป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{x} = 3.40$) รองลงมา คือ ออกพบปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.36$) และมีการก่อสร้างที่เป็นรูปธรรม ($\bar{x} = 2.93$) ตามลำดับ

ด้านหวัคະແນของผู้สมัคร จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกหวัคະແນที่มีความน่าเชื่อถือ เป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{x} = 3.64$) รองลงมา คือ เคยช่วยเหลือคนในท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.63$) และสามารถแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้ ($\bar{x} = 2.93$)ตามลำดับ

ด้านความสมเหตุสมผลในการเลือกผู้สมัคร จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ไม่มีการประเมินข้อมูลเบื้องต้นของผู้สมัคร เป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{x} = 3.10$) รองลงมา คือ ตัดสินใจเลือกผู้สมัครโดยไม่มีเหตุผล ($\bar{x} = 2.95$) และมีการเปรียบเทียบระหว่างผู้สมัคร ($\bar{x} = 2.89$) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโขมง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรีในภาพรวม มีผลอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพงศ์ นิลาหะวงศ์ (2552 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัครมีผลปานกลาง ด้านคุณสมบัติผู้สมัครมีผลค่อนข้างมาก ด้านนโยบายของผู้สมัครมีผลค่อนข้างมากด้านผลงานที่ผ่านมาของผู้สมัคร มีผลค่อนข้างมาก ด้านหวัคະແນຂອງผู้สมัคร มีผลค่อนข้างมาก และด้านความสมเหตุสมผลผู้สมัคร มีผลปานกลาง ซึ่งสามารถอภิปรายผลในแต่ละด้านได้ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร พบว่า ในภาพรวมด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร มีผลปานกลาง เนื่องจากผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีจำนวนที่มากกว่าเพื่อนฝูง ญาติพี่น้องของผู้สมัครถึงแม้ผู้สมัครนายกฯ จะมีเพื่อนฝูงญาติพี่น้องมากมายก็ตาม แต่ถ้าประวัติความเป็นมาของผู้สมัคร (ภูมิหลังผู้สมัคร) ไม่ได้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็จะไม่เลือกผู้สมัคร ดังนั้นหากผู้สมัครต้องการได้รับการเลือกตั้ง ผู้สมัครจะต้องสร้างความใกล้ชิดหรือให้ความสนิทสนมหรือเป็นกันเองแก่ประชาชนทั้งที่มีสิทธิเลือกตั้ง และไม่มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อเป็นฐานในการหาเสียงต่อไป ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ นันธิกานต์ อุดม (2553: บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลกระโสม อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา” พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะประจำตัวผู้สมัครมีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่ประชาชนให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ผู้สมัครที่ขอช่วยเหลือทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และต้องมีความรู้ความสามารถที่จะทำหน้าที่เป็นนายกเทศมนตรี

2. ปัจจัยด้านคุณสมบัติผู้สมัคร พบว่า ในภาพรวมด้านคุณสมบัติผู้สมัคร มีผลค่อนข้างมาก เนื่องจากประชาชนมองว่าบุคคลที่จะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้นำนั้น จำเป็นที่จะต้องมีความรู้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อการเป็นผู้บริหารท้องถิ่น เพราะผู้นำหรือผู้บริหารนั้นเป็นบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งขึ้นมา หรือได้รับการยกย่องขึ้นให้เป็นหัวหน้าผู้ตัดสินใจ และมีความสามารถในการปกครอง บังคับบัญชา และจะนำผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชาหรือหมู่ชนไปในทางที่ดีหรือชั่วได้โดยใช้อิทธิพลในความสัมพันธ์ที่มีอยู่ในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนวยความสะดวกโดยใช้กระบวนการติดต่อซึ่งกันและกันในอันที่จะบรรลุเป้าหมายและความสามารถที่จะชักจูงผู้อื่นให้มีความร่วมมือร่วมใจกับตนดำเนินการไปสู่จุดมุ่งหมายของตนได้ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นันธิกานต์ อุดม (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลกระโสม อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะประจำตัวผู้สมัครมีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่ประชาชนให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ผู้สมัครที่ขอช่วยเหลือทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และต้องมีความรู้ความสามารถที่จะทำหน้าที่เป็นนายกเทศมนตรี

3. ปัจจัยด้านนโยบายของผู้สมัคร พบว่า ในภาพรวมด้านนโยบายของผู้สมัคร มีผลค่อนข้างมาก เนื่องจาก ประชาชนมิได้มุ่งความสนใจไปที่คุณสมบัติของผู้สมัครเพียงอย่างเดียว ยังมุ่งพิจารณาไปที่นโยบายของผู้สมัครด้วยโดยนโยบายของผู้สมัครนั้นต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เช่น เรื่องสาธารณูปโภคพื้นฐาน ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งเสริมการศึกษาให้เยาวชน คนจน ส่งเสริมการกีฬา ส่งเสริมเศรษฐกิจ การลดอุบัติเหตุ ส่งเสริมการสร้างอาชีพให้เกิดกลุ่มอาชีพและผู้สูงอายุ การปรับปรุงถนนคอนกรีต การแก้ปัญหาน้ำท่วม นอกจากนี้ยังต้องเป็นนโยบายที่สามารถทำได้จริง ไม่ใช่แค่เอาไว้ ใช้หาเสียงเพื่อเรียกคะแนนเฉยๆ เท่านั้น และควรระบุดระยะเวลาที่สามารถบรรลุเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจว่าโครงการที่วางแผนไว้จะสำเร็จเมื่อใด และยังเป็นการประเมินการทำงานของนายกฯไปในตัวด้วย สิ่งต่างๆ เหล่านี้สะท้อนถึงความต้องการของประชาชนที่ตัดสินใจเลือก สอดรับกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้นโยบายของผู้สมัครมาบริหารงานท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นได้รับการแก้ไข พัฒนา ปรับปรุงเสริมสร้างสิ่งต่างๆ ให้

ดียิ่งขึ้นให้ท้องถิ่นเจริญรุ่งเรืองมั่นคงตามยุคตามสมัย และประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างดี มีคุณภาพ และใช้ชีวิตได้อย่างมีความร่มเย็นเป็นสุขตลอดระยะเวลาไปจนถึงในอนาคตข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ญัฐพงศ์ นิลาหะวงศ์ (2552: บทคัดย่อ) การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าปัจจัยด้านนโยบายจะเลือกนายกเทศมนตรี เพราะนโยบายของผู้สมัครนายกเทศมนตรีเป็นนโยบายที่มีประโยชน์ในการพัฒนาตำบลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

4. ปัจจัยด้านผลงานที่ผ่านมาของผู้สมัคร พบว่า ในภาพรวมด้านผลงานที่ผ่านมาของผู้สมัคร มีผลค่อนข้างมาก เนื่องจากผลงานที่ผ่านมาจะเป็นการสร้างความสำเร็จของผู้สมัคร ว่าผู้สมัครมีผลงานในการสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นอย่างไรบ้าง จากการเลือกตั้งนายกฯที่ผ่านมาขององค์การบริหารส่วนตำบลโขงมนั้น นายกฯจะเป็นนายกฯหน้าใหม่ ซึ่งหลังจากหมดวาระในการดำรงตำแหน่งแล้ว ก็ไม่สามารถที่จะเป็นนายกฯได้อีกเป็นครั้งที่สอง แต่หลังจากการเลือกตั้งในหลายครั้งที่ผ่านมา ประชาชนจะมีการเปรียบเทียบนายกฯคนเก่ากับนายกฯคนใหม่ ซึ่งเมื่อเกิดการเปรียบเทียบการทำงานขึ้นมา ก็พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ต่างลงความเห็นกันว่า นายกฯคนเก่าทำงานดีกว่านายกฯคนใหม่ ซึ่งเมื่อเกิดปัญหานี้ขึ้นมา ประชาชนจึงให้ความสำคัญจากผลงานที่ผ่านมาค่อนข้างมาก ซึ่งยังไม่มีการวิจัยที่ศึกษาด้านผลงานที่ผ่านมาของผู้สมัครมีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง

5. ปัจจัยด้านหวัคະແນของผู้สมัคร พบว่า ในภาพรวมด้านหวัคະແນของผู้สมัคร มีผลค่อนข้างมาก เนื่องจาก หวัคະແນของผู้สมัครส่งผลโดยตรงกับผู้สมัครเนื่องจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ความสำคัญกับหวัคະແນเป็นอย่างมาก ซึ่งหวัคະແນจะต้องมีความน่าเชื่อถือ และเคยช่วยเหลือคนในท้องถิ่นมาก่อนก็จะได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก ประชาชนจะอาจจะไม่รู้จักกับผู้สมัครเป็นการส่วนตัว แต่รู้จักกับหวัคະແນเป็นอย่างดี ทำให้ตัดสินใจเลือกผู้สมัครอย่างไม่ลังเลใจ เพราะเชื่อมั่นว่าหวัคະແນย่อมรู้จักกับผู้สมัครเป็นอย่างดี จึงยอมเป็นหวัคະແນให้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิชัญ รอดไพบูลย์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี” จากผลการศึกษา พบว่า คุณสมบัติหวัคະແນเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งในการที่ประชาชนได้พิจารณาการเลือกนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยเฉพาะหวัคະແນที่นำความเจริญมาสู่ท้องถิ่น ประชาชนให้ความสำคัญมาก ดังนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งควรมีทีมงานที่เข้มแข็งและมีหวัคະແນที่ประชาชนให้การยอมรับ

6. ปัจจัยด้านความสมเหตุสมผลในการเลือกผู้สมัคร พบว่า ในภาพรวมด้านความสมเหตุสมผลผู้สมัคร มีผลปานกลาง เนื่องจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร เนื่องจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีผู้สมัครในใจอยู่แล้ว จึงทำให้ไม่ต้องใช้หลักความสมเหตุสมผลในการตัดสินใจเลือก แต่ถ้าผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้กระบวนการความสมเหตุสมผลในการเลือกผู้สมัคร ก็จะได้ผู้สมัครที่เหมาะสมกับการเป็นนายกมากที่สุด ซึ่งจะทำให้ปัจจัยในด้านอื่นๆ ไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป หากผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนใช้หลักความสมเหตุสมผลในการเลือกผู้สมัคร ซึ่งยังไม่มีการวิจัยที่ศึกษาปัจจัยด้านความสมเหตุสมผลในการเลือกผู้สมัคร เมื่อพิจารณาในแง่มุมมองตามกรอบแนวคิดที่นำมาใช้ในการศึกษานี้ พบว่าข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีการตัดสินใจ ของ ไชมอนด์ (Simon.1960:82;อ้างถึงใน พิทยา บรรณรัตน์.2535;111-113) ได้อธิบายว่า การตัดสินใจ คือกระบวนการที่ประกอบไปด้วยเชาวน์ปัญญา (Intelligent Activity)หรือการหาโอกาสที่จะตัดสินใจ หมายถึง การสืบเสาะหาข่าวสารสภาพทางสิ่งแวดล้อม สำหรับใช้ในการตัดสินใจกิจกรรมออกแบบ (Design Activity) หรือการหาแนวทางทางเลือกที่พอเป็นไปได้ ซึ่งหมายถึง การสร้าง พัฒนา วิเคราะห์ แนวทางต่างๆที่จะนำไปปฏิบัติได้ กิจกรรมคัดเลือก (Choice Activity) หรือการเลือกทางเลือกจากทางเลือกที่มีอยู่ หมายถึง การเลือกทางเลือกที่เหมาะสมจะนำไปปฏิบัติได้จริง

อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างได้เลือกนายกฯ ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีวิสัยทัศน์ ซึ่งจะขัดแย้งกับการตัดสินใจเลือกแบบสมเหตุสมผล ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มีผู้สมัครในใจอยู่แล้ว ทำให้ปัจจัยด้านความสมเหตุสมผลในการเลือกผู้สมัคร ไม่สามารถนำมาใช้กับการวิจัยครั้งนี้ได้ ถึงแม้ว่า ผู้สมัครจะมีมนุษยสัมพันธ์ดี หรือมีวิสัยทัศน์ดี ก็ไม่สามารถที่จะทำให้กลุ่มตัวอย่างเปลี่ยนความตั้งใจในการเลือกผู้สมัครได้

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนัยยะในเชิงนโยบายที่สำคัญ ดังนี้

1. ผู้ที่จะสมัครเป็นนายกฯ จะต้องปฏิบัติตนให้ได้รับความเชื่อถือและความไว้วางใจจากประชาชน โดยต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ออกงานชุมชน

อย่างสม่ำเสมอ พยายามให้ความเป็นกันเองโดยไม่ถือตัวกับประชาชนทุกระดับชั้น เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนมีความศรัทธา และมีทัศนคติที่ดีต่อระบบการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. ผู้ที่จะสมัครนายกฯควรมีการแถลง ปราศรัย ประชาสัมพันธ์ถึงนโยบายต่างๆที่ใช้หาเสียง โดยมีการกำหนดระยะเวลาในการทำตามนโยบายที่ตั้งไว้ หลังจากได้รับเลือกตั้งเป็นนายกฯไปแล้ว เพื่อให้ประชาชนเกิดความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ และยังเป็นการประเมินประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของนายกฯ ที่ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ และนโยบายต้องตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

3. ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการความสมเหตุสมผลในการตัดสินใจผู้สมัคร เพื่อให้การเลือกตั้งทั่วไปไม่จำเป็น การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น จนถึงระดับชาติ ได้รับการยอมรับ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้กระบวนการความสมเหตุสมผลในการพิจารณาผู้สมัครทุกคนเพื่อให้ได้ผู้สมัครที่มีความเหมาะสมมากที่สุด

4. ภาครัฐหรือหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ต้องให้การศึกษาและความรู้แก่ประชาชนในกลุ่มที่เลือกผู้สมัครที่ช่วยเหลืองานประเพณีต่างๆของชาวบ้าน และผู้สมัครที่สัญญาว่าจะทำสิ่งต่างๆให้ภายหลังจากได้รับเลือกไปแล้วให้มากขึ้น แนวทางในการเลือกตั้งที่ควรจะเป็น และการทำให้ประชาชนได้มองเห็นถึงความสำคัญของการได้ตัดสินใจเลือกตั้งผู้สมัคร ที่ผู้สมัครนั้นได้เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในท้องถิ่นเป็นเหตุผลหลักมากกว่าการได้รับการช่วยเหลืองานประเพณีต่างๆของชาวบ้าน และคำสัญญาภายหลังได้รับเลือกไปแล้ว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโขมง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เน้นการศึกษาภาพกว้างๆ แล้วนำไปสู่งานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อนำปัจจัยที่ผู้วิจัยกำหนด ไปศึกษาแนวเชิงลึก ในแต่ละปัจจัยมีกระบวนการหรือมีปัจจัยทั้ง 6 ด้านอย่างไร

2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโขมง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี โดยต่อยอดหัวข้อวิจัย การเปลี่ยนตัวแปรหรือเพิ่มตัวแปรอื่นนอกเหนือจากภาคินพจน์นี้ เช่น ด้านความรู้ความเข้าใจในการปกครองรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการรณรงค์หาเสียง และกระบวนการตัดสินใจโดยใช้ความสมเหตุสมผลในการเลือกผู้สมัคร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. 2556. การเลือกตั้งผู้บริหารโดยตรง. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://wikipedia.org>.

(17ธันวาคม 2556).

ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2557. ปฏิบัติการวิจัยทางสังคม. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ณัฐพงศ์ นิลาทวงศ์. 2552. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรี ศึกษากรณี : เทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. ร.ม. (การเมืองการปกครอง). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นันทิกานต์ อุดม. 2553. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลกระโสม อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

พิทยา บวรรัตน์. 2535. รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา (ค.ศ.1887-1980). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิชาญ รอดไพบุลย์. 2549. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาโยบายสาธารณะ : บัณฑิตวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยบูรพา.

Yamane, T. 1973. *Statistics : An Introductory*. 3rd. New York : Harper and Row.

**บทบาทนายกองค้การบริหารส่วนตำบล เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในทัศนะประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตำบลวังใหม่
อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี.**

**The Role of Chief Executive of the Subdistrict Administration
Organization to Prepare into ASEAN Economic Community in Voters’
Opinion Wang Mai Subdistrict Na Yai Am District
Chanthaburi Province.**

พัชรียา พลมีเดช

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงบทบาทของนายกองค้การบริหารส่วนตำบล เปรียบเทียบบทบาทและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของนายกองค้การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี วิธีการศึกษาจะใช้การวิจัยเชิงบูรณาการ (Mixed Method) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเชิงสำรวจใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คน จากประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 4,038 คน และการเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพโดยใช้เอกสารขั้นต้นและการสัมภาษณ์เจาะลึก ผลการศึกษาพบว่า บทบาทที่คาดหวังของประชาชนทางด้านสังคมและวัฒนธรรมนั้นต้องการจะไปศึกษาดูงานวิถีชีวิตของประเทศในกลุ่มอาเซียน ด้านการศึกษาต้องการส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้ภาษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน ในด้านเศรษฐกิจต้องการให้ส่งเสริมการแปรรูปผลไม้เพื่อการส่งออก และด้านสาธารณสุขประชาชนต้องการให้เฝ้าระวังและการจัดการด้านสุขภาพของชาวต่างชาติอย่างต่อเนื่อง เมื่อเปรียบเทียบบทบาทนายกองค้การบริหารส่วนตำบล ตามข้อมูลพื้นฐานของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จะพบว่ามีความแตกต่างกันในเรื่องการศึกษาและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังของนายกองค้การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ การศึกษาดูงาน การเรียนรู้ภาษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน ส่งเสริมการแปรรูปผลไม้ และต้องการให้เฝ้าระวังและการจัดการด้านสุขภาพของชาวต่างชาติอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: บทบาท, นายกองค้การบริหารส่วนตำบล, ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

Abstract

The objectives of this research were to study the expected role and compare the roles and make the recommendative related to the expected role of the Chief Executive of the Sub-district Administration Organization of Wang Mai, Nayai Am district, Chanthaburi. The research methods used involved mixed method which deployed both quantitative and qualitative approaches. By applying survey-based method on a group sample of 364 individuals from 4,038 of those who had electoral votes and gathered and collected data from the qualitative research by using the primary documents and in-depth interview methods. The research has found that the expected role of socio-cultural aspect had a requirement to organized a field trip to abroad, especially the countries within the ASEAN. In the aspect of the education, they required support from the authorities to organized classes for languages spoken in ASEAN countries. In terms of the economy, they required support for processed fruit products for the exports purposes and in terms of the public health, they required the continual health monitoring and management for the foreigners. When compared the roles of the Chief Executive of the Sub-district Administrative Organization according to general information of those who had electoral votes, it showed that there are some differences in the issues of education

and overall understanding of countries in the AEC. Also, there was a number of suggestions related to the expected roles of Chief Executive of the Sub-district Administrative Organization which were as follows; the field trip, learning the languages spoken in countries of the ASEAN, the continual supports for processed fruit products, and health monitor and management for the foreigners.

Keyword: Role, Chief Executive of the Subdistrict Administration Organization, ASEAN Economic Community

บทนำ

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นว่ามีความสำคัญมากในการที่จะนำพาผู้ร่วมงานให้แสดงความคิดเห็นและลงมือทำงานตามหน้าที่หรือภารกิจที่รับมอบหมายให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์กรจะขึ้นอยู่กับความสามารถหรือความมีศิลปะในการใช้คนของผู้บริหารหรือผู้นำ ผู้บริหารจึงมีความสำคัญต่อหน่วยงานอีกทั้งในฐานะที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ เป็นแบบอย่างให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ปฏิบัติงานร่วมกันด้วย จากเหตุผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีบทบาทภาระหน้าที่สำคัญมากองค์การหนึ่ง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีคุณสมบัติหรือความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะเป็นผู้กำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์กรให้ประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว

ภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันที่สภาพการแข่งขันในภาคราชการมีอัตราสูง ที่แต่ละองค์กรจะต้องสร้างการยอมรับจากประชาชนและสังคม การเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภาวะผู้นำที่จะนำพาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปสู่ความสำเร็จ ความเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่วางไว้ (กรมอาเซียน. 2546) มีการพัฒนาความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีนักการเมืองและนักบริหารรุ่นใหม่ทำงานเพื่อท้องถิ่นเพื่อนำการเปลี่ยนแปลงที่ดีมาสู่ท้องถิ่นและมีข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่มีความรู้มีประสบการณ์ใหม่ๆ เข้ามาร่วมมือกับฐานชุมชนที่มีความเข้มแข็งมากขึ้นในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายซึ่งจะเกิดผลกระทบกับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการส่งเสริมพัฒนาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความทันสมัยโดยเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถขององค์กรให้สูงขึ้นในทิศทางที่สามารถทำให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและมีเสรีภาพในการเลือกสิ่งหรือบริการสาธารณะใด ๆ ในสังคมด้วยการรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียน จะเป็นการสร้างทั้งภาระและโอกาสใหม่ ๆ ให้กับองค์กรปกครองส่วน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล รวมถึงการมีผู้นำที่มีความคิดสร้างสรรค์ (Creative Leader) มีความสามารถในการบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรมเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับท้องถิ่นระดับประเทศ จนถึงระดับของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้เข้ากับเศรษฐกิจโลกโดยมีกลไกที่จะสนับสนุนการประสานงานและการดำเนินการทั้งระดับท้องถิ่นระดับประเทศและระดับภูมิภาค รวมทั้งความสามารถในการส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งการปฏิบัติตามกฎระเบียบภายใต้กรอบของเขตการค้าเสรีอาเซียนด้วยการยกระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนผ่านมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้มีผลลัพธ์เป็นรูปธรรม (วีรากร อุดรเลิศ. 2555 : 96)

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นกับประชาคมอาเซียน ผู้วิจัยสามารถประมวลผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ คือ งานวิจัยที่มีอยู่เดิมนั้นส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเพียงบทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นโดยยังไม่ได้เชื่อมกับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ตัวอย่างเช่น อัครเดช เสนานิกรณ (2548) แต่ในอีกด้านหนึ่งก็จะพบงานวิจัยที่เน้นแต่เฉพาะการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ตัวอย่างเช่น สักกรินทร์ นิยมศิลป์ (2555) ดังนั้น จึงมีงานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นกับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพียงจำนวนน้อย เช่น วีรากร อุดรเลิศ (2555)

อย่างไรก็ดี สถานการณ์ในปัจจุบันเราจะพบว่าวิสัยทัศน์และแนวคิดเดิม ๆ ในการบริหารท้องถิ่นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจจะไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในท้องถิ่นอีกต่อไป เพราะในปีหน้า พ.ศ. 2558 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยความคิดเห็นหรือทัศนะของประชาชนในท้องถิ่นที่นายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นบริหารงานอยู่ และคำถามที่สำคัญต่อมาอีกประการหนึ่งก็คือบทบาทที่คาดหวังของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลลัทธิใหม่ อำเภอนายายอาม

จังหวัดจันทบุรี เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในทัศนะประชาชนควรมีลักษณะอย่างไร ตลอดจนผู้วิจัยจะนำข้อเสนอแนะและบทบาทที่คาดหวังของประชาชนที่ได้ไปพัฒนาท้องถิ่นต่อไป และหวังว่าอย่างน้อยข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยเล่มนี้ จะส่งผลให้นายกองคการบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี และนายกองคกรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ นำไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของนายกองคการบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของนายกองคการบริหารส่วนตำบล ในทัศนะของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามข้อสถานภาพและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยใช้ Chi-square test
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะถึงบทบาทที่คาดหวังของนายกองคการบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา เก็บข้อมูล รวมถึงการวิเคราะห์ และสรุปผลการวิจัย ตั้งแต่เดือน มีนาคม 2556 ถึงปัจจุบัน

ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาในเขตพื้นที่ตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี จำนวน 10 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านหินตาด หมู่ที่ 2 บ้านวังใหม่ หมู่ที่ 3 บ้านวังกระดาน หมู่ที่ 4 บ้านดงทับมอญ หมู่ที่ 5 บ้านห้วยโหมกข์ หมู่ที่ 6 บ้านปากทางแทรกเตอร์ หมู่ที่ 7 บ้านคลองลาว หมู่ที่ 8 บ้านหินกอง หมู่ที่ 9 บ้านชัยहर่า และหมู่ที่ 10 บ้านแก่งน้อย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

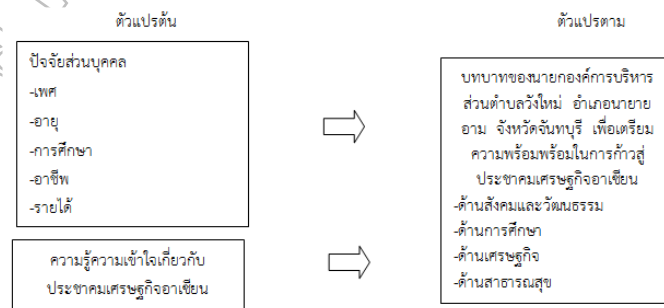
การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับบทบาทนายกองคการบริหารส่วนตำบล เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในทัศนะของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านสาธารณสุข

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประชากร คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี จำนวน 4,038 คน ผู้วิจัยทำการกำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้วิธีการคำนวณของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลบทบาทนายกองคการบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในทัศนะของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการสำรวจองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยในที่นี่จะใช้การวิจัยเชิงบูรณาการระหว่าง วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คือ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) และการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ โดยมีประชากรในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี จำนวน 4,038 คน และการใช้สูตรของ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คน

เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง (Sample Technique) จะใช้การสุ่มแบบสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage sampling) คือ ขั้นแรกจะใช้การสุ่มแบบสัดส่วน และขั้นที่สองจะใช้การสุ่มเชิงระบบ (Systematic sampling)

เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทนายกองค้การบริหารส่วนตำบลเพื่อเตรียมความพร้อม ในการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในที่ขณะประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรีโดยแบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปลักษณะแบบปลายปิด (Close - End) และเลือกตอบ (Check - List) ได้แก่ เพศ การศึกษา อาชีพ และลักษณะแบบปลายเปิด (Open - End) ได้แก่ อายุและรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ โดยสร้างคำถามให้ผู้เลือกตอบ ใช่ ไม่ใช่ เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จำนวน 10 ข้อ

การแปรผลข้อคำถาม เป็นการวัดระดับความรู้ความเข้าใจ โดยใช้เป็นคำถามใช้การวัดแบบ ใช่ ไม่ใช่ การให้ คำนำหนักคะแนนแต่ละข้อเป็นดังนี้

ตอบว่า ใช่ คือ ตอบถูก เป็น 1 คะแนน

ตอบว่า ไม่ใช่ คือ ตอบผิด เป็น 0 คะแนน

เกณฑ์การวิเคราะห์ความรู้แบ่งตามข้อที่ตอบถูกแบ่งเป็น 2 ระดับดังนี้

ตอบถูก 1-6 ข้อ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจระดับต่ำ

ตอบถูก 7-10 ข้อ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจระดับสูง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามในการตัดสินใจเลือกเกี่ยวกับบทบาทนายกองค้การบริหารส่วนตำบล ในเขตตำบล วังใหม่ประกอบด้วยด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านสาธารณสุข จำนวน 19 ข้อ โดยในแต่ละด้านให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประเมินผลโดยแบบสอบถามเป็นแบบ ปลายเปิด (Open - Ended) ให้มีการตอบคำถามโดยอิสระ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัย ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารตำรางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับบทบาทนายกองค้การบริหารส่วนตำบล และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้เพื่อประมวลแนวคิดเป็นแบบสอบถามให้สอดคล้องกับตัวแปรที่ต้องการ ศึกษา

2. ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการวางแผนและสร้างเครื่องมือแบบสอบถามพร้อมทั้งวิธีกำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม ให้ชัดเจนโดยการศึกษาแบบสอบถามที่ดีจากหนังสือการวิจัยเบื้องต้นของนักวิชาการต่าง ๆ

3. สร้างข้อคำถามแบบสอบถามโดยกำหนดขอบเขตคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคม เศรษฐกิจอาเซียนให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดและตัวแปรที่กำหนดไว้

4. นำเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมพร้อมทั้งแนะนำ ให้แก้ไขปรับปรุง

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอกรรมการที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะด้าน จำนวน 3 ท่าน เพื่อทดสอบความตรง (Validity)

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try - Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบประเมิน (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตาม วิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) จะได้ค่าแอลฟาเท่ากับ 0.70

7. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และสำหรับผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออกหรือไม่คล่อง ผู้สัมภาษณ์จะเป็นผู้อ่านให้ฟังและให้ตอบแบบสอบถามจำนวน 364 ชุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ตัวแปรส่วนบุคคล (ตัวแปรต้น) จะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา คือ โดยการนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) คำนวณเป็นค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางความเรียง

2) การวิเคราะห์ตัวแปรตามจะใช้ค่าสถิติพรรณนา โดยนำเสนอในรูปแบบของ (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ในการศึกษานี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนอายุ รายได้เฉลี่ย/เดือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ โดยสร้างคำถามให้ผู้เลือกตอบ ใช่ / ไม่ใช่ เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จำนวน 10 ข้อ

การแปรผล ข้อคำถามเป็นการวัดระดับความรู้ความเข้าใจ โดยใช้เป็นคำถามใช้การวัดแบบ ใช่ และไม่ใช่ การให้ค่าน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อเป็นดังนี้

ตอบว่า ใช่ คือ ตอบถูก เป็น 1 คะแนน

ตอบว่า ไม่ใช่ คือ ตอบผิด เป็น 0 คะแนน

เกณฑ์การวิเคราะห์ความรู้แบ่งตามข้อที่ตอบถูกแบ่งเป็น 2 ระดับดังนี้

ตอบถูก 1-6 ข้อ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจระดับต่ำ

ตอบถูก 7-10 ข้อ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจระดับสูง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามระดับในการตัดสินใจเกี่ยวกับบทบาทนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตตำบลวังใหม่ ประกอบด้วยด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านสาธารณสุข จำนวน 19 ข้อ โดยในแต่ละด้านให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประเมินผลโดยแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open - Ended) ให้มีการตอบคำถามโดยอิสระ

ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ในภาคนี้พจนานี้ จะใช้ในแง่เสริมการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อยืนยันและอธิบายรายละเอียดโดยใช้วิธีการศึกษา ดังนี้

การสัมภาษณ์โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - dept Interview) โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key - Informants) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 15 คน โดยสัมภาษณ์จากเนื้อหาจากตารางผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ผลการวิจัย

1. ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์เจาะลึกในการศึกษาบทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอ นายายอาม จังหวัดจันทบุรี เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า บทบาททางด้านสังคมและวัฒนธรรม ต้องการจะไปศึกษาดูงานวิถีชีวิตของประเทศในกลุ่มอาเซียน คิดเป็นร้อยละ 49.7 เป็นอันดับที่ 1 ด้านการศึกษา ต้องการส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้ได้เรียนรู้ภาษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น ประเทศกัมพูชา คิดเป็นร้อยละ 32.7 เป็นอันดับ 1 ด้านเศรษฐกิจ ต้องการให้ส่งเสริมการแปรรูปผลไม้เพื่อการส่งออก คิดเป็นร้อยละ 44.8 เป็นอันดับที่ 1 และด้านสาธารณสุข ต้องการให้เฝ้าระวังและการจัดการด้านสุขภาพของชาวต่างชาติอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 40.7 เป็นอันดับ 1

2. ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทนายกองค้การบริหารส่วนตำบล ตามข้อมูลพื้นฐานของผู้มีสิทธิเลือกตั้งตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยใช้การทดสอบสมมุติฐานด้วยค่า Chi-square สามารถสรุปได้ตามตาราง ดังนี้ คือ บทบาทของนายกองค้การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ด้านสังคมและวัฒนธรรม ไม่แตกต่างกันตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แต่แตกต่างกันตามการศึกษา ด้านการศึกษา ไม่แตกต่างกันตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านเศรษฐกิจ ไม่แตกต่างกันตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ แต่แตกต่างกันตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านสาธารณสุข ไม่แตกต่างกันตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3. ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการศึกษาถึงข้อเสนอแนะบทบาทของนายกองค้การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี โดยผู้วิจัยจะขอเสนอแนะบทบาทของนาย ดังนี้

เพื่อรองรับกับการปรับตัวเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือก การศึกษาดูงานวิถีชีวิตของประชาชนในกลุ่มอาเซียน เพื่อที่จะดูว่าเขาใช้ชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร เพื่อเป็นการปรับตัวเมื่อเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ด้านการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือก ส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้ภาษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น ประเทศกัมพูชา เพื่อการติดต่อสื่อสารกับแรงงานที่เข้ามาทำงานในประเทศของเราได้ง่ายขึ้น

ด้านเศรษฐกิจ กลุ่มตัวอย่างต้องการให้นายกฯ สนับสนุนและส่งเสริมการแปรรูปผลไม้เพื่อการส่งออก เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรมีจำนวนมากและเน่าเสียได้ง่าย หากมีการแปรรูปผลไม้เพื่อการส่งออกจะเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า และบริบทของพื้นที่ตำบลวังใหม่มีอาชีพหลักคือเกษตรกรรมจึงต้องการให้ส่งเสริมอาชีพการทำสวนเพื่อการส่งออกเพื่อลดอำนาจของพ่อค้าคนกลางในการกำหนดราคาผลผลิตทางการเกษตร โดยการขอความร่วมมือนักลงทุนของกลุ่มประเทศอาเซียนมาลงทุนร่วมกับกลุ่มผลิตสินค้ารายย่อยในชุมชน

ด้านสาธารณสุข ประชากรกลุ่มตัวอย่างต้องการให้นายกฯ ฝัาระวังและการจัดการด้านสุขภาพของชาวต่างชาติที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่และป้องกันโรคติดต่อที่เข้ามาในกลุ่มแรงงานหากมีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยการประชาสัมพันธ์ให้ชาวต่างชาติมาตรวจสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

สรุปและอภิปรายผล

บทบาทของนายกองค้การบริหารส่วนตำบล ดังกล่าว ด้านสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างกันตามการศึกษา และด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จากผลการวิจัยพบว่า การศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประชาชนในตำบลวังใหม่ ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำ เพราะประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว ไม่เกี่ยวข้องอะไรกับตัวของเขา กับอาชีพของเขา ซึ่งจากการสำรวจพบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ดั้นเข้ามาที่เข้าทำงานในสวนกลับมาก็เหนื่อยกินข้าวเสร็จก็เข้านอน ไม่ค่อยมีเวลาดูข่าว ฟังวิทยุ และสื่อต่าง ๆ ก็นำเสนอเกี่ยวกับอาเซียนน้อยมาก จึงคาดได้ว่าคนรู้จักอาเซียนในลักษณะผิวเผินหรือแค่ได้ยินผ่านหูจากการประชาสัมพันธ์เพียงบางช่วงเวลา แค่ทราบความเคลื่อนไหว แต่ไม่เจาะลึกรายละเอียดและสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของ “อาเซียน” ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวีรากร อุตร์เลิศ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ระดับความรู้และ ความเข้าใจของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแยง อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลกเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN) ที่นำเสนอว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแยง อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก มีความรู้ความและความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในระดับที่ต่ำ

จากผลการศึกษาด้านเศรษฐกิจส่งเสริมการแปรรูปผลไม้เพื่อการส่งออกนั้นยังสอดคล้องกับการศึกษาของวีรากร อุตร์เลิศ (2555) ที่ว่าการส่งเสริมการพัฒนาสินค้าและเพิ่มผลผลิตผลการเกษตรให้ได้มาตรฐานเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนเพื่อเป็นพื้นฐานต่อยอดการพัฒนาในพื้นที่ระดับอำเภอนครไทยจังหวัดพิษณุโลกและในระดับประเทศต่อไป

จากผลการศึกษาด้านสาธารณสุข การเฝ้าระวังและการจัดการด้านสุขภาพของชาวต่างชาติอย่างต่อเนื่องนั้น ยังสอดคล้องกับการศึกษาของวีรากร อุตร์เลิศ (2555) ที่ว่าด้านสาธารณสุข เสนอโครงการการควบคุมและการป้องกันโรคระบาดเพื่อไม่ให้เกิดขึ้นในพื้นที่

ประชาคมอาเซียนประกอบด้วย 3 เสาหลัก

เสาหลัก 1 ความร่วมมือในด้านการเมืองและความมั่นคงในด้านการเมืองและความมั่นคงอาเซียนมีเป้าหมายสำคัญคือการส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อสร้างสถานะที่จะอำนวยความสะดวกสร้างประชาคมอาเซียนให้สำเร็จ ภายในปี 2558 ซึ่งจะทำให้ประชาคมอาเซียนในด้านการเมืองความมั่นคง มีความแข็งแกร่งและน่าเชื่อถือ

เสาหลัก 2 ความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของอาเซียนเริ่มมีเป้าหมายชัดเจน ที่จะนำไปสู่การรวมตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคอาเซียน นับตั้งแต่การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 4 ณ ประเทศสิงคโปร์ เมื่อปี 2535 โดยได้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ขึ้นและนับแต่นั้นมากิจกรรมของอาเซียนได้ขยายครอบคลุมไปสู่ทุกสาขาหลักทางเศรษฐกิจรวมทั้งในด้านการค้า สินค้าและบริการ การลงทุน มาตรฐานอุตสาหกรรมและการเกษตรทรัพย์สินทางปัญญา การขนส่ง พลังงาน และการเงินการคลังซึ่งสอดคล้องกับบทบาทที่คาดหวังของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ ด้านเศรษฐกิจ ที่ประชาชนกลุ่มตัวอย่างต้องการให้ส่งเสริมการแปรรูปผลไม้เพื่อการส่งออกในกลุ่มประเทศอาเซียน

เสาหลัก 3 ความร่วมมือในด้านสังคมและวัฒนธรรมหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ความร่วมมือเฉพาะด้าน” คือ ความร่วมมือด้านอื่น ๆ ที่มีใช้ด้านการเมืองและเศรษฐกิจโดย มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อระดับภูมิภาคพัฒนาและเสริมสร้างสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรในภูมิภาคให้ดีขึ้นรวมถึงลดผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจของอาเซียน ส่งเสริมและรักษาเอกลักษณ์ ประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละประเทศ ตลอดจนส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนในแต่ละประเทศสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทที่คาดหวังของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ที่ประชาชนกลุ่มตัวอย่างต้องการจะไปศึกษาดูงานวิถีชีวิตของประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อที่จะไปดูความเป็นอยู่ของประชาชนในกลุ่มประเทศเหล่านั้นเพื่อนำมาซึ่งการพัฒนาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ทัดเทียมกับประเทศอื่นๆ ด้านการศึกษา ที่ประชาชนกลุ่มตัวอย่างต้องการให้ส่งเสริมได้เรียนรู้ภาษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อจะใช้ติดต่อสื่อสารพูดคุยทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน นำมาซึ่งความเข้าใจและรู้ถึงความต้องการของแต่ละประเทศ

บทบาทนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในทัศนะประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตำบลวังใหม่ อำเภอ นายายอาม จังหวัดจันทบุรี กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อเตรียมรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN) ในปี 2558

ด้านสังคมและวัฒนธรรม ประชาชนกลุ่มตัวอย่างต้องการจะไปศึกษาดูงานวิถีชีวิตของประเทศในกลุ่มอาเซียน ด้านเศรษฐกิจ ต้องการส่งเสริมการแปรรูปผลไม้เพื่อการส่งออก ด้านการศึกษา ต้องการได้เรียนรู้ภาษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน ด้านสาธารณสุข ต้องการการเฝ้าระวังและการจัดการด้านสุขภาพของชาวต่างชาติอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น บทบาทผู้นำที่ประชาชนคาดหวังไว้จะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองไกล มองอนาคต ไม่ยึดติดกรอบความเชื่อเก่า คือ ความเชื่อเก่า ๆ อะไรจะเป็นไปต่อไป หมั่นคิดปรับปรุงทุกสิ่งและตั้งมาตรฐานให้สูงไว้ จะเป็นกำลังใจให้ก้าวไปได้สูงที่สุด ใฝ่รู้ หมายถึง ความอยาก คือ อยากเป็น อยากได้ อยากไป หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าความทะเยอทะยาน ซึ่งตัวนี้สำคัญมาก คนเรานั้นถ้าไม่มีความทะเยอทะยานแล้ว จะทำให้เฉื่อยชา ไม่กระตือรือร้น สมองไม่แล่น คิดริเริ่มไม่เป็น คนเรารู้ย้อยู่ตลอดเวลา และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง กำหนดจุดยืนของตนเองได้ คิดกว้าง คือ ผู้นำต้องรู้จักคิดพิจารณา ตัดสินใจงาน วางแผนงาน มอบหมายงาน ประสานงาน อย่างเป็นระบบ เรียกว่า ระบบความคิด คิดอย่างมีจินตนาการ คือ การเป็นนักบริหารผู้มีวิสัยทัศน์ (vision) นั้นเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนโยบายในเชิงนโยบายที่สำคัญดังนี้

1. การที่เราระงับปรับตัวหรือเข้าใจความเป็นอยู่ของเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียนนั้น ต้องมีนโยบายให้ประชาชนในตำบลวังใหม่ อำเภอ นายายอาม จังหวัดจันทบุรี ได้ไปศึกษาดูงานวิถีชีวิตของประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อให้ประชาชนทุกคนในตำบลวังใหม่ ได้เข้าใจและรู้จักวิถีชีวิตของประเทศในกลุ่มอาเซียนมากขึ้น

2. การที่จะพูดคุยหรือติดต่อสื่อสารกับประเทศในกลุ่มอาเซียนได้ดีนั้น ต้องส่งเสริมให้ประชาชน ได้เรียนรู้ภาษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น ประเทศกัมพูชา เพื่อให้ประชาชนตำบลวังใหม่ นำไปใช้ติดต่ออาจเพื่อประโยชน์ในการส่งผลไม้ไปขายในประเทศเหล่านั้นได้

3. การที่จะทำให้ผลไม้ที่มีอยู่ในตำบลวังใหม่กระจายออกไปสู่ประเทศอื่นที่ไกล ๆ ได้นั้นต้องอาศัยการแปรรูป เพราะถ้าส่งไปในขณะที่ยังไม่แปรรูปอาจทำให้ผลผลิตเสียหายได้ง่าย ดังนั้นต้องมีการส่งเสริมการแปรรูปผลไม้เพื่อการส่งออก เพื่อให้กระจายสินค้าออกไปไกลได้เกือบทุกประเทศในกลุ่มอาเซียนง่าย ไม่ทำให้ของเสียหายก่อน

4. การป้องกันไม่ให้โรคที่เข้ามาจากประเทศในกลุ่มอาเซียนได้เข้ามาแพร่ระบาดในตำบลของเราได้นั้น ต้องมีการคอยเฝ้าระวังและการจัดการด้านสุขภาพของชาวต่างชาติอย่างต่อเนื่อง ต้องให้นายกสั่งการให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในตำบลอาจเป็นเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวังใหม่ เข้าไปตรวจสุขภาพให้กับชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในบ้านเราอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะอาจเป็นรายสัปดาห์ รายเดือน รายสามเดือน แล้วแต่จะเอื้ออำนวย เพื่อป้องกันไม่ให้โรคที่มากับกลุ่มประเทศอาเซียนมาระบาดในตำบลวังใหม่ของเราได้

5. สถานศึกษา เป็นที่แรกที่ใกล้ชิดกับนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนควรจัดหลักสูตรภาษา ให้นักเรียนได้เรียนเพิ่มเติมจากวิชาหลักที่เรียนอยู่ โดยเน้นเรื่องเกี่ยวกับอาเซียนไม่ว่าจะเป็นภาษาที่แต่ละประเทศได้ใช้ติดต่อสื่อสารหรือภาษาหลักของอาเซียน เพราะถ้าประเทศเราเข้าสู่อาเซียนแล้วก็จะไปเรียนในประเทศอื่นหรืออาจจะเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนกันได้ง่ายขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในทัศนะประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินวิจัยหลังจากนี้ คือ

1. ควรทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพเจาะลึก และมีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหลังจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในอีก 3 ปีข้างหน้า เพื่อให้ทราบถึงหากมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำท้องถิ่นและการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายจะมีผลต่อบทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในอนาคตหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

กรมอาเซียน. 2546. **กระทรวงการต่างประเทศ.** (ออนไลน์). แหล่งที่มา : www.mfa.go.th. (17 มีนาคม 2556).

จูลินี เทียนไทย. 2555. **ทัศนคติและการตระหนักรู้ต่อความเป็นอาเซียนผลการวิจัยเชิงสำรวจจากสิบประเทศ เพื่อนบ้าน.** มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วีรากร อุตร์เลิศ. 2555. **การเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนกรณีศึกษา : พื้นที่เทศบาลตำบลบ้านแยงอำเภอนครไทยจังหวัดพิษณุโลก.** วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่นมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สักกรินทร์ นิยมศิลป์. **อาเซียนจากมุมมองของนักศึกษา 10 ประเทศ.** ประชากรและการพัฒนา สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ปีที่ 32 ฉบับที่ 5 เดือน มิถุนายน - กรกฎาคม 2555.

อัครเดช เสวานิกรณ์. 2548. **ปัจจัยที่มีผลต่อสภาพการบริหารงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดหนองคาย.** มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

รูปแบบการจัดระยะเวลาพักที่เหมาะสม เพื่อลดความล้า ในพนักงานขับรถลากจูง

OPTIMIZATION OF WORK-REST PATTERN FOR REDUCING FATIGUE AMONG TRAILER TRUCK DRIVERS

กิตติภณ กลั่นสุวรรณ¹ นันทพร ภัทรพุท² ปิติ โรจน์วรรณสินธุ์³

¹ สาขาอาชีพอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์

² ภาควิชาสุขศาสตร์อุตสาหกรรมและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์

³ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการจัดระยะเวลาพักที่เหมาะสมเพื่อลดความเหนื่อยล้าในพนักงานขับรถลากจูง กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานขับรถลากจูงในบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง จำนวน 22 คน ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ส่วน คือแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ด้านสุขภาพและการทำงาน แบบตรวจวัดความล้าด้านร่างกายและตรวจวัดความล้าด้านสมอง ทำการเก็บข้อมูลก่อนและหลังขับรถ โดยวัดความเหนื่อยล้าด้านร่างกายจากแบบสอบถามความเหนื่อยล้าด้านร่างกายที่ประยุกต์จาก Standardize Nordic Questionnaire ตรวจวัดความล้าทางสมองโดยเครื่อง Flicker Fusion Lafayette Model 12021 ตามแนวทางขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) มาจัดทำรูปแบบระยะเวลาพักที่เหมาะสม บนเส้นทางจากแท่นเจาะน้ำมันอำเภอลานกระบือถึงโรงปูน อำเภอกงคอดย ระยะทางเที่ยวละ 420 กิโลเมตร ระยะเวลาในการขับรถประมาณ 7 ชั่วโมง ด้วยข้อจำกัดของสถานที่ในการจอดรถจึงใช้การจัดรูปแบบกำหนดจุดจอดครดตามพฤติกรรมเดิมที่ปฏิบัติได้จริงโดยมีรูปแบบระยะเวลาพักที่ใช้ทำการทดลองได้ 3 รูปแบบ รูปแบบที่ 1 รูปแบบเดิมที่ปฏิบัติงานอยู่ รูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่ใช้เวลาเพื่อเพื่อการพักตามแนวทาง ILO และมากำหนดแบ่งพัก 3 ครั้ง ครั้งละเท่ากัน รูปแบบที่ 3 เป็นรูปแบบที่ใช้เวลาเพื่อการพักตามแนวทาง ILO และมากำหนดแบ่งพัก 5 ครั้ง ครั้งละเท่ากัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ Repeated measure analysis of variance ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 40.68 ± 7.05 ปี อายุงานเฉลี่ย 9.38 ± 6.03 ปี ระยะเวลาในการขับรถ 7 ชั่วโมงต่อวัน นอนพักเฉลี่ยก่อนปฏิบัติงาน 7.76 ± 0.99 ชั่วโมง ความเร็วเฉลี่ยในการขับรถ 65.91 ± 5.90 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ผลการวัดความล้าของกล้ามเนื้อทางร่างกายทั้ง 3 รูปแบบ คือ 1.780, 0.913, 0.585 ตามลำดับ ผลการวัดความล้าทางสมองก่อนขับรถทั้ง 3 รูปแบบ คือ 38 รอบต่อนาที วัดความเหนื่อยล้าทางสมองหลังการขับรถทั้ง 3 รูปแบบคือ 44, 42 และ 40 รอบต่อนาที ตามลำดับ และผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการพักทั้ง 3 รูปแบบมีความล้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และพบว่ารูปแบบระยะเวลาพักรูปแบบที่ 3 มีผลความล้าด้านร่างกายและความล้าด้านสมองน้อยที่สุด ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ คือ การตระหนักให้มีความสำคัญในการจัดรูปแบบระยะเวลาพักให้เหมาะสมเพื่อช่วยลดความล้า ซึ่งควรนำระยะเวลาพักของรูปแบบที่ 3 ที่มีการพักบ่อยครั้ง ไปปรับใช้ในการพักของพนักงานขับรถลากจูง เพื่อช่วยลดความล้าทางด้านร่างกายและทางด้านสมองให้พนักงานขับรถลากจูง อันจะนำไปสู่การลดอุบัติเหตุทางท้องถิ่นต่อไป

คำสำคัญ: รูปแบบ /เวลาพักที่เหมาะสม/ พนักงานขับรถลากจูง

Abstract

This research study was a quasi experimental design .The purpose of the study was to explore the optimization of work- rest pattern in order to reduce fatigue among trailer truck drivers. The test plan called for 22 experienced trailer truck drivers from a private company as a representative sample group. Three instruments were employed in this study; which were 1) the tool that was used to find out the work- rest period for trailer truck drivers in accordance with the International Labour Organization (ILO), the constructive questionnaire about general information of health and work conditions, and 2) the questionnaire to assess the fatigue of drivers' physical body and brain. The drivers filled in the questionnaires before and after the driving test. The questionnaire

was developed according to the Standardized Nordic Questionnaires. In regard to the analysis of musculoskeletal symptoms and the fatigue of brain, it was measured by Flicker Fusion Lafayette model 12021 A. The work- rest period were designed into 3 patterns. The driving distance for the experiment was 420 kilometers per round. The Repeated Measure Analysis of Variance (ANOVA) was used for the statistical data analysis.

As the main part of the result, it revealed that the average age of the sample group was 40.68 ± 7.05 years old. The average working experience was 9.38 ± 6.03 years, driving 7 hours per day. The average rest hour before working was 7.76 ± 0.99 hours. The average speed in driving was 65.91 ± 5.90 kilometers per hour. Additionally, the results of the fatigue of body measurements through 3 patterns were 1.780, 0.913, and 0.585 respectively. The measurement of the fatigue of the brain before driving through 3 patterns were 38 rpm, and the fatigue of the brain after driving through 3 patterns were 44 rpm, 42 rpm and 40 rpm respectively. In addition, the difference among the 3 patterns was found to be statistically significant ($p < 0.05$). Moreover, the findings indicated that the third pattern was the least affecting to the fatigue of the drivers' physical body and brain. This study gave useful in order to eliminate or reduce the fatigue of physical body and brain of the trailer truck drivers, it was recommended to apply the third pattern with the work- rest period for the trailer truck drivers. This could help minimizing accidents on roads.

Keyword : OPTIMIZATION/ WORK-REST/ TRAILER TRUCK DRIVERS

บทนำ

เนื่องด้วยตำแหน่งทางภูมิประเทศของไทยที่เป็นศูนย์กลางทางด้านโลจิสติกส์ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งตั้งแต่ปี 2558 ที่ประเทศไทยต้องเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะทำให้ในระบบโลจิสติกส์มีการขยายตัวมากขึ้นการขนส่งเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตและสินค้าต่าง ๆ จะเข้ามาข้ามผ่านพรมแดนกันมากขึ้นโดยจะใช้ช่องทางการขนส่งทางถนนเป็นหลัก เพราะมีความสะดวกคล่องตัวมากกว่าในช่องทางขนส่งทางอื่น ปัจจุบันมีสัดส่วนร้อยละ 82.6 ของช่องทางการขนส่งสินค้าทั้งหมดในประเทศ และมีจำนวนรถบรรทุกที่จดทะเบียนไว้ประมาณ 898,214 คัน (กระทรวงคมนาคม, 2555) ดังนั้นความปลอดภัยในการเดินทางและการขนส่งจึงเป็นเป้าประสงค์หลัก 1 ใน 6 ของแผนในการพัฒนาระบบขนส่งและจราจรของกระทรวงคมนาคม พ.ศ.2554-2563 และเมื่อพิจารณาในระบบการขนส่งทางถนน จะพบว่า รถลักษณะรถลากจูงที่ลากรถกึ่งพ่วงบรรทุกสินค้าต่างๆ มีจำนวนการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนสูงถึง 1,091 ราย สูงเป็นอันดับที่ 4 ของผู้ใช้ทางหลวงทั้งหมดในประเทศไทย ที่เป็นสาเหตุมาจากความบกพร่องของผู้ขับขี่ทั้งสิ้น 684 ราย เป็นการเมาสุรา 254 ราย เป็นสาเหตุจากการหลับในสูงถึง 430 ราย (สำนักอำนวยการความปลอดภัย กรมทางหลวง, 2555) การหลับในหรืออาการง่วงของพนักงานขับรถนั้นทำการป้องกันได้ยากและ จากบันทึกข้อมูลการสอบสวนอุบัติเหตุของบริษัทโลจิสติกส์เอกชนแห่งหนึ่ง พบว่าในรอบปี 2013 ที่ผ่านมามีบริษัทได้เกิดอุบัติเหตุจากพนักงานขับรถลากจูงหลับในถึง 3 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตไป 22 คน ครั้งถัดมาทำให้พื้นที่นาข้าวชาวบ้านเสียหายกว่า 3 ไร่ รวมทุกเหตุการณ์บริษัทสูญเสียเงินมากกว่า 5 ล้านบาท และยังเสียชื่อเสียงกับทางลูกค้าเป็นอย่างมาก

การหลับในอาจเกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัยซึ่งมีงานวิจัยที่พบว่า ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งคือความล้าของพนักงานขับรถที่ขับรถติดต่อกันเป็นเวลานานโดยไม่ได้มีการหยุดพักทำให้เกิดเหนื่อยล้ายิ่งมีความล้ามากก็ยิ่งทำให้เกิดความง่วงมากเสี่ยงต่อการหลับในมากด้วย (จันทร์จิรา ความรู้, 2548) และ (Arnold et al., 1997) นอกจากนั้นยังพบว่าในการทำงานขับรถบรรทุกเป็นงานที่ต้องใช้สมาธิสูงและต้องนั่งอยู่บนเก้าอี้ที่มีพื้นที่จำกัดเป็นระยะเวลานาน ทำให้มีปัญหาคความล้า มีโอกาสเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย มีปัญหาทางสุขภาพจิตและเป็นเหตุให้เกิดอุบัติเหตุขณะขับรถได้ (คุณชลิย์ บังคะดานรา, 2555) และมีการศึกษาที่ว่าการทำงานขับรถบรรทุกสัปดาห์ที่ขับด้วยระยะทางติดต่อกันมากกว่า 2 ชั่วโมงจะเกิดความล้าและมีอาการหลับใน (ยอดพล ธนาวิบุรณ์, 2550) หลายหน่วยงาน จึงได้มีการศึกษาเพื่อป้องกันลดความล้าให้พนักงานขับรถ โดยการกำหนดไม่ให้พนักงานขับรถติดต่อกันเป็นระยะเวลานานงานวิจัยที่ออสเตอร์เลีย Nordbakke (2004) พบว่าพนักงานขับรถควรต้องหยุดพักทุก 2 ชั่วโมง เพื่อช่วยลดความล้าให้กับพนักงานขับรถ ผู้วิจัยยังไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับ

รูปแบบระยะเวลาพักในพนักงานขับรถลากจูง ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษารูปแบบระยะเวลาพักเพื่อลดความล้าในพนักงานขับรถลากจูงตามแนวทางขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

กำหนดรูปแบบระยะเวลาพักที่เหมาะสมให้กับพนักงานขับรถลากจูงเพื่อลดความล้าได้มากที่สุด

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design)

ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ เป็นพนักงานที่ปฏิบัติงานประจำในตำแหน่งพนักงานขับรถลากจูง ของบริษัท โลจิสติกส์เอกชนแห่งหนึ่ง รวมทั้งสิ้น 22 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ 1. เป็นพนักงานขับรถประจำของบริษัท ที่ผ่านทดลองงานแล้วและได้รับการบรรจุ และขับรถในเส้นทางที่ใช้ในการทดลอง จากอำเภอลานกระบือถึงโรงปูนที่อำเภอแก่งคอย 2. มีใบขับขี่ชนิดที่ 3 และใบขับขี่ชนิดที่ 4 3. ไม่เคยเจ็บป่วยหรืออยู่ระหว่างการรักษาโรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมไม่ได้ โรคเบาหวาน โรคพิษสุราเรื้อรัง โรคลมชัก กลุ่มโรคหลอดเลือดสมองอุดตัน อัมพฤกษ์ อัมพาต ในระหว่างที่ทำการทดลองศึกษา 4. ยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย โดยไม่มีการบังคับใด ๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามที่ใช้หาระยะเวลาเพื่อการพักผ่อนของการทำงานขับรถลากจูง ผู้วิจัยได้ประยุกต์จากแบบสอบถามกับพนักงานขับรถลากจูง ตามแนวทางตัวอย่างขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) เพื่อหาระดับ ความเครียดทางร่างกาย ความเครียดทางจิตใจ และความเครียดจากภาวะแวดล้อมการทำงาน แล้วนำมาเทียบในตารางของ Peter Steele

ส่วนที่ 2 แบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไป ด้านสุขภาพ ประกอบด้วย อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส การดื่มสุรา การดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง การสูบบุหรี่ โรคประจำตัว การเข้ายาล จำนวนชั่วโมงการนอนหลับก่อนการขับรถในแต่ละครั้ง และด้านการทำงาน ประกอบด้วย ประสบการณ์การขับรถ จำนวนครั้งการฝึกอบรม จำนวนการเกิดอุบัติเหตุ และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ด้านสภาพรถ ช่วงเวลาในการขับรถ และความเร็วเฉลี่ยในการขับรถ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามประเมินตรวจวัดความเหนื่อยล้า โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท

1. แบบสอบถามความเหนื่อยล้าทางด้านร่างกายเป็นแบบประเมินเชิงจิตวิสัย โดยประยุกต์จากแนวทาง Standardized nordic questionnaires สอบถามระดับความเหนื่อยล้าของร่างกายใน 12 จุด แบ่งเป็นด้านซ้ายและด้านขวา คือ ไหล่ ข้อศอก แขนส่วนล่าง มือ/ข้อมือ สะโพก/ต้นขา หัวเข่า ขาส่วนล่าง เท้า/ข้อเท้า ศีรษะ คอ สันหลัง ส่วนบนและสันหลังส่วนล่าง โดยกำหนดคะแนนความรู้สึกเหนื่อยล้า เป็น 5 ระดับ คือ 0 หมายถึง ไม่รู้สึกเหนื่อยล้า 1 หมายถึง รู้สึกเหนื่อยล้าเล็กน้อย 2 หมายถึง รู้สึกเหนื่อยล้าปานกลาง 3 หมายถึง รู้สึกเหนื่อยล้ามาก และ 4 หมายถึง รู้สึกเหนื่อยล้ามากที่สุด

2. เครื่องมือวัดความเหนื่อยล้าทางด้านสมองใช้แบบประเมินเชิงวัตถุวิสัยด้วยระบบ Critical flicker frequency (CFF) ซึ่งเป็นเครื่องมือตรวจวัดความเหนื่อยล้าของสมองที่ใช้หลักการด้วยระบบเครื่องวัดความถี่ของแสงกระพริบ เพื่อหาผลกระทบจากการทำงานต่อความเหนื่อยล้าทางสมอง ตรวจวัดก่อนและหลังการทดลองโดยหาค่าเฉลี่ยของค่าความเหนื่อยล้าด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เปรียบเทียบ ก่อนและหลังการขับรถทั้ง 3 รูปแบบการพัก

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา และความเป็นปรนัย ผู้วิจัยได้ตรวจความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา พร้อมทั้งประเมินความเข้าใจของผู้ตอบ ในเนื้อหาสาระของข้อคำถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และได้ผ่านการทดสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม แล้วได้นำไปทดลองใช้ในการเก็บข้อมูลกับพนักงานขับรถลากจูงที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะเช่นเดียวกับประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อทำการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบสอบถาม ในส่วนที่ 3 คือสอบถามความเหนื่อยล้าทางด้านร่างกายเฉพาะที่ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.947

การเก็บข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนการศึกษาส่วนที่ 1 หาเวลาเพื่อพักของการทำงานขับรถลากจูง และกำหนดรูปแบบระยะเวลาพัก

1.1 ทหาระยะเวลาเพื่อการพักผ่อนของการทำงานขับรถลากจูง ตามแนวทางตัวอย่างขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ(ILO) สอบถามกับพนักงานขับรถลากจูง ความเครียดทางร่างกาย ความเครียดทางจิตใจ และความเครียดจากภาวะแวดล้อมการทำงาน แล้วนำมาเทียบในตารางที่ใช้คำนวณหาเวลาเพื่อพักผ่อนของ Peter Steele และคณะ

1.2 นำระยะเวลาเพื่อพักผ่อนที่คำนวณได้เข้าประชุมร่วมกับคณะผู้บริหารและคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานของบริษัท เพื่อพิจารณาอนุมัติในการทดลองและกำหนดรูปแบบการจัดระยะเวลาพักให้พนักงานขับรถลากจูง

1.3 กำหนดรูปแบบการจัดระยะเวลาพักให้พนักงานขับรถลากจูงตามมติที่ประชุมได้ 3 รูปแบบ ดังนี้
รูปแบบที่ 1 ให้ใช้เวลาเพื่อการพักผ่อนตามพฤติกรรมที่ปฏิบัติอยู่เดิมและกำหนดให้จอดพัก 3 ครั้ง ตามตำแหน่งจอดที่เคยปฏิบัติอยู่เดิมโดยใช้เวลาพักครั้งละเท่า ๆ กัน

รูปแบบที่ 2 ให้ใช้เวลาเพื่อการพักผ่อนตามแนวทาง ILO ที่คำนวณได้และกำหนดให้จอดพัก 3 ครั้ง ตามตำแหน่งจอดที่เคยปฏิบัติอยู่เดิมโดยใช้เวลาพักครั้งละเท่า ๆ กัน

รูปแบบที่ 3 ให้ใช้เวลาเพื่อการพักผ่อนตามแนวทาง ILO ที่คำนวณได้และกำหนดให้จอดพัก 5 ครั้ง ตามตำแหน่งจอดที่กำหนดขึ้นใหม่จากการไปสำรวจโดยใช้เวลาพักครั้งละเท่า ๆ กัน

ขั้นตอนการศึกษาส่วนที่ 2 สอบถามข้อมูลทั่วไป ด้านสุขภาพและด้านการทำงาน ก่อนเริ่มทำการทดลอง

1. ประชุมพนักงานขับรถที่สมัครใจ 22 คน เพื่ออธิบายให้เข้าใจในรายละเอียดขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการวิจัยการออกจากโครงการวิจัย ทำความเข้าใจกับรูปแบบการพักทั้ง 3 รูปแบบ เมื่อเข้าใจแล้วให้ผู้ยินยอมลงชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมโครงการงานวิจัย

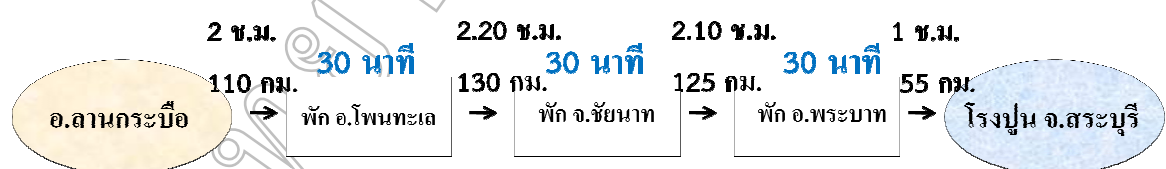
2. ให้กลุ่มทดลองกรอกแบบสอบถาม ข้อมูลส่วนบุคคลและสุขภาพ ข้อมูลลักษณะงาน สภาพแวดล้อมและพฤติกรรมการทำงาน

ขั้นตอนศึกษาส่วนที่ 3 ตรวจวัดความเหนื่อยล้าทางร่างกายหลังการทดลองและตรวจวัดความเหนื่อยล้าทางสมองก่อนและหลังการทดลอง

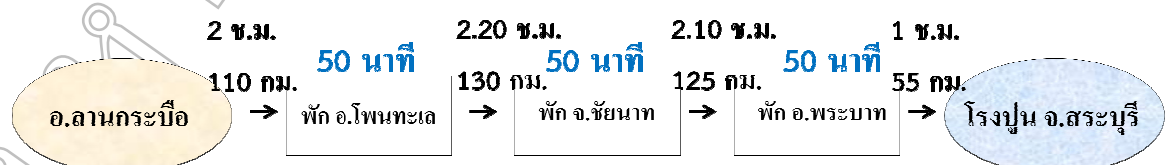
1. การตรวจวัดความเหนื่อยล้าทางร่างกาย โดยให้กลุ่มทดลองกรอกแบบสอบถามความเหนื่อยล้าทางด้านร่างกายเฉพาะที่ ทันทีหลังจากสิ้นสุดการขับรถเมื่อถึงปลายทางในแต่ละรูปแบบจนครบทั้ง 3 รูปแบบ

2. การตรวจวัดความเหนื่อยล้าทางสมอง โดยใช้เครื่องมือตรวจวัดก่อนการขับรถและทันทีหลังสิ้นสุดการขับรถเมื่อถึงปลายทางในแต่ละรูปแบบจนครบทั้ง 3 รูปแบบ โดยจะอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติในการใช้เครื่องมือ Flicker Fusion Lafayette รุ่น 12021A อธิบายพร้อมจัดทำเอกสารขั้นตอนวิธีการตรวจวัด รูปแบบที่ใช้ทำการทดลองตำแหน่งจอดพักทั้ง 3 รูปแบบแจกให้กลุ่มทดลองทั้ง 22 คน ก่อนเริ่มทำการทดลอง

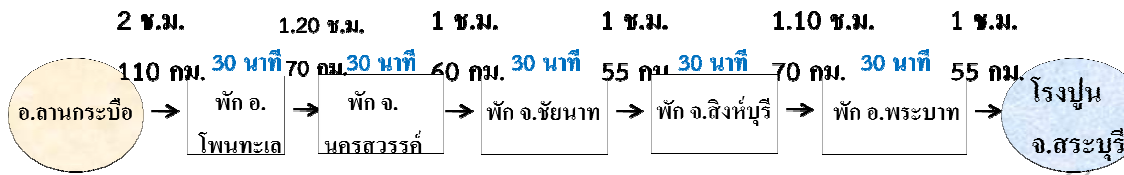
รูปแบบที่ 1 ระยะเวลาเพื่อเพื่อการพัก 90 นาที แบ่งจุดพัก 3 ครั้งครั้งละ 30 นาที

รูปแบบที่ 2 ระยะเวลาเพื่อเพื่อการพัก 150 นาที แบ่งจุดพัก 3 ครั้งครั้งละ 50 นาที

รูปแบบที่ 3 ระยะเวลาเพื่อเพื่อการพัก 150 นาที แบ่งจุดพัก 5 ครั้งครั้งละ 30 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความเหนื่อยล้าทางร่างกายหลังการทดลองในการขับรถทั้ง 3 รูปแบบ และเปรียบเทียบความแตกต่างความเหนื่อยล้าทางสมองก่อนและหลังการทดลองในการขับรถทั้ง 3 รูปแบบ ใช้สถิติ Repeated measure analysis of variance (ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานขับรถลากจูง พบว่า พนักงานมีอายุเฉลี่ย 40.68 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40 ถึง 44 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.3 มีน้ำหนักเฉลี่ย 74.91 ส่วนมากอยู่ระหว่าง 70 ถึง 79 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 36.4 ส่วนสูงเฉลี่ย 170.59 ส่วนใหญ่มีส่วนสูงระหว่าง 170-179 เซนติเมตร คิดเป็นร้อยละ 63.3 และพบว่าพนักงานส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 59.1 และมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 45.5

2. ข้อมูลสุขภาพของพนักงานขับรถลากจูง พบว่าพนักงานส่วนใหญ่ออกกำลังกาย 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ และนาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.4 ส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 40.9 แต่พบว่าพนักงานดื่มสุรา ดื่มกาแฟ และดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง คิดเป็นร้อยละ 77.3 พนักงานส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว คิดเป็นร้อยละ 81.8 และในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา พนักงานเคยมีอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ คิดเป็นร้อยละ 90.9 โดยส่วนใหญ่มีอาการปวดทุกเดือน ร้อยละ 40.0 และในแต่ละครั้งมีอาการนานไม่เกิน 1 วัน คิดเป็นร้อยละ 50.0 โดยเข้ารับการปรึกษาอาการด้วยการหยุดงาน คิดเป็นร้อยละ 100.0 และมีวิธีบรรเทาอาการปวดเมื่อยระหว่างทำงานโดยพนักงานส่วนใหญ่จะหยุดงานชั่วคราว คิดเป็นร้อยละ 85.0

3. ข้อมูลลักษณะงาน สภาพแวดล้อมและพฤติกรรมการทำงานขับรถของพนักงานขับรถลากจูง พบว่า เป็นลูกจ้างประจำทั้งหมดมีใบขับขี่ชนิดที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 100.0 ขับรถเฉลี่ยวันละประมาณ 420 กิโลเมตร ระยะทางในการขับรถเฉลี่ยต่อสัปดาห์ 2,580 กิโลเมตรต่อสัปดาห์ เฉลี่ยวันละ 7 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็น 42 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ พนักงานทั้งหมดขับรถนานติดต่อกันโดยไม่หยุดพักเฉลี่ย 2 ชั่วโมง 30 นาที ระหว่างการทำงานขับรถมีเวลาพัก 30 นาทีต่อครั้งพักวันละ 3 ครั้งต่อเที่ยว พนักงานส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการขับรถลากจูงไม่เกิน 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.6 ซึ่งใน 1 ปีมีพนักงานขับรถที่ไม่เคยประสบอุบัติเหตุ คิดเป็นร้อยละ 73.7 ที่เคยประสบอุบัติเหตุ คิดเป็น ร้อยละ 27.3 โดยชนกับรถคันอื่น คิดเป็นร้อยละ 50.0 และถูกผู้อื่นชน คิดเป็น ร้อยละ 50.0 ซึ่งอุบัติเหตุในแต่ละครั้งไม่มีการบาดเจ็บเกิดขึ้น และพนักงานจะได้รับการอบรมด้านความปลอดภัยในการขับขี่ทุกปี ปีละ 1 ครั้ง

4. ผลการคำนวณหาเวลาเพื่อ เพื่อการพักของการทำงานขับรถลากจูงตามแนวทางตัวอย่างของ ILO และได้ นำเสนอต่อคณะผู้บริหารและคณะกรรมการด้านความปลอดภัยสรุปว่าในการทำงานขับรถให้มีระยะเวลาเพื่อการพัก 150 นาที และผู้จัดตารางเวลาเดินรถได้ใช้ความรู้และประสบการณ์กำหนดรูปแบบระยะเวลาพักที่ทำการทดลองขึ้น 3 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 รูปแบบเดิมที่ปฏิบัติงานอยู่

รูปแบบที่ 2 ใช้เวลาเพื่อเพื่อการพักตามแนวทาง ILO แบ่งระยะเวลาพักครั้งละเท่ากัน และกำหนดจุดพัก 3 ครั้ง จุดจอดตามรูปแบบเดิมที่ปฏิบัติงานอยู่

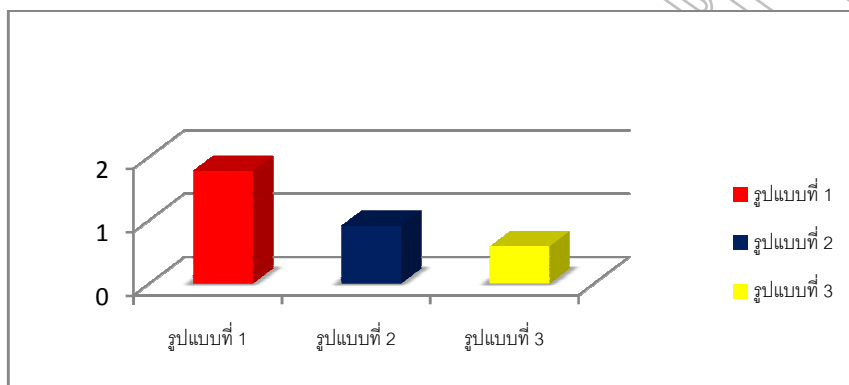
รูปแบบที่ 3 ใช้เวลาเพื่อเพื่อการพักตามแนวทาง ILO แบ่งระยะเวลาพักครั้งละเท่ากันตามรูปแบบเดิมที่ปฏิบัติงานอยู่ และกำหนดจุดพัก 5 ครั้ง เพิ่มจุดจอดอีก 2 จุดจากรูปแบบเดิมที่ปฏิบัติงานอยู่

5. ข้อมูลความล้าทางร่างกายและทางด้านสมอง

ผลการศึกษาความล้าทางด้านร่างกาย โดยวัดความล้าทางด้านร่างกาย จากแบบสอบถามเพื่อหาระดับความรู้สึกเหนื่อยล้าทางด้านร่างกาย 12 ส่วนทั้งด้านซีกซ้ายและซีกขวาจากระดับค่าความล้าน้อยไปมาก 0 ถึง 4 พบว่าค่าเฉลี่ยระดับความล้าทางด้านร่างกาย รวมทั้งด้านซีกซ้าย และ ซีกขวา หลังการขับรถในแต่ละรูปแบบมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันซึ่งรูปแบบการจัดระยะเวลาพักของรูปแบบที่ 3 มีค่าเฉลี่ยความล้าทางด้านร่างกายน้อยที่สุดเท่ากับ 0.585 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความล้าทางด้านร่างกาย

รูปแบบระยะเวลาการพัก	ค่าเฉลี่ย
รูปแบบที่ 1	1.780
รูปแบบที่ 2	0.913
รูปแบบที่ 3	0.585

ภาพที่ 1 กราฟแสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความล้าทางด้านร่างกาย

ผลการศึกษาความล้าทางด้านสมอง โดยวัดการตอบสนองของระบบเซลล์ประสาท เพื่อหาค่าความล้าทางด้านสมองโดยใช้เครื่องมือระบบ CFF มีหน่วยเป็นรอบต่อนาที ซึ่งมีเกณฑ์แปลผลไว้ว่าช่วง 30 ถึง 40 รอบต่อนาที แปลว่าเป็นความล้าที่ปกติและถ้าวัดค่า CFF ได้ผลรอบต่อนาทีสูงขึ้น แสดงว่ามีความล้าทางสมองมากขึ้น ผลจากการวัดก่อนและหลังการขับรถในแต่ละรูปแบบพบว่าหลังการขับรถจะมีค่าเฉลี่ยของค่า CFF แตกต่างกันซึ่งพบว่าในรูปแบบการจัดระยะเวลาพักของรูปแบบที่ 3 มีค่าเฉลี่ยความล้าทางด้านสมองน้อยที่สุดเท่ากับ 40 รอบต่อนาที ผลสรุปในแต่ละรูปแบบมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันซึ่งรูปแบบการจัดระยะเวลาพักของรูปแบบที่ 3 มีค่าเฉลี่ยความล้าทางด้านสมองน้อยที่สุดเท่ากับ 40 รอบต่อนาที ซึ่งจากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า รูปแบบการพักทั้ง 3 รูปแบบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

รูปแบบที่ 1 มีความแตกต่างจากรูปแบบที่ 2 ($p < 0.01$; 95%CI=1.305-2.668)

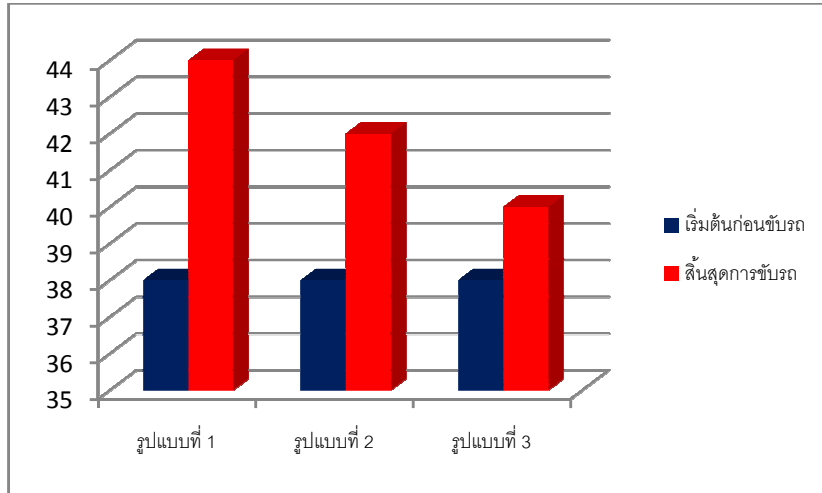
รูปแบบที่ 1 มีความแตกต่างจากรูปแบบที่ 3 ($p < 0.01$; 95%CI=3.291-4.772)

รูปแบบที่ 2 มีความแตกต่างจากรูปแบบที่ 3 ($p < 0.01$; 95%CI=1.197-2.821)

ดังแสดงในตารางที่ 2

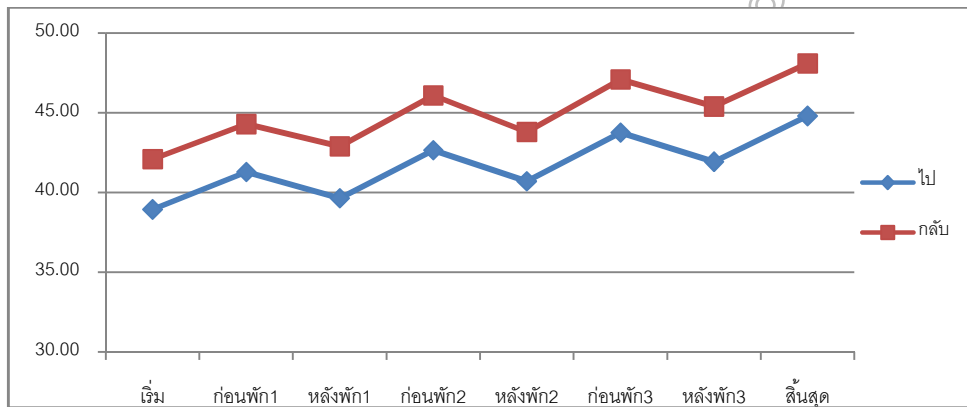
ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความล้าทางสมองก่อนและหลังการทดลอง

รูปแบบระยะเวลาการพัก	เริ่มต้นก่อนขับรถ (รอบต่อนาที)	สิ้นสุดการขับรถ (รอบต่อนาที)
รูปแบบที่ 1	38	44
รูปแบบที่ 2	38	42
รูปแบบที่ 3	38	40

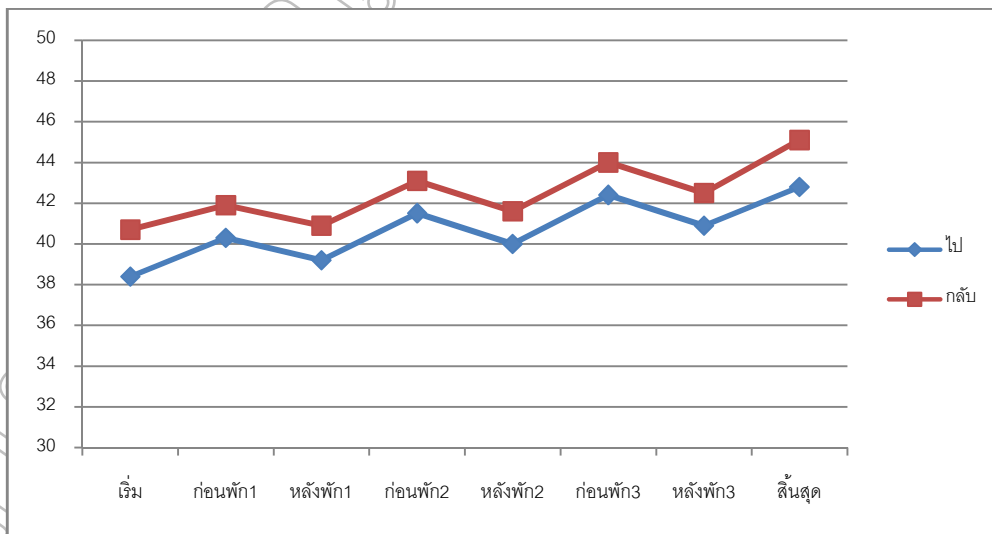
ภาพที่ 2 กราฟแสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความล้ำทางสมองก่อนและหลังการทดลอง

และจากการศึกษาวัดการตอบสนองของระบบเซลล์ประสาทเพื่อหาค่าความล้ำทางด้านสมองโดยใช้เครื่องมือระบบ CFF มีหน่วยเป็นรอบต่อนาที สามารถเขียนเป็นกราฟ รูปแบบที่ 1 ได้ดังนี้

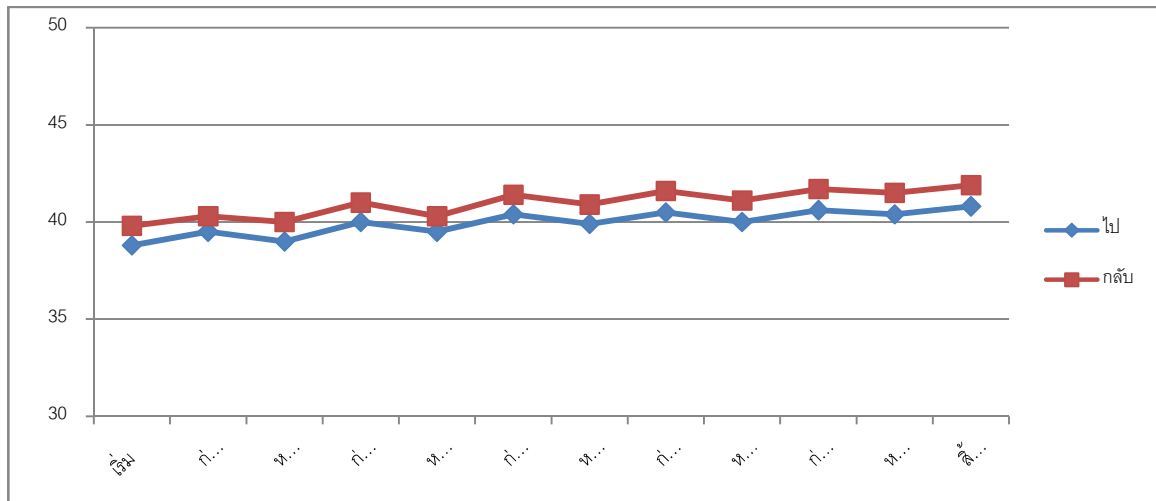
ภาพที่ 3 กราฟแสดง CFF เที่ยวขาไป - เที่ยวขากลับ รูปแบบที่ 1

และจากการศึกษาวัดการตอบสนองของระบบเซลล์ประสาทเพื่อหาค่าความล้ำทางด้านสมองโดยใช้เครื่องมือระบบ CFF มีหน่วยเป็นรอบต่อนาที สามารถเขียนเป็นกราฟ รูปแบบที่ 2 ได้ดังนี้

ภาพที่ 4 กราฟแสดง CFF เที่ยวขาไป - เที่ยวขากลับ รูปแบบที่ 2

และจากการศึกษาวัดการตอบสนองของระบบเซลล์ประสาทเพื่อหาค่าความล่าช้าทางด้านสมองโดยใช้เครื่องมือระบบ CFF มีหน่วยเป็นรอบต่อนาที สามารถเขียนเป็นกราฟ รูปแบบที่ 3 ได้ดังนี้

ภาพที่ 5 กราฟแสดง CFF เทียบขาไป - เทียบขากลับ รูปแบบที่ 3

สรุปและการอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานขับรถลากจูง พบว่าพนักงานส่วนมากมีอายุระหว่าง 40 ถึง 44 ปี พนักงานมีน้ำหนักเฉลี่ย 74.91 ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 70 ถึง 79 กิโลกรัม ส่วนสูงเฉลี่ย 170.59 ส่วนใหญ่มีส่วนสูงระหว่าง 170-179 เซนติเมตร ซึ่งดัชนีมวลกาย มีความสัมพันธ์กับความเหนื่อยล้า โดยการศึกษาพบว่าพนักงานขับรถที่มีค่าดัชนีมวลกายเพิ่มขึ้น จะมีความเมื่อยล้ามากขึ้นด้วย (กนิษฐา บุญภา, 2555) พนักงานส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้วซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กับความเหนื่อยล้า (นารา กุลวรรณวิจิตร, 2549) และส่วนมากมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์และสามารถทำนายความเหนื่อยล้าได้ ซึ่งพบว่าพนักงานขับรถโดยสารประจำทางที่มีระดับการศึกษาที่สูงจะมีความเหนื่อยล้าต่ำกว่าพนักงานขับรถโดยสารประจำทางที่มีระดับการศึกษาต่ำ อาจเนื่องมาจาก พนักงานขับรถที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและทักษะที่สามารถแก้ไขปัญหาที่พบในกฎระเบียบต่าง ๆ หรือเข้าใจปัญหาความขัดแย้งภายในองค์กรได้มากกว่าพนักงานขับรถที่มีระดับการศึกษาต่ำ (กนิษฐา บุญภา, 2555) แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ อัญญากร อัญมณีเจริญ (2550) และ นารา กุลวรรณวิจิตร (2549) ที่พบว่า ระดับการศึกษาต่างกันมีระดับความเหนื่อยล้าไม่แตกต่างกัน

2. จากผลการศึกษา พบว่า จากการศึกษาข้อมูลสุขภาพของพนักงานขับรถลากจูง ส่วนใหญ่ออกกำลังกาย 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ ซึ่งการออกกำลังกาย น้อยกว่า 30 นาทีต่อ ครั้ง มีความสัมพันธ์กับความเหนื่อยล้า อาจเนื่อง จากพนักงานขับรถที่ไม่ออกกำลังกาย จะมีร่างกายอ่อนแอ เจ็บป่วย ได้ง่ายกว่าพนักงานขับรถที่มีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ The Deployment Health Clinical Center (2007) ที่อธิบายว่า สาเหตุหนึ่งของความล่าช้าทางกายภาพคือ สภาพร่างกายไม่สมบูรณ์และขาดการออกกำลังกาย ซึ่งสอดคล้องกับ วิโรจน์ พวงพิกุล (2550) ที่ได้เสนอว่าการเดินหรือการออกกำลังกาย อย่างน้อยครั้งละ 30 นาที สามารถป้องกันความเหนื่อยล้าได้ พนักงานขับรถส่วนใหญ่ดื่มสุรา ซึ่งจากการศึกษาพบว่าการดื่มสุรามีผลต่อความสามารถในการขับรถที่ลดลง (Scott et al., 2005, pp. 207-211) พนักงานใหญ่ดื่มกาแฟ และดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง ซึ่งข้อเสียของการดื่มเครื่องดื่มชูกำลังคือมีผลกระทบต่อสุขภาพกาย เพราะคาเฟอีนในเครื่องดื่มชูกำลัง จะไปกระตุ้นการเต้นของหัวใจ และระบบประสาทส่วนกลาง ทำให้ไม่สงบ รู้สึกกระปรี้กระเปร่า ทำงานได้ว่องไว กระฉับกระเฉงขึ้น แต่หากดื่มมากเกินไป จะทำให้มีอาการ กระสับกระส่าย, ใจสั่น และอาจนำไปสู่อันตรายที่ร้ายแรงมากกว่านี้จนถึงขั้นเสียชีวิตได้ ถ้ากรณีดื่มเครื่องดื่มชูกำลังร่วมกับสุรา จะทำให้เพิ่มอาการเมาเป็น 2 เท่า และผลกระทบต่อจิตใจ และถ้าหากดื่มในปริมาณมากเกินไป อาจส่งผลกระทบต่อจิตประสาท (รัฐบาลอังกฤษออกมามีประกาศห้ามขายเครื่องดื่มชูกำลังในโรงเรียน เนื่องจากเครื่องดื่มชูกำลังทำให้

นักเรียนหลายคนมีพฤติกรรมก้าวร้าวเพิ่มขึ้น)(<http://www.anantasook.com/energy-drink-for-health/#sthash.rKzWhmsT.dpuf>, 29 สิงหาคม 2557) อีกทั้ง พนักงานขับรถทั้งหมดในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมาเคยมีอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ส่วนใหญ่มีอาการปวดทุกเดือนในแต่ละครั้งมีอาการนานไม่เกิน 1 วัน โดยบำบัดรักษาอาการด้วยการหยุดงาน ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ซึ่งการมีโรคประจำตัว มีความสัมพันธ์กับความเมื่อยล้าได้ เนื่องมาจากพนักงานขับรถที่มีโรคประจำตัวมีร่างกายที่อ่อนแออยู่แล้วต้องมาเผชิญสภาพแวดล้อมของการทำงานที่ทำให้เกิดความเหนื่อยล้ามากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา The Deployment Health Clinical Center (2007) ที่อธิบายไว้ว่าสุขภาพไม่ดีหรือมีโรคเรื้อรัง เป็นสาเหตุให้เกิดความเหนื่อยล้าได้ง่าย

3. จากผลการศึกษา พบว่า จากการคำนวณหาเวลาเพื่อการพักผ่อนของการทำงานขับรถลากจูงตามแนวทางองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ซึ่งได้นำเสนอกับคณะผู้บริหารและคณะกรรมการด้านความปลอดภัยได้ผลสรุปดังนี้

รูปแบบที่ 1 ระยะเวลาเพื่อพักผ่อน 90 นาที มีที่มาจากพฤติกรรมของพนักงานขับรถโดยเฉลี่ย แบ่งพัก 3 ครั้ง กำหนดครั้งละ 30 นาที

รูปแบบที่ 2 ระยะเวลาเพื่อพักผ่อน 150 นาที มีที่มาจากผลการคำนวณเวลาเพื่อพักตามแนวทางตัวอย่าง ILO แบ่งพัก 3 ครั้ง กำหนดครั้งละ 50 นาที

รูปแบบที่ 3 ระยะเวลาเพื่อพักผ่อน 150 นาที มีที่มาจากผลการคำนวณเวลาเพื่อพักตามแนวทางตัวอย่าง ILO แบ่งพัก 5 ครั้ง กำหนดครั้งละ 30 นาที

ซึ่งจากผลการศึกษา รูปแบบระยะเวลาพักที่เหมาะสมเพื่อลดความเหนื่อยล้าในพนักงานขับรถลากจูง โดยพิจารณาจากความเหนื่อยล้าทั้ง 3 รูปแบบพบว่า รูปแบบที่ 3 ซึ่งเป็นรูปแบบระยะเวลาพักที่มีระยะเวลาที่สั้นมีการพักบ่อยที่สุดทำพนักงานขับรถลากจูงมีความเหนื่อยล้าน้อยที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในธุรกิจอื่นที่พบว่าระยะเวลาพักที่มีระยะเวลาที่สั้นและบ่อยครั้งที่สุดจะเป็นรูปแบบระยะเวลาพักที่ทำให้เกิดความเหนื่อยล้าน้อยที่สุดในงานวิจัยระยะเวลาการทำงานและหยุดพักที่เหมาะสมเพื่อลดความเหนื่อยล้าในพนักงานตรวจสอบคุณภาพขวด (ธนชิต ชันธราช, 2552) และการศึกษารูปแบบของเวลาพักที่เหมาะสมเพื่อลดอาการเมื่อยล้าของพนักงานตรวจสอบชิ้นงานในโรงงานอุตสาหกรรม (หวานฤทัย ช้างกลาง, 2555) และระยะเวลาพักในแต่ละเที่ยว มีความสัมพันธ์และสามารถทำนายกับความเมื่อยล้า โดยพบว่า ถ้ามีระยะเวลาพักในแต่ละเที่ยวมาก ความเมื่อยล้าจะน้อยลง เนื่องจาก การได้หยุดพักในแต่ละเที่ยวของการขับรถ จะได้มีการเปลี่ยนอิริยาบถ เช่น การหยุดพักเพื่อเข้าห้องน้ำ รับประทานอาหาร ดื่มน้ำ เหล่านี้จะช่วย ลดความเมื่อยล้าในพนักงานขับรถได้ (กนิษฐา บุญญา, 2555) ซึ่งเป็นตามหลักการ Rohmert (1973) ว่าเวลาหยุดพักมีความสัมพันธ์เป็นแบบยกกำลังดังนั้นในช่วงครึ่งแรกของเวลาหยุดพักจะทำให้ความล้าที่สะสมอยู่ในร่างกายลดลงเพียงหนึ่งในสี่ดังนั้นให้มีเวลาหยุดพักสั้นและบ่อยครั้ง เพราะทำให้ช่วงเวลาทำงานสั้นระดับของความล้าเฉลี่ยน้อยลงรวมทั้งอัตราการฟื้นตัวที่จุดเริ่มต้นของเวลาหยุดพักมีค่ามากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. สถานประกอบการขนส่งและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรตระหนักให้มีรูปแบบระยะเวลาพักในการทำงานขับรถส่งให้เหมาะสมเพื่อลดความเหนื่อยล้าให้พนักงาน
2. แนวทางการจัดรูปแบบระยะเวลาพักที่เหมาะสม ในการทำงานขับรถ 8 ชั่วโมงควรจัดให้มีการกำหนดระยะเวลาพัก 5 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที
3. ส่วนงานที่มีหน้าที่ของภาครัฐควรจัดให้มีสถานที่สำหรับจอดรถลากจูงระหว่างทางเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากงานวิจัยพบว่าความเหนื่อยล้าของแต่ละรูปแบบระยะเวลาพักสามารถทำให้ความเหนื่อยล้าลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดังนั้นจึงควรมีกิจกรรมเพื่อช่วยผ่อนคลายลดความเหนื่อยล้าระหว่างหยุดพัก

เอกสารอ้างอิง

กนิษฐา บุญญา . 2555. ปัจจัยที่มีผลต่อความเมื่อยล้าในพนักงานขับรถโดยสารประจำทางขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร การเดินทางหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย, คณะสาธารณสุขศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- กฤษณีย์ บังคะตานรา. 2555. **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความสามารถในการทำงานของพนักงานขับรถบรรทุกสารเคมี.** วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กระทรวงคมนาคม กรมการขนส่งทางบก. 2555. สถิติจำนวนรถบรรทุก ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554
- กระทรวงคมนาคม กรมทางหลวง สำนักอำนวยความปลอดภัย. 2554. อุบัติเหตุบนทางหลวง 2554
- จันทร์จิรา ความรู้. 2548. **ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับการง่วนนอนในพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง.** วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาพยาบาลศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนชิต ชันธราช และนิวิท เจริญใจ. 2551. **ระยะเวลาการทำงานและหยุดพักที่เหมาะสมเพื่อลดความล้าในพนักงานตรวจสอบคุณภาพขวดกระจกกลางคืนของโรงงานผลิตเครื่องดื่ม.** การประชุมวิชาการช่างงานวิศวกรรมอุตสาหกรรม, ภาควิชาอุตสาหกรรม, คณะวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นารา กุลวรรณวิจิตร. 2549. **อัตราความชุกของการเกิดความอ่อนล้าขณะขับรถ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในพนักงานขับรถโดยสารประจำทางในเส้นทางภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือในสถานีขนส่งผู้โดยสารกรุงเทพฯ (จตุจักร).** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาอาชีพเวชศาสตร์, คณะแพทยศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ พวงพิกุล. 2550. **ความต้องการในการออกกำลังกายของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา.** มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ :กรุงเทพฯ
- ยอดพล ธนาภิรุณ. 2550. **แนวโน้มอุบัติเหตุทางถนนและความสัมพันธ์กับปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุทางถนน,สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ**
- หวานฤทัย ช้างกลาง. 2555. **การศึกษารูปแบบของเวลาพักที่เหมาะสมเพื่อลดอาการเมื่อยล้าของพนักงานตรวจสอบชิ้นงานในโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่ง.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย, คณะสาธารณสุขศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Arnold, P. K., Hartley, L. R. Corry, A., Hochstadt, D., Penna, F.,and Feyer, A. M. 1997. Hours of work, and perception of fatigue among truck drivers. Accident Analysis and Prevention : , 471 – 7.
- International Labor Office. 1992. Introduction to work Study, 4th ed. Geneva, Switzerland: ILO. With permission.
- Nordbakke . 2004. Tensioning installation for the frameworks of pre-tensioned architectural elements. US7748972 B2.
- Rohmert, W. 1973. Problems in determining rest allowances. 2. Determining rest allowances in different tasks. Applied Ergonomics, 4, 158-162.
- Scott et al. 2005. Macdonald S,Kristin AB,Robert E,Mary C. Driving while impaired(DWI) by alcohol convictions among alcohol,cocaine and cannabis clients in treatment.Traffic Injury Prevention 6 (2005) 207-211
- The Deployment Health Clinical Center .2007. Definition of deployment. Retrieved from <http://www.pdhealth.mil/guidelines/annoC.asp>.

ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

Factors Affecting the Job Motivation of Employees under Local Administrative Organizations in Thamai District, Chanthaburi Province.

อุษา เพื่อประยูร

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ใช้ตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 253 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t - test ค่า F - test และการเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe test)

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านนโยบายและการบริหารงาน ความสำเร็จในงาน ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านการนิเทศงานและการปกครองบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความมั่นคงในงาน ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความก้าวหน้า ด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลในภาพรวมพบว่า เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และสถานที่ทำงานต่างกัน มีผลทำให้ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตำแหน่งงาน และรายได้ ต่างกัน มีผลทำให้ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the factors affecting motivation and performance according to the opinions of the employees of the local administrative organization in Thamai District Chanthaburi Province. 2) to compare the level of feedback about factors affecting motivation and performance of the employees, Classified according to personal status. There were 253 participants in this research. The tool used to collect data was a questionnaire with the reliability level of 0.94. Statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, t - test, F - test and Scheffe's test.

The research results showed factors affecting the job motivation of employees under local administrative organizations in Thamai District, Chanthaburi Province. The factors affecting their working motivation at a high level were responsibility, policies and organizational management, work successfulness, job variety, supervision and administration, relationship in the organization, respectability, work security, salary and benefits, at a moderate level were Progress , atmosphere respectively. The comparison of the level of feedback factors affecting motivation and performance marital status private overall found that the employees who were differences in gender, age, marital status, educational background, working experiences and location working had no differences

working motivation. The employees who were different working position motivation and income had differently with statistical significant at .05 levels.

บทนำ

ปัจจุบันแนวความคิดด้านการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง เนื่องจากผลการบริหารที่ผ่านมาที่รัฐกำหนดบทบาทการบริหารในรูปแบบการรวมอำนาจไว้ในส่วนกลาง ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง จึงได้เกิดข้อพิพาทข้อวิจารณ์กันอย่างแพร่หลายในการบริหารภาครัฐที่ไม่ให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการตัดสินใจการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงาน บริหารบุคคล และบริหารงานเงินและการคลังได้ด้วยตนเอง (สำนักงานประมาณ. 2544 : 1)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการบริหาร ซึ่งมีบทบาทพื้นฐานในการช่วยส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ ประชาชนในท้องถิ่น สามารถเลือกตัวแทนเข้าไป เพื่อทำหน้าที่ในทางนิติบัญญัติและเลือกฝ่ายบริหารเข้าไปบริหารหรือดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ดังนั้น จึงปฏิเสธไม่ได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับคนในชุมชนมากที่สุด เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนแทบทั้งสิ้น เช่น ปัญหาเกี่ยวกับปากท้อง ปัญหาทางด้านการศึกษา ปัญหาสาธารณสุข ปัญหาความปลอดภัย ฯลฯ ทุกปัญหาล้วนแล้วแต่สำคัญ และการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะขับเคลื่อนไปได้นั้นต้องอาศัย “คน” ภายในองค์กรเป็นสิ่งสำคัญ ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในหน่วยงาน หากประกอบไปด้วยทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นก็ประสบความสำเร็จ ในด้านการบริหารงาน และสามารถแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นให้ลุล่วงไปได้ และพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญอย่างรวดเร็วและยั่งยืน การบริหารงานทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการบริหารรัฐกิจ ธุรกิจ หรือการศึกษาก็ตาม ต่างก็ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญของการบริหารงานนั้น ประกอบด้วย 6 M'S ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) วิธีการจัดการ (Management) เครื่องจักรกล (Machine) และการตลาด (Market) ซึ่งเรียกว่าทรัพยากรหลักของการบริหาร แต่ในทรัพยากรหลักของการบริหารดังกล่าวนี้ คนหรือทรัพยากรมนุษย์จะมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากคนเป็นสิ่งสำคัญถ้าไม่มีคนแล้วเงินหรือวัสดุอุปกรณ์ย่อมไม่เกิดประโยชน์หรือคุณค่าขึ้นมาได้ และถ้าคนผู้ปฏิบัติกรไม่มีความรู้ขาด กำลังกาย กำลังสติปัญญา หรือแม้แต่ขาดแรงจูงใจ งานหรือกิจกรรมนั้นก็ล้มเหลว

จะเห็นได้ว่า คนหรือทรัพยากรมนุษย์ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในบรรดาทรัพยากรหลัก ของการบริหารทุกชนิดและจากการที่คนมีชีวิตจิตใจไม่ใช่เครื่องจักร ย่อมมีอารมณ์ มีความรู้สึก ความต้องการ และแรงขับที่แตกต่างกันในการทำงานร่วมกันของคนจึงประสบปัญหามากมาย

สำหรับการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี การปฏิบัติงานนั้นแน่นอนว่าต้องเกิดปัญหาขึ้นมากมาย นับแต่การปฏิบัติงานของพนักงานในระดับล่างสุด จนกระทั่งถึงผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน และสภาพที่ปรากฏเห็นเด่นชัดก็คือ ความแตกต่างในการกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานบางคนจะเอาใจใส่ต่องาน ในหน้าที่ และมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ในขณะที่พนักงานบางคนขาดงาน ลางาน มาสายเป็นประจำ หรือบางคนมาลงเวลาปฏิบัติงานแต่ไม่อยู่ปฏิบัติงานก็มี เพราะเกิดจากไม่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการกำหนดแผน กลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากร และจัดสวัสดิการเพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้ว และนำเสนอผู้บริหารเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจแก่พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกิดความรักและผูกพันต่อองค์กร จะได้ตั้งใจปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรและประชาชนในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย พนักงานส่วนเทศบาล/ตำบล พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไป ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย เทศบาล จำนวน 6 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 7 แห่ง จำนวน 692 คน (สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี : 2556)

1.2 พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 253 คน แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของประชากรแต่ละเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของกลุ่มตัวอย่างโดยมีโครงสร้างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน รายได้ ประสบการณ์การทำงาน สถานที่ทำงาน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านการนิเทศงานและการปกครองบังคับบัญชา ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านความมั่นคงในงาน ด้านความสำเร็จในงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความก้าวหน้า ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่าด้วยมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert) ใน 5 ระดับ มีคำตอบ 5 ตัวเลือก โดยกำหนดน้ำหนักคะแนน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบ ดังนี้

คะแนน	ระดับความคิดเห็น
5	เห็นด้วยว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด
4	เห็นด้วยว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในระดับมาก
3	เห็นด้วยว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง
2	เห็นด้วยว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในระดับน้อย
1	เห็นด้วยว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open ended)

3. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีถึงนายกองค์การบริหารส่วนเทศบาล/ตำบล เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามให้พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

3.2 ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างโดยตรง ตามจำนวนที่กำหนด

3.3 ผู้วิจัยรับแบบสอบถามกลับคืน เพื่อทำการตรวจสอบและแยกเฉพาะฉบับสมบูรณ์เพื่อดำเนินการ

ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามได้แล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่มีความสมบูรณ์จำนวน 253 ชุด มาทำการวิเคราะห์ และตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

4.1.2 การลงรหัสข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบข้อมูลแล้วมากำหนดใส่รหัส

4.1.3 การวิเคราะห์ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4.1.4 การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยคำตอบแต่ละข้อมีค่าคะแนน 5 4 3 2 1 และการจัดสภาพปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยแบ่งช่วงสภาพ ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้วยวิธีความกว้างของอันตรภาคชั้น (ประคอง กรรณสูต. 2542 : บทคัดย่อ) ซึ่งแปลความหมายของข้อมูล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50-5.00	เห็นด้วยว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด
3.50-4.49	เห็นด้วยว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในระดับมาก
2.50-3.49	เห็นด้วยว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง
1.50-2.49	เห็นด้วยว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในระดับน้อย
1.00-1.49	เห็นด้วยว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในระดับน้อยที่สุด

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเครื่องมือคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพื้นฐาน โดยใช้

4.2.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

4.2.1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลด้านต่าง ๆ

4.2.1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.) ใช้รวมกับค่าเฉลี่ยเพื่อแสดง

การกระจายของข้อมูล

4.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้

4.2.2.1 การทดสอบค่าที แบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test : Independent)

4.2.2.2 ทดสอบสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

4.2.2.3 หาความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้สถิติทดสอบด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ส่วนมากเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 69.20) อายุระหว่าง 30 - 40 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 52.60) สถานภาพโสด มากที่สุด (ร้อยละ 47.80) ระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ 61.70) ปฏิบัติงานในตำแหน่งพนักงานส่วนเทศบาล/ตำบลมากที่สุด (ร้อยละ 54.90) มีรายได้ 10,000 - 15,000 บาท มากที่สุด (ร้อยละ 35.60) มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 5 ปี - 10 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 49.80) สถานที่ทำงานอยู่ในเทศบาลเมืองท่าใหม่ (ร้อยละ 19.40)

2. ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านนิเทศงานและการปกครองบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ด้านความมั่นคงในงานด้านความสำเร็จในงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านความรับผิดชอบ ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสภาพแวดล้อม และด้านความก้าวหน้า อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนโยบายและการบริหารงาน ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) โดยเห็นว่า มีความตั้งใจและเต็มใจที่

จะปฏิบัติงานตามนโยบายเพื่อความก้าวหน้าของหน่วยงานสูงสุด รองลงมาคือ หน่วยงานมีการกำหนดโครงสร้างสายการบังคับบัญชา และการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนเหมาะสม และนโยบาย วิสัยทัศน์และพันธกิจของหน่วยงานมีความเหมาะสม

ด้านการนิเทศงานและการปกครองบังคับบัญชา ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) โดยเห็นว่า ผู้บังคับบัญชาให้โอกาสปรึกษาหารืออย่างเป็นกันเองสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชา หัวหน้างาน สามารถเข้าใจนโยบายและชี้แนะแนวทางให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างชัดเจน และผู้บังคับบัญชาส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น

ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) โดยเห็นว่า หน่วยงานได้ให้สวัสดิการและผลประโยชน์ เช่นค่าที่พักอาศัย ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร ตามสิทธิที่พึงได้รับ อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ สวัสดิการปกติที่ได้รับอยู่ในปัจจุบันเป็นที่เหมาะสมแล้ว และเงินเดือนประจำและค่าตอบแทนพิเศษอื่นๆที่ได้รับมีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ

ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) โดยเห็นว่า ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด รองลงมาคือ เพื่อนร่วมงานทุกระดับ มีความสนิทสนมเป็นกันเอง และสามารถขอความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานได้ในกรณีที่มีปัญหาด้านการงาน

ด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) โดยเห็นว่า หน่วยงานมีเครื่องอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคอย่างเพียงพอ เช่น ระบบประปา ไฟฟ้า น้ำดื่มฯ สูงสุด รองลงมาคือ หน่วยงานมีอาคารสถานที่ มีสภาพที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน และหน่วยงานมีวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานและสิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมในการปฏิบัติงาน

ด้านความมั่นคงในงาน ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) โดยเห็นว่า ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบันมีคุณค่าและความสำคัญต่ออนาคตสูงสุด รองลงมาคือ มีความรู้สึกมั่นคงในชีวิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานนี้ และมีความมั่นใจว่าจะปฏิบัติงานในตำแหน่งนี้ได้นานเท่าที่ต้องการ

ด้านความสำเร็จในงาน ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) โดยเห็นว่า ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามกำหนดเวลาสูงสุด รองลงมาคือ สามารถทำงานได้ถูกต้องตามกฎ ระเบียบและขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และได้กำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานไว้และได้ทำสำเร็จเสมอ

ด้านการยอมรับนับถือ ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) โดยเห็นว่า การแสดงความคิดเห็น ได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานสูงสุด รองลงมาคือ ความรู้ความสามารถได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชา และงานที่ปฏิบัติมีส่วนช่วยส่งเสริมให้มีเกียรติและศักดิ์ศรีในสังคม

ด้านลักษณะงานที่ทำ ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) โดยเห็นว่า งานที่ได้รับมอบหมายมีปริมาณงานที่พอใจสูงสุด รองลงมาคือ มีอิสระในงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำอย่างเต็มที่ และงานที่ได้ทำอยู่ในขณะนี้เป็นการเพิ่มทักษะและประสบการณ์ของตนเอง

ด้านความรับผิดชอบ ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) โดยเห็นว่า มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายสูงสุด รองลงมาคือ อุทิศเวลางานอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน และมีหน้าที่ความรับผิดชอบกำหนดไว้อย่างชัดเจน

ด้านความก้าวหน้า ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) โดยเห็นว่า ผู้บังคับบัญชาแนะนำ ช่วยเหลือให้เกิดความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานสูงสุด รองลงมาคือ ระบบการบริหารในหน่วยงานเอื้ออำนวยต่อความก้าวหน้า ในตำแหน่งหน้าที่การงาน

เช่น การเลื่อนระดับ ฯ และได้รับการส่งเสริมให้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาหาความรู้เพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน

3. ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มเป้าหมายได้แสดงข้อเสนอแนะโดยให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ในด้านนโยบายและการบริหารงานพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีความเชื่อมั่นในการบริหารงานของผู้บริหารองค์กร ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ควรมีการรับฟังทุกขั สูดของเพื่อนร่วมงานด้วยความจริงใจ ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก เพื่อทำให้เกิดความสามัคคีในการทำงานมากขึ้น ด้านความสำเร็จในงาน ควรมีความเพียร มีการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน ซึ่งงานบางงานอาจได้รับมอบหมายใหม่เป็นงานที่ไม่ถนัด พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองก็ควรที่จะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้บรรลุผลในงานนั้น ๆ ด้านความรับผิดชอบ ควรเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และมีความจงรักภักดีเพื่อประโยชน์แห่งชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐาน สถานภาพส่วนบุคคลต่างกันมีผลปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ในภาพรวมพบว่า เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และสถานที่ทำงานต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่าจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตำแหน่งงาน รายได้ ต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผล

1. ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าพนักงานส่วนใหญ่มีปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติค่อนข้างดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีประสบการณ์จากการทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเวลายาวนาน ทำให้เกิดความผูกพันในองค์กร และทำให้เกิดความเชี่ยวชาญ ความชำนาญในการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สังเกตได้จาก พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสบการณ์การทำงานนานกว่า 5 ปี – 10 ปี จึงมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี และเมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในรายด้านพบว่า

ปัจจัยด้านนโยบายและการบริหารงานพบว่า ในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การบริหารงานในหน่วยงานมีระบบชัดเจนเป็นแบบแผนที่ดี ก็จะมีผลต่อแรงจูงใจของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะสูงตามด้วย

ปัจจัยด้านการนิเทศงานและการปกครองบังคับบัญชาพบว่า ผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชาหัวหน้างานสามารถเข้าใจนโยบาย และชี้แจงแนวทางให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การพิจารณาความดีความชอบ ในหน่วยงานมีหลักเกณฑ์ มอบหมายงานตามความเหมาะสม พนักงานทุกคนได้รับความยุติธรรมตามระดับความสามารถของตนเอง และให้โอกาสปรึกษาหารืออย่างเปิดเผยกันเองก็จะมีผลต่อแรงจูงใจของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะสูงตามด้วย

ปัจจัยด้านเงินเดือนและสวัสดิการพบว่า เงินเดือนที่ได้รับต้องเพียงพอที่จะช่วยให้มาตรฐานการดำรงชีวิต ดีขึ้น เงินเดือน ค่าตอบแทนพิเศษต้องเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ และเพียงพอกับสภาพเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ก็จะมีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะสูงตามด้วย

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงานพบว่า ความสนิทสนมเป็นกันเอง การมีโอกาสร่วมกิจกรรมสังสรรค์ การที่เพื่อนร่วมงานทุกระดับให้ความเคารพนับถือ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ความสบายใจที่ได้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่จะสูงตามด้วย

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมพบว่า จำนวนวัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากร มีอาคารสถานที่สภาพแวดล้อมที่มีความเหมาะสม ตลอดจนเครื่องอำนวยความสะดวก และสาธารณูปโภคอย่างเพียงพอ มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะสูงตามด้วย

ปัจจัยด้านความมั่นคงในงานพบว่า ความรู้สึกมั่นคงต่อชีวิตเมื่อได้ปฏิบัติงาน ความมั่นใจที่จะได้ปฏิบัติงาน ในตำแหน่งที่ปฏิบัติงานอยู่ ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติงานอยู่ มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อตนเองมากเท่าใด ก็จะมีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่จะสูงตามด้วย

ปัจจัยด้านความสำเร็จในงานพบว่า พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน สามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานประสบความสำเร็จเป็นที่พอใจ งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามกำหนดเวลา ผลงานเป็นที่ยอมรับจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานมีความภาคภูมิใจในงานที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน จะมีผลต่อแรงจูงใจของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะสูงตามด้วย

ปัจจัยด้านการยอมรับนับถือพบว่า การได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนร่วมงาน ความรู้ความสามารถได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน งานที่ปฏิบัติมีส่วนช่วยส่งเสริมให้มีเกียรติและศักดิ์ศรีในสังคม ได้รับการยกย่องชมเชย และการได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานพิเศษเป็นประจำจะมีผลต่อแรงจูงใจของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะสูงตามด้วย

ปัจจัยด้านลักษณะงานที่ทำพบว่า งานที่ได้รับมอบหมายมีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ งานมีความท้าทายทำให้มีความรู้สึกอยากปฏิบัติงาน ปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายมีความเหมาะสม และมีอิสระในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ เป็นงานที่ไม่น่าเบื่อจะมีผลต่อแรงจูงใจของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะสูงตามด้วย

ปัจจัยด้านความรับผิดชอบพบว่า ในการปฏิบัติงาน ถ้าหน่วยงานกำหนดความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน พนักงานมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ และงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายมีการอุทิศเวลาอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน จะมีผลต่อแรงจูงใจของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะสูงตามด้วย

ปัจจัยด้านความก้าวหน้าพบว่า ในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าได้รับการส่งเสริมให้มีการเข้ารับการฝึกอบรม การศึกษาหาความรู้เพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน ได้เลื่อนขั้นเงินเดือน เลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงขึ้น ได้รับคำแนะนำ ช่วยเหลือให้เกิดความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานจากผู้บังคับบัญชา จะมีผลต่อแรงจูงใจของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะสูงตามด้วย

2. การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับ การศึกษา ตำแหน่งงาน รายได้ ประสบการณ์การทำงาน และ สถานที่ทำงาน

จากผลการวิจัยพบว่า พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และสถานที่ทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่รายด้าน พบว่า ตำแหน่งงาน รายได้ ต่างกัน มีผลทำให้แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของจาง (Jang, 1994) ได้ศึกษาถึงเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับลักษณะส่วนบุคคลของอาจารย์ในเมืองชุงนา ประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ อายุงาน โดยผลการศึกษาพบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจโดยพบว่า อาจารย์หญิงมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าอาจารย์ชาย และพบว่า อาจารย์ที่มีอายุน้อยมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าอาจารย์ที่มีอายุมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พบว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่ในระดับสูง แต่เมื่อแยกศึกษาตามปัจจัยต่างๆ แล้ว พบว่า ยังมีปัจจัยบางด้านที่ยังอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านความก้าวหน้า อยู่ในระดับปานกลางปัจจัยนี้หากไม่ได้รับการพัฒนาหรือตอบสนองต่อความต้องการ

ของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ระดับแรงจูงใจอาจลดลงอยู่ในระดับที่ต่ำ และเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานได้ การพัฒนาหรือตอบสนองให้ระดับแรงจูงใจเพิ่มสูงขึ้น คือ

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ในหน่วยงานจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน ดังนั้นผู้บริหารควรที่จะให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่งในเรื่องของการขยายกรอบอัตรากำลังให้เพียงพอกับปริมาณงาน และปรับปรุงสถานที่ทำงานให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดดูสวยงาม ควรปรับปรุงภูมิทัศน์สถานที่ทำงานให้มีความร่มเย็น และสิ่งที่ไม่ได้คือควรจัดบริเวณให้เหมาะสมสำหรับประชาชนที่มาติดต่อใช้บริการ และในส่วนของบุคลากร เมื่อหน่วยงานไม่สามารถขยายกรอบอัตรากำลังได้อาจเนื่องมาจากสถานะทางการคลัง ก็ควรที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้เต็มความสามารถที่มีอยู่อาจใช้ช่วงเวลาหลังเลิกงานหรือช่วงวันหยุดราชการ สะสางงานให้เรียบร้อย เมื่อปฏิบัติงานแล้วเสร็จควรเก็บอุปกรณ์บนโต๊ะทำงานให้เรียบร้อย และควรจัดกิจกรรม 5 ส. ให้เป็นกิจวัตรประจำวัน

ปัจจัยด้านความก้าวหน้า ควรส่งเสริมให้หน่วยงานทุกตำแหน่งมีโอกาสได้รับการศึกษาต่อและสามารถเปลี่ยนสายงานที่มีความก้าวหน้ากว่าเดิม และมีการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และสมรรถภาพ เพื่อให้สามารถบรรลุหรือเลื่อนระดับให้รับตำแหน่งที่สูงขึ้นตามความเหมาะสมได้ การสร้างหลักเกณฑ์ในการเลื่อนตำแหน่งก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ที่จะทำให้อัตราการในพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นว่า มีโอกาสในการเลื่อนระดับที่สูงขึ้น โดยสามารถวัดผลที่ผลงานไม่ใช่หลักอุปถัมภ์

ส่วนปัจจัยในการปฏิบัติงานในด้านที่อยู่ในระดับสูงอยู่แล้ว ก็ควรรักษาไว้และเพิ่มให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากการดำเนินงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อการบริการประชาชน และประโยชน์สุขของประชาชนระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานจะส่งผลอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงาน และประสิทธิภาพของงาน เพื่อให้เกิดการบริการที่มีคุณภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาวิจัยในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในครั้งนี้นี้ศึกษากับในเขต อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับประเทศ เพื่อให้ข้อมูล มีความชัดเจน สามารถนำไปใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และเป็นการเสริมสร้างปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจแก่พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานในด้านอื่น ๆ เช่น บรรยากาศองค์กร คุณภาพชีวิต การมีส่วนร่วม การจัดทำแผนพัฒนา ภาวะผู้นำ การใช้หลักธรรมาภิบาล เป็นต้น เพื่อจะช่วยให้การวางแผนและพัฒนาได้อย่างถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

ท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี, สำนักงาน. 2556. ข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. จันทบุรี : สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี.

ประคอง กรรณสูต. 2542. สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

สำนักงานประมาณ. 2544. การปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานประมาณ.

Herzberg, F. 1959. *The Motivation to Work*. New York : McGraw-Hill Book Company.

Jang, Nae-Chan. 1994. *Self – Perceived effect of Motivation and Hygiene factors on Job Satisfaction And Dissatisfaction of elementary teachers in Chung-Nam Province of South Korea*. Ph. D. dissertation, University of Southern California.

**ปัจจัยที่มีอิทธิพลกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดี่ยว 6 เดือน
ของมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรก โรงพยาบาลสมุทรสาคร**
**Factors influencing Exclusive Breastfeeding among first child teenage
mothers in Samutsakorn Hospital**

นิตยา จันทองแท้, พิมพ์สุรางค์ เตชะบุญเสริมศักดิ์, จรวยพร สุภาพ, วิริณธ์ กิตติพิชัย, ศุภชัย ปิติกุลตั้ง
ภาควิชาอนามัยครอบครัว คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดี่ยว 6 เดือนของมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรก อายุ 6-12 เดือน มารับบริการคลินิกสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาวัยรุ่น อายุ 10-24 ปี จำนวน 165 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามชนิดตอบด้วยตนเองระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2557 ถึง 31 สิงหาคม 2557 กรอบแนวคิดการวิจัยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดรูปแบบเชิงนิเวศวิทยา (Social Ecological Model) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบไคสแควร์ และการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกเชิงพหุ (Multiple logistic regression)

ผลการศึกษาพบว่า มีมารดาวัยรุ่นเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดี่ยวครบ 6 เดือนร้อยละ 41.8 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดี่ยว 6 เดือน คือ อาชีพของมารดา การศึกษาของสามี ความรู้มารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนของครอบครัว สิทธิการลาหลังคลอดของมารดา การได้รับสื่อโฆษณานมผสม และการให้นโยบายส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของโรงพยาบาล และจากการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกเชิงพหุ พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดี่ยว 6 เดือน ประกอบด้วย อาชีพของมารดา ($OR_{Adj} = 2.351$; $95\%CI = 1.132-4.883$) การศึกษาของสามี ($OR_{Adj} = 7.945$; $95\%CI = 2.822-22.351$) และ การได้รับสื่อโฆษณานมผสม ($OR_{Adj} = 7.679$; $95\%CI = 2.872-20.533$) จะเห็นว่าสื่อโฆษณานมผสมมีอิทธิพลสูงมากต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดี่ยว 6 เดือน จึงควรมีการสร้างตระหนักรู้เกี่ยวกับการโฆษณานมผสม และการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อให้มารดาวัยรุ่นสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดี่ยว 6 เดือน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดี่ยว/มารดาวัยรุ่น/บุตรคนแรก

Abstract

The cross-section survey research aimed to identify factors influencing on 6 months of exclusive breastfeeding among first child teenage mothers of children aged 6-12 months who received services at well baby clinic in Samutsakorn Hospital. A total of 165 mothers (mother-infant pairs) who were at aged 10-24 years old. Moreover, teenage mother's data were collected by self-administered questionnaire between 1 July 2014 - 31 August 2014. The Social Ecological Model was used to apply the conceptual frame work. Descriptive statistics were used in this study. The chi-square test and multiple logistic regressions analysis were used to determine the significant predictors of the study outcomes.

The finding indicated that 41.8 percent of teenage mothers exclusively breastfeeding their babies for 6 months. Factors associated with a statistically significant ($P < 0.05$) with exclusive breastfeeding only 6 months that were occupation of mother, spouse's professions, mother's knowledge of Breastfeeding, relationship of family, family support, maternity leave, received infant formula leaflets, breastfeeding policies of the hospital. When these factors were related to the analysis of multiple logistic regression to find the factors that influence on Exclusive Breastfeeding for

6 months, including the mother's occupation (OR_{adj}=2.351; 95%CI=1.132-4.883), education of husband (OR_{adj}=7.945; 95%CI=2.822-22.351), received infant formula advertising (OR_{adj}=7.679; 95%CI=2.872-20.533). In conclusion, this study showed that receiving infant formula advertising were high influencing on 6 months exclusive breastfeeding. It is necessary to increase community awareness about infant formula advertising for promoting the efficiency of 6 months exclusive breastfeeding.

Keywords: Exclusive breastfeeding, teenage mother, first child of teenage mother

บทนำ

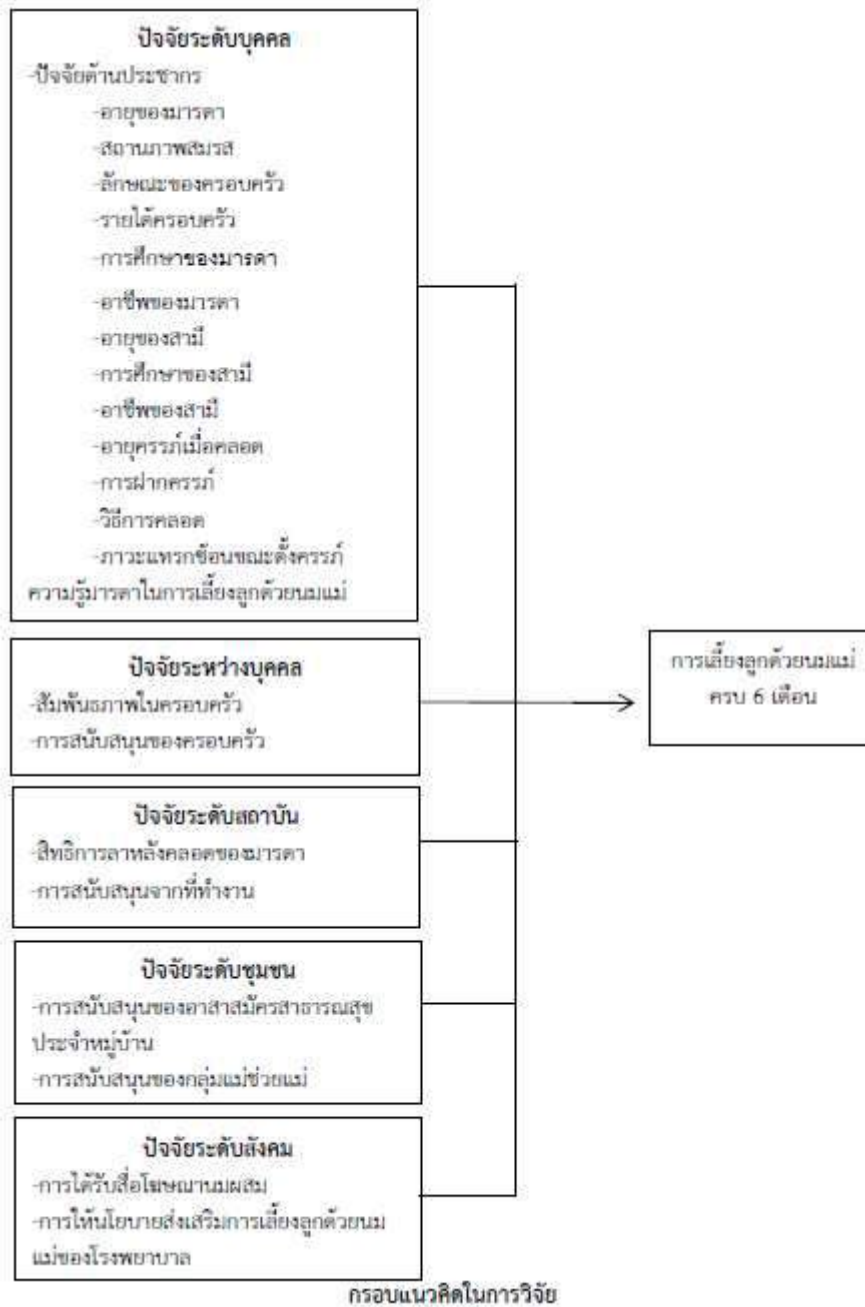
ปัจจุบันน้านมแม่เป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นอาหารที่ดีที่สุดสำหรับทารก เพราะมีสารอาหารที่ครบถ้วน จึงเหมาะแก่การเจริญเติบโตของร่างกายทารก ช่วยพัฒนาเขาวนปัญญา ทำให้มีระดับสติปัญญาสูงขึ้น 2-11 จุด ป้องกันโรคมะเร็งและการติดเชื้อ และยังเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างมารดาและทารกอีกด้วย (ศิริภรณ์, 2549) จากประโยชน์ที่มีมากมาย องค์การอนามัยโลกจึงมีการส่งเสริมให้มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน สำหรับประเทศไทย ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-พ.ศ.2559) ได้ให้ความสำคัญในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในช่วง 6 เดือนแรก และกระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำแผนงานยุทธศาสตร์สุขภาพ โดยกำหนดให้เด็กแรกเกิดจนถึง 6 เดือนมีค่าเฉลี่ยกินนมแม่อย่างเดียวไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 และจากการสำรวจในปีพ.ศ. 2555 พบร้อยละ 50.5 ซึ่งถือว่า มีอัตราที่ผ่านเกณฑ์เพียงเล็กน้อย (กรมอนามัย, 2555)

มารดาวัยรุ่นเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพราะเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ มีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มารดาอาจเกิดปัญหาการปรับตัวในบทบาทมารดาและความต้องการของตัวเอง ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลตนเอง ดูแลลูก และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยพบว่ามารดาวัยรุ่นเป็นกลุ่มเสี่ยงที่ยกเลิกการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในระยะสองเดือนแรกหลังคลอดมากกว่ามารดาในกลุ่มอื่นเป็นสองเท่า (สรุข คณิตเวชกุล, 2543) ซึ่งจากข้อมูลการคลอดบุตรในมารดาวัยรุ่นระหว่าง พ.ศ.2551-2555 พบอัตราการคลอดของมารดาที่อายุต่ำกว่า 20 ปีจากร้อยละ 15.5 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 16.6 (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2555) ซึ่งถือว่า มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น และจากการศึกษาอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนในโรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าอัตราการคลอดของมารดาวัยรุ่นมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น แต่สถิติการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนกลับมีแนวโน้มลดลง โดยในปี พ.ศ.2552 พบเพียงร้อยละ 14 (พลอยไพลิน มาสุข, 2553)

จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนของมารดาวัยรุ่นขึ้นกับปัจจัยหลายๆด้าน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา เจตคติในการเลี้ยงบุตรด้วยนมแม่ การได้รับบริการด้านสาธารณสุข ทักษะในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การได้รับคำแนะนำ และการสนับสนุนจากบุคคลอื่น (ศิริธร พลายชุม, 2551) ความขัดแย้งระหว่างบทบาทแม่กับความต้องการของวัยรุ่น ความพร้อมในการมีบุตร อิทธิพลของบุคลากรสาธารณสุข และอิทธิพลจากแม่ของมารดาวัยรุ่น (สาธิตา หัสดีเสรี, 2537) ซึ่งสามารถสรุปปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 6 เดือนของมารดาวัยรุ่น คือ ปัจจัยระดับบุคคล ระดับครอบครัว และสังคม

จังหวัดสมุทรสาครเป็นเมืองแห่งเศรษฐกิจที่มีศักยภาพทั้งทางด้านอุตสาหกรรม การประมง และการเกษตร ทำให้มีผู้คนหลั่งไหลเข้ามาเป็นจำนวนมาก และจากการสำรวจสถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชนสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ ปีพ.ศ. 2555 พบว่าจังหวัดสมุทรสาครเป็นหนึ่งในสี่จังหวัด (ระยอง, ชลบุรี, ประจวบคีรีขันธ์, สมุทรสาคร) ที่มีอัตราการวัยรุ่นอายุ 15-19 ปีมากกว่าร้อยละ 75 (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2555) นอกจากนี้ในจังหวัดสมุทรสาครยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับจำนวนของมารดาวัยรุ่นที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวครบ 6 เดือนรวมทั้งปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้มารดาวัยรุ่นเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ครบ 6 เดือน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือนของมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรกในจังหวัดสมุทรสาคร โดยทำการเก็บข้อมูลที่โรงพยาบาลสมุทรสาคร เพราะเป็นโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ มีผู้มาใช้บริการจำนวนมาก ซึ่งจากรายงานของโรงพยาบาลสมุทรสาคร พบว่า อัตราการคลอดบุตรของมารดาที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี ในปี พ.ศ.2553 -2555 พบร้อยละ 16.50, 16.45, 17.92 ตามลำดับ (ระบบรายงานเฉพาะกิจโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว, 2557) ซึ่งมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนของมารดาวัยรุ่น

ที่มีบุตรคนแรก ที่มารับบริการในโรงพยาบาลสมุทรสาคร ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญที่โรงพยาบาลสมุทรสาครจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของกลุ่มมารดาวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตี้ย 6 เดือนของมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรก ในโรงพยาบาลสมุทรสาคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาพตัดขวาง (Cross-sectional survey research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ มารดาวัยรุ่นทุกรายที่มีอายุ 10 -24 ปี มีบุตรคนแรกอายุ 6 -12 เดือนที่มารับบริการที่คลินิกสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลสมุทรสาคร และมีคุณสมบัติตามที่กำหนด โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกเข้าดังนี้ มารดาวัยรุ่นอายุ

10-24 ปี มีบุตรคนแรกอายุ 6-12 เดือน บุตรมีสุขภาพแข็งแรง มารดาสามารถอ่านเขียนภาษาไทยได้ และยินยอมตนเข้าร่วมโครงการวิจัย และมีเกณฑ์การคัดออก คือ บุตรมีปัญหาสุขภาพที่ไม่สามารถให้นมแม่ได้ มารดามีโรคหรือภาวะแทรกซ้อนที่ไม่สามารถให้นมบุตรได้ ใช้สูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง Daniel WW (1995) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 151 คน เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนจึงมีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 165 คน โดยทำการเก็บข้อมูลในวันที่มีการนัดฉีดวัคซีน ได้แก่วันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 7-12 น.ที่คลินิกสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลสมุทรสาคร ช่วงเวลาเก็บข้อมูลวันที่ 1 กรกฎาคม 2557 ถึง 31 สิงหาคม 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดตอบด้วยตนเอง ที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้ 1) แบบสอบถามปัจจัยระดับบุคคล ได้แก่ 1.1) ข้อมูลปัจจัยด้านประชากร (อายุของมารดา สถานภาพสมรส ลักษณะของครอบครัว รายได้ครอบครัว การศึกษาของมารดา อาชีพของมารดา อายุของสามี การศึกษาของสามี อาชีพของสามี อายุครรภ์เมื่อคลอด การฝากครรภ์ วิธีการคลอด ภาวะแทรกซ้อนขณะตั้งครรภ์) ระยะเวลาและชนิดของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ สาเหตุที่มารดาหยุดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เป็นสอบถามแบบเลือกตอบ และคำถามปลายเปิด จำนวน 19 ข้อ 1.2) ความรู้มารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จำนวน 9 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบ ถูก ผิด มีเกณฑ์การให้คะแนนของ Bloom (1964) มีช่วงคะแนน 0-9 คะแนน แบ่งเป็น ระดับดี (≥ 8 คะแนน) ระดับปานกลาง (6-7 คะแนน) และระดับต่ำ (0-5 คะแนน) ส่วนแบบสอบถามลำดับที่ 2-5 เป็นแบบสอบถามแบบเป็นมาตรวัด 5 ระดับ ตั้งแต่ จริงมากที่สุด (5) - ไม่จริงเลย (1) แปลความหมายของคะแนนใช้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ระดับมาก ($> + \frac{1}{2}$ S.D.) ระดับปานกลาง ($= \pm \frac{1}{2}$ S.D.) ระดับต่ำ ($< - \frac{1}{2}$ S.D.) ดังนี้ 2) แบบสอบถามปัจจัยระหว่างบุคคล ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัวจำนวน 10 ข้อ ช่วงคะแนนของแบบสอบถาม 10-50 คะแนน โดย $=36.44$, S.D. $=7.14$ แบ่งเป็น ระดับดี (41-50) ระดับปานกลาง (33-40) ระดับต่ำ (10-32) การสนับสนุนของครอบครัวจำนวน 10 ข้อ ช่วงคะแนนของแบบสอบถาม 10-50 คะแนน โดย $=35.10$, S.D. $=7.02$ แบ่งเป็น ระดับมาก (39-50) ระดับปานกลาง (32-38) ระดับต่ำ (18-31) 3) แบบสอบถามปัจจัยระดับสถาบัน ได้แก่ สิทธิการลาคลอดของมารดาจำนวน 6 ข้อ ช่วงคะแนนของแบบสอบถาม 6-30 คะแนน โดย $=20.38$, S.D. $=4.07$ แบ่งเป็น ระดับมาก (≥ 23) ระดับปานกลาง (19-22) ระดับน้อย (≤ 18) การสนับสนุนจากที่ทำงานจำนวน 10 ข้อ ช่วงคะแนนของแบบสอบถาม 10-50 คะแนน โดย $=18.06$, S.D. $=10.74$ แบ่งเป็น ระดับมาก (24-50) ระดับปานกลาง (13-23) ระดับต่ำ (≤ 12) 4) แบบสอบถามปัจจัยระดับชุมชน ได้แก่ การสนับสนุนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจำนวน 9 ข้อ ช่วงคะแนนของแบบสอบถาม 9-45 คะแนน โดย $=16.69$, S.D. $=9.99$ แบ่งเป็น ระดับมาก (23-45) ระดับปานกลาง (12-22) ระดับต่ำ (≤ 11) การสนับสนุนของกลุ่มแม่ช่วยแม่จำนวน 8 ข้อ ช่วงคะแนนของแบบสอบถาม 8-40 คะแนน โดย $=21.49$, S.D. $=9.47$ แบ่งเป็น ระดับมาก (27-40) ระดับปานกลาง (17-26) ระดับต่ำ (8-16) 5) แบบสอบถามปัจจัยระดับสังคม ได้แก่ การได้รับสื่อโฆษณาผสมจำนวน 4 ข้อ ช่วงคะแนนของแบบสอบถาม 4-20 คะแนน โดย $=14.11$, S.D. $=3.87$ แบ่งเป็น ระดับมาก (17-20) ระดับปานกลาง (12-16) ระดับต่ำ (≤ 11) การให้นโยบายส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของโรงพยาบาลจำนวน 10 ข้อ ช่วงคะแนนของแบบสอบถาม 10-50 คะแนน โดย $=38.70$, S.D. $=6.81$ แบ่งเป็น ระดับมาก (43-50) ระดับปานกลาง (35-42) ระดับต่ำ (10-34)

แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และนำไปทดลองใช้กับมารดาวัยรุ่น ในโรงพยาบาลสี่คิ้ว จ.นครราชสีมาจำนวน 40 คน ทหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือแต่ละชุดโดยคำนวณค่า สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้ ความรู้มารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เท่ากับ 0.49 สัมพันธภาพในครอบครัวเท่ากับ 0.92 การสนับสนุนของครอบครัวเท่ากับ 0.87 สิทธิการลาคลอดของมารดาเท่ากับ 0.77 การสนับสนุนจากที่ทำงานเท่ากับ 0.80 การสนับสนุนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเท่ากับ 0.90 การสนับสนุนของกลุ่มแม่ช่วยแม่เท่ากับ 0.98 การได้รับสื่อโฆษณามผสมเท่ากับ 0.85 การให้นโยบายส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เท่ากับ 0.93

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว จากนั้นใช้การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระโดยใช้การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ และใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกเชิงพหุ (Multiple logistic regressions) เพื่อหาอิทธิพลระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตาม

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรก ที่มาใช้บริการที่แผนกกุมารเวชกรรมในโรงพยาบาลสมุทรสาคร จำนวน 165 คน พบว่าประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.9) มีช่วงอายุ 20-24 ปี มีอายุโดยเฉลี่ย 19.88 ปี ($\frac{1}{2}$ SD \pm 2.431) มีอายุสูงสุด 24 ปีอายุต่ำสุด 15 ปี สถานภาพสมรสส่วนใหญ่อยู่ด้วยกันคิดเป็นร้อยละ 91.5 ร้อยละ 67.9 มีลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย และครอบครัวเดี่ยวร้อยละ 32.1 ร้อยละ 35.2 มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวอยู่ระหว่าง 10,000 -15,000 บาทต่อเดือน รองลงมาไม่มีรายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาทต่อเดือนคิดเป็นร้อยละ 32.7 มารดาร้อยละ 35.2 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า รองลงมามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 33.3) ประมาณครึ่งหนึ่งของมารดาประกอบอาชีพแม่บ้านหรือไม่ได้ทำงาน คิดเป็นร้อยละ 52.1 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปร้อยละ 29.1 ประมาณ 2 ใน 3 (ร้อยละ 63.6) ของสามีของมารดาวัยรุ่น มีอายุอยู่ในช่วง 10-24 ปี มีอายุเฉลี่ย 23.33 ปี ($\frac{1}{2}$ SD \pm 5.018) โดยมีอายุสูงสุด 45 ปีอายุต่ำสุด 17 ปี สามีของมารดาวัยรุ่นร้อยละ 65.5 จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า รองลงมาจบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 30.9 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 65.5 รองลงมาไม่ได้ประกอบอาชีพร้อยละ 8.5 มารดาไม่ได้ใช้สิทธิคลอด เนื่องจากไม่ได้ประกอบอาชีพคิดเป็นร้อยละ 64.2 รองลงมาไม่มีระยะเวลาคลอดมากกว่าเท่ากับ 90 วันคิดเป็นร้อยละ 10.3 มารดาส่วนใหญ่มีอายุครรภ์เมื่อมาคลอดมากกว่า 37 สัปดาห์คิดเป็นร้อยละ 70.3 และมาฝากครรภ์ครบ 5 ครั้งร้อยละ 63.6 มารดาคลอดปกติร้อยละ 67.9 รองลงมาผ่าตัดคลอดทางหน้าท้องร้อยละ 28.5 มารดาส่วนใหญ่ไม่มีภาวะแทรกซ้อนขณะตั้งครรภ์ร้อยละ 92.1 รองลงมาไม่มีภาวะโลหิตจางระหว่างตั้งครรภ์ร้อยละ 4.2

ข้อมูลด้านการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวครบ 6 เดือน คิดเป็นร้อยละ 41.8 และไม่ครบ 6 เดือนร้อยละ 58.2 คือมารดาเลี้ยงด้วยนมแม่ 1-3 เดือนร้อยละ 30.3 รองลงมาน้อยกว่า 1 เดือนกับ 4-5 เดือนในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 13.9) โดยในกลุ่มมารดาวัยรุ่นที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไม่ครบ 6 เดือน จะมีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับนมผสมและอาหารเสริมอื่น ๆ ร้อยละ 57 และเลี้ยงด้วยนมแม่และมีน้ำ น้ำผลไม้ น้ำชา น้ำผึ้งร่วมกับเลี้ยงด้วยนมผสมอย่างเดียวในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 0.6) ซึ่งสาเหตุที่มารดาหยุดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ คือ มีน้ำนมมาน้อยร้อยละ 33.3 ลูกไม่ยอมดูดนมร้อยละ 23.6 มารดาต้องกลับไปทำงานหรือกลับไปเรียน ร้อยละ 17 มีปัญหาเกี่ยวกับเต้านมและหัวนม ร้อยละ 9.1 ไม่รู้วิธีบีบเก็บเก็บนมแม่ และรู้สึกอายนที่ต้องให้นมแม่ในที่สาธารณะ ร้อยละ 0.6

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนโดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test) สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนของมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรก ในโรงพยาบาลสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) และยอมรับสมมติฐาน ได้แก่ อาชีพของมารดา การศึกษาของสามี ความรู้มารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนของครอบครัว สิทธิการลาหลังคลอดของมารดา การได้รับสื่อโฆษณานมผสม การให้นโยบายส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของโรงพยาบาล (ดังแสดงในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน

ตัวแปร	การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่				chi-square	p-value	Odd ratio	95%CI
	ครบ		ไม่ครบ					
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
ลักษณะประชากร								
อาชีพของมารดา								
แม่บ้าน/ทำงานในบ้าน	43	50	43	50	4.942	0.028*	2.038	1.084-3.834
ทำงานนอกบ้าน	26	32.9	53	67.1				
การศึกษาของสามี								
อนุปริญญาขึ้นไป/สูงกว่า	21	75	7	25	15.26	0.000***	5.56	2.21-14.02

ม. ปลาย/ต่ำกว่า	48	35	89	65				
ปัจจัยระดับบุคคล ความรู้มารดาในการเลี้ยง ลูกด้วยนมแม่								
ระดับมาก	52	48.6	55	51.4	5.751	0.021*	2.28	1.154-4.504
ระดับน้อย	17	29.3	41	10.7				
ปัจจัยระหว่างบุคคล สัมพันธภาพในครอบครัว								
ระดับมาก	57	49.1	59	50.9	8.602	0.003**	2.98	1.413-6.281
ระดับน้อย	12	24.5	37	75.5				
การสนับสนุนของ ครอบครัว								
ระดับมาก	57	47.1	64	52.9	5.217	0.032*	2.38	1.118-5.045
ระดับน้อย	12	27.3	32	72.7				
ปัจจัยระดับสถาบัน สิทธิการลาหลังคลอดของ มารดา								
ระดับมาก	66	45.8	78	54.2	7.497	0.008**	5.08	1.432-17.996
ระดับน้อย	3	14.3	18	85.7				
ปัจจัยระดับสังคม การได้รับสื่อโฆษณา ผสม								
ได้รับน้อย	58	50.4	57	49.6	11.581	0.001***	3.61	1.683-7.733
ได้รับมาก	11	22	39	78				
การเห็นนโยบายส่งเสริมการ เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของ โรงพยาบาล								
ระดับมาก	57	46.7	65	53.3	4.626	0.003**	2.27	1.064-4.821
ระดับน้อย	12	27.9	31	72.1				

* p-value < 0.05, ** p-value < 0.01, *** p-value < 0.001

ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนของมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรก ในโรงพยาบาลสมุทรสาคร ได้แก่ อายุของมารดา สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว รายได้ครอบครัว การศึกษาของมารดา อายุของสามี อาชีพของสามี อายุครรภ์เมื่อคลอด การฝากครรภ์ วิธีการคลอด ภาวะแทรกซ้อนขณะตั้งครรภ์ การสนับสนุนจากที่ทำงาน การสนับสนุนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน การสนับสนุนของกลุ่มแม่ช่วยแม่ เมื่อนำปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เข้าสมการวิเคราะห์แบบพหุคูณโลจิสติกเชิงพหุ เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ได้แก่ อาชีพของมารดา ($OR_{adj} = 2.351$; $95\%CI = 1.132-$

4.883) การศึกษาของสามี (ORadj=7.945; 95%CI=2.822-22.351) การได้รับสื่อโฆษณานมผสม (ORadj=7.679; 95%CI=2.872-20.533) โดยปัจจัย 3 ปัจจัยสามารถรวมทำนายโอกาสเกิดการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ได้ถูกต้องร้อยละ 70.9 (ดังแสดงในตารางที่2)

ตารางที่ 2 ปัจจัยคาดทำนายโอกาสเกิดการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนของมารดาวัยรุ่น

ปัจจัยส่งเสริม	B	p-value	Adjusted OR	95%C.I. for Adjusted OR	
อาชีพมารดาที่เป็นแม่บ้าน/ทำงานในบ้าน	1.217	0.001***	2.351	1.605	7.115
การศึกษาของสามีตั้งแต่อนุปริญญา	2.655	0.000***	14.220	4.463	45.310
การได้รับโฆษณานมผสมน้อย	2.038	0.000***	7.679	2.872	20.533
Constant	-2.943	0.000***	.053		

* p-value <0.05, ** p-value < 0.01, *** p-value < 0.001

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่าพบว่า มารดาวัยรุ่นที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ครบ 6 เดือนคิดเป็นร้อยละ 41.8 และไม่ครบ 6 เดือนร้อยละ 58.2 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) คือร้อยละ 30 เพียงเล็กน้อย ทั้งนี้เพราะมารดาที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ยังเป็นวัยที่มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่าย ไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ไม่อดทนที่จะตอบสนองต่อความต้องการของบุตร ขาดประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตร และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เมื่อเกิดปัญหาต่างๆก็เกิดความท้อใจจึงเลิกการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ง่าย (สริตา, 2528) เช่น มารดาหยุดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เนื่องจาก มีน้ำนมมาน้อยร้อยละ 33.3 ลูกไม่ยอมดูดนมร้อยละ 23.6

ปัจจัยระดับบุคคล ในด้านลักษณะประชากร พบว่าอาชีพของมารดา การศึกษาของสามีมีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนของมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรก ในโรงพยาบาลสมุทรสาคร อธิบายได้ว่า มารดาวัยรุ่นที่ประกอบอาชีพแม่บ้าน/ทำงานในบ้าน/ใกล้บ้านที่สามารถเดินทางกลับมาให้นมลูกที่บ้านได้ มารดาจึงมีเวลาที่สามารถให้นมบุตรได้เต็มที่ ตลอดเวลา (ภาวิณี คุตรกุล, 2553) ในขณะที่มารดาที่ทำงานนอกบ้านจะพบอุปสรรคต่างๆ ทำให้มารดายกเลิกการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และในสามีที่มีการศึกษาอนุปริญญา/สูงกว่า จะช่วยส่งเสริมให้มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพราะระดับการศึกษาเป็นเสมือนตัวช่วยให้สามีเกิดการคิด ตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล โดยจำนวนเป็นปีที่บิดาได้รับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวการเป็นบิดา (นิศารัตน์ โห้โก๋, 2540) ในปัจจัยด้านความรู้มารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ คือ ความเข้าใจ และความสามารถในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยมารดาที่มีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของนมมารดาและลูกมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง กับระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (ศศิธร พลายชุม, 2551)

ด้านปัจจัยระดับบุคคล พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนของมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรกในโรงพยาบาลสมุทรสาคร โดยมารดาที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวระดับมากจะมีโอกาสเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ครบ 6 เดือนมากกว่ามารดาที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวระดับน้อย อธิบายได้ว่า สัมพันธภาพในครอบครัว ต้องประกอบด้วย การใช้เวลาร่วมกัน การพูดคุย ปรึกษาหารือ และการตัดสินใจในเรื่องต่างๆด้วยกัน การแสดงออกซึ่งความรักและความเอื้ออาทรต่อกัน การปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว และมีการปรับตัวตามภาระที่เปลี่ยนแปลงของสมาชิกในครอบครัว (พูนสุข ช่วยทอง, 2548) จะทำให้มารดาวัยรุ่นรู้สึกอบอุ่น รับรู้ในบทบาทตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของบ็องร์ คุกวิจิตพัฒนา (2536) พบว่า สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทในการเลี้ยงดูบุตรของบิดา จึงเป็นการส่งเสริมให้มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ และปัจจัยด้านการสนับสนุนของครอบครัว ซึ่งครอบครัวถือเป็นสถาบันทางสังคมที่เล็กที่สุด เมื่อมารดาได้รับการสนับสนุนจากแหล่งสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลที่ใกล้ชิด และมีความผูกพันกับมารดามากที่สุด จะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 6 เดือน (จำพร วงทรัพย์, 2553) เพราะการสนับสนุนจากบุคคลใกล้ชิดจะช่วยลดความเครียด ภาวะวิตกกังวล ทำให้มารดาสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ส่งผลให้มารดาเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

รู้สึกว่าคุณเป็นที่ต้องการของผู้อื่น รู้สึกว่ามีคนเอาใจใส่ ให้ความรัก ยกย่อง มารดารู้สึกว่าคุณเป็นเครือข่ายทางสังคม (รัตนภรณ์ สุภษร, 2552)

ด้านปัจจัยระดับสถาบัน พบว่า สิทธิการลาหลังคลอดของมารดามีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนของมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรก ในโรงพยาบาลสมุทรสาคร อธิบายได้ว่าในช่วงเวลาที่มารดาลาพักหลังคลอดเป็นช่วงที่มารดาสามารถดูแลและเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้อย่างเต็มที่ (สร้อยญา จิตรเจริญ, 2537)

ด้านปัจจัยระดับสังคม พบว่า การได้รับสื่อโฆษณาผสม การให้นโยบายส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของโรงพยาบาล มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนของมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรกในโรงพยาบาลสมุทรสาคร โดยปัจจัยด้านการได้รับสื่อโฆษณามผสม ในมารดาที่ได้รับสื่อโฆษณามผสมน้อยจะมีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ครบ 6 เดือนมากกว่ามารดาที่ได้รับสื่อโฆษณามผสมมาก อธิบายได้ว่า การได้รับสื่อโฆษณามผสมมีผลต่อการตัดสินใจเลือกชนิดนมที่มารดาจะให้แก่ลูก เพราะมารดาที่ได้รับสื่อมากจะคิดว่านมผสมมีประโยชน์ และอยากทดลองใช้กับบุตร นอกจากนี้ สื่อโฆษณายังมีกลยุทธ์ทางการตลาดมากมาย เช่น แจกตัวอย่างนมผสมฟรี และลดราคา ทำให้มารดาที่ได้รับสื่อมากตัดสินใจให้นมผสมแก่บุตร สอดคล้องกับการศึกษาของ เสาวภาคย์ พานิชยากร (2537) พบว่า มารดาที่ไม่ได้รับอิทธิพลจากสื่อโฆษณามผสมมีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากกว่ามารดาที่ได้รับอิทธิพลจากสื่อโฆษณามผสม ในปัจจัยด้านการให้นโยบายส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของโรงพยาบาล ซึ่งถือเป็นแนวทางการปฏิบัติขั้นใด 10 ขั้นสู่การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพื่อส่งเสริมให้มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือนและหลังจากนั้นเลี้ยงร่วมกับอาหารตามวัยจนลูกอายุ 2 ปีหรือนานกว่านั้น ทั้งในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด ทำให้อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวเพิ่มขึ้น การใช้นมผสมในการเลี้ยงบุตรลดลง (จินตนา วงศ์บุญสิน, 2536)

ปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนของมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรกในโรงพยาบาลสมุทรสาคร มี 3 ตัวแปร คือ อาชีพของมารดา การศึกษาของสามี การได้รับสื่อโฆษณามผสม อธิบายได้ว่ามารดาวัยรุ่นที่ประกอบอาชีพแม่บ้านหรือทำงานในบ้าน สามีมีระดับการศึกษานุปริญญา/สูงกว่า และมารดาได้รับการโฆษณามผสมน้อย สามารถทำนายการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวได้ร้อยละ 70.9

อย่างไรก็ดีแม้ว่าปัจจัยเหล่านี้จะเป็นตัวแปรที่คาดการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ครบ 6 เดือน แต่ก็อาจมีปัจจัยภายนอกอื่นๆที่เข้ามาเป็นตัวร่วมในการส่งเสริมให้มีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดโมเดลทางด้านนิเวศวิทยาสังคม (Social Ecological Model) ของ McLeroy (1988) ซึ่งเป็นแนวคิดที่กล่าวว่าพฤติกรรมสุขภาพของบุคคลนั้นในแต่ละปัจจัยจะมีส่วนที่เกี่ยวข้องกัน และมีอิทธิพลต่อกันทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล สำหรับปัจจัยที่ไม่สามารถทำนายการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน เนื่องจากมารดาวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ ร่างกาย ไม่มีการเตรียมพร้อมที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ร่างกายยังไม่พร้อมในการมีบุตร จึงมีปัญหาในเรื่องน้ำหนักน้อย นอกจากนี้มารดายังต้องกลับไปทำงานจึงยกเลิกการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทำให้ตัวแปรที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในครั้งนี้ สามารถทำนายการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนได้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. จากผลการศึกษาพบว่า การได้รับสื่อโฆษณามผสมมีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ซึ่งในปัจจุบันพบว่ามีสื่อโฆษณามผสมมากมาย ทั้งจาก วารสาร วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งในบางครั้งมารดาไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นควรให้คำแนะนำกับมารดาและบุคคลในครอบครัวของมารดาเกี่ยวกับประโยชน์ ข้อดีของนมแม่ และข้อเสียของนมผสม

2. ควรส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนของครอบครัว และนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของโรงพยาบาล ส่วนสื่อโฆษณามผสมนั้นควรมีการควบคุมหรือมีการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่มารดาวัยรุ่นเกี่ยวกับสื่อโฆษณามผสมให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงทดลองเพื่อพัฒนาโปรแกรมที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ครบ 6 เดือนของมารดาวัยรุ่นต่อไป

2. ควรศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อที่จะได้ทราบเหตุผลของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ครบ 6 เดือน ของมารดาวัยรุ่น เพื่อการวางแผนในการพัฒนาบริการให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของวัยรุ่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. **ระบบรายงานเฉพาะกิจโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวปี พ.ศ.2557.** [ออนไลน์] 2557 [สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2557]. เข้าถึงได้จาก:
http://www.saiyairakhospital.com/newdemo/admin/user_total_hospital_report.html.
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. **รายงานประจำปี กรมอนามัย 2555.** [ออนไลน์] 2555 [สืบค้นเมื่อเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2557]. เข้าถึงได้จาก: http://www.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=5309.
- จิตรา วงศ์บุญสิน. การศึกษาอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และปัจจัยที่เกี่ยวข้องก่อน-หลัง การรณรงค์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ตามบันได 10 ขั้น ของยูนิเซฟ. วารสาร รพจ. โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ 12 ธันวาคม 2536:19-26.
- จำพร วงษ์ทรัพย์ทวี. 2553. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในครอบครัวที่มีบุตรอายุ 6 เดือนในจังหวัดฉะเชิงเทรา.** วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิศารัตน์ โทโก้. 2540. **ความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคม ความผูกพันระหว่างบิดาและบุตรและปัจจัยส่วนบุคคลกับการปรับบทบาทการเป็นบิดาของผู้ที่เป็นบิดาครั้งแรก.** วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บังอร ศุภวิทิตพัฒนา. 2536. **ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้พัฒนาการของบิดา การสนับสนุนจากคู่สมรสกับพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรของบิดา.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พูนสุข ช่วยทอง. 2548. **ครอบครัวและคุณภาพเด็ก.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โอวีซูริการปก.
- พลอยไพลิน มาสุข. 2553. **ผลของโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ต่อระยะเวลา และอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ในมารดาวัยรุ่น: โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์.** วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภาวินี คูตระกูล. 2553. **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน โรงพยาบาลพุทธโสธ.** วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รัตนภรณ์ สุภษร. 2552. **ผลของโปรแกรมการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่.** วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเด็ก) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริภรณ์ สวัสดิ์วิ. 2549. **Exclusive Breastfeeding for 6 months.** เอกสารการประชุมวิชาการเรื่อง Breast feeding Update for Professionals. (1):80-85.
- ศิริธร พลายชุม. 2551. **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของมารดาวัยรุ่น.** วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การผดุงครรภ์ขั้นสูง) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สร้อยญา จิตรเจริญ. 2537. **ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยบางประการ การสนับสนุนจากคู่สมรส การรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กับระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในมารดาที่ทำงาน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สาธิตา หัสดีเสรี. 2537. **กระบวนการและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมแม่:กรณีศึกษาในมารดาวัยรุ่น.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาพยาบาลศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. **สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธ์ในวัยรุ่นและเยาวชน 2555.** [ออนไลน์] 2555 [สืบค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2556]. เข้าถึงได้จาก:
<http://www.rh.anamai.moph.go.th/home.html>.
- เสาวภาคย์ พานิชยากร. 2537. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของสตรีหลังคลอดที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 6 จังหวัดนครสวรรค์.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การเจริญพันธ์และวางแผนประชากร) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- สรชา ตันติเวชกุล. 2543. ผลของการพยาบาลระบบสนับสนุนและการให้ความรู้ต่อการรับรู้อุปสรรค ความพึงพอใจ และพฤติกรรมในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลแม่และเด็ก) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สรिता วรรณวงศ์. 2528. การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิทยาการระบาด บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Bloom,B. 1964. **Taxonomy of educational objective.The Classification of educational goals, Handbook: effective domain.** New York: David Makay Co Inc.
- Daniel, W.W. 1995. **Biostatistics: A foundation for analysis in the Health Sciences.** Sixth edition. New York: John Wiley&Sons.
- McLeroy,K.,Bibeau,D.,Steckler,A.,and Glanz,K. (1988). **An ecological perspective on health promotion program.** Health Education Quarterly, 15,351-377.

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

**บทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น :
กรณีศึกษาในพื้นที่ตำบลสะตอง อำเภอสะตอง จังหวัดจันทบุรี**
**Roles of Tambon Community Organization Council and Local
Democratization : A Case Study of Saton Tambon Area ,
SoiDao District , Chanthaburi Province**

รัตนา ปัทมาชัย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาท ปัจจัยที่มีผล และมาตรการในการเสริมสร้างของสภาองค์กรชุมชนตำบลในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นตำบลสะตอง อำเภอสะตอง จังหวัดจันทบุรี การศึกษาใช้การวิจัยเชิงบูรณาการ (Mixed Method) คือ การวิจัยเชิงสำรวจ จากการสุ่มตัวอย่าง 290 คน และการสัมภาษณ์เจาะลึก รวมทั้งการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า สภาองค์กรชุมชนมีบทบาทค่อนข้างน้อยในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทสภาองค์กรชุมชนตำบลในการพัฒนาประชาธิปไตย ได้แก่ เงื่อนไขระยะเวลาในการจัดตั้ง การขาดหน่วยงานสนับสนุน การวางตำแหน่งของสภาองค์กรชุมชน งบประมาณ สถานที่ในการประชุม เวลาในการจัดประชุม การมีส่วนร่วมการแสดงความคิดเห็นของสมาชิก การสร้างเครือข่าย และประสานงาน ส่วนมาตรการในการเสริมสร้างการพัฒนาประชาธิปไตยของสภาองค์กรชุมชนควรเน้นการประชุม การขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชน การมีส่วนร่วม และการพัฒนาสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

คำสำคัญ : บทบาท, สภาองค์กรชุมชนตำบล, การพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were to study the roles, the factors, and the measures in strengthening the Tambon Community Organization Council for local democratization in Saton sub-district, Soi Dao district, Chanthaburi. The study employed mixed method research which consisted of survey-based research method on the sample of 290 individuals as well as an in-depth interview and the participatory observation methods. The results from the study showed that the Council had a very restrictive role in the development of local democracy and in terms of the factors that had an impact on the local democratization by the Council were as follows; the conditions of the establishment of organization, lacks of support units, the positioning of the organization, the budget constraint, the availability of venue for meeting, time constraints in organizing a meeting, the lacks of participation from its members to express their views, lacks of supports for network building and co-operation. In terms of measure to strengthening the council for local democratization, there should be the emphasis on organizing the meeting, the driving force behind the organization to move it forwards, the participation, and the development of Community Organization Institute.

Keywords : Roles, Tambon Community Organization Council, Local Democratization

บทนำ

กระบวนการทัศน์การพัฒนาชุมชนที่เน้นความเข้มแข็งของชุมชนเป็นหัวใจ และกลไกที่มีบทบาทสำคัญต่อ การพัฒนาประเทศและยังนำไปสู่การสร้างระบบประชาธิปไตยท้องถิ่น การพัฒนาท้องถิ่นโดยอาศัยวัฒนธรรม ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เหตุผลดังกล่าว นำไปสู่ความคิดของการมีกฎหมายเพื่อรองรับการเกิดเวทีปรึกษาหารือของชุมชนที่มีสถานะที่ชัดเจนเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย เป็นกฎหมายที่ส่งเสริมชุมชน สามารถดำเนินการเมื่อเกิดความพร้อมและเห็นพ้องต้องกัน รวมทั้งการคงความเป็นอิสระ และความร่วมมือต่อการดำเนินงานในท้องถิ่น โดยมีการผลักดันให้เกิด พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พุทธศักราช 2551 ขึ้น ส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่มของคนในชุมชนที่เป็นทางการให้เป็นไปตามความพร้อมของแต่ละชุมชน (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2551, หน้า 5-6)

พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พุทธศักราช 2551 ก่อให้เกิดสภาองค์กรชุมชน ที่เป็นเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนของคนในชุมชนท้องถิ่นโดยคนในชุมชนท้องถิ่นและเพื่อคนในชุมชนท้องถิ่น เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดังกล่าวประกอบด้วย ตัวแทนของสถาบันในชุมชนท้องถิ่น เช่น วัด โรงเรียน สถานีอนามัย เป็นต้น ตัวแทนกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มโรงเรียน กลุ่มอนุรักษ์ป่า และกลุ่มกิจกรรมพัฒนาอื่นๆ ที่มีอยู่ในแต่ละชุมชน โดยมีผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการเช่น ผู้รู้ภูมิปัญญาปราชญ์ชาวบ้าน และผู้นำทางการ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในชุมชนท้องถิ่น เข้าร่วมใช้เวทีพูดคุย แก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นร่วมกันภายใต้จุดมุ่งหมายที่มุ่งมั่นให้ชุมชนท้องถิ่น มีเวทีได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2551, หน้า 11-13)

การเกิดพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พุทธศักราช 2551 ที่รับรองให้้องค์กรชุมชนมีฐานะตามกฎหมาย โดยมีความมุ่งหมายให้เกิดการเสริมสร้างกระบวนการทำงานในระดับท้องถิ่นโดยเน้นชุมชนซึ่งเป็นสังคมฐานรากที่มีความสำคัญ ทางประวัติศาสตร์ มีวิถีชีวิต วัฒนธรรม แตกต่างหลากหลายตามภูมินิเวศน์ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ การสร้างระบอบประชาธิปไตย และระบบ ธรรมาภิบาล ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ ระดับประเทศ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการติดตามการทำงานของหน่วยงานภาครัฐในทุกระดับ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2551, หน้า 11-13)

สภาองค์กรชุมชนเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่มีการทำงานร่วมกันเป็นสภาองค์กรชุมชนตำบลที่มีมาหยั่งลึกลงถึงระดับหมู่บ้าน และเชื่อมต่อไปถึงจังหวัดและระดับชาติ ซึ่งถือเป็นรูปแบบของความเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง การทำงานร่วมกันในชุมชนจะเกิดผู้นำตามธรรมชาติ ซึ่งผู้นำตามธรรมชาตินี้จะเป็นผู้นำที่แท้จริงเป็นคนที่เห็นแก่ส่วนร่วม (ประเวศ วะสี, 2551)

สภาองค์กรชุมชนตำบลสะท้อนได้รวมตัวกันจัดตั้ง และจัดตั้งเป็นสภาองค์กรชุมชนตำบลตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พุทธศักราช 2551 ในการจัดตั้งยังไม่มีความพร้อม สมาชิกยังไม่มีความรู้ความเข้าใจบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบล การมีส่วนร่วมของชาวบ้านยังมีน้อย ทำให้สภาองค์กรชุมชนตำบลสะท้อนจึงยังไม่สามารถที่จะพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นได้เท่าที่ควร ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษา บทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น และมีมาตรการใดในการเสริมสร้างบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นให้มีความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลสะตอ อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลสะตอ อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อศึกษามาตรการในการเสริมสร้างบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลสะตอ อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยใช้การวิจัยเชิงบูรณาการระหว่าง วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยในเชิงปริมาณจะใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) และการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ สมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลสะตอซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 29 องค์กรฯละ 10 คน รวมทั้งหมด 290 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเรียบง่ายจากบัญชีรายชื่อสมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลสะตอ จำนวนทั้งหมด 400 คน

การวิจัยเชิงปริมาณมุ่งศึกษาบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลสะตอ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด (Close – Ended) และเลือกตอบ (Check-List) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด (Close – Ended) และเลือกตอบ (Check-List) เกี่ยวกับระดับบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลสะตอกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น อำเภอสะตอ จังหวัดจันทบุรี ใน 4 ด้าน ได้แก่การจัดตั้งองค์การภาคประชาสังคมท้องถิ่น การทำงานสาธารณะของท้องถิ่น และการแสดงบทบาทในฐานะกลุ่มพลังประชาธิปไตย มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบวัดทัศนคติที่เรียกว่า (Likert Scale) โดยมีตัวเลือกตอบแบบ 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิด (Open – Ended) เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในบทบาทของสภาองค์กรชุมชนกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลสะตอ อำเภอสะตอ จังหวัดจันทบุรี

การวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลสะตอ ใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-dept Interview)

การทดสอบเครื่องมือจะใช้การทดสอบดังนี้

1. โดยการทดสอบเครื่องมือที่จะใช้การทดสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ให้ทั้ง 3 ท่านตรวจสอบ เมื่อรับเครื่องมือกลับคืนจากผู้เชี่ยวชาญ นำข้อแก้ไขทั้งหมดมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

2. การทดสอบความเที่ยง (Reliability) จะใช้การทดลองไปเก็บแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค เท่ากับ 0.89

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ตัวแปรส่วนบุคคลและตัวแปรกำหนด (ตัวแปรต้น) จะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา คือนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) คำนวณเป็นร้อยละ (percentage) ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แล้วนำเสนอในรูปตารางความเรียง

2. การวิเคราะห์ตัวแปรตามจะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา โดยนำเสนอในรูปของ \bar{x} และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลสะตอกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น อำเภอสะตอ จังหวัดจันทบุรี และมีเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.79 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.80 - 2.59 หมายถึง มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.60 - 3.39 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.40 - 4.19 หมายถึง มีการปฏิบัติค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.20 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก

ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพนี้ใช้ในภาคินพนธ์นี้จะใช้เสริมงานวิจัยเชิงสำรวจเพื่อยืนยันและอธิบายรายละเอียดโดยใช้ 2 รูปแบบ ได้แก่การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-dept Interview) เป็นการใช้นิวสัมภาษณ์เจาะลึก โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key-Informants) จำนวน 3 คน มีดังนี้

1. นางไฉไล ชูติภาสวรพงศ์
2. นายชาติรี ทองทาร์ก
3. นางน้อย เปรมประสิทธิ์

ผู้เชี่ยวชาญสภาองค์กรชุมชน

ผู้เชี่ยวชาญสภาองค์กรชุมชน

ผู้เชี่ยวชาญองค์กรในชุมชน

การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมประกอบไปด้วย กระบวนการ 3 ชั้น ได้แก่ การสังเกต การซักถาม และการจดบันทึก นอกเหนือไปจากการเฝ้าดูแล้ว ผู้วิจัยสามารถที่จะซักถามบางสิ่งบางอย่างไม่อาจเข้าใจได้จากการสังเกต โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความหมายหรือสัญลักษณ์ การซักถามถือว่าการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ หลังจากนั้นจึงทำการจดบันทึกข้อมูล

การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมจะเป็นรูปแบบการเก็บข้อมูลเสริมวิธีการอื่นๆ โดยใช้ในกระบวนการสังเกต เช่น การเข้าร่วมประชุมในการประชุมสมาชิกสภาองค์กรตำบลสะท้อน การเข้าร่วมกิจกรรมของสภาองค์กรชุมชนตำบลที่จัดขึ้น เช่น การรณรงค์การปลูกต้นไม้ การจัดเวทีการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย เป็นต้น

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกสภาองค์กรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 74.1 ส่วนเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 25.9 มีช่วงอายุ 34 - 48 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.7 รองลงมาเป็นช่วงอายุ 49 - 64 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 20.0 โดยทั้ง 2 ช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 80.7 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 78.3 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 17.2 และระดับ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 2.1 และมีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 39.0 รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 21.7 และผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 19.0

2. บทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อยในภาพรวม ($\bar{X} = 2.27$) และ เมื่อพิจารณาในรายประเด็นก็ยังพบว่าบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบล มีการปฏิบัติปานกลาง 1 ประเด็น คือ การทำงานสาธารณะของท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.82$) และมีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย 3 ประเด็น คือ การแสดงบทบาทในฐานะกลุ่มพลังประชาธิปไตย ($\bar{X} = 2.17$) การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ($\bar{X} = 2.11$) และการจัดตั้งองค์รภาคประชาสังคมท้องถิ่น ($\bar{X} = 1.98$) เมื่อนำมาศึกษาในเชิงคุณภาพจะพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทสภาองค์กรชุมชนในรายประเด็น ดังนี้

การทำงานสาธารณะของท้องถิ่น มีการปฏิบัติปานกลาง ($\bar{X} = 2.82$) เมื่อนำมาศึกษาในเชิงคุณภาพจะพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทสภาองค์กรชุมชนดังกล่าว มีดังนี้ งบประมาณ

การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย ($\bar{X} = 2.11$) เมื่อนำมาศึกษาในเชิงคุณภาพจะพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทสภาองค์กรชุมชนดังกล่าว มีดังนี้ งบประมาณ ขาดการมีส่วนร่วม

การแสดงบทบาทในฐานะกลุ่มพลังประชาธิปไตย มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย ($\bar{X} = 2.17$) เมื่อนำมาศึกษาในเชิงคุณภาพจะพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทสภาองค์กรชุมชนดังกล่าว มีดังนี้ งบประมาณ การสร้างเครือข่าย ประสานงาน

การจัดตั้งองค์รภาคประชาสังคมท้องถิ่น มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย ($\bar{X} = 1.98$) เมื่อนำมาศึกษาในเชิงคุณภาพจะพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทสภาองค์กรชุมชนดังกล่าว มีดังนี้ เงื่อนไขระยะเวลาในการจัดตั้ง ขาดหน่วยงานสนับสนุนในการจัดตั้ง การวางตำแหน่งของสภาองค์กรชุมชน งบประมาณสถานที่ในการจัดการประชุม เวลาในการจัดประชุมสภาองค์กรชุมชน และขาดการมีส่วนร่วมการแสดงความความคิดเห็น

จากปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น เมื่อศึกษาในเชิงคุณภาพสามารถสรุปข้อเสนอแนะเชิงมาตรการในการเสริมสร้างบทบาทสภาองค์กรชุมชนได้ดังนี้

1. การประชุมจัดตั้งหรือการประชุมครั้งแรกของสภาองค์กรชุมชนนั้น ควรชี้แจงวัตถุประสงค์ เป้าหมายและเจตนารมณ์ และอำนาจหน้าที่ ภารกิจของสภาองค์กรชุมชนอย่างละเอียดและชัดเจนให้แก่สมาชิกทุกคนได้รับทราบ
2. การขับเคลื่อนของสภาองค์กรชุมชนควรเน้นเป้าหมายที่แท้จริงเพื่อสร้างประชาธิปไตยชุมชนโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ในมาตรา 21 ของพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ร่วมกัน ในการพัฒนาบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นให้มีความยั่งยืน
4. การพัฒนาสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และหน่วยงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกระบวนการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชนตำบลในทุกด้าน เช่น การสนับสนุนงบประมาณ การจัดทีมที่เลี้ยงเพื่อ

เข้าไปช่วยเหลือหรือให้คำปรึกษาในการดำเนินการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชน การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่แกนนำสภาองค์กรชุมชน

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่าบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อยในภาพรวม ($\bar{x} = 2.27$) และ เมื่อพิจารณาในรายประเด็นก็ยังพบว่าบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบล มีการปฏิบัติปานกลาง 1 ประเด็น คือ การทำงานสาธารณะของท้องถิ่น ($\bar{x} = 2.82$) มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย 3 ประเด็น คือ การแสดงบทบาทในฐานะกลุ่มพลังประชาธิปไตย ($\bar{x} = 2.17$) การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ($\bar{x} = 2.11$) และการจัดตั้งองค์กรภาคประชาสังคมท้องถิ่น ($\bar{x} = 1.98$) ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาในเชิงคุณภาพจะพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของสภาองค์กรชุมชนดังกล่าว ที่สำคัญมี 8 ประการดังนี้ เงื่อนไขระยะเวลาในการจัดตั้ง ขาดหน่วยงานสนับสนุนในการจัดตั้ง การวางตำแหน่งของสภาองค์กรชุมชน งบประมาณ สถานที่ในการจัดการประชุม เวลาในการจัดประชุมสภาองค์กรชุมชน การสร้างเครือข่ายประสานงาน และขาดการมีส่วนร่วมการแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนควรดำเนินการประชาสัมพันธ์และสร้างความรู้ความเข้าใจกับภาคประชาชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน อันจะเป็นส่วนผลักดันให้เกิดการพัฒนาในระดับประชุมจัดตั้งและการประชุมสภาองค์กรชุมชนฐานรากของสังคมอย่างจริงจัง
 2. รัฐควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารให้้องค์กรสภาองค์กรชุมชนเป็นการเฉพาะตามสมควรเพื่อจะได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานเพิ่มขึ้น
 3. การดำเนินการจัดตั้งและจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนภาครัฐไม่ควรเร่งรัดให้ชุมชนทำการจัดตั้งทั้งที่ยังไม่มีความพร้อมเพียงพอ
 4. ควรมีการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน ภาคเอกชน หรือองค์กรอิสระอื่นนอกเหนือจากหน่วยงานภาครัฐเพื่อสนับสนุนบทบาทของสภาองค์กรชุมชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน
- ข้อเสนอแนะดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2553) ในการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชน เพื่อให้การจัดตั้ง จัดตั้งและขับเคลื่อนสภาฯ เป็นไปได้อย่างราบรื่นและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนในแต่ละพื้นที่ควรใช้กระบวนการจัดตั้งในลักษณะจากล่างขึ้นบน เช่น การประชุมแสวงหาความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสภาฯ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานในระดับท้องถิ่น ท้องถิ่นและชุมชน ในส่วนของกลุ่มที่เข้าร่วมจัดตั้งจัดตั้งสภาฯ ควรเป็นกลุ่มที่หลากหลายและเป็นกลุ่มที่มีการขับเคลื่อนกิจกรรมให้เห็นออกมาในเชิงรูปธรรม
2. การทำงานในระดับตำบลของสภาองค์กรชุมชน ควรเปิดพื้นที่ของสภาองค์กรชุมชนให้เป็นเวทีสาธารณะและหันมาใช้ทุนทางสังคม/ภูมิปัญญาภายในท้องถิ่นเป็นฐานในการขับเคลื่อน
3. การจัดประชุมสภาองค์กรชุมชน ประเด็นที่หยิบยกขึ้นมาเพื่อจัดทำแผนชุมชนควรใช้ปัญหาหรือความต้องการของคนในตำบลเป็นตัวตั้ง สถานที่ประชุมควรใช้พื้นที่สาธารณะของตำบล ส่วนรูปแบบการประชุมควรเป็นแบบปรึกษาหารือ
4. การขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาองค์กรชุมชน หน่วยในการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาองค์กรชุมชนควรเน้นไปที่ระดับหมู่บ้าน เวทีขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะควรเป็นไปในลักษณะของการสังเคราะห์ปัญหาและความต้องการจากระดับล่าง นอกจากนี้แล้วจะต้องประสานงานกับภาคีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนา รวมถึงการจัดทีมอาสาสมัครที่เลี้ยงเพื่อช่วยในการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชน
5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชน กรณีของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ควรยกระดับประเด็นงานสภาองค์กรชุมชน ให้เป็นงานยุทธศาสตร์เชิงรุก ขณะเดียวกันควรใช้นโยบายพื้นที่เป็นตัวตั้งในการจัดงบประมาณอย่างจริงจัง การประสานงานกับองค์กรภายในเครือข่าย พอช. ให้เป็นเอกภาพ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง ในส่วนของบทบาทของนักพัฒนาเอกชน ควรเป็นผู้จุดประกายในการจัดตั้งและขับเคลื่อนสภาฯ การนำท้าววิจัยเชิงปฏิบัติการและเสริมความรู้ทางวิชาการให้กับสภาฯ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนควรดำเนินการประชาสัมพันธ์และสร้างความรู้ความเข้าใจกับภาคประชาชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน อันจะเป็นส่วนผลักดันให้เกิดการพัฒนาในระดับประชุมจัดตั้งและการประชุมสภาองค์กรชุมชนฐานรากของสังคมอย่างจริงจัง
2. รัฐควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารให้องค์กรสภาองค์กรชุมชนเป็นการเฉพาะตามสมควรเพื่อจะได้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น
3. การดำเนินการจัดตั้งและจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนภาครัฐไม่ควรเร่งรัดให้ชุมชนทำการจัดตั้งการจัดตั้งที่ยังไม่มีความพร้อมเพียงพอ
4. ควรมีการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน ภาคเอกชน หรือองค์กรอิสระอื่นนอกเหนือจากหน่วยงานภาครัฐเพื่อสนับสนุนบทบาทของสภาองค์กรชุมชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของสภาองค์กรชุมชนตำบลที่ประสบความสำเร็จกับไม่ประสบความสำเร็จ
2. ควรทำการศึกษารูปแบบกระบวนการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชนตำบลในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น
3. ควรทำการศึกษาถึงความโดดเด่นของสภาองค์กรชุมชนเชิงประเด็นว่ามีความโดดเด่น แต่ละด้านอย่างไรบ้าง
4. ควรทำการศึกษาถอดบทเรียน สภาองค์กรชุมชนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานแล้วสามารถถอดออกมาเป็นรูปแบบหรือขั้นตอน ในประเด็นต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2551, สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).

ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2553 ก. รายงานฉบับสมบูรณ์การให้คำปรึกษา เรื่องการพัฒนายุทธศาสตร์ และการบริหารจัดการที่ดี เพื่อสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถแกนนำของขบวน องค์กรชุมชนระดับ จังหวัด กรณีจังหวัดตราด. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.

_____ . 2553 ข. รายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อถอดบทเรียนในการขับเคลื่อนสภาองค์กร ชุมชนในจังหวัดภาคตะวันออก กรุงเทพฯ และปริมณฑล. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.

_____ . 2553 ค. แผนยุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.

ประเวศ วะสี . 2551 . ขอบปีที่ผ่านกับการสานสร้างสภาองค์กรชุมชน,ปาฐกถาพิเศษงานสัมมนา ระดับชาติของสภาองค์กรชุมชน , 2551. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.

ความรู้ความเข้าใจของผู้สูงอายุกับความพึงพอใจในการบริการเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพ

ผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมาบไพ อำเภอลុង จังหวัดจันทบุรี

The Elderly's Knowledge and Understanding in Service Deliveries

Satisfaction of Welfare Allowances for the Elderly : A Case Study of

Mabphai Subdistrict Administrative Organization , Khlung District ,

Chanthaburi Province

พรลภัส วรรณธราดล

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจและความพึงพอใจในการบริการของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คือ การวิจัยเชิงสำรวจและการสัมภาษณ์เจาะลึก รวมทั้งการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ประชากรที่สำรวจเป็นผู้สูงอายุในเขตตำบลมาบไพทั้งหมด มีจำนวนทั้งสิ้น 315 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและวิเคราะห์ที่ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ข้อค้นพบที่ได้ศึกษาพบว่า ความรู้ ความเข้าใจของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมาบไพ อำเภอลុង จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับสูงทั้งในภาพรวมและรายด้าน คือ การขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ การแสดงหลักฐานการขอ ขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ วิธีการรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ แต่ด้านวิธีการคำนวณอายุเพื่อจะได้รับเงินตามอัตราแบบขั้นบันไดอยู่ในระดับต่ำ ส่วนความพึงพอใจในการบริการเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุนั้นอยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและในรายด้านของระบบบริการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านมาตรฐานการบริการ ด้านกระบวนการขั้นตอนและวิธีการจ่ายเงิน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านข้อมูลข่าวสาร

คำสำคัญ: ความรู้ความเข้าใจ ความพึงพอใจในการบริการ สวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of this research were to study the understanding and satisfaction levels of the senior citizens for the services of living allowances for the elders. The research was conducted by employing mixed methods research approach consisted of both qualitative and quantitative methods which were of the survey-based research and in-depth interview including the participatory observation. The survey population was 315 senior citizens who lived in the area of the Sub-district Administration Organization of Mabphai, Khlung district, Chanthaburi. The instrument of research was questionnaire and used by statistical program as follow frequency percentage means, standard deviation t-test and F-test. The research has found that the senior citizens' understanding of the living allowances for the elders living in the area of the Sub-district Administration Organization of Mabphai, Khlung district, Chanthaburi was at the high level for both overall and in specific category in which were the registration process for the senior citizens, the document submission for the registration of senior citizen, the process of allowance payment, but the understanding, in the case of method for the step-progressive age calculation of the allowances for the elders, was rather low. The satisfaction level of the services received that was related to the allowances for the elders was high for both the overall and each of the four aspects which were the standards of the service, the procedure and the payment, the facilities and convenience, and the information available.

Keywords : Knowledge and understanding/Service Satisfaction/Welfare Allowances for the Elderly

บทนำ

นโยบายสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุก่อรูปขึ้นมาครั้งแรกในปี พ.ศ.2536 โดยกรมประชาสงเคราะห์ได้ริเริ่มขอให้รัฐบาลจัดทำนโยบายสวัสดิการแก่กลุ่มผู้สูงอายุที่ยากจน ถูกทอดทิ้ง ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู และไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ในลักษณะเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพรายเดือนรายละ 200 บาท ในช่วงนั้นกรมประชาสงเคราะห์เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการโดยจัดอยู่ในรูปของโครงการกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุและครอบครัวในชุมชนหรือเรียกสั้นๆ ว่า “โครงการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ” ต่อมาตามนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาล ส่งผลให้ในปี พ.ศ. 2544 กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ถ่ายโอนภารกิจของบริการเบี้ยยังชีพมาให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นของกระทรวงมหาดไทยดำเนินการแทน โดยมีเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่เป็นกลไกในการดำเนินงานในระดับพื้นที่และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 มาเป็นแนวปฏิบัติ จนกระทั่งในปี พ.ศ.2552 ได้มีการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ฉบับใหม่ขึ้นมาเพื่อกำหนดวิธีการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจนมากขึ้น จนในที่สุดรัฐบาลได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนเรื่องการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบขั้นบันไดขึ้น ในปีงบประมาณ พ.ศ.2555

องค์การบริหารส่วนตำบลมาบไพได้ดำเนินการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจนในปัจจุบันมีผู้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 315 คน รวมทั้ง 6 หมู่บ้าน และมีผู้มาขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุในปีงบประมาณ 2557 เพื่อขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในปีงบประมาณ 2558 จำนวนทั้งสิ้น 21 คน ในการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ แม้ว่าจะมีความพร้อมในระดับหนึ่งแต่ในสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นพบว่า ปรากฏการณ์ของปัญหาในการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุหลายประการ เช่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ครบถ้วน และทั่วถึงจากหน่วยงานราชการหรือผู้นำหมู่บ้าน ผู้สูงอายุไม่ทราบเงื่อนไขหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการขึ้นทะเบียน ขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบของหนังสือราชการ เป็นต้น

จากการปฏิบัติงานที่ผ่านมา เจ้าหน้าที่พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ผู้สูงอายุยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ และการประชาสัมพันธ์อาจจะยังไม่ทั่วถึงหรือยังไม่มีความชัดเจน ฯลฯ จากปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยอยากทราบว่าผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และมีความพึงพอใจต่อการบริการขององค์กรบริหารส่วนตำบลมาบไพมากน้อยเพียงใด องค์การบริหารส่วนตำบลมาบไพ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งที่ตระหนักและให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล จึงได้จัดทำโครงการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การช่วยเหลือเบื้องต้น พร้อมทั้งเป็นการสร้างหลักประกันรายได้แก่ผู้สูงอายุ และเพื่อสร้างขวัญ กำลังใจแก่ผู้สูงอายุเพราะถือว่าผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ทรงคุณค่าและมีคุณค่ายิ่งต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ และในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาอยู่ 2 ประการ คือ ความรู้ความเข้าใจของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และความพึงพอใจในการบริการขององค์กรเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมาบไพ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนากระบวนการเข้าถึงบริการจัดสวัสดิการของรัฐในกลุ่มผู้สูงอายุ มีโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐให้มีความครอบคลุมมากที่สุด

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานด้านสวัสดิการสังคมในองค์การบริหารส่วนตำบลมาบไพ ซึ่งเป็นผู้ให้การบริการตามภาระและหน้าที่นั้น จึงอยากทราบว่าประชาชนในพื้นที่บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบไพ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และมีความพึงพอใจในการบริการระดับใดและมีข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงการบริการอย่างไร จึงได้วิจัยเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมาบไพ อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการบริการเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมาบไพ อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้จะใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและ การวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

ในการวิจัยเชิงปริมาณจะใช้การวิจัยเชิงสำรวจโดยมีประชากรในการศึกษา ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุครบ 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไปที่ย้ายอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลมาบไพ อำเภอลำดวน จังหวัดจันทบุรี ทั้งหมดรวม 6 หมู่บ้าน มีจำนวนทั้งสิ้น 315 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีทั้งที่เป็นคำถามลักษณะปลายปิด (Close - ended questions) และคำถามปลายเปิด (Open - ended questions) โดยในส่วนของคำถามปลายปิด ประกอบด้วย แบบที่ให้เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่งตามข้อตอบที่กำหนด โดยผู้วิจัยทำการกำหนดโครงสร้างแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยเป็นคำถามที่เป็นทั้งปลายปิดและปลายเปิดให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว (Multiple choices)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมาบไพ โดยสร้างคำถามให้ผู้เลือกตอบ ใช่/ไม่ใช่/ไม่ทราบ ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจสิทธิของผู้สูงอายุตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย การขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ การแสดงหลักฐานการขึ้นทะเบียน วิธีการรับเงิน และการคำนวณอายุเพื่อรับเงินเบี้ยยังชีพในอัตราแบบขั้นบันได จำนวน 15 ข้อ

การแปรผล ข้อคำถามเป็นการวัดระดับความรู้ความเข้าใจ โดยใช้เป็นคำถามใช้การวัดแบบใช่และไม่ใช่ การให้ค่าน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อเป็นดังนี้

ตอบว่า ใช่	คือ	ตอบถูก	เป็น	1 คะแนน
ตอบว่า ไม่ใช่	คือ	ตอบผิด	เป็น	0 คะแนน
ตอบว่า ไม่ทราบ	คือ	ไม่มีคะแนน	ผู้วิจัยจะแปรผลเป็นค่าร้อยละ	

เกณฑ์การวิเคราะห์ความรู้แบ่งตามข้อที่ตอบถูกแบ่งเป็น 3 ระดับดังนี้

ตอบถูก 1 - 4 ข้อ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจระดับต่ำ

ตอบถูก 5 - 8 ข้อ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง

ตอบถูก 9 - 15 ข้อ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจระดับสูง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจในการบริการเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมาบไพ ประกอบด้วย ด้านมาตรฐานการบริการ ด้านกระบวนการขั้นตอนและวิธีการจ่ายเงิน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านข้อมูลข่าวสาร จำนวน 27 ข้อ ในแต่ละข้อเป็นลักษณะของแบบสอบถามเป็นประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ เกณฑ์การวิเคราะห์ ระดับความคิดเห็นจะวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ยของข้อมูลออกเป็นระดับกำหนดช่วงชั้น การแปลค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากข้อคำถาม (ประคอง กรรณสูตร. 2538)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประเมินผล โดยแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้มีการตอบคำถามโดยอิสระ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะพัฒนาแบบสอบถาม โดยมีการทดสอบเครื่องมือวิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

การตรวจสอบคุณภาพคุณภาพของเครื่องมือวิจัย จะใช้การทดสอบความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) คือ

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงตามเนื้อหา ความตรงตามโครงสร้าง ความครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ ความเหมาะสม ด้านภาษา จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานวิจัย จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อความเหมาะสมของแบบสอบถาม

การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เมื่อได้แบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - Out) กับกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงและมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30

คน หลังจากนั้นนำค่าคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ 0.89

ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้ในภาคินพนธ์นี้จะใช้ในแง่เสริมการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อยืนยันและอธิบายรายละเอียด โดยใช้วิธีการศึกษา 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เจาะลึก

การสัมภาษณ์เชิงลึก วิธีการสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured or Guided Interview) โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือในรูปแบบต่างๆ คือ การสัมภาษณ์เจาะลึก (In - dept Interview) เป็นการใช้แนวสัมภาษณ์เจาะลึก โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key - Informants)

2. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

ประสบการณ์จากการสังเกตที่ได้ระหว่างการปฏิบัติงานด้านสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ กล่าวคือ ระหว่างที่ผู้วิจัยได้จ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุที่องค์การบริหารส่วนตำบลมาไพ ผู้วิจัยได้สังเกตและสอบถามผู้สูงอายุในประเด็นหัวข้อความรู้ความเข้าใจเรื่องการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุและความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่ได้รับการบริการจากองค์การบริหารส่วนตำบลมาไพว่าเป็นอย่างไร และมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด โดยการสังเกตพฤติกรรมต่างๆ การใช้บริการของผู้สูงอายุในเรื่องต่างๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตไปปรับปรุงหรือพัฒนาการบริการให้ดียิ่งขึ้น ผลที่ได้จากการสังเกตสามารถนำไปต่อบัณฑิตผู้ประสงค์ข้อที่สองความพึงพอใจในการบริการเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุได้

ผลการวิจัย

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ที่ว่า เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พบว่าความรู้ความเข้าใจของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในภาพรวมอยู่ในระดับสูงและเมื่อพิจารณาในรายด้านจะมีผลดังนี้

ความรู้ความเข้าใจเรื่องการขึ้นทะเบียนรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูงคือ ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจว่า จะต้องไปขึ้นทะเบียนที่ อบต.ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และขึ้นทะเบียนตอนที่ตนมีอายุครบ 59 ปีบริบูรณ์ ผู้สูงอายุที่ไม่มาขึ้นทะเบียนด้วยตนเอง สามารถมอบอำนาจให้ผู้อื่นมาขึ้นทะเบียนแทนได้ อยู่ในระดับสูงส่วนผู้สูงอายุที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจว่าหากตนเคยขึ้นทะเบียนมาแล้ว เมื่ออายุมีสิทธินำไปอยู่ในพื้นที่ใหม่ไม่จำเป็นต้องไปขึ้นทะเบียนอีก ผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนแล้วก็สามารถรับเงินได้เลย และ อบต.รับขึ้นทะเบียนตลอดทั้งปี มีมากกว่าร้อยละ 50

จากการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพในประเด็นเรื่องการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ทราบว่า จะต้องไปขึ้นทะเบียนตอนอายุเท่าไร ขึ้นทะเบียนได้ที่ไหน แต่ผู้สูงอายุไม่ทราบและยังขาดความรู้ความเข้าใจอยู่เรื่องคือ 1.เรื่องการย้ายภูมิลำเนาว่า เมื่อตนย้ายที่อยู่ภูมิลำเนาจะต้องไปขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุใหม่อีกครั้งในท้องที่ใหม่ แต่ยังคงรับเงินเบี้ยยังชีพที่เก่าไปจนกว่าจะสิ้นปีงบประมาณนั้น และเริ่มรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในปีงบประมาณใหม่ของท้องที่ใหม่ 2.เรื่อง อบต. รับขึ้นทะเบียนตลอดทั้งปี ความเข้าใจที่ถูกต้องคือ อบต.รับขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุภายในเดือนพฤศจิกายนของทุกปีเท่านั้น (ประจัน ตั้งมัน. สัมภาษณ์. 10 มิถุนายน 2557)

ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการแสดงหลักฐานการขอขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูงว่าจะต้องใช้บัตรประจำตัวประชาชนตัวจริงพร้อมสำเนา และต้องแสดงหลักฐานทะเบียนบ้าน ในกรณีที่รับเงินผ่านธนาคารก็ต้องนำสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารพร้อมสำเนาไปยื่นกับเจ้าหน้าที่ด้วย จากการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพในประเด็นเรื่องการแสดงหลักฐานการขอขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ พบว่าหลักฐานที่ต้องใช้ประกอบในการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุนั้นคือ บัตรประชาชน และทะเบียนบ้าน ส่วนผู้ที่ประสงค์จะให้โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารก็ต้องนำสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารพร้อมสำเนาไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่ด้วย (สำเนา มะณีมา. สัมภาษณ์. 5 มิถุนายน 2557)

ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจเรื่องวิธีการรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูงว่าสามารถมอบอำนาจให้ผู้อื่นรับเงินสดแทนได้ ในกรณีที่มอบอำนาจให้ผู้อื่นรับเงินสดแทนแล้ว ถ้าผู้รับมอบอำนาจไม่สามารถมารับเงินได้ ตนก็มีสิทธิมารับเงินของตนเองได้เพราะสิทธิเกิดที่ตัวของผู้สูงอายุเอง และสามารถโอนเงินเข้าบัญชีในนามของผู้สูงอายุได้ แต่ผู้สูงอายุไม่มีความรู้ความเข้าใจถึงร้อยละ 72.7 ในเรื่องที่ว่าสามารถเปิดบัญชีชื่อของผู้รับมอบอำนาจได้เลย ซึ่งไม่สามารถ

กระทำได้นอกจากเปิดบัญชีเป็นชื่อร่วมกันเท่านั้น จากการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพในประเด็นเรื่องวิธีการรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุทราบว่าวิธีการรับเงินเบี้ยยังชีพมีอยู่ 4 วิธีด้วยกันแต่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ก็เลือกที่จะรับเงินโดยวิธีรับเป็นเงินสดมากกว่าเพราะมีความสะดวกมากกว่าการรับเงินโดยวิธีการโอนเงินผ่านบัญชีธนาคาร (สำเนา วรรณีมา. สัมภาษณ์. 5 มิถุนายน 2557)

ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจเรื่องวิธีการคำนวณอายุเพื่อจะได้รับเงินตามอัตราแบบขั้นบันไดอยู่ในระดับต่ำว่าการนับหรือคำนวณอายุจะต้องนับตามปีงบประมาณ จากการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพพบว่า วิธีการคำนวณอายุของผู้สูงอายุแต่ละคนว่ามีอายุเท่าไรเพื่อจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในอัตราแบบขั้นบันไดนั้น จากการที่ได้สอบถามพูดคุยกับผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่เข้าใจวิธีการคำนวณหรือการนับอายุ ทราบแค่เพียงว่าปีนี้เป็นปี พ.ศ.อะไร และตนเองเกิดปี พ.ศ.อะไร เมื่อนำมาลบกันก็จะทราบว่าตนเองมีอายุตามนั้น

จากการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ พบว่าในภาพรวมผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพอยู่ในระดับสูง อันเนื่องมาจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ค่อนข้างมีการศึกษาหรือค่อนข้างรู้หนังสือ จากข้อจำกัดของการศึกษาในการตอบแบบสอบถาม อาจเป็นตัวแทนหรือเป็นผู้รับมอบอำนาจมารับเงินเป็นผู้ตอบ เช่น ลูก หลาน ฯลฯ ซึ่งน่าจะมีความเข้าใจได้ดีกว่าและได้รับข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องจากองค์การบริหารส่วนตำบลมาเป็นอย่างดี

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ที่ว่า เพื่อศึกษาความพึงพอใจเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พบว่า ในภาพรวมมาก ($\bar{X} = 3.79$) ส่วนผลการศึกษาระดับความพึงพอใจแต่ละด้าน มีดังต่อไปนี้

ระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุด้านมาตรฐานการบริการ ในภาพรวมมีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าเจ้าหน้าที่ให้บริการโดยไม่เรียกร่องผลประโยชน์ตอบแทน มีสูงที่สุด รองลงมาเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพ จากการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพพบว่า ผู้สูงอายุพึงพอใจเจ้าหน้าที่ ที่ให้บริการโดยไม่เรียกร่องผลประโยชน์ตอบแทน บริการด้วยความสุภาพและบริการด้วยความเต็มใจ ทั้งสามมาตรฐานการบริการผู้สูงอายุพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุด้านกระบวนการขั้นตอนและวิธีการจ่ายเงิน ในภาพรวมมีมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลมาจ่ายเงินถูกต้อง ครบถ้วนมากที่สุด รองลงมาเจ้าหน้าที่ให้มีการเซ็นชื่อรับเงินทุกครั้ง จากการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพพบว่า ผู้สูงอายุพึงพอใจเจ้าหน้าที่ ที่จ่ายเงินอย่างถูกต้อง ครบถ้วน มีการเซ็นชื่อรับเงินทุกครั้งและจ่ายเบี้ยยังชีพในเวลาที่เหมาะสม ทั้งสามเรื่องในด้านกระบวนการขั้นตอนและวิธีการจ่ายเงินผู้สูงอายุพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่จัดบริการที่จอดรถเพียงพอสุงที่สุด รองลงมาเจ้าหน้าที่จัดทำป้ายบอกทางไปยังจุดรับเงินเบี้ยยังชีพ และเจ้าหน้าที่จัดบริการที่นั่งสำหรับผู้สูงอายุเพียงพอ จากการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพพบว่า ผู้สูงอายุพึงพอใจในเรื่องที่จอดรถเพียงพอยุ่ในระดับมากที่สุด ส่วนการจัดทำป้ายบอกทางไปยังจุดรับเงินและบริการที่นั่งรอรับเงินเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก

ระดับความพึงพอใจผู้สูงอายุด้านข้อมูลข่าวสาร ในภาพรวมมีในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่มีการประชาสัมพันธ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมาเจ้าหน้าที่มีการชี้แจงขั้นตอนการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุและเจ้าหน้าที่มีการชี้แจงการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จากการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพพบว่า ผู้สูงอายุพึงพอใจที่เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุทราบถึงการจ่ายเบี้ย ยังชีพ ชี้แจงการรับเบี้ยยังชีพและขั้นตอนในการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ ซึ่งผู้สูงอายุมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาระบบบริการเป็นรายด้านแล้ว ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจระบบบริการด้านกระบวนการขั้นตอนและวิธีการจ่ายเงินมากที่สุด เพราะเจ้าหน้าที่มีการจัดวางระบบขั้นตอนวิธีการรับ - จ่ายเงินเบี้ยยังชีพให้สะดวก รวดเร็ว เพื่อเป็นการลดขั้นตอนที่จะทำให้เกิดความล่าช้าหรือสับสน อาทิเช่น อบรมกำหนดวันรับเบี้ยยังชีพทุกวันที 5 ของเดือน แต่ไม่ควรเกินวันที่ 10 ของเดือนนั้น เพื่อเป็นการปฏิบัติตามระเบียบฯ และให้ผู้สูงอายุได้มีเงินจับจ่าย ใช้สอยได้ภายในต้นเดือน ส่วนระบบบริการด้านมาตรฐานการบริการ ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจ

อยู่ในระดับมากที่สุด แต่เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมของระบบบริการ ทั้ง 4 ด้าน พบว่าผู้สูงอายุมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้สูงอายุกับความพึงพอใจในการบริการเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมาบไพ อำเภอลดง จังหวัดจันทบุรี อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

ระดับความรู้ความเข้าใจของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมาบไพ อำเภอลดง จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมทั้ง 4 เรื่องอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองปาน โตอ่อน (2551) เป็นการยืนยันองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิม การศึกษาความรู้ความเข้าใจและความต้องการของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางมัญ อำเภอมือง จังหวัดสิงห์บุรี ได้ศึกษาพบว่าผู้สูงอายุมีการรับรู้ในเรื่องของระเบียบที่เกี่ยวกับการดำเนินการจัดเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุมากที่สุด รวมทั้งรับรู้ว่าคุณสูงอายุที่จะได้รับเบี้ยยังชีพจะต้องมีภูมิลำเนาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องมีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

ระดับความรู้ความเข้าใจของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมาบไพ อำเภอลดง จังหวัดจันทบุรี สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีความรู้ความเข้าใจของ (ยวดี ไหวทะโยติ ,2535) ดังนี้

ระดับความรู้ความเข้าใจ การขึ้นทะเบียนรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุได้ที่ อบต. ที่ผู้สูงอายุมีชื่ออยู่ในทะเบียนอยู่ในระดับสูง

ระดับความรู้ ความเข้าใจ ผู้สูงอายุที่มีสิทธิต้องแสดงบัตรประจำตัวประชาชนตัวจริงพร้อมสำเนาไปยื่นกับเจ้าหน้าที่ อยู่ในระดับสูง

ระดับความรู้ ความเข้าใจ ในการมอบอำนาจให้ผู้อื่นรับเงินสดแทนได้อยู่ในระดับสูง

ระดับความรู้ ความเข้าใจ ในการคิดคำนวณหรือการนับอายุ เพื่อจะได้รับเงินตามอัตราแบบขั้นบันได อยู่ในระดับต่ำ

รัฐบาลได้มีโครงการการสำรวจข้อมูลผู้สูงอายุแต่ละรายเพื่อนำมาวิเคราะห์ในการจ่ายเบี้ยยังชีพซึ่งโครงการนี้เริ่มในปีงบประมาณ 2555 หรือปีงบประมาณ 2556 แต่จะช่วยเหลือตามช่วงอายุของผู้สูงอายุตั้งแต่ 600 - 1,000 บาท ซึ่งเมื่อได้รับเงินไม่เท่าเทียมกันก็อาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งกันในชุมชนขึ้นได้ซึ่งในความ เป็นไปได้แต่ละ อบต. ควรสำรวจความต้องการของผู้สูงอายุ ตามความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง เพื่อจะได้แก้ปัญหาความขัดแย้งและความเข้าใจผิดของผู้สูงอายุในเรื่องความเป็นธรรม ความไม่เท่าเทียม และเชิญหน่วยงานทุกภาคส่วน ทั้งองค์กรต่างๆ ภาคเอกชน ร่วมกันแก้ไขความต้องการของผู้สูงอายุในภาพรวมของจังหวัด และร่วมกันวางนโยบายจัดทำแผนงานในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้สูงอายุทุกคนได้รับเงินสวัสดิการเบี้ยยังชีพรายละ 1,000 บาท ทุกคน ดังนี้เช่น

1) การจัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุ โดยที่รัฐบาลมีเงินเป็นทุนให้ก้อนใหญ่และชุมชนและเอกชนช่วยกันสนับสนุนโดยมีผู้สูงอายุเข้ามาเป็นสมาชิกและร่วมบริหารและบริการ

2) การจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าและชุมชนและเอกชนช่วยกันสนับสนุนโดยมีผู้สูงอายุเข้ามาเป็นสมาชิกและร่วมบริหารและบริการโดยได้รับเงินเดือนและเงินปันผล

3) จัดในรูปการจ้างงานในชุมชนเพื่อให้ผู้สูงอายุมีอาชีพและรายได้

อย่างไรก็ตามโครงการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นโครงการของรัฐบาลนั้น ทางกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นภารกิจสำคัญโดยจะต้องถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2552 ได้มีหนังสือสั่งการออกมาเป็นระยะๆ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติให้สอดคล้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งให้ดำเนินการโครงการดังกล่าว โดยรวดเร็ว ทัวถึง และอำนวยความสะดวกในการบริการประชาชนเป็นอันดับแรก และถือปฏิบัติตามกฎหมาย หนังสือสั่งการโดยเคร่งครัด ทำให้สามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ความพึงพอใจของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมาบไพ อำเภอลดง จังหวัดจันทบุรี โดยรวมของระบบบริการอยู่ในระดับมาก อภิปรายผลการวิจัยตามหัวข้อในด้านต่างๆ เรียงตามลำดับดังนี้

ด้านกระบวนการขั้นตอนและวิธีการจ่ายเงิน

ระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มาบไพ อำเภอลำลูก จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของจตุพร เหล่าทองสาร (2553 : 67-75) ซึ่งเป็นการยืนยันองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิม ความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการให้บริการการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหล็ก อำเภอดอกเสม็ด จังหวัดตราด ได้ศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุ มีความพึงพอใจด้านกระบวนการขั้นตอนและวิธีการจ่ายเงิน จัดลำดับในการให้บริการการจ่ายเบี้ยยังชีพที่ดี

ด้านมาตรฐานการบริการ

ระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มาบไพ อำเภอลำลูก จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ไพบูลย์ ศิวาราวาเวทย์ (2549 : 32) ซึ่งเป็นการยืนยันองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิม ความพึงพอใจของผู้รับบริการจากเทศบาลท่าล้อ อำเภอนาทม จังหวัดน่าน ได้ศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการจัดการเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ โดยรวมผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อการให้บริการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพด้านความเพียงพอ มีการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามหลักเกณฑ์อย่างทั่วถึง ด้านความรวดเร็ว ความสะดวกรวดเร็วและตรงต่อเวลาในการให้บริการ ความสะดวกรวดเร็วในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ ด้านเจ้าหน้าที่ ผู้ให้บริการ เจ้าหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาสุภาพ และมีวิธีการจ่ายเงินที่ดี มีความครบถ้วนใน จำนวนเงิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเงินเบี้ยยังชีพเป็นเงินสงเคราะห์แบบให้เปล่า เพราะเป็นนโยบายของรัฐที่กระทำผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดการเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จึงเป็นการทำหน้าที่ประสานนโยบายรัฐเพื่อให้ถึงกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้สูงอายุ แม้ว่าจำนวนเงินที่ได้รับจะไม่มากนัก แต่ก็สามารถบรรเทาความเดือดร้อนได้

ด้านข้อมูลข่าวสาร

ระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มาบไพ อำเภอลำลูก จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของจตุพร ต้นเส้า (2551 : 59 - 60) ซึ่งเป็นการยืนยันองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิม การจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอม่วง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก การประชาสัมพันธ์ ทางการแจ้งกำหนดวัน เวลา สถานที่ที่จ่ายเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุได้ทราบและการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุได้ รับทราบ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มาบไพ อำเภอลำลูก จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ วงศ์ไชยสิทธิ์ (2550) ซึ่งเป็นการยืนยันองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิม ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลสบปราบ อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง ได้ศึกษาพบว่าความพึงพอใจของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ควรเพิ่มการอำนวยความสะดวกให้กับผู้มาใช้บริการในด้านสถานที่และที่จอดรถ และควรปรับปรุงในด้านความสะอาดของสถานที่ เช่น ห้องน้ำ ที่นั่งพัก เป็นต้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ความรู้ความเข้าใจของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

องค์การบริหารส่วนตำบลมาบไพ ควรจะมีกระบวนการในการทำความเข้าใจที่ชัดเจนให้กับผู้สูงอายุ ในเรื่องดังต่อไปนี้

- 1) การย้ายภูมิลำเนาของผู้สูงอายุ
- 2) ระยะเวลาในการรับขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ
- 3) การเปิดบัญชีธนาคาร กรณีต้องการรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุผ่านธนาคาร
- 4) วิธีการคำนวณอายุเพื่อจะได้รับเงินตามอัตราแบบขั้นบันได

องค์การบริหารส่วนตำบลมาบไพควรชี้แจงทำความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวกับผู้สูงอายุให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น อาจจะประชาสัมพันธ์ชี้แจงการนับอายุในคราวประชุมประชาคมหมู่บ้าน หรือทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์วิธีการนับอายุนับอย่างไร ผู้ที่เกิดปี พ.ศ.เดียวกัน แต่ได้รับเงินต่างกัน เพราะเหตุใด เป็นต้น

2. ความพึงพอใจของผู้สูงอายุเกี่ยวกับระบบบริการ

- 1) ควรจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรม สัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความรอบรู้ในงานที่ทำ
- 2) ควรหมั่นดูแล ตรวจสอบตราสถานที่จ่ายเบี้ยให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ

- 3) ควรจัดบริการน้ำดื่มสำหรับผู้สูงอายุที่มารับเบี้ยยังชีพ หรือประชาชนที่มารับบริการให้เพียงพอ
- 4) ควรมีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงขั้นตอนการขึ้นทะเบียนอย่างละเอียดและสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและชัดเจนยิ่งขึ้น
3. ให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ควรปรับปรุงแก้ไขวิธีการคิดคำนวณอายุของผู้สูงอายุ ในการกำหนดจำนวนเงินที่จะได้รับตามอัตราแบบขั้นบันไดให้ชัดเจน ง่ายต่อการปฏิบัติ
4. ให้มีการประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุทุกปีผ่านช่องทางสื่อสารมวลชน เช่น สื่อโทรทัศน์ วิทยุ ระดับประเทศ เสมือนเป็นการแจ้งเตือนให้ผู้สูงอายุทราบโดยทั่วถึงกัน
5. ให้มีสายด่วนในการโทรสอบถามเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพถึงความต้องการของผู้สูงอายุเพื่อให้รัฐบาลเพิ่มงบประมาณการร้องขอเงินสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
2. ควรศึกษาในเชิงลึกถึงสวัสดิการผู้สูงอายุในด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ แต่ควรศึกษาในเชิงคุณภาพเพราะเป็นด้านที่ต้องการเงินเพิ่มสำหรับผู้สูงอายุเช่นกัน
3. ควรศึกษาในเชิงลึกถึงสวัสดิการผู้สูงอายุในด้านความต้องการอาชีพ และจัดฝึกอบรมให้กับผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาผู้สูงอายุในเรื่องความต้องการเงินสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุได้ตรงเป้าหมาย
4. การวิจัยเกี่ยวกับการวัดระดับความรู้เชิงสัมฤทธิ์ ส่วนความเข้าใจจากทำการวิจัยเชิงกระบวนการ
5. การวิจัยเกี่ยวกับระบบและกระบวนการจ่ายเบี้ยยังชีพเป็นเชิงคุณภาพ เพื่อสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงในลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- จตุพร ต้นเส้า. 2551. การจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่. รายงานการศึกษาอิสระ ร.บ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จूरีพร เหล่าทองสาร. 2553. ความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการให้บริการการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหล็ก อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. การค้นคว้าอิสระ ร.บ. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทองปาน โตอ่อน. 2551. “การศึกษาความรู้ความเข้าใจและความต้องการของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการดำเนินงาน จัดเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางมัญ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี” รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประคอง กรรณสูตร. 2538. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประจัน ตั้งมั่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ , พรลภัส วรรณธราดล เป็นผู้สัมภาษณ์. (10 มิถุนายน 2557)
- พงษ์ไพบูลย์ ศิลาวราเวทย์. 2549. ความพึงพอใจของผู้รับบริการจากเทศบาลตำบลท่าล้อ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. รายงานการศึกษาอิสระโปรแกรมวิชาการพัฒนาชุมชน กาญจนบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ยุวดี ไวทยะโชติ. 2535. ความรู้และทัศนคติต่อทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตพืงพืงป่า. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำเนาวิ มະณิมา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ , พรลภัส วรรณธราดล เป็นผู้สัมภาษณ์. (5 มิถุนายน 2557)
- อมรรัตน์ วงศ์ไชยสิทธิ์. 2550. ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลสบปราบ อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. ลำปาง : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

ผลงานวิจัยภาคโปสเตอร์ฉบับสมบูรณ์
(Poster Presentation)

การประชุมวิชาการวิจัยรำไพพรรณี ครั้งที่ 8
เนื่องในวโรกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ครบ 110 ปี
“สหวิทยาการงานวิจัยจากท้องถิ่นสู่อาเซียน”
วันที่ 19-20 ธันวาคม 2557

ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
จังหวัดจันทบุรี

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

The Studying of Relationship Between Learning Organization Disciplines and Work Efficiency of Teachers

in Rambhai Barni Rajabhat University

วราญา ภูเสตวงษ์ อัมพวัน ประเสริฐภักดี และ สุรีย์มาศ สุขกสิ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และเพื่อเปรียบเทียบวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เมื่อจำแนกตามคณะวิชา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 180 คน โดยผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม 0.22 - 0.85 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และแบบสอบถามประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีค่า 0.96 และ 0.95 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติที และการทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) วินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก 2) เมื่อเปรียบเทียบวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตามคณะวิชาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า มีระดับการปฏิบัติโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) วินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : วินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

Abstract

The purposes of this research were to study the relationship between learning organization disciplines and work efficiency of teachers in Rambhai Barni Rajabhat University and compare the learning organization disciplines and work efficiency of teachers as classified by faculty and their work experiences. The 180 samples, selected by stratified random samplings who were mainly teachers in Rambhai Barni Rajabhat University. The research instruments were checklists, opened questionnaires and five - rating scale questionnaires with item discrimination 0.22 - 0.85 and alpha reliability of the learning organization disciplines and work efficiency were 0.96 and 0.95. The statistic values used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The results of the research were as follows : 1) Learning organization disciplines and work efficiency of teachers in Rambhai Barni Rajabhat University for the overall and individual variables were in high levels. 2) The comparison of learning organization disciplines and work efficiency of teachers in Rambhai Barni Rajabhat University classified by science faculty and their work experiences for the overall variables were not significant. 3) The relationship between learning organization disciplines and work

efficiency of teachers in Rambhai Barni Rajabhat University all aspects were at high level. It was significant static at a level of .01.

Keyword : learning organization disciplines , work efficiency

บทนำ

ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะมีผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่ผันผวน ซับซ้อนและคาดการณ์ผลกระทบได้ยาก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555 : ปฐมบท) แม้ว่าในภาพรวมสังคมไทยมีภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้น และมีภูมิคุ้มกันที่แข็งแกร่งแตกต่างกันไป ทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน และสังคม แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประเทศต้องเผชิญกับความเสี่ยงในหลายมิติ โดยเฉพาะความเสี่ยงจากการบริหารภาครัฐที่อ่อนแอ โครงสร้างเศรษฐกิจที่ไม่สามารถรองรับการเติบโตอย่างยั่งยืน ทั้งความเสี่ยงจากความเสื่อมถอยของค่านิยมที่ฝังงมในสังคมไทย ความเสื่อมโทรมของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความเสี่ยงด้านความมั่นคงของประเทศ จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ พร้อมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเสริมสร้างทุนที่มีอยู่ของประเทศให้เข้มแข็ง ทั้งทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม เพื่อเตรียมพร้อมให้ประเทศสามารถปรับตัว รองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

การกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จึงต้องเร่งสร้างภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้นในมิติการพัฒนาต่างๆ เพื่อป้องกันปัจจัยเสี่ยงที่สังคมไทยต้องเผชิญ และเสริมรากฐานของประเทศด้านต่างๆ ให้เข้มแข็ง ควบคู่ไปกับการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน โดยมีแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัวและชุมชนสู่สังคมที่มีคุณภาพ สามารถจัดการความเสี่ยงและปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การสร้างความเป็นธรรมในสังคม เปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน ในกระบวนการพัฒนาประเทศ มุ่งพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญาที่รอบรู้ และมีจิตใจที่สำนึกในคุณธรรม จริยธรรม มีความเพียร มีโอกาสและสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต ควบคู่กับการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสังคมและสถาบันทางสังคมให้เข้มแข็งและเอื้อต่อการพัฒนาคน

การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในการพัฒนามนุษย์ ช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาเป็นการพัฒนาคน ซึ่งจัดเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ คนที่ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม จะเป็นกำลังสำคัญที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การศึกษามีความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้เดิม และสร้างความรู้ใหม่ ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้ความรู้ ทักษะ พื้นฐานทางด้านวิชาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาระดับสูง ที่มุ่งพัฒนาคนเพื่อเข้าสู่วิชาชีพต่าง ๆ เพิ่มขีดความสามารถทางวิชาการ ตลอดจนการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีระดับสูง รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการปฏิรูประบบราชการ เพื่อบริการประชาชนให้มีความพึงพอใจในการบริการของภาครัฐมากขึ้น โดยการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 เพื่อให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ โดยการบริหารของหน่วยงานทางการศึกษา ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา จะต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 97-101) ระบบอุดมศึกษาของไทยไม่พ้นกับความคาดหวังของประชาชน ในเรื่องการมีนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจน ที่จะทำให้คนไทยมีความรู้คู่คุณธรรม (อรุณวดี พัฒนิบูลย์. 2550 : 55) ต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนที่จะทำให้ระบบอุดมศึกษาเป็นการศึกษาของปวงชน สามารถสนองตอบต่อความต้องการ และเปิดโอกาสให้เกิดการ

เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีแนวทางและพันธ-กิจที่ชัดเจน ในการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ในการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จัดเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร (สมใจ ลักษณะ. 2549 : 15) ด้วยเหตุนี้ทำให้องค์การต่าง ๆ ต้องมุ่งให้ความสำคัญต่อความรู้ความสามารถ และศักยภาพของบุคลากรในองค์กร นั่นคือ การใช้รูปแบบการบริหารที่มุ่งพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งประเทศไทยได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการพัฒนาองค์กร โดยมีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หมวดที่ 3 ข้อ 3 ที่ระบุว่า ส่วนราชการต้องมีการพัฒนาความรู้ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมีผลให้หน่วยงานของภาครัฐที่มีหน้าที่ในการพัฒนาคน ต้องนำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาคน แต่ยังไม่ได้ทำกันอย่างจริงจัง สถาบันทางการศึกษาเป็นหน่วยงานที่ควรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากที่สุด เพราะเป็นสถาบันทางการศึกษาเป็นหน่วยงานที่ควรเป็นองค์กรที่ให้บริการผูกพันกับเรื่องการสอน การเรียน เป็นหลัก โดยมีเป้าหมายคือการเรียนรู้ของผู้เรียน จากการศึกษา ประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 ถึงปัจจุบัน พบว่า เรื่องที่เป็นปัญหาที่ต้องเร่งพัฒนา ปรับปรุง คือ ปัญหาด้านคุณภาพของผู้เรียน ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552 : 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สำคัญแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ผลิตบัณฑิตตามความต้องการของประชาชนภูมิภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอาเซียน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่และภารกิจของคณาจารย์ ในการให้การศึกษา และพัฒนาบุคลากรของชาติ ซึ่งเป็นภารกิจที่สำคัญ ตัวคณาจารย์ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม และมีจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสม การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับการมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร เป็นสิ่งที่จำเป็นยิ่งที่จะนำพามหาวิทยาลัยให้สามารถปฏิบัติการได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากการมีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพจะช่วยเพิ่มประสิทธิผลองค์กร ดังนั้น การก้าวไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จำเป็นต้องอาศัยการวางรากฐานในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ มีวินัยในตนเอง มีวินัยในการทำงาน เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์ผู้สอน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาจารย์ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาจารย์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยจำแนกตามคณะวิชา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยจำแนกตามคณะวิชา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 335 คน โดยเก็บข้อมูลจากอาจารย์ที่ทำการสอนในภาคเรียนที่ 1/57 ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 607-610) และใช้วิธีการสุ่มตามระดับชั้นจำแนกตามคณะวิชา (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสำรวจรายการสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สอบถามเกี่ยวกับวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ

ด้านรูปแบบวิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง ด้านการสร้างและการสานวิสัยทัศน์ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และด้านความเข้าใจเชิงระบบ และสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านผลการปฏิบัติงาน และด้านคุณลักษณะในการปฏิบัติงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์คำนวณค่าสถิติ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ ค่าสถิติที (t-test) และการทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นอาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 53.90 และเป็นอาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 46.10 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสูง คิดเป็นร้อยละ 57.80 และเป็นอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำ คิดเป็นร้อยละ 42.20

2. วินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยรวมและเป็นรายด้าน ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ รองลงมาคือ ด้านรูปแบบวิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง และด้านการสร้างและการสานวิสัยทัศน์ ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับเดียวกัน ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติในระดับน้อยสุด คือ ด้านความเข้าใจเชิงระบบ

2.1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

2.1.1 ด้านการมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ โดยรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ท่านศึกษาหาความรู้จากเอกสาร ตำรา สื่อต่าง ๆ อยู่เสมอ ท่านใส่ใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพของตนเองอยู่เสมอ และท่านมุ่งมั่นที่จะทำให้เป้าหมายของตนเป็นจริง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติในระดับต่ำสุด คือ ท่านใช้เวลาว่างเพื่อการศึกษาหรือสร้างสรรค์ผลงาน ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

2.2.2 ด้านรูปแบบวิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง โดยรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ท่านคิดทบทวนและไตร่ตรองทุกครั้งก่อนตัดสินใจ ท่านพยายามที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่ต้องใช้ความพยายามสูงขึ้น และท่านเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาเพื่อช่วยเพิ่มพูนศักยภาพในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติในระดับต่ำสุด คือ ท่านคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรอง ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองเสมอ

2.2.3 ด้านการสร้างและการสานวิสัยทัศน์ โดยรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ท่านเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานแสดงความคิดเห็น ท่านมีเหตุผลที่ดีในการคิดและปฏิบัติงาน และท่านคิดเสมอว่าปัญหาในการทำงานไม่ใช่อุปสรรคแต่เป็นโอกาสในการพัฒนางานให้ดีขึ้น ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติในระดับต่ำสุด คือ ท่านและเพื่อนร่วมงานปฏิบัติงานสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้

2.2.4 ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม โดยรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ท่านให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างกัลยาณมิตร ท่านมีความเชื่อมั่นว่า การทำงานเป็นทีม จะประสบความสำเร็จมากกว่าการทำงานเพียงลำพัง และท่านและเพื่อนร่วมงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลข่าวสารร่วมกัน ในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติในระดับต่ำสุด คือ ท่านได้รับการฝึกอบรม และเรียนรู้วิธีการทำงานเป็นทีม

2.2.5 ด้านความเข้าใจเชิงระบบ โดยรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ท่านคำนึงถึงผลที่จะตามมาในอนาคต ก่อนที่จะลงมือทำสิ่งต่าง ๆ เสมอ ท่านสามารถนำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงใช้ในการเรียนรู้ได้ และท่านมองเห็นและเข้าใจปัญหาในการทำงาน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติในระดับต่ำสุด คือ ท่านสามารถเชื่อมโยงเหตุและผลในการแก้ปัญหาการทำงานได้อย่างชัดเจน

2.2 เมื่อพิจารณาจำแนกตามคณะวิชา พบว่า วินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตามคณะวิชาโดยรวมและเป็นรายด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านทั้ง 2 สาขา โดยระดับการปฏิบัติสูงสุดของอาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์ คือ ด้านการมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ รองลงมาเป็นด้านรูปแบบวิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง ส่วนด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านความเข้าใจเชิงระบบ สำหรับระดับการปฏิบัติสูงสุดของ

อาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ คือ ด้านการสร้างและการสานวิสัยทัศน์ รองลงมาเป็นด้านการมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ ส่วนด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

เมื่อเปรียบเทียบวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตามคณะวิชา พบว่า มีระดับการปฏิบัติโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีเพียงด้านความเข้าใจเชิงระบบเพียงด้านเดียว ที่อาจารย์สาขาสังคมศาสตร์มีระดับการปฏิบัติสูงกว่าอาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 เมื่อพิจารณาจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า มีระดับการปฏิบัติโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยระดับการปฏิบัติสูงสุดของอาจารย์ที่มีประสบการณ์ต่ำ คือ ด้านการมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ รองลงมาเป็นด้านการสร้างและการสานวิสัยทัศน์ ส่วนด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านความเข้าใจเชิงระบบ สำหรับระดับการปฏิบัติสูงสุดของอาจารย์ที่มีประสบการณ์สูง คือ ด้านรูปแบบวิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง รองลงมาเป็นด้านการสร้างและการสานวิสัยทัศน์ และด้านการมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ ส่วนด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

เมื่อเปรียบเทียบวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า มีระดับการปฏิบัติโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีเพียงด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมเพียงด้านเดียว ที่อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำ มีระดับการปฏิบัติสูงกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามความคิดเห็นของอาจารย์โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านคุณลักษณะในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ ด้านผลการปฏิบัติงาน

3.1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

3.1.1 ด้านผลการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีเพียง 2 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ท่านเข้าสอนตามเวลาที่กำหนดร้อยละ 80 ขึ้นไป และมีความสอดคล้องระหว่างคำอธิบายรายวิชากิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล นอกจากนี้ ยังมีอีก 3 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีการปฏิบัติในระดับต่ำสุด คือ ท่านเป็นที่ปรึกษางานวิจัย/วิทยานิพนธ์/กรรมการตรวจผลงานวิชาการ

3.1.2 ด้านคุณลักษณะในการปฏิบัติงาน โดยรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก มีเพียงข้อ 2 เพียงข้อเดียวที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือท่านปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต ถูกต้องตามกฎหมาย วินัย และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติในระดับต่ำสุด คือ ท่านทำการศึกษา วิจัย สร้างนวัตกรรมใหม่ที่ช่วยพัฒนาการเรียนการสอน

3.2 เมื่อพิจารณาจำแนกตามคณะวิชา พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยรวมและเป็นรายด้าน มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกัน โดยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านคุณลักษณะในการปฏิบัติงานของอาจารย์ มีระดับการปฏิบัติสูงกว่าด้านผลการปฏิบัติงาน

เมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตามคณะวิชาพบว่า มีระดับการปฏิบัติโดยรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 เมื่อพิจารณาจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยรวมและเป็นรายด้านมีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกัน โดยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านคุณลักษณะในการปฏิบัติงานของอาจารย์ มีระดับการปฏิบัติสูงกว่าด้านผลการปฏิบัติงาน

เมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีระดับการปฏิบัติโดยรวมและเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. วินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยรวม กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ทั้งด้านผลการปฏิบัติงานและด้านคุณลักษณะในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับทั้ง 2 ด้าน ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวม กับวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้รายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงเพียงด้านเดียว คือ ด้านรูปแบบวิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการสร้างและการสาน
วิสัยทัศน์ ด้านความเข้าใจเชิงระบบ ด้านการมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ และด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. จากการศึกษา พบว่า วินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยรวมและเป็นรายด้าน ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริพร จินดาพงษ์ (2549 : 69) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน กับประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า พฤติกรรมการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับผลการวิจัยของศรีเรือน ลิขิตเดชาโรจน์ (2550 : 427) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารเพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยภาพรวม สถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารเพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก และยิ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อิศารักษ์ วงษาจันทร์ (2551 : 61) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารพฤติกรรมองค์การแห่งการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ซาตร์ เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ระดับการบริหารพฤติกรรมองค์การแห่งการเรียนรู้ตามหลักการของเซงเจ้ของครู โดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของปิติพงษ์ วรรณศรี (2551 : 142) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 มีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนระดับมากทุกด้าน เช่นเดียวกับผลการวิจัยของกนิศนันท์ ดีดวง. (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานครูโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดจันทบุรี พบว่า พนักงานครูโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดจันทบุรีวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังเป็นไปตามผลการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552 : 2) ที่ว่า การประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 ถึงปัจจุบัน พบว่า เรื่องที่เป็นปัญหาที่ต้องเร่งพัฒนา ปรับปรุง คือ ปัญหาด้านคุณภาพของผู้เรียน ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ สถาบันทางการศึกษาเป็นหน่วยงานที่ควรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากที่สุด เพราะเป็นสถาบันทางการศึกษาเป็นหน่วยงานที่ควรเป็นองค์กรที่ให้บริการผูกพันกับเรื่องการสอน การเรียน เป็นหลัก โดยมีเป้าหมายคือการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ทำให้องค์กรต่าง ๆ ต้องมุ่งให้ความสำคัญต่อความรู้ความสามารถ และศักยภาพของบุคลากรในองค์กร นั่นคือ การใช้รูปแบบการบริหารที่มุ่งพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งประเทศไทยได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการพัฒนาองค์กร โดยมีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หมวดที่ 3 ข้อ 3 ที่ระบุว่าส่วนราชการต้องมีการพัฒนาความรู้ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ (สมใจ ลักษณะ. 2549 : 15) ซึ่งมีผลให้หน่วยงานของภาครัฐที่มีหน้าที่ในการพัฒนาคน ต้องนำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ มาใช้ในการพัฒนาคน สถาบันทางการศึกษาเป็นหน่วยงานที่ควรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากที่สุด เพราะสถาบันทางการศึกษาเป็นหน่วยงานที่เป็นองค์กรที่ให้บริการผูกพันกับเรื่องการสอน การเรียน เป็นหลัก โดยมีเป้าหมายคือการเรียนรู้ของผู้เรียน อาจารย์ผู้สอนเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญในมหาวิทยาลัย เป็นกลไกหรือตัวการในการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในการพัฒนาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ต้องทำหน้าที่จัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน มีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบอื่นอีกหลากหลายเกี่ยวกับสังคม ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนต้องมีการปรับตัวและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบริบทขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของเดซเทียมร์ตัน และกานต์สุดา มาฆะศิริรานนท์ (2545 : 11) ที่ระบุว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่มุ่งเน้นการกระตุ้น แรงจูงใจ และสนใจ ให้สมาชิกทุกคนมีความกระตือรือร้น ที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อขยายศักยภาพของตนเองและขององค์กร ในการที่จะปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จลุล่วง โดยอาศัยรูปแบบของการทำงานเป็นทีมและการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนมีความคิดความเข้าใจเชิงระบบที่ประสานกัน เพื่อให้เกิดความได้เปรียบที่ยั่งยืนต่อการแข่งขัน ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ตลอดไป โดยวินัยสำหรับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดของเซงเจ้ (Senge) ในการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ (เดซ เทียมร์ตัน และกานต์สุดา มาฆะศิริรานนท์ (2545 : 75-82) จะครอบคลุมตั้งแต่ปัจเจกบุคคลไปจนถึงตัวองค์กร ที่จะต้องมีเป้าหมายและมีระบบงานในการพัฒนาตัวผู้นำและสมาชิกทุกคนในองค์กร โดยการส่งเสริม ยกระดับการเรียนรู้ ให้

เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้วินัยพื้นฐาน 5 ประการ ที่ทุกคนต้องศรัทธาและร่วมมือกันถือปฏิบัติ ได้แก่ มุ่งสู่ความเป็นเลิศในทุก ๆ ด้าน มีรูปแบบวิธีคิด และมุมมองที่เปิดกว้าง การสร้างและการสานวิสัยทัศน์ การมีวิสัยทัศน์ที่ร่วมกัน. การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมและมีความคิดความเข้าใจเชิงระบบ ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการมุ่งสู่ความเป็นเลิศของบุคคลให้ต่อเนื่องเป็นระบบ ทั้งนี้ พรธิดา วิเชียรปัญญา (2547 : 2545) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาองค์การให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้สำเร็จสูงสุดนั้น ผู้บริหารองค์การต้องให้ความสำคัญและพัฒนาทรัพยากรบุคคล ให้มีลักษณะของบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตการทำงาน บุคคลจำเป็นต้องมีวินัย สามารถพัฒนาทักษะและความสามารถของตนเองได้เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน อันเกิดจากภายในตัวบุคคลหรือองค์การเอง

2. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามความคิดเห็นของอาจารย์โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก แสดงว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปิติพงษ์ วรรณรี (2551 : 142) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 1 มีประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของกณิศนันท์ ดิวง. (2554 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาวินัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานครูโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดจันทบุรี มีผลการวิจัย พบว่า พนักงานครูโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดจันทบุรีมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน จากผลการวิจัยอาจกล่าวได้ว่า องค์กรต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยสามารถดำเนินงาน ตามภารกิจหน้าที่ขององค์กร โดยใช้ทรัพยากร ปัจจัยต่าง ๆ รวมถึงกำลังคน อย่างคุ้มค่าที่สุด มีการสูญเสียเปลืองน้อยที่สุด มีลักษณะของการดำเนินงานไปสู่ผลตามวัตถุประสงค์ได้อย่างดี คุ้มค่า ประหยัดทั้งเวลา ทรัพยากรและกำลังคน (สมใจ ลักษณะ. 2549 : 5-7) ซึ่งปัจจัยภายในที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คือ บุคลากร โดยเฉพาะ อาจารย์มหาวิทยาลัย ในฐานะผู้ปฏิบัติงาน ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน มีการทำงานที่เป็นระบบ เสร็จตามเวลา ยึดถือมาตรฐานในการปฏิบัติงาน มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติงาน

3. เมื่อเปรียบเทียบวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตามคณะวิชา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า มีระดับการปฏิบัติโดยรวมและเป็นรายด้านส่วนใหญ่ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้รับทราบถึงแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่ว่า ผู้บังคับบัญชาประเมินค่า หรือผลงานของผู้ปฏิบัติงาน โดยใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานที่ยึดถือ ซึ่งสอดคล้องกับ ปรัชญา ค่านิยม วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่มีอยู่ 6 ข้อ คือ 1) การผลิตบัณฑิตสู่ความต้องการของชุมชน 2) การพัฒนาวิชาการสู่ท้องถิ่นและอาเซียน 3) การพัฒนาวิถีสวนบ้านแก้วสู่การท่องเที่ยวเชิงวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ 4) การพัฒนาสมรรถนะและศักยภาพบุคลากร 5) การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และ 6) การเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐจังหวัดจันทบุรี รวมทั้งตัวอาจารย์ทุกคน ก็ตระหนักถึงภาระหน้าที่และภารกิจของอาจารย์ ในการให้การศึกษา และพัฒนาบุคลากรของชาติ ซึ่งเป็นภารกิจที่สำคัญ ซึ่งตัวอาจารย์ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม และมีจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสม

สำหรับการเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า วินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2 ด้าน ที่อาจารย์มีระดับการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่

3.1 ด้านความเข้าใจเชิงระบบ อาจารย์สาขาสังคมศาสตร์มีระดับการปฏิบัติสูงกว่าอาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ธรรมชาติของเนื้อหาวิชา เป้าหมาย แนวคิดและเทคนิควิธีการสอน ของอาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ ต้องใช้ความคิดความเข้าใจเชิงระบบค่อนข้างมาก กล่าวคือ มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการมุ่งสู่ความเป็นเลิศของบุคคล ให้ต่อเนื่อง เป็นระบบ การที่แต่ละบุคคลมีความคิดแบบองค์รวม ทำให้สามารถมองกรอบของงานได้ชัดเจนขึ้น ช่วยให้เห็นรูปแบบต่าง ๆ ได้ชัดเจน เป็นการมองภาพรวมการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ทั้งบุคคลและองค์การสามารถเผชิญภาวะวิกฤตต่าง ๆ ได้ มีความสามารถในการแข่งขัน

3.2 ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำ มีระดับการปฏิบัติสูงกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำ มีความต้องการค่อนข้างสูงเกี่ยวกับการนำความรู้ของสมาชิกหรือเพื่อนร่วมงานมา

แลกเปลี่ยนกัน โดยเรียนรู้จากความสำเร็จและจากความผิดพลาดของเพื่อนร่วมงานแต่ละคน ยึดหลักการมีส่วนร่วมในการวางแผน ประชุมปรึกษาหารือ ส่งข่าวสารเพื่อการเรียนรู้และการปฏิบัติ อันนำไปสู่การจัดให้มีระบบเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองอย่างชัดเจน ซึ่งทำให้มีการทำงานเป็นทีมสูงกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสูง

4. จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กณิศนันท์ ติดวง. (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานครูโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดจันทบุรี พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานครู เป็นบวกระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของปิติพงษ์ วรรณรี (2551 : 142) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับผลการวิจัยของศิริพร จินดาพงษ์ (2549 : 69) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน กับประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน กับประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียน เป็นบวกระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยรวมกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงทั้งด้านผลการปฏิบัติงานและด้านคุณลักษณะในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับทั้ง 2 ด้าน ($r = 0.70$) สอดคล้องกับผลการวิจัยของปิติพงษ์ วรรณรี (2551 : 142) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน กับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของแมนวิลล์ (Manville) ตามที่วีรวิรุ มาชะศิริรานนท์ (2548 : 8 – 11) ได้นำเสนอ ไว้ว่า ปัจจุบันนี้ ทุกคนต้องได้รับการเรียนรู้แบบใหม่ ที่มีความทันสมัย ฉียบแหลม และเข้ากับตนเองได้ดีขึ้น โดยเป็นความรู้ที่สัมพันธ์กับงานที่ปฏิบัติอยู่ นำไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานในหน้าที่ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้ นั่นคือการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนางาน ซึ่งต้องถูกปลูกฝังเข้าไปกับการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง จึงจะทำให้ผลของงานที่ได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่าง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวม กับวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้รายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงเพียงด้านเดียว คือ ด้านรูปแบบวิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 สอดคล้องกับคำกล่าวของ ยूरพร สุทธิรัตน์ (2552 : 285) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงทั้งองค์การเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากความสามารถในการเรียนรู้ และความสามารถในการนำองค์ความรู้ ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพ แวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง เป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาองค์การไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อำนวนย คงสาคร (2550 : 69-71) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทในการพัฒนาโรงเรียน ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตบวรวิทย์บางประกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า พฤติกรรมการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านแบบแผนความคิดอ่าน อยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ จากผลการวิจัยยังพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวม กับวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้รายด้านของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ด้านอื่น ๆ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการสร้างและการสานวิสัยทัศน์ ด้านความเข้าใจเชิงระบบ ด้านการมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ และด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของเซงเจ้ ที่เคซ เทียมรัตน์ และกานต์สุดา มาชะศิริรานนท์ (2545 : 75-82) กล่าวสรุปไว้ว่า การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ จะครอบคลุมตั้งแต่ปัจเจกบุคคลไปจนถึงตัวองค์กร ที่จะต้องมีเป้าหมายและมีระบบงานในการพัฒนาตัวผู้นำและสมาชิกทุกคนในองค์กร โดยการส่งเสริม ยกกระตือรือร้นให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้วินัย

พื้นฐาน 5 ประการ ที่ทุกคนต้องศรัทธาและร่วมมือกันถือปฏิบัติ ได้แก่ มุ่งสู่ความเป็นเลิศ รูปแบบวิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง การสร้างและสานวิสัยทัศน์ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และคิดความเข้าใจเชิงระบบ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสนใจเกี่ยวกับวินัยพื้นฐานสำหรับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะด้านความเข้าใจเชิงระบบ และด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ซึ่งจะส่งผลให้อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ภารกิจต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้อาจารย์ได้รับการอบรม ประชุมสัมมนา หรือจัดงบประมาณ ส่งเสริม สนับสนุน ให้อาจารย์ได้ไปศึกษาดูงาน เพื่อให้ได้รับความรู้ใหม่ ๆ ทางการศึกษา และการวิจัย นำมาซึ่งการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการ และงานวิจัยใหม่ ๆ พร้อมทั้งทำการติดตามประเมินผล การนำความรู้ที่ได้ ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง ปฏิบัติ หรือพัฒนา
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้บุคลากร ได้เรียนรู้วิธีการทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม มีการประสานความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นให้อาจารย์ ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และจรรยาบรรณวิชาชีพคณาจารย์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ โดยมีการฝึกคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรอง ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม ของบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยา เช่น การปรับพฤติกรรม หรือกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง วินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
3. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับเทคนิคการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ทำให้มหาวิทยาลัยมีวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กณิศนันท์ ดีดวง. 2554. ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานครูโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2547. การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ. เดช เทียมรัตน์ และกานต์สุดา มาฆะศิริรานนท์. (2545). วินัยสำหรับองค์กรแห่งการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เอ็กสเปอร์เน็ท.
- ธิดารักษ์ วงษาจันทร์. 2551. การบริหารพฤติกรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ซาตร์ เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ปิติพงษ์ วรรณรี. 2551. ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พรธิดา วิเชียรปัญญา. 2547. การจัดการความรู้ : พื้นฐานและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ : เอ็กสเปอร์เน็ท.
- ยุรพร ศุภรัตน์. 2552. องค์กรเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรวิธ มาฆะศิริรานนท์. 2548. การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : เอ็กสเปอร์เน็ท.
- ศรีเรือน ลิขิตเดชาโรจน์. 2550. การบริหารเพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาเอกชน ระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศิริพร จินดาพงษ์. 2549 : 69. **ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน กับประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1.**

วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สมใจ ลักษณะ. 2549. **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559).** กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552. **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561).** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

อำนวยการ คงสาคร. 2550. **บทบาทในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตบวรวิทย์บางประกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

อรุณวดี พัฒนินบูลย์. 2550. “ตลาดวิชา : การจัดการศึกษาทางเลือกของไทย,” **การศึกษาไทย.** 4 (29) : 54 - 59. (กุมภาพันธ์ 2550).

Krejcie, R. V., & Morgan, D.W. 1990. “Determining Sample Size for Research Activities,” **Educational and Psychological Measurement.** 30(3) : 607- 610, March.

รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

The Model of Development School for Being the Learning Organization of Administrators School

วิระวัฒน์ พัฒนกุลชัย, สุรีย์มาศ สุขกลี

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 1) การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเพื่อกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย 2) การสร้างร่างรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา 3) การตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1, เขต 2 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีงบประมาณ 2557 จำนวน 181 คน การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) สอบถามความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา 1) ด้านพลวัตแห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก คือ สนับสนุนให้บุคลากรได้เรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนให้บุคลากรสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ และสนับสนุนให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้จากการคาดการณ์ล่วงหน้า 2) ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กร โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก คือ สนับสนุนให้บุคลากรมีความเข้าใจในแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษาอย่างชัดเจน สนับสนุนให้บุคลากรสามารถช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน และสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา 3) ด้านการให้อำนาจและสร้างความสามารถให้กับบุคลากร โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก คือ สนับสนุนให้บุคลากรสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาได้ สนับสนุนให้บุคลากรมีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย และสนับสนุนให้บุคลากรได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนางาน 4) ด้านการจัดการความรู้ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก คือ สนับสนุนให้บุคลากรจัดข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ สนับสนุนให้บุคลากรสามารถใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และสนับสนุนให้บุคลากรสามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว และ 5) ด้านการเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยี โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก คือ สนับสนุนให้มีการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ในการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้บุคลากรได้ใช้เทคโนโลยีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสนับสนุนให้บุคลากรได้ใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ : องค์กรแห่งการเรียนรู้, สถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to study and the model of development school for being the learning organization of administrators school. The research procedures consisted as follows: 1) Find basic data 2) Design the model 3) Implement and present the model for being the learning organization of administrators school. The sample for appropriate development school for being the learning organization was finally rated by the sample of 181 administrators in Chanthaburi and Tart Primary Education Service Area. The statistical devices used for analyzing the data were mean and standard deviation.

The results showed that the model of development school for being the learning organization of administrators school : 1) Learning dynamic all aspects were at high level arrange from high to low, support personal to learn and development continue, support personal by teamwork and support personal learn by anticipate. 2) Organization transformation all aspects were at high level arrange from high to low, support personal for understand plan of school, support personal can help together and support personal to understand vision of school. 3) Empowering and enabling people all aspects were at high level arrange from high to low, support personal solve problem, support personal power by assign and support personal to study for develop in work. 4) Knowledge management all aspects were at high level arrange from high to low, support personal to manage information of school, support personal can use information from various and support personal can retrieve data easy. 5) Adding technological power all aspects were at high level arrange from high to low, support to use instant program for work, support personal use technology for exchange learner and support personal to use technology for work.

Keywords Learning organization, School

บทนำ

ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้น วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2546 : 75-77) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่สนับสนุนต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 10 ประการ ประกอบด้วย 1) การสำรวจสภาพแวดล้อม 2) ความแตกต่างด้านการปฏิบัติ 3) การให้ความสำคัญด้านการวัดการประเมิน 4) การให้ริเริ่มฝึกทดลอง 5) บรรยากาศเปิดเผยโปร่งใส 6) การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 7) ความหลากหลายของการปฏิบัติ 8) การมีผู้สนับสนุน 9) การเกี่ยวข้องเห็นชอบด้วยของผู้นำ และ 10) การพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) เป็นสิ่งที่ผู้บริหารยุคใหม่จะต้องสร้างขึ้น เป็นสิ่งที่แสดงภาวะความเป็นผู้นำในการจัดหาหรือแสวงหาโอกาสเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ (Generative Learning) ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วยความเชื่อที่ว่า คนยิ่งเรียนรู้ ก็จะมีขีดความสามารถของตนออกไป (As People Learn, there Abilities Expand) และ องค์กรที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ก็จะเติบโต (Grow) และพัฒนา (Develop) ต่อได้โดยไม่มีที่สิ้นสุด” (วิโรจน์ สารรัตน์. 2546 : 6) ซึ่งจำเรียง วิยวัฒน์ และเบญจมาศ อ่ำพันธ์ (2544 : 11) ได้กล่าวว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญและจำเป็นต่อการบริหารองค์กรยุคใหม่ ซึ่งจะเน้นการพัฒนาไปที่ทรัพยากรบุคคลอย่างสูงสุด จากแนวคิดของ มาร์ควาร์ดท์ (Marquardt. 1996 : 21) ได้กล่าวถึงองค์กรแห่งการเรียนรู้ว่า ประกอบด้วย 1) พลวัตแห่งการเรียนรู้ (Learning Dynamic) 2) การปรับเปลี่ยนองค์กร (Organization Transformation) 3) การให้อำนาจและสร้างความสามารถให้กับบุคลากร (Empowering and Enabling People) 4) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) และ 5) การเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (Adding Technological Power)

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (จำเริญ จิตรหลัง. 2550 : 19) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับทุกสถานการณ์ได้และใช้ความรู้ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องพยายามดึงความสามารถของผู้ร่วมงานมาใช้ให้มากที่สุดโดยให้ทุกคนร่วมคิด ร่วมทำร่วมกันตัดสินใจ และร่วมกันปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นตัวจักรสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีคุณภาพ ซึ่งภาวะผู้นำเป็นความสามารถของผู้บริหารที่ใช้อิทธิพลโน้มน้าว ชักจูง เปลี่ยนแปลงการกระทำของบุคคลและกลุ่มให้สามารถรวมพลังช่วยกันทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร (ชนะ พงศ์สุวรรณ. 2548 : 4) และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หมวด 3 มาตรา 11 บัญญัติสาระสำคัญไว้ว่า ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถสร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนเจตคติของข้าราชการในสังกัดเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการให้สอดคล้องกับการบริหารราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามพระราชกฤษฎีกานี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. 2550 : ออนไลน์)

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 , เขต 2 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำเป็นต้องพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 หมวด 3 มาตรา 11 และสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. 2555 : 12) สอดคล้องกับ นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. 2555 : 12) สอดคล้องกับ ปัญหา แก้วกัญญา และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545 : 63-64) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการพัฒนาการบริหารเพื่อไปสู่การเป็นองค์กรสมัยใหม่หรือองค์กรแห่งการเรียนรู้ว่า การเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนเป็นการสร้างความรอบรู้ของแต่ละบุคคลให้ทันต่อสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงในทุกด้านเป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทุกคนในองค์กรต้องได้รับการพัฒนาโดยหน่วยงานได้พยายามส่งเสริมให้มีครูแกนนำ ครูต้นแบบ ครูแห่งชาติ ผู้บริหารเกียรติยศ

จากความสำคัญดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษารูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของ มาร์ควาร์ดท์ (Marquardt. 1996 : 21) ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านพลวัตแห่งการเรียนรู้ 2) ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กร 3) ด้านการให้อำนาจและสร้างความสามารถให้กับบุคลากร 4) ด้านการจัดการความรู้ และ 5) ด้านการเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ผลการวิจัยทำให้ทราบเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตลอดจนทราบความเป็นไปได้ในการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อจะได้เป็นข้อมูลและเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี “การวิจัยเพื่อการพัฒนาด้านวิชาการและพัฒนาท้องถิ่น”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 , เขต 2 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีงบประมาณ 2557 จำนวน 181 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 608) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 52 คน ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำนวน 51 คน ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 78 คน

2. รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน โดยให้นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตามลำดับดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเพื่อกำหนดกรอบความคิดในการวิจัยโดยศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างร่างรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านพลวัตแห่งการเรียนรู้ 2) ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กร 3) ด้านการให้อำนาจและสร้างความสามารถให้กับบุคลากร 4) ด้านการจัดการความรู้ และ 5) ด้านการเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็น

แบบสอบถามแบบปลายเปิด โดยสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1, เขต 2 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวนทั้งสิ้น 181 คน

ขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามมาจัดทำเป็นร่างรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1, เขต 2 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 181 คน

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปและนำเสนอรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจัดทำเป็นรายงานผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาและตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้

รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านพลวัตแห่งการเรียนรู้โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก คือ สนับสนุนให้บุคลากรได้เรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนให้บุคลากรสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ และสนับสนุนให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้จากการคาดการณ์ล่วงหน้า

รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กรโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก คือ สนับสนุนให้บุคลากรมีความเข้าใจในแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษาอย่างชัดเจน สนับสนุนให้บุคลากรสามารถช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน และสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการให้อำนาจและสร้างความสามารถให้กับบุคลากร โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก คือ สนับสนุนให้บุคลากรสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาได้ สนับสนุนให้บุคลากรมีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย และสนับสนุนให้บุคลากรได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนางาน

รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการจัดการความรู้โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก คือ สนับสนุนให้บุคลากรจัดข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ สนับสนุนให้บุคลากรสามารถใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และสนับสนุนให้บุคลากรสามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยี โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก คือ สนับสนุนให้มีการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ในการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้บุคลากรได้ใช้เทคโนโลยีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสนับสนุนให้บุคลากรได้ใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านพลวัตแห่งการเรียนรู้โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก คือ สนับสนุนให้บุคลากรได้เรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนให้บุคลากรสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ และสนับสนุนให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้จากการคาดการณ์ล่วงหน้า ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นกระบวนการบริหารที่มุ่งเน้นให้องค์กรและบุคลากร มีกระบวนการทำงานที่เพียบพร้อมไปด้วยประสิทธิภาพ และมีผลงานการปฏิบัติงานเต็มไปด้วยประสิทธิภาพเชื่อมโยงรูปแบบเปิดโอกาสให้ทีมงานนั้นทำงานประยุกต์เข้ากับงาน มีการส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของการคิดริเริ่มและสร้างสรรค์เป็นผลให้เกิดศักยภาพ (วีรวุฑ มาฆะศิริานนท์. 2547 : 21) ซึ่งความสำคัญของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ว่าการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วย่อมส่งผลให้ความรู้ที่มีอยู่ล้าสมัยเร็วขึ้นและบุคลากรจะต้องเรียนรู้ทักษะใหม่ใน

เวลาที่สั้นลง เทคโนโลยีสมัยใหม่และการแข่งขันในรูปแบบที่คาดการณ์ไม่ถึงจะเกิดขึ้นทุกวัน ดังนั้นจึงต้องมีการแนะนำเครื่องมือใหม่ ๆ กระบวนการและกลยุทธ์ใหม่ ๆ มาใช้ในองค์กรอย่างต่อเนื่อง การจัดการความรู้จะทำให้การใช้ความรู้ที่มีอยู่ทำได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งเป็นการช่วยในการถ่ายโอนและดูดซับความรู้ใหม่ให้ทั่วทั้งองค์กร ซึ่งธรรมชาติในการทำงานมีการเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่คาดการณ์ได้ยาก การระบุเฉพาะเจาะจงว่าความต้องการความรู้แบบใดก็ทำได้ยากเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ลักษณะของบุคคลกับการปรับตัวจึงมีความสำคัญมากที่สุดในการทำงาน และบางองค์กรจะเริ่มให้รางวัลด้านการเงิน เมื่อบุคลากรได้แสดงความสามารถในการแสวงหาความรู้และมีความชำนาญในความรู้ใหม่ ๆ (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. 2549 : 7) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด ชุมชุมพร (2549 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1 ใน 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก การส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1 ได้แก่ ด้านความรู้แห่งตน ด้านแบบแผนความคิดด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และด้านความคิดเชิงระบบ จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1 มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพทางบวกระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กรโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก คือ สนับสนุนให้บุคลากรมีความเข้าใจในแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษาอย่างชัดเจน สนับสนุนให้บุคลากรสามารถช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน และสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 40-41) ได้กำหนดแนวทางของการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ว่า ประกอบด้วย การสร้างบรรยากาศเปิด โดยให้ทุกคนได้รับทราบความจำเป็นและการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พัฒนาวินัยพื้นฐาน 5 ประการ โดยการปรับพื้นฐานการคิด การปฏิบัติของตนเองและสถานศึกษา พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบงานต่าง ๆ ให้พร้อมต่อการเรียนรู้และพร้อมทั้งประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของทีมงาน พัฒนาผู้นำให้มีทักษะในการเป็นผู้นำที่มีความเป็นเลิศ สามารถนำทีมงานได้ ซึ่งวิโรจน์ สารรัตนะ และอัญชลี สารรัตนะ (2546 : 44) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสถานศึกษาถือว่าเป็นองค์กรที่ให้บริการด้านการจัดการศึกษา มีการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนรู้เป็นเป้าหมายหลัก คือการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้นในองค์กรประเภทต่าง ๆ สถานศึกษาจึงถือว่าเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์กรประเภทใด ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกาทิพย์ วิสุทธินันท์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสถานะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพากกวันวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพากกวันวิทยาคม อยู่ในระดับมาก ด้านความสำคัญในการสำรวจตรวจสอบ ด้านความแตกต่างในการกระทำ ด้านความตระหนักในการประเมิน ด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อการทดลอง ด้านการมีบรรยากาศเปิดเผย ด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ด้านความหลากหลายในการปฏิบัติ ด้านผู้สนับสนุนมากมาย ด้านการล้อมรอบด้วยภาวะผู้นำและการมองอย่างเป็นระบบ ซึ่งทุกลักษณะมีส่วนที่จะต้องพัฒนาปรับปรุงเพิ่มขึ้น รวมทั้งการพัฒนาลักษณะการเรียนรู้ของบุคลากร ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ สำรวจชุมชนยังไม่ทั่วถึง ขาดแคลนงบประมาณในการปฏิบัติงาน และครูมีภาวะผู้นำน้อย

รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการให้อำนาจและสร้างความสามารถให้กับบุคลากร โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก คือ สนับสนุนให้บุคลากรสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาได้ สนับสนุนให้บุคลากรมีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย และสนับสนุนให้บุคลากรได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนางาน ทั้งนี้เนื่องจาก การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่องค์กรสามารถเรียนรู้สร้างองค์ความรู้เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะที่จะก่อเกิดความก้าวหน้าในการดำเนินกิจการไปสู่เป้าหมายร่วมขององค์กร ประกอบด้วย คนที่มีความมุ่งมั่นที่จะขยายขีดความสามารถของตนผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมอย่างต่อเนื่อง การมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งมีการจัดหา การสร้าง การถ่ายโอนความรู้ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากการใช้ความรู้ใหม่ ๆ การใช้แนวคิดการจัดการความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อสร้างองค์ความรู้หรือนวัตกรรมที่มีคุณค่าต่อตนเอง ทีมงานและองค์กร การมีเป้าหมายเพื่อให้เป็นองค์กรที่มีคุณภาพและสามารถดำรงอยู่ได้ในสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาของสังคมโลกได้อย่างสง่างาม (เสาวนิต คำจันทา (2549 : 1) และลักษณะของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จะต้องเริ่มต้นจากตัวบุคคลในองค์กรในการ

เสริมสร้างความคิดของตนเองและเผยแพร่ความคิดใหม่ ๆ เหล่านั้นให้ผู้อื่นรับรู้เพื่อค้นหาแนวร่วมในการสานต่อความคิดเหล่านั้นให้เป็นที่ประจักษ์ และในการดำเนินงานร่วมกันนั้น จะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการทำงานและเคล็ดลับการทำงานของแต่ละบุคคล ส่งผลให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ บุคคลพอใจในงานและเกิดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติร์ณี วิเลิศศักดิ์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีจำแนกตามหน่วยงานภายใน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการจัดการความรู้ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก คือ สนับสนุนให้บุคลากรจัดข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ สนับสนุนให้บุคลากรสามารถใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และสนับสนุนให้บุคลากรสามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจาก ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นที่ซึ่งมีบรรยากาศของการเรียนรู้รายบุคคลและกลุ่ม มีการสอนคนของตนเองให้มีกระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อช่วยให้เข้าใจในสรรพสิ่ง ขณะเดียวกันก็ช่วยองค์กรเรียนรู้จากความสำเร็จและความล้มเหลว ซึ่งผลทำให้ทุกคนตระหนักในการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Marguardt & Reynolds. 1994 : 212) ซึ่งแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มุ่งมั่นที่จะเพิ่มขีดความสามารถของตน สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นความปรารถนา เป็นที่ซึ่งมีสิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้น และมีการขยายขอบเขตของแบบแผนความคิด ซึ่งสามารถสร้างแรงบันดาลใจใหม่ ๆ ได้อย่างอิสระ โดยสมาชิกขององค์กรมีการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องถึงวิธีที่จะเรียนรู้ร่วมกัน และการที่จะบรรลุความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ (สามารถ ศรีวิริยาภรณ์. 2548) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริกาญจน์ จิระสาคร (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า 1) ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผู้บริหารและครู ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยี โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก คือ สนับสนุนให้มีการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ในการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้บุคลากรได้ใช้เทคโนโลยีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสนับสนุนให้บุคลากรได้ใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากแนวคิดเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นเรื่องของสิ่งที่ควรจะเป็น (What) ส่วนการเรียนรู้ขององค์กรคือ วิธีการในการที่จะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (How) การเรียนรู้ขององค์กรจะเน้นที่กระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ในขณะที่องค์กรแห่งการเรียนรู้จะเน้นที่ระบบ หลักการและลักษณะขององค์กรที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องรู้วิธีการเสียก่อนจึงจะสามารถก้าวไปเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Marquardt. 1996 : 19) ผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นหัวหน้าหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างคุณภาพที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุดแก่นักเรียน เท่าที่จะพึงกระทำได้ด้วยการปรับทีมงานในสถานศึกษาให้เป็นที่ทีมงานที่แข็งแกร่งมีสมรรถภาพ มีจิตใจพร้อมที่จะบุกเบิก สร้างสรรค์สิ่งสูงและแก้ปัญหาโดยให้แต่ละคนรู้บทบาทหน้าที่ของตน และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ เพื่อให้งานที่ปฏิบัติมีชีวิต มีจุดหมาย มีความสำเร็จที่ดีเพื่อการหล่อเลี้ยงให้มีกำลังใจ เกิดขวัญในการปฏิบัติงาน ส่วนตัวของผู้บริหารโรงเรียนเองนั้นก็ต้องสร้างคุณงามความดี มีความจริงใจต่อครูผู้ร่วมงาน มีภาวะผู้นำที่ดี ทุ่มเทให้กับงาน นำทีมงานให้ปฏิบัติในบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดีและดีที่สุดในแต่ละบทบาท (นิเชต สุนทรพิทักษ์. 2549 : 4) นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานแก่ผู้ร่วมงานด้วยการ ถือหลักการทำงานกับคนว่าต้องได้คนจึงได้งาน ผู้บริหารจะต้องอยู่กับคนอยู่กับงาน ซึ่งจะ เป็นภาพความสำเร็จของส่วนรวมคือ สถานศึกษานั้นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา กองจินดา (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 พบว่า การศึกษาแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ คือแนวปฏิบัติในการปรับปรุงหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในองค์กรในด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ การมีแบบแผนของความคิด การมีวิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้เป็นทีม และการคิดเชิงระบบ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้

ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติ

1 ผู้ที่เกี่ยวข้องควรนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ

2 ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามขั้นตอนในรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการวิจัย ดังนี้

1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

2 ควรมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน :

แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.

จำเริญ จิตรหลัง. 2550. “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูป,” *วิทยาจารย์*. 106(3) : 19.

จำเริญ วยวัฒน์ และเบญจมาศ อ่ำพันธ์. 2544. *วินัย 5 ประการพื้นฐานองค์กรแห่งการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพฯ: คู่แข่ง.

ชนะ พงศ์สุวรรณ. 2548. *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการกระจายอำนาจ*

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอปากท่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. 2549. *องค์การแห่งความรู้ : จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:

รัตนไทร.

นิเชต สุนทรพิทักษ์. 2549. *การอบรมเตรียมผู้บริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ปัญญา แก้วกัญญา และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. 2545. *ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร: ประมวลสาระ*. กรุงเทพฯ:

สำนักการศึกษา.

ปรีชา กองจินดา. 2549. *แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่*

การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา).

พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ผกาทิพย์ วิสุทธินันท์. 2548. *สภาวะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพากกวีานวิทยาคม*

อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิโรจน์ สารรัตน์ และอัญชลี สารรัตน์. 2546. *รายงานการประชุมวิชาการบริหารสัมพันธ์ ครั้งที่ 26*.

12 ตุลาคม 2545. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

วิโรจน์ สารรัตน์. 2546. *โรงเรียน : องค์กรแห่งการเรียนรู้ กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีทางการบริหาร*.

กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์.

วีรจักษ์ มาชะศิริานนท์. 2547. *ก้าวสู่โลกกว้าง : องค์กรแห่งการเรียนรู้*. แหล่งที่มา :

- <http://www.thaimedtech.org/mtvrt/mtvrt20.html>. 24 กันยายน 2552.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. 2546. **ผู้นำการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค.
- สมคิด ชุมนุมพร. 2549. **การศึกษาการส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา**
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สามารถ ศรีวิริยาภรณ์. 2548. **การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้**. แหล่งที่มา :
<http://webhost.cpd.go.th/css4/data/project/center-coop/organizer-samart1.doc>.
20 มีนาคม 2554.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. 2555. **แผนพัฒนาการศึกษา ปีงบประมาณ 2555**.
จันทบุรี: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. 2550. **พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ**
บริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546. แหล่งที่มา:
<http://www.opdc.go.th/law/file-download/1097870>. 16 มีนาคม 2553.
- สิริกัญจน์ จิระสาคร. 2553. **การศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ**
ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรต. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหาร
การศึกษา). จันทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุดารัตน์ วิเลิศศักดิ์. 2549. **การศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี**.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เสาวนิต คำจันทา. 2549. **องค์กรแห่งการเรียนรู้**. แหล่งที่มา
<http://www.songthai.com/cgi-bin/viewarti.pl?00000016>. 4 มิถุนายน 2554.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D.W. 1970. “Determining sample size for research activities,”
Educational and Psychological Measurement. 30(3) : 607 – 610.
- Marquardt, M. & A. Reynolds. 1994. **The Global Learning Organization**. B...Ridge : New York :
Richard D. Irwin.
- Marquardt, M.J. 1996. **Building the Learning Organization**. New York: McGraw – Hill.

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

A Model for Development Transformational Leadership of Administrators In Basic School

สุรีย์มาศ สุขกสิ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเพื่อกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย 2) การสร้างร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) การตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 5) การสรุปและนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จำนวน 18 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากเทคนิคเดลฟายไปสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำนวน 113 คน ตอบแบบสอบถามความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการสร้างบารมี โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ ผู้บริหารแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรมประกอบการตัดสินใจ และผู้บริหารเป็นผู้ที่กล้าตัดสินใจ กล้าเสี่ยงและเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูสามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสร้างความมั่นใจแก่ครูในการปฏิบัติงาน และผู้บริหารให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้ร่วมงานว่าจะสามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จ ด้านการกระตุ้นเชาว์ปัญญา โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ ผู้บริหารสามารถหาข้อสรุปใหม่เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่และสร้างสรรค์ ผู้บริหารกระตุ้นสร้างระบอบวิธีคิดใหม่ ๆ แก่ครู และผู้บริหารกระตุ้นให้ครูได้เปลี่ยนแนวคิดในการแก้ไขปัญหา ด้านการคำนึงถึงเอกบุคคผล โดยรวมและ รายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ ผู้บริหารแสวงหาแนวทางเพื่อช่วยเหลือครู ผู้บริหารอำนวยความสะดวก แนะนำช่วยเหลือ สนับสนุนครูผู้สอน และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, รูปแบบ

Abstract

The objectives of this research were to study and develop administration model for transformational leadership of administrators in basic school. The research procedures consisted of 5 steps as follows: 1) Find basic data 2) Design the model 3) Develop model 3) Verify quality of the model. 4) Implement and present the model for transformational leadership of administrators in basic school. The sample used to construct the model included 18 transformational leadership experts, derived by means of purposive sampling. They were asked to review to the delphi technique questionnaires. The statistical devices used for the analysis of data were median and interquartile range. The appropriate transformational leadership model was finally rated by the sample of 113 administrators in Secondary

Education Service Area 17. The statistical devices used for analyzing the data were mean and standard deviation.

The results showed that a model development for transformational leadership of administrators in basic school : 1) idealized influence or charisma leadership for the overall aspects and sides almost all aspects were at high level arrange from high to low, academic leadership of administrators, virtue of administrators for determine and administrators bold to change. 2) Inspiration motivation for the overall aspects and sides almost all aspects were at high level arrange from high to low, administrators work by team, administrators confident to teachers for work and administrators believe for teachers can succeed in work 3) Intellectual stimulation for the overall aspects and sides almost all aspects were at high level arrange from high to low, administrators can sum up for creative, administrators stimulate system thinking and administrators change teachers how to change. 4) Individualized consideration for the overall aspects and sides almost all aspects were at high level arrange from high to low, administrators find to help teacher, administrators support teachers and administrators promote teachers for work.

Keywords Transformational leadership of administrators, Model

บทนำ

ในการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของสถานศึกษาไม่ใช่เป็นเรื่องของการจัดการทุนทางการเงินเท่านั้นแต่ต้องครอบคลุมถึงเรื่องทุนทางปัญญา (Intellectual Capital) ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถ (Competent Management) ผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้และทักษะ (Skilled-knowledge Workers) ระบบงานที่มีประสิทธิภาพและการจัดการเรียนรู้ (Knowledge Management) การบริหารที่ผ่านมาจะเน้นที่งานหรือบุคคล ซึ่งในปัจจุบันการบริหารที่ดีที่สุดคือเน้นคุณภาพของงาน ซึ่งเป็นเรื่องของความพึงพอใจของผู้รับบริการ ในด้านการบริหารการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ผู้บริหารต้องสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำในฐานะผู้นำหลักและเป็นศูนย์กลางการพัฒนาในทุกด้านของสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำการบริหารท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง การบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จในการสร้างเด็กให้มีสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา(เก่ง) ควบคู่ไปกับการมีคุณลักษณะ (คุณธรรม) ต้องดำเนินไปในขณะที่มีคุณภาพการศึกษาสูงขึ้น มีระบบการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกเข้ามามีตามการบริหารงานในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ชัดเจนที่จะทำให้สถานศึกษามีคุณภาพตามความต้องการของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จะต้องสร้างการเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะเป็นการลดช่องว่างระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ทำให้ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติงานกับผู้ตามได้ (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. 2550 : 27)

บทบาทในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อผลสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ดังนั้นจึงต้องเป็นทั้งผู้นำในด้านการบริหารและด้านการจัดการเรียนการสอน ภาวะผู้นำจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงเพื่อจะได้ปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานและบุคลากรในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับภารกิจ ต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อาจกล่าวได้ว่าผู้นำประเภทนี้ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จในสภาพการณ์ที่มีข้อจำกัดและปัญหาต่าง ๆ ได้ สามารถนำความคิด ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชามาใช้ได้โดยเน้นคุณธรรมและความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเรียนรู้ที่จะแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง จึงใจให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนั้น Bass และ Avolio (1994 : 59-60) ได้กล่าวไว้ว่า สามารถเห็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้นำได้จากการที่ผู้นำเป็นผู้เปลี่ยนแปลงผู้ร่วมงาน และผู้ตาม ทำให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามเป็นผู้ที่มองตนเองและมองงานในกระบวนทัศน์ใหม่ ๆ ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในเรื่องวิสัยทัศน์ ภารกิจของทีมงานและองค์การ พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ความสามารถที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น ผู้นำจะโน้มน้าวผู้ตามให้มองการณ์ไกลสู่ผลสัมฤทธิ์ของงาน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการสร้างบารมี 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นเขาวัวปัญญา และ 4) ด้านการคำนึงถึงเอกบุคคล จากทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้ จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่จำเป็นสำหรับสังคมและองค์กรของไทยโดยเฉพะองค์การทางการศึกษาที่ต้องการได้รับการพัฒนาให้พ้นภาวะวิกฤตและสามารถพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

จากความสำเร็จและจำเป็นอย่างยิ่งดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการสร้างบารมี 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นเชิงปัญญา และ 4) ด้านการคำนึงถึงเอกบุคคัล ซึ่งผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปใช้ในการวางแผน กำหนดนโยบายการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพตามมาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยเพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการดำเนินการวิจัยได้แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ตามลำดับดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเพื่อกำหนดกรอบความคิดในการวิจัยโดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องการพัฒนากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างร่างรูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการสร้างบารมี 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นเชิงปัญญา และ 4) ด้านการคำนึงถึงเอกบุคคัล จากการศึกษาความต้องการในการพัฒนารูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้เทคนิคเดลฟายจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 คน เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและมีความสมบูรณ์ด้วยการนำร่างรูปแบบจากขั้นตอนที่ 2 มาศึกษา วิเคราะห์ และกำหนดเป็นรูปแบบด้วยเทคนิคเดลฟาย 3 รอบ

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผ่านการพัฒนาโดยผู้เชี่ยวชาญในขั้นตอนที่ 3 โดยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำนวน 113 คน เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปและนำเสนอรูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดทำเป็นรายงานผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาความต้องการและนำเสนอรูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

รูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการสร้างบารมี โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ ผู้บริหารแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรมประกอบการตัดสินใจ และผู้บริหารเป็นผู้ที่กล้าตัดสินใจ กล้าเสี่ยงและเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

รูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูสามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสร้างความมั่นใจแก่ครูในการปฏิบัติงาน และผู้บริหารให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้ร่วมงานว่าจะสามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จ

รูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการกระตุ้นเชิงปัญญา โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสาม

ลำดับแรกคือ ผู้บริหารสามารถหาข้อสรุปใหม่เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่และสร้างสรรค์ ผู้บริหารกระตุ้นสร้างระบบวิธีคิดใหม่ ๆ แก่ครู และผู้บริหารกระตุ้นให้ครูได้เปลี่ยนแนวคิดในการแก้ไขปัญหา

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการคำนึงถึงเอกบุคลิก โดยรวมและ รายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ ผู้บริหารแสวงหาแนวทางเพื่อช่วยเหลือครู ผู้บริหารอำนวยความสะดวก แนะนำช่วยเหลือ สนับสนุนครูผู้สอน และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการสร้างบารมี โดยรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ ผู้บริหารแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรมประกอบการตัดสินใจ และผู้บริหารเป็นผู้ที่กล้าตัดสินใจ กล้าเสี่ยงและเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาควรมีคุณลักษณะสำคัญในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ การเชื่อว่าโรงเรียนเป็นสถานที่เพื่อการเรียนรู้ การให้คุณค่าต่อทรัพยากรมนุษย์ การมีทักษะการสื่อสารและการรับฟังอย่างมีประสิทธิภาพ การมีพฤติกรรมเชิงรุก และการมีความกล้าเสี่ยง เป็นคุณลักษณะร่วมของผู้บริหารเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ (ริงสรณ์ ประเสริฐศรี, 2548 : 31) และผู้นำประพฤติกรรมเป็นแบบอย่างหรือเป็นโมเดลสำหรับผู้ตามผู้นำเป็นที่ยกย่อง เคารพนับถือ ศรัทธา ไว้วางใจและทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงานกัน ผู้ตามจะพยายามประพฤติปฏิบัติเหมือนกับผู้นำและต้องการเลียนแบบผู้นำของเขา สิ่งที่ผู้นำต้องปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงคุณลักษณะนี้คือ ผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ตาม ผู้นำจะมีความสม่ำเสมอมากกว่าการเอาแต่อารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์ ผู้นำเป็นผู้ที่ไว้วางใจได้ว่าจะทำในสิ่งที่ถูกต้อง ผู้นำจะเป็นผู้ที่มีศีลธรรมและจริยธรรมสูง ผู้นำจะหลีกเลี่ยงที่จะใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม ผู้นำจะแสดงให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาด ความมีสมรรถภาพความตั้งใจ การเชื่อมั่นในตนเอง ความแน่วแน่ในอุดมการณ์ ความเชื่อและค่านิยมของเขา ผู้นำจะเสริมความภาคภูมิใจ ความจงรักภักดีและความมั่นใจของผู้ตามและทำให้ผู้ตามมีความเป็นพวกเดียวกันกับผู้นำโดยอาศัยวิสัยทัศน์ และการมีจุดประสงค์ร่วมกัน ผู้นำแสดงความมั่นใจช่วยสร้างความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ผู้ตามจะเลียนแบบผู้นำและพฤติกรรมผู้นำจากการสร้างความมั่นใจในตนเอง ประสิทธิภาพและความเคารพในตนเอง ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงรักษาอิทธิพลของตนในการบรรลุเป้าหมายและปฏิบัติภาระหน้าที่ขององค์การ (Bass and Avolio, 1994 : 22) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวรรณ โอบศลิ่ง (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อสถานศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากคือ การสร้างบารมี การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นเชาว์ปัญญาและการคำนึงถึงเอกบุคลิกอยู่ในระดับมาก

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูสามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสร้างความมั่นใจแก่ครูในการปฏิบัติงาน และผู้บริหารให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้ร่วมงานว่าจะสามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จ เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถของคนที่เป็ผู้นำในการใช้อิทธิพลหรือนำบุคลอื่นเพื่อนำไปสู่การบรรลุถึงเป้าหมายขององค์การ ดังนั้นเมื่อก้าวถึงภาวะผู้นำต้องประกอบด้วย คน ได้แก่ ผู้นำกับผู้ตาม การโน้มน้าวหรืออิทธิพล และเป้าหมายขององค์การ (Daft, 1994 : 478) ซึ่งคุณลักษณะของผู้นำนั้นต้องมีแรงใจสูง (Leadership Motivation) ผู้นำที่ยิ่งใหญ่ไม่เพียงแต่มีแรงขับเท่านั้น แต่มีความต้องการอำนาจสูง ชอบที่จะนำมากกว่าตาม ความต้องการอำนาจคือ ความพยายามมีอิทธิพลเหนือผู้อื่นและมีอำนาจในการทำให้ผู้อื่นยอมรับ ไว้วางใจ ทำงานให้สำเร็จตามวิสัยทัศน์ (เนตรพัฒน์ ยาวิราช, 2549 : 49) และผู้นำจะประพฤติในทางที่มุ่งใจให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ตาม โดยการสร้างแรงจูงใจภายใน การให้ความหมายและท้าทายใน เรื่องงานของผู้ตาม ผู้นำจะกระตุ้นจิตวิญญาณของทีมให้มีชีวิตชีวา มีการแสดงออกซึ่งความกระตือรือร้นโดยการสร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวก ผู้นำจะทำให้ผู้ตามสัมผัสกับภาพ ทิ้งดงามของอนาคต ผู้นำจะสร้างและสื่อความหวังที่ผู้นำจะแสดงความเชื่อมั่นและแสดงให้เห็นความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ผู้นำจะช่วยให้ผู้ตามมองข้ามผลประโยชน์ของตนเพื่อวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์การ ผู้นำจะช่วยให้ผู้ตามพัฒนาความผูกพันของตนเองต่อเป้าหมายระยะยาวและบ่อยครั้งพบว่าการสร้างแรงบันดาลใจนี้เกิดขึ้นผ่านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลและการกระตุ้นทางปัญญาโดย

การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ทำให้ผู้ตามรู้สึกว่าคุณค่าและกระตุ้นให้พวกเขาสามารถจัดการกับปัญหาที่ตนเองเผชิญ (Bass and Avolio. 1994 : 22) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ อินทวงศ์ (2550 : 102) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการทำงานเป็นทีมตามการรับรู้ของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน ทุกกลุ่มประสบการณ์อยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอนทุกกลุ่มประสบการณ์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอนทุกขนาดโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการกระตุ้นเชิงปัญญา โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ ผู้บริหารสามารถหาข้อสรุปใหม่เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่และสร้างสรรค์ ผู้บริหารกระตุ้นสร้างระบับวิธีคิดใหม่ ๆ แก่ครูและผู้บริหารกระตุ้นให้ครูได้เปลี่ยนแนวคิดในการแก้ไขปัญหา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสมบัตินี้ทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน ประกอบด้วย มีความเฉลียวฉลาด สติปัญญาดี มีการตัดสินใจที่ดีและมีความสามารถในการพูด ได้รับความสำเร็จทางการศึกษา มีการศึกษาดีและสุขภาพดี มีวุฒิภาวะและมีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความมานะพยายาม ผลักดันให้บรรลุความสำเร็จ มีทักษะทางสังคมมีส่วนร่วมในสังคมและปรับตัวให้เข้ากันได้ดีกับกลุ่มและบุคคลต่าง ๆ และมีความปรารถนาที่จะมีสถานะตำแหน่งทางสังคมที่ดี คุณลักษณะของผู้นำเหล่านี้เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อความเป็นผู้นำ สามารถทำให้มีขึ้นได้ มิได้มีแต่กำเนิด สามารถฝึกได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทำให้เกิดขึ้น (เนตร์พัฒนา ยาวีราช. 2549 : 50) นอกจากนั้นผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะมีแรงกระตุ้นด้านสติปัญญา โดยมีการกระตุ้นสมาชิกของกลุ่มให้ทดสอบด้วยวิธีการเก่าหรือวิธีการใหม่ ๆ มีการสร้างบรรยากาศซึ่งกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และความคิดที่เกิดขึ้นเองจากการหยั่งรู้ในขณะเดียวกันก็จะเน้นวิธีการให้เหตุผลด้วยความรอบคอบ (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. 2550 : 57) ซึ่งผู้นำมีการกระตุ้นผู้ตามให้ตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน ทำให้ผู้ตามมีความต้องการหาแนวทางใหม่ ๆ มาแก้ปัญหาในหน่วยงานเพื่อหาข้อสรุปใหม่ที่ดีกว่าเดิม ให้เกิดสิ่งใหม่และสร้างสรรค์ ผู้นำมีการคิดและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการตั้งสมมติฐาน การเปลี่ยนกรอบ การมองปัญหาและการเผชิญกับสถานการณ์เก่า ๆ ด้วยวิธีการแบบใหม่ ๆ มีการตั้งใจและสนับสนุนความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ในการพิจารณาปัญหาและการหาคำตอบของปัญหา มีการให้กำลังใจผู้ตามให้พยายามหาทางแก้ปัญหาด้วยวิธีใหม่ ๆ ผู้นำมีการกระตุ้นให้ผู้ตามแสดงความคิดและเหตุผลและไม่วิจารณ์ความคิดของผู้ตาม แม้ว่าจะแตกต่างไปจากความคิดของผู้นำ ผู้นำทำให้ผู้ตามรู้สึกว่าคุณค่าที่เพิ่มขึ้นเป็นสิ่งที่ดีที่ท้าทายและเป็นโอกาสที่ดีที่จะแก้ปัญหาจะมีอุปสรรคมากมาย จากความร่วมมือร่วมใจในการแก้ปัญหาของผู้ร่วมงานทุกคน ผู้ตามจะได้รับการกระตุ้นให้ตั้งคำถามต่อค่านิยมของตนเอง ความเชื่อและประเพณี การกระตุ้นทางปัญญาเป็นส่วนที่สำคัญของการพัฒนาความสามารถของผู้ตามในการที่จะตระหนัก เข้าใจ และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง (Bass and Avolio. 1994 : 22) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญหทัย ทอจธิราช (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการคำนึงถึงเอกบุคล โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ ผู้บริหารแสวงหาแนวทางเพื่อช่วยเหลือครู ผู้บริหารอำนวยความสะดวก แนะนำช่วยเหลือ สนับสนุนครูผู้สอนและผู้บริหารส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีศิลปะหรือกระบวนการในการใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นเพื่อให้เขาเหล่านั้นใช้ความพยายามโดยความสมัครใจและกระตือรือร้นเพื่อบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม การที่ผู้นำใช้อิทธิพลเพื่อให้ผู้ตามทำงานด้วยความเต็มใจเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ แต่ควรพัฒนาให้ผู้ตามทั้งเต็มใจทำงานด้วยความกระตือรือร้นและมีความเชื่อมั่น ผู้นำที่มีภาวะผู้นำจะไม่นั่ง ผู้ที่ชอบอยู่ข้างหลังกลุ่มเพื่อผลักดันหรือคอยกระตุ้นให้กลุ่มทำงาน แต่จะวางตัวเองไว้ข้างหน้ากลุ่ม คอยทำหน้าที่อำนวยความสะดวกเพื่อช่วยให้งานก้าวไปข้างหน้า อีกทั้งคอยสร้างอารมณ์ร่วมให้กลุ่มทำงานจนบรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย ความสามารถในการใช้อำนาจอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นเพราะโดยปกติมนุษย์แต่ละคนต้องการการกระตุ้นแตกต่างกัน ความสามารถในการสร้างความรู้สึกร่วม และความสามารถที่จะช่วยให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อให้เกิดการตอบสนองต่อแรงกระตุ้น (Koontz & Weihrich. 1988 : 437-438) ซึ่งผู้นำจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลในฐานะเป็นผู้นำให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคลและทำให้รู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ ผู้นำจะเป็นที่ปรึกษาของผู้ตามแต่ละคนเพื่อการพัฒนาผู้ตาม ผู้นำจะเอาใจใส่เป็นพิเศษในความต้องการของ

ปัจเจกบุคคลเพื่อความสัมพันธ์และเติบโตของแต่ละคน ผู้นำจะพัฒนาศักยภาพของผู้ตามและเพื่อนร่วมงานให้สูงขึ้น นอกจากนี้ผู้นำจะมีการปฏิบัติต่อผู้ตามโดยการให้โอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ สร้างบรรยากาศของการสนับสนุน คำนี้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความจำเป็นและความต้องการการประพุดติของผู้นำแสดงให้เห็นว่าเข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การส่งเสริมการสื่อสารสองทางและมีการจัดการด้วยการเดินดูรอบ ๆ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นการส่วนตัว ผู้นำสนใจในความกังวลของแต่ละบุคคล เห็นปัจเจกบุคคลเป็นบุคคลทั้งคน มีการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ มีการเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีการมอบหมายงานเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้ตาม เปิดโอกาสให้ผู้ตามได้ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทายความสามารถ ผู้นำจะดูแลผู้ตามว่าต้องการคำแนะนำการสนับสนุนและการช่วยให้ก้าวหน้าในการทำงานที่รับผิดชอบอยู่หรือไม่ โดยผู้ตามจะรู้สึกว่ามีกำลังถูกตรวจสอบ (Bass and Avolio. 1994 : 22) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย หอมยามเย็น (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผู้บริหารสถานศึกษามีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

ผลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ เสนอต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องใช้ในการวางแผนดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจสามารถนำไปใช้ดำเนินการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการดังนี้

2.1 ผู้ที่เกี่ยวข้องควรนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงานบริหารจัดการผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทำให้สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

2.2 ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ดำเนินงานตามขั้นตอนในรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2.3 ผู้ที่เกี่ยวข้องควรติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานและจัดทำเป็นรายงานสรุปผลการดำเนินงานสำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ควรมีการวิจัย ดังนี้

3.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

3.2 ควรมีการพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญหทัย ทองธิดา. 2521. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสภาพความเป็น
องค์การแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุดรธานี.
- ทิพวรรณ โยษคลัง. 2549. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
กับความผูกพันต่อสถานศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ธวัชชัย หอมยามเย็น. 2548. การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เนตรพัฒนา ยาวีราช. 2549. ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.
ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. 2550. ผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับคุณภาพของการศึกษา. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. 2548. ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. 2550. ภาวะผู้นำทางการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงองค์กรทางการศึกษา. อุดรธานี:
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สุวัฒน์ อินทวงศ์. 2550. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการทำงานเป็นทีมตามการรับรู้
ของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- Bass, B.M., and Avolio, B.J. 1994. *Improving Organizational Effectiveness Through
Transformational Leadership*. Newbery Park, CA: Sage.
- Daft, R. l. 1994. *Management*. 3rd ed. Fort Worth : The Dryden.
- Koontz, H., & Wehrich, H. 1988. *Management*. 9th ed. New York : McGraw-Hill.

การพัฒนาและหาประสิทธิภาพโมดูลเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ Development and Determination of Efficiency of Modules for Increasing Achievement of Physics in Vocational Education

วิชลัตตา อุ้นสะอาด ปัญจพร แซ่หาน

ภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบโมดูลการสอนในเนื้อหาฟิสิกส์ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ $E1/E2 \geq 75/75$ และทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์จากการเรียนการสอนโดยใช้โมดูล เครื่องมือที่ใช้คือโมดูลการสอน 2 เรื่อง คือ เรื่องกฎการเคลื่อนที่ของนิวตัน และเรื่องงานและพลังงาน ผลการวิจัยพบว่า ค่าประสิทธิภาพและการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกฎการเคลื่อนที่ของนิวตัน ค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.22/88.83 คะแนนการทดสอบหลังเรียน สูงกว่าคะแนนการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เรื่องงานและพลังงาน เท่ากับ 87.11/82.17 คะแนนการทดสอบหลังเรียน สูงกว่าคะแนนการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังนั้น วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบโมดูล สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : โมดูลการสอน

Abstract

This research is research and development. The purpose is to develop a model management module learning and teaching in a physics basis for efficient $E1/E2 \geq 75/75$ and the achievement of teaching physics by modules. 2 module are tools used to teach the subject matter of the law of motion Newton and work and energy. The results showed that compare the performance and achievement. The Newton's laws of motion have effective as the test scores after learning 86.22/88.83, higher test scores prior to significant at the .05 level, and the work and energy are 87.11/82.17 ,higher test scores prior to significant at the .05 level. The modular approach to teaching and learning can be used effectively.

Key Word : Teaching modules.

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผลสัมฤทธิ์สูงสุดได้นั้น องค์ประกอบหนึ่ง คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ได้มาซึ่งความรู้ความสามารถ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โดยผู้มีบทบาทสำคัญอันดับแรก คือ ผู้เรียน สองคือ ผู้สอน ที่ต้องวิเคราะห์ธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ สอดคล้องและเหมาะสมจนบรรลุจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์ ซึ่งมีใช้แค่สอนให้ผู้เรียนจดจำแต่เฉพาะข้อเท็จจริงตามเนื้อหาเท่านั้น แต่ต้องเข้าใจปัญหาและมองเห็น

ความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ตลอดจนการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเช่นเดียวกัน ดังนั้น การสรรหากระบวนการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ในด้านภาควิชาฟิสิกส์ เป็นส่วนหนึ่งของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่สำคัญจากประสบการณ์จัดการเรียนการสอนของผู้วิจัยและสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนฟิสิกส์ สรุปได้ว่าปัญหาที่พบส่วนใหญ่มี 3 ด้าน ด้วยกัน คือ 1. การจัดการเรียนการสอนของผู้สอน 2. ตัวผู้เรียน 3. สภาพแวดล้อมอื่น ๆ (ฉลองชัย ชิวสุทรสกุล ,2540) ที่ผ่านมามีพบว่า นักศึกษาจำนวนมากที่ต้องเรียนวิชาฟิสิกส์พื้นฐาน อันได้แก่ วิชาฟิสิกส์ 1 และฟิสิกส์ 2 นั้น มีระดับผลการเรียนที่ต่ำมาก และมีแนวโน้มจะต่ำลงอีก เมื่อดูจากการถอนวิชาเรียน การลงทะเบียนเรียนซ้ำ ในแต่ละเทอม ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน ที่จำเป็นต้องสอนให้รวดเร็ว ในระยะเวลาที่จำกัด

เนื่องด้วยเนื้อหาที่มีจำนวนมาก ประกอบกับด้วยลักษณะเฉพาะของวิชาฟิสิกส์ซึ่งเป็นวิชาที่มีเนื้อหาต่อเนื่อง ซับซ้อน และบางเรื่องมีลักษณะเป็นนามธรรมที่ทำความเข้าใจได้ยาก ทำให้ผู้เรียนเน้นการจำมากกว่าการคิด ขาดการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ และประเมินผลอย่างมีเหตุผล การสร้างความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีจึงเกิดขึ้นได้ยาก ด้านปัญหาที่เกิดจากตัวผู้เรียน คือ ผู้เรียนมีพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ต่ำ ขาดการฝึกคิดวิเคราะห์ที่โจทย์ด้วยตนเอง และด้านสภาพแวดล้อม มีเวลาในการเข้าชั้นเรียนน้อย เนื่องจากกิจกรรมในแต่ละภาคเรียน และนักศึกษาบางกลุ่มเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนซ้ำ ดังนั้นจึงทำให้จุดมุ่งหมายต่อการเรียน เพียงแค่ผ่านเท่านั้น

เนื่องจากการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์มีปัญหาดังกล่าวข้างต้น นักศึกษาจึงมีแนวคิดละม่อมมองว่าฟิสิกส์เป็นวิชาที่ยากต่อการเรียนรู้ และสุดท้ายคือไม่อยากเรียนรู้ แต่ด้วยฟิสิกส์เป็นวิชาพื้นฐานบังคับที่ต้องเรียน จึงทำให้ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้น การพัฒนาและหาวิธีการจัดการเรียนการสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสอดคล้องทั้งผู้เรียนและผู้สอน ภายใต้หลักการและทฤษฎีทางการศึกษาซึ่งมีอยู่หลายกลุ่มด้วยกัน โดยพิจารณาถึงธรรมชาติในการเรียนรู้ของบุคคล และการพิจารณาถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ จะเป็นหนทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวได้ โดยการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเน้นความสำคัญของกระบวนการทางสติปัญญา(Intellectual Process) และความคิดความเข้าใจของผู้เรียนเมื่อได้ปะทะกับสิ่งเร้า เน้นเรื่องการรับรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เชื่อว่ากระบวนการทางสติปัญญามีบทบาทสำคัญมากในการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงด้านการรับรู้ (Perception) ความรู้(Knowledge)หรือจุดมุ่งหมาย(Purpose) และการหยั่งเห็น(Insight) ยิ่งกว่าการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม(เสาวณีย์ ลีขาขันตติ ,2528) การพัฒนาและหาวิธีการจัดการเรียนการสอน หรือรูปแบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสอดคล้องทั้งผู้เรียนและผู้สอน ภายใต้หลักการและทฤษฎีทางการศึกษาซึ่งมีอยู่หลายกลุ่มด้วยกัน โดยพิจารณาถึงธรรมชาติในการเรียนรู้ของบุคคลและการพิจารณาถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวคิดในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ด้วยการสร้างโมเดล จึงเกิดขึ้น จากงานวิจัยหลายฉบับได้นำหลักการในเรื่องโมเดลมาใช้ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนอย่างได้ผล จากความหมายของโมเดลการสอน หมายถึงบทเรียนสำเร็จรูป ที่มีความสมบูรณ์ ในตัวเอง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง จากความสามารถ ความสนใจ และความสะดวกของแต่ละคน มีองค์ประกอบด้านแรงจูงใจที่เน้นเป็นตัวขับให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน เมื่อเกิดความสนใจทำให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาความรู้ได้อย่างรวดเร็ว โมเดลผลิตขึ้นโดยยึดหลักการตามปรัชญาทางการศึกษากลุ่มสหนิยม หลักจิตวิทยากลุ่มเชื่อมโยงนิยม และกลุ่มเกสตัลท์(ชียยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ตรีกุลทรัพย์ ,2540) โดยสรุป คือ เน้นการศึกษาที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เลือกเนื้อหาสาระ วิธีการเรียน การประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถทราบผลการประเมินผลและได้รับคำติชมอย่างทันที่และคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของผู้เรียน โอกาสในการเรียนรู้ อย่างเป็นลำดับขั้น การหาประสิทธิภาพของโมเดล จะเป็นตัวชี้วัดการพัฒนาการเรียนรู้อันเกิดขึ้น ซึ่งทำให้สามารถประเมินได้ว่า เกิดการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ ซึ่งส่งผลไปยังคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบโมเดลการสอนในเนื้อหาฟิสิกส์ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
2. เพื่อทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์จากการเรียนการสอนโดยใช้โมเดล

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มประชากร นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนวิชาฟิสิกส์พื้นฐาน ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2553 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เครื่องมือใช้ในการวิจัย คือ โมเดลการสอน เรื่อง กฎการเคลื่อนที่ของนิวตันและเรื่องงานและพลังงาน การดำเนินการศึกษาค้นคว้าเป็นไปตามขั้นตอน ดังนี้

1) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดให้นักศึกษาเรียน ตามคำอธิบายรายวิชา และเลือกหัวข้อเรื่องจากเนื้อหาทั้งหมด เพื่อนำมาใช้กับโมเดลการสอนฟิสิกส์ โดยได้หัวข้อ

วิชาฟิสิกส์พื้นฐาน รหัสวิชา 4011101 จำนวน 3 (3-0-6) หน่วยกิต

- เรื่องกฎการเคลื่อนที่ของนิวตัน
- เรื่องงานและพลังงาน

2. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอนแบบโมดูล
3. ศึกษาวิธีการ ขั้นตอน และเทคนิคการสอนตามศาสตร์ด้านการเรียนการสอน
4. วิเคราะห์เนื้อหาแต่ละหัวข้อที่ได้คัดเลือกไว้ในข้อ 1 เพื่อจัดเตรียมเครื่องมือในการจัดการโมดูล ได้แก่
 - เอกสารเรื่องกฎการเคลื่อนที่ของนิวตันและเรื่องงานและพลังงาน
 - แบบประเมินผลตนเองก่อนเรียน
 - สิ่งจัดแนวคิดหรือเค้าโครงล่วงหน้า
 - เนื้อหาสาระและประสบการณ์
 - กิจกรรมการเรียนรู้ ผลย้อนกลับหรือคำติชม
 - แบบประเมินตนเองหลังเรียน

2) สร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนการสอน
2. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียน โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาและเป็นไปตามวัตถุประสงค์
3. คัดเลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่มีอยู่แล้ว

ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกแบบทดสอบ จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เนื่องจากแบบทดสอบดังกล่าวตรงตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอน ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

3) เก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลจากการเรียนการสอนหลังการใช้โมดูลที่สร้างขึ้น

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าประสิทธิภาพของโมดูล (E_1 / E_2)

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการหาค่าประสิทธิภาพการสอน มาวิเคราะห์ตามเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนด โดยมาตรฐาน ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอนต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์จากกระบวนการเรียนการสอน (E_1/E_2) คือ $E_1/E_2 = 75/75$ ด้วยลักษณะเนื้อหาของวิชาฟิสิกส์ ประกอบด้วยเนื้อหาในการคำนวณ ซึ่งเป็นการฝึกทักษะ ผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์ 75/75 โดยใช้สมการ

$$E_1 = \frac{\left(\frac{\sum_{i=1}^N X_i}{N} \right)}{A} \times 100$$

เมื่อ E_1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ

X_i คือ ผลรวมคะแนนที่นักศึกษาแต่ละคนได้ จากการทดสอบต่างๆ ทั้งหมด

N คือ จำนวนนักศึกษาทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

A คือ คะแนนเต็มของการทดสอบและกิจกรรมต่างๆ ตลอดชุดกิจกรรม

$$E_2 = \frac{\left(\frac{\sum_{i=1}^N Y_i}{N} \right)}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 คือ ประสิทธิภาพของผลที่ได้รับ (ผลลัพธ์) จากกระบวนการ

Y_i คือ คะแนนที่นักศึกษาแต่ละคนได้ จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียน

N คือ จำนวนนักศึกษาทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

B คือ คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียน

2. หาค่าเฉลี่ย ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน พร้อมทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ T-Test

$$t = \frac{b_i}{\sqrt{\frac{MS_{res}}{(n-1)S_x^2}(1-R_L^2)}}$$

โดยที่ MS_{res} คือ ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน
 S_x^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนตัวแปรอิสระที่ใช้เป็นตัวพยากรณ์
 b คือ สัมประสิทธิ์การถดถอย
 R_L คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวที่ i กับตัวที่เหลือ

3. การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

ผู้วิจัย วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการทดสอบค่าที่ (t-test for independent samples) ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพโมดูล

ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยโมดูลการสอน เรื่อง กฎการเคลื่อนที่ของ นิวตันและ เรื่องงานและพลังงาน เป็นตามตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ผลการประเมินทักษะกระบวนการคิด การวิเคราะห์แก้ปัญหาโจทย์ และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในระหว่างสอน เรื่อง กฎการเคลื่อนที่ของนิวตัน

จำนวน N	คะแนนวัดผล 1 รวม ($\sum X$)	คะแนนวัดผล 2 รวม ($\sum Y$)	คะแนนเต็มวัดผล 1 (A)	คะแนนเต็มวัดผล 2 (B)	E_1	E_2
45	388	1599	10	40	86.22	88.83

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ประสิทธิภาพการสอนด้วยด้วยโมดูล เรื่อง กฎการเคลื่อนที่ของนิวตัน ได้ผล E_1 / E_2 มีค่าเป็น 86.22/88.83

ตารางที่ 2 ผลการประเมินทักษะกระบวนการคิด การวิเคราะห์แก้ปัญหาโจทย์ และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในระหว่างสอน เรื่อง งานและพลังงาน

จำนวน N	คะแนนวัดผล 1 รวม ($\sum X$)	คะแนนวัดผล 2 รวม ($\sum Y$)	คะแนนเต็มวัดผล 1 (A)	คะแนนเต็มวัดผล 2 (B)	E_1	E_2
45	392	1479	10	40	87.11	82.17

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ประสิทธิภาพการสอนด้วยด้วยโมดูล เรื่อง งานและพลังงาน ได้ผล E_1 / E_2 มีค่าเป็น 87.11/82.17

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยโมดูล ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ฟิสิกส์ 1 ได้แก่ เรื่อง กฎการเคลื่อนที่ของนิวตัน และเรื่องงานและพลังงาน เมื่อวิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบที (T-Test) เพื่อจะได้ทราบว่า หลังการใช้โมดูล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามีพัฒนาการอย่างไร ได้ผลดังตารางที่ 3 และ 4 ดังนี้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยโมดูล เรื่อง กฎการเคลื่อนที่ของนิวตัน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ค่าที (t)	Sig.
ก่อนเรียน	45	3.11	2.23	9.434*	.000
หลังเรียน	45	5.22	2.71		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยโมดูล เรื่อง กฎการเคลื่อนที่ของนิวตัน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยโมดูล เรื่อง งานและพลังงาน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ค่าที (t)	Sig.
ก่อนเรียน	45	8.77	2.89	12.401*	.000
หลังเรียน	45	12.43	2.91		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยโมดูล เรื่อง งานและพลังงาน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

สรุปและอภิปรายผลการทดลอง

จากผลการวิจัย เรื่องการพัฒนาและหาประสิทธิภาพโมดูลเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ มีค่าประสิทธิภาพของการสอนโดยใช้โมดูล เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 และค่าประสิทธิภาพ ของรูปแบบการเรียนการสอนฟิสิกส์ โดยใช้โมดูล มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 86.22/88.83 และ 87.11/82.17 โดยมีค่าเกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้น สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการวัดความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน จากการทดสอบความแตกต่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยสถิติทดสอบที พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ในรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้โมดูล แสดงว่า รูปแบบการเรียนการสอนนี้ เหมาะสม และสามารถพัฒนาการเรียนรู้อาชีวฟิสิกส์ได้จริง

การวิจัยครั้งนี้ นอกจากจะได้รูปแบบการเรียนการสอนฟิสิกส์ โดยการใช้โมดูลการสอน ยังได้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายถือได้ว่าเป็นการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถนำไปประยุกต์กับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ และจากผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับทฤษฎีหลักการตามปรัชญาทางการศึกษากลุ่มสวภานิยม หลักจิตวิทยากลุ่มเชื่อมโยงนิยม และกลุ่มเกสตัลท์ ซึ่งจะเห็นได้ว่า สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเนื้อหา และพัฒนาผู้เรียนได้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียน การสอนได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้โมดูลไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น ๆ ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กันยา สุวรรณแสง. 2520. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: รวมสาสน์.
ฉลองชัย ชิวสุทรสกุล. 2540. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฟิสิกส์พื้นฐานแบบผสมผสาน. คณะวิทยาศาสตร์ และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสารสนเทศจันทบุรี.
ชัยยงค์ พรหมวงศ์. และวาสนา ทวีกุลทรัพย์. 2540. “ชุดการสอนรายบุคคล”ในเอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการศึกษา พัฒนสร หน่วยที่ 4”นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
นิยม ทองอุดม. 2549. การศึกษาเปรียบเทียบการสอนวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง บรรยากาศโดยใช้บทเรียนแบบโมดูลกับการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์. การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- บุญชม ศรีสะอาด. 2537. การวิจัยเบื้องต้นการพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พรรณิภา ทองเงิน. 2523. เอกสารการสอนชุดวิชา. เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมมาธิราช.
- พิทยาภรณ์ ดำรงสกุลรัตน์. 2522. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการเรียนด้วยบทเรียนแบบโมดูลกับการสอนปกติ เรื่องกระบวนการวิทยาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์-การสอน) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาฟิสิกส์. 2546. คู่มือการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ 1 (Study Guide Physics 1). สาขาวิชาฟิสิกส์สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัย.
- รวีวรรณ ชินะตระกูล. 2538. วิธีวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุปรีย์ เจริญมิตรผ่อง พัฒนาโมดูลการสอนวิชาไฟฟ้าเบื้องต้นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาไฟฟ้า. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต(เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. 2548. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิรินทรา คงบุญ. การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาฟิสิกส์ เรื่องไฟฟ้ากระแส ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem- Based Learning).
- เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. 2528. เทคโนโลยีทางการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- อนันต์ วงศ์กระจ่าง. 2548. การสร้างและหาประสิทธิภาพของบทเรียนโมดูล เรื่องเพลงเถียง เพลงดอกจอก ชุดเพลงหนอนและเพลงสะพาน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2521. วิทยานิพนธ์. ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชามนุษยสัมพันธ์ โดยใช้เทคนิค
การเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
A Compare of the Achievement of Students in Rambhai Barni
Rajabhat University with Learning by Using Mind Mapping Technique
for Teaching in Course Human Relationships

อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ วรญา ภูเสตวงษ์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชามนุษยสัมพันธ์ โดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 50 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยประมวลการสอนและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t – test)

ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชามนุษยสัมพันธ์ โดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : แผนภูมิ Mind Mapping, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The objectives of this research were to compare of the achievement of students in Rambhai Barni Rajabhat University with learning by Using Mind Mapping technique for Teaching in Course Human Relationships as classified by pretest and Posttest. The 50 samples, select by simple random sampling, included students in Rambhai Barni Rajabhat University with learning by using Mind Mapping technique in course Human Relationships. The data collecting instruments ware course syllabus and achievement tests with .90 reliability coefficient. Statistics employed for data analysis were mean, standard deviation and t – test.

The research found that the posttest of the achievement of students in Rambhai Barni Rajabhat University with learning by Using Mind Mapping technique for Teaching in Course Human Relationships was significantly higher than the pretest of the achievement of students at the .05 level.

Keywords : Mind Mapping, Achievement

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆของสังคมในปัจจุบัน ทำให้เกิดกระแสผลักดันให้การจัดการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนตามไปด้วย ทั้งนี้ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ได้บนสังคมที่เปลี่ยนแปลงนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 11) มาตรา 22 ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ฉะนั้น อาจารย์ ครูผู้สอน จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมาก ครูควรจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง และสามารถแสวงหาความรู้จากสื่อต่างๆได้ การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพที่สมบูรณ์ครบถ้วน ทั้งเป็นคนดี มีปัญญา มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี ตลอดจน

มีความรับผิดชอบต่อสังคม ถ้าหากการจัดการเรียนรู้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คนที่มีคุณภาพเหล่านั้นก็จะพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าและมีสันติสุข ปัจจัยที่จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้ประสบความสำเร็จ มีองค์ประกอบสำคัญหลายองค์ประกอบ หนึ่งในองค์ประกอบสำคัญเหล่านั้น คือ เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping นั้นเอง

วิชามนุษยสัมพันธ์ เป็นรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ตามหลักสูตรทุกหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยมุ่งพัฒนาให้นักศึกษาเกิดลักษณะอันพึงประสงค์ในหลายๆด้าน มีทักษะในการดำเนินชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านการสื่อสารและเทคโนโลยี มีการทำงานอย่างเป็นกระบวนการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะทางปัญญา มีความรับผิดชอบ และสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีได้

ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้สอนวิธีและกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้อง เลือกเทคนิคหรือกลวิธีใดๆมาช่วยฝึกให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งแนะนำให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้กลวิธีในการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับตนเอง และสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนมีโอกาที่จะพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของตน หากได้รับการฝึกใช้กลวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเทคนิควิธีการที่ผู้วิจัยสนใจและเห็นว่าน่าจะนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ได้ดี คือเทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping เทคนิควิธีนี้เป็นเทคนิคการจดบันทึกที่จะช่วยให้เกิดอิสระทางความคิด สามารถระดมความคิด จัดหมวดหมู่ความคิดและช่วยในการจำอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการคิด การจำโดยเพียงลำพังหรือจะจำเป็นกลุ่ม อันเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

ดังนั้น บทบาทหน้าที่ของอาจารย์ผู้สอนซึ่งเคยมุ่งเพียงสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบเดิมๆนั้นก็คือ สอนโดยการบรรยาย ทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนขาดแรงเสริมและทักษะที่ควรจะได้รับการพัฒนาตามความเหมาะสม และทำให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาที่เรียนนั้นไม่เพียงพอแต่บทบาทหน้าที่ของอาจารย์ผู้สอนจะเปลี่ยนไป เน้นในการค้นหาเทคนิควิธีการที่จะช่วยฝึกให้นักศึกษาจัดการบริหารหรือควบคุมกระบวนการในการเรียนรู้ของนักศึกษาเองได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเอาเทคนิควิธีการเขียนแบบ Mind Mapping มาพัฒนาเป็นรูปแบบการสอนรายวิชามนุษยสัมพันธ์ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดทักษะที่จะควรได้รับการพัฒนาตามความเหมาะสม และทำให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชามนุษยสัมพันธ์ โดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชามนุษยสัมพันธ์ โดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ทั้งก่อนและหลังเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ภาคปกติ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ที่เรียนรายวิชามนุษยสัมพันธ์จำนวน 4 หมู่เรียน รวม 165 คน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ภาคปกติ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ที่เรียนรายวิชามนุษยสัมพันธ์ ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากมา 1 หมู่เรียน จำนวน 50 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

- 2.1 ประมวลผลการสอน เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชามนุษยสัมพันธ์โดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping โดยศึกษาแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้รายละเอียดของเนื้อหาวิชามนุษยสัมพันธ์ รวมถึงเทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping
- 2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 80 ข้อ ใช้สำหรับทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาที่จัดการเรียนรู้รายวิชามนุษยสัมพันธ์

สัมพันธ์โดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ค่าอธิบายรายวิชามนุษย์สัมพันธ์ พร้อมทั้งศึกษากonstrukแบบทดสอบขึ้นมา 80 ข้อ นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา แล้วนำข้อสอบไปหาค่า IOC จากนั้นนำแบบทดสอบไปหาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และหาค่าความเชื่อมั่น ซึ่งแบบทดสอบจะนำไปใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

สรุปผลการวิจัย

จากการทดลองโดยการจัดการเรียนรู้รายวิชามนุษย์สัมพันธ์โดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชามนุษย์สัมพันธ์โดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชามนุษย์สัมพันธ์โดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการสอนรายวิชามนุษย์สัมพันธ์โดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลดังต่อไปนี้

1. การเรียนโดยการจัดการเรียนรู้รายวิชามนุษย์สัมพันธ์โดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping เป็นการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนจัดทำแผนภูมิ Mind Mapping เท่ากับเป็นการให้ผู้เรียนฝึกฝนการทำผังเครือข่ายองค์ความรู้ (schemata network) ซึ่งมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และสามารถค้นคว้าได้ด้วยตนเอง และเมื่อรวมเป็นกลุ่มย่อยๆ โดยที่สมาชิกในกลุ่มจะสามารถกัน สมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2545 ข. : 192) กล่าวว่าว่าการจัดการเรียนรู้ในลักษณะให้เรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นการจัดการเรียนรู้แนวหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหา อภิปรายและแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผลซึ่งกันและกัน ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะและกระบวนการคิด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร ทูเครือ (2544 : 67) ที่ได้ศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้แผนผังมโนทัศน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้ผังมโนทัศน์ (Mind Mapping) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ และนักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้ผังมโนทัศน์ (Mind Mapping) มีความคงทนในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ

2. การเรียนโดยการจัดการเรียนรู้รายวิชามนุษย์สัมพันธ์โดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping เป็นการเสริมแรงให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน เพราะว่าผู้เรียนแบบนี้ผู้เรียนได้รับข้อมูลทันที นั่นก็คือผู้เรียนสามารถได้รับข้อมูลในเชิงลึกโดยเชื่อมโยงความคิดหลัก ความคิดรองและความคิดย่อยเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อเป็นข้อสรุปสาระสำคัญของเรื่อง เป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2556 : 190) ที่กล่าวว่าเทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ช่วยให้ผู้เรียนฝึกความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งหมายถึงทักษะในการเชื่อมโยงสิ่งที่ตนรู้อยู่แล้วกับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่หรือพบโดยไม่คาดฝัน เกิดสิ่งใหม่ที่กระตุ้นความสนใจ หรือเกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน และผู้เรียนได้ฝึกทักษะสังเคราะห์ซึ่งหมายถึงการนำเอาสิ่งที่รู้อยู่แล้วกับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่มาผสมกันเป็นสิ่งใหม่ที่เป็นภาพรวมใหม่ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของล่อ อางนันทน์ (2542 : 105) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องสิ่งแวดล้อมทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกับนักเรียนกลุ่มควบคุม และนักเรียนกลุ่มทดลองมีความคิดสร้างสรรค์ภายหลังการทดลองสูงขึ้น

3. นักศึกษาขยยังไม่เคยได้รับการจัดการเรียนรู้ในลักษณะนี้มาก่อน จึงทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้น ตั้งใจเรียน ร่วมทำกิจกรรมเป็นอย่างดี เพราะการเรียนแบบนี้นักศึกษาสามารถเข้าถึงเนื้อหาที่เรียนได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน เทคนิคที่นำมาใช้จัดการเรียนรู้อย่างช่วยกระตุ้นความสนใจต่อการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ไม่ทำให้เบื่อง่าย ซึ่งผู้วิจัยได้สังเกตในขณะจัดการเรียนรู้พบว่า นักศึกษานุกเวลาเรียนโดยวิธีนี้ และจากการสอบถามนักศึกษา นักศึกษามีความพอใจและเห็นด้วย

กับการจัดการเรียนรู้ในลักษณะนี้ จึงเป็นผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของทศาน แคมมณีและคณะ (2544 : 25) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมที่สนุกสนาน ทำให้เกิดความรู้สึกเบิกบาน เพราะหลุดพ้นจากความไม่รู้นำไปสู่ความไม่รู้อีก เพราะเป็นเรื่องสนุก ผู้สอนจึงควรสร้างภาวะที่กระตุ้นให้เกิดการอยากรู้หรือคับข้องใจบ้าง จะเกิดความสุขขึ้นจากการได้เรียนรู้เมื่อค้นพบคำตอบได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของภานี สงฆ์ประชา (2545 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาผลการใช้แผนผังความคิดประกอบการสอนภาษาอังกฤษที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนที่ได้รับการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด (Mind Mapping) หลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษตามปกติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การให้ผู้เรียนจัดทำแผนภูมิ Mind Mapping ควรมีการสนทนาและแนะนำถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเรียนโดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping รวมทั้งการสร้างบรรยากาศที่ดีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้สอนควรมีการเตรียมตัวก่อนล่วงหน้าและจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้ให้พร้อมก่อนสอน
3. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ผู้สอนควรเลือกเรื่องที่เป็นหลักการหรือกระบวนการที่มีความสำคัญในรายวิชา สำหรับทดลองทำแผนภูมิ Mind Mapping เรื่องที่เลือกควรมีความสัมพันธ์หรือความเชื่อมโยงมากๆ จากนั้นผู้สอนดำเนินการจัดทำตัวอย่างแผนผังแสดงแผนภูมิ Mind Mapping ให้ผู้เรียนดู
4. ผู้สอนควรทำตัวอย่างแผนภูมิแบบอื่นให้ผู้เรียนได้เห็นว่ามีหลากหลายแบบ สามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ทำแผนภูมิ Mind Mapping ได้หลากหลายแบบ
5. ผู้สอนควรจัดให้มีพื้นที่เขียนแผนภูมิหรือแผนผังร่วมกันในห้องหรือในกลุ่ม พร้อมทั้งอุปกรณ์ เครื่องใช้
6. สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเผยแพร่และส่งเสริมให้ผู้สอนนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้
7. ขณะให้ผู้เรียนฝึกการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ผู้สอนควรดูแลอย่างใกล้ชิดและคอยแนะนำในการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping กับเทคนิคอื่น ๆ หรือการสอนโดยปกติเพื่อหาความแตกต่าง
2. ควรมีการใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการและสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาของรายวิชาต่างๆตามหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการนำเทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ที่เรียนในห้องเรียนไปปรับใช้กับการเรียนและงานต่างๆได้
3. ควรมีการนำเทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ไปศึกษาวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆและควรนำไปทดลองกับการประชุม สัมมนาหรือการฝึกอบรม เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแผนภูมิ Mind Mapping ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. 2545 ก. คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- 2545 ข. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- ทศาน แคมมณีและคณะ. 2544. กระบวนการเรียนรู้ : ความหมาย แนวทางการพัฒนาและปัญหาข้อข้องใจ. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- บุญชม ศรีสะอาดและคณะ. 2549. การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ภาณี สงฆ์ประชา. 2555. การศึกษาผลการใช้แผนผังความคิดประกอบการสอนภาษาอังกฤษที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. ปรินญาณิพนธ์ ปรินญามหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- ลออ อางนายนท์. 2542. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังมโนทัศน์. ปรินญาณิพนธ์ ปรินญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิจารณ์ พานิช. 2556. สนุกกับการเรียนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศิริพร ทูเคื้อ. 2544. ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้แผนผังมโนทัศน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินญาณิพนธ์ ปรินญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุวิมล ติรกานนท์. 2549. การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญา ร่วมกับการเพิ่มพูนการคิด คณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกะคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

The Development of Contemplative Learning with Advancing Children's Mathematical Thinking to Enhance Mathematically Logical Thinking for Early Childhood Learners.

วิราวรรณ ภูแถมไสย์

สาขาหลักสูตรและการสอน ครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญา ร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกะคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย และ 2) เปรียบเทียบความสามารถการคิดตรรกะคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญา ร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวรรณสว่างจิต ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์และแบบประเมินความสามารถการคิดตรรกะคณิตศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 1) ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ ซึ่งมุ่งพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางการคิดตรรกะ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ มุ่งพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางการคิดตรรกะ 3) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 กระตุ้นการคิด ขั้นที่ 2 สันนิษฐานคำตอบ ขั้นที่ 3 พิสูจน์เหตุผล ขั้นที่ 4 สรุปหลักการทางคณิตศาสตร์ 4) ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบทำให้มีความสามารถทางการคิดตรรกะคณิตศาสตร์ 4 ด้านดังนี้ แจกแจงเหตุผล ความสัมพันธ์ ความเชื่อมโยงและข้อสรุปทางคณิตศาสตร์

2. เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางการคิดตรรกะคณิตศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: จิตปัญญา การคิดตรรกะคณิตศาสตร์

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop the contemplative learning with advancing Children's Mathematical Thinking to enhance mathematically logical thinking for early childhood learners and 2) to compare mathematically logical thinking skill of early childhood learners between before and after contemplative learning with advancing children's mathematical thinking. The sample included 25 pre-childhood students from Wannasawangchit School in the 2nd semester of academic year 2013. The research instruments consisted of lesson plans and assessment form of mathematically logical thinking skill. Data was statistically analyzed in percentage, mean, and t-test.

The findings revealed as follows:

1. The developed contemplative learning model delineated the following components: 1) theories/concepts of developing early childhood learners' logical thinking 2) model objective of developing early childhood learners' logical thinking 3) learning process in 4 steps: step 1 – thinking encouragement; step 2 – setting hypothesis; step 3: experiment; and step 4 – mathematical conclusion, and 4) the learning outcomes in 4 aspects i.e. reasoning, relating, linking, and mathematical summarizing.

2. The mathematically logical thinking skill of early childhood learners after learning through the developed learning model was found higher significantly at 0.01 level.

Keywords: Contemplative Learning, Mathematically Logical Thinking

บทนำ

การคิดนับเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่แสดงถึงศักยภาพของมนุษย์ เพราะความสามารถทางความคิดจะนำไปสู่การพัฒนา ด้านอื่นอย่างไม่รู้จบ ถ้าเป็นการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถนำความคิดไปประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการศึกษาวิชาต่างๆ และใช้ความสามารถทางความคิดในการแก้ปัญหา ในการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ และในการพัฒนาคุณภาพชีวิต การคิดเป็น เครื่องมือสำคัญในการดำเนินชีวิตให้เด็กมีพลังในการแสวงหาความรู้ เรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมเด็กแต่ละคนมี การคิดแตกต่างกัน มีการคิดที่ยืดหยุ่นได้ เด็กต้องการประสบการณ์ในการคิดที่ทำให้เขาประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม ต่างๆ ได้

การพัฒนาการคิดของคนเริ่มตั้งแต่แรกเกิด พัฒนาการทางการคิดเกิดจากการได้สัมผัส การเคลื่อนไหวการตอบสนอง สิ่งแวดล้อม เพียงแต่ว่าเด็กยังไม่สามารถตอบสนองด้วยภาษา เด็กสามารถสร้างหน่วยความรู้ (Schemes) จากสิ่งที่เขาได้รับ และจากกระบวนการปรับตัวของเด็ก เมื่อเด็กอายุ 2-7 ปี พัฒนาการทางภาษาของเด็กจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว เด็กวัยนี้มีความคิด และการกระทำเป็นของตนเอง การคิดในทุกสิ่งทุกอย่างของเด็กเป็นการคิดด้วยเหตุผลและมีจุดประสงค์ มีการรับรู้ที่ชัดเจน พัฒนาการเหล่านี้เป็นสิ่งที่ครูต้องเข้าใจ เพราะการให้ประสบการณ์แก่เด็ก และการกระทำของครูเป็นสิ่งที่เด็กรับรู้ และเรียนรู้มาก ในช่วง 2-7 ปีนี้ อาจแบ่งช่วงย่อยได้ 2 ระยะ คือ 2-4 ปี เป็นขั้นก่อนปฏิบัติการและระยะระลึกรู้ อายุ 4-7 ปี เป็นช่วงที่สามารถทางภาษาปรากฏชัดเจน ที่สำคัญเด็กมีความสามารถทางการคิด และต้องการโอกาสในการเรียนรู้ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2545, น.36) การคิดของเด็กจะใช้เหตุผลในการคิดจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เด็กเล็กจะใช้เหตุผลเมื่อเขาได้เล่น ได้แก้ปัญหาต่างๆ ได้สังเกตจากสิ่งรอบๆ ตัว และในการได้รับฟังผู้อื่น เด็กจะมีระบบการคิดที่ดีขึ้นเมื่อเขามีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น เด็กจะขยายความคิดต่อไปพร้อมๆ กับการใช้เหตุผลของเขา โดยใช้พื้นฐานประสบการณ์ที่เขาได้รับ หรือจากข้อมูลข่าวสารต่างๆ โดยไม่มีการคาดเดา แต่เด็กจะมีการทดสอบการคาดเดาของเขาเองด้วย สมาคมครูคณิตศาสตร์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (NCTM, 2007, p.122) สำหรับเด็กทักษะการคิดในชั้นเรียนมีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นการส่งเสริมกระบวนการคิดซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดครูต้องกระตุ้นให้เกิดทักษะการคิด และทำให้การคิดของเด็กประสบความสำเร็จ เด็กได้ใช้กระบวนการคิดในการแก้ปัญหา

การคิดเป็นทักษะที่พัฒนาได้ และมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาผลที่เกิดจากการพัฒนาสังเกตได้จากพฤติกรรมที่แสดงออก ผู้มีทักษะทางการคิดส่วนใหญ่มักได้รับการฝึกฝน อาจเป็นการฝึกโดยพ่อแม่ ครูอาจารย์ หรือเกิดจากการฝึกฝนจากสภาพแวดล้อมต่างๆ (อรพรรณ พรสีมา, 2545, น.30) การสอนคิดในเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นที่จะเรียนรู้การคิดหลังจากอายุ 4 ปี การคิดของเด็กจะมีเหตุผลมากขึ้นแต่การคิดจะแสดงออกมาในลักษณะของการรับรู้มากกว่าความเข้าใจ เด็กจะมีปฏิกริยาต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้นคือ สนใจอยากรู้อยากซักถาม เด็กวัยนี้จะใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการคิด (พรณี ช. เจนจิต, 2545, น.73)

กุลยา ตันติผลาชีวะ อธิบายว่า การสอนให้เด็กคิดเป็นหน้าที่ของครู ครูต้องสามารถจับประเด็นปัญหาการคิดของเด็กให้ได้ แล้วกระตุ้นด้วยคำถามขยายความคิดคือใช้คำถาม ถามว่าทำไม เพราะอะไร ในกรณีที่ปัญหาที่ยากครูอาจเริ่มต้นคำถามเพื่อปูพื้นฐานความรู้ก่อน คำถามที่ครูใช้ถามเด็กควรเป็นคำถามปลายเปิดที่เด็กสามารถคิดคำตอบอย่างหลากหลายอย่าใช้คำถามปลายปิด เช่น ใคร อะไร คำถามปลายปิดเป็นคำถามที่เน้นความจำอย่างเดียว กิจกรรมการเรียนการสอนสามารถกระตุ้นให้เด็กคิดหาคำตอบได้แต่การขยายความคิดให้ถ่องท้อมาจากการใช้คำถามของครู ในขณะที่เด็กกำลังเผชิญปัญหาครูต้องให้เวลามากพอให้เด็กได้คิดโดยเฉพาะเด็กปฐมวัยพัฒนาการทางปัญญาไม่เป็นนามธรรมพอ ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เด็กสามารถสัมผัส คิดค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ครูต้องไม่เป็นผู้ชี้บอก ชี้แนะให้แก่เด็กหรือคิดเสียเอง ครูต้องอำนวยความสะดวกในการคิด นอกจากกระตุ้นให้เด็กคิดด้วยคำถามแล้วอย่างน้อยครูควรฝึกเด็กให้คิดแบบมีเหตุผลจากข้อมูลง่ายๆ ที่เด็กได้รับรู้ด้วยตนเอง (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2545, น.39)

การคิดมีหลายลักษณะ เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ การคิดแก้ปัญหา การคิดเชิงคณิตศาสตร์ สำหรับการคิดตรรกคณิตศาสตร์ เป็นกระบวนการคิดที่ใช้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ในการหาคำตอบ โดยใช้แนวคิด และวิธีการที่มีเหตุผล มีโครงสร้างและความสัมพันธ์ระหว่างความจริงและเหตุผลอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน โดยเด็กได้ลงมือกระทำ

กิจกรรม เพื่อให้เกิดทักษะที่จำเป็นในการเรียนคณิตศาสตร์ การ์ดเนอร์ (Gardner) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีความฉลาดทางด้านตรรกคณิตศาสตร์ ว่าจะเป็นผู้มีความสามารถในการจัดระบบการคิด การวิเคราะห์ การจัดกลุ่ม จดจำความสัมพันธ์ของการเชื่อมโยงรูปแบบได้ดี มีการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลโดยวิธีการทางคณิตศาสตร์ ซึ่งลักษณะของผู้ที่มีความฉลาดทางด้านตรรกคณิตศาสตร์ จะมีความสามารถ ในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ดี ใช้เหตุผลในการกระทำสิ่งต่างๆ ชอบคาดเดา สร้างทฤษฎี มีความพอใจในการคิดแบบนามธรรม มีทักษะการแก้ปัญหาและทักษะทางคณิตศาสตร์ อีกทั้งยังเป็นนักคิดอย่างต่อเนื่องอีกด้วย (อรพรรณ พรสีมา, 2545, น.36)

การคิดทางคณิตศาสตร์ เป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่าวิธีจะเริ่มต้นที่ปัญหา การลงมือกระทำกับปัญหาและมีการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิม การใช้เวลาและความมุ่งมั่นเพื่อให้เกิดกระบวนการตั้งคำถามหาคำตอบอย่างเฉลียวฉลาด การเรียนคณิตศาสตร์หัวใจสำคัญอยู่ที่การคิดทางคณิตศาสตร์ซึ่งสามารถเพิ่มพูนได้จากการขบคิดปัญหาอย่างตรงไปตรงมาคิดที่ตรงตรงจากประสบการณ์เดิม และจากการถ่ายโยงความรู้สึกับกับการลงมือมีการค้นคว้าสืบสอบซึ่งเป็นกระบวนการแก้ปัญหาหรือการได้มาซึ่งคำตอบ บุคคลที่มีความคิดด้านนี้จะเป็ต้นขบ่งชี้ว่าจะเป็นผู้สามารถใช้ความเป็นเหตุเป็นผลในการแก้ปัญหาต่างๆได้อีกด้วย (ณรงค์ ปันนิม, บทสัมภาษณ์, 2548) ข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญ 5 ประการในการคิดทางคณิตศาสตร์มีดังนี้คือ 1) ทุกคนสามารถคิดทางคณิตศาสตร์ได้ 2) การคิดทางคณิตศาสตร์สามารถเพิ่มพูนได้โดยการฝึกฝนด้วยการคิดที่ตรงตรง 3) การคิดทางคณิตศาสตร์สามารถถูกกระตุ้นได้โดยการโต้แย้งมีความสัมพันธ์กับความรูสึกและอารมณ์ 4) การคิดทางคณิตศาสตร์ส่งเสริมให้เกิดได้จากบรรยากาศของการตั้งคำถาม การท้าทาย และการคิดที่ตรงตรง และ 5) การคิดทางคณิตศาสตร์ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจตนเองและโลกรอบตัว เมสัน เบอร์ตัน และสเตซี่ (Mason, Burton and Stacey, 2005, p.9)

ลักษณะรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญาาร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กปฐมวัยเกิดกระบวนการวิหาเหตุผลเพื่ออธิบายสิ่งที่เป็นคำตอบ ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงโดยใช้เหตุผลจากการได้ใช้ประสาทสัมผัสบอกความสัมพันธ์ของลักษณะสิ่งทีสังเกต บอกความเชื่อมโยงการเรียนรู้ได้และบอกข้อสรุปทางคณิตศาสตร์ได้โดยใช้หลักการรูปแบบการเรียนการสอนจิตปัญญา ที่กุลยา ตันตผลาชีวะ (2545, น.44-45) เป็นผู้พัฒนาขึ้นจากความเชื่อว่าการสอนที่มีประสิทธิภาพต้องทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างมีความสุข เกิดองค์ความรู้จากกิจกรรมและสื่อที่ครูออกแบบมาประกอบกรหาคำตอบอย่างมีความหมาย สามารถสร้างนิสัยความต้องการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถคิดค้นพัฒนาตนและสิ่งที่ตนรับผิดชอบอย่างมีคุณภาพได้ ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้มี 5 ประการ คือ ผู้เรียนลงมือกระทำด้วยความคิด (Active Learning) ผู้เรียนต้องได้แสดงออกอย่างมีอิสระในการคิดและการกระทำ (Behaving Well) เพื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยการค้นพบ (Discovery Learning) และผู้เรียนก้าวหน้าในการเรียนรู้ (Progress) ผลที่ได้จากการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียน การสอนจิตปัญญา คือ ผู้เรียนสามารถจำเนื้อหาสาระที่ได้เรียนรู้ ผ่อนคลายขณะทีเรียน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติกรคิด ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง และรู้ถึงความก้าวหน้าของตนเองจากการเรียนการสอนในเรื่องนั้น ซึ่งจากการใช้หลักการรูปแบบการเรียนการสอนจิตปัญญานั้น ผู้วิจัยได้นำมาเป็นฐานสร้างรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญาและการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย มุ่งองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ให้สามารถบอกหรืออธิบายทีแสดงความเข้าใจในหลักการใช้เหตุและผลในเชิงตรรกหรือวิทยาศาสตร์ทีเด็กสามารถจัดการเกี่ยวกับตัวเลข ปริมาณ ทีเป็นทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยความสามารถทีจะสื่อความคิดเชิงตรรก 4 ด้านคือ บอกเหตุผลจากการได้ใช้ประสาทสัมผัส บอกความสัมพันธ์ของลักษณะสิ่งทีสังเกต บอกความเชื่อมโยงผลการเรียนรู้ได้ และบอกข้อสรุปทางคณิตศาสตร์ได้ ซึ่งเชื่อว่าจะเกิดได้จาก การเรียนรู้ทีพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยซึ่งได้แก่ การจับคู่ การจัดประเภท การเปรียบเทียบ การจัดลำดับ รูปร่าง และการวัด เด็กปฐมวัยสามารถส่งเสริมการคิดตรรกคณิตศาสตร์ได้ โดยจัดกิจกรรมทีมีความเหมาะสมกับพัฒนาการและความสามารถของเด็กตามหลักการของทฤษฎีของพิวาเจท์และบรูเนอร์ทีกล่าวว่าเด็กในวัยนี้จะมีภาวะคือรื้อร้น อยากรู้อยากเห็น อยากค้นหาและการจากทีเด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้คิดค้นหาคำตอบด้วยตนเองได้ลงมือสร้างได้หยิบจับ ได้ทดลอง สืบค้น และทำงานร่วมกับเพื่อนๆ โดยได้ลงมือกระทำกับวัตถุจริง เห็นความสำคัญของกิจกรรมทีได้ทำในชีวิตจริงมากกว่ากิจกรรมทีทำในกระดาษหรือในหนังสือ (Morrison, 2005, p.301)

จากสภาพปัญหาและการศึกษาถึงความสำคัญของการสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าครูจะเป็นบุคคลสำคัญในการวางรากฐานการคิดและการเรียนรู้ทีเหมาะสมกับธรรมชาติ การเรียนรู้ของ

เด็กปฐมวัย และเป็นการสนองตอบต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในมาตรา 24 ซึ่งได้ระบุไว้ว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการปฏิบัติดังนี้คือ ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดให้แก่เด็ก ผู้วิจัยเชื่อว่าสามารถที่จะสร้างเสริมการคิดตรรกคณิตศาสตร์ให้แก่เด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำความสามารถในการคิดไปใช้ในการเผชิญปัญหาและแก้ปัญหาได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญา ร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญา ร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญา ร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญา ร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการออกแบบแนวทางการจัด การเรียนการสอน หรือออกแบบรูปแบบการสอน ให้ครอบคลุมองค์ประกอบของการสอน คือ ทฤษฎีหรือหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และผลที่ได้รับจากการใช้

ส่วนที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย เป็นการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนโดยใช้แนวคิดจิตปัญญา ร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) และแบบทดสอบความสามารถทางการคิดตรรกคณิตศาสตร์

ส่วนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญา ร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการทดลองใช้รูปแบบการเรียน การสอน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชายหญิงอายุ 4-5 ปี กลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนนรรณสว่างจิต สังกัดการศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 25 คน โดยใช้การทดลองแบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อนและหลัง (One-Group Pretest-Posttest Design)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความสามารถทางการคิดตรรกคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังดำเนินการสอนใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญา ร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) โดยใช้สถิติ t-test dependent

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญา ร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยนำเสนอตามขั้นตอนการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญา ร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย

ผลการประเมินความเหมาะสมของแต่ละองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญา ร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.80-4.70 จึงถือว่าองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอนทุกประเด็นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญาร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ผลการประเมินแต่ละรายการมีค่าสูงกว่า 0.5 และได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67-1.00 นั่นคือ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าทุกองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญาร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมการคิดตรรกคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยมีความสอดคล้องกัน

ตอนที่ 2 ผลการทดลองการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญาร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

ความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญาร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยรวมหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญาร่วมกับการเพิ่มพูน การคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทุกกิจกรรมการเรียนรู้

สรุปและอภิปรายผล

จากการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ตามแนวคิดจิตปัญญาร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมการคิดตรรกคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางการคิดตรรกคณิตศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องมาจากการสอนตามขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน ทำให้เด็กเกิดความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์ที่สามารถอธิบายได้ว่า การให้เด็กเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบ เช่น เหมือนกัน ต่างกัน เท่ากัน มากกว่า น้อยกว่า ยาวกว่า สั้นกว่า ใหญ่กว่า เล็กกว่า โดยการวัด จะเป็นการวัดขนาด วัดความยาว หรือโดยการชั่งน้ำหนัก และดูเหมือนจะกำลังเปรียบเทียบไปด้วยว่าสิ่งของมีจำนวนเท่าใด อะไรที่มีจำนวนมากกว่าหรือน้อยกว่า มีขนาดสั้นกว่าหรือยาวกว่าหรือจะจัดเป็นแถว เปรียบเทียบความยาวหลายแบบและค้นพบสิ่งที่เปรียบเทียบว่ามีความเหมือนกัน ต่างกัน เท่ากัน ยาวกว่า สั้นกว่า พบว่าเด็กเกิดความเข้าใจสิ่งที่เด็กได้ลงมือกระทำจะสามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ได้ การที่เด็กเกิดการเชื่อมโยงประสบการณ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของความเข้าใจในมิติทางคณิตศาสตร์ไปด้วยหรือกล่าวว่ามีทัศนคติทางคณิตศาสตร์นั้นเกิดจากการคิดที่เป็นการเชื่อมโยงระหว่างสัญลักษณ์ ภาษา ประสบการณ์ตรง และรูปภาพก็ได้ (Haylock and Cockburn. 2009:13) ในขณะที่เด็กนับเขากำลังเชื่อมโยงภาษากับจำนวนจากสิ่งที่เห็นและได้รับประสบการณ์ตรงไปพร้อมๆกันซึ่งภายหลังเด็กจะสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์กับภาษาด้วยภาพของจำนวนได้และภาษาที่เกิดขึ้นจะเชื่อมโยงด้วยสัญลักษณ์

การให้เด็กบอกผลการเรียนรู้ในรูปของมโนทัศน์ซึ่งเกิดจากประสบการณ์และความคิดของเด็ก เช่น ในเรื่องของ การจัดคู่ การจัดประเภท การเปรียบเทียบ การจัดลำดับ รูปทรงและเนื้อที่ และการวัด (การชั่งน้ำหนัก) พบว่าเด็กได้ลงมือจัดกระทำกับวัตถุเพื่อที่จะตรวจสอบสิ่งที่เขาเห็น สิ่งที่เขาคิดทำให้เด็กการค้นพบ และแสดงออกถึงความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ที่เด็กเกิดการเรียนรู้กับมโนทัศน์ในเรื่องอื่นๆด้วย เช่นการจัดประเภทเด็กเลือกสิ่งของที่มีลักษณะเหมือนกันเอาไว้ด้วยกัน ทำให้เด็กเห็นปริมาณสิ่งของของเด็กจัดประเภท ทำให้เด็กสามารถบอกได้ว่าสิ่งของที่เด็กแยกออกมาและจัดประเภทไว้ด้วยกันนั้นกองไหนมากกว่า กองไหนน้อยกว่า

นอกจากเด็กจะได้เรียนรู้มโนทัศน์ของการจัดประเภทแล้วเด็กยังสามารถเรียนรู้มโนทัศน์ในเรื่องเปรียบเทียบอีกด้วย และนอกจากนี้การที่เด็กจัดประเภทสิ่งของในลักษณะต่างๆเช่นเรียงเป็นแถว วางเป็นกอง หรือจัดเป็นคู่ๆทำให้เด็กได้แสดงผลข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจเด็กมีโอกาสได้ตรวจสอบข้อมูลความรู้โดยการเปรียบเทียบข้อมูลที่มีอยู่ถึงสิ่งใดที่มีมากกว่าหรือน้อยกว่าได้ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังที่ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2550:39) กล่าวได้ว่า คณิตศาสตร์เป็นมโนทัศน์หนึ่งสำหรับเด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้จากการรับรู้ทางกายภาพ แล้วนำไปสู่การคิดเชิงเหตุผลที่เป็นตรรกที่บอกถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ความเป็นเหตุเป็นผลกัน แล้วนำไปสู่การพัฒนาทัศนคติไม่ว่าจะเป็น การนับ การเรียงลำดับ และจำนวน

ซึ่งสามารถสรุปผลการเรียนรู้ว่าเด็กมีความสามารถทางการคิดตรรกคณิตศาสตร์ คือ สามารถบอกหรืออธิบายที่แสดงถึงความเข้าใจหลักการใช้เหตุผลในเชิงตรรก 4 ด้าน ดังนี้ แจกแจงเหตุผล ความสัมพันธ์ ความเชื่อมโยง และข้อสรุปทางคณิตศาสตร์

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญา ร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 24 ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ครูและสถานศึกษาจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติ ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ความรู้มาใช้ และแก้ปัญหาเป็น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2551 สำหรับเด็ก อายุ 3-5 ปี กำหนดจุดมุ่งหมายที่ถือว่าเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ มุ่งให้มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับวัย ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการสอนไปใช้

1.1 การนำรูปแบบการเรียนการสอน ตามแนวคิดจิตปัญญา ร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ไปใช้กับเด็กปฐมวัยไปใช้ ควรเตรียมตัวโดยศึกษาคู่มือครู เพื่อทำความเข้าใจแนวคิด กระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งต้องปฏิบัติตามขั้นตอนโดยไม่มีข้ามขั้นตอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำไปใช้จริงจะต้องมีครูผู้ช่วยที่ได้รับการศึกษาคู่มือครู เช่นเดียวกับครูผู้สอนเพราะจะได้ดูแลได้อย่างทั่วถึง และมีความถูกต้องแม่นยำ ในการทำกิจกรรมในทุกครั้ง

1.2 การเลือกกิจกรรมการเรียนรู้หรือหัวข้อเรื่องเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้นควรเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสามารถและพัฒนาการของเด็กและควรเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดแทรกในชีวิตประจำวันได้ และครูจะต้องรู้ว่าเด็กมีประสบการณ์เรียนรู้อะไรบ้างแล้ว

1.3 สื่อการเรียนรู้ในการกระตุ้นให้เด็กคิดต้องเป็นสิ่งที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติและทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยการค้นพบด้วยตนเอง และมีจำนวนพอเพียงกับจำนวนของเด็กด้วย

1.4 ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ตามแนวคิดจิตปัญญา ร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมการคิดตรรกคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของรูปแบบ ไม่สามารถข้ามขั้นตอนได้ โดยประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

1.5 ครูต้องเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้แสดงออกในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง

1.6 ครูต้องฝึกและให้โอกาสเด็กในการทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อเกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคมอารมณ์ เด็กจะรู้จักการปรับตัว และฝึกการรอคอยให้เป็น

1.7 การประเมินความสามารถทางการคิดตรรกคณิตศาสตร์จะต้องประเมินเป็นรายบุคคล และประเมินกับเด็กกลุ่มใหญ่ทั้งหมดไม่ได้ ครูจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายที่จะประเมินเด็กวันละ 5-10 คน และประเมินตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาสภาพและปัญหาในการนำรูปแบบการเรียนการสอน ตามแนวคิดจิตปัญญา ร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ไปใช้กับเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 5-6 ปี ในสังกัดต่างๆ

2.2 ศึกษาการสร้างการมีส่วนร่วมของครู ครูผู้ช่วย ในการสร้างเสริมและจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน ตามแนวคิดจิตปัญญา ร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย และมีการติดตามผล ประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ศึกษาความเป็นไปได้ที่จะใช้แนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอน ตามแนวคิดจิตปัญญา ร่วมกับการเพิ่มพูนการคิดคณิตศาสตร์ (ACT) เพื่อสร้างเสริมความสามารถการคิดตรรกคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย มาใช้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

2.4 ศึกษาผลการนำรูปแบบการเรียนการสอน ไปใช้กับเด็กปฐมวัยที่อยู่ในลักษณะเป็นเด็กก่อนเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เพื่อสร้างเสริมให้เด็กมีความสามารถทางการคิดตรรกคณิตศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2545. **สายตาทรงคนคิด**. กรุงเทพฯ: ชัดเชสมิเดีย.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2545, มกราคม. “**เทคนิคการสร้างเสริมปัญญาเด็กปฐมวัย**”. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 1(1) : 40-41.
- 2543. **การสอนแบบจิตปัญญา: แนวการใช้ในการสร้างแผนการสอนระดับอนุบาลศึกษา**. กรุงเทพฯ : เอดิสันเพรสโปรดักส์
- 2545. **การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนปฐมวัยศึกษา**. กรุงเทพฯ : เอดิสันเพรสโปรดักส์
- 2545ก. **รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา**. กรุงเทพฯ : เอดิสันเพรสโปรดักส์
- 2546, กรกฎาคม. “**การใช้การคิดแบบหมวด 6 ใบในการสอนเด็กปฐมวัย**”. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 7(3) : 14-22
- 2549, เมษายน. “**การสอนคณิตศาสตร์เด็กปฐมวัย**”. วารสารการศึกษาปฐมวัย 10(2) : 38-45
- คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน, สำนักงานয়รัฐมนตรี. 2545. **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสแควร์
- คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ. 2545. **นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-5ปี) พ.ศ. 2545-2549**. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค.
- จิตเกษม ทองนาค. 2546. **การพัฒนาทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญา**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทิมา แซ่อึ้ง. 2545. **ผลการเรียนรู้แบบจิตปัญญา และการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนบ้านหน้าสถานี จังหวัดสระแก้ว**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณรงค์ บัณฑิต. 2548. **บทสัมภาษณ์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. กรุงเทพฯ
- ทิตนา แชมมณี. 2550. **รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2550. **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทิตนา แชมมณี และคณะ. 2545. **วิทยาการด้านการคิด**. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- นิตยา ประพุดติกิจ. 2545. **คณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย**. จิตยาลัยเพชรบุรี.
- บุปผา เมฆศรีทองคำ. 2545. **การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพ หนังสือพิมพ์สำหรับศึกษาศาสตร์**. ปรินญานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปิยวรรณ สันชุมศรี. 2547. **ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดอโบโน**. ปรินญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรียานุช จุลพรหม. 2547. **การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์**. ปรินญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประสิทธิ์วิรัช เจริญผล. 2547. **ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่อเติมด้วยลายเส้น**. ปรินญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิทักษ์ชาติ สุวรรณไตรย์. 2545. **การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สำหรับเด็กปฐมวัย**. ปรินญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรรณี ช.เจนจิต. 2545. **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : เมธีทีปส์.
- เพ็ญจันทร์ เจียบประเสริฐ. 2545. **เด็กปฐมวัยกับทักษะคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย**. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

- เพ็ญวิไล ฤทธาคนานนท์. 2545. **พัฒนาการทางพุทธิปัญญา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวนาถ เลหาบรรจง. 2545. **ผลของการจัดกิจกรรม การสอนแบบจิตปัญญาที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กปฐมวัย**. ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เยาวพา เดชะคุปต์. 2546. **กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : เอพี กราฟฟิกส์ ดีไซน์ ล้วน และอังคณา สายยศ. **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.
- วราพร ชาวสุทธ์. 2545. **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยการใช้การสอนตนเองกับการเรียนการสอนแบบรายบุคคลและแบบกลุ่มสำหรับนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง**. ปริญญาโท การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วราภรณ์ นาคะศิริ. 2546. **การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ทรายสี**. ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ 2544. **การวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านทักษะการคิด**. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ
- 2545. **การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด**. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ
- 2546. **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ : องค์การการค้าครูสภา
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2545. **หลังการเรียนรู้ : ในกระบวนการทัศน์ใหม่**. กรุงเทพฯ : SR Printing.
- วีณา ประชากุล. 2547. **ผลของการเล่นวัสดุปลายเปิดที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย**. ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และอุษา ซุชาติ. 2545. **ฝึกสมองให้คิดอย่างมีวิจารณญาณ**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ศรีสุรางค์ ทินะกุล และคนอื่นๆ. 2547. **การคิดและการตัดสินใจ**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. 2540. **จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย**. กรุงเทพฯ : มหาลัยธรรมศาสตร์.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2545. **การวัดและประเมินแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- เสาวนีย์ จันทร์ที. 2546. **ผลการจัดกิจกรรมเรียนรู้จากธรรมชาติตามรูปแบบจิตปัญญาที่มีต่อการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย**. ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมุน อมรวีวัฒน์. 2542. **การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2548. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อรพรรณ พรสีมา. 2545. **การคิด**. กรุงเทพฯ : สถาบันทักษะการคิด.
- อัญชลี ไสยวรรณ. 2548. **การพัฒนาแบบการเรียนการสอนทักษะการคิดแสวงหาความรู้สำหรับเด็กปฐมวัย**. ปริญญาโท การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารี พันธุ์มณี. 2545. **การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สู่ความเป็นเลิศ**. กรุงเทพฯ : ธนัชการพิมพ์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. 2542, มีนาคม -มิถุนายน. **การวิจัยและพัฒนา**.วารสารครุศาสตร์.17(3):48-54
- Anderson, A. Anderson, J&Shapiro. J2007, January. **Mathematical Discourse in storybook reading**. Journal for research in mathematics education.
- Assel ,Mike A. and Others. 2007. Precursors to Mathematical Skills : Examining the Role of Visual-Spatial Skills. Executive Processes. And Parenting Factors. **Applied Developmental Science**.7(1) : 27-38.
- Atweh, B, ; Kemmis, S.;& Weeks, P. 2007. **Action Research in Practice**. UK : Routledge
- Balfanz, R 2007. “Why do we teach young children so little mathematics?” **Some historical consideration**. In N. V. Copley (Ed), **mathematics in the early years** (p.p. 3-10). Reston VA : National Council of Teachers of mathematics and National Association for the Education of Young Children.

- Barry J. Wadsworth. 2005. **Piaget's Theory of Cognitive and Affective Development**. Foundations of Constructivtion 5thed. Longman.
- Baroody, Arthur J. 1997. **Problem Solving, Reasoning and Communicating K-8:Helping Children Think Mathematically**. New York:Macmillan.
- Charlesworth, Rosalind. 2005. **Understanding Child development : for adult who work with young children**. Delmar is a division of Thomson Learning.
- Clemen Douglas H. 2012. **Building Blocks For Young Children's Mathematical Development**. J. Educational Computing Research, Vol.27 (1&2) 93-110
- Fennimore and Tinzman. 2012. Blueprints for Success. Retrieved August 23, 2012, from <http://www.teachinagrivittues.net/html>.
- Fraivillig, 2005, April. Strategies for advancing children's mathematical Thinking Teaching **Children Mathematics**. 7(8):454-459
- Georgacarakos,G.N.:& Robin Smith. 1979. **Elementary Formal Logic**. Monotype Composition.
- Haylock Derek.: & Cock burn Anne. 2007. **Understanding Mathematics in the Lower Primary Years**. Athenaum Press, Gates head.
- Herrick, Pual. 1994. **The Many Worlds of Logic**. Holt, Rinehart and Winston.
- Hopkins Chirstine.: Gifford Sue.: & Pepperell Sandy. 2006. **Mathematics in the Primary School ; A sense of Progression**. London : Fulion.
- Kato, Y., Honda, M. and Kamii, C2006. **A Card Game to Encourage Logic, Mathematical Thinking**. Young Children on the Web July : 1-6.
- Mason, J. ; Burton, L. ; & Stacey. K. 2005. **Thinking Mathematically**: Revised. Ed. UK : Addison-Wesley Longman.
- Morrison, George S. 2005. **Fundamentals of Early Childhood Education**. 3rd. ed. New Jersey : Pearson Education.
- NCTM. 2007. Teaching Math : Grades K-2 : Reasoning and Proof 2001, p.122 Retrieved October 23, 2007, from <http://www.learner.org/channel/courses/teaching-math/gradesk-2/session-o>.
- Schielack, Chancelbr; & Childs. 2000. **Designing Questions to encourage children's mathematical Thinking**. Teaching Children Mathematics 6 (6); 398-402.
- Solso, Robert L. 1998. **Cognitive Psychology**. Boston: Allyn and Bacon.
- Warfield. 2001. **Creating Opportunities for Learning Mathematics**. Theory Into Practice 40(2: 110-117)

การพัฒนาแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลา เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

THE DEVELOPMENT OF INSTRUCTION MODEL BY USING METACOGNITION THEORY AND TECHNIC FISHBONE DIAGRAM TO DEVELOP THE ABILITY IN THINKING PROBLEM SOLVING OF HEALTH AND PHYSICAL EDUCATION FOR MUTHAYOMSUKSA 5 STUDENTS

พัชรี วงศ์เสถียร

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลา เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 50 คน โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน โดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้และแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่า t

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย 1.แนวคิด/ทฤษฎี/หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. กระบวนการจัดการเรียนการสอน 6 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นระบุปัญหาขั้นวางแผน ออกแบบแก้ปัญหาขั้นกำกับติดตาม ขั้นประเมินการคิดของตนเองและขั้นสรุป 4. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับตามรูปแบบ

2. ความสามารถในการคิดแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ทฤษฎีเมตาคอกนิชันเทคนิคการใช้ผังก้างปลาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop teaching model based on meta cognition theory and fishbone diagram technique to improve problem-solving skill in Health and Physical Education Subject Group for Matthayomsuksa-5 students and 2) to compare the students' problem-solving skill between before and after using teaching model based on meta cognition theory and fishbone diagram technique. The sample included 50 Matthayomsuksa 5 students obtained through cluster random sampling from RatanakosinsompodBangkhuntianSchool. The research instruments consisted of lesson plans and problem-solving skill assessment test Data was statistically analyzed in mean, standard deviation, and t-test.

The findings revealed as follows:

1. The developed teaching model based on meta cognition theory and fishbone diagram technique delineated 5 components: 1) thoughts/theory/and principle 2) objectives 3) the 6 processes in teaching i.e. introducing, problem identifying, planning, monitoring, assessment, and summarizing and 4) learning outcomes.

2. The students' problem-solving skill after learning through teaching model based on meta cognition theory and fishbone diagram technique was significantly higher at .01 level.

Keywords: Meta Cognition Theory, Fishbone Diagram Technique, Problem-Solving Skill

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2545) หมวด 4 เรื่องแนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้นั้นให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการฝึกทักษะการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2545, น.13) ซึ่งสอดคล้องกับกำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตราฐานที่ 4 ว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณคิดแก้ปัญหาความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ซึ่งตรงกับตัวบ่งชี้ข้อที่ 2 กำหนดว่าสามารถประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูลรู้จักพิจารณาข้อดี ข้อเสีย ความถูกต้อง ความผิด ระบุสาเหตุและผลสามารถเลือกวิธีและมีปฏิภาณในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างสันติมีความถูกต้องเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2545, น.24) และยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559 มุ่งพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้มีความเข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคนทั้งในเชิงสถาบันระบบโครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็งสามารถเป็นภูมิคุ้มกันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, น.39) คนไทยในอนาคตต้องเป็นบุคคลที่มีลักษณะ “มองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดีมีคุณธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมมีวิจารณญาณที่ดีเป็นคนมีคุณภาพเข้าสู่มาตรฐานสากล” (บุญใจ ชะเอม, 2551, น.2) สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือสามารถคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างถูกต้อง

การคิดแก้ปัญหา(problem solving thinking)เป็นการคิดอย่างมีเป้าหมายเพื่อนำไปใช้คลี่คลายสถานการณ์ต่างๆ ที่คอยก่อกวนสร้างความรำคาญ ความยุ่งยากสับสนและความวิตกกังวลต่างๆ ให้หมดสิ้นไป ดังที่ ฆนัท ธาตุทอง (2554, น.73) กล่าวว่า การคิดเป็นความสามารถทางสมองในการขจัดภาวะความไม่สมดุลที่เกิดขึ้นโดยพยายามปรับตัวเองและสิ่งแวดล้อมให้ผสมกลมกลืนกลับสู่สภาวะสมดุลหรือสภาวะที่เราคาดหวัง ดังนั้นการคิดแก้ปัญหาหนึ่งจึงเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างมากของมนุษย์ที่อยู่ในสภาวะสังคมปัจจุบัน ผู้ที่มีทักษะการคิดแก้ปัญหาจะสามารถเผชิญกับสภาวะทางสังคมที่เคร่งเครียดได้อย่างเข้มแข็ง การคิดแก้ปัญหาจึงมิใช่เป็นเพียงการรู้จักคิดและรู้จักใช้สมองหรือเป็นทักษะที่มุ่งพัฒนาสติปัญญาเพียงอย่างเดียวแต่ยังเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาทัศนคติค่านิยมความรู้ ความเข้าใจในสถานการณ์สังคมต่างๆ สามารถแก้ไขสถานการณ์เหล่านั้นได้เป็นอย่างดีอีกด้วย (สุวิทย์ มูลคำและคณะ, 2547, น.15)

กระบวนการคิด (Thinking Process) เป็น กระบวนการสร้างความเป็นระบบของความคิดทำให้เกิดการพัฒนาทั้งทางด้านกระบวนการและด้านความรู้ การที่ผู้เรียนจะสร้างความรู้ได้นั้น ผู้เรียนต้องอาศัยทักษะการคิดและกระบวนการคิดเป็นเครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ ดังที่ ทิศนา ขัมมณีและคณะ (2550, น. 12) ได้ศึกษาพบว่ามิติของการคิด มี 6 ด้าน คือมิติด้านข้อมูล มิติด้านคุณสมบัติที่เอื้ออำนวยต่อการคิด มิติด้านทักษะการคิด มิติด้านลักษณะการคิด มิติด้านกระบวนการคิดและมิติด้านการควบคุมและประเมินการคิดของตนเองหรือเรียกว่าเมตาคอกนิชัน(Metacognition)ในการคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้นผู้คิดต้องอาศัยทั้งทักษะการคิดขั้นพื้นฐานและทักษะการคิดขั้นสูง กล่าวคือในการคิดต้องอาศัยข้อมูลหรือเนื้อหาที่ใช้ในการคิดผู้คิดจะสามารถใช้กระบวนการคิดได้ดีนั้นต้องมีคุณสมบัติที่เอื้ออำนวยต่อการคิดและความสามารถในการควบคุมและประเมินการคิดของตนเองตลอดหรือเรียกอีกชื่อว่า เมตาคอกนิชัน

แบเกอร์และบราวน์(Baker and Brown, 1984, p.353-394)กล่าวว่า ผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนาเมตาคอกนิชันเป็นอย่างดี เป็นผู้ที่สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับข้อมูลใหม่ได้อย่างฉับไวและสามารถเชื่อมโยงเข้ากับความรู้เดิมได้เป็นอย่างดี ควบคุมกำกับตนเองจนสามารถเข้าใจได้ ดังที่ โอนีลและอะไบดิ (1996)ได้ให้ความหมายของเมตาคอกนิชันว่าเป็นทักษะกระบวนการคิดของเฉพาะบุคคลในการที่จะพัฒนากระบวนการแก้ปัญหา โดยกระบวนการดังกล่าวประกอบด้วย การวางแผนการตรวจสอบตนเอง การตระหนักรู้ และยุทธวิธีทางความคิด นอกจากนี้ ฟลาวเวลล์ (Flavell, 1997) กล่าวว่า เมตาคอกนิชันเป็นตัวควบคุมการทำงานของกระบวนการทางปัญญาและเบเยอร์(Beyer, 1987) กล่าวถึง เมตาคอกนิชัน ว่าช่วยให้ผู้เรียนสามารถ

ตัดสินใจความยากง่ายของงานและการเรียนรู้ สามารถนำเข้าสู่ระบบการจัดเก็บข้อมูลได้ง่ายขึ้นตั้งเห็นได้จากงานวิจัยของนักการศึกษาหลายๆ ท่าน เช่นพัทธ์ ทองตัน (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการเรียนวิทยาศาสตร์โดยใช้กลวิธีเมตาคอกนิชันต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์และต่อการพัฒนาเมตาคอกนิชันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้กลวิธีเมตาคอกนิชันมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์หลังการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเช่นเดียวกับ สมยศ ชิดมงคล (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมผลการเรียนและความตระหนักรู้ในการคิดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้การผสานแนวความคิดการประมวลสารสนเทศและการรู้คิด ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์และความตระหนักรู้ในการคิด หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับวชิรญา ฐิติพงศธร (2551) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการสอนโดยยุทธวิธีเมตาคอกนิชันเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนตามแบบการสอนรูปแบบการสอนโดยยุทธวิธีเมตาคอกนิชันมีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและ อัญชลลา โชติวุฒิเดชา (2553) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์และความสามารถในการเมตาคอกนิชันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้ยุทธวิธีเมตาคอกนิชันมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สูงกว่าก่อนเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับจันทร์ขจร มะลิจันทร์ (2554, น.6) กล่าวว่า เมตาคอกนิชัน คือ ความสามารถของบุคคลในการรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิดของตนเองและสามารถควบคุมและตรวจสอบความคิดทั้งหมดของตนเองได้ ซึ่งเกี่ยวกับกระบวนการในการวางแผน การควบคุมตรวจสอบและการประเมินผล ซึ่งจะเห็นได้ว่าการศึกษาดังกล่าวทำให้ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีเมตาคอกนิชันในการนำไปพัฒนารูปแบบการสอนให้มีประสิทธิภาพได้มากขึ้น

เทคนิคการใช้แผนภาพ (Graphic organizers) เป็นระบบการจัดเก็บข้อมูล หรือการนำเสนอข้อมูลหรือเรื่องราวเป็นภาพอย่างเป็นระบบง่ายต่อความเข้าใจ การจดจำและการนำออกมาใช้ เทคนิคการใช้ผังก้างปลา (A Fishbone Map) เป็นผังแผนภาพที่แสดงสาเหตุของปัญหาซึ่งมีความซับซ้อน ผังก้างปลาจะช่วยให้เห็นสาเหตุหลักและสาเหตุย่อยที่ชัดเจน (ทีศนา แฉมณีและคณะ, 2554, น.395) เป็นกลยุทธ์ที่ครูสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนได้ส่วนนักเรียนใช้ในการเรียนรู้ทำความเข้าใจบทเรียน ทำข้อมูลนามธรรมเป็นรูปธรรม จัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ ทำให้จำง่ายเรียกออกมาได้ง่ายและสามารถตรวจสอบความเข้าใจบทเรียนกับผู้อื่นได้ (ชนาธิป พรกุล, 2554, น.186) ดังจะเห็นได้จากงานวิจัย เช่น สุปรียา ต้นสกุล (2540) ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนการใช้ผังกราฟิกที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาในกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กลุ่มทดลองได้รับการสอนด้วยรูปแบบการใช้ผังกราฟิกส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนด้วยการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและความสามารถทางการแก้ปัญหาสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมและรูปแบบการสอนโดยใช้ผังกราฟิกที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักศึกษาช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น เช่นเดียว ศิริลักษณ์ แก้วสมบูรณ์ (2543) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคผังกราฟิกในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่มีต่อการนำเสนอข้อมูลความรู้ ด้วยผังกราฟิกและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนวมินทราชูทิศกรุงเทพมหานคร กลุ่มทดลองเรียนโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกส่วนกลุ่มปกติควบคุมเรียนโดยการสอนแบบปกติผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนตามแบบปกติ และวรพร ปณตพงศ์ (2544) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อมโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์และความสามารถในการนำเสนอข้อมูลด้วยผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มทดลองเรียนโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกส่วนกลุ่มควบคุมเรียนโดยไม่ใช้เทคนิคผังกราฟิก ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกมีมโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้เทคนิคผังกราฟิก ซึ่งจะเห็นได้ว่าการศึกษาดังกล่าวทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ผังกราฟิกในกระบวนการจัดการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถจัดระบบข้อมูล การนำเสนอข้อมูลต่างๆ และผังก้างปลาเป็นรูปแบบหนึ่งของผังกราฟิกที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะสาเหตุหลักและสาเหตุย่อยของปัญหาต่างๆ ได้เป็นระบบมากขึ้น

จากการประเมินสถานการณ์ ความเสี่ยงและการสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศพบว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งในระดับโลกและภายในประเทศ ประกอบกับการเข้าสู่สังคมแห่งผู้สูงอายุของโลกอย่างต่อเนื่องทำให้มีรายจ่ายด้านสุขภาพมากขึ้นโรคระบาดที่เพิ่มมากขึ้นก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพของประชากร ในขณะที่ปัจจุบันคนไทยได้รับการพัฒนาคุณภาพทุกช่วงวัยแต่ยังมีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาและระดับสติปัญญาของเด็กก็มพบลดถอยลง

สังคมไทยเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรมและมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมทั้งการเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและค่านิยมที่ดั่งามเสื่อมถอยและประเพณีดั้งเดิมถูกบิดเบือน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, น.2) และปัญหาคุณภาพชีวิตของคนไทยหลังประชาคมอาเซียน เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสาธารณสุขเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บใหม่ ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาอุบัติเหตุจากคนอาเซียนอื่นที่เคาะชินกับการขับรถชิดขวา ปัญหาคนไทยถูกแย่งงานทำล้วนมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ซึ่งคุณภาพชีวิตของคนไทยจะลดลงหลังการเป็นประชาคมอาเซียน (วารสารธรรม สามโกเศศ, 2556, ออนไลน์) แต่คนไทยก็ต้องสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วให้ได้ ดังนั้น การคิดแก้ปัญหาจึงเป็นทักษะที่พัฒนาค่านิยม ความรู้ ความเข้าใจในสถานการณ์เหล่านั้นได้เป็นอย่างดี (สุวิทย์ มูลคำ, 2547, น.15) จากการศึกษาสภาพปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า สภาพปัญหาเหล่านั้นส่งผลกระทบต่อผู้เรียนและการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงควรมุ่งเน้นเพิ่มทักษะในการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบให้แก่ผู้เรียน

การเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาเป็นการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด มีความพร้อม มีทัศนคติที่ถูกต้อง มีแรงจูงใจและมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมหรือมีสภาพการจัดกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ความหลากหลายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มีส่วนร่วมมากที่สุดในการเรียนรู้และเรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเอง โดยมีหลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนรู้สุขศึกษา คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทัศนคติและการปฏิบัติที่ถูกต้องในเรื่องสุขภาพ โดยเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็นและนำไปใช้ได้ทั้งนี้ เพื่อให้มีพฤติกรรมทางสุขภาพที่ดีและมีความปลอดภัยในชีวิต (เอมอชฌา วัฒนบูรานนท์, 2554, ออนไลน์) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้กระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบได้โดยการใช้กระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอน

จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพราะเห็นว่าทั้งทฤษฎีเมตาคอกนิชันและเทคนิคการใช้ผังก้างปลาจะช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้อุปกรณ์การเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาและกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลา

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ ของปรัชญาปฏิรูปนิยม, ปรัชญาพิพัฒนาการนิยม, ทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้การเชื่อมโยงของธอร์นไคด์, ทฤษฎีของกลุ่มที่เน้นการรับรู้และการเชื่อมโยงความคิด, ทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการประมวลข้อมูล, ทฤษฎีเมตาคอกนิชัน, เทคนิคการใช้ผังก้างปลา, ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัย ได้นำรูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการสอน คือ เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิค

การใช้ผังก้างปลาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลาโดยแบ่งขั้นตอนการพัฒนาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการสอนเป็นการออกแบบแนวทางการจัดการเรียนการสอนหรือออกแบบรูปแบบการสอนให้ครอบคลุมองค์ประกอบของการสอน คือ ทฤษฎีหรือหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนการสอนและผลที่ได้รับจากการใช้ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของรูปแบบการสอน ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายของรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

2. ศึกษา วิเคราะห์ เอกสาร แนวคิด หลักการ ของปรัชญาการศึกษา ทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ แนวคิดในการออกแบบรูปแบบการสอนและการใช้เทคนิคการสอน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการสอน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดปรัชญาปฏิรูปนิยมและปรัชญาพัฒนาการนิยม ทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้การเชื่อมโยงของธอร์นไคด์ ทฤษฎีของกลุ่มที่เน้นการรับรู้และการเชื่อมโยงความคิด ทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการประมวลข้อมูล ทฤษฎีเมตาคอกนิชันแนวคิดในการออกแบบรูปแบบการสอนของจอยส์และวิล (1996) เทคนิคการใช้แผนภาพของโจนส์และคณะ (1989) คล้าก (1991) และแนวคิดของจอยส์และคณะ (1992) นอกจากนี้ยังศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเกเกอร์ (1953), เพียเจต์ (1972) และแนวคิดของกานเย่ (1970) มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลา

3. ศึกษา สภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้องจากสถานการณ์ ความเสี่ยงในการดำรงชีวิต ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาและระดับสติปัญญาของเด็ก พฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ วิกฤติความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรม การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม การเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ค่านิยมที่ตีเลื่อมถอยและปัญหาคุณภาพของชีวิตของคนไทยที่ลดลง หลังการเป็นประชาคมอาเซียน แต่ก็ต้องสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วให้ได้ การคิดแก้ปัญหาจึงเป็นทักษะที่พัฒนา ค่านิยม ความรู้ ความเข้าใจในสถานการณ์เหล่านั้นได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยได้นำสภาพการณ์ดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อช่วยให้ค้นหาคำตอบของรูปแบบที่ทำให้รูปแบบการสอนมีประสิทธิภาพสามารถแก้ปัญหาจากสถานการณ์นั้นๆ ได้

4. สังเคราะห์ เชื่อมโยงองค์ประกอบของรูปแบบการสอนกับจุดมุ่งหมายในการสอน ผู้วิจัยได้ดำเนินโดยนำผลการวิเคราะห์แนวคิด หลักการ ทฤษฎีของรูปแบบในข้อที่ 2 และข้อที่ 3 มาสังเคราะห์และกำหนดเป็นทฤษฎี หลักการ แนวคิดและองค์ประกอบของรูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลา เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

5. ดำเนินการสร้างรูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ ผังก้างปลา เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1. ทฤษฎี หลักการ แนวคิดของรูปแบบการสอน 2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน 3. กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนและ 4. ผลที่ได้รับจากการสอนตามรูปแบบการสอน

6. นำรูปแบบการสอน เสนอท่านประธาน กรรมการ ตรวจสอบคุณภาพ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

7. นำรูปแบบการที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

8. ทดลองใช้

ส่วนที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย โดยดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลา สอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้กับรูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลา โดยรวมอยู่ในระดับสอดคล้อง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ด้านความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้กับรูปแบบการสอน ด้านความสอดคล้องและความชัดเจนของแผนการจัดการเรียนรู้และด้านการนำไปใช้ อยู่ในระดับสอดคล้องทุกข้อการประเมิน

2. แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ (Multiple choice) จำนวน 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ฉบับ มีข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบ

ให้ 0 คะแนนเป็นแบบแบบเลือกตอบ จำนวน 4 ตัวเลือก 30 ข้อคำถาม มีค่าความยาก-ง่ายเท่ากับ 0.43-0.77 มีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า 0.20 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

ส่วนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการสอนเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ one – group pretest-posttest design มีขั้นตอนการทดลอง ดังนี้

1. ก่อนสอนนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาไปทำการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบให้คะแนนบันทึกเก็บไว้เป็นหลักฐาน

2. ดำเนินการสอนตามรูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผัง

3. หลังการสอนนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาไปทำการทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบให้คะแนนบันทึกเก็บไว้เป็นหลักฐาน

4. นำผลคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้วิเคราะห์สถิติพื้นฐานของคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังดำเนินการสอนโดยใช้สถิติ t แบบ dependent (t-dependent Samples Test) กำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับ .01 เพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และคะแนนที่ได้จากแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง มาตรวจสอบให้คะแนน นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลา โดยนำผลการตรวจสอบคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาพบว่ามีคุณสมบัติครบทุกข้อการประเมิน

2. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยนำผลการตรวจสอบคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาพบว่ามีคุณสมบัติครบทุกข้อการประเมิน

3. เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการทดสอบค่าที่ (t-dependent Samples Test) ที่ระดับนัยสำคัญ .01

4. วิเคราะห์พัฒนาการความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อนและหลังเรียนจากร่องรอยการทำงานของนักเรียนจากใบงานที่เน้นกระบวนการคิดแก้ปัญหาตามรูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลา และการสังเกตการตอบคำถามของครูและการอภิปรายในชั้นเรียน

ผลการวิจัย

1. ได้รูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 แนวคิด/ทฤษฎี/หลักการของรูปแบบประกอบด้วย การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้วยการให้เด็กแสดงความคิดเห็น ผูกพันการคิดแก้ปัญหาจากประสบการณ์ด้วยตนเอง จากการใช้วิธีการลองผิดลองถูก ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ การเชื่อมโยง การประมวลข้อมูลด้วยรับข้อมูล การเข้ารหัส และส่งข้อมูลของสมอง การควบคุมและการประเมินการคิดของตนเอง จนสามารถวางแผน กำกับติดตาม และตรวจสอบ ประเมินความคิดของตนเอง จัดระเบียบความรู้ที่เกิดขึ้นด้วยผังก้างปลาเพื่อง่ายต่อการเรียนรู้และจดจำจนเกิดการเรียนรู้

1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยอาศัยวิธีการกำกับและควบคุมการคิดของตนเองตามทฤษฎีเมตาคอกนิชัน และจัดลำดับขั้นตอนการแก้ปัญหาด้วยเทคนิคการใช้ ผังก้างปลา

1.3 กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนประกอบด้วยกระบวนการเรียนการสอน 6 ชั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการชี้แจงจุดมุ่งหมายของการเรียน ทบทวนความรู้เดิมของผู้เรียนด้วยการสนทนากระตุ้นความสนใจ ของผู้เรียนเพื่อเตรียมสร้างความสัมพันธ์กับความรู้ใหม่ นำเสนอผังก้างปลาและชี้แจงเหตุผลในการใช้ผังก้างปลาและวิธีการใช้

ขั้นที่ 2 ขั้นค้นหาและระบุปัญหา หมายถึง ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยนำเสนอสถานการณ์ใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนค้นหาปัญหาจากสถานการณ์ที่นำเสนอ โดยผู้เรียนทำความเข้าใจสถานการณ์ใหม่ วิเคราะห์ประเด็นปัญหาจากสถานการณ์ รวบรวมข้อมูล ระบุลักษณะข้อมูล และ แยกแยะข้อมูล ด้วยการตั้งคำถามตนเอง ดังนี้ปัญหานี้เรารู้อะไรบ้าง?

ปัญหานี้เราไม่รู้อะไรบ้างเราต้องการรู้อะไรจากปัญหานี้บ้าง จากนั้นผู้เรียนจำแนกปัญหาเป็นประเด็นปัญหาย่อยๆ อย่างเป็นระบบ โดยใช้ผังก้างปลาเป็นกรอบของประเด็นปัญหาย่อยๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นวางแผนออกแบบแก้ปัญหามาถึง ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายในการแก้ปัญห ผู้สอนกระตุ้นให้นักเรียนคิดวิธีการแก้ปัญหเพิ่มเติมหลายๆวิธีและให้ผู้เรียนเลือกวิธีการแก้ปัญหาคิดว่าสามารถแก้ปัญหได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยใช้ผังก้างปลาเป็นกรอบในการคิดแก้ปัญหตามลำดับขั้นตอนย่อยๆ อย่างเป็นระบบ

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติ กำกับ ติดตาม และตรวจสอบความคิดของตนเองหมายถึง ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามวิธีแก้ปัญหที่เลือกไว้กำกับติดตามตรวจสอบความคิดของตนเองในการปฏิบัติให้เป็นไปตามวิธีที่เลือกไว้

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินการคิดของตนเองหมายถึง ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกำหนดให้ผู้เรียนประเมินความสำเร็จว่าได้ผลตามเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่ ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายผลและตรวจสอบวิธีการแก้ปัญห

ขั้นที่ 6 ขั้นสรุปหมายถึง ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกำหนดให้ผู้เรียนปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหจากผลของการอภิปรายร่วมกันและให้ผู้เรียนนำวิธีการแก้ปัญหไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นๆ

1. ผลที่ได้รับจากการสอนตามรูปแบบคือ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญห4 ด้าน ดังนี้ ระบุปัญหาได้ วางแผนออกแบบการแก้ปัญห ดำเนินการแก้ปัญหตามแผนและตรวจสอบผลการแก้ปัญห

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนินชั้นร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลา หลังเรียน $\bar{x} = 20.22$ สูงกว่า ก่อนเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{x} = 13.42$ โดยความสามารถในการคิดแก้ปัญหของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปและอภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนินชั้นร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญห กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน เป็นเครื่องมือที่นำรูปแบบการสอนไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสุขศึกษาให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผลการจัดการกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นระบุปัญหา ขั้นวางแผนออกแบบแก้ปัญหขั้นกำกับติดตามและตรวจสอบความคิดของตนเองและขั้นสรุป ปรากฏว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบนั้นเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักและใช้ผังก้างปลาในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหา ช่วยกันคิดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ปัญห ด้วยการวางแผนออกแบบแนวทางในการแก้ปัญหเรียงลำดับความสำคัญในการคิดแก้ปัญหลงในผังก้างปลา มีสนทนากับการร่วมกิจกรรมในเหตุการณ์ที่จำลอง เสนอผลงานการแก้ปัญหของสถานการณ์ที่ตนศึกษาว่าสำเร็จตามเป้าหมายอย่างไรบ้างและได้ร่วมแสดงข้อคิดเห็นจากการอภิปรายในชั้นเรียน จนได้แนวทางแก้ปัญหที่ถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้นเห็นได้ว่ารูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนินชั้นร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลา ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหมากขึ้น จึงเห็นได้ว่าทฤษฎีเมตาคอกนินชั้นสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วชิรญา วุฒิภัทรพงศธร (2551, น.5) กล่าวว่า เมตาคอกนินชั้น คือ ความรู้เกี่ยวกับความคิดการควบคุมและการประเมินความคิดของตนเอง และความรู้ที่ใช้ในการจัดระเบียบความคิด ซึ่งครอบคลุมถึงการวางแผนการควบคุมกำกับกระทำของตนเองการตรวจสอบความก้าวหน้าและการประเมินผลเมตาคอกนินชั้น เป็นสิ่งช่วยควบคุมกำกับกระบวนการทางปัญญาของตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ จันทรชจร มะลิจันทร์ (2554, น.6) กล่าวว่า เมตาคอกนินชั้น คือ ความสามารถของบุคคลในการรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิดของตนเองและสามารถควบคุมและตรวจสอบความคิดทั้งหมดของตนเองได้ ซึ่งเกี่ยวกับกระบวนการในการวางแผน การควบคุมตรวจสอบและการประเมินผล และเทคนิคการใช้ผังก้างปลาช่วยให้ความสามารถในการคิดแก้ปัญหเป็นระบบ มองเห็นประเด็นปัญหาหลัก ปัญหาย่อยได้ชัดเจนมากขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลาพบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัญชลลา โชติวุฒิเดชา (2553) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์และความสามารถในการเมตาคอกนิชันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้ยุทธวิธีเมตาคอกนิชัน มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับมัตติกา กันทะเคียน(2548) ได้ศึกษาผลการใช้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ด้วยวิธีอภิปัญญาที่มีผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการของคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ในทางที่ดีขึ้นทุกครั้งที่มีการทดสอบ นอกจากนี้รูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นยังได้นำเทคนิคการใช้ผังก้างปลาช่วยในการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบของนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปรียา ต้นสกุล (2540) ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนการใช้ผังกราฟิกที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและความสามารถทางการแก้ปัญหาสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิจัยพบว่า ทฤษฎีเมตาคอกนิชันและเทคนิคการใช้ผังก้างปลาสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้ ดังนั้น รูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. รูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลา เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้ดีขึ้นได้ ดังนั้น ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลาให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะ รูปแบบการสอนใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลาเป็นรูปแบบที่พัฒนาให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาแล้ว ยังเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นๆ ได้

2. ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานควรร่วมกันสร้างและพัฒนาแบบการสอนสำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตัวชี้วัดมีเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับการสร้างรูปแบบการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในโรงเรียนหรือใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

3. ในการใช้รูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลา ครูควรศึกษาขั้นตอนการสอนตามรูปแบบในแต่ละขั้นตอนให้เข้าใจก่อน เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

4. ควรนำรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีเมตาคอกนิชันร่วมกับเทคนิคการใช้ผังก้างปลาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเผยแพร่ให้ครูและผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

ชนาธิป พรกุล. 2554. การสอนกระบวนการคิด. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฉันท ชาติทอง. 2554. สอนคิด:การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด. นครปฐม : เพชรเกษม.

จันทร์ขจร มะลิจันทร์. 2554. ผลของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดเชิงเมตาคอกนิชันที่มีต่อความสามารถใน

การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ความตระหนักในการรู้คิดและการกำกับตนเองในการเรียนของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง วิธีการเรียงสับเปลี่ยนและวิธีจัดหมู่. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ

มัธยมศึกษา ,มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทิศนา แคมมณีและคณะ. 2550. การสอนจิตวิทยาการเรียนรู้ เรื่องศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการ

เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.(พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- 2554. ศาสตร์การสอน เรื่ององค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญใจ ชะเอม. 2551. การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันในการเรียนแบบร่วมมือเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- พัทธทองตัน. 2545. ผลของการเรียนวิทยาศาสตร์โดยใช้กลวิธีเมตาคอกนิชันต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์และต่อการพัฒนาเมตาคอกนิชันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วชิรญา ฐิติภัทรพงศธร. 2551. การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ยุทธวิธีเมตาคอกนิชันเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- วรพร ปณตพงศ์. 2544. ผลของการใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อมโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์และความสามารถในการนำเสนอข้อมูลด้วยผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราภรณ์ สามโกเศศ. 2556. คอลัมน์สัปดาห์ประจำคอลัมน์ “อาหารสมอง.” กรุงเทพฯธุรกิจ ออนไลน์. ค้นเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2556. จาก <http://www.bangkokbiznews.html>
- ศิริลักษณ์ แก้วสมบูรณ์. 2543. ผลของการใช้เทคนิคผังกราฟิกในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีต่อการเสนอข้อความรู้ด้วยผังกราฟิกและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมยศ ชิตมงคล. 2545. การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมผลการเรียนทางคณิตศาสตร์และความตระหนักรู้ในการคิดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้แผนแนวคิดการประมวลสารสนเทศและการรู้คิด. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2545. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2545). กรุงเทพฯ : อักษรไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559. กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สุปรียา ตันสกุล. 2540. ผลของการใช้รูปแบบการสอนแบบการจัดข้อมูลด้วยแผนภาพที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถทางการแก้ปัญหา. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำและคณะ. 2547. กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการคิด กรุงเทพฯ : ดวงกมล.
- อัญชลา โชติวุฒิเดชา. 2553. ผลการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้ยุทธวิธีเมตาคอกนิชันที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการเมตาคอกนิชันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เอ็มอัชมา วัฒนบูรานนท์. 2554. เทคนิคการจัดการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ค้นเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2555. จาก <http://www.Chulapedia.ac.th>.
- Baker, L. and Brown, A.L. 1984. Metacognition “Skill and Reading” in P.D. peason(ed.), Handbook of Reading Research. New York : Longman.
- Beyer, B.K. 1987. Praticce strategies for teacging of thinking. Boston : Allyn and Bacon.
- Clarke, J. H. 1991. Using visual organizers to fous on thinking. Journal of Reading, 3 (7) 526-534.
- Flavell, J.H. 1997. Metacognition and cognitive monitoring. American Psychologies.
- O’Neil, H. F., & Abedi, J. 1996. Relibillity and Validity of a state MetaconitionInventory : Potential for Altermative Assessment. The Journal of Education Research. 89 (4)
- Gaier, B.L. 1953. The Role of knowledge in Problem-Solving. Progressive Education. 30(15) : 138-141.
- Gange, R.M. 1970. The condition of learning. New York : Harper&Row.

- Jone, B.F., Pierce, J. & Hunter, B. 1989. **Teaching student to construct graphic organizers.** *Educational Leadership*, 46
- Joyce, B. & Weil, M. 1996. **Models of teaching (5th ed.)**. London: Allyn and Bacon.
- Joyce, B. & Wiel, M. & Showers, B. 1992. **Model of teaching**. Boston : Allyn and Bacon.
- Piaget, J. 1972. **Intellectual evolution from adolescence to adulthood.** *Human development*, 15, 1-12.

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

การวิเคราะห์เปรียบเทียบอัตราผลตอบแทน และความเสี่ยงของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund: RMF) ที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ กับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใบอนุญาต

The Comparison Analysis of the Rate of Return and Risk of Retirement Mutual Fund (RMF) Between those Managed by Bank Asset Management Company and Non-bank Asset Management Company

สาวิภา ผ่องศรี¹, ดร.อัจฉรา โยมสินธุ์²

¹บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. ² คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การศึกษาเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยงของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund : RMF) ที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ กับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใบอนุญาต มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยงของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund : RMF) ซึ่งผู้ศึกษาใช้ข้อมูลกองทุนรวม RMF ของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ กับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใบอนุญาตที่ดำเนินการออกกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund : RMF) ในประเทศไทย จำนวน 20 บริษัท

ผลการเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยงของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund : RMF) ที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์กับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใบอนุญาต พบว่า ทั้งผลตอบแทนและความเสี่ยงของกองทุนรวมRMFที่ดำเนินการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ มีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใบอนุญาต

คำสำคัญ : กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ, ผลการตอบแทนของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ, ความเสี่ยงในการลงทุนของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ

Abstract

This study aims to compare the rate of return and risk of the Retirement Mutual Fund(RMF) between those managed by bank asset management company and non-bank asset management company in Thailand.

The results show that rate of return and risk of RMF which managed by bank asset management company is higher than those of the non-bank asset management company.

Keywords: Mutual Funds, the returns of the Fund to the Fund, the Fund's investment risks in the Fund.

บทนำ

ปัจจุบัน ประเทศไทยและหลายประเทศทั่วโลก กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่การเป็นสังคมสูงอายุ อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์ ซึ่งทำให้ประชากรมีอายุเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมาก และผลจากการวางแผนครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้อัตราการเกิดลดลง จากการศึกษาของรศรินทร์ เกรย์และคณะ(2556, หน้า 5)พบว่าตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นไป ประเทศในแถบเอเชีย จะมีสัดส่วนผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของภาครัฐ รวมถึงประชากรวัยทำงานในอนาคตในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุหรือผู้ที่ไม่ได้มีงานทำ หลายประเทศจึงตระหนักถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และได้มีการรณรงค์ส่งเสริมให้

ประชาชนมีการออมเงินไว้ใช้ในยามเกษียณ จากการศึกษาของบรรลุ ศิริพานิช (2554, หน้า 30-31) เกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้สูงอายุ พบว่า นโยบายทางด้าน การออมเพื่อวัยเกษียณในประเทศไทยนั้น เริ่มดำเนินการมาเป็นระยะเวลาานพอสมควรซึ่งจะเน้นเรื่องของการออมและการสร้างหลักประกันรายได้ รวมถึงมีการส่งเสริมการทำงานให้เหมาะสมกับวัย ตลอดจนมีการใช้ระบบหลักประกันทางเศรษฐกิจขั้นพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับรายได้ประเภทอื่นจากภาครัฐ

จะเห็นได้ว่าการออมเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับผู้ที่อยู่ในวัยชราที่ต้องเตรียมไว้ใช้ยามเจ็บป่วย หรือไม่มีงานทำ เช่น การพ้นจากภาระหน้าที่การงาน ประกอบกับ หรือผู้ที่ต้องการออกจากงานจะไม่มีรายได้ประจำอีกต่อไป แต่รายจ่ายยังคงมีอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นสิ่งที่ทุกคนควรถึงตระหนักการวางแผนการออมในขณะที่ยังอยู่ในวัยทำงาน ซึ่งรายได้ประจำเพื่อไว้ใช้ภายหลังเกษียณหรือเมื่อออกจากงาน นอกจากนี้ การเลือกรูปแบบในการออมมีหลายรูปแบบ เช่น การออมเงินเข้ากองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพสำหรับผู้ทำงานกับบริษัทเอกชน ซึ่งนายจ้างจะจัดตั้งกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ เพื่อเป็นสวัสดิการนอกเหนือจากเงินจ้างประจำ โดยเป็นการออมเงินด้วยความสมัครใจระหว่างลูกจ้างและบริษัท และสำหรับข้าราชการก็จะมีกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) แต่การออมทั้งสองลักษณะยังมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถเพิ่มเงินออมได้มากกว่าที่นายจ้างกำหนดหรือหน่วยงานต้นสังกัดจ่ายสมทบให้ ขณะที่ยังมีพนักงานของบริษัทเอกชนอีกจำนวนหนึ่ง รวมถึงผู้ที่ทำงานอิสระโดยไม่มีนายจ้างก็ไม่สามารถออมเงินเข้ากองทุนในลักษณะดังกล่าวได้จึงมีแนวคิดในการจัดทำกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund- -RMF) ขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการออมอย่างหนึ่ง โดยเป็นการรวมเงินจากคนทั่วไป แล้วนำเงินก้อนนั้นไปลงทุนในตราสารต่างๆ ทั้งตราสารหนี้และตราสารทุน โดยเน้นการลงทุนในระยะยาว และเป็นทางเลือกให้ผู้ที่ต้องการออมเงินไว้ใช้เป็นหลักประกันแก่ตนเองหรือครอบครัวเมื่อเกษียณอายุ โดยได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี จะได้ออมเงินลงทุนได้เมื่อผู้ลงทุนอายุไม่น้อยกว่า 55 ปี และมีการลงทุนมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพจะไม่มีการจ่ายเงินปันผลหรือเงินอื่นใดให้แก่ผู้ลงทุนในระหว่างการลงทุน เป็นต้น ประกอบกับปัจจุบันมีสถาบันการเงินทั้งที่เป็นของธนาคารพาณิชย์และไม่ใช่อาคารจำนวนมาก ที่มีการเปิดให้นักลงทุนเข้ามาใช้บริการลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) ซึ่งปัญหาสำหรับนักลงทุนที่สำคัญ คือ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน โดยทั่วไปจะแนะนำเกี่ยวกับผลตอบแทนที่จะได้รับจากการลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund- -RMF) ของสถาบันตนเองเท่านั้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับภาวะที่เปรียบเทียบอัตราผลตอบแทน และความเสียงของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund: RMF) ที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ กับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีไม่ใช่อาคาร

เนื่องจากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (2557) พบว่าในการลงทุนหลักทรัพย์ต่างๆ ในกลุ่มธนาคารนั้น จะได้รับความคุ้มครองจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งแตกต่างกับการลงทุนในกลุ่มหลักทรัพย์กับสถาบันทางการเงินที่มีไม่ใช่อาคาร ที่มีกฎระเบียบแตกต่างกันอยู่บ้าง แต่ก็คงอยู่ในพื้นฐานของการกำกับดูแลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ดังนั้น การศึกษานี้จึงได้ข้อสรุปผลเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจจะลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพรวมทั้ง ยังเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจในการเลือกลงทุนในกองทุนที่เหมาะสมได้ดียิ่งขึ้น โดยพิจารณาจากนโยบายการลงทุนของแต่ละกองทุน เพื่อเป็นทางเลือกในการที่จะเพิ่มปริมาณเงินทุนเข้าสู่ตลาดทุนมากขึ้น และเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการลงทุนของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนให้ตอบสนองต่อความต้องการของนักลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนและความเสียงของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund: RMF) ที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ กับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีไม่ใช่อาคาร

1. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาใช้บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ กับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีไม่ใช่อาคาร ที่ออกจำหน่ายกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund: RMF) จำนวน 20 บริษัท

2. การเก็บข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงอัตราผลตอบแทน และความเสี่ยงของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund: RMF) โดยผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ <http://www.morningstarthailand.com/th/> ซึ่งมีการนำข้อมูลกองทุนรวมทุกด้านทั้ง (1) อัตราผลตอบแทนของกองทุนรวม (2) อัตราผลตอบแทนที่ปราศจากความเสี่ยง (3) ค่าเบต้าหรือความเสี่ยงที่เป็นระบบ (Sharpe Ratio) รวมทั้ง นโยบายการลงทุนและข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับกองทุนรวมทั้งหมด ซึ่งเว็บไซต์ <http://www.morningstarthailand.com/th/> เป็นเว็บไซต์ที่มีความน่าเชื่อถือ และได้รับการยอมรับจากนักลงทุนทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศอย่างมาก

3. วิธีการทางสถิติ

การศึกษา เรื่อง การวิเคราะห์เปรียบเทียบอัตราผลตอบแทน และความเสี่ยงของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund: RMF) ที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ กับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใบอนุญาต ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะใช้สถิติ คือ Treynor Ratio ซึ่งมาตรวจวัดตามตัวแบบของ Treynor เพื่อวัดผลการดำเนินงานของกองทุนรวมที่ปรับด้วยค่าความเสี่ยงที่เป็นระบบของกองทุนรวม และ Sharpe Ratio เป็นอัตราส่วนที่มุ่งวัดผลตอบแทนที่ปรับค่าความเสี่ยงเทียบกับผลตอบแทนจากการลงทุนที่ปราศจากความเสี่ยง ดังสูตรต่อไปนี้

	Treynor Ratio	=	$(R_p - R_f) / \beta_p$
โดยกำหนดให้	R_p	=	ผลตอบแทนของกองทุนที่ต้องการวัดผล
	R_f	=	ผลตอบแทนของกองทุนที่ปราศจากความเสี่ยง
	β_p	=	ค่า beta ของกองทุนรวม
	Sharpe Ratio	=	$[R - R_f] / \sigma$
โดยกำหนดให้	R	=	อัตราผลตอบแทนต่อปี
	R_f	=	อัตราดอกเบี้ยที่ปราศจากความเสี่ยง
	σ	=	ความเสี่ยง

ผลการวิจัย

การศึกษา เรื่อง การวิเคราะห์เปรียบเทียบอัตราผลตอบแทน และความเสี่ยงของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund : RMF) ที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ กับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใบอนุญาต ในครั้งนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นศึกษาเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทน ความเสี่ยง และผลดำเนินงานของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund: RMF) ที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ กับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใบอนุญาต ซึ่งผู้ศึกษาใช้บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ กับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใบอนุญาต ที่ดำเนินงานในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund : RMF) จำนวน 18 กองทุน ได้แก่ (1) กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund : RMF) ที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ ได้แก่ กองทุนเปิดกรุงไทย ซีเล็คทีฟอัครวิดี เพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนเปิดกรุงศรี SET100 เพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนเปิดเคโกลด์เพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนเปิดJUMBO 25 เพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนเปิด ทิสโก้ โกลด์ เพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนเปิดไทยพาณิชย์โกลด์THB เฮดจ์ เพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนเปิดธนาชาติ Low Beta เพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนเปิดซีไอเอ็มบี-พริ้นซิเพิลพร็อพเพอร์ตี้อินคัมเพื่อการเลี้ยงชีพ และกองทุนเปิดบัวหลวง Small-Mid Cap เพื่อการเลี้ยงชีพ (2) กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund : RMF) ที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใบอนุญาต ได้แก่ กองทุนเปิดฟินันซ่า รีโทร์เมนท์ โซลูชั่น เพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนเปิดภัทร ตลาดเงินเพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนเปิด แมนูไลฟ์สเตรตจ์เพิลทิวิตีแอนด์เพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนเปิด อเบอร์ดีนสมาร์ตแคปปีตอลเพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนเปิดเอ็มเอฟซี อินเทอร์เน็ตซันแนลโกลด์ เพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนเปิดโซลาริสตราสารทุนเพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนเปิดฟิลลิปตราสารหนี้เพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนเปิด ตราสารการเงินคุณค่า เพื่อการเลี้ยงชีพ และกองทุนเปิด คุ่มครองเงินต้นเพื่อการเลี้ยงชีพ 1 โดยผลการศึกษานี้สามารถสรุปได้ว่า

1. ด้านผลตอบแทนของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund : RMF) ของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ กับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใช้ธนาคาร พบว่า กองทุนรวมของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ คือ กองทุนเปิดกรุงไทย ซีเล็คทีฟอิกวิดี เพื่อการเลี้ยงชีพ เป็นกองทุนที่มีอัตราผลตอบแทนของกองทุนรวม/ อัตราผลตอบแทนต่อปีสูงสุด คือ 5.45% แต่เมื่อพิจารณาจากบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใช้ธนาคาร พบว่า กองทุนเปิดฟิลลิปตราสารหนี้เพื่อการเลี้ยงชีพ เป็นกองทุนที่มีอัตราผลตอบแทนของกองทุนรวม/ อัตราผลตอบแทนต่อปี สูงสุด คือ 2.85% รองลงมา คือ กองทุนเปิดภัทร ตลาดเงินเพื่อการเลี้ยงชีพคือ 2.06% เป็นต้น ซึ่งบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใช้ธนาคาร หลายแห่งจะมีอัตราผลตอบแทนที่เป็นบวก เพราะบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ มีเพียงแห่งเดียวที่มีค่าเป็นบวก ดังนั้น บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใช้ธนาคาร พิจารณาจากด้านผลตอบแทน กองทุนรวมของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์มีอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยที่มากกว่าบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใช้ธนาคาร

2. ด้านความเสี่ยงของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund : RMF) พบว่ากองทุนรวมของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ ได้แก่ กองทุนเปิดไทยพาณิชย์โกลด์THB เฮดจ์ เพื่อการเลี้ยงชีพ เป็นกองทุนที่มีความเสี่ยงสูงสุด รองลงมา คือ กองทุนเปิดกรุงไทย ซีเล็คทีฟอิกวิดีเพื่อการเลี้ยงชีพ ลำดับต่อมา คือ กองทุนเปิดทีสโก้ โกลด์ เพื่อการเลี้ยงชีพและ กองทุนเปิดเคโกลด์เพื่อการเลี้ยงชีพ เป็นต้น ส่วนบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใช้ธนาคาร ได้แก่ กองทุนเปิดเอ็มเอฟซี อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนลโกลด์ เพื่อการเลี้ยงชีพ มีความเสี่ยงสูงสุดลำดับต่อมา คือ กองทุนเปิด อเบอร์ดีนสมาร์ตแคปปิตอลเพื่อการเลี้ยงชีพ โดยเฉลี่ยพบว่าความเสี่ยงของกองทุนรวม RMF ของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์มีความเสี่ยงน้อยกว่ากองทุนรวม RMF ของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใช้ธนาคาร

3. ด้านผลการดำเนินงานที่วัดโดยค่า Treynor Ratio พบว่า บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ กองทุนเปิดธนาชาติ Low Beta เพื่อการเลี้ยงชีพ มีค่าTreynor Ratio คือ (-0.32) รองลงมา คือ กองทุนเปิด JUMBO 25 เพื่อการเลี้ยงชีพ (-0.41) ส่วนบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใช้ธนาคาร คือ กองทุนเปิดฟิลลิปตราสารหนี้เพื่อการเลี้ยงชีพ (0.13) รองลงมา คือ กองทุนเปิด คุ้มครองเงินต้นเพื่อการเลี้ยงชีพ 1 (-0.37) ผู้ศึกษาพบว่า ผลการดำเนินงานกองทุนรวมของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ และบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใช้ธนาคาร มีค่าTreynor Ratio ที่ใกล้เคียงกัน

การอภิปรายผล

ผลการเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยงของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund: RMF) ที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ กับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใช้ธนาคาร พบว่า ผลตอบแทนเฉลี่ยของกองทุนรวมที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ มีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่ากองทุนรวมที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใช้ธนาคาร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษามาก่อนหน้านี้ของสุดา ปีตะวรรณ (2552) ที่พบว่า กองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ มีอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยสูงกว่ากองทุนรวมของบริษัทหลักทรัพย์จัดการของสถาบันการเงินที่มีใช้ธนาคารเล็กน้อยและการศึกษาดังกล่าว ยังได้ศึกษาโดยใช้การวัดประสิทธิภาพของกองทุนด้วยTreynorratio ซึ่งนอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยและค่าความเสี่ยงของกองทุนที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ กับกองทุน ที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์ของสถาบันการเงินที่มีใช้ธนาคาร พบว่า กองทุนที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์มีอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยสูงกว่า และค่าความเสี่ยงต่ำกว่ากองทุนที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใช้ธนาคาร ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของธนาคารพาณิชย์ที่มีข้อได้เปรียบต่อสถาบันการเงินที่มีใช้ธนาคาร ในด้านฐานทุนที่ใหญ่กว่า ฐานลูกค้าที่มากกว่า มีช่องทางการจำหน่ายหน่วยลงทุนที่อำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าทั้งในด้านการซื้อและการขายหน่วยลงทุนตลอดจนความได้เปรียบในการว่าจ้างบุคลากรที่มีความสามารถสูงสามารถบริหารจัดการผลตอบแทนและความเสี่ยงของกองทุนได้ดีกว่า

ดังนั้น นักลงทุนจึงควรลงทุนกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund: RMF) ที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ Morningstar Thailand: Fund Prices and Performance ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการเก็บข้อมูลในเชิงลึกจากหน่วยงานหรือสถาบันทางการเงินโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรมีการนำตัวชี้วัดหรือตัวแบบอื่นๆ เข้ามาใช้ในการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนและความเสี่ยงของการลงทุนในกองทุน เช่น มาตราวัดตามตัวแบบของ Jensen (Jensen's alpha) เป็นต้น เพื่อช่วยในการเปรียบเทียบผลการดำเนินการให้มีความถูกต้อง และมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญใจ เลี้ยงวิวัฒน์. 2554. การเพิ่มเงินออมและการลดภาษีกับกองทุนรวม เพื่อการเลี้ยงชีพ. วารสารวิชาการ Executive Journal. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ขวัญใจ เลี้ยงวิวัฒน์. 2556. เข้าใจกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) และสิทธิประโยชน์ทางภาษี. นิตยสารวิชาการ Executive Journal. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ฉัตรชัย สิริเทวัญกุล. 2555. การจัดสรรสินทรัพย์ลงทุนที่เหมาะสมกับวัยเกษียณ. นิตยสาร CMRI Working Paper 5/2013. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธนกร ชลศิริวานิช. 2556. ความรู้และความเข้าใจในการเลือกลงทุนของนักลงทุนทั่วไปในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2556, จาก RMUTT Global Business and Economics Review.
- ธีรนาถ รุจิเมธภาส. 2547. การลงทุนในกองทุน : ฝ่ายสื่อสิ่งพิมพ์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ.
- นัทธมนอะมะตะ. 2552. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลตอบแทนของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพและกองทุนรวมหุ้นระยะยาว. คณะบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาการจัดการการเงิน. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นันทพร มั่งสาทอง. 2552. การตัดสินใจของประชาชนเพื่อลงทุนในกองทุนรวมประหยัดภาษี. คณะเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บรรลุ ศิริพานิช. 2554. รายงานประจำปีสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2554. มุลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). วิทยาลัยประชากรศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภัสสร วาริศรี และคณะ. 2556. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมของนักลงทุนรายย่อยในประเทศไทย. WMS Journal of Management Walailak University. Vol1.No.1 (May - Aug 2012): หน้า 10- 19. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- ภัทธีรา เจริญชาติศรี. 2554. ประสิทธิภาพของการประชาสัมพันธ์กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) และกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF). นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รศรินทร์เกียรติและคณะ. 2556. มโนทัศน์ใหม่ของนิยามผู้สูงอายุ : มุมมองเชิงจิตวิทยาสังคม และสุขภาพ. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิทวัส รุ่งเรืองผล. 2556. กลยุทธ์ในการเปลี่ยนพฤติกรรมออมและการลงทุนของคน วัย 20-29 ปี สู่การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ฯ. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์การให้ความรู้ Theory of stock investment and speculator. (2556). จุดมุ่งหมายของการลงทุน. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2556, จาก <http://salamanderr.wordpress.com/2008/12/09/>.
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง-กระทรวงการคลัง. 2556. กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund: RMF). สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2556, จาก <http://www.fpo.go.th/FPO/index2.php?mod=Content&file=contentview&contentID=CNT0000716&categoryID=CAT0000101>.
- สุดา ปีตะวรรณ. 2552. การวิเคราะห์เปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยงของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ที่บริหารจัดการโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ กับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมของสถาบันการเงินที่มีใบอนุญาตในประเทศไทย. คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

สุพรรณณี บัวสุข. 2556. การศึกษาเปรียบเทียบความเสี่ยงและผลตอบแทนของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ. ผลงานวิจัย
คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สุศิริ เปลี่ยนขำ. 2550. พฤติกรรมของนักลงทุนในกองทุนรวมตลาดเงินของบริษัท หลักทรัพย์จัดการกองทุนกรุงเทพ จำกัด
จังหวัดเชียงใหม่. คณะเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

หนังสือพิมพ์แนวหน้า. 2554. 7 ขั้นตอนการลงทุน (เคล็ด (ไม่) ลับสู่ความมั่งคั่ง). สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2556, สืบค้น
จาก <http://www.ryt9.com/s/nnd/1106715>.

หนังสือพิมพ์แนวหน้า. 2554. 7 ขั้นตอนการลงทุน (เคล็ด (ไม่) ลับสู่ความมั่งคั่ง). สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม
2556, สืบค้นจาก <http://www.ryt9.com/s/nnd/1106715>.

อิศราภรณ์ ทัพย์จันทร์. 2556. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ. บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัยมหิดล.

COMB Principle. 2556. จุดมุ่งหมายในการลงทุน. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2556, สืบค้นจาก
http://www.cimb-principal.co.th/Investor's_Guide-@-Investment_Goal.aspx.

Money Mart Knowledge. 2556. ความหมายของการลงทุน. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2556, สืบค้นจาก
http://www.moneymartthai.com/knowledge/index.php?cat=dd5c07036f2975ff4bce568b6511d3bc&know_id=2.

TanachartManagement Company. 2556. ความเสี่ยง. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2556,
สืบค้นจาก http://www.thanachartfund.com/TFundweb/Introduce_LTF_RMF.html.

Thailand Securities Institute. 2556. การลงทุนคืออะไร. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2556,
สืบค้นจาก http://www.tsi-thailand.org/index.php?option=com_content&task=view&id=94&Itemid=67.

Thailand Securities Institute. 2556. ขั้นตอนการลงทุนในหุ้น. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2556, สืบค้นจาก
http://www.tsi-thailand.org/index.php?option=com_content&task=view&id=1809&Itemid=1552.

ปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนกองทุนรวมหุ้นระยะยาว Macroeconomic factors that affect the return of Long-term Equity Funds (LTF)

นารี วิริยะวัฒนา, ดร.อัจฉรา โยมสินธุ์
คณะบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

บทคัดย่อ

งานศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (Long-term Equity Funds: LTF) ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิรายเดือนแบบอนุกรมเวลาตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2551 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2556 โดยปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่ศึกษา ได้แก่ ดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 1 ปี ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน ดัชนีพันธบัตรรัฐบาล อัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาทเทียบกับเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ และราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้แก่ ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก อัตราแลกเปลี่ยนดอลลาร์สหรัฐฯ ดัชนีพันธบัตรรัฐบาล และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 1 ปี
คำสำคัญ : ปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาค, อัตราผลตอบแทนกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF), ดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์, ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก, อัตราแลกเปลี่ยนดอลลาร์สหรัฐฯ

Abstract

This study aims to investigate the macroeconomic factors that affect the yield of long-term equity funds (LTF). The macroeconomic variables are secondary the SET Index, the One-year Deposit Interest Rate, Private Investment Index, Government Bond Index, Exchange Rate, and Crude Oil Price. The results show that the macroeconomic variables that influence the rate of return on the Long-term Equity Funds (LTF) at the confidence level of 95% are the SET index, Crude Oil Price, Exchange Rate, Government Bond Index, and the One-Year Deposit Interest Rate.

Keywords: Macroeconomic factors, Return on Long Term Equity Fund (LTF), Set Index, Crude Oil Price, Exchange Rate.

บทนำ

การลงทุน คือ การนำเงินที่เก็บสะสมไปสร้างผลตอบแทนที่สูงกว่าการออม โดยการลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล หรือหลักทรัพย์ต่างๆ ซึ่งมีความเสี่ยงที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับการออม โดยปกติรายได้ที่บุคคลได้รับจะถูกจัดสรรออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนหนึ่งเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและอีกส่วนหนึ่งเก็บออมไว้สำหรับใช้จ่ายในวันข้างหน้า การใช้จ่ายเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันของบุคคลเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ถ้าสามารถจัดสรรค่าใช้จ่ายอย่างเหมาะสมให้มีเงินเหลือเพื่อออมก็จะเป็นประโยชน์ที่จะมีเงินออมเก็บไว้สำหรับความจำเป็นและการใช้จ่ายในวันข้างหน้า การที่คนเราเก็บออมก็เพราะได้เปรียบเทียบแล้วว่าเงินที่เก็บออมไว้เพื่อใช้จ่ายในอนาคตจะให้ประโยชน์เพิ่มขึ้นที่คุ้มค่ากว่าจะนำเงินมาใช้ในวันนี้ ทำอย่างไรจึงจะให้เงินออมที่สะสมไว้เพิ่มพูนค่าและก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสม สิ่งสำคัญ คือต้องรู้จัก “การลงทุน” (Investments) การลงทุนเป็นการนำทรัพย์สินที่บุคคลมีอยู่ไปดำเนินการในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ซึ่งจะให้ผลตอบแทนกลับคืนมาในช่วงเวลานั้น การลงทุนแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนซึ่งเห็นประโยชน์จากการใช้ได้อย่างชัดเจนกับการลงทุนในสินทรัพย์ที่ไม่เห็นประโยชน์การใช้ได้โดยชัดเจน (Tangible and intangible investment) การลงทุนซื้อบ้าน ซื้อรถยนต์ ซื้อเพชรพลอยหรือของมีค่า ซึ่งเราสามารถใช้จ่ายประโยชน์จากทรัพย์สินที่ลงทุนไว้โดยตรงได้อย่างเต็มที่ที่เรียกว่า Tangible investment ส่วนการลงทุนในหุ้น พันธบัตร หรือตราสารทางการเงินซึ่งผู้ลงทุนมีสิทธิเรียกร้องและมีโอกาสได้รับผลตอบแทนจากการถือกรรมสิทธิ์ในตราสารเหล่านี้ไว้ เรียกว่าเป็นการลงทุนแบบ Intangible investments หรือการลงทุน

ทางการเงิน โดยการลงทุนทางการเงิน (Financial investments) หมายถึง การที่ผู้ลงทุนนำเงินไปซื้อหลักทรัพย์ทางการเงินที่จะก่อให้เกิดรายได้กับผู้ลงทุน ซึ่งการลงทุนทางการเงินโดยทั่วไปมักจะทำผ่านกลไกของตลาดการเงินโดยวัตถุประสงค์ของการลงทุนทางการเงินก็เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนในรูปแบบของดอกเบี้ย (Interest) เงินปันผล Dividend) กำไรจากการซื้อขาย (Capital gain) และสิทธิพิเศษอื่นๆ กล่าวโดยสรุปก็คือ เพื่อมุ่งผลตอบแทนในรูปแบบของผลตอบแทนทางการเงิน (Monetary return) นั่นเอง ทั้งนี้ ทางเลือกสำหรับการลงทุนมีอยู่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นสินค้าทางการเงิน เช่น หุ้น หุ้นกู้ กองทุนรวม หรือทรัพย์สินเพื่อการลงทุนทางเลือกอื่น เช่น ที่ดิน บ้าน ทองคำ เป็นต้น ดังนั้น การทำความเข้าใจและเข้าใจถึงลักษณะของทางเลือกในการลงทุนจะช่วยให้เราเลือกลงทุนได้ตรงกับความต้องการของเราให้มากที่สุดสำหรับช่องทางการลงทุนที่มีอยู่หลากหลายในตลาดการเงินนั้น มักถูกจัดแบ่งตามระดับความเสี่ยงเป็นหลัก ทั้งนี้ นักลงทุนส่วนใหญ่เข้าใจอยู่แล้วว่าความเสี่ยงจะเชื่อมโยงกับระดับผลตอบแทนที่คาดหวัง การลงทุนที่มีผลตอบแทนที่คาดหวังสูง จะมีความเสี่ยงสูงหรือความผันผวนสูงตามไปด้วย ซึ่งความเสี่ยง คือโอกาสที่จะไม่ได้รับผลตอบแทนตามที่คาดหวังไว้) การลงทุนในหลักทรัพย์และทรัพย์สินต่าง ๆ ในสามกลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ **กลุ่มความเสี่ยงสูง** อย่างเช่น หุ้น สัญญาซื้อขายล่วงหน้า **กลุ่มความเสี่ยงปานกลาง** อย่างเช่น หุ้นกู้ และ**กลุ่มความเสี่ยงต่ำ** อย่างพันธบัตรรัฐบาล เงินฝาก เป็นต้น ปัจจุบันมีเครื่องมือในการลงทุนหลายชนิดเพื่อตอบสนองรูปแบบการลงทุนของนักลงทุน “กองทุนรวม” ก็เป็นเครื่องมือในการลงทุนอีกชนิดหนึ่งสำหรับนักลงทุนรายย่อยที่มีข้อจำกัดในการลงทุนในตลาดการเงินซึ่งนักลงทุนสามารถลงทุนผ่านกองทุนรวมได้โดยการซื้อหน่วยลงทุนซึ่งก็คือหลักทรัพย์ที่ออกขายโดยบริษัทจัดการลงทุนเพื่อระดมเงินเข้ากองทุนรวมที่จัดตั้งขึ้นส่วนนักลงทุนที่ซื้อหน่วยลงทุนนั้นจะมีฐานะเป็นเจ้าของทรัพย์สินในกองทุนรวม

กองทุนรวมคือเครื่องมือในการลงทุนสำหรับผู้ลงทุนที่ช่วยลดข้อจำกัดด้านทุนทรัพย์ เวลาในการติดตามการลงทุน ข้อมูลในการลงทุนและประสบการณ์หรือความชำนาญในการลงทุนโดยการระดมเงินลงทุนเป็นก้อนใหญ่แล้วให้ผู้บริหารกองทุนที่มีความเป็นมืออาชีพในการจัดการลงทุนอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่ดีที่สุดภายใต้กรอบความเสี่ยงที่นักลงทุนเลือกไว้ ซึ่งความเป็นมืออาชีพในที่นี้หมายถึงผู้บริหารกองทุนรวมนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์และความสามารถในการจัดการลงทุนรวมทั้งได้รับการอบรมผ่านการทดสอบตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ ในการลงทุนจะต้องมีการเลือกสรรหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินอย่างสมเหตุสมผลตามหลักวิชาการมีการติดตามสถานการณ์เศรษฐกิจและการลงทุนอย่างใกล้ชิดรวมทั้งต้องมีการวัดและประเมินผลการลงทุนอย่างสม่ำเสมอ

สำหรับการลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) มีความน่าสนใจคือผู้ลงทุนเป็นบุคคลธรรมดาจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อเป็นแรงจูงใจในการลงทุน ซึ่งให้สิทธิผู้ลงทุนนำเงินที่ลงทุนในแต่ละปีมาใช้ลดหย่อนภาษีได้ แต่ไม่สามารถโอน จำน่า หรือนำหน่วยลงทุนไปเป็นหลักประกันได้ LTF เหมาะกับคนทุกกลุ่มที่ต้องการลงทุนในหุ้นระยะยาว แต่อาจไม่มีความชำนาญเกี่ยวกับการลงทุนในหุ้น หรือไม่มีเวลา จึงเลือกลงทุนผ่านกองทุนรวม ทั้งนี้ ผู้ลงทุนจะต้องเข้าใจและยอมรับความเสี่ยงจากการลงทุนและเงื่อนไขเกี่ยวกับระยะเวลาในการลงทุนได้ นั่นก็คือ ลงทุนแล้วต้องถือหน่วยลงทุนไว้ไม่น้อยกว่า 5 ปี ด้วยเหตุนี้มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2547 จึงกำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนรวมหุ้นระยะยาวขึ้นโดยให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้ลงทุนเพื่อจูงใจให้เกิดการลงทุนในกองทุนรวม LTF ผู้ศึกษาสนใจวิเคราะห์ปัจจัยเศรษฐกิจมหภาคที่มีความสำคัญต่อการวิเคราะห์หลักทรัพย์ทางปัจจัยพื้นฐาน เนื่องจากในการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจจะส่งผลกระทบต่อการลงทุน อาทิ ราคาหลักทรัพย์บางกลุ่มอาจจะลดลงเมื่อสภาพเศรษฐกิจชะลอตัว และราคาจะปรับสูงขึ้น เมื่อเศรษฐกิจฟื้นตัวขึ้น พฤติกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานและความสามารถในการทำกำไรของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์นั้น อย่างไรก็ตาม เมื่อสภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปแต่ละอุตสาหกรรมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกับสภาพเศรษฐกิจหรือด้วยขนาดของการเปลี่ยนแปลงเท่ากันเสมอไปหลักทรัพย์ในบางอุตสาหกรรม อาจจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจเพียงเล็กน้อย ขณะที่หลักทรัพย์ในบางอุตสาหกรรม อาจจะได้รับผลกระทบอย่างมากเมื่อภาวะเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลง ดังนั้น การวิเคราะห์หลักทรัพย์จึงมีความจำเป็นที่ต้องวิเคราะห์เศรษฐกิจโดยทั่วไปเพื่อนำไปสู่การคาดการณ์ทิศทางของการขยายตัวของเศรษฐกิจและกำหนดอุตสาหกรรมที่คาดว่าจะได้รับผลประโยชน์จากการขยายตัวของเศรษฐกิจและท้ายที่สุดก็จะสามารถหาทางเลือกที่ควรลงทุนได้อย่างเหมาะสม การลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวมีนโยบายลงทุนในหุ้นเป็นหลัก จึงเป็นที่น่าศึกษาอย่างยิ่งว่าผลตอบแทนจากการลงทุนหรือมูลค่าสินทรัพย์สุทธิของกองทุนรวมหุ้นระยะยาวมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF)
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินอัตราผลตอบแทนกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ที่เปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจาก การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาค

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยข้อมูลนำมาใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลา (Secondary time serial data) ซึ่งเป็นข้อมูลรายเดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2551 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556 รวม 72 เดือน โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

1. ข้อมูลมูลค่าทรัพย์สินสุทธิของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) รวบรวมจาก website จากสมาคมบริษัทจัดการกองทุนของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน www.aimc.or.th
2. ข้อมูลดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET Index) รวบรวมจาก website ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่ www.set.or.th, www.settrade.com และ www.setsmart.com
3. ข้อมูลดัชนีพันธบัตรรัฐบาลรวบรวมจาก website ตลาดตราสารหนี้ไทย www.thaibma.or.th
4. อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 1 ปีเฉลี่ยของธนาคารใหญ่ ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทยและธนาคารไทยพาณิชย์ โดยรวบรวมข้อมูลจาก website ของธนาคารแห่งประเทศไทย www.bot.or.th
5. ข้อมูลดัชนีการลงทุนภาคเอกชน อัตราแลกเปลี่ยน (บาท:USD) และอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันดิบโลก รวบรวมข้อมูลจาก website ธนาคารแห่งประเทศไทย www.bot.or.th
6. ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ รวบรวมจากรายงานประจำปี รายงานอื่นๆ ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หนังสือ ตำราทางวิชาการ เอกสารงานวิจัย นิตยสาร บทความ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมทั้ง ข้อมูลเสนอผ่านระบบ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF)

วิธีการทางสถิติ

ในการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนโดยการคำนวณมูลค่าทรัพย์สินสุทธิ (Net Asset Value: NAV) ของกองทุนรวมหุ้นระยะยาวตามราคาตลาด คำนวณได้ดังนี้

$$\text{NAV} = (P_t - P_{t-1}) / P_{t-1}$$

โดยที่ NAV = Net Asset Value คือ มูลค่าสินทรัพย์สุทธิ

P_t = ราคาปิดกองทุนรวม i ณ เดือนที่ t

P_{t-1} = ราคาปิดกองทุนรวม i ณ เดือนที่ t-1

การวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลา (Secondary time serial data) เป็นข้อมูลรายเดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2551 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556 รวม 72 เดือน คิดเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 2,952 ตัวอย่าง โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเพื่อหาค่าตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ดังสมการต่อไปนี้

$$\text{NAV}_{it} = b_{0it} + b_{1it}\text{RM} + b_{2it}\text{INT} + b_{3it}\text{PII} + b_{4it}\text{BOND} + b_{5it}\text{EXC} + b_{6it}\text{OIL} + \epsilon_{it}$$

โดย NAV = อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว

RM = ดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์

INT = อัตราดอกเบี้ยเงินฝากสะสมทรัพย์แบบประจำ 1 ปี

PII = ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน

BOND = ดัชนีพันธบัตรรัฐบาล

EXC = อัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาทเทียบกับเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ

OIL = ราคาน้ำมันดิบโลก

b_0 = ค่าคงที่ (Constant) ของสมการถดถอย

b_1, b_2, \dots, b_6 = ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย (Regression coefficient)

ϵ = ค่าความคลาดเคลื่อน

ในการศึกษานี้ใช้สมการข้างต้นเพื่อทดสอบสมมติฐานในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามว่าอยู่ในรูปเชิงเส้นหรือไม่ หากพบว่าตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม จึงได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม จากนั้นจึงคัดเลือกตัวแปรเข้าสมการถดถอย ด้วยวิธี Stepwise โดยจะแสดงผลเฉพาะตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามเท่านั้น แล้วจึงจะทำการอ่านผลการวิเคราะห์ความถดถอยต่อไป

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ความถดถอยของอัตราผลตอบแทนกองทุนรวม LTF จำนวน 41 กองทุน ระยะเวลา 72 เดือนกับปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาค สามารถสรุปและอธิบายผลความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 Descriptive Statistics

Variable	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
NAV	-0.31	0.20	0.01	0.07
Rm	-30.18	13.98	0.84	7.03
INT	0.75	3.30	2.26	0.89
PII	151.56	254.42	204.98	30.18
BOND	1.01	3.97	2.56	0.77
EXC	29.45	36.19	32.13	1.69
OIL	884.70	4262.28	2514.85	748.44

จากตารางที่ 1 Descriptive Statistics แสดงผลลัพธ์ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std.Deviation) ของตัวแปรแต่ละตัว ได้แก่ อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (NAV) ดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (RM) อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 1 ปี (INT) ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) ดัชนีพันธบัตรรัฐบาล (BOND) อัตราแลกเปลี่ยนดอลลาร์สหรัฐ (EXC) และราคาน้ำมันดิบโลก (OIL) พบว่าอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (NAV) มีค่าต่ำสุด (Minimum) คือ -0.31 ค่าสูงสุด (Maximum) คือ 0.20 ค่าเฉลี่ย (Mean) คือ 0.01 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std.Deviation) คือ 0.07 ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (RM) มีค่าต่ำสุด (Minimum) คือ -30.18 ค่าสูงสุด (Maximum) คือ 13.98 ค่าเฉลี่ย (Mean) คือ 0.84 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std.Deviation) คือ 7.03 อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก 1 ปี (INT) มีค่าต่ำสุด (Minimum) คือ 0.75 ค่าสูงสุด (Maximum) คือ 3.30 ค่าเฉลี่ย (Mean) คือ 2.26 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std.Deviation) คือ 0.89 ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) มีค่าต่ำสุด (Minimum) คือ 151.56 ค่าสูงสุด (Maximum) คือ 254.42 ค่าเฉลี่ย (Mean) คือ 204.98 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std.Deviation) คือ 30.18 ดัชนีพันธบัตรรัฐบาล (BOND) มีค่าต่ำสุด (Minimum) คือ 1.01 ค่าสูงสุด (Maximum) คือ 3.97 ค่าเฉลี่ย (Mean) คือ 2.56 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std.Deviation) คือ 0.77 อัตราแลกเปลี่ยนดอลลาร์สหรัฐ (EXC) มีค่าต่ำสุด (Minimum) คือ 29.45 ค่าสูงสุด (Maximum) คือ 36.19 ค่าเฉลี่ย (Mean) คือ 32.13 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std.Deviation) คือ 1.69 และราคาน้ำมันดิบโลก (OIL) มีค่าต่ำสุด (Minimum) คือ 884.70 ค่าสูงสุด (Maximum) คือ 4262.28 ค่าเฉลี่ย (Mean) คือ 2514.85 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std.Deviation) คือ 748.44 ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) กับปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาค

ตัวแปรและค่าสถิติที่สำคัญ	ค่าสัมประสิทธิ์	T - value	T - prob
	b_0		
ค่าคงที่	-0.014	-0.205	0.837
ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (RM)	0.036	30.752	0.000
ราคาน้ำมันดิบโลก (OIL)	-0.040	-5.114	0.000
อัตราแลกเปลี่ยนดอลลาร์สหรัฐ (EXC)	0.129	3.385	0.001
ดัชนีพันธบัตรรัฐบาล (BOND)	-0.072	-6.304	0.000
อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก 1 ปี (INT)	0.045	6.262	0.000
ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII)	0.015	2.797	0.426
F-VALUE			31.991
R^2			0.679
Adjusted R^2			0.452
Std. Error of Estimate			0.0262

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่ามีตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคมากกว่า 1 ตัวที่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ได้แก่ ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (RM), ราคาน้ำมันดิบโลก (OIL), อัตราแลกเปลี่ยนดอลลาร์สหรัฐ (EXC), ดัชนีพันธบัตรรัฐบาล (BOND) และอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก 1 ปี (INT) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ในระดับค่อนข้างสูง ($R^2=0.679$) และจะส่งผลกระทบต่อกรเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ร้อยละ 45.3 โดยสามารถอธิบายระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคที่ส่งผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ได้ดังนี้

ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (RM) ส่งผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (RM) เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้อัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) (RET_{LTF}) เพิ่มขึ้น 0.036 หน่วย

ราคาน้ำมันดิบโลก (OIL) ส่งผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ในทิศทางตรงข้าม กล่าวคือ ถ้าราคาน้ำมันดิบโลก (OIL) เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้อัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) (NAV_{LTF}) ลดลง 0.040 หน่วย

อัตราแลกเปลี่ยนดอลลาร์สหรัฐ (EXC) ส่งผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนดอลลาร์สหรัฐ (EXC) เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นไป 1 หน่วย จะทำให้อัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) (NAV_{LTF}) เพิ่มขึ้น 0.129 หน่วย

ดัชนีพันธบัตรรัฐบาล (BOND) ส่งผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ในทิศทางตรงข้าม กล่าวคือ ถ้าดัชนีพันธบัตรรัฐบาล (BOND) เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้อัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) (NAV_{LTF}) ลดลง 0.072 หน่วย

อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก 1 ปี (INT) ส่งผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก 1 ปี (INT) เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้อัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) (NAV_{LTF}) เพิ่มขึ้น 0.045 หน่วย

ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) ส่งผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้อัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) (NAV_{LTF}) เพิ่มขึ้น 0.015 หน่วย

ทั้งนี้ สามารถสร้างสมการความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคกับอัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ได้ดังนี้

$$NAV_{LTF} = -0.014 + 0.036(RM) - 0.040(OIL) + 0.129(EXC) - 0.072(BOND) + 0.045(INT) + 0.015(PII)$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) พบว่า ตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% คือ ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (RM) ราคาน้ำมันดิบโลก (OIL) อัตราแลกเปลี่ยนดอลลาร์สหรัฐ (EXC) ดัชนีพันธบัตรรัฐบาล (BOND) และอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก 1 ปี (INT) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอนุศักดิ์ พลรบ (2550) ที่ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์มหภาคที่มีผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมในประเทศไทย พบว่าดัชนีราคาหุ้นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ราคาน้ำมันดิบตลาดสิงคโปร์ อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐและอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืนพันธบัตร 14 วัน มีความสัมพันธ์ผลตอบแทนกองทุนรวม นัทธมน อมะตะ (2552) ที่วิเคราะห์อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน ผลการดำเนินงานของกองทุนรวมและปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund : RMF) และกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (Long Term Equity Fund : LTF) แล้วพบว่า ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีความสัมพันธ์ผลตอบแทนของกองทุนรวม นัฐพร เทียมวัน (2552) ที่ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์มหภาคที่มีผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมที่มีนโยบายการลงทุนในตราสารแห่งทุน (Equity Fund) ในประเทศไทย พบว่า เงินเพื่อที่ไม่ได้คาดการณ์ ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ ความเสี่ยงพื้นฐาน อัตราผลตอบแทนส่วนเกินของตลาด และอัตราแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนกองทุน และปรัชญา ชัยโต (2553) ที่ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมเปิดตราสารทุน พบว่าอัตราการเจริญเติบโตของขนาดกองทุนรวม ตัวแปรปริมาณเงิน ตัวแปรปริมาณน้ำมัน มีตัวแปรอัตราดอกเบี้ย ตัวแปรดัชนีราคาผู้บริโภค และตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยน มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมเปิดตราสารทุน

ข้อเสนอแนะ

1. นักลงทุนสามารถใช้ผลการศึกษานี้ประกอบการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ได้
2. ผู้ที่สนใจศึกษาและต้องการลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ควรศึกษาข้อมูลของปัจจัยต่างๆทางเศรษฐกิจ และดูการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้ในการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ได้อย่างเหมาะสม
3. ผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายการลงทุน รวมทั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสามารถนำความสัมพันธ์ที่ได้จากการศึกษานี้ไปใช้ประกอบการวางแผน การกำหนดนโยบายเพื่อดูแลปัจจัยทางเศรษฐกิจให้มีความเหมาะสม เพื่อช่วยสร้างเสถียรภาพในการลงทุนในกองทุนรวมในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

ข้อมูลดัชนีพันธบัตรรัฐบาล. (ม.ป.ป.). สืบค้นจาก <http://www.thaibma.or.th>

ข้อมูลดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). สืบค้นจาก <http://www.set.or.th> ,
<http://www.settrade.com> และ <http://www.setsmart.com>

ข้อมูลดัชนีราคาผู้บริโภคหรืออัตราเงินเฟ้อ ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน อัตราการเปลี่ยนแปลง อัตราแลกเปลี่ยน(บาท : USD) อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันดิบโลกรวบรวมข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). สืบค้นจาก <http://www.bot.or.th>

เจาะลึกลักษณะ LTF. (ม.ป.ป.). สืบค้นจาก

http://www.tsithailand.org/index.php?option=com_content&task=view&id=1843

นัฐพร เทียมวัน. 2552. ปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์มหภาคที่มีผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมที่มีนโยบายการลงทุนในตราสารแห่งทุน (Equity Fund) ในประเทศไทย

นัฐพล อัครแก้วฟ้า. 2551. การเปรียบเทียบความเสี่ยง ผลตอบแทนและประสิทธิภาพระหว่างกองทุนรวมตราสารแห่งทุนและกองทุนรวมหุ้นระยะยาวในประเทศไทย

นัทธมน อมะตะ. 2552. การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน ผลการดำเนินงานของกองทุน และปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund: RMF) และกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (Long Term Equity Fund: LTF).

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2553. การวัดผลการลงทุนโดยใช้วิธี Risk-adjusted Return (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ:
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

ปัจจัยเศรษฐกิจพื้นฐาน. 2556. สืบค้นจาก <http://www.taladhoon.com>

ปรัชญา ชัยโต. 2553. ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมเปิดตราสารทุน.

เรื่องน่ารู้ของกองทุนรวม. 2556. สืบค้นจาก http://www.thaimutualfund.com/AIMC/aimc_about.jsp

เพชร ชุมทรัพย์. 2544. การลงทุน (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมาคมบริษัทจัดการกองทุนรวม. 2556. สืบค้นจาก <http://www.aimc.or.th/performance.html>

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2556. สืบค้นจาก

http://www.start-to-invest.com/webedu/content.html?menu_id=488

อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก 12 เดือน (1 ปี) ของธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารไทยพาณิชย์. (ม.ป.ป.).

สืบค้นจาก <http://www.bot.or.th>

อนุศักดิ์ พลรบ. 2550. ปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์มหภาคที่มีผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมในประเทศไทย

การตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายการเช่าพระเครื่องของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี Decision in Selecting Ways of Selling Buddha Amulets of Pathumthani Citizens.

นทกช ศรีสวัสดิ์, วรณี เชาวน์สุขุม, ศักดิ์ชาย นาคคนก
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยคุณภาพการบริการมีผลต่อการตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายของร้านเช่าพระเครื่องจากโดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 384 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เช่าพระเครื่องจากร้านช่องทางอื่นๆและร้านช่องทางออนไลน์สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าความสัมพันธ์ แบบการถดถอยโลจิสติกส์ทวิ (Binary Logistic Regression)

ผลการวิจัยพบว่า

1.ผลวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศชายอายุระหว่าง31-40ปีมีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีและมีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่20,001- 30,000บาท และเลือกเช่าพระเครื่องดูราคาช่วงราคาที่ระดับ1,001-3,000 บาท และเน้นเช่าพระเครื่องที่มีพระพุทธรูปคุณด้านเมตตามหานิยมโชคลาภโดยผู้ใช้บริการมีความถี่เข้าใช้บริการของร้านเช่าพระเครื่อง3-4ครั้งต่อเดือนและใช้วิธีการหาข้อมูลเช่าพระเครื่องจากอินเทอร์เน็ต

2.ผลการวิเคราะห์ระดับความสำคัญคุณภาพการให้บริการของร้านแยกตามประเภทของช่องทางจัดจำหน่ายของร้านช่องทางอื่นๆและร้านช่องทางออนไลน์ ภาพรวม ระดับความสำคัญสูงสุดคือความน่าเชื่อถือมีระดับสูงและระดับความสำคัญต่ำสุดคือด้านความเป็นรูปธรรมอยู่ระดับสูง

3.การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก มีเป้าหมายการเพื่อทำนายโอกาสที่ผู้ใช้บริการจะตัดสินใจเลือกเช่าพระเครื่องจากร้านช่องทางอื่นๆและร้านช่องทางออนไลน์ซึ่งตัวแปรคุณภาพการบริการของ SERVQUALทั้ง5ด้านผลการวิเคราะห์มีเพียง3ด้านคือความเชื่อมั่น ความเป็นรูปธรรม และการเอาใจใส่ ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05ซึ่งมีผลต่อโอกาสตัดสินใจเลือกเช่าพระเครื่องของประเภทกิจการร้านช่องทางออนไลน์

คำสำคัญ:ช่องทางการจัดจำหน่าย, พฤติกรรมของผู้บริโภค,คุณภาพการบริการ

Abstract

The purposes of this research were to study investigated by a survey of 384 people the quality of services in the retail business of Buddha amulets and how they affect purchase decision making. The participants purchased Buddha amulets from in-store and non-store retailers. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, and binary logistic regression.

The following results were obtained:

1. Personal data showed that most the participants were male, aged between 31–40 years. They were employed as officers at private companies employees, had received a bachelor degree and had an available income of 20,001–30,000 Baht. They were interested in Buddha amulets in a price range from 1,001–3,000 Baht. Decisions to buy were made on the prospect of fortune and mercy provided through the amulets. The foregone times retail services were used 3–4 times per month and information was obtained through the internet.

2. The analysis of the importance of service quality was based on the retail type, in-store and non-store retailing. Comments sample was the highest priority, followed by reliability while tangibles received the lowest level priority.

3. Binary logistic regression analysis. This analysis is intended to predict the likelihood that a customer will decide to buy a Buddha amulet from in-store or non-store retailing. Concerning the quality of service (SERVQUAL), only the three factors assurance (1), tangibles (2), and empathy (3) were significant

difference at 0.05 of the binary logistic regression analysis. Likelihood they affect the purchasing decision of the Buddha amulet category of non-store retailing.

Keywords: buying decision, consumer behavior, quality of service

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย ที่คนไทยส่วนมากนับถือสืบต่อกันมาจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของความรู้ ความเชื่อ และ วิถีชีวิต ของคนไทยที่สืบต่อกันมา ความนิยมนำพระเครื่องมาห้อยคอหรือพกติดตัว จากคติความเชื่อการบูชาพระเครื่องในฐานะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นเครื่องรางของขลัง นำมาสู่กระแสความนิยมแลกเปลี่ยนความศรัทธาที่มีมูลค่าทำให้ผู้ประกอบการร้านเช่าพระเครื่องเพิ่มสูงขึ้นเกิดการแข่งขัน ในปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตในการแข่งขันทางธุรกิจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มช่องทางการค้าและเพิ่มทางเลือกใหม่ให้แก่ลูกค้าที่จะตัดสินใจเช่าพระเครื่องจากช่องทางอื่น ๆ ร้านหรือร้านช่องทางออนไลน์ กลยุทธ์คุณภาพการบริการที่ผู้ประกอบการร้านพระเครื่องที่สร้างความแตกต่างให้กับร้านเช่าพระเครื่องและเป็นเครื่องมือที่จะผูกใจลูกค้าไว้ได้ในระยะยาว เพราะแม้มีสินค้าที่เหมือนกันแต่การบริการที่สร้างความประทับใจเป็นสิ่งดึงดูดให้กลับมาใช้บริการ ความรู้ความเข้าใจเรื่องคุณภาพการบริการจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในการแข่งขันของร้านเช่าพระเครื่องเนื่องจาก พระเครื่องเป็นสินค้า แบรินด์แห่งความศรัทธา ของสังคม วัฒนธรรมปรีภคนิยม และเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การตัดสินใจเลือกช่องทางเช่าพระเครื่องจากคุณภาพการให้บริการที่แตกต่างกันนำมาสู่การตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายเช่าพระเครื่องของลูกค้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพบริการของร้านเช่าพระเครื่อง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยคุณภาพการบริการมีผลต่อการตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายของร้านเช่าพระเครื่อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ที่เคยเช่าพระเครื่องร้านออนไลน์ และผู้ที่เช่าพระเครื่องในตลาดนัดพระเครื่องศูนย์เช่าพระเครื่องและร้านแผงพระเครื่องโดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงคำนวณจากสูตรการกำหนดขนาดตัวอย่างในกรณีไม่ทราบขนาดของประชากรจำนวนคนโดยใช้สูตร W.G.cochran, 1953 คำนวณกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 385 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic random sampling) โดยการเลือกสุ่มจากทุกคนที่ 2 คนที่เดินเข้ามาในตลาดนัดพระเครื่อง โดยเลือกสำรวจตลาดที่เซ็นเตอร์ ที่ตั้งอยู่ 9/9 หมู่ 2 ถนน รังสิตปทุมธานี ตำบล.บ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัด ปทุมธานี เป็นศูนย์พระเครื่องขนาดใหญ่ที่สุดปทุมธานี(อ้างอิงจากขนาดพื้นที่จำนวนแผงร้านค้าประจำจากwww.pcentermall.com) เก็บข้อมูลในวันนัดใหญ่ของตลาด คือวันพฤหัสบดีและวันเสาร์ ในช่วงเวลาตั้งแต่ 8.00น.-16.30น.เก็บข้อมูลแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 384 ฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการรวบรวมแนวคิดทางทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสร้างเป็นคำถามการสร้างแบบสอบถามพร้อมกับการหาความเที่ยงตรง (Validity) ได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความพ้อง (Index of concurrence) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะของยุทธพงษ์ กัยวรรณ (2543:123) และเลือกคำถามที่มีค่าดัชนีความพ้อง (Index of Concurrence) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามและ การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำไปทดลอง (Try Out) กับผู้ใช้บริการเช่าพระเครื่องที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และเก็บจากกลุ่มตัวอย่าง 384 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบาช (Cronbach, 1970: 161 อ้างในยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543: 137) และโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปประมวลผลโดยกำหนดให้มีค่าความเชื่อถือทั้งหมดฉบับไม่ต่ำกว่า 0.70 มีผลการทดสอบดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามระดับคุณภาพการบริการ

ระดับคุณภาพบริการ	จำนวน คำถาม	Cronbach's Alpha (n=30)	Cronbach's Alpha (n=384)
ความเชื่อถือ	4	0.816	0.847
ความเชื่อมั่น	4	0.847	0.860
ความเป็นรูปธรรม	4	0.792	0.838
การเอาใจใส่	4	0.804	0.863
การตอบสนอง	4	0.835	0.855
ภาพรวม	20	0.838	0.874

จากตารางที่ 1 จากการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยสถิติ Cronbach's Alpha จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่างค่า Cronbach's Alpha ของระดับคุณภาพบริการโดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.838 และหลังจากที่ได้เก็บแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 ตัวอย่างโดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.874 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถืออยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้แบบสอบถามผู้บริโภครู้สึกเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกช่องทางทางการจัดจำหน่ายการเช่าพระเครื่องของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการกับการตัดสินใจเช่าพระเครื่องของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ย ราคาในการตัดสินใจซื้อ เหตุผลในการตัดสินใจ ความถี่ที่ใช้บริการ แหล่งข้อมูลเช่าพระเครื่อง และการตัดสินใจเลือกจากช่องทางใดเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณภาพการบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าพระเครื่อง ได้แก่ ความเชื่อถือ ความเชื่อมั่น ความเป็นรูปธรรม การเอาใจใส่ และ การตอบสนอง โดยใช้ การแบ่งระดับความสำคัญเพื่อนำมากำหนดคะแนนของคำตอบในแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เกณฑ์การแปลความหมายระดับคุณภาพการให้บริการช่องทางการจัดจำหน่ายการเช่าพระเครื่องของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี เกณฑ์การแปลความหมายแบบสอบถามด้วยค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสต์ (Best W. John. 1997, p 190)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการมีผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าพระเครื่องซึ่งผู้วิจัยได้เลือกนำเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) มาใช้ในการวิจัยเพื่อศึกษาคุณภาพการบริการ (ตัวแปรต้น) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าพระ (ตัวแปรตาม) โดยมีวัตถุประสงค์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรต้นที่ใช้ในการพยากรณ์การตัดสินใจของผู้ใช้บริการ

ผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลผู้มาใช้บริการของร้านเช่าพระเครื่องการตัดสินใจของผู้ใช้บริการจากกลุ่มตัวอย่าง 384 คนได้ตัดสินใจเลือกร้านช่องทางอื่น ๆ จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8 และร้านช่องทางออนไลน์มีจำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 43.2 โดยผู้ให้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุระหว่าง 31-40 ปี มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนระดับการศึกษาจบระดับปริญญาตรี และมีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 20,001- 30,000 บาท ต่อเดือนผู้ให้บริการมีพฤติกรรมการตัดสินใจโดยส่วนใหญ่เลือกเช่าพระเครื่องโดยเลือกดูราคาในระดับ 1,001-3,000 บาท เช่าพระเครื่องที่เน้นพระพุทธรูปตามเมตตามหานิยม โชคลาภ ผู้ใช้บริการมีความถี่ในการใช้บริการของร้านเช่าพระเครื่อง 3-4 ครั้งต่อเดือนและใช้วิธีการหาข้อมูลพระเครื่องจากอินเทอร์เน็ต

การศึกษาเปรียบเทียบระดับคุณภาพการบริการของช่องทางการจัดจำหน่ายของร้านเช่าพระเครื่องร้านช่องทางอื่น ๆ และร้านช่องทางออนไลน์พบว่าผู้ให้บริการให้ระดับความคิดเห็นต่อความสำคัญในการตัดสินใจเช่าพระเครื่อง เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่าระดับความคิดเห็นที่มีความสำคัญที่ผู้ให้บริการ ร้านช่องทางอื่น ๆ และร้านช่องทางออนไลน์ของภาพรวมในการตัดสินใจเช่าพระเครื่อง เมื่อพิจารณาตามรายด้านของคุณภาพการบริการทั้ง 5 ข้อพบว่าภาพรวมระดับคุณภาพการให้บริการของร้านช่องทางอื่น ๆ และช่องทางออนไลน์ที่ผู้ให้บริการให้ความคิดเห็นต่อความสำคัญสูงสุดต่อคุณภาพการบริการด้านความ

นำเชือถือมีระดับสูง($\bar{X}=4.22, S.D.=0.52$)และรองลงมาด้านการตอบสนองมีระดับสูง($\bar{X}=4.21, S.D.=0.51$)ด้านความเชื่อมั่นอยู่ระดับสูงสุด($\bar{X}=4.20, S.D.=0.58$)ด้านการเอาใจใส่อยู่ระดับสูง($\bar{X}=4.12, S.D.=0.48$)และด้านความเป็นรูปธรรมอยู่ระดับสูง($\bar{X}=3.94, S.D.=0.74$) เมื่อแยกตามช่องทางการจัดจำหน่ายของร้าน

ร้านช่องทางอื่นๆ มีผู้ใช้บริการให้ความคิดเห็นในระดับความสำคัญต่อคุณภาพการบริการสูงสุดด้านการตอบสนองอยู่ระดับสูง($\bar{X}=4.15, S.D.=0.59$)และความสำคัญในระดับที่ต่ำที่สุดด้านความเป็นรูปธรรมอยู่ระดับสูง($\bar{X}=3.83, S.D.=0.91$)

ร้านช่องทางออนไลน์ผู้ใช้บริการให้ความคิดเห็นในระดับความสำคัญต่อคุณภาพการบริการสูงสุดด้านความนำเชือถือให้บริการสูง($\bar{X}=4.30, S.D.=0.34$)และความสำคัญในระดับที่ต่ำที่สุดด้านความเป็นรูปธรรมอยู่ระดับสูง($\bar{X}=4.09, S.D.=0.36$)

จากการสำรวจแบบสอบถามถึงระดับความสำคัญของคุณภาพบริการของผู้ใช้บริการร้านเช่าพระเครื่องจำนวน384 ฉบับจะถูกนำมาการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบการถดถอยโลจิสติก (Binary Logistic Regression) ในการทดสอบสมมติฐานคุณภาพการบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายการเช่าพระเครื่องโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการศึกษา ในการพยากรณ์ โอกาสการตัดสินใจการเลือกเช่าพระเครื่องของผู้ใช้บริการ

ตารางที่2ผลการวิเคราะห์ปัจจัยคุณภาพการบริการในการพยากรณ์กลุ่มตัวอย่างที่ตัดสินใจเลือกใช้บริการของร้านเช่าพระเครื่องของร้านช่องทางอื่นๆ($Y_0=0$)และร้านช่องทางออนไลน์($Y_1=1$)

	B	S.E.	Wald	df	p	Exp (B)	95.0% C.I. for EXP(B)	
							Lower	Upper
ด้านความนำเชือถือ(x_1)	.456	.252	3.271	1	.070	1.578	.963	2.588
ด้านความเชื่อมั่น(x_2)	.790	.249	10.058	1	.002*	2.202	1.352	3.588
ด้านความเป็นรูปธรรม(x_3)	.358	.165	4.687	1	.030*	1.431	1.034	1.979
ด้านการเอาใจใส่(x_4)	.549	.241	5.195	1	.023*	1.732	1.080	2.779
ด้านการตอบสนอง(x_5)	.376	.235	2.567	1	.109	1.456	.919	2.307
Constant	-10.868	1.967	30.540	1	.000	.000		

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่4.12พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายการเช่าพระเครื่องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ด้านความเชื่อมั่น ด้านความเป็นรูปธรรม และ ด้านการเอาใจใส่

ในการวิเคราะห์การตัดสินใจเลือกช่องทางจัดจำหน่ายการเช่าพระเครื่อง ผู้วิจัยทำการหาค่าสัมประสิทธิ์(B) ค่าความคาดเคลื่อน(S.E.)และค่าโอกาสของการเกิดเหตุการณ์ (Exp(B))ในการทดสอบความสำคัญของสัมประสิทธิ์ถดถอยโลจิสติกแบบทวี(Wald) ดังนี้

ด้านความเชื่อมั่นพบว่าเมื่อด้านความเชื่อมั่นเพิ่มขึ้น1หน่วย ค่าสัมประสิทธิ์(B)มีค่าเพิ่มขึ้น0.790 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือโอกาสที่ผู้ใช้บริการจะตัดสินใจเลือกร้านช่องทางออนไลน์(Exp(B))มีค่าเพิ่มขึ้น 2.202 เท่า($e^{0.790 \times \text{ด้านความเชื่อมั่น}} = 2.202$) ผู้ใช้บริการจะตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายเช่าพระเครื่องร้านช่องทางออนไลน์จากความมั่นใจเช่าพระเครื่องจากทางร้านที่มีใบประกันพระแท้จากสมาคมพระเครื่องแห่งประเทศไทย และความเชื่อใจร้านที่ได้รับรางวัลการประกวดพระเครื่องหรือการโฆษณาผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต หนังสือวารสารนิตยสาร

ด้านการเอาใจใส่พบว่า เมื่อด้านการเอาใจใส่เพิ่มขึ้น1หน่วย ค่าสัมประสิทธิ์(B)มีค่าเพิ่มขึ้น0.549 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือโอกาสที่ผู้ใช้บริการจะตัดสินใจเลือกร้านช่องทางออนไลน์(Exp(B))มีค่าเพิ่มขึ้น 1.732 เท่า($e^{0.549 \times \text{ด้านการเอาใจใส่}} = 1.732$) ผู้ใช้บริการจะตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายเช่าพระเครื่องร้านช่องทางออนไลน์จากร้านได้แจ้งข้อมูลข่าวสารหรือนำเสนอพระเครื่องแต่ละรุ่นของร้านให้แก่ท่านเป็นระยะๆ

ด้านความเป็นรูปธรรมพบว่าเมื่อด้านความเป็นรูปธรรมเพิ่มขึ้น1หน่วย ค่าสัมประสิทธิ์(B)มีค่าเพิ่มขึ้น0.358 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือโอกาสที่ผู้ใช้บริการจะตัดสินใจเลือกร้านช่องทางออนไลน์(Exp(B))มีค่าเพิ่มขึ้น 1.431 เท่า($e^{0.358 \times \text{ด้านความเป็นรูปธรรม}} = 1.431$)

รูปธรรม = 1.431) ผู้ใช้บริการจะตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายเข้าพระเครื่องร้านช่องทางออนไลน์จากการตกแต่งร้านป้ายโฆษณา การประชาสัมพันธ์ที่มองเห็นชัดเจน และสภาพแวดล้อมของสถานที่ที่มีความสะดวก ความปลอดภัยต่อการใช้บริการ

สรุปว่าตัวแปรคุณภาพการบริการมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประกอบด้วย ด้านความเชื่อมั่น ด้านการเอาใจใส่ และ ด้านความเป็นรูปธรรม มีผลต่อมีโอกาที่ผู้ใช้บริการตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายเข้าพระเครื่องจากร้านช่องทางออนไลน์

อภิปรายผล

จากการวิจัยการตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายการเข้าพระเครื่องของประชาชนในจังหวัดปทุมธานีมีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลดังนี้

การตัดสินใจการเข้าพระเครื่องที่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลโดยส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุระหว่าง 31-40 ปี มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนระดับการศึกษาจบระดับปริญญาตรีและมีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 20,001 - 30,000 บาท เข้าพระเครื่องที่เน้น พระพุทธรูปตามเมตตามหานิยมโชคกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระพงษ์อินทรพานิช(2548) ที่ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์โครงสร้างตลาด และพฤติกรรมการแข่งขันของผู้ประกอบการในตลาดพระเครื่องกรณีศึกษาพระเครื่องหลวงปู่ทวด วัดช้างให้ ผลการศึกษาพบว่าผู้เข้าพระเครื่องและผู้ขายพระเครื่องใน 4 แห่งได้แก่ตลาดท่าพระเครื่องพระจันทร์ ตลาดพระเครื่องบางพลู ตลาดพระเครื่องมณเฑียรพลาซ่า และ ตลาดพระเครื่องในอินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุระหว่าง 36-45 ปี มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนระดับการศึกษาจบระดับปริญญาตรีและมีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 30,001 - 60,000 บาท นิยมสะสมเพื่อคุ้มครองป้องกันตัวและเป็นมูลเหตุที่สำคัญในการตัดสินใจหาเข้าพระเครื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรชัย เมืองฤทธิ์(2550) ศึกษาเหตุผลในการตัดสินใจเข้าซื้อพระเครื่องของเซียนพระในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจการเข้าซื้อพระเครื่องของเซียนพระในเขตกรุงเทพมหานครที่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลเป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 26 - 35 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับ มัธยม, ปวช. มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,000 - 20,000 บาท ด้านความคิดเห็นพุทธคุณเด่นทางด้านแคล้วคลาดปลอดภัยมีผลการตัดสินใจเข้าพระเครื่อง

การศึกษาการเปรียบเทียบระดับคุณภาพการบริการของร้านช่องทางอื่นๆ และร้านช่องทางออนไลน์เมื่อพิจารณา ระดับคุณภาพการบริการที่มีความคิดเห็นสูงที่สุดของร้านช่องทางอื่นๆ ด้านการตอบสนองมีระดับความสำคัญต่อคุณภาพบริการสูง และระดับคุณภาพการบริการของร้านช่องทางออนไลน์ด้านความน่าเชื่อถือมีระดับความสำคัญต่อคุณภาพบริการสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลอยชมพู รัตนสุวรรณชาติ (2549) ศึกษาเรื่องคุณภาพการให้บริการของสถานบริการน้ำมันย่าน แคลร์วาย พบว่ามีระดับคุณภาพบริการสูงสุดต่อการให้บริการทุกด้านโดยรวมสูงที่สุดด้านการตอบสนอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนพร บุรีประเสริฐ (2550) ศึกษาเรื่องคุณภาพการบริการโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งกรณีศึกษาผู้ป่วยนอกนรีเวชกรรมที่พบว่า มีระดับคุณภาพบริการสูงสุดของการให้บริการทุกด้านโดยรวมด้านความน่าเชื่อถือในการตรวจรักษาอยู่ระดับคุณภาพการบริการมีระดับสูง

การพยากรณ์การตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายการเข้าพระเครื่องโดยใช้วิธีวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกแบบทวิจากตัวแปรคุณภาพการบริการส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายการเข้าพระเครื่องร้านออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ด้านความเชื่อมั่น ด้านความเป็นรูปธรรม และ ด้านการเอาใจใส่ แสดงถึงโอกาสว่าผู้ใช้บริการจะตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายเข้าพระเครื่องจากร้านช่องทางออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิมล สุขดี (2550) ศึกษาคุณภาพการบริการของจุดรับชำระค่าบริการโทรคมนาคมภายในศูนย์การค้าเอ็นมาร์พลาซ่า บางกะปิ เห็นว่าคุณภาพการบริการของจุดชำระค่าบริการโทรคมนาคม ศูนย์การค้าเอ็นมาร์พลาซ่า บางกะปิ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ด้านความไว้วางใจและความเต็มใจ ด้านความรวดเร็วในการตอบสนอง ด้านความเชื่อถือ ด้านความเชื่อมั่นและด้านรูปลักษณ์ทางกายภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัย ของแจนแวนลี(JAN VAN REE:2009) ศึกษาเรื่องตัวบ่งชี้คุณภาพการบริการของธุรกิจเห็นว่าคุณภาพการบริการที่สามารถนำไปใช้ ในการตัดสินใจซื้อสินค้าของลูกค้าได้มากที่สุดต่อคุณภาพการบริการต่อลูกค้าและความสำเร็จของบริษัท ใน การปรับปรุงการผลิต กับความสามารถในการเพิ่มความถี่ความต้องการสินค้าที่มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ด้านการรักษาความปลอดภัย และ ด้านความน่าเชื่อถือ มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงของธุรกิจ กับความตระหนักในการตัดสินใจของลูกค้า จากการแข่งขันในระหว่างธุรกิจ ในการเข้าถึง และสร้างความมั่นใจที่แสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือที่สูงที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ทำการศึกษาค้นคว้าตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายการเช่าพระเครื่องของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพบริการของร้านเช่าพระเครื่องและเพื่อศึกษาปัจจัยคุณภาพการบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายของร้านเช่าพระเครื่องเท่านั้น ผู้สนใจควรศึกษาดังนี้

1. ควรศึกษาส่วนผสมทางการตลาดของร้านเช่าพระเครื่อง
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการบริการกับความจงรักภักดี และนำผลมาปรับปรุงคุณภาพการบริการซึ่งมีผลต่อความจงรักภักดีต่อลูกค้า
3. ควรศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพการบริการของผู้มาใช้บริการเพื่อนำมาปรับปรุงคุณภาพการบริการของร้านเช่าพระเครื่องให้ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรชัย เมืองฤทธิ. 2550. เหตุผลในการตัดสินใจเช่าซื้อพระเครื่องของเซียนพระในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยบูรพาสาขาวิชาการบริหารทั่วไป.
- พรพิมล สุชาติ .2550. ศึกษาคุณภาพการบริการของจุดรับชำระค่าบริการโทรคมนาคมภายในศูนย์การค้าเอ็นมาร์พลาซ่า บางกะปิ. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พลอยชมพู รัตนสุวรรณชาติ. 2549. ศึกษาเรื่องคุณภาพการให้บริการของสถานีบริการน้ำมันย่านแควน้อย .ภาคินพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- รัตนพร บุรีประเสริฐ . 2550. ศึกษาเรื่องคุณภาพการบริการโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง กรณีศึกษา ผู้ป่วยนอกนรีเวชกรรม.วิทยานิพนธ์วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วีระพงษ์อินทรพานิช. 2548. ศึกษาการวิเคราะห์โครงสร้างตลาด และพฤติกรรมการแข่งขันของผู้ประกอบการในตลาดพระเครื่องกรณีศึกษาพระเครื่องหลวงปู่ทวด วัดช้างให้ จังหวัดปัตตานี.วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์.
- ยุทธพงษ์ไถยวรรณ. 2543. พื้นฐานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- Best, John W. 1997. Research in Education.3rd .ed., Englewood Cliffs, New Jersey. Prentice – Hall, Inc.
- Charles W, Joseph and Daniel.2009.Essentials of Marketing.South-Western Cengage Learning.
- Walters, C.G. 1978. Consumer Behavior : Theory and Practice, (3rd ed.). Homewood, Illinois: Richard, D. Irwin, Inc.,
- Parasuraman, A., Zeithaml, V., & Berry, L.1990. Five imperatives for improving service quality. Sloan Management Review, 31(4 Summer), 29-38.

การวิจัยการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ กรณีศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลของกลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน

The research program integration of environmental management and the development of the biodiversity values : case study of the conservation and restoration of seagrass of Sanamchai in accordance with the principles of sufficiency economy and the Local wisdom.

ชลพรรณ ออสปอนพันธ์, นภา จันทร์ตรี, พงศธร จันทร์ตรี
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้เรื่องโครงการวิจัยการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ กรณีศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลของกลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้านครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสาเหตุและผลกระทบการลดลง ของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี 2) เพื่อศึกษาสาเหตุและผลกระทบการลดลงของแหล่งหญ้าทะเลชุมชนสนามไชย ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี 3) เพื่อศึกษารูปแบบวิธีการและการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรชายฝั่งแหล่งหญ้าทะเลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี 4) เพื่อศึกษาแนวทางเพิ่มศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี กับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) เพื่อศึกษาลักษณะการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยองค์กรชุมชนโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน 6) เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการเรียนรู้การสร้างเครือข่ายประชาสังคมของกลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชย

ผลการวิจัยพบว่า 1) สาเหตุและผลกระทบการลดลงของทรัพยากรทางทะเลและทรัพยากรชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี มี 4 สาเหตุ ได้แก่ 1. การกัดเซาะชายฝั่ง 2. ป่าชายเลนลดลง 3. นากุ้งเพิ่มขึ้น 4. ขยะในทะเลและชายฝั่งเพิ่มปริมาณมากขึ้นผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของครัวเรือนประมงชายฝั่งจันทบุรี 2) สาเหตุและผลกระทบการลดลงทางชีวภาพของชุมชนคลองตาสังข์ มี 4 สาเหตุ ได้แก่ 1. ปริมาณพื้นที่นากุ้งเพิ่มขึ้น 2. ปัญหาขยะในชุมชน 3. ป่าชายเลนลดลง 4. มลภาวะจากโรงต้มปลากระดูกส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพของคลองตาสังข์ การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจ 3) สาเหตุและผลกระทบการลดลงทางแหล่งหญ้าทะเลชุมชนสนามไชย มี 2 สาเหตุ ได้แก่ 1. ปริมาณพื้นที่นากุ้งเพิ่มขึ้น 2. ป่าชายเลนลดลง ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศแหล่งหญ้าทะเล 3) พบว่ารูปแบบวิธีการและการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรชายฝั่งแหล่งหญ้าทะเลมี 2 วิธีคือ 1. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งหญ้าทะเลจากนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ 2. จากภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์และฟื้นฟูธรรมชาติด้วยการปล่อยให้ธรรมชาติดูแลตัวเอง 4) พบว่าสามารถนำกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) มาใช้กับการเพิ่มศักยภาพเทศบาลได้ 5) พบว่าองค์กรชุมชนสามารถนำนโยบายการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปขับเคลื่อนได้ 6) พบว่ามีการรวมกลุ่มทำธนาคารปูม้าเป็นการเรียนรู้สร้างเครือข่ายประชาสังคม

คำสำคัญ : การบูรณาการ การจัดการสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ หญ้าทะเล

Abstract

This research project is the integration of environmental management and to enhance biodiversity. A case study of the conservation and restoration of coastal seagrass Sanamchai based philosophy and wisdom aimed to 1) investigate the causes and impact reduction. Of marine resources and coastal Chanthaburi 2) to study the causes and consequences of the decline of seagrass communities

Installed Sanam Chai Khet Bangkok Yai district.Chanthaburi 3) to study the pattern transfer method and wisdom in the conservation and restoration of biodiversity of coastal seagrass Installed. Na YaiChanthaburi 4) to study the potential of WatSanam Chai. Na YaiChanthaburi The management of natural resources and the environment 5) To study the nature of its implementation. By community organizations supported by the philosophy and wisdom 6) To study the process of learning to build a network of civil society groups Installed fishing.

The results showed that: 1) the causes and consequences of the decline of marine resources and coastal Chanthaburi 4 causes of coastal erosion, including 1 2 3 mangrove decline in shrimp. 4 garbage in the ocean and coastal high volume affects the quality of life and economy of the household Chanthaburi Coastal Fisheries. 2) the causes and consequences of the decline of seagrass communities Installed reasons are 1 to 2 of 2 mangrove areas, shrimp farms, up, down. Impact on ecosystems, sea grass 3) found that the pattern and how to convey wisdom in the conservation and restoration of biodiversity of coastal seagrass there are 2 ways 1 presents a workshop. knowledge of seagrass from academic experts. 2 of folk wisdom in the conservation and restoration of nature by letting nature take care of itself. 4) that can be applied participatory research process. (Participatory Action Research) was used to enhance the town. 5) found that community organizations can contribute to environmental policy and natural resources management driven. 6) showed that a group of crab banking network learning society.

Keywords: integration of environmental management. Seagrass biodiversity

บทนำ

สืบเนื่องจากพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ บรมราชินีนาถความว่า ธรรมชาติแวดล้อมของเราไม่ว่าจะเป็นแผ่นดิน ป่าไม้ แม่น้ำ ทะเลและอากาศ มิได้เป็นเพียงสิ่งสวยงาม ๆ เท่านั้น หากแต่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของเรา และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของเราไว้ให้ดีนั้นก็เท่ากับเป็นการปกป้องรักษาอนาคตไว้ให้ลูกหลานของเราด้วย ดังนั้นนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ พ.ศ. 2555-2559 จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การวิจัย การอนุรักษ์เสริมสร้างและพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 บริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดที่มีทุนทรัพยากรธรรมชาติครบถ้วนทั้งผืนแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งปลูกผลไม้และพืชเศรษฐกิจ ที่สำคัญ เช่น เงาะ ทุเรียน มังคุด และพริกไทย มีป่าไม้ แม่น้ำและทะเล มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เช่น หาดเจ้าหลาว แหลมเสด็จ หาดคังวามัน มีอาหารทะเลที่มีคุณภาพสด ใหม่ ทั้งหมึก ปูม้า กุ้ง หอย และกั้งใหญ่ด้วยมีภูมิประเทศติดต่อชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ชุมชนชายฝั่งจึงมีการทำประมงชายฝั่งหรือประมงพื้นบ้านตามหมู่บ้านชุมชนที่ติดทะเล อาชีพประมงชายฝั่งหรือประมงพื้นบ้านนั้น ต้องพึ่งพาอาศัยกับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรท้องทะเล เช่น การวางอวนลอยกุ้งแซบวัย อวนปูม้า อวนปลาทุ ปลาตัง ลอยหมึก ลอยปู หรืออวนปลาระบอบ เป็นต้น โดยทำตามฤดูกาล และหน้ามรสุม

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ได้กำหนดปรัชญาไว้ว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เป็นมหาวิทยาลัยแห่งการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตและบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาสากลเพื่อการพัฒนาให้เข้มแข็งและยั่งยืน การที่นโยบายการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่ง จะเกิดผลในทางปฏิบัติได้นั้น นอกจากมาตรการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐบาลแล้วความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายชุมชนโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้านยังมีความสำคัญยิ่ง ดังนั้นประเด็นสำคัญของโครงการวิจัยการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ กรณีศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลของกลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และภูมิปัญญาชาวบ้านคือทำอย่างไรที่จะทำให้ชุมชนตระหนักและเห็นความสำคัญของแหล่งหญ้าทะเลอันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศแหล่งหญ้าทะเลได้อย่างมั่นคงเป็นฐานทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืนอันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุและผลกระทบการลดลงของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาสาเหตุและผลกระทบการลดลงของแหล่งหญ้าทะเลชุมชนสนามไชย ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อศึกษารูปแบบวิธีการและการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรชายฝั่งแหล่งหญ้าทะเลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี
4. เพื่อศึกษาแนวทางเพิ่มศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี กับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. เพื่อศึกษาลักษณะการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยองค์กรชุมชนโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน
6. เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการเรียนรู้การสร้างเครือข่ายประชาสังคมของกลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสาเหตุและผลกระทบของการลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพชุมชนสนามไชย จังหวัดจันทบุรี โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

3.1 ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม เพื่อสร้างความตระหนักถึงปัญหา สาเหตุและผลกระทบ การลดลงของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จังหวัดจันทบุรี

3.1.1 นักวิจัยลงพื้นที่ชุมชนเพื่อพบปะกับที่มนักวิจัยชุมชน โดยผ่านเวทีพบปะแลกเปลี่ยนเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและกระบวนการวิจัยและสิ่งแวดล้อม ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการวิจัย รวมทั้งการค้นหาวางตัวนักวิจัยชุมชน บทบาทนักวิจัยที่ต้องทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นการปรับแนวความคิด กระบวนการในการทำงานเบื้องต้นโดยการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องเปิดตัวโครงการวิจัยเชิงบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ กรณีศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลของกลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน ณ ศาลาประชาคม หมู่ 7 บ้านหัวแหลม ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557

3.1.2 ประชุมคณะนักวิจัย ทั้งจากมหาวิทยาลัยรำไพพรรณี และนักวิจัยชุมชนเพื่อวางแผนเชิญชวนชาวบ้าน และผู้สนใจมาเข้าร่วม ผู้ช่วยนักวิจัยจะลงพื้นที่แต่ละหมู่บ้าน ตำบลสนามไชย เพื่อชี้แจงโครงการวิจัย จากนั้นทำการเปิดตัวโครงการวิจัยอย่างเป็นทางการ

3.1.3 นักวิจัยร่วมคัดเลือก รวบรวมข้อมูลเดิมของชุมชนแต่ละชุมชน ที่ยังมีอยู่และยังมีประสิทธิภาพมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาแต่ละชุมชน

3.2 ขั้นตอนการวางแผนปฏิบัติการเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้

3.2.1 แกนนำที่เป็นตัวแทนของแต่ละชุมชน และเป็นนักวิจัยชาวบ้านของโครงการวิจัย ได้ร่วมกันจัดเก็บข้อมูลตั้งแต่จำนวนครัวเรือนที่ทำมาหากิน บริเวณชายฝั่งทะเลจันทบุรี ข้อมูลหนี้สิน รูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งลดลง สำหรับใช้เป็นข้อมูลของการสร้างเครือข่ายประมงชายฝั่งและทะเลจันทบุรี ให้เกิดการขับเคลื่อนกิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูต่อไป

3.2.2 การรวบรวมกลุ่มสมาชิก สร้างกิจกรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเครือข่ายการมีส่วนร่วม โดยเน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยการสร้างเครือข่ายกลุ่มประมงชายฝั่งทะเลจันทบุรี ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน ค้นหาศักยภาพของภูมิปัญญา และการจัดองค์ความรู้ของภูมิปัญญาในการนำมาประยุกต์ใช้ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่งแหล่งหญ้าทะเลจังหวัดจันทบุรี

3.2.3 นำภูมิปัญญาชาวบ้านที่ค้นหาและมีศักยภาพมาสร้างกิจกรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิก ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกิจกรรม คือ เริ่มค้นหาแล้วนำมาปฏิบัติการทำกิจกรรมร่วมกัน บันทึกผลการใช้ภูมิปัญญาเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาต่อไป

3.3 ขั้นตอนการถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่ชุมชนชายฝั่งทะเลจันทบุรี

3.3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการปลูกและฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเล ณ ศาลาประชาคม หมู่ 7 บ้านหัวแหลม ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี วันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2557

3.3.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง รปศ. ร่วมใจสร้างความปลอดภัยทางชีวภาพด้วยป่าโกงกางบ้านหัวแหลม ตำบลสนามไชย ณ บ้านหัวแหลม ตำบลสนามไชย อำเภอ นายายอาม จังหวัดจันทบุรี วันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2557

3.4 ขั้นตอนการประเมินผลสัมฤทธิ์และการถ่ายทอดผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

3.4.1 การถ่ายทอดผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ โครงการวิจัยการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ กรณีศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลของกลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชย ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน ณ ที่ทำการกลุ่มประมงพื้นบ้านหัวแหลม ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

3.4.2 จัดเวทีคืนข้อมูลการวิจัยให้ชุมชน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา/ตัวแปร

เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย การวิจัยการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพกรณีศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลของกลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ จำนวนครัวเรือนเทศบาลตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชย

ขอบเขตด้านสถานที่

ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

ขอบเขตด้านระยะเวลา

1 ตุลาคม 2556 ถึง 30 กันยายน 2557

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เกิดกลไกเครือข่ายความร่วมมือ ในการแก้ไขปัญหาการลดลงของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและแหล่งหญ้าทะเลจันทบุรี ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ผู้คนรุ่นหลังเพื่อเกิดการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืน

2. ทราบสาเหตุและผลกระทบของการลดลงของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทะเลจันท และแหล่งหญ้าทะเลสนามไชย จังหวัดจันทบุรี

3. องค์การบริหารส่วนตำบลสนามไชย ได้เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. เกิดการนำนโยบายอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเล ไปปฏิบัติโดยองค์โดยองค์ชุมชนและเครือข่าย ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน

5. ประชาชนและชุมชนบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลจันทบุรีมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

6. เกิดเครือข่ายประชาสังคมกว้างขวางขึ้น

7. เกิดระบบถ่ายโอนองค์ความรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนสนามไชย และขยายผลไปยังชุมชนที่มีปัญหาใกล้เคียงกันได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม

ผลการวิจัย

1. สาเหตุและผลกระทบการลดลงของทรัพยากรทางทะเลและทรัพยากรชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยพบว่า มีสาเหตุที่สำคัญ 4 สาเหตุ ได้แก่ 1) เกิดจากภัยธรรมชาติการกัดเซาะชายฝั่ง 2) สาเหตุเกิดจากป่าชายเลนลดลง 3) การเพิ่มขึ้นของพื้นที่ทำนาถุ้ง 4) ขยะในทะเลและชายฝั่งเพิ่มปริมาณขึ้น ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของครัวเรือนประมงชายฝั่งจันทบุรี

2. สาเหตุและผลกระทบการลดลงของแหล่งหญ้าทะเลชุมชนสนามไชย ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี มีสาเหตุ 2 สาเหตุได้แก่ 1) การเพิ่มขึ้นของพื้นที่นาถุ้งในบริเวณดังกล่าวมีผลกระทบต่อพื้นที่ของแหล่งหญ้าทะเลที่ลด

เนื่องจากการรุกร้าในการใช้พื้นที่ทำนาทุ่งและขยายพื้นที่ออกไปเรื่อยๆส่งผลให้ปริมาณพื้นที่แหล่งหญ้าทะเลลดน้อยลงส่งผลกระทบต่อสัตว์วัยอ่อนโดยเฉพาะลูกปูม้าซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจและเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของคนในพื้นที่ 2) ปัญหาป่าชายเลนลดลงมีผลกระทบต่อแหล่งหญ้าทะเลในเรื่องความสัมพันธ์ทางระบบนิเวศที่ต้องมีการเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยกันอย่างเป็นระบบซึ่งป่าชายเลนเปรียบเสมือนด่านปราการในการกรองเศษตะกอนดินซึ่งอาจไปทับถมแหล่งหญ้าทะเลและมีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและการขยายพันธุ์ของหญ้าทะเลจนหญ้าทะเลไม่สามารถสังเคราะห์แสงได้และตายในที่สุดต่อเนื่องเรื่องการท่องเที่ยวเนื่องจากพื้นที่ในการทำวิจัยเป็นพื้นที่ของอ่าวคุ้งวิมานซึ่งอยู่ใกล้กับจุดชมวิวเนินนางพญาที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวเป็นจำนวนมากหากเราสามารถฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลแห่งนี้ให้มีความสมบูรณ์และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยาก็สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนและสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของชาวบ้านในชุมชนให้ดีขึ้น

3. รูปแบบวิธีการและการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรชายฝั่งแหล่งหญ้าทะเลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี คณะผู้วิจัยได้สืบค้นข้อมูลเดิมจากผู้นำชุมชนและผู้เฒ่าผู้แก่ทำให้ทราบถึงความเป็นแหล่งหญ้าทะเลมาแต่ดั้งเดิมของชุมชนสนามไชยแต่พอถึงคนรุ่นปัจจุบันเริ่มรู้จักน้อยลงคณะผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งหญ้าทะเลจากนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ ส่วนการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์และฟื้นฟู คณะผู้วิจัยเลือกใช้วิธีที่ชาวบ้านซึ่งเป็นทั้งชาวประมงและเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำปฏิบัติเป็นประจำคือ ปล่อยให้ธรรมชาติดูแลตัวเองให้คนเข้าไปเกี่ยวข้องให้น้อยที่สุด ซึ่งผลจากการดำเนินการลักษณะนี้ใช้ได้กับกลุ่มชาวบ้านจากที่อื่นที่ลงไปหาหอยปากเปิดในบริเวณแหล่งหญ้าทะเล และชาวบ้านช่วยกันรณรงค์ภูมิปัญญาในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลคือ ไม้ใช้เครื่องมือประมงที่รุกราน เช่น เรืออวนลาก เรืออวนรุน เรือลากแขก และไม้ใช้เบ็ดราวเนื่องจากเป็นเหตุให้พะยูนหลงเข้ามาติดได้ ซึ่งจากคำบอกเล่าของชาวบ้านยังพบพะยูนประมาณ 10 ตัว ในแหล่งหญ้าทะเลสนามไชย

4. เพื่อศึกษาแนวทางเพิ่มศักยภาพของเทศบาลตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี กับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพบว่าสามารถนำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม Participatory Action Research เข้ามาใช้เพิ่มศักยภาพของตำบลสนามไชยโดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งทะเลเนื่องจากกระบวนการวิจัยนี้ต้องสืบค้นโจทย์จากชุมชน ชุมชนร่วมกันคิดค้นหาทางออกและชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนกลไกในการดำเนินงานร่วมกับภาครัฐ

5. ในการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยองค์กรชุมชน นโยบายในที่นี้คือ นโยบายรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ข้อ 9 การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน องค์กรชุมชนในที่นี้คือ กลุ่มประมงพื้นบ้านสนามไชยซึ่งได้รวมตัวกันตั้งกลุ่มธนาคารปูแต่คณะผู้วิจัยพบว่า กลุ่มธนาคารปูที่ตำบลสนามไชยยังไม่เข้มแข็งขาดพลังที่จะผลักดันการแก้ไขปัญหามาตรการจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ คณะผู้วิจัยเห็นว่าการที่จะให้องค์กรชุมชนสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็งและโปร่งใส

6. ผลการศึกษาแบบกระบวนการเรียนรู้การสร้างเครือข่ายประชาสังคมของกลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชยพบว่า มีการรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรมทำธนาคารปูม้าและมีกิจกรรมขับเคลื่อนการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน คือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นกลไกหลัก และกลไกรองได้แก่ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (จังหวัดระยอง) สำนักงานประมงจังหวัด มหาวิทยาลัยบูรพาและมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สรุปและอภิปรายผล

ผลจากการวิจัยพบว่าสาเหตุและผลกระทบการลดลงของทรัพยากรทางทะเลและทรัพยากรชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยพบว่า มีสาเหตุที่สำคัญ 4 สาเหตุ ได้แก่ 1) เกิดจากภัยธรรมชาติการกัดเซาะชายฝั่ง 2) สาเหตุเกิดจากป่าชายเลนลดลง 3) การเพิ่มขึ้นของพื้นที่ทำนาทุ่ง 4) ขยะในทะเลและชายฝั่งเพิ่มปริมาณขึ้น ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของครัวเรือนประมงชายฝั่งจันทบุรี

2. สาเหตุและผลกระทบการลดลงของแหล่งหญ้าทะเลชุมชนสนามไชย ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี มีสาเหตุ 2 สาเหตุได้แก่ 1) การเพิ่มขึ้นของพื้นที่นาุ้งในบริเวณดังกล่าวมีผลกระทบต่อพื้นที่ของแหล่งหญ้าทะเลที่ลดลงเนื่องจากการรุกรานในการใช้พื้นที่ทำนาุ้งและขยายพื้นที่ออกไปเรื่อยๆส่งผลให้ปริมาณพื้นที่แหล่งหญ้าทะเลลดน้อยลงส่งผลกระทบต่อสัตว์วัยอ่อนโดยเฉพาะลูกปูม้าซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจและเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของคนในพื้นที่ 2) ปัญหาป่าชายเลนลดลงมีผลกระทบต่อแหล่งหญ้าทะเลในเรื่องความสัมพันธ์ทางระบบนิเวศที่ต้องมีการเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยกันอย่างเป็นระบบซึ่งป่าชายเลนเปรียบเสมือนด่านปราการในการกรองเศษตะกอนดินซึ่งอาจไปทับถมแหล่งหญ้าทะเลและมีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและการขยายพันธุ์ของหญ้าทะเลจนหญ้าทะเลไม่สามารถสังเคราะห์แสงได้และตายในที่สุดต่อเนื่องเรื่องการท่องเที่ยวเนื่องจากพื้นที่ในการทำวิจัยเป็นพื้นที่ของอ่าวคุ้งวิมานซึ่งอยู่ใกล้กับจุดชมวิวนางพญาที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวเป็นจำนวนมากหากเราสามารถฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลแห่งนี้ให้มีความสมบูรณ์และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยาก็สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนและสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของชาวบ้านในชุมชนให้ดีขึ้น

3. รูปแบบวิธีการและการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรชายฝั่งแหล่งหญ้าทะเลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี คณะผู้วิจัยได้สืบค้นข้อมูลเดิมจากผู้นำชุมชนและผู้เฒ่าผู้แก่ทำให้ทราบถึงความเป็นแหล่งหญ้าทะเลมาแต่ดั้งเดิมของชุมชนสนามไชยแต่พอถึงคนรุ่นปัจจุบันเริ่มรู้จักน้อยลงคณะผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งหญ้าทะเลจากนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ ส่วนการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์และฟื้นฟู คณะผู้วิจัยเลือกใช้วิธีที่ชาวบ้านซึ่งเป็นทั้งชาวประมงและเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำปฏิบัติเป็นประจำคือ ปล่อยให้ธรรมชาติดูแลตัวเองให้คนเข้าไปเกี่ยวข้องให้น้อยที่สุด ซึ่งผลจากการดำเนินการลักษณะนี้ใช้ได้กับกลุ่มชาวบ้านจากที่อื่นที่ลงไปหาหอยปากเปิดในบริเวณแหล่งหญ้าทะเล และชาวบ้านช่วยกันรณรงค์ภูมิปัญญาในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลคือ ไม่ใช่เครื่องมือประมงที่รุกราน เช่น เรืออวนลาก เรืออวนรุน เรือลากแขก และไม่ใช่เบ็ดราวเนื่องจากเป็นเหตุให้พะยูนหลงเข้ามาติดได้ ซึ่งจากคำบอกเล่าของชาวบ้านยังพบพะยูนประมาณ 10 ตัว ในแหล่งหญ้าทะเลสนามไชย

4. เพื่อศึกษาแนวทางเพิ่มศักยภาพของเทศบาลตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี กับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพบว่าสามารถนำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม Participatory Action Research เข้ามาใช้เพิ่มศักยภาพของตำบลสนามไชยโดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งทะเลเนื่องจากกระบวนการวิจัยนี้ต้องสืบค้นโจทย์จากชุมชน ชุมชนร่วมกันคิดค้นหาทางออกและชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนกลไกในการดำเนินงานร่วมกับภาครัฐ

5. ในการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยองค์กรชุมชน นโยบายในที่นี้คือ นโยบายรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ข้อ 9 การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน องค์กรชุมชนในที่นี้คือ กลุ่มประมงพื้นบ้านสนามไชยซึ่งได้รวมตัวกันตั้งกลุ่มธนาคารปูแต่คณะผู้วิจัยพบว่า กลุ่มธนาคารปูที่ตำบลสนามไชยยังไม่เข้มแข็งขาดพลังที่จะผลักดันการแก้ไขปัญหา ขาดการจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ คณะผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาการที่ให้องค์กรชุมชนสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็งและโปร่งใส

6. ผลการศึกษารูปแบบกระบวนการเรียนรู้การสร้างเครือข่ายประชาสังคมของกลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชยพบว่า มีการรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรมทำธนาคารปูม้าและมีกิจกรรมขับเคลื่อนการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน คือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นกลไกหลัก และกลไกรองได้แก่ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (จังหวัดระยอง) สำนักงานประมงจังหวัด มหาวิทยาลัยบูรพาและมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ข้อค้นพบเรื่อง องค์ความรู้สำหรับชุมชนด้านการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนสนามไชย พื้นที่ของชุมชนชายฝั่งสนามไชยเป็นพื้นที่ที่ยังพบแหล่งหญ้าทะเลที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์หญ้าทะเลที่พบมี 1 ชนิดคือหญ้าผมนางสามารถพบการกระจายไปทั่วพื้นที่ชายฝั่งสนามไชยอ่าวคุ้งกระเบนแสดงให้เห็นว่าพื้นที่แห่งนี้มีสภาพแวดล้อมระบบนิเวศที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับ สุรพล สุตารา (2535) ได้อธิบายถึงแหล่งหญ้าทะเลไว้ว่า แหล่งหญ้าทะเลเป็นระบบนิเวศที่มีความสำคัญมากแต่มักถูกมองข้ามไป หญ้าทะเลเป็นพืชดอกมีอยู่ 12 ชนิด ในประเทศไทยจะขึ้นอยู่ในบริเวณที่น้ำไม่ลึกนักตั้งแต่ชายฝั่งลงไปถึงระดับความลึกที่ยังมีแสงสว่างพอเพียงแหล่งหญ้าทะเลอยู่ในบริเวณที่คลื่นลมค่อนข้างสงบพื้นอาจเป็นทรายหรือเลนจมอยู่เป็นดวงกว้าง แหล่งหญ้าทะเลเป็นบริเวณสำคัญมากสำหรับสัตว์น้ำวัยเล็ก ๆ ที่จะใช้เป็นที่อยู่อาศัยในช่วง

ของการเติบโตเพราะเป็นบริเวณที่หลบภัยได้ง่ายโดยอาศัยหญ้าทะเลเป็นที่กำบังนอกจากนี้อาหารสำหรับสัตว์น้ำขนาดเล็ก ๆ อยู่มากนับเป็นอาหารที่หาได้ง่าย

ข้อค้นพบเรื่อง การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนสนามไชยเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและควรเร่งรีบอนุรักษ์และฟื้นฟูเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากพื้นที่บริเวณโดยรอบชุมชนสนามไชยเป็นแหล่งหญ้าทะเลที่มีความอุดมสมบูรณ์มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ สุลักษณ์ นาทีกาญจนลาก (2534) ซึ่งชี้ให้เห็นถึง ความจำเป็นเร่งด่วนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลเพราะ ความเหมาะสมระบบนิเวศหญ้าทะเลจะเป็นแหล่งอนุบาลตัวอ่อนแหล่งที่อยู่อาศัยแหล่งอาหารและที่กำบังหลบภัยของสัตว์ทะเลหลายชนิดผลจากลักษณะโครงสร้างของหญ้าทะเลที่มีใบ ลำต้นและรากทำให้ สัตว์ทะเลมากมายเข้ามาอาศัยอยู่โดยอาจเข้ามาอยู่อาศัยอย่างถาวรหรือชั่วคราวก็ได้ กลุ่มสัตว์ทะเลที่พบในบริเวณหญ้าทะเลนั้นมีทั้งอยู่ในวัยอ่อนและโตเต็มวัย ความสามารถของระบบนิเวศหญ้าทะเลในการช่วยลดความเร็วของกระแสน้ำ ลดความแรงของคลื่นและยังช่วยลดการฟุ้งกระจายของตะกอนให้เกิดขึ้นน้อยลงนั่นคือมีส่วนในการช่วยรักษาสภาพแวดล้อมให้คงทนลดการพังทลายให้เกิดขึ้นน้อยลงทั้งนี้เป็นผลจากโครงสร้างของหญ้าทะเลไม่ว่าจะเป็นส่วนของใบที่ช่วยต้านกระแสน้ำแล้วส่วนของรากและเหง้าก็ยังช่วยในการยึดพื้นที่ของทะเลอีกด้วย

ข้อค้นพบเรื่ององค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครือข่าย มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาศักยภาพของกลุ่มประมงชายฝั่งให้เข้มแข็ง ซึ่งตรงกับที่ เสรี พงศ์พิศ (2555) ได้อธิบายถึงเครือข่ายว่า เครือข่าย หมายถึง วัฒนธรรมองค์กร เป็นกระบวนการที่คนใหม่ที่ทำให้มีการจัดการความสัมพันธ์ภายในองค์กรหนึ่ง ระหว่างคนในองค์กร และระหว่างองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการเปลี่ยนจากการจัดการแบบลำดับชั้น (hierarchical) มาเป็นการสร้างเครือข่าย (networking) วัฒนธรรมองค์กรที่มีกระบวนการนี้จะไม่เน้นการใช้อำนาจในการบริหารจัดการ แต่เน้นการจัดการความสัมพันธ์ใหม่ การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี สร้างแรงบันดาลใจให้ทุกคนอยากทำงาน และหลายกำแพงกั้นระหว่างกอง ฝ่าย โครงการต่างๆ ในองค์กรนั้น เกิดเป็นความร่วมมือ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดี และทำงานแบบประสานพลัง (synergy) กิจกรรมที่สำคัญที่สุดที่เครือข่ายทำร่วมกัน

ข้อค้นพบเรื่ององค์ความรู้ด้านการพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพ ค้นพบว่าแนวทางการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนสนามไชยนั้นต้องเกิดขึ้นจากความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในชุมชนตั้งแต่ชาวบ้านคนเล็กคนน้อยจนถึงข้าราชการระดับสูงทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นในการทำงานร่วมกันที่สำคัญคือการเปิดโอกาสให้กับชุมชนในฐานะเจ้าของพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการวางแผนการดำเนินการของกิจกรรมการพัฒนาคุณค่าความหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ ทวีสุทธิ โปไม้ (2538) ได้เสนอว่า การค้นหาคุณค่าของสิ่งมีชีวิตชนิดใดชนิดหนึ่งเราจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งมีชีวิตนั้นเสียก่อน ถ้าหากเราไม่เคยรู้จักมันเลยและไม่รู้ว่าสิ่งนั้นอยู่ในโลกนี้แล้ว เราจะรู้สึกคุณค่าของมันได้อย่างไร หากจะคิดอย่างนักธรรมชาติวิทยาผู้มีความเชื่อมั่นว่าสิ่งมีชีวิตทุกชนิดที่อุบัติขึ้นมาและมีชีวิตอยู่ได้ในสภาพธรรมชาติย่อมมีคุณค่าในตัวของมันเองเสมอเพียงแต่ว่าเรามีวิธีการค้นหาความรู้และนำคุณค่าของมันมาใช้ได้อย่างเหมาะสมหรือไม่เท่านั้นคงไม่ใช่เรื่องง่ายนักที่จะนำเอาหลักการคำนวณทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ประเมินคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งมีชีวิตที่แฝงอยู่ในความหลากหลายรูปแบบต่าง ๆ กันอย่างซับซ้อนนักวิชาการมีความรู้ลึกซึ้งกว่าที่จะศึกษาประเมินคุณค่าอย่างแท้จริงของความหลากหลายทางชีวภาพที่เห็นสมควรจะอนุรักษ์ไว้ได้ทันใจผู้บริหารการพัฒนาประเทศก็คงจะไม่มีคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพหลงเหลือไว้ให้เขยชมและเก็บเกี่ยวผลประโยชน์

ข้อค้นพบเรื่อง การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ นักการเมืองท้องถิ่นควรสนใจและมีส่วนร่วมกับการทำกิจกรรมอนุรักษ์ของชุมชนชายฝั่งสนามไชย ซึ่งมีการทำกิจกรรมหลากหลายทั้งการปลูกหญ้าทะเล การปลูกโกงกาง การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ การทิ้งขี้เชือก และการเก็บขยะใต้น้ำ ซึ่งสอดคล้องกับันทวัฒน์ บรมนันท์และแก้วคำ ไกรสรพงษ์ (2544) เสนอว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทที่ต้องส่งเสริมกระบวนการที่เป็นประชาธิปไตย ต้องมีการทบทวนบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งอาจต้องปรับเปลี่ยนไปจากเดิมตามฐานความคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปในบทบาทบัญญัติของรัฐธรรมนูญด้วย การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแนวความคิดเกี่ยวพันกับแรงผลักดันที่จะส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น ดังนั้นความคาดหวังเชิงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นหน่วยบริการซึ่งวัดที่ผลผลิต หรือหน่วยส่งเสริมการบริหารจัดการที่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งดูจากกระบวนการในการดำเนินการ จะเป็นส่วนสำคัญที่กำหนดภารกิจอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนและประชาชนว่าจะกว้างขวาง ครอบคลุมและมีการพัฒนาการไปในทิศทางใด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรส่งเสริมการวิจัยแบบเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม Participatory Action Research ให้แพร่หลายในการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของแหล่งหญ้าทะเล
- 2) ควรศึกษาวิจัยรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และการฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเล

เอกสารอ้างอิง

- นันทวัฒน์บรมนันท์และแก้วคำ ไกรสรพงษ์. 2544. การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : วิทยุชน.
- วิสุทธิ ไบไม้. 2538. สถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- เสรี พงศ์พิศ. 2555. เครือข่าย. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.phongphit.com/content/view/84/2/>. วันที่ 12 มิถุนายน 2555.
- สุวลักษณ์ นาทีกาญจนลาภ. 2538. ป่าชายเลน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แผนงานวิจัยการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทะเลจันทบุรียึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน

The Research Program of the integration of the Environmental Management and the Development of the Biodiversity Values for The Conservation and the Restoration of the Marine and the Coastal Resources within Chanthaburi Province with Adhesion of the Principles of Sufficiency Economy and the Local Wisdom.

**ชลพรรณ ออสปอนพันธ์, นภา จันทร์ตรี, พงศธร จันทร์ตรี
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี**

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้เรื่องโครงการวิจัยการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ กรณีศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลของกลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้านครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสาเหตุและผลกระทบการลดลงของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี 2) เพื่อศึกษาสาเหตุและผลกระทบการลดลงของแหล่งหญ้าทะเลชุมชนสนามไชย ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี 3) เพื่อศึกษารูปแบบวิธีการและการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรชายฝั่งแหล่งหญ้าทะเลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี 4) เพื่อศึกษาแนวทางเพิ่มศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี กับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) เพื่อศึกษาลักษณะการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยองค์กรชุมชนโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน 6) เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการเรียนรู้การสร้างเครือข่ายประชาสังคมของกลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชย

ผลการวิจัยพบว่า 1) สาเหตุและผลกระทบการลดลงของทรัพยากรทางทะเลและทรัพยากรชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี มี 4 สาเหตุ ได้แก่ 1. การกัดเซาะชายฝั่ง 2. ป่าชายเลนลดลง 3. นาุ้งเพิ่มขึ้น 4. ชะนทะเลและชายฝั่งเพิ่มปริมาณมากขึ้นผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของครัวเรือนประมงชายฝั่งจันทบุรี 2) สาเหตุและผลกระทบการลดลงทางชีวภาพของชุมชนคลองตาสังข์ มี 4 สาเหตุ ได้แก่ 1. ปริมาณพื้นที่นาุ้งเพิ่มขึ้น 2. ปัญหาชะนในชุมชน 3. ป่าชายเลนลดลง 4. มลภาวะจากโรงต้มปลาเกะตักส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพของคลองตาสังข์ การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจ 3) สาเหตุและผลกระทบการลดลงทางแหล่งหญ้าทะเลชุมชนสนามไชย มี 2 สาเหตุ ได้แก่ 1. ปริมาณพื้นที่นาุ้งเพิ่มขึ้น 2. ป่าชายเลนลดลง ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศแหล่งหญ้าทะเล 3) พบว่ารูปแบบวิธีการและการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรชายฝั่งแหล่งหญ้าทะเลมี 2 วิธีคือ 1. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งหญ้าทะเลจากนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ 2. จากภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์และฟื้นฟูธรรมชาติด้วยการปล่อยให้ธรรมชาติดูแลตัวเอง 4) พบว่าสามารถนำกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) มาใช้กับการเพิ่มศักยภาพเทศบาลได้ 5) พบว่าองค์กรชุมชนสามารถนำนโยบายการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปขับเคลื่อนได้ 6) พบว่ามีการรวมกลุ่มทำธนาคารปูม้าเป็นการเรียนรู้สร้างเครือข่ายประชาสังคม

คำสำคัญ : การบูรณาการ การจัดการสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ หญ้าทะเล

Abstract

This research project is the integration of environmental management and to enhance biodiversity. A case study of the conservation and restoration of coastal seagrass Sanamchai based philosophy and wisdom aimed to 1) investigate the causes and impact reduction. Of marine resources

and coastal Chanthaburi 2) to study the causes and consequences of the decline of seagrass communities Installed Sanam Chai Khet Bangkok Yai district. Chanthaburi 3) to study the pattern transfer method and wisdom in the conservation and restoration of biodiversity of coastal seagrass Installed. Na Yai Chanthaburi 4) to study the potential of WatSanam Chai. Na Yai Chanthaburi The management of natural resources and the environment 5) To study the nature of its implementation. By community organizations supported by the philosophy and wisdom 6) To study the process of learning to build a network of civil society groups Installed fishing.

The research of integrated management of environment and development of biological diversification value for conservation and restoration of the marine resources with the principles of sufficiency economy and local wisdom aims to study the followings; 1) to study the causes and impacts of the decline of marine resources and the coastline of Chanthaburi, 2) to study the causes and impacts of the decline of biological diversity in the canal of Klong Ta Sang, Chanthaburi, 3) to study the causes and impacts of the decline of sea-grass in Sanam Chai community, Chanthaburi, 4) to study the methods and transmission of local wisdom in conservation and restoration the biological diversity of marine resources and the coastline, its sea-grass and the prevention of coastline erosion, 5) to study the approach for enhancing the potential of the sub-district administration organizations in Chanthaburi and their management for natural resources and environment as well as the biological diversity, 6) to study the policy implementation of the community organizations by applying the principles of sufficiency economy and local wisdom, and 7) to study the approaches and methods used to create the Chanthaburi coastline fishing community network.

The research has found that the causes and impacts of the decline of marine resources and the coastline of Chanthaburi stemmed from 4 reasons which are as follows; 1) the erosion of the coastline, 2) the decline of the mangrove forest, 3) the increasing number of shrimp farms, 4) the ever increasing number of waste in the sea and on the coastline. And in case of Klong Ta Sang, the causes and impacts of the decline of biological diversity originated from 4 reasons which are as follows; 1) the increasing number of shrimp farms, 2) waste problems in the community, 3) the decline of the mangrove forest, and 4) pollution from fish plant that has an impact on the biological diversity of Klong Ta Sang. For the causes and impacts of the decline of sea-grass in Sanam Chai community are from 2 reasons which are; 1) the increasing number of shrimp farms, and 2) the decline of the mangrove forest which has an impact on the ecosystem of the sea-grass. The research has also found that the transmission of local wisdom can be integrated with the study and research. It also found that the Participatory Action Research can be applied to increase the potential of the sub-district administration organizations and the municipalities. The results also showed that the local communities could apply the policies of the management of natural resources and environment very well and also found that the way to form and create the Chanthaburi coastline fishing community network was to have an exchange of learning among the groups.

บทนำ

สืบเนื่องจากพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าฯ บรมราชินีนาถความว่า ธรรมชาติแวดล้อมของเราไม่ว่าจะเป็นแผ่นดิน ป่าไม้ แม่น้ำ ทะเลและอากาศ มิได้เป็นเพียงสิ่งสวยงามๆ เท่านั้น หากแต่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของเรา และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของเราไว้ให้ดีขึ้นก็เท่ากับเป็นการปกป้องรักษาอนาคตไว้ให้ลูกหลานของเราด้วย ดังนั้นนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ พ.ศ. 2555-2559 จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การวิจัย การอนุรักษ์เสริมสร้างและพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 บริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดที่มีทุนทรัพยากรธรรมชาติครบถ้วนทั้งผืนแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์เป็นแหล่ง

ปลูกผลไม้และพืชเศรษฐกิจ ที่สำคัญ เช่น เงาะ ทุเรียน มังคุด และพริกไทย มีป่าไม้ แม่น้ำและทะเล มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เช่น หาดเจ้าหลาว แหลมเสด็จ หาดคังวิมาน มีอาหารทะเลที่มีคุณภาพสด ใหม่ ทั้งหมึก ปูม้า กุ้ง หอย และกั้งใหญ่ ด้วยมีภูมิประเทศติดต่อชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ชุมชนชายฝั่งจึงมีการทำประมงชายฝั่งหรือประมงพื้นบ้านตามหมู่บ้านชุมชนที่ติดทะเล อาชีพประมงชายฝั่งหรือประมงพื้นบ้านนั้น ต้องพึ่งพาอาศัยกับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรท้องทะเล เช่น การวางอวนลอยกุ้งแชบ๊วย อวนปูม้า อวนปลาทุ ปลาลัง ลอยหมึก ลอยปู หรืออวนปลากระบอก เป็นต้น โดยทำตามฤดูกาล และหน้ามรสุม

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ได้กำหนดปรัชญาไว้ว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เป็นมหาวิทยาลัยแห่งการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตและบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาสากลเพื่อการพัฒนาให้เข้มแข็งและยั่งยืน การที่นโยบายการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่ง จะเกิดผลในทางปฏิบัติได้นั้น นอกจากมาตรการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐบาลแล้วความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายชุมชนโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้านยังมีความสำคัญยิ่ง ดังนั้นประเด็นสำคัญของโครงการวิจัยการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ กรณีศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลของกลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้านคือทำอย่างไรที่จะทำให้ชุมชนตระหนักและเห็นความสำคัญของแหล่งหญ้าทะเลอันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศแหล่งหญ้าทะเลได้อย่างมั่นคงเป็นฐานทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืนอันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุและผลกระทบการลดลงของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทะเลจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาสาเหตุและผลกระทบการลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพในลำคลองของชุมชนคลองตาสังข์ จังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อศึกษาสาเหตุและผลกระทบการลดลงของแหล่งหญ้าทะเลของชุมชนสนามไชย จังหวัดจันทบุรี
4. เพื่อศึกษารูปแบบวิธีการและการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง แหล่งหญ้าทะเลและการลดการกัดเซาะแนวชายฝั่งทะเลจังหวัดจันทบุรี
5. เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรีกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ
6. เพื่อศึกษาลักษณะการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยองค์กรชุมชนยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน
7. เพื่อศึกษารูปแบบและวิธีการการสร้างเครือข่ายชุมชนประมงชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม

3.1.1 โครงการวิจัยการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ กรณีศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูคลองตาสังข์ด้วยปัญญาชนิตน้ำยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้านอาศัยการวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมประกอบไปด้วย นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี นักวิจัยชาวบ้านจากชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรอ่าวบางกะไชยและนักวิจัยชาวบ้านจากกลุ่มประมงพื้นบ้านคลองตาสังข์ซึ่งวิธีการวิจัยจะมีจุดเน้นที่การจัดเวทีชุมชน การประชุมเชิงปฏิบัติการและการอบรมเป็นที่แลกเปลี่ยนข้อมูลการเรียนรู้และเป็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีภูมิปัญญาชาวบ้านและความหลากหลายทางชีวภาพทำให้เกิดการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการวิจัยซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม เพื่อสร้างความตระหนักถึงปัญหา สาเหตุและผลกระทบของการลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพชุมชนคลองตาสังข์ จังหวัดจันทบุรี

1) นักวิจัยลงพื้นที่ชุมชนเพื่อพบปะกับทีมนักวิจัยชุมชน โดยผ่านเวทีพบปะแลกเปลี่ยนเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและกระบวนการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการวิจัย รวมทั้งการค้นหาวางตัวนักวิจัยชุมชนบทบาทนักวิจัยที่ต้องทำงานร่วมกันซึ่งเป็นการปรับแนวความคิดกระบวนการในการทำงานเบื้องต้น

2) ประชุมคณะนักวิจัย ทั้งจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีและนักวิจัยชุมชนเพื่อวางแผนเชิญชวนชาวบ้านและผู้สนใจมาเข้าร่วม ผู้ช่วยนักวิจัยจะลงพื้นที่ชุมชนคลองตาสังข์ ตำบลตะกาดเจ้า อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดจันทบุรี เพื่อชี้แจงโครงการวิจัยจากนั้นทำการเปิดตัวโครงการวิจัยอย่างเป็นทางการ

3) ทีมวิจัยร่วมคัดเลือก รวบรวมข้อมูลเดิมของชุมชนแต่ละชุมชน ที่ยังมีอยู่และยังมีประสิทธิภาพมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาแต่ละชุมชน

3.1.2 โครงการวิจัยการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ กรณีศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลของกลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้านซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1) นักวิจัยลงพื้นที่ชุมชนเพื่อพบปะกับทีมนักวิจัยชุมชน โดยผ่านเวทีพบปะแลกเปลี่ยนเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและกระบวนการวิจัยและสิ่งแวดล้อม ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการวิจัย รวมทั้งการค้นหาวางตัวนักวิจัยชุมชน บทบาทนักวิจัยที่ต้องทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นการปรับแนวความคิด กระบวนการในการทำงานเบื้องต้นโดยการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องเปิดตัวโครงการวิจัยเชิงบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ กรณีศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลของกลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน ณ ศาลาประชาคม หมู่ 7 บ้านหัวแหลม ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557

2) ประชุมคณะนักวิจัย ทั้งจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และนักวิจัยชุมชนเพื่อวางแผนเชิญชวนชาวบ้าน และผู้สนใจมาเข้าร่วม ผู้ช่วยนักวิจัยจะลงพื้นที่แต่ละหมู่บ้าน ตำบลสนามไชย เพื่อชี้แจงโครงการวิจัย จากนั้นทำการเปิดตัวโครงการวิจัยอย่างเป็นทางการ

3) ทีมวิจัยร่วมคัดเลือก รวบรวมข้อมูลเดิมของชุมชนแต่ละชุมชน ที่ยังมีอยู่และยังมีประสิทธิภาพมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาแต่ละชุมชน

3.2 ขั้นตอนการวางแผนปฏิบัติการเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้

3.2.1 โครงการวิจัยการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ กรณีศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูคลองตาสังข์ด้วยปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพชนิดน้ำยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน

1) แกนนำที่เป็นตัวแทนของชุมชนและเป็นนักวิจัยชาวบ้านของโครงการวิจัยได้ร่วมกันจัดเก็บข้อมูลเบื้องต้นตั้งแต่จำนวนครัวเรือนที่ทำมาหากินบริเวณชุมชนคลองตาสังข์ ข้อมูลนี้สิน รูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลและความหลากหลายทางชีวภาพลดลงสำหรับใช้เป็นข้อมูลของการสร้างกิจกรรมอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนคลองตาสังข์ต่อไป

2) การรวบรวมกลุ่มสมาชิกสร้างกิจกรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มและการมีส่วนร่วมโดยการสร้างจิตสำนึกตระหนักถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพโดยเน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนคลองตาสังข์ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน ค้นหาศักยภาพของภูมิปัญญาและการจัดองค์ความรู้ของภูมิปัญญาในการนำมาประยุกต์ใช้อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของคลองตาสังข์

3) นำภูมิปัญญาชาวบ้านที่ค้นหาและมีศักยภาพมาสร้างกิจกรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกิจกรรม คือ เริ่มค้นหาแล้วนำมาปฏิบัติการทำกิจกรรมร่วมกัน บันทึกผลการใช้ภูมิปัญญาเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาต่อไป

3.2.2 โครงการวิจัยการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ กรณีศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลของกลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน

1) แกนนำที่เป็นตัวแทนของแต่ละชุมชน และเป็นนักวิจัยชาวบ้านของโครงการวิจัย ได้ร่วมกันจัดเก็บข้อมูลตั้งแต่จำนวนครัวเรือนที่ทำมาหากิน บริเวณชายฝั่งทะเลจันทบุรี ข้อมูลนี้สิน รูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป

เมื่อความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งลดลง สำหรับใช้เป็นข้อมูลของการสร้างเครือข่ายประมงชายฝั่งและทะเลจันท ให้เกิดการขับเคลื่อนกิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูต่อไป

2) การรวบรวมกลุ่มสมาชิก สร้างกิจกรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเครือข่ายการมีส่วนร่วม โดยเน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยการสร้างเครือข่ายกลุ่มประมงชายฝั่งทะเลจันท ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน ค้นหาศักยภาพของภูมิปัญญา และการจัดองค์ความรู้ของภูมิปัญญาในการนำมาประยุกต์ใช้ ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่งแหล่งหญ้าทะเลจังหวัดจันทบุรี

3) นำภูมิปัญญาชาวบ้านที่ค้นหาและมีศักยภาพมาสร้างกิจกรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกิจกรรม คือ เริ่มค้นหาแล้วนำมาปฏิบัติการทำกิจกรรมร่วมกัน บันทึกผลการใช้ภูมิปัญญาเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาต่อไป

3.3 ขั้นตอนการถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่ชุมชนชายฝั่งทะเลจันท

3.3.1 โครงการวิจัยการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ ทัศนศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูคลองตาสังข์ด้วยปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพชนิดน้ำยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน

1) การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเรื่องการทำปุ๋ยหมักชีวภาพชนิดน้ำ ณ บ้านป่าแฉ่มซ้อย รัตนสุวรรณ วันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2557

2) การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเรื่องรปศ. ร่วมใจใส่ใจจัดการทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพชนิดน้ำ เพื่อสร้างความหลากหลายทางชีวภาพบ้านคลองตาสังข์ ณ ชุมชนคลองตาสังข์ หมู่ 8 ตำบลตะกาดเง้า อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรีวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 8

3) การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เรื่องคืนความใสสะอาดให้กับคลองตาสังข์ด้วยน้ำหมักชีวภาพ วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2557 ณ หน้าวัดคลองตาสังข์ ตำบลตะกาดเง้า อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

4) การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเรื่องการทำปุ๋ยหมักชีวภาพชนิดน้ำ ณ บ้านป่าแฉ่มซ้อย รัตนสุวรรณ ครั้งที่ 3 วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2557

3.3.2 โครงการวิจัยการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ ทัศนศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลของกลุ่มประมงชายฝั่งสนาไมไชยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน

1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการปลูกและฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเล ณ ศาลาประชาคม หมู่ 7 บ้านหัวแหลม ตำบลสนาไมไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี วันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2557

2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง รปศ. ร่วมใจสร้างความหลากหลายทางชีวภาพด้วยป่าโกงกางบ้านหัวแหลม ตำบลสนาไมไชย ณ บ้านหัวแหลมตำบลสนาไมไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี วันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2557

3.4 ขั้นตอนการประเมินผลสัมฤทธิ์และการถ่ายทอดผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

3.4.1 การถ่ายทอดผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ โครงการวิจัยการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ ทัศนศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลของกลุ่มประมงชายฝั่งสนาไมไชย ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน ณ ที่ทำการกลุ่มประมงพื้นบ้านหัวแหลมตำบลสนาไมไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

3.4.2 จัดเวทีคืนข้อมูลการวิจัยให้ชุมชน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา/ตัวแปร

เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยการวิจัยการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพทัศนศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลของกลุ่มประมงชายฝั่งสนาไมไชยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ จำนวนครัวเรือนเทศบาลตำบลสนาไมไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มประมงชายฝั่งสนาไมไชย

ขอบเขตด้านสถานที่
ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี
ขอบเขตด้านระยะเวลา
1 ตุลาคม 2556 ถึง 30 กันยายน 2557

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เกิดกลไกเครือข่ายความร่วมมือ ในการแก้ไขปัญหาการลดลงของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและแหล่งหญ้าทะเลจันทบุรี ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ผู้คนรุ่นหลังเพื่อเกิดการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืน
2. ทราบสาเหตุและผลกระทบของการลดลงของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทะเลจันทบุรี และแหล่งหญ้าทะเลสนามไชย จังหวัดจันทบุรี
3. องค์การบริหารส่วนตำบลสนามไชย ได้เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. เกิดการนำนโยบายอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเล ไปปฏิบัติโดยองค์การชุมชนและเครือข่าย ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน
5. ประชาชนและชุมชนบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลจันทบุรีมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
6. เกิดเครือข่ายประชาสังคมกว้างขวางขึ้น
7. เกิดระบบถ่ายโอนองค์ความรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนสนามไชย และขยายผลไปยังชุมชนที่มีปัญหาใกล้เคียงกันได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม

ผลการวิจัย

1. สาเหตุและผลกระทบการลดลงของทรัพยากรทางทะเลและทรัพยากรชายฝั่งจังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยพบว่า มีสาเหตุที่สำคัญ 4 สาเหตุ ได้แก่ 1) เกิดจากภัยธรรมชาติการกัดเซาะชายฝั่ง 2) สาเหตุเกิดจากป่าชายเลนลดลง 3) การเพิ่มขึ้นของพื้นที่ทำนาทุ้ง 4) ขยะในทะเลและชายฝั่งเพิ่มปริมาณขึ้น ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของครัวเรือนประมงชายฝั่งจันทบุรี

2. สาเหตุและผลกระทบการลดลงของแหล่งหญ้าทะเลชุมชนสนามไชย ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี มีสาเหตุ 2 สาเหตุ ได้แก่ 1) การเพิ่มขึ้นของพื้นที่นาทุ้งในบริเวณดังกล่าวมีผลกระทบต่อพื้นที่ของแหล่งหญ้าทะเลที่ลดลงเนื่องจากการรुक้าในการใช้พื้นที่ทำนาทุ้งและขยายพื้นที่ออกไปเรื่อยๆส่งผลให้ปริมาณพื้นที่แหล่งหญ้าทะเลลดน้อยลงส่งผลกระทบต่อสัตว์วัยอ่อนโดยเฉพาะลูกปูม้าซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจและเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของคนในพื้นที่ 2) ปัญหาป่าชายเลนลดลงมีผลกระทบต่อแหล่งหญ้าทะเลในเรื่องความสัมพันธ์ทางระบบนิเวศที่ต้องมีการก่อกูลทิ้งพื้กอาคัยกันอย่างเป็นระบบซึ่งป่าชายเลนเปรียบเสมือนด่านปราการในการกรองเศษตะกอนดินซึ่งอาจไปทับถมแหล่งหญ้าทะเลและมีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและการขยายพันธุ์ของหญ้าทะเลจนหญ้าทะเลไม่สามารถสังเคราะห์แสงได้และตายในที่สุดต่อเนื่องเรื่องการท่องเที่ยวเนื่องจากพื้นที่ในการทำวิจัยเป็นพื้นที่ของอ่าวคุ้งวิมานซึ่งอยู่ใกล้กับจุดชมวิวนางพญาที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวเป็นจำนวนมากหากเราสามารถฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลแห่งนี้ให้มีความสมบูรณ์และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยาก็สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนและสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของชาวบ้านในชุมชนให้ดีขึ้น

3. รูปแบบวิธีการและการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรชายฝั่งแหล่งหญ้าทะเลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี คณะผู้วิจัยได้สืบค้นข้อมูลเดิมจากผู้นำชุมชนและผู้เฒ่าผู้แก่ทำให้ทราบถึงความเป็นแหล่งหญ้าทะเลมาแต่ดั้งเดิมของชุมชนสนามไชยแต่พอถึงคนรุ่นปัจจุบันเริ่มรู้จักน้อยลงคณะผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งหญ้าทะเลจากนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ ส่วนการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์และฟื้นฟู คณะผู้วิจัยเลือกใช้วิธีที่ชาวบ้านซึ่งเป็นทั้งชาวประมงและเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำปฏิบัติเป็นประจำคือ ปล่อยให้ธรรมชาติดูแลตัวเองให้คนเข้าไปเกี่ยวข้องให้น้อยที่สุด ซึ่งผลจากการดำเนินการลักษณะนี้ใช้ได้กับกลุ่มชาวบ้านจากที่อื่นที่ลงไปหาหอยปากเปิดในบริเวณแหล่งหญ้าทะเล และชาวบ้านช่วยกันรณรงค์ภูมิปัญญาในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลคือ ไม่ใช้เครื่องมือประมงที่รุกราน เช่น เรืออวนลาก เรืออวนรุน เรือลากแขก และไม่ใช้เบ็ด

ราวเนื่องจากเป็นเหตุให้พะยูนหลงเข้ามาติดได้ ซึ่งจากคำบอกเล่าของชาวบ้านยังพบพะยูนประมาณ 10 ตัว ในแหล่งหญ้าทะเลสนามไชย

4. เพื่อศึกษาแนวทางเพิ่มศักยภาพของเทศบาลตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี กับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพบว่าสามารถนำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม Participatory Action Research เข้ามาใช้เพิ่มศักยภาพของตำบลสนามไชยโดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งทะเล เนื่องจากกระบวนการวิจัยนี้ต้องสืบค้นโจทย์จากชุมชน ชุมชนร่วมกันคิดค้นหาทางออกและชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนกลไกในการดำเนินงานร่วมกับภาครัฐ

5. ในการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยองค์กรชุมชน นโยบายในที่นี้คือ นโยบายรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ข้อ 9 การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน องค์กรชุมชนในที่นี้คือ กลุ่มประมงพื้นบ้านสนามไชยซึ่งได้รวมตัวกันตั้งกลุ่มธนาคารปูแต่คณะวิจัยพบว่า กลุ่มธนาคารปูที่ตำบลสนามไชยยังไม่เข้มแข็งขาดพลังที่จะผลักดันการแก้ไขปัญหา ขาดการจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ คณะผู้วิจัยเห็นว่าการที่จะให้ องค์กรชุมชนสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็งและโปร่งใส

6. ผลการศึกษารูปแบบกระบวนการเรียนรู้การสร้างเครือข่ายประชาสังคมของกลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชยพบว่า มีการรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรมทำธนาคารปูม้าและมีกิจกรรมขับเคลื่อนการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน คือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นกลไกหลัก และกลไกรองได้แก่ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (จังหวัดระยอง) สำนักงานประมงจังหวัด มหาวิทยาลัยบูรพาและมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สรุปและอภิปรายผล

ผลจากการวิจัย พบว่า สาเหตุและผลกระทบ การลดลงของทรัพยากรทางทะเลและทรัพยากรชายฝั่ง จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยพบว่า มีสาเหตุที่สำคัญ 4 สาเหตุ ได้แก่ 1) เกิดจากภัยธรรมชาติการกัดเซาะชายฝั่ง 2) สาเหตุเกิดจากป่าชายเลนลดลง 3) การเพิ่มขึ้นของพื้นที่ทำนากุ้ง 4) ขยะในทะเลและชายฝั่งเพิ่มปริมาณขึ้น ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของครัวเรือนประมงชายฝั่งจันทบุรี

2. สาเหตุและผลกระทบการลดลงของแหล่งหญ้าทะเลชุมชนสนามไชย ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี มีสาเหตุ 2สาเหตุ ได้แก่ 1) การเพิ่มขึ้นของพื้นที่นากุ้งในบริเวณดังกล่าวมีผลกระทบต่อพื้นที่ของแหล่งหญ้าทะเลที่ลดเนื่องจากการรุกรานในการใช้พื้นที่ทำนากุ้งและขยายพื้นที่ออกไปเรื่อยๆส่งผลให้ปริมาณพื้นที่แหล่งหญ้าทะเลลดน้อยลงส่งผลกระทบต่อสัตว์วัยอ่อนโดยเฉพาะลูกปูม้าซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจและเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของคนในพื้นที่ 2) ปัญหาป่าชายเลนลดลงมีผลกระทบต่อแหล่งหญ้าทะเลในเรื่องความสัมพันธ์ทางระบบนิเวศที่ต้องมีการเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยกันอย่างเป็นระบบซึ่งป่าชายเลนเปรียบเสมือนด่านปราการในการกรองเศษตะกอนดินซึ่งอาจไปทับถมแหล่งหญ้าทะเลและมีผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตและการขยายพันธุ์ของหญ้าทะเลจนหญ้าทะเลไม่สามารถสังเคราะห์แสงได้และตายในที่สุด ต่อเนื่องเรื่องการท่องเที่ยวเนื่องจากพื้นที่ในการทำวิจัยเป็นพื้นที่ของอ่าวคุ้งวิมานซึ่งอยู่ใกล้กับจุดชมวิวนางพญาที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวเป็นจำนวนมากหากเราสามารถฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลแห่งนี้ให้มีความสมบูรณ์และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยาที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนและสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของชาวบ้านในชุมชนให้ดีขึ้น

3. รูปแบบวิธีการและการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรชายฝั่งแหล่งหญ้าทะเลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี คณะผู้วิจัยได้สืบค้นข้อมูลเดิมจากผู้นำชุมชนและผู้เฒ่าผู้แก่ทำให้ทราบถึงความเป็นแหล่งหญ้าทะเลมาแต่ดั้งเดิมของชุมชนสนามไชยแต่พอถึงคนรุ่นปัจจุบันเริ่มรู้จักน้อยลง คณะผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งหญ้าทะเลจากนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ ส่วนการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์และฟื้นฟู คณะผู้วิจัยเลือกใช้วิธีที่ชาวบ้านซึ่งเป็นทั้งชาวประมงและเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำปฏิบัติเป็นประจำคือ ปล่อยให้ธรรมชาติดูแลตัวเองให้คนเข้าไปเกี่ยวข้องให้น้อยที่สุด ซึ่งผลจากการดำเนินการลักษณะนี้ใช้ได้กับกลุ่มชาวบ้านจากที่อื่นที่ลงไปหาหอยปากเบ็ดในบริเวณแหล่งหญ้าทะเล และชาวบ้านช่วยกันรณรงค์ภูมิปัญญาในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลคือ ไม่ใช่เครื่องมือประมงที่รุกราน เช่น เรืออวนลาก เรืออวนรุน เรือลากแขก และไม่ใช่เบ็ด

ราวเนื่องจากเป็นเหตุให้พะยูนหลงเข้ามาติดได้ ซึ่งจากคำบอกเล่าของชาวบ้านยังพบพะยูนประมาณ 10 ตัว ในแหล่งหญ้าทะเลสนามไชย

4. เพื่อศึกษาแนวทางเพิ่มศักยภาพของเทศบาลตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี กับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพบว่าสามารถนำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม Participatory Action Research เข้ามาใช้เพิ่มศักยภาพของตำบลสนามไชยโดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งทะเล เนื่องจากกระบวนการวิจัยนี้ต้องสืบค้นโจทย์จากชุมชน ชุมชนร่วมกันคิดค้นหาทางออกและชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนกลไกในการดำเนินงานร่วมกับภาครัฐ

5. ในการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยองค์กรชุมชน นโยบายในที่นี้คือ นโยบายรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ข้อ 9 การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน องค์กรชุมชนในที่นี้คือ กลุ่มประมงพื้นบ้านสนามไชยซึ่งได้รวมตัวกันตั้งกลุ่มธนาคารปูแต่คณะวิจัยพบว่า กลุ่มธนาคารปูที่ตำบลสนามไชยยังไม่เข้มแข็งขาดพลังที่จะผลักดันการแก้ไขปัญหา ขาดการจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ คณะผู้วิจัยเห็นว่าการที่จะให้องค์กรชุมชนสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็งและโปร่งใส

6. ผลการศึกษารูปแบบกระบวนการเรียนรู้การสร้างเครือข่ายประชาสังคมของกลุ่มประมงชายฝั่งสนามไชยพบว่า มีการรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรมทำธนาคารปูม้าและมีกิจกรรมขับเคลื่อนการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน คือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นกลไกหลัก และกลไกรองได้แก่ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (จังหวัดระยอง) สำนักงานประมงจังหวัด มหาวิทยาลัยบูรพาและมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ข้อค้นพบเรื่อง องค์ความรู้สำหรับชุมชนด้านการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนสนามไชย พื้นที่ของชุมชนชายฝั่งสนามไชยเป็นพื้นที่ที่ยังพบแหล่งหญ้าทะเลที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์หญ้าทะเลที่พบมี 1 ชนิดคือหญ้าผมนางสามารถพบการกระจายไปทั่วพื้นที่ชายฝั่งสนามไชยอ่าวคุ้งกระเบนแสดงให้เห็นว่าพื้นที่แห่งนี้มีสภาพแวดล้อมระบบนิเวศที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับ สุรพล สุคารา (2535) ได้อธิบายถึงแหล่งหญ้าทะเลไว้ว่า แหล่งหญ้าทะเลเป็นระบบนิเวศที่มีความสำคัญมากแต่มักถูกมองข้ามไป หญ้าทะเลเป็นพืชดอกมีอยู่ 12 ชนิด ในประเทศไทยจะขึ้นอยู่ในบริเวณที่น้ำไม่ลึกนักตั้งแต่ชายฝั่งลงไปถึงระดับความลึกที่ยังมีแสงสว่างพอเพียงแหล่งหญ้าทะเลอยู่ในบริเวณที่คลื่นลมค่อนข้างสงบพื้นอาจเป็นทรายหรือเลนจมอยู่เป็นดงกว้าง แหล่งหญ้าทะเลเป็นบริเวณสำคัญมากสำหรับสัตว์น้ำวัยเล็ก ๆ ที่จะใช้เป็นที่อยู่อาศัยในช่วงของการเติบโตเพราะเป็นบริเวณที่หลบภัยได้ง่ายโดยอาศัยหญ้าทะเลเป็นที่กำบังนอกจากนี้อาหารสำหรับสัตว์น้ำขนาดเล็ก ๆ อยู่มากนับเป็นอาหารที่หาได้ง่าย

ข้อค้นพบเรื่อง การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนสนามไชยเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและควรเร่งรีบอนุรักษ์และฟื้นฟูเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากพื้นที่บริเวณโดยรอบชุมชนสนามไชยเป็นแหล่งหญ้าทะเลที่มีความอุดมสมบูรณ์มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ สุวลักษณ์ นาทีกาญจนลาภ (2534) ซึ่งชี้ให้เห็นถึง ความจำเป็นเร่งด่วนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลเพราะ ความเหมาะสมระบบนิเวศหญ้าทะเลจะเป็นแหล่งอนุบาลตัวอ่อนแหล่งที่อยู่อาศัยแหล่งอาหารและที่กำบังหลบภัยของสัตว์ทะเลหลายชนิดผลจากลักษณะโครงสร้างของหญ้าทะเลที่มีใบ ลำต้นและรากทำให้สัตว์ทะเลมากมายเข้ามาอาศัยอยู่โดยอาจเข้ามาอยู่อาศัยอย่างถาวรหรือชั่วคราวก็ได้ กลุ่มสัตว์ทะเลที่พบในบริเวณหญ้าทะเลนั้นมีทั้งอยู่ในวัยอ่อนและโตเต็มวัย ความสามารถของระบบนิเวศหญ้าทะเลในการช่วยลดความเร็วของกระแสน้ำ ลดความแรงของคลื่นและยังช่วยลดการฟุ้งกระจายของตะกอนให้เกิดขึ้นน้อยลงนั่นคือมีส่วนในการช่วยรักษาสภาพแวดล้อมให้คงทนลดการพังทลายให้เกิดน้อยลงทั้งนี้เป็นผลจากโครงสร้างของหญ้าทะเลไม่ว่าจะเป็นส่วนของใบที่ช่วยต้านกระแสน้ำแล้วส่วนของรากและเหง้าก็ยังช่วยในการยึดพื้นท้องทะเลอีกด้วย

ข้อค้นพบเรื่ององค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครือข่าย มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาศักยภาพของกลุ่มประมงชายฝั่งให้เข้มแข็ง ซึ่งตรงกับที่ เสรี พงศ์พิศ (2555) ได้อธิบายถึงเครือข่ายว่า เครือข่าย หมายถึง วัฒนธรรมองค์กร เป็นกระบวนการทัศน์ใหม่ที่ทำให้มีการจัดการความสัมพันธ์ภายในองค์กรหนึ่ง ระหว่างคนในองค์กร และระหว่างองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการเปลี่ยนจากการจัดการแบบลำดับขั้น (hierarchical) มาเป็นการสร้างเครือข่าย (networking) วัฒนธรรมองค์กรที่มีกระบวนการทัศน์นี้จะไม่เน้นการใช้อำนาจในการบริหารจัดการ แต่เน้นการจัดการความสัมพันธ์ใหม่ การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี สร้างแรงบันดาลใจให้ทุกคนอยากทำงาน และหลายกำแพงกั้นระหว่างกอง ฝ่าย โครงการต่างๆ ในองค์กรนั้น

เกิดเป็นความร่วมมือ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดี และทำงานแบบประสานพลัง (synergy) กิจกรรมที่สำคัญที่สุดที่เครือข่ายทำร่วมกัน

ข้อค้นพบเรื่ององค์ความรู้ด้านการพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพ ค้นพบว่าแนวทางการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนสนามชัยนั้นต้องเกิดขึ้นจากความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในชุมชนตั้งแต่ชาวบ้านคนเล็กคนน้อยจนถึงข้าราชการระดับสูงทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นในการทำงานร่วมกันที่สำคัญคือการเปิดโอกาสให้กับชุมชนในฐานะเจ้าของพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการวางแผนการดำเนินการของกิจกรรมการพัฒนาคุณค่าความหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ ที่วิสุทธิ ไบไม้ (2538) ได้เสนอว่า การค้นหาคุณค่าของสิ่งมีชีวิตชนิดใดชนิดหนึ่งเราจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งมีชีวิตนั้นเสียก่อน ถ้าหากเราไม่เคยรู้จักมันเลยและไม่รู้ว่าสิ่งนั้นอยู่ในโลกนี้แล้ว เราจะรู้สึกคุณค่าของมันได้อย่างไร หากจะคิดอย่างนักธรรมชาติวิทยาผู้มีความเชื่อมั่นว่าสิ่งมีชีวิตทุกชนิดที่อุบัติขึ้นมาและมีชีวิตอยู่ได้ในสภาพธรรมชาติย่อมมีคุณค่าในตัวของมันเองเสมอเพียงแต่ว่าเราจะมีวิธีการค้นคว้าหาความรู้และนำคุณค่าของมันมาใช้ได้อย่างเหมาะสมหรือไม่เท่านั้นคงไม่ใช่เรื่องง่ายนักที่จะนำเอาหลักการคำนวณทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ประเมินคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งมีชีวิตที่แฝงอยู่ในความหลากหลายรูปแบบต่าง ๆ กันอย่างซับซ้อนนักวิชาการมีความรู้ลึกซึ้งกว่าจะศึกษาประเมินคุณค่าอย่างแท้จริงของความหลากหลายทางชีวภาพที่เห็นสมควรจะอนุรักษ์ไว้ได้ทันใจผู้บริหารการพัฒนาประเทศก็คงจะไม่มีคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพหลงเหลือไว้ให้เขยชมและเก็บเกี่ยวผลประโยชน์

ข้อค้นพบเรื่อง การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ นักการเมืองท้องถิ่นควรสนใจและมีส่วนร่วมกับการทำกิจกรรมอนุรักษ์ของชุมชนชายฝั่งสนามชัย ซึ่งมีการทำกิจกรรมหลากหลายทั้งการปลูกหญ้าทะเล การปลูกโกงกาง การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ การทิ้งขี้เชือก และการเก็บขยะใต้น้ำ ซึ่งสอดคล้องกับนั้นหวัฒน์บรมนันท์และแก้วคำ ไกรสรพงษ์ (2544) เสนอว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทที่ต้องส่งเสริมกระบวนการที่เป็นประชาธิปไตย ต้องมีการทบทวนบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งอาจต้องปรับเปลี่ยนไปจากเดิมตามความคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปในทศวรรษของรัฐธรรมนูญด้วย การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแนวความคิดเกี่ยวข้องกับแรงผลักดันที่จะส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น ดังนั้นความคาดหวังเชิงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นหน่วยบริการซึ่งวัดที่ผลผลิต หรือหน่วยส่งเสริมการบริหารจัดการที่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งดูจากกระบวนการในการดำเนินการ จะเป็นส่วนสำคัญที่กำหนดภารกิจอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนและประชาชนว่าจะกว้างขวาง ครอบคลุมและมีการพัฒนาการไปในทิศทางใด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรส่งเสริมการวิจัยแบบเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม Participatory Action Research ให้แพร่หลายในการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของแหล่งหญ้าทะเล
- 2) ควรศึกษาวิจัยรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และการฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเล

เอกสารอ้างอิง

- นันทวัฒน์บรมนันท์และแก้วคำ ไกรสรพงษ์. 2544. การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- วิสุทธิ ไบไม้. 2538. สถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- เสรี พงศ์พิศ. 2555. เครือข่าย. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.phongphit.com/content/view/84/2/>. วันที่ 12 มิถุนายน 2555.
- สุวลักษณ์ นาทีกาญจนลาภ. 2538. ป่าชายเลน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทที่ต้องส่งเสริมกระบวนการที่เป็นประชาธิปไตย ต้องมีการทบทวนบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งอาจต้องปรับเปลี่ยนไปจากเดิมตามฐานความคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปในทฤษฎีของรัฐธรรมนูญด้วย การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแนวความคิดเกี่ยวข้องกับแรงผลักดันที่จะส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น ดังนั้นความคาดหวังเชิงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นหน่วยบริการซึ่งวัดที่ผลผลิต หรือหน่วยส่งเสริมการบริหารจัดการที่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งดูจากกระบวนการในการดำเนินการ จะเป็นส่วนสำคัญที่กำหนดภารกิจอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนและประชาชนว่าจะกว้างขวาง ครอบคลุมและมีการพัฒนาการไปในทิศทางใด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรส่งเสริมการวิจัยแบบเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม Participatory Action Research ให้แพร่หลายในการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของแหล่งหญ้าทะเล
- 2) ควรศึกษาวิจัยรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และการฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเล

เอกสารอ้างอิง

- นันทวัฒน์บรมนันท์และแก้วคำ ไกรสรพงษ์. 2544. การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : วิทยุชน.
- วิสุทธิ์ ไปไม้. 2538. สถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- เสรี พงศ์พิศ. 2555. เครือข่าย. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.phongphit.com/content/view/84/2/>. วันที่ 12 มิถุนายน 2555.
- สุลักษณ์ นาทีกาญจนลาภ. 2538. ป่าชายเลน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจต่อเว็บไซต์คณะ ของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Exposure, uses and gratifications toward faculty's website among students in the Faculty of Communication Arts, Rambhai Barni Rajabhat University

พรพิมล สงกระสันต์

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการเปิดรับเว็บไซต์คณะ ของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 2) เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์คณะ ของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อเว็บไซต์คณะ ของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 445 คน โดยใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มีความเชื่อถือได้ 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 211 คน และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งผู้วิจัยจะเจาะจงเลือกเฉพาะนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 – 4 ภาคปกติ ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2557 และเคยใช้เว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์เท่านั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีการเปิดรับเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ ดังนี้ นักศึกษาเปิดรับเว็บไซต์คณะนานๆครั้ง นักศึกษาเปิดรับเว็บไซต์คณะแต่ละครั้งเป็นระยะเวลาสั้นกว่า 15 นาที และนักศึกษามีการเปิดรับเว็บไซต์คณะที่บ้านบ่อยที่สุด 2) นักศึกษามีการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ในระดับปานกลาง โดยใช้ในการติดตามข่าวประชาสัมพันธ์ของคณะมากที่สุด รองลงมาคือใช้ในการดูภาพกิจกรรมของคณะ ใช้ในการติดตามผลงานของนักศึกษาในคณะตามลำดับ และใช้ในการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับศิษย์เก่าของคณะน้อยที่สุด 3) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ในระดับมาก โดยพึงพอใจภาพกิจกรรมของคณะที่นำเสนอในเว็บไซต์มากที่สุด รองลงมาคือพึงพอใจการอัปเดตข้อมูลในเว็บไซต์ให้ทันสมัย พึงพอใจข่าวประชาสัมพันธ์ของคณะที่นำเสนอในเว็บไซต์ ตามลำดับ และพึงพอใจข้อมูลศิษย์เก่าที่นำเสนอในเว็บไซต์น้อยที่สุด

คำสำคัญ : การเปิดรับ, การใช้ประโยชน์, ความพึงพอใจ, เว็บไซต์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Abstract

The objectives of the study were 1) to examine the exposure of the faculty website information of Rambhai Barni Rajabhat University's student of Communication Arts 2) to investigate Rambhai Barni Rajabhat University's student of Communication Arts usage towards the faculty website and 3) to examine Rambhai Barni Rajabhat University's student of Communication Arts satisfaction towards the faculty website. The representative samples in this research were 211 Rambhai Barni Rajabhat University's students of Communication Arts. The research tool was questionnaires. Data analysis statistics were frequency, percentage, mean and standard deviation. The results of the research were as follows : 1) From the point of information exposure analysis towards the faculty website, the students rarely visited the faculty website. The student spent less than 15 minutes at a time and usually visited the faculty website at their home. 2) From the point of usage analysis towards the faculty website, the student's usage of the faculty website is moderate in total aspects. The faculty news is in the highest level secondly is the faculty activities pictures and students works respectively. In addition, it went down to the lowest in alumni news. 3) From the point of satisfaction analysis towards the faculty website, the student's satisfaction was high in total aspect. The faculty activities pictures were in the highest level

secondly was the up to date website and faculty news respectively. In addition, it went down to the lowest in alumni news.

Keywords : Exposure, Uses, Gratifications, Website, Rambhai Barni Rajabhat University

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคมมีความทันสมัยมากขึ้น อันเกิดจากความเจริญก้าวหน้าทางการสื่อสาร ทำให้เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการสื่อสารเป็นอย่างมาก ซึ่งเทคโนโลยีต่างๆ เหล่านี้ได้เข้ามาช่วยลดอุปสรรคต่างๆ ในการสื่อสารจนแทบจะทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปสรรคในเรื่องของเวลา และระยะทาง ทำให้ปัจจุบันมนุษย์จึงต้องยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิต และคงจะปฏิเสธไม่ได้ว่าในปัจจุบันเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันของผู้คนทุกเพศทุกวัย ไม่ว่าจะเป็นการเข้าดู เว็บไซต์ เช็คอีเมลล์ หรือแม้กระทั่งการสื่อสารแบบ Interactive และนับเป็นเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่จะนำผู้คนในทั่วทุกมุมโลกเข้าไปสู่การสื่อสารแบบไร้พรมแดน หากพูดถึงวิวัฒนาการของอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีเทคโนโลยีต่างๆ ที่เกิดขึ้นมากมาย ด้วยความรวดเร็ว เป็นอัตราเร่ง โดยในการเปลี่ยนแปลงนี้ ก่อให้เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกกับผู้คนที่ในด้าน ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่อาศัยอยู่ในยุคที่สิ่งต่างๆ รอบตัว ขับเคลื่อนด้วย ICT ต้องเรียนรู้กับเทคโนโลยีที่มีเข้ามา โดยเฉพาะเทคโนโลยีที่มากับอินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ หรือ World Wide Web ที่ปัจจุบันมีเทคโนโลยี มาสนับสนุนมากมาย

เว็บไซต์ (Website) หมายถึง หน้าเว็บเพจหลายหน้า ซึ่งเชื่อมโยงกันผ่านทางไฮเปอร์ลิงก์ ส่วนใหญ่จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอข้อมูลผ่านคอมพิวเตอร์ โดยถูกจัดเก็บไว้ในเว็บบอร์ด เว็บไซต์จะเก็บไว้ที่ชื่อหลักซึ่งจะเรียกว่า โฮมเพจ การเรียกดูเว็บไซต์โดยทั่วไปนิยมเรียกดูผ่านซอฟต์แวร์ในลักษณะของ เว็บเบราว์เซอร์ ในภาษาอังกฤษ มีการสะกดคำว่าเว็บไซต์หลายแบบ ตั้งแต่ Web site, website และ web site เริ่มแรกสุดคำว่าเว็บไซต์นั้น สะกดด้วยการแยกคำ และใช้ตัว W พิมพ์ใหญ่ เป็น Web site เนื่องจากคำว่า Web เป็นคำนามเฉพาะ ย่อมาจากคำว่า World Wide Web ดังนั้นจึงใช้คำว่า Web site ซึ่งสามารถเห็นได้ทั่วไปตามสื่อมวลชนและพจนานุกรมภาษาอังกฤษ และในภายหลังได้มี คำว่า web site และ website ตามมา เว็บไซต์โดยทั่วไปจะให้บริการต่อผู้ใช้ฟรี แต่ในขณะเดียวกันบางเว็บไซต์จำเป็นต้องมีการสมัครสมาชิกและเสียค่าบริการเพื่อที่จะดูข้อมูลในเว็บไซต์นั้นได้ ซึ่งได้แก่ข้อมูลทางวิชาการ ข้อมูลตลาดหลักทรัพย์ หรือข้อมูลสื่อต่างๆ ผู้ทำเว็บไซต์มีหลากหลายระดับ ตั้งแต่สร้างเว็บไซต์ส่วนตัว จนถึงระดับเว็บไซต์สำหรับธุรกิจหรือองค์กร รวมไปถึงสถาบันการศึกษาต่างๆ ด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีก็เป็นสถาบันการศึกษาอีกแห่งหนึ่งที่นำเทคโนโลยีทางด้านเว็บไซต์มาใช้เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับบุคลากร คณาจารย์ นักศึกษา และประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ทุกคณะและหน่วยงานต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยก็มีเว็บไซต์เป็นของตนเองอีกด้วย

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ก็เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งของมหาวิทยาลัยที่ได้สร้างเว็บไซต์ของตนเองขึ้น โดยใช้ชื่อว่า <http://www.com-arts.rbru.ac.th/> เพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับคณาจารย์ นักศึกษา ศิษย์เก่า และบุคคลภายนอก นอกจากนี้ยังเป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของคณะได้อีกด้วย ซึ่งเว็บไซต์ของคณะนิเทศศาสตร์นั้น ประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ ดังนี้ ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคณะ หลักสูตรที่เปิดสอน งานวิจัย ภาพกิจกรรม กระดานข่าว ติดต่อคณะ ข่าวประชาสัมพันธ์ ผลงานนักศึกษา แผนงานคณะนิเทศศาสตร์ มคอ.2-7 งานประกันคุณภาพการศึกษา ข้อมูลศิษย์เก่า และลิงค์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “การเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจต่อเว็บไซต์คณะ ของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี” เพื่อที่จะได้ทราบถึงพฤติกรรมการเปิดรับเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ของนักศึกษา ทราบถึงลักษณะการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ของนักศึกษา และทราบถึงระดับความพึงพอใจต่อเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ของนักศึกษา ซึ่งผลการวิจัยที่ได้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ให้เป็นช่องทางในการสื่อสารที่สมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาภายในคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ รำไพพรรณี ได้เป็นอย่างดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับเว็บไซต์คณะ ของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์คณะ ของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อเว็บไซต์คณะ ของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มุ่งศึกษาการเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจต่อเว็บไซต์คณะ ของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษา คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 – 4 ภาคปกติ ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2557 มีจำนวนทั้งสิ้น 445 คน โดยใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มีความเชื่อถือได้ 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 211 คน และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งผู้วิจัยจะเจาะจง เลือกเฉพาะนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 – 4 ภาคปกติ ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2557 และเคยใช้เว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์เท่านั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งในแบบสอบถามมีทั้งคำถามแบบปลายปิด (Closed - ended Questions) และคำถามแบบปลายเปิด (Open - ended Questions) จำนวน 35 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี สาขาวิชา รายได้ต่อเดือน	จำนวน 5 ข้อ
ส่วนที่ 2 การเปิดรับเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์	จำนวน 5 ข้อ
ส่วนที่ 3 การใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์	จำนวน 13 ข้อ
ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจต่อเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์	จำนวน 11 ข้อ
ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์	จำนวน 1 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและทีมงานของผู้วิจัย โดยทำการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 15 วัน ในช่วงเดือนสิงหาคม 2557

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งจะทำการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลด้วยตารางแจกแจงความถี่ เพื่ออธิบายข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี สาขาวิชา รายได้ต่อเดือน 2) การเปิดรับเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ 3) การใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ และ 4) ความพึงพอใจต่อเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง รองลงมาคือเพศชาย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 19-20 ปี รองลงมาคืออายุ 21-22 ปี และอายุต่ำกว่า 19 ปี ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 23 ปีขึ้นไปมีจำนวนน้อยที่สุด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 รองลงมาคือชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 มีจำนวนน้อยที่สุด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาการสื่อสารมวลชน รองลงมาคือการสื่อสารบูรณาการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 3,000-6,000 บาท รองลงมาคือต่ำกว่า 3,000 บาท และ 6,001-9,000 บาท ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 12,001 บาทขึ้นไปมีจำนวนน้อยที่สุด

การเปิดรับเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตทุกวัน รองลงมาคือ 4-6 ครั้ง/สัปดาห์ และนานๆ ครั้ง ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้อินเทอร์เน็ต 1-3 ครั้ง/สัปดาห์มีจำนวนน้อยที่สุด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตแต่ละครั้งเป็นระยะเวลามากกว่า 60 นาที รองลงมาคือ 15-30 นาที และ 31-60 นาที ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้อินเทอร์เน็ตแต่ละครั้งเป็นระยะเวลา น้อยกว่า 15 นาทีมีจำนวนน้อยที่สุด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์นานๆ ครั้ง รองลงมาคือ 1-3 ครั้ง/สัปดาห์ และทุกวัน ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ 4-6 ครั้ง/สัปดาห์มีจำนวนน้อยที่สุด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์แต่ละครั้งเป็นระยะเวลา น้อยกว่า 15

นาที รองลงมาคือ 15-30 นาที และ 31-60 นาที ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์แต่ละครั้งเป็นระยะเวลามากกว่า 60 นาทีมีจำนวนน้อยที่สุด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับเว็บไซต์ คณะนิเทศศาสตร์ที่บ้าน รองลงมาคือ หอพัก และมหาวิทยาลัย และกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ที่ร้านอินเทอร์เน็ตมีจำนวนน้อยที่สุด

การใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ในระดับปานกลาง โดยใช้ในการติดตามข่าวประชาสัมพันธ์ของคณะมากที่สุด รองลงมาคือใช้ในการดูภาพกิจกรรมของคณะ และใช้ในการติดตามผลงานของนักศึกษาในคณะ ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างใช้ในการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับศิษย์เก่าของคณะน้อยที่สุด

ความพึงพอใจต่อเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ในระดับมาก โดยพึงพอใจภาพกิจกรรมของคณะที่นำเสนอในเว็บไซต์มากที่สุด รองลงมาคือพึงพอใจการอัปเดตข้อมูลในเว็บไซต์ให้ทันสมัย และพึงพอใจข่าวประชาสัมพันธ์ของคณะที่นำเสนอในเว็บไซต์ ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจข้อมูล ศิษย์เก่าที่นำเสนอในเว็บไซต์น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อเว็บไซต์ คณะนิเทศศาสตร์ ดังนี้ เป็นสิ่งที่น่าติดตาม เพราะมีสิ่งดีๆ มากมาย, ขาดข้อมูลกิจกรรมใหม่ๆ, อยากให้มีข่าวสารบอกวันต่อวัน, ควรมีการประชาสัมพันธ์และโปรโมทเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ให้เป็นที่รู้จักมากกว่านี้, ควรอัปเดตข้อมูลข่าวสารเป็นประจำ โดยเฉพาะบทเรียนควรมีให้ดาวน์โหลดได้ด้วย, อยากให้แจ้งข่าวประชาสัมพันธ์บ่อยๆ เวลาเข้าเว็บไซต์จะได้ทราบความเคลื่อนไหวต่างๆ ของคณะนิเทศศาสตร์, บางครั้งข่าวสารประชาสัมพันธ์ล่าช้า และอยากให้อัปเดตข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมของคณะให้มากกว่านี้

สรุปและอภิปรายผล

การเปิดรับเว็บไซต์คณะ ของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี นักศึกษามีการเปิดรับเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ ดังนี้ นักศึกษาเปิดรับเว็บไซต์คณะหลายๆครั้ง นักศึกษาเปิดรับเว็บไซต์คณะแต่ละครั้งเป็นระยะเวลา น้อยกว่า 15 นาที และนักศึกษาเปิดรับเว็บไซต์คณะที่บ้านบ่อยที่สุด สอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารที่ว่า โดยทั่วไปผู้รับข่าวสารมีพฤติกรรมการเลือกหรือการรับสื่อข่าวสารแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการตามความต้องการของแต่ละบุคคล สภาพแวดล้อม เหตุผล และความจำเป็นของตนเองเกี่ยวกับการเลือกรับสื่อต่างๆ (Schramm, 1964) ซึ่งผู้รับสารมีกระบวนการเลือกรับข่าวสารแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ความเชื่อ ทศนคติ หรือความรู้สึกนึกคิดของตนเอง (สมควร กวียะ, 2540) โดยทั่วไปเหตุผลของการเลือกรับข่าวสารบุคคลย่อมจะเลือกสื่อที่ใช้ความพยายามน้อยที่สุด (Least Effort) และได้ประโยชน์ตอบแทนที่ดีที่สุด (Promise of Reward) ที่ว่าใช้ความพยายามน้อยที่สุดนั้น หมายความว่า ผู้อ่าน ผู้ดู หรือผู้ฟัง จะเลือกรับสื่อที่ตนเองมีความสะดวกที่สุด ใช้ความพยายามน้อยที่สุดในการรับสื่อ ซึ่งมาจากปัจจัยหลายอย่างด้วยกัน เช่น ความพร้อม ความสะดวก ค่าใช้จ่าย เวลาที่รับสื่อ โดยจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล รวมทั้งบทบาท นิสัย และประเพณีนิยม ซึ่งรวมเป็นกิจกรรมอันเป็นพฤติกรรมทางสังคมก็มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สื่อด้วย นอกจากนี้ De Fleur (1966) ได้กล่าวถึงเรื่องของการแบ่งกลุ่มทางสังคม (Social Categories Theory) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีลักษณะทางสังคม คล้ายคลึงกัน เช่น เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ เชื้อชาติ ศาสนา ฯลฯ จะมีพฤติกรรมการสื่อสารคล้ายคลึงกันด้วย เช่น การเปิดรับสื่อ ความพอใจในสื่อ และถึงแม้ว่าในสังคมสมัยใหม่ผู้รับสารจะมีคุณลักษณะหลากหลายแตกต่างกันไปมากมาย แต่ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ผู้รับสารที่มีลักษณะทางสังคมคล้ายคลึงกันจะแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และอุปนิสัยการใช้สื่อร่วมกัน ด้วยเหตุนี้ลักษณะกลุ่มของสังคมจะมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อกระบวนการสื่อสารของบุคคล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับการแสวงหาข่าวสารที่ว่า การแสวงหาข้อมูลข่าวสารเป็นกระบวนการที่บุคคลค้นหาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตนต้องการ โดยขั้นตอนการแสวงหาข้อมูลจะเริ่มเมื่อบุคคลรู้ความต้องการของข้อมูลของตน เมื่อบุคคลตระหนักถึงความต้องการข้อมูลของตนแล้ว บุคคลจะแสวงหาข้อมูลนั้นจากแหล่งข้อมูล โดยปรภาวดี สืบสนธิ์ (2530) ได้จำแนกแหล่งข้อมูลไว้ 2 ประเภท ดังนี้ 1. แหล่งข้อมูลภายในตัวบุคคล ซึ่งหมายถึง ข้อมูลอันเกิดจากการประมวลความคิด ความรู้ ใช้ความจำประสบการณ์ ตลอดจนข้อมูลที่บุคคลนั้นได้เก็บรวบรวมไว้ และ 2. แหล่งข้อมูลภายนอก ประกอบด้วย แหล่งข้อมูลสื่อมวลชน ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ แหล่งข้อมูลสถาบัน ซึ่งเป็นแหล่งที่จัดและให้บริการข้อมูลอย่างเป็นทางการ ได้แก่ ห้องสมุดศูนย์สารนิเทศ โรงเรียน ครู และบรรณารักษ์ โดยในงานวิจัยนี้ถือว่าเว็บไซต์ของคณะเป็นแหล่งข้อมูลประเภทสถาบัน เนื่องจากได้รวบรวมข้อมูลไว้รอให้ผู้ใช้เข้า

มาใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้น และแหล่งข้อมูลบุคคล ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลอย่าง ไม่เป็นทางการ เช่น เพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน สมาชิกในครอบครัว และผู้รู้ เป็นต้น

การใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์คณะ ของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี นักศึกษามีการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ในระดับปานกลาง โดยใช้ในการติดตามข่าวประชาสัมพันธ์ของคณะมากที่สุด รองลงมาคือใช้ในการดูภาพกิจกรรมของคณะ ใช้ในการติดตามผลงานของนักศึกษาในคณะ ตามลำดับ และใช้ในการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับศิษย์เก่าของคณะน้อยที่สุด สอดคล้องกับทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่ว่า แมคควอล (McQuail) และคณะ (อ้างถึงใน ศิริชัย ศิริกายะ และกาญจนา แก้วเทพ, 2531) ได้ศึกษาตัวแปรความต้องการของผู้รับสารจากสื่อมวลชนไว้ดังนี้ 1. ความต้องการสารสนเทศ ได้แก่ 1.1 เพื่อทราบถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง สภาพปัจจุบันที่อยู่รอบตัวและสังคม 1.2 สนองความอยากรู้อยากเห็น และสนองความพอใจ 1.3 เป็นการเรียนรู้และศึกษาด้วยตัวเอง 1.4 เป็นเครื่องมือในการแสวงหาข้อแนะนำในการปฏิบัติความคิดเห็นและการตัดสินใจ 1.5 สร้างความรู้สึที่มั่นคง 2. ความต้องการสร้างความมีเอกลักษณ์ให้แก่บุคคล ได้แก่ 2.1 ให้แรงเสริมแก่ค่านิยมส่วนบุคคล 2.2 ให้ตัวแบบทางพฤติกรรม 2.3 แสดงออกร่วมกับค่านิยมของคนอื่นๆ 2.4 มองทะลุภายในตนเอง 3. ความต้องการรวมตัวและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ได้แก่ 3.1 มองทะลุเข้าไปในสภาพแวดล้อมของผู้อื่น 3.2 แสดงออกร่วมกับผู้อื่น และเกิดความรู้สึในลักษณะที่เป็นเจ้าของ 3.3 นำไปใช้ในการสนทนาและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 3.4 ใช้แทนเพื่อน 3.5 ช่วยในการดำเนินตามบทบาททางสังคม 3.6 สร้างสายสัมพันธ์กับครอบครัว เพื่อนและสังคม และ 4. ความต้องการความบันเทิง ได้แก่ 4.1 การหลีกเลี่ยงหรือหลีกเลี่ยงจากปัญหาต่างๆ 4.2 การผ่อนคลาย 4.3 ได้วัฒนธรรมที่เป็นของแท้ ความสนุกทางสุนทรียะ 4.4 ได้มีอะไรทำเพื่อใช้เวลาให้หมด 4.5 ปลดปล่อยอารมณ์ 4.6 เป็นการกระตุ้นทางเพศ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจุจมาดา ชูสงค์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อเว็บไซต์คณะ ของนักศึกษาคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 21 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 4 อยู่ในสาขาโฆษณา และมีรายได้ต่อเดือน 3,001-6,000 บาท พฤติกรรมการเปิดรับเว็บไซต์คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนของนักศึกษา ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ต 4-6 วันต่อสัปดาห์ โดยใช้บริการอินเทอร์เน็ตประมาณ 1-2 ชั่วโมงต่อครั้ง สถานที่ใช้บริการในการเปิดรับเว็บไซต์คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนคือที่บ้าน การใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อเว็บไซต์คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนในระดับปานกลาง

ความพึงพอใจต่อเว็บไซต์คณะ ของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี นักศึกษามีความพึงพอใจต่อเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ในระดับมาก โดยพึงพอใจภาพกิจกรรมของคณะที่น่าเสนอในเว็บไซต์มากที่สุด รองลงมาคือพึงพอใจการอัปเดตข้อมูลในเว็บไซต์ให้ทันสมัย พึงพอใจข่าวประชาสัมพันธ์ของคณะที่น่าเสนอในเว็บไซต์ ตามลำดับ และพึงพอใจข้อมูลศิษย์เก่าที่น่าเสนอในเว็บไซต์น้อยที่สุด สอดคล้องกับทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่ว่า เมอร์รี่ และคิปแพคซ์ (Murry & Kippax, 1979 อ้างถึงใน พัทณี เขยจรรรยา และประทุม ฤกษ์กลาง, 2540) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า บุคคลจะให้ความสนใจ รับรู้ และจดจำข่าวสารที่จะให้ความพึงพอใจ หรือสามารถตอบสนองความต้องการของตนเอง บุคคลจะเปิดรับข่าวสารเท่าที่เขาคิดว่ามีประโยชน์หรือสนองความพอใจของเขาได้ และความต้องการต่างๆ ของบุคคลนั้น เป็นผลมาจากปัจจัยทางจิตวิทยา และสังคมของแต่ละบุคคลเช่น แรงจูงใจ ค่านิยม ฯลฯ บุคคลจะเลือกให้ใช้สื่อหรือเนื้อหาข่าวสาร เพื่อสนองประโยชน์ส่วนตน จากความหลากหลายของความต้องการหรือประโยชน์ของสื่อมวลชนเหล่านี้ มีผู้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อจัดประเภทของความต้องการของผู้รับสื่อมวลชน พบว่า ความต้องการมี 4 ประการ คือ 1. ความต้องการสร้างเอกลักษณ์ของตน 2. ความต้องการมีการติดต่อทางสังคม 3. ความต้องการสิ่งแปลกใหม่และความบันเทิง และ 4. ความต้องการข้อความจริงและความรู้สึเกี่ยวกับโลก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรอนันต์ เอี่ยมขจรชัย (2545) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อเว็บไซต์สอนเรื่องบริการของศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ผลการวิจัยพบว่า การสร้างเว็บช่วยสอนเรื่องบริการของศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีต่อเว็บช่วยสอน เรื่องบริการในด้านเนื้อหา การนำเสนอและการใช้งาน นักศึกษาที่ประเมินเว็บช่วยสอนเรื่องบริการคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ และสำนักวิชาแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จำนวน 299 คน นักศึกษาทุกสำนักวิชามีความพึงพอใจต่อเว็บช่วยสอนด้านเนื้อหา การนำเสนอ และการใช้งานในส่วนข้อมูลทั่วไป ส่วนบริการ และส่วนฐานข้อมูลในระดับมาก และนักศึกษาทุกสำนักวิชายังมีความพึงพอใจเว็บช่วยสอน โดยรวมทุกด้านในระดับมากเช่นกัน

ข้อเสนอแนะทั่วไป 1) จากการศึกษาพบว่า นักศึกษามีการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ในระดับปานกลาง ดังนั้นควรมีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ ที่นำเสนอในเว็บไซต์ และเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ให้มากขึ้นกว่าเดิม 2) จากการศึกษาพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ในระดับมาก ดังนั้นควรมีการปรับปรุงและพัฒนาเว็บไซต์ในด้านต่างๆ เช่น ข้อมูลข่าวสาร การออกแบบ เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่นักศึกษาให้มากขึ้นกว่าเดิม และ 3) จากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักศึกษพบว่า นักศึกษาต้องการให้มีการอัปเดตข้อมูลข่าวสาร ข่าวประชาสัมพันธ์ และกิจกรรมต่างๆ ของคณะให้รวดเร็วกว่าเดิม และควรจะมีบทเรียนให้นักศึกษาสามารถดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์ นอกจากนี้ยังเสนอแนะว่าทางคณะควรประชาสัมพันธ์เว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์ให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะตัวแปรการเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเว็บไซต์คณะนิเทศศาสตร์เพิ่มเติม เพื่อช่วยในการปรับปรุงและพัฒนาเว็บไซต์ให้ดียิ่งขึ้น
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษากลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น ประชาชนทั่วไป บุคลากร คณาจารย์ เพื่อจะได้รับทราบความคิดเห็นที่หลากหลาย และสามารถนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาเว็บไซต์ให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ดุจมาดา ชูสงค์. 2550. พฤติกรรมการเปิดรับ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อเว็บไซต์คณะ ของนักศึกษาคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประภาวดี สืบสนธิ์. 2530. การวิจัยบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- พรอนันต์ เอี่ยมขจรชัย. 2545. ความพึงพอใจต่อเว็บสอนเรื่องบริการของศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- พัชนี เสงยจรยา. 2538. แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : เอลโล่การพิมพ์ 1998.
- ศิริชัย ศิริภายะ. 2531. ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมควร กวียะ. 2540. สื่อมวลชนตลอดชีวิต. กรุงเทพมหานคร : แก้วน้ำ.
- De Fleur. 1966. *Theories of Mass Communication*. New York : David McKay Company.
- Schramm Wilbur. 1964. *Mass Media and National Development*. California : Stanford University Press.

การศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่มีต่อน้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้ว

The Study on the Behavior and Satisfaction of Students of Rambhai Barni Rajabhat University towards the Wang Suan Bahn Kaew Drinking Water

กาญจนา สมพันธ์

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีที่มีต่อน้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้ว ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีภาคปกติ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 9,008 คน (ข้อมูลจากงานทะเบียนปี 2557) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 382 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ปลายปิดและปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ส่วนใหญ่เคยดื่มน้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้ว โดยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่จะบริโภคน้ำดื่ม ตราคริสตัล การเลือกน้ำดื่มส่วนใหญ่เพื่อดับกระหาย ส่วนใหญ่ดื่มน้ำบรรจุในขวดเพท โดยส่วนใหญ่บริโภคน้ำดื่ม ต่อวัน 1-2 ขวด และพบว่าส่วนใหญ่ซื้อน้ำดื่มในศูนย์อาหารของมหาวิทยาลัย 2) ความพึงพอใจต่อน้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้ว ด้านผลิตภัณฑ์พบว่ารูปแบบของบรรจุภัณฑ์แบบขวดเพทมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาอันดับที่ 2 คือมีความพึงพอใจต่อความสะดวกในการพกพาอยู่ในระดับมาก และ อันดับที่ 3 คือสีส้นของบรรจุภัณฑ์มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ด้านราคาพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจในราคาซึ่งมีความเหมาะสมกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 และรองลงมาคือราคามีความเหมาะสมกับปริมาณของผลิตภัณฑ์ ด้านการออกแบบสติ๊กเกอร์ติดข้างขวด พบว่านักศึกษาพึงพอใจต่อสีที่ใช้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดรองลงมาพึงพอใจต่อความสามารถสื่อถึงความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้ และมีข้อความอักษรที่ใช้มีความเหมาะสม ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายพบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: พฤติกรรม, ความพึงพอใจ, นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, น้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้ว

Abstract

This research aims to study the behavior and satisfaction of students of Rambhai Barni Rajabhat University towards the Wang Suan Bahn Kaew drinking water in which involved a sample group of 382 full-time students during the academic year of 2014. The tool used to gather data were the opened-end and closed-end questionnaire forms and the statistical tools used to analyze the data included the values of percentage, the mean average (x), and the standard deviation (S.D).

The research has found that; 1) the majority of students of the sample used to drink Wang Suan Bahn Kaew drinking water before, and in addition, most of them also drank Crystal brand drinking water as well. The reason of purchasing the water was mainly to quench their thirst. Also most of the students of the sample drank water that were packaged in PET bottles. The consumption of drinking water was around 1-2 bottles per day and the water had been bought from the shops in the university's canteen. 2) students' satisfaction towards Wang Suan Bahn Kaew drinking water can be categorized into several aspects as follows; in terms of packaging, 98.20 % of the sample were satisfied the most with the PET bottles as the material of the package following by 94.00% of them was satisfied with the colors used in packaging design, and 77.80% of them was satisfied with the portability of the packaging. In terms of pricing, 87.60% of the sample was satisfied with the price of Wang Suan Bahn Kaew drinking water, 78.00% of the sample believed that the price of Wang Suan Bahn Kaew drinking water was right and reasonable

with the quantity of the product. In terms of design, 88.00% of the sample was satisfied the most with the design of the label as they believed it conveyed the identity of the university very well, whilst 86.00% of them was satisfied with the label and believed it was appropriate for the product and following by 85.60% of the sample was satisfied with the color scheme used in packaging design. Finally, in terms of product recommendation, 86.60% of the sample was satisfied the most with the recommendation they received from the shops whereas 72.00% of the sample was satisfied with the recommendation they received via the advertising and public relations efforts made by the university.

Keyword: The behavior, Satisfaction, Students of Rambhai Barni Rajabhat University Wang Suan Bahn Kaew Drinking Water

บทนำ

สำหรับสิ่งมีชีวิต น้ำเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิต น้ำจึงมีบทบาทสำคัญต่อมนุษย์ตั้งแต่ตื่นนอนจนถึงเข้านอน ร่างกายของมนุษย์ต้องการน้ำทุกวัน น้ำไม่เพียงแต่ช่วยดับกระหายเท่านั้นแต่เป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับร่างกายมนุษย์ ร่างกายของมนุษย์ต้องการน้ำในแต่ละวันเป็นจำนวนมากเพื่อนำไปหมุนเวียน ในร่างกายช่วยในการทำงานของอวัยวะต่างๆ ให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ระบบต่าง ๆ ของร่างกายมีการทำงานเพื่อปรับสมดุลให้กับร่างกาย ร่างกายจึงมีการขับน้ำออกในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้ร่างกายต้องสูญเสียน้ำ ในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก ดังนั้นร่างกายจึงต้องการน้ำเข้าไปทดแทนในแต่ละวันเพื่อคืนความสมดุลให้กับร่างกายเป็นจำนวนมากเช่นกัน สำหรับผู้ใช้ชีวิตอยู่นอกบ้าน น้ำดื่มบรรจุขวดจึงกลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต ทำให้น้ำดื่มบรรจุขวดกลายเป็นธุรกิจที่น่าสนใจ น้ำดื่มบรรจุขวดจึงมีการผลิตออกมาหลากหลายตราสินค้าเพื่อรองรับความต้องการในการบริโภคน้ำดื่ม องค์กรหลายองค์กรที่มีบุคลากรอยู่เป็นจำนวนมาก จึงต่างหันมา เป็นผู้ผลิตน้ำดื่มเองเพราะนอกจากจะสนองตอบต่อความจำเป็นของผู้บริโภคในด้านความต้องการน้ำแล้วยังนำมาซึ่งภาพลักษณ์ที่ดีและนำรายได้ให้กับองค์กรอีกด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ในส่วนสายสนับสนุนและสายวิชาการจำนวนมาก มีคณะที่เปิดทำการสอน 10 คณะ หลากหลายสาขา และในแต่ละปีมีจำนวนนักศึกษาที่สนใจเข้ามาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี ปัจจุบันปีพุทธศักราช 2557 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีมีนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 9,008 คน นักศึกษาระดับปริญญาโท (เรียนวันเสาร์ – อาทิตย์) จำนวน 1,394 คน และนักศึกษาในระดับปริญญาโท จำนวน 140 คน (ข้อมูลจากงานทะเบียนปี 2557) จะเห็นได้ว่าจำนวนนักศึกษารวมแล้วมีจำนวนถึง 10,253 คน ด้วยเหตุนี้ในปีพุทธศักราช 2556 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีจึงได้มีการดำเนินการเพิ่มบรรจุภัณฑ์ให้มีความหลากหลายขึ้นเพื่อรองรับความต้องการในการบริโภค โดยได้รับการตรวจสอบคุณภาพน้ำดื่มจนได้มาตรฐานก่อนที่จะมีการผลิตเพื่อวางจำหน่าย

ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณินั้นย่อมสร้างคุณค่าด้านจิตใจให้กับบุคลากร และช่วยในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับมหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดีอีกด้วยหากผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมานั้นได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี สายวิชาการ สังกัดคณะนิเทศศาสตร์มีจึงสนใจที่จะเพื่อศึกษาถึง พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ภาคปกติ ที่มีต่อน้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้ว ซึ่งจะได้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาปรับปรุงพัฒนารูปแบบและคุณภาพของน้ำดื่ม ให้ผู้บริโภคมีความสนใจมากยิ่งขึ้นอันจะส่งผลให้มหาวิทยาลัยมีภาพลักษณ์ที่ดีผ่านตัวผลิตภัณฑ์ได้เป็นอย่างดี และนำมาซึ่งรายได้ให้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีอีกหนึ่งทางด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดื่มน้ำดื่มของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีที่มีต่อน้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่มีต่อน้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้ว ในด้านต่าง ๆ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการพัฒนาในแต่ละด้านของน้ำดื่ม ตราวังสวนบ้านแก้ว ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ภาคปกติ จำนวน 9,008 คน (ที่มา : งานทะเบียนและวัดผล, 2557) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ภาคปกติ จำนวน 382 ตัวอย่าง โดยได้กำหนดความเชื่อมั่นที่ 95 % กำหนดความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5 % หรือที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 มีวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยใช้ข้อมูลนักศึกษาในระดับปริญญาตรี 10 คณะ ผู้วิจัยทำการวิจัยในกลุ่มนักศึกษาภาคปกติ ศูนย์จันทบุรีที่เข้าศึกษาระหว่างปี 2553 – 2557 โดยนำจำนวนนักศึกษา ในแต่ละคณะเปรียบเทียบกับอัตราร้อยละจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นที่ต้องศึกษาจำนวน 382 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ คณะ ชั้นปี รายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการดื่มน้ำของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีประเด็นในการสอบถาม 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านผลิตภัณฑ์ 2. ด้านราคา 3. ด้านการออกแบบสติ๊กเกอร์ติดข้างขวด 4. ด้านการแนะนำผลิตภัณฑ์ ที่มีต่อน้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้ว ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อน้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้วการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีแจกแบบสอบถามให้นักศึกษาแต่ละคณะจากการเทียบหาอัตราร้อยละทั้งหมด 10 คณะ จำนวน 382 ชุด และรอรับแบบสอบถามกลับคืน 382 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. **ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม** พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาหญิงมากที่สุดจำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 67.28 และเป็นนักศึกษาชายจำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 32.72 อายุ อยู่ระหว่าง 20 – 22 ปี มากที่สุด จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 53.93 รองลงมาคืออายุระหว่าง 21 – 22 ปี จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 36.65 และมีอายุระหว่าง 23 – 24 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.90 ตามลำดับ ระดับชั้นปีการศึกษาเป็นนักศึกษาในระดับชั้นปีที่ 1 มากที่สุด จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 62.04 รองลงมาเป็นนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 2 จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 25.39 และเป็นนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 3 จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.64 ตามลำดับ เป็นนักศึกษาคณะครุศาสตร์มากที่สุด จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 30.89 รองลงมาเป็นนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 23.82 และเป็นนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 18.59 ตามลำดับ รายได้ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 4,001 - 5,000 บาท มากที่สุด จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 51.83 รองลงมาคือมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 3,001 - 4,000 บาท จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.94 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 - 6,000 บาท จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 16.23

2. **ข้อมูลพฤติกรรมการดื่มน้ำของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม** การเลือกยี่ห้อน้ำดื่มในปัจจุบัน พบว่านักศึกษาเคยดื่มน้ำดื่มตราคริสตัลมากที่สุด จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 60.73 รองลงมาพบว่าเป็นน้ำดื่ม ตราวังสวนบ้านแก้ว จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 21.53 และเป็นน้ำดื่ม อื่น ๆ จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.94 ตามลำดับ การซื้อน้ำดื่ม (ขนาดบรรจุขวด ปริมาณ มล.) พบว่านักศึกษาดื่มน้ำขนาดบรรจุ 600 มิลลิลิตรมากที่สุด จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 38.48 รองลงมาพบว่าเป็นน้ำขนาดบรรจุ 350 มิลลิลิตร จำนวน 85 คน คิดเป็น ร้อยละ 18.33 และขนาดบรรจุ 1.000

ในคุณภาพ ด้านความพึงพอใจที่มีต่อน้ำดื่มตราวังสวนบ้าน ในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการออกแบบสติ๊กเกอร์ติดข้างขวด และความพึงพอใจ ด้านการแนะนำผลิตภัณฑ์ ที่มีต่อน้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้ว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$) นักศึกษาส่วนใหญ่ในภาพรวมมีความพึงพอใจใน ด้านการออกแบบสติ๊กเกอร์ติดข้างขวดมากที่สุด รองลงมาพึงพอใจในด้านราคา และมีความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์ ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับ Kotler and Armstrong (2002) รายงานว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้น ต้องมีสิ่งจูงใจ (motive) หรือแรงขับเคลื่อน (drive) เป็นความต้องการที่กดดันจนมากพอที่จะจูงใจให้บุคคลเกิดพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งความต้องการของแต่ละคนไม่เหมือนกันความต้องการบางอย่างเป็นความต้องการทางชีววิทยา (biological) เกิดขึ้น จากสภาวะตึงเครียด เช่น ความหิวกระหายหรือความลำบากบางอย่าง เป็นความต้องการทางจิตวิทยา (psychological) เกิดจากความต้องการการยอมรับ (recognition) การยกย่อง (esteem)หรือการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (belonging) ความต้องการส่วนใหญ่อาจไม่มากพอที่จะจูงใจให้บุคคลกระทำในช่วงเวลานั้น ความต้องการกลายเป็นสิ่งจูงใจ เมื่อได้รับการกระตุ้นอย่างเพียงพอจนเกิดความตึงเครียด ขณะนี้ ชารีณี (2535) ได้เสนอทฤษฎีการแสวงหาความพึงพอใจไว้ว่า บุคคลพอใจจะกระทำสิ่งใด ๆ ที่มีความสุขและ จะหลีกเลี่ยงไม่กระทำในสิ่งที่เขาจะได้รับความทุกข์หรือความยากลำบาก โดยอาจแบ่งประเภทความพอใจกรณีนี้ได้ 3 ประเภท คือ 1. ความพอใจด้านจิตวิทยา (psychological hedonism) เป็นทรศณะของความพึงพอใจว่ามนุษย์ โดยธรรมชาติจะมีความสุขแสวงหาความสุขส่วนตัวหรือหลีกเลี่ยงจากความทุกข์ใด ๆ 2. ความพอใจเกี่ยวกับตนเอง (egoistic hedonism) เป็นทรศณะของความพอใจว่ามนุษย์จะพยายามแสวงหาความสุขส่วนตัวแต่ไม่จำเป็นว่าการแสวงหาความสุขต้องเป็นธรรมชาติของมนุษย์เสมอไป 3. ความพอใจเกี่ยวกับจริยธรรม (ethical hedonism) ทรศณะนี้ถือว่ามนุษย์แสวงหาความสุขเพื่อผลประโยชน์ของมวลมนุษย์หรือสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่และเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ผู้หนึ่งด้วย ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา น้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้วตามความคิดเห็นของนักศึกษาพบว่า นักศึกษา เคยดื่มน้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้วโดยเลือกบรรจุภัณฑ์เป็นขวดเพท ดังนั้น ดังนั้นในการผลิตจึงควรมีการผลิตน้ำดื่ม ที่บรรจุในขวดเพทเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับตรา น้ำดื่มของมหาวิทยาลัยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์วรรณ อิมะไชย (2555) ได้ศึกษาการศึกษาเรื่องพฤติกรรมผู้บริโภค น้ำดื่มบรรจุภาชนะของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่บริโภคน้ำดื่มบรรจุภาชนะแบบขวดมีเหตุผลที่เลือกบริโภค เนื่องจากมีความสะดวกในการซื้อ ขนาดที่นิยมบริโภคคือ 500 มิลลิลิตร และนิยมบริโภคขวดใส เนื่องจากมั่นใจในคุณภาพ ความพึงพอใจต่อน้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้วด้านการออกแบบสติ๊กเกอร์ติดข้างขวด ในประเด็นย่อยด้านสามารถสื่อถึงความเป็นมหาวิทยาลัยฯ ได้เป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{x} = 4.40$) แสดงให้เห็นถึงความรัก ความศรัทธาและความผูกพันที่มีต่อตราสินค้าได้ ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนของผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายมากขึ้น เช่นผลิตน้ำผลไม้ ตราวังสวนบ้านแก้วเพื่อเป็นการสร้างตราสินค้าให้มีความหลากหลายผลิตภัณฑ์สำหรับผู้บริโภคต่อไปนอกจากนี้นักศึกษาต้องการให้มีการผลิตน้ำดื่มหลาย ๆ ขนาดเพื่อสนองความต้องการดื่มในแต่ละครั้ง และเห็นควรให้มีการวางจำหน่ายน้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้วตามอาคารต่าง ๆ เพื่อความสะดวกในการซื้อนอกจากนี้ควรให้มีการส่งเสริมการขายโดยมีกิจกรรมเกี่ยวกับการดื่มน้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้ว เช่น การสะสมฝาขวดน้ำแล้วนำมาแลกขวดใหม่ฟรีอีกทั้งในด้านของการโฆษณา และประชาสัมพันธ์ น้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้วควรจัดให้มีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นโดยอาจมีการแข่งขันเป็น ภาพโปสเตอร์ ข้อความสำหรับการโฆษณาประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับน้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้ว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น บุคลากรในมหาวิทยาลัย เพื่อจะได้รับทราบถึงข้อมูลในด้านต่าง ๆ อันจะสามารถนำมาปรับปรุงและพัฒนา น้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้วให้ดียิ่งขึ้นต่อไป
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะพฤติกรรมและความพึงพอใจดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับ น้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้ว เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนา ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป
3. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะน้ำดื่มตราวังสวนบ้านแก้ว ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาความต้องการให้มีการผลิตน้ำดื่มประเภทอื่น ๆ ตราวังสวนบ้านแก้ว เช่น น้ำผลไม้ เพื่อจะได้สนองความต้องการ ที่หลากหลายของผู้บริโภคได้

เอกสารอ้างอิง

ชรีณี เดชจินดา. 2535. ความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อศูนย์บริการ จำกัด อุตสาหกรรมแขวงแสมดำ เขต
บางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร.

ทิพวรรณ อินทะไชย. 2555. การศึกษาเรื่องพฤติกรรมบริการบริโภคน้ำดื่มบรรจุภาชนะของผู้บริโภคในเขต
เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

สำนักทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. 2557. ข้อมูลจำนวนนักศึกษาประจำปีการศึกษา 2557.

Armstrong, G., & Kotler, P. 2002. Marketing and introduction. (6th ed.). New Jersey:
Pearson Education.

Maslow, Abraham. 1970. Motivation and Personnality. New York : Harper and Row Publishers.

พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

The Ethical Behavior of The First Year Students at Faculty of Education,
RambhaiBarniRajabhat University

อัฐญา แพทย์ศาสตร์, เสาวนีย์ เจียมจักร
ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีและเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตามเพศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีการศึกษา 2556 จำนวน 248 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามวัดพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่าโดยภาพรวมระดับจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อยู่ในระดับสูงมากส่วนรายด้านอยู่ในระดับสูงเหมือนกัน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความกตัญญู ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความอดทน ด้านความเสียสละ ด้านความรับผิดชอบ ด้านจิตสาธารณะ และด้านซื่อสัตย์

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมจำแนกตามเพศ พบว่านักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมทางจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความกตัญญู และด้านจิตสาธารณะ โดยนักศึกษาหญิงมีระดับจริยธรรมสูงกว่านักศึกษาชาย

คำสำคัญ: พฤติกรรมทางจริยธรรม, นักศึกษาชั้นปีที่ 1, คณะครุศาสตร์

Abstract

The purposes of this research were to study the ethical behaviors of the first year students at Faculty of Education, RambhaiBarniRajabhat University and to compare the ethical behaviors of the first year students at Faculty of Education, RambhaiBarniRajabhat University. Variables were sexes. The instruments used in this study was ethical behavior questionnaire

The research findings were as follows:

1. The ethical behaviors of the first year students of Faculty of Education, RambhaiBarniRajabhat University in overall was at a high level in aspects of gratitude, discipline, endurance, sacrifice, responsibility, public consciousness and honesty.

2. The comparison of behavioral ethic classified by gender has found that both male and female students have .05 level of significant difference in ethical aspect of discipline, responsibility, gratitude, public consciousness and female were higher than males.

Keywords: The ethical behaviors, the first year students, Faculty of Education

บทนำ

สังคมไทยเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรมและมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมถึงเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการเพิ่มขึ้นของการพนันโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ดังภาพที่เห็น

ได้ชัดเจนและเป็นข่าวอยู่ทุกวัน ก็คือการทุจริตคอร์รัปชัน การก่ออาชญากรรม การแสพและการค้ายาเสพติด ซึ่งแพร่ระบาดในกลุ่มเยาวชนไทย ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษารวมถึงการแต่งกายล่อแหลมที่เป็นมูลเหตุก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเพศของนักศึกษาหญิง การขายบริการทางเพศของนักศึกษาการที่นักศึกษาอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา การทะเลาะวิวาทของนักศึกษาทั้งภายในสถาบันเดียวกันและต่างสถาบันซึ่งในอดีตคนไทยมีพฤติกรรมที่เป็นผู้โอบอ้อมอารี มีเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ใจบุญและยึดมั่นในพระพุทธศาสนา

จากการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาสังคมไทยได้มุ่งความเจริญทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ก่อให้เกิดการแข่งขัน มีค่านิยมทางวัตถุ มีการเอาใจเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวม โดยได้ละเลยความสำคัญของการพัฒนาทางด้านจิตใจคุณธรรมจริยธรรมจึงก่อให้เกิดความเสียหายเกิดปัญหาต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและเป็นที่มาของปัญหาสังคมซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มนิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นพลังสำคัญในอนาคตของประเทศที่สะท้อนปัญหาดังกล่าวอย่างน่าเป็นห่วงดังที่ทองชัยก่อแก้ว (2546 : 42) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของเยาวชนที่เป็นปัญหาในสังคมที่เราพบเห็นในประเทศไทยมีหลายรูปแบบแต่แต่ละคนมีความแตกต่างกันและจากข่าวหน้าหนังสือพิมพ์มีกลุ่มเด็กชายตัวและชายแรงงานซึ่งต้องอยู่ในภาวะจำยอมและจำนนต่อโอกาสทางสังคมพบกลุ่มที่กว่าจะรู้จักเสียแล้วมีทั้งกลุ่มลูกนักรบเมืองที่ติดยาเสพติดไปฆ่าคนอื่นตายไปทำคนอื่นท้อแล้วทั้งมีจำนวนไม่น้อยที่ติดคุกและสุดท้ายคือกลุ่มที่ไม่ต้องการมีชีวิตอยู่

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าสังคมไทยได้พยายามก้าวตามความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยมีผู้นำพาความเจริญทางจิตใจให้ก้าวตามไปด้วย ส่งผลให้เยาวชนไทยเปิดโลกทัศน์ทางความคิดที่จะรับวัฒนธรรมสมัยใหม่อย่างมีเสรีภาพ โดยละทิ้งวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน นำพาชีวิตมุ่งสู่การแข่งขันเพื่อหวังให้ได้เปรียบผู้อื่น จึงมีพฤติกรรมทั้งทางกายและจิตใจที่เบี่ยงเบนไปจากที่ควรจะเป็น คือมีทักษะการคิดในเชิงคุณธรรมจริยธรรมน้อยกว่าทักษะการคิดในเชิงวิทยาศาสตร์ เยาวชนไทยจึงมีลักษณะที่เก่งวิชาการ แต่อ่อนคุณธรรมจริยธรรม (พระมหาบุญเพียร ปุณฺณวิริโย. 2544 : 37-38)

สถานศึกษาจึงถือเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างให้นักศึกษาเกิดความสมดุลเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ตื่นอกจากจะมุ่งเน้นการเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และมีทัศนคติที่ดี แต่สิ่งที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันก็คือ ความดีงาม คุณธรรม และจริยธรรม ที่นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพึงมี “การพัฒนาจริยธรรมเป็นการพัฒนาความคิดใฝ่ยอมรับความจริง คือยอมรับข้อบกพร่องของตนเองแล้วแก้ไขปรับปรุง แนวคิดเรื่องการพัฒนาจริยธรรมจึงมิใช่เพียงการสอนให้คนเป็นคนดี แต่เป็นแนวทางของการพัฒนาด้านอื่นๆ ด้วย การสร้างนิสัยมองตนเองเพื่อแก้ไขปรับปรุงเป็นรากฐานของการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพและสันติภาพ คนดีต้องมีสติปัญญา จึงจะรักษาความดีและทำให้ความดีงอกงามได้ คือ ดีเพราะปัจจัยภายใน ดีเพราะมั่นใจในความดี จึงดีทั้งในที่ลับและที่แจ้งมีความศรัทธาในตนเองและผู้อื่น คิดและทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ความเอื้ออาทรจึงเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ (พระบรมราชาบาทของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ อ่างถึงในสุชาติ ต. วิเชียร. 2547 : 1)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้มีวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตโดยเน้นคุณลักษณะของนักศึกษาให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ยึดมั่นระบอบประชาธิปไตยมีคุณธรรม และจริยธรรมเหมาะสมกับความเป็นครูมีวินัย มีความรับผิดชอบ เคารพต่อกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยความสามารถในการสื่อสาร ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และใช้เทคโนโลยีได้อย่างถูกต้องเหมาะสมมีความคิดกว้าง มองไกล ใฝ่รู้ สู้งานมีวิจรรณญาณในการดำเนินชีวิตตาม ประเพณี และวัฒนธรรม ที่ดีงามของไทยมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีจิตสาธารณะมีอารมณ์มั่นคง อดทนอดกลั้น มีสุขภาพจิตที่ดีแต่งกายสะอาด เรียบร้อย ภูกระเปียบ และเหมาะสมกับกาลเทศะซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ดพ.ศ. 2555-2559 ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาคุณภาพคนว่าพัฒนาคนไทยทุกกลุ่มวัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งทางกาย ใจสติปัญญาอารมณ์คุณธรรมจริยธรรมและสถาบันทางสังคมมีบทบาทหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ รวมถึงวางเป้าหมายให้คนไทยมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องมีความสุขที่ดีขึ้นมีคุณธรรมจริยธรรมและสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้นนอกจากนี้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศที่มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทยดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันการศึกษาจะต้องมีการพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้เป็นคนเก่งคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมและมีความสุขในสังคมยุคโลกาภิวัตน์นี้อย่างเต็มความสามารถดังที่ ณรงค์ ศิลารัตน์ (2544 : 1) กล่าวว่าคุณธรรม จริยธรรมไม่ได้เกิดขึ้นในตัวบุคคลโดยธรรมชาติ แต่เกิดจากการอบรมสั่งสอน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่ง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะ

ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีว่าอยู่ในระดับใดปฏิบัติมากน้อยแค่ไหนเพื่อนำข้อมูลในการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการสอนหรือจัดโครงการปรับปรุงแก้ไขบทบาทใน การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง และผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับของสังคม อีกทั้งยังเป็นข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางเพื่อพัฒนา ส่งเสริม และปลูกฝังจริยธรรมที่ดีงามให้เกิดขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตามเพศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีการศึกษา 2556กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีการศึกษา 2556 จำนวน 248 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาในด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความเสียสละ ด้านความอดทน ด้านความกตัญญู และด้านจิตสาธารณะมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .21 ถึง .82 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .91

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองซึ่งผู้วิจัยได้อธิบายให้เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายในการทำแบบสอบถามและอธิบายคำชี้แจงในการทำแบบสอบถามที่ถูกต้อง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย \bar{x} ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD การทดสอบค่าที(t-test) และมีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยดังนี้คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง นักศึกษามีระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงมากที่สุดคะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง นักศึกษามีระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงมากคะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง นักศึกษามีระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมปานกลางคะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง นักศึกษามีระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมน้อยคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง นักศึกษามีระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีจำแนกตามเพศพบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาเพศหญิง ร้อยละ 74.6 นอกจากนั้นเป็นนักศึกษาเพศชายร้อยละ 25.4

2. ผลการศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีพบว่า จริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก ส่วนรายด้านอยู่ในระดับสูงมากเช่นกัน ซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความกตัญญู ($\bar{x} = 4.21$) ด้านความมีระเบียบวินัย ($\bar{x} = 4.11$) ด้านความอดทน ($\bar{x} = 4.06$) ด้านความเสียสละ ($\bar{x} = 4.06$) ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.05$) ด้านจิตสาธารณะ ($\bar{x} = 4.04$) ด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{x} = 4.03$)

ด้านความมีระเบียบวินัยอยู่ในระดับสูงมาก และรายข้ออยู่ในระดับสูงมากทุกข้อ ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักศึกษาขออนุญาตอาจารย์เมื่อจะออกจากห้องเรียน ($\bar{x} = 4.39$) นักศึกษาเข้าชั้นเรียนทันเวลาเสมอ ($\bar{x} = 4.39$) นักศึกษาไม่ทำลายทรัพย์สินของทางราชการและช่วยดูแลเป็นอย่างดี ($\bar{x} = 4.37$)

ด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูงมาก และรายข้ออยู่ในระดับสูงมากทุกข้อซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ถ้านักศึกษาืมของหรือเงินจากเพื่อนนักศึกษาใช้คืนเสมอ ($\bar{x} = 4.42$) นักศึกษาเข้าเรียนทุกครั้งแม้ว่าอาจารย์จะไม่มีการเช็คชื่อ ($\bar{x} = 4.36$) นักศึกษาส่งงานอาจารย์ตรงเวลาเสมอ ($\bar{x} = 4.23$)

ด้านความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับสูงมาก และรายช้อยู่ในระดับสูงมาก 9 ข้อ ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ เวลาซื้อของถ้าแม่ค้าทอนเงินเกินนักเรียนจะรีบคืนเงินให้แม่ค้าทันที ($\bar{x} = 4.39$) นักเรียนไม่เคยแอบอ้างว่าตนมีส่วนร่วมในรายงานกลุ่มทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ช่วยงานเพื่อนเลย ($\bar{x} = 4.21$) นักเรียนไม่หยิบสิ่งของของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ($\bar{x} = 4.14$) และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือนักเรียนไม่เคยคัดลอกงานหรือการบ้านเพื่อน ($\bar{x} = 3.39$)

ด้านความเสียสละอยู่ในระดับสูงมาก และรายช้อยู่ในระดับสูงมากทุกข้อ ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนแบ่งอาหารหรือสิ่งของให้เพื่อนด้วยความเต็มใจเสมอ ($\bar{x} = 4.25$) นักเรียนช่วยเหลือคนอื่นเท่ากำลังที่ตนเองสามารถช่วยเหลือได้ ($\bar{x} = 4.18$) นักเรียนไม่เคยนำของส่วนรวมมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว ($\bar{x} = 4.14$)

ด้านความอดทนอยู่ในระดับสูงมาก และรายช้อยู่ในระดับสูงมากทุกข้อซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนมาเรียนหนังสือเป็นประจำไม่เคยขาดถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ ($\bar{x} = 4.44$) นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายแล้วเสร็จตามวันเวลาที่กำหนดทุกครั้ง ($\bar{x} = 4.16$) นักเรียนกล้าเผชิญกับความยากลำบากในการเรียน ($\bar{x} = 4.12$)

ด้านความกตัญญูอยู่ในระดับสูงมาก และรายช้อยู่ในระดับสูงมากทุกข้อ ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนดูแลเป็นห่วงเวลาพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่เจ็บป่วย ($\bar{x} = 4.31$) นักเรียนเชื่อฟังในสิ่งพ่อแม่หรือผู้ปกครองตักเตือนหรือห้ามปราม ($\bar{x} = 4.28$) นักเรียนช่วยเหลือดูแลรักษาทรัพย์สินภายในบ้านให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย ($\bar{x} = 4.27$)

ด้านจิตสาธารณะอยู่ในระดับสูงมาก และรายช้อยู่ในระดับสูงมากทุกข้อ ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนปิดไฟ ปิดแอร์ ปิดพัดลม ตามที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{x} = 4.21$) นักเรียนใช้อุปกรณ์การเรียนของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม ($\bar{x} = 4.20$) นักเรียนรีบปิดก๊อกน้ำเมื่อพบเห็นน้ำไหลทิ้ง ($\bar{x} = 4.17$)

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ใน 7 ด้าน พบว่า จริยธรรมของนักเรียนชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตามเพศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และพบว่าด้านความมีระเบียบวินัยด้านความรับผิดชอบด้านความกตัญญูและด้านจิตสาธารณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนด้านความซื่อสัตย์ด้านความเสียสละและด้านความอดทน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักเรียนเพศหญิงมีระดับจริยธรรมสูงกว่าเพศชาย

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีการศึกษา 2556 ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่ต้องนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีการศึกษา 2556 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก และรายด้านพบว่าอยู่ในระดับสูงมากเช่นกัน ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความกตัญญู ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความอดทน ด้านความเสียสละ ด้านความรับผิดชอบ ด้านจิตสาธารณะ ด้านความซื่อสัตย์ ที่ผลออกมาเช่นนี้อาจเป็นเพราะมีสถานภาพเป็นนักเรียน ได้เข้ามาอยู่ในระบบการเรียนการสอน ได้รับการอบรมปณิธานและได้รับการขัดเกลาทางสังคม ทั้งจากกลุ่มเพื่อน จากอาจารย์และจากผู้ปกครอง ซึ่งทาง คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีเองก็ได้มีการมุ่งเน้นด้านกฎระเบียบต่างๆอย่างเคร่งครัด มีการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน เน้นความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความอดทน มีจิตสาธารณะ และในช่วงการสอนก็จะมีครูสอดแทรกหลักคุณธรรมจริยธรรมด้วยเสมอ ประกอบกับเป็นวัยที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย เป็นช่วงที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และความคิด สามารถตัดสินใจเลือกพฤติกรรมปฏิบัติในสิ่งที่ถูกที่ควรได้ด้วยตนเอง อันเป็นไปตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (1987) ที่กล่าวว่า พัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตามลำดับขั้น โดยช่วงอายุ 16 ปี ขึ้นไป จะเข้าใจค่านิยม คุณค่าทางจริยธรรมและหลักเกณฑ์ที่จะนำไปใช้ในสังคมในสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมมีการใช้สัญญาประชาคมเป็นองค์ประกอบในการเลือกกระทำสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล โดยคำนึงถึงความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม ซึ่งจริยธรรมในระดับนี้เรียกว่า ระดับเหนือกฎเกณฑ์ ส่งผลทำให้ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

รำไพพรรณี อยู่ในระดับสูงมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ จารูรัตน์ มั๊กกะโรทัย (2544) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยอาชีวศึกษากาญจนบุรี ที่พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน สุมาลี สุดจินดา (2546 : 54) ที่ได้ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขนแห่งจันทบุรี ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียน พบว่า จริยธรรมของนักเรียนโดยรวมทั้ง 7 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีการศึกษา 2556 จำแนกตามเพศ พบว่า เพศหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวมสูงกว่าเพศชาย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความกตัญญู และด้านจิตสาธารณะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะเพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอกว่าเพศชาย ดังนั้นครอบครัวและระบบสังคมจึงให้ความสนใจในการอบรมเลี้ยงดูมากกว่าเพศชาย อีกทั้งกระบวนการขัดเกลาทางสังคมได้หล่อหลอมให้เพศหญิงอยู่ในกรอบของกฎเกณฑ์ วัฒนธรรมและประเพณี จึงส่งผลให้เพศหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวมสูงกว่าเพศชาย ดังที่ Kohlberg (1987) กล่าวว่า ผู้ที่มีอายุระหว่าง 13-25 ปี ซึ่งอยู่ในขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม ขั้นที่ 4 และ 5 เป็นขั้นที่ทำตามกฎหมายและระเบียบของสังคม ในระดับบุคคลจะเข้าใจกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานของสังคม เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของบุคคลที่พึงปฏิบัติ และในขั้นนี้บุคคลจะเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก พิจารณาความถูกต้อง คำนึงถึงสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ข้อสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ดังนั้นจึงทำให้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเปลี่ยนเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เนื่องจากนักศึกษาอาจจะตอบแบบสอบถามไม่ตรงกับความเป็นจริง หรือเข้าข้างตนเอง อาจส่งผลให้การวิจัยคลาดเคลื่อนได้
2. ควรทำการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยเพิ่มตัวแปร อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ครอบครัว วิธีการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

เอกสารอ้างอิง

- จารูรัตน์ มั๊กกะโรทัย. 2544. การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยอาชีวศึกษากาญจนบุรี สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษารวมอาชีวศึกษาระหวังกองศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณรงค์ศิลารัตน์. 2544. ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สงขลา:มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ทองชัย กอแก้ว. 2546. “เยาวชนไทยไร้คุณธรรม จริงหรือ”.วารสารวิชาการ. 6 : 42 ; 4 เมษายน 2546.
- พระมหาบุญเพียร ปุญญวิริโย. 2544. ปฏิกูการศึกษาเพื่อการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์.วารสารวิชาการ. 4(9): 37-38.
- สุชาติ ต.วิเชียร. 2547. ศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่6 ของโรงเรียนอัสสัมชัญระยอง. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยสาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุมาลี สุดจินดา. 2546. จริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขนแห่งจันทบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Kohlberg, L. 1987. Child psychology and childhood education: A cognitive developmental. New York: Longman.

การศึกษาภาวะการมีงานทำของบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีการศึกษา 2555

The Employment Situation of the Bachelor Degree Graduates from

Rambhai Barni Rajabhat University in the Academic Year 2012

บุศรา สารเกษ , เรืองอุไร วรรณโก, เอกลักษณ์ สุขทั้งโลก, ชุตติมา พิมลภาพ, นิตยา ต้นสาย, กรรณิกา สุขสมัย

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การศึกษาภาวะการมีงานทำของบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีการศึกษา 2555 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพการมีการทำงาน การศึกษาต่อ สาเหตุของการไม่มีงานทำ ปัญหาในการหางานทำ และข้อเสนอแนะหลักสูตรการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนานักศึกษาจากบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เป็นการวิจัยเชิงผสม โดยการสำรวจ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามออนไลน์ ในระบบภาวะการมีงานทำ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งสิ้น 940 คน ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 902 คน คิดเป็นร้อยละ 95.96 ผลการศึกษาพบว่า บัณฑิตมีงานทำแล้วร้อยละ 83.48 ยังไม่มีงานทำ ร้อยละ 14.86 และศึกษาต่อ ร้อยละ 1.66 โดยบัณฑิตคณะครุศาสตร์ ได้งานทำมากที่สุด ถึงร้อยละ 92.17 ส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลา 1-6 เดือนในการหางาน และทำงานเป็นพนักงานบริษัทมากที่สุด โดยทำงานตรงสาขา ร้อยละ 54.87 ซึ่งบัณฑิตคณะครุศาสตร์ได้งานตรงสาขามากที่สุดถึงร้อยละ 87.22 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนผ่านเกณฑ์ (ตั้งแต่ 7,960 บ.ขึ้นไป) ร้อยละ 87.92 เงินเดือนเฉลี่ยจำนวน 13,986 บาท ทั้งนี้บัณฑิตที่ศึกษาต่อส่วนใหญ่เลือกศึกษาในสถาบันการศึกษาของรัฐบาล เพราะงานที่ต้องการต้องใช้วุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และต้องการเพิ่มพูนความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง แต่ปัญหาที่พบคือขาดแคลนเงินทุนในการศึกษาต่อมากที่สุด ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำสาเหตุมาจากยังไม่ประสงค์ทำงานมากที่สุด ร้อยละ 36.57 ปัญหาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษามาจากการหางานถูกใจไม่ได้มากที่สุด ร้อยละ 39.47 ทั้งนี้มหาวิทยาลัยควรพัฒนาความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่จำเป็นในการปฏิบัติงานพื้นฐานเพื่อสร้างความพร้อมในการทำงาน รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม ฝึกความอดทน เนื่องจากเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อหางานและการทำงาน

คำสำคัญ : ภาวะการมีงานทำ

Abstract

The objectives of the research were to study the employment situation of the bachelor degree graduates from Rambhai Barni Rajabhat University in the academic year of 2012 and to investigate the employment status, further study and opinions on activity and education development for the students. The instrument was an online questionnaire. The sample consisted 902 graduates. The results found were the graduates were employed 83.48% and furthered there study 1.66%. The graduates suggested that the university should provide the students were been in foreign languages, career practices and ethic for life before they graduated.

Keyword : Employment Situation

บทนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้รับการโปรดเกล้าจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ลงวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2547 และประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 14 มิถุนายน 2547 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2547 จัดตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏขึ้นแทนสถาบันราชภัฏ มีภารกิจตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 คือ มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จาก

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้ตระหนักถึงความสำคัญของภารกิจในด้านการจัดการศึกษา ดังกล่าวและได้มีความพยายามที่จะผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพ เพื่อตอบสนองตามความต้องการของสังคม ตลาดแรงงาน และท้องถิ่น กอปรกับ ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจะต้องรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และประกันคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) โดยมีตัวบ่งชี้หรือตัวชี้วัดกำกับผลการดำเนินงาน ซึ่งบัณฑิตปริญญาตรีที่ได้ออกมาหรือประกอบอาชีพอิสระภายใน 1 ปี เป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่ใช้วัดผลลัพธ์หรือผลผลิตของบัณฑิต

ด้วยเจตนารมณ์ที่จะผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปรับใช้สังคมดังได้กล่าวแล้ว ในทุก ๆ ปีมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จึงได้ดำเนินการศึกษาร่วมกันของบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการมีงานทำ และการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย เพื่อนำไปวางแผนการจัดการศึกษาและแผนรับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสถานภาพการมีงานทำ ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีการศึกษา 2555
2. เพื่อศึกษาสาเหตุของการไม่มีงานทำ และปัญหาในการหางานทำของบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีการศึกษา 2555
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ หลักสูตรการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนานักศึกษาจากบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีการศึกษา 2555

วิธีดำเนินการวิจัย

การมีงานทำของบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีการศึกษา 2555 เป็นการวิจัยเชิงผสม (Mixed Methods) ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพใช้ Concurrent Strategy ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นในการกำหนดขอบเขตและวิธีการในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ทำการสำรวจ (Survey) โดยใช้แบบสำรวจผ่านเว็บไซต์ <http://www.job.rbru.ac.th> นำข้อมูลจากคำถามปลายปิด (Close Questionnaires) มาทำการศึกษาเชิงปริมาณ และข้อมูลจากคำถามปลายเปิด (Open Questionnaires) มาศึกษาในเชิงคุณภาพ

ประชากร

ประชากร คือ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่สำเร็จการศึกษาใน ปีการศึกษา 2555 ตามบัญชีรายชื่อผู้ที่ได้รับการอนุมัติให้ปริญญาบัตร จากสภาวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2555- 31 พฤษภาคม 2556 จำนวนทั้งสิ้น 940 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้เป็นแบบสำรวจอิเล็กทรอนิกส์ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด ผ่านทางเว็บไซต์ www.job.rbru.ac.th ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 การสมัครงานและการทำงาน

ตอนที่ 3 การศึกษาต่อของผู้สำเร็จการศึกษา

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีการศึกษา 2555 (1 มิถุนายน 2555 – 31 พฤษภาคม 2556) โดยเก็บข้อมูลจากบัณฑิตที่กรอกแบบสอบถามออนไลน์ในระบบภาวะการมีงานทำที่เว็บไซต์ www.job.rbru.ac.th หลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้วภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูล 2 ครั้ง คือในช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ปี 2555 (บัณฑิตที่จบการศึกษาระหว่าง เดือนมิถุนายน-ธันวาคม 2555) และครั้งที่ 2 ในช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ปี 2556 (บัณฑิตที่จบการศึกษาระหว่างเดือนมกราคม-พฤษภาคม 2556) ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากระบบภาวะการมีงานทำ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย รวมทั้งสังเคราะห์ข้อมูลในส่วนของข้อเสนอแนะหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผลการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีมีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในปีการศึกษา 2555 จำนวน 940 คน ในจำนวนนี้มีบัณฑิตที่ตอบแบบสำรวจในระบบภาวะการมีงานทำของบัณฑิต จำนวน 902 คน คิดเป็นร้อยละ 95.96

1. สถานภาพการมีทำงานของบัณฑิต

บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีมีงานทำหรือประกอบอาชีพอิสระแล้วจำนวน 753 คน คิดเป็นร้อยละ 83.48 โดยคณะครุศาสตร์บัณฑิตได้งานทำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.17 รองลงมาคือ คณะอัญมณีศาสตร์และประยุกต์ศิลป์ คิดเป็นร้อยละ 90.91 และ คณะนิติศาสตร์บัณฑิตได้งานทำ ร้อยละ 90.48

บัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 753 คน มีงานเดิมก่อนเข้าศึกษาจำนวน 168 คน และมีงานหลังจากที่สำเร็จการศึกษาจำนวน 585 คน โดยระยะเวลาที่ได้งานหลังสำเร็จการศึกษาใช้เวลา 1-6 เดือนมากที่สุด จำนวน 270 คน รองลงมาคือ ได้งานทำทันที จำนวน 224 คน โดยทำงานเป็นพนักงานบริษัทมากที่สุด จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 34.66 รองลงมาเป็นข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 26.29 และมีอาชีพอื่นๆ 118 คน คิดเป็นร้อยละ 15.67 ทั้งนี้ทำงานตรงสาขา จำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 54.87 และทำงานไม่ตรงสาขาจำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 45.13 บัณฑิตคณะครุศาสตร์ได้งานตรงสาขามากที่สุดถึงร้อยละ 87.22 ส่วนคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ทำงานไม่ตรงสาขามากที่สุดถึงร้อยละ 64.46 ได้รายได้เฉลี่ยต่อเดือนผ่านเกณฑ์ (ตั้งแต่ 7,960 บ.ขึ้นไป) จำนวน 662 คน คิดเป็นร้อยละ 87.92 และได้รายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่ผ่านเกณฑ์(น้อยกว่า 7,960 บ.) จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 12.08 โดยบัณฑิตของมหาวิทยาลัยที่มีงานทำ มีเงินเดือนเฉลี่ยจำนวน 13,986 บาท ทั้งนี้บัณฑิตคณะวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงที่สุดจำนวน 22,302 บาท ส่วนคณะที่ได้รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยที่สุด คือ คณะเทคโนโลยีการเกษตร จำนวน 7,995 บาท

บัณฑิตที่กำลังศึกษาต่อมีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 1.66 โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีบัณฑิตลาศึกษาต่อมากที่สุด ร้อยละ 0.89 รองลงมาคือ คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และคณะนิเทศศาสตร์ มีบัณฑิตลาศึกษาต่อ ร้อยละ 0.33 โดยส่วนใหญ่เลือกศึกษาในสถาบันการศึกษาของรัฐบาล ทั้งนี้เพราะงานที่ต้องการต้องใช้วุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 39.67 และต้องการเพิ่มพูนความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง แต่ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ขาดแคลนเงินทุนในการศึกษาต่อ ร้อยละ 75.78

2. สาเหตุของการไม่มีงานทำ และปัญหาในการหางานทำ

บัณฑิตกรอกแบบสำรวจ 902 คน ยังมีได้งานทำ จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 14.86 ซึ่งอยู่ระหว่างการเกณฑ์ทหาร จำนวน 5 คน และลวอุปสมบท จำนวน 5 คน โดยบัณฑิตคณะเทคโนโลยีการเกษตรยังมีได้งานทำมากที่สุด ร้อยละ 33.33 รองลงมาคือ บัณฑิตคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ ร้อยละ 21.74 จากบัณฑิตที่ยังมิได้งานทำทั้งหมดพบว่าสาเหตุมาจากยังไม่ประสงค์ทำงาน จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 36.57 รองลงมาคือ รอฟังคำตอบจากหน่วยงาน จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 31.34 และหางานทำไม่ได้ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 17.16 ปัญหาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่เป็นปัญหาจากการหางานถูกใจไม่ได้ ร้อยละ 39.47 รองลงมาคือ ไม่ทราบแหล่งงาน ร้อยละ 23.68 และอื่น ๆ ร้อยละ 10.53

3. ข้อเสนอแนะหลักสูตรการเรียนการสอน

บัณฑิตมีข้อเสนอแนะให้มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีเพิ่มรายวิชาหรือความรู้ด้านภาษาอังกฤษ มากที่สุด ร้อยละ 31.60 รองลงมาคือ การฝึกปฏิบัติจริง ร้อยละ 26.69 และคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 22.30 เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งมีข้อเสนอแนะต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตรและวิชาที่เรียน

1. ควรมีการเพิ่มวิชาภาษาอังกฤษและหรือภาษาจีน ภาษาเพื่อนบ้าน เนื่องจากประเทศไทยกำลังเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ต้องมีการแข่งขันที่สูงขึ้น ดังนั้นภาษาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญในการประกอบอาชีพต่อไป
2. ควรเพิ่มหลักสูตรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เว็บไซต์ และทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อการปฏิบัติงาน รวมทั้งเพิ่มชั่วโมงในการฝึกปฏิบัติให้มากขึ้น
3. ควรปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นปัจจุบัน โดยตัดวิชาที่ไม่มีความเป็นจำ ข้ำซ้อน และไม่ได้ใช้ประโยชน์ รวมทั้งจัดแผนการเรียนการสอน ตามลำดับโดยปูพื้นฐานเบื้องต้นก่อนเพื่อให้นักศึกษาได้เข้าใจและสามารถนำความรู้ไปเชื่อมโยงจากวิชาง่ายไปสู่วิชาที่ยากขึ้น
4. ควรมีการเพิ่มความรู้ด้านการวางตัวในสังคม การดำเนินชีวิต เทคนิคในการทำงาน และฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เช่น การถ่ายเอกสาร การส่งแฟกซ์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ รวมทั้งการแนะนำอาชีพ ว่าสาขาที่สำเร็จการศึกษาสามารถประกอบอาชีพด้านใดได้บ้าง

ด้านการเรียนการสอน

1. อาจารย์ผู้สอนเวลาสอนควรพูดให้เสียงดังฟังชัด ควรอธิบายจากความเข้าใจไม่ใช่เปิดตำราสอน และเอาใจใส่ให้คำปรึกษา แนะนำ การเรียนการสอนแก่นักศึกษาเวลานักศึกษาไม่เข้าใจ นอกจากนั้นควรมีอาจารย์พิเศษจากภายนอกมาสอนเพิ่มขึ้น
2. ควรจัดหาอุปกรณ์หรือสื่อที่มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพ และเพียงพอ พร้อมสำหรับการสอน รวมทั้งปรับปรุงทัศนคติของห้องเรียนให้น่าเรียนยิ่งขึ้น
3. ควรมีการวัดผลจากการเรียนรู้ของนักศึกษาในหลาย ๆ วิธีเพื่อประเมินการเข้าใจในบทเรียน และจัดการเรียนการสอนนอกสถานที่ หรือทัศนศึกษานอกสถานที่บ้างเพื่อเป็นประสบการณ์ในการทำงาน
4. ควรมีการสอนปรับพื้นฐานวิชาความรู้ของนักศึกษา ก่อน เนื่องจากนักศึกษาที่มาเรียนมีพื้นฐานความรู้ต่างกัน ควรให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานสู่การเรียนในระดับที่ยากขึ้น
5. ควรมีกิจกรรมที่ฝึกปฏิบัติจริง เน้นการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน เน้นการทำแบบฝึกหัด มีโจทย์ที่หลากหลาย เพื่อให้นักศึกษาได้คิดและปฏิบัติ และสามารถนำมาปฏิบัติได้

ด้านกิจกรรมพัฒนานักศึกษา

1. ควรมีกิจกรรมการออกค่าย กิจกรรมเกี่ยวกับจิตอาสาเพื่อสาธารณประโยชน์ กิจกรรมวัฒนธรรม การลงพื้นที่ กิจกรรมประชาธิปไตย กิจกรรมวิชาการ กิจกรรมส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษ และกิจกรรมที่เชื่อมความสัมพันธ์อันดีของนักศึกษาและบุคลากรในมหาวิทยาลัย โดยเน้นในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม และความสามัคคีปรองดองโดยมีมาตรการควบคุมการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักศึกษา
2. ควรให้นักศึกษาแต่ละคน แต่ละคณะ ได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การจัดตลาดนัดของนักศึกษาแต่ละคน แต่ละคณะ หรือการจัดนิทรรศการนำเสนอผลงานของนักศึกษา โดยเฉพาะภาควิชาศิลปกรรม
3. ควรมีการพานักศึกษาไปเรียนรู้หรือเห็นการทำงานจริงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาต่าง ๆ หรือการลงพื้นที่หาความรู้ โดยศึกษาปัญหา-อุปสรรคในการทำงาน และช่วยกันแก้ไขปัญหาในการทำงานเป็นหมู่คณะเพื่อนำไปเป็นความรู้ในการเรียนและการทำงานต่อไป
4. กิจกรรมต่างๆ ควรมาจากการจัดการของนักศึกษาเองโดยปล่อยและไว้วางใจนักศึกษาดำเนินการเอง รวมทั้งให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมที่ตนเองชื่นชอบหรือสนใจด้วยความสมัครใจ
5. กิจกรรมชมรมที่จัดขึ้นควรมีประโยชน์และมีความหลากหลายตามความสนใจมากกว่านี้ โดยเน้นการพัฒนาให้นักศึกษา
6. ควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้นักศึกษารับทราบอย่างทั่วถึงล่วงหน้า ทั้งนักศึกษาภาคปกติ และภาคพิเศษเกี่ยวกับรายละเอียดของกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

7. ควรมีระบบบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาให้ถูกต้องแน่นอน เพราะที่ผ่านมามีปัญหาบางรายเข้ากิจกรรมแต่ไม่มีบันทึกไว้ในระบบจึงทำให้ต้องตามแก้กิจกรรม

สรุปและอภิปรายผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีมีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในปีการศึกษา 2555 จำนวน 940 คน ในจำนวนนี้มีบัณฑิตที่ตอบแบบสำรวจในระบบภาวะการมีงานทำของบัณฑิต จำนวน 902 คน คิดเป็นร้อยละ 95.96 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา (มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2556 :56)

พบว่าบัณฑิตปีการศึกษา 2555 มีงานทำแล้วร้อยละ 83.48 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2554 ซึ่งมีงานทำร้อยละ 73.84 (สถาบันวิจัยและพัฒนา, 2556:7) สอดคล้องกับข้อมูลแนวโน้มสถานการณ์กำลังแรงงาน การมีงานทำและการว่างงาน ในปี 2554 มีงานทำร้อยละ 38.5 และปี 2555 มีงานทำเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 38.9 และคาดว่าในปี 2556 จะมีการว่างงาน 39.5 ล้านคน เพิ่มขึ้นประมาณ 6.4 แสนคน เนื่องจากแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (GDP) ในปี 2556 ขยายตัวในอัตรา ร้อยละ 4.5-5.5 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556) โดยคณะครุศาสตร์ บัณฑิตได้งานทำมากที่สุดถึงร้อยละ 92.17 และตรงสาขามากที่สุดถึงร้อยละ 87.22 สอดคล้องกับจุดเน้นของมหาวิทยาลัย ซึ่งเดิมมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีเป็นวิทยาลัยครู และมียุทธศาสตร์ในการผลิตครูและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา (กองนโยบายและแผน, 2556)

ด้านการศึกษาต่อ พบว่า บัณฑิตที่กำลังศึกษาต่อส่วนใหญ่เลือกศึกษาในสถาบันการศึกษาของรัฐบาล ทั้งนี้เพราะงานที่ต้องการต้องใช้วุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และต้องการเพิ่มพูนความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง แต่ปัญหาที่พบคือขาดแคลนเงินทุนในการศึกษาต่อ

ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำจำนวน 134 คน พบว่าสาเหตุมาจากยังไม่ประสงค์ทำงานมากที่สุด ร้อยละ 36.57 รองลงมาคือ รอฟังคำตอบจากหน่วยงาน ร้อยละ 31.34 และหางานทำไม่ได้ ร้อยละ 17.16 ปัญหาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษามาจากการหางานถูกใจไม่ได้มากที่สุด ร้อยละ 39.47 รองลงมาคือ ไม่ทราบแหล่งงาน ร้อยละ 23.68 และอื่นๆ ร้อยละ 10.53 ซึ่งสอดคล้องกับขงยุทธ แฉล้มวงษ์ ผู้อำนวยการวิจัยการพัฒนาแรงงานสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย กล่าวว่าปัญหาของเด็กสมัยใหม่คือการคาดหวังกับการเข้าทำงานสูง ต้องได้งานดี สวัสดิการดี เงินเดือนดี ชื่อเสียงขององค์กร ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาจบใหม่หลายคนไม่มีงานทำ (จิตวดี เฟ็งมาก, 2557)

ทั้งนี้บัณฑิตมีข้อเสนอแนะให้มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีเพิ่มรายวิชาหรือความรู้ด้านภาษาอังกฤษมากที่สุด ร้อยละ 31.60 รองลงมาคือ การฝึกปฏิบัติจริง ร้อยละ 26.69 และคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 22.30 เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผู้อำนวยการวิจัยการพัฒนาแรงงานสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทยที่กล่าวว่าคุณสมบัติของบัณฑิตจบใหม่ที่ต้องการมากที่สุด คือ 1.มีความพร้อมในการทำงานทันทีไม่ต้องสอนเพิ่ม 2.ขยัน 3.มีคุณธรรม 4.เก่งภาษาอังกฤษ 5.อดทนต่อแรงกดดัน 6.เก่งภาษาเพื่อนบ้าน 7.เก่งภาษาจีน 8.มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี (จิตวดี เฟ็งมาก, 2557) ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อให้บัณฑิตสามารถได้เปรียบในการแข่งขัน โดยการพัฒนาความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ เนื่องจากเป็นที่ต้องการของบริษัท และการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนภาษาเป็นเรื่องที่สำคัญในการประกอบอาชีพ รวมทั้งควรมีการเพิ่มความรู้ด้านการวางตัวในสังคม การดำเนินชีวิต เทคนิคในการทำงาน และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่จำเป็นในการปฏิบัติงานพื้นฐานเพื่อสร้างความพร้อมในการทำงาน รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม ฝึกความอดทน เพื่อให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และเรียนจบแล้วมีงานทำสูงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กองนโยบายและแผน. 2556. แผนพัฒนามหาวิทยาลัย พ.ศ.2557-2561 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

จิตวดี เฟ็งมาก. 20 ต.ค. 2557. ดับฝันเด็กจบใหม่ไร้งานทำ ชื้อยาเลือกงานเร่งเพิ่มทักษะ. เดลินิวส์ออนไลน์ ค้นวันที่ 20 ตุลาคม 2557 จาก <http://www.dailynews.co.th>

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. 2556. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประจำปีการศึกษา 2556.

สถาบันวิจัยและพัฒนา. 2556. รายงานสรุปภาวะการมีงานทำของบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีการศึกษา 2554. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2556. แนวโน้มสถานการณ์กำลังแรงงาน การมีงานทำและการว่างงาน ปี 2556.

การออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในจังหวัดจันทบุรี

Screen Printing on Souvenir T-shirt Design

for Promoting Creative Economy in Chanthaburi Province

เบญจพร ประจง, ธนวัฒน์ กัญภัย

สาขาวิชาศิลปกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในจังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสำรวจความต้องการต่อการออกแบบลายพิมพ์สกรีนของผู้ประกอบการสินค้าประเภทเสื้อยืดที่ระลึกจากแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับคามนิยมในจังหวัดจันทบุรี 2) เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกที่สอดคล้องความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

วิธีดำเนินงานวิจัย คือ 1) ศึกษาข้อมูลที่เป็นแนวทางในการหาอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง 5 แห่ง ของจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ วัดสวนบ้านแก้ว รอยพระพุทธรูปที่เขาคิชฌกูฏ หาดเจ้าหลาว หาดแหลมสิงห์ น้ำตกพลิ้ว 2) สำรวจความต้องการเบื้องต้นของผู้ผลิตและผู้จำหน่ายที่มีต่อการพัฒนารูปแบบของสินค้าประเภทเสื้อยืดที่ระลึก 3) สำรวจความต้องการเบื้องต้นของผู้บริโภคและผู้ที่มีต่อการพัฒนารูปแบบของสินค้าประเภทเสื้อยืดที่ระลึก 4) นำข้อมูลที่ได้เหล่านั้นมาเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาลายพิมพ์สกรีนที่สามารถบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ จำนวนแหล่งละ 2 รูปแบบ รวมทั้งหมด 10 รูปแบบ 5) ประเมินผลผลงานออกแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านศิลปะและการออกแบบ พร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกประจำแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรีต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า

1. สินค้าประเภทเสื้อยืดที่ระลึกทำมือในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง 5 แห่ง ของจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ วัดสวนบ้านแก้ว รอยพระพุทธรูปที่เขาคิชฌกูฏ หาดเจ้าหลาว หาดแหลมสิงห์ น้ำตกพลิ้ว นั้นมีรูปแบบให้เลือกซื้อไม่มากนัก ลายพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นข้อความหรือรูปภาพที่เรียบง่าย มีการพิมพ์สกรีนทับซ้อนสีเพียง 1 - 3 สี สิ่งที่ผู้ผลิตผู้จำหน่ายและผู้บริโภคต้องการให้มีการพัฒนา คือ 1) ลายพิมพ์ที่มีทั้งข้อความและรูปภาพที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์และเสน่ห์ของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เช่น ลายพิมพ์ “หาดเจ้าหลาว” ควรเป็นภาพทิวทัศน์ทะเล สายเส้นสนุกสนานและมีสีสันทันสมัย ส่วนลายพิมพ์ “น้ำตกพลิ้ว” ควรเป็นภาพทิวทัศน์น้ำตก มีก้อนหินและฝูงปลา การจัดภาพควรมีลักษณะเรียบง่าย เป็นต้น 2) ลักษณะลายพิมพ์สกรีนควรเป็นแบบทับซ้อนหลายสีเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า แต่ปัญหา คือ ช่างผู้ผลิตขาดความรู้และทักษะในกระบวนการพิมพ์ซิลค์สกรีนแบบทับซ้อนหลายสี และมีต้นทุนค่อนข้างสูง

2. จากการออกแบบเพื่อพัฒนาลายพิมพ์สกรีนสินค้าประเภทเสื้อยืดที่ระลึกประจำแหล่งท่องเที่ยว ที่มีชื่อเสียง 5 แห่ง ของจังหวัดจันทบุรีนี้มีความสอดคล้องความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และได้รับการประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ 1) การออกแบบพัฒนาลายพิมพ์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 10 รูปแบบนี้มีความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย 2) ลายพิมพ์แต่ละลายมีสีสันความสวยงามน่าสวมใส่ 3) สามารถบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวได้ชัดเจน 4) รูปแบบของสินค้ามีความน่าสนใจมากขึ้น นักท่องเที่ยวและผู้ที่มีโอกาสเลือกซื้อเสื้อยืดที่ระลึกในรูปแบบใหม่ 5) สินค้ามีมูลค่าเพิ่มขึ้น

การวิจัยเรื่อง การออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในจังหวัดจันทบุรีนี้เป็นการต่อยอดองค์ความรู้ด้านการพิมพ์ซิลค์สกรีนที่สามารถสร้างคุณค่าและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลายพิมพ์สกรีนแบบทับซ้อนหลายสี และปัจจุบันมีเครื่องพิมพ์เสื้อยืดที่ควบคุมการทำงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีราคาที่ไม่สูงมากนักในการพิมพ์ลายสกรีนตามต้องการในระยะเวลาอันรวดเร็ว ดังนั้น การผลิตควรคำนึงถึงกระบวนการออกแบบเป็นสำคัญ

คำสำคัญ : การออกแบบ ลายพิมพ์สกรีน เสื้อยืดที่ระลึก เศรษฐกิจสร้างสรรค์

Abstract

The research entitled “Screen Printing on Souvenir T-shirt Design for Promoting Creative Economy in Chanthaburi Province” aims 1) to do a needs assessment survey on the screen printing design for the souvenir T-shirts and 2) to gather information for the screen printing design on the souvenir T-shirts which can be the best match with the target group’s needs.

The research methodology is consisted of the following steps : 1) The researchers started with the study of information about the five famous tourist attractions in Chanthaburi: Wang Suan Ban Kaew, the Buddha’s Footprint on Khao Khitchakut, Chao Loa Beach, Laem Sing Beach, and Phliew Waterfall. This step is to gain some guidelines and seek for each tourist attraction’s identity. 2) The researchers then did a needs assessment survey to search for the souvenir manufactures and distributors’ needs on the screen printing design for the souvenir T-shirts. 3) The researchers did a needs assessment survey to seek for the consumers’ basic needs and those interested in developing the souvenir T-shirt design. 4) The researchers finally made use of all gathered data to guide the way to design and eventually develop the ten patterns of the screen printing design which can reflect each tourist attraction’s identity. The researchers ultimately received the two designed patterns for each tourist attraction. All the completed ten patterns and designs were then evaluated by the artistic and skillful experts. The experts gave some beneficial recommendations for the future screen printing design on the souvenir T-shirts as well.

The research findings were revealed as follows:

1. The souvenir T-shirt designs and patterns in the five tourist places of Chanthaburi, which are Wang Suan Ban Kaew, the Buddha’s Footprint on Khao Khitchakut, Chao Loa Beach, Laem Sing Beach, and Phliew Waterfall, are still limited. The screen printing patterns are mostly printed with the simple words and pictures together with a few printing colors. The manufactures and consumers also showed their needs to develop the following designs and patterns. 1) The T-shirts representing the tourist places’ identity and charm are suggested. The simple words “Chao Loa Beach” should be replaced by the sea scenery as well as the modern, colorful, and lively lined figures. The screen printed word “Phliew Waterfall” should be replaced by the waterfall scenery with the simple pictures of rocks and fish. 2) The lined patterns should be increased with more printing colors in order to add more value to the products. However, the manufactures do not have knowledge and skill of the screen printing with multicolor which are highly priced.

2. The evaluation results assessed by the experts are as follows: 1) all the ten screen printing patterns and designs are the best match with the target group’s needs, 2) each T-shirt with the screen printing lined figure is colorful, attractive, and comfortably wearable, 3) the designs can obviously reflect each tourist attraction’s identity and the tourists have more choices on selecting new designed T-shirts, and 5) the products have more value.

The research entitled “Screen Printing on Souvenir T-shirt Design for Promoting Creative Economy in Chanthaburi Province” is the extended study of the screen printing knowledge which can be valuable and facilitating the multicolored screen printing design. Moreover, there is presently a non-expensive computerized screen printing machine available to rapidly support the massive screen printing products. Therefore, the manufacturers can now mainly focus on the T-shirt designing process.

Keywords : Design , Silk screen printing techniques, Souvenir T-shirt Design, Creative Economy

บทนำ

จากอดีตจนถึงปัจจุบันประเทศไทยมีทรัพยากรและสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลายแห่ง โดยภาครัฐได้มีการรณรงค์ให้ประชาชนในประเทศท่องเที่ยวในประเทศไทยให้มากขึ้น จนในปัจจุบันสามารถพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมหลักในระบบเศรษฐกิจของประเทศไปแล้ว ซึ่งนำไปสู่โอกาสในการจัดหางานโดยมีการกระจายรายได้ไปสู่ภาคประชาชนและภาคเศรษฐกิจของภาคนั้นๆ ในประเทศ ดังนั้นเมื่อมีผลกระทบใดๆ เกิดขึ้นต่อการท่องเที่ยวผลกระทบนั้นๆ ย่อมมีผลต่อประชาชน และเศรษฐกิจของประเทศด้วย ซึ่งสินค้าที่ระลึกเป็นสินค้าประเภทหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและในจังหวัดนั้นๆ โดยแต่ละภาคของประเทศไทยจะมีลักษณะสินค้าของที่ระลึกของฝากที่แตกต่างกัน เนื่องจากมีทรัพยากรพื้นเมืองที่มีลักษณะต่างกันไปตามสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศ ดังนั้น ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการผลิตและการปรับปรุงสินค้าของที่ระลึกในการท่องเที่ยวให้ควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรตามธรรมชาติ จึงเป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อไปเป็นของฝากของที่ระลึก ซึ่งมีคุณค่าและมีประสิทธิภาพควบคู่กันไป

จันทบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีทรัพยากรและสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลาย มีความสำคัญในระดับประเทศในทุกๆ ด้านด้านเศรษฐกิจ ที่เมืองจันทบุรีมีองค์ประกอบหลายอย่างที่ทำให้เศรษฐกิจดี เช่น ผลผลิตทางการเกษตร มีพืชไร่พืชสวนที่สร้างชื่อเสียงสร้างรายได้ให้กับชาวจังหวัดจันทบุรีเป็นอย่างมากนั่นก็คือ พริกไทย กระวาน (พืชตระกูลข่า) เงาะ ทุเรียน มังคุด ลำไย ลองกอง ยางพารา ฯลฯ ด้านการเมือง มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีความสามารถเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองใหญ่ที่มีชื่อเสียง สามารถพัฒนาจังหวัดให้มีความเจริญได้ นอกจากนี้ด้านการท่องเที่ยว มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญที่มีชื่อเสียง เช่น หาดเจ้าหลาว คังวิมาน คังกระเบน แหลมเสด็จ หาดแหลมสิงห์ น้ำตกพลิ้ว น้ำตกคลองนารายณ์ น้ำตกสอยดาว รอยพระพุทธรูปที่เขาคิชฌกูฏ เป็นต้น ด้านการประมง เนื่องจากจันทบุรีมีพื้นที่ติดทะเลจึงมีอาชีพประมง ได้แก่ การเลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา เลี้ยงปู การทำกะปิที่ได้จากกุ้งตัวเล็กๆ เรียกว่าเคย มีรสชาติอร่อยมาก ด้านศิลปกรรม มีเมืองประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่มีความเจริญทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีหลักฐานปรากฏให้เห็นจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นงานทัศนศิลป์ เช่น งานจิตรกรรม งานประติมากรรม งานสถาปัตยกรรม ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นงานที่มีคุณค่าต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ สะท้อนถึงภูมิปัญญาที่แฝงด้วยปรัชญา ความเชื่อ ความศรัทธาที่มีต่อศาสนาทั้งสิ้น ด้วยเหตุผลเหล่านี้ทำให้จันทบุรีกลายเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงในระดับต้นๆ ของประเทศ

การท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์หลักของจังหวัดจันทบุรีอีกยุทธศาสตร์หนึ่ง ทิศทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวจะต้องทำไปพร้อมกันทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาด้านบริการ พัฒนามาตรฐานและคุณภาพ ต่างๆ การดูแลรักษาความสะอาดเรื่องสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จุดที่จะเน้นหนักคือเรื่องการประชาสัมพันธ์ การเปิดเมืองท่องเที่ยว ในช่วงที่มีเทศกาล มีงานต่างๆ เข้ามา เพื่อจะเปิดการท่องเที่ยวของจันทบุรีให้นักท่องเที่ยวและคนทั่วไปได้รู้จัก

จากข้อมูลดังกล่าวคณะวิจัยจึงเล็งเห็นว่าโครงการวิจัย เรื่อง การออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในจังหวัดจันทบุรี นอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะสนับสนุนการท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรี เป็นการสร้างคุณค่าและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืด เป็นส่วนสำคัญในการเผยแพร่อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในจังหวัดจันทบุรี และนารายได้สู่ชุมชนฯ และประเทศไทยมากขึ้นแล้วยังเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ด้านการพิมพ์ซิลค์สกรีนอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความต้องการต่อการออกแบบลายพิมพ์สกรีนของผู้ประกอบการสินค้าประเภทเสื้อยืดที่ระลึกจากแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบในการออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาจากแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในจังหวัดจันทบุรี ได้แก่

1. วังสวนบ้านแก้ว

2. รอยพระพุทธรูปที่เขาคิชฌกูฏ
3. หาดเจ้าหลาว
4. หาดแหลมสิงห์
5. น้ำตกพลิ้ว

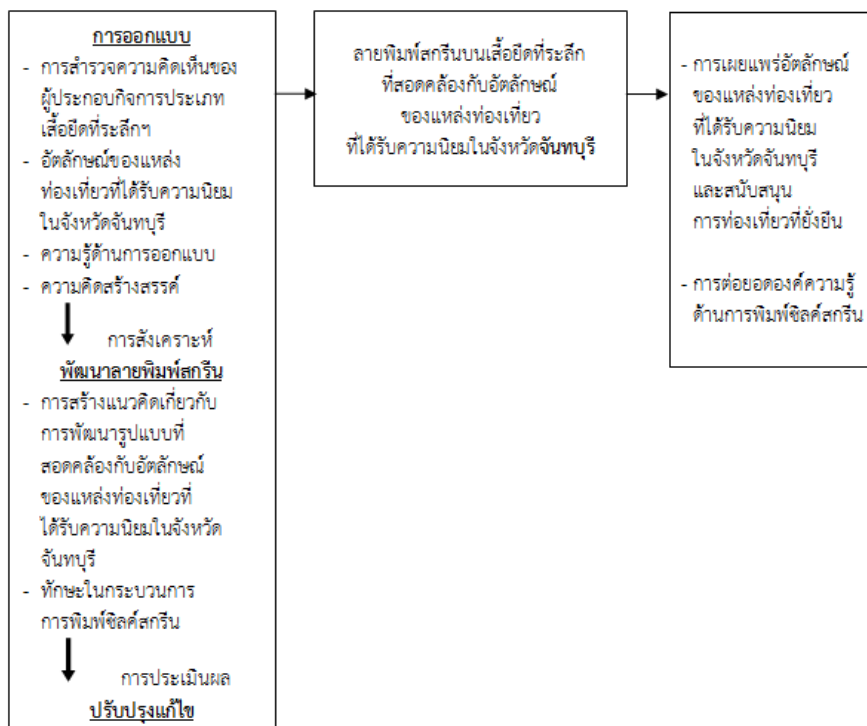
2. จำนวนประชากร/ กลุ่มเป้าหมาย

ในการศึกษานี้ทำการศึกษาจากผู้ผลิต ผู้ประกอบการและผู้สนใจสินค้าประเภทเสื้อยืดที่ระลึกจากแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในจังหวัดจันทบุรี

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาความต้องการต่อการออกแบบลายพิมพ์สกรีนของผู้ประกอบการสินค้าประเภทเสื้อยืดที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในจังหวัดจันทบุรี เพื่อออกแบบลายพิมพ์สกรีนที่มีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

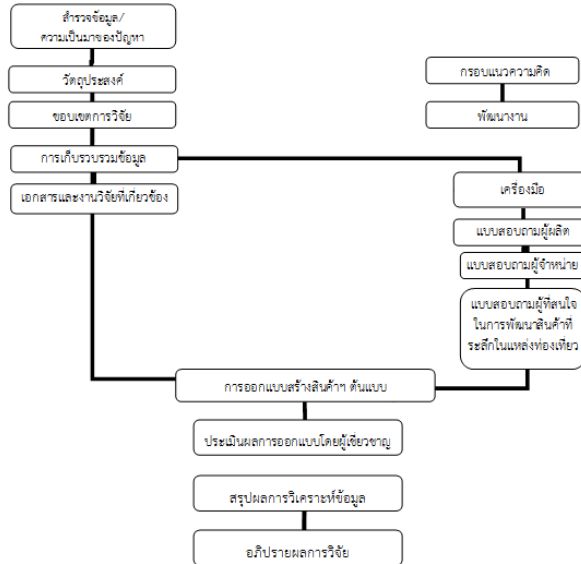

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลทางเศรษฐกิจ รายได้ หรือผลผลิตที่เพิ่มขึ้น
 - 1.1 สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าที่ระลึกประเภทเสื้อยืดที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในจังหวัดจันทบุรี
 - 1.2 ได้ออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึก ที่สอดคล้องความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
 - 1.3 ส่งเสริมการนำความคิด “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” มาเชื่อมโยงกันระหว่างระบบเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสังคมให้มีปฏิสัมพันธ์กับทรัพยากรทางปัญญาและการท่องเที่ยว”
2. ผลทางสังคม
 - 2.1 ได้ถ่ายทอด เผยแพร่อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในจังหวัดจันทบุรีแก่นักท่องเที่ยวผู้มาเยือนและบุคคลทั่วไปในเสื้อยืดที่ระลึก
 - 2.2 ส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรี และสนับสนุนการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในประเทศ
3. ผลประโยชน์ทางวิชาการ

3.1 เพื่อเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ด้านการพิมพ์ซิลค์สกรีนเพื่อพัฒนากระบวนการออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืด
วิธีการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์จึงได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview schedule) ที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้น ยังมีเครื่องมือที่สำคัญ ได้แก่ แบบสังเกต แบบบันทึกและแบบทดสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพควรมีลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ มีความเที่ยง มีความตรง มีความเป็นปรนัย มีความง่าย มีอำนาจจำแนกและมีประสิทธิภาพ

ในออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในจังหวัดจันทบุรี มีเครื่องมือในการวิจัยดังนี้

1. การสร้างเครื่องมือ แบบสอบถาม
2. ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ศึกษาความคิดเห็นและวิธีการออกแบบของผู้ผลิต และสอบถามผู้บริโภคเพื่อทราบถึงสิ่งที่ผู้ใช้ต้องการ เช่น ความนิยม ความทันสมัย ความเป็นเอกลักษณ์เป็นแบบฉบับของท้องถิ่น ราคา คุณภาพ ความน่าสวมใส่ รักษาทำความสะอาดง่าย เป็นต้น เป็นแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการของกลุ่มผู้ผลิตและผู้จำหน่าย ด้านความนิยมและรูปแบบและลวดลายของเสื้อยืดฯ ที่นำมาออกแบบในปัจจุบัน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคในด้านความพึงพอใจของสินค้าประเภทเสื้อที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ วังสวนบ้านแก้ว รอยพระพุทธรูปที่เขาศิขมภูฏ หาดเจ้าหลาว หาดแหลมสิงห์ น้ำตกพลิ้ว

2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจในสินค้าประเภทเสื้อที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ วังสวนบ้านแก้ว รอยพระพุทธรูปที่เขาศิขมภูฏ หาดเจ้าหลาว หาดแหลมสิงห์ น้ำตกพลิ้ว แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อรูปแบบของสินค้าประเภทเสื้อที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ วังสวนบ้านแก้ว รอยพระพุทธรูปที่เขาศิขมภูฏ หาดเจ้าหลาว หาดแหลมสิงห์ น้ำตกพลิ้ว

3. จากการสรุปผลความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบของสินค้าประเภทเสื้อยืดที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ วังสวนบ้านแก้ว รอยพระพุทธรูปที่เขาศิขมภูฏ หาดเจ้าหลาว หาดแหลมสิงห์ น้ำตกพลิ้ว ผู้วิจัยได้นำ

หลักทฤษฎีในการออกแบบ โดยออกแบบลายสกรีนบนเสื้อที่ระลึก แห่่งละ 2 แบบ และได้สร้างเครื่องมือเพื่อรับการตรวจประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อสรุปออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีความสามารถในการประเมินผลการออกแบบสินค้าประเภทเสื้อที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ วังสวนบ้านแก้ว รอยพระพุทธรูปที่เขาคิชฌกูฏ หาดเจ้าหลาว หาดแหลมสิงห์ น้ำตกพลิ้ว เพื่อประเมินความพึงพอใจและแสดงความคิดเห็น ที่มีต่อการออกแบบ โดยผู้วิจัยจะได้นำผลความคิดเห็นนั้นมาสรุปผลการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ในความพึงพอใจ ความคิดเห็น และเพื่อนำมาใช้ประโยชน์หรือแนวทางในการพัฒนารูปแบบ โดยระดับความคิดเห็นของผู้ประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ซึ่งเป็นแบบสอบถามกำหนดค่า 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง ผลประเมินอยู่ในระดับ ดีมาก
- 4 หมายถึง ผลประเมินอยู่ในระดับ ดี
- 3 หมายถึง ผลประเมินอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง ผลประเมินอยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง ผลประเมินอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากการที่ผู้จัดทำโครงการได้ทำการศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ และรวบรวมแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามเสร็จสิ้นแล้วนั้น จะได้ข้อมูล ดังนี้

1. การสัมภาษณ์

ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้บริโภคสินค้าประเภทเสื้อที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ วังสวนบ้านแก้ว รอยพระพุทธรูปที่เขาคิชฌกูฏ หาดเจ้าหลาว หาดแหลมสิงห์ น้ำตกพลิ้ว

2. การหารูปแบบ ความคิด (idea)

เพื่อนำมาวิเคราะห์แล้วทำการออกแบบเพื่อนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินผลและแสดงความคิดเห็น

3. การค้นคว้าจากตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการทำงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการประเมิน ผู้วิจัยได้นำมาดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือ

นำมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้และทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของข้อมูลเพื่อทำการสรุปหาค่าเฉลี่ย และนำภาพรวมของแต่ละด้านในรูปของตาราง และแปรผลด้วยการบรรยาย

2. เกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการและระดับความพึงพอใจ รวมถึงระดับความคิดเห็นจากแบบสอบถาม โดยใช้คุณสมบัติแบบต่อเนื่องของคะแนนไว้ในแนวเทียบผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ซึ่งพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	พึงพอใจมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ค่าสถิติเบื้องต้น

1. หาค่าร้อยละ (Percent)
2. หาค่าเฉลี่ย (Mean)

การประเมินและสรุปผลโครงการ

ในการประเมินผลโครงการ ผู้วิจัยใช้วิธีการพรรณนาในการสรุปผลข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการที่สอดคล้องบรรลุดัตถุประสงค์ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพทั่วไปและความต้องการเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง ความต้องการเบื้องต้นที่เกี่ยวกับการพัฒนาตลาดลายพิมพ์สกรีนของเสื้อยืดที่ระลึกในสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ 5 แห่ง ได้แก่ วังสวนบ้านแก้ว รอยพระพุทธรูปบาทที่เขาคิชฌกูฏ หาดเจ้าหลาว หาดแหลมสิงห์ น้ำตกพลิ้ว

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในจังหวัดจันทบุรีเพื่อเป็นทางเลือกในการผลิต

3. ผลประเมินความพึงพอใจของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาตลาดลายพิมพ์สกรีนของเสื้อยืดที่ระลึกเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในจังหวัดจันทบุรี

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับสินค้าประเภทเสื้อยืดที่ระลึกของผู้ผลิต

จากการวิเคราะห์จากผู้ผลิตโดยภาพรวม พบว่าผู้ผลิตมีความคิดเห็นในการออกแบบตลาดลายพิมพ์สกรีนที่ระลึกของตนเอง คือ การออกแบบนิยมใช้ทั้งอักษรและรูปภาพเพื่อแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวได้ชัดเจน เช่น สถานที่ข้อความที่สื่อความหมายถึงเมืองจันทน์ ตัวอักษรที่เข้ากับภาพประกอบ เป็นต้น ในส่วนของการผลิตลายนั้นจะเป็นลายซ้ำๆ ตามที่ลูกค้าหรือผู้นำไปจำหน่ายสั่งมา ส่วนขั้นตอนและกระบวนการของการพิมพ์สกรีนนั้นส่วนใหญ่จะพิมพ์เพียงสีเดียวหรือมากที่สุดเพียงสามสีเท่านั้น ซึ่งแท้จริงแล้วต้องการที่จะพิมพ์ทับซ้อนหลายๆ สี เพื่อสร้างความแปลกใหม่ให้กับเสื้อที่ระลึกและน่าจะเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าด้วย แต่ปัญหาคือ ไม่เข้าใจในกระบวนการพิมพ์ว่าจะพิมพ์ทับซ้อนอย่างไรให้งานออกมาสวยงาม น่าสนใจ และต้นทุนการผลิตค่อนข้างสูง

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับสินค้าประเภทเสื้อยืดที่ระลึกของผู้จำหน่าย

จากการวิเคราะห์จากผู้จำหน่ายโดยภาพรวม พบว่าได้แรงจูงใจจากจังหวัดที่สนับสนุนและส่งเสริมบริเวณแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง จากการที่มีนักท่องเที่ยวมาหลังจากไหลมาเยิ้มชมและซื้อสินค้าที่ระลึกกลับไปจำนวนมาก จึงใช้ประสบการณ์ของตนเองที่มีเป็นหลักในการพิจารณาเลือกจำหน่ายสินค้าประเภทเสื้อยืดที่ระลึก ซึ่งความต้องการของตลาดในกลุ่มของผู้บริโภคส่วนใหญ่นิยมเสื้อที่มีทั้งข้อความอักษรและรูปภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่นั่น ข้อเสนอแนะของผู้จำหน่ายคือ ด้านรูปแบบและการออกแบบของสินค้าควรจะมีหลากหลายมากกว่าเดิม เพื่อเป็นที่จดจำแก่ผู้พบเห็นและผู้บริโภคในการซื้อผลิตภัณฑ์นั้นซ้ำอีก เช่น การส่งเสริมภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ อัตลักษณ์และวัฒนธรรมของท้องถิ่น อาคารและสถานที่ ข้อความที่สื่อความหมายถึงเมืองจันทน์ รหัสไปรษณีย์ ฯลฯ การเพิ่มสีสันให้ชิ้นงาน ควรจะมีการพัฒนาเทคนิคการพิมพ์สกรีนให้มีการทับซ้อนสีเพิ่มขึ้น เพื่อสร้างความแปลกใหม่และน่าจะเป็นวิธีการหนึ่งในการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าด้วย ด้านราคาควรเหมาะสมกับสินค้า และควรพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพเพื่อดึงดูดให้ผู้บริโภคสนับสนุนสินค้าที่ระลึกเป็นการสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้สนใจในสินค้าประเภทเสื้อยืดที่ระลึก

ผู้วิจัยได้จัดเก็บข้อมูลแต่ละพื้นที่ ได้ข้อมูลสรุปแต่ละพื้นที่ ดังนี้

1. วังสวนบ้านแก้ว

ผู้บริโภคที่สนใจและตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-25 ปี เป็นนักเรียนนักศึกษา มีความต้องการให้ออกแบบและพัฒนาเสื้อยืดที่ระลึก “วังสวนบ้านแก้ว” โดยนิยมเสื้อสีขาวแบบพอดีตัว ไม่ใหญ่หรือเล็กจนเกินไป ราคา 101 - 300 บาท เป็นราคาที่เหมาะสมในการตัดสินใจซื้อ มีความพึงพอใจในลวดลายที่มีทั้งรูปภาพและข้อความซึ่งลวดลายของเสื้อนั้นควรมีลักษณะที่เรียบง่าย สะอาด ไม่มากจนเกินไป และมีความเห็นว่าภูมิทัศน์และความสวยงามของพระตำหนักต่างๆ เป็นอัตลักษณ์ของ “วังสวนบ้านแก้ว”

2. รอยพระพุทธรูปบาทที่เขาคิชฌกูฏ

ผู้บริโภคที่สนใจและตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-25 ปี เป็นนักเรียนนักศึกษา มีความต้องการให้ออกแบบและพัฒนาเสื้อยืดที่ระลึก “รอยพระพุทธรูปบาทที่เขาคิชฌกูฏ” โดยนิยมเสื้อสีขาวแบบพอดีตัว ไม่ใหญ่ไม่เล็กจนเกินไป ราคา 101 - 300 บาท เป็นราคาที่เหมาะสมในการตัดสินใจซื้อ มีความพึงพอใจในลวดลายที่มีทั้งรูปภาพและข้อความ ซึ่งลวดลายของเสื้อนั้นควรมีลักษณะเรียบง่าย สะอาด ไม่มากจนเกินไป และมีความเห็นว่า สถานที่ประดิษฐานของรอยพระพุทธรูปบาท (พระบาทพลวง) ที่สูงที่สุดในประเทศไทยเป็นอัตลักษณ์ของ “รอยพระพุทธรูปบาทที่เขาคิชฌกูฏ”

3. หาดเจ้าหลาว

ผู้บริโภคที่สนใจและตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26–30 ปี ประกอบธุรกิจส่วนตัว มีความต้องการให้ออกแบบและพัฒนาเสื้อยืดที่ระลึก “หาดเจ้าหลาว” โดยนิยมเสื้อสีขาว แบบพอดีตัวไม่ใหญ่ไม่เล็กจนเกินไป ราคา 101 – 300 บาท เป็นราคาที่เหมาะสมในการตัดสินใจซื้อ มีความพึงพอใจในลวดลายที่มีทั้งรูปภาพและข้อความ ซึ่งลวดลายของเสื้อนั้นควรเป็นลายเส้นสนุกสนาน สีสดใสสมัย และมีความเห็นว่าทิวทัศน์ทะเล หาดทรายละเอียดสีแดงเป็นอัตลักษณ์ของ “หาดเจ้าหลาว”

4. หาดแหลมสิงห์

ผู้บริโภคที่สนใจและตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20–25 ปี เป็นนักเรียนนักศึกษา ต้องการให้ออกแบบและพัฒนาเสื้อยืดที่ระลึก “หาดแหลมสิงห์” โดยนิยมเสื้อสีขาวแบบพอดีตัวไม่ใหญ่ไม่เล็กจนเกินไป ราคา 101 – 300 บาท เป็นราคาที่เหมาะสมในการตัดสินใจซื้อ มีความพึงพอใจในลวดลายที่มีทั้งรูปภาพและข้อความ ซึ่งลวดลายของเสื้อนั้นควรเป็นลายเส้นสนุกสนาน สีสดใสสมัย และมีความเห็นว่า ปลาโลมาที่โอเอซิส ซีเวิลด์ (สถานที่เข้าชมปลาโลมา) เป็นอัตลักษณ์ของ “หาดแหลมสิงห์”

5. น้ำตกพลิ้ว

ผู้บริโภคที่สนใจส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 20–25 ปี เป็นนักเรียนนักศึกษา ต้องการให้ออกแบบและพัฒนาเสื้อยืดที่ระลึก “น้ำตกพลิ้ว” โดยนิยมเสื้อสีขาวแบบพอดีตัวไม่ใหญ่ไม่เล็กจนเกินไป ราคา 101 – 300 บาท เป็นราคาที่เหมาะสมในการตัดสินใจซื้อ มีความพึงพอใจในลวดลายที่มีทั้งรูปภาพและข้อความ ซึ่งลวดลายของเสื้อนั้นควรมีลักษณะเรียบง่าย สะอาด ไม่มากจนเกินไป และมีความเห็นว่าน้ำตกขนาดใหญ่และสวยงาม มีน้ำใสไหลเย็นตลอดปี เป็นอัตลักษณ์ของ “น้ำตกพลิ้ว”

การออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในจังหวัดจันทบุรี

หลังจากที่ได้มีการสรุปแนวความคิดในการออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในจังหวัดจันทบุรีแล้วผู้วิจัยจึงออกแบบภาพร่าง (Sketch) ลายพิมพ์สกรีนของเสื้อที่ระลึกเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในจังหวัดจันทบุรี สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง จำนวน 5 แหล่ง แหล่งละ 2 รูปแบบ รวมเป็น 10 รูปแบบ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินผลผลงาน

ภาพที่ 1 : ภาพแสดงการออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกฯ ในจังหวัดจันทบุรี

ที่มา : เบญจพร ประจง. 2555

ผลประเมินความพึงพอใจของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาตลาดขายพิมพ์สกรีนของเสื้อยืดที่ระลึกเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในจังหวัดจันทบุรี

ตารางที่ 1 ผลประเมินความพึงพอใจของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาตลาดขายพิมพ์สกรีนของเสื้อยืดที่ระลึกเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในจังหวัดจันทบุรี (n = 3)

การประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	คะแนนเฉลี่ย									
	วังสวนบ้านแก้ว		รอยพระพุทธรูปบาทที่เขาคิชฌกูฏ		หาดเจ้าหลาว		หาดแหลมสิงห์		น้ำตกพลิ้ว	
	แบบที่ 1	แบบที่ 2	แบบที่ 1	แบบที่ 2	แบบที่ 1	แบบที่ 2	แบบที่ 1	แบบที่ 2	แบบที่ 1	แบบที่ 2
	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
1. ด้านการออกแบบความสมบูรณ์ของตลาด	4.34	4.00	3.67	4.67	4.67	4.00	4.67	4.00	4.34	4.34
2. ด้านสีสันความสวยงาม นำสวมใส่	4.67	4.67	3.67	4.67	5.00	4.34	4.67	3.67	4.00	4.34
3. บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของชุมชน/สถานที่	4.67	4.00	4.00	4.67	4.67	4.34	4.67	3.67	4.00	4.34
4. ความเหมาะสมกับการผลิตเป็นสินค้าที่ระลึก	4.34	4.34	3.67	5.00	4.67	4.00	4.67	3.67	4.00	4.34
5. ความเป็นไปได้ในการผลิตและจำหน่าย	4.34	4.00	3.67	4.67	4.34	4.00	4.34	3.34	4.00	4.00
เฉลี่ย	4.48	4.21	3.74	4.74	4.67	4.14	4.61	3.67	4.07	4.28

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญสามารถสรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านได้ทำการประเมินการออกแบบลายพิมพ์เสื้อยืดที่ระลึกเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ วังสวนบ้านแก้ว รอยพระพุทธรูปบาทที่เขาคิชฌกูฏ หาดเจ้าหลาว หาดแหลมสิงห์ และน้ำตกพลิ้ว โดยใช้อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ จำนวนแหล่งละ 2 แบบ รวม 10 แบบ สามารถสรุปแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

วังสวนบ้านแก้ว

ด้านการออกแบบ ความสมบูรณ์ของตลาด แบบที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 4.34 มากกว่าแบบที่ 2 ด้านสีสันความสวยงาม นำสวมใส่ แบบที่ 1 และแบบที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.67 ด้านการบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของชุมชน/สถานที่ แบบที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 4.67 มากกว่าแบบที่ 2 ด้านความเหมาะสมกับการผลิตเป็นสินค้าที่ระลึก แบบที่ 1 และแบบที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.34 ด้านความเป็นไปได้ในการผลิตและจำหน่าย แบบที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 4.34 มากกว่าแบบที่ 2 รวมคะแนนทั้ง 5 ด้าน แบบที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 4.48 มากกว่าแบบที่ 2

รอยพระพุทธรูปบาทที่เขาคิชฌกูฏ

ด้านการออกแบบ ความสมบูรณ์ของตลาด แบบที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 4.67 มากกว่าแบบที่ 1 ด้านสีสันความสวยงาม นำสวมใส่ แบบที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 4.67 มากกว่าแบบที่ 1 ด้านการบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของชุมชน/สถานที่ แบบที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 4.67 มากกว่าแบบที่ 1 ด้านความเหมาะสมกับการผลิตเป็นสินค้าที่ระลึก แบบที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 5.00 มากกว่าแบบที่ 1 ด้านความเป็นไปได้ในการผลิตและจำหน่าย แบบที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 4.67 มากกว่าแบบที่ 1 รวมคะแนนทั้ง 5 ด้าน แบบที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 4.74 มากกว่าแบบที่ 1

หาดเจ้าหลาว

ด้านการออกแบบ ความสมบูรณ์ของลวดลาย แบบที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 4.67 มากกว่าแบบที่ 2 **ด้านสีสันทนความสวยงาม นำสวมนใส่** แบบที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 5.00 มากกว่าแบบที่ 2 **ด้านการบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของชุมชน/สถานที่** แบบที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 4.67 มากกว่าแบบที่ 2 **ด้านความเหมาะสมกับการผลิตเป็นสินค้าที่ระลึก** แบบที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 4.67 มากกว่าแบบที่ 2 **ด้านความเป็นไปได้ในการผลิตและจำหน่าย** แบบที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 4.34 มากกว่าแบบที่ 2 **รวมคะแนนทั้ง 5 ด้าน** แบบที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 4.67 มากกว่าแบบที่ 2

หาดแหลมสิงห์

ด้านการออกแบบ ความสมบูรณ์ของลวดลาย แบบที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 4.67 มากกว่าแบบที่ 2 **ด้านสีสันทนความสวยงาม นำสวมนใส่** แบบที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 4.67 มากกว่าแบบที่ 2 **ด้านการบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของชุมชน/สถานที่** แบบที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 4.67 มากกว่าแบบที่ 2 **ด้านความเหมาะสมกับการผลิตเป็นสินค้าที่ระลึก** แบบที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 4.67 มากกว่าแบบที่ 2 **ด้านความเป็นไปได้ในการผลิตและจำหน่าย** แบบที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 4.34 มากกว่าแบบที่ 2 **รวมคะแนนทั้ง 5 ด้าน** แบบที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 4.61 มากกว่าแบบที่ 2

น้ำตกพลั่ว

ด้านการออกแบบ ความสมบูรณ์ของลวดลาย แบบที่ 1 และแบบที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.34 **ด้านสีสันทนความสวยงาม นำสวมนใส่** แบบที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 4.34 มากกว่าแบบที่ 1 **ด้านการบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของชุมชน/สถานที่** แบบที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 4.34 มากกว่าแบบที่ 1 **ด้านความเหมาะสมกับการผลิตเป็นสินค้าที่ระลึก** แบบที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 4.34 มากกว่าแบบที่ 1 **ด้านความเป็นไปได้ในการผลิตและจำหน่าย** แบบที่ 1 และแบบที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.00 **รวมคะแนนทั้ง 5 ด้าน** แบบที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 4.28 มากกว่าแบบที่ 1

สรุปและอภิปรายผล

ตามที่ภาครัฐได้มีการรณรงค์ให้ประชาชนสนับสนุนการท่องเที่ยวในประเทศไทยให้มากขึ้นนั้น จังหวัดจันทบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งที่สนับสนุนภารกิจดังกล่าว โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์หลักของจังหวัด ได้แก่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาด้านบริการ มาตรฐานและคุณภาพต่างๆ การดูแลรักษาความสะอาดเรื่องสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จุดที่จะเน้นหนักคือ การประชาสัมพันธ์การเปิดเมืองท่องเที่ยวในช่วงที่มีเทศกาลเพื่อให้นักท่องเที่ยวและคนทั่วไปได้รู้จักจังหวัดจันทบุรีมากขึ้น นอกจากนี้ยังเน้นในเรื่องการพัฒนาการผลิตและการปรับปรุงสินค้าของที่ระลึกให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเลือกซื้อไปเป็นของฝากมากขึ้น นับเป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและสนับสนุน ส่งเสริมตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน และเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาเรื่อง การออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในจังหวัดจันทบุรีนี้ ผู้ทำวิจัยได้ดำเนินการที่สอดคล้องบรรลุดีประสงค์ โดยเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นแนวทางในการหาอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง 5 แห่ง ของจันทบุรี ได้แก่ วัดสวนบ้านแก้ว รอยพระพุทธรูปที่เขาคิชฌกูฏ หาดเจ้าหลาว หาดแหลมสิงห์ น้ำตกพลั่ว โดยเริ่มสำรวจความต้องการของตลาดจากกลุ่มเป้าหมายจากแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 5 แห่ง คือ กลุ่มผู้ผลิต ผู้จำหน่ายด้วยแบบสัมภาษณ์ และผู้ที่สนใจด้วยแบบสอบถาม ทำให้ทราบข้อมูลความต้องการที่แท้จริงในการพัฒนาการออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกที่มีความสอดคล้องและสนับสนุนนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จากนั้นได้นำข้อมูลที่ได้เหล่านั้นมาประกอบกับความรู้ทางทฤษฎี ความสามารถในการออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกฯ อย่างเต็มความสามารถ จากนั้นได้นำผลงานออกแบบทั้งหมดให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านศิลปะและการออกแบบได้ประเมินผลตามแบบประเมินความพึงพอใจ พร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกประจำแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรีต่อไป

การวิจัย เรื่อง การออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในจังหวัดจันทบุรีนี้ นอกจากจะเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ด้านการพิมพ์ซิลค์สกรีนที่สามารถสร้างคุณค่าและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดแล้ว ยังเป็นการสนับสนุนการท่องเที่ยว เป็นส่วนสำคัญในการเผยแพร่อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรี และยิ่งกว่านั้นยังเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และนำรายได้สู่ชุมชน จังหวัดและประเทศไทยมากขึ้น อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

สื่อที่ระลึกมักได้รับความนิยมจากผู้บริโภคอย่างไม่วันเสื่อมคลาย ฉะนั้นการออกแบบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนจะสามารถแสดงให้เห็นถึงควมมีคุณค่าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผลงานมีความน่าสนใจจากผู้บริโภคมากขึ้นด้วย

การออกแบบของที่ระลึกตามเทศกาลต่างๆ จะทำให้เพิ่มความคล่องของสภาพเศรษฐกิจภายในชุมชน และยังสามารถสร้างความทรงจำให้กับนักท่องเที่ยว

ความคงทนต่อการใช้งานมีความสำคัญมากต่อสินค้าที่เป็นของใช้หรือเครื่องประดับ หากสามารถเลือกวัสดุดิบหรือเนื้อเปลาให้มีลักษณะที่เหมาะสมและทนทานต่อการใช้งานได้เป็นประจำ จะเป็นปัจจัยที่ช่วยดึงดูดกลุ่มลูกค้าที่นิยมใช้สินค้าทำมือได้มากขึ้น

การรักษาระดับความประณีตของชิ้นงาน เป็นหนึ่งในปัจจัยที่ช่วยสร้างความประทับใจให้กับลูกค้า อีกทั้งยังช่วยเพิ่มโอกาสในการกลับมาซื้อซ้ำของลูกค้าในอนาคตอีกด้วย

ควรมีการจัดสิทธิบัตรของสินค้าและสร้างตราสินค้า (แบรนด์) เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่า หลังจากที่ยกระดับคุณภาพสินค้าทั้งทางด้านารออกแบบและมาตรฐานการผลิตแล้ว โดยการสร้างตราสินค้าจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยทำให้ลูกค้าระลึกถึงลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นและคุณภาพของสินค้าได้ง่าย รวมถึงเป็นประโยชน์สำหรับการทำประชาสัมพันธ์ เพราะจะช่วยให้ลูกค้าจดจำสินค้าได้ และง่ายต่อการติดตามของลูกค้า ในกรณีที่ลูกค้าต้องการที่จะซื้อในครั้งต่อไป

การออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกที่ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบและพัฒนาขึ้นนี้สามารถใช้เทคโนโลยีทางการพิมพ์ ซึ่งปัจจุบันมีเครื่องพิมพ์เสื้อยืดที่ควบคุมและสั่งพิมพ์ภาพด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งปัจจุบันมีราคาที่ไม่สูงนักและใช้เวลาไม่มากก็สามารถได้เสื้อที่มีลายพิมพ์ตามต้องการ

วิจารณ์ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในจังหวัดจันทบุรีนี้ถือว่าประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การออกแบบลวดลายสกรีนนั้นเป็นการสร้างเอกลักษณ์ผ่านทางภาพ การสร้างลวดลายเพื่อเข้าไปอยู่ในใจของผู้บริโภคได้อย่างทั่วถึงก็จะทำให้ผู้บริโภคหรือกลุ่มเป้าหมายตระหนักในอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชนได้เป็นอย่างดี

แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียง 5 แห่ง ของจันทบุรี ได้แก่ วัดสวนบ้านแก้ว รอยพระพุทธรูปที่เขาคิชฌกูฏ หาดเจ้าหลาว หาดแหลมสิงห์ น้ำตกพลิ้ว ต่างมีอัตลักษณ์หรือความเป็นตัวตนที่แตกต่างกัน การสำรวจเก็บข้อมูลในภาพรวมอาจจะไม่ได้ข้อมูลที่เพียงพอในการออกแบบ แต่การลงพื้นที่สำรวจในแต่ละพื้นที่ทำให้ได้อัตลักษณ์ที่ชัดเจนและแตกต่างกัน เช่น ความต้องการของผู้ที่สนใจในพื้นที่หาดเจ้าหลาว หาดแหลมสิงห์ จะเน้นที่สีสันสดใส สนุกสนาน ในขณะที่เดียวกันพื้นที่วัดสวนบ้านแก้ว รอยพระบาทที่เขาคิชฌกูฏ น้ำตกพลิ้วจะเน้นที่ความเรียบง่าย มีลวดลายและสีสันไม่มากจนเกินไป เป็นต้น

ผลการวิจัย ผู้วิจัยจะนำผลที่ได้จากการวิจัยนี้ไปต่อยอดองค์ความรู้ด้านการพิมพ์สกรีน และเผยแพร่แก่ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายในการพัฒนาการออกแบบให้ตรงกับความต้องการของตลาด

ผลทางวิชาการ ผู้วิจัยจะนำผลที่ได้จากการวิจัยไปสังเคราะห์เพื่อใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป เช่น ในรายวิชาการพิมพ์ซิลค์สกรีนเบื้องต้น การออกแบบของที่ระลึก การออกแบบผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

คณะผู้วิจัยหวังว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลายพิมพ์สกรีนบนเสื้อยืดที่ระลึกเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในจังหวัดจันทบุรี สนับสนุนการท่องเที่ยวและเผยแพร่อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานของการสร้างจิตสำนึกของการอนุรักษ์ ที่ศิลปะจะเป็นแรงขับเคลื่อนและก่อให้เกิดการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมที่ยั่งยืนและนำรายได้สู่แหล่งท่องเที่ยว ชุมชนฯ จังหวัดจันทบุรีและประเทศไทยมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 10 กรกฎาคม 2556. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. Available URL:

<http://www.tat.or.th>

จังหวัดจันทบุรี. 10 กรกฎาคม 2556. สำนักงานสถิติจังหวัดจันทบุรี. Available URL:

http://chanthaburi.nso.go.th/chtburi/index_oldversion.htm

ประเสริฐ ศิลรัตน์. 2531. ของที่ระลึก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

**คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร
ของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัด**
**Quality of Work Life Affecting to Organizational Commitment
of Employees at SK Polymer Company Limited**

บรรเทิง ศรีอาจ, วงศ์ธีรา สุวรรณิน, รัตนา สีสี่

สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัด กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ได้แก่พนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัด จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 212 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล คุณภาพชีวิตการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งได้ผลการวัดค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามถูกวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สันและการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม รองลงมาคือด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่น ด้านโอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของบุคคล ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน ด้านสิทธิของพนักงาน ด้านสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรมตามลำดับ ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความผูกพันด้านความรู้สึก รองลงมาคือ ความผูกพันด้านบรรทัดฐานทางสังคม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความผูกพันด้านความต่อเนื่องตามลำดับ เมื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานส่งผลกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัด ได้แก่ ด้านโอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของบุคคล ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านสิทธิของพนักงาน และด้านสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิตในการทำงาน, ความผูกพันต่อองค์กร

Abstract

The purposes of this research were to study the quality of work life affecting to employees of SK polymer Company Limited. The sample size of this study was using the Taro Yamane formula getting sample size of 212 people. The questionnaire scale 5 levels of 50 items were used to evaluate and were contained of personal factors, quality of work life, and organizational commitment with the measurement reliability of .98. The data from the questionnaires were analyzed by a computer program. Statistical analysis used for this research were frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient analysis and multiple regression analysis.

The results showed that the overall recognition of quality of working life of employees at SK polymer Company Limited was moderate level. When considering by aspect, it was found that the highest aspects was social benefits, following levels with the balance between working life and other sides of life, the opportunity for competent development in individuals, the social integration or collaboration, the rights of employees, the safety and health promotion of working conditions, the progress and stability for

working, and the receiving sufficient benefit and fair respectively. For considering the organizational commitment of employees at SK polymer Company Limited. found that the overall recognition was high level. When considering by aspect, it was found that the highest level was the commitment compassion, following with the commitment of social norms and continued commitment respectively. The hypothesis considering hypothesis analysis found that. The quality of work life effected to the organizational commitment of employees at SK polymer company Limited. at 0.05 level of significance.

Keywords: quality of work life affecting, organizational commitment

บทนำ

องค์การที่ประสบความสำเร็จและเจริญรุ่งเรืองหลายแห่งได้นั้น สิ่งสำคัญที่สุดคือ การมีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ และความชำนาญ บุคลากรดังกล่าวเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนให้องค์การเจริญก้าวหน้า และประสบความสำเร็จในที่สุด ด้วยเหตุนี้การดูแลเอาใจใส่ต่อทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารขององค์การต้องตระหนักและให้ความสำคัญ รวมถึงดูแลเอาใจใส่กระบวนการทำงานสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรเหล่านั้น เพราะบุคลากรที่ดีมีความรู้ ความสามารถ จะสร้างความสำเร็จให้แก่องค์การในทางตรงกันข้ามหากบุคลากรไม่มีความสุขในการทำงานอาจส่งผลให้การทำงานไร้ประสิทธิภาพ ทำให้บุคลากรขาดงานบ่อย และมีการลาออกจากงานสูง

บริษัทเอสเคโพลีเมอร์จำกัดเป็นองค์การใหญ่ขององค์การหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการลาออกของพนักงานโดยทางบริษัทยังไม่ทราบสาเหตุพนักงานที่ลาออกว่าสาเหตุการลาออกมีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้พนักงานคิดที่จะลาออกจากการเป็นพนักงานของบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัด เช่นการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรมสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพความก้าวหน้าและความมั่นคงในงานโอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของตนเองนอกจากนี้ผู้บริหารยังส่งเสริมให้พนักงานมีกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างหัวหน้างานเพื่อนพนักงานและผู้บริหารแต่อัตราการลาออกของพนักงานเพิ่มขึ้นทุกปีโดยพบว่าอัตราการลาออกของพนักงานในปี พ.ศ. 2554 คิดเป็นร้อยละ 6.81 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีโดยเฉลี่ยร้อยละ 1 ถึง ร้อยละ 2 ตามลำดับ ซึ่งทำให้บริษัทต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรับพนักงานใหม่และเสียงบประมาณใช้ในการฝึกอบรมสูงตามไปด้วย

ดังนั้นบริษัทจึงมีนโยบายเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีเพื่อแก้ปัญหาการลาออกของพนักงาน โดยทำให้บุคลากรเกิดความรู้สึกเป็นสุขมีความพึงพอใจในการทำงานและมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีจึงส่งผลให้พนักงานเกิดความผูกพันต่อองค์การทำให้ผลการปฏิบัติงานของพนักงานเกิดความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาในเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัด เพื่อเป็นแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานเพื่อให้เกิดความผูกพันของบุคลากรต่อองค์การว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่จะสามารถเสริมสร้างระดับคุณภาพชีวิตการทำงานให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์การให้มีความยึดมั่นและพึงพอใจที่จะร่วมงานกับองค์การรวมถึงสามารถที่จะนำข้อมูลต่างๆที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาในกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์การต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานของบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัด
2. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์การของพนักงานของบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัด
3. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทเอสเคโพลีเมอร์ จำกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตของพนักงานที่มีผลต่อความผูกพันของ บริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัด ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัดจำนวน 449 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโรยามาเน่(อ้างถึงใน Yamane, Taro.1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 212คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1.เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุงาน และระดับเงินเดือน

ตอนที่ 2.เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานมี 8 ด้าน(อ้างอิงใน Walton,1974)ได้แก่การได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม สภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและ ส่งเสริมสุขภาพ ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน โอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของตนเอง การบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน สิทธิของพนักงานความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่น และความเป็นประโยชน์ต่อสังคม

ตอนที่ 3.ระดับความคิดเห็นต่อความผูกพันต่อองค์กรมี 3 ด้าน(อ้างอิงใน Mayer and Allen,1997)ได้แก่ความผูกพันองค์การด้านความรู้สึกความผูกพันองค์การด้านความต่อเนื่อง ความผูกพันองค์การด้านบรรทัดฐานทางสังคมและมีค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ 0.94และทดลองนำแบบสอบถาม 30 ชุด มาหาความเชื่อมั่นแจกให้พนักงานงานตอบ และได้ค่าความเชื่อมั่น 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากได้ความเชื่อมั่นแล้วผู้วิจัยใช้วิธีแจกแบบสอบถามให้แก่พนักงาน บริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัดพร้อมทั้งหมด 212 ชุดได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน 212 ชุดคิดเป็น ร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล(อ้างอิงในกัลยา วานิชย์บัญชา, 2550)ได้แก่ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยการใช้นำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)และสถิติการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณมีเกณฑ์การแปลค่าคะแนนเฉลี่ยได้แก่ค่าเฉลี่ยระหว่างค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึงระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานมากที่สุดค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึงระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานมากค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึงระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานปานกลางค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึงระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานน้อยค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึงระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานน้อยที่สุดผลการแบ่งคะแนนเพื่อแปลความหมายตามค่าเฉลี่ยของระดับความผูกพันต่อองค์กรคือค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึงระดับความผูกพันต่อองค์กรมากที่สุดค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึงระดับความผูกพันต่อองค์กรมากค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึงระดับความผูกพันต่อองค์กรปานกลางค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึงระดับความผูกพันต่อองค์กรน้อยค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึงระดับความผูกพันต่อองค์กรน้อยที่สุดและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยมีระดับค่าความสัมพันธ์ตามเกณฑ์ของ (Devore & Peck, 1993)สัมพันธ์กันสูง $r \geq 0.80$ หรือ $r \leq -0.80$ สัมพันธ์กันปานกลาง $0.50 < r < 0.80$ หรือ $-0.80 < r < -0.50$ สัมพันธ์กันต่ำ $-0.50 \leq r \leq 0.50$

ผลการวิจัย

การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัดข้อมูลเบื้องต้นจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 64.20 และส่วนที่เหลือ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80 เป็นเพศชาย อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18 - 27 ปี มากที่สุด มีจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 45.80 รองลงมา คือมีอายุระหว่าง 28 - 37 ปี มีจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 41.50 และมีอายุระหว่าง 28 - 37 ปี มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 10.80 อายุ 48 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.90 สถานภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 รองลงมา คือสถานภาพสมรส มีจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 38.70 สถานภาพหม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.80 การศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับอนุปริญญา (ปวช) และต่ำกว่าอนุปริญญา (ปวช) มีจำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 73.60 รองลงมา คือระดับปริญญาตรี มีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 18.90 ระดับอนุปริญญา (ปวส) มีจำนวน 12 คนคิดเป็นร้อยละ 5.70 ระดับปริญญาโทขึ้นไป มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.80 เงินเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอัตราเงินเดือนระหว่าง 9,000 - 13,000 บาท จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 47.60 รองลงมา คืออัตราเงินเดือนต่ำกว่า 9,000 บาท มีจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 22.60 อัตราเงินเดือนระหว่าง 13,001 - 17,000 บาท จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 15.60 อัตราเงินเดือนมากกว่า 25,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 อัตราเงินเดือนระหว่าง 17,001 - 21,000 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.20 อัตราเงินเดือนระหว่าง 21,001 - 25,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 อายุงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุงาน 1 - 5 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 47.20 รองลงมา คือมีอายุงานต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 27.80 อายุงาน 6 - 10 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็น

ร้อยละ 24.00 อายุงาน 11 - 15 ปี และอายุงานมากกว่า 20 ปี ขึ้นไป จำนวนช่วงอายุงานละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 จากการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงาน บริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัด ในภาพรวมพบว่าพนักงานมีระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.27$, S.D.=0.85) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1) ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรมระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัดมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณารายข้อจากข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือค่าตอบแทนที่ท่านได้รับในแต่ละเดือนเพียงพอสำหรับใช้จ่ายตามอัตภาพของท่านและครอบครัว ($\bar{X} = 2.96$, S.D. = 0.96)

2) ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคมระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัดมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณารายข้อจากข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือท่านมีความภูมิใจในหน่วยงานของตนเองเมื่อได้บำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคม ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.95)

5.1.2 จากการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัด ในภาพรวมพบว่าพนักงานมีระดับความคิดเห็นต่อความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณาความผูกพันต่อองค์กรจำแนกรายด้าน พบว่า

1) ระดับความคิดเห็นต่อความผูกพันด้านความต่อเนื่องของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัดมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณารายข้อจากข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือท่านทำงานในองค์กรนี้เพราะได้ค่าตอบแทนที่สูงกว่าองค์กรอื่น ($\bar{X} = 3.01$, S.D. = 0.97)

2) ระดับความคิดเห็นต่อความผูกพันด้านความรู้สึกรักของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัดมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.87) เมื่อพิจารณารายข้อจากข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือท่านมีความภูมิใจที่ได้ร่วมทำงานกับองค์กรแห่งนี้ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.94)

5.1.3 ผลการทดสอบสมมติฐานคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัด มีความสัมพันธ์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy}=.685$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ได้แก่ สิทธิของพนักงาน มีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy}=.739$) ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน มีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy}=.739$) สภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy}=.723$) การบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกันมีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy}=.710$) การได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy}=.702$) โอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของบุคคล มีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy}=.684$) ความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่น มีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy}=.637$) ส่วนความเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy}=.546$) ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัด ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณเป็น ร้อยละ 72.30 ($R^2=.723$) ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ($\beta = .20$) ด้านสิทธิของพนักงาน ($\beta = .18$) ด้านสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ($\beta = .16$) และ ด้านโอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของบุคคล ($\beta = .12$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัดมีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผล ดังนี้

ระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงาน บริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัดพบว่า พนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัดโดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน ในระดับปานกลางทุกด้าน และด้านที่มีระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานน้อยที่สุดคือ การได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ สมหวังโอซารส (2550) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร: ศึกษากรณีโรงเรียนนายร้อยตำรวจกลุ่มตัวอย่างคือข้าราชการตำรวจ

ในโรงเรียนนายร้อยตำรวจจำนวน 235 คนผลการศึกษารายงานพบว่าในภาพรวมข้าราชการตำรวจในโรงเรียนนายร้อยตำรวจมีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลางคุณภาพชีวิตการทำงานทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรและลักษณะส่วนบุคคลและคุณภาพชีวิตการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรสอดคล้องกับ เสรีสังจะธีระกุล (2550) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานระดับปฏิบัติการในโรงงานเลนส์สายตาในประเทศไทยกลุ่มตัวอย่างคือพนักงานระดับปฏิบัติการจำนวน 370 คนผลการวิจัยพบว่าพนักงานระดับปฏิบัติการในโรงงานเลนส์สายตาในประเทศไทยมีคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องกับ จิราภรณ์น้อยนคร (2551) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทในเขตนิคมอุตสาหกรรมโรจนะจังหวัดพระนครศรีอยุธยาวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทขนาดใหญ่ขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตนิคมอุตสาหกรรมโรจนะจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัทขนาดใหญ่ขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตนิคมอุตสาหกรรมโรจนะจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับดี ไม่สอดคล้องกับ สุธินีเดชะตา (2551) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทปูนซิเมนต์ไทยจำกัด (มหาชน) กลุ่มตัวอย่างคือพนักงานบริษัทฯจำนวน 197 คนผลการศึกษาพบว่า 1) คุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมของพนักงานอยู่ในระดับสูง

ระดับความคิดเห็นต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัดพบว่าพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัดโดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นต่อความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความรู้สึกรัก และด้านบรรทัดฐานทางสังคม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความต่อเนื่อง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับปรีดีอิทธิพงศ์ (2552) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรกับคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อองค์กร: กรณีศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมเหล็กแห่งหนึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง 77 คนผลการศึกษาพบว่าพนักงานมีความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับ ธนาสิทธิ์ เพิ่มเพียร (2552) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานความผูกพันต่อองค์กร พนักงานในกลุ่มอุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ นิคมอุตสาหกรรมนวนคร จังหวัดปทุมธานีผลการวิจัยพบว่า พนักงานในกลุ่มอุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ นิคมอุตสาหกรรมนวนคร จังหวัดปทุมธานีมีคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางไม่สอดคล้องกับ อัลลิสและคริสตินา (Ulysses & Kristena, 2002) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยประสิทธิผลแห่งตนกับแบบจำลองของความผูกพันต่อองค์กร เช่น ความผูกพันด้านความรู้สึกรักด้านความผูกพันต่อเนื้อ และความผูกพันที่เกิดจากบรรทัดฐานทางสังคมโดยตั้งสมมติฐานทดสอบผลลัพธ์ของความผูกพันกับความพึงพอใจในงาน ประสิทธิภาพแห่งตน และความเชื่ออำนาจในตน เพื่อ พิสูจน์ว่าการที่จะทำให้เกิดความผูกพันนั้นต้องมีรากฐานมาจากความพึงพอใจในงานเป็นสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า ความผูกพันต่อองค์กรนั้นขึ้นอยู่กับ

คุณภาพชีวิตในการทำงานส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัดพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรในภาพรวมมีการส่งผลในระดับที่ค่อนข้างสูงโดยด้านที่มีการส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรมากที่สุดคือด้านสิทธิของพนักงานและด้านที่มีการส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรน้อยที่สุดคือด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคมซึ่งสอดคล้องกับ ธีระพนธ์มณีสุด (2552) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานฝ่ายช่างบริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานฝ่ายช่างบริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานฝ่ายช่างบริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานฝ่ายช่างบริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน) มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง สอดคล้องกับ วุฒิดาเหลียงสังกุล (2552) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานที่มีต่อบริษัทที่โอทีจำกัด (มหาชน) กรึศึกษาส่วนบริการลูกค้าจังหวัดราชบุรีมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 95 คนผลการศึกษาพบว่า 1) พนักงานส่วนบริการลูกค้าจังหวัดราชบุรีมีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับสูงและความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับสูง 2) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานส่วนบริการลูกค้าจังหวัดราชบุรีมีความสัมพันธ์กันทางบวกสอดคล้องกับ ปวีณากรุงพลี (2552) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่สำนักงานกษปณมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 255 คนผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานกษปณโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) คุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่สำนักงานกษปณมีความสัมพันธ์กันทุกด้านสอดคล้องกับ จิราภรณ์น้อยนคร (2551) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์

ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทในเขตนิคมอุตสาหกรรมโรจนะจังหวัดพระนครศรีอยุธยาวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทขนาดใหญ่ขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตนิคมอุตสาหกรรมโรจนะจังหวัดพระนครศรีอยุธยาผลการทดสอบพบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรทุกด้าน

สรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กร และศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทเอสเคโพลีเมอร์ จำกัด ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) พนักงาน บริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัดส่วนมากมีระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานต่ำที่สุดคือ ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม และด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานสูงที่สุด 2) พนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัด ส่วนมากมีระดับความคิดเห็นต่อความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นต่อความผูกพันต่อองค์กรมากที่สุด คือความผูกพันด้านความรู้สึ และความผูกพันด้านความต่อเนื่องมีระดับความคิดเห็นต่อความผูกพันต่อองค์กรน้อยที่สุด 3) ผลการทดสอบสมมติฐาน คุณภาพชีวิตในการทำงานส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เอสเคโพลีเมอร์ จำกัดซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในรูปแบบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันในองค์กร เพิ่มเติม โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากการใช้แบบสอบถาม เช่น การสัมภาษณ์ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้พนักงาน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเอง และมีโอกาสในการเสนอแนะทางที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานได้อย่างเต็มที่ หรืออาจจะให้วิธีการสังเกตพฤติกรรมการทำงานต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป
2. ควรศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลเพิ่มเติม หรือแตกต่างออกไปจากการวิจัยครั้งนี้ เช่นบรรยากาศในองค์กรส่งผลกระทบต่อการทำงานเป็นทีม หรือบรรยากาศในองค์กรส่งผลต่อการเรียนรู้ของพนักงาน เป็นต้น
3. ควรขยายผลการวิจัยไปยังองค์กรอื่น ทั้งหน่วยงานในภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อช่วยกันส่งเสริมการแข่งขันการพัฒนาศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจ ความรู้ และการเพิ่มคุณค่าขององค์กร หรือศึกษาองค์กรอื่นที่มีกระบวนการจัดการความรู้ เพื่อจะศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรค เพื่อพัฒนาความรู้ในองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2550. **การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2550.
- จิราภรณ์ น้อยนคร. 2551. **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทในเขตนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ธีระพนธ์ มณีสุด. 2552. **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานฝ่ายช่างบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ธนาสิทธิ์ เพิ่มเพียร. 2552. **คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานในกลุ่มอุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในเขตนิคมอุตสาหกรรม นวนคร จังหวัดปทุมธานี**. การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยศรีปทุม ปีการศึกษา 2552 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- ปรีดี อธิพิงค์. 2552. **ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรคุณภาพชีวิตการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร** : กรณีศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมเหล็กแห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์กร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปวีณา กรุงพลี. 2552. **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่สำนักงาน**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- วนิดา เหลืองสังข์กุล. 2552. การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานที่มีต่อบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ศึกษาศึกษา ส่วนบริการลูกค้าจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ ภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมหวัง โอซารส. 2550. คุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร ศึกษากรณีโรงเรียนนายร้อยตำรวจ. รายงานการวิจัย เสนอต่อโรงเรียนนายร้อยตำรวจ.
- สุธินี เดชะตา. 2551. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสรี สัจจะธีระกุล. 2550. คุณภาพชีวิตในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานระดับปฏิบัติการ ในโรงงานเลนส์สายตาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- Meyer, J. P., & Allen, N. J. (1997). *Commitment in the workplace: Theory, research, and application*. Thousand Oaks, Calif: Sage Publication
- Walton, Richard E. 1974. *Improving the Quality of Life*. Harvard Business Review. (May-June): 12
- Ulysses J.B., III. And P.G.Kristena (2002). *Organizational Commitment in Higher Education*. Mississippi: Jackson State University.
- Devore, J. and R. Peck, 1993. *Statistics: The exploration and analysis of data*. Second edition. Duxbury press. Belmont, California.
- Yamane, Taro. 1973. *Statistics: An Introductory Analysis*. Third editio. Newyork: Harper and Row Publication.

เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวบริเวณชายหาดในจังหวัดจันทบุรี เพื่อรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

The Satisfaction of Tourism in Chanthaburi's Beach for AEC

วิทมา ธรรมเจริญ นิตศนีย์ เจริญงาม และณัฐภา โขติติติก
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของนักท่องเที่ยวบริเวณชายหาดในจังหวัดจันทบุรี อันได้แก่ หาดเจ้าหลาว คุ่งวิมาน และแหลมสิงห์ ในด้านต่างๆ รวม 8 ด้าน คือด้านการคมนาคม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัย ด้านความสะอาด ด้านราคา คุณภาพการบริการและสินค้า ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านที่พัก และด้านภาษา เพื่อรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือนักท่องเที่ยวบริเวณชายหาดในจังหวัดจันทบุรี การสุ่มตัวอย่างใช้ความน่าจะเป็นแบบแบ่งชั้นสองชั้น ได้ขนาดตัวอย่าง 267 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีของทูกีย์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมนักท่องเที่ยวในแต่ละชายหาดมีความพึงพอใจทั้ง 8 ด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวต่างชายหาดกัน มีความพึงพอใจแตกต่างกัน 3 ด้านดังนี้

1. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก หาดเจ้าหลาว และแหลมสิงห์มีความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน ส่วนหาดอื่นๆ แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามทั้ง 3 ชายหาดต่างก็มีความพึงพอใจในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน
2. ด้านราคา คุณภาพการบริการ และสินค้า หาดเจ้าและแหลมสิงห์มีความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน ส่วนหาดอื่นๆ แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามทั้ง 3 ชายหาดต่างก็มีความพึงพอใจในระดับมากเช่นเดียวกัน
3. ด้านภาษา หาดเจ้าหลาวและคุ่งวิมานมีความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้หาดคุ่งวิมานและแหลมสิงห์มีความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไม่แตกต่างกันด้วย ส่วนหาดเจ้าหลาวและแหลมสิงห์แตกต่างกัน โดยนักท่องเที่ยวในบริเวณหาดเจ้าหลาว และคุ่งวิมานมีความพึงพอใจด้านภาษาในระดับปานกลาง ส่วนนักท่องเที่ยวบริเวณหาดแหลมสิงห์มีความพึงพอใจด้านภาษาในระดับมาก

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ นักท่องเที่ยว ชายหาด ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

Abstract

The objective of this research is to study and compare the satisfaction of tourists on the beach in Chanthaburi for AEC. The beaches for study are Chaolao, Kung Wiman and Laemsing and 8 items for satisfaction are the convenience of transportation, the facility, the safety of tourist, the cleanliness on beach, the price of inn and hotel for quality service and products, the advertising and promotion of tourism, the accommodation and the languages. The samples are 267, using the two-stage stratified sampling. The questionnaire is used to select the data and analyze by descriptive and inferential statistics, One-way ANOVA and Tukey method at 0.05 significant levels. Results of this study revealed that overall, the satisfaction of tourists on each beach are not different. The item for satisfaction, 3 items are different, are as follows :

1. The facility, the satisfaction of tourists on Chaolao and Laemsing beach are not different but other beach are different. However, 3 beaches are medium level.
2. The price of inn and hotel for quality service and products, the satisfaction of tourists on Chaolao and Laemsing beach are not different but other beach are different. However, 3 beaches are highly level.

3. The languages, the satisfaction of tourists on Chaolao and Kung Wiman beach and Kung Wiman and Laemsing beach are not different but Chaolao and Laemsing beach are different. Moreover, the satisfaction of tourists on Chaolao and Kung Wiman beach are medium level and Laemsing beach is highly level.

Key word: Satisfaction Tourism Beach AEC

บทนำ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) เป็นการรวมตัวกันของประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ ประกอบด้วย ไทย พม่า ลาว เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชา และบรูไน เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ที่จะเริ่มดำเนินการตามกรอบความร่วมมือในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งนับได้ว่าเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายของแต่ละประเทศ จุดประสงค์ของการรวมตัวกันนั้น นอกจากจะทำให้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความเป็นหนึ่งเดียวกันทางด้านการเป็นตลาดการค้าที่ใหญ่ และมีอำนาจการต่อรองกับเวทีการค้าโลกมากขึ้นแล้ว ยังต้องการให้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกลายเป็นแหล่งผู้ผลิตและผู้จำหน่ายวัตถุดิบที่มีประสิทธิภาพทัดเทียมกับกลุ่มการค้าสำคัญอื่นๆ ของโลก ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวย่อมส่งผลให้เกิดความรุนแรงในการแข่งขัน ดังนั้นประเทศไทยไม่เพียงแต่ต้องปรับให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ แต่ต้องเผชิญหน้ากับการแข่งขันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การเตรียมความพร้อมเพื่อรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) จึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง หากประเทศใดมีความเข้มแข็งในด้านดังกล่าวจะทำให้ได้เปรียบในการแข่งขันนั่นเอง (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2551; ศศิประภา ชัยประสิทธิ์, 2553)

ภาคธุรกิจในการบริการมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของไทย โดยมีรายได้ร้อยละ 33.33 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product-GDP) ทั้งนี้สาขาการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจมาอย่างต่อเนื่อง ดังภาพที่ 1 ประกอบกับการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2555 – 2559) ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้มีการสนับสนุนทุนวิจัย และติดตามความก้าวหน้าเพื่อให้เกิดงานวิจัยด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเห็นว่าภาครัฐให้ความสำคัญกับการวิจัยทางด้านการท่องเที่ยวอย่างมาก (สำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2556: 21-22) นอกจากนี้หนึ่งในกลุ่มสาขาที่นำร่องเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) ก็คือ สาขาท่องเที่ยว ซึ่งประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวและการบิน จึงถือเป็นโอกาสที่จะทำให้ประเทศมีรายได้ด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2556)

ภาพที่ 1 โครงสร้าง GDP ของ SMEs จำแนกตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ปี 2551 – 2555

แหล่งที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

เมื่อก้าวถึงการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกบริเวณชายฝั่งทะเลนั้น มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายรวมถึงมีความสะดวกในการเดินทาง เนื่องจากอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร และสนามบินสุวรรณภูมิ นอกจากนี้จังหวัดในภาคตะวันออกบริเวณชายฝั่งทะเลยังสามารถทำรายได้จากนักท่องเที่ยวไทย และจากนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นอันดับ 2 ของ 18 กลุ่มจังหวัด

โดยตรงเพียงกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก, 2552) อย่างไรก็ตามจังหวัดจันทบุรีก็เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกที่ยังมีความเป็นธรรมชาติอยู่มากและมีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย ทั้งภูเขา ป่าไม้ น้ำตก ชายทะเล โบราณสถาน โบราณวัตถุต่างๆ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.) และจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ยังไม่มีผู้ศึกษาความพึงพอใจด้านการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดจังหวัดจันทบุรี ดังนั้นทางผู้วิจัยจึงต้องการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวบริเวณชายหาดจังหวัดจันทบุรีเพื่อรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) โดยทำการศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของนักท่องเที่ยวบริเวณชายหาดที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง นั่นคือหาดเจ้าหลาว หาดคู้วิมาน และหาดแหลมสิงห์ เพื่อที่จะได้ทราบถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้นและอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของนักท่องเที่ยวบริเวณชายหาดในจังหวัดจันทบุรี อันได้แก่ หาดเจ้าหลาว คู้วิมาน และแหลมสิงห์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร และตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ นักท่องเที่ยว ที่มาท่องเที่ยวบริเวณชายหาดของจังหวัดจันทบุรี ซึ่งจากสถิติการท่องเที่ยวของจังหวัดจันทบุรีนั้น มีเพียงจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด ดังนั้นจึงไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

การหาขนาดตัวอย่างใช้ การคำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตรการหาขนาดตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 6%

$$n = \frac{Z_{\alpha/2}^2}{4e^2}$$

โดยที่ n = ขนาดตัวอย่าง

Z = ระดับความเชื่อมั่นหรือระดับนัยสำคัญทางสถิติ

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

คำนวณหาขนาดตัวอย่างได้ดังนี้

$$n = \frac{(1.96)^2}{4(0.06)^2} = 267$$

ฉะนั้นได้จำนวนนักท่องเที่ยวที่ต้องเก็บข้อมูลจำนวน 267 คน โดยแบ่งเก็บรวบรวมข้อมูลใน 3 อำเภอ โดยเลือกอำเภอที่มีชายหาด ได้แก่ อำเภอท่าใหม่ อำเภอนายายอาม และ อำเภอแหลมสิงห์ อำเภอละ 89 คน

1.2 การสุ่มตัวอย่าง

การศึกษาคั้งนี้ใช้ข้อมูลที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็นแบบแบ่งชั้นสองขั้น (Two-Stage Stratified Sampling) โดยแบ่งอำเภอซึ่งมีสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นชายหาดในจังหวัดจันทบุรีออกเป็น 3 อำเภอ คือ อำเภอท่าใหม่ อำเภอนายายอาม และอำเภอแหลมสิงห์ ซึ่งแต่ละอำเภอมียหาดดังนี้

อำเภอท่าใหม่ ได้แก่ หาดเจ้าหลาว แหลมเสด็จ

อำเภอนายายอาม ได้แก่ หาดคู้วิมาน

อำเภอแหลมสิงห์ ได้แก่ หาดแหลมสิงห์ อ่าวยาง

ขั้นที่ 1 สุ่มชายหาดในแต่ละอำเภอ อำเภอละ 1 แห่ง รวมทั้งหมด 3 แห่ง ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ผลดังนี้

อำเภอท่าใหม่ ได้แก่ หาดเจ้าหลาว

อำเภอนายายอาม ได้แก่ หาดคู้วิมาน

อำเภอแหลมสิงห์ ได้แก่ หาดแหลมสิงห์

ขั้นที่ 2 ทำการสุ่มหน่วยตัวอย่าง (นักท่องเที่ยว) ในแต่ละหาดโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จนครบจำนวนดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขนาดตัวอย่าง (นักท่องเที่ยว) จำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยวทางชายหาดของจังหวัดจันทบุรี

จังหวัด	หาดที่สุ่มได้	ขนาดตัวอย่าง (n)
จันทบุรี	เจ้าหลาว	89
	คู้้งวิมาน	89
	แหลมสิงห์	89
รวม		267

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่อยู่ปัจจุบัน (จังหวัด) สถานภาพ ศาสนา การเดินทาง ระยะเวลาในการท่องเที่ยว เดินทางร่วมกับ จำนวนผู้ร่วมเดินทาง การรับข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ โดยเป็นแบบกำหนดให้ตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว บริเวณชายหาดในจังหวัดจันทบุรี โดยเป็นแบบประเมินค่าของลิเคอร์ท (Likert's Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายจากแบบสอบถาม ใช้เกณฑ์การประเมินผลโดยอิงเกณฑ์ หากค่าเฉลี่ยเมื่อทำการวิเคราะห์แปลผลและกำหนดระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว บริเวณชายหาดในจังหวัดจันทบุรี เพื่อรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) 5 ระดับ โดยเอาคะแนนเฉลี่ย (Mean) เป็นตัวชี้วัด ซึ่งอาศัยแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2543: 100 - 103) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
4.51 - 5.00	มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	มีความพึงพอใจระดับมาก
2.51 - 3.50	มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	มีความพึงพอใจระดับน้อย
1.00 - 1.50	มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยเก็บในเดือนมิถุนายน 2557 มีกลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ทั้งนี้หลังจากทบทวนวรรณกรรมแล้ว ได้ทำการสร้างแบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยคำถาม 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่อยู่ปัจจุบัน (จังหวัด) สถานภาพ ศาสนา การเดินทาง ระยะเวลาในการท่องเที่ยว เดินทางร่วมกับ จำนวนผู้ร่วมเดินทาง ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว บริเวณชายหาดในจังหวัดจันทบุรี 8 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการคมนาคม ได้แก่ สภาพผิวถนน มีรถโดยสาร และความชัดเจนของป้ายบอกทาง
2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ บริการสถานที่จอดรถ บริการห้องน้ำ/ ห้องอาบน้ำ

บริการโทรศัพท์สาธารณะ บริการธนาคาร และ/หรือมีตู้บริการกดเงินอัตโนมัติ (ATM)

3. ด้านความปลอดภัย ได้แก่ ความปลอดภัยบริเวณสถานที่จอดรถ บริเวณสถานที่ท่องเที่ยว

บริเวณทางเดิน

4. ด้านความสะอาดของสถานที่และความเป็นธรรมชาติ ได้แก่ ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว ความสะอาดของห้องน้ำ ห้องอาบน้ำ ฯลฯ
5. ด้านราคา รวมถึงคุณภาพการบริการ และสินค้า ได้แก่ คุณภาพของอาหารและเครื่องดื่ม ความสะอาดของอาหารและเครื่องดื่ม ราคาที่พักมีความเหมาะสม ราคาอาหารมีความเหมาะสม มีกิจกรรมทางน้ำ ฯลฯ
6. ด้านการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัด ความชัดเจนของป้ายที่ใช้ในการโฆษณา ฯลฯ
7. ด้านที่พัก ได้แก่ ความสะอาดของที่พัก ความเพียงพอของที่พัก การตกแต่งที่พัก ฯลฯ
8. ด้านภาษา ได้แก่ ผู้ประกอบการ พนักงาน คนในท้องถิ่น ฯลฯ สามารถให้คำแนะนำพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติได้ ผู้ประกอบการและผู้ที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง สามารถสื่อสารเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ในระดับดี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการรวบรวมแบบสอบถามพร้อมตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และแปลงข้อมูลเพื่อเข้ารหัสโดยใช้โปรแกรมทางสถิติในการประมวลผลข้อมูลเชิงปริมาณและหาค่าสถิติต่างๆ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายคุณลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง สถิติที่นำมาใช้คือ ร้อยละ (Percentage) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) สถิติที่นำมาใช้คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) สำหรับตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม และทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีของทูกีย์ (Tukey) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษา

จำนวนนักท่องเที่ยวที่เป็นตัวอย่างในการศึกษานี้คือ 267 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 54.70 มีอายุระหว่าง 20 - 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 67.40 รองลงมาคือมีอายุระหว่าง 40 - 59 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.30 โดยเป็นพนักงาน/ ลูกจ้างเอกชน ร้อยละ 30.70 รองลงมาเป็นผู้ที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 27.00 และประกอบอาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ และอื่นๆ เช่น นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการบำนาญ เป็นต้น มีร้อยละที่ใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 16.10 และ 14.60 ตามลำดับ ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,000 - 19,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.00 รองลงมาคือผู้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.10 โดยเป็นผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 20,000 - 29,999 บาท และตั้งแต่ 40,000 บาทมีร้อยละที่ใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 18.70 และ 17.20 ตามลำดับ ด้านระดับการศึกษา เป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีถึงร้อยละ 39.30 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 33.30 และมีการศึกษาระดับปริญญาโท หรือสูงกว่าร้อยละ 13.10 ตามลำดับ ด้านสัญชาติ พบว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทย ร้อยละ 92.10 รองลงมาคือมีสัญชาติฝรั่งเศส และเยอรมัน โดยมีร้อยละที่เท่ากันคือ ร้อยละ 1.90 ด้านที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน พบว่าเป็นผู้ที่อาศัยในจังหวัดจันทบุรี ร้อยละ 34.50 รองลงมาอาศัยอยู่กรุงเทพฯ ร้อยละ 16.50 และชลบุรี ร้อยละ 11.60 ตามลำดับ ด้านสถานภาพสมรส พบว่าเป็นผู้มีสถานภาพสมรส และโสด ในร้อยละที่ใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 49.80 และ 48.70 ตามลำดับ ด้านศาสนา ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 91.00 รองลงมานับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 6.00 ทั้งนี้เดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวโดยรถยนต์ส่วนตัวมากที่สุดถึงร้อยละ 80.50 ด้านระยะเวลาในการท่องเที่ยว นั้น ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยว 1 - 2 วัน ร้อยละ 52.40 รองลงมาคือเดินทางมาท่องเที่ยวน้อยกว่า 1 วัน ร้อยละ 33.00 และส่วนใหญ่เดินทางมากับครอบครัวหรือญาติ คิดเป็นร้อยละ 46.44 เดินทางมากับเพื่อน/ คู่รัก ร้อยละ 37.28 ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทาง พบว่าเดินทางมา 2 - 3 คน และมากกว่า 5 คน ในร้อยละที่เท่ากันคือ ร้อยละ 34.80 รองลงมาคือเดินทางมา 4 - 5 คน ร้อยละ 27.30 ด้านการทราบข้อมูลการท่องเที่ยวทางชายฝั่งทะเลในจังหวัดจันทบุรี พบว่าทราบข้อมูลจากเพื่อน/ ญาติ ร้อยละ 51.15 รองลงมาคือทราบข้อมูลจาก อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 21.48 และทราบข้อมูลจากหนังสือแนะนำการท่องเที่ยว และโทรทัศน์/ วิทยุ ในร้อยละ 8.95 และ 8.44 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวบริเวณหาดเจ้าหลาว คุ้มวิมาน และแหลมสิงห์ และสถิติทดสอบ F ของด้านต่างๆ

ด้าน	หาดเจ้าหลาว			หาดคุ้มวิมาน			หาดแหลมสิงห์			F
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	
1. ด้านการคมนาคม	3.38	0.71	ปานกลาง	3.39	0.66	ปานกลาง	3.31	0.60	ปานกลาง	0.442
2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.23	0.66	ปานกลาง	2.97	0.70	ปานกลาง	3.32	0.71	ปานกลาง	T 6.331*
3. ด้านความปลอดภัย	3.58	0.65	มาก	3.43	0.75	ปานกลาง	3.55	0.67	มาก	1.199
4. ด้านความสะอาดของสถานที่และความเป็นธรรมชาติ	3.54	0.64	มาก	3.36	0.69	ปานกลาง	3.53	0.64	มาก	2.123
5. ด้านราคา คุณภาพการบริการและสินค้า	3.58	0.60	มาก	3.23	0.67	มาก	3.52	0.61	มาก	T 7.997*
6. ด้านการประชาสัมพันธ์	3.40	0.76	ปานกลาง	3.36	0.92	ปานกลาง	3.32	0.80	ปานกลาง	0.183
7. ด้านที่พัก	3.62	0.68	มาก	3.44	0.76	ปานกลาง	3.63	0.65	มาก	1.953
8. ด้านภาษา	3.28	0.77	ปานกลาง	3.37	0.91	ปานกลาง	3.58	0.72	มาก	T 3.24*
รวมทุกด้าน	3.45	0.52	ปานกลาง	3.32	0.61	ปานกลาง	3.47	0.55	ปานกลาง	1.976

หมายเหตุ: * p-value <0.05 T คือ การทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีของทูกีย์ (Tukey)

ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว บริเวณชายหาดที่แตกต่างกันในจังหวัดจันทบุรี พบว่าโดยรวมทั้ง 8 ด้าน นักท่องเที่ยวในแต่ละหาดมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวต่างชายหาดกัน มีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน 3 ด้านคือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านราคา คุณภาพการบริการ และสินค้า และด้านภาษา และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของทูกีย์ (Tukey) พบว่า

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก หาดเจ้าหลาว และแหลมสิงห์มีความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน ส่วนหาดอื่นๆ แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 อย่างไรก็ตามทั้ง 3 ชายหาดต่างก็มีความพึงพอใจในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

ด้านราคา คุณภาพการบริการ และสินค้า หาดเจ้าหลาวและแหลมสิงห์มีความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน ส่วนหาดอื่นๆ แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 อย่างไรก็ตามทั้ง 3 ชายหาดต่างก็มีความพึงพอใจในระดับมากเช่นเดียวกัน

ด้านภาษา หาดเจ้าหลาวและคุ้มวิมานมีความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้คุ้มวิมานและแหลมสิงห์มีความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไม่แตกต่างกันด้วย ส่วนหาดเจ้าหลาวและแหลมสิงห์แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวในบริเวณหาดเจ้าหลาว และคุ้มวิมานมีความพึงพอใจด้านภาษาในระดับปานกลาง และในบริเวณหาดแหลมสิงห์มีความพึงพอใจด้านภาษาในระดับมาก

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว บริเวณชายหาดเจ้าหลาว คุ้มวิมาน และแหลมสิงห์ พบว่าโดยรวมทั้ง 8 ด้าน นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวต่างชายหาดกัน มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันรวม 5 ด้าน ยกเว้นด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่าหาดเจ้าหลาว และแหลมสิงห์มีความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน ส่วนหาดอื่นๆ แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ

0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหัตถ์เจ้าหลาว และแหลมสิงห์ต่างก็เป็นหัตถ์ที่เป็นที่นิยมและมีชื่อเสียงในจังหวัดจันทบุรี นักท่องเที่ยวค่อนข้างมากเมื่อเปรียบเทียบกับหัตถ์คังวิมาน โดยจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาชมหัตถ์เจ้าหลาวถือว่ามากเป็นอันดับสองรองจากเขาคิชฌกูฏ (ทัวร์ออนไทยดอทคอม, 2553) จึงทำให้มีการจัดสาธิตประเพณีต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวมากกว่าที่คังวิมาน อย่างไรก็ตามทั้ง 3 หัตถ์ต่างก็มีความพึงพอใจในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรชัย ลิ้มพรจิตรวิไล (2548) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจที่มีต่อการท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่ว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับปานกลางเช่นกัน (ปัญญา ชุ่มสือ, 2547)

ด้านราคา คุณภาพการบริการ และสินค้า พบว่าหัตถ์เจ้าหลาวและแหลมสิงห์มีความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน ส่วนหัตถ์อื่นๆ แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญ 0.05 หัตถ์เจ้าหลาว และแหลมสิงห์เป็นหัตถ์ที่เป็นที่นิยมและมีชื่อเสียงในจังหวัดจันทบุรี ดังนั้นจึงมีนักท่องเที่ยวค่อนข้างมากเมื่อเปรียบเทียบกับหัตถ์คังวิมาน (ทัวร์ออนไทยดอทคอม, 2553) ส่งผลทำให้มีการแข่งขันค่อนข้างสูงในด้านราคา คุณภาพการบริการและสินค้า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวบริเวณหัตถ์เจ้าหลาว และแหลมสิงห์จึงไม่แตกต่างกัน ส่วนร้านอาหารในหัตถ์คังวิมานนั้นมีจำนวนน้อยค่อนข้างน้อย (ทัวร์ออนไทยดอทคอม, 2553) ดังนั้นจึงทำให้ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวบริเวณหัตถ์คังวิมานกับหัตถ์อื่นๆ แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามทั้ง 3 หัตถ์ต่างก็มีความพึงพอใจในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

ด้านภาษา พบว่านักท่องเที่ยวบริเวณหัตถ์เจ้าหลาวและคังวิมานมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้คังวิมานและแหลมสิงห์มีความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน ส่วนหัตถ์อื่นๆ คือหัตถ์เจ้าหลาวและแหลมสิงห์แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวในบริเวณหัตถ์เจ้าหลาว และคังวิมานมีความพึงพอใจด้านภาษาในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ม.ป.ป.) ซึ่งพบว่ากระแสการสื่อสารเป็นอุปสรรคที่สำคัญของการท่องเที่ยวไทย เนื่องจากว่าคนไทยส่วนใหญ่ ไม่กล้าสื่อสารภาษาต่างประเทศ แต่งานบริการด้านการท่องเที่ยวจะต้องมีการสื่อสารเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าทำให้ ผู้ประกอบการมีความเห็นว่าความพร้อมด้านภาษาในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรี หล้าแหล่ง (2553: 35) นอกจากนี้นักท่องเที่ยวในบริเวณหัตถ์แหลมสิงห์มีความพึงพอใจด้านภาษาในระดับมาก

เอกสารอ้างอิง

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. 2551. **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)**. ค้นวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2557 จาก <http://www.thaifta.com/thaifta/Home/tabid/36/ItemId/4374/ctl/Details/Mid/582/Default.aspx>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ม.ป.ป. **ข้อมูลการท่องเที่ยว ททท. สำนักงานระยอง**. ค้นวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2557 จาก <http://www.tat-chanthaburi.com/viewproducts.php?categoryID=37>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ม.ป.ป. **การส่งเสริมการท่องเที่ยว**. ค้นวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2557 จาก <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:thvkhkqc6nwj:www.tat.or.th/+&cd=1&hl=th&ct=clnk&gl=th>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ม.ป.ป. **การส่งเสริมการท่องเที่ยว**. ค้นวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2557 จาก <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:thvkhkqc6nwj:www.tat.or.th/+&cd=1&hl=th&ct=clnk&gl=th>
- ฉัตรชัย ลิ้มพรจิตรวิไล .2548. ค้นวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2557 จาก http://ebooks.dusit.ac.th/sdubook/openbook.nsp?view=IKNOW&db0=ThesisManagement&cid_bookid=201202261256318750000007387&cid_chapid=1000000001&recid=&numresults=10
- ทัวร์ออนไทย. 2553. **หัตถ์เจ้าหลาว**. ค้นวันที่ 16 ตุลาคม 2557 จาก <http://www.touronthai.com/หัตถ์เจ้าหลาว-40001004.html>
- ทัวร์ออนไทย. 2553. **หัตถ์แหลมสิงห์**. ค้นวันที่ 16 ตุลาคม 2557 จาก <http://www.touronthai.com/หัตถ์แหลมสิงห์-40000007.html>

- ทัวร์ออนไลน์. 2553. อ่าวคุ้งวิมาน. ค้นวันที่ 16 ตุลาคม 2557 จาก
<http://www.touronthai.com/อ่าวคุ้งวิมาน-40003002.html>
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- ปัญญา ซัมสือ. 2547. การพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไทยต่อการบริการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ
เขาสลอบ-ห้วยเกาส์ จังหวัดระยอง. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 2556. นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555 – 2559). ค้น
วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2557 จาก [http://www.nrct.go.th/th/ภาพรวมการวิจัยของประเทศไทย/นโยบาย
และยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ.aspx](http://www.nrct.go.th/th/ภาพรวมการวิจัยของประเทศ/นโยบาย
และยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ.aspx)
- ศศิประภา ชัยประสิทธิ์. 2553. การเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการท่องเที่ยวต่ออนาคตแห่ง
การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารนักบริหาร ปีที่ 31 ฉบับที่ 1 (ม.ค. - มี.ค.). หน้า 76-82.
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก. 2552. ฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนการจัดทำ
แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด. ค้นวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2557 จาก [http://www.eastosm.com/ระบบฐานขอมล
กมจังหวัด/ฐานขอมลกรมจังหวัดดานการท่องเที่ยว/tabid/972/language/th-TH/Default.aspx](http://www.eastosm.com/ระบบฐานขอมล
กมจังหวัด/ฐานขอมลกรมจังหวัดดานการท่องเที่ยว/tabid/972/language/th-TH/Default.aspx)
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. 2556. AEC+6. ค้นวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2557 จาก
<http://www.sme.go.th/SiteCollectionDocuments/White%20Paper/2556/report01.pdf>

ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับพฤติกรรมการทำงาน
ของพนักงาน บริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด
The Relationship between Job Motivation and Job Behaviors
of Employees in Murakami Manufacturing (Thailand) Company Limited

ศุภชาตกร ปองเสียม

สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานของพนักงานบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือพนักงานบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด ในพื้นที่ของบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด ได้มาโดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของสุทธาโร ยามาเน่ (Yamane, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 158 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่าการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และหาผลวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Pearson's product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีสถานภาพโสด มีอายุ 20 - 27 ปี มีระดับการศึกษา ม.6 หรือปวช. และเป็นพนักงานระดับปฏิบัติการ มีอัตราเงินเดือน 8,001 - 10,000 บาท และมีระยะเวลาการทำงาน 3 - 5 ปี

ระดับแรงจูงใจในการทำงานประกอบด้วย 1) ปัจจัยที่ใช้บำรุงรักษาจิตใจ พบว่า พนักงานบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด มีระดับแรงจูงใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามแต่ละด้านพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก และความมั่นคงในการทำงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับน้อย 2) ปัจจัยแรงจูงใจ พบว่า พนักงานบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด มีระดับแรงจูงใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามแต่ละด้านพบว่า การยอมรับนับถือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก และด้านความก้าวหน้ามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับน้อย

ระดับพฤติกรรมในการทำงาน พบว่า พนักงานบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด พบว่า มีระดับพฤติกรรมในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามแต่ละด้านพบว่า ด้านการคำนึงถึงผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก และด้านความสำนึกต่อหน้าที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง

ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด พบว่า แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงาน บริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาระดับความสัมพันธ์ พบว่า พฤติกรรมการทำงานของพนักงานมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงาน ในทิศทางเดียวกันโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับสูง ($r=0.752$)

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับพฤติกรรมการทำงาน ,แรงจูงใจการทำงาน, พฤติกรรมการทำงาน

Abstract

The objectives of this research were to study the motivations, job behavior of employee in the Murakami Manufacturing (Thailand) Company Limited., and study the relationship between the motivations on the behavior of the employees of Murakami Manufacturing (Thailand) Company Limited. The samples for this study were 158 employees in the Murakami Manufacturing (Thailand) Company Limited. The instrument for this study was questionnaire as rating scale. Data analysis was made by

statistical programs namely percentage, arithmetic mean, standard deviation and to test hypothesis by Pearson's product moment correlation coefficient.

The research results were found as follows:

The sample groups were mainly single female, aged between 20-27 years old, had high school or vocational, position operational level, earned between 8,001-10,000 baht and period of work between 3-5 years.

The level motivations include

The maintenance of psychological factors was at a medium level. While considering the results in detail, it was found that the highest mean was environment of work. The lowest was security of work.

The incentive factors was at a medium level. While considering the results in detail, it was found that the highest mean was in the recognition. The lowest was the progress.

The overall level of the behavior of employee in the Murakami Manufacturing (Thailand) Company Limited was at a good level. While considering the results in detail, it was found that the highest mean was in consideration. The lowest was sense of duty.

The relationship between the motivations on the job behavior of the employees of Murakami Manufacturing (Thailand) Company Limited was that the motivation associated with behaviors, with the significant level at .05. In the same direction, with a high correlation coefficient ($r = .752$).

Keyword: The Relationship between Job Motive and Job Behavior, Job Motive, Job Behavior

บทนำ

บุคคลากรในแต่ละองค์กรจะทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพนั้น เขาจำเป็นต้องมีความสามารถ มีความคิด และมีการทุ่มเทกำลังกายกำลังใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้กับองค์กร สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องบริหารจัดการเพื่อทำให้เกิดแรงขับเคลื่อน บุคคลากรในองค์กรให้มีความกระตือรือร้น ตั้งใจทำงาน อย่างเต็มความสามารถ วิธีนี้เรียกว่าแรงจูงใจ การสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดแรงขับเคลื่อน หรือกระตุ้นให้บุคคลากรปฏิบัติงานให้กับองค์กร อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาพร ปิ่นเจริญ 2547: 2)

บริษัทมูราคามิ แมนูแฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด เป็นผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ได้แก่ กระจกมองหลัง และได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) โดยบริษัทฯ ได้มีการนำเทคโนโลยีขั้นสูง มาใช้ในการผลิตและมีการพัฒนาปรับปรุงเครื่องจักรอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการคัดเลือกวัตถุดิบต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพก็มีส่วนสำคัญในการเพิ่มผลผลิตและเพิ่มผลกำไรให้กับบริษัทฯ พนักงานที่ปฏิบัติงานในการผลิต ถือว่ามีส่วนสำคัญอย่างมากในการผลิตชิ้นงานออกมาให้มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ พนักงานเป็นผู้ที่มีส่วนในการผลิตชิ้นงานตั้งแต่เริ่มป้อนวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิตจนกระทั่งผลิตออกมาเป็นชิ้นงาน ซึ่งปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นกับบริษัทฯ คือการที่พนักงานที่มีทักษะในการทำงานแล้ว ลาออกจากบริษัทฯ เป็นจำนวนมาก เป็นสาเหตุทำให้คุณภาพและประสิทธิภาพในการผลิตลดลง

สาเหตุของการลาออกจากปัจจัยหลายๆ ประการ ดังนั้นการจูงใจให้พนักงานมีความตั้งใจในการทำงาน และทำงานอยู่กับบริษัทมูราคามิ แมนูแฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัดนานๆ โดยไม่คิดจะลาออกจากบริษัทฯ นั้น ถือว่ามีส่วนสำคัญอย่างมากเพราะหมายถึงการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ หากปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้รับการแก้ไข ผลที่ตามมาอาจทำให้เกิดปัญหาคุณภาพของชิ้นงานที่ต่ำ การขาดแคลนแรงงาน การสูญเสียงบประมาณการอบรมพนักงานใหม่ ของเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต หรืออาจร้ายแรงกระทั่งการสูญเสียลูกค้า เพราะคุณภาพสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพ หรือส่งสินค้าไม่ทันตามกำหนดที่ลูกค้าต้องการ

ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเป็นพนักงานของบริษัทฯ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญจึงได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานบริษัทมูราคามิ แมนูแฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด โดยมุ่งหวังเพื่อให้ได้ประโยชน์ต่อบริษัทฯ รวมถึงองค์กรต่างๆ ในการเข้าถึงพฤติกรรมการทำงานของพนักงาน และทราบถึงปัญหา ของพนักงาน เพื่อให้พนักงานยังคงทำงานอยู่กับบริษัทฯ และยังสามารถนำผล

ของการศึกษาวิจัย ใช้เป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งจะทำให้การทำงานของพนักงานดีขึ้น มีความพึงพอใจ เกิดกำลังใจในการทำงาน ทั้งยังทำงานด้วยความเต็มใจ ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลที่ดีต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานของพนักงานบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานบริษัทมูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด เป็นการศึกษาเฉพาะพนักงานบริษัท ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 259 คน โดยการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามสูตรของ ทาโร ยามานะ (Yamane.1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 158 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ตามสัดส่วน (Stratified Proportional sampling)

ขั้นที่ 2 การสุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากจากบัญชีรายชื่อพนักงาน บริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะให้เลือกตอบ ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งพนักงาน รายได้ และระยะเวลาในการทำงานของพนักงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทางด้านแรงจูงใจ ได้แก่ ปัจจัยที่ช่วยบำรุงรักษาจิตใจ จำนวน 8 ด้าน คือ 1) นโยบายการบริหารองค์การ 2)การบังคับบัญชาควบคุมดูแล 3)ความสัมพันธ์กับบุคคลในองค์การ 4)เงินเดือนและผลตอบแทน 5)สภาพแวดล้อมในการทำงาน 6)ความมั่นคงในการทำงาน 7)สถานะทางอาชีพ และ 8)ความเป็นอยู่ส่วนตัว และปัจจัยแรงจูงใจ ประกอบด้วยคำถาม 6 ด้าน 1) ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน 2)การยอมรับนับถือ 3)ความก้าวหน้า 4)ลักษณะงานที่ท้าทาย 5)ความรับผิดชอบในงาน และ 6)ความเจริญเติบโตขององค์การ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทางด้านพฤติกรรมในการทำงานทั้ง 5 ด้าน คือ 1)การให้ความช่วยเหลือ 2)ความสำนึกต่อหน้าที่ 3)ความอดทนอดกลั้น 4)การคำนึงถึงผู้อื่น และ 5)การให้ความร่วมมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีแจกแบบสอบถามพร้อมทั้งขอให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนมาเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้วลงรหัสตามที่กำหนดไว้เพื่อทำการประมวลผลข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Pearson's product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พนักงานบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 158 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 55.70 มีสถานภาพโสดคิดเป็นร้อยละ 78.48 มีอายุ 20 - 27 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.90 มีระดับการศึกษา ม.6 หรือ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 43.04 เป็นพนักงานระดับปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 72.15 มีอัตราเงินเดือน 8,001 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.43 และมีระยะเวลาการทำงาน 3 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ

2. ระดับแรงจูงใจในการทำงาน มีระดับแรงจูงใจในด้านต่างๆดังนี้

2.1 ปัจจัยที่ใช้บำรุงรักษาจิตใจ สามารถแสดงค่าเฉลี่ยและระดับปัจจัยที่ใช้บำรุงรักษาจิตใจ ตามตาราง

ปัจจัยที่ใช้บำรุงรักษาจิตใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับปัจจัยที่ใช้บำรุงรักษาจิตใจ
1. นโยบายการบริหารองค์การ	3.23	0.512	ปานกลาง
2. การบังคับบัญชาควบคุมดูแล	3.03	0.259	ปานกลาง
3. ความสัมพันธ์กับบุคคลในองค์การ	3.19	0.357	ปานกลาง
4. เงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทน	2.75	0.417	ปานกลาง
5. สภาพแวดล้อมในการทำงาน	3.82	0.373	มาก
6. ความมั่นคงในการทำงาน	2.47	0.349	น้อย
7. สถานะทางอาชีพ	2.99	0.276	ปานกลาง
8. ความเป็นอยู่ส่วนตัว	3.37	0.257	ปานกลาง
รวม	3.11	0.219	ปานกลาง

จากตาราง พบว่า พนักงานมีระดับปัจจัยที่ใช้บำรุงรักษาจิตใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.11$, S.D. = 0.219) เมื่อพิจารณาตามแต่ละด้านพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$, S.D. = 0.373) และความมั่นคงในการทำงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.47$, S.D. = 0.349)

2.2 ปัจจัยแรงจูงใจ สามารถแสดงค่าเฉลี่ยและระดับปัจจัยแรงจูงใจ ตามตารางดังนี้

ปัจจัยแรงจูงใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับปัจจัยแรงจูงใจ
ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน	3.76	0.490	มาก
การยอมรับนับถือ	3.91	0.477	มาก
ความก้าวหน้า	2.36	0.376	น้อย
ลักษณะงานที่ท้าทาย	2.68	0.705	ปานกลาง
ความรับผิดชอบ	3.56	0.498	มาก
ความเจริญเติบโตขององค์การ	3.06	0.431	ปานกลาง
รวม	3.11	0.219	ปานกลาง

จากตาราง พบว่า พนักงานมีระดับปัจจัยแรงจูงใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.11$, S.D. = 0.219) เมื่อพิจารณาตามแต่ละด้านพบว่า การยอมรับนับถือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$, S.D. = 0.477) และด้านความก้าวหน้ามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.36$, S.D. = 0.376)

3. ระดับพฤติกรรมในการทำงาน สามารถแสดงค่าเฉลี่ยและระดับพฤติกรรมในการทำงาน ตามตารางดังนี้

พฤติกรรมในการทำงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับพฤติกรรมในการทำงาน
1. การให้ความช่วยเหลือ	3.42	0.439	มาก
2. ความสำนึกต่อหน้าที่	2.41	0.225	น้อย
3. ความอดทนอดกลั้น	2.69	0.304	ปานกลาง
4. การคำนึงถึงผู้อื่น	3.57	0.297	มาก
5. การให้ความร่วมมือ	3.12	0.335	ปานกลาง
รวม	3.42	0.439	มาก

จากตาราง พบว่า พนักงานมีระดับพฤติกรรมในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.42$, S.D. = 0.439) เมื่อพิจารณาตามแต่ละด้านพบว่า ด้านการคำนึงถึงผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$, S.D. = 0.297) และด้านความสำนึกต่อหน้าที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.69$, S.D. = 0.304)

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงาน ต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด พบว่า แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงาน บริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาระดับความสัมพันธ์ พบว่า พฤติกรรมการทำงานของพนักงานมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงาน ในทิศทางเดียวกันโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับสูง ($r=0.752$)

สรุปและอภิปรายผล

1. แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด พบว่า ระดับปัจจัยที่ใช้บำรุงรักษาจิตใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามแต่ละด้านพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก และด้านความมั่นคงในการทำงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับน้อย ส่วนปัจจัยแรงจูงใจมีระดับแรงจูงใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า การยอมรับนับถือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก และด้านความก้าวหน้ามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับน้อยทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า พนักงานบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด มีแรงจูงใจในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ว่าจะเป็นแรงจูงใจจากปัจจัยที่ใช้บำรุงรักษาจิตใจ อันประกอบด้วย นโยบายการบริหารองค์การ การบังคับบัญชาควบคุมดูแล ความสัมพันธ์กับบุคคลในองค์การ เงินเดือนและผลตอบแทน สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความมั่นคงในการทำงาน สถานะทางอาชีพ และความเป็นอยู่ส่วนตัว และปัจจัยแรงจูงใจอันประกอบด้วย แรงจูงใจด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน การยอมรับนับถือ ความก้าวหน้า ลักษณะงานที่ท้าทาย ความรับผิดชอบในงาน และความเจริญเติบโตขององค์การ สอดคล้องกับงานวิจัยของพะเยาว์ สุวรรณธาร (2550) สอดคล้องกับงานวิจัยของวัตร ก่อวงศ์กาญจน์ (2550) สอดคล้องกับงานวิจัยของนุชรรัตน์ โกงเกษร (2550) สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนีย์ อวยผล (2550) สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนภรณ์ บุญยานันต์ (2551) และสอดคล้องกับงานวิจัยของเศรษฐา เลื่อนทองคำ (2552)

2. พฤติกรรมในการทำงาน พบว่า พนักงานบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด พบว่า มีระดับพฤติกรรมในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามแต่ละด้านพบว่า ด้านการคำนึงถึงผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก และด้านความสำนึกต่อหน้าที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า พนักงานบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด มีพฤติกรรมในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง จนถึงระดับสูงแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้าน การให้ความช่วยเหลือ ซึ่งเพื่อนร่วมงานมีปัญหในการทำงานพนักงานของบริษัทเต็มใจและยินดีที่จะช่วยแก้ไข ยินดีที่จะช่วยสอนงานเพื่อนร่วมงานที่เข้ามาใหม่ ยินดีที่จะอำนวยความสะดวกต่อเพื่อนร่วมงาน และยินดีทำงานแทนเพื่อนร่วมงานหากเพื่อนร่วมงานขาดงาน การคำนึงถึงผู้อื่น ความอดทนอดกลั้น และการให้ความร่วมมือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของรัตนภรณ์ บุญยานันต์ (2551) และสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะรัศมี ดวงคำ (2552)

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงาน ต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด พบว่า แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงาน บริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาระดับความสัมพันธ์ พบว่า พฤติกรรมการทำงานของพนักงานมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงาน ในทิศทางเดียวกันโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับสูง จึงสรุปได้ว่าหากพนักงานมีแรงจูงใจที่สูงแล้วจะทำให้พนักงานมีพฤติกรรมในการทำงานที่สูงด้วยเช่นกัน ซึ่งเหมือนกับงานวิจัยของมัทธิมมาสระบัว (2552) แต่แตกต่างกันในระดับของผลการวิจัยคือ ผลการวิจัยของมัทธิมมาสระบัว ได้ระดับปานกลาง นั่นคือถ้าพนักงานมีแรงจูงใจในการทำงานมากจะส่งผลให้ผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี เป็นเพราะว่า พนักงานต้องปฏิบัติงานตามกฎระเบียบและวินัยของทางราชการ และต้องยึดกฎระเบียบตามที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ตลอดจนผลการปฏิบัติงานของพนักงาน จะเป็นฐานข้อมูลในการพิจารณาเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง ทำให้พนักงานตระหนักถึงผลการปฏิบัติงานในแต่ละด้าน ซึ่งต้องเป็นไปตามระเบียบ และข้อกฎหมายที่กำหนด และเป็นไปตามเป้าหมายของหน่วยงาน จึงทำให้ผลการปฏิบัติงานออกมาในระดับดี คือ แรงจูงใจในการทำงานกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานมีความสัมพันธ์

ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนีย์ อวยผล (2550) สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนภรณ์ บุญยานันต์ (2551)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาโดยพิจารณาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันอื่น ที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการทำงานของบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด มาใช้ในการวิจัย ที่นอกเหนือจากปัจจัยแรงจูงใจ เช่น ปัจจัยคุณภาพชีวิต ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กร เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และส่งผลต่อการกระตุ้นพฤติกรรมกรรมการทำงานให้พนักงานทำงานแบบเต็มประสิทธิภาพมากที่สุด อีกทั้งยังสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนและวางกลยุทธ์การบริหารธุรกิจ ต่อไปได้
2. ควรทำการศึกษาโดยพิจารณาตัวแปรอื่น ที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการทำงานของบริษัท มูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด มาใช้ในการวิจัย ที่นอกเหนือจากปัจจัยแรงจูงใจ เช่น ปัจจัยคุณภาพชีวิต ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กร เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และส่งผลต่อการกระตุ้นพฤติกรรมกรรมการทำงานให้พนักงานทำงานแบบเต็มประสิทธิภาพมากที่สุด อีกทั้งยังสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนและวางกลยุทธ์การบริหารธุรกิจ ต่อไปได้
3. ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับพฤติกรรมกรรมการทำงานของพนักงานของบริษัทอื่นที่มีธุรกิจคล้ายคลึงกับธุรกิจของมูราคามิ แมนูเฟคเจอร์ริง (ไทยแลนด์) จำกัด เพื่อนำมาเปรียบเทียบกัน จะได้นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ วางแนวทางการปรับปรุง พัฒนาการทำงานของบริษัทให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- นุชรรัตน์ โกองเกสร. 2550. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิตของบริษัททีเคอีเล็คโทรนิคส์ (ประเทศไทย) จำกัด. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ปิยะรัศมี ดวงคำ. 2552. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิตบริษัทเวีสเทิร์น ดิจิตอล (ประเทศไทย) จำกัด. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พะเยาว์ สุวรรณธาร. 2550. การศึกษาแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรโรงพยาบาลอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- มัชฌิมา สระบัว. 2552. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองสระบุรี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- รัตนภรณ์ บุญยานันต์. 2551. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท เวีสเทิร์น ดิจิตอล (ประเทศไทย) จำกัด. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- วัตร ก่อวงศ์กาญจน์. 2550. ปัจจัยที่มีผลกระทบบต่อความพึงพอใจในงานของข้าราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เศรษฐา เกื้อทองคำ. 2552. แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิตของบริษัทเบนซ์มาร์ค อิเลคทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) โคราช. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สถาพร ปิ่นเจริญ. 2547. การบริหาร : การสร้างแรงจูงใจในที่ทำงาน วารสาร มจ.วิชาการ. 4(1);4-6.
- เสาวนีย์ อวยผล. 2550. พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- Yamane, Taro. 1970. Statistic : An Introduction Analysis. 2 nd ed. New York : Harper and Row.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงานกับความผูกพันองค์กร ของพนักงานบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด

The Relationship between The Executive Leadership and Organizational Commitment of Employee Fuel in Pipeline Transportation Limited

จิรากร รอดทอง

สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงาน เพื่อศึกษาระดับความผูกพันองค์กรของพนักงาน และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงานกับความผูกพันองค์กรของพนักงาน บริษัทขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานบริษัทและลูกจ้างของบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด ได้มาโดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของสูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 105 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่าการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบความแตกต่างด้วย t-test และ F-test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และหาผลวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Pearson's product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 38 - 47 ปี มีสถานภาพการสมรสเป็นโสด มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีรายได้ 12,001 - 24,000 บาท มีระยะเวลาการทำงานต่ำกว่า 5 ปี เป็นพนักงานบริษัทและทำงานอยู่ฝ่ายปฏิบัติการระบบท่อและคลังน้ำมันกรุงเทพ

ระดับภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงาน พบว่า พนักงานบริษัทและลูกจ้างของบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด มีการปฏิบัติต่อภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงานด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงานด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก

ระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน พบว่า พนักงานบริษัทและลูกจ้างของบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด มีระดับความผูกพันต่อองค์กรโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า ความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่กำลังความสามารถเพื่อประโยชน์ขององค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก และเห็นว่าความต้องการที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกภาพขององค์กรต่อไป มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง

เปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการเปรียบเทียบ พบว่าพนักงานบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีความผูกพันไม่แตกต่างกัน

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงานกับความผูกพันองค์กรของพนักงาน บริษัทขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด พบว่า ความผูกพันองค์กรมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในระดับต่ำมาก คือ .26

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, ภาวะผู้นำ, ความผูกพันองค์กร, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

Abstract

The objectives of this research were to study the leadership of the executive, organizational commitment of employees in Fuel Pipeline Transportation Limited. And study the relationship between the executive leadership and organizational commitment of employee in Fuel Pipeline Transportation Limited. The samples for this study were 105 person of employee in the Fuel Pipeline Transportation Limited. The instrument for this study was questionnaire as rating scale. Data analysis was made by statistical programs namely percentage, arithmetic mean, standard deviation and to test hypothesis by t-

test, F-test at the .05 level of significance and Pearson's product moment correlation coefficient. The research results were found as follows:

1. The sample groups were mainly male, aged between 38-47 years old, marital status is single, had bachelor's degree or equivalent, earned between 12,001-24,000 baht and period of work less than 5 years, and working in the oil and gas operations in Bangkok.
2. The overall level of the leadership of the executive in the Fuel Pipeline Transportation Limited was at a good level. While considering the results in detail, it was also found that the highest mean, in leadership of the management and the consideration for the families. The lowest was leadership of the management team and the intellectual stimulation.
3. The overall level of the organizational commitment of employees in the Fuel Pipeline Transportation Limited was at a good level. While considering the results in detail, it was also found that the highest mean, in willingness to exert full capacity for the benefit of the organization. The lowest was Needs to remain a member of the following organizations.
4. Comparison the organizational commitment of employees by personal factors. The results showed that employees in the Fuel Pipeline Transportation Limited who have a different personal factors, have organizational commitment is not different.
5. The relationship between the leadership of executive on the organizational commitment of the employees in Fuel Pipeline Transportation Limited was at motivation is associated with behaviors, with the significant level at .05. In the same direction, with a low correlation coefficient ($r = .26$).

Keyword: Relationship, Leadership, Organizational Commitment, Valaya Alongkorn Rajabhat University

บทนำ

พฤติกรรมองค์การ เป็นการศึกษาถึงผลกระทบของพฤติกรรมระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล และสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น ทั้งภายในและภายนอกองค์การ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์การ เพื่อที่จะนำความรู้และความเข้าใจไปประยุกต์ให้องค์การสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด (ณัฐพันธ์ เขจรนันทน์ 2551: 31)

และในทศวรรษที่ผ่านมาการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพมีจำนวนมาก แต่มีแนวคิดทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับและกล่าวถึงกันมากคือ “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง” ซึ่งมีงานวิจัยนับหมื่นๆ เรื่องที่สนับสนุนทฤษฎีนี้ในทั่วโลกและยืนยันว่า ทฤษฎีดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ และสามารถพัฒนาให้เกิดภาวะผู้นำได้ในทุกองค์การ และในประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์การที่อยู่ในอเมริกา ยุโรป หรือในเอเชีย สำหรับในเอเชีย ต่างก็มีการศึกษาวิจัยในองค์การธุรกิจอุตสาหกรรมทั้งขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ โดยเฉพาะในประเทศญี่ปุ่น ฮองกง สิงคโปร์ และในประเทศไทยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้มีอิทธิพลต่อองค์การอย่างมาก ได้แก่ ประสิทธิภาพขององค์การ การปฏิบัติงานของกลุ่มและของผู้ได้บังคับบัญชา เจตคติต่อการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์การ และพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี รวมถึงการพัฒนาบุคลากรในองค์การ เป็นต้น (อ้างอิงจากบทความ ดร.รัตติกรณ์ จงวิศาล)

ดังนั้นคณะผู้บริหารขององค์การจึงมักมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์การและการปรับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงานของพนักงานเพื่อหวังให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะและศักยภาพของพนักงานเกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ ด้วยความเต็มใจและทุ่มเทพลังงานพลังใจในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความจงรักภักดี ความผูกพันต่อองค์การ และส่งผลถึงความสำเร็จตามบรรลุเป้าหมายที่วางไว้และมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลขององค์การ

และในส่วนองค์การที่ผู้วิจัยทำการศึกษานี้ก็เป็นอีกองค์การหนึ่งที่ประสบกับปัญหาการลาออกของพนักงาน ซึ่งมีอัตราการลาออกเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ซึ่งพนักงานที่ลาออกเหล่านั้นส่วนหนึ่งเป็นพนักงานที่ดี มีความรู้ มีความสามารถ เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสำหรับองค์การ เมื่อพนักงานเหล่านั้นลาออกส่งผลให้องค์การขาดบุคลากรอันจะทำประโยชน์ให้แก่องค์การ ทำให้เกิดความล่าช้าในการพัฒนาองค์การ ตลอดจนการสูญเสียเงินลงทุนและเวลาในการสรรหา คัดเลือก และการฝึกอบรมพนักงานใหม่ให้มีความสามารถและศักยภาพทัดเทียมกับพนักงานเดิมที่ได้ลาออกไปจากสถิติการลาออกของพนักงานในช่วงปี 2553 จนถึงเดือนพฤษภาคม 2556 พบว่า มีอัตราการลาออกของพนักงานที่สูงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การเพิ่มขึ้นของ

อัตราการลาออกของพนักงานในองค์กร ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลให้พนักงานลาออกจากองค์กร เพื่อหาแนวทางที่จะทำให้พนักงานที่ตั้งใจจะลาออกจากองค์กร ตลอดจนพนักงานที่อยู่ในองค์กรทุกคนมีความรู้สึกผูกพันกับองค์กร มีความต้องการที่จะอยู่ทำงานเพื่อองค์กรต่อไป เพราะทฤษฎีเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กรเสนอแนะว่า ความผูกพันต่อองค์กรจะนำไปสู่ผลลัพธ์ของพฤติกรรมหลายๆ อย่าง เช่น เมื่อพนักงานมีความผูกพันต่อองค์กรสูงก็จะส่งผลให้มีความพยายามที่จะทำงานมากขึ้น มีพฤติกรรมการทำงานในระดับดี อยู่กับองค์กรได้นาน ลดการขาดงาน ตลอดจนลดอัตราการลาออกจากงานด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำคณะผู้บริหารงานกับความผูกพันของพนักงานของบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด โดยการศึกษาในครั้งนี้จะเน้นที่ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร เพื่อจะได้หาวิธีเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กรให้เหมาะสม และเพื่อรักษาพนักงานที่มีศักยภาพสูงของบริษัทไว้ อันจะส่งผลให้บริษัทมีความมั่นคงเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในอุตสาหกรรมตลอดไป ผลการศึกษาที่จะได้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารใช้ในการวางแผน การบริหารการจัดการ การพัฒนาบุคลากรอย่างมีเป้าหมายเพื่อความผูกพันต่อองค์กรในการปฏิบัติงานพนักงานเพื่อเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงาน บริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด
2. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงาน บริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด
3. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันของพนักงาน บริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงานกับความผูกพันของพนักงาน บริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำคณะผู้บริหารงานกับความผูกพันของพนักงาน บริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด โดยศึกษาตามกรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวความคิดตามแนวคิดของ (Bass; & Avolio. 1991) และแนวคิดของ สเตียร์ส และพอร์ตเตอร์ (Steers & Porter, 1977) ทำการศึกษาวิจัยเฉพาะบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด พนักงานบริษัทและลูกจ้างของบริษัท ซึ่งถือเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 141 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) คือ ขั้นที่ 1 แบ่งเป็นแบบชั้นภูมิ ตามสัดส่วน และขั้นที่ 2 การสุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากจากบัญชีรายชื่อพนักงาน ให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาการทำงาน ตำแหน่งงาน และแผนกที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 บรรยากาศองค์กร ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีของ Bass; & Avolio.

ตอนที่ 3 ความผูกพันต่อองค์กร ได้แก่ ความเชื่อมั่นและยอมรับในเป้าหมายขององค์กร ความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มกำลังสามารถเพื่อประโยชน์ขององค์กร และความต้องการที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกภาพขององค์กรต่อไปซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีของ Steers

ซึ่งคำถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close-ended Response Question) มีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple Choice Question) และให้เลือกเพียงคำตอบเดียว โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลแบบอัตราภาคชั้น (Interval Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีแจกแบบสอบถามพร้อมทั้งขอให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนมาเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้วลงรหัสตามที่กำหนดไว้เพื่อทำการประมวลผลข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t Test) ค่าเอฟ (F-test) เมื่อพบความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé test) และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Pearson's product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานและลูกจ้างของบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด จำนวน 105 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 74 คน ร้อยละ 70.48 มีอายุ 38 - 47 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.43 มีสถานภาพการสมรสเป็นโสด คิดเป็นร้อยละ 47.62 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 82.86 มีรายได้ 12,001 - 24,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 69.53 มีระยะเวลาการทำงานต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.76 เป็นพนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 76.19 และทำงานอยู่ฝ่ายปฏิบัติการระบบท่อและคลังน้ำมันกรุงเทพ คิดเป็นร้อยละ 24.76

2. ระดับภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงาน โดยแสดงค่าเฉลี่ยและภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงาน ดังนี้

ภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงาน	\bar{x}	S.D.	ระดับปฏิบัติ
1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	3.47	0.842	มาก
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	3.44	0.783	มาก
3. การกระตุ้นทางปัญญา	3.41	0.806	มาก
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	3.63	0.779	มาก
รวม	3.49	0.745	มาก

จากตาราง พบว่า ระดับการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.49$, S.D. = 0.745) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ ภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงาน ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{x} = 3.63$, S.D. = 0.779) มีระดับปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{x} = 3.47$, S.D. = 0.842) การสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{x} = 3.44$, S.D. = 0.783) และต่ำสุดคือด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{x} = 3.41$, S.D. = 0.806) ตามลำดับ

3. ระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน โดยแสดงค่าเฉลี่ยและระดับความผูกพันต่อองค์กร ดังนี้

ความผูกพันต่อองค์กร	\bar{x}	S.D.	ระดับความผูกพัน
1. ความเชื่อมั่นและการยอมรับในเป้าหมายขององค์กร	3.52	0.675	มาก
2. ความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อประโยชน์ขององค์กร	3.73	0.685	มาก
3. ความต้องการที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกภาพขององค์กรต่อไป	3.38	0.621	ปานกลาง
รวม	3.54	0.595	มาก

จากตาราง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานบริษัทและลูกจ้างของบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด มีระดับความผูกพันต่อองค์กรโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.54$, S.D. = 0.595) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ ความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อประโยชน์ขององค์กร ($\bar{x} = 3.73$, S.D. = 0.685) ความเชื่อมั่นและการยอมรับในเป้าหมายขององค์กร ($\bar{x} = 3.52$, S.D. = 0.675) และต่ำสุดคือเห็นว่าความต้องการที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกภาพขององค์กรต่อไป ($\bar{x} = 3.38$, S.D. = 0.621) ตามลำดับ

4. เปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการเปรียบเทียบ พบว่า พนักงานบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีผลต่อความผูกพันในองค์กร ประกอบด้วย เพศ อายุ

สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อายุงาน ตำแหน่งงาน และแผนกที่ปฏิบัติงาน ที่แตกต่างกัน มีความผูกพันไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.1 พนักงานบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความผูกพันในองค์กรของพนักงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.2 พนักงานบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความผูกพันในองค์กรของพนักงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.3 พนักงานบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด ที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีความผูกพันในองค์กรของพนักงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.4 พนักงานบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความผูกพันในองค์กรของพนักงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.5 พนักงานบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด ที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความผูกพันในองค์กรของพนักงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.6 พนักงานบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด ที่มีอายุงานแตกต่างกัน มีความผูกพันในองค์กรของพนักงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.7 พนักงานบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด ที่มีตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีความผูกพันในองค์กรของพนักงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.8 พนักงานบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด ที่มีแผนกที่ปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความผูกพันในองค์กรของพนักงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงานกับความผูกพันองค์กรของพนักงาน บริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด

ภาวะผู้นำ	ความผูกพันองค์กร		
	1. ความเชื่อมั่นและการยอมรับในเป้าหมายขององค์กร	2. ความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่กำลังความสามารถเพื่อประโยชน์ขององค์กร	3. ความต้องการที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกภาพขององค์กรต่อไป
การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	✓		
การสร้างแรงบันดาลใจ	✓		
การกระตุ้นทางปัญญา	✓		
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	✓		

✓ หมายความว่า มีความสัมพันธ์

จากตารางพบว่า ภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีความสัมพันธ์กับความผูกพันองค์กรของพนักงาน บริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ ด้านความเชื่อมั่นและการยอมรับในเป้าหมายขององค์กร

และไม่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันองค์กรของพนักงาน บริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่กำลังความสามารถเพื่อประโยชน์ขององค์กร และด้านความต้องการที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกภาพขององค์กรต่อไป

ดังนั้นจึงสามารถสรุปผลการวิจัยตามสมมติฐานการวิจัย ได้ว่า ภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันองค์กรของพนักงานบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดความสัมพันธ์ ตามตารางถัดไป ดังนี้

ความสัมพันธ์	ความผูกพันองค์กร	
	r	Sig
ภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงาน	.260	.007**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง พบว่า ภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงาน มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 กับ ความผูกพันองค์กรของพนักงานบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด หมายความว่า ภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาระดับความสัมพันธ์ พบว่า ภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันองค์กรของพนักงานบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด ในทิศทางเดียวกันโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในระดับต่ำมาก คือ .260

สรุปและอภิปรายผล

1. ระดับภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานบริษัทและลูกจ้างของบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงานด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงานด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชานนทร์ ปวงละคร (2551) ได้ศึกษาเรื่องความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ กลุ่มธุรกิจน้ำมัน โดยวัดองค์ประกอบของความผูกพัน 5 ด้าน คือ ด้านองค์การ ด้านงาน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านภาวะผู้นำ และด้านความผูกพันในภาพรวม ซึ่งผลการศึกษา พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของความผูกพันต่อองค์กรทั้ง 5 ด้านโดยรวม 0.964 ซึ่งเป็นค่าที่สูงมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของญาณิกันต์ ไผ่เจริญ (2553) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชากับความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการฝ่ายช่าง บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการกระตุ้นทางปัญญามีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของรสสุคนธ์ วีระเสถียร (2553) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารู้ความสามารถของตนเอง ภาวะผู้นำ ความเหนียวแน่นภายในกลุ่มกับผลการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชา บริษัท เอ็นเอ็มบี-มินิแบ ไทย จำกัด ผลการวิจัยพบว่า ระดับของการบริหารู้ความสามารถของตนเอง ระดับภาวะผู้นำ ระดับความเหนียวแน่นภายในกลุ่มและระดับผลการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชา อยู่ในระดับสูง และสนับสนุนงานวิจัยของเฮนเนสและคนอื่น ๆ

2. ระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานบริษัทและลูกจ้างของบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด มีความคิดเห็นต่อความผูกพันต่อองค์กร โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า ความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อประโยชน์ขององค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก และเห็นว่าความต้องการที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกภาพขององค์กรต่อไป มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชานนทร์ ปวงละคร (2551) ได้ศึกษาเรื่องความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ กลุ่มธุรกิจน้ำมัน ซึ่งผลการศึกษา พบว่า องค์ประกอบของความผูกพันด้านองค์การ ด้านงาน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านภาวะผู้นำมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุธินี เดชะตา (2551) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด(มหาชน) ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ Richard E. Walton ผลการศึกษาพบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานระดับจัดการ แตกต่างจากพนักงานระดับบังคับบัญชาและพนักงานระดับปฏิบัติการ คุณภาพชีวิตการทำงานที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรมีเพียง 3 ด้าน คือด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอ ด้านโอกาสในการพัฒนาขีดความสามารถของตนเองและด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของชาญวุฒิ บุญชม (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องความผูกพันต่อองค์กร: ศึกษา

เฉพาะกรณีบุคลากรโรงเรียนอิสลามสันติชน ผลการศึกษาพบว่า ในด้านระดับความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กรในภาพรวม ได้พบว่าประชากรมีระดับความผูกพันอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในตัวแปรด้านความหวังในอนาคตขององค์กร และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในตัวแปรด้านการยอมรับเป้าหมายและนโยบายขององค์กร

3. เปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการเปรียบเทียบ พบว่า พนักงานบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ต่อเดือน อายุงาน ตำแหน่ง และแผนกที่ปฏิบัติงาน ที่แตกต่างกัน มีความผูกพันไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณิกานต์ ไผ่เจริญ (2553) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชากับความพึงพอใจ ในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการฝ่ายช่าง บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า พนักงานฝ่ายช่างบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ที่มีเพศที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจในการทำงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงานกับความผูกพันองค์กรของพนักงาน บริษัท ขนส่ง น้ำมันทางท่อ จำกัด พบว่า ความผูกพันองค์กรมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 โดยมีมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในระดับต่ำมาก คือ .260 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเมื่อคณะผู้บริหารงานมีภาวะผู้นำที่สูงขึ้นก็จะทำให้พนักงานมีความผูกพันต่อองค์กรเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ทิวาวรรณ ปิ่นสุวรรณ (2550) ที่ได้ทำการศึกษารวบรวม การรับรู้การเปลี่ยนแปลงองค์กรกับขวัญกำลังใจในการ ปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยพบว่า การรับรู้การเปลี่ยนแปลงองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับขวัญใจ ในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และ 4) การรับรู้การเปลี่ยนแปลงองค์กรไม่มีความสัมพันธ์กับผลการ ปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิดา เรืองทวีป (2552) ศึกษาความสัมพันธ์ของการรับรู้ภาวะผู้นำ และทัศนคติต่อการ ปฏิบัติงานตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 กับความทุ่มเทของพนักงานห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์(1) เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะผู้นำกับความทุ่มเทของพนักงานห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์และ (2) เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 กับความทุ่มเทของพนักงานห้องปฏิบัติการทาง วิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานของห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์แห่งหนึ่ง จำนวน 184 คน จากผลการศึกษาครั้งนี้ ยังพบว่า การรับรู้ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความทุ่มเทของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญระดับ .01 ทัศนคติต่อการ ปฏิบัติงานตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความทุ่มเทของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญระดับ .01 การ รับรู้ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความทุ่มเทของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญระดับ .01 ด้านการรู้การคิด ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านพฤติกรรม ทัศนคติต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานISO/IEC 17025 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความทุ่มเท ของพนักงานด้านการรู้การคิด ด้านอารมณ์ความรู้สึก และด้านพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชานนทร์ ปวงละคร (2551) ได้ศึกษาเรื่องความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ กลุ่มธุรกิจน้ำมัน โดยวัดองค์ประกอบของความผูกพัน 5 ด้าน คือ ด้านองค์กร ด้านงาน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้าน ภาวะผู้นำ และด้านความผูกพันในภาพรวม ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมมีระดับความคิดเห็นด้วย มากที่สุด ส่วนงานที่สังกัดและอัตราเงินเดือนมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ความผูกพันต่อองค์กรด้านภาพรวมต่อ พบว่า พนักงานมีความผูกพันต่อองค์กร (Engaged) ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ความผูกพันด้านองค์กร ด้านงาน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันต่อ องค์กรด้านภาพรวม โดยมีค่าความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.489 ความผูกพันด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อความ ผูกพันต่อองค์กรด้านภาพรวมมากที่สุด (B = 0.281) สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐฤทธิ์ ศรีภักดี (2552) ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำของหัวหน้างาน ความรู้ในงานที่ทำและบรรยากาศขององค์กร ต่อความผูกพันต่อองค์กรของ พนักงานในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ผลการวิเคราะห์พบว่า ภาวะผู้นำของ หัวหน้างานโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r = 0.32) ความรู้ในงานที่ทำงานโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r = 0.26) บรรยากาศของการทำงานโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 (r = 0.49) ภาวะผู้นำของหัวหน้างาน และบรรยากาศขององค์กร สามารถร่วมกันทำนายความผูกพันต่อองค์กรของ พนักงานบริษัทผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัด ลำพูน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานที่ผูกพันต่อองค์กรมากกับพนักงานที่ผูกพันต่อองค์กรน้อย ในปัจจัยลักษณะทาง ประชากรไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของญาณิกานต์ ไผ่เจริญ (2553) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการฝ่ายช่าง บริษัท

การบินไทย จำกัด (มหาชน) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมทุกด้าน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงาน ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานเป็นอันดับสูงสุด และด้านการสร้างแรงบันดาลใจไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของรศสุคนธ์ วีระเสถียร (2553) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ กับผลการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชา บริษัท เอ็นเอ็มบี-มินิแบ ไทย จำกัด ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของKrishnan (2005) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิก (leader-member exchange) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ระบบการประเมินคุณค่าของบุคคลเกี่ยวกับความรู้สึกทั้งที่มีต่อตนเองและต่องานของเขา (value system congruence) กับประสิทธิผลขององค์การ ความพึงพอใจ ความพยายามในการทำงานเพิ่มมากขึ้น และความตั้งใจจะออกจากงาน ของผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ในองค์การที่ไม่แสวงผลกำไรในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นตัวพยากรณ์ประสิทธิผลขององค์การความพึงพอใจ และความพยายามในการทำงานเพิ่มมากขึ้น ได้ดีกว่าการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิก และระบบการประเมินคุณค่า นอกจากนี้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิก มีความสัมพันธ์ลบกับความตั้งใจจะออกจากงาน โดยการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิก เป็นตัวพยากรณ์ความตั้งใจจะออกจากงานได้ดีกว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารงานกับพนักงานขององค์การแห่งหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น จึงควรที่จะขยายขอบเขตของกลุ่มประชากรออกไป โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กว้างขึ้น เปรียบเทียบกัน จะได้นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ วางแนวทางการปรับปรุง พัฒนากลยุทธ์การทำงาน และพัฒนากระบวนการบริหารให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป
2. ควรทำการศึกษาโดยพิจารณาตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันขององค์การของพนักงาน เนื่องจากยังมีตัวแปรที่คาดว่าจะมีความเกี่ยวข้องและสามารถพยากรณ์ความผูกพันขององค์การของพนักงาน ซึ่งจะทำให้เป็นประโยชน์ต่อวงการวิจัย และเป็นข้อมูลให้แก่องค์การที่สนใจต่อไป
3. ควรศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์การทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด

เอกสารอ้างอิง

- ชนิตา เรืองทวีป. 2552. ความสัมพันธ์ของการรับรู้ภาวะผู้นำ และทัศนคติต่อการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 กับความทุ่มเทของพนักงานห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชาญวุฒิ บุญชม. 2553. ความผูกพันต่อองค์การ: ศึกษาเฉพาะกรณีบุคลากรโรงเรียนอิสลามสันติชน. ภาคนิพนธ์ สาขาวิชาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชานนทร์ ปวงละคร. 2551 . ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ กลุ่มธุรกิจน้ำมัน. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ญาณิกานต์ ไผ่เจริญ. 2553. ความพึงพอใจในการทำงาน ของพนักงานระดับปฏิบัติการฝ่ายช่าง บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน). ภาคนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ณัฐพันธ์ เขจรนนท์. 2551. พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ทิวาวรรณ ปันสุวรรณ. 2550. การรับรู้การเปลี่ยนแปลงองค์การกับขวัญในการปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงานของพนักงาน: ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานของ บริษัทบางซื่อโรสไฟเจียแม็ง จำกัด. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- รศสุคนธ์ วีระเสถียร. 2553. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ภาวะผู้นำ ความเหนียวแน่นภายในกลุ่มกับผลการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชา บริษัทเอ็มเอ็มบี-มินิแบ ไทย จำกัด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. 2548. ผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุธินี เดชะตา. 2551. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของ พนักงานบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1991). Transformational Leadership Development. Pola Alto, California: Consulting Psychologists.

Krishnan, J., and Y. Zhang. 2005. Auditor Litigation Risk and Corporate Disclosure of Quarterly Review Report. Auditing: A Journal of Practice & Theory, 24 (Supplement), 115-138.

Steers, R.M., & Porter, L.W. (1977). Organization Effectiveness. California: Goodyear Publishers Inc.

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สภาพและปัญหาการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี

Condition And problems using the information contained in the Internet network
under Saraburi primary educational service area office.

ชยพล คชจันทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทคัดย่อ

การวิจัยการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี และเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีปีการศึกษา 2556 จำนวน 360 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญและมีค่าความเชื่อมั่น 0.849 และ 0.864 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่าสภาพการใช้ระบบสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การตรวจสอบข้อมูลการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศการประมวลผลข้อมูลการเก็บรวบรวมข้อมูลและการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ปัญหาการใช้ระบบสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้การประมวลผลข้อมูลการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศการเก็บรวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาพการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศ ตำแหน่ง และระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วน อายุ และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัญหาการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา อายุ และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

Abstract

This research aimed to condition and problems using the information contained in the Internet network under Saraburi primary educational service area office and to compare the Condition And problems using the information contained in the Internet network. under Saraburi primary educational service area office When classified by sex, age, position, educational background, and size schools . sample The administrators and teachers. Under the Office of Elementary Sara academic year 2556 , 360 were used in the research were a scale of 5 levels constructed by the researcher verified the accuracy of the experts and the reliability of 0.849 and 0.864. data were analyzed by applying the average. Standard deviation, t-test, one-way ANOVA . And the average value pairs by means of Scheffe .

The findings indicated that conditions of use of information systems in networks of schools under the office of elementary Saraburi. The overall level. Average sort descending , is to check the data. storage of Information data processing data collection and navigation information to users problems of

information systems in networks of schools under the office of elementary Saraburi. overall is moderate. average descending sort is to bring information to users data processing storage of Information data collection and data monitoring condition and problems using the information contained in the Internet network under Saraburi primary educational service area office school administrators and teachers who have sex, position, and educational level did not differ in terms of age and education on performance different at a statistically significant level. 05 condition and problems using the information contained in the Internet network under Saraburi primary educational service area office school administrators and teachers who have sex, position, educational age and education on performance different level did not differ

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559 กล่าวว่า ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งตอบสนองต่อการดำรงชีวิตของประชาชนมากยิ่งขึ้น ทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นาโนเทคโนโลยี เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการทำงานของสมองและจิต ประเทศที่พัฒนาเทคโนโลยีได้เข้าจะกลายเป็นผู้ซื้อและมีผลิตภัณฑ์ต่าง ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ และการเข้าถึงเทคโนโลยีที่ไม่เท่าเทียมกันของกลุ่มคนในสังคมจะก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนา จึงเป็นความท้าทายในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและลดความเหลื่อมล้ำ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, หน้า 3)

กระทรวงศึกษาธิการ มีวิสัยทัศน์ในการเป็นองค์กรหลักที่มุ่งจัดการและส่งเสริมการศึกษา ให้ประชาชน มีคุณธรรม นำความรู้ มีคุณภาพ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง ตามหลักการเศรษฐกิจพอเพียง เสริมสร้างสังคมคุณธรรม พัฒนาสังคมฐานความรู้ ให้ยืนหยัดในเวทีโลกบนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยมีพันธกิจในการเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา เพื่อเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชน ด้วยการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา รวมถึงการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ดำเนินการจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2554-2556 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดการใช้สารสนเทศที่สามารถบรรลุภารกิจด้านต่างๆ ด้วยความพร้อมที่จะรองรับการบริหารจัดการและการเรียนการสอน (แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2554 – 2556, หน้า 1)

ระบบสารสนเทศของหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นของรัฐบาลและเอกชนได้มีการขยายตัว จากการรวบรวมข้อมูลที่มาจากภายในองค์กรไปสู่การเชื่อมโยงกับแหล่งข้อมูลจากสิ่งแวดล้อมภายนอกทั้งจากภายในท้องถิ่น จังหวัด และระดับประเทศ ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีศักยภาพสูงขึ้นไป เพื่อสร้างระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (management information system : MIS) ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงาน และขีดความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารศึกษาในปัจจุบัน แต่ปัญหาที่น่าเป็นห่วงคือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในศักยภาพและขอบเขตของการใช้งานระบบสารสนเทศ นอกจากนี้บุคลากรบางส่วนยังขาดความเข้าใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ (ณัฐพันธ์ เจริญนทร์, และไพบูลย์ เกียรติโกมล, 2545, หน้า 37)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต นั้นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ต่อการบริหารการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับโดยสถานศึกษาจะเป็นแหล่งข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการจะใช้ฐานข้อมูลประกอบการ การวางแผนการบริหารงาน และการพัฒนางานในด้านต่างๆ ของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการใช้ระบบสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงคุณภาพการจัดระบบสารสนเทศในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจากจำนวนประชากร 3,586 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ปีการศึกษา 2556 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 360 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 135 คน และครู 225 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเป็นแบบสอบถาม (check list) เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 8 ข้อ การตรวจสอบข้อมูล จำนวน 5 ข้อ การประมวลผลข้อมูล จำนวน 6 ข้อ การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ จำนวน 7 ข้อ และการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ จำนวน 5 ข้อ มีลักษณะเป็นตัวเลขมาตราส่วนประมาณค่า (numerical rating scale) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ของสถานศึกษา เท่ากับ 0.849 และแบบสอบถามด้านปัญหาการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 5 ข้อ การตรวจสอบข้อมูล จำนวน 6 ข้อ การประมวลผลข้อมูล จำนวน 6 ข้อ การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ จำนวน 8 ข้อ และการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ จำนวน 6 ข้อ มีลักษณะเป็นตัวเลขมาตราส่วนประมาณค่า (numerical rating scale) มี 5 ระดับ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่องสภาพการใช้ระบบสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การตรวจสอบข้อมูลการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศการประมวลผลข้อมูลการเก็บรวบรวมข้อมูลและการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ปัญหาการใช้ระบบสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้การประมวลผลข้อมูลการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศการเก็บรวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล

1. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 สภาพด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายข้อ เรียง 3 ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) มีการนำเครื่องมือ/แบบฟอร์มที่ใช้จัดเก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมต่างๆ เช่น E-office มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ผู้เกี่ยวข้องให้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงและเป็นปัจจุบัน และ 3) มีการใช้เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลแก่ผู้ให้ข้อมูลอย่างชัดเจนส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ มีการกำหนดรายการข้อมูลที่จะต้องจัดเก็บอย่างเป็นระบบ

1.2 ปัญหาด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ภาพรวม และรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง เรียง 3 ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ขาดการทำปฏิทินหรือกำหนดช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระบบอินเทอร์เน็ตที่ชัดเจน 2) ไม่มีการแต่งตั้ง/มอบหมายผู้รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมข้อมูล และ 3) เครื่องมือ/แบบสอบถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลไม่ครอบคลุมตามลักษณะ ส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ การใช้โปรแกรมระบบบริหารจัดการเอกสาร (E-office) ไม่มีประสิทธิภาพทำให้ได้รับข้อมูลล่าช้า

2. ด้านการตรวจสอบข้อมูล

2.1 สภาพด้านการตรวจสอบข้อมูล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.56, S.D. = 0.86) พิจารณารายข้อ เรียง 3 ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) มีการกำหนดวิธีการควบคุมการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล 2) มีการควบคุมตรวจสอบข้อมูลสารสนเทศให้มีความถูกต้องครบถ้วน สมบูรณ์ และ 3) มีการควบคุมการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมหลังจากตรวจสอบแล้วส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ มีการควบคุมตรวจสอบข้อมูลสารสนเทศให้ตรงความต้องการของผู้ใช้ทุกครั้ง

2.2 ปัญหาด้านการตรวจสอบข้อมูล ภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมากพิจารณารายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง เรียง 3 ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ขาดการกำหนดวิธีการควบคุมการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล 2) ข้อมูลที่เก็บรวบรวมไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ และ 3) ขาดการตรวจสอบข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ ขาดการควบคุมการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลและสารสนเทศ ให้เป็นปัจจุบันเสมอ

3. ด้านการประมวลผลข้อมูล

3.1 สภาพด้านการประมวลผลข้อมูล ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายชื่อ เรียง 3 ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) บุคลากรที่รับผิดชอบการประมวลผลข้อมูลมีความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์/สถิติอย่างดี 2) เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องมือที่ใช้ในการประมวลผลข้อมูลมีเพียงพอกับการใช้งาน และ 3) บุคลากรที่รับผิดชอบมีทักษะความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ในการการประมวลผลข้อมูลส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ มีการประมวลผลข้อมูลสารสนเทศตรงตามความต้องการและจุดมุ่งหมายของผู้ใช้ข้อมูลสารสนเทศ

3.2 ปัญหาด้านการประมวลผลข้อมูล ภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายชื่อ เรียง 3 ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ขาดผู้เกี่ยวข้องให้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงและเป็นปัจจุบัน 2) เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องมือที่ใช้ในการประมวลผลข้อมูลไม่เพียงพอกับการใช้งาน และ 3) ขาดคนนำคอมพิวเตอร์และเครื่องมือที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพมาใช้ในการประมวลผลข้อมูลส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ บุคลากรที่รับผิดชอบขาดทักษะ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ในการการประมวลผลข้อมูล

4. ด้านการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ

4.1 สภาพด้านการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายชื่อ เรียง 3 ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ผู้บริหารและบุคลากรสามารถใช้โปรแกรมระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ 2) มีการส่งเสริม สนับสนุน ให้มีวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศอย่างเพียงพอ และ 3) มีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย

4.2 ปัญหาด้านการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายชื่อ เรียง 3 ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ขาดการจำแนกหมวดหมู่ของข้อมูลและสารสนเทศในการเก็บรักษา 2) ไม่มีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศและ 3) ไม่มีการจัดให้แหล่งรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศไว้ในสถานศึกษาอย่างชัดเจน

5. ด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้

5.1 สภาพด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ ภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง เรียง 3 ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) มีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการนำระบบสารสนเทศไปใช้ 2) มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศให้ผู้เกี่ยวข้องทราบโดยทั่วถึง และ 3) มีการรายงานความก้าวหน้าของข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ มีการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศในลักษณะป้ายนิเทศ

5.2 ปัญหาด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ ภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง เรียง 3 ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ขาดการจัดบริการข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้ที่ต้องการ 2) ไม่มีการรายงานความก้าวหน้าของข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ และ 3) ขาดการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการจัดกระทำกับข้อมูลสารสนเทศส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ ข้อมูลที่ได้จัดกระทำแล้วไม่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ตามวัตถุประสงค์

3. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาพการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารัฐบาลจังหวัดสระบุรี

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลการตรวจสอบข้อมูลการประมวลผลข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบ

ข้อมูล การประมวลผลข้อมูล และการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตรวจสอบข้อมูล และการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ การประมวลผลข้อมูล และการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน

3.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนในภาพรวม ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ และการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการตรวจสอบข้อมูล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน ภาพรวมด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ และการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัญหาการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตรวจสอบข้อมูล และการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ การประมวลผลข้อมูล และการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ไม่แตกต่าง

4.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4.5 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีผู้วิจัยมีหัวข้อในการอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการศึกษา พบว่า สภาพการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สถานศึกษาสามารถก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกได้เท่าทัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมยศ คชฤทธิ์ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรีเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการนำเครื่องมือ/แบบฟอร์มที่ใช้จัดเก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมต่างๆ เช่น E-office มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ มีการกำหนดรายการข้อมูลที่จะต้องจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันสถานศึกษาได้ดำเนินการรับ-ส่งงานด้วยระบบ E-office เพื่อความมีประสิทธิภาพทางด้านข้อมูลของสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพรรณิ เมนะเนตร (2543, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การจัดระบบสารสนเทศส่วนใหญ่มีบุคลากรที่รับผิดชอบโดยเฉพาะในการจัดเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ด้านการตรวจสอบข้อมูล ภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดวิธีการควบคุมการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ มีการควบคุมตรวจสอบข้อมูลสารสนเทศให้ตรงความต้องการของผู้ใช้ทุกครั้งโดยกระบวนการดำเนินงานนั้น เมื่อได้รับรวมข้อมูลแล้ว การตรวจสอบข้อมูลให้มีความถูกต้อง จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สถานศึกษาพึงกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินดาวรรณ คະສິທອງ (2549, บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 2 โดยอาศัยกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับการจัดสารสนเทศ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลการตรวจสอบข้อมูลการประมวลผลข้อมูลการจัดเก็บข้อมูลอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการประมวลผลข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรที่รับผิดชอบการประมวลผลข้อมูลมีความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์/สถิติอย่างดี และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ มีการประมวลผลข้อมูลสารสนเทศตรงตามความต้องการและจุดมุ่งหมายของผู้ใช้ข้อมูลสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การประมวลผลข้อมูลเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้ได้สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพต่อการนำไปใช้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินดาวรรณ คະສິທອງ (2549, บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารและบุคลากรสามารถใช้โปรแกรมบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศและข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ มีการพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินดาวรรณ คະສິທອງ (2549, บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดเก็บข้อมูลอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ ในภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการนำระบบสารสนเทศไปใช้และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศในลักษณะป้ายนิเทศ สอดคล้องกับผลการวิจัยของณฤมล กลั่นสมจิตต์ (2549, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี พบว่า สภาพการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2. จากผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมชาติ พิษณุ (2542, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศในสถานศึกษาประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ทั้งโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2.1 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขาดการทำปฏิทินหรือกำหนดช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระบบอินเทอร์เน็ตที่ชัดเจน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การใช้โปรแกรมระบบบริหารจัดการเอกสาร (E-office) ไม่มีประสิทธิภาพทำให้ได้รับข้อมูลล่าช้าสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมชาติ พิษณุ (2542, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศในสถานศึกษาประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่าด้านการจัดเก็บข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ด้านการตรวจสอบข้อมูล ภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขาดการกำหนดวิธีการควบคุมการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ขาดการควบคุมการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลและสารสนเทศ ให้เป็นปัจจุบันเสมอซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชาติ พิษณุ (2542, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศในสถานศึกษาประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่าด้านตรวจสอบข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ด้านการประมวลผลข้อมูล ในภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขาดผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงและเป็นปัจจุบัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ บุคลากรที่รับผิดชอบขาดทักษะ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรณู บัวศรีจันทร์ (2546, บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศในสถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี มุ่งศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาและ

แนวทางพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศในสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์และขนาดของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า
ด้านการประมวลผลข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง

2.4 ด้านการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขาด
การจำแนกหมวดหมู่ของข้อมูลและสารสนเทศในการเก็บรักษาสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินดาวรรณ คະสีทอง (2549,
บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามะนิลาเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดเก็บข้อมูลอยู่ในระดับมาก

2.5 ด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ
ขาดการจัดบริการข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้ที่ต้องการและข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ข้อมูลที่ได้จัดกระทำแล้วไม่ตรงตาม
ความต้องการของผู้ใช้ตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสอดคล้องกับการวิจัยของ สมชาติ พิษณุ (2542, บทคัดย่อ) ได้ทำ
การวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศในสถานศึกษาประถมศึกษา ในสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่าด้านใช้ข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง

3. การเปรียบเทียบสภาพการใช้สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีพบว่า

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้สารสนเทศในเครือข่าย
อินเทอร์เน็ตของโรงเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ แตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การประมวลผลข้อมูลและการ
จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมเกียรติ สมคิด (2547, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การ
จัดระบบสารสนเทศในสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและ
หัวหน้างานแผนงานในสถานศึกษาที่มีเพศต่าง กัน เห็นว่าปัญหาในการใช้เล็กและขนาดกลาง มีปัญหาในการใช้
สารสนเทศด้านการบริหารทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้สารสนเทศในเครือข่าย
อินเทอร์เน็ตของโรงเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบ
ข้อมูล การประมวลผลข้อมูล และการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการ
จัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นงลักษณ์ บุญคุณ (2548, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องปัญหา
และความต้องการในการจัดระบบสารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต
4 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามตำแหน่งพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้สารสนเทศใน
เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตรวจสอบข้อมูล และการนำ
ข้อมูลสารสนเทศไปใช้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ การประมวลผล
ข้อมูล และการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เขตพื้นที่การศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้มี
ความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นงลักษณ์ บุญคุณ
(2548, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องปัญหาและความต้องการในการจัดระบบสารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 4 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้สารสนเทศในเครือข่าย
อินเทอร์เน็ตของโรงเรียนในภาพรวม ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ และการนำ
ข้อมูลสารสนเทศไปใช้ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการตรวจสอบข้อมูล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจ
เป็นเพราะว่า ความคล่องตัวต่อการเรียนรู้ หรือการใช้งานและการเรียนรู้ทางด้านเทคโนโลยี เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มี
อายุมากควรพัฒนาตนเองให้มีการดำเนินการเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน ดังนั้นความคิดเห็นของผู้บริหาร
สถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่สังกัดแตกต่างกัน มีแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงพร สมุทรโมฬี
(2547, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมี
นัยทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. 2544. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ทิปส์.
- กรมวิชาการ. 2544. แนวทางการจัดทำระบบสารสนเทศสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. แนวทางการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี.
- _____2554. แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2550. แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรภัทร์ สุทธิดารา. 2544. Chat. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- กิตติ ภัคดิวัฒนากุล. 2546. คัมภีร์ระบบสารสนเทศ. กรุงเทพฯ:เคทีพี คอมพ์แอนด์ คอนซัลท์.
- กิตติมา เจริญศิริ. 2549. การวิเคราะห์และออกแบบระบบ. กรุงเทพฯ: ท็อป.
- เกรียงศักดิ์ พราวศรี, และคนอื่นๆ. 2544. การจัดการระบบสารสนเทศในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: บุ๊คพ้อยท์
- กุลิศรา ไคร์ครวญ. 2550. คู่มือ Internet เบื้องต้น. นนทบุรี :ไอดีซีฯ.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. 2543. ทักษะไอที. กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.
- ดารณี พิมพ์ช่างทอง. 2552. ระบบสารสนเทศในองค์กร. กรุงเทพฯ : วี.เจ.พรินต์ติ้ง.
- จันทราณี สงวนนาม. 2545. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บุคพ้อยท์
- จิตติมา เทียมบุญประเสริฐ. 2544. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: วี.เจ.พรินต์ติ้ง.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์, และไพบูลย์ เกียรติโกมล. 2545.ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. 2545. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทศพร เบ็ญจพงษ์. 2546. ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : พิมพ์อักษร.
- ธีระ รุญเจริญ. 2545. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธ สุนทรายุทธ. 2550. การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นิภาภรณ์ คำเจริญ. 2545. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ: เอส.พี.ซี.บุ๊คส์.
- บุญธิดา สุขวิเศษ. 2549. สารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ: เอส.พี.ซี.บุ๊คส์.
- บุญธรรม กิจปรีดาภิรสูทธิ. 2542. เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพฯ: เจริญการพิมพ์.
- ประคอง กรรณสุด. 2542. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- ประภาวดี สืบสนธิ์. 2543. สารสนเทศในบริบทสังคม. กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.
- ประภากร แก้ววรรณ 2547. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระบบสารสนเทศ. อุดรธานี : สถาบันราชภัฏอุดรธานี.
- ประวิต เอรารวรรณ. 2542. การวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2544. จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- พรชัย จันทรสุมแสง. 2546. ฝ่าโลกInternet. กรุงเทพฯ: แอดวานซ์ซีรีส์.
- พิชิต สุขเจริญพงษ์. 2542. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ: นำกั้งการพิมพ์.
- มนตรี ดวงจิโน. 2551. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา. ปัตตานี:เพื่อนคอม.
- มาลี ล้ำสกุล. 2546. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการจัดเก็บและการค้นหาสารสนเทศ.นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2547. เอกสารประกอบการสอนชุดสารสนเทศศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ยีน ภู่วรรณ. 2546. ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดการสารสนเทศ. นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รสริน พิมพ์บรรยงค์ .2545. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา. ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- วาสนา สุขกระสานดี. 2551. โลกของคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิชุดารัตนเพียร. 2542. การเรียนการสอนผ่านเว็บ:ทางเลือกใหม่ของเทคโนโลยีการศึกษาไทย. วารสารคุรุศาสตร์.
วชิราพร พุ่มบานเย็น. 2545. เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์. กรุงเทพฯ. ซอฟเพรส,
วุฒิพงศ์พงศ์สุวรรณ. 2543. How to learn Database with Microsoft Access 2000. กรุงเทพฯซอฟต์แวร์ปาร์ค.
วิทยา เรื่องพรวิสุทธิ. 2548. HTML กับการเขียนโฮมเพจ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
วิเศษศักดิ์ โคตรอาษา. 2542. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: เอิร์ดเวฟเอ็ดดูเคชั่น.
ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (2548). **รอบรู้ไอที เล่ม 1 Information Technology**.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
ศูนย์สารสนเทศ ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. สืบค้น กุมภาพันธ์ 15, 2552, จาก
<http://rirs3.royin.go.th/dictionary.asp>.
ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล. 2547. เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
ศรีสมรภักอินทุจันทร์ยง. 2549. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
สมเกียรติ รุ่งเรืองลดดา. 2544. Internet sharing. กรุงเทพฯ: โปรวีชั่น.
สมพร พุทธาพิทักษ์ผล. 2546. การจัดการสารสนเทศ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
สมชาย นำประเสริฐชัย. 2543. Inside internet. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
สุรศักดิ์ สงวนพงษ์. 2544. คู่มืออินเทอร์เน็ต. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
สลยุทธี สว่างวรรณ. 2546. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
สุรียศิริโกภากริมย์. 2546. การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
สุกานดา ดีโพธิ์กลาง. 2544. ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
สุขุมเฉลยทรัพย์. 2546. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินโยบายและแผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. (2555).
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11. กรุงเทพฯ: Foreplace.
สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. 2544. แนวทางการจัดทำระบบสารสนเทศสถานศึกษา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
หวน พันธุ์พันธ์. 2549. การบริหารการมีอาชีพ. กรุงเทพฯ : พันธุ์พันธ์การพิมพ์.
โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. 2547. วิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: เอช.เอ็น.กรุ๊ป.
Candoli, I.C., et al. 1992. **School business administration: A Planning approach**
(4th ed.). Massachusetts: Allyn and Bacon.
Cronbach, L.J. 1971. **Essentials of psychological testing**. (5th ed.). New York :
Harper collins.
Chinyersen – Obia, U.O. 1989. Relation, Problems, and Strategies for Implement rating Computer – Base
Student Transcript Information System in Higher Education, **Dissertation Abstract**
International.49: 3635-A.
Hodgkinson, C. 1991. **Educational leadership : The moral act**. Albany, New York : State University of
New York.
Hoy, W.K., & Miskel, C.G. 2001. Education administration: Theory research and practice (6th ed.). Singapore:
McGraw – Hill.
Kanter, J. 1984. **Management information system (3rd)**. New Delhi: prentice-Hall of India.
Kaputa, D.M., 1994. How have the application of computer affected the administration of higher
education. **Dissertation Abstract International**. 55,6 (December, 1994): 1436-A.
Karadima, O. 1984. Management information system for Faculty Allocation Institution of higher
education. A Case Study for the University De Santiago De Chile. **Dissertation Abstract**
International. 45,8: 2414-A.
Kaufman, R., & English, F.W. 1981. **Needs assessment : concept and application**. Englewood Cliffs, New
Jersey : Educational Technology publication.

- Kim, Hyun-Sung. 1996. The organization effectiveness of public management information systems in korea : A principal-agent perspective. **Dissertation Abstract International**. 57,1 (July, 1996): 446-A.
- Ku, catherina Yi-Fage. 1995. A critical success factors study of management information system downsizing: From management information system managers perspectives. **Dissertation Abstract International**. 55,10 (April, 1995): 3022-A
- Mcneil, J.D. 1977. **Curriculum comprehensive introduction**. Boston, Toronto : Lille Borwn.
- O'Brien,J.A. 1991. **Management information system**. Boston: Richard D.Irwin.
- Robbins, S.P. 1994. **Administration of public edition**. New York: Haper& Row.
- Sander, D. H. 1983. **Computers in society**.(2rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Senn, J.A. 1990. **information system in management**. California: Wadsworth.
- Steers, PM., & Porter, I.W. 1991. **Motivation and work behavior**. (3rd ed.) New York: McGraw – Hill.
- Wijnhoven, F. 1995. Organization Learning and Information Systems: organization. **Dissertation Abstract International**. 56,3 (February, 1995) 588-A.
- Yamane, Taro. 1976. **Elementary sampling theory**. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.

ผลการตายและการไล่จากพืชสมุนไพรต่อการควบคุมเพลี้ยแป้ง *Rastrococcus* sp. Mortality and repellency effects of medicinal plant for control

Mealybug (*Rastrococcus* sp.)

วัชรวิทย์ รัศมี¹ จันทพรรณ ลีวสุนทร²

¹คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

²หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

สารสกัดหยาบจากสมุนไพร 5 ชนิดคือข่า (*Alpinia galanga* (L.): F.Zingiberaceae) ขิง (*Zingiber officinale* Roscoe: F.Zingiberaceae) ไพล (*Z. cassumunar* Roxb.: F. Zingiberaceae) มะกรูด (*Citrus hystrix* DC.: F.Rutaceae) และมังคุด (*Garcinia mangostana* L.: F.Guttiferae) ความเข้มข้น 10% มาทำการทดสอบการฆ่าเพลี้ยแป้ง *Rastrococcus* sp. ด้วยวิธีสัมผัสตายที่เวลา 1, 3, 5, 7, 9 และ 15 นาที และทดสอบการไล่ด้วยวิธีแบบมีทางเลือก ที่เวลา 5, 10, 30, 60 และ 120 นาที หลังการทดลองพบว่าสารสกัดจากพืชสมุนไพรทุกชนิดสามารถฆ่าเพลี้ยแป้งได้ 100% ที่เวลา 15 นาที และมีค่า LT_{50} ของไพล, มะกรูด, ขิง, มังคุด และข่า มีค่าเท่ากับ 1.17, 1.40, 1.63, 2.53 และ 4.75 นาที ตามลำดับ ส่วนผลการทดลองในรูปแบบไล่หลังการทดลองที่ 30 นาที พบว่าค่า Repellent index ของไพล, มังคุด, ข่า, ขิง และมะกรูด เท่ากับ 36, 36, 32, 28 และ 20 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ

คำสำคัญ เพลี้ยแป้ง การฆ่า การไล่

Abstract

Crude extract from 5 herbal including Galanga (*Alpinia galanga* (L.): F.Zingiberaceae), Ginger (*Zingiber officinale* Roscoe: F.Zingiberaceae), Cassumunar ginger (*Z. cassumunar* Roxb.: F. Zingiberaceae), Kaffir lime (*Citrus hystrix* DC.: F.Rutaceae) and Mangosteen (*Garcinia mangostana* L.: F.Guttiferae). All medicinal plants were evaluate at 10% concentration against mealybug (*Rastrococcus* sp.) by contact method were recorded at 1, 3, 5, 7, 9 and 15 min. and repellent activity were recorded at 5, 10, 30, 60 and 120 min. The result after 15 min were shown that all medicinal plants gave 100% mortality of mealybug and the LT_{50} of Cassumunar ginger, Leech lime, Ginger, Mangosteen and Galanga were shown 1.17, 1.40, 1.63, 2.53 and 4.75 min, respectively. Meanwhile, the repellent rate of Cassumunar ginger, Mangosteen, Galanga, Ginger and Leech lime was observed at 30 min after treatment that shown repellent values of 36, 36, 32, 28 and 20%, respectively.

Keywords Mealybug, Mortality, Repellent

บทนำ

เพลี้ยแป้งสกุล *Rastrococcus* sp. เป็นแมลงชนิดหนึ่งมีขนาดเล็ก ลำตัวปกคลุมด้วยผงแป้งสีขาว เพศเมียมีรูปร่างยาวรี เคลื่อนไหวช้า อยู่ในอันดับ Hemiptera วงศ์ Psdeuococcidae เป็นแมลงปากแบบเจาะดูด ดูดกินน้ำเลี้ยงจากต้นพืชเป็นอาหาร โดยสามารถเข้าทำลายพืชได้ทั้งในระยะตัวอ่อน และตัวเต็มวัย (มยุรา, 2537) เพลี้ยแป้งในสกุลนี้มีมากกว่า 22 ชนิด สามารถระบาดได้ในออสเตรเลีย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Williams, 2008) นอกจากนี้ยังพบว่าสามารถเข้าทำลายพืชได้หลายชนิดทั้งไม้ดอกไม้ประดับเช่นทางกระรอกแดง (Akintola and Ande, 2006) มะม่วง (Boavida and Neuenschwander, 2011) เอื้องทอง มะกอกฝรั่ง ทุเรียนเทศ ยี่โถ ลั่นทมดอกขาว บอนสี พุทธรักษา กระทิง อะโวคาโด เฮลิโคเนีย ก้ามกั้ง ฝรั่ง ส้มจุก ไฮเดรนเยีย (Miller et al., 2009) เป็นต้น อีกทั้งยังพบว่าเพลี้ยแป้งสกุลนี้เข้าทำลายได้ในต้นมะลิวัลย์บริเวณพระบรมมหาราชวัง สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 ส่งผลทำให้ต้นมะลิวัลย์ทรุดโทรม และเกิดราดำตามใบ ลำต้น และพื้นซึ่งราดำเกิดจากมูลหวานที่เพลี้ยแป้งขับออกมา สำหรับการป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้ง

พบว่านิยมใช้สารเคมีเช่นสารเคมีในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต ได้แก่ acephate, malathion, dysulfoton กลุ่มคาร์บาเมต ได้แก่ carbaryl หรือพวไพร์ทอยด์ ได้แก่ bifenthrin, deltamethrin, lambda-cyhalothrin, permethrin เป็นต้น (Buss and Turner, 1993) โดยผลเสียที่เกิดจากสารเคมีอย่างเช่น malathion พบว่าส่งผลเสียต่อระบบประสาท อีกทั้งยังพบว่าทำให้เกิดอาการต่างๆ เช่น หายใจติดขัด แน่นบริเวณหน้าอก คลื่นไส้ อาเจียน ปวดหัว เป็นต้น (Public Health Service, 2003)

จากปัญหาการใช้สารเคมี ทำให้งานวิจัยในครั้งนี้ทำการศึกษาหาวิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้งสกุล *Rastrococcus* sp. ด้วยสารสกัดหยาบจากพืชสมุนไพร 5 ชนิดคือ ขิง ไพล มะกรูด และ มังคุด มาทำการทดลอง เพื่อหาพืชที่มีประสิทธิภาพดีในการฆ่า และไล่เพลี้ยแป้ง อีกทั้งยังลดปัญหาสารเคมีที่เกิดต่อมนุษย์ และสภาพแวดล้อม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของสารสกัดหยาบจากขิง ขิง ไพล มะกรูด และ มังคุด ต่อการตายของเพลี้ยแป้ง
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของสารสกัดหยาบจากขิง ขิง ไพล มะกรูด และ มังคุด ต่อการไล่ของเพลี้ยแป้ง

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการเลี้ยงเพลี้ยแป้ง *Rastrococcus* sp.

ขั้นตอนการเลี้ยงเพลี้ยแป้งใช้วิธีการดำเนินงานตามแบบของอดิสรณ์ (2554) โดยนำเพลี้ยแป้งที่เก็บมาจากต้นมะลิวัลย์บริเวณพระบรมชินยานุสาวรีย์ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 ที่ได้การจัดจำแนกจากนักอนุกรมวิธานมาทำการเลี้ยงในห้องปฏิบัติการกีฏวิทยา คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ทำการเลี้ยงเพลี้ยแป้งด้วยฟักทองและกระเจี๊ยบเขียวสดเป็นอาหารจากนั้นนำลูกรุ่น F₁ ระยะตัวเต็มวัยมาทำการทดลอง

2. ขั้นตอนการสกัดสารจากพืชสมุนไพร

โดยนำเหง้าขิง เหง้าขิง เหง้าไพล เปลือกมะกรูด และเปลือกมังคุด แล้วนำมาทำความสะอาดผึ่งลมให้แห้งในที่ร่ม จากนั้นนำไปบดให้ละเอียดแล้วนำตัวอย่างพืชแต่ละชนิดมา 1 กิโลกรัม เติมน้ำเอทิลแอลกอฮอล์ 70% ให้ท่วมตัวอย่างพืชในอัตราส่วน 1:1 เป็นเวลา 1 อาทิตย์ โดยทำการกวนทุกๆ 1 วัน แล้วทำการกรองด้วยผ้าขาวบาง และกระดาษกรอง (Whatman[®]) เบอร์ 1 ตามลำดับ นำสารที่ได้ไปลดปริมาตรด้วยเครื่องกลั่นระเหยสารแบบหมุน (rotary evaporator) ได้สารสกัดหยาบจึงนำไปปรับปริมาตรและนำไปใช้ในการทดลอง

3. ขั้นตอนการทดสอบสาร

3.1 การทดสอบประสิทธิภาพของพืชสมุนไพรต่อการตายของเพลี้ยแป้ง *Rastrococcus* sp.

วางแผนการทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ มีสิ่งทดลอง 5 สิ่งทดลอง สำหรับสิ่งทดลองควบคุมคือเอทิลแอลกอฮอล์ (negative control) และอิมิตาโคลพริต (positive control) แต่ละสิ่งทดลองทำการทดลอง 10 ซ้ำ ในแต่ละซ้ำ ใช้เพลี้ยแป้ง 10 ตัว ดังนั้น ใน 1 สิ่งทดลองจะใช้เพลี้ยแป้ง 100 ตัว เริ่มทำการทดสอบสารด้วยวิธีสัมผัสตาย นำเพลี้ยแป้งใส่ลงไปในจานทดลองขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 5 เซนติเมตรที่รองด้วยกระดาษกรอง Whatman[®] เบอร์ 1 ที่ได้หดยดสิ่งทดลองแต่ละชนิดจำนวน 250 ไมโครลิตร แล้วทำการตรวจดูการตายของเพลี้ยแป้งภายใต้กล้องจุลทรรศน์สโตรโบไมโครสโคป ที่เวลา 1, 3, 5, 7, 9 และ 15 นาที

3.2 ขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพของพืชสมุนไพรต่อการไล่เพลี้ยแป้ง *Rastrococcus* sp.

ทำการทดลองด้วยวิธีการทดสอบแบบมีทางเลือก (choice test) เริ่มทำการหยดสารแต่ละชนิดจำนวน 200 ไมโครลิตรลงกระดาษกรองให้ทั่วในพื้นที่ครึ่งของกระดาษกรอง อีกส่วนไม่ทำการหยดสารจากนั้นปล่อยเพลี้ยแป้งลงกึ่งกลางของจานทดลองและตรวจสอบดูว่าเพลี้ยแป้งไปอยู่ที่มีสารหรือไม่มีสารที่เวลา 5, 10, 20, 30, 60 และ 120 นาที จากนั้นทำการคำนวณค่าดัชนีการไล่ (Repellent Index (RI); Pascual-Villalobos and Robledo, 1998) โดยใช้สูตร

$$\%RI = \frac{[(C-T)/(C+T)] \times 100}{}$$

(เมื่อ C คือเปอร์เซ็นต์การเข้าไปหาในชุดควบคุม และ T คือเปอร์เซ็นต์การเข้าไปหาในชุดทดลอง)

ผลการวิจัย

การทดสอบประสิทธิภาพของพืชสมุนไพรต่อการตายของเพลี้ยแป้ง *Rastrococcus* sp. หลังการทดลอง 15 นาที พบว่าสารสกัดหยาบจากพืชทุกชนิด และ positive control มีผลทำให้เพลี้ยแป้งตาย 100% ส่วน negative control ไม่มีผลทำให้เพลี้ยแป้งตาย สำหรับค่าLT₅₀ของไพลมะกรูดขิงข่าและข่ามีค่าเท่ากับ 1.17, 1.40, 1.63, 2.53 และ 4.75 นาที ตามลำดับ (Table 1) สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพของพืชสมุนไพรต่อการไล่เพลี้ยแป้ง *Rastrococcus* sp. หลังการทดลองที่ 30 นาทีพบว่าไพล ขิงข่า มีประสิทธิภาพในการไล่เพลี้ยแป้งเท่ากับ 36, 36, 32 และ 28% ตามลำดับ สำหรับมะกรูดมีผลในการไล่เพลี้ยแป้งเท่ากับ 20% (Table 2)

Table1 Percent mortality of mealybug after 1, 3, 5, 7, 9 and 15 min exposure to application of treatment

Treatment	(% mortality time (min))						LT ₅₀ (min)
	1	3	5	7	9	15	
Galanga	8cd ^{1/}	43d	57c	71b	82b	100	4.75
Ginger	29ab	79b	89ab	92a	94a	100	1.63
Cassumunar ginger	42ab	98a	100a	100a	100a	100	1.17
Kaffir lime	34ab	95a	100a	100a	100a	100	1.4
Mangosteen	23bc	66c	82b	92a	99a	100	2.53
Positive control	47a	100a	100a	100a	100a	100	1.04
Negative control	0d	0e	0d	0c	0c	0	-
CV(%)	75.07	21.02	15.72	12.52	8.52	ns	-

^{1/}Mean sharing similar letters in columns do not differ by DMRT test at P=0.05

Table2 Efficacy of botanical crude extracts on the repellency against the mealybug

Treatment	(%Repellent Index (min))					
	5	10	20	30	60	120
Galanga	40 ^{1/} ab ^{2/}	44ab	36ab	32a	28a	0b
Ginger	52ab	64a	40a	28a	0b	0b
Cassumunar ginger	48ab	44ab	36ab	36a	36a	12a
Kaffir lime	20bc	16bc	16ab	20ab	0b	0b
Mangosteen	40ab	36abc	28ab	36a	20ab	0b
Positive control	68a	48ab	24ab	0b	0b	0b
Negative control	0c	0c	0b	0b	0b	0b
CV(%)	72.27	84.77	102.2	92.1	133.6	241.5

^{1/}Mean sharing similar letters in columns do not differ by DMRT test at P=0.05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สารสกัดหยาบจากพืช 5 ชนิดคือข่า ขิง ไพล มะกรูด และขิงข่า การทดลองเปรียบเทียบคือเอทิลแอลกอฮอล์ (negative control) และอิมิตาโคลพริด(positive control) ทำการทดสอบประสิทธิภาพต่อการตายต่อเพลี้ยแป้งด้วยวิธีสัมผัสตายพบว่าสารเคมีอิมิตาโคลพริดมีผลดีที่สุด รองลงมาคือไพล มะกรูด ขิง ข่า และข่า ส่วนเอทิลแอลกอฮอล์ไม่มีผลต่อการตายของเพลี้ยแป้ง สำหรับการทดลองประสิทธิภาพของพืชสมุนไพรในการไล่เพลี้ยแป้งพบว่าสามารถไล่เพลี้ยแป้งได้ในระยะเวลาสั้นๆ โดยพบว่าข่าเพียงไพลเท่านั้นที่ยังสามารถไล่เพลี้ยแป้งได้หลังการทดลอง 120 นาที

เมื่อนำข้อมูลของส่วนประกอบของสารเคมีในพืชแต่ละชนิดพบว่า ไพลมีสารออกฤทธิ์หลายๆชนิดเช่น α -thujene, α -pinene, sabinene, β -pinene, β -myrcene, α -terpinene, p-cymene, β -phellandrene, γ -terpinene, (Z)-

sabinene hydrate, terpinolene, (E)-sabinene hydrate, (Z)-p-menth-2-en-1-ol, terpinen-4-ol, α -terpineol, myrtenol, β -terpinylacetate, β -sesquiphellandrene เป็นต้น (Sukattaet *al.*, 2009) มะกรูดพบสารออกฤทธิ์ที่สำคัญ ได้แก่ β -pinene, limonene, terpinen-4-ol, α -terpineol, 1,8-cineole, citronellol เป็นต้น (Waikedreet *al.*, 2010) ในซิงพบสารออกฤทธิ์ ได้แก่ gingerol, zingiberene, β -bisabolene, α -farnesene, shogaol, β -sesquiphellandrene, α -curcumenol เป็นต้น (Hasanet *al.*, 2012) สำหรับมังคุดพบสารออกฤทธิ์ ได้แก่ mangostin, tannin, tannic acid, xanthenes (α -, β -, γ -mangostins, garcinone, E, 8-deoxygartanin, gartanin) เป็นต้น (Pedraza-Chaverriet *al.*, 2008) และพบว่า มีสาร 1'S'-1'-acetoxyeugenol acetate, 1,8-cineole, β -bisabolene, β -selinene, α -fenchyl acetate, camphor, kaemperol, galangin, alpinin เป็นต้น (Chudiwalet *al.*, 2010)

นอกจากนี้ยังพบพืชที่นำมาทดลองมีคุณสมบัติอื่นๆ เช่น โพลีเมทธีในการฆ่าตัวหนอนของผีเสื้อ *Spodopteralittoralis* (Nugrohoet *al.*, 1996) มีฤทธิ์ในการไล่ยุงลาย *Aedes aegypti*, ยุงก้นปล่อง *Anopheles minimus* และยุงรำคาญ *Culex quinquefasciatus* (Phasomkusolsil and Soonwera, 2010; Phukerd and Soonwera, 2014) สำหรับมะกรูดมีรายงานว่าสามารถต่อต้านเชื้อแบคทีเรีย *E. coli* และเชื้อราได้ (Waikedreet *al.*, 2010; Doreen *et al.*, 2011) มีฤทธิ์ในการฆ่าหนอนกระทู้ผัก (*Spodopteralitura*) (Lohet *al.*, 2011) สำหรับซิงมีรายงานว่าสามารถต้านทานแบคทีเรีย (Hasanet *al.*, 2012) ต้านทานเชื้อรา *Rhizoctonia solani* ยับยั้งการเจริญเติบโต และการกินอาหารต่อผีเสื้อ *Spilosoma obliqua* (Agarwalet *al.*, 2001) สำหรับมังคุดมีรายงานว่าสารสกัดจากผลสดสามารถฆ่าแมลงวันทอง (Areekulet *al.*, 1987) ลูกน้ำยุง (Lan and Kim, 2011) และสำหรับซิงพบว่าสามารถต่อต้านเชื้อไวรัส HIV-1 และ HCMV ต่อต้านเชื้อแบคทีเรีย *Staphylococcus aureus*, *Escherichia coli*, *Pseudomonas aeruginosa* ต่อต้านเชื้อรา *Trichophyton longifusus* (Chudiwalet *al.*, 2010)

ข้อเสนอแนะ

ควรทำการทดสอบประสิทธิภาพของสารสกัดหยาบจากพืชสมุนไพรในการกำจัดเพลี้ยแป้งในวัยต่างๆเพิ่มขึ้น และนำไปทดลองในสภาพแปลงปลูกเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

มยุรา สุณย์วีระ. 2537. **บทปฏิบัติการกีฏวิทยา**. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

อดิสรณ์ เครือเช้า. 2554. **ประสิทธิภาพของชันซอลยบีโตรเลียมในการควบคุมเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง**. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

Agarwal, M., Walia, S., Dhingra, S. and Khambay, B. P. S. 2001. "Insect growth inhibition, antifeedant and antifungal activity of compounds isolated/ derived from *Zingiber officinale* Roscoe (ginger) rhizomes." **Pest Management Science**. 57(3): 289-300.

Akintola, A.J. and Ande, A.T. 2006. "Aspect of the biology of *Rastrococcus* sp. (Hemiptera: Psuedococcidae) on *Acalypha hispida* in southern guinea savanna of Nigeria." **African Journal of Agricultural Research**. 1(2): 21-23.

Areekul, S., Sinchaisri, P. and Tigvatananon, S. 1987. "Effect of Thai plant extracts on the oriental fruit fly I. Toxicity test." **Kasetsart J. (Nat. Sci.)**. 21(1987): 395-407.

Boavida, C. and Neuenschwander, P. 2011. "Influence of host plant on mango mealy bug, *Rastrococcus invadens*." **Entomologia Experimentalis et Applicata**. 76(2): 179-188.

Buss, E.A. and Turner, J.C. 1993. **Scale insects and mealybugs on ornamental plants**. Florida: University of Florida.

Chudiwal, A.K., Jain, D.P. and Somani, R.S. 2010. "*Alpinia galanga* Willd.- An overview on phyto-pharmacological properties." **Indian Journal of Natural Products and Resources**. 1(2): 143-149.

- Doreen, S.H. N.G., Rose, L. C., Suhaimi, H., Mohamad, H., Rozaini, M. Z. H. and Taib, M. 2011. “Preliminary evaluation on the antibacterial activities of *Citrus hystrix* oil emulsions stabilized by tween 80 and span 80.” **International Journal of Pharmacy and Pharmaceutical Sciences**. 3(2): 209-211.
- Hasan, H. A., Raauf, A. M. R., Razik, B. M. A. and Hassan, B. A. R. 2012. “ Chemical composition and antimicrobial activity of the crude extract isolated from *Zingiberofficinale* by different solvents.” **Pharmaceut Anal Acta**. 3(9): 2-5.
- Lan, Q. and Kim, M-S. 2011. Use of α -magostin as a mosquito larvicidae. U.S. Patent US 12/130, 134
- Loh, F. S., Awang, R. M., Omar, D. and Rahmani, M. 2011. “Insecticidal properties of *Citrus hystrix* DC leaves essential oil against *Spodopteralitura*Fabricius.” **Journal of Medicinal Plants Research**. 5(16): 3739-3744.
- Miller, D., Ben-Dov, Y and Gibson, G. 2009.Scalenet.[Online]. Available on: <http://scalenet.info/researchers/> (15 October 2014)
- Nugroho, B. W., Schwarz, B., Wray, V. and Proksch, P. 1996. “Insecticidal constituents from rhizomes of *Zingiber cassumunar* and *Kaempferia rotunda*.” **Phytochemistry**, 41(1): 129-132.
- Pascual-Villalobos, M.S. and Robledo, A. 1998. “Screening for anti-insect activity in Mediteranean plants.” **J. Ind. Crop Prog**. 8(3): 115-120.
- Pedraza-Chaverri, J., Cardenas-Rodriguez, N., Orozco-Ibarra, M. and Perez-Rojas, J. M. 2008. “Medicinal properties of mangosteen (*Garcinaimongostana*).” **Food and Chemical Toxicology**. 46(2008): 3227-3239
- Phasomkusolsil, S. and Soonwera, M. 2010. “Insect repellent activity of medicinal plant oils against *Aedesaegypti* (Linn.), *Anopheles minimus* (Theobald) and *Culexquinquefasciatus* Say based on protection time and biting rate.” **Southeast Asian J Trop Med Public Health**. 41(4): 831- 840.
- Public Health Service. 2003. Malathion. [Online]. Available on: <http://atsdr.cdc.gov>. (15 October 2014)
- Phukerd, U. and Soonwera, M. 2014. “Repellency of essential oils extracts from Thai native plants against *Aedesaegypti* (Linn.) and *Culexquinquefasciatus* (Say).” **Parasitol Res**. 113(9): 3333-3340.
- Sukatta, U., Rugthaworn, P., Punjee, P., Chidchenchey, S. and Keeratinijakal, V. 2009. “Chemical composition and physical properties of oil from plai (*Zingiber cassumunar*Roxb.) obtained by hydro distillation and hexane extraction.” **Kasetsart J. (Nat. Sci.)**. 43(2009): 212-217.
- Waikedre, J., Dugay, A., Barrachina, I., Herrenknecht, C., Cabalion, P. and Fournet, A. 2010. “Chemical composition and antimicrobial activity of the essential oils from new caledonian *Citrus macroptera* and *Citrus hystrix*.” **Chemistry & Biodiversity**. 7(2010): 871-877.
- Willams, D.J. 2008. “The mealy bug genus *Rastrococcus* Ferris (Hemiptera: Pseudococcidae).” **Systematic Entomology**. 14(4): 433-486.

โมเดลการแผ่รังสีดวงอาทิตย์สำหรับภาคตะวันออก Model of Sunshine Radiation for East

วิมลิตตา อุ่นสะอาด

ภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแผ่รังสีของดวงอาทิตย์และความยาวนานแสงแดด และสร้างโมเดลการแผ่รังสีของดวงอาทิตย์เฉลี่ยในแต่ละเดือนสำหรับภาคตะวันออก โดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแผ่รังสีดวงอาทิตย์และความยาวนานแสงแดดของสถานีอุตุนิยมวิทยา 6 แห่ง คือ ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และชลบุรี ซึ่งอยู่ในภูมิภาคตะวันออก ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคมพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าสูงพอควร ถือได้ว่าค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์มีความสัมพันธ์สูง กับความยาวนานแสงแดด นั่นคือ ความยาวนานแสงแดดเป็นตัวแปรที่ดีพอสมควรในการใช้เพื่อประมาณค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์ การวิเคราะห์เพื่อศึกษาหาโมเดลเพื่อการประมาณค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์ จากความยาวนานแสงแดด พบว่าการประมาณค่าที่ได้จากการใช้รูปแบบเส้นตรงและเส้นโค้งพาราโบลาในการ interpolate และ extrapolate ค่าประมาณสัมประสิทธิ์การถดถอย ($b_1, b_2, b_3, \dots, b_5$) ระหว่างการแผ่รังสีดวงอาทิตย์และความยาวนานแสงแดดทั้ง 6 สถานี ให้ผลเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์ที่ประมาณจากทั้ง 2 รูปแบบมีค่าใกล้เคียงกัน และมีค่าแตกต่างจากค่าจริง เฉลี่ยตลอดปีไม่เกินร้อยละ 5 ถือว่าอยู่ในระดับที่ดีเมื่อเทียบกับค่าของข้อมูลที่ได้จากการวัดจริง

คำสำคัญ : การแผ่รังสีอาทิตย์, ค่าความยาวนานของแสงแดด

Abstract

The objectives of this research are to study the relationship between solar radiation and the length of daylight period and to create model of the monthly average solar radiation in the Eastern region. By applying the correlation analysis to study the relationship between the solar radiation and the length of daylight period at six meteorological stations in the Rayong, Chantaburi, Trat, Chachoengsao, Prachin Buri and Chon Buri that are all in the Eastern region. From January to December, the research has found that the correlation coefficient is fairly high which can be taken into account that the amount of solar radiation has a strong relationship with the length of daylight period in which the length of daylight period is a sufficient variable for the estimation of the amount of solar radiation from the length of daylight period and finds that the estimated value obtained from linear and parabolic curves in the interpolation and extrapolation of the regression coefficients ($b_1, b_2, b_3, \dots, b_5$) during the radiation and daylight periods from all of the six meteorological stations yields the same results in which that amounts of solar radiation of both patterns have very similar values and differ from the actual annual average values of no greater than 5 per cent which are decent values when compared to the values obtained from the measurements.

Key Word : solar radiation, length of daylight period

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากสภาวะโลกร้อนได้ส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของมนุษย์ การศึกษาข้อมูลด้านอุตุนิยมวิทยา นับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการประเมินสภาพการเปลี่ยนแปลงของ ภูมิอากาศในอนาคต องค์ประกอบทางด้านอุตุนิยมวิทยาที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ ค่ารังสีดวงอาทิตย์ ซึ่งเมื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล จะสามารถแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง และแนวโน้มของสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และยังเป็นการ

ประเมินศักยภาพพลังงานแสงอาทิตย์ ในการนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในแง่ของทดแทน การนำพลังงานแสงอาทิตย์มาใช้ให้เป็นประโยชน์จำเป็นต้องใช้กระบวนการเปลี่ยนรูปพลังงานโดยอาศัยเครื่องมือเพื่อสามารถนำพลังงานนั้นไปใช้ได้ทันที เครื่องมือเหล่านั้น เช่น เครื่องต้มความร้อน เครื่องทำความเย็น เครื่องกลั่นน้ำ เครื่องอบแห้ง เครื่องกำเนิดไฟฟ้า เป็นต้น ทั้งนี้การออกแบบเครื่องมือดังกล่าวจำเป็นต้องทราบปริมาณของรังสีดวงอาทิตย์ในบริเวณที่ตั้งเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้วัดปริมาณแสงอาทิตย์มีราคาสูงและต้องใช้เจ้าหน้าที่จำนวนมากในการดูแลรักษา ทำให้ไม่สามารถจะจัดสรรงบประมาณสำหรับเครื่องมือวัดรังสีอาทิตย์ได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุม

ดังนั้นการวิจัยนี้จึงมีแนวคิดที่จะหาความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างรังสีดวงอาทิตย์กับองค์ประกอบทางอุตุนิยมวิทยาอื่น ๆ สร้างเป็นโมเดลขึ้น โดยจากโมเดลความสัมพันธ์ที่ได้สามารถนำมาใช้ประกอบการประมาณค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือ

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแผ่รังสีของดวงอาทิตย์และความยาวนานแสงแดด
2. สร้างโมเดลการแผ่รังสีของดวงอาทิตย์เฉลี่ยในแต่ละเดือนสำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลรังสีดวงอาทิตย์และความยาวนานแสงแดด

ข้อมูลของทุก ๆ สถานีอุตุนิยมวิทยาที่นำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลทุติยภูมิ คัดลอกจากข้อมูลของกรมอุตุนิยมวิทยา โดยมีลำดับขั้นการเก็บข้อมูลคือ วัน เดือน ปี สถานที่ตั้งของสถานีอุตุนิยมวิทยา เส้นรุ้ง (Latitude) เส้นแวง (Longitude) ค่าการแผ่รังสีของดวงอาทิตย์รวมเป็นรายวัน ($\text{Cal cm}^{-2} \text{ day}^{-1}$) และค่าความยาวนานของแสงแดด (ชั่วโมง) ใน 1 วัน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การแปลง (transformation) ข้อมูลดิบให้เป็นข้อมูลโดเมนชั้นจะต้องคำนวณหาค่ารังสีนอกบรรยากาศของโลก (Extraterrestrial Radiation ; H_m) โดยหาได้จากสูตร

$$H_m = \frac{24}{\pi} \cdot I_{sc} \left\{ 1 + 0.033 \cos\left(\frac{360n}{365}\right) \right\} \left\{ \cos \Phi \cos \delta \sin W_s + \frac{2\pi W_s}{360} \sin \Phi \sin \delta \right\} \quad (1)$$

$$I_{sc} = \text{Solar const} \tan t = \frac{4.871}{4.1868} \times 100 \text{ Cal cm}^{-2} \text{ hr}^{-1} \quad (2)$$

เมื่อ Φ = เส้นรุ้งของตำแหน่งที่ต้องการทราบค่ารังสี

n = วันที่ของปี $n = 1, 2, 3, \dots, 365$

$$\delta = \text{Solar declination angle} = 23.45 \sin \frac{(360 \cdot (284 + n))}{365} \quad (3)$$

$$W_s = \text{Sunrise hours angle} = \cos^{-1}(-\tan \Phi \tan \delta) \quad (4)$$

คำนวณหาค่าความยาวของวัน S_m

$$S_m = \frac{2}{15} \cos^{-1}(-\tan \Phi \tan \delta) \quad (5)$$

ค่า H_m และ (S_m) ของทั้ง 365 วัน จะแตกต่างกันและแตกต่างกันในสถานที่อยู่ ณ ตำแหน่งเส้นรุ้งที่ต่างกันด้วย

H คือค่าการแผ่รังสีของดวงอาทิตย์รวมที่วัดได้ (แคลอรี/ตารางเซนติเมตร-วัน)

S คือความยาวนานแสงแดด (ชั่วโมง) ใน 1 วัน

ดังนั้นข้อมูลที่วิเคราะห์ทีละขั้นต่อไป จะเป็นข้อมูลดิบที่แปลงเป็นข้อมูลแบบโดเมนชั้นเลสแล้ว

2.2 การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการแผ่รังสีของดวงอาทิตย์และความยาวนานแสงแดด

การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัว X และ Y คำนวณจากสูตร

$$r = \frac{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})(Y_i - \bar{Y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2 \sum_{i=1}^n (Y_i - \bar{Y})^2}} ; -1 \leq r \leq 1$$

2.3 การวิเคราะห์หาตัวแบบการถดถอยระหว่างการแผ่รังสีของดวงอาทิตย์กับความยาวนานแสงแดด ใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยเส้นโค้ง (Curvilinear Regression Analysis) โดยใช้ตัวแบบเป็น Polynomial Regression ซึ่งมีโมเดลความสัมพันธ์ดังนี้

$$Y = \beta_0 + \beta_1 + \beta_2 X^2 + \beta_3 X^3 + \dots + \beta_k X^k + \varepsilon$$

เมื่อ Y เป็นตัวแปรตาม

X เป็นตัวแปรอิสระ

ε เป็นค่าความคลาดเคลื่อนเชิงกลุ่ม

$\beta_0, \beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$ เป็นตัวคงที่ ๆ ไม่ทราบค่าซึ่งเป็นสัมประสิทธิ์ของ $X^0, X^1, X^2, \dots, X^k$

ตามลำดับ

สมการคาดคะเนคือ

$$Y_c = b_0 + b_1 X + b_2 X^2 + b_3 X^3 + \dots + b_k X^k$$

เมื่อ Y_c คือค่าประมาณของ Y

$b_0, b_1, b_2, \dots, b_k$ เป็นค่าประมาณของ $\beta_0, \beta_1, \dots, \beta_k$

สำหรับงานวิจัยเรื่องนี้เมื่อนำข้อมูลรังสีดวงอาทิตย์และความยาวนานแสงแดดมาเขียนแผนภาพการกระจาย (Scatter diagram) แล้วจากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรังสีดวงอาทิตย์และความยาวนานแสงแดดอยู่ในรูปของโพลีโนเมียล ดีกรีที่ห้า ซึ่งมีสมการคาดคะเนเป็น

$$Yc = b_0 + b_1 X + b_2 X_2 + b_3 X_3 + b_4 X_4 + b_5 X_5$$

การประมาณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยจะใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square Method) ซึ่งคำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ตามคำสั่งในโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยวิธี Stepwise Regression เมื่อ Y เป็นตัวแปรตามและ X, X^2 , X^3 , X^4 , X^5 เป็นตัวแปรอิสระ ส่วนการทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ F-test

2.4 การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยระหว่างค่า b_0, b_1, \dots, b_5 ที่ได้จากข้อ 2.3 และเส้นรุ้ง เพื่อใช้ในการ interpolate และ extrapolate ค่า b_0, b_1, \dots, b_5 ที่เส้นรุ้งต่าง ๆ โดยใช้โมเดลทางคณิตศาสตร์ คือ โมเดลเส้นตรงและโมเดลเส้นโค้งพาราโบลา

2.4.1 การหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโดยใช้โมเดลเส้นตรง หาได้จากสมการ

$$b_{ij} = a_{1i} + a_{2i} N_j ; i = 0, 1, 2, \dots, 5 ; j = 1, 2, \dots, 7$$

เมื่อ b_{ij} เป็นค่าของสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ i ของสถานีที่ j

a_{1i}, a_{2i} เป็นค่าสัมประสิทธิ์ที่ต้องการทราบของ b_i

N_j เป็นค่าของเส้นรุ้ง ณ สถานีที่ j

เช่นสมการในการหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการ Interpolate และ extrapolate ค่า b_0 คือ

$$B_{01} = a_{10} + a_{20} N_1$$

$$B_{02} = a_{10} + a_{20} N_2$$

$$B_{03} = a_{10} + a_{20} N_3$$

$$B_{04} = a_{10} + a_{20} N_4$$

$$B_{05} = a_{10} + a_{20} N_5$$

$$B_{06} = a_{10} + a_{20} N_6$$

$$B_{07} = a_{10} + A_{20}N_7$$

เมื่อค่า ค่า $b_{01}, b_{02}, \dots, b_{07}$ ได้จากข้อ 2.3 และค่า N_1, \dots, N_7 เป็นค่าของเส้นรุ้งของสถานีทั้งหมดตามลำดับ การคำนวณค่า a_{10}, a_{20} จะใช้วิธีการกำลังสองน้อยที่สุดในทำนองเดียวกัน การคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของ b_1, b_2, \dots, b_5 และเส้นรุ้ง ก็ได้เช่นเดียวกัน สมการในการ interpolate และ extrapolate ค่า b_i ซึ่งแปรตามเส้นรุ้ง เป็นดังนี้

$$\hat{b}_0 = \hat{a}_{10} + \hat{a}_{20}N$$

$$\hat{b}_1 = \hat{a}_{11} + \hat{a}_{21}N$$

$$\hat{b}_2 = \hat{a}_{12} + \hat{a}_{22}N$$

$$\hat{b}_3 = \hat{a}_{13} + \hat{a}_{23}N$$

$$\hat{b}_4 = \hat{a}_{14} + \hat{a}_{24}N$$

$$\hat{b}_5 = \hat{a}_{15} + \hat{a}_{25}N$$

2.4.2 การหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย โดยใช้โมเดลเส้นโค้งพาราโบลา หาค่าได้จากสมการ

$$b_{ij} = a_{1i} + a_{2i}N_j + a_{3i}N_j^2; i = 0, 1, 2, \dots, 5; j = 1, 2, \dots, 7$$

เมื่อ b_{ij} เป็นค่าของสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ i ของสถานีที่ j

a_{1i}, a_{2i}, a_{3i} เป็นค่าสัมประสิทธิ์ที่ต้องการทราบของ b_i

N_j เป็นค่าเส้นรุ้ง ณ สถานีที่ j

การคำนวณหาค่า a_{1i}, a_{2i}, a_{3i} ใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุดเช่นเดียวกับข้อ 2.4.1 และจะได้สมการในการ interpolate และ extrapolate ค่า b_i ซึ่งแปรตามเส้นรุ้งดังนี้

$$\hat{b}_0 = \hat{a}_{10} + \hat{a}_{20}N + \hat{a}_{30}N^2$$

$$\hat{b}_1 = \hat{a}_{11} + \hat{a}_{21}N + \hat{a}_{31}N^2$$

$$\hat{b}_2 = \hat{a}_{12} + \hat{a}_{22}N + \hat{a}_{32}N^2$$

$$\hat{b}_3 = \hat{a}_{13} + \hat{a}_{23}N + \hat{a}_{33}N^2$$

$$\hat{b}_4 = \hat{a}_{14} + \hat{a}_{24}N + \hat{a}_{34}N^2$$

$$\hat{b}_5 = \hat{a}_{15} + \hat{a}_{25}N + \hat{a}_{35}N^2$$

3. สร้างโมเดล (Model) เพื่อใช้ในการประมาณค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์

โมเดลที่ 1 $\hat{Y}_N = \hat{b}_0 + \hat{b}_1X + \hat{b}_2X^2 + \hat{b}_3X^3 + \hat{b}_4X^4 + \hat{b}_5X^5$

โมเดลที่ 2 $\hat{Y}_N = \hat{b}_0 + \hat{b}_1X + \hat{b}_2X^2 + \hat{b}_3X^3 + \hat{b}_4X^4 + \hat{b}_5X^5$

เมื่อ \hat{Y}_N, \hat{Y}_{N^2} เป็นค่าประมาณของโดเมนชั้นเลขของการแผ่รังสี

$\hat{b}_0, \hat{b}_1, \dots, \hat{b}_5$ เป็นค่าประมาณของ b_0, b_1, \dots, b_5 ที่หาได้จากข้อ 2.4.1

$\hat{b}_0, \hat{b}_1, \dots, \hat{b}_5$ เป็นค่าประมาณของ b_0, b_1, \dots, b_5 ที่หาได้จากข้อ 2.4.2

X เป็นค่าโดเมนชั้นเสถียรความยาวนานแสงแดด

ให้ \hat{Y}_N เป็นค่าประมาณของโดเมนชั้นเลขของการแผ่รังสีเมื่อใช้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ได้จากข้อ 2.4.1

และ \hat{Y}_{N^2} เป็นค่าประมาณของค่าไดเมนชันสเกลของการแผ่รังสีเมื่อใช้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ได้จากข้อ 2.4.2

3.1 เปรียบเทียบวิธีการประมาณค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์โดยการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ โดยใช้ t - test กล่าวคือทดสอบสมมติฐานว่าการประมาณค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์จาก 2 โมเดล ให้ผลไม่ต่างกัน โดยใช้ระดับนัยสำคัญของการทดสอบเป็น 0.05

3.2 การวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminate Analysis) การวิเคราะห์จำแนกประเภทมีวัตถุประสงค์ที่จะคัดเลือกตัวแปรกลุ่มหนึ่งหรือชุดหนึ่งที่นักวิจัยคิดว่าตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่ต้องการศึกษา (ตัวแปรตาม) จนถึงขั้นที่จะสามารถแยกประชากรออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ได้ประชากรแต่ละกลุ่มจะมีตัวแปรที่สัมพันธ์กับกลุ่มซึ่งเป็นตัวแปรที่ใช้แบ่งแยกกลุ่มออกจากกลุ่มอื่นๆ

สำหรับงานวิจัยนี้จะใช้เทคนิคการวิเคราะห์การจำแนกประเภทเพื่อศึกษาว่า ถ้าใช้ตัวแปรอิสระความยาวนานแสงแดด (X) โดยแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่มตามเส้นรุ้ง จะได้สมการจำแนกประเภทดีมากน้อยเพียงใด ซึ่งดูได้จากการทดสอบโดยนำสมการดังกล่าวนี้ไปคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มว่าถูกต้องร้อยละเท่าใด จากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมด การวิเคราะห์จะคำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยคำสั่งโปรแกรมสำเร็จรูปการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้วิธีของ Mahalanobis distance ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้หาระยะทางระหว่างสมาชิกใด ๆ ที่ต้องการทราบว่าควรอยู่ในกลุ่มใด และค่าเฉลี่ยของสมาชิกในแต่ละกลุ่ม ถ้าระยะทางระหว่างสมาชิกนั้นกับค่าเฉลี่ยของสมาชิกในกลุ่มใดมีค่าน้อยที่สุด แสดงว่าสมาชิกนั้นควรอยู่ในกลุ่มดังกล่าว

ผลการทดลองวิจัย

1. การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แต่ละเดือนของแต่ละสถานีส่วนใหญ่จะมีค่าค่อนข้างสูง แสดงว่าการแผ่รังสีของดวงอาทิตย์มีความสัมพันธ์อย่างสูงกับความยาวนานแสงแดดและมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันด้วย ดังนั้นความยาวนานแสงแดดน่าจะเป็นตัวแปรอิสระที่ดีที่สุดที่จะใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยเพื่อหาโมเดลความสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับตัวแปรตามคือ ค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์และประมาณค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์จากโมเดลความสัมพันธ์ดังกล่าวเมื่อทราบค่าความยาวนานแสงแดด ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์มีรายละเอียดดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์และความยาวนานของแสงแดดรายเดือน จำแนกตามสถานีอุตุนิยมวิทยา

เดือน	สถานีอุตุนิยมวิทยา					
	ระยอง	จันทบุรี	ตราด	ฉะเชิงเทรา	ปราจีนบุรี	ชลบุรี
ม.ค.	0.8867	0.6839	0.7018	0.8749	0.4878	0.7894
ก.พ.	0.8335	0.6755	0.6968	0.7773	0.3548	0.6938
มี.ค.	0.8904	0.4163	0.7276	0.7007	0.6334	0.4648
เม.ย.	0.4323	0.7425	0.7493	0.7901	0.8400	0.6256
พ.ค.	0.5257	0.9203	0.9009	0.5263	0.9004	0.7975
มิ.ย.	0.7967	0.8770	0.6816	0.8513	0.7539	0.8357
ก.ค.	0.8817	0.9093	0.8933	0.8517	0.9440	0.8012
ส.ค.	0.8926	0.8821	0.8928	0.7817	0.8704	0.7102
ก.ย.	0.7826	0.8762	0.8203	0.9080	0.8490	0.9154
ต.ค.	0.8732	0.6928	0.6798	0.8850	0.7201	0.8886
พ.ย.	0.6136	0.8623	0.7788	0.8651	0.7781	0.7904
ธ.ค.	0.8654	0.5050	0.6606	0.8239	0.5687	0.5862

2. การวิเคราะห์การถดถอยเส้นโค้ง

สถานีระยอง สมการคาดคะเนที่ได้มีโมเดลเหมือนกันทุกเดือน คือ $Y_c = b_0 + b_1X + b_2X^2 + b_3X^5$ และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ของเดือนเมษายน พฤษภาคมและพฤศจิกายน มีค่าค่อนข้างต่ำ

สถานีจันทบุรี สมการคาดคะเนที่ได้ส่วนมากมีโมเดลเหมือนกัน คือ $Y_c = b_0 + b_1X + b_2X^2 + b_5X^5$ ส่วน X^3, X^4 จะมีเข้าในสมการของบางเดือนเท่านั้น และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ของเดือนมีนาคมและธันวาคมมีค่าค่อนข้างต่ำ

สถานีตราด สมการคาดคะเนที่ได้มีโมเดลเหมือนกัน คือ $Y_c = b_0 + b_1X + b_2X^2 + b_3X^3 + b_5X^5$ ส่วน X^4 จะมีเข้าในสมการของบางเดือนเท่านั้น และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) มีค่าค่อนข้างต่ำในเดือนธันวาคม

สถานีฉะเชิงเทรา สมการคาดคะเนที่ได้มีโมเดลเหมือนกันทุกเดือน คือ $Y_c = b_0 + b_1X + b_2X^2 + b_5X^5$ และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) มีค่าค่อนข้างต่ำในเดือนมีนาคมและพฤษภาคม

สถานีปราจีนบุรี สมการคาดคะเนที่ได้มีโมเดลเหมือนกันทุกเดือน คือ $Y_c = b_0 + b_1X + b_2X^2 + b_5X^5$ ยกเว้นเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งมีโมเดลเป็น $Y_c = b_0 + b_1X + b_5X^5$ และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) มีค่าต่ำมากในเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และธันวาคม

สถานีชลบุรี สมการคาดคะเนที่ได้ส่วนมากมีโมเดลเหมือนกัน คือ $Y_c = b_0 + b_1X + b_2X^2 + b_5X^5$ ส่วน X^3, X^4 จะมีเข้าในสมการของบางเดือนและค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) มีค่าต่ำในเดือนกุมภาพันธ์ มีนาคม เมษายน และธันวาคม

ผลการวิเคราะห์ของสถานีดังกล่าวทั้ง 6 สถานี พอจะสรุปได้ว่า โมเดลสมการคาดคะเนเป็น $Y_c = b_0 + b_1X + b_2X^2 + b_5X^5$ จะมีบางเดือนของสถานีบางแห่งที่ตัวแปร X^3, X^4 ด้วย และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) มีค่าพอเชื่อถือได้

จากโมเดลสมการคาดคะเนของสถานีต่าง ๆ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของสถานีต่าง ๆ มีค่าต่างกัน เนื่องมาจากสถานีตั้งอยู่ ณ เส้นรุ้งที่ต่างกัน เพื่อที่จะให้ได้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยสำหรับสถานีทั่ว ๆ ไป จึงต้องหาวิธีที่จะ interpolate และ extrapolate ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยต่าง ๆ ที่มีอยู่ 6 สถานีอุดรธานีวิทยา

3. ความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยและเส้นรุ้ง

การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยระหว่างค่า b_0, b_1, \dots, b_5 และเส้นรุ้งของเดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ได้ใช้โมเดลทางคณิตศาสตร์คือ

3.1 โมเดลที่มีการ interpolate และ extrapolate ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยซึ่งแปรไปตามเส้นรุ้ง

3.2 โมเดลที่มีการ interpolate และ extrapolate ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยซึ่งแปรไปตามเส้นรุ้ง โดยใช้โมเดลเส้นโค้งพาราโบลา

ตารางที่ 2 สมการถดถอยเส้นโค้งระหว่างค่ารังสีดวงอาทิตย์และความยาวนานแสงแดดของ สถานีปราจีนบุรี จำแนกรายเดือน

เดือน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย	ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง b และเส้นรุ่ง (N)	
		a ₁	a ₂
ม.ค.	b ₀	0.1072367	0.0105315
	b ₁	0.8536879	-0.0279306
	b ₂	-0.3400057	0.0019242
	b ₃	-0.2825002	0.0192097
	b ₄	0.0740033	0.0183104
	b ₅	0.2637567	0.0161002
ก.พ.	b ₀	-0.0570023	0.0164703
	b ₁	0.298518-75	0.0396927
	b ₂	0.4275831	-0.0731619
	b ₃	-0.1814368	-0.0448924
	b ₄	0.6127583	-0.0706995
	b ₅	1.2362670	0.1032391
มี.ค.	b ₀	0.1375174	0.0041333
	b ₁	0.7163352	-0.0120359
	b ₂	-0.3409980	0.0044177
	b ₃	0	0
	b ₄	0.3553244	-0.0470810
	b ₅	-0.3592208	0.0621169
ก.ค.	b ₀	0.2152330	0.0018712
	b ₁	0.3661179	0.0094771
	b ₂	0.3566619	0.0510329
	b ₃	-0.3901124	0.0471332
	b ₄	-0.0395107	0.0045587
	b ₅	0.0504634	-0.0106707

ตารางที่ 2 (ต่อ) สมการถดถอยเส้นโค้งระหว่างค่ารังสีดวงอาทิตย์และความยาวนานแสงแดดของ สถานีปราจีนบุรี จำแนกรายเดือน

เดือน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย	ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง b และเส้นรุ่ง (N)	
		a ₁	a ₂
ส.ค.	b ₀	0.1971712	0.0014963
	b ₁	0.4216713	0.0167495
	b ₂	0.0891119	-0.0632608
	b ₃	-0.2876921	0.0590665
	b ₄	0	0
	b ₅	0.2596694	-0.0184366
ก.ย.	b ₀	0.1771992	0.0040655
	b ₁	0.6233464	-0.0106038
	b ₂	-0.3911507	-0.0102915
	b ₃	0	0
	b ₄	-0.1455173	0.0207414
	b ₅	0.3762549	-0.0238081
ต.ค.	b ₀	0.3105458	-0.0050024
	b ₁	-0.3754255	0.0530775
	b ₂	1.118531	-0.0785408
	b ₃	0	0
	b ₄	-0.0312362	0.0077287
	b ₅	-0.6658568	0.0369361
พ.ย.	b ₀	0.1234126	0.0080402
	b ₁	0.7618730	-0.0257708
	b ₂	-0.5338223	0.0394129
	b ₃	0.0491942	-0.0121720
	b ₄	0	0
	b ₅	0.2703913	-0.0160626
ธ.ค.	b ₀	0.2510239	0.0035169
	b ₁	-0.0068477	0.0128454
	b ₂	0.3965734	-0.0171267
	b ₃	0.1227890	-0.0141673
	b ₄	0	0
	b ₅	-0.2872577	0.0222049

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของ b และเส้นร้ง (N) จากการใช้โมเดลเส้นโค้งพาราโบลา จำแนกรายเดือน

เดือน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย	ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง b และเส้นร้ง (N)		
		a ₁	a ₂	a ₃
ม.ค.	b ₀	0.2680757	-0.0154134	0.0094498
	b ₁	1.255853	-0.0928039	0.0023628
	b ₂	-2.127692	0.0290301	-0.015034
	b ₃	2.172546	-0.3768147	0.0144243
	b ₄	-2.530069	0.4144993	-0.0144303
	b ₅	1.431925	-0.2045378	0.0068634
ก.พ.	b ₀	0.1777447	-0.0213968	0.0013792
	b ₁	-3.7516767	0.7104641	-0.02571816
	b ₂	10.132910	-1.638732	0.0570223
	b ₃	-6.203069	1.016244	-0.0353792
	b ₄	2.243786	-0.3338013	0.0095829
	b ₅	-2.914377	0.3739357	-0.0098595
มี.ค.	b ₀	0.0174022	0.0235091	0.0007057
	b ₁	2.965089	-0.3747832	0.0132122
	b ₂	-4.219551	0.6300683	-0.0227879
	b ₃	0	0	0
	b ₄	2.616832	-0.4118856	0.01328716
	b ₅	-1.272176	0.2093861	-0.0053639
เม.ย.	b ₀	1.021823	-0.1422508	0.0056023
	b ₁	-3.348213	0.6621108	-0.0252863
	b ₂	4.867462	-0.8720536	0.0324417
	b ₃	-1.257198	0.2059658	-0.0071704
	b ₄	-0.3227900	0.0480205	-0.0013785
	b ₅	-3.382511	0.5218892	-0.0181828
พ.ค.	b ₀	0.3946387	-0.0369352	0.0015078
	b ₁	0.1832034	0.1389816	-0.0069862
	b ₂	-1.1411020	0	0.0033149
	b ₃	0	0	0
	b ₄	0	0	0
	b ₅	0.2138111	0.0953726	-0.0060681
มิ.ย.	b ₀	0.3386739	0.0155016	0.0006083
	b ₁	-0.6895404	0.1872987	-0.0066382
	b ₂	30565601	-0.6084430	0.0210531
	b ₃	-4.180684	0.6849183	-0.0238445
	b ₄	0	0	0
	b ₅	10137840	-0.1817496	0.0064323

ตารางที่ 3(ต่อ) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของ b และเส้นรุ่ง(N) จากการใช้โมเดลเส้นโค้งพาราโบลา จำแนกรายเดือน

เดือน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย	ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง b และเส้นรุ่ง (N)		
		a ₁	a ₂	a ₃
ก.ค.	b ₀	0.1825041	0.0071507	-0.0001923
	b ₁	2.116767	-0.2729207	0.0102857
	b ₂	-1.836115	0.3026848	-0.0128833
	b ₃	-1.809360	0.2760726	-0.0083386
	b ₄	-0.1446795	0.0215235	-0.0006179
	b ₅	3.074762	-0.4985215	0.0177688
ส.ค.	b ₀	0.3721807	-0.0267346	0.00102824
	b ₁	-1.8593690	0.3847050	-0.0134019
	b ₂	7.269977	-1.2216090	0.0421901
	b ₃	-7.034750	1.147437	-0.0396414
	b ₄	0	0	0
	b ₅	1.429995	-0.2072223	0.0068761
ก.ย.	b ₀	0.0886327	0.0183522	-0.0005204
	b ₁	1.563465	-0.1622548	0.0055235
	b ₂	-2.067129	0.2806440	-0.0098469
	b ₃	0	0	0
	b ₄	-1.4464230	0.2305910	-0.0076433
	b ₅	2.7330510	-0.4039838	0.0138470
ต.ค.	b ₀	0.0457278	-0.0377154	-0.0015559
	b ₁	1.4265610	-0.2376016	0.0105873
	b ₂	-1.305930	0.3125500	-0.0142446
	b ₃	0	0	0
	b ₄	-10.968731	1.7164519	-0.0624476
	b ₅	1.3683130	-0.2911966	0.0119515
พ.ย.	b ₀	1.0719370	-0.1449667	0.0055729
	b ₁	-2.6243920	0.5204689	-0.0198955
	b ₂	2.199878	-0.4015614	0.0160615
	b ₃	1.6818790	-0.2755410	0.0095926
	b ₄	0	0	0
	b ₅	-2.453496	0.4233286	-0.0160038
ธ.ค.	b ₀	-0.5938101	0.1397974	-0.0049637
	b ₁	5.573353	-0.8872990	0.0327875
	b ₂	-7.245289	1.215585	-0.0448987
	b ₃	0.4496262	-0.0668895	0.0019203
	b ₄	0	0	0
	b ₅	1.419057	-0.4143516	0.0159006

4. การประมาณค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์จากโมเดลและการทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดย t-test

จากการพิจารณาผลการวิเคราะห์ที่ได้ จะเห็นว่าค่าพยากรณ์ที่คำนวณได้จากทั้งสองโมเดลส่วนมากจะมีค่าใกล้เคียงกันเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนต่อเดือนของแต่ละสถานีเพื่อเปรียบเทียบว่าวิธีการประมาณค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์จากทั้งสองโมเดลให้ผลไม่แตกต่างกัน ได้ทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test สำหรับค่าประมาณที่คำนวณได้เมื่อเปรียบเทียบกับค่าสังเกตแล้วส่วนใหญ่มีค่าแตกต่างกันไม่เกินร้อยละ ± 10 แต่ก็มีบางสถานีเฉพาะบางเดือนที่มีความแตกต่างกันมากกว่าร้อยละ ± 10 ซึ่งเมื่อเฉลี่ยค่าประมาณที่ได้ตลอดทั้งปีแล้ว เปรียบเทียบความแตกต่างจะเห็นว่าแต่ละสถานีมีความแตกต่างไม่เกินร้อยละ ± 10 ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตารางสรุปได้ว่ามีเพียง 1 สถานี คือ สถานีชลบุรีเท่านั้นที่มีร้อยละของความแตกต่างมากกว่าสถานีอื่น ๆ

ตารางที่ 4 ค่าประมาณของค่าโดเมนชั้นเลสของการแผ่รังสีเฉลี่ยรายวันที่ประมาณจากทั้ง 2 โมเดลเปรียบเทียบกับ ค่าโดเมนชั้นเลส การแผ่รังสีที่วัดได้เฉลี่ยรายวัน จำแนกตามรายเดือนและสถานีอุตุนิยมวิทยา

เดือน	ระยอง			จันทบุรี		
	Y	\hat{Y}_N	\hat{Y}_{N^2}	Y	\hat{Y}_N	\hat{Y}_{N^2}
ม.ค.	0.5079	0.4775	0.4785	0.5442	0.5064	0.5069
ก.พ.	0.4588	0.4487	0.4412	0.4906	0.4550	0.4557
มี.ค.	0.3792	0.3877	0.4045	0.4366	0.4226	0.4222
เม.ย.	0.4446	0.4379	0.4191	0.4691	0.4470	0.4500
พ.ค.	0.3903	0.4279	0.3947	0.4490	0.4295	0.4357
มิ.ย.	0.4228	0.4156	0.4123	0.4375	0.4241	0.4247
ก.ค.	0.4339	0.3968	0.4279	0.4136	0.4160	0.4112
ส.ค.	0.3891	0.3880	0.3852	0.3770	0.3893	0.3896
ก.ย.	0.4221	0.4140	0.4090	0.4044	0.4128	0.4124
ต.ค.	0.4392	0.4602	0.4616	0.5215	0.5107	0.5129
พ.ย.	0.4870	0.4844	0.4891	0.5307	0.5295	0.5316
ธ.ค.	0.4685	0.4650	0.4713	0.5293	0.5258	0.5304
เดือน	ตราด			ฉะเชิงเทรา		
	Y	\hat{Y}_N	\hat{Y}_{N^2}	Y	\hat{Y}_N	\hat{Y}_{N^2}
ม.ค.	0.4853	0.5108	0.5128	0.3944	0.4439	0.4439
ก.พ.	0.4510	0.4701	0.4709	0.3923	0.4224	0.4225
มี.ค.	0.4486	0.4655	0.4728	0.4255	0.4665	0.4665
เม.ย.	0.4258	0.4347	0.4493	0.4427	0.4017	0.4012
พ.ค.	0.4227	0.4426	0.4651	0.4029	0.4114	0.4110
มิ.ย.	0.4336	0.4484	0.4522	0.4007	0.4208	0.4208
ก.ค.	0.4184	0.4223	0.4071	0.4056	0.4047	0.4046
ส.ค.	0.3652	0.3870	0.3880	0.3693	0.3897	0.3897
ก.ย.	0.3894	0.4034	0.4029	0.3811	0.3972	0.3964
ต.ค.	0.5057	0.5086	0.5156	0.3798	0.3997	0.3997
พ.ย.	0.5150	0.5241	0.5287	0.3941	0.3959	0.3959
ธ.ค.	0.4980	0.5303	0.5454	0.4286	0.4275	0.4275

ตารางที่ 4(ต่อ) ค่าประมาณของค่าโดเมนชั้นเลสของการแผ่รังสีเฉลี่ยรายวันที่ประมาณจากทั้ง 2 โมเดลเปรียบเทียบกับค่าโดเมนชั้นเลส การแผ่รังสีที่วัดได้เฉลี่ยรายวัน จำแนกตามรายเดือนและสถานีอุตุนิยมวิทยา

เดือน	สถานีปราจีนบุรี			ชลบุรี		
	Y	\hat{Y}_N	\hat{Y}_{N^2}	Y	\hat{Y}_N	\hat{Y}_{N^2}
ม.ค.	0.5044	0.4824	0.4818	0.4890	0.5097	0.5099
ก.พ.	0.4547	0.4673	0.4656	0.4157	0.4492	0.4496
มี.ค.	0.4940	0.4805	0.4735	0.4397	0.4350	0.4352
เม.ย.	0.4562	0.3984	0.3743	0.4272	0.4412	0.4410
พ.ค.	0.4145	0.4332	0.4103	0.4073	0.4199	0.4219
มิ.ย.	0.4001	0.4068	0.4048	0.3692	0.4142	0.4143
ก.ค.	0.3844	0.3885	0.4099	0.3728	0.4489	0.4479
ส.ค.	0.3875	0.3897	0.3901	0.3409	0.3896	0.3897
ก.ย.	0.3732	0.3859	0.3851	0.3890	0.4045	0.4037
ต.ค.	0.4310	0.4092	0.4115	0.4944	0.5171	0.5178
พ.ย.	0.4387	0.4365	0.4401	0.5147	0.5266	0.5270
ธ.ค.	0.4424	0.4574	0.4482	0.5070	0.5281	0.5295

ตารางที่ 5 ร้อยละของความแตกต่างระหว่างค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์และค่าประมาณที่ได้จากโมเดลการประมาณค่า 2 โมเดล จำแนกตามสถานีอุตุนิยมวิทยา

สถานีอุตุนิยมวิทยา	โมเดลการประมาณค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์	
	โมเดลที่ 1 (\hat{Y}_N)	โมเดลที่ 2 (\hat{Y}_{N^2})
ระยอง	0.8	0.9
จันทบุรี	2.4	2.1
ตราด	3.6	4.7
ฉะเชิงเทรา	3.3	3.2
ปราจีนบุรี	0.8	1.7
ชลบุรี	6.1	6.2

ในงานวิจัยนี้ได้เปรียบเทียบวิธีการประมาณค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์จากสองโมเดลดังกล่าวโดยการทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยใช้ t-test ผลของการทดสอบสมมติฐานสรุปผลได้ว่า ทุก ๆ สถานีอุตุนิยมวิทยาให้ผลการทดสอบสมมติฐานเหมือนกันหมด คือ ยอมรับสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ 0.5 ของการทดสอบแสดงว่า การประมาณค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์เมื่อใช้วิธีการ interpolate และ extrapolate ค่า b_0, b_1, \dots, b_5 โดยวิธีเส้นตรงและเส้นโค้งพาราโบลาให้ค่าประมาณไม่แตกต่างกัน ดังนั้นงานวิจัยนี้จะใช้ทั้งสองโมเดลในการหาค่าประมาณของการแผ่รังสีดวงอาทิตย์ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาต่าง ๆ

5. การทดสอบความถูกต้องของโมเดลการประมาณค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์กับข้อมูลในปี พ.ศ. 2555

ค่ารังสีดวงอาทิตย์ที่ประมาณได้จากทั้งสองโมเดล เมื่อเปรียบเทียบแบบเดือนต่อเดือนร้อยละความแตกต่างส่วนใหญ่มีค่าไม่มากกว่าร้อยละ ± 10 อย่างไรก็ตามร้อยละของความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทั้งปีของค่ารังสีดวงอาทิตย์มีค่าไม่เกินร้อยละ ± 5 และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทั้งปีของค่ารังสีดวงอาทิตย์ที่วัดจริงและค่าที่ประมาณได้โดยการทดสอบสมมติฐานทางสถิติแล้วได้ผลเหมือนกันทุกสถานี คือ ยอมรับสมมติฐานหมายความว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างค่ารังสีที่วัดจริงและค่าประมาณได้ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงอาจกล่าวได้ว่าโมเดลการประมาณค่าดังกล่าวใช้ได้ดีพอสมควร

ตารางที่ 6 ค่าประมาณของการแผ่รังสีดวงอาทิตย์ (แคลอรี/ตารางเซนติเมตร-วัน) ที่ประมาณจาก 2 โมเดลเปรียบเทียบกับค่าการแผ่รังสีที่วัดจริงของปี พ.ศ. 2555 จำแนกตามรายเดือน

เดือน	ระยอง			จันทบุรี		
	Y	\hat{Y}_N	\hat{Y}_{N_2}	Y	\hat{Y}_N	\hat{Y}_{N_2}
ม.ค.	359.48	304.36 (0.85)	305.53 (0.85)	369.50	351.52 (0.95)	352.04 (0.95)
ก.พ.	412.27	331.32 (0.80)	328.65 (0.80)	388.19	352.87 (0.91)	353.05 (0.91)
มี.ค.	400.40	326.73 (0.82)	336.33 (0.84)	408.21	357.84 (0.88)	357.87 (0.88)
เม.ย.	442.30	404.39 (0.91)	381.52 (0.86)	415.39	408.84 (0.98)	412.21 (0.99)
พ.ค.	452.0	384.50 (0.85)	357.07 (0.79)	384.21	423.85 (1.10)	432.29 (1.13)
มิ.ย.	346.0	357.03	354.75	337.42	376.22	376.70
ก.ค.	332.36	(1.03) 372.71 (1.12)	(1.02) 400.42 (1.20)	394.23	(1.11) 381.99 (0.97)	(1.12) 377.71 (0.96)
ส.ค.	370.70	357.91 (0.97)	357.22 (0.96)	410.78	373.13 (0.91)	372.73 (0.91)
ก.ย.	315.22	333.45 (1.06)	334.31 (1.06)	354.86	358.81 (1.01)	358.70 (1.01)
ต.ค.	303.82	351.54 (1.16)	351.24 (1.16)	318.38	388.87 (1.22)	390.33 (1.23)
พ.ย.	282.30	325.11 (1.15)	327.90 (1.16)	301.13	361.51 (1.20)	362.43 (1.20)
ธ.ค.	257.42	299.70 (1.16)	294.43 (1.14)	308.61	345.48 (1.12)	348.43 (1.13)
เฉลี่ย	356.23	345.73	344.11	365.91	373.41	374.51
%ความแตกต่าง		-2.95	-2.4		+2.05	+2.36
t-statistics		+0.523	+0.611		-0.545	-0.164

ตารางที่ 6(ต่อ) ค่าประมาณของการแผ่รังสีดวงอาทิตย์ (แคลอรี/ตารางเซนติเมตร-วัน) ที่ประมาณจาก 2 โมเดล
เปรียบเทียบกับค่าการแผ่รังสีที่วัดจริงของปี พ.ศ. 2555 จำแนกตามรายเดือน

เดือน	ตราด			ฉะเชิงเทรา		
	Y	\hat{Y}_N	\hat{Y}_{N_2}	Y	\hat{Y}_N	\hat{Y}_{N_2}
ม.ค.	348.52	371.40 (1.07)	373.72 (1.07)	366.41	360.59 (0.98)	360.59 (0.98)
ก.พ.	383.06	371.92 (0.97)	373.15 (0.97)	390.44	380.19 (0.97)	380.20 (0.97)
มี.ค.	377.71	388.81 (1.03)	394.40 (1.04)	398.57	407.58 (1.02)	407.62 (1.02)
เม.ย.	416.03	396.68 (0.95)	409.56 (0.98)	429.90	363.32 (0.85)	362.38 (0.84)
พ.ค.	407.67	418.31 (1.03)	443.28 (1.09)	383.97	380.17 (0.99)	379.67 (0.99)
มิ.ย.	344.28	368.38 (1.07)	369.84 (1.07)	321.97	348.62 (1.08)	348.63 (1.08)
ก.ค.	403.43	401.48 (0.99)	390.33 (0.97)	375.04	366.80 (0.98)	366.66 (0.98)
ส.ค.	398.09	400.01 (1.01)	398.76 (1.0)	357.48	343.68 (0.96)	343.68 (0.96)
ก.ย.	314.18	356.07 (1.13)	356.91 (1.14)	360.97	384.48 (1.07)	383.85 (1.06)
ต.ค.	353.10	366.86 (1.04)	368.25 (1.04)	295.10	317.35 (1.08)	317.31 (1.08)
พ.ย.	316.81	351.08 (1.11)	350.31 (1.11)	248.61	286.81 (1.15)	286.75 (1.15)
ธ.ค.	318.87	346.97 (1.09)	357.01 (1.12)	294.54	306.04 (1.04)	305.98 (1.04)
เฉลี่ย %ความแตกต่าง	365.14	378.16 +3.56	382.13 +4.65	351.92	353.80 +0.53	353.61 +0.48
t-statistics		-1.033	-1.284		-0.104	-0.093

ตารางที่ 6(ต่อ) ค่าประมาณของการแผ่รังสีดวงอาทิตย์ (แคลอรี/ตารางเซนติเมตร-วัน) ที่ประมาณจาก 2 โมเดล เปรียบเทียบกับค่าการแผ่รังสีที่วัดจริงของปี พ.ศ. 2555 จำแนกตามรายเดือน

เดือน	ปราจีนบุรี			ชลบุรี		
	Y	\hat{Y}_N	\hat{Y}_{N_2}	Y	\hat{Y}_N	\hat{Y}_{N_2}
ม.ค.	396.76	382.75 (0.96)	381.46 (0.69)	332.78	352.95 (1.06)	353.12 (1.06)
ก.พ.	397.50	390.28 (0.98)	389.10 (0.98)	347.34	347.80 (1.0)	347.87 (1.0)
มี.ค.	411.04	406.12 (0.99)	404.53 (0.98)	340.75	346.35 (1.02)	346.13 (1.02)
เม.ย.	389.24	354.90 (0.91)	334.90 (0.86)	400.12	404.52 (1.01)	404.30 (1.01)
พ.ค.	368.89	372.78 (1.01)	355.27 (0.96)	434.70	414.69 (0.95)	417.28 (0.96)
มิ.ย.	320.05	337.79 (1.06)	336.23 (1.05)	358.09	378.62 (1.06)	378.77 (1.06)
ก.ค.	298.38	358.59 (1.20)	375.09 (1.26)	367.64	378.74 (1.03)	377.47 (0.13)
ส.ค.	351.53	317.23 (0.90)	315.32 (0.90)	371.21	368.04 (0.99)	367.96 (0.99)
ก.ย.	366.08	359.68 (0.98)	355.63 (0.97)	344.99	357.70 (1.04)	357.17 (1.04)
ต.ค.	335.45	318.94 (0.95)	322.76 (0.96)	387.48	393.78 (1.02)	394.26 (1.02)
พ.ย.	305.06	301.13 (0.99)	307.14 (1.01)	367.09	356.67 (0.97)	356.83 (0.97)
ธ.ค.	334.61	312.41 (0.93)	317.87 (0.95)	362.33	334.34 (0.92)	335.16 (0.93)
เฉลี่ย	356.22	351.05	349.61	367.88	369.52	369.69
%ความแตกต่าง		-1.45	-1.85		+0.45	+0.49
t-statistics		+0.500	+0.480		-0.150	-0.165

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือ สัดส่วนระหว่างค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์ที่ประมาณได้และค่าที่วัดจริง

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างการแผ่รังสีดวงอาทิตย์และความยาวนาน แสงแดดของสถานีอุตุนิยมวิทยา 6 แห่ง คือ ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรีและชลบุรี ซึ่งอยู่ในภูมิภาค ตะวันออก ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม สรุปผลได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าสูงพอควร แต่มีบางเดือนของบาง สถานีที่มีค่าต่ำมาก เช่น เดือนมีนาคม ของสถานีจันทบุรี และเดือนกุมภาพันธ์ของสถานีปราจีนบุรี อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณา แล้ว อาจถือได้ว่าค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์มีความสัมพันธ์สูง กับความยาวนานแสงแดด นั่นคือ ความยาวนานแสงแดดเป็นตัวแปรที่ดีพอสมควร และในการประมาณค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์ได้ใช้การประมาณค่าที่ได้จากการใช้โมเดลเส้นตรงและเส้นโค้ง พาราโบลาในการ interpolate และ extrapolate ค่าประมาณสัมประสิทธิ์การถดถอย ($b_1, b_2, b_3, \dots, b_5$) ระหว่างการแผ่รังสีดวงอาทิตย์และความยาวนานแสงแดดทั้ง 6 สถานี ให้ผลเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ค่าการแผ่รังสีดวงอาทิตย์ที่ประมาณจาก

ทั้ง 2 โมเดลมีค่าใกล้เคียงกัน และมีค่าแตกต่างจาก ค่าจริง เฉลี่ยตลอดปีไม่เกินร้อยละ 5 เนื่องจากค่าวัดจริงที่ได้จาก เครื่องมือมาตรฐาน จะมีความคลาดเคลื่อนประมาณร้อยละ 3 ดังนั้น ค่าประมาณที่ได้จากผลการวิจัย จึงถือว่าอยู่ในระดับที่ดี เมื่อเทียบกับค่าของข้อมูลที่ได้จากการวัดจริง

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณพงศ์ กีรติกร และคณะ. **การวิเคราะห์ค่าการแผ่รังสีและข้อมูลอุณหภูมิมหิตวิทยา**. การประชุมทางวิชาการครั้งที่ 2 เรื่องพลังงานหมุนเวียนและการประยุกต์. กรุงเทพมหานคร, 2524.
- จงจิตร ธีรญาณภม. **กระบวนการพลังงานแสงอาทิตย์ในรูปความร้อน**. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2541.
- ซังจรียา ไบลี. **รายงานการวิจัยเรื่องวิเคราะห์ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดเลยในรอบ 30 ปี (ระหว่าง พ.ศ.2506-2535)**. ภาควิชาฟิสิกส์และวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี-วิทยาลัยครูเลย, 2536.
- ธงชัย ศิริประยุกต์. **การวัดและวิเคราะห์ข้อมูลการแผ่รังสีดวงอาทิตย์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ภาควิชาเทคโนโลยีพลังงาน คณะพลังงานและวัสดุ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตธนบุรี, 2524.
- สมจิต วัฒนาชยากุล. **สถิติวิเคราะห์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ประกายพริ้ง, 2545.
- ศิริชัย กาญจนาวาสี. **สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547, 124 หน้า.
- C. A. GUEYMARD , D. MYERS and K. EMERY. **Proposed reference irradiance spectra for solar energy systems testing**. Solar Energy Vol. 73, No. 6, pp. 443–467, 2002

การพัฒนากรรมวิธีการผลิตเนื้อตาลสำเร็จรูป

The Development of The Production Process of Ripe Palmyrah Fruit Pulp

อรอนงค์ ศรีพาทกุล

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากรรมวิธีการผลิตเนื้อตาลสำเร็จรูป โดยศึกษาปริมาณน้ำอิสระที่เหมาะสมของเนื้อตาลโดยใช้น้ำตาลร้อยละ 50 และ 60 และเกลือร้อยละ 2.5 และ 5 ศึกษาอุณหภูมิที่ใช้ลดปริมาณจุลินทรีย์ 2 ระดับ คือ 70 และ 80 องศาเซลเซียส ศึกษาการใช้เนื้อตาลสำเร็จรูปทำขนมตาล โดยศึกษาปริมาณการใช้ยีสต์และผงฟูที่ร้อยละ 0.5:2 0.5:2.5 และ 0.5:3 โดยน้ำหนักแป้ง พบว่า การใช้น้ำตาลร้อยละ 60 และเกลือร้อยละ 5 ทำให้เนื้อตาลมีปริมาณน้ำอิสระต่ำสุดเท่ากับ 0.91 การให้ความร้อนเนื้อตาลสุกที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส เวลา 15 นาที สามารถลดปริมาณจุลินทรีย์ได้ต่ำกว่า 1×10^4 โคโลนีต่อกรัม สีของเนื้อตาลใกล้เคียงกับเนื้อตาลที่ไม่ได้ให้ความร้อน เนื่องจากการให้ความร้อนที่อุณหภูมิและเวลาที่มากขึ้นทำให้เนื้อตาลมีสีคล้ำมากขึ้น การศึกษาการใช้เนื้อตาลสำเร็จรูปทำขนมตาล พบว่าขนมตาลที่ใช้ยีสต์และผงฟูที่ร้อยละ 0.5:2 โดยน้ำหนักของแป้ง ผู้บริโภคให้การยอมรับสูงสุดมีคะแนน 7.54 อยู่ในระดับชอบปานกลาง เนื้อตาลที่เติมโปแตสเซียมซอร์เบต 400 พีพีเอ็ม ที่อุณหภูมิ 6-10 องศาเซลเซียส มีอายุการเก็บรักษาอย่างน้อย 4 สัปดาห์ ผู้บริโภคให้การยอมรับ ขนมตาลระดับชอบปานกลางมีคะแนน 7.66

คำสำคัญ: เนื้อตาลสำเร็จรูป ปริมาณน้ำอิสระ ขนมตาล อายุการเก็บรักษา

Abstract

The objectives of this research are as follows; to study the appropriate production methods for the instant Palmyrah fruit pulp by studying the suitable amount of water activity in the Palmyrah fruit pulp with the use of sugar of 50% and 60% and salt of 2.5% and 5%, to study the temperature used for the heat treatment which is at 70 and 80 °C , to study the cooking of Thai traditional dessert from Palmyrah fruit pulps(Khanom Tan) by studying the amounts of yeast and baking powder used in the cooking process at the ratios of 0.5:2, 0.5:2.5, and 0.5:3 per the weight of flour. The research has found that with the use of sugar at 60% and salt of 5% will yield the results that pulp would reduce the water activity to 0.91. The heating process for the pulp at 70 °C for 15 minutes would reduce the number of bacteria to be less than 1×10^4 CFU/g. The color of the heated Palmyrah fruit pulps is close to those without the heat treatment since the treatment at the higher temperature and longer time would turn the Palmyrah fruit pulps to become darker. Form the study, using instant Palmyrah fruit pulps to cook Thai Palmyrah dessert, it has found that dessert cooked with the use of yeast and baking powder at ratio of 0.5:2 per weight of flour, it gains high score of 7.54 from the consumers with moderate like level whilst the pulps with additional Potassium Sorbate of 400 ppm at 6-10 °C would have shelf life of at least 4 weeks and consumers have moderate like level at 7.66

Keywords: Instant Palmyrah fruit pulp, Water activity, Khanom Tan, Shelf life

บทนำ

ตาลโตนดเป็นปาล์มชนิดหนึ่งมีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Borassusflabellifer* Linn. ชื่ออังกฤษคือ Plamyra Palm ประเทศไทยพบโดยทั่วไปมี 2 พันธุ์ คือ ตาลไข่และตาลหม้อ มีการนำลูกตาลมาบริโภค อาทิเช่น ลูกตาลอ่อน จาวตาล เนื้อตาลนำมาทำเป็นขนมตาลที่มีกลิ่นและรสชาติเฉพาะ การทำขนมตาลมีส่วนผสมหลักคือ แป้งข้าวเจ้า เนื้อตาลสุก กะทิและน้ำตาล ในขั้นตอนการทำขนมตาลจะต้องเตรียมเนื้อตาลโดยนำ ลูกตาลสุกมายีกับน้ำ กรองแยกเอาเฉพาะเนื้อตาลแขวนให้

สะเด็ดน้ำประมาณ 12 ชั่วโมง (บุญมา นิยมวิทย์ และพะยอม อัครวิบูลย์กุล, 2547) เนื้อตาลสุกมีจุลินทรีย์ที่ทำให้เกิดกลิ่นและรสชาติเฉพาะ รวมทั้งเกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ทำให้ขนมตาลขึ้นฟู เนื้อตาลสุกมีคุณค่าทางโภชนาการ ประกอบด้วย โปรตีนร้อยละ 0.7 คาร์โบไฮเดรตร้อยละ 8.9 ไขมันร้อยละ 0.6 เยื่อใยร้อยละ 0.5 แคลเซียมร้อยละ 7 ฟอสฟอรัสร้อยละ 22 เหล็กร้อยละ 0.9 และความชื้นร้อยละ 89.4 (กรมอนามัย, 2530) แต่เนื้อตาลมีข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์คือ ไม่สามารถเก็บรักษาไว้ได้นานเนื่องจากมีความชื้นสูง และมีจุลินทรีย์ ซึ่งเป็นสาเหตุของการเสื่อมเสียของเนื้อตาล และมีผลผลิตตามฤดูกาล

ปัจจุบันมีการผลิตเนื้อลูกตาลสุกโดยนำเนื้อตาลที่สะเด็ดน้ำแล้วมาผสมเกลือบรรจุถุงพลาสติกส่งจำหน่ายตามตลาดขายส่งเช่นตลาดไท ตลาดยิ่งเจริญ เพื่อส่งให้แม่ค้าทำขนมตาล โดยกระบวนการผลิตดังกล่าวเป็นกรรมวิธีพื้นบ้านไม่มีมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหาร โดยงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาวิธีการเก็บรักษาเนื้อตาลสุกให้มีคุณภาพใกล้เคียงธรรมชาติโดยใช้เทคโนโลยีการถนอมอาหารด้านต่าง ๆ มาใช้ร่วมกัน (Hurdle Technology) โดยการลดปริมาณน้ำอิสระ (Water activity) ใช้น้ำตาลและเกลือร่วมกับการพาสเจอร์ไรซ์ ซึ่งจะทำให้ลายจุลินทรีย์ที่ทำให้อาหารเน่าเสียบางส่วนและส่งผลกระทบต่อคุณภาพด้านสี กลิ่นรส น้อยกว่าวิธีการให้ความร้อนด้วยวิธีอื่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากรรมวิธีการผลิตเนื้อตาลสำเร็จรูป
2. เพื่อศึกษาคุณภาพขนมตาลที่ผลิตจากเนื้อตาลสำเร็จรูป

วิธีการดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาวิธีการทำเนื้อตาลสำเร็จรูป

การเตรียมเนื้อตาลสุก

นำใช้เนื้อตาลสุกพันธุ์หม้อ ปอกเปลือกสีน้ำตาลออกจนหมด แช่ผลตาลในน้ำ อัตราส่วน ผลตาล 1 ส่วนต่อน้ำ 3 ส่วน แยกเนื้อและเส้นใยออก กรองด้วยกระชอน แยกน้ำออกโดยห่อด้วยผ้าขาวบาง แขนงทิ้งไว้ 12 ชั่วโมง เนื้อตาลมีความชื้นประมาณร้อยละ 86-87

การทำขนมตาล

สูตรขนมตาล ดัดแปลงจากสูตรของ บังเอิญ เทศนา(2555) มีส่วนผสมคือ แป้งข้าวเจ้า น้ำตาลทราย กะทิ เนื้อตาลเกลือ และ ผงฟู โดยมีปริมาณร้อยละของแป้งที่ 100 100 180 60 0.86 และ 2.7 ตามลำดับ วิธีทำ ผสมแป้งข้าวเจ้า และเกลือ นวดกับกะทิบางส่วนให้เนื้อแป้งเนียน ใส่เนื้อตาลสุกนวดให้เป็นเนื้อเดียวกัน ใส่น้ำตาลที่ละน้อย นวดจนน้ำตาลทรายละลาย ใส่กะทิที่เหลือ คนให้เข้ากันและกรอง หมักทิ้งไว้ 3 ชั่วโมง ใส่น้ำตาลทราย หยอดลงพิมพ์หนึ่งประมาณ 20 นาที

การศึกษาปริมาณน้ำอิสระที่เหมาะสมของเนื้อตาลสุกเพื่อผลิตขนมตาล

การลดปริมาณน้ำอิสระโดยใช้น้ำตาลร่วมกับเกลือที่น้ำตาลร้อยละ 50 และ 60 เกลือร้อยละ 2.5 และ 5 ของน้ำหนักเนื้อตาลสุก และไม่ใช้ความร้อน นำเนื้อตาลได้ดังกล่าวไปทำขนมตาลเปรียบเทียบกับเนื้อตาลสด ตรวจสอบคุณภาพ โดยวัดค่า Aw ของ AQUA LAB รุ่น a_w CX3 และประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส แบบ 9-point hedonic scale จากผู้ทดสอบชิมทั่วไปจำนวน 50 คน

ศึกษาอุณหภูมิและเวลาที่เหมาะสมเพื่อลดปริมาณจุลินทรีย์

นำเนื้อตาลที่ผ่านการลดปริมาณน้ำอิสระ มาให้ความร้อนโดยใช้น้ำร้อนในหม้อ 2 ชั้นที่ความร้อน 2 ระดับ คือ 70 และ 80 องศาเซลเซียส สุ่มตัวอย่างทุก 5 นาที นาน 15 นาที เพื่อวิเคราะห์จำนวนจุลินทรีย์ทั้งหมด โดยจุลินทรีย์ต้องไม่เกิน 1×10^4 โคโลนีต่อกรัม ยีสต์และราต่ำกว่า 100 โคโลนีต่อกรัม วัดค่าสี L* a* b* ของ Hunter Color Lab และปริมาณน้ำอิสระ (Aw)

ตอนที่ 2 ศึกษาการใช้เนื้อตาลสำเร็จรูปในการผลิตขนมตาล

นำเนื้อตาลสุกสำเร็จรูป ที่ได้จากตอนที่ 1 มาทำขนมตาล ศึกษาการใช้สารช่วยทำให้ขึ้นฟู โดยใช้ยีสต์ต่อผงฟูที่ร้อยละ 0.5:2 0.5:2.5 และ 0.5:3 โดยน้ำหนักแป้ง เลือกอัตราส่วนที่เหมาะสม โดยวิธีการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส

และวัดเนื้อสัมผัสโดยใช้เครื่องวิเคราะห์เนื้อสัมผัส (Texture Analyzer) โดยใช้หัว P50 วัดค่า ความแข็ง (Hardness) และ ความยืดหยุ่น (Springiness)

ตอนที่ 3 การศึกษาอายุการเก็บรักษาของเนื้อมันตาลสุกสำเร็จรูป

โดยใช้ไปแตสเซียมเซอร์เบต 400 พีพีเอ็ม เพื่อยืดอายุการเก็บรักษาของเนื้อมันตาลสุกสำเร็จรูป เก็บรักษาอุณหภูมิ 6-10 องศาเซลเซียส ตรวจวิเคราะห์ปริมาณจุลินทรีย์รวมทั้งหมด ยีสต์และรา และประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสของขนมตาล ระยะเวลาในการเก็บรักษา 4 สัปดาห์สุ่มตัวอย่างตรวจสอบทุกสัปดาห์

การวางแผนและการวิเคราะห์ทางสถิติ

วางแผนการทดลองสำหรับการวิเคราะห์ทางเคมีและคุณสมบัติทางกายภาพแบบสุ่มอย่างสมบูรณ์ (Completely Randomized Design; CRD) และวางแผนการทดสอบทางประสาทสัมผัสแบบสุ่มในบล็อกสมบูรณ์ (Randomized Complete Block Design; RCBD) เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยด้วยวิธี Duncan new Multiple Rang Test (DMRT)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิธีการทำเนื้อมันตาลสุกสำเร็จรูป

การศึกษาปริมาณน้ำอิสระที่เหมาะสมของเนื้อมันตาลสุกเพื่อผลิตขนมตาล

การลดปริมาณน้ำอิสระ (Aw) โดยใช้น้ำตาลร่วมกับเกลือและไม่ได้ใช้ความร้อน พบว่าการใช้เกลือและน้ำตาลทำให้ค่า Aw ในเนื้อมันตาลลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับเนื้อมันตาลสดที่มีค่า Aw เท่ากับ 0.97 โดยที่น้ำตาล ร้อยละ 50 เกลือร้อยละ 2.5 และ 5 มีค่า Aw เท่ากับ 0.94 และ 0.92 ตามลำดับ ที่น้ำตาลร้อยละ 60 เกลือ ร้อยละ 2.5 และ 5 มีค่า Aw เท่ากับ 0.93 และ 0.91 ตามลำดับ เนื้อมันตาลที่ใช้น้ำตาลร้อยละ 60 และเกลือ ร้อยละ 5 มีค่า Aw ต่ำสุด จากนั้นนำเนื้อมันตาลที่ลดค่า Aw ไปทำขนมตาล และทดสอบทางประสาทสัมผัส ผลดังตารางที่ 1 พบว่าการใช้น้ำตาลและเกลือในปริมาณที่ต่างกัน ผู้บริโภคมีคะแนนความชอบไม่ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($P \geq 0.05$) เนื่องจากเมื่อนำเนื้อมันตาลที่ลดค่า Aw มาทำขนมตาลจะมีการปรับปริมาณน้ำตาลและเกลือในสูตรขนมให้เท่ากันทุกสูตร ดังนั้นจึงเลือกใช้น้ำตาลที่ร้อยละ 60 และเกลือร้อยละ 5 โดยน้ำหนักของเนื้อมันตาลเพราะมีค่า Aw ต่ำที่สุด

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบทางประสาทสัมผัสของขนมตาลที่ทำจากเนื้อมันตาลที่ใช้น้ำตาลและเกลือในปริมาณต่างๆ

คุณลักษณะ	เนื้อมันตาลสด	น้ำตาลร้อยละ* 50		น้ำตาลร้อยละ* 60	
		เกลือร้อยละ* 2.5	เกลือร้อยละ*5	เกลือร้อยละ*2.5	เกลือร้อยละ*5
ลักษณะปรากฏ ^{ns}	7.34	7.20	7.20	7.30	7.24
การขึ้นฟู ^{ns}	7.20	7.20	7.32	7.34	7.20
สี ^{ns}	7.50	7.30	7.34	7.46	7.44
กลิ่น ^{ns}	7.20	7.26	7.16	7.10	7.28
รสชาติ ^{ns}	7.34	7.20	7.22	7.20	7.20
ความชอบโดยรวม ^{ns}	7.68	7.44	7.46	7.58	7.54

หมายเหตุ : ns หมายถึง ค่าที่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

* หมายถึง ร้อยละโดยน้ำหนักเนื้อมันตาลสด

ศึกษาอุณหภูมิและเวลาที่เหมาะสมเพื่อลดปริมาณจุลินทรีย์

เนื้อมันตาลสดที่ไม่ได้ผ่านความร้อนมีปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมด 2.81×10^7 โคโลนีต่อกรัม เมื่อนำเนื้อมันตาลที่ลดปริมาณน้ำอิสระมาให้ความร้อน 15 นาที ที่อุณหภูมิ 70 มีปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมด 1.1×10^2 โคโลนีต่อกรัม และที่อุณหภูมิ 80 องศาเซลเซียส มีปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมดต่ำกว่า 100 โคโลนีต่อกรัม แต่ถ้าอุณหภูมิและเวลาในการให้ความร้อนเพิ่มขึ้นจะทำให้เนื้อ

ตาลสีน้ำตาลคล้ำเข้มข้น เพราะความร้อนทำให้เนื้อตาลเกิดปฏิกิริยาเมลลาร์ด และสูญเสียรงควัตถุจึงทำให้เนื้อตาลมีสีคล้ำ (มันสนันท์ บุญทรพวงษ์ และคณะ, 2544) ส่งผลทำให้ค่า L^* a^* b^* ลดลง ดังนั้นจึงเลือกให้ความร้อนที่ อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส เวลา 15 นาที

ตารางที่ 2 ค่า A_w และค่าสี ของเนื้อตาลที่ให้ความร้อนที่อุณหภูมิและเวลาระดับต่างๆ

อุณหภูมิ (°C)	เวลา (นาที)	ค่า A_w	ค่าสี		
			L^*	a^*	b^*
ไม่ผ่านความร้อน		0.91 ^e	49.40 ^a	30.29 ^a	64.89 ^a
70	5	0.89 ^d	29.32 ^b	29.32 ^b	64.47 ^a
70	10	0.89 ^d	29.38 ^b	29.38 ^b	63.43 ^{ab}
70	15	0.88 ^c	29.42 ^b	29.42 ^b	62.57 ^{ab}
80	5	0.89 ^d	29.19 ^b	29.19 ^b	65.99 ^a
80	10	0.84 ^a	29.42 ^b	29.42 ^b	57.28 ^{bc}
80	15	0.84 ^a	29.9 ^{ab}	29.99 ^{ab}	54.54 ^c

หมายเหตุ : ตัวอักษรที่แตกต่างกันในแนวตั้งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($P \leq 0.05$)

ตอนที่ 2 ศึกษาการใช้เนื้อตาลสำเร็จรูปในการผลิตขนมตาล

ขนมตาลที่ทำจากเนื้อตาลสำเร็จรูปไม่ขึ้นฟูเนื่องจากในการทำเนื้อตาลสำเร็จรูปมีการให้ความร้อนทำให้ทำลายจุลินทรีย์ที่มีอยู่ในเนื้อตาลสุก โดยเฉพาะจุลินทรีย์ที่สำคัญคือ *Candida krusei* *Saccharomyces* spp. *Kloeckeraapiculata* และ *Hanseniaspora* spp. (สมศรี ลิปิพัฒน์นวิทย์, 2529) การทำขนมตาลจะต้องหมักส่วนผสมกับเนื้อตาลสุกนาน 6-10 ชั่วโมงเพื่อให้จุลินทรีย์ที่อยู่ในเนื้อตาลสุกสร้างก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ แอลกอฮอล์ และกรด ทำให้ขนมตาล ขึ้นฟู นุ่มและเหนียว มีรสปูนและกลิ่นหอมของเนื้อตาลสุกผสมส่าเหล่านี้เป็นกลิ่นเฉพาะของขนมตาล (นิตดา หงส์วิวัฒน์, 2541) การใช้ยีสต์ร่วมกับผงฟูช่วยให้ขนมตาลมีการขึ้นฟูมากขึ้น ดังตารางที่ 3 ผงฟูมีส่วนผสมของโซเดียมไบคาร์บอเนตจะสลายตัวเมื่อได้รับความร้อนทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (จิตธนา แจ่มเมฆ และ อรอนงค์ นัยวิกุล, 2539) ยีสต์และผงฟูช่วยให้ขนมตาลขึ้นฟู การใช้ผงฟูในปริมาณที่มากขึ้นทำให้ขนมตาลมีปริมาตรจำเพาะมากขึ้นและความแข็งลดลง

ตารางที่ 3 คุณลักษณะทางกายภาพของขนมตาลจากเนื้อตาลสำเร็จรูปโดยใช้ยีสต์ร้อยละ 0.5 และผงฟูที่ปริมาณต่างๆ

ผงฟู (ร้อยละโดยน้ำหนักแป้ง)	ปริมาตรจำเพาะ (m^3/g)	ความแข็ง (g/s)	ความยืดหยุ่น (g/s)
สูตรควบคุม	0.75 ^c	4251.2 ^a	0.75 ^b
2	1.76 ^b	609.4 ^b	0.92 ^a
2.5	1.87 ^a	559.2 ^c	0.92 ^a
3	1.89 ^a	538.0 ^c	0.92 ^a

หมายเหตุ : ตัวอักษรที่แตกต่างกันในแนวตั้งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($P \leq 0.05$)

สูตรควบคุม : ไม่เติมยีสต์และผงฟู

ขนมตาลที่ใส่ยีสต์และผงฟูผู้บริโภคให้คะแนนความชอบมากกว่าขนมตาลที่ไม่ใส่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) ดังตารางที่ 4 เนื่องจากยีสต์ที่ใช้คือ *Saccharomyces cerevisiae* ทำให้เกิดกระบวนการหมักเปลี่ยนน้ำตาลให้เป็นก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และแอลกอฮอล์ สอดคล้องกับงานวิจัยของเรวัต พงษ์พิสุทธินันท์(2557) ที่ทำขนมตาลโดยใช้เชื้อบิริสุทธ์ที่แยกมาจากเนื้อตาล 3 ชนิดคือ *Saccharomyces cerevisiae* *Candida krusei* และ *Lactobacillus fructivorans* พบว่าขนมตาลที่ได้มีความนุ่มและการขึ้นฟูดีกว่าการผลิตแบบพื้นบ้าน การเติมผงฟูที่เพิ่มมากขึ้นคุณลักษณะด้าน สี กลิ่นรสไม่แตกต่างกัน แต่ลักษณะปรากฏ การขึ้นฟู และความชอบโดยรวมแตกต่าง เนื่องจากการเติมผงฟูที่เพิ่มขึ้นจะเกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์มากขึ้น ขนมตาลจึงมีขนาดของโพรงอากาศใหญ่ขึ้น ทำให้โครงสร้างไม่แข็งแรงจึงส่งผลให้ขนมตาลมี

ลักษณะนิ่มมากเกินและเสียโครงสร้างได้ง่าย ผู้บริโภคให้การยอมรับขนมตาลที่ยีสต์และผงฟูที่ร้อยละ 0.5:2 โดยน้ำหนักแป้งมากที่สุด

ตารางที่ 4 คุณลักษณะทางประสาทสัมผัสขนมตาลที่ผลิตโดยเนื้อมตาลสุกสำเร็จรูปโดยใช้ยีสต์ร้อยละ 0.5 และ ผงฟูที่ปริมาณต่างๆ

ผงฟู (ร้อยละโดยน้ำหนักแป้ง)	ลักษณะปรากฏ	การขึ้นฟู	สี	กลิ่น	รสชาติ	ความชอบ โดยรวม
สูตรควบคุม	2.24 ^c	1.52 ^c	2.72 ^b	2.92 ^b	1.28 ^c	2.00 ^c
2	7.64 ^a	7.84 ^a	7.58 ^a	7.76 ^a	7.78 ^a	8.14 ^a
2.5	7.18 ^b	7.30 ^b	7.44 ^a	7.46 ^a	7.32 ^b	7.68 ^b
3	7.40 ^{ab}	7.44 ^b	7.54 ^a	7.64 ^a	7.62 ^a	7.66 ^b

หมายเหตุ : ตัวอักษรที่ต่างกันในแนวตั้งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($P \leq 0.05$)

สูตรควบคุม : ไม่เติมยีสต์และผงฟู

การศึกษาอายุการเก็บรักษาของเนื้อมตาลสุกสำเร็จรูป

เนื้อมตาลสุกสำเร็จรูปที่เติมโปแตสเซียมซอร์เบต 400 พีพีเอ็ม เก็บรักษาที่อุณหภูมิ 6-10 องศาเซลเซียส เวลา 4 สัปดาห์ มีปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมด ไม่เกิน 1×10^4 โคโลนีต่อกรัม และยีสต์และรา ไม่เกิน 100 โคโลนีต่อกรัม การใช้เทคโนโลยีการถนอมอาหารแบบผสมผสาน (hurdle technology) โดยใช้ความร้อน การลดค่า Aw และวัตถุเจือปนอาหารสามารถลดการเสื่อมเสียเนื่องจากจุลินทรีย์ได้ ผลการทดสอบทางประสาทสัมผัสของขนมตาลที่ใช้เนื้อมตาลสุกสำเร็จรูปที่เติมโปแตสเซียมซอร์เบต ดังตารางที่ 5 พบว่าเมื่อระยะเวลาการเก็บรักษาเนื้อมตาลตั้งแต่ที่ 1 สัปดาห์ขึ้นไปมีคะแนนความชอบลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) ในสัปดาห์ที่ 4 ผู้บริโภคจึงให้คะแนนการยอมรับขนมตาลอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนน 7.66

ตารางที่ 5 คุณลักษณะทางประสาทสัมผัสของขนมตาลที่ใช้เนื้อมตาลสุกสำเร็จรูประยะเวลา 4 สัปดาห์

ระยะเวลา (สัปดาห์)	ลักษณะปรากฏ	สี	กลิ่น	รสชาติ	ความนุ่ม	ความชอบโดยรวม
0	8.06 ^a	8.12 ^a	8.08 ^a	8.16 ^a	8.20 ^a	8.26 ^a
1	7.64 ^b	7.84 ^{ab}	7.18 ^b	7.32 ^b	7.52 ^b	7.80 ^b
2	7.56 ^b	7.66 ^b	7.64 ^b	7.60 ^b	7.62 ^b	7.82 ^b
3	7.66 ^b	7.54 ^b	7.34 ^b	7.32 ^b	7.50 ^b	7.68 ^b
4	7.70 ^b	7.62 ^b	7.60 ^b	7.58 ^b	7.68 ^b	7.66 ^b

หมายเหตุ : ตัวอักษรที่ต่างกันในแนวตั้งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($P \leq 0.05$)

สรุปและอภิปรายผล

การผลิตเนื้อมตาลสำเร็จรูป ใช้ลูกตาลพันธุ์หม้อ โดยการลดปริมาณน้ำอิสระของเนื้อมตาลสุกใช้น้ำตาลทรายร้อยละ 60 และเกลือร้อยละ 5 โดยน้ำหนักของเนื้อมตาลสุก ทำให้น้ำตาลมีปริมาณน้ำอิสระ 0.91 และการลดปริมาณเชื้อจุลินทรีย์โดยให้ความร้อนที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส เวลา 15 นาที เนื้อมตาลสุกสำเร็จรูปมีจุลินทรีย์ทั้งหมด 1.1×10^2 โคโลนี/กรัม มีค่า Aw เท่ากับ 0.88 สอดคล้องกับงานวิจัยของมนัสนันท์ บุญทราพงษ์ และคณะ (2544) พบว่า การพาสเจอร์ไรซ์เนื้อมตาลสุกที่อุณหภูมิ 90 องศาเซลเซียส เวลา 22 นาที สามารถทำลายจุลินทรีย์ทั้งหมดให้ลดลงต่ำกว่า 250 โคโลนีต่อกรัม ขนมตาลที่ใช้เนื้อมตาลสำเร็จรูปมีส่วนผสม คือ แป้งข้าวเจ้า 100 กรัม น้ำตาลทราย 64 กรัม กะทิ 180 กรัม เนื้อมตาลสำเร็จรูป 96 กรัม ยีสต์ 0.5 กรัมและผงฟู 2 กรัม ขนมตาลที่ผลิตจากเนื้อมตาลสำเร็จรูปผู้บริโภคให้การยอมรับในระดับชอบปานกลางมีคะแนน 7.54

เนื้อมตาลสุกสำเร็จรูปที่เติมโปแตสเซียมซอร์เบตปริมาณ 400 ppm ที่อุณหภูมิ 6-10 องศาเซลเซียส มีอายุการเก็บรักษาอย่างน้อย 4 สัปดาห์ ขนมตาลที่ทำจากเนื้อมตาลนี้ ผู้บริโภคให้การยอมรับระดับชอบปานกลางมีคะแนน 7.66 จากงานวิจัยนี้พบว่ามีความเป็นไปได้ในผลิตเนื้อมตาลสำเร็จรูปที่สามารถเก็บรักษาได้นานขึ้นและมีความสะดวกต่อการใช้งานขึ้น แต่

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาเก็บรักษาด้วยวิธีการแช่เย็นเท่านั้น เพื่อให้มีอายุการเก็บรักษามากขึ้นก็ควรศึกษาการเก็บรักษาในสภาวะการแช่แข็ง หรือใช้ความร้อนในระดับการสเตอริไรซ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย กองโภชนาการ. 2530. ตารางคุณค่าทางอาหารไทยในส่วนที่กินได้ 100 กรัม. กรุงเทพมหานคร: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- จิตธนา แจ่มเมฆ และอรอนงค์ นัยวิกุล. 2539. เบเกอรี่เทคโนโลยีเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิตดา หงส์วิวัฒน์. 2541. ขนมตาลภูมิปัญญาชาวบ้าน. (น. 165-169). กรุงเทพมหานคร: ในชุดสารคดีอาหาร: ครัวไทยคนไทย แสงแดด.
- บังเอิญ เทศนา. 2555, กรกฎาคม 7. ประจวบคีรีขันธ์. สัมภาษณ์.
- บุญมา นิยมวิทย์ และพะยอม อรรถวิบูลย์กุล. 2547. “ผลิตภัณฑ์จากลูกตาล.” อาหาร. 34(4) : 272-274.
- มนัสนันท์ บุญทราพงษ์ อนุวัตร แจ่มชัด กมลวรรณ แจ่มชัด และวิชัย หฤทัยธนาสันต์. 2544. การศึกษาคุณภาพของเนื้อมาลูกและขนมตาลที่ผลิตจากเนื้อมาลูกผ่านกระบวนการพาสเจอร์ไรเซชัน. ฐานข้อมูลการประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ครั้งที่ 39. วันที่ 5-7 กุมภาพันธ์ 2544.
- เรวัตร พงษ์พิสุทธินันท์. 19 ตุลาคม 2557. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเชื้อบริสุทธิ์ในกระบวนการหมักแป้งขนมตาล.[ออนไลน์] เข้าถึงจาก: http://www.stri.cmu.ac.th/DB_Article/articleDetail.php?id=26.
- สมศรี ลีพัฒน์นวิทย์. 2529. “จุลินทรีย์ยีสต์ในผลตาลสุก.” วารสารคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์. 5(11) : 11-17.

ความคงทนของอาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดในน้ำที่ใช้กล้วยเป็นสารเหนียว Water Stability of Pelletized Fancy Carp Diets by Using Banana as Binder

ถาวร ฉิมเลี้ยง, สิทธิพัฒน์ แผ้วฉวี
คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การศึกษาความคงทนของอาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดในน้ำที่ใช้กล้วยเป็นสารเหนียว โดยใช้กล้วยน้ำว้า 5 เปอร์เซ็นต์ กล้วยไข่ 5 เปอร์เซ็นต์และเบฟฟิน 2 เปอร์เซ็นต์ ผสมในสูตรอาหารที่มีระดับโปรตีน 35 เปอร์เซ็นต์และอัดเม็ด ทดลองโดยแช่อาหารทั้ง 3 สูตร ในน้ำนาน 1, 3, และ 6 ชั่วโมง แล้วคำนวณหาความคงทนของอาหารในน้ำจากน้ำหนักอาหารที่เหลือหลังจากแช่น้ำ ผลการทดลองพบว่าในชั่วโมงแรก เปอร์เซ็นต์ความคงทนของอาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดในน้ำที่ใช้กล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ และเบฟฟินไม่แตกต่างกัน แต่ในการแช่น้ำ 3 และ 6 ชั่วโมง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($P < 0.01$) อาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดที่ใช้เบฟฟินเป็นสารเหนียวมีค่าความคงทนในน้ำมากที่สุด รองลงมาเป็นอาหารเม็ดที่ใช้กล้วยน้ำว้า และอาหารเม็ดที่ใช้กล้วยไข่เป็นสารเหนียวมีค่าน้อยที่สุด

คำสำคัญ : ความคงทนในน้ำ, อาหารปลาแพนซีคาร์พ, กล้วย, สารเหนียว

Abstract

The study on the effects of water stability of pelletized fancy carp diets containing banana as binder was conducted. Experimental pelletized fancy carp diets with a protein content of 35 percent containing 5 percent of Kluoy Namwah, 5 percent of Kluoy Khai and 2 percent of Baffin as binder were prepared. Soaking periods of 1, 3, and 6 hours were applied in the stagnant water. The percent of water stability of each diet after soaking was calculated from the remaining average weight. The results showed that there was no significantly difference in water stability among diets containing Kluoy Namwah, Kluoy Khai and Baffin during the first hour. However, there was significantly difference in water stability among diets containing Kluoy Namwah, Kluoy Khai and Baffin for the periods of 3 and 6 hours. The diet containing Baffin had the most water stability. The next one was the diet containing Kluoy Namwah. The diet containing Kluoy Khai had the least water stability.

Keywords : water stability, fancy carp diets, banana, binder

บทนำ

การเลี้ยงปลาแพนซีคาร์พนั้น อาหารที่ใช้เลี้ยงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง ส่วนใหญ่วัตถุดิบอาหารจะประกอบด้วย ปลาป่น รำ ปลาขี้ขาว กากถั่วเหลือง เป็นต้น นอกจากอาหารมีผลต่อการเจริญเติบโต และสุขภาพของสัตว์น้ำแล้ว ยังมีผลต่อคุณภาพของน้ำเช่นกัน หากให้อาหารที่พอเหมาะและคุณภาพดีก็จะมีส่วนช่วยรักษาคุณภาพน้ำในบ่อเลี้ยง แต่หากมีการให้อาหารมากเกินไปหรืออาหารมีคุณภาพไม่ดี นอกจากจะเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายค่าอาหารแล้ว ยังทำให้เกิดน้ำเสียและเกิดโรคได้ง่ายด้วย การจัดการเรื่องอาหาร คุณสมบัติของอาหาร การให้อาหาร รวมถึงคุณภาพน้ำที่ใช้เลี้ยงสัตว์น้ำจึงมีความจำเป็นมาก อย่างไรก็ตามในการเลี้ยงปลาแพนซีคาร์พมักจะใช้อาหารเม็ดสำเร็จรูป เนื่องจากใช้ง่าย สะดวกและลดการสูญเสียอาหารจากการละลายน้ำตกลง ปลาหรือสัตว์น้ำจะได้รับสารอาหารตามต้องการ แต่ราคาค่อนข้างแพง โดยทั่วไปอาหารสัตว์น้ำโดยเฉพาะอาหารลอยจะมีวัตถุดิบประเภทแป้ง เช่น รำละเอียด รำสกัดน้ำมัน รำข้าวสาลี เป็นต้น ที่เป็นส่วนผสมอยู่ 10 % ขึ้นไป เมื่อผ่านเครื่องอัดเม็ด อาหารก็จะสามารถจับตัวเป็นเม็ดได้ แต่ถ้าต้องการให้เม็ดแข็งขึ้น เพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์น้ำพวกอาหารปลา อาหารกุ้ง อาจต้องใช้รำมากกว่า 15 % เม็ดอาหารจึงจะแข็ง แต่จะอยู่ในน้ำได้ชั่วระยะเวลาสั้นๆเท่านั้น จึงมีความจำเป็นต้องใช้สารบางอย่างเติมเข้าไปในสูตรอาหารด้วย เพื่อช่วยให้การอัดเม็ดดีขึ้น ไม่ร่วนง่าย ซึ่งเรียกสารนี้ว่าสารเหนียว(binder) หรือ สารประสานอาหาร ซึ่งสารเหนียวนี้ช่วยทำให้อาหารคงตัวอยู่ในน้ำได้นาน สัตว์น้ำมีเวลากินอาหารได้

นานขึ้น การใช้สารเหนียวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการทำอาหารสำเร็จรูปสำหรับสัตว์น้ำ เพื่อให้อาหารคงทนอยู่ในน้ำได้นานขึ้น ไม่ร่วนแตกง่ายทำให้วัตถุดิบอาหารจับตัวกันแน่น ลดการสลายตัวของวัตถุดิบในขณะที่อาหารอยู่ในน้ำเพื่อช่วยให้สัตว์น้ำกินอาหารและได้รับประโยชน์จากอาหารสูงสุด และลดการสูญเสีย มีปริมาณของเสียที่จะทิ้งออกจากบ่อเลี้ยงสู่สิ่งแวดล้อมน้อยลง(กรมประมง, 2553) อาหารปลาหลายชนิดต้องการให้คงทนอยู่ในน้ำไม่นานมาก แต่ถ้าเป็นอาหารกึ่งต้องการความคงทนในน้ำนาน 2 – 3 ชั่วโมง(Chen and Jenn, 1992 ; Tacon, 1996) สารเหนียวที่มีใช้อยู่ในปัจจุบันมีทั้งพวกโปรตีนคาร์โบไฮเดรตและสารสังเคราะห์ที่ไม่มีคุณค่าทางอาหาร(กรมประมง, 2553) ในการใช้สารเหนียวนี้มีข้อจำกัดในการใช้ บางชนิดอาจมีผลต่อสารอาหารในสูตรอาหารนั้น ๆ หรือ มีผลต่อการใช้ยาผสมในอาหารสัตว์เสียไป ผลกัวยจัดเป็นวัตถุดิบชนิดหนึ่งที่มีคุณสมบัติในการยึดเกาะให้วัสดุอาหารติดกัน และใช้เป็นสารเหนียวตามธรรมชาติได้ นอกจากจะเพิ่มความคงทนของอาหารสัตว์น้ำแล้วยังมีคุณค่าทางอาหารสูงอีกด้วย เนื่องจากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉพาะจังหวัดจันทบุรีมีการปลูกกล้วยค่อนข้างมากไม่ว่าจะเป็นกล้วยน้ำว้าหรือกล้วยไข่เพื่อส่งออก แต่กล้วยที่ไม่ได้ขนาดหรือกล้วยตกเกรดราคาจะถูกกว่ามากหลายเท่า สามารถหาได้ง่าย ดังนั้น จึงมีแนวคิดในการใช้กล้วยน้ำว้าและกล้วยไข่มาใช้เป็นสารเหนียวในอาหารปลาแพนซีคาร์พ เพราะนอกจากจะเป็นการเพิ่มความคงทนของอาหารในน้ำแล้วยังเป็นวัตถุดิบทดแทนสารเหนียวอื่น ๆ ที่มีจะเป็นผลิตภัณฑ์สังเคราะห์ที่มีราคาแพง และนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งอาจจะเป็นการช่วยลดต้นทุนและพัฒนาอาหารสัตว์น้ำ นอกจากนั้นยังไม่ทำให้น้ำเสียเร็ว ยังเป็นการช่วยเพิ่มมูลค่าให้แก่กล้วยที่ไม่ได้ขนาดได้อีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคงทนของอาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดในน้ำที่ใช้กล้วยน้ำว้า กล้วยไข่และ เบฟฟิน เป็นสารเหนียว ในระยะเวลา 1, 3 และ 6 ชั่วโมง

อุปกรณ์และวิธีการทดลอง

การเตรียมอาหารทดลอง

1. สร้างสูตรอาหารให้มีโปรตีน 35 เปอร์เซ็นต์เท่ากันทุกสูตร ซึ่ง ส่วนประกอบของวัตถุดิบ ปริมาณโปรตีน แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ส่วนประกอบของวัตถุดิบอาหาร และปริมาณโปรตีนของอาหารที่ใช้ในการทดลอง

วัตถุดิบ	ปริมาณ(เปอร์เซ็นต์)		
	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3
ปลาป่น	25	25	25
กากถั่วเหลือง	40	40	40
รำละเอียด	33	30	30
กล้วยน้ำว้า	-	5	
กล้วยไข่	-		5
เบฟฟิน	2	-	-
รวม	100	100	100
โปรตีนรวม(โดยคำนวณ)	35.65	35.51	35.60

หมายเหตุ จากการวิเคราะห์ทางเคมี(Proximate analysis) ของอาหาร มนตรี(2554)

กล้วยน้ำว้าป่น มีโปรตีนรวม 4.60 เปอร์เซ็นต์

กล้วยไข่ป่น มีโปรตีนรวม 6.47 เปอร์เซ็นต์

ปลาป่น มีโปรตีนรวม 55.90 เปอร์เซ็นต์

กากถั่วเหลือง มีโปรตีนรวม 44.01 เปอร์เซ็นต์

รำละเอียด มีโปรตีนรวม 12.38 เปอร์เซ็นต์

2. การทำอาหารเม็ดมีขั้นตอนการทำดังนี้

- 2.1 ลดขนาดของวัตถุดิบที่ใช้เป็นส่วนผสมของอาหาร โดยใช้เครื่องบดอาหารเพื่อให้มีขนาดเล็กกลง
- 2.2 ชั่งส่วนประกอบของวัตถุดิบอาหารชนิดต่าง ๆ ตามตารางที่ 2 นำวัตถุดิบที่ชั่งแล้วเข้าเครื่องผสมอาหารและอัดเม็ด
- 2.3 นำอาหารที่อัดเม็ดแล้วไปตากแดด เพื่อให้แห้งสนิทเป็นเวลา 2 วัน หรือ นำไปอบในตู้อบที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส เป็นเวลานานประมาณ 60 ชั่วโมง
- 2.4 บรรจุอาหารเม็ดในถุงพลาสติก 3 ชั้น มัดปากถุงให้แน่น แล้วนำไปเก็บที่อุณหภูมิต่ำ เพื่อใช้ในการทดลองต่อไป

การวางแผนการทดลอง

การทดสอบความคงทนของอาหารเม็ดในน้ำ ใช้แผนการทดลองแบบสุ่มตลอด(Completely Randomized Design) โดยใช้กล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ และเบฟฟิน เป็นสารเหนียว(พรีติเมนท์) และให้อาหารแต่ละสูตรมี 4 ซ้ำ

ความคงทนของอาหารเม็ดในน้ำ(Water Stability)

1. ทำการหาน้ำหนักที่แท้จริงของอาหารก่อนที่จะทดลอง โดยสุ่มอาหารแต่ละสูตร และคัดเอาเฉพาะอาหารเม็ดที่สม่ำเสมอ แล้วนำเอาไปชั่งให้ได้น้ำหนัก 100 กรัม แล้วใส่ลงในจานแก้ว จากนั้นนำไปอบที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เป็นเวลานาน 12 ชั่วโมง จากนั้นนำไปทิ้งไว้ให้เย็นในโถอบแห้ง แล้วจึงนำเอาอาหารเม็ดดังกล่าวไปชั่งด้วยเครื่องชั่งไฟฟ้า ซึ่งจะเป็นน้ำหนักที่แท้จริงของอาหารก่อนที่จะใช้ทดลอง

2. การหาความคงทนของอาหารเม็ดในน้ำ โดยนำเอาอาหารทั้ง 3 สูตรมาทดสอบความคงทนในน้ำจัดซึ่งทำเป็น 3 ชุด ๆ ละ 4 ซ้ำ คือ ชุดที่ 1 อาหารที่อบแล้วแช่น้ำนาน 1 ชั่วโมง , ชุดที่ 2 อาหารที่อบแล้วแช่น้ำนาน 3 ชั่วโมง และ ชุดที่ 3 อาหารที่อบแล้วแช่น้ำนาน 6 ชั่วโมง โดยชั่งน้ำหนักตัวอย่างอาหาร 5 กรัม จากแต่ละสูตรมาใส่ในตะกร้าขนาด 5 × 5 เซนติเมตร ขนาดช่องตาข่าย 0.2 × 0.2 เซนติเมตร แล้วนำเอาไปแขวนแช่น้ำในตู้อบ เมื่ออาหารแช่น้ำได้นานตามที่กำหนดแล้ว ก็นำขึ้นมาวางลงบนตะแกรงเพื่อให้สะเด็ดน้ำ แล้วทำให้แห้งสนิทโดยการอบในตู้อบที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เป็นเวลานาน 12 ชั่วโมง แล้วทิ้งให้เย็นในโถอบแห้ง จากนั้นนำมาชั่งน้ำหนักเพื่อคำนวณหาน้ำหนักที่หายไป หรือ เปอร์เซ็นต์การสูญเสีย เทคนิคที่ใช้ในการหาเปอร์เซ็นต์อาหารสูญเสียไปในน้ำในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ กันนี้ได้ดัดแปลงมาจากวิธีของ Hastings(1970) , Balazs(1973) และของ Lovell(1975) ที่ใช้หาเปอร์เซ็นต์สูญเสียอาหารของสัตว์น้ำ

$$\text{ความคงทนของอาหารในน้ำ (\%)} = (b / a) \times 100$$

เมื่อ b คือ น้ำหนักอาหารแห้งที่เหลือบนตะแกรง

a คือ น้ำหนักอาหารเริ่มต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อศึกษาความคงทนของอาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดในน้ำ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน(Analysis of Variances) สำหรับการวางแผนการทดลองแบบสุ่มตลอด ส่วนการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยใช้วิธี Least Significant Difference(LSD) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์

ผลการทดลองและวิจารณ์

ความคงทนของอาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดในน้ำ

ความคงทนของอาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดในน้ำที่ใช้กล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ และเบฟฟินเป็นสารเหนียวในระยะเวลาต่าง ๆ แสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคงทนเฉลี่ย(เปอร์เซ็นต์)ของอาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดในน้ำที่ใช้กล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ และเบฟฟินเป็นสารเหนียวในระยะเวลาต่าง ๆ

ระยะเวลา	ชนิดของอาหารที่ใช้สารเหนียวต่างกัน		
	กล้วยน้ำว้า	กล้วยไข่	เบฟฟิน
1 ชั่วโมง	84.70	84.60	85.90
3 ชั่วโมง	82.15 ^b	81.65 ^c	83.40 ^a
6 ชั่วโมง	80.35 ^b	79.80 ^c	82.05 ^a

ตัวเลขที่มีอักษรต่างกันกำกับอยู่ในแนวนอน แสดงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อาหารแช่น้ำนาน 1 ชั่วโมง

ความคงทนของอาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดในน้ำที่ใช้กล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ และเบฟฟินเป็นสารเหนียวในระยะเวลา 1 ชั่วโมง คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ความคงทนได้ 84.70 , 84.60 และ 85.90 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ผลจากการวิเคราะห์ทางสถิติของความคงทนของอาหารทั้ง 3 สูตร หลังจากแช่น้ำนาน 1 ชั่วโมง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ จากการทดลองความคงทนของอาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดในน้ำที่ใช้กล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ และเบฟฟินเป็นสารเหนียว พบว่า มีเปอร์เซ็นต์ของอาหารที่สูญเสียไปในน้ำ 15.30 , 15.40 และ 14.10 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ แสดงว่ามีเปอร์เซ็นต์ของอาหารปลาแพนซีคาร์พที่สูญเสียไปในน้ำใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับการทดลองของ มะลิ บุญยรัตผลิน(2525)ที่ทดลองความคงทนในน้ำของอาหารกุ้งเม็ดที่ใช้กล้วยน้ำว้า 5 เปอร์เซ็นต์ และกล้วยไข่ 3 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมีเปอร์เซ็นต์ของอาหารกุ้งที่สูญเสียไปในน้ำ 14.12 และ 15.93 เปอร์เซ็นต์ และสอดคล้องกับการทดลองความคงทนในน้ำของอาหารปลาสวายเม็ดของ วินิจ เชษฐศิริ(2533) โดยใช้สูตรอาหารที่ใช้กล้วยน้ำว้า 2 เปอร์เซ็นต์ และกล้วยไข่ 2 เปอร์เซ็นต์ เป็นสารเหนียว ซึ่งมีเปอร์เซ็นต์ของอาหารปลาสวายที่สูญเสียไปในน้ำ 15.30 และ 15.80 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ แต่การทดลองในครั้งนี้ได้ใช้กล้วยเป็นสารเหนียวในปริมาณที่มากกว่า เมื่อเปรียบเทียบความคงทนในน้ำของอาหารเม็ดปลาแพนซีคาร์พที่ใช้กล้วยน้ำว้าและกล้วยไข่เป็นสารเหนียว จะเห็นว่า อาหารที่ใช้กล้วยน้ำว้าเป็นสารเหนียว มีความคงทนในน้ำมากกว่าอาหารที่ใช้กล้วยไข่เป็นสารเหนียว อย่างไรก็ตามในการให้อาหารปลาแพนซีคาร์พนั้นมักจะให้ปลากินอาหารให้หมดไม่กิน 1 ชั่วโมง เพื่อให้ปลากินอาหารและได้รับประโยชน์จากอาหารสูงสุด และลดการสูญเสียโภชนะที่สำคัญ มีปริมาณของเสียที่จะทิ้งออกจากบ่อเลี้ยงสู่สิ่งแวดล้อมน้อยลง และน้ำจะได้สะอาด ทำให้ปลาเจริญเติบโตได้ดี(ผิน คิ้วไพศาล, 2525 ; Laszlo et al., 2002 ; Obaldo et al.,2002)

อาหารแช่น้ำนาน 3 ชั่วโมง

ความคงทนของอาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดในน้ำที่ใช้กล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ และเบฟฟินเป็นสารเหนียวในระยะเวลา 3 ชั่วโมง คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ความคงทนได้ 82.15 , 81.65 และ 83.40 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ผลจากการวิเคราะห์ทางสถิติของความคงทนของอาหารทั้ง 3 สูตร หลังจากแช่น้ำนาน 3 ชั่วโมง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ($P < 0.01$) เมื่อเปรียบเทียบความคงทนในน้ำของอาหารปลาแพนซีคาร์พที่ใช้กล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ และเบฟฟินเป็นสารเหนียวในระยะเวลา 3 ชั่วโมง จะเห็นว่า ความคงทนของอาหารที่ใช้เบฟฟินเป็นสารเหนียวมีค่ามากที่สุด รองลงมาเป็นอาหารที่ใช้กล้วยน้ำว้า และอาหารที่ใช้กล้วยไข่เป็นสารเหนียวจะมีค่าน้อยที่สุด แสดงว่าอาหารที่ใช้กล้วยไข่เป็นสารเหนียวมีเปอร์เซ็นต์ของอาหารที่สูญเสียไปในน้ำมากที่สุด อย่างไรก็ตามอาหารทั้ง 3 สูตรมีความคงทนในน้ำมากกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ กล้วยน้ำว้าและกล้วยไข่จึงเหมาะที่จะใช้เป็นสารเหนียวตามธรรมชาติที่ใช้ในอาหารกุ้ง และมาตรฐานอุตสาหกรรมอาหารกุ้งปี พ.ศ. 2536 ที่กำหนดว่าอาหารกุ้งที่ได้มาตรฐานต้องมีความคงทนในน้ำที่ระยะเวลา 2 ชั่วโมงมากกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งใกล้เคียงกับการทดลองความคงทนในน้ำของอาหารกุ้งขาวของ กมลเนตร ทรงลักษณ์และคณะ(2553)ที่ทดลองใช้สารเบฟฟินเป็นสารเหนียว แต่ใช้ในปริมาณที่น้อยกว่าในการทดลองครั้งนี้มาก เพราะใช้เบฟฟินเพียง 0.20 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น แต่ใช้แป้งมันสำปะหลังร่วมในการเป็นสารเหนียวด้วยในสูตรอาหาร จึงต้องใช้สารเบฟฟินน้อยกว่าในการทดลองครั้งนี้

อาหารแช่น้ำนาน 6 ชั่วโมง

ความคงทนของอาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดในน้ำที่ใช้กล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ และเบฟฟินเป็นสารเหนียวในระยะเวลา 6 ชั่วโมง คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ความคงทนได้ 80.35 , 79.80 และ 82.05 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ผลจากการวิเคราะห์ทางสถิติของความคงทนของอาหารทั้ง 3 สูตร หลังจากแช่น้ำนาน 6 ชั่วโมง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ($P < 0.01$) เมื่อเปรียบเทียบความคงทนของอาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดในน้ำที่ใช้กล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ และเบฟฟินเป็นสารเหนียวในระยะเวลา 6 ชั่วโมง จะเห็นว่า ความคงทนในน้ำของอาหารที่ใช้เบฟฟินเป็นสารเหนียวมีค่ามากที่สุด รองลงมาเป็นอาหารที่ใช้กล้วยน้ำว้า และอาหารที่ใช้กล้วยไข่เป็นสารเหนียวจะมีค่าน้อยที่สุด แสดงว่าอาหารที่ใช้กล้วยไข่เป็นสารเหนียวมีเปอร์เซ็นต์ของอาหารที่สูญเสียไปในน้ำมากที่สุด จากการทดลองความคงทนในน้ำของอาหารปลาแพนซีคาร์พที่ใช้กล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ และเบฟฟินเป็นสารเหนียว มีเปอร์เซ็นต์ของอาหารที่สูญเสียไปในน้ำ 19.65 , 20.20 และ 17.95 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการทดลองของ มะลิ บุญยรัตผลิน(2525)ที่ทดลองความคงทนในน้ำของอาหารกุ้งที่ใช้กล้วยน้ำว้า 5 เปอร์เซ็นต์ และกล้วยไข่ 3 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมีเปอร์เซ็นต์ของอาหารที่สูญเสียไปในน้ำ 19.30 และ 18.98 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับการทดลองความคงทนในน้ำของอาหารปลาสวายเม็ดของ วินิจ เชษฐศิริ(2533) โดยใช้สูตรอาหารที่ใช้กล้วยน้ำว้า 2 เปอร์เซ็นต์ และกล้วยไข่ 2 เปอร์เซ็นต์ เป็นสารเหนียว ซึ่งมีเปอร์เซ็นต์ของอาหารปลาสวายที่สูญเสียไปในน้ำ 20.65 และ 20.85 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ แต่การทดลองในครั้งนี้ ใช้กล้วยเป็นสารเหนียวในปริมาณที่มากกว่า นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการทดลองของ ชลี ไพบุลย์กิจกุล(2550)ได้ศึกษาการใช้กล้วยน้ำว้าทดแทนสารเหนียวพบว่า สามารถใช้

กล้วยน้ำว่าได้ประมาณ 3 เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนักผสมในอาหารกุ้งกุลาดำเพื่อทดแทนสารเหนียวได้โดยไม่ทำให้คุณภาพของอาหารเปลี่ยนแปลง ทำให้กุ้งมีการเจริญเติบโตที่ดี ช่วยลดสารแอมโมเนียในน้ำ ทำให้ลดการใช้สารเหนียวสังเคราะห์ในการประกอบอาหารกุ้งและช่วยลดต้นทุนการผลิตได้

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาความคงทนของอาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดในน้ำที่ใช้กล้วยน้ำว่า กล้วยไข่ และเบฟฟินเป็นสารเหนียว เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์ความคงทนในน้ำระหว่างอาหารเม็ดปลาแพนซีคาร์พที่ใช้กล้วยน้ำว่า กล้วยไข่ และเบฟฟินเป็นสารเหนียว ในช่วงแรก เปอร์เซ็นต์ความคงทนในน้ำจะไม่แตกต่างกัน ในการแช่น้ำ 3 และ 6 ชั่วโมง อาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดที่ใช้กล้วยน้ำว่าเป็นสารเหนียวมีเปอร์เซ็นต์ความคงทนในน้ำแตกต่างจากอาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดที่ใช้กล้วยไข่เป็นสารเหนียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังแตกต่างจากอาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดที่ใช้เบฟฟินเป็นสารเหนียว โดยอาหารเม็ดปลาแพนซีคาร์พที่ใช้สารเบฟฟินเป็นสารเหนียวจะมีความคงทนในน้ำมากที่สุด รองลงมาเป็นอาหารเม็ดปลาแพนซีคาร์พที่ใช้กล้วยน้ำว่าเป็นสารเหนียว และอาหารเม็ดปลาแพนซีคาร์พที่ใช้กล้วยไข่เป็นสารเหนียวมีความคงทนในน้ำน้อยที่สุด จะเห็นได้ว่าอาหารปลาแพนซีคาร์พเม็ดที่ใช้กล้วยเป็นสารเหนียวมีเปอร์เซ็นต์ความคงทนในน้ำมากกว่า 80 เปอร์เซ็นต์แม้จะอยู่ในน้ำนาน 3 – 6 ชั่วโมงก็ตาม เนื่องจากการให้อาหารปลาแพนซีคาร์พนั้นจะให้ปลากินอาหารให้หมดภายใน 1 ชั่วโมง ทำให้ลดการสูญเสียโภชนะที่สำคัญในอาหาร ทำให้ปลากินอาหารและได้รับประโยชน์จากอาหารสูงสุด ดังนั้น จึงสามารถใช้กล้วยเป็นสารเหนียวได้ โดยเฉพาะกล้วยน้ำว่า ซึ่งมีราคาถูกกว่าสารเหนียวสังเคราะห์มาก และกล้วยยังมีคุณค่าทางอาหารด้วย อย่างไรก็ตามควรนำอาหารไปทดลองเลี้ยงปลาแพนซีคาร์พเพื่อทดสอบการเจริญเติบโต และผลข้างเคียงอื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมลเนตร ทรงลักษณ์, อุทัย คันโธ, และสภัญญา จัตตุพรพงษ์. 2553. ผลของ การเสริมสารประสานในระดับต่าง ๆ ต่อความคงทนในน้ำของอาหารกุ้งขาวที่อัดเม็ดด้วยเครื่องเอ็กทูดเตอร์ขนาดเล็ก. การประชุมวิชาการงานเกษตรกำแพงแสนครั้งที่ 7 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน, นครปฐม.426 – 433.
- กรมประมง. 2553. วัตถุประสงค์ที่ใช้ในอาหารสัตว์น้ำสำเร็จรูป. www.fisheries.go.th. 7 พฤษภาคม 2553.
- ชลี ไพบูลย์กิจกุล, บัลลังก์ เนื่องแสง, บัญชา นิลเกิด วศิน ยูวะนะเตมีย์ และเบ็ญจมาศ ไพบูลย์กิจกุล. 2550. ผลการใช้กล้วยเป็นแหล่งคาร์โบไฮเดรตและสารเหนียวในอาหารกุ้งกุลาดำ. **แก่นเกษตร** 35(2) : 215 – 226.
- ผิน คิ้วไพศาล. 2525. คู่มือการเลี้ยงแพนซีคาร์พญี่ปุ่น. บุรพาศิลป์การพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- มะลิ บุญยรัตผลิน. 2525. สารเหนียวและความคงทนของอาหารกุ้งในน้ำ. **วารสารการประมง** 34(6) : 661 – 668.
- วินิจ เชษฐศิริ. 2533. ความคงทนของอาหารเม็ดในน้ำที่ใช้กล้วยเป็นสารเหนียว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน, กรุงเทพฯ.
- อุดร มนตรี. 2554. การใช้กล้วยเป็นอาหารปลาคาร์พ. ปัญหาพิเศษปริญญาตรี. คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- Balazs, G.H. 1973. Preliminary Studies on the Preparation and Feeding of Crustacean Diets. **Aquaculture** 2 : 369 – 377.
- Chen, H.Y. and J.S. Jenn. 1992. Increased Pellet Water Stability by the Supplementation of Phospholipid and Its Effects on Shrimp Growth. **Asian Fisheries Science** 5 :211 – 217.
- Hasting, W.H. 1970. **Study of Pellet Fish Feed Stability in Water**. Report of the 1970. Workshop on Fish Feed Technology and Nutrition. U.S. Government Printing Office, Washington, D.C.
- Laszlo, H., T. Gizella and S. Chris. 2002. **Carp and Pond Fish Culture**. 2nd Edition. Blackwell Science, Berlin.
- Lovell, R.J. 1975. **Laboratory Manual for Fish Feed Analysis and Fish Nutrition Studies**. Department of Fisheries and Allied Aquacultures, Auburn University, Auburn.
- Obaldo, L.G., S. Divakaran and A.G. Tacon. 2002. Method for Determining the Physical Stability of Shrimp Feeds in Water. **Aquaculture Research** 33 : 369 – 377.
- Tacon, A.G. 1996. Nutritional Studies in Crustaceans and the Problems of Applying Research Findings to Practical Farming Systems. **Aquaculture Nutrition** 1 : 165 – 174.

การศึกษาารูปทรงของถ่านอัดแท่งจากโสน แกลบข้าว และกะลามะพร้าว ที่มีผลต่อประสิทธิภาพพลังงานความร้อน

The Study on a Shape of Charcoal Briquette from Sesbania Rice Husk and Coconut Shell Affecting the Efficiency of Thermal Energy

ศิริประภา ดีประดิษฐ์, ปทิตตา นาควงษ์

สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ได้ศึกษารูปทรงที่เหมาะสมของถ่านอัดแท่งจากถ่านโสน ถ่านกะลามะพร้าว และแกลบข้าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของต้นโสน แกลบข้าว และกะลามะพร้าวในการนำมาผลิตเป็นถ่านอัดแท่งและเปรียบเทียบประสิทธิภาพถ่านอัดแท่งในรูปทรง 4 แบบ คือ รูปทรงกระบอกแบบมีรู รูปทรงกระบอกแบบไม่มีรู รูปทรงหกเหลี่ยมแบบมีรู และรูปทรงหกเหลี่ยมไม่มีรู

ผลการศึกษาพบว่า ปริมาณวัตถุดิบที่ใช้ในการขึ้นรูปถ่านอัดแท่ง คืออัตราส่วน กะลามะพร้าว : ถ่านโสน : แกลบข้าว เท่ากับร้อยละ 40 : 40 : 20 และใช้ตัวประสานปริมาณ 60 กรัม สามารถขึ้นรูปได้ดีที่สุด ระยะเวลาในการให้ความร้อนนานที่สุด และมีอุณหภูมิสูงที่สุด และเมื่อทดสอบรูปทรงของถ่านอัดแท่งพบว่า ถ่านอัดแท่งรูปทรงหกเหลี่ยมแบบมีรู ให้ค่าพลังงานความร้อนมากที่สุด คือ 5,654.12 แคลอรีต่อกรัม ให้อุณหภูมิเฉลี่ย 81 องศาเซลเซียส เป็นระยะเวลา 92 นาที เนื่องจากถ่านรูปทรงนี้มีพื้นที่ผิวในการรับความร้อนมากที่สุด จากผลการศึกษา สรุปได้ว่าถ่านอัดแท่งจากถ่านโสน ถ่านกะลามะพร้าว และแกลบข้าว สามารถใช้ทดแทนถ่านจากไม้ได้

คำสำคัญ: ถ่านอัดแท่ง, ชีวมวล, พลังงานความร้อน

Abstract

The proposes of this research aimed to the study the potential of sesbania, rice husk and coconut shell that used to produce charcoal briquette and compare efficiency of each charcoal shape (cylindrical with hole, cylinder without hole, hexagonal with hole and hexagonal no hole)

The result showed that the quantity of raw materials to produce the charcoal by the ratio (percentage) of coconut shell charcoal: sesbania charcoal: rice husk equal to 40:40: 20 and a binder content of 60 grams was the best that took the longest time of heat and the highest temperature. The charcoal with hexagonal hole had highest thermal energy, 5654.12 calories per gram. The average temperature was 81 Celsius degrees, the heat transferred for 92 minutes. The study showed that the studied charcoal could be replaced the charcoal from wood.

Keywords : Charcoal Briquette, Biomass, Thermal Energy

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นฐานทางการเกษตรกรรม มีผลผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปอยู่มากมาย โดยที่ผลผลิตหลักและเศษวัสดุหรือของเหลือจากทั้ง 2 ภาคเศรษฐกิจสามารถนำมาใช้ประโยชน์หรือแปรรูปให้เป็นพลังงานหรือเชื้อเพลิงเพื่อทดแทนการใช้พลังงานจากฟอสซิล ซึ่งส่วนใหญ่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศและจะหมดไปจากโลกในอนาคต ในขณะที่พลังงานชีวมวลถือได้ว่าเป็นพลังงานทดแทนชนิดหนึ่ง เนื่องจากการปลูกพืชทดแทนจะมีต่อเนื่องตลอดไปในอนาคตถ้าหากเรามีการจัดการในภาคเกษตรกรรมที่ต้นนโยบายด้านพลังงานทดแทนเป็นวาระแห่งชาติ สนับสนุนการผลิตและการใช้พลังงานทดแทน โดยเฉพาะการพัฒนาเชื้อเพลิงชีวภาพและชีวมวล เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน ลดภาวะ

มลพิษ และเพื่อประโยชน์ของเกษตรกร โดยสนับสนุนให้มีการผลิตและใช้พลังงานหมุนเวียนในระดับชุมชน หมู่บ้าน ภายใต้มาตรการสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสม รวมทั้งสนับสนุนการใช้ก๊าซธรรมชาติในภาคขนส่งให้มากขึ้น โดยขยายระบบขนส่งก๊าซธรรมชาติให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ตลอดจนส่งเสริมและวิจัยพัฒนาพลังงานทดแทนทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่อง

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรที่สามารถนำมาทำเป็นเชื้อเพลิงจากชีวมวลได้จำนวนมาก เช่น กะลามะพร้าว ต้นโสน ชี้เลื่อย และแกลบ เป็นต้น ซึ่งถ้านำไปเผาทั้งก็จะเป็นการสูญเสียวัสดุที่สามารถใช้เป็นเชื้อเพลิงชีวมวลโดยเปล่าประโยชน์ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยมากมายที่ศึกษาเกี่ยวกับการผลิตถ่านอัดแท่ง เช่น วาณิช โสภาสพ (2550) ศึกษาการผลิตเชื้อเพลิงอัดแท่งจากเปลือกถั่วลิสง เปลือกเมล็ดทานตะวัน และเปลือกถั่วลิสงผสมเปลือกเมล็ดทานตะวัน โดยใช้เครื่องอัดแบบเกลียวมีขดลวดความร้อน (อัดร้อน) เปลือกถั่วลิสงมีอัตราการผลิตเชื้อเพลิงอัดแท่งได้ดีที่สุด รองลงมาคือเปลือกเมล็ดทานตะวัน และเปลือกถั่วลิสงผสมเปลือกเมล็ดทานตะวัน ตามลำดับ จากการหาประสิทธิภาพ พบว่า ประสิทธิภาพการใช้งานของความร้อน เปลือกถั่วลิสง เปลือกเมล็ดทานตะวันอัดแท่ง และเปลือกถั่วลิสงผสมเปลือกเมล็ดทานตะวัน เท่ากับร้อยละ 40.97 39.39 และ 18.93 ตามลำดับ วรวิทย์ ฤทธิชัย (2552) ศึกษาการผลิตเชื้อเพลิงอัดแท่งจากลำต้นข้าวโพด เพื่อหาความเหมาะสมในการทำงาน อัตราส่วนผสมของตัวประสานและลำต้นข้าวโพด ซึ่งพบว่า จากการใช้เชื้อเพลิงชีวมวลอัดแท่งจากลำต้นข้าวโพดร่วมกับเตาแก๊สพลังงานชุมชน ทำให้ได้ประสิทธิภาพการเผาไหม้ร้อยละ 13.04 โดยเชื้อเพลิงอัดชีวมวลมีปริมาณค่าแฉะร้อยละ 10.10 ปริมาณคาร์บอนเฉลี่ยร้อยละ 11.03 สารระเหยเฉลี่ยร้อยละ 71.30 ปริมาณความชื้นมาตรฐานเปียกร้อยละ 7.71 ให้ค่าความร้อนสูง 16,905 กิโลจูลต่อกรัม และให้ค่าความร้อนต่ำ 15,831 กิโลจูลต่อกรัม และในการผลิตเชื้อเพลิงชีวมวลจากลำต้นข้าวโพด พบว่า ส่วนผสมที่เหมาะสม คือ แป้งเปียก (ตัวประสาน) ร้อยละ 5 มีอัตราการละลายน้ำ 320 นาที และสามารถทนแรงกดได้ 922 กิโลนิวตันตารางเมตร มหายศนันท์ (2548) ออกแบบและสร้างเครื่องผลิตถ่านอัดแท่งสำหรับการผลิตในระดับครัวเรือน โดยใช้หลักการอัดด้วยวิธีการกล (Mechanical Pressing) โดยการออกแรงกดอัดผงอัดถ่านเพื่อให้ได้ความหนาแน่นที่ต้องการด้วยการใช้แม่แรงไฮดรอลิกส์ จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการอัดถ่านแบบใช้แรงกดโดยอัตราส่วนตัวประสานระหว่างแป้งมันสำปะหลังกับน้ำ เท่ากับ 0.15 : 1 และอัตราส่วนผสมระหว่างแป้งเปียกกับผงถ่าน เท่ากับ 1 : 1 และศึกษาสมบัติทางกายภาพของถ่านอัดแท่ง พบว่า มีคุณสมบัติทางด้านเชื้อเพลิง คือ ความชื้น ร้อยละ 4.96 สารระเหย ร้อยละ 62.60 ปริมาณถ่าน ร้อยละ 6.77 ค่าคาร์บอนคงตัว ร้อยละ 25.97 และค่าความร้อน 6,165.65 แคลอรีต่อกรัม รุ่งโรจน์ พุทธิสกล (2553) ศึกษาการผลิตถ่านอัดแท่งจากถ่านกะลามะพร้าวและถ่านเห้ง้า โดยทำการทดสอบสมรรถนะทางความร้อนตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.238/2547) และได้ทดลองนำวัสดุมาผสมกัน 5 อัตราส่วน ลักษณะถ่านอัดแท่งเป็นรูปทรงกระบอกขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 5 เซนติเมตร มีครีบโดยรอบจำนวน 5 ครีบ และมีรูกลวงขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1.5 เซนติเมตร ความยาว 10 เซนติเมตร แรงอัด 33 กิโลกรัมต่อตารางเซนติเมตร และมีปริมาณความชื้นไม่เกินร้อยละ 8 ของน้ำหนัก เกรียงไกร วงศาโรจน์ และคณะ (2554) ศึกษาการผลิตเชื้อเพลิงชีวมวลจากสบู่ดำ โดยใช้เทคนิคเอ็กซ์ทรูชันแบบอัดรีดเย็น รวมทั้งศึกษาคุณสมบัติของเชื้อเพลิงที่ผลิตได้ในรูปของค่าความร้อน และความต้านทานแรงกด โดยใช้ลำต้นและกิ่งของสบู่ดำผสมกับวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และใช้ตัวประสาน คือ แป้งเปียกและโมลาส ผลการทดลองพบว่าค่าความร้อนของเชื้อเพลิงที่ผลิตได้มีค่าอยู่ประมาณ 11.54 – 15.35 เมกะจูลต่อกรัม และมีค่าความต้านทานแรงกดอยู่ที่ 0.46 – 2.46 เมกะปาสคาล

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและด้วยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีชีวมวลเหลือใช้จำนวนมาก ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญในการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรที่เป็นชีวมวลมาแปรรูปเป็นถ่านอัดแท่ง ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้วัสดุเหลือใช้ที่หาง่ายคือ ต้นโสน แกลบข้าว และกะลามะพร้าว มาเป็นวัตถุดิบหลัก นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้นำถ่านอัดแท่งที่ได้ มาหาค่าสมรรถนะเพื่อให้ได้เชื้อเพลิงที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ในการเลือกใช้เป็นพลังงานทางเลือกที่จะประหยัดต้นทุนเชื้อเพลิงให้กับชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของต้นโสน แกลบข้าว และกะลามะพร้าวในการนำมาผลิตเป็นถ่านอัดแท่ง
2. เพื่อหาสมรรถนะของถ่านอัดแท่งจากต้นโสน แกลบข้าว และกะลามะพร้าว
3. เพื่อเปรียบเทียบรูปทรงของถ่านอัดแท่งที่มีผลต่อค่าพลังงานความร้อน

อุปกรณ์และวัสดุที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาชีวมวลเหลือใช้ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเลือกใช้วัตถุดิบที่พบได้ในพื้นที่ส่วนใหญ่ ได้แก่ กะลามะพร้าว ต้นโสน และแกลบข้าว โดยนำวัตถุดิบมาเผาเป็นถ่านและบดให้ละเอียด ดังภาพที่ 1 – 3

(ก) กะลามะพร้าว

(ข) กะลามะพร้าวเผา

(ค) ถ่านกะลามะพร้าวบด

ภาพที่ 1 ถ่านกะลามะพร้าว

(ก) ถ่านต้นไผ่

(ข) ถ่านต้นไผ่บด

ภาพที่ 2 ถ่านต้นไผ่

(ก) แกลบข้าว

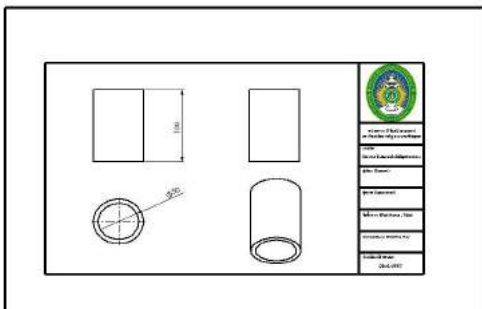
(ข) ถ่านแกลบข้าว

ภาพที่ 3 ถ่านแกลบข้าว

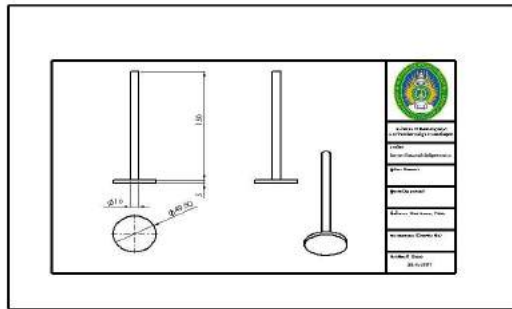
วิธีดำเนินการวิจัย

1.การออกแบบรูปทรงของถ่านอัดแท่ง

ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบแม่พิมพ์ในการขึ้นรูปถ่านอัดแท่งทั้งหมด 4 แบบ คือ ถ่านอัดแท่งทรงกระบอกที่มีรูและไม่มีรู และทรงหกเหลี่ยมแบบมีรูและไม่มีรู ด้วยโปรแกรม SolidWork ดังภาพที่ 4 – 5 โดยภาพ ก เป็นแม่พิมพ์ และภาพ ข เป็นแบบของก้านที่ใช้ทำรูของถ่านอัดแท่ง

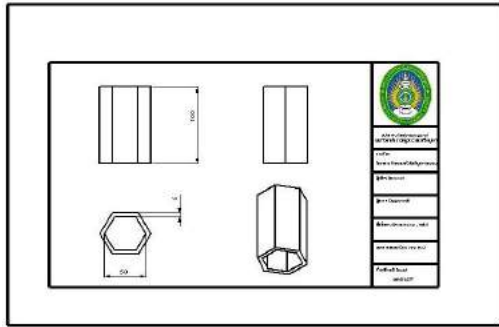

(ก)แบบแม่พิมพ์

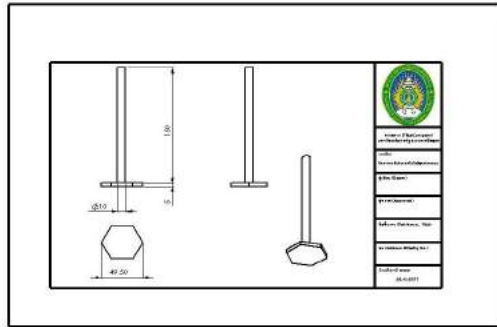

(ข) แบบก้านทำรูถ่านอัดแท่ง

ภาพที่ 4แบบแม่พิมพ์ถ่านอัดแท่งทรงกระบอก

(ก) แบบแม่พิมพ์

(ข) แบบก้นทำรูถ่านอัดแท่ง

ภาพที่ 5 แบบแม่พิมพ์ถ่านอัดแท่งทรงหกเหลี่ยม

2. การขึ้นรูปถ่านอัดแท่ง

2.1 เตรียมตัวประสานโดยใช้แป้งมันสำปะหลังและน้ำในอัตราส่วน แป้งมันสำปะหลัง 2 ชีด ต่อน้ำ 4 ลิตร โดยนำน้ำ 3 ลิตร ให้ความร้อนแล้วนำแป้งมันสำปะหลัง 2 ชีด มาผสมให้เข้ากัน จากนั้นนำน้ำที่เหลืออีก 1 ลิตร มาผสมแล้วตั้งไฟให้พอเป็นสีขุ่น

2.2 ผสมวัตถุดิบในอัตราส่วนที่กำหนดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สูตรการผสมวัตถุดิบของถ่าน(ร้อยละ)

สูตร	ถ่านกะลามะพร้าว	ถ่านโสน	แกลบข้าว
1	20	60	20
2	30	50	20
3	40	40	20
4	50	30	20
5	60	20	20

2.3 จากนั้นนำวัตถุดิบที่ผสมมาทำการขึ้นรูปโดยแม่พิมพ์ แล้วทำการชั่งน้ำหนัก จากนั้นนำไปตากแดด

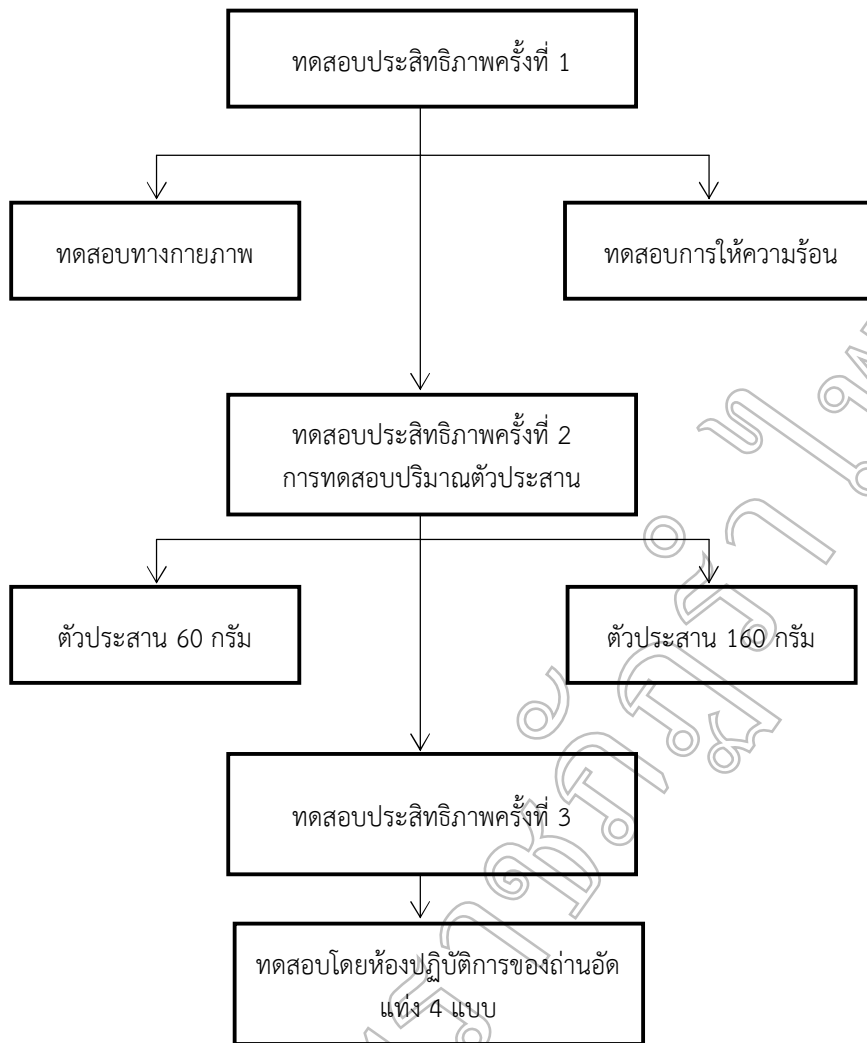

ภาพที่ 6 ถ่านอัดแท่งทรงกระบอก

ภาพที่ 7 ถ่านอัดแท่งทรงหกเหลี่ยม

3. การทดสอบประสิทธิภาพของถ่านอัดแท่ง

ภาพที่ 8 แผนภาพขั้นตอนการทดสอบถ่านอัดแท่ง

จากภาพที่ 8 เป็นขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพของถ่านอัดโดยแบ่งการทดสอบทั้งหมด 3 ครั้ง ดังนี้
การทดสอบประสิทธิภาพครั้งที่ 1 เป็นการทดสอบโดยขึ้นรูปถ่านอัดแท่งโดยใช้รูปทรงกระบอกแบบไม่มีรู ใช้สูตรในการทดลองจำนวน 5 สูตร ดังตารางที่ 1 จำนวนสูตรละ 5 ก้อน สังเกตการณ์ขึ้นรูปของถ่านในแต่ละสูตร จากนั้นนำถ่านที่ได้ไปลดความชื้นโดยใช้การตากแดด และทำการทดสอบการให้ความร้อนโดยนำถ่านแต่ละสูตรไปเผาและบันทึกผลการทดลองเพื่อเลือกสูตรที่เหมาะสมที่สุด

การทดสอบประสิทธิภาพครั้งที่ 2 เมื่อได้สูตรที่ดีที่สุดจากการทดสอบครั้งที่ 1 ผู้วิจัยได้ทดลองหาปริมาณตัวประสานที่เหมาะสมในการขึ้นรูป และให้ค่าพลังงานความร้อนที่ดี

การทดสอบประสิทธิภาพครั้งที่ 3 จากการทดสอบจากครั้งที่ 1 และ 2 จะได้สูตร และปริมาณตัวประสานที่ดีที่สุด จากนั้นทำการขึ้นรูปถ่านอัดแท่งจำนวน 4 แบบ คือ ทรงกระบอกแบบมีรู ทรงกระบอกแบบไม่มีรู ทรงหกเหลี่ยมแบบมีรู และทรงหกเหลี่ยมแบบไม่มีรู และส่งชิ้นงานไปทดสอบที่ห้องปฏิบัติการ ศูนย์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผลการวิจัย

1.ผลการทดสอบครั้งที่ 1

ตารางที่ 2 การทดสอบลักษณะทางกายภาพของถ่านอัดแท่ง

สูตร	ถ่านกะลามะพร้าว	ถ่านโสน	แกลบข้าว	ลักษณะการขึ้นรูป
1	20	60	20	ถ่านอัดแท่งมีลักษณะผิวเรียบ แต่มีรอยแตกหักบางส่วน
2	30	50	20	เปราะแตกหักง่าย
3	40	40	20	ผิวเรียบเนียนไม่มีรอยแตกหัก
4	50	30	20	ผิวเรียบไม่มีรอยแตกหัก
5	60	20	20	ผิวของถ่านไม่เรียบ

ตารางที่ 3 การทดสอบการให้ความร้อนของถ่านอัดแท่ง

สูตรที่	ระยะเวลาให้ความร้อน (นาที)	ระดับอุณหภูมิ(องศาเซลเซียส)				ควัน	อัตราการเผาไหม้ (กรัม/นาที)
		5นาที	10นาที	15นาที	20นาที		
1	78	45	55	60	65	ไม่มี	1.92
2	75	50	60	66	70	ไม่มี	2.67
3	86	53	65	72	78	ไม่มี	1.74
4	78	45	55	67	74	ไม่มี	1.92
5	78	45	59	66	71	ไม่มี	2.50

จากตารางที่ 2 พบว่าสูตรที่ใช้ในการทำถ่านอัดแท่งที่เหมาะสมในการขึ้นรูป ซึ่งไม่ทำให้ถ่านแตกหัก คือสูตรที่ 3 และ 4 และเมื่อนำมาทดสอบการให้ความร้อน จากตารางที่ 3 พบว่าสูตรที่ 3 ให้ความร้อนได้สูงสุด และทำความร้อนในระยษนานที่สุด จึงเลือกใช้สูตรที่ 3

2. การทดสอบครั้งที่ 2

จากการทดสอบครั้งที่ 1 จะได้สูตรวัตถุดิบที่ดีที่สุด คือสูตรที่ 3 จึงได้นำมาทดสอบปริมาณตัวประสาน ซึ่งใช้ถ่านอัดแท่งทั้ง 4 แบบ คือทรงกระบอกมีรูและไม่มีรู ทรงหกเหลี่ยมมีรูและไม่มีรู โดยเริ่มจากปริมาณตัวประสานที่น้อยที่สุดที่สามารถขึ้นรูปได้ จนกระทั่งปริมาณตัวประสานทำให้ถ่านมีลักษณะเหลวไม่สามารถขึ้นรูปได้ ซึ่งจากการทดลองพบว่าตัวประสานที่น้อยที่สุดที่ขึ้นรูปได้ คือ 60 กรัม และปริมาณที่สามารถขึ้นรูปได้ดีที่สุด คือ 160 กรัมผู้วิจัยจึงได้ทำการขึ้นรูปถ่านอัดแท่งโดยใช้ตัวปริมาณ 60 และ 160 กรัม ดังตารางที่ 4 และ 5

ตารางที่ 4 การทดสอบการให้ความร้อนโดยใช้ตัวประสาน 60 กรัม

รูปทรง	ระยะเวลาให้ความร้อน(นาที)	ระดับอุณหภูมิ(องศาเซลเซียส)						อัตราการเผาไหม้ (กรัม/นาที)
		10 นาที	20 นาที	30 นาที	40 นาที	50 นาที	60 นาที	
ทรงกระบอกไม่มีรู	98	60	80	82	81	78	75	2.55
ทรงกระบอกแบบมีรู	79	50	60	63	64	60	58	3.16
หกเหลี่ยมแบบไม่มีรู	92	65	75	77	81	80	77	2.17
หกเหลี่ยมแบบมีรู	84	52	65	73	79	75	73	2.97

ตารางที่ 5 การทดสอบการให้ความร้อนโดยใช้ตัวประสาน 160 กรัม

รูปทรง	ระยะเวลาให้ความร้อน(นาที)	ระดับอุณหภูมิ(องศาเซลเซียส)						อัตราการเผาไหม้ (กรัม/นาที)
		10 นาที	20 นาที	30 นาที	40 นาที	50 นาที	60 นาที	
ทรงกระบอกไม่มีรู	111	50	61	65	59	54	52	2.25
ทรงกระบอกแบบมีรู	97	44	55	57	52	51	48	2.57
หกเหลี่ยมแบบไม่มีรู	81	55	61	64	62	58	55	3.09
หกเหลี่ยมแบบมีรู	78	46	55	59	60	55	52	3.21

จากตารางที่ 4 และ 5 แสดงให้เห็นว่าปริมาณตัวประสาน 60 กรัม สามารถให้ค่าความร้อนที่มากกว่าปริมาณตัวประสาน 160 กรัม เมื่อเทียบจากระยะเวลาที่เท่ากัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้ตัวประสานปริมาณ 60 กรัม

3. การทดสอบครั้งที่ 3

จากการทดสอบครั้งที่ 1 และ 2 จะได้สูตรในการผลิตถ่านอัดแท่งที่ดีที่สุด และปริมาณตัวประสานที่เหมาะสม จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการขึ้นรูปถ่านอัดแท่งจำนวน 4 แบบ ดังนี้ ถ่านอัดแท่งทรงกระบอกแบบมีรู ถ่านอัดแท่งทรงกระบอกแบบไม่มีรู ถ่านอัดแท่งทรงหกเหลี่ยมแบบมีรู และถ่านอัดแท่งทรงหกเหลี่ยมแบบไม่มีรู และทำการส่งไปทดสอบในห้องปฏิบัติการของศูนย์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ดังตารางที่ 5 และ 6

ตารางที่ 6 การทดสอบถ่านอัดแท่งโดยห้องปฏิบัติการ

รูปทรง	ค่าที่วิเคราะห์	เครื่องมือ	หน่วย	ผล
ทรงกระบอกแบบมีรู	ค่าพลังงานความร้อน	Bomb Calorimeter	Calorie/g	4,786.32
	ปริมาณความชื้น	Moisture balance	%	5.14
	ปริมาณเถ้า	Furnace	%	60.94
ทรงกระบอกแบบไม่มีรู	ค่าพลังงานความร้อน	Bomb Calorimeter	Calorie/g	4,441.63
	ปริมาณความชื้น	Moisture balance	%	5.96
	ปริมาณเถ้า	Furnace	%	62.85
ทรงหกเหลี่ยมแบบมีรู	ค่าพลังงานความร้อน	Bomb Calorimeter	Calorie/g	5,654.12
	ปริมาณความชื้น	Moisture balance	%	6.91
	ปริมาณเถ้า	Furnace	%	58.34
ทรงหกเหลี่ยมแบบไม่มีรู	ค่าพลังงานความร้อน	Bomb Calorimeter	Calorie/g	4,359.76
	ปริมาณความชื้น	Moisture balance	%	5.65
	ปริมาณเถ้า	Furnace	%	64.92

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้ได้นำเสนอการศึกษาความเป็นไปได้ของชีวมวลเหลือใช้ คือ ต้นโสน แกลบข้าว และกะลามะพร้าว ในการนำมาใช้ทำเป็นถ่านอัดแท่ง และศึกษารูปทรงของถ่านอัดแท่งทั้งหมด 4 รูปแบบ คือ ถ่านอัดแท่งทรงกระบอกแบบมีรู ถ่านอัดแท่งทรงกระบอกไม่มีรู ถ่านอัดแท่งทรงหกเหลี่ยมแบบมีรู และถ่านอัดแท่งทรงหกเหลี่ยมแบบไม่มีรู โดยทดสอบประสิทธิภาพทั้งหมด 3 ครั้ง ดังนี้

1. ทดสอบทางกายภาพ และการให้ความร้อนของถ่านอัดแท่งทรงกระบอกแบบไม่มีรู

ผลการทดสอบพบว่า สูตรที่ 3 ซึ่งใช้วัตถุดิบในอัตราส่วน กะลามะพร้าว : ถ่านโสน : แกลบข้าว เท่ากับร้อยละ 40 : 40 : 20 ขึ้นรูปได้ดีที่สุด และเมื่อทดสอบการให้ความร้อน พบว่าระยะเวลาในการให้ความร้อนนานที่สุด และมีอุณหภูมิสูงที่สุด

2. ทดสอบการให้ความร้อนของถ่านอัดแท่งที่ใช้ปริมาณตัวประสานที่ใช้ในการขึ้นรูปต่างกัน

ผลการทดสอบพบว่า ปริมาณตัวประสาน 60 กรัม สามารถขึ้นรูปได้ และให้ความร้อนได้ดี

3. ทดสอบประสิทธิภาพของถ่านอัดแท่ง 4 รูปแบบ โดยห้องปฏิบัติการ

ผลการทดสอบพบว่า ถ่านอัดแท่งรูปทรงหกเหลี่ยมแบบมีรู ให้ค่าพลังงานความร้อนมากที่สุด คือ 5,654.12 แคลอรีต่อกรัม ซึ่งถ่านรูปทรงนี้จะมีพื้นที่ผิวในการรับความร้อนมากกว่ารูปทรงอื่นๆ ที่ทำการทดสอบ

งานวิจัยนี้สรุปได้ว่า ปริมาณวัตถุดิบที่ดีที่สุด คือ สูตรที่ 3 ซึ่งใช้วัตถุดิบในอัตราส่วน กะลามะพร้าว : ถ่านโสน : แกลบข้าว เท่ากับร้อยละ 40 : 40 : 20 ใช้ปริมาณตัวประสาน 60 กรัม และขึ้นรูปโดยใช้รูปทรงหกเหลี่ยมแบบมีรู จะให้อุณหภูมิเฉลี่ย 81 องศาเซลเซียส เป็นระยะเวลา 92 นาที

ข้อเสนอแนะ

ในงานวิจัยนี้เป็นการขึ้นรูปถ่านอัดแท่งโดยใช้มืออัดวัตถุดิบกับแม่พิมพ์ที่สร้างขึ้น ซึ่งทำให้ความแรงในการอัดน้อย ส่งผลให้ถ่านเปราะหักง่าย ส่งผลให้ระยะเวลาในการให้ความร้อน และค่าความร้อนที่ได้มีค่าน้อย แต่เมื่อพิจารณาจากค่ามาตรฐานของถ่านอัดแท่ง พบว่ายังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน แต่ปริมาณเถ้าที่ได้มีค่ามากกว่ามาตรฐานกำหนด

งานวิจัยครั้งต่อไปอาจศึกษาเพิ่มเติมของรูปทรงต่างๆ เพื่อให้สามารถเลือกรูปทรงที่ให้ค่าสรณะความร้อนดีที่สุด และปรับใช้กับเครื่องอัดถ่านระบบไฮดรอลิกส์ เพื่อให้สามารถควบคุมแรงอัดที่ใช้ในการทดสอบได้

เอกสารอ้างอิง

- วานิช โสภาสพ. 2550. การผลิตถ่านอัดแท่งด้วยเศษวัสดุเหลือใช้เพื่อเป็นพลังงานทดแทน. ภาควิชาวิศวกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- วรวิมล ฤกษ์ทรัพย์. 2552. การศึกษาการผลิตเชื้อเพลิงอัดแท่งจากลำต้นข้าวโพด. มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, พิษณุโลก.
- ธารินี มหายศนันท์. 2548. การออกแบบและสร้างเครื่องผลิตถ่านอัดแท่งสำหรับการผลิตในระดับครัวเรือน. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- รุ่งโรจน์ พุทธิสกุล. 2553. การผลิตถ่านอัดแท่งจากถ่านกะลามะพร้าวและถ่านเหง้า. ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- เกรียงไกร วงศาโรจน์ และคณะ. 2554. การผลิตแท่งเชื้อเพลิงชีวมวลจากสับุด้า. วิศวกรรมสาร มช. ปีที่ 38 ฉบับที่ 1 (65-72), ขอนแก่น.

การหาจำนวนพนักงานที่เหมาะสมของโรงงานผลิตรองเท้าด้วยแบบจำลองสถานการณ์

Determining the Number of Workers in Production System

by Using Simulation Models

ศิริประภา ดีประดิษฐ์

สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ได้สร้างแบบจำลองสถานการณ์สำหรับโรงงานผลิตรองเท้าส่งออกซึ่งระบบการผลิตมีสถานีงาน 3 สถานี ประกอบด้วยขั้นตอนทั้งหมด 10 ขั้นตอน โรงงานประสบปัญหาการผลิตคือ ยังไม่มีการจัดสรรจำนวนพนักงานที่ดี และการผลิตล่าช้า ดังนั้นโรงงานแห่งนี้จึงต้องการจัดสรรจำนวนพนักงานในระบบการผลิตเพื่อลดรอบระยะเวลาการผลิต และค่าใช้จ่ายในการผลิตของพนักงานผู้วิจัยได้นำเสนอการจำลองสถานการณ์โดยใช้โปรแกรมอารีนา(Arena) ในการจำลองระบบการผลิตของโรงงาน และนำเสนอวิธีการปรับเปลี่ยนจำนวนพนักงานโดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลนำออก(Process Analyzer) เพื่อหาจำนวนพนักงานที่เหมาะสม นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอนโยบายการผลิตที่มีการใช้บัตรคัมบัง(Kanban Card)ในการควบคุมการผลิต และได้ทำการเปรียบเทียบแบบจำลองระบบการผลิตที่มีจำนวนพนักงานแบบเดิม แบบจำลองที่มีการกำหนดจำนวนพนักงานตามโปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลนำออกและแบบจำลองระบบการผลิตที่มีการใช้บัตรคัมบัง โดยมีดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงาน คือ ค่าเฉลี่ยรอบระยะเวลาการผลิต และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน แบบจำลองนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจกับโรงงานที่มีระบบการผลิตคล้ายคลึงกันได้อีกด้วย

ผลจากการศึกษาพบว่าระบบการผลิตที่มีการกำหนดจำนวนพนักงานแบบใหม่โดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลนำออกช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการผลิตให้ดีขึ้น เนื่องจากสามารถลดรอบระยะเวลาการผลิตของผลิตภัณฑ์ ลงได้ 2.23% และสามารถลดค่าใช้จ่ายในการผลิตลงได้ 4.53% และผลการเปรียบเทียบระบบการผลิตแบบใหม่และระบบการผลิตที่มีการใช้บัตรคัมบังควบคุมการผลิต พบว่าระบบการผลิตที่มีการใช้บัตรคัมบังสามารถทำให้รอบระยะเวลาการผลิตลดลงได้ 23.26%

คำสำคัญ: อารีนา, การวิเคราะห์ตัวแปร , การจำลองสถานการณ์

Abstract

The purpose of the research was to study a simulation modeling for sneaker production process of a factory. The production system of the factory had 3 workstations and consisted of 10 processes. The factory faced problems, such as inappropriate number of workers and delay in production. Therefore, it would like to find the appropriate number of workers to decrease the cycle time and total production cost of workers. This paper presented a simulation modeling by using Arena and an adjustment of number of workers by using Process Analyzer in Arena to determine the appropriate number of workers. Moreover, the performance between the tradition production, new production scenario and the pull kanban production system was studied and compared. Two performance measures were the average cycle time and the average total cost. This model could be applied to a factory that had a similar production system and also be used as a decision-making tool.

The result showed that the new production scenario system increased the efficiency of the production system, the average cycle time decreased by 2.23% and the average total cost decreased by 4.53%. The pull kanban production system increased the efficiency of the production system, the average total time decreased by 26.26% from the new production system.

Keywords : Arena, Process Analyzer, Simulation

บทนำ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีการผลิตได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และอุตสาหกรรมการผลิตมีการแข่งขันเกิดขึ้นสูง ดังนั้นการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยจัดการระบบการผลิตให้มีความสมดุลและมีประสิทธิภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนงานวิจัยนี้ได้นำเสนอการใช้อัลกอริทึมในการจำลองระบบการผลิตของโรงงานตัวอย่าง โดยใช้ข้อมูลของโรงงานมาสร้างแบบจำลองสถานการณ์เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของโรงงานให้มีความสมดุล ซึ่งส่งผลทำให้ลดต้นทุนการผลิต ซึ่งการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตอาจทำให้เกิดค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น หากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่ทำให้เกิดกำลังการผลิตที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นการจำลองสถานการณ์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์จึงเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมที่ช่วยในการตัดสินใจโดยไม่ทำให้ต้นทุนการผลิตของโรงงานเพิ่มขึ้นโดยมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจำลองสถานการณ์ในด้านต่างๆ ได้แก่ Curin et al. (2005) นำเสนอแนวทางการปรับปรุงการให้บริการลูกค้าในร้านอาหารจานด่วน (Fast Food Restaurant) ที่มหาวิทยาลัยมิชิแกน (University of Michigan) โดยใช้แบบจำลองสถานการณ์ด้วยโปรแกรมโปรโมเดล (PROMODEL) ทดสอบการจัดสรรจำนวนหน่วยให้บริการลูกค้า (Server) ตามแนวทาง (Scenario) ต่างๆ เพื่อลดระยะเวลาการรอคอยของลูกค้าพร้อมทั้งได้ทดสอบการปรับปรุงกระบวนการให้บริการลูกค้าโดยการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานและการเพิ่มตำแหน่งงานของหน่วยให้บริการลูกค้า เมื่อเปรียบเทียบระยะเวลาการรอคอยของลูกค้าในแนวทางต่างๆ กับระยะเวลาการรอคอยของลูกค้าในระบบการทำงานปัจจุบัน พบว่า การเพิ่มตำแหน่งงานของหน่วยให้บริการลูกค้าเพิ่ม 1 ตำแหน่ง สามารถทำให้ระยะเวลาการรอคอยอาหารของลูกค้าลดลง Yeh and Lin (2007) เสนอแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการที่แผนกฉุกเฉินของโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในประเทศไต้หวัน โดยการจัดตารางการทำงานของพยาบาล เพื่อลดเวลาการรอคอยของผู้ป่วย การวิเคราะห์นั้นแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นการสร้างแบบจำลองของขั้นตอนการรักษาในแผนกฉุกเฉิน และส่วนที่ 2 เป็นการนำวิธีการขั้นตอนวิธีเชิงพันธุกรรม (Genetic Algorithm) มาประยุกต์ใช้เพื่อกำหนดจำนวนพยาบาลให้เพียงพอต่อการรักษาผู้ป่วยใน 1 วัน รวมทั้งจัดตารางการทำงานของพยาบาลเป็นระยะเวลา 1 เดือน โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการทำงานของพยาบาล และไม่มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์กับระบบงานจริงแล้วพบว่า การจัดตารางการทำงานของพยาบาลมีความเหมาะสมมากกว่าตารางการทำงานเดิมสามารถระยะเวลาการรอคอยของผู้ป่วยที่รอรับการรักษาลดลงได้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณภาพในการรักษาผู้ป่วยและความพึงพอใจของผู้ป่วยที่เพิ่มมากขึ้นซึ่งจากงานวิจัยที่ได้ศึกษามาข้างต้นทำให้เห็นถึงการนำการสร้างแบบจำลองสถานการณ์ในหลายสถานการณ์มาช่วยในการปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบ

งานวิจัยนี้ได้นำเสนอการจำลองสถานการณ์โดยใช้อัลกอริทึมในการจำลองระบบการผลิตของโรงงานตัวอย่าง โดยใช้ข้อมูลจากโรงงานมาสร้างแบบจำลองสถานการณ์ และทำการวิเคราะห์ว่าถ้ามีการปรับเปลี่ยนพนักงานในแต่ละขั้นตอนโดยใช้การจำลองสถานการณ์ ระบบการผลิตของโรงงานจะมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นหรือไม่ และมีการนำเสนอระบบการผลิตที่มีการใช้บัตรคัมบังในการควบคุมการผลิต โดยมีดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงาน คือ ค่าเฉลี่ยรอบระยะเวลาการผลิต (Average Cycle Time) เพื่อปรับเปลี่ยนจำนวนพนักงานที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริงมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบจำลองสถานการณ์ในระบบการผลิตของโรงงานตัวอย่าง
2. เพื่อหานโยบายในการกำหนดจำนวนพนักงานที่เหมาะสม
3. เพื่อพัฒนาแบบจำลองสถานการณ์โดยใช้บัตรคัมบังมาช่วยควบคุมการผลิต

วิธีดำเนินการวิจัย

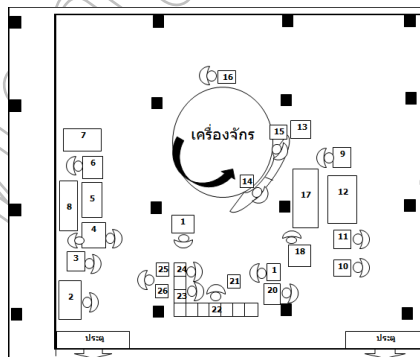
1. การศึกษากระบวนการผลิต

ศึกษากระบวนการผลิต ข้อมูลการผลิต และขั้นตอนการผลิตต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการผลิต เพื่อทำการวิเคราะห์การไหลของชิ้นงาน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลนำเข้า (Input Analyzer) ในโปรแกรมอาร์เอ็นเอเพื่อหาการแจกแจงที่เหมาะสม ดังภาพที่ 1 และนำไปใช้ในการพัฒนาแบบจำลองสถานการณ์ ซึ่งข้อมูลระบบการผลิตของโรงงานตัวอย่างที่ทำการศึกษประกอบด้วย อัตราการเข้ามาของชิ้นงาน เวลาการผลิตของแต่ละสถานีงาน และเวลาการขนย้ายแต่ละสถานีงาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปการแจกแจงของข้อมูลนำเข้า

รายการ	การแจกแจงที่ใช้	สมการการแจกแจงที่ใช้ในอารีน่า
เวลาการเข้ามาของชิ้นงาน	การแจกแจงแบบเบต้า	$3.11 + WEIB(2.15, 2.5)$
เวลาการทำงานขั้นตอนที่ 1 สถานีงานที่ 1	การแจกแจงแบบเออร์แลง	$4.29 + ERLA(0.319, 7)$
เวลาการทำงานขั้นตอนที่ 2 สถานีงานที่ 1	การแจกแจง แบบสามเหลี่ยม	$TRIA(1.87, 2.13, 2.34)$
เวลาการทำงานขั้นตอนที่ 3 สถานีงานที่ 1	การแจกแจงแบบแกมมา	$GAMM(3.18, 1.65)$
เวลาการทำงานขั้นตอนที่ 4 สถานีงานที่ 1	การแจกแจง แบบสามเหลี่ยม	$TRIA(2, 2.7, 9)$
เวลาการทำงานขั้นตอนที่ 5 สถานีงานที่ 2	การแจกแจงแบบเบต้า	$4 + 12 * BETA(1.61, 1.5)$
เวลาการทำงานขั้นตอนที่ 6 สถานีงานที่ 2	การแจกแจงแบบล็อก นอร์มอล	$4.37 + LOGN(1.05, 0.699)$
เวลาการทำงานขั้นตอนที่ 7 สถานีงานที่ 2	การแจกแจงแบบไวบูลล์	$4 + WEIB(0.164, 0.368)$
เวลาการทำงานขั้นตอนที่ 8 สถานีงานที่ 2	การแจกแจง แบบสามเหลี่ยม	$TRIA(2.52, 2.98, 3.45)$
เวลาการทำงานขั้นตอนที่ 9 สถานีงานที่ 3	การแจกแจงแบบเบต้า	$7.24 + 1.26*BETA(1.5,1.35)$
เวลาการทำงานขั้นตอนที่ 10 สถานีงานที่ 3	การแจกแจงแบบเบต้า	$7.02+1.25*BETA(1.35,1.58)$
เวลาการขนย้ายจากสถานีงานที่ 1 ไป สถานีงานที่ 2	การแจกแจง แบบสามเหลี่ยม	$TRIA(4, 5.12, 6.24)$
เวลาการขนย้ายจากสถานีงานที่ 2 ไป สถานีงานที่ 3	การแจกแจง แบบสามเหลี่ยม	$TRIA(5, 5.86, 9.75)$

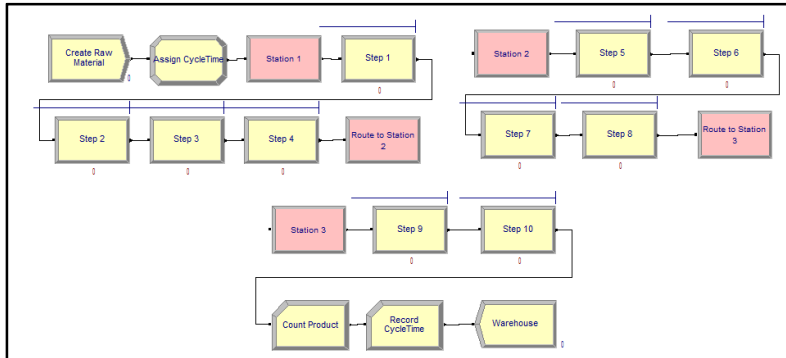
2. การออกแบบและสร้างแบบจำลอง

ภาพที่ 1 แผนผังการผลิตแผนกเครื่องฉีดพื้นรองเท้า(ก่อนปรับปรุง)

จากภาพที่ 1 เป็นลักษณะของผังการผลิตแผนกเครื่องฉีดพื้นรองเท้า (ก่อนปรับปรุง) โดยมีสถานีงาน 3 สถานีงาน ประกอบด้วย สถานีงานที่ 1 จะประกอบด้วยหมายเลข 1-7 เป็นการเตรียมวัสดุอุปกรณ์แล้วนำมาเย็บเข้าด้วยกัน สถานีงานที่ 2 ตั้งแต่หมายเลข 8-16 จะทำหน้าที่ติดส่วนประกอบต่างๆ เพื่อที่จะติดตั้งรองเท้าเข้าเครื่องฉีดพร้อมนำตัวชิ้นงานออกสู่สถานี

งานต่อไป สถานีงานที่ 3 ประกอบด้วยหมายเลข 17 – 26 ทำหน้าที่เก็บรายละเอียดชิ้นงาน ตรวจสอบความเรียบร้อย ทำความสะอาด และทำการบรรจุรองเท้าเพื่อจัดส่งให้ลูกค้าต่อไปโดยที่ปัญหาของโรงงานนี้เกิดการยังไม่มีการจัดสรรทรัพยากรการผลิตที่ดี ไม่ว่าจะเป็นจำนวนพนักงานที่อยู่ในแต่ละขั้นตอน หรือจำนวนเครื่องจักร ยังไม่มีความสมดุล จึงทำให้ผลิตผลิตภัณฑ์ส่งให้ลูกค้าไม่ทันตามความต้องการ เกิดการทำงานล่วงเวลาส่งผลให้รอบระยะเวลาที่มีค่ามาก และเสียค่าใช้จ่ายในการทำงานล่วงเวลาก็ด้วย

ภาพที่ 2 การสร้างแบบจำลองสถานการณ์ของระบบการผลิตด้วยโปรแกรมอารีน่า

3. การกำหนดจำนวนพนักงานที่เหมาะสม โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลนำออกด้วยโปรแกรมอารีน่า

เนื่องจากโรงงานยังไม่มีการจัดสรรทรัพยากรการผลิตที่ดี ไม่ว่าจะเป็นจำนวนพนักงานที่อยู่ในแต่ละขั้นตอน หรือจำนวนเครื่องจักร ยังไม่มีความสมดุล จึงทำให้ผลิตผลิตภัณฑ์ส่งให้ลูกค้าไม่ทันตามความต้องการ เกิดการทำงานล่วงเวลาส่งผลให้รอบระยะเวลาที่มีค่ามาก และเสียค่าใช้จ่ายในการทำงานล่วงเวลาก็ด้วย

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงได้สร้างนโยบายในการจัดสรรจำนวนพนักงานในแต่ละขั้นตอนการผลิต โดยมีเป้าหมายที่จะลดรอบระยะเวลาการทำงานลงอย่างน้อย 10% คณะวิจัยได้ใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลนำออกในอารีน่าในการสร้างทางเลือกให้กับระบบ เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ของระบบเดิมกับผลลัพธ์ของระบบทางเลือกว่า ค่าตอบใดดีกว่ากัน โดยที่ไม่ต้องสร้างแบบจำลองใหม่ ซึ่งทำให้ง่ายต่อการตัดสินใจ เลือกทางเลือกที่ดีที่สุดให้กับตัวแบบ

การสร้างระบบทางเลือกให้กับแบบจำลอง ทำได้โดยการเปลี่ยนแปลงค่าบางตัวให้กับข้อมูลนำเข้า โดยตัวแปรนำเข้าที่โปรแกรมอารีน่า อนุญาตให้เปลี่ยนค่าได้จะเรียกว่า ตัวแปรควบคุม (Variable Control) ซึ่งงานวิจัยนี้ คือ จำนวนพนักงานในแต่ละขั้นตอนแสดงดังภาพที่ 3

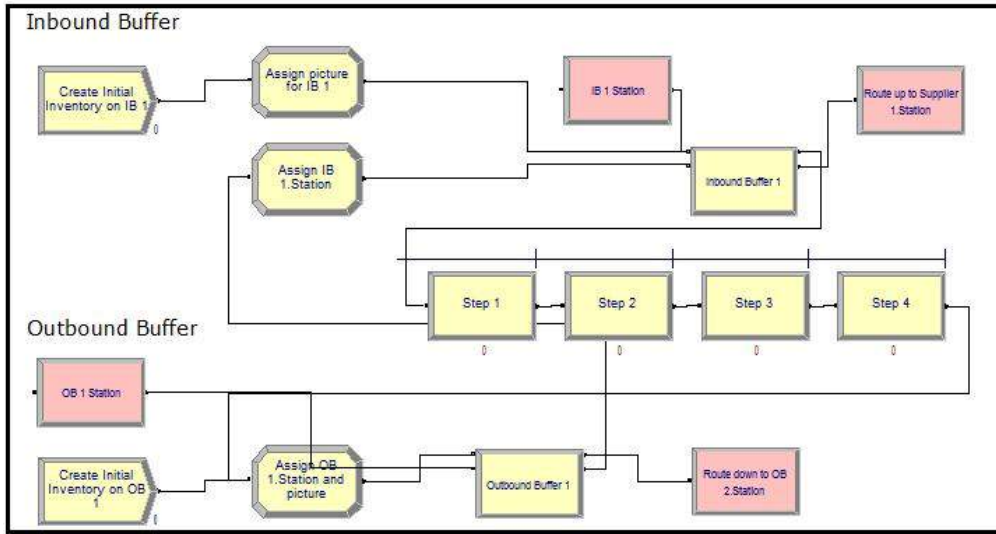
S	Scenario Properties				Controls										Responses	
	Name	Program File	Reps	man step 1	man step 2	man step 3	man step 4	man step 5	man step 6	man step 7	man step 8	man step 9	man step 10	part.TotalTime	System.Total Cost	
1	Real System	1 : ModelProject	0	3	1	2	2	4	2	1	1	3	3	---	---	
2	Scenario 1	1 : ModelProject	0	2	1	2	2	4	2	1	1	3	3	---	---	
3	Scenario 2	1 : ModelProject	0	1	1	2	2	4	2	1	1	3	3	---	---	
4	Scenario 3	1 : ModelProject	0	2	1	2	2	3	2	1	1	3	3	---	---	
5	Scenario 4	1 : ModelProject	0	2	1	2	2	2	2	1	1	3	3	---	---	
6	Scenario 5	1 : ModelProject	0	2	1	2	2	1	2	1	1	3	3	---	---	
7	Scenario 6	1 : ModelProject	0	2	2	2	2	3	2	1	1	3	3	---	---	
8	Scenario 7	1 : ModelProject	0	2	2	2	2	4	2	2	2	3	3	---	---	
9	Scenario 8	1 : ModelProject	0	2	2	2	2	3	2	1	1	3	3	---	---	
10	Scenario 9	1 : ModelProject	0	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2	---	---	
11	Scenario 10	1 : ModelProject	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	---	---	
12	Scenario 11	1 : ModelProject	0	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	---	---	
13	Scenario 12	1 : ModelProject	0	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	---	---	

ภาพที่ 3 การวิเคราะห์จำนวนพนักงานด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลนำออก

4. สร้างนโยบายที่แตกต่างจากระบบการผลิตของโรงงานตัวอย่าง โดยสร้างระบบควบคุมการผลิตแบบดิ่งที่มีการใช้บัตรคัมบัง

เนื่องจากโรงงานประสบปัญหาการผลิตที่ไม่มีประสิทธิภาพ เกิดปริมาณชิ้นงานระหว่างผลิตมากเกินไปความต้องการส่งผลให้มีต้นทุนในการผลิตสูง ดังนั้นโรงงานมีความจำเป็นต้องปรับปรุงระบบการผลิต ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงได้นำเสนอระบบการผลิตใหม่ ซึ่งเป็นระบบการผลิตแบบดิ่งเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยศึกษาการพัฒนาแบบจำลองระบบการผลิต

แบบดิ่งที่มีการใช้บัตรคัมบังทำหน้าที่ส่งสัญญาณการผลิตเพื่อให้ผลิตในปริมาณที่ต้องการ และลดเวลารอคอยที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างแบบจำลองของระบบควบคุมการผลิตแบบดิ่งที่มีการใช้บัตรคัมบัง ดังภาพที่ 4

ภาพที่4 แบบจำลองที่นำเสนอใหม่ซึ่งเป็นระบบการผลิตแบบดิ่งที่มีการใช้บัตรคัมบังบนโปรแกรม Arena

5. ทดสอบขนาดคัมบังด้วยการวิเคราะห์จากแบบจำลองสถานการณ์

จากแบบจำลองสถานการณ์ ระบบการผลิตแบบดิ่งที่มีการใช้บัตรคัมบังจะใช้สูตรของบริษัทโตโยต้าในการกำหนดจำนวนบัตรคัมบังเริ่มต้นให้กับแบบจำลอง ซึ่งสามารถคำนวณได้ดังสมการที่ (1)

$$K = \frac{D \times LT \times (1 + PV)}{CS} \quad (1)$$

K: จำนวนคัมบัง (Number of Kanban)

D: อัตราความต้องการ (Demand Rate) อัตราความต้องการผลิตต่อช่วงระยะเวลาที่พิจารณา

LT: ระยะเวลา นำ (Lead Time) ระยะเวลาตั้งแต่ออกแผนการผลิตจนถึงผลิตผลิตภัณฑ์ตาม

แผนที่กำหนดเสร็จพร้อมส่งมอบให้กับลูกค้าหรือเวลานำในการผลิต (เวลาที่ใช้ในกระบวนการผลิต + เวลาที่ใช้ในการจัดเก็บ) + เวลาในการได้คัมบังกลับคืนมา

PV: ตัวแปรตามนโยบาย (Policy Variable) ค่าตัวแปรที่ต้องการเพื่อความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของบริษัทกำหนดเช่นชิ้นงานสำรอง (Safety Stock) เป็นศูนย์วัน หรือน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

CS: ขนาดบรรจุภาชนะ (Container Size) ปริมาณการบรรจุชิ้นงานต่อ 1 ภาชนะ

ตารางที่ 3 ตัวอย่างการคำนวณจำนวนบัตรคัมบังที่ใช้

สถานีงาน	ระยะเวลาการผลิต (นาท)	D(นาท/ชิ้น)	PV	CS
1	18.30	6	10%	1
2	24.46			
3	15.48			

จากตารางที่3 แสดงตัวอย่างการคำนวณ โดยกำหนด ค่าอัตราความต้องการเท่ากับ 1/6 ชิ้น/นาท ระยะเวลา นำเท่ากับ 18.30 นาท ตัวแปรตามนโยบายเท่ากับ10 % และขนาดบรรจุภาชนะเท่ากับ 1 จากสมการ (1)จะได้จำนวนบัตรคัมบังที่สั่งผลิตเท่ากับ 3.36 ชิ้น จึงได้จำนวนบัตรคัมบังสั่งผลิตประมาณ 4 ชิ้นและแสดงจำนวนบัตรคัมบังที่ใช้ในแต่ละสถานีงาน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนบัตรคัมบังเริ่มต้นที่คำนวณได้ในแต่ละสถานี

สถานี	จำนวนบัตรคัมบัง (สั่งผลิต)	จำนวนบัตรคัมบัง (สั่งขนย้าย)
1	4	1
2	5	1
3	3	1

ผลการวิจัย

1. ผลจากการสร้างนโยบายที่แตกต่างจากระบบการผลิตของโรงงานตัวอย่าง โดยใช้ โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลนำออกในอารีนา

จากนโยบายเดิมในการกำหนดจำนวนพนักงานในแต่ละขั้นตอนการผลิตของระบบการผลิตของโรงงานตัวอย่าง แสดงผลดังภาพที่ 4 ส่งผลให้ระบบการผลิตมีค่าเฉลี่ยรอบระยะเวลาการผลิตเท่ากับ 76.33 นาที และมีค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการผลิตของพนักงานเท่ากับ 4382.67 บาทต่อชั่วโมงดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เสนอการปรับเปลี่ยนจำนวนพนักงานในแต่ละขั้นตอนการผลิตโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลนำออก และสรุปนโยบายที่ให้ค่าดัชนีชี้วัดที่เหมาะสม ดังตารางที่ 5

S	Scenario Properties			Controls										Responses	
	Name	Program File	Reps	man step 1	man step 2	man step 3	man step 4	man step 5	man step 6	man step 7	man step 8	man step 9	man step 10	part.TotalTime	System.Total Cost
1	Real System	1: ModelProject	10	3	1	2	2	4	2	1	1	3	3	76.33	4382.67
2	Scenario 1	1: ModelProject	10	2	1	2	2	4	2	1	1	3	3	74.63	4183.39
3	Scenario 2	1: ModelProject	10	1	1	2	2	4	2	1	1	3	3	118.42	3987.14
4	Scenario 3	1: ModelProject	10	2	1	2	2	3	2	1	1	3	3	77.50	3983.89
5	Scenario 4	1: ModelProject	10	2	1	2	2	2	2	1	1	3	3	87.54	3785.07
6	Scenario 5	1: ModelProject	10	2	1	2	2	1	2	1	1	3	3	176.66	3588.98
7	Scenario 6	1: ModelProject	10	2	2	2	2	3	2	1	1	3	3	76.76	4182.99
8	Scenario 7	1: ModelProject	10	2	2	2	2	4	2	2	2	3	3	69.59	4783.96
9	Scenario 8	1: ModelProject	10	2	2	2	2	3	2	1	1	3	3	76.76	4182.99
10	Scenario 9	1: ModelProject	10	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2	82.44	3583.67
11	Scenario 10	1: ModelProject	10	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	79.11	3983.22
12	Scenario 11	1: ModelProject	10	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	71.37	4182.13
13	Scenario 12	1: ModelProject	10	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	79.18	4381.52

ภาพที่ 4 ค่าเฉลี่ยรอบระยะเวลาการผลิต และค่าใช้จ่ายทั้งหมดในแต่ละนโยบาย (Process Analyzer)

ตารางที่ 5 สรุปค่าตัวแปรของนโยบายที่ให้ค่าที่เหมาะสมที่สุด

จำนวน	ระบบจริง	นโยบายที่ 1	นโยบายที่ 7	นโยบายที่ 9
พนักงานขั้นตอนที่ 1 (คน)	3	2	2	2
พนักงานขั้นตอนที่ 2 (คน)	1	1	2	2
พนักงานขั้นตอนที่ 3 (คน)	2	2	2	2
พนักงานขั้นตอนที่ 4 (คน)	2	2	2	2
พนักงานขั้นตอนที่ 5 (คน)	4	4	4	2
พนักงานขั้นตอนที่ 6 (คน)	2	2	2	2
พนักงานขั้นตอนที่ 7 (คน)	1	1	2	1
พนักงานขั้นตอนที่ 8 (คน)	1	1	2	1
พนักงานขั้นตอนที่ 9 (คน)	3	3	3	2

ตารางที่ 5 สรุปค่าตัวแปรของนโยบายที่ให้ค่าที่เหมาะสมที่สุด (ต่อ)

จำนวน	ระบบจริง	นโยบายที่ 1	นโยบายที่ 7	นโยบายที่ 9
พนักงานชั้นตอนที่ 10(คน)	3	3	3	2
ค่าเฉลี่ยรอบระยะเวลาการผลิต (นาที่)	76.33	74.63	69.59	82.44
ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น (บาทต่อชั่วโมง)	4,382.67	4,183.99	4,783.96	3,583.67

ตารางที่ 6 ค่าเปอร์เซ็นต์ความแตกต่างของนโยบายต่างๆ

นโยบายที่	ค่าเฉลี่ยรอบระยะเวลาการผลิต	ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น
1	-2.23%	-4.53%
7	-8.83%	+9.16%
9	+8.00%	-18.23%

จากตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่านโยบายที่ 1 สามารถทำให้ค่าดัชนีชี้วัดค่าเฉลี่ยรอบระยะเวลาการผลิตลดลงได้ 2.23% และทำให้ค่าใช้จ่ายลดลง 4.53%

2. ผลจากการสร้างนโยบายที่แตกต่างจากระบบการผลิตของโรงงานตัวอย่าง โดยสร้างระบบควบคุมการผลิตแบบดิงที่มีการใช้บัตรคัมบัง

เมื่อสามารถกำหนดจำนวนพนักงานที่เหมาะสม จากการใช้นโยบายที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการนำเสนอระบบการผลิตที่มีการใช้บัตรคัมบังในการควบคุมการผลิตโดยใช้แบบจำลองสถานการณ์ เพื่อเปรียบเทียบรอบระยะเวลาการผลิต แสดงผลการเปรียบเทียบแบบจำลองดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยรอบระยะเวลาการผลิตของแบบจำลองระบบการผลิตของโรงงาน

นโยบาย	ค่าเฉลี่ยรอบระยะเวลาการผลิต (นาที่)
ระบบเดิม	70.54
ระบบคัมบัง	49.90

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้ได้นำเสนอนโยบายการกำหนดจำนวนพนักงานของระบบการผลิต ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตัดสินใจกำหนดจำนวนพนักงานในแต่ละขั้นตอนการผลิตที่เหมาะสม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดรอบระยะเวลาการผลิต โดยแบบจำลองระบบการผลิตที่นำเสนอมีทั้งหมด 3 ระบบ ดังนี้

- 1.ระบบการผลิตของโรงงานที่ศึกษา
- 2.ระบบการผลิตที่มีการกำหนดจำนวนพนักงานในแต่ละขั้นตอนโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลนำออกบนโปรแกรมอาร์น่า
- 3.ระบบการผลิตที่มีการใช้บัตรคัมบังในการควบคุมการผลิต

ในการศึกษาเปรียบเทียบแบบจำลองระบบการผลิตที่นำเสนอใหม่กับระบบการผลิตแบบเดิมของโรงงานตัวอย่าง เมื่อพิจารณาดัชนีชี้วัดในด้านค่าเฉลี่ยรอบระยะเวลาการผลิตของระบบการผลิตที่นำเสนอใหม่ แสดงให้เห็นว่าสามารถลดค่าเฉลี่ยรอบระยะเวลาการผลิตลงได้ 2.23% และสามารถลดค่าใช้จ่ายในการผลิตลงได้ 4.53% ซึ่งสรุปได้ว่าระบบการผลิตที่นำเสนอใหม่ดีกว่าระบบการผลิตแบบเดิม และผลการเปรียบเทียบระบบการผลิตแบบใหม่และระบบการผลิตที่มีการใช้บัตรคัมบังควบคุมการผลิตพบว่า ระบบการผลิตที่มีการใช้บัตรคัมบังสามารถทำให้รอบระยะเวลาการผลิตลดลงได้ 23.26%

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า การนำวิธีการสร้างแบบจำลองสถานการณ์มาใช้ในการศึกษาช่วยให้สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบที่เกิดขึ้นกับระบบการผลิต ทำให้สามารถทราบแนวทางในการกำหนดจำนวนพนักงานในแต่ละขั้นตอนการผลิตไปใช้งานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลนอกในการกำหนดจำนวนพนักงาน เพื่อความสะดวกในการนำไปใช้ และสามารถปรับเปลี่ยนจำนวนพนักงาน โดยโปรแกรมจะรายงานจำนวนพนักงานในแต่ละขั้นตอนการผลิต และผลที่ได้จากการปรับเปลี่ยนจำนวนพนักงานซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่ประมาณได้จากการรันแบบจำลองสถานการณ์และรายงานค่าเฉลี่ยรอบระยะเวลาการผลิต นอกจากนี้ยังรายงานผลค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ในงานวิจัยนี้ ข้อเสนอแนะหรือขอบเขตโครงการที่กำหนดขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับการดำเนินงาน เช่น การศึกษาเฉพาะส่วนของแผนกผลิตชิ้นรองทำ ซึ่งโรงงานตัวอย่างนี้ยังมีกระบวนการผลิตอื่นๆ ด้วย และการกำหนดว่าไม่มีการขาดวัตถุดิบในการผลิต หรือไม่คิดเวลาในการเสียของเครื่องจักร ก็มีความจำเป็นที่ต้องกำหนดขึ้นมาเพื่อให้สามารถสร้างแบบจำลองสถานการณ์ได้ นอกจากนี้ข้อกำหนดบางประการ เช่น จำนวนขั้นตอนในการผลิต ดังนั้นถ้าหากในระบบการผลิตจำเป็นต้องเปลี่ยนขั้นตอนที่ใช้ อาจทำให้ผลที่ได้จากระบบการผลิตจริงกับงานวิจัยไม่สอดคล้องกัน ดังนั้นหากมีการศึกษาต่อไป อาจมีการกำหนดให้ครอบคลุม และยืดหยุ่นกับระบบการผลิตจริง เพื่อให้สามารถมองภาพรวมในการปรับปรุงระบบการผลิตของทั้งโรงงาน และทำให้งานมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และควรเพิ่มดัชนีชี้วัดตัวอื่น (Key Performance Index: KPI) เช่น ค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ (Holding Cost) ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ซึ่งเป็นข้อมูลที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนการสั่งซื้อ ซึ่งจะส่งผลให้การวิเคราะห์เปรียบเทียบแบบจำลองจากการกำหนดปัจจัยต่างๆ ได้ผลอย่างชัดเจนมากขึ้น และจะทำให้เครื่องมือที่ใช้มีประสิทธิภาพและแม่นยำมากขึ้น แต่เนื่องจากโรงงานตัวอย่างไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลส่วนนี้ได้ ทำให้ไม่สามารถแสดงให้เห็นได้ว่าเมื่อมีการปรับเปลี่ยนจำนวนพนักงาน จะส่งผลในด้านค่าใช้จ่ายและต้นทุนการผลิตมากน้อยเพียงใด

หากมีการกำหนดจำนวนพนักงานใหม่ โดยอาจต้องมีการลดจำนวนพนักงานลง โรงงานตัวอย่างจำเป็นต้องมีการทำความเข้าใจกับพนักงาน และควรคำนึงถึงขวัญและกำลังใจของพนักงานด้วย

เอกสารอ้างอิง

- นิศากร สมสุข และคณะ. 2550. การศึกษาและปรับปรุงผังโรงงานเพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มผลผลิต A Study and Improvement of Plant Layout Approach to Improve Productivity, หน้า 388 - 392. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. การประชุมวิชาการช่างานวิศวกรรมอุตสาหกรรม ปี 2550.
- ภาสกร จาตุระชาติ , นิเวจเรญใจ , คมกฤต เล็กสกุล การวิเคราะห์ และออกแบบผังโรงงานสำหรับการผลิตผลิตภัณฑ์หลายประเภทในสายการผลิตเดียวกัน Plant layout analysis and design for multi-products line production ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- รัชนิวรรณ ตั้งเผ่าพงศ์ และสุทัศน์รัตนเกื้อก้องวาน. 2551. การวิเคราะห์ทางเลือกในการวางผังโรงงาน กรณีศึกษา : โรงงานประกอบเครื่องปรับอากาศ, หน้า 71 - 76. ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. การประชุมวิชาการช่างานวิศวกรรมอุตสาหกรรม ปี 2551.
- รุ่งรัตน์ ภิสัชเพ็ญ. 2551. คู่มือการสร้างแบบจำลองด้วยโปรแกรม ARENA. สำนักพิมพ์ซีเอ็ดดูเคชั่น, กรุงเทพฯ.
- สมภัสสร เอื้ออารีมิตรและธารทัศน์ โมกขมรรคกุล. 2551. การปรับปรุงผังโรงงานโดยใช้แบบจำลองสถานการณ์ กรณีศึกษาของโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปImprovement of Process Layout Using Simulation : Case Study of Garment Factory, หน้า175 - 183.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. การประชุมวิชาการด้านการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2551.
- ศิริประภา ดีประดิษฐ์. 2553. การกำหนดจำนวนคัมบังที่เหมาะสมในระบบสายพานการผลิตด้วยการจำลองสถานการณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริจันทร์ ทองประเสริฐ. 2544. การจำลองแบบปัญหา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- อธิวัฒน์ บุญมี และปณิธานพีรพัฒนา. 2552. การวางผังโรงงานแบบพลวัตโดยใช้วิธีซิมูเลเตด แอลเนลลิง, หน้า 402 - 406. ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. **การประชุมวิชาการข่ายงานวิศวกรรมอุตสาหการ ปี 2552.**
- เอกชัย วารินศิริรักษ์ และเกษมศักดิ์ ศรีธราธร. 2552. การเพิ่มประสิทธิภาพสายการผลิตด้วยวิธีการปรับปรุงผังโรงงานให้เกิดการไหลของวัสดุ: กรณีศึกษา สายการผลิตและการตรวจสอบสินค้าบรรจุภัณฑ์เส้นใยธรรมชาติ, หน้า 528 - 533. ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. **การประชุมวิชาการข่ายงานวิศวกรรมอุตสาหการ ปี 2552.**
- Banks, J., J.S. Carson, B.C. Nelson and D.M. Nicol. 2005. **Discrete-Event System Simulation.** 4th ed. Pearson Education, London.
- Curin, S.A., J.S. Vosko, E.W. Chan and O. Tsimhoni. 2005. Reducing service time at a busy fast food restaurant on campus, pp. 2628-2635. In M. E. Kuhl, N. M. Steiger, F. B. Armstrong, and J. A. Joines, eds. **Proceedings of the 2005 Winter Simulation Conference.** Piscataway, New Jersey: Institute of Electrical and Electronics Engineers.
- Nomura, J. and S. Takakuwa. 2004. Module-based modeling of flow-type multistage manufacturing systems adopting dual-card kanban system, pp. 1065-1072. In R.G. Ingalls, M.D. Rossetti, J.S. Smith and B.A. Peters, eds. **Proceedings of the 2004 Winter Simulation Conference.**
- Yeh, J. Y. and W. S. Lin. 2007. Using simulation technique and genetic algorithm to improve the quality care of a hospital emergency department. **Expert Systems with Applications.** 32: 1073-1

**สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี**

41 หมู่ 5 ถนนรักศักดิ์ชุมล ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000
โทรศัพท์/โทรสาร: 0 3947 1056, 0 3931 9111 ต่อ 3505

www.rbru.ac.th/org/research